דין וחשבון שנתי 2011

דיסקונט

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית
של בעלי המניות

4 רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה

7 קבוצת דיסקונט - רקע כללי ונתונים עיקריים

7 קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה

12 תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013

13 הסברים למצב עסקי הקבוצה

13 רווח ורווחיות

15 התפתחות ההכנסות וההוצאות

23 התפתחות הנכסים וההתחייבויות

33 האמצעים ההוניים

38 מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

40 פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים

73 פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים

105 הפעילות הבינלאומית

108 החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

151 השפעת גורמים חיצוניים

151 קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2011

157 חקיקה ופיקוח

166 נושאים נוספים בתיאור הקבוצה

166 מבנה הקבוצה הבנקאית

166 חברות מוחזקות עיקריות

174 רכוש קבוע ומתקנים

177 מיסוי

179 משאבי אנוש

194 השליטה בבנק

202 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואמדנים חשבונאיים קריטיים

208 דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסויימות

209 הליכים משפטיים

210 הסכמים מהותיים

212 נושאים בתחום הממשל התאגידי

212 קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

212 ניהול קבוצתי

213 הביקורת הפנימית בקבוצת הבנק בשנת 2011

215 מעורבות ותרומה לקהילה

222 שכר רואי החשבון המבקרים

223 תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה

230 בקרות ונהלים

231 שונות

233 הדירקטוריון וההנהלה

243 נספח לדוח הדירקטוריון

243 חלק א': פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך

252 חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II

261 חלק ג': פירוטים נוספים

סקירת הנהלה

269 תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי
270 תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי
271 תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד
276 תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד
280 תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפני ענפי משק על בסיס מאוחד
282 תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות - מאוחד
287 תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני
288 תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני
290 הצהרת המנהל הכללי
291 הצהרת החשבונאי הראשי
292 דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

דוחות כספיים לשנת 2011

295 דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי
296 דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים
297 מאזן מאוחד והבנק
298 דוח רווח והפסד מאוחד
299 דוח רווח והפסד בנק
300 דוח על השינויים בהון
301 דוח על תזרימי המזומנים
304 ביאורים לדוחות הכספיים

חברי הדירקטוריון

ד"ר יוסי בכר
יו"ר דירקטוריון הבנק

אילן בירן (דח"צ)

אלי אליעזר גונן

אילן כהן

דוד לוינסון

עידית לוסקי (דח"צ)

חורחה ספרן

אילן (אילון) עייש

יוסף צ'חנובר - יצהר

ריצ'רד מוריס רוברטס

יהלי שפי

* פרטים אודות חברי הדירקטוריון וחברי ההנהלה מובאים בדוח הדירקטוריון.

חברי הנהלה

ראובן שפיגל
מנהל כללי

יוסף ברסי
סגן מנהל כללי בכיר.
חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות

יובל גביש
סגן מנהל כללי בכיר.
ראש החטיבה הבנקאית

אסתר דויטש
סגנית מנהל כללי בכירה.
היועצת המשפטית הראשית וראש מערך הייעוץ המשפטי

יאיר אבידן
סגן מנהל כללי.
מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים

שלמה אבידן
סגן מנהל כללי.
ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה

אורית אלסטר
סגנית מנהל כללי.
ראש החטיבה העסקית

שי ורדי
סגן מנהל כללי.
ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון

אבי לוי
סגן מנהל כללי.
ראש חטיבת נכסי לקוחות

גלעד סוקולוב
סגן מנהל כללי.
ראש חטיבת אסטרטגיה שיווק ושירות

יוסי פרץ
סגן מנהל כללי.
ראש מערך משאבי אנוש

יגאל רונאי
סגן מנהל כללי.
ראש החטיבה הפיננסית

ניר אבל
סגן מנהל כללי
מבקר פנימי

רות מושקוביץ
מזכירת הבנק

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית
של בעלי המניות

4 רשימת חברי הדירקטוריון וההנהלה

7 קבוצת דיסקונט - רקע כללי ונתונים עיקריים

7 קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה

12 תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013

13 הסברים למצב עסקי הקבוצה

13 רווח ורווחיות

15 התפתחות ההכנסות וההוצאות

23 התפתחות הנכסים וההתחייבויות

33 האמצעים ההוניים

38 מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

40 פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים

73 פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים

105 הפעילות הבינלאומית

108 החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

151 השפעת גורמים חיצוניים

151 קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2011

157 חקיקה ופיקוח

166 נושאים נוספים בתיאור הקבוצה

166 מבנה הקבוצה הבנקאית

166 חברות מוחזקות עיקריות

174 רכוש קבוע ומתקנים

177 מיסוי

179 משאבי אנוש

194 השליטה בבנק

202 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואמדנים חשבונאיים קריטיים

208 דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסויימות

209 הליכים משפטיים

210 הסכמים מהותיים

212 נושאים בתחום הממשל התאגידי

212 קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

212 ניהול קבוצתי

213 הביקורת הפנימית בקבוצת הבנק בשנת 2011

215 מעורבות ותרומה לקהילה

222 שכר רואי החשבון המבקרים

223 תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה

230 בקרות ונהלים

231 שונות

233 הדירקטוריון וההנהלה

243 נספח לדוח הדירקטוריון

243 חלק א': פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך

252 חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II

261 חלק ג': פירוטים נוספים

קבוצת דיסקונט - רקע כללי ונתונים עיקריים

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 במרס 2012 הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2011.

קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה

בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") התאגד בארץ ישראל בשנת 1935, כחברה ציבורית לפי פקודת החברות. הבנק נוסד על ידי מר ליאון רקנאטי ז"ל. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון "בנק" לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)").
ב-77 שנות קיומו פיתח הבנק רשת סניפים ופעילות בנקאית מסחרית ענפה בכל תחומי הבנקאות. קבוצת דיסקונט הינה הקבוצה הבנקאית השלישית בגודלה בישראל.

הפעילות בארץ

בנק דיסקונט הוא בנק אוניברסלי אשר מציע ללקוחותיו שירותים בנקאיים מקיפים, בכל תחומי הפעילות הפיננסית, באמצעות רשת של 149 סניפים בישראל, שירותי בנקאות ישירה, בנקאות מקוונת ואינטרנט.
לבנק שתי חברות בת בנקאיות בישראל - בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, שהינו בנק מסחרי המשרת את לקוחותיו בכל תחומי הפעילות הפיננסית באמצעות 79 סניפים, ובנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ[1], אשר מהווה את הזרוע העיקרית של הקבוצה בתחום המשכנתאות.
הפעילות בארץ פרוסה על פני תחומים נוספים, ובהם:

- כרטיסי אשראי - הבנק שולט בחברות "כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" (להלן: "כאל") ו-"דיינרס קלוב ישראל בע"מ" אשר מנפיקות ומשווקות כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard", לשימוש בארץ ובחו"ל;
- ניהול תיקים - חברת הבת "תכלית דיסקונט ניהול תיקים בע"מ" (להלן: "תכלית") עוסקת בניהול תיקי השקעות בניירות ערך עבור לקוחות פרטיים, חברות, מלכ"רים וגופים מוסדיים.
- השקעות ריאליות וחיתום - חברת הבת "דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ" עוסקת בתחום הבנקאות להשקעות, בהשקעות בקרנות השקעה פרטיות, בקרנות הון סיכון ובהשקעות ריאליות נוספות. כן עוסקת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ בתחום חיתום להנפקות וניהולן, באמצעות חברה בת.

בנוסף, הבנק מחזיק בחברה כלולה - הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, אף הוא מחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. (לפרטים בדבר הסכם, על פיו הבנק ירד בהדרגה בהחזקותיו בבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים).

הפעילות בחו"ל

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב, בדרום אמריקה (כולל נציגויות באמריקה הלטינית), בשוויץ

1 לפרטים בדבר החלטה למיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ עם ולתוך הבנק, ראו להלן "חברות מוחזקות עיקריות".

ובאמצעות סניף הבנק בלונדון. הפעילות הבינלאומית מתאפיינת כפעילות עסקית מסחרית ובנקאות פרטית.
בארצות הברית, אי די בי ניו יורק הינו הגדול מבין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל ומפעיל כיום סניפים בניו יורק, בפלורידה, בקליפורניה ובאיי קיימן. לבנק זה חברה בת בנקאית באורוגוואי - דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות באמריקה הלטינית ובישראל.
בשוויץ, אידיבי (סוויס) בנק, מפעיל סניפים בג'נבה ובציריך ונציגות בישראל.

פעולות עיקריות בתקופת הדוח

בתקופת הדוח הושלם איוש ההנהלה החדשה של הבנק. כן הושלם הארגון מחדש של מערכי השירות בחטיבה העסקית ובחטיבה הבנקאית והוקמו חטיבת נכסי לקוחות וחטיבת אסטרטגיה, שיווק ושירות (ראו "משאבי אנוש" להלן).
יישום הוראות המפקח על הבנקים בענין חובות פגומים ובענין זכויות עובדים (ראו ביאור 1 ב' לדוחות הכספיים) הקטין את סך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2010, בסכומים של 835 ו-417 מיליון ש"ח, בהתאמה. למרות האמור לעיל, הצליחה הנהלת הבנק לעמוד ביעדי הלימות ההון, בהתאם למתווה שאישר דירקטוריון הבנק, ואף למעלה מכך.
האירועים המרכזיים בתקופת הדוח הם אישור התוכנית האסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013 (ראו להלן), חתימת הסכמים קיבוציים, אשר מהווים פריצת דרך בתחום יחסי העבודה בבנק, והשלמת תוכנית פרישה רחבת היקף, שבמסגרתה פרשו מהבנק 340 עובדים (ראו "משאבי אנוש" להלן).
בנוסף, בחודש נובמבר 2011 אישר דירקטוריון הבנק את מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ עם ולתוך הבנק, מהלך שהשלמתו תאפשר להציע ללקוחות הצעות ערך מגוונות בהתאמה לצרכיהם, להגדיל את ההכנסות כתוצאה ממיצוי הפוטנציאל הקיים בפעילות העסקית, ולהשיג חסכון בהוצאות כתוצאה מצמצום כפילויות ואיחוד יחידות מטה (ראו "חברות מוחזקות עיקריות" להלן).
בחודש דצמבר 2011 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תכנית הכוללת תהליכים עסקיים וארגוניים שיאפשרו לבנק מרכנתיל דיסקונט למקסם את יתרונותיו העסקיים מזה ולייעל את מבנה ההוצאות שלו מזה.(ראו "חברות מוחזקות עיקריות" להלן).
לאחרונה הושק **דיסקונט invest**, מהלך שוק ההון החדשני של דיסקונט, במסגרתו עומדים לרשות הלקוח ערוצי תקשורת מקצועיים ומשודרגים, המעניקים כיסוי מלא לכל סוגי הלקוחות והפעילות בשוק ההון. (ראו "פעילות בשוק ההון" להלן).

נתח שוק ונתונים נוספים

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2011, כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל, חלקה של קבוצת דיסקונט בחמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל היה כלהלן:

	30 בספטמבר 2011	31 בדצמבר 2010	31 בדצמבר 2009
	באחוזים		
סך כל הנכסים	17.5	17.4	17.9
אשראי לציבור, נטו	15.2	16.1	16.6
פקדונות הציבור	17.5	17.1	17.8
רווח מפעולות מימון	18.8	19.2	23.0
הכנסות תפעוליות	19.1	18.1	20.4

תרשים מבנה האחזקות של בנק דיסקונט

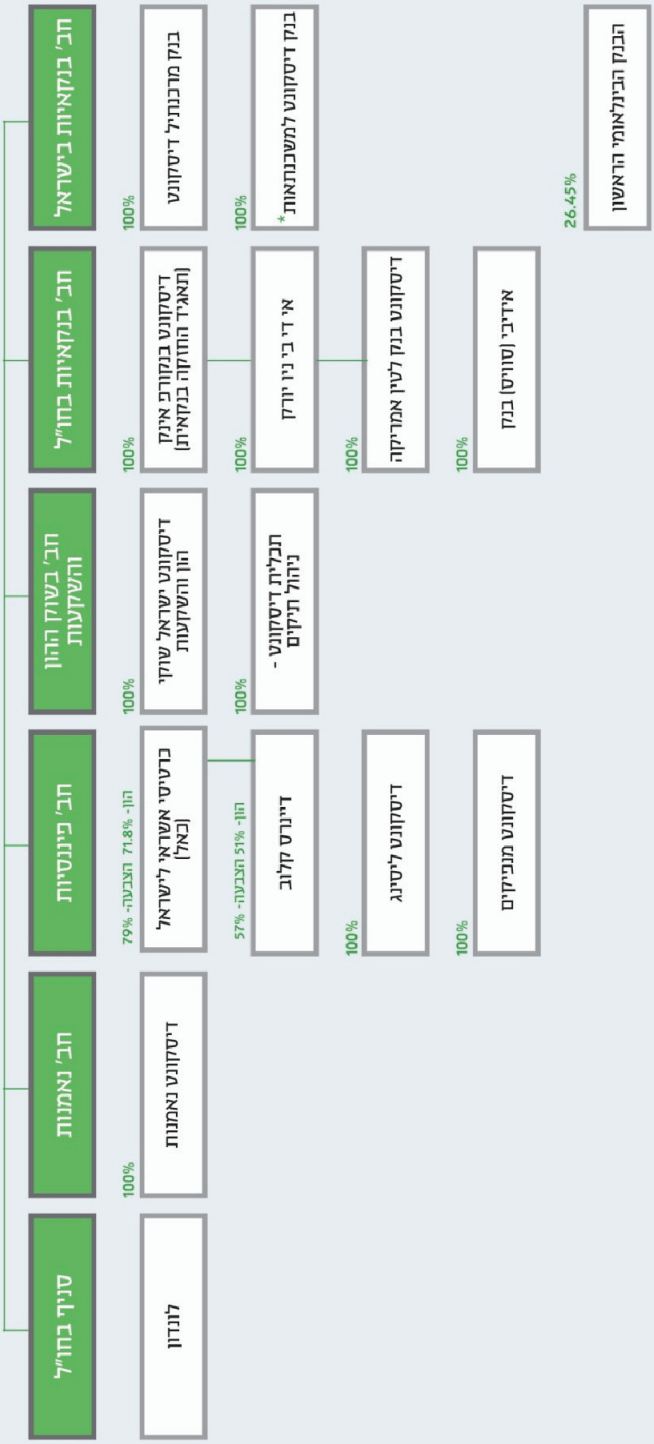

*בתהליכי מיזוג עם ולתור הבנק

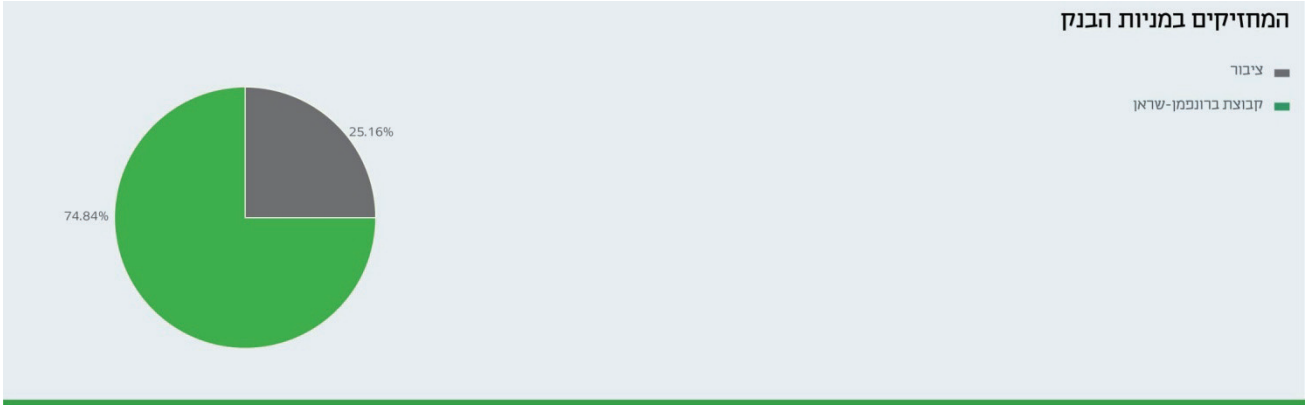

מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי

הבנק מדווח על פעילותו, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בששה מגזרי פעילות כלהלן:

- **בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית - לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופיניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
- **בנקאות קמעונאית - מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט, המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות מסחרית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי הגבוה מ-30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 50-10 מיליון ש"ח שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות פרטית:** במסגרת מגזר זה, בתחום הפעילות המקומית של הבנק, נכללים לקוחות הבנק (יחידים ותאגידים) המקבלים שירות בנקאי במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 0.5 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט ובסניף לונדון, את כל פעילות אי די בי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.
- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקאות, אשר נכללת במגזר), הכוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכנתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקאות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלקו של הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. בנוסף כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות.

מגזרים אלה כוללים גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים ובפעילות הבינלאומית של קבוצת דיסקונט.

הבנק מדווח על פעילותו בארבעה מגזרי מוצרים, כלהלן:

- **הפעילות בתחום כרטיסי אשראי:** פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעת הן באמצעות כאל, חברת כרטיסי אשראי, המוחזקת על ידי הבנק בשיעור של כ-71.8% בהון ו-79% בהצבעה, והן בהנפקת כרטיסי אשראי של כאל ללקוחות הבנק כמנפיקים משותפים, כחלק מסל השירותים והמוצרים המוצע על ידי הבנק.

הכנסות הבנק מהפעילות בכרטיסי אשראי כוללות, בראש ובראשונה, עמלות שונות הקשורות לפעילות כאל בכרטיסי אשראי (הן כמנפיקה של כרטיסי אשראי והן כסולקת של כרטיסי אשראי), וכן את הכנסות המימון מאשראי בעסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים. בנוסף, לבנק הכנסות הנובעות מתשלומים המועברים לו בגין כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל ביוזמת הבנק, עבור לקוחותיו.

- **פעילות בשוק ההון:** הפעילות בשוק ההון כוללת פעילות בתחום ניירות ערך (למעט נוסטרו), ניהול תיקים ומוצרים פנסיוניים. הפעילות

כוללת את פעילות הבנק בתחום ניירות ערך, מערכים פנסיוניים, את פעילותה של חברת הבת המתמחה תכלית דיסקונט ניהול תיקים ואת הפעילות בשוק ההון של בנק מרכנתיל דיסקונט.

- **פעילות בניה ונדל"ן:** בפעילות זו נכללים לקוחות החטיבות השונות בבנק אשר סיווגם הענפי הינו בתחומי הבניה והנדל"ן. כן כוללת הפעילות את פעילות מגזר בניה ונדל"ן בבנק מרכנתיל דיסקונט, באי די בי ניו יורק ובסניף לונדון ואת מגזר הלוואות לרכישת או לבניית נכסים בבנק דיסקונט למשכנתאות.
- **פעילות המשכנתאות:** הפעילות כוללת את פעילות המשכנתאות בקבוצת דיסקונט בארץ (בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק דיסקונט למשכנתאות). במסגרת מגזר זה נכללת פעילות מתן הלוואות לדיור (רכישה, בניה וכיו"ב) ומתן הלוואות לכל מטרה המובטחות במשכון דירת מגורים/נכס.

לפרטים נוספים, ראו "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים", "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים" ו-"הפעילות הבינלאומית", להלן.

נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים

רווחיות

	לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר			שינוי באחוזים	
	2011	2010	2009	2011 לעומת 2010	2010 לעומת 2009
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	4,785	4,830	4,757	(0.9)	1.5
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	778	821	998	(5.2)	(17.7)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	772	[2]552	[2]852	39.9	(35.2)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	852	[2]704	[2]918	21.0	(23.3)
הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. המיוחס לבעלי המניות של הבנק – בש"ח	0.81	[2]0.71	[2]0.92		
שיעור הרווח מפעולות רגילות לפני הפרשה למסים ביחס לסך כל ההון ב-%	9.4	[2]11.6	[2]18.4		
שיעור הרווח מפעולות רגילות אחרי הפרשה למסים ביחס לסך כל ההון ב-%	8.4	[2]6.3	[2]11.2		
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-%	8.2	[2]7.0	[2]10.2		

הערות:
(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.
(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

מאזן

	ליום 31 בדצמבר		
	2011	2010	שינוי
	במיליוני ש"ח		באחוזים
סך כל הנכסים	202,491	185,576	9.1
אשראי לציבור, נטו[2]	116,383	118,666	(1.9)
ניירות ערך	42,898	37,176	15.4
פקדונות הציבור	153,368	138,011	11.1
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	10,745	[1]10,824	(0.7)
סך כל ההון	11,115	[1]11,152	(0.3)

הערות:
(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
(2) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

יחסים פיננסיים

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
		באחוזים
סך כל ההון ביחס לסך כל הנכסים	5.5	6.0[2]
יחס הון לרכיבי סיכון – באזל II	14.1	13.2[2]
יחס הון ליבה	8.1	7.6[2]
הוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי לציבור[1]	0.65	0.66
אשראי לציבור, נטו ביחס לסך כל הנכסים	57.5	63.9
אשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור	75.9	86.0
פקדונות הציבור ביחס לסך כל הנכסים	75.7	74.4
ההכנסות התפעוליות ביחס להוצאות התפעוליות	46.1	47.0[2]
ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות	78.1	75.6[2]
תשואה מותאמת לנכסי סיכון [3]	8.1	6.7

הערות:

(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

(3) תשואה על הון ליבה מחושב (7.5%) על יתרה ממוצעת של נכסי סיכון.

התפתחות שער מניית דיסקונט

	שער סגירה בסוף יום המסחר			שיעור שינוי בשנת 2011
	2.1.2011	29.12.2011	25.3.2012	
מניית דיסקונט	825	510	510	(38.2)
מדד מניות הבנקים	1,433.92	925.95	1,028.37	(35.4)
מדד ת"א–25	1,327.24	1,085.59	1,127.93	(18.2)
שווי שוק דיסקונט (במיליארדי ש"ח)	8.69	5.37	5.37	(38.2)

תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013

ביום 24 ביולי 2011, אישר דירקטוריון בנק דיסקונט תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013 ("התוכנית האסטרטגית"). תקופת התוכנית נועדה להתמקדות ניהולית במהלכי שינוי מבני ופיננסי בקבוצת דיסקונט. במחצית השניה של שנת 2012 תתחיל ההיערכות להכנת תוכנית אסטרטגית לחמש שנים.

התוכנית האסטרטגית מבוססת על הנדבכים הבאים:

א. ניהול ההון - במסגרת התכנית האסטרטגית נקבעו יעדים לחיזוק התשתית ההונית של הקבוצה. בהמשך להחלטת הדירקטוריון מיום 2 במרס 2011 (כמפורט בדוח מיידי מיום 3 במרס 2011, מסי אסמכתא 2011-01-068337), בה נקבע כי שיעור הון הליבה לא יפחת מ-7.5% עד סוף 2011, נקבעו יעדי הון ליבה בשיעור של 8% עד סוף שנת 2012 ו-8.5% עד סוף שנת 2013. כן נקבע, כי ניהול ההון ייעשה תוך הקצאה יעילה של נכסי הסיכון בקבוצה, וכי יבוצעו מהלכים להגדלת ההכנסות.

ב. הטמעת תרבות ניהול מונחה יעדים.

ג. שיפור יכולת הביצוע של מערכות המידע הניהולי בקבוצה, להטמעת תרבות ארגונית ביצועית.

ד. ניהול אפקטיבי של המשאב האנושי.

ה. סינרגיה קבוצתית - מיצוי פוטנציאל הסינרגיה בתחום השיווק, התפעול והפיננסים, במטרה להשיג יעילות תפעולית מירבית והעמקה של הפיקוח והבקרה בקבוצה.

ו. ניהול סיכונים קבוצתי על בסיס מתכונת של "הנחיה מקצועית מחייבת" דיפרנציאלית מול חברות הבת.

ז. התייעלות - הדירקטוריון אימץ תוכנית להתייעלות בקבוצה במסגרתה נקבע יעד לפיו יחס היעילות בקבוצה (סך ההוצאות התפעוליות ביחס לסך כל ההכנסות), לא יעלה על 69% בשנת 2013 (ליום 30 ביוני 2011, ערב אישור התוכנית האסטרטגית, 74.5%). שינוי לרעה במצב הכלכלי, או שינויי רגולציה, עלולים לדחות את ישומו של יעד זה. מרכיב מרכזי בתכנית ההתייעלות הינו תחום יחסי העבודה בבנק. לפרטים בדבר הסכמים בין הבנק לבין נציגות העובדים והסתדרות המעוייף, שנחתמו בחודש יוני 2011, ובדבר התנעת תוכנית פרישה, ראו בסעיף "משאבי אנוש" להלן. עוד כוללת התוכנית האסטרטגית צעדי התייעלות בתחום התפעול ומערכות המידע בקבוצה.

ח. מהלכים להגדלת הרווחיות - לאחר מספר שנים בהן התמקד הבנק בהגדלת בסיס הלקוחות, התוכנית האסטרטגית החדשה שמה דגש על הגדלת הרווחיות תוך שמירה על פרופיל הסיכון של הקבוצה, במסגרת המגבלות וההנחיות שקבע ויקבע הדירקטוריון. במסגרת זו, תפעל הקבוצה לשיפור הביצועים בתחומים הבאים: פעילות בשוק ההון, בנקאות מסחרית, עסקים קטנים, משקי בית, ערוצים ישירים ובנקאות פרטית לישראלים.

האמור לעיל כולל הערכות ותוכניות שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות ותוכניות אלה מבוססות על המידע והנתונים העדכניים שבידי הנהלת הבנק במועד פרסום דוח זה. הערכות ותוכניות אלה עשויות להשתנות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית או שינויי רגולציה בעלי השפעה מהותית, אשר עלולים לגרום לשינוי בקצב הביצוע של התוכניות הקיימות או אף לחייב שינוי בדגשים ובהיקף של תוכניות אלה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות פעולותיו של הבנק בפועל, עשויות להיות שונות באופן מהותי מאלה שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו-כלכליים, שינויים במצב הגיאו-פוליטי, שינויים רגולטוריים ושינויים אחרים, שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים, כגון: "מאמין", "צופה", "מעריך", "מתכוון", "נערך ל...", "יכול ש...", "יתכן" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "רצון", "צפי", "כוונה", "צפיה", "הערכה", "תחזית" וכיו"ב. ביטויים צופי פני עתיד אלה, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר הערכות לגבי מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי האינפלציה וכיו"ב, וכן ביחס להשפעת הוראות חקיקה ורגולציה חדשות, בתחום הבנקאות ושוק ההון ובתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס בין היתר על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים, המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון והכספים בארץ ובעולם.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק וחברות הבת שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק וחברות הבת שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

הסברים למצב עסקי הקבוצה

רווח ורווחיות

הרווח הנקי של קבוצת דיסקונט בשנת 2011 הסתכם בסך של 852 מיליון ש"ח, לעומת 704 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 21.0%.

התשואה להון המיוחס לבעלי המניות של הבנק הגיעה בשנת 2011 לשיעור של 8.2%, לעומת שיעור של 7.0% בשנת 2010.

הרווח הנקי למניה אחת בת 0.1 ש"ח ע.נ. הסתכם בשנת 2011 ב-0.81 ש"ח, לעומת סך של 0.71 ש"ח בשנת 2010.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה בשנת 2011, בהשוואה לשנת 2010:

א. ירידה ברווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 45 מיליון ש"ח (0.9%).

ב. ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 43 מיליון ש"ח (5.2%).

ג. עליה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בסך של 30 מיליון ש"ח (1.1%).
ד. עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בסך של 179 מיליון ש"ח (3.2%), שהושפעה מעליה בשיעור של 7.5% במשכורות והוצאות נילוות.
ה. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות בסך של 87 מיליון ש"ח בשנת 2011, לעומת סך של 458 מיליון ש"ח בשנת 2010.
הירידה בהפרשה למסים הושפעה, בעיקר, מגידול בסך של 164 מיליון ש"ח ביתרת המסים נדחים לקבל (בהשוואה למצב המיסויי ללא שינויי החקיקה), שחושבה מחדש בעקבות תיקוני החקיקה שהתקבלו בהתאם להמלצות ועדת טרכטנברג (ראו ביאור 29 ח' להלן). האמור אינו כולל סכום נוסף של 13 מיליון ש"ח, השפעה על חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי.
ו. ירידה בחלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת המס, בסך של 83 מיליון ש"ח (44.6%).ח.
ז. עליה ברווח נטו מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, בסך של 25 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2011 בסך של 222 מיליון ש"ח, לעומת 121 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של השנה, עליה בסך של 83.5%, ולעומת 131 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2010, עליה בשיעור של 69.5%.

הגורמים העיקריים שהשפיעו על התוצאות העסקיות של הקבוצה ברבעון הרביעי של שנת 2011, בהשוואה לרבעון הקודם:

א. עליה ברווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 73 מיליון ש"ח (6.8%).
ב. עליה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בסך של 26 מיליון ש"ח (11.5%).
ג. ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות, בסך של 60 מיליון ש"ח (8.4%).
ד. ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות, בסך של 17 מיליון ש"ח (1.2%).
ה. חיסכון במס על הרווח מפעולות רגילות בסך של 134 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2011, לעומת סך של 52 מיליון ש"ח ברבעון הקודם. החסכון במס נובע מגידול בסך של 164 מיליון ש"ח ביתרת המסים נדחים לקבל (ראו לעיל). האמור אינו כולל סכום נוסף של 13 מיליון ש"ח, השפעה על חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי.
ו. עליה בחלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת מס, בסך של 14 מיליון ש"ח (155.6%).

התפתחות ההכנסות וההוצאות

להלן ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים בשנת 2011, לעומת שנת 2010:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2011	2010	
	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	4,785	4,830	(0.9)
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	778	821	(5.2)
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	4,007	4,009	(0.0)
עמלות תפעוליות	2,489	2,547	(2.3)
רווחים מהשקעות במניות, נטו	92	31	196.8
הכנסות אחרות	109	[3]82	32.9
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	2,690	2,660	1.1
משכורות והוצאות נלוות	3,459	[3]3,218	7.5
אחזקת ופחת בניינים וציוד	1,159	1,148	1.0
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	17	*49	(65.3)
הוצאות אחרות	1,203	*1,244	(3.3)
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,838	5,659	3.2
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	859	1,010	(15.0)
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	87	[3]458	(81.0)
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	772	552	39.9
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות	103	186	(44.6)
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	61	36	69.4
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	852	704	21.0
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%	8.2	7.0	

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

להלן ההתפתחויות בסעיפים תוצאתיים מסוימים, ברבעון הרביעי של שנת 2011, לעומת רבעון שלישי 2011 ולעומת רבעון רביעי 2010:

	2011		2010	רבעון רביעי 2011	
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון רביעי	לעומת רבעון שלישי 2011	לעומת רבעון רביעי 2010
	במיליוני שקלים חדשים			שינוי באחוזים	
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	1,140	1,067	1,293	6.8	(11.8)
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	252	226	274	11.5	(8.0)
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	888	841	1,019	5.6	(12.9)
עמלות תפעוליות	614	621	646	(1.1)	(5.0)
רווחים מהשקעות במניות, נטו	14	26	31	(46.2)	(54.8)
הכנסות אחרות	30	71	[3]26	(57.7)	15.4
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	658	718	703	(8.4)	(6.4)
משכורות והוצאות נלוות	828	873	[3]855	(5.2)	(3.2)
אחזקה ופחת בניינים וציוד	310	283	324	9.5	(4.3)
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	2	11	*23	(81.8)	(91.3)
הוצאות אחרות	321	311	*364	3.2	(11.8)
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,461	1,478	1,566	(1.2)	(6.7)
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	85	81	156	4.9	(45.5)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(134)	(52)	[3]104	157.7	–
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	219	133	52	64.7	321.2
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות כלולות	23	9	87	155.6	(73.6)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	222	121	131	83.5	69.5
תשואה נטו להון המיוחס לבעלי מניות הבנק, ב-%	8.7	4.7	5.1		

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

להלן פרטים בדבר שינויים מהותיים בסעיפים תוצאתיים:

הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בשנת 2011 בסך של 4,785 מיליון ש"ח, לעומת 4,830 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 0.9%.

בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים והפרשות לירידת ערך איגרות חוב, ריבית שנגבתה מחובות בעייתיים ורווח ממכירת הלוואות, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 4,725 מיליון ש"ח, לעומת 4,571 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 3.4%.

להלן פירוט ההשפעות של רכיבים מסויימים על הרווח המימוני:

	2011				
	במיליוני שקלים חדשים				
	שנתי	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
רווח מימוני מדווח	4,785	1,140	1,067	1,289	1,289
השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM	51	2	96	(31)	(16)
השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק	95	38	104	(23)	(24)
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה , נטו ומוחזקות לפידיון	(146)	(3)	(49)	(27)	(67)
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה	12	9	–	3	–
הפסדים (רווחים) שמומשו ושטרם מומשו באיגרות חוב בתיק למסחר, נטו	(19)	(19)	(14)	5	9
רווח ממכירת הלוואות	(53)	–	–	(53)	–
רווח מימוני לאחר התאמות	4,725	1,167	1,204	1,163	1,191

	2010				
רווח מימוני מדווח	4,830	1,293	1,331	1,091	1,115
השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM	146	(74)	5	86	129
השפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק	(79)	(41)	(73)	57	(22)
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב מוחזקות לפדיון	42	20	2	20	–
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה , נטו	(271)	(30)	(89)	(53)	(99)
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה	8	6	1	1	–
הפסדים (רווחים) שמומשו ושטרם מומשו באיגרות חוב בתיק למסחר, נטו	(1)	17	(2)	(8)	(8)
ריבית שנגבתה מחובות בעייתיים	(104)	(27)	(22)	(21)	(34)
רווח מימוני לאחר התאמות	4,571	1,164	1,153	1,173	1,081

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2011, בהשוואה לשנת 2010:

א. גידול ביתרה הממוצעת של הנכסים הפיננסיים המניבים בשיעור של כ-11.5%, מסך של 280,624 מיליון ש"ח לסך של 313,029 מיליון ש"ח.

ב. התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים, אשר יצרו פער חיובי של כ-95 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן.

ג. קיטון במימון אחר, נטו, (כעולה מסקירת ההנהלה להלן) בסך של 85 מיליון ש"ח, בעיקר בשל ירידה ברווחים ממימוש והתאמות של איגרות חוב וירידה בריבית שנגבתה מחובות בעייתיים, אשר קוזזו ברווח ממכירת הלוואות.

ד. פעולת חיסוי שהבנק ביצע עד סוף שנת 2011, במטרה לנטרל את התנודתיות בהפרשה למס, הנובעת משינויים בערך ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, כתוצאה מפיחות או ייסוף של שערי החליפין, גרמה לירידה של 95 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בשנת 2011, לעומת עליה של 79 מיליון ש"ח בשנת 2010. השפעת פעולת חיסוי זו קוזזה במלואה כנגד סעיף המסים על ההכנסה. לפרטים בדבר ביטול החיסוי והשלכותיו, ראו "ניהול ההון" בסעיף "האמצעים ההוניים" להלן.

הרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון הרביעי של שנת 2011 הסתכם בסך של 1,140 מיליון ש"ח לעומת 1,293 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה בשנת 2010, ירידה בשיעור של 11.8%. בניטרול התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים, השפעת חיסוי מס, רווחים והפרשות לירידת ערך של איגרות חוב, ריבית שנגבתה מחובות בעייתיים ורווח ממכירת הלוואות, הסתכם הרווח מפעילות מימון לפני הפרשה לחובות מסופקים בסך של 1,167 מיליון ש"ח, לעומת 1,164 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה בשנת 2010, עליה בשיעור של 0.3%.

הרווח מפעילות מימון לפי מגזרי הצמדה

להלן הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה (כולל השפעת מכשירים פיננסיים נגזרים שניתן ליחסם למגזרי הפעילות – ALM):

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
	2011			2010			
	תרומה לרווח			תרומה לרווח			
	היקף פעילות* ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	היקף פעילות* ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	שינוי בתרומה במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי לא צמוד	56.0	3,016	63.0	50.7	2,844	58.9	172
מטבע ישראלי צמוד מדד	9.2	(221)	(4.6)	10.2	(48)	(1.0)	(173)
מטבע חוץ	34.8	1,364	28.5	39.1	1,323	27.4	41
	100.0	4,159	86.9	100.0	4,119	85.3	40
בגין אופציות		31	0.7		66	1.3	(35)
בגין מכשירים פיננסים נגזרים אחרים (לא כולל נגזרים בגידור וב- ALM)		1	0.0		(3)	(0.1)	4
עמלות מימון		181	3.8		177	3.7	4
הכנסות מימון אחרות, נטו		413	8.6		471	9.8	(58)
סך-הכל		4,785	100.0		4,830	100.0	(45)

* על פי היתרה הממוצעת של הנכסים.

לפרטים נוספים אודות הרווח מפעולות מימון לפי מגזרי הצמדה, ראו "שיעורי הכנסה והוצאה מימוניים" תוספת ג' בסקירת ההנהלה להלן.

הכנסות ריבית נטו לפי מגזרי הצמדה (כולל ALM)

במגזר השקלי הלא צמוד הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2011 ב-3,016 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,844 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 6.0%, ומשקלן מסך כל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2011 על 63.0%, לעומת 58.9% בשנת 2010.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה עלתה בשנת 2011 בשיעור של 23.2% לעומת השנה הקודמת.

פער הריבית במגזר ירד משיעור של 1.92% בשנת 2010, לשיעור של 1.59% בשנת 2011.

הגידול ברווח במגזר נובע מעליה בהיקף הפעילות ומעליה בתרומת ההון הפעיל, אשר קוזזו בהשפעת הירידה בפער הריבית, בין היתר בשל הכנסה בסך של כ-25 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2011, לעומת הכנסה של 35 מיליון ש"ח בשנת 2010.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2011 לשיעור של 1.58%, לעומת 1.89% בשנת 2010.

במגזר השקלי הצמוד למדד הסתכמו הוצאות הריבית נטו בשנת 2011 בסך של 221 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות בסך של 48 מיליון ש"ח בשנת 2010, ומשקלן מכלל הכנסות הריבית נטו עמד בשנת 2011 על שיעור שלילי של 4.6%, לעומת שיעור שלילי של 1.0% לשנת 2010.

היתרה הממוצעת של הנכסים במגזר זה בשנת 2011 עלתה בשיעור זניח של 0.9% לעומת השנה הקודמת.

התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים יצרו פער שלילי של כ-187 מיליון ש"ח עקב אי הקבלה ברישומים החשבונאיים בין השיטה לחישוב שוויים של נכסי הבסיס בגין עסקאות אלה, אשר נמדדים על בסיס צבירה, לבין השיטה לחישוב שוויים של המכשירים הנגזרים ששימשו לכיסוי נכסי הבסיס, אשר נמדדים על בסיס השווי ההוגן. בניטרול התאמות אלה, מרווח הריבית במגזר הצמוד למדד היה מגיע לשיעור שלילי של כ-0.54% בשנת 2011, לעומת שיעור שלילי של 0.21% בשנת 2010. זאת, לעומת מרווח שלילי בפועל של 1.53% בשנת 2011 ולעומת מרווח שלילי בפועל בשיעור של 0.46% בשנת 2010.

הקיטון במרווח הריבית לאחר ניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM נובע בעיקר מעליה בשיעור גבוה יחסית בעלות המקורות, שחלקם נועדו לשיפור הלימות ההון של הבנק, בהשוואה לעליה בשיעור נמוך יחסית בתשואת השימושים המניבים.

תרומת ההון הפעיל גדלה בשנת 2011 כתוצאה מגידול בהון המושקע במגזר זה.

במגזר מטבע חוץ, הכולל את הפעילות במגזר השקלי הצמוד למטבע חוץ, הסתכמו הכנסות ריבית נטו בשנת 2011 ב-1,364 מיליון ש"ח,

לעומת סך של 1,323 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 3.1%, ומשקלן מכלל הכנסות ריבית נטו עמד בשנת 2011 על 28.5%, לעומת 27.4% בשנת 2010.

במגזר זה חלה ירידה זניחה בשיעור של 0.8% ביתרה הממוצעת של הנכסים בשנת 2011, לעומת שנת 2010.

פער הריבית במגזר עלה משיעור של 1.08% בשנת 2010, לשיעור של 1.45% בשנת 2011.

העליה ברווח במגזר נובעת מעליה בפער הריבית, בין היתר בשל הכנסה בסך של כ-180 מיליון ש"ח בגין התאמות לשווי הוגן במכשירים פיננסיים נגזרים בשנת 2011, לעומת הוצאה של 113 מיליון בשנת 2010, אשר קוזזה בשל ירידה שחלה בתרומת ההון הפעיל.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM הגיע בשנת 2011 לשיעור של 1.29%, לעומת 1.18% בשנת 2010. לעומת זאת, פעולת חיסוי שהבנק מבצע גרמה לירידה של 95 מיליון ש"ח ברווח מפעולות מימון בשנת 2011, לעומת עליה של 79 מיליון ש"ח בשנת 2010.

פער הריבית הכולל (ללא השפעת נגזרים) הגיע לשיעור של 2.11% בשנת 2011, לעומת שיעור של 2.87% בשנת 2010.

פער הריבית כולל השפעת נגזרים (בגידור וב-ALM) הגיע לשיעור של 1.18% בשנת 2011, לעומת שיעור של 1.48% בשנה הקודמת.

פער הריבית בניטרול השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ALM והשפעת חיסוי מס בגין אי די בי ניו יורק הגיע בשנת 2011 לשיעור של 1.23%, לעומת 1.51% בשנת 2010.

להלן נתונים על התפתחות הרווח המימוני לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*, לפי מגזרי פעילות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2011	2010	שינוי
	מיליוני שקלים חדשים		ב-%
קמעונאי- מגזר משקי בית	1,565	1,386	12.9
קמעונאי- מגזר עסקים קטנים	818	920	(11.1)
מגזר בנקאות עסקית	1,058	1,025	3.2
מגזר בנקאות מסחרית	706	656	7.6
מגזר בנקאות פרטית	343	335	2.4
מגזר פיננסי	295	508	(41.9)
סך-הכל	4,785	4,830	(0.9)

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

הכנסות המימון במגזרים העסקיים, למעט המגזר הפיננסי, הושפעו בעיקר מהשינויים בנפח הפעילות. בנוסף חלה במרבית המגזרים ירידה במרווח מפעילות אשראי, בכ-0.1%, ולעומת זאת המרווח על הפקדונות עלה בכ-0.3%-0.2%, בעיקר כתוצאה מעליית שיעורי הריבית של בנק ישראל.

במגזר הפיננסי חלה ירידה בהכנסה, למרות העליה בנפחי הפעילות. זאת, בעיקר, כתוצאה מצמצום התשואות בתיקי האג"ח. בנוסף, קטנו הכנסות המימון האחרות בגין תיק האג"ח, בכ-69 מיליון ש"ח, חל שינוי בהשפעת חיסוי המס בגין אי די בי ניו יורק, בסך של כ-174 מיליון ש"ח, עקב מעבר מתיסוף שער החליפין בשנת 2010 לפיחות בשנת 2011, ומנגד קטנה השפעת התאמות לשווי הוגן של מכשירים פיננסים נגזרים בכ-95 מיליון ש"ח.

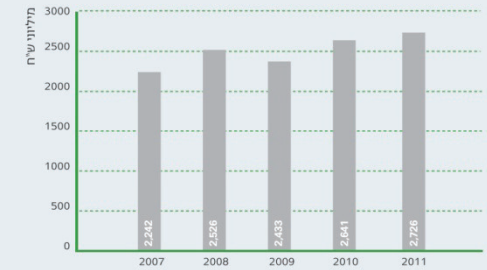

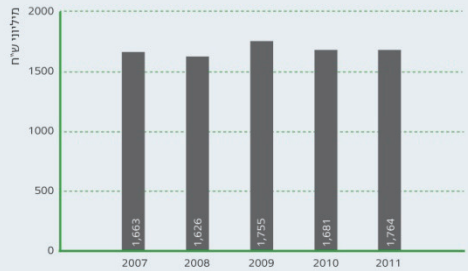

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בסך של 778 מיליון ש"ח בשנת 2011, לעומת סך של 821 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 5.2%. בשנת 2011 היוו ההוצאות בגין הפסדי אשראי 16.3% מהרווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי, לעומת 17.0% בשנה הקודמת.

יצויין כי הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את הוראת המפקח בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", המהווה שינוי מהותי לעומת ההוראות הקודמות. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש ולפיכך נתוני תקופות קודמות אינם בני השוואה לנתוני התקופה השוטפת.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת הפרשה על בסיס קבוצתי והפרשה על בסיס פרטני, לא כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני, הגיעה בתום שנת 2011 לסך של 1,975 מיליון ש"ח ומהווה 1.67% מהאשראי לציבור, לעומת יתרת הפרשה (פרופורמה) בסך של 2,068 מיליון ש"ח, שהיוותה 1.73% מהאשראי לציבור, ביום 31 בדצמבר 2010.

להלן ההתפתחות הרבעונית של ההוצאות בגין הפסדי אשראי:**

	2011				2010			
	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
	במיליוני שקלים חדשים							
על בסיס פרטני	222	195	173	106				
על בסיס קבוצתי	30	31	15	6				
סך-הכל	252	226	188	112	274	169	261	117
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהאשראי לציבור*	0.85%	0.75%	0.63%	0.38%	0.88%	0.54%	0.85%	0.39%

* על בסיס שנתי

** לענין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ר' ביאור 1 ב' (5) 1.

ההכנסות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2011 בסך של 2,690 מיליון ש"ח, לעומת 2,660 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 1.1%.

להלן התפלגות המרכיבים של סעיפי ההכנסות התפעוליות והאחרות:

	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים		
ניהול חשבון	617	633	655
כרטיסי אשראי	922	914	1,010
הכנסות משוק ההון	415	456	445
רווחים מהשקעות במניות, נטו	92	31	197
טיפול באשראי	258	254	221
הפרשי המרה	112	119	135
פעולות סחר חוץ	57	58	57
אחרות	217	195	368
סך-הכל	2,690	2,660	3,088

העמלות התפעוליות הסתכמו בשנת 2011 בסך של 2,489 מיליון ש"ח, לעומת 2,547 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, ירידה בשיעור של 2.3%. הירידה נובעת, בעיקר, מירידה בעמלות ניהול חשבון ועמלות מפעילות בניירות ערך ובמכשירים פיננסיים נגזרים אחרים.

העמלות התפעוליות מכרטיסי אשראי הסתכמו בשנת 2011 בסך של 922 מיליון ש"ח, לעומת 914 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 0.9%.

ההכנסות מפעילות בשוק ההון בשנת 2011 הסתכמו בסך של 415 מיליון ש"ח, לעומת 456 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 9.0%, כמפורט בטבלה להלן.

להלן יובאו פרטים בדבר ההכנסות משוק ההון בשנים 2009-2011:

	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים		
הכנסות מפעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	301	338	339
הפצת מוצרים פיננסיים	82	81	55
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	32	35	49
אחרות	–	2	2
סך-הכל	415	456	445

לפרטים בדבר "מהלך שוק ההון", ראו "התפתחויות בפעילות" בסעיף "פעילות בשוק ההון" להלן.

הרווחים מהשקעות במניות, נטו לפרטים ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים.

הוצאות משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2011 בסך של 3,459 מיליון ש"ח, לעומת 3,218 מיליון ש"ח בשנה הקודמת, עליה בשיעור של 7.5%. (לפרטים נוספים אודות מרכיבי הסעיף, ראו ביאור 27 לדוחות הכספיים).

להלן פירוט ההשפעה של רכיבים מסויימים על הוצאות משכורות והוצאות נלוות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי באחוזים	
	2011	2010	2009	2011 לעומת 2010	2010 לעומת 2009
	במיליוני שקלים חדשים				
משכורות והוצאות נלוות – כפי שדווח	3,459	(1)3,218	(1)3,130	7.5	2.8
מענקים	(174)	(91)	(179)		
הכנסה (הוצאה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות	4	(7)	(2)		
השפעת שינויים בשיעורי פרישה על העתודה למענקי יובלות	–	–	(65)		
החזר חלק מויתור על שכר בשנת 2009	–	(16)	44		
הוצאות פרישה מרצון	–	(7)	(6)		
הפרשה לתוכנית פרישה בבנק מרכנתיל דיסקונט	(22)	–	–		
השפעת קופת הפיצויים	–	94	80		
משכורות והוצאות נלוות – בניטרול רכיבים מסויימים	3,267	3,191	3,002	2.4	6.3

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

העליה בהוצאות השכר בשנת 2011, לעומת השנה הקודמת, הושפעה בעיקר מעליות שכר בחברות מאוחדות ומהפרשה למענקים בהתבסס על התשואה השנתית.

בשנת 2010 נרשמו בקופות הפיצויים רווחים בסך של 158 מיליון ש"ח, ששימשו בחלקם לכיסוי הגידול בהתחייבות לפיצויים בגין שנים קודמות, בסך של 94 מיליון ש"ח, ועודף הרווחים, בסך של 64 מיליון ש"ח, נרשם להכנסות אחרות. החל משנת 2011, עקב השינויים הנובעים מיישום הנחית המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, הבנק אינו מקזז עוד חלק מרווחי הקופה לפיצויים מהגידול בהתחייבות לפיצויים. לפרטים נוספים ראו סעיף "משאבי אנוש" להלן.

הוצאות משכורות ללא הוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2011 בסך של 2,317 מיליון ש"ח, לעומת סך של 2,169 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 6.8%.

חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות כלולות כולל הפרשה למס בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון בסך 25 מיליון ש"ח. בשנת 2010, כלל סך של 53 מיליון ש"ח בגין ביטול חלק מההפרשה למס.

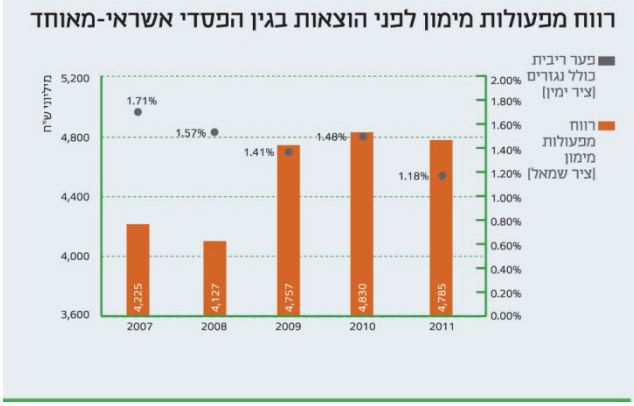

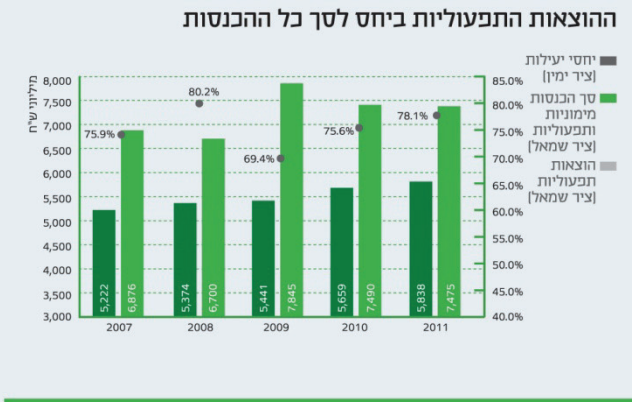

יחס כיסוי

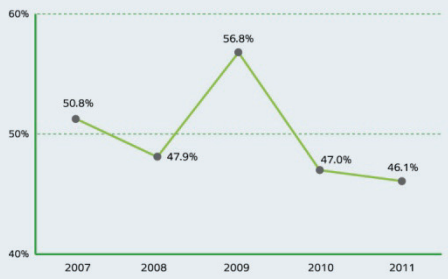

יחס יעילות

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 בסך של 202,491 מיליון ש"ח לעומת 185,576 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 9.1%.

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	31 בדצמבר		
	2011	2010	
	במיליוני שקלים חדשים		שיעור השינוי ב-%
נכסים			
מזומנים ופקדונות בבנקים	30,329	18,187	66.8
ניירות ערך	42,898	37,176	15.4
אשראי לציבור, נטו (בניכוי הפרשה להפסדי אשראי)[2]	116,383	118,666	(1.9)
התחייבויות			
פקדונות הציבור	153,368	138,011	11.1
פקדונות מבנקים	4,249	3,387	25.5
כתבי התחייבות נדחים	12,239	12,294	(0.4)
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	10,745	[1]10,824	(0.7)
סך-כל ההון	11,115	[1]11,152	(0.3)

הערות:
(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
(2) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

האשראי לציבור

כללי. האשראי לציבור, נטו, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2011 בסך 116,383 מיליון ש"ח, לעומת 118,666 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה בשיעור של 1.9%. חלקו של האשראי לציבור מסך כל המאזן הגיע בסוף שנת 2011 לשיעור של 57.5%, לעומת 63.9% בסוף שנת 2010. כאמור, הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את הוראת המפקח בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", המהווה שינוי מהותי לעומת ההוראות הקודמות. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש ולפיכך נתוני תקופות קודמות אינם בני השוואה לנתוני התקופה השוטפת. במקומות בהם הדבר היה מעשי, הוצגו נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010 כמספרי השוואה לנתונים בפועל ליום 31 בדצמבר 2011.

לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי, ובכלל זה אסטרטגיה ומדיניות בתחום ניהול סיכוני האשראי, המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכוני האשראי ועוד, ראו "ניהול סיכוני אשראי" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" להלן.

הרכב האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה

להלן נתונים על הרכב האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי הצמדה[1]:

	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010		
	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	שיעור השינוי ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	64,043	55.0	65,359	55.1	(2.0)
מטבע ישראלי צמוד למדד	18,407	15.8	19,160	16.1	(3.9)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	33,933	29.2	34,147	28.8	(0.6)
סך-הכל	116,383	100.0	118,666	100.0	(1.9)

(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

האשראי לציבור במטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ ירד בשיעור של 0.6% לעומת 31 בדצמבר 2010. במונחים דולרים ירד האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 741 מיליון דולר לעומת 31 בדצמבר 2010, ירידה של 7.7%.
סך כל האשראי לציבור, הכולל את האשראי במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ, כשהם מחושבים במונחים דולריים, ירד בשיעור של 4.0% לעומת 31 בדצמבר 2010.

התפתחות סיכון אשראי בעייתי

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010[2]		
	מאזני	חוץ מאזני	סך-הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
סיכון אשראי בעייתי כולל בגין הציבור:						
סיכון אשראי פגום	5,618[3]	137	5,755	5,858[3]	240	6,098
סיכון אשראי נחות	757	17	774	960	5	965
סיכון אשראי השגחה מיוחדת	1,644[4]	442	2,086	2,181[4]	363	2,544
סך סיכון אשראי בעייתי כולל [1]	8,019	596	8,615	8,999	608	9,607
סך הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי בעייתי	839	58	897	1,030	46	1,076
סך סיכון אשראי בעייתי כולל בניכוי הפרשה להפסדי אשראי	7,180	538	7,718	7,969	562	8,531
[1] מזה:						
סיכון אשראי מסחרי בעייתי	7,210	593	7,803	7,772	608	8,380
סיכון אשראי בעייתי בגין אנשים פרטיים	809	3	812	1,227	–	1,227

(2) נתוני פרופורמה.
(3) לרבות אג"ח קונצרני לא צובר בסך של 7 מיליון ש"ח (בשנת 2010: 10 מיליון ש"ח).
(4) לרבות אג"ח קונצרני צובר בסך של 85 מיליון ש"ח (בשנת 2010: 102 מיליון ש"ח).

סיכון אשראי בעייתי. היקף סיכון האשראי הבעייתי הכולל בגין הציבור (כולל רכיבים חוץ מאזניים ולפני הפרשות להפסדי אשראי) עמד ביום 31 בדצמבר 2011 על כ-8.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-9.6 מיליארד ש"ח על פי נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010, ירידה בשיעור של כ-10.3%. סיכון האשראי הבעייתי התפלג לסיכון אשראי מסחרי (90.6%) ולסיכון אשראי בגין אנשים פרטיים (9.4%).
שיעור של 62% מסיכון האשראי הבעייתי היווה סיכון אשראי בגין פעילות לווים בישראל, ויתרתו 38% בגין פעולות לווים בחו"ל.
סך סיכון האשראי הבעייתי הכולל בגין הציבור היווה שיעור של כ-7.3% מתיק האשראי לציבור, בהשוואה ל-8.0% ליום 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה).

נכסים שאינם מבצעים, חובות פגומים שצוברים הכנסות ריבית, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר:

על בסיס מאוחד	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה)*
	במיליוני שקלים חדשים	
1. נכסים שאינם מבצעים (Non-performing)		
אשראי פגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית:		
שנבדק על בסיס פרטני	3,072	3,310
שנבדק על בסיס קבוצתי	41	47
איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	69	27
סך-הכל חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית	3,182	3,384
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	4	9
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים (Non-performing)	3,186	3,393
2. חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות ריבית	2,498	2,491
3. סיכון אשראי מסחרי בעייתי[1][2]:		
סיכון אשראי מסחרי בעייתי מאזני בגין הציבור	7,210	7,772
סיכון אשראי מסחרי בעייתי חוץ מאזני בגין הציבור[3]	593	608
סך-הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור	7,803	8,380
סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין בנקים	260	400
סך-הכל סיכון אשראי מסחרי בעייתי	8,063	8,780
4. חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר	557	885
מזה: הלוואות לדיור בגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור	313	406
הלוואות לדיור בגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור[4]	134	127

* הוצג מחדש – ר' ביאור 1 ד' 4.4 לדוחות הכספיים.

הערות:

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים;

(2) סיכון אשראי מאזני (אשראי, אגרות חוב, חובות אחרים שהוכרו במאזן ונכסים בגין מכשירים נגזרים) וסיכון אשראי חוץ מאזני שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, למעט סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין אנשים פרטיים.

(3) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, למעט בגין ערבויות שנתן לווה להבטחת חבות של צד שלישי, לפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי.

(4) הלוואות לדיור אשר ההפרשה המזערית בגינן מחושבת לפי עומק הפיגור, שנמצאות בפיגור מעל 3 חודשים ועד 6 חודשים, והלוואות לדיור אחרות, שאינן פגומות, אשר הינן בפיגור של 90 ימים או יותר וההפרשה המזערית בגינן לא מחושבת לפי עומק הפיגור.

אשראי פגום לציבור. האשראי המאזני הפגום לציבור (צובר ריבית ושאינו צובר ריבית) עמד ביום 31 בדצמבר 2011 על כ-5.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-5.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה של 4.1%, המיוחסת בעיקר לירידה באשראי פגום לציבור שאינו צובר ריבית.

ביום 31 בדצמבר 2011, האשראי הפגום לציבור היווה שיעור של 3.2% מסיכון האשראי הכולל לציבור (מאזני וחוץ מאזני), כאשר בענפי המשק, בתי מלון ושרותי הארחה, בינוי ונדל"ן, שירותים ציבוריים וקהילתיים, הוא היווה, בהתאמה, שיעור גבוה של 19.5%, 8.7%, ו-6.9%.

אשראי פגום לציבור שאינו צובר ריבית. האשראי הפגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית ואשר נבדק על בסיס פרטני, עמד ביום 31 בדצמבר 2011 על כ-3.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.3 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010 (על פי נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010), ירידה בשיעור של 7.2%.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי פגום לציבור אשר נבדק על בסיס פרטני עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על 435 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-465 מיליון ש"ח על פי נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין לקוחות שנבדקו על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן חושבה לפי עומק הפיגור, עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על 560 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-605 מיליון ש"ח על פי דוח הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010, המהווה קיטון בהפרשה השוטפת בסך של 45 מיליון ש"ח, שיעור של כ-7.4%. קיטון זה נובע, בעיקרו, משינוי יתרות האשראי בגינן חושבה ההפרשה.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין לקוחות שנבדקו על בסיס פרטני, שאינם פגומים, עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על 750 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-757 מיליון ש"ח על פי נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010, ירידה בהפרשה השוטפת בסך של 7 מיליון ש"ח, שיעור של כ-0.9%. ירידה זו נובעת, בעיקרה, משינוי ביתרות האשראי בגינן חושבה ההפרשה.

להלן נתונים לגבי יחסים פיננסיים מסויימים המשמשים להערכת איכות תיק האשראי של הבנק, הנגזרים מנתוני החובות הבעייתיים שחושבו על פי הכללים שבהוראות החדשות:

	31.12.11	31.12.10
שיעור יתרת אשראי פגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית, מיתרת האשראי לציבור	2.6%	2.8%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום, שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, מיתרת האשראי לציבור	0.5%	0.7%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי לציבור	1.7%	1.7%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת האשראי הפגום לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית	63.4%	61.6%
שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור, מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	4.5%	4.7%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	0.7%	–*
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור, מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	0.7%	–*
שיעור המחיקות נטו, בגין אשראי לציבור, מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור	43.0%	–*

*לא נדרש במועד זה.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק מאוחד[1] - לווים בישראל

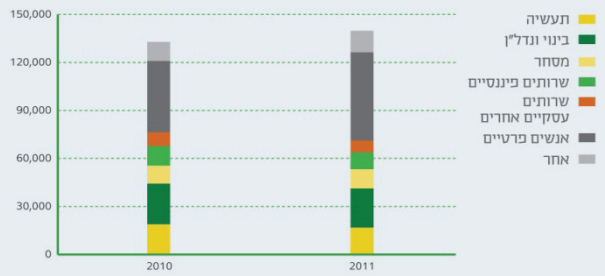

(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]

(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

מאפייני סיכון של תיק האשראי לציבור

להלן שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי בענפים מסוימים (2010 – סך ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים), ביחס ליתרת החובות הבעייתיים (מאזני וחוץ מאזני) באותם ענפים:

ענף	2011	2010*
בינוי ונדל"ן	8.2%	5.5%
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	**(0.3%)	**(2.7%)
מסחר	3.2%	11.7%
תעשיה	10.6%	8.6%
תקשורת ושירותי מחשב	3.5%	0.3%
שירותים פיננסיים	10.5%	2.7%
שירותים עיסקיים אחרים	24.3%	31.7%

*חושב בהתאם למסגרת ההוראה הישנה לפי שיעור הפרשה ספציפית ביחס ליתרת החובות הבעייתיים (מאזני וחוץ מאזני).
**הקטנת הפרשה.

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס ליתרת החובות הבעייתיים בענף התעשיה, ענף השירותים הפיננסיים וענף שירותים עסקיים אחרים היה גבוה משיעור ההוצאה הממוצע (9.0%) בכלל תיק האשראי. בהשוואה לשנת 2010, חלה עליה בשיעורי

ההוצאה בגין הפסדי אשראי ברמה הענפית ביחס ליתרת החובות הבעייתיים בענפי בינוי ונדל"ן, תעשיה, תקשורת ושירותי מחשוב ושירותים פיננסיים. מנגד, בענף המסחר וענף שירותים עסקיים אחרים חלה ירידה בשיעורי ההוצאה.

להלן שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי בענפים מסויימים (2010 – סך ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים), ביחס לסיכון האשראי לציבור המאזני המאוחד באותם ענפים:

ענף	2011	2010*
בינוי ונדל"ן	1.3%	0.9%
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	(0.1%)**	(0.6%)**
מסחר	0.2%	0.5%
תעשיה	0.6%	0.6%
תקשורת ושירותי מחשב	0.4%	–
שירותים פיננסיים	0.6%	0.1%
שירותים עיסקיים אחרים	1.6%	1.4%

*חושב בהתאם למסגרת ההוראה הישנה לפי שיעור הפרשה ספציפית ביחס לסיכון האשראי לציבור המאזני.
**הקטנת הפרשה.

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי מאזני לציבור בענף הבינוי והנדל"ן ובענף שירותים עסקיים אחרים היה גבוה משיעור ההוצאה הממוצע (0.6%) על כלל תיק האשראי. בהשוואה לשנת 2010, ענפי המשק העיקריים (למעט ענף המסחר) רשמו עליה בשיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי ביחס לאשראי מאזני לציבור.
העליה בענף הנדל"ן נבעה במלואה מגידול בהוצאות הפסדי אשראי בגין פעילות לווים בחו"ל, כתוצאה מסביבה עסקית חלשה בשווקים מסוימים במערב, מרכז ומזרח אירופה, שהתבטאה בהמשך קיפאון במחירי נכסים מניבים וירידה בנזילות של אותם לווים, כתוצאה מהתמשכות מגבלת ההיצע של מקורות מימון. מנגד, ההוצאות להפסדי אשראי בגין לווים מקומיים בענף הנדל"ן קטנו במידה ניכרת בהשוואה לשנת 2010.

להלן משקל ענפי משק מסוימים מסך ההוצאה בגין הפסדי אשראי (2010 – סך ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים):

ענף	2011	2010*
בינוי ונדל"ן	38.2%	28.1%
מסחר	3.2%	9.0%
תעשיה	13.2%	13.6%
שירותים פיננסיים	8.8%	2.0%
שירותים עיסקיים אחרים	15.2%	16.9%

*חושב על בסיס נתונים המיוחסים למסגרת ההוראה הישנה.

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי חלה עליה במשקלם של ענף הבינוי והנדל"ן וענף השירותים הפיננסיים בהוצאה הכוללת להפסדי אשראי בהשוואה לשנת 2010. מנגד, משקלו של ענף המסחר מסך ההוצאה הכוללת קטן בהשוואה לשנת 2010.

להלן התפתחות סיכון האשראי לציבור, לפי ענפי משק עיקריים:

ענפי משק	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010		
	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור(2)	שיעור מסך הכל	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	%	%
חקלאות	1,401	0.9%	1,309	0.7%	7.0%
תעשיה	25,051	14.2%	27,603	15.1%	(9.2%)
בינוי ונדל"ן	33,630	19.1%	35,038	19.2%	(4.0%)
חשמל ומים	2,424	1.4%	2,142	1.2%	13.2%
מסחר	19,240	10.9%	17,785	9.8%	8.2%
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	2,985	1.7%	3,280	1.8%	(9.0%)
תחבורה ואחסנה	4,125	2.3%	4,940	2.7%	(16.5%)
תקשורת ושירותי מחשב	2,750	1.6%	3,154	1.7%	(12.8%)
שירותים פיננסיים	14,997	8.5%	18,609	10.2%	(19.4%)
שירותים עסקיים אחרים	10,193	5.8%	11,866	6.5%	(14.1%)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	2,370	1.3%	2,110	1.2%	12.3%
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור	20,094	11.4%	18,331	10.1%	9.6%
אנשים פרטיים – אחר	36,851	20.9%	36,103	19.8%	2.1%
סך הכל	176,111	100.0%	182,270	100.0%	(3.4%)

מהנתונים שהובאו לעיל עולה כי בהשוואה לשנת 2010 חל קיטון במשקלם של ענף התעשיה וענף שירותים פיננסיים מסך תיק האשראי לציבור, בעוד שמשקלם של ענף המסחר, ענף הלוואות דיור לאנשים פרטיים וענף אשראי אחר לאנשים פרטיים מסך תיק האשראי גדל בהשוואה לשנת 2010.

לפרטים נוספים ראו תוספת ה' לסקירת ההנהלה וביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים אודות התפתחות היתרות של האשראי לציבור, נטו*, לפי מגזרי פעילות:

	ליום 31 בדצמבר				
	2011		2010		
	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	במיליוני ש"ח	% מסך האשראי לציבור	שיעור השינוי ב-%
קמעונאי– מגזר משקי בית	37,033	31.8	36,268	30.5	2.1
קמעונאי– מגזר עסקים קטנים	11,830	10.2	14,820	12.5	(20.2)
מגזר בנקאות עסקית	41,518	35.7	44,461	37.5	(6.6)
מגזר בנקאות מסחרית	22,488	19.3	19,455	16.4	15.6
מגזר בנקאות פרטית	3,514	3.0	3,662	3.1	(4.1)
סך-הכל	116,383	100.0	118,666	100.0	(1.9)

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

התפתחות האשראי לציבור, כולל סיכון אשראי חוץ מאזני, לפי גודל לווה. כ-99.5% מהלווים קיבלו אשראי שאינו עולה על 1.2 מיליון ש"ח. האשראי שהועמד לקבוצה זו מהווה 33.8% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 32.0% ביום 31 בדצמבר 2010. מדרגות האשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח עד 200 מיליון ש"ח מהוות כ-50.8% מסך כל האשראי ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 50.6% ביום 31 בדצמבר 2010.

ל-68 הלווים הגדולים ביותר, במדרגות האשראי שבין 200 מיליון ש"ח לבין 2,000 מיליון ש"ח, ניתן אשראי המהווה כ-15.4% מסך כל האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 73 לווים שהאשראי שניתן להם היווה 17.4% מסך האשראי ליום 31 בדצמבר 2010.

לפרטים בדבר מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח (פירוט נוסף), ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 3).

ניירות ערך

כללי. ניירות הערך בתיק הנוסטרו הסתכמו בסך של 42,898 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 37,176 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 15.4%. מובהר כי בתיק הנוסטרו של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011, לא היה נייר ערך שההשקעה בו היוותה שיעור של 5% או למעלה מזה מכלל התיק, פרט לנייר ערך אחד, מסוג "ממשלתית משתנה 520", שהגיע לכ-6.9% מכלל התיק.
ליום 31 בדצמבר 2011, כ-60.6% מהתיק מושקע באיגרות חוב ממשלתיות, וכ-21.6% מהתיק מושקע באיגרות חוב של סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE). (לפרטים בדבר השקעות הבנק באיגרות חוב, לפי ענפי משק, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, חלק א', סעיפים 1-3).
מדיניות ניהול תיק הנוסטרו. תיקי הנוסטרו של הבנק ושל חברות הבת משמשים, בעיקר, ככלי מרכזי בניהול סיכוני הריבית והבסיס, וכן לניהול יתרות הנזילות העודפות. התיקים מנוהלים בראיה כוללת, במטרה למקסם את הכנסות הריבית, תחת מגבלות סיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק והדירקטוריונים של חברות הבת. הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות היא הגורם שקובע בפועל את הרכב התיק בכל אחת מן החברות.
בשנת 2012 הוקמה בבנק יחידה חדשה, שתפקידה להרחיב את מגוון הכלים להשגת תשואה על ההון בבנק. זאת, באמצעות בניית תיק השקעות בו ינוהלו סיכוני אשראי וריבית. ליחידה הוקצו מסגרת השקעה ותקציב נכסי סיכון והוגדר לה יעד הכנסות.
פעילות ההשקעות בחברות הבת, בעיקר אי די בי ניו יורק ובנק מרכנתיל דיסקונט, מבוצעת באופן עצמאי, בכפוף למגבלות סיכון שנקבעו בבנק.
במסגרת התוכנית האסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013 (ראו לעיל), אושרה הקצאת נכסי סיכון לגיוון מבוקר של ההשקעות במסגרת תיק הנוסטרו.

הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה

להלן הרכב תיק ניירות הערך לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר		
	2011	2010	שיעור השינוי ב-%
	במיליוני שקלים חדשים		
מטבע ישראלי לא צמוד	17,580	12,603	39.5
מטבע ישראלי צמוד למדד	5,690	6,292	(9.6)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	18,965	17,588	7.8
מניות-פריטים שאינם כספיים	663	693	(4.3)
סך-הכל	42,898	37,176	15.4

ניירות ערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 7.8% לעומת 31 בדצמבר 2010. במונחים דולריים עלו ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 8 מיליון דולר, עליה של 0.2% לעומת 31 בדצמבר 2010.
סך כל ניירות הערך, הכוללים את ניירות הערך במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 11.8% לעומת 31 בדצמבר 2010.

הרכב תיק ניירות הערך לפי הסיווג לתיקים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מסווגים ניירות הערך לשלושה תיקים: תיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק ניירות ערך זמינים למכירה ותיק ניירות ערך למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך על פי הסיווג האמור:

31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010

	עלות מופחתת (במניות- עלות)	שווי הוגן	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני שקלים חדשים					
איגרות חוב						
מוחזקות לפידיון	5,895	6,115	5,895	6,752	6,785	6,752
זמינות למכירה	33,006	32,976	32,976	27,440	27,550	27,550
למסחר	3,378	3,364	3,364	2,187	2,181	2,181
מניות						
זמינות למכירה	653	658	658	665	681	681
למסחר	8	5	5	12	12	12
סך-הכל ניירות ערך	42,940	43,118	42,898	37,056	37,209	37,176

ההפרש נטו (לאחר השפעת המס) בין השווי ההוגן של התיק הזמין למכירה לבין עלותו המופחתת, בסך של 20 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011 נכלל בהון העצמי כ-"התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" כקרן הון חיובית (31.12.2010: 128 מיליון ש"ח כקרן הון חיובית). בנוסף, נכלל בהון הפרש כאמור בגין חלקו של הבנק בבנק הבינלאומי, בסך של 21 מיליון ש"ח כקרן הון שלילית (31.12.2010: 1 מיליון ש"ח כקרן הון חיובית).

מכירת ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון. לפרטים בדבר מכירת ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון על ידי אי די בי ניו יורק בשנת 2011, ראו ביאור 3 ד' לדוחות הכספיים.

איגרות חוב קונצרניות. תיק ניירות ערך הזמינים למכירה של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה באיגרות חוב קונצרניות בסכום של כ-3,139 מיליון ש"ח (סך של כ-1,748 מיליון ש"ח מוחזק באי די בי ניו יורק וסך של כ-438 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק), לעומת 3,381 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010 (סך של כ-1,650 מיליון ש"ח מוחזק באי די בי ניו יורק וסך של 723 מיליון ש"ח במישרין על ידי הבנק). לפרטים בדבר הפסדים שטרם מומשו הכלולים ביתרת איגרות החוב האמורות, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים.

נתונים לפי ענפי משק. לפרטים בדבר נתונים לפי ענפי משק של איגרות חוב זמינות למכירה, איגרות חוב מוחזקות לפדיון ואיגרות חוב למסחר, ראו נספח א' לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, סעיפים 1, 2 ו-3, בהתאמה.

השקעות בניירות ערך מגובי משכנתאות

כללי. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא בסכום של כ-3,382 מיליון דולר ארה"ב, אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק לעומת סך של כ-2,945 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2010, עליה של 14.8%. כ-100% מתיק איגרות החוב מגובות המשכנתא, מורכב מאיגרות חוב של סוכנויות פדרליות שונות (Freddie Mac, Fannie Mae, Ginnie Mae) בדרוג AA+ בארצות הברית (הירידה בדירוג איגרות החוב האמורות, מ-AAA, נובעת מהורדת דירוג האשראי של ארה"ב). ההשקעה באיגרות החוב האמורות אינה כוללת חשיפה לשוק ה-Subprime.

ליום 31 בדצמבר 2011, כלל תיק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) רווחים שטרם מומשו נטו בסך של כ-45 מיליון דולר.

הסוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב. פאני מיי ופרדי מאק הינן סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (GSE - Government Sponsored Enterprises) לפי צ'ארטר שניתן על ידי הקונגרס האמריקאי (להלן: "הסוכנויות"), ומטרתן היא להעניק נזילות ויציבות לשוקי הדיור והמשכנתאות בארצות הברית. בכדי להשיג מטרה זו, סוכנויות אלה פועלות בשוק המשני של המשכנתאות. במקום להעמיד הלוואות לדיור ישירות לצרכנים, סוכנויות אלה פועלות עם בנקים למשכנתאות, מתווכים ושותפויות אחרות הפועלים בשוק המשכנתאות הראשוני, בכדי להבטיח שיהיו להם מקורות למתן הלוואות לרוכשי דיור בשעורי ריבית שיוכלו לעמוד בהם. הסוכנויות ממנות את השקעותיהן בשוק המשכנתאות בעיקר על ידי הנפקת איגרות חוב בשוק המקומי ובשוק הבינלאומי.

שוק ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות פעל תמיד בהנחה שלניירות ערך אלה יש ערבות משתמעת של ממשלת ארה"ב, ולכן הפעולה שנקטה על ידי הממשלה הפדרלית, להעמיד את הסוכנויות תחת אפוטרופסות, נתקבלה באהדה על ידי השוק.

פעולות אלה מוסיפות ליציבות השוק בכך שהן מקנות ביטחון נוסף לבעלי החוב של הסוכנויות - הן חוב בכיר והן חוב נדחה - וגורמת למשכנתאות להיות יותר בהישג יד כלכלי באמצעות שיפור בטחון המשקיעים בניירות ערך מגובי משכנתאות של הסוכנויות. התחייבות זו

מבטלת גם הפעלה מחויבת כלשהי של כינוס נכסים.

כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות (MBS) של הסוכנויות המוחזקים בידי אי די בי ניו יורק, עומדים בתנאים שלהם, וליום 31 בדצמבר 2011, שווי השוק שלהם עלה ב-44 מיליון דולר על שוויים בספרים.

בנוסף לפאני מיי ופרדי מאק, ה-(FHLB) Federal Home Loan Bank הינה סוכנות שלישית הפועלת בחסות ממשלת ארה"ב, שייעודה לספק נזילות ויציבות לבנקים האמריקאיים החברים בה.

השקעה ישירה באיגרות חוב של סוכנויות פדרליות. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של FHLB (Federal Home Loan Bank), Fannie Mae ו-Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 171 מיליון דולר, לעומת 420 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2010.

לפרטים בדבר חשיפה להלוואות Alt-A ולהלוואות סאב פריים, שנמכרה בשנת 2011, ולפרטים בדבר חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), בסכומים לא מהותיים, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק א', סעיפים 4 ו-5, בהתאמה).

פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

כללי. נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבמהלכה ארעה לראשונה ירידת הערך המתמשכת.

שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות מחושב ליום הדיווח. זאת, גם אם במהלך התקופה שבה ההשקעה הייתה בפוזיציה מתמשכת של הפסד שטרם מומש, שיעור הירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות היה שונה באופן משמעותי משיעור הירידה ליום הדיווח.

לימים 31 בדצמבר 2011 ו-31 בדצמבר 2010, לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה. לימים 31 בדצמבר 2011 ו-31 בדצמבר 2010, ההפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה, היו בסכומים לא מהותיים. (ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו, חלק א', סעיפים 6 ו-7, בהתאמה).

הפסדים שטרם מומשו - איגרות חוב זמינות למכירה. **להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין איגרות חוב זמינות למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר ההפסד כאמור:**

שיעור ההפסד שטרם מומש לעלות המופחתת	התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת				
	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
	31 בדצמבר 2011				
עד 20%	54	20	9	87	170
20% עד 40%	–	5	–	217	222
מעל 40%	–	–	–	23	23
סך-הכל	54	25	9	327	415
מזה: אגרות חוב ממשלתיות	25	1	–	45	71
	31 בדצמבר 2010				
עד 20%	37	14	–	31	82
20% עד 40%	–	–	–	166	166
מעל 40%	–	–	–	26	26
סך-הכל	37	14	–	223	274
מזה: אגרות חוב ממשלתיות	19	14	–	3	36

לפרטים בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק א', סעיף 8).

בחינת ירידת ערך של ניירות ערך. על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני, אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן,

בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. ההפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני ייזקפו מיידית לדוח רווח והפסד.

לפרטים בדבר השיקולים המשמשים בהחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, ראו להלן בסעיף "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים" וביאור 1 ד' 5 לדוחות הכספיים. בהתבסס על בחינת ירידת הערך של ניירות הערך האמורים, העריכה הנהלת הבנק, במקרים הרלבנטיים בהתבסס על הערכת חברת הבת הרלבנטית, כי ירידת הערך הינה זמנית.

בשנת 2011 נרשמה הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 2 מיליון דולר (8 מיליון ש"ח) [2010: 13 מיליון דולר (46 מיליון ש"ח)].

לפרטים נוספים ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים.

פקדונות הציבור

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמו ב-153,368 מיליון ש"ח, לעומת סך של 138,011 מיליון ש"ח בסוף השנה הקודמת, עליה בשיעור של 11.1%.

להלן נתונים על הרכב פקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010		
	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	שיעור השינוי ב-%
מטבע ישראלי לא צמוד	84,116	54.9	71,592	51.9	17.5
מטבע ישראלי צמוד למדד	10,913	7.1	11,609	8.4	(6.0)
מטבע חוץ ומטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ	58,339	38.0	54,810	39.7	6.4
סך-הכל	153,368	100.0	138,011	100.0	11.1

פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ עלו בשיעור של 6.4% לעומת 31 בדצמבר 2010. במונחים דולריים ירדו פקדונות הציבור במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ בסך של 176 מיליון דולר, ירידה של 1.1% לעומת 31 בדצמבר 2010.

סך כל פקדונות הציבור, הכוללים את הפקדונות במטבע חוץ ובמטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ כשהם מחושבים במונחים דולריים, עלו בשיעור של 8.1% לעומת 31 בדצמבר 2010.

להלן פרטים אודות התפתחות היתרות של פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

	ליום 31 בדצמבר				
	2011		2010		
	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	במיליוני ש"ח	% מסך פקדונות הציבור	שיעור השינוי ב-%
קמעונאי-מגזר משקי בית	65,503	42.7	57,534	41.7	13.9
קמעונאי-מגזר עסקים קטנים	13,349	8.7	13,988	10.1	(4.6)
מגזר בנקאות עסקית	28,059	18.3	21,112	15.3	32.9
מגזר בנקאות מסחרית	6,747	4.4	7,982	5.8	(15.5)
מגזר בנקאות פרטית	39,710	25.9	37,395	27.1	6.2
סך-הכל	153,368	100.0	138,011	100.0	11.1

סך כל האשראי לציבור, נטו ביחס לפקדונות הציבור היווה בסוף שנת 2011 כ-75.9%, לעומת 86.0% בסוף השנה הקודמת.

התפתחות אשראי ופקדונות הציבור - מאוחד

(1) לענין העדר השוואתיות בין נתוני השנה השוטפת לבין נתוני שנים קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

התפתחות סך הנכסים - מאוחד

האמצעים ההוניים

מדיניות הון לתקופת ביניים

בחודש דצמבר 2009 פרסמה ועדת באזל טיוטת המלצות בנושא "חיזוק העמידות של הסקטור הבנקאי" והודיעה כי בכוונתה לפרסם חלק מהותי מהשינויים המוצעים כהמלצות סופיות כבר בתחילת שנת 2011, בתוקף מיום 31 בדצמבר 2012 (ההמלצות פורסמו בחודש דצמבר 2010).

במכתב מיום 30 ביוני 2010 הודיע המפקח על הבנקים כי הפיקוח על הבנקים עוקב אחר ההתפתחויות בהקשר זה, ומתכוון לבחון את ההמלצות החדשות לאחר שיגובשו, במטרה להתאים אליהן את ההוראות בארץ, לפי העניין.

במכתב האמור נדרשים התאגידים הבנקאיים, בתקופת הביניים שעד להתאמת ההוראות כאמור:

- לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2010 ליחס הון הליבה. יחס זה יתייחס להון הליבה בניכוי כל הניכויים הנדרשים מרובד 1, לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 "מדידה והלימות הון - רכיבי ההון". על היעד להיקבע בשיעור שלא יפחת מ-7.5%;
- להעביר לפיקוח על הבנקים תוכנית עבודה לעמידה ביעד האמור, עד סוף חודש אוגוסט 2010;
- תאגיד בנקאי אשר מתקשה באמור לעיל, יפנה לפיקוח על מנת לגבש מתווה מוסכם לעמידה ביעד;
- בהעדר אישור מראש מהמפקח על הבנקים, להימנע מחלוקת דיבידנד אם אינו עומד ביעד האמור או אם חלוקת הדיבידנד תגרום לכך שלא יעמוד ביעד.

ביום 24 בינואר 2011, הודיע הפיקוח כי הבנק רשאי לקבוע יעד הון ליבה שלא יפחת מ-7.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2011 ולא עד ליום 31 בדצמבר 2010, ובלבד שיתקיימו תנאים מסויימים שקבע, ובכלל זה, אישור מתווה הלימות הון לעמידה ביעד הון ליבה שלא יפחת משיעור של 7.5% עד ליום 31 בדצמבר 2011, גם בהינתן התפתחויות שונות משמעותיות מאלה שהונחו בבסיס תוכנית העבודה. כמו כן, הדירקטוריון יקבל דיווח חודשי לגבי העמידה במתווה ההון שנקבע, והדיווח יועבר גם לפיקוח על הבנקים. הבנק נדרש לגבש תוכנית כאמור ולהעבירה לפיקוח.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 2 במרס 2011, אושר מתווה מפורט להשגת יעד הון ליבה בשיעור שבין 7.5% ל-8%, ובכל מקרה - יעד שלא יפחת משיעור של 7.5%, וכן יחס הלימות הון כולל שלא יפחת מ-13%, וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2011. הבנק עמד ביעדים שנקבעו כאמור.

במסגרת החלטת הדירקטוריון בדבר "תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט" לשנים 2011-2013 (ראו לעיל), נקבעו יעדי הון ליבה בשיעור של 8% עד סוף שנת 2012 ו-8.5% עד סוף שנת 2013.

יחס הון הליבה ליום 31 בדצמבר 2011, מחושב בהתאם לאמור לעיל, הגיע לשיעור של 8.1%. יצויין כי לאור ההסכם שנחתם בין הבנק לבין פיבי ולאור האישורים שניתנו בהתייחס אליו (ראו ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים), בהם נקבע מתווה למכירת החזקת הבנק בבנק הבינלאומי, התיר המפקח על הבנקים לבנק לא לכלול בהון הליבה את הניכוי בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי.

הנפקות נוספות של מכשירי הון מורכבים. לפרטים בדבר הבהרות של המפקח על הבנקים, בעניין המשך ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף, ראו ביאור 14 6 א' לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הבהרה של המפקח על הבנקים, לפיה על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון כי יש סבירות גבוהה שהנפקות חדשות של מכשירים כאמור לא יוכרו בעתיד לצורך הלימות ההון, ראו ביאור 14 6 ב' לדוחות הכספיים.

לאור האמור, הבנק לא גייס מכשירי הון מורכבים חדשים מאז תחילת שנת 2010.

היערכות ליישום באזל III בישראל

כאמור, בחודש דצמבר 2010 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות, "באזל III". ההמלצות החדשות נועדו לשפר את עמידות הבנקים בעיתות משבר. בשלב זה קיימת אי בהירות בדבר ההיקף והמתכונת של אימוץ המלצות באזל III בישראל, ובכלל זה: מה יהיו מאפייניהם של מכשירי ההון החדשים שיוכרו על ידי הפיקוח על הבנקים, באיזה קצב יוחרגו מכשירי ההון הקיימים מחישובי הלימות ההון ועוד.

למיטב ידיעת הבנק, המפקח על הבנקים צפוי לפרסם במהלך שנת 2012 הנחיות, שבמסגרתן ייקבעו מתכונת אימוץ הנחיות באזל III ולו"ז מדורג ליישומן.

ביום 14 במרס 2012, הפיץ המפקח על הבנקים טיוטת חוזר, לפיה יידרשו התאגידים הבנקאים וחברות כרטיסי האשראי לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי של 9%, החל מיום 1 בינואר 2015. לפרטים נוספים, ראו "באזל III" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

ניהול ההון

תהליך ניהול ההון מורכב מהשלבים הבאים:

- **קביעת יעדי ההון בתוכנית העבודה.** יעדי ההון בתוכנית העבודה נקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, תוך התייחסות לסביבה התחרותית בה הבנק פועל, סקירת הנאותות ההונית שביצע מנהל הסיכונים הראשי, הערכה ראשונית של השלכות יישום הוראת באזל III על יחסי ההון המחושבים ודרישות הרגולציה
- **גיבוש התיאבון לסיכון וקביעת כרית הונית.** התיאבון לסיכון מתבטא בקביעת גודלה של "כרית הונית" אותה הבנק מחזיק, על מנת להבטיח את העמידה ביעדי ההון בתנאי שוק ורווחיות משתנים. הבנק קבע כרית על בסיס ניתוח מגוון תרחישי רווחיות, תנודתיות קרן ההון ושער חליפין.
- **גזירת היקף הגידול המקסימאלי בנכסי סיכון.** לאחר קביעת יעדי ההון והכרית ההונית הנדרשת, לאור התיאבון לסיכון והנחות תוכנית עבודה ראשונית, חושבה מגבלת הגידול הכוללת בנכסי סיכון.
- **הקצאת נכסי הסיכון בין היחידות העסקיות וחברות הבת.** תהליך הקצאת נכסי הסיכון בין היחידות העסקיות וחברות הקבוצה הינו פועל יוצא של קביעת יעד ההון וגיבוש התכנון האסטרטגי. בתום שנת 2011 נקבע התמהיל של השימושים בנכסי הסיכון, בבנק ובחברות הבת, שימקסם את התשואה להון של הקבוצה. במסגרת התהליך, בוצע מיפוי צרכי הון בכל חברה בקבוצה והתקבלו החלטות ביחס להקצאת מסגרות של נכסי סיכון על בסיס שיקולים עסקיים של מקסום רווחים ושיקולים אסטרטגיים נוספים.
- **ניהול וניטור ההון.** במטרה להבטיח עמידה ביעד הלימות ההון שנקבע, הבנק מבצע באופן שוטף פעילות ניטור כחלק מתהליך ניהול ההון. הניטור כולל דיווח חודשי לדירקטוריון, במסגרתו מנותחים השינויים העיקריים במרכיבי ההון ובנכסי הסיכון.

ניהול ההון בחברות הבת. יעדי ההון שנקבעו בתהליך ניהול ההון הקבוצתי משמשים כעקרונות מנחים ואומצו על ידי חברות הבת. יעדים אלה מהווים בסיס לתכנון ההון הפרטני של כל חברה, בהתאמות נדרשות. תכנון ההון בחברות הבת מתבצע במתודולוגיה דומה לתכנון ההון הקבוצתי.

עבירות הונית. בסוף שנת 2011 ובתחילת שנת 2012 משך הבנק הון עודף מחברות הבת באמצעות חלוקת דיבידנד. בנק דיסקונט למשכנתאות חילק סך של 290 מיליון ש"ח, בנק מרכנתיל דיסקונט חילק סך של 80 מיליון ש"ח, ו-אי די בי ניו יורק חילק סך של 100 מיליון דולר לחברת האם הישירה שלו, Bancorp. מטרת העברת ההון לחברת האם היא למנוע היווצרות הון עודף ולקיים בכל אחת מן החברות בקבוצה רמת הון המתאימה לרמת הסיכון שהיא מנהלת.

רגישות יחסי ההון לשערי חליפין. בסוף שנת 2011 ותחילת שנת 2012 ביצע הבנק מהלך שהקטין משמעותית את רמת החשיפה של יחסי ההון לשינויים בשער החליפין. החשיפה נבעה מן העובדה שהון הקבוצה הוא שקלי, בעוד שכ-30% מנכסי הסיכון הם מט"חיים (מרביתם בדולר). כתוצאה מכך, שינוי בשער החליפין משפיע בחישוב יחס ההון על נכסי הסיכון, אך אינו משפיע על ההון. רמת החשיפה נאמדה בתזוזה של 0.07% ביחס הון ליבה על כל שינוי של 10 אגורות בשער הדולר ביחס לשקל. כתוצאה משנוי ההגדרה החשבונאית של האחזקה ב-אי די בי ניו יורק, החל מיום 1 בינואר 2012, כמפורט בביאור 1 ד 1.2 לדוחות הכספיים, שינויים בשווי ההשקעה ב-אי די בי ניו יורק הנובעים מהפרשי שער יכללו בקרן הון ולא בדוח רווח והפסד.

דירקטוריון הבנק החליט לאשר את ביטול החיסוי הדולרי על ההשקעה ב-אי די בי ניו יורק. כתוצאה מהשינוי האמור, שינויים בשער החליפין ישפיעו מעתה על הון הבנק ונכסי הסיכון המט"חיים באופן כמעט זהה, ועל כן לא ישפיעו על יחסי ההון של הבנק. זאת, מבלי להשפיע על

הרווח והפסד השוטף של הבנק. כתוצאה מהמהלך צפויה רמת הרגישות של יחסי ההון לשינוים בשער החליפין של הדולר לרדת לרמה זניחה.

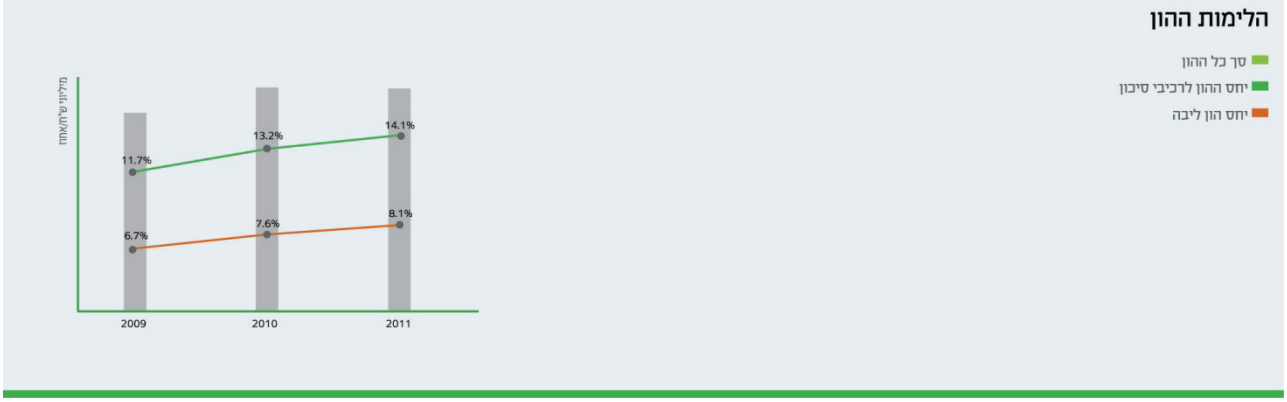

מרכיבי ההון

סך-כל ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011, הסתכם ב-11,115 מיליון ש"ח, לעומת סך של 11,152 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה בשיעור של 0.3%.

ההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011, הסתכם ב-10,745 מיליון ש"ח, לעומת סך של 10,824 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה בשיעור של 0.7%.

השינוי בהון המיוחס לבעלי המניות של הבנק בשנת 2011 הושפע, בין היתר, מהשפעה מצטברת נטו ממס של יישום לראשונה ביום 1 בינואר 2011 של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, בסך של 830 מיליון ש"ח, מהרווח לשנת 2011, מירידה בסך של 139 מיליון ש"ח במרכיב של התאמות נטו בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, בניכוי השפעת המס.

יצויין כי בנוסף לאמור לעיל, יתרת ההון ליום 31 בדצמבר 2010, קטנה כתוצאה מיישום למפרע של ההוראה בענין זכויות עובדים, בסך של 417 מיליון ש"ח.

יחס סך-כל ההון, לסך כל הנכסים ליום 31 בדצמבר 2011, הגיע לשיעור של 5.5%, לעומת שיעור של 6.0% ביום 31 בדצמבר 2010.

יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2011, הגיע לשיעור של 8.8% לעומת שיעור של 8.2% בסוף שנת 2010.

יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון ("יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון" במונחי באזל I) הגיע ביום 31 בדצמבר 2011 לשיעור של 8.1%, לעומת 7.7% בסוף שנת 2010.

יצויין כי דירקטוריון הבנק החליט, בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לאמץ מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הון ראשוני מקורי של 6.5% לפחות, בכל עת.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2011, הגיע לשיעור של 14.1%, לעומת שיעור של 13.2% ביום 31 בדצמבר 2010.

מכשירי הון מורכבים חדשניים הינם שטרי הון המוכרים כחלק מהון רובד 1 (ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים, סעיף 7). מכשירי ההון המורכבים החדשניים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכמו בסך של 1,723 מיליון ש"ח, לעומת 1,680 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. מכשירי ההון המורכבים החדשניים מוגבלים ל-15% מהון רובד 1. ליום 31 בדצמבר 2011, היוו מכשירי ההון המורכבים החדשניים 13.58% מההון הראשוני הכולל (31.12.2010: 13.40%). ראו לעיל, בדבר השעיית תוכניות לגיוס מכשירי הון מורכבים נוספים.

הון רובד 2 תחתון. הון רובד 2 תחתון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכם בסך של 6,343 מיליון ש"ח, לעומת 6,267 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. היקף כתבי ההתחייבות הנדחים מוגבל ל-50% מההון הראשוני שלא הוקצה כנגד סיכוני שוק. ליום 31 בדצמבר 2011 עמד היחס האמור על שיעור של 50% (31.12.2010: 50%). נוכח המגבלה האמורה, כתבי התחייבות בסך של 91 מיליון ש"ח לא נכללו בהון רובד 2 תחתון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011.

הון רובד 2 עליון. הון רובד 2 עליון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הסתכם בסך של 1,618 מיליון ש"ח, והוא כולל סך של 254 מיליון ש"ח בגין הפרשה כללית לחובות מסופקים, לעומת 1,668 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. היקף סך ההון רובד 2 מוגבל ל-100% מההון הראשוני. יתרת ההון רובד 2 עליון שהבנק יכול לגייס, ליום 31 בדצמבר 2011, עמדה על 4,725 מיליון ש"ח. ראו לעיל, בדבר השעיית תוכניות לגיוס מכשירי הון מורכבים נוספים.

גיוס הון רובד 2 תחתון. לפרטים בדבר גיוס הון רובד 2 תחתון בשנת 2011, ראו "מצב הנזילות וגיוס מקורות" להלן.

הנפקת זכויות והנפקה לציבור. לפרטים בדבר הנפקת מניות בדרך של הנפקת זכויות והנפקה לציבור, שביצע הבנק בחודש דצמבר 2010, ראו ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים.

השפעה עתידית אפשרית של ההסכם עם פיבי אחזקות. בהתאם להסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות (ראו ביאור 6 ה'), ביום 13 במרס 2014, תפקע זכאות הבנק לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין המועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט. עם פקיעת הזכות כאמור, תאבד לבנק ההשפעה המהותית בבנק הבינלאומי הראשון (כמשמעות המונח בכללי החשבונאות המקובלים), ומאותו מועד, בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים, המניות תוצגנה כמניות זמינות למכירה, על פי שוויין ההוגן. הפער בין השווי ההוגן של המניות לבין שוויין בספרי הבנק, במועד שינוי ההצגה כאמור, אם וככל שיהיה פער כזה באותו מועד, יופחת מההון. אילו מועד השינוי היה חל ביום 31 בדצמבר 2011, היה הפער גורם לירידה ביחס הון הליבה ב-0.48% וביחס ההון הכולל ב-0.24%.

מבנה ההון

נתוני הלימות ההון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון רובד 1 לאחר ניכויים	11,898	11,689[1]
הון רובד 2 לאחר ניכויים	7,173	7,090[1]
סך-כל ההון לצורך חישוב יחס ההון	19,071	18,779
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	120,256	125,628[1]
סיכון שוק	1,875	2,907
סיכון תפעולי	13,418	13,233
סך-כל היתרות המשוקללות של נכסי הסיכון	135,549	141,768
3. יחס ההון לרכיבי הסיכון[2]		
יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון	8.1	7.7[1]
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	8.8	8.2[1]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.1	13.2[1]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0

הערות:

(1) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

(2) לפרטים בדבר יחס הון של חברות בנקאיות משמעותיות ופירוט נוסף, ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.

מבנה ההון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
א. רכיבי ההון		
הון רובד 1		
הון מניות רגילות נפרע	4,093	4,075
עודפים	6,447	6,620[2]
קרנות הון אחרות	214	–
זכויות שאינן מקנות שליטה	370	328
סך-כל הון הליבה	11,124	11,023
מכשירים מורכבים חדשניים	1,723	1,680
סכומים שהופחתו מהון רובד 1:		
מוניטין	(142)	(149)
נכסים לא מוחשיים אחרים	(10)	(20)
הפסדים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה.	(9)	–
הון רובד 1 בניכוי הפחתות מהון רובד זה בלבד	12,686	12,534
ניכויים 50% מהון רובד 1 (ר' ב' להלן)	(788)	(845)[2]
סך-כל הון רובד 1	11,898	11,689
הון רובד 2		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	–	90
הפרשה כללית לחובות מסופקים	254	254
מניות בכורה	2	2
מכשירי הון מורכבים חדשניים	1,362	1,322
כתבי התחייבות נדחים	6,343	6,267[2]
ניכויים 50% מהון רובד 2 (ר' ב' להלן)	(788)	(845)[2]
סך-כל הון רובד 2	7,173	7,090
הון כולל כשיר	19,071	18,779
ב. ניכויים 50% מהון רובד 1 ו-50% מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית[1]	1,576	1,538[2]
ניכויים אחרים מהון רובד 1 ו-2	–	152
סך-כל הניכויים	1,576	1,690

הערות:

(1) מזה בגין הבנק הבינלאומי 1,558 מיליון ש"ח (31.12.10: 1,522 מיליון ש"ח).

(2) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

נכסי סיכון

	ליום 31 בדצמבר			
	2011		2010	
	נכסי סיכון	דרישות הון 9%[1]	נכסי סיכון	דרישות הון 9%[1]
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:				
ריבונויות	858	77	583	52
ישויות סקטור ציבורי	1,189	107	991	89
תאגידים בנקאיים	3,546	319	3,925	353
תאגידים	79,985	7,199	86,261*[3]	7,764*[3]
בבטחון נדל"ן מסחרי	1,991	179	1,995*	179*
חשיפות קמעונאיות ליחידים	11,815	1,064	11,865	1,068
הלוואות לעסקים קטנים	6,301	567	6,534	588
משכנתאות לדיור	8,479	763	7,801	702
איגוח	15	1	37	3
נכסים אחרים	6,077	547	5,636[2]	507[2]
סך-כל נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי	120,256	10,823	125,628	11,305
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק לפי הגישה הסטנדרטית	1,875	169	2,907	263
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי לפי גישת האינדיקטור הבסיסי	13,418	1,208	13,233	1,191
סך-כל נכסי הסיכון ודרישות ההון	135,549	12,200	141,768	12,759

* סווג מחדש – מוין מתאגידים לבבטחון נדל"ן מסחרי.

הערות:

(1) דרישת ההון המינימלית הינה 8% בגין הוראות נדבך 1, בתוספת 1% בגין הוראות נדבך 2.

(2) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

(3) הוצג מחדש, ראו הערה 5 בביאור 14 לדוחות הכספיים.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

כללי

במהלך השנה נמשכה ההתמתנות בקצב גידול מצרף הכסף M1 (מזומן בידי הציבור ופיקדונות עו"ש בשקלים), מכ-5% בשנת 2010 לכ-2% בשנת 2011. מנגד, במצרף הכסף M1 (M2 בתוספת פיקדונות לא צמודים עד שנה), חלה האצה, לקצב של כ-10% (כ-4% בשנת 2010).

- הגידול בכמות הכסף M1, שיקף ירידה בשיעור של כ-3% בפיקדונות העו"ש, בעיקר במחצית השניה של השנה, ועליה של כ-11% במזומן בידי הציבור. הגידול במזומן בידי הציבור, אשר התרחש אף הוא בעיקר במחצית השניה של השנה, נרשם על רקע העליה באי הודאות הכלכלית והירידות בשוקי ההון, שהובילו לעלייה בביקושים לנזילות.
- העליה במצרף הכסף M2, התרחשה רובה ככולה בחודשים ינואר-ספטמבר, על רקע תהליך העלאת הריבית והירידות בשוקי ההון. אלה גרמו להעדפת הפיקדונות בבנקים על פני אפיקי השקעה מסוכנים יותר, ותרמו לגידול של כ-16% בפיקדונות עד שנה.

במקביל לעליה בכמות הכסף, נרשמה בשנת 2011 עליה בסך של כ-6.0 מיליארד ש"ח בבסיס הכסף (לעומת 11.5 מיליארד שקל בשנת 2010). עיקר העליה (כ-10.5 מיליארד ש"ח) התרחשה ברבעון השלישי של השנה וקיזזה ספיגה של 5.4 מיליארד ש"ח.

העליה בבסיס הכסף נבעה מהזרמת בנק ישראל, אשר קוזזה בחלקה על ידי ספיגת הממשלה.

- על רקע התחזקות המטבע המקומי, רכש בנק ישראל (בעיקר במחצית הראשונה של השנה) מט"ח בהיקף של כ-16 מיליארד ש"ח (לעומת כ-44 מיליארד ש"ח בשנת 2010).
- כמו כן, כתוצאה מצמצום הנפקות מק"מ, הובילו פעולות בנק ישראל בשוק הפתוח להזרמה נוספת בסך של כ-17 מיליארד ש"ח, בניגוד לספיגה של כ-47 מיליארד ש"ח בשנת 2010.
- במטרה לצמצם את הנזילות במשק (לאור תהליך העלאת הריבית במחצית הראשונה של השנה) ספג בנק ישראל כ-28 מיליארד ש"ח

באמצעות הרחבת הפיקדונות השקליים. זאת, בניגוד להזרמה, של כמחצית מהסכום, בשנת 2010.

- כמו כן, פעילות הממשלה הובילה לספיגה נוספת של כ-2 מיליארד ש"ח, לעומת הזרמה של כ-1 מיליארד ש"ח בשנת 2010. כל הספיגה התרחשה ברבעון הראשון של השנה וקוזזה חלקית על ידי הזרמת הממשלה ברבעונים השני והרביעי של השנה.

הבנק

מדיניות ניהול סיכון הנזילות בקבוצת דיסקונט. אסטרטגית הניהול הקבוצתי של הבנק נועדה למזער את סיכון הנזילות בחברות הבת ובקבוצה בכללותה.

הבנק הגדיר מתודולוגיה לאמידת סיכון הנזילות, אשר כוללת זיהוי של מוקדי הסיכון, אומדי סיכון, מדרג סמכויות ואחריות וכו'.

במדיניות ניהול סיכון הנזילות נקבע כי כל חברה בת בקבוצה, אחראית על ניהול הנזילות באופן עצמאי ועל עמידה בדרישות החוק והמפקח על הבנקים או הרגולטור המקומי. הבקרה והניהול (Monitoring & Control) אחר החשיפה לסיכון נזילות מבוצעים על ידי כל אחת מחברות הקבוצה באופן עצמאי ובאחריות הדירקטוריונים שלהן.

עם זאת, נקבעה מסגרת אחידה - כל חברה בת תתחזק "מסמך מדיניות סיכון הנזילות" אשר כולל "תכנית לטיפול במצב משבר", ותאמוד את הסיכון באמצעות מודל פנימי באופן שיוגדר על ידי מנהל הסיכונים הראשי בבנק. כל זאת, בשים לב להבדלים בסביבה הכלכלית ובפעילות החברה.

מודל הנזילות בבנק כולל צורכי נזילות, במידה וקיימים, הנובעים מעליה בסיכון בפעילות חברות הבת המתבטאת בחריגה ממגבלות הסיכון שקבעו. עם זאת, הבנק אינו מאפשר לחברות הבת לכלול במודל הנזילות סיוע אפשרי זה. חברות הבת יכולות לכלול כמקור רק התחייבויות חוזיות של הבנק.

מדיניות ניהול סיכון הנזילות של הבנק מגדירה את התיאבון לסיכון של הבנק במונחי אופק הישרדות בתרחישי נזילות שונים, ריכוזיות מקורות - שעור 15 המפקידים הגדולים לא יעלה על 15% מסך המקורות, ומגבלה של 35% על המקורות התנודתיים (פקדונות תאגידים ופקדונות מבנקים) מתוך סך המקורות.

עבירות נזילות בקבוצה. העברת נזילות בין חברות הקבוצה לבנק מתבצעת על בסיס מנגנון מחירי כסף שנקבע בבנק. כאמור, חברות רבות אינן רשאיות להסתמך על העברת נזילות מבלי שהוגדרה מסגרת נזילות בצד הנגדי. במהלך שנת 2011 הועברה לבנק נזילות דולרית, בהיקפים לא מהותיים מאי די בי (סוויס) ומאי די בי ניו יורק

לפרטים נוספים, ראו " ניהול ומדידת סיכון הנזילות" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי נוהלים".

הבנק שמר לכל אורך השנה על נכסים נזילים בהיקף גדול מסך ההתחייבויות הנזילות.

להלן השינויים בהרכב הפקדונות של הבנק בשנת 2011:

המגזר הלא צמוד. היקף הפקדונות הלא צמודים של הציבור בבנק הגיע בסוף שנת 2011 לסך של 71.9 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 61.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, עליה בשיעור של 17.3%.

המגזר צמוד המדד. היקף הפקדונות הצמודים למדד בבנק הגיע בסוף שנת 2011 לסך של 12 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 12.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2010, ירידה בשיעור של 3.2%.

מגזר מט"ח וצמוד מט"ח. היקף פקדונות הציבור במט"ח והצמודים למט"ח בבנק הגיע בסוף שנת 2011 לסך של 8.2 מיליארד דולר, לעומת סך של 8.6 מיליארד דולר בסוף שנת 2010, ירידה בשיעור של 4.7%. השינוי בנטרול הפרשי שער בין המטבעות הסתכם בירידה בסך של 224 מיליון דולר, ירידה בשיעור של 4.9%.

גיוס מקורות

הנפקות הון רובד 2 תחתון בשנת 2011. בשנת 2011 גייס בנק מרכנתיל דיסקונט סך כולל של כ-185 מיליון ש"ח הון רובד 2 תחתון.

גריעת כתבי התחייבות בשנת 2012. במהלך שנת 2012 ייגרעו מההון המשני של הקבוצה המשמש בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון כתבי התחייבות שהונפקו בעבר בהיקף של כ-1,306 מיליון ש"ח. בתחילת שנת 2012 גייסו הבנק וחברות הבת שלו סך כולל של 326 מיליון ש"ח.

פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים

כללי

תאור תמציתי של מגזרי הפעילות, ובכלל זה הקריטריונים לשיוך הלקוחות על פי מגזרי הפעילות, בדרך כלל, הובאו בסעיף "מגזרי הפעילות של קבוצת דיסקונט - תיאור תמציתי" בפרק "קבוצת דיסקונט - רקע כללי ומבנה הקבוצה". פרטים בדבר התפלגות ההון האנושי בקבוצה לפי מגזרי פעילות מובאים בפרק "משאבי אנוש" להלן. לפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים, ראו ביאור 31 לדוחות הכספיים.

יצויין כי במסגרת שינוי המבנה הארגוני (ראו בפרק "משאבי אנוש") נוצר מעבר מסויים של לקוחות בין המגזרים השונים ובפרט בין מגזר עסקים קטנים למגזר הבנקאות המסחרית.

לפרטים בדבר ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור, ראו נספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 4).

מבנה ניהולי

קבוצת הבנק פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק, חברות בת, סניפים ונציגויות בכל תחומי הבנקאות והשירותים הפיננסיים.

פעילותו העסקית של הבנק התבצעה בשנת 2011 באמצעות 4 חטיבות: החטיבה הבנקאית, החטיבה העסקית, החטיבה הפיננסית והחטיבה לנכסי לקוחות (מאז הקמתה, בחודש אוקטובר 2011).

החטיבה הבנקאית אחראית לפעילות בקרב משקי בית, לקוחות אח"מ, חברות ועסקים קטנים, חברות בינוניות (Middle market), תושבי חוץ, לקוחות בנקאות פרטית ולקוחות הבנקאות הישירה. כן אחראית החטיבה על מערכי הייעוץ בבנק - ייעוץ פנסיוני וייעוץ בניירות ערך.

החטיבה העסקית אחראית לפעילות בקרב החברות הגדולות באמצעות מנהלי עסקים, סניף ראשי ת"א, אגף סחר חוץ סניף בורסת היהלומים וסניף לונדון. כמו כן, אחראית החטיבה לניהול הפעילות עם מגזרי לקוחות ספציפיים, כגון: יהלומנים, חברות היי-טק, חברות בניה (ליווי פרוייקטים בתחום הנדל"ן) ותשתיות, מפעלים מאושרים ופעילים גדולים בשוק ההון.

החטיבה הפיננסית החטיבה מרכזת את ניהול סיכוני השוק והנזילות ואת חדרי העסקות בבנק ובקבוצה. פעילות החטיבה מתחלקת בין מספר יחידות: ניהול נכסים והתחייבויות, חדר עסקות, מערך בקרה מרכזי, משרד אחורי, הכלכלנית הראשית וקשרי משקיעים.

החטיבה לנכסי לקוחות אחראית על השירות בבנק ללקוחות בנקאות פרטית, ישראלים ותושבי חוץ. כן אחראית החטיבה על מערכי הייעוץ בבנק - ייעוץ פנסיוני וייעוץ בניירות ערך ועל ייזום, פיתוח וניהול המוצרים הפיננסיים לכל מגזרי הלקוחות. בנוסף החטיבה אחראית על ניהול תיקים (באמצעות תכלית ניהול תיקים) ושירותי נאמנות (באמצעות דיסקונט נאמנות).

המגזר הקמעונאי - כללי

הבנק מציג שני מגזרים קמעונאיים: מגזר "משקי הבית" ומגזר "עסקים קטנים". בסעיף כללי זה להלן יובאו כמה עניינים שמשותפים לשני המגזרים האמורים.

סניפים - מרכז העשייה הקמעונאית

הסניפים הם החוליה המרכזית בקשר בין הבנק ללקוח הקמעונאי. חווית הקמעונאות מתרחשת במקום המפגש של הלקוח הקמעונאי עם הבנק - בסניף. לקוח המבקר בסניף יחווה חווית קמעונאות כתוצאה משילוב של ארבעה גורמים עיקריים: חזות נעימה של הסניף ועובדיו, שירות איכותי לאורך כל זמן שהייתו בסניף, בהירות ופשטות של המוצרים והמסרים המועברים לו וזמינות וקלות הצריכה - תהליכים פשוטים וביצוע יעיל. הסניפים הותאמו למבנה ממוקד לקוח, כאשר מול כל זירת לקוחות מתקיימת היערכות שונה ומבודלת.

סינוף

בסוף שנת 2011 הפעיל הבנק מערך של 149 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ המאורגנים במסגרת 6 מרחבים. בנק מרכנתיל דיסקונט הפעיל 79

סניפים נוספים.

שינויים בסינוף. בשנת 2011 נפתחו 3 סניפים: סניף "דיסקונט ביתי - סביונים", סניף דיסקונט בדרך שלך בקניון "שרונים" בהוד השרון וסניף דיסקונט בדרך שלך בקניון "גרנד קניון" בחיפה. במקביל, נסגר סניף "ככר נח" בגבעתיים.

לפרטים בדבר רשת הסינוף, שירותים משלימים ומערכי ייעוץ ראו "מגזר משקי הבית" להלן. בנק מרכנתיל דיסקונט פתח בשנת 2011, 2 סניפים. לפרטים בדבר כוונת בנק מרכנתיל דיסקונט לבחון את מערך הסינוף שלו, ראו להלן "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

תוכנית לשנת 2012. התוכנית לשנת 2012, כוללת פתיחת סניף "דיסקונט מהיר" אחד, 3 סניפים מסורתיים, 6 איחודי סניפים והסבת 2 סניפים לסניפים עסקיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בכדי להעניק חווית לקוח נעימה ומזמינה, הותאמה חזות הסניפים לקמעונאות בדרך של מיסחור הסניפים והתקנת מסכי ווידאו ומערכות אודיו והוקמו סניפי קונספט יעודיים. הסניף חולק לשני אזורים: אזור בנקאות יומיומית - "דיסקונט מהיר" ואזור בנקאות מומחים. בנוסף, ננקטת פעולה אינטנסיבית לייעול תהליכי העבודה בסניף על ידי הוצאת עבודות תפעוליות מהסניף, שנועדה לפנות זמן ליזמה ומכירות. במקביל, בוצעה פריסה של מערכת ניהול תורים באזור בנקאות המומחים בסניף, במטרה לשפר את חווית השרות של הלקוח.

המגזר הקמעונאי שם דגש על פיתוח תחום האשראי הצרכני כמנוע צמיחה.

אסטרטגיית המגזרים

אסטרטגיה המתווה דרך על פיה יש ליצור בידול ברור בין לקוחות על מנת להצליח לשמר את הלקוחות ולמצות את הפוטנציאל הגלום בהם. במהלך שנת 2011 המשיך הבנק לשפר את פילוח לקוחות המגזר במטרה להתאים את השירות הניתן לכל פלח. בנוסף על החלוקה לצוותי שירות בסניפים, המבוססת בעיקר על פרמטרים פיננסיים, סווגו הלקוחות לתתי פלחים המאפשרים לשפר את רמת השירות הניתנת ללקוח, לרבות מגוון המוצרים, השירותים והערוצים להם הוא זקוק.

פילוח הלקוחות

במגזר משקי הבית עליו הושם דגש בשנים האחרונות, נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח, בהתאם למאפייניו וצרכיו. בשנים האחרונות הושם דגש מיוחד על המגזר הפרטי על כל פלחיו. בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נקבעו דגשים אסטרטגיים שונים לפעילות מול כל פלח בהתאם למאפייניו, צרכיו ולסדרי העדיפויות של הבנק.

בהתבסס על פילוח המגזר הפרטי נבנו מסלולי חשבון המאפשרים העמדת קווי אשראי מובנים, תוך הצעת מסלולים ייחודיים לבעלי עושר פיננסי ו/או מקבלי משכורת.

התאמת קווי האשראי לפלחי אוכלוסיה אלה נעשית באמצעות פניה יזומה ללקוח והתאמת המסגרות בהתאם לצרכיו של הלקוח, יכולת ההחזר שלו, וההיכרות עימו לאורך שנים בקווי אשראי מובנים, בהם הריבית הולכת ופוחתת ככל שגדל הניצול. פעילות זו תומכת בפיתוח תחום האשראי הצרכני בבנק ומאפשרת התאמה מלאה לצרכי הלקוח.

במגזר העסקים הקטנים אותרו שלושה פלחים עיקריים של לקוחות: עסקי, עסקי פלוס, עסקי מורחב. הפלחים מוגדרים בהתייחס לפרמטרים של היקף הפעילות מול הבנק, כפי שנמדד בעיקר בתחום האשראי.

תפיסת השירות

על מנת ליצור יתרון תחרותי גובשה תפיסת שירות חדשה. תפיסה זו מגדירה מערכת של ערכים, אשר הטמעתם תשפר את חווית השירות. הטמעת התפיסה החדשה החלה בחודש מאי 2010 ונמשכה במהלך שנת 2011.

הובלת השירות האישי והאנושי בנויה על העקרונות הבאים:

- מיקוד בלקוח - התמחות לפי סגמנטים (זירות לקוחות) במקום במוצרים - התאמת שירותים ומוצרים על פי מאפייניו וצרכיו הייחודיים של כל סגמנט;
- שירות כולל ללקוח בנקודת שירות אחת - one stop shop;
- שירות בצוות - מקנה מענה שירותי מקיף יותר בכתובת אחת בסניף;
- רב ערוציות - לאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל מקום, בכל זמן, בכל ערוץ ובהתאמה אישית;

- בנקאות מומחים - מתן שירותים מקצועיים מגוונים, בתחום האשראי וההשקעות, תוך התאמת המוצר לצרכיו של הלקוח;
- בנקאות אנושית - היכרות ויחס חם ואנושי מצד נותני השירות;
- יוזמה שירותית - הקדמת הלקוח בחיזוי צרכיו והתאמת מוצר או שירות לאותם צרכים;
- הטמעת סטנדרטים לטיפול בפניות לקוחות והמשך צמצום התלונות;
- הקצאת משאבים המבוססת על צרכי הלקוח וסדרי העדיפות בבנק.

בבנק הוטמעה מערכת התומכת בשיווק ממוקד לקוח במערכי השירות. מערכת זו ממקמת את הלקוח במרכז, ומתאימה לו מוצרים בהתאם לצרכיו והעדפותיו.

"מפתח דיסקונט"

בשנת 2011 הבנק המשיך במהלך השיווקי הייחודי בתחום הצריכה הפיננסית - "מפתח דיסקונט".
המהלך מבטא גישה חדשה המשלבת בין תרבות הצריכה לתרבות החיסכון, במטרה לבסס את נאמנות הלקוחות לבנק.
במסגרת זו נהנים לקוחות הבנק מחזיקי כרטיס אשראי של דיסקונט (ויזה Cal, דיינרס ומאסטרקארד) מהנחות בלמעלה מ-120 רשתות שיווק ומהנחות במאות חנויות מקומיות.
ללקוחות ניתנת האפשרות להצטרף לתוכנית חיסכון ייחודית, הצוברת כספים שנצברים מהפעולות המבוצעות באמצעות כרטיס האשראי.
לקוחות הבנק יכולים לבחור לחסוך בשלושה מסלולים: עיגול עסקה, שהם מבצעים בכרטיס האשראי, לחמישה או עשרה שקלים; צבירת ההנחות, שמעניקים בתי עסק המשתתפים בהסדר, לחיסכון; והשלמת הפקדה בסכום חודשי קבוע.
לאחר כשנה ושבעה חודשים מהשקת המהלך, נפתחו למעלה מ-308,000 תוכניות חיסכון "מפתח דיסקונט".

פרויקט ארגון "רזה" - הוצאת הפעילות התפעולית מהסניפים

הטמעת הפרויקט במערך הסניפים נועדה להשיג את היעדים הבאים:

א. הלקוח יוכל לבחור בין בנקאות נעזרת בפקיד לבין בנקאות בשירות עצמי;
ב. הוצאה מהסניף של כל הפעילות שאיננה הכרחית בכדי לשרת את הלקוח;
ג. פישוט וקיצור התהליכים הנותרים בסניף;
ד. התמקדות בלקוח ובצרכיו, לשיפור חווית השירות;
ה. הקטנת כמות הניירת והתיוק בסניף;
ו. חסכון בכוח אדם ובעלויות.

למועד פרסום הדוח, בכל סניפי הבנק קיים אזור של בנקאות עצמית בו הלקוח יכול לבצע את מרבית הפעילות הבנקאית היום יומית, לרבות הפקדת מזומנים, שיקים וביצוע תשלומים. הורחבו השירותים בתשתית הכספומטים, ובכלל זה משיכת מט"ח והפקדות בכספומט. בשנת 2012 תושלם פריסת שירותי הפקדת המזומן בכספומט למרבית סניפי הבנק.
הוקמו שלושה משרדים אחוריים (ת"א, ירושלים, חיפה), אליהם הועברו למעלה מ-27 פעילויות תפעוליות, בהן: בדיקת מסלקה, הקמת הרשאות לחיוב חשבון וטיפול בהן, הפקדת אלתור, וכיוצ"ב. בנוסף, מתבצעות במשרד האחורי פעילויות להוצאת תיוק מסמכי היסוד והניירת היומית מהסניפים וקליטתם תוך 72 שעות במערכת ממוחשבת מרכזית. הוצאת מסמכי היסוד בוצעה בכ-80 סניפים. במהלך שנת 2012 צפוי שהתהליך יושלם בכ-12 סניפים נוספים. הוצאת הניירת היומית בוצעה בכל הסניפים. פעילויות אלה חוסכות שטחים בסניף, חוסכות נייר, מקצרות את זמן איתור המסמך ומפחיתות סיכונים.
מאז תחילת הפרויקט נוידו לתחומי המשרד האחורי כ-200 עובדים, תוך הפחתת כמות העובדים הכוללת בבנק בכ-160 עובדים, כתוצאה מיישום תהליכי התייעלות הכוללים שיפורי תהליכים ושינוי תפיסות ביצוע.
פרוייקט דומה מתבצע בבנק מרכנתיל דיסקונט, החל משנת 2011. יחידת תפעול עורפי אחת (בחולון) הוקמה בשנת 2011 והיא מטפלת בבדיקה טכנית של צ'קים, בעיקולים ובהרשמה ל-"עסקים+" לכ-50 סניפים. יחידה שניה (בנשר) הוקמה לאחרונה ומתחילה לפעול בימים אלה.

בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית

שירות

מוצרים בנקאיים. המוצרים הבנקאיים העיקריים העומדים לשימוש לקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, אשראי, פקדונות,

פעילות בשוק ההון וכרטיסי אשראי, וכן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים ומתן הלוואות לכל מטרה, המובטחת על ידי משכון דירות מגורים.

טלבנק שירות אישי. מרכז מענה טלפוני ללקוחות - הפניה אוטומטית לבנקאות הישירה ללקוחות המתקשרים למרכזיית הסניף (ולא לשלוחות הישירות של העובדים). השירות מאפשר לשפר את איכות המענה הטלפוני ולפנות לעובדי הסניף זמן לייצר עבור הלקוח ערך מוסף בהיבטי יוזמה ומכירות.

טלבנק אינטרנט. פיתוח ושיכלול ערוץ השירות באמצעות האינטרנט. עידוד השימוש בערוץ זה מתבטא בעלויות הנמוכות משמעותית ללקוח לעומת שירותים זהים הניתנים בסניף. לפרטים בדבר שדרוג אתר אינטרנט, ראו להלן "שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע על המגזר".

דיסקונט בסלולר. שירות המבוסס על יישום סלולרי, המאפשר גלישה לחשבון לקבלת מידע וביצוע פעולות בנקאיות באמצעות אפליקציה/SMS מכל מקום ובכל זמן. ללקוח ניתנים שירותים שונים תוך אפשרות קבלת תמיכה בעת הגלישה.

מכשירי כספומט מותאמים לצרכים של מוגבלי הראיה. ב-340 מכשירי כספומט של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט ברחבי הארץ, מותקנים אמצעי שמע, נוסף על אמצעי זיהוי קיימים על ידי מישוש, אשר יחד מסייעים בידי מוגבלי ראיה לבצע פעולות בנקאיות. מרבית הכספומטים מותקנים בגובה המאפשר שימוש גם למוגבלים על כסא גלגלים.

מתן שירותים לעובדי מדינה ולעובדי הוראה. בשנת 2011 המשיך הבנק במתן שירותים ייחודיים לעובדי המדינה ולעובדי הוראה, בהתאם להסכמים עם החשב הכללי (לפרטים נוספים ראו ביאור 19 ג' 16 ו-17).

ההסכם הקיים עם החשב הכללי בעניין עובדי הוראה יסתיים בחודש נובמבר 2012. הבנק הודיע על החלטתו, להמשיך את תקופת ההטבות לעובדי הוראה, לקוחות קיימים וחדשים, לחמש שנים נוספות.

התאמת רשת הסינוף

כחלק ממהלך הבידול של הבנק מוקמים סניפי קונספט ייחודיים, במטרה לתת מענה מותאם לצרכים שונים של לקוחות קמעונאיים.

"דיסקונט מהיר". ממוקם בקדמת הסניף ומספק מענה מהיר לשירותי בנקאות יומיומית. האזור משדר חדשנות, מובילות וגמישות. במרכזים לבנקאות מהירה יש מספר משובים, מכשיר כספומט, עמדת טלבנק ואינטרנט ובעיקר - הוא מאויש על ידי בנקאים מקצועיים בשעות שאינן שגרתיות: 8:00-20:00. בסוף שנת 2011 פעלו 35 מרכזי "דיסקונט מהיר".

"דיסקונט בדרך שלך". סניפים אלה, הממוקמים בקניונים, משמשים נקודת שירות ומכירות ללקוחות הקניון, והם מותאמים לסביבה הקמעונאית של הקניון. שעות הפתיחה מותאמות ללקוח: 10:00-22:00. בחודש אפריל 2011 נפתח סניף דיסקונט בדרך שלך בקניון "שרונים" בהוד השרון. בחודש יולי 2011 נפתח סניף דיסקונט בדרך שלך בקניון "גרנד קניון" בחיפה. בסוף שנת 2011 פעלו 8 סניפים בסדרת "דיסקונט בדרך שלך": בקניון "אבנת" בפתח תקוה, בקניון "מול הפארק" ברעננה, ב"קניון גבעתיים" בגבעתיים, בקניון מלחה בירושלים, בקניון רננים ברעננה, בקמפוס אוניברסיטת תל אביב, בקניון שרונים בהוד השרון ובקניון "גרנד קניון" בחיפה.

"דיסקונט ביתי". סניף המיועד ללקוחות קמעונאיים - פרטיים בלבד, המבוסס על מודל שירות כלכלי ויעיל לחדירה לשכונות מגורים ולמתחמים ממוקדים. סניפים אלה נמצאים בשכונות גדולות בערים, ומשרתים לקוחות פרטיים עד שעות מאוחרות. שעות הפתיחה מותאמות לצרכי התושבים והסביבה, פעילות בבתי חולים, איזורי תעשיה וכיוצ"ב: 8:00-20:00. בחודש פברואר 2011 נפתח סניף "דיסקונט ביתי - סביונים". בסוף שנת 2011 פעלו 11 סניפי דיסקונט ביתי.

מערכי הייעוץ

מרכזי השקעות. לקוחות בעלי פסיבה של מעל 750,000 ש"ח או לקוחות פעילים בשוק ההון זכאים לייעוץ בתחום הפסיבה במרכזי השקעות (9 במספר). חשבון הלקוח משויך לסניף אולם השירות ניתן במרכז ההשקעות על ידי יועצי השקעות מומחים.

בסוף שנת 2011 פעלו 4 שלוחות של מרכזי השקעות.

שירותי ייעוץ בסניפים. לקוחות בעלי פסיבה בתחום של 120-750 אלף ש"ח זכאים לייעוץ אשר ניתן בסניפים על ידי יועצי השקעות מורשים ומבודלים העוסקים בתחום שוק ההון בלבד.

שירותי ייעוץ פנסיוני. החל מחודש מרס 2008 החל הבנק במתן ייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק ובמרכזי ההשקעות. הבנק בחר במודל ייחודי של מתן ייעוץ פנסיוני על ידי יועצים מבודלים המתמחים בייעוץ פנסיוני לכל סוגי הלקוחות. הבנק נחשב כמוביל בתחום ומספק ייעוץ פנסיוני לעצמאים ושכירים בכל רחבי הארץ. (לפרטים נוספים ראו להלן "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

ניהול תיקים. הפנית לקוחות הנדרשים לשירות זה להתקשרות עם מנהלי תיקים מורשים.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה מתבצעים באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, מתבצעים שיווק והפצה בערוצים הבאים:

- בסניפים - פנים מול פנים, על ידי מסכי פלאזמות בעמדות ההמתנה לשירות;
- באמצעות הטלפון, הן בפניה יזומה והן בתגובה לפנית הלקוחות;
- בטלבנק דיסקונט - הן בפניה יזומה הן כמענה לפנית לקוחות;
- באתר דיסקונט באינטרנט, באמצעותו מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במשוב דיסקונט, באמצעותו מועברים מסרים שיווקיים והצעות שיווקיות;
- במערכת מענה קולי אינטראקטיבי (IVR) בטלבנק, באמצעות מסרים שיווקיים והצעות מכר בזמן המתנה לשירות;
- דיוור ישיר ללקוחות (בצירוף דוח מצב חשבון) ובאמצעות המכשירים לשירות עצמי (משובים וכספומט);
- ערוצים ישירים - במהלך שנת 2012 תתאפשר קבלת הלוואה דרך האינטרנט, ובאמצעות משלוח SMS;
- סניף רכב - במהלך שנת 2012 מתוכנן להפעיל סניף שיתמחה בטיפול במימון רכישת רכבים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לאור אסטרטגיית הבנק להתמקד במגזר הקמעונאי כמקור עיקרי לצמיחה ורווחיות, פועל הבנק להגדלת אוכלוסיית לקוחותיו הקמעונאיים. ארבעת המהלכים העיקריים שבוצעו בהקשר זה בשנים האחרונות היו:

- מכרז עובדי מדינה - הבנק זכה במכרז למתן הלוואות לעובדי מדינה בתנאי החשב הכללי ושירותים בנקאיים נוספים (ראו ביאור 19 ג' 16 לדוחות הכספיים);
- מכרז עובדי הוראה - הבנק זכה במכרז למתן הלוואות לעובדי הוראה וסטודנטים בתנאי החשב הכללי (ראו ביאור 19 ג' 17 לדוחות הכספיים);
- המשך גיוס לקוחות פרטיים במסגרת מבצעי גיוס ללקוחות חדשים;
- מתווה דיסקונט - מבצע שיווק משותף עם בנק דיסקונט למשכנתאות, שבמרכזו עומדת הפיכת המשכנתא למוצר עוגן לשימור וגיוס לקוחות פעילים, על ידי הענקת ריבית אטרקטיבית במיוחד ללקוחות המעבירים משכורתם לבנק (לפרטים נוספים, ראו להלן "פעילות המשכנתאות - הלוואות לדיור" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים").

דגשים לשנה הקרובה

- המשך הובלת השירות האישי והאנושי;
- חיזוק התפיסה ממוקדת לקוח;
- פיתוח מוצרים חדשים וייחודיים והתאמתם ללקוחות הבנק;
- המשך גיוס עובדי המדינה וההוראה, בין היתר באמצעות סל ההטבות שנבנה במיוחד עבורם והשירות האישי והאנושי אותו יקבלו מעובדי הבנק;
- המשך מיצוב הבנק כמוביל בתחום הייעוץ הפנסיוני;
- דגש על שימור טיפוח נאמנות לקוח והעמקת פעילות בקרב לקוחות חדשים וותיקים;
- העמקת פעילות פאסיב במסגרת מהלך שוק ההון (לפרטים נוספים בדבר מהלך שוק ההון, ראו "פעילות בשוק ההון" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים");
- קיצור תהליכים בנקאיים;
- הטמעת תהליכים להוצאת פעילות תפעולית מהסניפים, כגון חידוש פוליסות ביטוח לבטוחות;
- המשך פריסת מערכת ניהול תורים - פריסה ב-15 סניפים נוספים;
- בנקאות רב ערוצית אשר תאפשר ללקוח לבצע פעילות בנקאית בכל ערוץ שיבחר;
- העלאת שביעות רצון הלקוחות על ידי שדרוג חווית השירות בסניף והעלאת רף השירות;
- המשך פיתוח ושימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה במתן אשראי.

תחרות

מתחרים. מספר המתחרים במגזר משקי הבית הינו כמספר הבנקים הפועלים במשק. עיקר התחרות של הבנק הינה מול ארבעת הבנקים הגדולים בישראל: בנק הפועלים, בנק לאומי, הבנק הבינלאומי הראשון ובנק מזרחי-טפחות, כאשר בנק דיסקונט הינו השלישי בגודלו מבין חמשת הבנקים. כמו כן, בשנים האחרונות התפתחה תחרות מצד גופים פיננסים "חוץ בנקאיים" כגון: חברות כרטיסי אשראי - בתחום האשראי הצרכני, חברות השקעות וביטוח - בתחום שוק ההון, ועוד.

דרכי התמודדות עם התחרות. התמודדות עם התחרות נעשית תוך מאמץ לבדל את הבנק מול מתחריו, בכמה מישורים:

- גידול בנתח השוק הקמעונאי על ידי גיוס לקוחות תוך התמקדות בעובדי המגזר הציבורי;
- שימור לקוחות על ידי העמקת פעילות, שיפור שירות ומתן הצעות ערך מבודלות ללקוחות הבנק;
- העמדת משכנתאות באמצעות בנק דיסקונט למשכנתאות, כמנוע לגיוס לקוחות;
- כחלק מהצעת הערך הכוללת המותאמת לצרכי הלקוחות, מפעיל הבנק מערכי שירות מתמחים בייעוץ השקעות, ייעוץ פנסיוני ואשראי;
- בנק דיסקונט היה הראשון להרחיב את מגוון סניפיו במסגרת שיפור השירות והשיק סניפי קונספט ייחודיים. הפעילות כוללת למעלה מ-100 סניפים, אשר פתוחים לשירות הלקוחות גם ביום שישי.

בנוסף, כאמור, הבנק מתמקד ביישום אסטרטגיית המגזרים על ידי התמחות בדירות השונות ומתן שירות מבודל בהתאם לפלחי האוכלוסיה וצרכיה.

התפתחות בשוקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

בשנת 2011 לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. יחד עם זאת, נמשכת המגמה של גידול בפעילות הבנקאית באמצעות הערוצים הישירים (מכשירי בנק אוטומטיים, טלבנק דיסקונט, אינטרנט ובנקאות סלולרית).

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- פריסת נקודות שירות והתאמת שעות הפעילות לאיזור וסוג האוכלוסיה;
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגים הישירים;
- מתן שירות ומענה מקצועי ללקוח, התואם את צרכיו והעדפותיו;
- בניית מוצרים המותאמים ללקוח במגוון האפיקים הבנקאיים;
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות הוראות רגולטוריות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים במגזר

- השקעה בפריסת רשת סניפים ברחבי הארץ;
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם;
- הכשרת כוח אדם שירותי המיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות;
- שמירה על מוניטין של רמת שירות, מובילות, מקצועיות ואמינות, הנבנה לאורך שנים;
- המעבר של לקוחות מבנק לבנק כרוך בהשקעת מאמצים ומקשה על גיוס לקוחות חדשים.

במטרה לפשט את תהליך המעבר מבנק אחד למשנהו, פרסם המפקח על הבנקים, בחודש יולי 2005, תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432, לפיו מוטלת על התאגיד הבנקאי חובה לספק מידע ללקוח השוקל להעתיק את פעילותו לבנק אחר ולבצע עבורו שורת פעולות, בתקופה קצרה ונקובה.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

כללי. רוב ההכנסות מפעילות ההנפקה של כרטיסי אשראי משוייכות למגזר משקי הבית.

הרווח מפעולות מימון הסתכם בשנת 2011 בסך של 1,565 מיליון ש"ח, לעומת 1,386 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 12.9%. העליה האמורה מוסברת בעליה במרווחים על הפקדונות, עקב העליות בריבית.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2011 בסך של 224 מיליון ש"ח, לעומת סך של 198 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 13.1%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-9.3% בשנת 2011, לעומת 9.5% בשנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי במגזר הסתכמו ב-146 מיליון ש"ח, לעומת 191 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 23.6%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית:

			פעילות מקומית			פעילות בינלאומית:	
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011						
	במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*							
– מחיצוניים	(2,349)	278	10	211	(1,850)	–	(1,850)
– בינמגזרי	3,511	(38)	–	(58)	3,415	–	3,415
סך-הכל רווח מפעולות מימון	1,162	240	10	153	1,565	–	1,565
הכנסות תפעוליות ואחרות	449	779	232	42	1,502	–	1,502
סך-הכל הכנסות	1,611	1,019	242	195	3,067	–	3,067
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	128	20	–	(2)	146	–	146
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,527	691	180	135	2,533	1	2,534
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(44)	308	62	62	388	(1)	387
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(14)	86	17	23	112	–	112
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(30)	159	57	38	224	–	224
תשואה להון (אחוזים)	(3.8)	17.4	173.7	5.4	9.3	–	9.3
יתרה ממוצעת של נכסים	9,683	8,161	10	19,113	36,967	8	36,975
יתרה ממוצעת של התחייבויות	61,734	759	–	1,357	63,850	19	63,869
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,079	12,188	438	9,370	32,075	11	32,086
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	34,235	–	34,235	–	34,235
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,036	–	1,328	1,326	3,690	–	3,690
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	472	239	–	149	860	–	860
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	676	–	–	–	676	–	676
אחר	14	1	10	4	29	–	29
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	1,162	240	10	153	1,565	–	1,565

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות מגזר משקי בית (המשך):

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית:	
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך- הכל	בנקאות ופיננסים	סך- הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010						
	במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**							
- מחיצוניים	1,303	283	10	160	1,756	3	1,759
- בינמגזרי	(279)	(51)	–	(43)	(373)	–	(373)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	1,024	232	10	117	1,383	3	1,386
הכנסות תפעוליות ואחרות	471	787	264	48	1,570	–	1,570
סך- הכל הכנסות	1,495	1,019	274	165	2,953	3	2,956
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	161	26	–	4	191	–	191
הוצאות תפעוליות ואחרות	*1,472	655	*156	118	2,401	1	2,402
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(138)	338	118	43	361	2	363
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	*(56)	114	38	16	112	(1)	111
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(82)	157	93	27	195	3	198
תשואה להון (אחוזים)	*(11.4)	*20.6	*281.4	4.7	*9.4	–	9.5
יתרה ממוצעת של נכסים	9,286	7,858	9	16,327	33,480	36	33,516
יתרה ממוצעת של התחייבויות	57,006	748	–	1,531	59,285	161	59,446
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,289	10,880	472	8,016	29,657	36	29,693
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	–	–	27	–	27	–	27
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	33,360	–	33,360	–	33,360
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	861	–	1,215	1,538	3,614	–	3,614
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	505	238	–	114	857	1	858
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	481	–	–	–	481	2	483
אחר	38	(6)	10	3	45	–	45
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	1,024	232	10	117	1,383	3	1,386

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

עמלות. על שולחנה של הכנסת מונחות מספר הצעות חוק, בהן הוצע לבטל את עמלות העו"ש וכן לחייב את הבנקים לשלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עו"ש.

בשלב זה לא ניתן עדיין להעריך האם יחולו שינויים נוספים בחקיקה וברגולציה הנוגעים לשירותים הבנקאיים ולעמלות ו/או לריביות בגינם, מה יהיו ההסדרים שיקבעו, אם בכלל, וכיצד ישפיעו על הרגלי צריכת השירותים הבנקאיים בידי הלקוחות. לפיכך, לא ניתן עדיין להעריך את ההשלכות שיהיו לכך על תוצאות פעולותיו של הבנק בעתיד.

המגזר הקמעונאי בבנק מרכנתיל דיסקונט

מרבית לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר משקי הבית בבנק זה, מקבלים שירותי בנקאות באמצעות סניפי בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת (32 סניפים). סניפים אלה ממוקמים במקומות ישוב שבהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלה מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

בנק מרכנתיל דיסקונט רואה במגזר הקמעונאי יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית ושוקד על הגדלת פריסת הסניפים במגזר ושיפור השירות ללקוחות המגזר.

לפרטים בדבר כוונת בנק מרכנתיל דיסקונט להרחיב את הפעילות הקמעונאית שלו, ראו להלן "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

בנקאות קמעונאית - מגזר עסקים קטנים

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2011 ב-185 מיליון ש"ח, לעומת 179 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 3.3%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-18.3% בשנת 2011, לעומת 16.9% שנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי האשראי במגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-113 מיליון ש"ח, לעומת 214 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 47.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר עסקים קטנים:

			פעילות מקומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	משכנתאות	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*						
– מחיצוניים	559	28	2	67	43	699
– בינמגזרי	156	(10)	–	(10)	(17)	119
סך-הכל רווח מפעולות מימון	715	18	2	57	26	818
הכנסות תפעוליות ואחרות	320	53	35	16	3	427
סך-הכל הכנסות	1,035	71	37	73	29	1,245
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	129	–	–	(9)	(7)	113
הוצאות תפעוליות ואחרות	755	46	33	22	7	863
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	151	25	4	60	29	269
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	47	8	1	21	9	86
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	104	11	11	39	20	185
תשואה להון (אחוזים)	13.8	19.6	205.4	39.6	19.9	18.3
יתרה ממוצעת של נכסים	10,891	312	4	1,018	1,256	13,481
יתרה ממוצעת של התחייבויות	12,205	901	–	694	50	13,850
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,982	767	70	1,329	1,332	13,480
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	8,487	–	–	8,487
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	364	–	–	364
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	560	18	–	44	26	648
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	131	–	–	8	–	139
אחר	24	–	2	5	–	31
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	715	18	2	57	26	818

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים אודות מגזר עסקים קטנים (המשך):

	פעילות מקומית					
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	משכנתאות	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**						
- מחיצוניים	1,614	13	3	110	37	1,777
- בינמגזרי	(815)	1	–	(30)	(13)	(857)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	799	14	3	80	24	920
הכנסות תפעוליות ואחרות	334	60	47	20	*3	464
סך-הכל הכנסות	1,133	74	50	100	27	1,384
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	172	–	–	43	(1)	214
הוצאות תפעוליות ואחרות	*782	65	31	19	10	907
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	179	9	19	38	18	263
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	*63	4	6	13	7	93
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	116	5	22	25	11	179
תשואה להון (אחוזים)	*15.2	10.0	–	19.7	10.8	16.9
יתרה ממוצעת של נכסים	11,810	324	4	1,828	1,276	15,242
יתרה ממוצעת של התחייבויות	13,087	905	–	770	68	14,830
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,895	753	87	1,819	1,517	15,071
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	–	–	10	–	–	10
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	9,186	–	–	9,186
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	–	347	–	–	347
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:						
מרווח מפעילות מתן אשראי	638	14	–	67	22	741
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	104	–	–	6	–	110
אחר	57	–	3	7	2	69
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	799	14	3	80	24	920

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

השירות ללקוחות המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק את כל מגוון השירותים ללקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים. השירות ניתן בסניפי הבנק, למעט שירותי סחר חוץ. לרשות הלקוחות העסקיים קיימת גם האפשרות לקבל שירות באמצעות האינטרנט באתר ייעודי ובאמצעות הטלפון.
לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ בהתאם לשיוך הענפי שלהם (ראו להלן ב-"המגזר העסקי").

התפתחויות בשנת 2011

מוקדי אשראי. הטיפול בפעילות העסקית של לקוחות בעלי מסגרת אשראי העולה על 500 אלף ש"ח, בוצע עד מחצית שנת 2011 ב-5 מוקדי אשראי מרחביים ששימשו כלשכות שירות מקצועיות עבור הסניפים, כאשר חשבון הלקוח והפעילות השוטפת המשיכו להתנהל בסניף האם. כאמור, באמצע שנת 2011 בוטלו המוקדים, כאשר הלקוחות המסחריים (בעלי מאפיינים של היקף פעילות וחבות גדולים יותר) הועברו לטיפול 6 מרכזי עסקים, והלקוחות בעלי העסקים הקטנים, הועברו לטיפול הסניפים.

דגשים לשנה הקרובה

- מיקוד מתמיד לשיפור רמת השירות ללקוח על ידי שיפור מיומנות העובדים, מדידה ובקרה;

- המשך פיתוח מודלים אנליטיים ושימוש בהם ככלי תומך החלטה במתן אשראי;
- הרחבת השימוש בערוצים הישירים, ובכלל זה אתר ייעודי ללקוחות המגזר "עסקים +";
- השלמת המהלך לארגון מחדש של מערכי השירות על פי מגזרים;
- הגברת השימוש במודלים לניתוח פעילות לקוחות המגזר (מערכת "אורות אדומים");
- פתיחת חדר עסקות מסחרי למתן שירותי פעילות חדר עסקות (שרותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה) ללקוחות מגזר עסקים קטנים ומגזר הבנקאות המסחרית בבנק. תתבצע פעילות ממוקדת לחיבור לקוחות מתאימים לחדר עסקות זה.

תחרות

התחרות הקיימת במגזר פעילות זה, היא בעיקר מצד המערכת הבנקאית. יחד עם זאת, קיימת פעילות העמדת מימון ללקוחות עסקיים קטנים הן על ידי חברות כרטיסי האשראי, והן על ידי חברות פרטיות ייעודיות הממנות פעילות ספציפית, כגון: רכישת רכב, ציוד או פעילות יבוא. השיטות העיקריות של הבנק להתמודדות עם התחרות, הן מתן מענה מהיר לפניות הלקוחות, פיתוח קשר אישי עם הלקוח והצעת פתרונות מקצועיים כוללים למכלול צרכיו הפיננסים.

שירות

אתר "עסקים +". בשנת 2010 השיק הבנק אתר ייעודי ללקוחות עסקיים. האתר מציג מידע מקיף על חשבונות העסק ומאפשר ביצוע פעולות בעלויות מופחתות. בשנת 2011 עבר האתר שדרוג, ובשנת 2012 תבוצע פעילות ממוקדת מול הלקוחות במסגרתה תוצג האפשרות לבצע פעולות ולקבל שירות באמצעות האתר.

חבילות SMS לעסקים. בחודש פברואר 2011 הושקה חבילת SMS לעסקים, אשר מאפשרת הרחבה של שירותי העו"ש. ניתן לקבל הודעות בנושאים הבאים: הודעה מראש על סיום ערבות, יתרת ערבויות בחשבון, שיקים דחויים גוביינא (יתרה ופרעון), שיקים לבטחון (יתרה, פרעון, וירידה מתחת לסכום שהוגדר), הזמנת פנקסי שיקים, שיקים שהוחזרו וכיוצ"ב.

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט

מגזר עסקים קטנים בבנק מרכנתיל דיסקונט מהווה את אחד המגזרים הבולטים של בנק מרכנתיל דיסקונט ולפיכך מהווה יעד מרכזי בהתפתחותו העסקית של בנק זה.

כמחצית מלקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט המשתייכים למגזר זה מתגוררים בישובים בהם יש רוב מוחלט לאוכלוסיה לא יהודית, ומקבלים שירותי בנקאות באמצעות 32 מסניפי בנק זה המשתייכים ארגונית לאזור עכו ולאזור נצרת. להערכת הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט, מרבית הלקוחות המשתייכים לאוכלוסיות אלו מקבלים את שירותיהם באמצעות בנק לאומי ובנק הפועלים ויתרת הפעילות מתחלקת בין יתר הבנקים.

בשנת 2011 פתח בנק מרכנתיל דיסקונט 2 סניפים נוספים באיזורים בעלי פוטנציאל גבוה למתן שירותים בנקאיים למגזר "עסקים קטנים".

לפרטים בדבר כוונת בנק מרכנתיל דיסקונט להרחיב את הפעילות המסחרית שלו, ראו להלן "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

המגזר העסקי

התפתחויות במגזר

מכירת תיק אשראי. ברבעון השני של שנת 2011 נמכר תיק אשראי של המגזר העסקי לגופים מוסדיים שונים בהיקף כולל של 910 מיליון ש"ח. בגין המכירה כאמור נרשם רווח בסכום כולל של כ-53 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר מכירות נוספות, ראו ביאור 4 לדוחות הכספיים.

חשיפה לאירועים ביפן, בעולם הערבי ובמדינות ה-PIIGS. מבדיקה שנערכה עולה כי לבנק אין חשיפה מהותית בגין לקוחות המגזר שעשויים להיות מושפעים מהאירועים שהתרחשו ביפן, בעולם הערבי ובמדינות ה-PIIGS במהלך שנת 2011.

סקירת התפתחויות בסקטור העסקי בשנת 2011

בשנת 2011 נמשכה ההתרחבות בכלכלה המקומית, בקצב דומה לשנת 2010 - 4.7%. זאת, תוך האטה בצמיחה מרבעון לרבעון, כאשר הצמיחה ברבעון הרביעי (3.2%) הייתה הנמוכה ביותר מאז אמצע שנת 2009. קצב הצמיחה של התוצר העסקי הואט בשנת 2011 ל-5.2%, לעומת 5.8%

בשנת 2010, כאשר ברבעון האחרון נרשמה צמיחה בשיעור של 3.5%.

להלן הגורמים אשר השפיעו על התפתחות התוצר העסקי בשנת 2011:

- האטה בצמיחת יצוא הסחורות והשירותים - כ-5%, לעומת כ-13% בשנת 2010. ההאטה האמורה משקפת האטה חריפה ביצוא הסחורות, כ-4% לעומת כ-17%, והאצה בקצב הצמיחה של ייצוא השירותים, 7.5%;
- האטה בצריכה הפרטית 3.6% (לעומת 5.3%), תוך האטה חדה בצריכת מוצרים בני קיימא, ובפרט ביבוא כלי רכב, והאטה בצריכה השוטפת;
- מנגד, נרשמה האצה בהשקעות בנכסים קבועים (למעט אוניות ומטוסים) מכ-13% לכ-17%. מקור ההאצה הינו ההשקעות בענפי המשק, ובפרט השקעות במכונות וציוד, גידול בשיעור של כ-11% לכ-35%. מנגד, בהשקעות בבניה הואט קצב ההתרחבות. זאת, כתוצאה מהאטה חריפה בבניה שלא למגורים, כאשר ההשקעות בבניה למגורים המשיכו להתרחב, בקצב מהיר של כ-13%;
- הצריכה הציבורית (ללא ייבוא בטחוני) התרחבה בשנת 2011 בשיעור של 3.5%, בהמשך לצמיחה של 2.2% בשנת 2010. בפרט, חל גידול של כ-2% ברכישות של מערכת הביטחון מהמגזר העסקי המקומי, לעומת נסיגה של 0.7% בשנת 2010. הקניות האזרחיות צמחו בשנת 2011 ב-3.4%, קצב דומה לשנת 2010;
- בשנת 2011 נרשמה האטה, מ-12.7% ל-10.7%, ביבוא סחורות ושירותים (ללא יבוא ביטחוני). ההאטה נבעה מהאטה ביבוא הסחורות, אשר קוזזה על ידי התרחבות בייבוא השירותים (לעומת נסיגה בשנת 2010).

התפתחויות בחוב המגזר העסקי

במהלך שנת 2011 חל גידול של 2.4% בסך החוב של המגזר העסקי (ללא בנקים וחברות ביטוח), והוא הסתכם בסוף חודש דצמבר בסך של 779 מיליארד ש"ח (בשל החלת ההוראה בענין חובות פגומים לא ניתן להשוות לנתוני דצמבר 2010). שיעורי השינוי הינם במונחים נומינליים, ומושפעים משינוים בשער החליפין ובמדד המחירים). בין הרבעון השלישי לרבעון האחרון של השנה חלה התמתנות ניכרת בגידול החוב העסקי - עליה של 24 מיליארד ש"ח לעומת 6 מיליארד ש"ח, בהתאמה. עיקר ההאטה מיוחסת לחוב לבנקים.

הגידול ביתרת החוב במהלך השנה נובע בעיקר מגידול בחוב לגופים המוסדיים (כ-12%), ובמידה מסוימת מעליה ביתרת החוב לבנקים (1.8%). מנגד, חלה ירידה (כ-7%) בחוב המגזר העסקי למשקי בית וחברות (אג"ח חברות סחיר), לצד ירידה בחוב לתושבי חוץ (כ-0.5%). זאת, על אף היחלשות השקל מול הדולר.

כתוצאה מהתפתחויות אלה ירד במהלך התקופה משקל הבנקים בסך החוב של המגזר העסקי, מ-52.3% ל-52.1%.

היקף גיוס איגרות החוב הקונצרניות על ידי חברות המגזר בשנת 2011 (ללא בנקים וחברות ביטוח), המהווה חלק ניכר מהאשראי החוץ בנקאי, הסתכם ב-25.5 מיליארד ש"ח, לעומת 23.3 מיליארד ש"ח בשנת 2010. במחצית השניה של 2011 עמד היקף הגיוס על כ-7.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-18.3 מיליארד ש"ח במחצית הראשונה של השנה. ההאטה בהיקף הגיוס נבעה מירידה בהנפקות של חברות תקשורת ונדל"ן מובילות, שביצעו מספר הנפקות גדולות במחצית הראשונה של שנת 2011, ומהתייקרות עלויות המימון במחצית השניה של השנה.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2011 נמשך הגידול בפעילות העסקית במרבית ענפי המשק, תוך התמתנות ניכרת בקצב הגידול במחצית השניה של השנה בהשוואה לראשונה, בעיקר נוכח המשך הנסיגה ביצוא התעשייתי.

להלן כיווני ההתפתחות בענפי המשק העיקריים:

- ענפי תעשיה מוטי יצוא - עליה בהיקף היצוא התעשייתי (למעט יהלומים, במונחים דולריים), בשיעור של כ-11% בהשוואה לשנת 2010, שהתבססה על ענפי הפרמצבטיקה, כימיקלים, ציוד לבקרה ופיקוח ומספר ענפים מסורתיים (בעיקר מזון, מכונות וציוד, מתכת, גומי-פלסטיקה). ענפי הטכנולוגיה העילית רשמו עליה בהיקף היצוא בשיעור של 6% בהשוואה לשנת 2010, כאשר ברבעון השני והשלישי נרשמה ירידה בשיעור שנתי של 11% ו-25%, בהתאמה, וברבעון הרביעי נרשם גידול בשיעור שנתי של 40%, בעיקר הודות לגידול חריג ביצוא כלי טיס ולהתאוששות היצוא של ענפי התרופות והרכיבים האלקטרוניים, שרשמו ירידות חדות ברבעון השלישי של השנה;
- ענפי האלקטרוניקה - נרשמה האטה בקצב גידול הפעילות כתוצאה מהתמתנות בהיקף גידול הביקושים מארה"ב, גוש היורו ומדינות מסוימות בדרום מזרח אסיה, בעיקר לציוד בדיקה אלקטרוני, שבבים, וציוד לשוק מוצרי הצריכה האלקטרונים ושוק התקשורת;
- ענף הכימיקלים (מהווה ענף מרכזי במגזר הטכנולוגיה המעורבת) - רשם בשנת 2011 ירידה בשיעור של כ-4% בתפוקה (לאחר גידול מרשים בשנת 2010);
- תעשיות ביטחוניות - ירידה בהיקף הפעילות בהשוואה לשנת 2010, על רקע הגברת התחרותיות וצמצום תקציבי הביטחון בעולם, שגרמו

להטיית מחירים כלפי מטה במכרזי הפרויקטים;

- ענפי תעשיה מקומיים - התמתנות ניכרת בקצב גידול הפעילות החל מהרבעון השני של שנת 2011, בשל האטה בקצב הגידול בביקושים המקומיים. במחצית השניה של השנה הסתמנה ירידה בהיקף היצור התעשייתי, שיעור הניצולת של מכונות וציוד, מספר המועסקים ורמות המלאי, בעיקר בקרב חברות קטנות ובינוניות;
- יהלומים - גידול בשיעור של כ-23% ביצוא יהלומים מלוטשים וגולמיים (נטו) לסך של כ-11.0 מיליארד דולר, בהשוואה ל-8.9 מיליארד דולר בשנת 2010. הגידול נבע הן מגידול כמותי והן מעליית מחירים של יהלומי גלם ויהלומים מלוטשים;
- ענפי המסחר - גידול מתון בהיקף הפעילות ויציבות בשולי הרווח התפעולי, כתוצאה מגידול בהיקף הביקושים בשוק המקומי, תוך התמתנות בקצב הגידול החל מהרבעון השלישי. הענפים העיקריים שהושפעו מהגידול בהיקף הפעילות הינם יבואני רכב, יבואני סחורות וחומרי גלם שונים (דלקים, ברזל, מספוא, חיטה), רכיבים אלקטרוניים, ומזון. החל מהרבעון השלישי דיווחו חלק מרשתות המזון על ירידה מתונה בפדיון וירידה ניכרת בשולי הרווח התפעולי, על רקע הורדת מחירים בעקבות הגברת התחרות והמחאה החברתית;
- ענפי השירותים - גידול בהיקפי הפעילות בענפי הליסינג התפעולי והמימוני, השכרת רכב ושרותי מחשוב. ענף התקשורת רשם ירידה ניכרת בהיקף הפעילות, תוך קיטון ניכר בשולי הרווח התפעולי, לאור הגברת התחרות ושינויים רגולטוריים (בעיקר הורדת דמי הקישוריות). ענף בתי ההשקעות רשם ירידה בהיקף הפעילות, על רקע חולשה בשוק ההון;
- ענף המלונאות - יציבות במספר הלינות במלונות תיירות בהשוואה לשנת 2010 (כ-21.9 מיליון לינות), שנבעה מיציבות במספר הלינות של תיירים מחו"ל (כ-10 מיליון) ומספר לינות הישראלים (כ-11.9 מיליון). תפוסת החדרים הארצית הממוצעת עמדה על כ-66%, בדומה לשנת 2010.

התפתחויות צפויות בשוקי המגזר

בשנת 2012 צפויה האטה נוספת בפעילות העסקית של מרבית ענפי המשק, על רקע התמתנות בקצב גידול הביקושים החיצוניים, לרבות קיטון בקצב הגידול בפעילות המקומית. על פי תחזית בנק ישראל מחודש דצמבר 2011, הופחת שיעור הצמיחה השנתי החזוי לשנת 2012 לשיעור של 2.8%, בהשוואה ל-4.7% בשנת 2011.

להלן ההתפתחויות העיקריות הצפויות:

- בשוק המקומי - התמתנות בקצב גידול ההכנסות וקיטון ברווחיות החברות, בעיקר בענפי המזון והתקשורת (בשל השלכות המחאה החברתית והשינויים הרגולטוריים הצפויים להביא להורדת מחירים בענפים אלה) ובמספר ענפים מסורתיים (מתכת, גומי-פלסטיקה וטקסטיל), הרגישים להאטה בקצב הגידול בפעילות העסקית;
- התמתנות ניכרת בקצב גידול היצוא (על פי תחזית בנק ישראל מחודש דצמבר 2011 צפוי גידול בשיעור מתון של 1.2% בשנת 2012 ביצוא ללא יהלומים וחברות הזנק), על רקע ההאטה בסחר העולמי, חשיפה ניכרת לשווקים מסוימים בגוש היורו, אשר מצויים במשבר חוב עמוק, וקצב התאוששות איטי של השווקים בארה"ב, בשל צמיחה איטית של הצריכה הפרטית, המהווה כ-70% מהתוצר בארה"ב;
- התמתנות ברמת הביקושים המקומיים, על רקע התמתנות צפויה בצריכה הפרטית של משקי הבית בהשוואה לשנת 2011, כתוצאה מירידה ברצון האוכלוסיה לצרוך (ירידה בביטחון הכלכלי בשל חולשה בשוק ההון, חשש מהאטה נוספת עקב המשבר בגוש היורו, התאוששות איטית של הכלכלה הגלובלית ועליה בסיכונים הגיאו-פוליטיים) וגידול מסוים בשיעורי האבטלה;
- המשך גידול מתון בפעילות ענף הבניה, בעיקר הודות לגידול הניכר במספר התחלות הבניה למגורים;
- התמתנות בקצב הגידול בהשקעה במכונות וציוד וברמות המלאי, על רקע ציפיות להאטה בפעילות הריאלית.

התפתחויות צפויות באשראי למגזר העסקי

אשראי בנקאי. צפוי גידול בהיקף האשראי כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- הקלות בדרישות הרגולטור ביחס להיקף ההגדלה ההדרגתית של הלימות הון הליבה בהשוואה להערכות המוקדמות;
- הצורך במחזור אשראי בנקאי ואיגרות חוב בהיקף ניכר, שצפויים לפירעון במהלך שנת 2012;
- גידול בהשקעות ובצרכי ההון החוזר של הפירמות, כתוצאה מהמשך הרחבה מתונה בגידול בפעילות הריאלית;
- ירידה ברווחיות הפירמות ויכולתן לייצר מזומנים מפעילות שוטפת (קיטון בצבירה הפנימית), לתמיכה במימון פעילות שוטפת, השקעות וחלוקת דיבידנד.
- יכולת מוגבלת של המערכת הבנקאית להרחבת אשראי לקבוצות הלווים הגדולות, עקב הרחבת המגבלות הרגולטוריות בנוגע ללווים אלה;
- קיטון בקצב ההשקעות ובצרכי ההון החוזר, כתוצאה מהתמתנות קצב הגידול בפעילות הריאלית.

אשראי חוץ בנקאי. צפוי גידול ניכר בהיקף האשראי החוץ בנקאי, כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- הצורך במחזור איגרות חוב בהיקף ניכר, שצפויות לפירעון במהלך 2012;
- בקרב הגופים המוסדיים קיימת גמישות מסוימת בעמידה במגבלות אשראי (בהשוואה להלימות הון וקבוצות לווים גדולות בבנקים) ולכן יכולתם למנף את המקורות גבוהה יחסית;
- שיפור צפוי בתנאי גיוס איגרות החוב, בדרך של קבלת ביטחונות מטריאליים ואמות מידה פיננסיות, תוך השוואתם לתנאי אשראי הניתנים על ידי המערכת הבנקאית;
- עליה בביקושים מצד קרנות נאמנות וגופים מוסדיים למוצרי השקעה אטרקטיביים ובהם איגרות חוב קונצרניות, בעלות דירוג של A ומעלה, הנושאות פרמיה הולמת מעל איגרות החוב ממשלתיות בעלות מח"מ זהה;
- הרחבת היקף מתן הלוואות ישירות לפירמות גדולות ומובילות על ידי הגופים המוסדיים, כתחליף לרכישת איגרות חוב סחירות העשויות לגרום להפסדי הון;
- באשראי מחו"ל צפוי גידול מתון בלבד, על רקע ההאטה הגלובלית והתרחבות איטית של האשראי הבנקאי במדינות המערב.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

במסגרת מיקוד הבנק בהשאת ערך על תיק נכסי הסיכון במגזר העסקי ועמידה ביעדי הלימות ההון, הוגדרו למגזר לשנת 2012 כיווני ההתפתחות העיקריים המפורטים להלן:

- הרחבת מעטפת השירותים ללקוחות תוך הגדלת תשואה מותאמת סיכון, וזאת תוך גידול מינימלי, עד כדי יציבות, בהיקף נכסי הסיכון של המגזר;
- השתתפות במימון עסקאות גדולות בתחום רכישות ומיזוגים המאורגנות על ידי שני הבנקים הגדולים;
- הובלת עסקאות סינדיקציה בשיתוף עם גופים מוסדיים;
- הגברת תהליכי הבקרה, המעקב והניטור אחר התפתחויות חריגות שוטפות בפרופיל הסיכון של הלקוחות;
- שמירת פרופיל הסיכון הקיים באמצעות הגדרת ענפי משק מועדפים להרחבת האשראי, ענפי משק לשמירת סך האשראי ללא שינוי וענפי משק להקטנת האשראי. פיזור הסיכונים בין ענפי המשק השונים, וקיטון החשיפה לחברות אחזקה, ובפרט חברות אחזקה שעיקר פעילותן בחו"ל.

הבנק הגדיר ענפים ו/או תחומי פעילות מועדפים להקצאת אשראי, המאופיינים ברמת סיכון סבירה ופוטנציאל גידול, כמפורט להלן:

- תעשיה - חברות בתחומי אלקטרוניקה, (בעיקר בענפי ציוד תעשייתי אלקטרוני, שבבים, ומוליכים למחצה), כימיקלים, ציוד רפואי, פרמצבטיקה, תעשיות ביטחוניות, נייר, מזון ומשקאות;
- מסחר - חברות גדולות בתחום סחר בדלק, גז וסחורות, יבואניות רכב, רשתות גדולות לשיווק מזון ומוצרי חשמל;
- שירותים - שירותים עסקיים, שירותי תוכנה ומחשוב, תחבורה ציבורית, חברות ליסינג והשכרת רכב גדולות ומובילות בענף, בעלות מינוף יחסי נמוך, הפועלות במסגרת קבוצה איתנה;
- הרחבת אשראי לפעילים בינוניים וגדולים בשוק ההון, כאשר האשראי מגובה בנכסים פיננסים סולידיים.

האמור לעיל הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק, בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים, באשר למצב המשק והכלכלה העולמית, כמפורט לעיל בסעיף זה וכן בפרק "קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2011". האמור עשוי שלא להתממש במידה ותחול ירידה ניכרת בהיקף הביקושים מחו"ל כתוצאה מהתמתנות ניכרת בקצב ההתאוששות והצמיחה בשווקים מסוימים בחו"ל, ירידה ניכרת ברמת הביקושים המקומיים כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסיים בחו"ל ובשוק המקומי, תנודתיות ניכרת בשערי הריבית ושערי החליפין בעולם ובמשק העולמי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים, שאינם בשליטת הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על המגזר.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313. ביום 18 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר: "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". זאת, בין היתר, לשם יישום לקחים שהופקו בעקבות המשבר הכלכלי העולמי האחרון,

במטרה לעדכן את ההוראות במסגרת הפעילות להפחתת סיכון הריכוזיות במערכת הבנקאית, ובמטרה להתאים את המינוחים להוראות בענין הלימות ההון.

במסגרת התיקון נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות:

- בוטל הפטור שניתן עד כה לחשיפות אשראי לתאגידים בנקאיים, ונקבעה מגבלה חדשה, "מגבלת קבוצת לווים בנקאית", לפיה יתרת החבות של קבוצה זו (בניכוי סכומים מסויימים) לא תעלה על 25% מהון התאגיד הבנקאי, או 250 מיליון ש"ח, לפי הגבוה.
- המגבלה של "קבוצת לווים" תקטן משיעור של 30% מהונו של התאגיד הבנקאי לשיעור של 25%. (יצויין כי הבנק פועל כבר כיום על פי מגבלה זו, וזאת על פי אישורו של המפקח על הבנקים).
- בוטלה מגבלת חבות "ששת הלווים הגדולים" ובמקומה נקבעה מגבלה בשיעור של 120% מהון התאגיד הבנקאי (באופן הדרגתי, עד סוף שנת 2012) על סך כל החבויות נטו של לווים, קבוצת לווים וקבוצת לווים בנקאיות, שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עלה על 10% מהונו של התאגיד הבנקאי.

תחילת התיקונים ביום 31 בדצמבר 2011. בהוראה נקבעו הוראות מעבר לטיפול בחריגות שיווצרו בעקבות היישום לראשונה של המגבלה המתייחסת ללווים שחבותם נטו עולה על 10% מהונו של התאגיד הבנקאי.

למגבלות האמורות עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות.

ליום 31 בדצמבר 2011 לא הייתה כל חריגה מהמגבלות שנקבעו בהוראה האמורה.

ביום 14 בפברואר 2012, פרסם המפקח על הבנקים תיקון נוסף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים", במטרה להבהיר עניינים מסויימים בהוראה. במסגרת התיקון הובהר כי לצורך מדידת סך כל החבויות נטו של לווים, קבוצת לווים וקבוצת לווים בנקאית, יש לכלול חבות של לווה הנכלל ביותר מקבוצת לווים אחת, רק בקבוצת הלווים שחבותה היא הגדולה ביותר.

מגבלת "אנשים קשורים". במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 חלה מגבלה על מתן אשראי לכלל "האנשים הקשורים" לבנק, כהגדרתם בהוראה, כך שלא יעלה על 10% מהון הבנק. החבות של כל מרכיב בגרעין השליטה לא תעלה על המכפלה של חלקו היחסי בגרעין השליטה ב-10% מהון הבנק.

בחודש ספטמבר 2006 נמסרה לבנק הנחיית הפיקוח על הבנקים בעניין, לפיה לצורך ההוראה האמורה, מגבלת האשראי למרכיבי הקבוצה היחידים תהיה כלהלן: מר אדגר מ. ברונפמן - 3.86% מהון הבנק, מר מתיו ברונפמן - 0.78% מהון הבנק, מר אדם ר. ברונפמן - 0.39% מהון הבנק, גב' הולי ב. לב - 0.39% מהון הבנק; מר מייקל ראובינוף - 0.2% מהון הבנק, מר פיליפ מילשטיין 0.39% מהון הבנק ומר רובין שראן - 4.0% מהון הבנק.

ליום 31 בדצמבר 2011 אין חריגה מהמגבלה האמורה.

תיקון מס' 44 לחוק ניירות ערך. בתיקון שפורסם ביום 12 בינואר 2011, נקבע כי במקרים בהם החברה, שהינה תאגיד מדווח, הופכת לחדלת פירעון או אינה עומדת בהתחייבויותיה, יפרעו בעלי השליטה את האג"ח שבידם רק לאחר שכל בעלי האג"ח האחרים יפרעו את חובם. משמעות הדבר, שזכאות בעלי שליטה לקבלת תשלום מכוח החזקתם באג"ח של התאגיד בשליטתם, בנסיבות בהן התאגיד הופך לתאגיד בקשיים, נפגעת והופכת לזכאות נדחית. במקרים כאלה, יוכל בעל השליטה לקבל תשלום מכוח החזקתו באג"ח של התאגיד בשליטתו רק אחרי (ולמעשה רק כפוף לכך) שיתר בעלי האג"ח נפרעו במלואם וזאת אלא אם נקבע אחרת, במפורש, במסגרת פשרה או הסדר שאושרו בהחלטה מיוחדת באסיפה של מחזיקי תעודות ההתחייבות מאותה סדרה, או במסגרת פשרה או הסדר שאושרו לפי סעיף 350 לחוק החברות, או אם בעל השליטה מחזיק בתעודות ההתחייבות משעה שהונפקו לראשונה.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח מפעולות מימון הסתכם בסך של 1,058 מיליון ש"ח בשנת 2011, לעומת סך של 1,025 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 3.2%. הרווח בשנת 2011 הושפע מהרווח ממכירת תיק אשראי, ראו "התפתחויות במגזר" לעיל.

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2011 ב-352 מיליון ש"ח, לעומת 276 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 27.5%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-9.8% בשנת 2011 לעומת 7.3% בשנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-281 מיליון ש"ח לעומת 222 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 26.6%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי:

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011								
	במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*									
- מחיצוניים	1,468	16	2	867	2,353	103	9	112	2,465
- בינמגזרי	(832)	-	-	(565)	(1,397)	(10)	-	(10)	(1,407)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	636	16	2	302	956	93	9	102	1,058
הכנסות תפעוליות ואחרות	158	55	47	31	291	46	2	48	339
סך-הכל הכנסות	794	71	49	333	1,247	139	11	150	1,397
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	44	-	-	79	123	55	103	158	281
הוצאות תפעוליות ואחרות	389	45	33	65	532	33	8	41	573
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	361	26	16	189	592	51	(100)	(49)	543
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	125	7	3	65	200	20	(38)	(18)	182
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	236	10	13	124	383	31	(62)	(31)	352
תשואה להון (אחוזים)	14.1	25.7	156.9	10.9	13.1	8.3	(62.9)	(11.8)	9.8
יתרה ממוצעת של נכסים	26,182	430	29	13,187	39,828	2,419	1,004	3,423	43,251
יתרה ממוצעת של התחייבויות	20,816	1,295	2	1,856	23,969	1,503	39	1,542	25,511
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	21,493	516	114	19,258	41,381	5,022	1,307	6,329	47,710
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	85,998	-	85,998	-	-	-	85,998
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	-	-	412	-	412	-	-	-	412
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	485	16	-	242	743	75	9	84	827
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	46	-	-	10	56	18	-	18	74
אחר	105	-	2	50	157	-	-	-	157
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	636	16	2	302	956	93	9	102	1,058

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות המגזר העסקי (המשך):

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010								
	במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**									
- מחיצוניים	78	11	2	252	343	408	9	417	760
- בינמגזרי	453	-	-	69	522	(257)	-	(257)	265
סך-הכל רווח מפעולות מימון	531	11	2	321	865	151	9	160	1,025
הכנסות תפעוליות ואחרות	84	49	34	27	194	66	1	67	261
סך-הכל הכנסות	615	60	36	348	1,059	217	10	227	1,286
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	44	-	*-	38	82	87	53	140	222
הוצאות תפעוליות ואחרות	*340	60	18	*70	488	101	7	108	596
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	231	-	18	240	489	29	(50)	(21)	468
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	79	1	*6	84	170	38	(16)	22	192
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	152	(1)	12	156	319	(9)	(34)	(43)	276
תשואה להון (אחוזים)	*8.5	(3.8)	*226.7	12.1	10.2	(1.6)	(55.4)	(6.6)	7.3
יתרה ממוצעת של נכסים	24,733	447	18	14,080	39,278	5,106	875	5,981	45,259
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17,057	1,298	2	1,785	20,142	1,496	-	1,496	21,638
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	25,566	519	74	18,582	44,741	8,542	875	9,417	54,158
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	-	-	230	-	230	-	-	-	230
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	80,484	-	80,484	-	-	-	80,484
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	-	-	182	-	182	-	-	-	182
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:									
מרווח מפעילות מתן אשראי	459	11	-	269	739	124	9	133	872
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	35	-	-	9	44	27	-	27	71
אחר	37	-	2	43	82	-	-	-	82
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	531	11	2	321	865	151	9	160	1,025

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

השירות ללקוחות המגזר

המגזר העסקי נהנה משירות בנקאי מקצועי, המתמחה בליווי פיננסי כולל (One Stop Shop) לרבות בחינה מעמיקה של צרכי החברה והתאמת פתרונות פיננסים יצירתיים. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד.

הליווי הפיננסי של החברות הגדולות מתבצע באמצעות מנהלי העסקים באגף חברות גדולות של החטיבה העסקית. הצוותים מפולחים על פי ענפי הפעילות העסקית של החברות. הצוותים כוללים מנהל עסקים, בנקאי עסקים, כלכלנים ורכזי אשראי. צוות כזה מהווה כתובת בנקאית לכל צרכיו הפיננסיים של הלקוח העסקי.

לרשות הלקוחות עומדים שירותי הסניף הראשי ת"א. סניף זה מתמחה בטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים של הבנק כמו גם במתן שירותים למוסדות פיננסיים ומוסדיים, לרבות טיפול בחשבונות קסטודיאן לגופים זרים.

ענף שוק ההון. במסגרת הרחבת סל הפעילויות מול הלקוח העסקי והתמקדות בפעילות שאינה צורכת הון, הוחלט בשנת 2010 על הקמת ענף שוק ההון בחטיבה העסקית. הענף פועל במטרה להרחיב את שירותי הבנק בתחום שוק ההון לתאגידים הגדולים, הגופים המוסדיים ופעילי

שוק ההון. הענף עוסק בהקצאת אשראי לפעילי שוק ההון, לרבות מתן שירותים נלווים (ברוקראז', ייעוץ השקעות, תפעול) , במתן ייעוץ יזום לתאגידים, ובטיפול כולל בגופים מוסדיים.

לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף סחר חוץ (לפרטים נוספים, ראו להלן).

סניף בורסת היהלומים משרת את לקוחות ענף היהלומים, וייחודו בניהול חשבונות ליהלומנים, תוך התמחות בכלל השירותים המיוחדים לענף זה.

חלק מלקוחות המגזר מקבלים שירותים באמצעות חדר עסקות (ראו להלן ב"מגזר הניהול הפיננסי") ובאמצעות שלוחות חו"ל של הבנק (ראו להלן ב"הפעילות הבינלאומית").

פעילות סחר חוץ

כללי. אגף סחר חוץ פועל במסגרת החטיבה העסקית בבנק, ומעניק שירותים מגוונים ללקוחות מהמגזרים העסקיים השונים העוסקים בסחר בינלאומי.

היקפי הפעילות. על פי נתוני הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2011, הסתכם יבוא הסחורות בסך של 72.7 מיליארד דולר, עליה של 23.9% לעומת שנת 2010. יצוא הסחורות הסתכם בסך של 57.6 מיליארד דולר, עליה של 13.2% לעומת שנת 2010. הגרעון המסחרי עומד על כ-15 מיליארד דולר.

פירוט יבוא הסחורות לפי יעוד, מראה על עליה ברוב קבוצות יבוא הסחורות. התפתחות סחר הסחורות בשנת 2011 לעומת שנת 2010, הושפעה מהותית משינויי מחירים בעולם.

הפעילות העסקית באגף סחר חוץ מרכזת את מכלול השירותים בתחום סחר החוץ הנדרשים ללקוח (יבוא, יצוא, מימון, מכשירים פיננסיים וכד'). דגש רב מושם על פיתוח הקשר האישי והישיר מול הלקוחות במקביל לקשר השוטף של הלקוח מול מנהל העסקים שלו, וזאת במטרה להעמיק את הפעילות מול הלקוחות.

בשנת 2011 המשיך הבנק בהרחבת הפעילות לפיתוח עסקים בהתאם לתוכנית שגובשה, והתבצעה פעילות יזומה לאיתור לקוחות פוטנציאליים. במקביל, בוצעה העמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, תוך מתן שירות אישי ומקצועי ללקוחות.

שיפורים טכנולוגיים. שנת 2011 התאפיינה בהצלחת הפעילות השיווקית להגדלת מאגר הלקוחות המשתמשים בשירותי סחר חוץ באינטרנט. מערכת האינטרנט מאפשרת ללקוחות ביצוע תשלומי יבוא ישירים, ביצוע פתיחת אשראי דוקומנטרי יבוא וביצוע תשלומים בדוקומנטים לגוביינא יבוא.

התפתחויות בשווקי המגזר ושינויים במאפייני הלקוחות

הלקוחות הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות במשק מהווים נתח נכבד מתיק הלקוחות העסקיים בבנק. הגידול בהיקף פעילות המיזוגים והרכישות במשק בשנים האחרונות, תרם לגידול משקל הלווים הגדולים והקבוצות הגדולות בפעילות המגזר העסקי בבנק.

חלק ניכר מתיק האשראי כולל חברות אחזקה שהאשראי שניתן להן שימש למימון פעילות מקומית או פעילות בחו"ל. בעקבות גידול בפרופיל הסיכון של חברות האחזקה הפעילות בשוק המקומי ו/או בשווקי חו"ל, הבנק הקטין את האשראי הניתן להן, בדרך של העברת אשראי לחברות הבת התפעוליות, גיבוי החוב בביטחונות מקומיים סבירים, והמנעות ממתן אשראי לחברות שעיקר פעילותן בחו"ל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בעדכון ושדרוג מערכות המידע המשמשות אותו לניתוח ומדידת סיכונים שונים (בעיקר סיכוני אשראי) למעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות "בזמן אמת".

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- קשר מחייב וארוך טווח עם הלקוחות, שירות איכותי, מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ולמכלול השירותים הנלווים (פעילות סחר חוץ, השקעה בניירות ערך, מכשירים פיננסיים נגזרים, שירותים בנקאיים למנהלי ובעלי חברות וכיוצ"ב);
- יכולת תמיכה ועמידה לצד הלקוח גם בעיתות של האטה ומשבר כלכלי;
- ניהול יעיל של תיק האשראי מהיבט מדידה, תמחור וניהול סיכונים מושכל "בזמן אמת", תוך קיום מערכות בקרת אשראי נאותות לאיתור ומזעור הסיכונים ותוך התייחסות לכלל היקף החבויות של הלקוח לרבות בשוק החוץ בנקאי;
- הכשרה מקצועית של כוח אדם איכותי ומיומן;

- שיפור היכולת הטכנולוגית לאספקת השירותים;
- קשרים עם בנקים גדולים בארץ ובחו"ל.

מחסומי הכניסה והיציאה של המגזר

הלקוחות במגזר פעילים, בו זמנית, מול מספר בנקים כך שהיתרון היחסי של המגזר מושתת על מערכות קשרים ארוכות טווח עם לקוחותיו ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות ומתן פתרון מהיר והולם לצרכי מימון מורכבים, ותמיכה בלקוחות בזמן של הרעה במצב הכלכלי.

חלק ניכר מהפירמות הגדולות אמצו מדיניות מינוף הכוללת צריכת מקורות מימון בנקאים בד בבד עם אמצעי מימון חוץ בנקאים.

מחסומי כניסה ויציאה עשויים להיווצר מהצורך בהקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות רגולטוריות של בנק ישראל המשליכים על אופן והיקף הפעילות מול לקוחות וקבוצות לווים.

מקורות למתן אשראי לזמן ארוך, העומדים לרשות הבנק, מוגבלים ביחס למקורות לזמן קצר ובינוני. לפיכך נדרש שיתוף פעולה עם משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים ארוכי טווח בתחום הנדל"ן המניב והתשתיות ו/או באמצעות מכירת חלקים מהאשראי הבנקאי לזמן ארוך.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

כתחליף לאשראי הבנקאי ללקוחות המגזר העסקי התפתחו מוצרי מימון תחליפים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים בכלל וגופים מוסדיים בפרט.

תחליפי האשראי כוללים גיוס אמצעי מימון באמצעות הנפקת מניות, איגרות חוב וניירות ערך אחרים בשווקי ההון בארץ ובחו"ל לרבות העמדת אשראי ישיר הניתן על ידי גופים אלה.

במצבים של הרחבת הפעילות העסקית ושיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי ובשווקים בחו"ל, גדלה זמינות מקורות המימון החוץ בנקאיים לחלק מהלקוחות הגדולים, החסונים פיננסית.

כאשר קיימת יכולת גיוס בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי בעיקר למוצרי אשראי לטווח ארוך ובינוני ובכך תורם להקטנת היקפו של אשראי זה בתיק האשראי המשקף את פעילות המגזר.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו

המגזר העסקי חשוף לתחרות הולכת וגדלה מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות לרבות בנקים זרים הפועלים בישראל (Citigroup, HSBC). יש לציין שעם התפתחות המשבר הפיננסי בעולם, קטנה התחרות מצד הבנקים הזרים.

בשנים האחרונות גדלה גם רמת התחרותיות מול גופים מוסדיים, בעיקר חברות ביטוח וקרנות פנסיה.

מאז המחצית השניה של שנת 2009 חלה התעוררות מתמשכת בשוק ההון וחלק ניכר מהחברות חזרו לגייס מקורות מימון חוץ בנקאיים.

במהלך שנת 2011, נמשך תהליך גידול במרווחים הפיננסיים ובעמלות התפעוליות, כתוצאה מהחולשה בשוק ההון, הצורך בהגדלת הון הליבה מצד המערכת הבנקאית, וגידול בתשואות האג"ח של חב' מובילות.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות קיימים וחדשים מתבצעת, בעיקר, על ידי מנהלי העסקים העוסקים בהתאמת פתרונות מימון לעסקאות השונות וניתוח של מכלול הצרכים הבנקאים של הלקוחות, בהתאמה נכונה של מוצרי הבנק לצרכיהם ובהעמדתם ב"זמן אמת".

פעילות שיווק והפצה של מוצרי הבנק מתבצעת גם מול דירת הבעלים של החברות, מנהליהן ועובדיהן.

פעילות המגזר מול לקוחות בשוק ההון מתבצעת על ידי ענף שוק ההון, העוסק בשיווק אשראי ושירותים נלווים ללקוחות חדשים וקיימים, הכוללים תפעול, ייעוץ השקעות וברוקראז'.

התמודדות עם תחרות

התחרות הגבוהה במגזר מתבטאת, בעיקר, בטיב השירות ותחכומו, מהירות התגובה ומחירי אשראי ועמלות, התואמים, בקירוב, את התמהיל המוצע על ידי המתחרים. האמצעים העיקריים של המגזר להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות אישי, מקצועי ואיכותי ובניית קשר ארוך טווח עם הלקוחות תוך מעבר לראיה כוללת של צרכיהם הפיננסיים.

המשבר האחרון הגביר את מודעות הלקוח העסקי לכך שרצוי לו לעבוד עם יותר מבנק אחד לאור הרצון והצורך שלא להיות תלוי במסגרות ו/או קווי אשראי מבנק אחד. מודעות גוברת זו מהווה יתרון לבנק בעת גיוס לקוחות חדשים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות ובין השאר פעילות סחר חוץ וחדר עסקות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מימון רכישות ומיזוגים, מתן אשראי לפעילים בשוק ההון, רכישת השתתפות באשראים ו/או סיכונים המוצעים על ידי הבנקים הגדולים המקומיים או גופים פיננסיים בחו"ל ומתן אשראי לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל.
בנוסף, ניתנים שירותים נלווים כפעילות בתחום הפסיבה וההשקעות, עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים העמדת ערבויות כספיות, מקדמה, ביצוע וכיו"ב.

מגזר הבנקאות המסחרית

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח מפעולות מימון הסתכם בשנת 2011 בסך של 706 מיליון ש"ח, לעומת סך של 656 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 7.6%.
הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2011 ב-148 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 116 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה של 27.6%.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-8.4% בשנת 2011, לעומת 7.4% בשנת 2010.
ההוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר הסתכמו בשנת 2011 ב-165 מיליון ש"ח, לעומת 182 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 9.3%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית:

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל משכנתאות	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011							
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*								
– מחיצוניים	339	6	2	158	4	509	55	774	829	1,338
– בינמגזרי	(81)	(1)	–	(57)	(2)	(141)	207	(698)	(491)	(632)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	258	5	2	101	2	368	262	76	338	706
הכנסות תפעוליות ואחרות	76	19	11	14	–	120	66	3	69	189
סך-הכל הכנסות	334	24	13	115	2	488	328	79	407	895
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	24	–	–	(12)	–	12	92	61	153	165
הוצאות תפעוליות ואחרות	257	16	10	28	–	311	167	31	198	509
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	53	8	3	99	2	165	69	(13)	56	221
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	18	2	2	33	–	55	24	(6)	18	73
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	35	3	4	66	2	110	45	(7)	38	148
תשואה להון (אחוזים)	6.1	17.5	491.6	26.9	19.6	13.6	7.1	(4.1)	2.3	8.4
יתרה ממוצעת של נכסים	7,369	129	1	2,878	155	10,532	6,927	1,980	8,907	19,439
יתרה ממוצעת של התחייבויות	3,935	1,344	–	662	–	5,941	1,620	483	2,103	8,044
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,281	254	24	4,051	150	12,760	8,549	2,192	10,741	23,501
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	10,546	–	–	10,546	–	–	–	10,546
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	961	–	287	–	–	1,248	–	–	–	1,248
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	209	5	–	81	2	297	217	67	284	581
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	27	–	–	6	–	33	45	9	54	87
אחר	22	–	2	14	–	38	–	–	–	38
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	258	5	2	101	2	368	262	76	338	706

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות המסחרית (המשך):

	פעילות מקומית				פעילות בינלאומית				
	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	משכנתאות	סך-הכל בנקאות ופיננסים	בניה ונדל"ן	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010								
	במיליוני שקלים חדשים								
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**									
- מחיצוניים	127	4	1	67	–	199	445	120	565	764
- בינמגזרי	129	–	–	18	–	147	(225)	(30)	(255)	(108)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	256	4	1	85	–	346	220	90	310	656
הכנסות תפעוליות ואחרות	87***	16	18	12	–	133	58***	10***	68	201
סך-הכל הכנסות	343	20	19	97	–	479	278	100	378	857
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	96	–	–	(5)	–	91	59	32	91	182
הוצאות תפעוליות ואחרות	285*	20	11	27	–	343	153*	30	183	526
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(38)	–	8	75	–	45	66	38	104	149
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(14)*	–	2	27	–	15	19	2	21	36
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(24)	–	9	48	–	33	47	36	83	116
תשואה להון (אחוזים)	(3.6)*	–	33.9	21.2	–	3.6	10.5	17.8	13.0	7.4
יתרה ממוצעת של נכסים	7,694	144	1	2,521	179	10,539	5,270	2,395	7,665	18,204
יתרה ממוצעת של התחייבויות	4,926	1,441	–	699	–	7,066	2,898	354	3,252	10,318
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,400	253	33	3,305	233	13,224	6,323	2,751	9,074	22,298
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	–	–	16	–	–	16	–	–	–	16
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	–	8,541	–	–	8,541	–	–	–	8,541
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	957	–	404	–	–	1,361	–	–	–	1,361
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:										
מרווח מפעילות מתן אשראי	199	4	–	68	–	271	179	83	262	533
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	26	–	–	3	–	29	41	7	48	77
אחר	31	–	1	14	–	46	–	–	–	46
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	256	4	1	85	–	346	220	90	310	656

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

*** סווג מחדש.

השירות ללקוחות המגזר

במהלך שנת 2011 חל שינוי במערכי השירות ללקוחות, שכלל איחוד של מוקדי האשראי עם מרכזי העסקים לכדי שישה מרכזי עסקים בפריסה ארצית, בחפיפה גיאוגרפית לששת המרחבים הפועלים בבנק: ת"א, דן, השרון, השפלה, ירושלים והדרום וצפון. השינוי נועד לקרב את מקבלי ההחלטות ללקוח, בדרך של ביזור סמכויות וקיצור טווחים לטיפול בו.

מגזר הבנקאות המסחרית נהנה משירות בנקאי מקצועי. הלקוחות זוכים לשירות אישי, מקצועי ואיכותי המתייחס לכל צרכיהם הפיננסיים בהתאמת מוצרים בנקאיים שונים בתחומי האשראי, הגנות מטבע, מסחר בינלאומי, סליקה בכרטיסי אשראי, מימון, השקעות מתמחות בשוק ההון ועוד. לצד אלה מוצעים פתרונות לצרכים הפיננסיים של בעלי החברות, מנהליהן וצוות העובדים בהן, הנהנים מהסדרים המקנים להם מעמד של לקוחות מועדפים.

המוצרים והשירותים מותאמים לצרכים העסקיים של הלקוחות וכוללים לצד מגוון מוצרי האשראי גם שירותי סחר-חוץ, גידור סיכונים באמצעות מכשירים פיננסיים ושירותי השקעות באפיקים שונים: פקדונות, ני"ע וטיפול בחשבונות עסקיים ופרטיים.

השירות במרכזי העסקים אינטגרטיבי וניתן על ידי צוותים הכוללים בנקאי עסקים, כלכלנים, יועצי השקעות ורכזי אשראי. התאמת השירות

ללקוח העסקי נעשית על ידי צוותי שירות ייחודיים אלו אשר נמצאים במרכזי העסקים, תוך הסתייעות במערך הסניפים.
לקוחות העוסקים בסחר בינלאומי מטופלים באגף לסחר חוץ. (לפרטים נוספים, ראו לעיל ב-"המגזר העסקי").

התפתחויות בשווקים של המגזר

לקוחות המגזר הינם בדרך כלל, כאמור, חברות בעלות היקף פעילות בינוני, שעיקר פעילותן בשוק המקומי. חלק מלקוחות המגזר מנהלים פעילות יבוא ויצוא.
במהלך שנת 2011 נרשמה האטה מסויימת בצמיחת המשק ובצריכה הפרטית בהשוואה לשנת 2010, וקיפאון בעסקאות הנדל"ן למגורים. במקביל נרשמה האטה בכלכלה העולמית ובפרט באירופה (על רקע משבר החובות בגוש היורו), אשר גרמה לירידה חדה ביצוא.

יעדים ודגשים לשנת 2012

- לאור התחזיות להחמרה במצב הכלכלי במשק, נקבעו למגזר יעדי אשראי שמרנים. היעדים שנקבעו משקפים גידול מתון בהיקף האשראי ללקוחות המגזר, תוך שימת דגש על לקוחות איכותיים הפועלים בענפי משק בעלי רמת סיכון סבירה ורווחיות נאותה לבנק. כמו כן, הבנק יפעל לשימור לקוחות איכותיים קיימים.
- פתיחת חדר עסקות מסחרי למתן שירותי פעילות חדר עסקות (שרותי רכישת מט"ח והמרתו וביצוע עסקות הגנה) ללקוחות מגזר עסקים קטנים ומגזר הבנקאות המסחרית בבנק. תתבצע פעילות ממוקדת לחיבור לקוחות לחדר עסקות זה.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

לאור הנמכה משמעותית של תחזיות הצמיחה בעולם ובארץ, צפויה האטה בתוצר העסקי ובצריכה הפרטית לצד נסיגה ביבוא סחורות ושירותים (ללא יבוא בטחוני). מצב זה עלול להשפיע על התוצאות העסקיות של חברות התעשיה והמסחר במשק. כמו כן צפויה האטה בהשקעות בציוד ומכונות. בנוסף צפוי המשך ההאטה ביצוא שעשויה לגרום לירידה בהכנסות וברווחיות היצואנים.
לאור האמור לעיל, צפויה האטה משמעותית בקצב גידול האשראי הבנקאי למגזר המסחרי הן בבקשות לאשראי למימון הון חוזר והן להשקעות. בנוסף, לאור עליית רמת הסיכון במשק, צפויות חלק מהחברות להיתקל בקשיים בגיוס אשראי מהמערכת הבנקאית, מצב שיקשה עליהן יותר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- יכולת זיהוי צרכי הלקוח והתאמת מוצרי הבנקאות לצרכיו תוך מתן תגובה מהירה;
- יכולת הענקת שירות כולל ומקיף ללקוח תוך גילוי מקצועיות ושימוש באמצעים טכנולוגים מתקדמים;
- קיום מערך בקרה שוטפת לצמצום סיכוני האשראי בבנק וזיהויים ב"זמן אמת" והקפדה בנושא הציות;
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק.

מחסומי הכניסה והיציאה של המגזר

- הקמת מערכת סינוף בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי;
- הכשרת כח אדם מקצועי ומיומן במגוון המוצרים והפעילויות;
- השקעה בפיתוח ותיחזוק אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים;
- הצורך בריתוק הון בהיקף ניכר במתן אשראי בו נכסי הסיכון מהווים חלק משמעותי;
- הצורך בקיום מגוון רב של מוצרים מותאמים לצרכי לקוחות.

מגזר הבנקאות הפרטית

כללי

מערך השירות של הבנקאות הפרטית שם דגש על שירות בנקאי כולל, יוזם ומתמחה, ללקוחות עתירי הון, תוך מחויבות לטיפול מהיר במכלול צרכי הלקוח ובפרט בתחום ההשקעות.
לקוחות הבנקאות הפרטית, הישראלים ותושבי החוץ, מוגדרים כלקוחות פרטיים, המחזיקים בסכום מינימלי של נכסים פיננסים בבנק העולה על

סך של 1 מיליון דולר ומעלה ללקוחות ישראליים ו-0.5 מיליון דולר ללקוחות תושבי חוץ (להלן: "לקוחות בנקאות פרטית").
פעילות המגזר בישראל, ללקוחות המנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק, מבוצעת באמצעות 4 מרכזי בנקאות פרטית, העומדים לרשות הלקוחות: בהרצליה פיתוח ובחיפה - בדגש על לקוחות ישראלים; בתל אביב ובירושלים - בדגש על לקוחות תושבי חוץ.
לפרטים בדבר פעילות המגזר בחו"ל, ראו להלן "הפעילות הבינלאומית".

דגשים אסטרטגיים

בתהאם לתכנית האסטרטגית של הבנק, פוצל האגף לבנקאות פרטית ל-2 אגפים: האגף לבנקאות פרטית בינלאומית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי חוץ; והאגף לבנקאות פרטית ישראלית, המשרת לקוחות בנקאות פרטית תושבי ישראל.
השירות לישראלים ולתושבי חוץ מקנה יתרון ללקוחות, בנגישות גבוהה לתחום ייעוץ ההשקעות והמוצרים הפיננסיים, לרבות בתחום הגלובלי.
במהלך שנת 2011 נפתח המרכז החדש לבנקאות פרטית בהרצליה, שמשרת בעיקר לקוחות ישראלים והמרכז לבנקאות פרטית, בשכונת ממילא בירושלים, המשרת בעיקר לקוחות תושבי חוץ. יחד עם המרכזים לבנקאות פרטית בתל אביב ובחיפה, עומדים היום לרשות לקוחות המגזר 4 מרכזי בנקאות פרטית, כמפורט לעיל.
מרכזי הבנקאות הפרטית מציעים, בין היתר, פתרונות בנקאיים כוללים, תוך התמקדות במוצרי השקעה ובאשראי הנדרש למימון אפיקי ההשקעה המגוונים של לקוחות אלה.
במהלך שנת 2011 בוצעה העמקת פעילות בקרב הלקוחות הישראלים, שבפרופיל הבנקאות הפרטית.
במהלך שנת 2012 יושם דגש על הרחבת בסיס לקוחות הבנקאות הפרטית הישראלים והגדלת נפח הפעילות של לקוחות הבנקאות הפרטית תושבי החוץ. כמו כן, הבנק עומד להשלים את המהלך, שהחל בשנת 2009, להעברת לקוחות שאינם בפרופיל הבנקאות הפרטית, לאחריות המגזר הקמעונאי (משקי בית).

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח הנקי של המגזר הסתכם בשנת 2011 ב-7 מיליון ש"ח, לעומת 56 מיליון ש"ח בשנת 2010.
ללא הרווח מפעולות בלתי רגילות, הסתכם ההפסד ב-1 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי של 47 מיליון ש"ח בשנת 2010.
שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-1.7% בשנת 2011, לעומת 17.2% בשנת 2010.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית:

	פעילות מקומית			פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011						
	במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*							
– מחיצוניים	73	1	74	455	–	455	529
– בינמגזרי	92	–	92	(278)	–	(278)	(186)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	165	1	166	177	–	177	343
הכנסות תפעוליות ואחרות	67	43	110	98	47	145	255
סך-הכל הכנסות	232	44	276	275	47	322	598
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	34	–	34	3	–	3	37
הוצאות תפעוליות ואחרות	117	38	155	358	46	404	559
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	81	6	87	(86)	1	(85)	2
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	29	3	32	(28)	(1)	(29)	3
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	52	11	63	(58)	2	(56)	7
תשואה להון (אחוזים)	32.2	83.2	35.9	(26.8)		(26.3)	1.7
יתרה ממוצעת של נכסים	1,688	9	1,697	4,769	–	4,769	6,466
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17,542	–	17,542	18,559	–	18,559	36,101
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,594	175	2,769	2,486	–	2,486	5,255
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	13,270	13,270	–	12,272	12,272	25,542
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	2,105	2,105	144	–	144	2,249
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	28	–	28	89	–	89	117
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	162	–	162	88	–	88	250
אחר	(25)	1	(24)	–	–	–	(24)
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	165	1	166	177	–	177	343

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות מגזר הבנקאות הפרטית (המשך):

	פעילות מקומית			פעילות בינלאומית			
	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010						
	במיליוני שקלים חדשים						
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**							
– מחיצוניים	222	1	223	(443)	1	(442)	(219)
– בינמגזרי	(90)	–	(90)	644	–	644	554
סך-הכל רווח מפעולות מימון	132	1	133	201	1	202	335
הכנסות תפעוליות ואחרות	49	35	84	85	57	142	226
סך-הכל הכנסות	181	36	217	286	58	344	561
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	1	–	1	*9	–	9	10
הוצאות תפעוליות ואחרות	*95	24	119	295	51	346	465
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	85	12	97	(18)	7	(11)	86
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	30	5	35	3	1	4	39
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי המניות של הבנק	55	16	71	(21)	6	(15)	56
תשואה להון (אחוזים)	*40.6	*139.6	*48.4	(13.2)		(9.5)	17.2
יתרה ממוצעת של נכסים	1,985	7	1,992	4,591	–	4,591	6,583
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,597	–	18,597	18,006	–	18,006	36,603
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,267	238	2,505	2,115	–	2,115	4,620
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	–	187	187	–	–	–	187
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	–	11,834	11,834	–	10,999	10,999	22,833
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	–	2,088	2,088	99	–	99	2,187
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:							
מרווח מפעילות מתן אשראי	28	–	28	87	1	88	116
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	113	–	113	114	–	114	227
אחר	(9)	1	(8)	–	–	–	(8)
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	132	1	133	201	1	202	335

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

השירות ללקוחות

ללקוחות הבנקאות הפרטית מוצעת "מעטפת שירות", הרותמת את משאבי הבנק והקבוצה, למתן מענה אופטימאלי לצרכי הלקוחות ולפעילות יוזמת כלפיהם.

לקוחות המגזר נהנים ממכלול שירותים בנקאיים ברמה מקצועית גבוהה ביותר במרכזי הבנקאות הפרטית. לרשות הלקוחות עומדים יועצים בעלי ניסיון בתחום ההשקעות הפיננסיות בארץ ובעולם, יועצים פנסיונים וכן בנקאים מנוסים בתחומי האשראי והבנקאות הכללית. העובדים, רובם ככולם, דוברי שפות זרות בהתאמה לשפת הלקוח אותו משרתים. בנוסף, עומדים לרשות הלקוחות שירותים שונים בבנק ובהם: קשר ישיר לחדרי העסקות, בנקאות ישירה באמצעות האינטרנט וכן שירותים משלימים של חברות הבת של הבנק: נאמנות, ניהול תיקים ובנקאות להשקעות, המותאמים ללקוחות המגזר.

מחלקת פיתוח עסקים בבנקאות הפרטית. המחלקה מסייעת בפיתוח עסקים בקרב לקוחות המגזר, הן בארץ והן בחו"ל. המחלקה גם תורמת למעורבות הבנק בקהילות היהודיות בחו"ל, תוך שמירה על קשר הדוק עם הארגונים הפועלים שם.

יחידת תכנון ופיתוח עסקי פועלת להעמיד לרשות לקוחות הבנקאות הפרטית הישראלים ותושבי החוץ הצעות ערך, בעיקר בתחום המעטפת השיווקית.

יחידת ייזום מוצרים פועלת לבניית מוצרים ייחודיים המותאמים לצרכי פלח לקוחות זה.

אגף הייעוץ פועל ליצירת תשתית של מחקר וסקירות שוק מקומיות ובינלאומיות וכן לבניית מודלים להשקעה התואמים את צרכי פלח לקוחות זה.

התפתחות בשווקים של המגזר ותחרות

בשנת 2011 נמשך תהליך הגברת התחרותיות במגזר הבנקאות הפרטית, שבאה לביטוי הן בתחרות בתחום המחירים והעמלות והן בבידול מערכי הבנקאות הפרטית, בבנקים הישראלים, בהתאם למבנה המגזר בכל בנק. במקביל, התחזקו מאמצי השירות והשיווק ללקוחות הבנקאות הפרטית של בנקים זרים, לרבות בנקים ישראלים בחו"ל ושל חברות ביטוח ובתי השקעה, אשר פונים לאותו קהל יעד.

שיווק והפצה

עיקר מאמצי השיווק בבנקאות הפרטית נשענים על הפניית לקוחות. שיווק המוצרים ושירותי המעטפת נעשים בעיקר באמצעות מפגשים אישיים ובכנסים מצומצמים וממוקדים ללקוחות הבנקאות הפרטית. בנוסף, הבנק פועל בקהילות היהודיות בעולם, במתן ערך מוסף ותרומה לחיי הקהילה, תוך יצירת בידול תדמיתי. כמו כן, כלקוחות נבחרים, נהנים לקוחות הבנקאות הפרטית מפעילות הבנק בתחומי תרבות ואמנות, תוך שיתוף פעולה עם מוזיאון דיסקונט.

מגזר הניהול הפיננסי

חדר עסקות

חדר עסקות מרכז תחתיו ארבעה תחומי פעילות עקריים: מסחר במטבעות, מסחר בריביות, מסחר בניירות ערך ישראלים זרים וניהול הנזילות בשקלים ובמט"ח. חדר עסקות מפתח ו"בונה" את העסקאות השונות לפי צרכי הלקוחות ובין היתר מפתח מוצרים מובנים על מטבעות, על ריביות ועל שערי מניות. חדר עסקות עומד לרשות הלקוחות והסניפים במתן שירות פיננסי אישי ומקצועי בשווקי הכספים וההון הגלובלים, בביצוע עסקאות מיוחדות במט"ח, ריביות וניירות ערך. עם לקוחות חדר עסקות נמנים בנקים מקומיים וזרים, חברות, לקוחות פרטיים בעלי היקף פעילות גדול וגופים מוסדיים. דילרים וסוחרים מקצועיים, טכנולוגיה ומערך מחשוב מתקדמים, מאפשרים לחדר העסקות לספק ללקוחותיו שירות מהיר ומקצועי.

שילוב ארבעת תחומי הפעילות כאמור, מאפשר ללקוחות קבלת כלל שירותי המסחר תחת קורת גג אחת, אחידה בסטנדרט השירות ורמת המקצועיות.

מסחר במט"ח ובריביות

העסקות העיקריות אותן מאפשר הדסק ללקוחות, באמצעות דסק לקוחות בחדר העסקות, הן: חוזים עתידיים ואופציות על המטבע, הריבית והמדד (כולל אופציות אקזוטיות). עסקאות החלף, עסקאות החלפת ריבית משתנה וקבועה.

מסחר בניירות ערך

להלן פרטים אודות תחומי הפעילות במסחר בניירות ערך:

מסחר בניירות ערך זרים. דסק ניירות ערך זרים פעיל במגוון גדול של שווקי הון ופיננסים בעולם תוך שימוש בכלים פיננסיים מורכבים ומציע מסחר במגוון רחב של מכשירים: מסחר במניות בבורסות חו"ל, מסחר באופציות, באיגרות חוב מדינות ואיגרות חוב קונצרניות, קרנות נאמנות וקרנות גידור וביצוע פעילות ארביטראז'.

ניירות ערך ישראלים. דסק ניירות ערך ישראלים עוסק במסחר באיגרות חוב, מניות, אופציות והמירים בבורסה. בנוסף מעניק הדסק שרותי ברוקראז' בניירות ערך סחירים ולא סחירים, מבצע עסקאות מתוחכמות באיגרות חוב, הזמנות בהנפקות של ניירות ערך סחירים ולא סחירים ומכירה בחסר במקביל לביצוע השאלות. אנשי הדסק מצויים בקשר ישיר עם לקוחות מוסדיים, חברות גדולות ושחקני גידור הפעילים במסחר התוך יומי.

נזילות ופקדונות

דסק הנזילות עוסק בניהול הנזילות הקצרה (עד חודש) של הבנק בשקלים ובמט"ח על ידי מכרזים של בנק ישראל, פקדונות והלוואות. הדסק נותן ציטוטי ריבית בפקדונות במט"ח ובשקלים עבור לקוחות גדולים (סופר ג'מבו) ודואג למלא בכל מטבע ובכל נקודת זמן את צרכי הבנק (הלוואות והעברות), כולל השקעת העודפים.

ניהול נכסים והתחייבויות (נכ"ה)

תחומי הפעילות העיקריים בניהול נכסים והתחייבויות הם ניהול ההון, ניהול הנזילות, ניהול חשיפות בסיס וריבית הגלומות במאזן, ניהול התיק הזמין למכירה, קביעת מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי.

ניהול ההון. תהליך ניהול ההון כולל קביעת יעדי יחס הון, בניית מסגרת לגידול בפעילות העסקית שתאפשר עמידה ביעדי ההון של הבנק, חלוקת תקציב נכסי סיכון לחברות בקבוצה וליחידות העסקיות ומעקב אחר הפעילות השוטפת. בתהליך שותפים מספר גורמים בבנק ובקבוצה. בנוסף, הנכ"ה אחראית על גיוסי הון בשוק ההון.

ניהול הנזילות. ניהול סיכון הנזילות מתבצע באמצעות מודל פנימי, ממנו נגזר ההיקף הנדרש של נכסים נזילים לצורך עמידה בתרחישי לחץ, ובאמצעות ניתוח שוטף של מגמות בתמהיל ונפח הפיקדונות והאשראי של הבנק. הנכ"ה בבנק בוחנת את סיכון הנזילות בחברות הבת, כפי שהוא משתקף במודלים הפנימיים שלהן.

ניהול חשיפות הבסיס והריבית. אמידת חשיפות השוק במאזן הבנק מתבצע באמצעות מערכת מיחשוב יעודית, שניזונה מכלל המערכות התפעוליות בבנק. ועדת נכ"ה, בראשות מנכ"ל הבנק, מקבלת החלטות באשר לרמות החשיפה לסיכוני ריבית במגזרי ההצמדה השונים, במסגרת מגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין התיאבון לסיכון. הנכ"ה מגדילה או מקטינה את הסיכונים, בהתאם להחלטות ועדת נכ"ה, באמצעות ניהול התיק הזמין למכירה ועסקאות חוץ מאזניות.

מחירי העברה וניהול המרווח הפיננסי השולי. הנכ"ה מחשבת מדי יום את מחירי ההעברה הפנימיים של הבנק לאשראי ולפיקדונות. מחירי ההעברה מהווים בסיס לחישוב רווחיות של כל עסקאות האשראי והפיקדונות המתבצעות בבנק. המחירים מתעדכנים בהתאם להתפתחויות בשווקי ההון והכסף. הנכ"ה קובעת את יעדי המרווח השולי בפיקדונות ובאשראי ועוקבת אחריהם באופן שוטף.

פיתוח מודלים פיננסיים. הנכ"ה אחראית על תחזוקת המודלים לתמחור וגידור עסקאות פיננסיות מורכבות, ובכלל זה פיקדונות ברירה, תחנות יציאה, תחזית פירעונות מוקדמים במשכנתאות ועוד.

ניהול קבוצתי

בתחום ניהול ההון מתקיים בבנק תהליך סדור של תכנון הון קבוצתי ובניית תקציב נכסי סיכון לרמת חברה בת ומגזר פעילות בבנק.

בתחום ניהול סיכון הנזילות כל חברה בת אחראית לניהול סיכון הנזילות שלה באופן עצמאי, על בסיס מתודולוגיה שאושרה בבנק. הבנק מקצה נזילות לחברות הבת, במידת הצורך, על פי הנגזר מן המודלים הפנימיים. הנכ"ה בבנק אחראית על הקמתן של עסקאות נזילות בין חברות הקבוצה.

בתחום ניהול סיכוני שוק. חברות הבת המרכזיות (בנק מרכנתיל דיסקונט ואי די בי ניו יורק) מנהלות את סיכוני השוק באופן עצמאי ובכפוף למגבלות שנקבעו בבנק.

בתחום השקעות נוספות חברות הבת המרכזיות (בנק מרכנתיל דיסקונט ואי די בי וניו יורק) מנהלות מדיניות השקעה עצמאית, בכפוף למגבלות שנקבעו בבנק.

בתחום חדר עסקות קידם הבנק במהלך שלוש השנים האחרונות שיתוף פעולה בין חדרי העסקאות השונים של חברות הבת והחל ביישום תכנית אסטרטגית להתייעלות והגדלת רווחיות אשר נשענת על שיתוף פעולה זה.

התפתחויות עיקריות במגזר

התפתחויות בתיק הנוסטרו. לפרטים בדבר תיק הנוסטרו של הבנק והתפתחויות שחלו בו, ובכלל זה פרטים בדבר ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה ובדבר השקעות הבנק בניירות ערך מגובי נכסים, ראו לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", חלק א' לנספח לדוח הדירקטוריון וביאור 3 לדוחות הכספיים.

היקף הפעילות של המגזר והרווח הנקי שלו

ההפסד של המגזר, ללא הפעילות של תת מגזר חברות ריאליות, הסתכם בשנת 2011 ב-131 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 119 מיליון ש"ח בשנת 2010.

סך כל ההכנסות, ללא הפעילות של תת מגזר חברות ריאליות, הסתכמו בשנת 2011 בסך של 191 מיליון ש"ח מזה 82 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, לעומת 457 מיליון ש"ח בשנת 2010, מזה 170 מיליון ש"ח מפעילות מקומית, והן כוללות שלושה מרכיבים עיקריים:

1. רווחים מפעילות הנוסטרו של הבנק (בעיקר מנגזרים פיננסיים) בסך של 194 מיליון ש"ח, מהם 108 מיליון ש"ח רווחים ממכירה של ניירות

ערך ומהתאמות לשווי הוגן. זאת לעומת רווחים מפעילות נוסטרו בסך של 215 מיליון ש"ח בשנת 2010, מהם 195 מיליון ש"ח מרווחים ממכירה של ניירות ערך ומהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר.

2. הפסד נטו, מניהול נכסים והתחייבויות (ניהול הפוזיציות וממסחר ותווך במטבעות ובנגזרים פיננסיים) בסך של 120 מיליון ש"ח בשנת 2011, לעומת הפסד בסך של 45 מיליון ש"ח בשנת 2010.
3. רווח מפעילות בינלאומית בסך של 116 מיליון ש"ח, לעומת 287 מיליון ש"ח בשנת 2010.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה למגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע לשיעור שלילי של 11.8% בשנת 2011, לעומת שיעור שלילי של 10.4% בשנת 2010.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות מגזר הניהול הפיננסי:

	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	סך-הכל	פעילות מקומית	פעילות בינלאומית	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2011			2010		
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	90	202	292	147	365	512
הכנסות תפעוליות ואחרות	(8)	(93)	(101)	23	(78)	(55)
סך-הכל הכנסות	82	109	191	170	287	457
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	11	25	36	(1)	3	2
הוצאות תפעוליות ואחרות	644	150	794	*679	80	759
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(573)	(66)	(639)	(508)	204	(304)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	(143)	12	(131)	(202)	83	(119)
תשואה להון (אחוזים)	(18.4)	2.6	(11.8)	(25.7)*	22.5	(10.4)
יתרה ממוצעת של נכסים	55,612	15,952	71,564	*50,597	16,159	66,756
יתרה ממוצעת של התחייבויות	24,302	8,700	33,002	*22,312	10,156	32,468
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	12,450	4,344	16,794	*10,169	5,180	15,349

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

תחרות

מגזר הניהול הפיננסי כולל, כאמור, את פעילות חדרי העסקות בקבוצה. תחום זה מאופיין ברמה גבוהה של תחרות. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. גורמים תחרותיים נוספים בשוק הם בנקים זרים אשר פתחו חדרי עסקות בארץ (סיטיבנק, דויטשה בנק, HSBC, ברקליס) וחברות פיננסיות אחרות בשוק המט"ח ובשוק הריביות השקליות, אשר מעורבותן בשווקים אלה עלתה בשנים האחרונות באופן משמעותי.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

התוכנית האסטרטגית לשנים הקרובות במגזר הניהול הפיננסי מתמקדת בעיקר בתחומים של ניהול ההון, ניהול הנזילות, ניהול חשיפות הבסיס והריבית, ניהול תיק הנוסטרו, ובכלל זה הקמת יחידת נוסטרו יעודית, מיחשוב, וכן בנושא של הטמעת סטנדרטים משותפים של ניהול סיכונים ויישום בקרות, לרבות באמצעות מערכות לניהול סיכוני שוק ואשראי. במהלך 2012 מתכוון הבנק להעמיק את שיתוף הפעולה בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות ובפעילות חדרי העסקאות של חברות הקבוצה, הן ברמה העסקית הן ברמה הטכנולוגית.
מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד, אשר מבוסס על תוכניות הבנק במועד פרסום הדוחות. המידע עשוי שלא להתממש, בין היתר בשל קשיים ביישום, קשיים טכנולוגיים וקשיים רגולטוריים.

תת מגזר החברות הריאליות

מדיניות השקעות ריאליות

במסגרת התוכנית האסטרטגית לשנים 2011-2013, אושרה מסגרת מצומצמת להשקעות ריאליות חדשות, אשר נערכה בגינה, במסגרת התוכנית, הקצאה של נכסי סיכון.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תת המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות אשר חלות על מערכת הבנקאות בישראל, מצד גורמי פיקוח שונים, ובכלל זה: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על ההגבלים העסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על תת המגזר.

סעיף 23 א (א) לחוק הבנקאות (רישוי) קובע, כי סך כל אמצעי השליטה שתאגיד בנקאי מחזיק בתאגידים ריאליים, לא יעלה על השיעורים הבאים מהון התאגיד הבנקאי, כפי שיוגדר לענין זה בכללים שקבע הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעדת ובאישור שר האוצר -

(1) עד חמישה עשר אחוזים מהונו - בתאגידים ריאליים כלשהם;

(2) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - ובלבד שלא יחזיק בתאגיד אחר יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי השליטה ולא תהיה לו זכות למנות דירקטור;

(3) עד חמישה אחוזים נוספים מהונו - בתאגידים ריאליים שהם תאגידי חוץ אשר אין להם פעילות עסקית מהותית ומתמשכת בישראל.

ליום 31 בדצמבר 2011, הבנק היה רחוק ממיצוי המגבלה.

חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מספר 15), התש"ע-2010. בחודש מרס 2010 פורסם תיקון לחוק הבנקאות (רישוי) הנוגע למגבלה לפיה תאגיד בנקאי לא יחזיק ביותר מתאגיד החזקה ריאלי אחד. על פי התיקון, המגבלה תשונה באופן הבא:

- בנוסף להחזקה המותרת בתאגיד ריאלי אחד תתאפשר החזקה, ישירה או עקיפה, בתאגידי החזקה ריאליים נוספים בשיעור של עד 1% מסוג מסוים של אמצעי שליטה;
- תאגיד בנקאי יהיה רשאי להחזיק בשיעור העולה על 1% מסוג מסוים של אמצעי השליטה במבטח אחד בלבד, שהונו עולה על 2 מיליארד שקלים חדשים, הפועל במישרין או בעקיפין ביותר משלושה ענפי משק המנויים בחוק ושווי סך כל השקעותיו בכל אחד מהם עולה על 20 מיליון ש"ח;
- המונח "פועל בעקיפין" (המשמש בהגדרת תאגיד החזקה ריאלי) יוגדר כך שתאגיד ייחשב כפועל בעקיפין בענף משק אם הוא מחזיק ב-5% או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הפועל באותו ענף משק.

לתיקון חוק זה אין השפעה מהותית על עסקי הבנק.

היקף הפעילות של תת המגזר והרווח הנקי שלו

הרווח של תת המגזר הסתכם בשנת 2011 ב-67 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של 2 מיליון ש"ח בשנת 2010.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לתת המגזר על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון במגזר, הגיע ל-76.4% בשנת 2011, לעומת שיעור שלילי של 2.4% בשנת 2010.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות תת מגזר החברות הריאליות:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
רווח (הפסד) מפעולות מימון	3	(4)
הכנסות תפעוליות ואחרות	79	(7)
סך-הכל הכנסות	82	(11)
הוצאות תפעוליות ואחרות	6	4
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	76	(15)
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	–	4
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	67	(2)
תשואה להון (אחוזים)	76.4	(2.4)*
יתרה ממוצעת של נכסים	718	624
יתרה ממוצעת של התחייבויות	721	721
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,164	1,094

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

תחומי הפעילות העיקריים במגזר

השקעות קבוצת דיסקונט בחברות הריאליות מתחלקות לשני סוגים עיקריים:

- **השקעה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון.** הפעילות בתחום זה מתבצעת בעיקר באמצעות חברת הבת, דש"ה, על ידי הבנק במישרין, וכן באמצעות חברת הבת בנק מרכנתיל דיסקונט.
- **השקעה בחברות.** (ראו להלן).

מדיניות השקעות ריאליות

במסגרת התוכנית האסטרטגית החדשה לשנים 2011-2013 נקבעה גם, בין היתר, מדיניות המתייחסת להשקעות ריאליות, חלף המדיניות שנקבעה בשנת 2007.

השקעות הקבוצה בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון

בתחום קרנות הון סיכון וקרנות השקעה פרטיות שותפה חברת הבת דש"ה במספר קרנות ובהן:

שם הקרן	גודל הקרן	התחייבות להשקעה	הושקע	יתרת ההתחייבות	מידע נוסף והערות
	(מיליוני דולרים)*		עד ליום 31 בדצמבר 2011*		
קרן המזנין הראשונה לישראל (פימי)	91	16	13.1	–	הקרן השלימה מימוש של יתרת תיק ההשקעות שלה והוחל בתהליך פירוקה בהתאם להסכם השותפות.
Vertex Israel II Fund	160	15	15	–	
Vertex Israel III Fund	174	13.5	12.3	1.2	
קרן ויטלייף	50.3	10	10	–	דש"ה יזמה את הקמת הקרן. הקרן מתמחה בהשקעות בתחום מדעי החיים.
Fimi Opportunity II	293	50	44.3	5.7	
First Israel Turnaround -FITE Enterprise	129	12.5	3.1	–	יתרת התחייבות ההשקעה בקרן הועברה לקרן FIMI Opportunity IV, שהחלה את פעילותה בתחילת שנת 2008 (ראו להלן).
Fimi Opportunity IV	509	50	27.8	22.2	ההתחייבות להשקעה בקרן כוללת את יתרת התחייבות ההשקעה שהועברה מקרן FITE.
קרן גולדן גייט ברידג' פאנד	6	2	1.7	–	הקרן עוסקת במימון ביניים לחברות טכנולוגיה בראשית דרכן. הקרן סיימה השקעותיה ולא צפויות השקעות נוספות.
Plenus Venture Lending II Fund	55	5	4.6	0.4	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
Stage One Ventures Capital Fund	46.3	18.8	18	0.8	הקרן הוקמה בשיתוף עם חברת בזק ואחרים. עוסקת בהשקעות בתחום התקשורת וטכנולוגיית המידע.
קרן אלון	30	2	2	–	מקבוצת גאון ניהול נכסים אשר משקיעה בחברות טכנולוגיה בשלב המאוחר (late stage).
Fortissimo Capital Fund	78	5	4.3	0.7	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.
Edmund de Rothschild Europportunities	100 מיליון יורו	11.3 מיליון יורו	10.6 מיליון יורו	0.7 מיליון יורו	מקבוצת רוטשילד.
Apax VII	11 מיליארד יורו	7.4 מיליון יורו	6.3 מיליון יורו	1.1 מיליון יורו	קרן private equity אירופאית מקבוצת Apax, שצפויה לפעול בעיקר באירופה.
Plenus III	120	15	10.9	4.1	קרן הלוואות (Venture Lending) מקבוצת דברת, אשר עוסקת במתן הלוואות וקווי אשראי לחברות טכנולוגיה.
קרן נדל"ן מקבוצת "בראק קפיטל"	110	5	4.4	0.6	בתחילת פעילותה התמקדה בהשקעות בנדל"ן בהודו ובסין. בעקבות המשבר העולמי שינתה הקרן את מדיניות ההשקעות שלה והחליטה להתמקד בהשקעות בארה"ב ובקנדה.
קרן נדל"ן אירופאית	416 מיליון יורו	10 מיליון יורו	9.6 מיליון יורו	0.4 מיליון יורו	מנוהלת על ידי קבוצת AXA הצרפתית.
קרן פורטיסימו II	109.9	20	11.4	8.6	קרן מפנה (turn around) לחברות בוגרות מוטות טכנולוגיה.
Carmel Software Fund	171	0.5	0.5	–	

* הסכומים נקובים בדולרים של ארה"ב, אלא אם צויין במפורש אחרת.

יתרת ההשקעה של דש"ה בקרנות הון סיכון, חברות וקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 בסך של 141.3 מיליון דולר. יתרת התחייבויות ההשקעה של דש"ה הסתכמה למועד זה בסך של 55.2 מיליון דולר.

בחודש מרס 2012, חתמה דש"ה על הסכם השקעה בקרן פימי אופורטיוניטי 5, במסגרתו התחייבה דש"ה להשקיע בקרן סך של עד 70 מיליון דולר, אך לא יותר מ-20% מסך התחייבויות ההשקעה בקרן. הקרן טרם החלה את פעילותה.

השקעה נוספת בקרנות. בנוסף להשקעה בקרנות באמצעות דש"ה, השקיע הבנק במישרין בקרן נוספת:

קרן FIMI Opportunity I. היקף הקרן הוא כ-114 מיליון דולר. חלקו של הבנק יגיע לכ-23 מיליון דולר, ממנו הושקע עד ליום 31 בדצמבר 2011 סך של כ-19 מיליון דולר.

כמו כן, בנק מרכנתיל דיסקונט התקשר בהסכמים להשקעה בשש קרנות הון סיכון. השקעת בנק מרכנתיל דיסקונט בקרנות אלה עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על כ-3 מיליון דולר. סך ההתחייבויות העתידיות המקסימליות של בנק מרכנתיל דיסקונט להשקעה בקרנות אלה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 ב-1.8 מיליון דולר.

מימושים ברבעון הראשון של שנת 2012. לפרטים בדבר מימושים, בגינם צפויה דש"ה לרשום רווח ברוטו לפני מס בסך של כ-9 מיליון דולר, ראו ביאור 19 ג' 15 (ב).

השקעה בחברות

בתחום ההשקעה בחברות בוצעו השקעות במספר חברות, ובהן:

השקעה בפעילות בחו"ל. בחודש ספטמבר 2007 נחתם הסכם לביצוע השקעה בשתי חברות בבעלות מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ (להלן: "קבוצת מאיר"). הבנק, באמצעות דש"ה התחייב להשקיע סכום של עד 40 מיליון יורו בחברת מאיר (קשר) נדל"ן בע"מ (להלן: "מאיר נדל"ן") וסכום של עד 30 מיליון יורו בחברת מאיר אירופה בע"מ (להלן: "מאיר אירופה"). ההתחייבות האמורה של הבנק היתה כפופה להתחייבות של קבוצת מאיר להשקיע במקביל סכום של עד 160 מיליון יורו במאיר נדל"ן וסכום של עד 120 מיליון יורו במאיר אירופה. ההשקעה בחברות האמורות הקנתה לדש"ה אחזקה בשיעור של 20% וזכות למינוי דירקטור אחד מתוך חמישה בכל אחת מהחברות. עד ליום 31 בדצמבר 2010 השקיעה דש"ה סך של כ-11.5 מיליון יורו בשתי החברות מקבוצת מאיר. ביום 8 במאי 2011, נחתם הסכם למכירת ההחזקות בחברות האמורות מקבוצת מאיר. המכירה נכרתה לפי השווי בספרי דש"ה. בפועל נרשם הפסד בסכום לא מהותי. במסגרת מכירת ההחזקות הופטר הבנק מההתחייבות האמורה להשקיע בחברות מקבוצת מאיר.

מכירת ההשקעה ב-"KFS". לפרטים בדבר הסכם מחודש מרס 2009, למכירת ההשקעה ב"KFS", ראו ביאור 19 ג' 18 לדוחות הכספיים.

השקעה בחברת מניף - שירותים פיננסיים בע"מ. חברת מניף עוסקת בהשלמת הון עצמי לקבלנים, הנדרש על ידי בנקים המלווים את הפרוייקטים במתכונת של פרוייקטים סגורים. ההשלמה נעשית בדרך של העמדת ערבויות לטובת הפרוייקטים בתמורה לקבלת ריבית משתתפת ברווחים. דש"ה מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. לפרטים בדבר ערבויות שהעמידה דש"ה, ראו ביאור 19 ג' 15.

השקעה ביורופורט בע"מ. בחודשים מרס ואפריל 2007 רכשה דש"ה 13.34% בחברת יורופורט בע"מ, תמורת סך של כ-2 מיליון דולר. בחודש אוגוסט 2010, נחתם בין יורופורט לבין בעלי מניותיה הסכם לגיוס הון בסך של 40 מיליון ש"ח ב-4 מנות שוות, על פני תקופה של שנתיים. במסגרת זו התחייבה דש"ה להשקיע סך של 4.3 מיליון ש"ח. עד ליום 31 בדצמבר 2011 הושקע מתוך סכום זה סך של 2.1 מיליון ש"ח. יורופורט פועלת בתחומים של נדל"ן להשקעה ופיתוח, נדל"ן מניב ודיור לאוכלוסיה מבוגרת. ביום 31 בדצמבר 2011 החזיקה דש"ה 10.56% ביורופורט בע"מ.

מכירת השקעות. לפרטים בדבר מכירת השקעות בהוט, בזק והראל בשנת 2009, בהן הבנק החזיק במישרין, ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים.

פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי

מבנה תחום הפעילות

בשנים האחרונות כרטיס האשראי הינו אחד מאמצעי התשלום המרכזיים במשק. כרטיס האשראי מונפק על ידי חברת כרטיסי אשראי ללקוח והלקוח מבצע באמצעותו תשלומים, כתחליף למזומן או לשיקים. חברת כרטיסי האשראי מנפיקה כרטיסי אשראי משני סוגים: רוב הכרטיסים

מונפקים ללקוחות בנקים, עבור לקוחותיהם של אותם בנקים (להלן: "בנקים שבהסדר"). יתרת הכרטיסים מונפקת ישירות על ידי חברת האשראי ללקוחות, שלא באמצעות הבנקים (להלן: "כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים").

להערכת כאל, כ-80% מהאוכלוסיה הבוגרת בישראל משתמשים בכרטיסי אשראי כאמצעי תשלום, כאשר הצרכן הישראלי מחזיק בממוצע כ-2.1 כרטיסים בארנקו. להערכת כאל, ביום 31 בדצמבר 2011 היו בישראל כ-7.2 מיליון כרטיסים. כמו כן, כ-70 אלף בתי עסק ורשתות בישראל מאפשרים רכישות באמצעות כרטיסי אשראי.

השימוש בכרטיסי אשראי מתאפשר באמצעות רשת חוזית הפרושה בין ארבעה גורמים, הכוללים מנפיק, סולק, בית עסק ולקוח (מחזיק הכרטיס), אשר קשורים בינם לבין עצמם, במערכת של הסכמים נפרדים ובלתי תלויים (בין בהסכמים ישירים, ובין בעקיפין, מכוח חברותם של הסולק והמנפיק בארגון הבינלאומי מעניק הזכיון ביחס למותג כרטיס האשראי). מערך ההתקשרויות האמור, הוא המהווה את התשתית להעברת המידע הרלוונטי לשם הסדרת התשלומים בעסקאות שתמורתן שולמה באמצעות כרטיסי אשראי.

מערכת כרטיסי האשראי מורכבת, כאמור, מארבעה גורמים: **מנפיק** - שהוא הגוף המנפיק ללקוחותיו כרטיסי אשראי; **לקוח** - מחזיק הכרטיס; **בית עסק** - המכבד את כרטיסי האשראי; **והסולק** - המוסד הפיננסי באמצעותו מקבל בית העסק את התשלום.

בית העסק קשור בקשר חוזי עם הסולק. במסגרת זו מתחייב הסולק, כנגד עמלה, לזכות את בית העסק הקשור עמו באופן מובטח מראש, בתמורה המגיעה לבית העסק בגין העסקאות שביצעו אצלו הלקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי מהמותג שנסלק. העמלה אותה גובה הסולק עבור מתן שירותי הסליקה לבית העסק היא **"עמלת בית העסק"**. הסולק מצדו משלם למנפיק עמלת מנפיק הקרויה **"עמלה צולבת"**. עמלה זו מגולמת בעמלת בית העסק שגובה הסולק. כלומר, עמלת בית העסק מורכבת מעמלת הסליקה ומעמלת המנפיק.

פעילות כאל

כאל פועלת בשוק כרטיסי האשראי בשני תחומי פעילות המהווים, יחדיו, את ליבת הפעילות של חברת כרטיסי אשראי: (א) הנפקת כרטיסי אשראי; (ב) סליקת עסקאות בכרטיסי אשראי. בנוסף, כאל עוסקת במתן שירותי סליקה של עסקאות המבוצעות ברשת האינטרנט עבור בתי עסק שונים בארץ ובחו"ל ("הסחר האלקטרוני הבינלאומי").

כאל מנפיקה, משווקת ומתפעלת (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"מאסטרקארד", התקפים בארץ ובחו"ל, וכן קשורה בהסכמי הנפקה משותפת עם בנקים בהסדר.

בתחום ההנפקה מנפיקה כאל (במישרין ובאמצעות דיינרס, חברה בשליטתה) כרטיסי אשראי בשני ערוצים: (א) הנפקת כרטיסים ללקוחות בנקים שבהסדר עימם קשורה כאל בהסכמי הנפקה משותפת או בהסכמי הפצה (לעיל ולהלן: "הנפקה במשותף") בכרטיסים אלה כאל מנפיקה ומתפעלת את הכרטיס ונושאת בתפעול הכרטיס ובעלות נזקי זיוף וגניבה. הבנקים הם שמעמידים את האשראי ללקוח ונושאים בסיכון האשראי הכרוך בכרטיס; (ב) הנפקת כרטיסים על ידי כאל במישרין, בעיקר דרך מועדונים וארגונים ייחודיים (להלן: "כרטיסים חוץ בנקאיים"). בכרטיסים אלה כאל היא אשר מעמידה את האשראי ללקוח ונושאת בסיכון הכולל הנובע מהפעולות המתבצעות בכרטיס.

כאל מנפיקה מגוון של סוגי כרטיסי אשראי, מעבר לכרטיס חיוב נדחה שהינו הנפוץ ביותר כיום בישראל, ביניהם נמנים הכרטיסים הבאים:

(1) Cal Choice - כרטיס אשראי מתגלגל, במסגרתו הלקוח מקבל לביתו פירוט של העסקאות שביצע בחודש הקודם, ואת פרטי החיובים בגינם (לשעבר: "אקטיב"). על הלקוח להודיע לכאל את הסכום בו הוא מבקש להיות מחויב במועד החיוב הקרוב. אם הלקוח אינו מודיע מה גובה הסכום כאמור, יחויב חשבונו בסכום מינימלי, כפי שנקבע בחוזה כרטיס האשראי, ואילו יתרת סכום החיוב החודשי תצטרף לסך התשלומים בהם יחויב הלקוח בחודש העוקב, והנושאים ריבית.

(2) כרטיס אשראי מסוג ויזה, שהינו כרטיס אשראי וירטואלי ("כרטיס אשראי ללא כרטיס"), אשר פותח בשיתוף עם ארגון ויזה הבינלאומי. הלקוח המתקשר במסגרת זו עם כאל ומקבל מספר כרטיס וקוד, באמצעותם הוא רשאי לבצע עסקאות בכרטיס (בסכום שלא יעלה על תקרה שנקבעה מראש), בלא שקיים בפועל כרטיס פלסטיק פיזי.

במסגרת הרחבת סל המוצרים שמציעה כאל ללקוחותיה, מעמידה כאל ללקוחות המחזיקים בכרטיסי אשראי חוץ בנקאיים (באמצעות חברות בת שלה), הלוואות לשימושים שונים, ומעמידה לרשותם תוכניות אשראי מגוונות ופריסות תשלומים בקשר עם עסקאות שהם מבצעים באמצעות כרטיסי האשראי שבידיהם, כגון, עסקאות קרדיט, חיובים נדחים, פריסת התשלום החודשי לפני ואחרי מועד החיוב, משיכת מזומן בתשלומים וכיוצא באלה.

תחום הסליקה כולל סליקה של כרטיסי אשראי בארץ באמצעות מכשירי סליקה Point of Sale (מכשירי "POS") המותקנים בבתי עסק.

בנוסף, כאל מציעה לסולקים שירותים נלווים, בין היתר בדרכים הבאות: ניכיון שוברים של כרטיסי אשראי, הקדמת תשלומים בגין עסקאות שבוצעו, מתן מקדמות על חשבון תשלומים עתידיים לבתי עסק עמם קשורה החברה בהסכמי סליקה ופעילות פקטורינג.

בתחום סליקת הסחר האקטרוני הבינלאומי, כאל משמשת כסולק החל משנת 2003. לכאל רשיון סליקה מתאים מויזה, מסטרקארד ודיינרס. במסגרת פעילות זו, כאל סולקת בעיקר בעסקאות המבוצעות באתרי אינטרנט עבור בתי עסק בחו"ל אשר מפעילים את האתרים. העסקאות הן

עסקאות במסמך חסר. הפעילות בתחום זה מבוססת על מגמה עולמית של גידול חד בעסקאות המבוצעות באמצעות האינטרנט. יצויין כי תחום פעילות זה ירד מאוד בשנתיים האחרונות, במשקלו היחסי בפעילות כאל ובתרומתו לרווחיה.

להלן יובאו נתונים כמותיים על פעילות כאל:

מספר כרטיסים תקפים[3]	ליום 31 בדצמבר			
	2011		2010	
	סך-הכל כרטיסים[5]	מזה: כרטיסים פעילים[5]	סך-הכל כרטיסים[5]	מזה: כרטיסים פעילים[5]
	באלפים			
כרטיסים בנקאיים[1]	1,184	989	1,107	942
כרטיסים חוץ בנקאיים[2]	611	465	548	431
סך-הכל	1,795	1,454	1,655	1,373

מחזור עסקאות[4]	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
כרטיסים בנקאיים	39,564	37,414
כרטיסים חוץ בנקאיים	9,888	8,882
סך-הכל	49,452	46,296

הערות:

(1) "כרטיס בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק במשותף עם הבנקים שבהסדר ובאחריותם.

(2) "כרטיס חוץ-בנקאי" - כרטיס אשראי המונפק על ידי כאל, שלא במשותף עם הבנקים.

(3) "כרטיס תקף" - כרטיס אשראי בתוקף, שאינו חסום.

(4) "מחזור עסקאות" - כולל עסקאות שבוצעו באמצעות הכרטיס וחיובים בגין עסקאות בתשלום נדחה, בניכוי הזיכויים בהם זוכו הבנקים או זוכו לקוחותיהם בגין השימוש בכרטיסי האשראי במשך אותה תקופה ועמלות שנגבו עבור הבנקים או עבור כאל. מחזור העסקאות אינו כולל משיכת מזומנים ממכשירי בנק אוטומטיים בישראל.

(5) "כרטיס פעיל" - כרטיס אשראי שביצע לפחות פעולה אחת ברבעון האחרון.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. היקף העסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי עולה באופן עקבי מידי שנה. הגידול בשימוש בכרטיסי אשראי נובע הן מגידול בהיקף העסקאות (הנובע מגידול באוכלוסיה ומכניסת אוכלוסיה צעירה אשר רגילה לעשות שימוש בכרטיסי אשראי כחלק מתרבות הצריכה) והן מגידול הבא על חשבון עסקאות באמצעי תשלום אחרים.

ההכנסות מפעילות הסליקה של כרטיסי האשראי משויכות למגזר בנקאות עסקית, מגזר עסקים קטנים ולמגזר בנקאות מסחרית.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2011 ב-183 מיליון ש"ח, לעומת 161 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 13.7%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-19.1% בשנת 2011, לעומת 20% בשנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2010 ב-21 מיליון ש"ח, לעומת 26 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 19.2%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי האשראי:

	משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011				
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*					
– מחיצוניים	278	28	16	6	328
– בינמגזרי	(38)	(10)	–	(1)	(49)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	240	18	16	5	279
הכנסות תפעוליות ואחרות	779	53	55	19	906
סך-הכל הכנסות	1,019	71	71	24	1,185
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	20	–	–	–	20
הוצאות תפעוליות ואחרות	691	46	45	16	798
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	308	25	26	8	367
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	86	8	7	2	103
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	159	11	10	3	183
תשואה להון (אחוזים)	17.4	19.6	25.7	17.5	19.0
יתרה ממוצעת של נכסים	8,161	312	430	129	9,032
יתרה ממוצעת של התחייבויות	759	901	1,295	1,344	4,299
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	12,188	767	516	254	13,725
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	239	18	16	5	278
אחר	1	–	–	–	1
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	240	18	16	5	279

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות פעילות תחום כרטיסי אשראי (המשך):

	משקי בית	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך–הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010				
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*					
– מחיצוניים	283	13	11	4	311
– בינמגזרי	(51)	1	–	–	(50)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	232	14	11	4	261
הכנסות תפעוליות ואחרות	787	60	49	16	912
סך–הכל הכנסות	1,019	74	60	20	1,173
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	26	–	–	–	26
הוצאות תפעוליות ואחרות	655	65	60	20	800
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	338	9	–	–	347
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	114	4	1	–	119
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	157	5	(1)	–	161
תשואה להון (אחוזים)	20.6	10.0	(3.8)	–	18.5
יתרה ממוצעת של נכסים	7,858	324	447	144	8,773
יתרה ממוצעת של התחייבויות	748	905	1,298	1,441	4,392
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,880	753	519	253	12,405
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:					
מרווח מפעילות מתן אשראי	238	14	11	4	267
אחר	(6)	–	–	–	(6)
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	232	14	11	4	261

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

הנפקת חברת ויזה הבינלאומית

בשנת 2007 החליטה חברת ויזה הבינלאומית על שינוי מבני ועל הנפקת מניותיה לציבור. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2008 בוצעה ההנפקה לציבור בבורסה בארה"ב. כאל חברה בארגון ויזה אירופה, שנותר ארגון ללא כוונות רווח. ויזה אירופה קיבלה חלק מתמורת ההנפקה של חברת ויזה הבינלאומית וכן מניות חסומות של ויזה הבינלאומית. ויזה אירופה חילקה את התמורה שהתקבלה לחברות בארגון, ובכלל זה הבנק וכאל. המניות האמורות נחסמו (חלקן שוחרר בשנת 2010 והיתרה בחודש מרס 2011). לפרטים בדבר רווח ממימוש חלק ממניות ויזה, ראו ביאור 25 א' לדוחות הכספיים.

חקיקה, תקינה והסדרה

כללי. פעילותה של כאל מוסדרת על פי חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986. כן חלים עליה דינים שונים מתחום המשפט הכללי. בנוסף, בשל היותה חברה בת של תאגיד בנקאי, מוגדרת כאל "כתאגיד עזר" לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, וככזו חלה עליה מערכת של חוקים, צווים ותקנות מתחום דיני הבנקאות, ובכלל זה הוראות שונות שמוציא המפקח על הבנקים.

כמו כן, כאל מחוייבת לפעול על פי הוראות הארגונים הבינלאומיים בהם היא חברה (ארגון ויזה הבינלאומי, ארגון מאסטר כארד הבינלאומי וארגון דיינרס הבינלאומי) אשר מתעדכנות מעת לעת וקובעות סטנדרטים בינלאומיים. בנוסף, הפעילות מחוץ לישראל, של סליקה בתחום הסחר הבינלאומי בחו"ל, עשויה להיות כפופה לחקיקה ורגולציה זרה.

הממונה על ההגבלים העסקיים. קיימת מעורבות רבה של הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום הפעילות בכרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי והסכם משולש לסליקה צולבת, אשר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים ולפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים.

ניהול בנקאי תקין. בשנת 2005 פרסם המפקח על הבנקים את הוראות נוהל בנקאי תקין מס' 470 בנושא כרטיסי חיוב, אשר נועדה להסדיר את מכלול פעילות חברות כרטיסי האשראי - הן בתחום ניהול סיכונים והן בתחומים צרכניים שונים. בתחום ניהול הסיכונים הוחלו על חברות כרטיסי האשראי הוראות ניהול בנקאי תקין נוספות כמו "הדירקטוריון", "ניהול סיכונים", "מעילות והונאות של עובדים", "ביטוח בנקאי"

ועוד. בתחום הצרכני, ההוראה מטפלת במספר נושאים עיקריים, ובכלל זה: כללים להנפקת כרטיסי האשראי, מסירתם, חידושם וביטולם, המידע הניתן במסגרת החשבון החודשי, כללי פעולה בעניין מבצעי כוכבים ונקודות, כללים להמרת עסקות במט"ח לשקלים ועוד.

חוק הבנקאות (רישוי) (סליקת עסקאות בכרטיסי חיוב). ביום 15 באוגוסט 2011 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 18), התשע"א-2011. החוק עוסק בארבעה נושאים:

- הסדרת שוק הסליקה באמצעות מתן רישיונות סליקה על ידי בנק ישראל, כאשר מספר סעיפים מפקודת הבנקאות יוחלו על מי שיקבל רישיון סליקה, ובכלל זה כל הוראות חוק הבנקאות שירות ללקוח;
- פתיחת שוק ההנפקה לתחרות כך שהמפקח על הבנקים, לאחר התייעצות עם הממונה על הגבלים עסקיים, יוכל לקבוע שסולק שסלק לפחות 20% מסכום העסקאות או ממספר העסקאות בישראל בשנה הקלנדרית הקודמת הינו "סולק בעל היקף פעילות רחב", ולכפות על סולק בעל היקף פעילות רחב להתקשר עם מנפיקים בהסכם סליקה צולבת לסליקת כרטיסיהם, אם סולק כאמור סירב להתקשר עם מנפיק מטעמים בלתי סבירים;
- פתיחת שוק הסליקה לתחרות, כאשר במסגרת החוק הוטלה חובה על מנפיק שהנפיק לפחות 10% ממספר הכרטיסים בישראל בשנה קלנדארית, או שבאמצעות כרטיסיו בוצעו 10% מהעסקאות כאמור, שהוא מנפיק בעל "היקף פעילות רחב", להתקשר עם כל סולק בסליקה צולבת, אלא אם סירב להתקשרות מטעמים סבירים. עם זאת, שר האוצר, לאחר התייעצות עם המפקח על הבנקים ועם הממונה על ההגבלים העסקיים, יכול לאשר למנפיק לא להתקשר עם סולק;
- הסדרת שוק הניכיון - החוק עוסק בהסדרת שוק הניכיון, ומטיל הגבלות שונות על סולקים, בהן איסור להפלות בין חברות ניכיון, איסור לסרב להתקשר עם חברת ניכיון ואיסור התניה בין שרותי הסליקה לבין שירותים נוספים. כן הוטלה על נותני שרותי ניכיון חובה להרשם במשרד האוצר כנותני שרותי מטבע.

החוק נכנס לתוקף עם פרסומו, למעט עניין פתיחת שוק הסליקה לתחרות, אשר ייכנס לתוקף בתום תשעה חודשים מיום פרסום החוק ברשומות כאמור.

בחודש ינואר 2012 הוגדרו כאל, לאומי קארד וישראכרט כמנפיק בעל היקף פעילות רחב.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. בחודש דצמבר 2006 פורסם תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור). התיקון החיל על חברות כרטיסי האשראי חובות זיהוי, ניהול רישומים ודיווח לרשות לאיסור הלבנת הון, בכל הנוגע למחזיקי כרטיסים ולבתי עסק עמם מתקשרות החברות בהסכמי סליקה. כאל נערכה לביצוע הנדרש ממנה בהתאם להוראות הצו המתוקן. לצורך יישום הצו מחוייבת כאל, בין היתר, לנקוט בפעולות מוגברות להכרת לקוח בתהליך גיוס לקוחות חדשים.

תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 411 - חברות כרטיסי אשראי. ביום 12 בינואר 2011, פורסם תיקון להוראה 411 המתייחס לחברות כרטיסי האשראי, במסגרתו מבקש הפיקוח להסדיר את ניהול הסיכונים הכרוכים בביצוע עסקאות בלתי חוקיות באמצעות כרטיסי אשראי.

במסגרת התיקון נקבע, כי על דירקטוריון חברת כרטיסי אשראי לקבוע מדיניות ליישום הוראות הפיקוח בנושא זה. המדיניות תתייחס, בין השאר, למגבלות על היקף פעילות ההנפקה והסליקה של החברה בשווקים מחוץ לישראל, וכן להתקשרויות עם בתי עסק שתחום פעילותם הוא בענפים עתירי סיכון. לעניין זה, ענפים עתירי סיכון הינם: הימורים, פורנוגרפיה, ושיווק "סם מרפא", "רעל", "רעל רפואי" ו"תכשיר" כמשמעותם בפקודת הרוקחים (נוסח חדש), התשמ"א-1981, וכל תחום אחר אשר הדירקטוריון הגדיר כעתיר סיכון. בחודש ספטמבר 2011 אישר דירקטוריון כאל מדיניות כאמור.

בצד ההנפקה - נאסר על חברת כרטיסי אשראי לאשר עסקה שנעשתה באמצעות כרטיס שהונפק על ידה אשר קיים חשש לגביה, כי הינה עסקת הימורים, הגרלה או משחק אסור, וכן כי קיים חשש כי השירות בגינו חויב הכרטיס אינו חוקי במדינה בה ניתן או אם התשלום התבצע מכרטיס אשראי של לקוח שהוא תושב ישראל או תושב חוץ השוהה בישראל.

בצד הסליקה - נקבע כי חברת כרטיסי אשראי תוכל להתקשר בהסכם לסליקת עסקאות במסמך חסר עם בתי עסק (בארץ או בחו"ל), זאת רק אם על פי המידע המצוי בידה תחום פעילותם אינו מהווה הפרה של הדין. כמו כן נאסר על חברות כרטיסי האשראי להתקשר עם בתי עסק מחוץ לישראל שתחום פעילותם בענפים עתירי סיכון, אלא אם נתנה לגביהם חוות דעת משפטית על פיה תחום פעילותם אינה מהווה הפרה של הדין, והמתייחסת לדין החל על הצדדים לעסקה בכל מוקדי פעילותם, וננקטו כל הצעדים הנדרשים על מנת לוודא כי בתי עסק כאמור אינם מתקשרים בעסקאות במסמך חסר עם לקוחות שהדין במדינתם אוסר עליהם להתקשר בעסקאות כאמור. כן נקבע כי על חברת כרטיסי האשראי ליישם את האמור לכל הפחות ביחס למדינות החברות ב-OECD. בנוסף, הוטלה חובה לנטר באופן תקופתי את עמידתו של בית העסק בחובות המוטלות עליו, ולקבוע נהלים שיבטיחו כי החברה עומדת בדרישות בענין זה בכל תקופת ההתקשרות עם בתי העסק כאמור.

כאל אימצה את התיקון ומיישמת אותו במלואו.

לפרטים בדבר תיקון נוסף להוראת ניהול בנקאי תקין, אשר מתייחס לכלל המערכת הבנקאית, ראו בפרק "חקיקה ופיקוח" להלן.

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432. בחודש מרס 2010, פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי מס' 432, שעניינה "כרטיסי חיוב". התיקון נועד להקל על מעבר לקוחות בין הבנקים והוא יאפשר לכל לקוח להעביר הוראות קבע או עסקאות מתמשכות בכרטיסי חיוב, מכרטיס אשראי קיים לכרטיס אשראי חדש. התיקון נועד ליצור מנגנון העברת חיובים, תוך העברת הנטל להעברת הפעילות, מהלקוח אל המנפיק המעביר. ההוראה חלה גם על העברת פעילות בעסקאות מתמשכות בכרטיסי חיוב שאינה אגב מעבר בין בנק לבנק. התיקון נכנס לתוקף ביום 1 בספטמבר 2010.

תקנות שירות נתוני אשראי (תיקון) התש"ע-2009. תיקון לתקנות המטילות על כאל חובה להעביר מידע לבעלי רישיון שירות נתוני אשראי. במסגרת זו תידרש כאל להקים מערך דיווחים בדבר נתוני אשראי אודות לקוחותיה, לרבות מידע חיובי על הלקוחות.

טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין בעניין כרטיסי חיוב. ביום 27 בדצמבר 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470. התיקונים הינם: הוספת פרטים שאותם יגלה מנפיק ללקוח בדף הפירוט החודשי - הוספת שם הספק שבבית העסק שלו בוצעה העסקה (על פי השם אותו הוא מציג ללקוחות), והוספת מידע שעה שמדובר בעסקה במסמך חסר; במקרים בהם כרטיס הלקוח בוטל או נחסם, והמנפיק המשיך לחייב את חשבון הלקוח בגין עסקאות שבוצעו בכרטיס טרם הביטול או החסימה, רשאי המנפיק לשלוח ללקוח דף פירוט לגבי עסקאות אלה, בסמוך לאחר מועד החיוב הראשון והאחרון שלאחר הביטול או החסימה בלבד, ולכל הפחות אחת לכל שישה חודשים.

שינויים טכנולוגיים

השימוש בכרטיס חכם. במסגרת הניסיונות להקטין את תופעת השימוש לרעה בכרטיסי אשראי וזיופם, נוקטים ארגון ויזה הבינלאומי וארגון מסטרקארד הבינלאומי בצעדים שונים לשיפור רמת האבטחה בכרטיסי האשראי הנושאים את המותגים שלהם. בין היתר, הורו הארגונים לחבריהם על מעבר לשימוש בכרטיס אשראי בעל מאפיינים מיוחדים אשר מקשים על השימוש בו על ידי גורמים שאינם מורשים ו/או על זיופו (להלן: "כרטיס חכם"). החל מיום 1 בינואר 2005 (להלן: "מועד המעבר"). על מנת להאיץ במנפיקים ובסולקים לעבור לשימוש בכרטיסים החכמים קבעו הארגונים הבינלאומיים הוראות בקשר עם הסבת האחריות במקרה של שימוש לרעה בכרטיס במקרים מסויימים החל ממועד המעבר. הוראות אלו קובעות כי במקרה של זיוף ו/או שימוש לרעה בכרטיס:

(1) כאשר כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו לא הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות הסולק.

(2) כאשר כרטיס שאינו כרטיס חכם נסלק בבית עסק אצלו הותקן מכשיר סליקה חכם, ישא בעלויות המנפיק.

בהתאם להוראות הארגונים הבינלאומיים החלה כאל בהיערכות למעבר לשימוש בכרטיסים חכמים. בצד ההנפקה כוללת היערכות זו בעיקר שדרוג של הטכנולוגיה שנרכשה על ידי כאל בעבר והתאמתה לצורך הנפקת כרטיסים חכמים. בצד הסליקה, כוללת היערכות זו שדרוג ו/או רכישה ו/או פיתוח של מכשירי P.O.S. חכמים והתקנתם בבתי העסק השונים עימם קשורה כאל בהסכמי סליקה. כאל מנפיקה באופן שוטף כרטיסים חכמים. בצד הסליקה כאל טרם החלה בהערכות ולהערכתה, הערכות כזו מחייבת שיתוף פעולה בין כל חברות כרטיסי האשראי לצורך העמדת מכשירי סליקה חכמים בבתי עסק.

תקן לאבטחת מידע לתשלומים בכרטיס ויזה. בשנת 2004 נקבע על ידי ארגון ויזה העולמי ("ארגון ויזה") תקן לאבטחת מידע לתשלומים בכרטיסי אשראי (PCI DSS), מכוחו נדרשים בתי עסק, חברות המפעילות נקודות מכירה אלקטרוניות וחברות כרטיסי אשראי לעמוד בשורה של אבני דרך ביישום והטמעת הוראות התקן. על פי כללי ארגון ויזה, רשאי הארגון להטיל עיצומים כספיים על חברי הארגון אשר לא יעמדו באבני הדרך האמורות. לאור קשיים מסוימים שהתעוררו בהתאמת הוראות התקן לשוק כרטיסי האשראי בישראל, אשר הביאו לעיכוב בלוח הזמנים של יישום התקן, מתקיימת בחודשים האחרונים הידברות עם ארגון ויזה בדבר השלכות העיכוב האמור. כאל פועלת יחד עם גורמים נוספים בכדי לפתור את בעית התאמת התקן לשוק כרטיסי האשראי בישראל.

שידרוג מערכות המידע. בחודש אפריל 2011 הוטמעה בכאל מערכת פיננסית חדשה, אשר צפויה להביא, בין היתר, לשיפור ביכולת הבקרה בתחומים השונים על הפעילות הכספית בארגון, לקיצור משך סגירת הספרים עקב סגירות גבוהה יותר של הפעילויות במערכת, לקיצור ושיפור הבקרה בנושא הרכש, לשיפור הבקרה התקציבית, ולתאימות גבוהה יותר לדרישות ציות בכלל ודרישות הפרדת תפקידים בפרט.

הפרויקט מהווה תשתית לפרויקטי המשך שיתבצעו בשנים הבאות בתחום של יישום מערכת GRC לבקרות ציות ממוכנות, והרחבת מודול הממשקים לביצוע רישום ותחקור חשבונאי מפורט. בהמשך לפרויקט זה, מיישמת כאל מערכת GRC לניטור ובקרה על מערכת ה-ERP, בכלל זה היבטי SOX, מערכת לניתוח תמחיר במודל ABC ומערכת גבייה.

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

- מערך תפעולי הכולל מערכות מידע טכנולוגיות, תקשוב ותשתיות מתקדמות;

- מערך מפותח ואפקטיבי של ניהול סיכונים.

בתחום ההנפקה:

- הזכות להנפיק כרטיסי אשראי ממותגים מכוח זיכיון מול הארגונים הבינלאומיים;
- שיתוף פעולה עם תאגידים בנקאיים;
- התקשרות בהסכמים להקמת מועדונים;
- יכולת להציע ללקוחות מוצרי אשראי נוחים ואטרקטיביים;
- היכולת ללוות כספים מגופים פיננסיים בתנאים נוחים.

בתחום הסליקה:

- הסכמי סליקה צולבת בין חברות כרטיסי האשראי בישראל;
- יכולת גיוס בתי עסק ושימורם באמצעות מערך שיווק נרחב.

בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי:

- הקמת מערך התקשרויות עם מתווכים (Internet payments service providers);
- יכולת מתקדמת של ניטור ובקרה;
- מערך יעיל ואפקטיבי של ניהול סיכונים.

מחסומי כניסה לשוק

מחסומי כניסה עיקריים בתחום ההנפקה:

- הפעילות כמנפיק דורשת קיומו של מערך תפעולי רחב, מורכב ועתיר עלויות והשקעות, הכולל מערכות מידע ותקשורת מתוחכמות, לרבות מערכות לאבטחת מידע, שירות לקוחות ועוד;
- נדרשת השקעה מסיבית ורציפה בערוצי שיווק, הפצה ומכירה, בפריסה כלל ארצית, על מנת להתחרות בתחום ההנפקה. בפרט, יש ליצור רשת ערוצי הפצה לכרטיסי האשראי באמצעות התקשרות עם בנקים ו/או מועדוני לקוחות;
- חוסן פיננסי גבוה, אשר נדרש לצורך גיוס מקורות לפעילות הפיננסית: קרי, היכולת ללוות כספים בהיקפים גדולים מאוד בתנאים עדיפים על התנאים המוצעים ללקוחות "רגילים" בשוק;
- החזקת השליטה במנפיק בידי תאגיד בנקאי, אשר נדרשת לצורך הכרה וחברות בארגונים הבינלאומיים המנהלים את המותגים המובילים;
- היכולת להציג ערבות מהתאגיד הבנקאי השולט;
- קיום מערכת יעילה ומוכרת לדירוג סיכוני אשראי.

מחסומי כניסה עיקריים בתחום הסליקה:

- כניסה לתחום סליקת כרטיסי האשראי כרוכה, בראש ובראשונה, בקבלת רישיון מהארגון הבינלאומי של כרטיס האשראי אותו מבקשים לסלוק. לשם קבלת רשיון כאמור נדרש מבקש הרשיון להיות בעל זיקה בנקאית, ולעמוד בשורת סטנדרטיים עסקיים ופיננסיים שיבטיחו את פעילותו, ולשלם אגרות לארגון הבינלאומי;
- תאגיד שיבקש להיכנס לתחום הסליקה יידרש לפרוס מערך תקשורת שיאפשר את ביצוע הסליקה On-Line (או להתקשר עם שב"א, לה מערך מעין זה בישראל);
- קיומה של מערכת מידע אמינה ויציבה לניהול ההתחשבנות (Billing).

מוצרים תחליפיים

בנוסף למוצרים תחליפים קלאסיים לשימוש בכרטיס אשראי, כגון שיקים, כסף מזומן והעברות בנקאיות, קיימים מוצרים ושירותים נוספים שהינם תוצר טכנולוגיה מתקדמת, ואשר בניגוד לאמצעי התשלום האמורים ובדומה לכרטיסי האשראי, הם מאופיינים בנוחות ובזמינות:

- שירות תשלומים באמצעות הטלפון הסלולרי;
- שירות הניתן לצורך ביצוע עסקאות באמצעות האינטרנט במסגרתו מתאפשרת העברת כספים מבלי לחשוף את פרטי כרטיס האשראי של הלקוח/פרטי חשבון הבנק שלו ("ארנק דיגיטלי");
- מוצרי האשראי הרבים המוצעים במשק - בין באמצעות הבנקים ובין באמצעות גורמים אחרים (חברות פרטיות אשר נותנות אשראי חוץ בנקאי, לרבות "שוק אפור"). בשוק ישנו מגוון רחב מאוד של מוצרי אשראי, בעלי אפיונים שונים, וכולם תחליפיים האחד לשני. עם זאת, רוב הלקוחות ירכשו מוצר אשראי מתאגיד המוכר להם (קרי, מהבנק שלהם), ולכן כל לקוח רואה תחליפים שונים למוצרים המוצעים על ידי כאל;

- מוצר תחליפי באפיק הסליקה הינו שירות ניכיון שיקים;
- מוצרים תחליפיים בתחום הסליקה באינטרנט מתפתחים כל העת לאור העובדה שהסחר באינטרנט היא פעילות המצויה בהתפתחות מתמדת.

לקוחות

בתחום ההנפקה. רוב הלקוחות של כאל בתחום הנפקת כרטיסי האשראי הינם לקוחות, אשר כרטיס האשראי הונפק להם במשותף עם הבנקים שבהסדר (ובכלל זה הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט). כאל מייחדת מאמץ מיוחד להגדלת שיעורם של הכרטיסים החוץ בנקאיים ופועלת להנפיק כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים במסגרת מועדוני לקוחות או כרטיסים ייחודיים.

בתחום הסליקה. לקוחות כאל בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", מאסטרקרד או דיינרס. לקוחות נוספים בתחום הסליקה הינם בתי עסק המבקשים שירותי הקדמת תשלום (נכיון שוברים או חשבוניות).

שיווק והפצה

בתחום ההנפקה. הבנקים שבהסדר מהווים עבור כאל את "רצפת הגיוס" ללקוחות המזמינים באמצעותם כרטיסי אשראי בנקאיים. מועדוני הלקוחות מהווים "רצפת גיוס" נוספת, באמצעותם מגייסת כאל לקוחות חוץ בנקאיים. מועדונים אלה מרכיבים קבוצות ייחודיות של לקוחות, הנהנים מהטבות המותאמות להם. בנוסף, מציעה כאל ללקוחותיה מבצעים אטרקטיביים בשיתוף פעולה עם בתי עסק מובילים במשק הישראלי, ומקיימת מספר ערוצי פרסום ושיווק באמצעות רשת האינטרנט, פרסום טלוויזיוני, דיוור ועוד.

בתחום הסליקה. פעולות השיווק בתחום זה מופנות לבתי עסק, כאשר דגש מיוחד מושם על בתי עסק להם מספר נקודות מכירה (בדרך כלל רשת מתקשרת עם סולק יחיד עבור כל סניפיה). שיווק שירותי סליקה לבתי עסק מבוצע באמצעות אנשי מכירות של כאל, אשר משמשים כאנשי קשר עם בית העסק גם לאחר ההתקשרות בהסכם הסליקה הראשוני.

בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ההתקשרות מול בתי עסק בעולם נעשית באמצעות מספר מצומצם של "מתווכים" (Internet Payment Service Providers).

תחרות

מבנה התחרות. התחרות בתחום הנפקת כרטיסי אשראי נגזרת מן התחרות בין הבנקים על הלקוחות. בנוסף, התחרות היא על ליבו ועל כיסו של הלקוח במטרה שיבצע את חלק הארי מהצריכה השוטפת שלו באמצעות הכרטיסים שהנפיקה כאל, ובמקביל להביא להגדלת כמות כרטיסי האשראי המונפקים על ידה. בפעילות העמדת האשראי באפיק ההנפקה מתחרה כאל באשראי בנקאי, וכן בגורמים אחרים המציעים אשראי חוץ בנקאי. בתחום הסליקה התחרות היא על בתי העסק להם מסופקים שירותי סליקה ושירותים משלימים.

בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שלוש חברות כרטיסי אשראי, שלושתן בבעלות או בשליטה של בנקים:

- כאל מנפיקה כרטיסי אשראי של "ויזה" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי). כמו כן, מנפיקה כאל כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".
- ישראכרט, המורכבת מקבוצת חברות פרטיות בשליטת בנק הפועלים בע"מ, מנפיקה וסולקת כרטיסי אשראי של "ישראכרט" (באופן בלעדי) ו-"מסטרקארד". "ישראכרט" הינו מותג פרטי בבעלותה של ישראכרט, אשר מנפיקה כרטיסים תחת מותג זה לשימוש בישראל בלבד. למיטב ידיעת כאל, למועד הדוח, היקף פעילותה של ישראכרט בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "ויזה", מצומצם בהשוואה להיקף פעילותה בתחום ההנפקה של כרטיסי אשראי של "מסטרקארד", אשר מהווה את רוב הפעילות תחת מותג זה בישראל. "אמריקן אקספרס" מונפק על יד חברה אחות של ישראכרט (באופן בלעדי);
- לאומי קארד, שהינה חברה פרטית בשליטת בל"ל (ומוחזקת גם על ידי קנית - ניהול השקעות ומימון בע"מ), מנפיקה כרטיסי אשראי ושל "ויזה" ו-"מסטרקארד".

בתחום הסליקה השחקנים בישראל הינם:

- כאל, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה", "מאסטרקארד" וכרטיסי אשראי של "דיינרס" (באמצעות דיינרס, באופן בלעדי);
- ישראכרט, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ישראכרט" (באופן בלעדי), "אמריקן אקספרס" (באופן בלעדי), "מסטרקארד" ו-"ויזה";
- לאומיקארד, אשר סולקת כרטיסי אשראי של "ויזה" ו-"מאסטרקארד".

בהתבסס על הסכם שנחתם ביום 30 באוקטובר 2006, בין כאל, לאומיקארד, ישראכרט והתאגידים הבנקאיים השולטים בהם, שעניינו פתיחת שוק הסליקה של כרטיסי "ויזה" ו"מסטרקארד" על ידי שלוש החברות לתחרות, התרחבה יכולת פעילותה של כאל (וכן של לאומיקארד) בתחום

סליקת כרטיסי מסטרקארד בישראל. בחודש יוני 2007, לאחר הפעלת הממשק המשותף בין החברות החלה כאל לסלוק כרטיסי אשראי מבית מסטרקארד בישראל. בעקבות חתימת ההסכם החדש, הצטרפה חברת ישראכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה" (לפרטים על ההסכם האמור, ראו ביאור 33 ב' 1).
כמתואר בסעיף "חקיקה, תקינה והסדרה" לעיל, בשנת 2012 צפוי להיפתח שוק כרטיסי "ישראכרט" לתחרות. כאל נערכת למתן מענה לפעילות זו.

התפתחויות במגזר בשנת 2011

הסדר סליקה צולבת מתוקן - הפחתת שיעור עמלת מנפיק. כתנאי להארכת ההיתר הזמני להסדר בין חברות כרטיסי האשראי והבנקים המחזיקים בהן (להלן: "המבקשים"), הורה בית הדין להגבלים עסקיים על הפחתת שיעור העמלה הצולבת לשיעור שאינו עולה בממוצע על 0.875%, החל מיום 1 בנובמבר 2011.
ביום 28 בדצמבר 2011, הוגשה לאישורו של בית הדין, על ידי הממונה והמבקשים, בקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה ביניהם, אשר אליו צורף הסדר סליקה צולבת מתוקן. במסגרת ההסדר המתוקן, אשר כפוף לאישור בית הדין, נקבעה הפחתה מדורגת של השיעור הממוצע של עמלת המנפיק, עד לשיעור של 0.7%, וזאת במספר פעימות, שהאחרונה שבהן תחל ביום 1 ביולי 2014. (לפרטים נוספים, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים).
חשיפת פרטי כרטיסי אשראי שהונפקו על ידי כאל. ביום 2 בינואר 2011, נחשפו פרטיהם של לקוחות המחזיקים בכרטיסי חיוב שונים, ובכלל זה כרטיסי חיוב שהונפקו על ידי כאל, כתוצאה מפריצה לאתרי בתי עסק בהם נשמרו נתונים אלו.
כאל איתרה את הכרטיסים של הלקוחות שפרטיהם נחשפו ברשת, והכרטיסים שנחשפו נחסמו לשימוש לצורך רכישות באתרי האינטרנט ובאמצעות הטלפון. זאת, בכדי למנוע שימוש לרעה בכרטיסים, באמצעים אלו, בעקבות חשיפת המידע. כמן כן, יצרה כאל קשר עם הלקוחות לצורך החלפת הכרטיס שברשותם, ונערכה למתן מענה לפניות הלקוחות בנושא.
להערכת הנהלת כאל, לאירוע זה לא צפויה השלכה מהותית על החברה.

הסכמים מהותיים

הסכם עם קבוצת אלון. לפרטים בדבר תוספת למערכת ההסכמים בענין מועדון You, ראו ביאור 33 א' לדוחות הכספיים.
הסכמים עם תאגידים בנקאיים. כאל קשורה בהסכמים עם תאגידים בנקאיים שונים (ובכלל זה הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט) לצורך הנפקת כרטיסי אשראי ללקוחותיה. הנפקת הכרטיסים נעשית במשותף על ידי כאל והתאגיד הבנקאי, מקום בו מעמד התאגיד הבנקאי בארגון ויזה הבינלאומי ו/או בארגון מסטרקארד הבינלאומי מאשר לו הנפקת כרטיסים. במקרים אחרים הנפקת הכרטיס נעשית על ידי כאל והפצה ללקוחות נעשית על ידי התאגיד הבנקאי.
לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי-טפחות ובדבר מתן אופציה לבנק מזרחי-טפחות, לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל, ראו ביאור 33 ב' 3 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם הבנק הבינלאומי, שעל עקרונות חידושו מתנהלים לאחרונה מגעים, ראו ביאור 33 ב' 2 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הסכם הנפקה משותפת עם בנק איגוד ובדבר מתן אופציה לבנק איגוד לרכישת 3% מהון המניות של כאל, ראו ביאור 33 ב' 4.
הסכם הנפקה משותפת עם בנק יהב. ביום 22 בספטמבר 2009 חתמו כאל ובנק יהב על הסכם הנפקה משותפת של כרטיסי ויזה, מסטר קארד ודיינרס. ההסכם כולל את כל הסדרי התפעול ומתן השירותים לכרטיסים שיונפקו על ידי כאל ויופצו על ידי בנק יהב ללקוחותיו. עד למועד חתימת ההסכם, הנפיק בנק יהב כרטיסי ישראכרט בלבד.
הסכם מועדון 365. ביום 1 בדצמבר 2011 חתמה כאל על הסכם עקרונות עם מועדון 365 בע"מ (להלן: "מועדון 365") להקמת מועדון כרטיסי אשראי חוץ בנקאי. הכרטיסים יונפקו על-ידי כאל וישווקו בכלל החברות המאוגדות במועדון 365: המשביר לצרכן, ניו פארם, אופיס דיפו וחברות שיצטרפו בעתיד למועדון 365.
במסגרת הסכם העקרונות נקבע, כי כרטיסי האשראי יונפקו ככרטיסים משולבים של מועדון 365 לחברי מועדון קיימים ומצטרפים חדשים, והמחזיקים בכרטיסים אלו יזכו להטבות ולתנאים הניתנים ללקוחות החברה באופן שוטף, בנוסף להנחות ולהטבות המוקנות לחברי מועדון 365, תוך יצירת בידול מיטיב למחזיקי כרטיס האשראי.
הסכם העקרונות קובע את אופן גיוס הלקוחות, פרסום ושיווק על ידי שני הצדדים, וכן את התמורה לה יהא זכאי מועדון 365 בהתאם למדדי פעילות שנקבעו בהסכם.
בנוסף, נקבעו הוראות לאפשרות שינוי מודל שיתוף הפעולה בין הצדדים למודל אחזקה משותפת במיזם, בכפוף להוראות הדין ודרישות

רגולטוריות, ככל שיהיו כאלה. המודל המפורט לאחזקה משותפת במיזם, יהיה כפוף לאישור דירקטוריון כאל ודירקטוריון הבנק.
תקופת ההתקשרות בין הצדדים תעמוד על 10 שנים, כאשר לאחר 5 שנים יוכל כל צד להחליט על הפסקת ההתקשרות, בכפוף למתן הודעה של 12 חודשים מראש ובכתב.
השקה מסחרית של הפעילות המשותפת צפויה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2012.
רכישת פעילות פקטורינג. בחודש אפריל 2009, הושלמה עסקה לרכישת פעילות הפקטורינג של חברת פסגות מימון פקטורינג. הפעילות הנרכשת פעלה תחת חברה חדשה (להלן: "כאל פקטורינג") בבעלות משותפת של כאל (75%) ושל פסגות מימון פקטורינג (25%). ביום 30 בנובמבר 2010 רכשה כאל את יתרת המניות, כנגד ערכן הנקוב בלבד.
החל 31 בדצמבר 2010 מוזגה כאל פקטורינג לתוך כאל. המהלך נועד להרחיב את הפיקוח והבקרה על פעילות ניכיון החשבונות.
הארכת הסכם "פאואר קארד". ביום 22 ביולי 2010 התקשרה כאל בהסכם עם חברת פאואר קארד (2000) בע"מ, ועם חברת פישמן רשתות בע"מ (להלן: "ההסכם"). ההסכם מאריך את תוקפו של הסכם קודם שנכרת בין הצדדים, בשינויים מסוימים, עד ליום 31 בדצמבר 2015. ההסכם מעגן את חובות וזכויות הצדדים במסגרת פעילויות משותפות, שמטרתן קידום הנאמנות לרשתות המשתתפות במועדון "פאואר קארד" מחד, והפצת כרטיסי אשראי שמפיצה כאל מאידך.
הסכם הנפקה משותפת עם מועדון H&O. ביום 29 בדצמבר 2010 התקשרה כאל בהסכם עם H&O רשתות אופנה (2003) בע"מ (להלן: "ההסכם"). ההסכם מאריך את תוקפו של הסכם קודם שנכרת בין הצדדים, בשינויים מסוימים, עד ליום 31 בדצמבר 2015. ההסכם מעגן את חובות וזכויות הצדדים במסגרת פעילויות משותפות, שמטרתן קידום הנאמנות לרשתות המשתתפות במועדון "H&O" מחד, והפצת כרטיסי אשראי שמפיצה כאל מאידך.
הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי. לפרטים בדבר הליכים בפני בית הדין להגבלים עסקיים בענין הסדר כובל לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, בין כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ, ובכלל זה מינוי מומחה על ידי בית הדין, לפרטים בדבר הפחתת שיעור עמלת המנפיק, מיום 1 בנובמבר 2011 ואילך, והגשת חוות דעת מומחה בענין חישוב שיעור עמלת מנפיק, ולפרטים בדבר הסדר סליקה צולבת מתוקן, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר הסכם משולש לסליקה צולבת, בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ומסטרקארד, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים.

סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי

לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו ביאור 33 ג' לדוחות הכספיים.

עונתיות

העונתיות בתחומי ההנפקה והסליקה תלויה בעונתיות של הצריכה הפרטית בישראל.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

בתחום ההנפקה. הובלת השוק באמצעות מיצוי הערוץ הבנקאי והצעת פתרונות מותאמים לצרכי הלקוח, וגיוס כרטיסים בערוץ החוץ-בנקאי במועדוני הלקוחות הקיימים וכן באמצעות יצירת שיתופי פעולה עם גופים שונים להקמת מועדוני לקוחות נוספים.
כאל שואפת להפוך לשחקן משמעותי בתחום האשראי הצרכני, תוך שימוש בגיוס הכרטיסים החוץ בנקאיים כתשתית לגיוס אשראי צרכני. בנוסף, כאל שואפת למצב עצמה כגוף הנותן שירותי אשראי מגוונים (לרבות באמצעות כרטיסי אשראי), ללא תלות בבנקים, ולפתח מוצרים נוספים בתחום.
בתחום הסליקה. אסטרטגיית כאל הינה להפוך לחברת סליקה המשווקת סל מוצרים כולל לבתי העסק, תוך הגדלת נתח השוק שלה בשוק הסליקה. כמו כן, כאל פועלת לפיתוח ושיווק מוצרים נוספים לבתי עסק, בנוסף לניכיון והקדמת תשלומים המוצעים כיום.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

שינויים שהתרחשו לאחרונה או שצפויים להתרחש ועתידיים להשפיע על פעילות כרטיסי האשראי:

- הפחתת שיעור העמלה הצולבת - ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים;
- פתיחת שוק הישראכרט לתחרות - ראו בסעיף "חקיקה, תקינה והסדרה" לעיל;
- חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בכאל - ראו בפרק "משאבי אנוש" להלן;

- שינוי תנאי הסכם הנפקה משותפת עם הבנק הבינלאומי - ראו ביאור 33 ב' 2 לדוחות הכספיים;
- הסכם הנפקה משותפת עם מועדון 365 בע"מ - ראו לעיל.

פעילות בשוק ההון

דיסקונט invest

כחלק מהאסטרטגיה העסקית, המתמקדת בלקוח ובמגוון צרכיו, השיק הבנק לאחרונה מהלך רחב בתחום שוק ההון - "דיסקונט invest". המהלך מציע ללקוחות הבנק מעטפת רחבה ומגוונת של מערכי שירות וטכנולוגיה מתקדמת לביצוע הפעילות בשוק ההון.

"דיסקונט invest", מציע יישומים טכנולוגיים חדשניים, שהבולט בהם הוא "דיסקונט טרייד" - מערכת מסחר מתקדמת, המאפשרת ללקוחות הפעילים בשוק ההון עצמאות מוחלטת וקישור ישיר לבורסה, תוך שימוש בכלים תומכי החלטה לביצוע הפעולות. לצד החידוש הטכנולוגי, מנויי "דיסקונט טרייד" זוכים לרמת שירות וזמינות ייחודית מחדר המסחר בבנק. השירות מאפשר קישור למרכז תמיכה טלפוני, ייעודי, לאורך כל שעות המסחר. השילוב בין הכלי הטכנולוגי המתקדם והתמיכה הטלפונית מהווה פיתרון אולטימטיבי למשקיעים הפעילים בשוק ההון.

במסגרת "דיסקונט invest", מציב הבנק רף גבוה של שירות, המותאם לאופי הפעילות של הלקוח, בזמינות מכסימלית. הייעוץ במערך הסניפים ניתן על ידי יועצי השקעות מורשים, המעניקים שירות אישי בשעות פעילות הסניף. ניתן להמשיך ולקבל יעוץ במרכז השקעות טלפוני ארצי, בימים א-ה, עד השעה 23:00. השירות מאפשר רצף יעוץ למשקיעים המנויים על שירות הטלבנק, לרבות בניירות ערך זרים.

ללקוחות בעלי היקף השקעות שבין 700 אלף ש"ח ל-4 מיליון ש"ח יוצע שירות ב-9 מרכזי השקעות, בפריסה ארצית, בהם יוענק ללקוח שירות מתמחה, בדומה לבית השקעות. בכך זוכה הלקוח לחוויית שירות מבודלת במערכת הבנקאית. יועצי ההשקעות במרכזים אלה זמינים אישית ללקוחות לאורך שעות פעילות המסחר ולפגישות המתואמות אף לאחר מכן. בנוסף לייעוץ מתמחה בהשקעות, הלקוחות נהנים מהפניה לייעוץ מס, מיעוץ בכלכלת פרישה, Second Opinion על תיק ההשקעות ומגוון שירותים חוץ בנקאיים, כגון: סדנאות שוק הון ועוד.

חידוש נוסף הוא בתמחור העמלות. לקוחות מרכזי ההשקעות, למעט משתמשי "דיסקונט טרייד", ייהנו ממסלולי שירות מגוונים ובמחירים אטרקטיביים. לדוגמא: מסלול Invest Gold, שיאפשר ליהנות ממכלול השירותים הכולל שמציע המרכז תמורת תשלום רבעוני קבוע בשיעור של 0.2% בלבד.

לקוחות בעלי עושר פיננסי יהנו ממערך חדיש של מרכזי בנקאות פרטית ללקוחות ישראלים ובהם שירות מקצועי ומתמחה של יעוץ השקעות בשוק המקומי והבינלאומי.

לצד אלה, שידרג הבנק את השירות בכל סוגי הטלפונים הסלולאריים. האפליקציה של דיסקונט מותאמת לגרסת ה-Blackberry Android, ו-Iphone ומאפשרת קבלת מידע וביצוע פעולות בשוק ההון. בנוסף, ניתן ליהנות מ-"דיסקונט SMS", המאפשר קבלת הודעות על מדדי הבורסה בסיום המסחר.

מגמות אירועים והתפתחויות בסביבת המקרו כלכלית

שוק קרנות הנאמנות. שוק קרנות הנאמנות ירד בשנת 2011 ב-14.2 מיליארד ש"ח, מרמה של 156.6 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2010 לרמה של 142.4 מיליארד ש"ח בסוף חודש דצמבר 2011. בשנת 2011 נרשמו גיוסים שליליים נטו בכל סוגי הקרנות, פרט לקרנות השקליות והכספיות, בהן נרשמה צבירה חיובית.

נכסי קרנות האג"ח בארץ עלו בתקופה האמורה בסך של 24.3 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב ירידות בנכסי קרנות אג"ח מדינה (9.2 מיליארד ש"ח), ואג"ח אחרות (17.5 מיליארד ש"ח). מנגד, נרשמה עליה של 2.5 מיליארד ש"ח (8.3%) בנכסי קרנות אג"ח שקליות. במקביל, נכסי הקרנות המנייתיות בארץ ירדו ב-4.2 מיליארד ש"ח (43%) ונכסי קרנות מניות חו"ל ירדו ב-564 מיליון ש"ח (18.5%).

הירידה בנכסי קרנות האג"ח בארץ (למעט קרנות אג"ח שקליות), ובקרנות המניות נובעת, במידה רבה, מירידות השערים בשוקי המניות ואיגרות החוב בארץ ובעולם וזאת עקב משבר החוב במדינות גוש האירו, אך גם מציאת כספים נטו מאפיקים אלה. מנגד, העליה בנכסי הקרנות השקליות מוסברת בזרימת הכספים אליהן ובעליות שערים באפיק השקלי.

העליה בנכסי קרנות האג"ח האחרות והמניות נובעת, במידה רבה, מעליות השערים בשוק המניות והאג"ח בארץ, אך גם מזרימת כספים נטו לאפיקים אלה. מנגד, הירידה בנכסי הקרנות השקליות מוסברת במשיכת הכספים מהן.

שוק קופות הגמל. שוק קופות הגמל השיג בשנת 2011 תשואה שלילית בשיעור ממוצע של כ-2.98%. הירידה האמורה משקפת את ירידות השערים במדדים השונים של הבורסה בשנת 2011.

מנתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, עולה כי היקף כל קופות הגמל בסוף שנת 2011 הסתכם בכ-293,933 מיליון ש"ח לעומת כ-

305,988 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, ירידה של כ-12,055 מיליון ש"ח (3.9%).
בנוסף, לפי נתונים שמפרסם אגף שוק ההון במשרד האוצר, בקופות גמל מסוג "קופות גמל לתגמולים ואישיות לפיצויים" היתה בשנת 2011 צבירה נטו שלילית בהיקף של כ-5,024 מיליון ש"ח. זאת, לעומת צבירה נטו שלילית של כ-2,911 מיליון ש"ח בשנת 2010. הנתונים האמורים מבטאים השפעה של שינויי רגולציה בתחום קופות הגמל.
שוק תעודות הסל. על פי נתונים שפורסמו על ידי הבורסה לניירות ערך, בשנת 2011 הונפקו כ-26 תעודות סל חדשות, ומספרן הכולל של תעודות הסל שנסחרו בסוף חודש דצמבר 2011 עמד על 432. מתוכן, 262 תעודות סל על מדדי מניות מקומיים ובינלאומיים ו-170 תעודות סל על מדדי אג"ח מקומיים, מק"מ וסחורות.
שוק ההון. לפרטים בדבר התפתחויות בשוק ההון בשנת 2011, ראו להלן "שוק ההון" בפרק "קווי התפתחויות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2011".

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות בשוק ההון

המסגרת הרגולטורית הנוגעת לפעילות שוק ההון, אשר השתנתה מהותית, בין היתר, כתוצאה מיישום המלצות וועדת בכר, ממשיכה להתעדכן באופן שוטף והיא צפויה להמשיך ולהשפיע על פעילות הבנק בתחום פעילות זה, לרבות בתחום הייעוץ הפנסיוני.

תיקוני חקיקה ותקינה בתחום החסכון הפנסיוני

התוכנית להגברת התחרות בשוק החסכון הפנסיוני. ביום 30 בנובמבר 2010 פרסם משרד האוצר תוכנית לשכלול השוק ולהגברת התחרות והשקיפות בתחום החיסכון הפנסיוני. בהתאם לאמור בתוכנית, הצעדים אשר ינקטו, עתידים לתקן את העיוותים שנוצרו בתחום החסכון הפנסיוני ולסייע בהפחתת דמי הניהול.
בהמשך לתוכנית האמורה, פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, במהלך שנת 2011, בין היתר, את המסמכים הבאים:

- טיוטת תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיונית)(תיקון), התשע"א-2011, שעניינו מתן אפשרות ללקוח לבחור את בעל הרישיון שימליץ לו על החיסכון הפנסיוני וזאת באמצעות קביעת איסור על המעביד להתנות ביצוע עסקה (או מתן הטבה) בביצועה על ידי בעל רישיון מסוים. כמו כן, מוצע לתקן את האיסור הקבוע בסעיף 20 לחוק האמור, לפיו יועץ פנסיוני שהוא תאגיד בנקאי אינו רשאי להתקשר עם מעביד או עם ארגון מעבידים לעניין מתן ייעוץ פנסיוני לעובד של אותו מעביד או לעובד של מי שהוא חבר בארגון מעבידים. במסגרת התיקון לחוק, מוצע ליתן סמכות לממונה לקבוע הוראות לעניין התקשרות יועץ פנסיוני בנקאי עם מעביד.
- טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלות הפצה) (תיקון), התשע"א-2011, שעניינן החלת מודל עמלת הפצה אחידה בכל מוצרי החיסכון הפנסיוני.
- **חתימה אלקטרונית.** ביום 10 באוגוסט 2011, פורסם חוזר חתימה גרפית ממוחשבת המאפשר שימוש בחתימה אשר נשמרת באופן ממוחשב כקובץ גרפי, לרבות בחתימה אלקטרונית. החוזר מסדיר את אופן השימוש בחתימה דיגיטלית בהחתמת לקוח על מסמכים, כחלק מביצוע עסקה על ידי בעל רשיון פנסיוני.
מערכת הטפסים הממוכנת אשר פותחה בבנק ואשר מאפשרת לחתום על מסמכי הייעוץ באמצעות חתימה אלקטרונית, צפויה להיכנס לשימוש מלא בייעוץ הפנסיוני במהלך שנת 2012.

חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. ביום 17 באוגוסט 2011 פורסם ברשומות החוק להגברת האכיפה בשוק ההון. על פי החוק יעודכנו שלושת החוקים הכפופים לפיקוח הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ("הממונה") בתחומי הביטוח, הגמל והייעוץ הפנסיוני. בחוקי הפיקוח על הביטוח ועל הגמל, יעוגנו סמכויות הממונה לעניין פיקוח ובירור מנהלי והסדרים חדשים לעניין הטלת עיצומים כספיים. באשר לחוק הייעוץ הפנסיוני, עוגן תיקון מצומצם יותר, באופן שלא יוספו בו הסדרים חדשים לעניין הטלת עיצומים כספיים.
היערכות הבנק והקבוצה לגיבוש ויישום תכנית אכיפה פנימית בניירות ערך כוללת, בין היתר, את תחום הייעוץ הפנסיוני. לפרטים נוספים ראו "חקיקה ופיקוח" להלן.
ממשקים אחידים. בשלהי שנת 2008 ובראשית שנת 2009 החל משרד האוצר לפעול על מנת לתאם את הפעילות בין הבנקים ויתר בעלי הרישיון בשוק הפנסיוני לבין הגופים המוסדיים (מנהלי המוצרים), במטרה ליצור ממשקים אחידים להעברת מידע בין הגופים המוסדיים לבין בעלי הרישיון, וביניהם הבנקים כיועצים. כשלב ראשון ביצירת ממשק אחיד כאמור, פורסם בחודש אוגוסט 2009 חוזר בנושא "מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רשיון", אשר נכנס לתוקף ביום 1 בפברואר 2010. בהמשך להסדרת ממשקי העברת המידע, פרסם האוצר ביום 19 באוקטובר 2010, חוזר שני, אשר בוטל עוד בטרם נכנס לתוקף וזאת לאור פרסומו של חוזר נוסף, שלישי, שפורסם ביום 28

בפברואר 2011 ונכנס לתוקף ביום 1 באוקטובר 2011 (להלן: "החוזר המחייב"). במהלך היערכות הבנק לעמידה בהוראות החוזר המחייב, התגלו אי התאמות בין הממשקים השונים שנוצרו על ידי הגופים המוסדיים, דבר אשר אינו מאפשר לבנק ליצור ממשק אחיד לשם קבלת והעברת המידע כנדרש בחוזר המחייב. אי ההתאמות הובאו לידיעת משרד האוצר, אשר פרסם ביום 10 במרס 2012 הבהרות ליישוב הסוגיות שבמחלוקת. הסדרת ממשקי אירועים נוספים על ידי האוצר נמשכת גם בשנת 2012.

קידוד מוצרי החסכון הפנסיוני. כחלק מהפעילות לשיפור ויעול הממשקים האחידים להעברת מידעים בין מנהלי המוצרים הפנסיוניים והשחקנים האחרים בשוק לבין הבנקים כיועצים, הוחלט על הטמעה של שיטת קידוד אחידה המאפשרת זיהוי חד-חד-ערכי לכל מוצרי החסכון הפנסיוני הקיימים בשוק (גמל, פנסיה וביטוח), באמצעות חוזר שפורסם ביום 29 לדצמבר 2010, שנכנס לתוקף ב-1 באוקטובר 2011.

מסלקה פנסיונית. בחודש מאי 2010, הצטרף הבנק, לצד גורמי הפצה נוספים ולצד גופים מוסדיים, כבעל מניות בחברת 'המסלקה לחיסכון לטווח ארוך', (להלן: "החברה"), אשר הגישה למשרד האוצר הצעה מפורטת להקמה ותפעול מסלקה פנסיונית.

ביום 10 במרס 2011 פורסם ברשומות תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הייעוץ הפנסיוני"), אשר מסדיר את פעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית (להלן: "מסלקה") והתנאים למתן רישיון להפעלת המסלקה. בהתאם לאמור בתיקון, המסלקה תאפשר למשתמשים וביניהם הבנק גישה לאינפורמציה אודות חסכונותיו הפנסיונים של הלקוח וכן עתידה לאפשר סליקה כספית בתחום החסכון הפנסיוני, בדומה למערכת הסליקה הבורסאית.

ביום 4 ביולי 2011 הודיע האוצר ליו"ר דירקטוריון החברה כי האוצר לא יקדם את הליך מתן הרישיון לחברה להפעלת המסלקה, וכי באפשרותה להציג את מועמדתה להשתתפות בהליך שיבחר הממונה להענקת הרישיון וזאת בהתאם לסמכות שניתנה לו בחוק הייעוץ הפנסיוני.

לאחר מכן, ביום 15 באוגוסט 2011, פורסמו מסמכי הזמנה להשתתפות בשלב המוקדם להקמת המסלקה, שהינו השלב הראשון של המכרז לבחירת הגוף שיקים את המסלקה.

החברה החליטה שלא לגשת למכרז ולפיכך החליטו בעלי מניותיה לפעול לפירוק החברה. גם בשנת 2012 המשיך האוצר בהסדרת פעילות המסלקה ואופן השימוש בה באמצעות טיוטות תקנות וחוזרים.

טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, חברות מנהלות, סוכנים ויועצים, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א-2011. ביום 3 ביולי 2011 פרסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, טיוטת צו המאחדת תחת מסגרת אחת את צו איסור הלבנת הון הנוגע לחובות של מבטח וסוכן ביטוח ואת צו איסור הלבנת הון הנוגע לחובות של קופת גמל וחברה המנהלת קופות גמל. כמו כן טיוטת הצו מחילה, לראשונה, חובות דיווח אובייקטיביות וסובייקטיביות, חובת מסירת מסמכים וניהול רישומים גם על יועץ פנסיוני.

טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"א-2011. ביום 14 במרס 2011, אושרו בועדת הכספים התקנות אשר קובעות כללי השקעה לקופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח. התקנות עוסקות, בין היתר, בהסדרת דרכי השקעה של נכסים המנוהלים על ידי גופים מוסדיים ומבטלות את ההבחנות בין כללי ההשקעה החלים על נכסי קופות גמל וקרנות פנסיה לבין אלו החלים על כספי פוליסות שמשתתפות ברווחים. כמו כן, התקנות משנות חלק ממגבלות ההשקעה הקיימות בעניין השקעת גוף מוסדי בתאגיד מסוים, כך שהגבלת שיעורי החזקה של משקיע מוסדי בניירות ערך, בהענקת הלוואות ובהפקדת פקדונות בתאגיד בודד, לא יעלה על 5% מהשווי המשוערך של נכסי המשקיע המוסדי. יחד עם זאת, אם מדובר בהשקעה בתאגיד שהינו בנק, התקנות מאפשרות החזקה ביחידות בקרן בודדת בשיעור של 2.5% מעבר ל-5% ובלבד שההחזקה הנוספת תיעשה רק בפקדונות. לענין מזומנים ושווי מזומנים מוגבל שיעור ההחזקה בבנק לשיעור של 20% מנכסי המשקיע המוסדי. הגבלות נוספות, בשיעור שלא יעלה על 10%, נקבעו לעניין קבוצות תאגידים, בדומה, אם מדובר בהשקעה בבנק שנכלל בקבוצת תאגידים מסויימת, מוצע לאפשר החזקה נוספת בשיעור של 5% ולענין מזומנים שווי מזומנים - עד 25% מנכסי המשקיע המוסדי.

תיקוני חקיקה ותקינה בתחום ייעוץ השקעות, ניהול תיקים, חיתום, קרנות נאמנות ושירותי קסטודי

ביום 17 בנובמבר 2010 פרסמה רשות ניירות ערך הוראות לבעלי רשיון בקשר לבירור צרכיו של הלקוח והנחיותיו, התאמת השירות לצרכים והנחיות אלו לפי סעיף 12 לחוק ורישום הפרטים לפי סעיף 13 לחוק (נוסח חדש - 2010). הנוסח החדש, מחליף נוסח קודם של ההוראות שרשות ניירות ערך פרסמה בחודש ינואר 2007, אשר עסק, בין היתר, בחובה לקבוע מדיניות השקעות ללקוח באמצעות קביעת מספר דרגות סיכון אפשריות בהתאם לצרכים ולהנחיות שמסר, ולהתאים מספר אפיקי השקעה פוטנציאליים לכל דרגת סיכון.

ההוראות החדשות מתמקדות באופן עריכת הליך בירור הצרכים ולא בתוכן הבירור עצמו. בין היתר, מאפשרות ההוראות בנוסחן החדש, בהתקיים תנאים מסוימים, ביצוע הליך בירור צרכים ראשוני באמצעות שיחת טלפון מוקלטת וקובעות את תוכן בירור הצרכים של הלקוח, אופן קביעת מדיניות ההשקעה בתיק, דרישות התיעוד, ההתנהלות הנדרשת בעת סירוב הלקוח למסירת פרטים ועדכון אפיון הלקוח ומדיניותו אחת

לשנה. ההוראה בעניין שיחה טלפונית מוקלטת נכנסה לתוקף ביום 17 בנובמבר 2010, ויתר ההוראות ביום 31 במאי 2011.
ביום 3 ביוני 2010 נכנס לתוקפו תיקון לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון 14). במסגרת התיקון נקבע כי תעודות סל תכללנה בהגדרה של נכס פיננסי, כך שבעל "דיקה" (כמשמעותה בחוק) לתעודות סל, לא יוכל לשמש כיועץ השקעות, אלא כמשווק השקעות בלבד. במהלך שנת הדוח השלים הבנק את הפעולות לביטול הדיקה אל החברות המנפיקות תעודות סל ואת מכירת החזקותיו בהן. לפרטים בדבר מכירת פעילות תעודות הסל, ראו ביאור 19, סעיף 21.
ביום 18 באפריל 2010 נכנסו לתוקף ההוראות הנוגעות ל"לקוח כשיר" מתוך תיקון חוק הסדרת העיסוק בייעוץ (תיקון 13), המאפשר לזרים המוסמכים במדינות מוצאם לעסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות או ניהול תיקים להציע את שירותיהם גם בארץ, ללא צורך ברשיון, וזאת בהתקיים התנאים שנקבעו בחוק. התקנות העוסקות בנושא פורסמו ביום 31 בינואר 2011 ונכנסו לתוקף 60 יום מיום פרסומן. ההוראות מתוך התיקון האמור הנוגעות ל"עוסקים זרים" נכנסו לתוקף עם כניסתן לתוקף של התקנות כאמור.
ביום 22 בפברואר 2012, אושרו בוועדת הכספים של הכנסת תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (דוחות), התשע"ב-2012. התקנות מטילות חובות דיווח הן על חברות לניהול תיקים, הן על תאגיד בנקאי העוסק במתן שירותי ייעוץ והן על מנהלי תיקים ויועצי השקעות באופן אישי בנוגע לאירועים הנוגעים אליהם. בין היתר, התקנות מטילות על חברות לניהול תיקים חובה להמציא דוח רבעוני ללקוח באופן המפורט בתקנות. כמו כן, על תאגיד בנקאי העוסק במתן שירותי ייעוץ השקעות מוטלת החובה להגיש לרשות דוח חודשי הכולל נתונים על כל העסקאות שבוצעו במהלך החודש שקדם למועד הדוח, באמצעות בעלי רישיון המועסקים על ידו, בחשבונות המיועצים. התקנות יכנסו לתוקף תוך 6 חודשים מיום פרסומן ברשומות.
ביום 16 בנובמבר 2011 פורסם ברשומות חוק ממשל תאגידי למנהלי קרנות ומנהלי תיקים (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011. תחילתו של החוק ביום 16 במאי 2012. החוק מתקן את חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 ואת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות וניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, לשם שיפור תחום הממשל התאגידי ומערך הבקרה הפנימית בחברות לניהול תיקי השקעות גדולות ובחברות המשמשות כמנהלי קרנות נאמנות. החוק מטיל על חברות ניהול תיקים, בין היתר, את החובות הבאות: חובת מינוי ועדת ביקורת בראשותו של דירקטור חיצוני, הוראות בנוגע לתפקידיו של הדירקטוריון, לרבות בדבר אישור מערך הבקרה הפנימית ותוכנית האכיפה הפנימית, קביעת נהלים לניהול סיכונים, אישור בדבר עמידה בתנאי הרישיון של חברה לניהול תיקי השקעות. החוק מסמיך את רשות ניירות ערך להטיל עיצומים כספיים במסגרת הליכי האכיפה המנהלית, במקרה של הפרת חובות מסוימות שנקבעו בחוק.
רגולציה חדשה בתחום הנאמנות. ביום 23 בינואר 2012, דנה וועדת הכספים של הכנסת בהצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 48) (תעודות התחייבות), התשע"ב-2011 כהכנה לקריאה שניה ושלישית. התיקון המוצע נועד, בין היתר, לחזק את מעמדו ותפקידו של הנאמן למחזיקים בתעודות התחייבות ולעגן מפורשות את חובתו לפקח באופן שוטף על עמידת המנפיק בהתחייבויותיו כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות. התיקון מהווה, למעשה, הבהרת תפקיד הנאמן על פי תפיסת רשות ניירות ערך, תוך קביעה כי עליו לפעול בזהירות, באמונה ובשקידה, בלי להעדיף אחר או לשקול שיקולים שאינם נובעים מעצם החזקת תעודות ההתחייבות. נוסף על כך, ולשם שיפור אפשרות הפיקוח על עמידת הנאמנים בתנאי הכשירות הנדרשים מהם, מוצע להסמיך את שר האוצר להתקין תקנות ולכונן במסגרתן מרשם נאמנים סטטוטורי שינוהל על ידי רשות ניירות ערך, וכן לקבוע תנאי סף ותנאי כשירות הנדרשים מנאמן לצורך רישומו במרשם זה. במקביל להליכי החקיקה האמורים, פרסמה לאחרונה רשות ניירות ערך נוסח ראשוני של תקנות ניירות ערך (דיווחי הנאמן לתעודות התחייבות), התשע"ב-2012, תקנות ניירות ערך (דיווח המנפיק לנאמן לתעודות התחייבות), התשע"ב-2012 ותקנות ניירות ערך (תנאי כשירות ורישום נאמנים לתעודות התחייבות), התשע"ב-2012, אשר באים ליישם ולפרט בעניינים שונים בתיקון 48 האמור.
רגולציה חדשה בתחום החיתום. ביום 20 בספטמבר 2011, פרסמה רשות ניירות ערך להערות הציבור הצעה לתיקוני חקיקה בתחום החיתום, הכוללת מספר תיקונים ושיפורים לצורך יצירת המבנה הרצוי של ענף החיתום. בין היתר, מוצע לשנות את הגדרת זהות חתם, בדומה לזו שקיימת בארה"ב, בכדי להחיל את החובה על גורמים נוספים (כל גורם מלבד החברה המבצע פעולות שיווק או הפצה של ההנפקה, ייחשב כחתם, בכל הקשור לאחריותו לגילוי בתשקיף), כן מוצע לחזק את מעמד החתם כשומר סף (למשל, באמצעות העלאת רף תנאי הכשירות הנדרשים מחתם) ולעדכן את כללי ניגוד העניינים בפעולות החתם.
ביום 21 בספטמבר 2011 אישרה הרשות במליאתה הצעה לתיקון תקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשע"א-2011, בנושא צמצום השחקנים הרשאים להשתתף במסגרת ההתחייבויות המוקדמות. במסגרת התיקון מוצע להוציא מספר גופים מהגדרת המשקיעים הרשאים להשתתף במכרז המוסדי ולרכוש ניירות ערך בהתחייבות מוקדמת, בהם תאגידים בנקאיים ותאגידי עזר, באופן שהמשקיעים אשר יהיו זכאים לרכוש ניירות ערך בהתחייבות מוקדמת יהיו כאלה אשר מנהלים כספים בעבור אחרים, והם בלבד.
רגולציה חדשה בתחום קרנות הנאמנות. ביום 17 במאי 2010 פורסמה הצעת חוק, תיקון מספר 15 לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994. התיקון יאפשר, בין היתר, הצעת יחידות של קרנות חוץ בישראל לשם שיפור התחרות בענף הקרנות בישראל.
בנוסף, ובמקביל לאמור לעיל לעניין תיקון 14 לחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995

("חוק הסדרת העיסוק בייעוץ") ביום 16 בנובמבר 2010 פורסם תזכיר הצעת חוק לתיקון נוסף לחוק השקעות משותפות בנאמנות, בנושא תעודות סל וקרנות סל, אשר מטרתו להתאים את ההסדרה החלה בתחום תעודות הסל ומוצרים דומים להסדרה הקיימת לעניין קרנות נאמנות וזאת על מנת למנוע קיומו של ארביטראז' רגולאטורי בין מוצרים הדומים באפיונם ובמטרות ההשקעה בהם. בהתאם, מוצע במסגרת התיקון לחוק לקבוע כי חוק השקעות משותפות בנאמנות יחול על כל הסדר שמטרתו השקעה משותפת בניירות ערך ומטבעות והפקת רווחים משותפים מהחזקתם ומכל עסקה בהם, שאינו מפוקח על פי דין אחר ובכלל זה גם על תעודות סל.

רשות ניירות ערך הודיעה כי בשלב זה יוצא מתוך הצעת החוק הפרק העוסק בפתיחת השוק לקרנות זרות. הרשות מתכוונת לקיים בחינה מחודשת של נושא פתיחת השוק להצעה לציבור בישראל של קרנות נאמנות זרות, שתבטיח הגנה ראויה למשקיעים.

הצעת חוק להסדרת מתווכים בהשקעות, התש"ע-2010. ביום 22 באוגוסט 2010 פרסמה רשות ניירות ערך הצעת חוק להסדרת המתווכים בהשקעות, התש"ע-2010. חוק זה נועד להחליף את חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, תשנ"ה-1995 ולחול על כלל המתווכים בהשקעות לרבות, אנליסטים, ברוקרים, דילרים והעוסקים בשירותי משמורת של ניירות ערך. חוק זה אמור להניח תשתית להקמת מועצה מפקחת אשר תפקח על פעילות המתווכים ותקבע כללים בכל התחומים הנוגעים לפעילותם. ככל שהצעת החוק האמורה תתקבל במתכונתה המוצעת, יביא הדבר להרחבת סמכות רשות ניירות ערך ביחס לתחומי פעילות שכיום אינם מפוקחים על ידה ולשינוי במבנה הרגולטורי והפיקוחי בתחום שוק ההון, בעיקר בכל הנוגע להקמת המועצה ולהעברת סמכויות תקינה ופיקוח לידיה.

לאחר בחינת הערות הציבור להצעת החוק, החליטה הרשות להתמקד בהכנת תשתית חקיקתית להסדרת פעילות הברוקר-דילר, ובהמשך לבחון הסדרה והקמה של "המועצה", כפי שהוצע בהצעת החוק.

הסדרת שירותי הקסטודי בישראל. ביום 29 בדצמבר 2011, פורסמו ההמלצות הסופיות של הוועדה הבין משרדית לבחינת שירותי הקסטודי בישראל. זאת, בהמשך לדוח הביניים שהוגש לשר האוצר על ידי הוועדה בחודש אוגוסט 2010. על פי הדוח, נדרשת הסדרה מקיפה בחקיקה של פעילות קסטודי בישראל ובחו"ל. הדוח ממליץ על מסגרת כללית של עקרונות ביחס לשמירת נכסי הציבור על ידי קסטודיאן בישראל או בחו"ל תוך הקפדה על סטנדרטים נאותים של משמורת. סטנדרטים כאמור יתייחסו, בין היתר, להגדרת חובות בסיסיות של נותן שירותי קסטודי, הכוללות הבטחת זכות הבעלות בנכסים ובמזומנים של הלקוח והבטחת הזכויות הנלוות לבעלות בנכסים, להטלת חובות שתכליתן לאפשר זיהוי בנפרד של נכסי הלקוחות, מעקב מתמיד אחר קיום הנכסים ואחר רישום זכויות הבעלות בהם, מתן הוראות לגורם המתווך ביחס לתהליך בחירת קסטודיאן צד ג' ולפיקוח השוטף עליו ולקיומה של ביקורת חיצונית ובלתי תלויה לגבי עמידה בדרישות הדוח. הוועדה ממליצה כי היחסים המשפטיים בין המתווך לקסטודיאן יוסדרו על פי הסכם שייחתם ביניהם, אשר יקבע, בין היתר, את הסדרי האחריות במקרה של נזק לנכסי הלקוח. כמו כן, הוועדה ממליצה כי רגולטור המפקח על פעילותו של קסטודיאן או מתווך יוודא הסדרה, פיקוח ואכיפה של ההמלצות המוצעות. ביום 13 בפברואר 2012, פרסם בנק ישראל טיוטת מכתב אשר מורה לתאגידים הבנקאיים המספקים שירותי קסטודי ללקוחותיהם, באופן ישיר (קסטודיאן) ו/או באופן עקיף (מתווך), לפעול על פי המלצות הוועדה, החל מיום 1 בינואר 2013, תוך המלצה על יישום מוקדם יותר.

איסור הטרמה. ביום 15 בספטמבר 2011, פרסמה רשות ניירות ערך הצעת חוק שעניינה, איסור פעולות הטרמה (Front Running) בידי מתווכים פיננסיים, כהגדרתם בהצעת החוק, שמתוקף תפקידם יש בידיהם מידע על פעולות בניירות ערך העתידות להתבצע על ידי לקוחותיהם, באופן שהם עלולים להקדים ולבצע פעולות באותו נייר על סמך אותן פעולות צפויות ו/או למסור את המידע לגורם אחר. הצעת החוק כוללת הגדרה רחבה של קבוצת המתווכים עליהם עתיד החוק לחול ובכלל זה גם לתאגיד בנקאי, חבר בורסה, בעל רישיון לפי חוק הסדרת העיסוק וכיוצ"ב. ביחס לחלק מהמתווכים האמורים יחולו הוראות החוק גם על דירקטור, עובד, בן זוג ובן משפחה שפרנסתו עליהם, וכן תאגיד בשליטתם. הפרה של הוראות החוק תגרור הטלת אחריות פלילית. הצעת החוק קובעת גם כי על מתווכים פיננסיים לקבוע נהלים אשר יבטיחו את עמידתם בהוראות החוק, ורשות ניירות ערך תוסמך לקבוע קווים מנחים לנהלים שיהיו בבחינת סטנדרט מקובל בנושא.

היקף הפעילות והרווח הנקי

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2011 ב-98 מיליון ש"ח, לעומת 158 מיליון ש"ח בשנת 2010.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון:

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית:	
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך–הכל	בנקאות פרטית	סך–הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011							
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*								
– מחיצוניים	10	2	2	2	1	17	–	17
– בינמגזרי	–	–	–	–	–	–	–	–
סך–הכל רווח מפעולות מימון	10	2	2	2	1	17	–	17
הכנסות תפעוליות ואחרות	232	35	47	11	43	368	47	415
סך–הכל הכנסות	242	37	49	13	44	385	47	432
הוצאות תפעוליות ואחרות	180	33	33	10	38	294	46	340
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	62	4	16	3	6	91	1	92
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	17	1	3	2	3	26	(1)	25
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	57	11	13	4	11	96	2	98
יתרה ממוצעת של נכסים	10	4	29	1	9	53	–	53
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	2	–	–	2	–	2
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	438	70	114	24	175	821	–	821
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	34,235	8,487	85,998	10,546	13,270	152,536	12,272	164,808
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,328	364	412	287	2,105	4,496	–	4,496

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות הפעילות בשוק ההון (המשך):

	פעילות מקומית					פעילות בינלאומית:	
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך-הכל	בנקאות פרטית	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010							
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**								
– מחיצוניים	10	3	2	1	1	17	1	18
– בינמגזרי	–	–	–	–	–	–	–	–
סך-הכל רווח מפעולות מימון	10	3	2	1	1	17	1	18
הכנסות תפעוליות ואחרות	264	47	34	18	35	398	57	455
סך-הכל הכנסות	274	50	36	19	36	415	58	473
הוצאות תפעוליות ואחרות	*156	31	18	11	24	240	51	291
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	118	19	18	8	12	175	7	182
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	38	6	*6	2	5	57	1	58
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	*93	22	12	9	16	152	6	158
יתרה ממוצעת של נכסים	9	4	18	1	7	39	–	39
יתרה ממוצעת של התחייבויות	–	–	2	–	–	2	–	2
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	472	87	74	33	238	904	–	904
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	27	10	230	16	187	470	–	470
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	33,360	9,186	80,484	8,541	11,834	143,405	10,999	154,404
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,215	347	182	404	2,088	4,236	–	4,236

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

התפתחויות בפעילות

הפצת קרנות נאמנות. הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קרנות נאמנות בארץ לצורך הפצת קרנות הנאמנות שלהן ללקוחותיו, בתמורה לעמלות הפצה בגין החזקת הלקוחות ביחידות בקרנות נאמנות, בהתאם לתקנות בעניין זה. בנוסף, הבנק נמצא בשלבי היערכות ראשוניים לחתימה על הסכמי הפצה עם מנהלי קרנות נאמנות זרים, ולכשיתאפשר להם על פי החוק להציע בישראל יחידות של קרנות נאמנות שבניהולם.

יצויין כי במסגרת הרפורמה בתחום העמלות, נאסר על בנקים דרך כלל לגבות עמלות בגין קניה ומכירה של יחידות בקרנות נאמנות.

ייעוץ פנסיוני. בחודש פברואר 2008 קיבל הבנק רישיון למתן ייעוץ פנסיוני ובחודש מרס 2008 החל הבנק במתן השירות ללקוחות.

הבנק מעניק יעוץ פנסיוני בקופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות השתלמות באמצעות היועצים הפנסיונים הפרוסים בסניפים ובמוקדי ההשקעות.

כחלק ממערך התמיכה בשירותי הייעוץ הפנסיוני הוקם במערכות הבנק מודול ייעודי לניהול הקשר מול לקוחות פוטנציאלים לייעוץ פנסיוני, החל מיצירת הקשר הראשוני עם הלקוח (ביוזמתו או ביוזמת הבנק) ועד להגעתו בפועל לפגישת ייעוץ עם היועץ הפנסיוני בסניף. כן פותח מודול דוחות, לבקרה וניטור הביצועים ברמת היועץ/הסניף/המרחב וכלל הבנק.

הבנק התקשר בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות פנסיה שבניהולם. הבנק מחויב להתקשר עם כל יצרני המוצרים הפנסיוניים (מסוג קופות גמל וקרנות פנסיה שאינן מוצרי ביטוח, וכן קרנות השתלמות) החפצים בכך, בהסכם הפצה להפצת המוצרים שבניהולם, בתמורה לתשלום עמלת הפצה בשיעור ובתנאי תשלום זהים עבור שירות זהה. שיעור עמלת ההפצה נקבע בתקנות והיא משולמת בגין הנכסים הפנסיוניים (שאינם מוצרי ביטוח) של לקוחות שקיבלו ייעוץ מהבנק, ביחס למוצרים אשר לבנק הסכמי הפצה עם החברות המנהלות אותם. עמלת ההפצה עומדת על פי רוב על 0.25% מהנכסים המיועצים.

בעקבות המשבר הפיננסי הנוכחי, גברה המודעות בציבור לחשיבות התכנון הפנסיוני וכתוצאה מכך גדל בצורה משמעותית הביקוש לייעוץ פנסיוני בסניפי הבנק. במקביל, גרם המשבר ללקוחות רבים לקבל החלטה להעביר את ניהול קופות הגמל לאפיק השקעה אחר או למנהל אחר ובמקרים מסויימים אף למשוך את כספם.

כתוצאה מכך שטרם נקבע פרוטוקול אחיד להעברת נתונים ואין מסלקה מרכזית להעברת כספים, מתקבלות תלונות רבות מלקוחות על עיכוב בביצוע הפעולות. תלונות אלו מועברות לטיפולן של החברות המנהלות, תוך מעקב של הבנק.

שירותי מסחר חדשים בשוק ההון. בשנת 2011 המשיך הבנק בהשקת שירותי מסחר חדשים בניירות ערך:

- דיסקונט טרייד - שירות המיועד ללקוחות אשר פעילים עצמאית בשוק ההון והוא כולל מרכז עסקאות מתקדם ומערכת מסחר אינטרנטית משוכללת. השירות הושק בסוף הרבעון השני ומופץ בהדרגה ללקוחות מתאימים.
- ממשק חדש ומתקדם לפעילות בניירות ערך באתר האינטרנט - הושלמה פריסת האתר לכלל לקוחות הבנק.
- ממשק מסחר ייעודי לגופים מוסדיים לפעילות בניירות ערך.

מכירת יתרת ההחזקות בפעילות קופות הגמל. לפרטים בדבר מכירת יתרת החזקות בנק מרכנתיל דיסקונט בפעילות קופות הגמל, בשנת 2010, ראו ביאור 19 ג' 19 לדוחות הכספיים. בגין המכירה נזקף רווח, נטו, בסך של כ-28 מיליון ש"ח, אשר נגזר מהסכום שאינו שנוי במחלוקת בין הצדדים.

מכירת פעילות תעודות הסל. לפרטים בדבר מכירת פעילות תעודות הסל, שנדרשה בעקבות שינויי חקיקה, ראו ביאור 19 ג' 20 לדוחות הכספיים. בגין המכירה נזקף רווח, נטו, בסך של כ-29 מיליון ש"ח.

מכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של בנק מרכנתיל דיסקונט. הרווח, נטו, שנבע מהעסקה, בשנת 2010, הסתכם בסך של כ-5 מיליון ש"ח (ראו ביאור 30 ב' לדוחות הכספיים).

מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות אמריקאיים. בעקבות שינוי מדיניות האכיפה של הרשויות בארה"ב בנוגע לחשבונות המנוהלים מחוץ לארה"ב, ביצע הבנק בחינה מחדש של הדינים האמריקאיים הרלבנטיים לפעילות זו. לאור ממצאי הבחינה, בדעת הבנק לפעול להפסקת מתן שירותי ניירות ערך ללקוחות בעלי זיקה לארה"ב (חדשים וקיימים), ולאסור על שימוש באמצעי תקשורת אמריקאיים לצורך מתן שירותי ניירות ערך לשוהים בארה"ב. בהמשך לאימוץ המדיניות האמורה נקבעו הנחיות מתאימות במסגרת נהלים החלים על פעילות הבנק ועל חברות הבת הרלבנטיות בקבוצה.

מיזוג החברות לניהול תיקים. בחודש נובמבר 2011, אישרו האורגנים המוסמכים מיזוג של מרכנתיל שוקי הון בע"מ עם ולתוך תכלית דיסקונט ניהול תיקים בע"מ (לשעבר תכלית בית השקעות בע"מ), בתוקף מיום 1 בינואר 2012. תכליתו העיקרית של המיזוג הינה פישוט המבנה התאגידי של תחום ניהול התיקים בקבוצת דיסקונט, איחודו וריכוזו תחת ישות משפטית אחת, תוך השגת חסכון וצמצום בכפילויות. המיזוג נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012, לאחר שהתקבלו האישורים הסטטוטוריים שהוו תנאי מתלה לקיומו.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות בתחומים השונים

ניירות ערך. ביום 31 בדצמבר 2011 עמדה יתרת ניירות ערך המוחזקים עבור לקוחות על סך של כ-105.4 מיליארד ש"ח, כולל סך של 7.5 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, לעומת סך של 112.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, אשר כלל סך של 9.6 מיליארד ש"ח ניירות ערך לא סחירים, ירידה של כ-6.6%. לפרטים בדבר הכנסות מפעילות בניירות ערך, ר' ביאור 24 לדוחות הכספיים.

בנוסף, יתרת ניירות ערך שהוחזקו בבנק מרכנתיל דיסקונט עבור לקוחותיו עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על סך של 11.3 מיליארד ש"ח, לעומת 13 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה של 13.1%.

ניהול תיקי השקעות. ביום 31 בדצמבר 2011 ניהלה תכלית 1,495 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,553 מיליון ש"ח, לעומת 1,619 תיקי השקעות בשווי כספי כולל של כ-2,862 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. הנתונים דלעיל מצביעים על ירידה של 7.7% במספר התיקים שבניהול, ועל ירידה של כ-10.8% בהיקף הכספי של התיקים שבניהול. הירידה במספר התיקים בניהול נובעת בחלקה מסגירה יזומה של תיקים לא פעילים שלא הניבו הכנסות לתכלית ובחלקה מהשפעות רגולציה.

בנוסף, בנק מרכנתיל דיסקונט מנהל באמצעות חברה בת שלו תיקי השקעות עבור לקוחותיו. ביום 31 בדצמבר 2011 נוהלו תיקי לקוחות כאמור בשווי כספי כולל של כ-1,935 מיליון ש"ח, לעומת 2,306 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010, ירידה בשיעור של כ-16.1%.

ייעוץ פנסיוני. שנת 2011 היתה השנה הרביעית בה הבנק העניק ייעוץ פנסיוני ללקוחותיו. החל מתחילת הפעילות, בחודש מרס 2008, ועד סוף שנת 2011, ניתן ייעוץ לכ-81 אלף לקוחות. הצבירה בתקופה האמורה של נכסי לקוחות שניתן להם ייעוץ הסתכמה בכ-8 מיליארד ש"ח.

בנוסף, בנק מרכנתיל דיסקונט נתן ייעוץ לכ-4,100 לקוחות, עם צבירת נכסים פיננסיים בסך של כ-840 מיליון ש"ח.

שיווק והפצה

הפצת המוצרים והשירותים נעשית על ידי עובדי המגזר תוך שימוש בפלטפורמה הקיימת של הבנק, מערך הסניפים, מוקדי השקעות, מרכזים לבנקאות פרטית ויחידות המטה והחברות הבנות שלו. לפרטים נוספים ראו "מערכי הייעוץ" בסעיף "המגזר הקמעונאי - כללי" בפרק "פעילות

הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים" לעיל.
כאמור לעיל, בעקבות החקיקה החדשה ליישום המלצות ועדת בכר הפך הבנק ליועץ פיננסי ופנסיוני בלתי תלוי ביצרני המוצרים, המפיץ מגוון מוצרים פיננסים ופנסיוניים.

שירותים בשוק ההון

הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שירותי ייעוץ השקעות, מסחר ותפעול בניירות ערך בארץ ובחו"ל, וזאת ללקוחות פרטיים, לקוחות מוסדיים ולפעילים בשוק ההון. הבנק מציע מגוון שירותים הכולל: פעילות במניות בארץ ובחו"ל, איגרות חוב (כולל איגרות חוב להמרה), מק"מ, אופציות, מט"ח, פקדונות מובנים, תעודות סל, נגזרים בארץ ובחו"ל, הנפקות והשאלות, וכן מתן ייעוץ השקעות מקצועי ואובייקטיבי, בניירות ערך ובנכסים פיננסיים.
חלק מלקוחות הבנק מנהלים תיקי השקעות באמצעות מנהלי תיקים שונים הפועלים באמצעות הבנק, ובכלל זה באמצעות חברת הבת תכלית דיסקונט ניהול תיקים.
החל מחודש מרס 2008 מספק הבנק שירותי ייעוץ פנסיוני. לשם כך התקשר הבנק בהסכמי הפצה עם מרבית הגופים בשוק הפנסיוני לצורך הפצת קרנות השתלמות, קופות גמל וקרנות הפנסיה שבניהולם ללקוחות (לפרטים נוספים ראו לעיל).

תחרות

בפעילות בשוק ההון מתחרה הבנק הן בבנקים האחרים והן בברוקרים הפרטיים. בתחום המוצרים הפיננסיים קיימת תחרות הן מול הגופים המייעצים והן מול הגופים המשווקים (יצרני המוצרים) על המכירה ללקוח של מוצר פיננסי זה או אחר.
קבלת הכנסות מייעוץ פנסיוני מחייבת קיומו של הסכם ייעוץ פנסיוני בתוקף בין היועץ או המשווק לבין הלקוח. לפיכך, צפויה תחרות עזה על ליבו של הלקוח בניסיון ליצור עימו מערכת יחסים ארוכת טווח, שכן במידה והלקוח יחתום על הסכם ייעוץ פנסיוני עם גוף אחר, ישלם יצרן המכשירים הפנסיוניים, מאותו מועד, את העמלה לגוף האחר. במידה והלקוח לא יחתום על הסכם עם משווק או יועץ, לא יידרש יצרן המכשירים הפנסיוניים לשלם כלל עמלה. לפיכך, צפויה תחרות מול כל הגופים המייעצים מחד ומול הגופים המשווקים ויצרני המוצרים (חברות הביטוח, סוכני ביטוח, קרנות הפנסיה וכיו"ב) מאידך.
כיום פועלים כל הבנקים בתחום זה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- העמקת הפעילות שהחלה בחודש מרס 2008 בתחום הייעוץ הפנסיוני והמשך פיתוח המערכות התומכות בפעילות זו;
- השלמת ההיערכות לפעילות כ"סופרמרקט" של מוצרים פיננסיים ופנסיוניים;
- שיפור המסחר בניירות ערך באמצעות האינטרנט, פיתוח פעילות שחקני ארביטראז' ושחקני שוק ההון;
- המשך טיפוח ובידול מעמד יועץ ההשקעות.

לפרטים בדבר כוונת בנק מרכנתיל דיסקונט להעמיק את פעילות ייעוץ ההשקעות שלו ולערוך שינוי במתכונת הפעילות בתחום הייעוץ הפנסיוני, ראו להלן "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

פעילות בניה ונדל"ן

התפתחויות בשווקים של הפעילות

כללי. בשנת 2011 נמשכה ההתרחבות בפעילות ענף הבניה והנדל"ן בהשוואה לשנת 2010, על רקע המשך הגידול בתחום הבניה למגורים, לצד גידול מתון בבניה שלא למגורים ובתשתיות. היקף ההשקעה בבניה למגורים גדל בשיעור של 13.4%, בהשוואה לשנת 2010, בהמשך לגידול בשיעור של 12.7% בשנת 2010. עם זאת, במחצית השניה של שנת 2011 נרשמה האטה מסויימת בקצב הגידול, שעמד על שיעור שנתי של 11% בלבד, בהשוואה לגידול בשיעור שנתי של 14.5% במחצית הראשונה של השנה.
היקף ההשקעה בבניה שלא למגורים ועבודות בניה אחרות עלה בשיעור מתון של כ-4% בהשוואה לשנת 2010, כאשר במחצית השניה של השנה נרשמה עליה בשיעור שנתי של 6.7% בהשוואה למחצית הראשונה.
בשנת 2011 חלו במגזרי הפעילות השונים ההתפתחויות הבאות:

בניה למגורים

- מחירי דירות - במחצית הראשונה של שנת 2011 חלה עליית מחירים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה בשיעור של 3% עד 5% בהשוואה לסוף שנת 2010, כאשר במחצית השניה הסתמנה ירידת מחירים, בשיעורים דומים, כך שברמה השנתית מחירי הדירות רשמו ירידה מתונה, בעיקר באיזורי המרכז;
- ביקוש לדירות חדשות - ירידה בשיעור של כ-6% בכמות המבוקשת של יחידות דיור חדשות[1] בהשוואה לשנת 2010, כתוצאה מירידה בביקושים, שהחלה במהלך הרבעון הראשון של השנה. הכמות המבוקשת של יחידות דיור חדשות ברבעון הרביעי שיקפה ירידה בשיעור שנתי של כ-15% בהשוואה לרבעון השלישי וירידה בשיעור שנתי של כ-39% בהשוואה לרבעון השני של שנת 2011. ההערכה היא שהירידה האמורה משקפת שינוי מגמה מצד רוכשים פוטנציאליים של דירות להשקעה, לצד "ישיבה על הגדר" של רוכשי דירות לשימוש עצמי בשל צפי להמשך ירידת מחירי הדירות.

להלן ההתפתחויות בכמות יחידות הדיור החדשות המבוקשות בחתך מחוזות:

- מחוז תל אביב רשם עליה בשיעור של כ-6.5% בהשוואה לשנת 2010;
- מחוזות ירושלים והדרום רשמו ירידה ניכרת בשיעורים של כ-22.8% ו-16.8%, בהתאמה, בהשוואה לשנת 2010;
- מחוזות מרכז, חיפה, והצפון רשמו ירידה בשיעורים של 6.4%, 3.2%, ו-0.5%, בהתאמה, בהשוואה לשנת 2010.

מלאי דירות למכירה. מלאי הדירות החדשות בסוף שנת 2011 המשיך לגדול, והיה גבוה ב-33% מהמלאי שנרשם בסוף שנת 2010 (כ-20 אלף דירות בהשוואה לכ-15 אלף דירות). כ-55% ממלאי הדירות התרכז במחוזות תל אביב והמרכז.

ביקוש למשכנתאות. בשנת 2011 נמשך הגידול בביקוש למשכנתאות, כאשר החל מהרבעון השני הסתמנה התמתנות בקצב הגידול, כתוצאה מעליה מתמשכת במחירי הדירות, עליית ריבית והחמרת תנאי האשראי. עליית מחירי הדיור הביאה, בהתאמה, לגידול ניכר בהיקף המשכנתא הממוצעת;

דירות יוקרה. הסתמנה מגמת ירידה ניכרת בביקושים מצד משקיעים מקומיים ותושבי חוץ, בעיקר באזורי ירושלים, תל אביב, נתניה ואשדוד, שלוותה בירידות מחירים.

נדל"ן מניב - משרדים. הסתמנה יציבות בביקושים למשרדים בירושלים, תל אביב, וערי הלווין בגוש דן, שלוותה ביציבות במחירי השכירות, בעיקר כתוצאה מריבית נמוכה והיצע נמוך של נכסים (באזור ירושלים עלו מחירי השכירות בכ-20%). התשואה הממוצעת עמדה על שיעור של 7.8%-8.0%.

נדל"ן מניב - מסחרי. הסתמן גידול בביקושים מצד גופים מוסדיים ורשתות שיווק גדולות ובינוניות לנכסים מסחריים איכותיים באזורי ביקוש במרכז ובפריפריה, בעיקר קניונים ומרכזי קניות פתוחים, שלווה ביציבות בשיעורי התפוסה ובדמי השכירות.

פעילות נדל"ן בחו"ל. תחילת השקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי ומניב בשווקים מסוימים במערב אירופה, ארה"ב וקנדה, כתוצאה מההתפתחויות הבאות:

- ניצול סלקטיבי של הזדמנויות עסקיות לרכישת נכסים מניבים במחירים נמוכים;
- ירידה בשיעור ההון עצמי הנדרש על ידי בנקים זרים למימון השקעות בנדל"ן מניב;
- תחילת עליות בשווי נכסי נדל"ן מניב באזורים מסוימים בארה"ב וקנדה ובמדינות מסוימות במערב אירופה, לאחר ירידה ממושכת בשווי הנכסים, שהסתמנה החל מתקופת המשבר;
- המשך קיפאון בפיתוח נכסים במדינות מסוימות במזרח אירופה, שנרכשו על ידי משקיעים ישראלים טרם המשבר של שנת 2008.

במקביל, חברות רבות מנסות עדיין לפתח את הנכסים שרכשו במזרח אירופה. כמו כן, עליית שיעורי התשואה לנדל"ן מניב בגרמניה ובמערב אירופה, משכה משקיעים ישראליים חדשים מחד, והובילה לירידת ערך השקעות של משקיעים ותיקים מאידך.

התפתחויות במקורות המימון של הפעילות

בשנת 2011 גייסו חברות המגזר איגרות חוב קונצרניות בהיקף של כ-7.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-8.9 מיליארד ש"ח במהלך שנת 2010. החל מהרבעון השני חל קיטון בהיקף הגיוסים, שעמד על כ-1.8 מיליארד ש"ח ברבעון השני והשלישי, ו-1.2 מיליארד ש"ח ברבעון הרביעי. עיקר גיוס איגרות החוב נעשה על ידי חברות נדל"ן גדולות, המדורגות בדירוג גבוה, על רקע הצורך במיחזור חובות בהיקף ניכר, שבמקרים מסוימים כלל העמדת בטחונות והתניות פיננסיות. החל מהמחצית השניה של השנה לא נכללו בקרב החברות המגייסות חברות קטנות ובינוניות בעלות פרופיל סיכון גבוה, וברבעון האחרון החברות המגייסות כללו רק חברות גדולות ומבוססות, בעלות תשואת אג"ח קיים נמוכה.

1 המונח "כמות מבוקשת של יחידות דיור חדשות" מחליף על פי הגדרות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את המונח הקודם "דירות שנמכרו", וכולל הן את הדירות שנמכרו והן דירות שלא למטרות מכירה, שבנייתן החלה (בניה לשימוש עצמי, קבוצות רכישה ובניה למטרות השכרה).

ההאטה בהיקף הגיוסים, החל מהרבעון השני של שנת 2011, נבעה, בעיקר, מהגורמים הבאים:

- עליה בתשואות של מרבית איגרות החוב הקונצרניות במגזר, בשל החשש לירידת רווחיות חברות הנדל"ן המקומיות בעלות מינוף גבוה, בשל צפי להתמתנות בקצב גידול הביקושים המקומיים;
- קיטון בהיקף הביקושים מצד קרנות נאמנות לאיגרות חוב על רקע פדיונות ניכרים בשוק ההון;
- קיטון בהיקף הביקושים מצד גופים מוסדיים, על רקע גידול בהסדרי החוב;
- חששות להרעה במצבן של חברות אחזקה מקומיות בתחום הנדל"ן, החשופות לפעילות בחו"ל, בשל הקיפאון בקצב הצמיחה בסביבתן העסקית.

התפתחויות צפויות בשווקי הפעילות

בשנת 2012 צפויה התרחבות נוספת בפעילות ענף הנדל"ן, תוך התמתנות בקצב גידול ההשקעות בהשוואה לשנת 2010, בתחום הבניה למגורים ובתחום התשתיות הלאומיות.

בניה למגורים - מרכז הארץ. ירידת מחירים, בשיעור של 4%-6% בהשוואה לרמת המחירים בסוף שנת 2011, בשל ירידה בביקושים לדירות במקביל לגידול בהיצע יחידות הדיור, כתוצאה מהמלאי הנוכחי הגבוה, לרבות גידול צפוי במלאי דירות בתהליכי בניה. בהינתן מגבלת היצע של מקורות מימון, צפוי בהמשך השנה קיטון במלאי דירות בתהליך בניה, דבר שיגרום לשוק להתאזן ברמות המחירים הנמוכות.

בניה למגורים - פריפריה. ירידה מתונה ברמת הביקושים, שתלווה ביציבות מחירים, בעיקר כתוצאה מרמת מחירים התואמת את כוח הקניה של הרוכשים וגידול נמוך יחסי במלאי דירות חדשות.

בניה למגורים - דירות יוקרה. ירידה ניכרת ברמת הביקושים מצד תושבי חוץ ומשקיעים מקומיים, שתלווה בירידת מחירים, בעיקר בתל אביב ובירושלים, בהמשך למגמת הירידה שהחלה בשנת 2011.

נדל"ן מניב - משרדים. עליה בביקושים למשרדים באזורי ביקוש במרכז הארץ, במחצית הראשונה של השנה, שתלווה בעליית דמי השכירות, כתוצאה מהיצע נמוך של שטחי משרד באזורי ביקוש וסביבת ריבית נמוכה, הגוזרים תשואה שנתית ממוצעת בשיעור של כ-8%. במחצית השניה של השנה צפויות ירידות מחירים של דמי השכירות כתוצאה מצפי לגידול ניכר בהיצע של משרדים להשכרה, בעיקר באזור המרכז.

נדל"ן מניב - מסחרי. יציבות בביקושים לנכסי מסחר איכותיים, שתלווה ביציבות במחירי השכירות, כתוצאה מביקושים מצד גופים מוסדיים ויזמים פרטיים לנכסי מסחר המאופיינים בשיעורי תשואה יציבים לטווח ארוך בשיעור של כ-8%.

תשתיות. צפוי גידול בהיקף ההשקעות בתחום זה, כתוצאה מפרויקטים לאומיים רחבי היקף הנמצאים בשלבי ביצוע שונים (בעיקר במתכונת P.P.P - Public Private Partnership - על סוגיה השונים), בתחומי המים, תחבורה, אנרגיה וחשמל (לרבות הקמת תחנות כוח פרטיות המבוססות על גז ו/או אנרגיה פוטו-וולטאית).

מימון פעילות בחו"ל. התמתנות בהיקף ההשקעות של חברות ישראליות בנדל"ן יזמי בתחום המגורים ונכסים מניבים בחו"ל, בשל קיפאון מתמשך במחירי הנכסים בארה"ב וצמצום מקורות המימון בשווקים מסוימים במזרח ומרכז אירופה.

בשווקים מסוימים נמשכת מגבלת היצע של מקורות מימון, המתבטאת בסלקטיביות בהעמדת מקורות המימון, לרבות הקטנת שיעורי המימון.

התפתחויות במקורות מימון. צפוי גידול ניכר בהיקף גיוס איגרות החוב, לאור צפי לקיפאון באשראי הבנקאי לענף, וזאת בעיקר בהתייחס להיבטים הבאים:

- הצורך במיחזור איגרות חוב ואשראי בנקאי בהיקף ניכר, שצפויים להיפרע במהלך השנה;
- יכולת המערכת הבנקאית להגדיל את האשראי בתחום הבניה והתשתיות נמוכה, בהיותה על סף מגבלת האשראי לענף, כך שהיצע האשראי צפוי לתאום, בקירוב, את היקף הפירעונות.

גיוסי איגרות החוב ייעשו על ידי החברות הגדולות בענף, בעלות דירוג חוב גבוה ותשואת אג"ח נמוכה יחסית (4%-6%), וילוו בגידול בעלויות המימון ושיפור תנאי האשראי (בדרך של העמדת בטחונות מטריאליים ואמות מידה פיננסיות).

כיווני פיתוח עסקי בשווקי הפעילות

נוכח הצפי להתמתנות קצב גידול ההשקעות בנדל"ן במהלך שנת 2012 והצורך לשמור על מרווח ביטחון מהמגבלה הענפית, הוגדרו על ידי הבנק תחומי הפעילות הבאים כתחומים מועדפים להקצאת מסגרות אשראי:

- הגבלת גידול תיק האשראי למגזר על פי שיעור הצמיחה של כלל תיק האשראי בבנק;
- מתן עדיפות גידול באשראי למגורים במרכז הארץ ובאזורי ביקוש בפריפריה, על ידי קבלנים/יזמים בעלי חוסן פיננסי, אשר לבנק ניסיון

חיובי קודם עימם;

- רכישת קרקעות חדשות זמינות לבניה באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה, אשר בכוונת הבנק לממן לגביהן את פעילות הבניה למגורים ו/או מסחר במתכונת של ליווי פיננסי סגור;
- חיזוק הדיפרנציאציה בשיעור ההון העצמי הנדרש למימון פרויקטים בלווי, שייקבע על פי רף מינימלי בתוספת שיעור מסוים שייגזר מאיכות הלווה, טיב אזור הביקוש ומאפייני הפרויקט;
- מימון נכסים מניבים, בעיקר בתחום הקניונים ומרכזי מסחר באזורי ביקוש, על ידי יזמים בעלי חוסן פיננסי ניכר, תוך הבטחה מראש של שיעור ניכר מפוטנציאל דמי השכירות;
- מימון פרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות, בשיתוף עם בנקים ו/או גופים מוסדיים, תוך מתן עדיפות לפרויקטים בתחומי החשמל והתחבורה, הכוללים מקורות החזר מזוהים ומובטחים לזמן ארוך, ברמת ודאות גבוהה.

מידע זה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכת הנהלת הבנק בשים לב למידע המצוי בידיה במועד עריכת הדוחות הכספיים כמפורט בסעיף זה לעיל, והמתבסס על פרסומים של גורמים שונים דוגמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד השיכון, בנק ישראל ואחרים. המידע עשוי שלא להתממש במידה ויימשך ו/או תחול החרפה בקיטון רמת הביקושים המקומיים, כתוצאה מהרעה במצב הביטחוני-מדיני, קיטון ניכר עד כדי קיפאון בהיצע מקורות המימון בשווקים הפיננסים בחו"ל ובשוק המקומי, החרפה בתנאי המיתון בשווקים הגלובלים, תמשך התנודתיות בשיעורי הריבית ובשערי החליפין בעולם ובמשק המקומי והתפתחויות אחרות בתנאים המקרו כלכליים שאינם בשליטת הבנק.

מדיניות האשראי בפעילות הנדל"ן והבניה

מדיניות האשראי מתבססת על העקרונות הבאים:

- האשראי למגזר הנדל"ן יטופל ברובו במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות;
- מימון פרויקטים למגורים ונכסים מניבים יבוצע בשיטת "הליווי הסגור" (Construction loan) המאפשר פיקוח צמוד על הפרויקט בליווי;
- עדיפות למימון פרויקטים למגורים בבעלות חברות/יזמים שלבנק רקורד חיובי מתמשך מולם;
- הקצאת מסגרות אשראי לליווי בניה, תותנה בהשקעת שיעורי הון עצמי מינימלי מצד היזמים בשלב רכישת הקרקע והליווי ושיעורי רווחיות מינימליים של הפרויקטים, שלא יפחתו מאמות המידה שהבנק קבע בענין זה;
- שחרור עודפים בפרויקט יעשה בכפוף לעמידה בו-זמנית בשיעורי מכירות וביצוע מינימליים ומרווח כיסוי סביר לסיום של הפרויקט;
- הקצאת מסגרות אשראי המובטחות בשעבוד פרויקטים מניבים ודמי שכירות יותנה בקיום שוכרים איתנים וכושר החזר לשרות החוב.

היקף הפעילות והרווח הנקי

כללי. נוכח העליה בהיקף הפעילות בענף הדירות למגורים בשנת 2011, הרחיב הבנק את פעילותו העסקית מול חברות קבלניות. במרבית הפרויקטים בתהליך ביצוע דווח על קצב מכירות העולה על קצב הביצוע, דבר שהגדיל את היקף החשיפה לערבויות חוק מכר על חשבון ניצול אשראי בנקאי.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2011 ב-160 מיליון ש"ח, לעומת רווח של 231 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה בשיעור של 30.7%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-8.1% בשנת 2011, לעומת שיעור של 12.1% בשנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2011 ב-222 מיליון ש"ח, לעומת 161 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 37.9%.

תוצאות הפעילות במגזר הנדל"ן הושפעו ממגמות שונות שאפיינו את פעילות הלווים בשוק המקומי ובחו"ל, כמפורט להלן:

פעילות מקומית. היקף ההכנסה עמד בשנת 2011 על 521 מיליון ש"ח בהשוואה ל-545 מיליון ש"ח אשתקד, קיטון בשיעור 4.6%, המיוחס כולו לירידה ברווח מפעולות מימון. מנגד, סביבת שוק נוחה שהשליכה על ביקושים נאים ליחידות מגורים הביאה לחיזוק נזילות הלווים המקומיים בענף הנדל"ן ולקיטון בשיעור 24% בהיקף ההוצאה להפסדי אשראי בהשוואה לשנת 2010 (58 מיליון ש"ח לעומת 76 מיליון ש"ח).
כפועל יוצא, הרווח הנקי מפעילות מקומית ע"ס 230 מיליון ש"ח נותר דומה לאשתקד (229 מיליון ש"ח) ושיקף תשואה של 14.4% על ההון המוקצה.

פעילות בינלאומית. הביצוע העסקי הושפע מסביבת שוק חלשה בחלק משווקי הפעילות במערב אירופה שעדיין לא התאוששו מהמשבר, שביטוייה העיקריים התמצו בהיבטים הבאים:

- המשך קיפאון ולעיתים אף ירידה נוספת במחירי נכסים מניבים ונכסים בפיתוח (קרקעות ונכסים להשבחה).
- ירידה ניכרת בנזילות הלווים כתוצאה מהתמשכות מגבלת ההיצע של מקורות מימון, המתבטאת בסלקטיביות בהעמדת מקורות מימון לז"א לרוכשים פוטנציאליים והקטנת שיעורי המימון בעת מימון מחדש של נכסים קיימים.

לאור זאת, היקף ההכנסה בשנת 2011 עמד על 90 מיליון ש"ח בהשוואה ל-109 מיליון ש"ח אשתקד, ירידה בשיעור 18%. ההרעה בנזילות לווים בחו"ל השפיעה על הגדלת ההוצאה בגין הפסדי אשראי ל-164 מיליון ש"ח בהשוואה ל-85 מיליון ש"ח אשתקד.

כפועל יוצא, בשנת 2011 נרשם הפסד נקי מפעילות בינלאומית בסך כ-69 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך 2 מיליון ש"ח אשתקד (תשואה שלילית של 30% על ההון המוקצה).

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן:

	פעילות מקומית			פעילות בינלאומית			
	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011							
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*								
– מחיצוניים	67	867	158	1,092	774	9	783	1,875
– בינמגזרי	(10)	(565)	(57)	(632)	(698)	–	(698)	(1,330)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	57	302	101	460	76	9	85	545
הכנסות תפעוליות ואחרות	16	31	14	61	3	2	5	66
סך-הכל הכנסות	73	333	115	521	79	11	90	611
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	(9)	79	(12)	58	61	103	164	222
הוצאות תפעוליות ואחרות	22	65	28	115	31	8	39	154
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	60	189	99	348	(13)	(100)	(113)	235
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	21	65	33	119	(6)	(38)	(44)	75
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	39	124	66	229	(7)	(62)	(69)	160
תשואה להון (אחוזים)	39.6	10.9	26.9	14.3	(4.1)	(62.9)	(30.3)	8.1
יתרה ממוצעת של נכסים	1,018	13,187	2,878	17,083	1,980	1,004	2,984	20,067
יתרה ממוצעת של התחייבויות	694	1,856	662	3,212	483	39	522	3,734
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,329	19,258	4,051	24,638	2,192	1,307	3,499	28,137
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	44	242	81	367	67	9	76	443
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	8	10	6	24	9	–	9	33
אחר	5	50	14	69	–	–	–	69
סך-הכל רווח מפעולות מימון הוצאות בגין הפסדי אשראי*	57	302	101	460	76	9	85	545

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות פעילות בניה ונדל"ן (המשך):

	פעילות מקומית			פעילות בינלאומית			
	עסקים קטנים	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	סך-הכל	בנקאות מסחרית	מגזר עסקי	סך-הכל	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010							
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**								
- מחיצוניים	110	252	67	429	120	9	129	558
- בינמגזרי	(30)	69	18	57	(30)	-	(30)	27
סך-הכל רווח מפעולות מימון	80	321	85	486	90	9	99	585
הכנסות תפעוליות ואחרות	20	27	12	59	10***	1	11	70
סך-הכל הכנסות	100	348	97	545	100	10	110	655
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	43	38	(5)	76	32	53	85	161
הוצאות תפעוליות ואחרות	19	70*	27	116	30	7	37	153
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	38	240	75	353	38	(50)	(12)	341
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	13	84	27	124	2	(16)	(14)	110
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	25	156	48	229	36	(34)	2	231
תשואה להון (אחוזים)	19.7	12.1	21.2	14.9	17.8	(55.4)	0.8	12.1
יתרה ממוצעת של נכסים	1,828	14,080	2,521	18,429	2,395	875	3,270	21,699
יתרה ממוצעת של התחייבויות	770*	1,785	699	3,254	354	-	354	3,608
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,819	18,582	3,305	23,706	2,751	875	3,626	27,332
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	67	269	68	404	83	9	92	496
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	6	9	3	18	7	-	7	25
אחר	7	43	14	64	-	-	-	64
סך-הכל רווח מפעולות מימון הוצאות בגין הפסדי אשראי**	80	321	85	486	90	9	99	585

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.
***סווג מחדש.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות

המגבלות שתוארו לעיל, בקשר למגזר העסקי חלות אף על פעילות בניה ונדל"ן. בנוסף, ראוי לציין כי במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על ריכוזיות אשראי ענפית, וזאת כאשר חלקו של האשראי באחריות התאגיד הבנקאי (כולל אשראי חוץ מאזני) הניתן לענף מסוים, כהגדרתו בהוראה, עולה על 20% מסך האשראי לציבור שבאחריות התאגיד הבנקאי. שיעור החשיפה לאשראי בענף הבינוי והנדל"ן בבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הגיע לכ-21.5% (18.44% בסוף שנת 2010), והוא מהווה חריגה מההוראה האמורה.

תיקון 70 לחוק מיסוי מקרקעין. ביום 7 במרס 2011, התקבל בכנסת תיקון 70 לחוק מיסוי מקרקעין, שתחילתו ביום 31 במרס 2011. התיקון קובע, בין היתר, כי ברכישת זכות במקרקעין שאינה דירת מגורים מזכה, שהתבקש בגינה פטור, חייב הרוכש לשלם חלק מהתמורה בגין הרכישה (7.5%-15% מסכום התמורה, בהתאם למועד בו רכש המוכר את הזכות במקרקעין) ישירות לרשות המסים, כמקדמה על חשבון מס השבח החל על המוכר, וזאת לאחר ששילם למוכר 40% מסכום התמורה.

לתיקון השלכות לגבי אופן התנהלות ענף הבנקאות בעסקאות מקרקעין בכלל ולהיבטי מימון של עסקאות מקרקעין בפרט (מימון פרויקטים לבניה, מימון רכישת קרקעות, הסתמכות על שעבודי קרקעות לטובת הבנק וכו'), וזאת בהיבטים משפטיים, תפעוליים ועסקיים.

חוק הליכי תכנון ובנייה להאצת הבנייה למגורים (הוראת שעה), התשע"א-2011. ביום 3 באוגוסט 2011 התקבל בקריאה שניה ושלישית החוק האמור. החוק קובע מסלול תכנון מחודש ומזורז העוקף את ועדות התכנון הקיימות. בכל מחוז במדינה תוקם ועדה מיוחדת לדיור לאומי (ודי"ל) והיא תהיה מוסמכת לדון בתוכניות בניה למגורים בהיקף של לפחות 200 יחידות דיור. בהתאם לחוק, רק גורמים ציבוריים,

כמו משרדי ממשלה או רשויות מקומיות, יהיו מוסמכים להגיש תוכניות לאישור הוועדות המיוחדות. תוכניות אלו יהיו חייבות להיות בשטח שלא פחות מ-80% ממנו בבעלות המדינה. החוק אושר כהוראת שעה לתקופה של 18 חודשים.

חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 71), התשע"א-2011. ביום 1 באוגוסט 2011 אישרה הכנסת את החוק האמור, שמטרתו הגדלת היצע הדירות, כניסיון נוסף להתמודדות עם עליית המחירים בשוק הדיור. התיקון כולל מספר הוראות, שהעיקרית שבהן, הינה כי החל מיום 1 בינואר 2013 יבוטל הפטור ממס שבח במכירת דירת מגורים מזכה אחת לארבע שנים, ובמקומו יינתן פטור אחת לשמונה שנים בין השנים 2013-2021.

מכתב בדבר "קבוצות רכישה". ביום 25 במרס 2010 הופץ מכתב של המפקח על הבנקים, על רקע הגידול המשמעותי בהיקפי הפעילות של קבוצות רכישה, עד כדי הפיכתה לרכיב מהותי מאוד בתחום של התחלות הבניה למגורים. במכתב מצביע המפקח על הסיכונים בהם כרוכה פעילות קבוצות רכישה, בהשוואה לסיכון בהעמדת אשראי לדיור "סטנדרטי", אשר יוצרים חשש לפגיעה מהותית באיכות האשראי של התאגידים הבנקאיים.

בהתאם למכתב, במהלך הבניה ועד להשלמתה, אשראי (מאזני וחוץ מאזני) שהועמד לקבוצת רכישה, המיועדת לבנות עשר יחידות דיור ומעלה, יסווג כחבות של תאגיד בענף הנדל"ן (אף אם קבוצת הרכישה לא התאגדה באופן רשמי). בהתאמה, האשראי האמור ישוקלל בשיעור של 100% בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (במקום שיעור של 35%, או 75%. בהתאם לכללי באזל II, אילו האשראי היה נחשב כהלוואות לדיור).

בהתאם למכתב, האמור בו ייושם בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2010.

בהמשך להנחיה האמורה פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 15 באוגוסט 2010 הבהרה, לפיה על אף השינוי הנדרש בסיווג הלוואות אלה, יחולו עליהן ההוראות לחישוב הפרשות לחובות מסופקים לפי שיטת "עומק הפיגור" (אם וכאשר יתקיימו התנאים לכך).

ערבויות בנקאיות לפי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 (להלן: "חוק המכר"). ביום 21 בנובמבר 2010 פורסמו תקנות המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (ערבות בנקאית), התשע"א-2010, אשר קובעות נוסח אחיד לערבות הבנקאית לפי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ה-1974. התקנות נכנסו לתוקף בחודש פברואר 2011. בהתאם, בוטלה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 456 בדבר נוסח כתב ערבות לפי חוק המכר.

השירות ללקוחות המגזר

מרבית הפעילות העסקית במגזר הבניה והנדל"ן מתבצעת באמצעות אגף נדל"ן ותשתיות. האגף מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות הן לחברות הגדולות והן לחברות בדרג ביניים העוסקות בייזום והשקעות בתחומי הנדל"ן למגורים והמניב בשוק המקומי. בנוסף מתבצעת פעילות המימון של המגזר על ידי מנהלי עסקים באגף חברות גדולות, בעיקר מול חברות אחזקה, שעיקר פעילותן מתמצה באחזקת חברות בתחום הנדל"ן.

במסגרת אגף נדל"ן ותשתיות פועלת יחידה לטיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתיות לאומיות (אנרגיה, חשמל, מתקני התפלה ומים, כבישי אגרה, בעיקר בשיטת PPP). היחידה עוסקת בהעמדת חבילות מימון מתאימות, תוך שיתוף משקיעים מוסדיים (להם יתרון בגיוס מקורות מימון ארוכים) או שיתוף גורמים בנקאיים במימון העסקה.

בנק מרכנתיל דיסקונט מעמיד את השירות ללקוחות המגזר באמצעות אגף נדל"ן המטפל בכל חברות הנדל"ן הפועלות במסגרת בנק זה, ועוסקות בתחומי ייזום הכולל מימון בשיטת "ליווי פיננסי סגור", למטרת ביצוע פרוייקטים לבניית מבנים, בעיקר מבני מגורים (בטיפול מחלקת ליווי בניה), קבלנות ביצוע, נדל"ן מניב ואחזקות נדל"ן (בטיפול מחלקת נדל"ן).

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות

גורמי ההצלחה הקריטיים בפעילות כוללים:

- קשר שוטף עם הלקוחות, שירות איכותי, שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי בפרויקטים שהסתיימו;
- מתן מענה מהיר לבקשות אשראי ושירותים נלווים אחרים;
- מרווחים ועמלות תחרותיים התואמים, בקירוב, את אלה המוצעים על ידי גורמים תחרותיים;
- הצעת תנאים תחרותיים מהיבט תנאי הליווי, היקף הזרמת ההון הנדרשת וגמישות בשחרור עודפים;
- שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים, המסייעים בתהליך קבלת החלטות ובקרה במהלך הליווי הפיננסי;
- מיפוי וקריאה נכונה של השוק במטרה לזהות מערכת של סיכונים - סיכויים הטמונה בתחומי הפעילות השונים כבניה עממית למגורים, מגורי יוקרה, נכסים מניבים איכותיים בתחום המשרדים והמסחר;
- איתור וליווי פרויקטים באזורי ביקוש במרכז הארץ ובפריפריה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של הפעילות

הלקוחות בענף פעילים בו זמנית מול מספר בנקים, כך שהיתרון היחסי בפעילות מושתת על היכרות ארוכת טווח של הבנק עמם ובכלל זה שביעות רצון מתמשכת מטיב השירות והליווי הפיננסי. לצורך מתן שירות איכותי ללקוחות דרוש משאב אנושי בעל מיומנות גבוהה, היכרות מעמיקה של לקוחות המגזר, מאפייני פעילותם וניתוח צרכיהם, תוך התאמת מוצרי הבנק לצרכים לעיל. בנוסף נדרשות מערכות למעקב ובקרה אחר חשיפות וסיכונים שונים במהלך הלווי.

שיטת הליווי הפיננסי הסגור של פרויקטים אמורה, לכאורה, לאפשר לקבלן לממן כל פרויקט בבנק אחר.

עם זאת בהתייחס לעובדה שעודפים בפרויקטים שמלווים על ידי הבנק או מסגרות שוטפות שהוקצו לחברות ו/או ליזמים משמשים במקרים רבים כהון עצמי למינוף פרויקטים אחרים, קיים קושי מסוים לבצע מעבר מבנק לבנק, בעיקר בקרב לקוחות קטנים ובינוניים, המושפעים במיוחד ממגבלת זמינות של אמצעים כספיים להזרמת הון.

נדרשת גם היערכות מתאימה לצורך עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות פנימיות שקבע דירקטוריון הבנק לגבי שיעורי חשיפת הבנק המירבית במימון הענף.

תחליפים למוצרים ולשירותים של הפעילות והשינויים שחלו בהם

המימון החוץ בנקאי מהווה מקור מימון תחליפי ללקוחות בענף לגבי אשראי לטווח ארוך ובינוני המשמש למימון השקעות ו/או רכישת נכסים מניבים, כאשר בפרויקטים לבניה הלקוחות מעדיפים בדרך כלל שימוש באשראי מגשר לטווח בינוני-קצר לתקופת ההקמה.

החל מהמחצית השניה של שנת 2009, על רקע שיפור בביצוע העסקי של חברות הפועלות בשוק המקומי והגאות בשוק ההון, גדלה זמינות חלק מהלקוחות הגדולים והחסונים בענף למקורות מימון חוץ בנקאיים. ההוראות שנקבעו בעקבות המלצות ועדת חודק, המחייבות קבלת בטחונות, הפכו את חברות המגזר ליעד מועדף על ידי הגופים המוסדיים בשל קבלת שעבוד בטחונות נדל"ניים. יחד עם זאת, ללקוחות הקטנים והבינוניים תלות גבוהה במערכת הבנקאית, בהשגת מקורות מימון לתמיכה בפעילותן.

מבנה התחרות בפעילות והשינויים שחלו בו

עיקר התחרות בפעילות מתקימת בתוך המערכת הבנקאית. בתקופות בהן ניתן לבצע גיוס הון ואג"ח בשוק ההון, מהווה המימון החוץ בנקאי מקור מימון תחליפי למימון לטווח ארוך אשר נדרש, בדרך כלל, להקמה ו/או רכישה של נכסים מניבים בארץ או בחו"ל או כהון למימון הקמת פרויקטים בחו"ל.

במימון פרויקטים בתחום התשתית ונכסים מניבים בארץ קיימת תחרות מול בנקים מקומיים וגופים מוסדיים (כגון חב' ביטוח וקרנות פנסיה).

חלק מהגופים המוסדיים עוסקים בהעמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי דירות.

התמודדות עם התחרות

האמצעים העיקריים להתמודדות עם התחרות כוללים מתן שירות מקצועי, מהירות תגובה ובניית מערכת תקשורת מקיפה ושוטפת עם הלקוחות, תוך ראייה כוללת של צרכיהם הפיננסים.

מוצרים ושירותים

השירותים הניתנים כוללים:

- אשראי להקמת פרויקטים המיועדים למגורים ו/או המיועדים לשמש כנכסים מניבים (בעיקר מסחר ומשרדים שחלקים ניכרים מתוכם משווקים מראש);
- אשראי להקמה ורכישת נכסים מניבים המיועדים למסחר ומשרדים;
- אשראי למימון שוטף ו/או השקעות בארץ, ובמקרים חריגים להשקעות בחו"ל;
- העמדת ערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות דיור וערבויות לבעלי הזכויות בקרקע במסגרת עסקאות קומבינציה;
- מתן אשראי לפרויקטים בתחום התשתיות הלאומיות בשלב ההקמה וההפעלה.

לפרטים נוספים אודות השירות ללקוחות המגזר בבנק, ראו "המגזר העסקי" לעיל.

פעילות המשכנתאות

התפתחויות בשוק המשכנתאות

בשנת 2011 המשיך שוק המשכנתאות להתאפיין בתחרות עזה בין הבנקים הפועלים בו. עם זאת, בחודשים האחרונים של השנה הסתמנה ירידה בהיקף ביצוע המשכנתאות.

	לשנה שהסתיימה ב–31 בדצמבר		
	2011	2010	
	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
סך האשראי לדיור שניתן על ידי הבנקים למשכנתאות, לא כולל מיחזורים פנימיים	44,720	47,050	(5.0)
אשראי מכספי מדינה	140	468	(70.1)
סך האשראי לדיור שניתן על ידי הבנקים למשכנתאות, לא כולל אשראי מכספי מדינה ומיחזורים פנימיים	50,746	54,950	(7.7)

תחומי הפעילות

הלוואות לרכישת או לבניית דיור. הלוואות לרכישת יחידות דיור או לבנייתן (על ידי פרטיים). ההלוואות ניתנות בעיקרן למשקי בית. הלוואות אלה מהוות את עיקר הפעילות בתחום המשכנתאות.

הלוואות לכל מטרה בשעבוד יחידת מגורים. הלוואות הניתנות שלא במהלך רכישת או בניית יחידת דיור, אלא כנגד שעבודה. בנק דיסקונט למשכנתאות מציע לציבור שדירתו פנויה ממשכנתא, או שהיקף חוב המשכנתא בגינה נמוך יחסית, להשתמש בדירתו כבטוחה לגיוס הון לשימוש משק הבית.

פעילות תומכת - ביטוח אגב משכנתא. כבטוחה נוספת לאשראי שניתן על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, דורש בנק זה מלקוחותיו ביטוח נכס ובחלק מהמקרים ביטוח חיים.

בנק דיסקונט למשכנתאות הקים חברת בת, דיסקונט למשכנתאות לבית סוכנות לביטוח (2005) בע"מ, שהינה סוכנות ביטוח. סוכנות הביטוח פועלת באופן עצמאי ומשווקת את הביטוחים באמצעות מוקד טלפוני הנפרד מהמוקד הטלפוני של הבנק.

אסטרטגיה עסקית

מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק מתוכנן להתבצע בשנת 2012. המיזוג יאפשר לבנק מכירת משכנתאות מתוך ראיית לקוח כוללת, מוצר המשכנתא יתווסף לסל מוצרי העוגן המוצעים ללקוחות הבנק. הבנק יפעל להעמיד לרשות לקוחותיו מערך שירות מקצועי ויעיל גם בתחום זה.

היקף הפעילות והרווח הנקי

היקפי ביצוע של הלוואות לדיור. בשנת 2011 הסתכם היקף ההלוואות לדיור שבוצעו בסך של 4,068 מיליון ש"ח, לעומת 4,906 מיליון ש"ח בשנת 2010, ירידה של 17.1%. הסך האמור כולל כ-377 מיליון ש"ח הלוואות שמוחזרו בשנת 2011, לעומת 370 מיליון ש"ח בשנת 2010, גידול של 1.9%.

הרווח הנקי מהפעילות הסתכם בשנת 2011 ב-60 מיליון ש"ח, לעומת 38 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 57.9%.

שיעור תשואת הרווח הנקי, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון בפעילות, הגיע ל-7.9% בשנת 2011, לעומת 6% בשנת 2010.

הוצאות בגין הפסדי אשראי. בשנת 2011 נרשמה הקטנת הוצאות בסך של 9 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות בסך של 3 מיליון ש"ח בשנת 2010.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות:

	פעילות מקומית			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך–הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011			
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*				
– מחיצוניים	211	43	4	258
– בינמגזרי	(58)	(17)	(2)	(77)
סך–הכל רווח מפעולות מימון	153	26	2	181
הכנסות תפעוליות ואחרות	42	3	–	45
סך- הכל הכנסות	195	29	2	226
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	(2)	(7)	–	(9)
הוצאות תפעוליות ואחרות	135	7	–	142
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	62	29	2	93
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	23	9	–	32
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	38	20	2	60
תשואה להון (אחוזים)	5.4	19.9	19.6	7.9
יתרה ממוצעת של נכסים	19,113	1,256	155	20,524
יתרה ממוצעת של התחייבויות	1,357	50	–	1,407
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,370	1,332	150	10,852
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,326	–	–	1,326
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	149	26	2	177
אחר	4	–	–	4
סך–הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	153	26	2	181

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות פעילות המשכנתאות (המשך):

	פעילות מקומית			
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות מסחרית	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*				
- מחיצוניים	160	37	-	197
- בינמגזרי	(43)	(13)	-	(56)
סך-הכל רווח מפעולות מימון	117	24	-	141
הכנסות תפעוליות ואחרות	48	*3	-	51
סך- הכל הכנסות	165	27	-	192
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	4	(1)	-	3
הוצאות תפעוליות ואחרות	118	10	-	128
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	43	18	-	61
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	16	7	-	23
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	27	11	-	38
תשואה להון (אחוזים)	4.7	10.8	-	5.7
יתרה ממוצעת של נכסים	16,327	1,276	179	17,782
יתרה ממוצעת של התחייבויות	1,531	68	-	1,599
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,016	1,517	233	9,766
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,538	-	-	1,538
מרכיבי הרווח מפעולות מימון:				
מרווח מפעילות מתן אשראי	114	22	-	136
אחר	3	2	-	5
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	117	24	-	141

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

מגבלות חקיקה

מגבלת הלימות ההון. כיוון שהפעילות במסגרת מתווה דיסקונט (ראו להלן) מתבצעת על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות, היא עשויה להיות מוגבלת במגבלת הלימות ההון של בנק זה. יחס ההון לרכיבי סיכון של בנק דיסקונט למשכנתאות הגיע ביום 31 בדצמבר 2011 לשיעור של 13.9%.

מגבלת ריכוזיות אשראי. על פי הוראות ניהול בנקאי תקין נדרשת הפרשה נוספת בגין ריכוזיות אשראי בהלוואות לדיור כאשר יתרת ההלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה לפי עומק הפיגור, בניכוי ההפרשה, עולה על 1.5% מיתרת ההלוואות לדיור. ליום 31 בדצמבר 2011 היחס האמור בבנק דיסקונט למשכנתאות עמד על 0.7% ולכן לא נדרשה הפרשה.

הנחיות והוראות של המפקח על הבנקים, שנועדו לגרום לריסון בשוק המשכנתאות

- **מכתב המפקח על הבנקים בנושא התפתחויות בסיכונים בגין הלוואות לדיור.** ביום 11 ביולי 2010 פרסם המפקח הוראה בדבר התפתחויות בסיכונים בגין הלוואות לדיור. בהוראה נקבע כי לאור ההתפתחויות האחרונות בשוק הדיור נדרשים הבנקים לבחון מחדש את תיקי האשראי שלהם ואת מדיניות האשראי בנושא משכנתאות ולוודא כי מדיניותם תואמת את תאבון הסיכון שהוגדר באסטרטגיה העסקית שלהם. כן נקבע כי כל תאגיד בנקאי יבצע הפרשה נוספת בגין הלוואות לדיור, בשיעור של 0.75% לפחות, בגין כל הלוואה לדיור שניתנה מיום 1 ביולי 2010 ואילך, ואשר שיעור המימון הראשוני שלה היה גבוה מ-60%.

בבנק דיסקונט למשכנתאות נערכה בחינה, ממנה עלה כי שיעור ההפרשה הנוספת המינימלית כאמור הינה ראויה, בהינתן סיכון האשראי הקיים כיום באשראי חדש שניתן על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות בשיעור המימון שנקב המפקח.

בהמשך להנחיות האמורות, במטרה לשפר את ניהול סיכון האשראי בתחום זה, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 13 ביולי 2010 הוראה המרחיבה את הדיווח בנושא הלוואות לדיור, בתוקף מיום 30 ביוני 2011.

- **מכתב המפקח על הבנקים בנושא הלוואות ממונפות לדיור.** ביום 28 באוקטובר 2010 פרסם המפקח הוראה בדבר שינוי משקל הסיכון, כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203, על חלק מהלוואה שהועמד בריבית משתנה. עיקרה של ההוראה הינה כי לאור ההתפתחויות האחרונות בשוק הדיור, כל הלוואה חדשה לדיור, אשר אושרה החל מיום 26 באוקטובר 2010, שסכומה מעל 800,000 ש"ח ואשר שיעור המימון בה גבוה מ-60% וחלק ההלוואה שניתן בריבית משתנה עולה על 25%, תחייב את הבנקים להעלות את משקל הסיכון בהלוואות אלו ל-100%.
- **הנחיית המפקח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור בריבית משתנה.** ביום 3 במאי 2011, פרסם המפקח על הבנקים הנחיה בנושא הלוואות לדיור בריבית משתנה, אשר תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני או על הלוואות אשר התאגיד הבנקאי אישר את מיחזורן, מיום 5 במאי 2011 ואילך. ההנחיה מגבילה את החלק מההלוואה לדיור בריבית משתנה לשליש מסך ההלוואה לדיור שמעמיד תאגיד בנקאי ללווה. כלומר, תאגיד בנקאי יאשר הלוואה לדיור, רק אם היחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה, לבין סך ההלוואה לדיור אינו עולה על 33.3%. המגבלה חלה על הלוואות חדשות לדיור בכל מסלולי הריבית המשתנה שבהן הריבית עשויה להשתנות במהלך תקופה קצרה מחמש שנים. כמו כן, ההנחיה גם מסדירה חובת גילוי ללקוחות שנטלו בעבר הלוואות לדיור במסלול של ריבית משתנה לא צמודה על בסיס הפריים, כאשר רכיב ההלוואה שנטלו במסלול זה הוא שליש או יותר. המגבלות האמורות אינן חלות, בתנאים מסוימים, על הלוואות בהן משולם מרכיב הריבית בלבד (הלוואות גרייס), הלוואות אשר הועמדו לתושבי חוץ והלוואות "לכל מטרה" בסכום שאינו עולה על 100,000 ש"ח.
- **הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור.** בהתאם למכתב המפקח מיום 1 במאי 2011 ולהבהרות שנמסרו על ידי הפיקוח, נדרשו התאגידים הבנקאיים לבצע הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור וזאת בנוסף להפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור. זאת, כדי להביא בחשבון את הירידה בשיעור הכיסוי של ההפרשה בגין תיק ההלוואות לדיור, לנוכח הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור שעדיין לא קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק הפיגור. לפרטים נוספים, ראו להלן בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

הוראה בנושא טיפול בחובות בעייתיים בחובות לדיור - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314. לפרטים בדבר ההוראה, ראו ביאור 1 ד' סעיף 4.3 לדוחות הכספיים.

הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 12) (הלוואה נוספת והשתתפות בהחזרי הלוואה), התשע"א-2011. ביום 5 בינואר 2011, עברו בקריאה טרומית הצעת חוק הלוואות לדיור (הלוואה והשתתפות בהחזרים לרוכשי דירה ראשונה), התשע"א-2010 והצעת חוק הלוואות לדיור (הלוואה והשתתפות בהחזרי משכנתא באזור פיתוח), התש"ע-2010. הצעות החוק נועדו להקל על חסרי דיור לרכוש דירה משלהם, ולתת תמריץ למעבר אוכלוסיה חזקה לאזורי הפריפריה. הסיוע מיועד למי שירכשו דירה ראשונה בבניה רוויה. רוכשי הדירות יקבלו הלוואה בנקאית נוספת על זו אשר מגיעה לזכאי משרד השיכון, בריבית עד 3%. לרוכשים באזורי עדיפות לאומית המדינה תסבסד את החזרי המשכנתה כל עוד הזכאי יחזיק בדירה, או יגרור את ההלוואה לנכס אחר באזור דומה. ביום 15 במרס 2011 אוחדו ההצעות כאמור תחת הצעת החוק שבכותרת והועברו למליאה לקריאה ראשונה.

יצויין כי ביום 30 במרס 2011 הוגשה הצעת חוק נוספת, הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון - מענק לרכישת דירת מגורים מזכה באזור עדיפות לאומית), התשע"א-2011, שמציעה לקבוע מענק והלוואה עומדת לזכאים באזורי עדיפות לאומית. כמו כן, מוצע לקבוע שרוכש דירת מגורים מזכה יהיה חייב בשיעור של מחצית מהשיעור הקבוע למס רכישה.

פס"ד בבית דין לחוזים אחידים. לפרטים בדבר פסק דין שניתן בעניין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה של הבנק הבינלאומי הראשון, ר' בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

תחרות

בענף המשכנתאות מתחרים מרבית הבנקים: בנק למשכנתאות, בנקים למשכנתאות שמוזגו והפכו לאגף בבנק מסחרי ובנקים מסחריים. כמו כן, חלק מחברות הביטוח מציעות אף הן משכנתאות. התחרות בענף קשה, ומוטת מחיר באופן מובהק. התחרות מושפעת, בין היתר, מראיית ענף המשכנתאות כמוצר עוגן לשימור לקוחות קיימים ולגיוס לקוחות חדשים.

שיווק מוצרי משכנתא

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד את השירות ללקוחותיו ב-75 נקודות מכירה, ארבעה סניפים עצמאיים (סניף ראשי תל אביב, סניף פל ים בחיפה, סניף הבורסה ברמת גן וסניף מודיעין) ו-71 סניפים המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט לישראל בע"מ או בסמוך אליהם. כמו כן, מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות מוקד טלפוני, המחולק לשני מוקדמים מתמחים: מוקד מכירות המטפל בפניות של לקוחות המתעניינים בהלוואה חדשה, לרבות ליווי שוטף של הלקוח בתהליך העמדת ההלוואה, ומוקד קשרי לקוחות הנותן מענה ללקוחות קיימים.

בנק דיסקונט למשכנתאות עוסק בשיווק ופרסום מוצריו המרובים והמגוונים בהתאמה לצרכים המשתנים של הציבור, לתנאים הכלכליים המשתנים ולמגמות במשק. במקביל, ממשיך בנק דיסקונט למשכנתאות להרחיב את פעילותו באוכלוסיות מגוונות כגון: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, אח"מים ועוד.

ההלוואות לדיור בבנק מרכנתיל דיסקונט ניתנות במסגרת סניפים מתמחים של בנק זה.

מבצע לשיווק משכנתאות - מתווה דיסקונט

הבנק יחד עם בנק דיסקונט למשכנתאות יצאו בחודש יולי 2007 במתווה משכנתא בריבית אטרקטיבית, שנועד להגדיל את תיק האשראי של בנק דיסקונט למשכנתאות ואת חלקו בשוק המשכנתאות.

הבנק קובע את הזכאים למתווה דיסקונט ומנפיק להם אישור זכאות לקבלת תנאי ריבית המתווה.

הבנק מעמיד לבנק דיסקונט למשכנתאות מקורות בהתאם לתנאי המשכנתא ששווקה (back to back) בניכוי מרווח שנקבע מראש (להלן: "הפקדון"). הוסכם כי במקרים של פרעון מוקדם או מיחזור האשראי, יפרע או ימוחזר במקביל הפקדון שהועמד על ידי הבנק. בתחילת שנת 2010, נוכח עודפי המקורות שהחלו להצטבר בבנק דיסקונט למשכנתאות, הוסכם כי בנק דיסקונט למשכנתאות יוכל לתת אשראי במסגרת המתווה גם ממקורותיו.

בנק דיסקונט למשכנתאות מעמיד לבעלי אישור זכאות משכנתא בריבית אטרקטיבית, בכפוף לעמידתם בקריטריונים שקבע הבנק (נכון לשנת 2011 משכורת של 4,000 ש"ח ומעלה או הון בסכום מינימלי של חצי מיליון ש"ח).

הלקוח מחויב לעמוד בתנאים אלה במשך חמש שנים לפחות. במידה ולא עמד בתנאי הזכאות יעלה שיעור הריבית ללקוח בהתאם להנחיית הבנק (ובמקביל תועלה ריבית הפקדון באותו שיעור).

אישור הזכאות על ידי הבנק מאפשר ללקוח לפנות לבנק דיסקונט למשכנתאות לקבלת הריבית האטרקטיבית, אך אינו מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות לאשר מתן הלוואות משכנתא במסלול המתווה או בכלל מאחר והוא אשר נושא בסיכון האשראי.

בהתאם להסדר הקיים מספר שנים בין הצדדים, בנק דיסקונט למשכנתאות משלם לבנק עמלה חד פעמית בגין הפניית לקוחות קיימים של הבנק.

הטיפול החשבונאי אותו נקטו הבנק ובנק דיסקונט למשכנתאות בדוחות הכספיים בקשר עם המבצע האמור הינו בהתאם לטיפול החשבונאי אותו הם נוקטים בעסקאות של מתן הלוואות אחרות לדיור ובעסקאות של קבלת פקדונות אחרים מבנקים או מתן פקדונות אחרים לבנקים.

להלן פרטים בדבר היקפי הפעילות במסגרת המתווה בשנת 2011:

	מגזר צמוד מדד	מגזר לא צמוד	מגזר צמוד מט"ח	סך-הכל
	ליום 31 בדצמבר 2011			
	במיליוני שקלים חדשים			
אשראי לדיור במסגרת מתווה דיסקונט – ממקורות שהעמיד הבנק	1,687	1,242	49	2,977
אשראי לדיור במסגרת מתווה דיסקונט – ממקורות עצמיים של בנק דיסקונט למשכנתאות	121	–	–	121
אשראי לדיור שלא במסגרת מתווה דיסקונט	69	142	3	214
הפקדונות שהעמיד הבנק	1,647	1,214	47	2,908

סך נוסף של 69.4 מיליון ש"ח הועמד בתחילת חודש ינואר 2012, מזה 39.2 מיליון ש"ח במגזר צמוד המדד, 28.5 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד בריבית משתנה ו-1.7 מיליון ש"ח במגזר צמוד מט"ח.

שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הצמוד למדד היה 2.49% בשנת 2011. שיעור הריבית הממוצעת על הלוואות שניתנו במסגרת מתווה דיסקונט במגזר הלא צמוד בריבית משתנה היה 3.60% בשנת 2011.

המקורות שהעמיד הבנק לבנק דיסקונט למשכנתאות הינם בשיעור הריבית על ההלוואות בניכוי מרווח כלכלי שנקבע מראש.

מערכות מידע

בחודש פברואר 2007 אישר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות את פרוייקט "שמיים", אשר מטרתו הייתה שידרוג מערכות המידע הקיימות. לפרטים בדבר התקשרות בנק דיסקונט למשכנתאות עם הבנק לקבלת שירותי מחשוב, ראו "פרוייקטים מתוכננים עיקריים" ב-"מערכות מידע ומחשוב" בפרק "רכוש קבוע ומתקנים". נוכח ההחלטה בדבר מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק, שונתה מטרת הפעילות והוגדרה כהפעלת מערך המשכנתאות בבנק דיסקונט.

הפעילות הבינלאומית

כללי

פעילות קבוצת דיסקונט בחו"ל מתבצעת בעיקר באמצעות חברות הבת בארה"ב ובאורגוואי (כולל נציגויות באמריקה הלטינית) חברת הבת בשוויץ ובאמצעות סניף הבנק בלונדון.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על הפעילות הבינלאומית:

מגבלת החשיפה לשלוחות בחו"ל. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, דירקטוריון תאגיד בנקאי, שפועל או שבכוונתו לפעול באמצעות שלוחות חו"ל, נדרש לדון ולאשר מסמך מדיניות מקיף בנושא הפעילות בשלוחות חו"ל. במסגרת המסמך האמור, דירקטוריון התאגיד הבנקאי נדרש, בין היתר, לקבוע מגבלה, או מערכת מגבלות, על החשיפה לפעילות שלוחות חו"ל, אשר ישקפו את התיאבון לסיכון לגבי פעילות שלוחות חו"ל, ובלבד שעיקר פעילות התאגיד הבנקאי והקבוצה הבנקאית תהיה בישראל.

ביום 11 במאי 2011, אימץ דירקטוריון הבנק את הצהרת התיאבון לסיכון של קבוצת דיסקונט, אשר גובשה במסגרת תהליך הערכת הנאותות ההונית, ה-ICAAP, בה נקבע, בין היתר, כי היקף נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחות בחו"ל לא יעלה על 30% מסך נכסי הסיכון של הקבוצה (לא כולל סיכון תפעולי; בהתאם לנדבך הראשון להוראות באזל II). בנוסף, נקבעו מגבלות פרטניות, המתייחסות לכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל.

שיעור החשיפה המחושבת של הבנק לשלוחות חו"ל עמד על 19.34% מסך נכסי הסיכון ביום 31 בדצמבר 2011.

הבנק עוקב אחר התפתחות שיעור החשיפה בגין פעילותו בשלוחות חו"ל.

פיקוח רגולטורי בחו"ל. פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות הרלבנטיות.

הנחיות בשוויץ. בהתאם לדרישות הרגולטור השוויצרי (FINMA), שפורסמו בחודש אוקטובר 2010, הבנק התחיל ליישם את ההנחיות בתחום פעילות חוצה גבולות (Cross Border Activity).

היקף הפעילות והרווח הנקי

ההפסד הסתכם בשנת 2011 ב-37 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי של 111 מיליון ש"ח בשנת 2010.

שיעור התשואה, המחושב על ההון שהוקצה לפעילות על בסיס היתרה הממוצעת של נכסי הסיכון המשמשים בפעילות, הגיע לתשואה שלילית של 2.2% בשנת 2011, לעומת תשואה חיובית בשיעור 6.6% בשנת 2010.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2011 ב-339 מיליון ש"ח, לעומת 243 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 39.5%.

להלן יובאו נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית:

	משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	–	102	338	177	202	819
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	48	69	145	(93)	169
סך- הכל הכנסות	–	150	407	322	109	988
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	–	158	153	3	25	339
הוצאות תפעוליות ואחרות	1	41	198	404	150	794
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	(1)	(49)	56	(85)	(66)	(145)
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	–	(18)	18	(29)	(78)	(107)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	–	(31)	38	(56)	12	(37)
תשואה להון (אחוזים)	–	(11.8)	2.3	(26.3)	2.6	(2.2)
יתרה ממוצעת של נכסים	8	3,423	8,907	4,769	15,952	33,059
יתרה ממוצעת של התחייבויות	19	1,542	2,103	18,559	8,700	30,923
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	11	6,329	10,741	2,486	4,344	23,911

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

נתונים עיקריים אודות הפעילות הבינלאומית (המשך):

	משקי בית	מגזר עסקי	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	אחר	סך-הכל
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	3	160	310	202	365	1,040
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	67	68***	142	(78)	199
סך- הכל הכנסות	3	227	378	344	287	1,239
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	–	140	91	9	3	243
הוצאות תפעוליות ואחרות	1	108	183*	346	80	718
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	2	(21)	104	(11)	204	278
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(1)	22	21	4	121	167
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	3	(43)	83	(15)	83	111
תשואה להון (אחוזים)	–	(6.6)	13.0***	(9.5)	22.5	6.6
יתרה ממוצעת של נכסים	36	5,981	7,665	4,591	16,159	34,432
יתרה ממוצעת של התחייבויות	161	1,496	3,252	18,006	10,156	33,071
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	36	9,417	9,074	2,115	5,180	25,822

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.
***סווג מחדש.

מיסוי

על פי הסכם עם רשויות המס בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

התפתחויות במגזר

שירותי בנקאות פרטית ללקוחות בארה"ב. בשנת 2011 נפתח סניף בברוקלין, המתווסף לסניף בסטייטן איילנד שהוקם בשנת 2010,

שניהם סניפים המעניקים שירותי בנקאות פרטית ללקוחות בארה"ב.

ניירות ערך מגובי נכסים. לפרטים בדבר השקעות הקבוצה בניירות ערך מגובי נכסים, ראו לעיל "ניירות ערך" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", חלק א' לנספח לדוח הדירקטוריון וביאור 3 לדוחות הכספיים.

אידיבי (סוויס). לפרטים בדבר תביעה שהגיש נושא משרה בכירה לשעבר ב-אידיבי (סוויס), ראו "הליכים משפטיים נוספים" בסעיף "הליכים משפטיים" להלן.

השירות ללקוחות המגזר

אירופה. אידיבי (סוויס) בנק, הינו חברה בת בשוויץ, בבעלות מלאה של בנק דיסקונט. אידיבי (סוויס) מפעיל סניפים בג'נבה ובציריך ונותן מענה ללקוחות תושבי חוץ וישראלים, בשירותי בנקאות פרטית מתקדמים ובניהול השקעות במרכז פיננסי בינלאומי.

בישראל פועלת נציגות של אידיבי (סוויס) בנק, למתן מידע, לקידום (promotion) עסקי אידיבי (סוויס) בנק בישראל ולביצוע הפעולות הנלוות להגשת הבקשה לפתיחת חשבון ללקוח בבנק במדינת חוץ.

לבנק סניף בלונדון, אשר מתמקד במתן שירותי בנקאות מסחרית, ללקוחות ישראלים ומקומיים ולחברות בבריטניה ובמערב אירופה. עיקר פעילות הסניף במתן אשראי למגזר הנדל"ן למלונאות ולמימון פעילות סחר חוץ בענף הדלקים והאנרגיה. הסניף מעניק שרותי סחר חוץ הכוללים אשראי דוקומנטרי וניכיון שטרות.

כמו כן, לבנק נציגות בצרפת (פריס). הבנק בוחן את המשך הפעלת הנציגות.

ארצות הברית. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל.

בנק זה מפעיל כיום ארבעה סניפים במדינת ניו יורק, סניף אחד בפלורידה, שני סניפים בקליפורניה וסניף באיי קיימן.

לאי די בי ניו יורק חברה בת בנקאית באורוגוואי - דיסקונט בנק (לטין אמריקה) ונציגויות באמריקה הלטינית ובישראל.

שירותים ומוצרים עיקריים של אי די בי ניו יורק

אשראי - אי די בי ניו יורק, מעניק אשראי בנקאי למגוון רחב של חברות אמריקאיות וישראליות, הפועלות בארה"ב, לבעלי מניותיהן וללקוחות בנקאות פרטית.

מגזר החברות הבינוניות (Middle market) - אי די בי ניו יורק מעניק אשראי למגזר החברות הבינוניות, הפועלות בענפים שונים, באזור המטרופוליטני של ניו יורק, דרום פלורידה ולוס אנג'לס. ענפי העסקים העיקריים בהם פעיל אי די בי ניו יורק הינם נדל"ן מסחרי, הלבשה ומוצרים נלווים, מזון, חברות מימון, ארגונים שלא למטרת רווח, תעשיית הבריאות וכן מימון פעילות מקומית של חברות ישראליות. ללקוחות מוצע מגוון רחב של שירותים ומימון, ובכלל זה ניהול חשבונות לקוחות, ערבויות, אשראי לקוחות, גביה, מקדמות כנגד חשבונות לקוחות ומלאי, מימון יבוא וכן ניהול מקוון של שירותי בנקאות (Cash Management).

הלוואות למימון הון חוזר (Asset based lending) - הלוואות אלה כוללות מימון כנגד מלאי וחייבים ומאפשרות לממן הון חוזר, באמצעות מינוף נכסיו השוטפים של הלקוח.

רכישת חובות לקוחות (Factoring) - פעילות זו משרתת טווח רחב של חברות במגוון תחומי פעילות. מדובר במיסוד קווי אשראי, כנגד תקבולים מלקוחותיו של הלווה. סוג זה של אשראי בנקאי מגביר את מידת הביטחון של הלווה בלקוחותיו וכן, משפר את תהליך הגביה מאותם לקוחות. אחד היתרונות של סוג פעילות זה הוא היכולת להתאים חבילת פקטורינג לצרכיו של לקוח ספציפי.

הלוואות לענף הנדל"ן המסחרי - המוצרים העיקריים הם קווי אשראי וכתבי אשראי וכן הלוואות בריבית קבועה ומשתנה למימון רכישת נכסי מקרקעין, בעיקר בתחום התעשייתי והמסחרי וכן מימון לפרויקטי מגורים (Multi Family), ובכלל זה הלוואות לזמן ארוך לפרויקטים יציבים והשתתפויות בהלוואות עם מוסדות פיננסיים אחרים בארה"ב. העמדת המימון כאמור נעשית תוך שימוש בסטנדרטים גבוהים, המבטיחים שמירה על רמה גבוהה של איכות האשראי. בנוסף, מעניק הבנק שירותי אשראי שונים ללקוחות הבנקאות הפרטית המקומית.

מימון סחר חוץ - מכתבי אשראי ומימון סחר חוץ ממשיכים להוות מקור הכנסה משמעותי עבור אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק מדורג במקום החמישים, מבין כלל הבנקים בארה"ב, בהוצאת מכתבי אשראי. המערכת האוטומטית להנפקת מכתבי אשראי ביוזמת הלקוח, המופעלת ב-אי די בי ניו יורק, הינה מערכת מבוססת אינטרנט, המאפשרת הנפקה ותיקון של מכתבי אשראי באופן מהיר, קל ומדויק יותר מאשר בעבר.

בנקאות קמעונאית - אי די בי ניו יורק מעניק מכלול מוצרים ושירותים בנקאיים, כולל חשבונות שיקים אישיים ועסקיים, חשבונות לפעילות בשוק ההון, פיקדונות לזמן קצוב ושירותים חדשניים של ניהול בנקאות מקוונת, ללקוחות הבנקאות הפרטית ולחברות.

בנקאות פרטית בינלאומית - אי די בי ניו יורק מעניק שירותי בנקאות פרטית מקצועיים, ללקוחות שאינם תושבי ארה"ב. שירותים אלה, המוצעים על ידי אי די בי ניו יורק, מתאפיינים בבנקאות אישית, המושתתת על נוכחות במדינות אמריקה הלטינית ובישראל ופיתוח קשר אישי

יציב וארוך טווח עם לקוחותיו.

פיקדונות מלקוחות שאינם תושבי ארה"ב, כולל פיקדונות מלקוחות הבנק באורוגוואי (DBLA), מהווים כיום את מרבית הפיקדונות מלקוחות באי די בי ניו יורק. לרשות לקוחות אלה עומדים, באמצעות בנקאי החטיבה הבינלאומית, מוצרים ושירותים של אי די בי קפיטל, חברת בת של אי די בי ניו יורק, העוסקת בתיווך ומסחר בשוק ההון. כמו כן, נהנים לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית משירות ניהול השקעות, כמתואר להלן וממגוון מוצרים מובנים. בנוסף, הבנק מעניק שירותי אשראי שונים ללקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית.

בנקאות פרטית ללקוחות ארה"ב. הלקוחות הינם לקוחות בנקאות פרטית תושבי ארה"ב, בעלי רמה גבוהה של עושר אישי וכן חברות בעלות פעילות מקומית. לקוחות אלה נהנים משירותים אקסקלוסיביים של בנקאות אישית וממגוון מוצרים משלימים, לרבות מוצרים ושירותים של אי די בי קפיטל, כאמור לעיל, המוענקים להם באמצעות סניפי אי די בי ניו יורק,

שירותי הבנקאות הפרטית ללקוחות ארה"ב מוענקים באמצעות סניפי אי די בי ניו יורק, לרבות באמצעות סניפים ייעודים, שהוקמו לשם כך ב-בסטייטן איילנד (2010) ובברוקלין (2011).

מחלקת השקעות ונאמנות. המחלקה מציעה שירותי ניהול השקעות ונאמנות (Investment Management and Trust), ללקוחות בנקאות פרטית בינלאומית וללקוחות הבנקאות הפרטית תושבי ארה"ב, בשינויים המחויבים, על פי ההבדלים בסוג הפעילות ובהעדפות הלקוחות.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה

פעילות הבנק כמתווך פיננסי כרוכה בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכוני נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים נוספים כדוגמת סיכונים תפעוליים וסיכונים משפטיים.

מדיניות ניהול הסיכונים מכוונת להגדלת תוחלת הרווח כחלק מהאמצעים להשגת היעדים העסקיים שקבע הבנק. זאת, במסגרת התיאבון לסיכון שאושר, התואם את יכולת הבנק לשאת בסיכון.

כדי להתמודד עם מכלול הסיכונים קבע הבנק מדיניות לניהול הסיכונים. מדיניות זו מגדירה את סוגי הסיכון להם הבנק חשוף, את הגורמים הרשאים ליצור את החשיפות לסיכונים או לגדר אותם, ואת סמכויותיהם. כמו כן, הוגדרו כלים ומנגנונים לזיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, ניטור ודיווח על החשיפה לסיכונים. במסגרת זו הותאמו ואושרו מסמכי תשתית ומדיניות, בתחומי הסיכון השונים. מסמכי המדיניות מעודכנים מעת לעת, בהתאם לצורך, לשינויים ברגולציה ולפרקטיקה מיטבית מקובלת.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 - "ניהול סיכונים"

ביום 15 באוגוסט 2011, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 בנושא "ניהול סיכונים" (להלן: "ההוראה"), במסגרת עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין והתאמתן למסגרת העבודה של באזל.

ההוראה עתידה להחליף את עקרונות היסוד לניהול ובקרת סיכונים, ומשקפת תפיסת ניהול סיכונים קבוצתית, כפי שזו באה לידי ביטוי בהמלצות באזל בנושא "הנחיות משלימות לנדבך השני", מחודש יולי 2009. זאת, במטרה לתמוך ביכולתו של התאגיד הבנקאי לזהות ולהגיב לסיכונים מתפתחים במועד וביעילות. טיוטת ההוראה דנה ומגדירה חמש אבני דרך מרכזיות:

- מסגרת ממשל תאגידי - מסגרת הממשל התאגידי נסמכת על שלושה מעגלי בקרה/קווי הגנה: הנהלת קווי העסקים, פונקצית ניהול סיכונים בלתי תלויה וביקורת פנימית. ההוראה מפרטת ומגדירה את המבנה והתפקידים של האורגנים המשתתפים בניהול הסיכונים;
- תפיסת ניהול הסיכונים - תפיסת ניהול הסיכונים בראיה משולבת וכלל תאגידית - Firm Wide Risk Management, כוללת תהליכי ליבה לניהול הסיכונים: תהליכי זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח, לאורך קווי העסקים ולרוחב התאגיד, בכל סוגי הסיכונים. בנוסף, ההוראה מתייחסת לנושאים נוספים, לרבות: מסגרת תיאבון לסיכון ופיקוח על התאמת פרופיל הסיכונים של התאגיד למסגרת שנקבעה, שימוש במבחני קיצון צופי פני עתיד, ככלי משלים לגישות ניהול סיכונים המבוססות על מודלים כמותיים ושימוש במודלים להערכה ומדידת סיכונים;
- תרבות ארגונית לניהול הסיכונים - על הדירקטוריון וההנהלה להטמיע תרבות ארגונית המבוססת על ניהול סיכונים איתן, בין היתר באמצעות:
  - הנחלת ידע ומומחיות הן באשר לפעילות העסקית והן למכלול הסיכונים הנובעים ממנה;

- הגדרת סמכות ואחריות דיווחית - Responsibility and accountability;
- שיקולי ניהול סיכונים יהוו מרכיב מרכזי בקבלת החלטות אסטרטגיות ושוטפות;
- קביעת מדיניות תגמול נאותה המאזנת בין סיכון לתגמול.
- תקשור של פרופיל הסיכון - פרופיל הסיכון יתוקשר לדירקטוריון במסגרת מסמך הסיכונים (דוח חשיפות), בכדי לאפשר לדירקטוריון לעקוב אחר פעולות ההנהלה ולוודא שהן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ועם מסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידו.
- ניהול סיכונים קבוצתי - ההוראה מסדירה את המסגרת הנדרשת לניהול סיכונים קבוצתי, ובכלל זה: קביעת מדיניות סיכון קבוצתית, מתן כלים וסמכויות בידי חברות הבת לצורך ניהול הסיכונים וקביעת חובות דיווח כלפי חברת האם.

הבנק בוחן את טיוטת ההוראה והשלכותיה על מסגרת ותהליכי ניהול הסיכונים בקבוצה.

גילויים בהתאם לנדבך השלישי של באזל II

יצוין כי חלק מהנתונים שגילויים נדרש בהתאם לנדבך השלישי של באזל II, מובאים בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיפים 1-7).

כמו כן, בנספח האמור מובאת גם טבלת הקשר בין דרישות הגילוי על פי הנדבך השלישי לבין המידע שנכלל בדוח (חלק ב', סעיף 8).

מבנה וארגון פונקציות ניהול הסיכונים - הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים

מודל ניהול הסיכונים. מודל ניהול הסיכונים (Enterprise Risk Management Model) אשר אומץ על ידי הבנק והקבוצה, נועד ליצור איזון בין מעגלים נפרדים הקשורים בניהול הסיכונים ולהגדיר את הקשרים והזיקות ביניהם. הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים כוללים את הדירקטוריון, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, ההנהלה וכן את שלושת המעגלים הקשורים בניהול הסיכונים: נוטלי הסיכונים, הגורמים האחראים לניהול סיכונים בלתי תלוי והביקורת הפנימית.

מודל ניהול הסיכונים נכלל במסגרת מסמך יסוד לניהול סיכונים קבוצתי, אשר אושר בדירקטוריון בחודש מאי 2010. המסמך קובע את החזון, העקרונות המנחים את ניהול הסיכונים, הגופים השותפים בתהליכי הליבה של ניהול הסיכונים, וממשקי העבודה עם חברות הבת בתחומי ניהול הסיכונים.

בעמוד הבא יובא תרשים המתאר את מסגרת הממשל התאגידי המופקדת על ניהול הסיכונים בבנק.

תרשים מעגלי בקרה

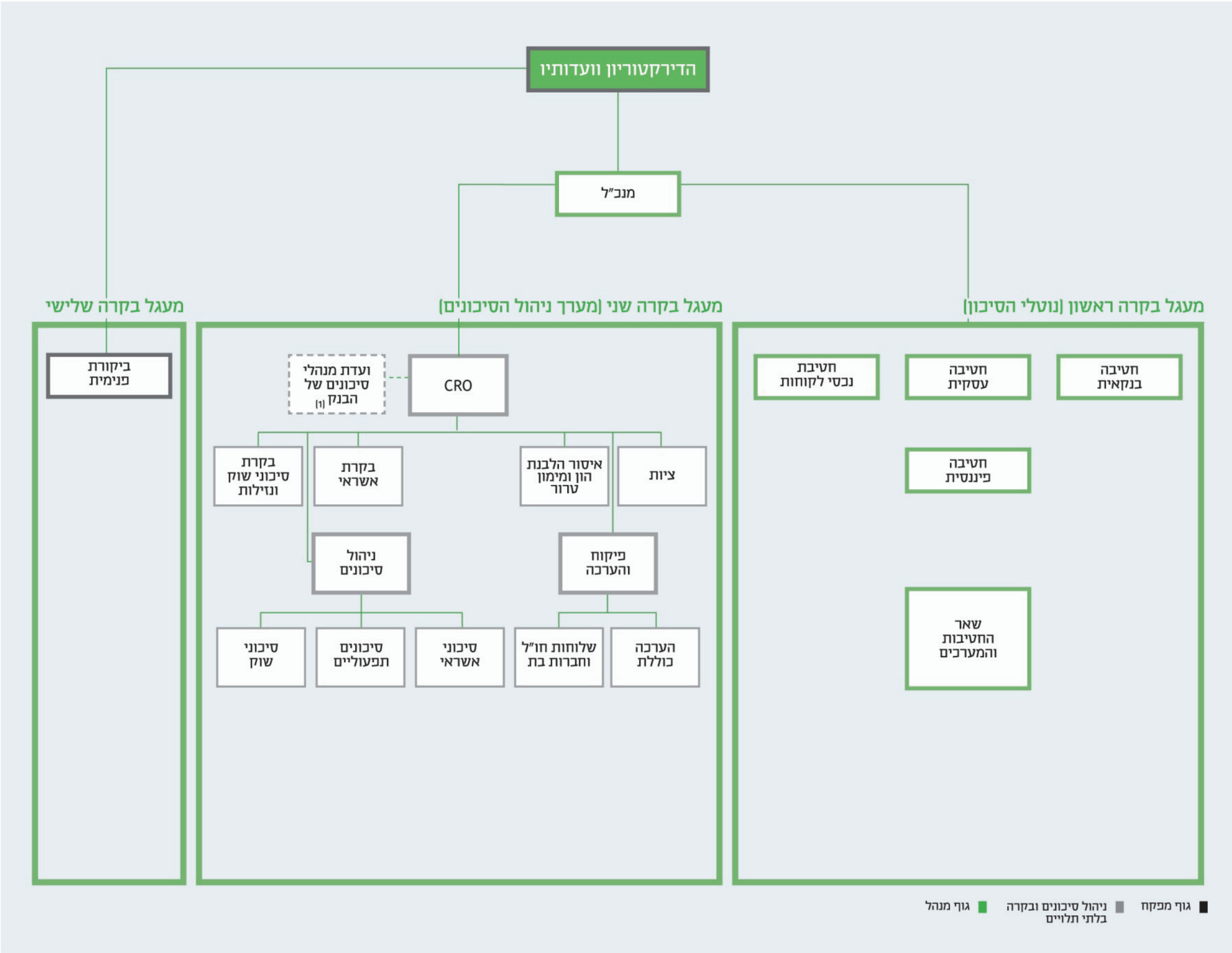

[1] ועדות נוספות בראשות ה-CRO: מוצר חדש, תרחישי קיצון, סיכונים תפעוליים, הלבנת הון.

דירקטוריון הבנק. דירקטוריון הבנק נושא באחריות העליונה לקביעת מודל ומדיניות ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה ולפיקוח על יישומם, בכפוף להוראות הדין. בכלל זה: הלימות הון של הבנק; קביעת יעדי ההון של הבנק; קביעת התיאבון לסיכון כחלק מתכנון השימוש בהון ואישור המגבלות לסיכונים הנגזרות מהתיאבון; קביעת מדיניות לניהול הסיכונים; קביעת האסטרטגיה והמדיניות העסקית המבטיחה עמידה במגבלות התיאבון לסיכון; כינון המבנה הארגוני ותהליכי הליבה של ניהול הסיכונים (כמוגדר במדיניות); פיקוח ובקרה על החשיפה לסיכונים ואופן ניהולם.

הדירקטוריון נעזר בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובגורמים שונים בהנהלת הבנק (ניהול הסיכונים, היעוץ המשפטי, הביקורת הפנימית ועוד).

ועדת הדירקטוריון "לניהול סיכונים". הוועדה דנה וממליצה לדירקטוריון בכל נושא הקשור לתחום ניהול הסיכונים בבנק, לרבות פיקוח ובקרה על חברות בת ושלוחות הבנק בחו"ל, ובכלל זה בנהלי הדירקטוריון בתחום זה.

הוועדה מפקחת אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה, לרבות בחינת נושאים שונים המתעוררים מעת לעת, כגון: יישום הוראות ניהול בנקאי תקין חדשות שמפרסם בנק ישראל, קביעת מגבלות חדשות, מסמכי מדיניות ניהול לסיכונים השונים, מודלים ומתודולוגיות בניהול סיכונים וכיוצ"ב. ככלל, הועדה מתכנסת מדי חודש.

נושאי ניהול הסיכונים, כוללים בין היתר את המדיניות, החשיפות, הסמכויות שנקבעו לניהולן ואופי המעקב והבקרה עליהן. נושאים אלה מובאים לדיון בדירקטוריון מדי רבעון, במסגרת מסמך החשיפות. מסמך זה כולל דיווח על כלל החשיפות של הבנק ברבעון החולף, לסיכונים מסוגיהם השונים. מסמך זה מתייחס גם לסיכונים בחברות הבת הבנקאיות.

הנהלת הבנק. ההנהלה אחראית למימוש מודל ומדיניות ניהול הסיכונים, קיום בקרה ופיקוח על איכות ניהול הסיכונים ונאותות מדידת והערכת הסיכונים. ההנהלה פועלת באמצעות מנהל הסיכונים הראשי והמערך לניהול סיכונים ובאמצעות ועדת מנהלי סיכונים של הבנק ושל קבוצת הבנק.

ועדת מנהלי סיכונים. הנהלת הבנק פועלת באמצעות ועדת מנהלי סיכונים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי של הבנק, בה חברים:

מר יאיר אבידן, סמנכ"ל	-	מנהל הסיכונים הראשי ויו"ר הוועדה;
גב' אורית אלסטר, סמנכ"ל	-	מנהלת סיכוני האשראי;
מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר	-	מנהל סיכוני הדיווח הכספי;
גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל בכירה	-	מנהלת הסיכונים המשפטיים;
מר שי ורדי, סמנכ"ל	-	מנהל סיכוני טכנולוגיות המידע;
מר גלעד סוקולוב, סמנכ"ל	-	מנהל סיכוני אסטרטגיה;
מר יגאל רונאי, סמנכ"ל	-	מנהל סיכוני השוק והנזילות;
מר אמיר רוזין	-	סגן מנהל המערך לניהול סיכונים.

מנהלי הסיכונים אחראים לניהול הסיכונים, איש איש בתחומו.

הוועדה עוסקת בגיבוש מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק בתחומים השונים, בזיהוי תחומי סיכון חדשים ומוקדי סיכון ובייזום שינויים מתחייבים במדיניות ניהול הסיכונים.

נוטלי הסיכונים (מעגל בקרה ראשון). יחידות הבנק אשר נוטלות/יוצרות את הסיכונים עבור הבנק ואחראיות לניהול שוטף של אותם סיכונים. יחידות אלה אחראיות הן לגיבוש "האסטרטגיה והמדיניות העסקית" ולמימושה והן ליישום "מדיניות ניהול הסיכונים" ביחס לסיכונים הנלקחים במסגרת פעילותן. במעגל הבקרה הראשון נכללות יחידות מערך ביניים ומערך אחורי הפועלות בכפיפות לנוטלי הסיכונים (בחטיבות בהן קימות יחידות מסוג זה) ומסייעות להם במימוש המדיניות לניהול הסיכונים.

מערך ניהול הסיכונים - ניהול ובקרה בלתי תלויים (מעגל בקרה שני)

- מנהל הסיכונים הראשי (ראש מערך ניהול סיכונים) - בעל אחריות כוללת לניהול הסיכונים ברמת הבנק וברמת הקבוצה;
- מערך ניהול סיכונים - המערך אחראי על ניהול מכלול הסיכונים בבנק ובקבוצה, במסגרת מעגל הבקרה השני, למעט סיכונים משפטיים וסיכוני רגולציה, אשר מטופלים במערך היעוץ המשפטי, וסיכוני הדיווח הכספי, אשר מטופלים במערך החשבות. בנוסף, המערך אחראי על ניהול וריכוז פרויקטים בתחום ניהול הסיכונים בקבוצת דיסקונט כולה, ובכלל זה על יישום הנחיות באזל.

המערך באמצעותו פועל מנהל הסיכונים הראשי, אחראי להבטיח את הבנת הסיכונים בקבוצה; פיתוח מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים; תמיכה בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם; ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק וקבוצת הבנק לסיכונים השונים, לרבות פיקוח ובקרה על שלוחות חו"ל וחברות בת בישראל. כמו כן, המערך אחראי לביצוע הערכת הנאותות ההונית, לוידוא אפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים ולגיבוש המלצות בתחומי ניהול סיכונים, לרבות מדיניות ניהול הסיכונים,

הגדרה ועדכון של התיאבון לסיכון, יעד הלימות ההון וכו';

- בקרי סיכונים בלתי תלויים - בקר האשראי ובקר סיכוני השוק והנזילות מהווים חלק ממערך ניהול הסיכונים ומסייעים למנהל הסיכונים הראשי בפיקוח על הסיכונים, לרבות על יעילות ואפקטיביות ניהולם;
- קצינת הציות - עוקבת אחר היערכות הבנק למילוי החובות המוטלות עליו מכח הוראות החקיקה והרגולציה בתחום ההוראות הצרכניות, לרבות וידוא עמידת הבנק בהוראות צרכניות הרלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק, וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שונים בתחום;
- הממונה על איסור הלבנת הון - אחראי על מילוי החובות המוטלות על הבנק בתחום אסור הלבנת הון ומימון טרור.

גופי הביקורת (מעגל בקרה שלישי). מערך הביקורת הפנימית, הכפוף לדירקטוריון הבנק, משמש את הדירקטוריון וההנהלה כמעגל בקרה שלישי, בביקורת על ניהול הסיכונים, לרבות יעילות ואפקטיביות הבקרות. יצוין כי מאחר ובסמכות ובאחריות הביקורת הפנימית לבקר גם את בקרי הסיכונים, היא משתייכת למעגל בקרה נפרד מהם.

ניהול סיכוני אשראי

כללי

סיכון אשראי הינו הסיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו עקב הרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הבטחונות שהועמדו על ידם לבנק.

תפיסת ניהול סיכוני האשראי בבנק ובקבוצת דיסקונט מכוונת להבטיח איזון נאות בין הגורמים העסקיים היוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון אשראי ומנהלים אותה, לבין הגורמים העוסקים בפיקוח, בקרה והערכת סיכונים, ובכלל זה, גיבוש המדיניות והמתודולוגיה לניהול סיכון האשראי, תהליכי ניתוח הערכה ודיווח על החשיפות לסיכוני אשראי, ובקרת סיכונים בלתי תלויה, לבין הגורמים העוסקים בביקורת.

הבנק מקדם את התאמת מדיניות ניהול סיכוני האשראי למתכונת הנדרשת בהתאם להמלצות באזל II, שמטרתה להבטיח את הבנת תפיסת ניהול סיכונים, קיומם של תהליכים אפקטיביים לניהול סיכון האשראי, לרבות העמידה במגבלות החשיפה שנקבעו.

במסגרת זו הוקמה בחטיבה העסקית יחידה לניהול סיכוני אשראי. במסגרת היחידה הוקמה מחלקה המשתלבת בתהליך אישור האשראי ועורכת סקירה בלתי תלויה של בקשות אשראי, טרם אישורן. מחלקה זו מבצעת גם תהליך תיקוף לדרוגי החבות של הלווים. בנוסף, כוללת היחידה מחלקה כלכלית אשר עוסקת, בין השאר, בגיבוש אסטרטגיות ומדיניות האשראי של הבנק וכן בגיבוש מתודולוגיות לניתוח עסקאות אשראי ולמתן כלים תומכים לעוסקים באשראי, ומחלקת בקרה עסקית ותפעולית שעוסקת, בין השאר, בפיתוח והטמעת מתודולוגיה של בקרה עסקית אחידה בבנק, באיתור וזיהוי מוקדם של חולשות בתיק האשראי ובבקרה שוטפת כי תיקי האשראי מתנהלים בהתאם לאישורים ולמסגרות.

יישום המדיניות לניהול סיכוני אשראי בבנק בא לידי ביטוי במסמכי אסטרטגיית ומדיניות האשראי.

מסמך אסטרטגיית האשראי מתווה את דרכי פעילותו של הבנק בתחום האשראי, במסגרת יישום התוכנית האסטרטגית של הבנק, באמצעות פירוט שווקי מטרה ויעדים עסקיים, שיפור ניהול תיק האשראי ואיכותו ומדיניות תמחור אשראי שתאפשר תמחור מותאם סיכון.

מסמך מדיניות האשראי כולל עקרונות והנחיות התומכים בניהול סיכוני האשראי, כולל מדיניות בטחונות, סמכויות אשראי, תהליך חיתום האשראי ומגבלות חשיפה. במסגרת מדיניות האשראי נקבעו אינדיקטורים מצביעי סיכון, אשר בהתקיימם נדרש לבצע תיקוף ועדכון של המסמכים. כמו כן, נקבעו מדיניות ומגבלות ספציפיים עבור חשיפות שהוגדרו משמעותיות. בנוסף, מסמך המדיניות כולל התייחסות למתכונת העמדת אשראי לענפי משק ו/או קבוצות אוכלוסיה ו/או עסקאות בעלות מאפייני סיכון יחודיים.

הבנק פועל להטמעת ניהול סיכוני אשראי קבוצתי, אשר יחייב את כל חברות הבת. כל חברה בת בקבוצה תידרש לאשר מדיניות ניהול סיכוני אשראי התואמת, בנושאים המהותיים, את הקווים המנחים של בנק דיסקונט. במסגרת זו יוטמעו, בין היתר, התיאבון לסיכון של הקבוצה ותפיסת ניהול סיכוני האשראי שלה. כצעד ראשון במהלך ליישום אסטרטגיה ומדיניות אשראי קבוצתית, נסקרים מסמכי המדיניות של חברות הבת, הן על ידי החטיבה העסקית והן על ידי מערך ניהול סיכונים, תוך שימת דגש לפערים ולהיבטים המחייבים התאמה או הלימה לתאבון הסיכון הקבוצתי.

ניהול סיכוני האשראי מתבצע באמצעות נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום בבנק, את ניהול תיק האשראי הקיים ובקרתו, סמכויות אשראי ומדרג ועדות אשראי, מתודולוגיות עבודה, תהליכי אישור ובקרה, בטחונות נדרשים, מעקב אחר תיקי אשראי ודיווח באמצעות מערכות מידע. תפקידם של כל אלה הינו להבטיח ניהול תקין של תיק האשראי בבנק תוך הפחתה, ככל הניתן, של סיכון האשראי.

הנהלים לטיפול באשראי ובטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי.

כמו כן, הבנק עושה שימוש שוטף בכלי ניתוח ובקרה במטרה לאתר, מוקדם ככל שניתן, לווים העלולים להתגלות כבעיתיים.

להלן תובא התייחסות, לפי העניין, לחברות הבת העיקריות אי די בי ניו יורק, כאל ובדמ"ש. נוכח העובדה שבנק מרכנתיל דיסקונט דומה

במאפייניו הכלליים לבנק, בהיבט תחומי הפעילות הכלליים והרגולציה המתייחסת, לא הובאה בדרך כלל התייחסות נפרדת לבנק זה.

מהלך לתיקון ההוראות בענין ניהול סיכון אשראי

ביום 6 באוקטובר 2011, הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטה של תיקון ההוראות בענין ניהול סיכון אשראי, במסגרת עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין והתאמתן להמלצות ועדת באזל. הפיקוח הבהיר כי עדכון ההוראות בענין זה מהווה הסדרה של דרישות וציפיות הפיקוח מתאגידים בנקאיים, שברובן המכריע מוכרות לתאגידים הבנקאיים ומיושמות על ידם מזה זמן. העדכון מחדד את אותם סטנדרטים ומוסיף הבהרות כאשר נדרש.

בין היתר, הופצו הטיוטות הבאות:

- טיוטת הוראה חדשה, הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310, בנושא "עקרונות לניהול סיכון אשראי", בה הוגדרו, בין היתר, מבנה ניהול הסיכונים הנדרש מתאגיד בנקאי, וחלוקת סמכויות בנוגע לניהול סיכוני האשראי בין הגורמים השונים בתאגיד הבנקאי. הטיוטה מבוססת על הגישה, לפיה לצורך ניהול אובייקטיבי של סיכון האשראי, נדרשת מעורבות גבוהה של גורם בלתי תלוי ביחידות העסקיות;
בין היתר נדרש בטיוטה, שהאחריות לעריכת מדיניות אשראי, לסיווג ולקביעת הפרשות להפסדי אשראי, תוטל על פונקצית ניהול הסיכונים;
- טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס 314, בנושאים "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות", שתחליף את ההוראה הקיימת, ובה יכללו דרישות ביחס למדידת סיכוני אשראי, בקרה על תהליכי הערכת הסיכון והגדרות אחרות רלבנטיות;
- טיוטת תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 319, בנושא "בקרת אשראי". תיקון ההוראה נועד להתאים את הדרישות למערכת ניהול סיכוני אשראי מתקדמת ובמסגרתו הוסט הדגש בהוראה ממדדים טכניים-כמותיים, לדרישות איכותיות, ותוצרים נדרשים מפעילות יחידת בקרת האשראי.

אסטרטגיה ומדיניות הבנק בתחום ניהול סיכוני האשראי

האסטרטגיה והמדיניות של הבנק וחברות הבת במתן אשראי לציבור נועדו, בין היתר, להביא לשיפור איכות תיק האשראי, גיוון התיק, הגבלת הריכוזיות ופיזור הסיכונים הגלומים בו.

דיון במסמכים נערך פעם בשנה, תוך קביעת אסטרטגיה ומדיניות אשראי לשנה הבאה. המדיניות מאושרת על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון.

עקב המשבר בשנת 2008 הוחלט כי מדיניות האשראי תבחן באופן שוטף ובמידת הצורך תובא לאישור הדירקטוריון הצעה לשינוי המדיניות.

בנוסף נקבעת אסטרטגיית אשראי מפורטת לתחומים ופעילויות שונים הכוללים: ענפי המשק, קבוצות לווים ולווים גדולים. מושם דגש על תחומים בהם קיימת חשיפת אשראי ייחודית מהותית כגון: רכישת אמצעי שליטה, חברות החזקה, ענף היהלומים, נדל"ן וליווי פרויקטים, סניף לונדון, פעילים גדולים בשוק ההון.

נקבעה מדיניות גם לתחום איכות הסביבה, זאת לאור עליית המודעות לנזקים אקולוגיים וחברתיים הנגרמים כתוצר לוואי של פעילות חברות והרחבת החקיקה בנושא ובהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בענין זה. כמו כן, נקבעה אסטרטגיה לעסקאות סחר חוץ מורכבות, למוסדות פיננסיים ולבנקים וללווים במדיניות פחות מפותחות (ה-LDC).

מסמך האסטרטגיה הורחב בנושאים שפורטו במכתב הפיקוח על הבנקים מיום 10 בדצמבר 2009, בדבר "לקחים מהמשבר הפיננסי בנושא ניהול סיכוני אשראי". בין היתר, נקבעה אסטרטגיית אשראי מפורטת לחברות אחזקה, ובכלל זה הנחיות לאופן המימון.

בהמשך לתהליך שהחל בתחילת שנת 2011, במסגרת מסמך מדיניות האשראי לשנת 2012, הרחיב הבנק את תהליך התאמתם של מסמכי האסטרטגיה ומדיניות האשראי, לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 301 החדשה בנושא "הדירקטוריון". ההתאמה התייחסה, בין השאר, לנושאים הבאים: קביעת יעדים עסקיים ושווקי יעד למתן אשראי, הרחבה של המגבלות הרצויות על תיק האשראי בהלימה לתיאבון לסיכון, לרבות קביעת מגבלות חדשות לרמת חשיפה לסיכונים בתיק האשראי ולמגבלות נדרשות בעסקה הבודדת, הגדרתן של "מגבלות מהותיות" שחריגה מהן מחייבת אישור הדירקטוריון, הרחבת העקרונות להעמדת אשראי לעובדים ואנשים קשורים והתייחסות לעמידה בדרישות פיקוחיות וחוקיות.

המגבלות הרגולטוריות המוטלות על תאגידים בנקאיים במסגרת הוראות המפקח על הבנקים לגבי ריכוזיות ענפית, לווה בודד, קבוצת לווים, קבוצת לווים בנקאית, והמגבלה בעניין קבוצות לווים גדולות שהאשראי שניתן להן עולה על שעור של 10% מהון הבנק. מטילות על הקבוצה מגבלה אפקטיבית במתן אשראי ללווים מסוימים. קבוצת דיסקונט עומדת במגבלות אלה. בנוסף, מדיניות האשראי של הבנק וחברות הבת כוללת מגבלות פנימיות וקווי פעולה, בנוסף לאלה שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

פיזור הסיכון בין ענפי משק מושתת על הערכת התפתחויות צפויות באמצעות סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק וסקרים על ענפי משק שונים.

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים וקבוצות הלווים הגדולות והעמידה במגבלות הפיקוח על הבנקים ובמגבלות הפנימיות שנקבעו בבנק לגביהן. בכל קבוצת לווים גדולה נערך בבנק דיון מדי תקופה.

על פי הוראות המפקח, הבנק עורך מדי רבעון מסמך חשיפות המתאר, בין השאר, את מכלול סיכוני האשראי בתחומים השונים להם חשופים הבנק והקבוצה, עמידה במגבלות של הפיקוח ובמגבלות הפנימיות של הבנק והקבוצה לצרכי מעקב ובקרה. מסמך החשיפות מוצג לדירקטוריון של הבנק.

מסמך חשיפות האשראי מתייחס לחשיפות הבאות: היקף והרכב תיק האשראי הקבוצתי (צמיחת האשראי, שיעור האשראי לציבור מסך הנכסים), חשיפה למגזרי הצמדה, חשיפה למגזרי פעילות, חשיפה לענפי משק, חשיפה ללווים גדולים/קבוצות לווים גדולות.

בנוסף נבחנת איכותו של תיק האשראי על פי התפלגות דירוגי החבות של הלווים, היקף החוב הבעייתי וההוצאה בגין הפסדי אשראי. כמו כן נבחנת ריכוזיות התיק.

שלוחות חו"ל - אי די בי ניו יורק. תיק האשראי של חברת הבת אי די בי ניו יורק, מנוטר בהתאם לקטגוריות הריכוזיות הבאות: סוג ענף, פיזור גיאוגרפי, חשיפות לקבוצות גדולות, דירוגי סיכון, ותיק הנדל"ן במטרה לפזר את הסיכונים הגלומים בתיק האשראי. הנהלת אי די בי ניו יורק אחראית לקבוע מגבלות ו/או יעדים במסגרת סיכוני ריכוזיות אלו. חשיפות האשראי והעמידה במגבלות מדווחות לדירקטוריון על בסיס רבעוני.

כאל. מדיניות האשראי של כאל, המאושרת בדירקטוריון כאל לפחות אחת לשנה, קובעת מגבלות לקווי הפעילות השונים. הדירקטוריון והנהלת הבנק בוחנים מדי רבעון במסגרת דוח החשיפות לסיכוני אשראי, בין היתר, את העמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון, חריגה ממגבלות ותוכניות פעולה לתיקון החריגות.

תחום המשכנתאות. פעילות הקבוצה בתחום המשכנתאות, המבוצעת בעיקר באמצעות חברת הבת בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (להלן: "בדמ"ש"), מאופיינת בתיק אשראי בפיזור גבוה של לווים, הנובע מהתמקדות באשראי למשקי בית. מדיניות בדמ"ש בשנים האחרונות הינה התמקדות בפעילות בתחום המשכנתאות הן בהלוואות המיועדות למימון רכישת דירות מגורים, לרבות מימון בניית צמודי קרקע, והן להלוואות לכל מטרה כנגד שעבוד דירת מגורים שבבעלות החייב. מדיניות זו תורמת לפיזור תיק האשראי הקיים בין מספר רב של לווים, בפיזור גיאוגרפי ניכר. כמו כן, מממן בדמ"ש קבוצות לווים בדרך של "קבוצת רכישה", בעיקר למגורים.

בדמ"ש קבע מגבלות חשיפה למגזרי הפעילות הבאים: א) שיעור מרכיב מגזר האשראי המסחרי בכלל התיק. ב) שיעור האשראי לתושבי חוץ בתמהיל ביצועי הבנק. ג) היקף מסגרות מצרפי לאשראי המוקצה לקבוצות רכישה. כמו כן, בדמ"ש הגדיר מגבלות פנימיות לחשיפה ללווה בודד ולקבוצת לווים.

המבנה והארגון של פונקציות ניהול סיכוני האשראי

המבנה הארגוני באמצעותו מנוהל סיכון האשראי מורכב כאמור משלושה מעגלי בקרה.

מעגל הבקרה הראשון

- במסגרת היחידות העסקיות מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן ואיכות הלווה. במסגרת תהליכים אלו מוערכים ומשוערכים הביטחונות בהתאם למדיניות הביטחונות והנהלים הנגזרים ממנה. הסריקה השוטפת של תיקי האשראי כוללת בדיקת יישום ההחלטות שנתקבלו בועדות האשראי לרבות מסמכים המלווים את עסקות אשראי (חוזי אשראי, מסמכי שעבוד, עמידה בהתניות, זמינות דיווחים שוטפים מהלקוח וכו').

  מהלכי הבקרה מבוצעים תוך שימוש בדוחות חריגים ודוחות חייבים בחתכים שונים. מטרת הבקרה, לאתר מוקדם ככל האפשר כשלים בחשבונות הלקוחות ולהסב את תשומת לב הגורמים העסקיים לצורך לפעול בדחיפות להסדרת החבויות;
- ועדות האשראי דנות ומקבלות החלטות בנושאי אשראי הן בבקשות אשראי חדשות והן בחבויות קיימות. דיוני הועדות כוללים סקירה של הלווים לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, התפתחות מצבו הכספי, הערכת רמת החשיפה לשינויים בשע"ח, דירוג הלקוח ועוד;
- **יחידה לניהול סיכוני אשראי** בחטיבה העסקית אשר כוללת את היחידות הבאות:
  - **יחידת "חוות דעת שניה" -** מחלקה העוסקת במתן חוות דעת עצמאית ובלתי תלויה, כחלק מתהליך החיתום (בתהליך של ניתוח מעמיק של בקשות האשראי בהתאם לקריטריונים שהוגדרו), תיקוף דירוגי חבות ובחינת תרחישי קיצון מסויימים ביחס לתיק האשראי;

- **יחידות בקרה עסקית** העוקבות אחר חריגות מתנאי האשראי וסממנים להרעה במצבם של לקוחות במטרה לזהות מבעוד מועד חולשות בתיק האשראי. תהליך זה מתבסס על דוחות חריגים תקופתיים ומעקב שוטף אחר לקוחות שאותרו לגביהם סמני אורות אדומים וניטורם באמצעות ניהול "רשימות מעקב". בנוסף מרכזת היחידה את הטיפול בדוחות הביקורת הפנימית ודוחות ביקורת בנק ישראל, והמעקב אחר הטיפול בממצאים;
- **המחלקה הכלכלית** שבין תפקידיה: כתיבת מסמכי אסטרטגיה ומדיניות האשראי, וניתוח חשיפות האשראי ברמת הבנק; השתתפות בפיתוח מודלים לדירוג אשראי וכתיבת מתודולוגיה לניתוח סיכוני אשראי; עריכת סקרים להערכת סיכוני אשראי בענפי משק ובקבוצות לווים מסוימות; ניתוח סיכון האשראי בבקשות אשראי מורכבות ופיתוח והטמעה של מתודולוגיות וכלים תומכים לניתוח פרטני של עסקאות אשראי, ניתוח דוחות כספיים, הערכת כושר החזר, הערכות שווי בטחונות וניתוח סבירות אשראי;
- **יחידת השמאות**, שתפקידה לבחון, לתת הערכות עצמיות ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשמשים את הבנק כבטחונות לאשראי, תוך קביעת שווים המרבי של הנכסים לבטחון;
- **יחידת ניהול ותפעול אשראי** עוסקת בהכנה ועדכון של תיקי המעקב לועדות האשראי. היחידה אחראית על קישור קבוצות לווים, בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא, ומעקב שוטף למניעת חריגה ממגבלות ללווה בודד/קבוצת לווים. כן אחראית היחידה על כתיבת חלק מנהלי האשראי והבטחונות בבנק.
- בבנק פועלות שתי יחידות שתפקידן לטפל בחובות בעייתיים, במטרה להגיע להסדרי גביה ופירעון חוב: האגף לאשראים מיוחדים שפועל בחטיבה העסקית, שמטפל בתיקי אשראי גדולים ואגף הגביה, שמופקד על לקוחות החטיבה הבנקאית, ומטפל בתיקי אשראי קטנים.

מעגל הבקרה השני

- תפקידו של הענף לניהול סיכוני אשראי, הפועל במסגרת האגף לניהול סיכונים, כוללים:
  - כתיבה ויישום של מסמכי מדיניות ומתודולוגיות לניהול סיכוני האשראי(בשילוב עם הגורמים העסקיים), כל זאת על מנת להגדיר את "התיאבון לסיכון", לעקוב ולוודא כי תיק האשראי מנוהל בהתאם למגבלות החשיפה אשר אושרו על ידי הדירקטוריון;
  - פיתוח ויישום מודלים פנימיים לדירוג אשראי לצורך דירוג פנימי של לקוחות הבנק, לשם כימות סיכוני אשראי ותמיכה בהחלטות;
  - פיתוח מודל סטטיסטי לחישוב הפרשה קבוצתית בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בנושא חובות פגומים;
  - מעקב אחר מגמות והתפתחויות בתחום ניהול סיכוני האשראי ותקשורם לכלל יחידות הבנק;
  - פיתוח מתודולוגיות לכימות מבחני קיצון ובחינת השפעתם על תיק הקבוצה והבנק.
- **היחידה לבקרת אשראי** מעריכה, ללא תלות בגורמים המאשרים את האשראי, את טיב הלווה הספציפי ואיכות תיק האשראי של הבנק. כמו כן היחידה נותנת חוות דעת על איכות דירוג הלווים. מדגם הבדיקה כולל את הלווים העיקריים של הבנק, על פי הנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 319. היחידה כפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

מעגל הבקרה השלישי

הביקורת הפנימית מבצעת בדיקות מדגמיות של תיקי אשראי. הביקורת הפנימית בודקת את תהליכי אישור מתן אשראי וניהולו ובדיקת תיקי לקוחות ובוחנת האם תהליכי העבודה עולים בקנה אחד עם נהלי הבנק. בנוסף עורכת הביקורת הפנימית ביקורות רוחב בנושאי אשראי.

תהליכי חיתום וניהול האשראי

תהליך חיתום האשראי בבנק מוגדר באמצעות נהלים, סמכויות אשראי ותהליכי עבודה. תהליך החיתום הינו מובנה ומתחיל מהממשק שבין הלקוח למנהל קשרי הלקוח בבנק, כתיבת בקשת האשראי, ניתוח הבקשה, שלבי אישור הבקשה בהתאם לסמכויות האשראי, מתן האשראי ולאחר מכן בקרה שוטפת על תיק הלקוח.

בבנק נקבע מדרג סמכויות אשראי למנהלים ולועדות האשראי השונות, עד למליאת הדירקטוריון. סמכויות האשראי בבנק נקבעות על ידי הדירקטוריון ומוגדרות בנהלי הדירקטוריון. על פי הנהלים, בקשות האשראי של לקוחות הבנק מנותבות אל ועדות האשראי השונות על פי היקף המסגרת של הלקוח או של קבוצת הלווים אליה הוא משתייך, בהתאם למדרג שלהלן:

- דירקטוריון הבנק;
- ועדת אשראים של הדירקטוריון;
- ועדת אשראי מרכזית, בראשות מנכ"ל הבנק;
- ועדות אשראי ברמת חטיבה (עסקית ובנקאית);

- ועדות אשראי מקומיות (לפי היחידה העסקית אליה משוייך הלקוח).

בשנת 2012 הבנק נערך לשינוי תהליך אישור האשראי, כך שעיסוק הדירקטוריון באישורי אשראי יהיה מצומצם ויתמקד בעיקר באישור עסקות שהן חריגות ביחס למדיניות שנקבעה, וזאת כנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי מס' 301 החדשה. במסגרת התאמת התנהלות אישורי האשראי להוראה, נקבע במדיניות האשראי כי עסקאות "בחריגה מהותית" ממגבלות מהותיות יאושרו בדירקטוריון הבנק. כמו כן נקבעו מגבלות וכללים, שחריגה מהם מחייבת שינוי במדרג האישור או מדרג דיווח, לפי העניין.

עבור לקוחות השייכים לענף היהלומים קיימות ועדות אשראי ספציפיות, מדורגות על פי היקף המסגרת של הלקוח, החל מועדת אשראי של סניף בורסת היהלומים ועד לדירקטוריון הבנק.

השיקולים למתן אשראי ללקוח עסקי מתבססים בעיקר על מטרת האשראי וכושר פירעון, חוסן פיננסי, מיצוב עסקי וטיב הביטחונות. פרמטר חשוב נוסף הוא טיב הלקוח וניסיון העבר עימו.

במסגרת אישור האשראי מבוצע ניתוח כלכלי ועסקי של הלקוח לצורך איתור והערכת סיכוני אשראי בפעילותו. כמו כן, במסגרת הדיון בועדת האשראי, הועדה שוקלת האם אישור האשראי משקף נטילת סיכון סביר מבחינת הבנק במקביל לרווחיות ותשואה הולמת.

האשראי הצרכני בבנק מאופיין בסכומים קטנים יחסית ובפיזור גבוה. המתודולוגיה והנהלים לבדיקת בקשות אשראי של לקוחות פרטיים מכוונת להתמקד יותר בהכרת הלקוח, בפרמטרים סוציואקונומים ובאיתנות פיננסית בנוסף לבחינת בטחונות. כמו כן, נעשה שימוש במערכת דירוג ללקוחות פרטיים (Credit Scoring) לצורך קביעת דירוג והמלצת אשראי ללקוחות קיימים. החלטות למתן האשראי צרכני מתקבלות בסמכות אישית או בועדת האשראי הרלוונטית, בהתאם להיקף האשראי.

הבנק שם דגש על תהליך בחינה איכותית של בקשת האשראי ומתן מענה ללקוח. כמו כן הבנק מציע חבילת מימון כוללת ומשתדל להתאימה לצרכי הלקוח.

במסגרת תהליך ניהול האשראי בבנק נערכים דיונים שוטפים בועדות האשראי בתדירות של כפעמיים בשנה לכל לקוח עם מסגרת העולה על 400 אלף ש"ח. לקראת הדיון נערכת הכנה ועדכון של תיקי המעקב. במסגרת הדיון נסקרים התפתחויות ושינויים עיקריים במצבו העסקי של הלווה, לרבות עמידת הלווה בתנאי האשראי, שינויים ברווחיות האשראי, מצבו הכספי של הלקוח ודירוג החבות שלו.

הבנק פועל על פי נהלים המגדירים קריטריונים לזיהוי אשראים בעלי פוטנציאל בעייתי, וזאת על מנת להבטיח ניטור שוטף של איכות תיק האשראי, ובמידת הצורך סיווג אשראים בעייתיים ו/או ביצוע הפרשות, במועד המתאים. התהליך של סיווג החובות הבעייתיים וקביעת ההפרשות מבוצע אחת לרבעון על ידי הנהלת הבנק, ובאופן שישקף את רמת הסיכון של תיק האשראי.

תהליך ניטור תיק האשראי כולל:

- זיהוי ואיתור לווים בעלי תסמינים שליליים, באמצעות מערכת "אורות אדומים" ובאמצעות רשימות מעקב.
- זיהוי הלקוחות שחלה הרעה במצבם הפיננסי ו/או ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק, וסיווגם, כפועל יוצא מכך, כ"חובות בעייתיים" (חובות תחת הגדרה "בהשגחה מיוחדת", "נחות" ו-"פגום").
- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי לבנק בגין ה"חובות הבעייתיים". בקביעת ההפרשות מתבססת הנהלת הבנק על מידע הקיים בידיה לגבי החייב, כגון: דירוג האשראי שלו, חוסן פיננסי ו/או ערבויות בעלים, היקף ואיכות הביטחונות שלו, אומדן הערך הנוכחי של תזרים המזומנים העתידי של החייב, מידת הסיכון של הענף בו הוא פועל, וכיוצ"ב.

הבנק נערך לניהול תיק האשראי וההפרשות בגין הפסדי אשראי. מודל הדירוג של בדמ"ש נמצא בשלבי פיתוח, ובמקביל מתבצע לגביו תיקוף.

תהליך חיתום האשראי באי די בי ניו יורק. תהליך החיתום באי די בי ניו יורק מתחיל בהגשת בקשת אשראי על ידי היחידה העסקית. היחידה לניהול סיכוני אשראי עורכת "חוות דעת" על כל בקשת אשראי, אשר מתייחסת בין היתר למקרים בהם החשיפות לאשראי חורגות מהספים השונים שנקבעו במדיניות האשראי. חוות הדעת יכולה לקבוע הסכמה, הסכמה שמלווה בתנאים או המלצה לדחייה.

תהליכי חיתום וניהול האשראי בכאל. כאל פועלת על פי נהלים ותהליכי עבודה המגדירים את כללי החיתום, ניהול וניטור תיק האשראי. הנהלים לטיפול באשראי ובביטחונות ומערכות המידע הרלוונטיות נמצאים בתהליכי עדכון שוטפים במטרה לשפר את ניהול האשראי.

הערכת סיכון האשראי בכאל מתבססת על המודלים הסטטיסטיים הבאים:

- מודל Credit Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח שעל פיו נקבע גובה האשראי/סוג הכרטיס.
- מודל Behavior Scoring - מודל סטטיסטי, שבאמצעותו נקבע ניקוד ללקוח בהתאם להתנהגות בתקופת היותו לקוח החברה.

כל תהליך של הערכה מחודשת ואשרור של מסגרות אשראי מבוצע בהתאם לקריטריונים ומדרג סמכויות שהוגדרו במסמך המדיניות.

תהליכי חיתום וניהול האשראי בבדמ"ש. המסמכים והקריטריונים הנדרשים לצורך בחינת בקשת אשראי מוגדרים בנהלי הבנק, וכוללים, בין השאר, מדיניות "הכר את הלקוח", בחינת כושר ההחזר של הלקוח בהתאם לאופיו (פרטי, חברה), מטרת העסקה, וסוגי הביטחונות המוצעים בגינה.

בדמ"ש אינו מפעיל בשלב זה מערכת דירוג טרם אישור האשראי, מודל הדירוג של בדמ"ש נמצא בשלבי פיתוח, ובמקביל מתבצע לגביו תיקוף.

עם זאת, בדמ"ש מפעיל בקרת איכות אשראי עוד בתהליך העמדתו, באמצעות מערך עורפי הכולל יחידת חיתום ויחידת בחינה המשמשות יחידות מפקחות לפעילות הסניפים טרם העמדת האשראי.

מחלקת חיתום מבצעת בקרה אודות התאמת המסמכים שהגיש הלקוח הן לגבי מצבו הכלכלי, הן לגבי הזכויות המוצעות לשעבוד להצהרותיו שניתנו במסגרת אישור האשראי שניתן לו, והן בקשר עם יכולת רישום הנכס כבטוחה הולמת. לאחר תיקוף התיק, תפיק מחלקת החיתום אישור הכולל התייחסות למסמכי הבטוחה הנדרשים להעמדת האשראי.

בדמ"ש סוקר מדי תקופה את תיקי האשראי הגדולים בהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון של בנק זה. בנוסף, מדרג בדמ"ש את לקוחותיו, למעט הלוואות לדיור, בהתאם לדרישות והגדרות הפיקוח על הבנקים. מערכת הדירוג כוללת ציון התנהגותי (Behavioral Score) המתקבל אחת לחודש. בדמ"ש מפעיל מאמצים לשיפור מתמשך של מודל הדירוג.

סקירת תיק האשראי מבוצעת על ידי מחלקת הגביה, על מנת לבחון את הצורך בסיווג חוב וביצוע הפרשות. כמו כן, המחלקה פועלת מול הלקוחות בפיגור, הן בגיבוש הסדרים והן באמצעות נקיטת צעדים משפטיים, ככל הנדרש.

מערכות מדידה ודיווח על סיכוני אשראי

בבנק נעשה שימוש במספר מערכות מדידה ודיווח התומכות בניהול סיכוני אשראי, כמפורט להלן:

- מערכת ממוחשבת לניהול מסגרות אשראי ולניהול חוב הלקוח, המאפשרת בנוסף מעקב אחר היקף תיק האשראי. המערכת כוללת את כל לקוחות הבנק בעלי חבות שעולה על 400 אלף ש"ח. המערכת נמצאת בשלבי הטמעה גם עבור לקוחות החטיבה הבנקאית שהם בעלי חבות קטנה יותר. המערכת מאפשרת קבלת מידע לגבי מצבת האשראי והביטחונות של הלווה, מסגרות האשראי, ערבויות והתניות פיננסיות. המערכת תומכת בניהול ועדות האשראי השונות ומאפשרת ריכוז נתוני לקוח בדוח כולל המוצג לועדות האשראי השונות. בנוסף, המערכת תומכת בתהליך פריסה וניתוח של דוחות כספיים והערכת שעבודים שוטפים.

  כמו כן, המערכת תומכת בניהול סיכון האשראי של הלקוח, על בסיס מודל דירוג חבות לקוח. מודל הדירוג בנוי משאלון וכולל ציון של מודל פיננסי סטטיסטי לדירוג אשראי, המבוסס על ניתוח הדוחות הכספיים של הלקוח;
- מערכת ממוחשבת לדירוג ומתן המלצות אשראי ללקוחות פרטיים (Credit Scoring);
- מערכת ממוחשבת לניהול בטוחות מטריאליות. במערכת מתועדים שעבודים על נדל"ן, רכוש קבוע, ניירות ערך ושיעבוד שוטף. המערכת מנהלת את השווי לביטחון של הבטוחות המטריאליות;
- מערכת ממוחשבת לניהול ערבויות;
- מערכת מידע המשמשת לאמדן הרווחיות מתיק בודד וכן ליחידה עסקית. (בשלבי פיתוח - הרחבת המערכת למדידת תשואה מלקוח);
- הבנק הטמיע מערכת ממוחשבת לחישוב נכסי סיכון ברמה קבוצתית, בהתאם להוראות באזל II.

הפחתת הסיכון בגין ריכוזיות

סיכון ריכוזיות הינו הסיכון הנובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. סיכון זה נחלק לשתי קטגוריות עיקריות: (1) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווה ספציפי ו/או למספר לווים המשתייכים לאותה קבוצת לווים; (2) סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי הניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים או לאיזור גאוגרפי מסוים.

פיזור סיכוני האשראי מושג, בין היתר, על ידי פיזור תיק האשראי למספר רב של לווים/קבוצות לווים, בענפי משק ומגזרים שונים.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות לווים/קבוצות לווים. הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הלווים הגדולים/ששת קבוצות הלווים הגדולות (והחל מיום 1 בינואר 2012, בהתאם לשינוי בהוראת ניהול בנקאי תקין 313, ביחס לקבוצות לווים בעלות חבות העולה על 10% מהון הבנק) והעמידה במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות שקבע הבנק. בנוסף, הבנק מבצע סקרים ועורך דיון תקופתי בכל קבוצת לווים, במטרה להעריך את סיכוני האשראי ברמת הקבוצה.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי לווה בודד ולגבי קבוצות הלווים הגדולות.

הפחתת סיכון האשראי בגין ריכוזיות ענפי משק. בבנק נערכים סקרים ענפיים על ענפי משק שונים וכן סקירות שוטפות על מצב ענפי המשק בישראל כדי להעריך את סיכוני האשראי ברמת הענף.

במסגרת בקשת האשראי הפרטנית נערך ניתוח ענף המשק של הלווה ונבדק האם הבקשה עומדת במדיניות האשראי לענפי משק.

הבנק עומד במגבלות בנק ישראל ובמגבלות הפנימיות לגבי ענפי משק, ובכלל זה במגבלות הספציפיות לגבי ענף הנדל"ן.

הפחתת חשיפה לסיכוני שער חליפין. הבנק מנטר את החשיפה לשינויים אפשריים בשער חליפין של השקל לעומת מט"ח, בין היתר, באמצעות בדיקת רגישות של לווים שלקחו הלוואות במט"ח לשינויים בשער החליפין. לגבי לווים המוגדרים כבעלי חשיפה גבוהה, נוקט הבנק

בצעדים להקטנת החשיפה, באמצעות חיזוק בטחונות ודרישה לביצוע עסקאות חיסוי.

מתודולוגיה והדרכות בניהול אשראי

- עריכת בקשות אשראי וניתוח פיננסי של מצב הלווה מתבצעים בהתאם למתודולוגיה ונהלים שפותחו בבנק. מתבצע ניתוח שוטף של דוחות כספיים עדכניים של הלקוחות העסקיים של הבנק ונערך מעקב שוטף אחר מצבם העסקי והפיננסי. כמו כן, נערך ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות אשראי, אשר מתמקד באיתור והערכת סיכוני אשראי בפעילות הלווה;
- קיימות שיטות שונות שפותחו בבנק להערכת כושר החזר של הלווה, להערכת הצרכים להון חוזר ולהערכת סבירות האשראי. השיטות מותאמות לסוג הלקוח ומבנה העסקה;
- עובדים בתחום האשראי בכל הדרגים עוברים השתלמויות והדרכות במטרה לשמר ולעדכן את הידע הקיים ואת הרמה המקצועית של העובדים;
- ביחס לארועי כשל מהותיים, מתבצע בבנק תחקיר ותהליך הפקת לקחים, במטרה לנתח את הסיבות לכשל ולגבש כללים והנחיות שימנעו כשלים דומים בעתיד.

הגדרות של חובות בעייתיים

זיהוי וסיווג אשראים כ"חובות בעייתיים" מבוצע בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 314 ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות פגומים", "חובות נחותים", ו"חובות בהשגחה מיוחדת".
לפרטים בדבר סיכון האשראי בגין חובות בעייתיים ומרכיביו, ראו לעיל "האשראי לציבור" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות", וביאור 4 לדוחות הכספיים.

תיאור של הגישות והשיטות הסטטיסטיות לפיהן נקבעו הפרשות ספציפיות וכלליות

במסגרת היערכות הבנק להוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", אשר מיושמת מיום 1 בינואר 2011, פעל הבנק לפיתוח מתודולוגיות וכלים סטטיסטיים לקביעת הפרשות להפסדי אשראי.

גילוי כמותי לסיכון האשראי

התפלגות חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי

חשיפת סיכון אשראי ברוטו [5] [6]

	ליום 31 בדצמבר 2011	ממוצע לתקופה 2011[1]	ליום 31 בדצמבר 2010	ממוצע לתקופה 2010[1]
	במיליוני שקלים חדשים			
אשראי	157,532	152,220	146,493	147,177
איגרות חוב	31,343	26,534	25,972	25,462
אחרים[2]	7,715	7,756	[7]7,330	[7]8,287
ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות[3]	60,065	60,646	62,435	63,389
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים[4]	1,769	2,056	1,913	2,312
סך-הכל	258,424	249,212	244,143	246,627

הערות:

(1) הממוצע לתקופה מחושב על בסיס רבעוני החל מיום 31 בדצמבר 2010.

(2) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.

(3) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).

(4) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

(5) יתרות האשראי ברוטו ליום 31 בדצמבר 2011 מוצגות לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי. ליום 31 בדצמבר 2010 מוצגות יתרות אלו בניכוי הפרשה לחובות מסופקים.

(6) לענין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1 לדוחות הכספיים.

(7) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

למטרת שקלול הסיכון של החשיפות, הבנק וחברות הבת הבנקאיות בישראל עושים שימוש בדירוגים הבינלאומיים של סוכנות הדירוג הבילאומית Moodys. אי די בי ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Fitch, Moodys ו-S&P.

הקבוצה עושה שימוש בדירוגים החיצוניים לכל סוגי החשיפות הרלוונטיים, ובכללם: ריבונויות, ישויות סקטור ציבורי, בנקים רב-צדדיים לפיתוח, תאגידים בנקאיים, חברות ניירות ערך, תאגידים ואיגוח.

הקבוצה פועלת בהתאם למיפוי הסטנדרטי, שמפורסם על ידי המפקח על הבנקים.

התהליך המשמש להעברת דירוגי אשראי פומביים (Public Issue rating) לנכסים בני השוואה בתיק הבנקאי הינו בהתאם למסגרת העבודה שפרסם המפקח על הבנקים. כאשר הבנק משקיע בהנפקה מסוימת, שיש לה דירוג הנפקה ספציפי, משקל הסיכון יתבסס על דירוג זה. כאשר החוב לבנק אינו השקעה בהנפקה מדורגת מסוימת, מיישם הבנק את העקרונות שנקבעו במסגרת העבודה.

הפחתת סיכון אשראי

גילוי איכותי כללי בהתייחס להפחתת סיכון אשראי. הבנק פועל לפי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לגבי קבלת הביטחונות וניהולם, הכוללים הנחיות לגבי שערוך הנכס, שיעור ההסתמכות על הביטחון, שעבוד הביטחון ורישומו ברשם, ועוד.

על פי הוראות באזל II, יכולים התאגידים הבנקאיים לקבל הקלה בדרישות ההון בגין שימוש בשיטות של הפחתת סיכוני אשראי (CRM), בכפוף לקיום וודאות משפטית. וודאות משפטית מחייבת, בין היתר, כי כל המסמכים הקשורים להבטחת עסקאות, מסמכי קיזוז, ערבויות וכיוצ"ב, יהיו מחייבים כלפי כל הצדדים ובני אכיפה משפטית בכל תחומי השיפוט הרלוונטיים. הבנק ממשיך לפעול לשיפור התהליכים והנהלים בכדי להגיע לוודאות המשפטית הנדרשת לשם הכרה בבטחונות נוספים.

תהליכי הניהול והבקרה של הבטחונות. הבטוחות המתקבלות להבטחת אשראים מסוגים שונים מנוהלות ומבוקרות ביחידות שונות, כלהלן:

- במסגרת היחידות העסקיות הביטחונות מוערכים ומשוערכים בהתאם למדיניות הביטחונות והנהלים הנגזרים ממנה;
- יחידת בקרה עסקית (במעגל הבקרה הראשון) עוסקת בבחינה מדגמית של שווי הבטוחות ואחראית לדוחות בקרה והתראה ביחס לשווי הבטוחה, תקפות ההערכה וכיוצ"ב;
- יחידת בקרת האשראי (במעגל הבקרה השני) מבצעת בקרה מדגמית על תיקי לקוחות, הכוללת בדיקת מסמכי הבטוחות, תוך התאמה למדיניות ולנהלי הבנק;

- הביקורת הפנימית עורכת מידי שנה ביקורות שוטפות בחטיבות העסקיות. במסגרת הביקורת נערכת בדיקה של הביטחונות מהיבטי רישום ודיווח, הערכת שווי הביטחונות, קיום פוליסות ביטוח וכיוצ"ב. הביקורת עוקבת אחר תיקון הליקויים ויישום ההמלצות על ידי הגורמים העסקיים, עד לסיום הטיפול;
- מערך הייעוץ המשפטי מעורב בניהול הבטוחות, בהתאם לסוג הבטוחה, באחד או יותר משלושת התחומים הבאים: ייעוץ מקדמי, הכנת מסמכי בטוחה, בדיקה ואישור של הבטוחה.

הבנק פועל לשיפור תהליכי הניהול והבקרה האמורים.

הפחתת סיכוני אשראי מול תאגידים בנקאיים. מדיניות הבנק, כפי שאושרה בדירקטוריון בחודש פברואר 2010, הינה לפעול בנגזרים פיננסיים רק עם תאגידים בנקאיים עימם נחתם הסכם ISDA. הסכם זה מביא להפחתה של סיכוני האשראי, כיוון שהוא מאפשר קיזוז (netting) של התחייבויות ודרישות הדדיות שמקורן בעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק, במקרה של חדלות פירעון של הצד הנגדי.

ההסכמים נחתמים עם כל ישות משפטית בנפרד; עם חלק מאותם תאגידים בנקאיים נחתם נספח להסכם (CSA - Credit Support Annex), המסדיר עם הצד הנגדי את נושא הביטחונות בגין עסקאות בנגזרים. במסגרת החתימה על נספח CSA נקבע סכום סף (Threshold), המשקף את מקסימום החשיפה שמוכן כל אחד מהצדדים הנגדיים להיחשף, ללא ביטחונות.

באי די בי ניו יורק פועלים רק עם תאגידים בנקאיים עימם נחתם הסכם ISDA.

בבנק מרכנתיל דיסקונט עושים שימוש בקיזוז חוץ מאזני לגבי עסקאות במכשירים נגזרים עם בנקים שאיתם נחתמו הסכמי קיזוז העומדים בכללי ISDA. מרבית הבנקים הפעילים בנגזרים חתומים על הסכם ISDA. הבנק אינו מתפעל בטחונות תחת נספח CSA.

הפחתת סיכוני סליקה. סליקת עסקאות בנגזרים מול בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל מהווים את המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכוני סליקה. על מנת לגדר את סיכון הסליקה הגלום בעסקאות מסוג זה, משתמש הבנק בשירותי מערכת הסליקה הבינלאומית (CLS - Continuous Linked Settlement), שבה מתבצע תהליך הסליקה במטבעות השונים בנטו, בו זמנית.

על מנת לצמצם סיכוני סליקה, הבנק מבצע סליקה של עסקאות דו צדדיות במטבעות העיקריים עם בנקים באמצעות CLS, ככל שאפשרי.

מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול הבטחון. לבנק מדיניות מפורטת בנושא בטחונות, בהתייחס לקבלת הבטחונות, טיפול בסוגי הבטחונות השונים ושיעורי ההסתמכות עליהם. על פי רוב, נוהג הבנק לתת אשראי ללקוחותיו כנגד בטחונות מסוגים שונים, ובהם נכסים נזילים, נכסים קבועים, שעבודים וערבויות לסוגיהם.

היקף ואיכות הבטחונות נגזרים מרמת סיכון האשראי שהבנק נוטל על עצמו בעת העמדת האשראי תוך מתן דגש מיוחד לכושר ההחזר של הלקוחות. כך, במקרים מסוימים - כגון: לווה בעל דירוג חבות גבוה, לווה אמין - ניתן להעמיד אשראי ללא בטחונות ו/או התניות של הלווה.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לאשראי אותו הן מבטיחות, מבחינת תקופת האשראי, מטבע ההלוואה, אשראי נפרע או מתחדש.

מדיניות ניהול הבטחונות וקביעת שוויים לבטחון נסמכים על עקרונות וכללים, שנקבעו במסגרת נהלי הבנק למתן אשראי, בהתאם לאופי הנכס.

שיעור כיסוי החוב בבטחונות מותאם לאופי הלקוח, מצבו הפיננסי, מגזר הפעילות וענף המשק בו הוא פועל.

כתנאי להסתמכות על בטוחה מטריאלית (שעבוד נכסים קבועים, כגון: כלי רכב, נדל"ן למגורים, נדל"ן מסחרי, מכונות וציוד), דורש הבנק פוליסת ביטוח כנגדה.

קביעת שווי לבטחון של סוגי הבטחונות השונים נגזרת מאופיים, מידת התנודתיות המיוחסת לשווים, איכותם, מידת השליטה והפיקוח שיש לבנק ביחס אליהם, סחירותם, נזילותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות התחשבות בשינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או מצמיחה בסביבה העסקית של הלווים.

כמו כן, נקבעו בנהלי הבנק שיעורי הסתמכות מקסימליים לבטחון, בהתאם לסוג הנכס, לצורך הפחתת הסיכון בעת מימוש הנכס.

הערכת שווי הביטחונות נערכת באופן תקופתי, תוך קביעת שווי הנכס ושיעור ההסתמכות המתאים, שלא יעלה על השיעור המקסימלי הקבוע בנוהל. בחלק מהמקרים נקבעות התניות פיננסיות לחייב. העמידה בהתניות נבדקת באופן תקופתי כאשר הפרתן מהווה עילה לפרעון מיידי של האשראי או דרישה להשלמת בטחונות.

סוגי הבטחונות העיקריים המתקבלים על ידי הבנק. סוגי הביטחונות העיקריים אותם מקבל הבנק הינם:

- "ביטחונות כשירים" וערבויות הניתנות לקיזוז - בטחונות שהבנק עושה בהם שימוש להפחתת נכסי הסיכון בתחום האשראי בהתאם להוראת באזל II, הכוללים:
  - פקדונות המשועבדים לטובת הבנק;
  - ערבויות בנקאיות שניתנו לבנק להבטחת אשראי שנתן הבנק;
  - פקדונות ניירות ערך וניירות ערך ששועבדו לטובת הבנק (אך ורק ניירות ערך אשר מוגדרים ככשירים על פי הוראות באזל II);
- "בטחונות אחרים" - כל יתר הבטחונות, שאינם מוגדרים ככשירים. בטחונות אחרים המשמשים את הבנק לצורך גידור סיכוני האשראי, כוללים שעבוד נכסים קבועים, כגון: כלי רכב, נדל"ן מגורים, נדל"ן מסחרי, מכונות וציוד, שעבוד שוטף, ממסרים סחירים הכוללים שוברי

כרטיסי אשראי ואשראי דוקומנטרי וכולל ניירות ערך שאינם מוגדרים ככשירים וכן שעבוד על זכויות חוזיות לקבלת כספים.
הכללים לשערוך סוגי הבטחונות השונים הינם כלהלן:

- בטחונות נזילים - נהלי הבנק מגדירים את שיעורי ההסתמכות על בטחונות נזילים שונים לפי סוג הבטוחה;
- שעבוד נדל"ן - הערכת שווי של נדל"ן כבטוחה לאשראי מתבצעת על ידי מחלקת השמאות של הבנק ו/או על פי הערכת שמאים מוסמכים, כאשר נדרשת הערכת שמאי עדכנית בהתאם לתקופת ההסתמכות שנקבעה בנהלי הבנק.
נהלי הבנק לעניין שעבוד נדל"ן קובעים, בין היתר, את שיטת חישוב שווים לבטחון, מרווחי הבטחון, תדירות עדכון השמאות, וסמכויות לבחינה ואישור שומות למתן אשראי. כמו כן, נהלי הבנק קובעים את שיעורי ההסתמכות לסוגי נכסים שונים כגון: נכסים מניבים, חנויות, דירות מגורים, מבני תעשיה, קרקעות מסוגים שונים וכיוצ"ב;
- שעבוד קבוע - נהלי הבנק קובעים הנחיות להערכת שעבוד על רכוש קבוע מסוגים שונים. בנהלים מפורטת תדירות עדכון שווי השעבוד ושיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים בהתחשב באופי הנכס, גילו, מידת הסחירות ויכולת המימוש. בכלל זה: שווים של כלי תחבורה נקבע לפי מחירון חיצוני מתאים המתעדכן באופן שוטף ושווים של מכונות וציוד נקבע בהתבסס על מחיר רכישה או לפי הערכת שמאי;
- שעבוד שוטף - נהלי הבנק קובעים הנחיות להערכת השעבוד השוטף, תדירות עדכון ההערכה, שיעורי ההסתמכות על הנכסים השונים הכלולים בשעבוד וחישוב חלק הבנק בשעבוד. עריכת השעבוד השוטף מבוססת על מידע עדכני, היכרות של פעילות הלקוח, אופי הנכסים הפעילים ויכולת מימושם. במידה והמידע לצורך הערכת השעבוד השוטף אינו מספק, מופחתים בהתאם שיעורי ההסתמכות;
- ניירות ערך סחירים - שווים של ניירות ערך סחירים, בשיעור אחזקה הנמוך מ-5%, נקבע על פי שווי שוק, כאשר שיעור ההסתמכות לבטחון נקבע על ידי מחלקת מחקר ניירות ערך. שווים של ניירות ערך המוחזקים בשיעור גבוה יותר מוערך על ידי הגורם העסקי בבנק אשר מטפל בלקוח. הבנק נערך לשינוי התהליך לקביעת השווי לבטחון, שיתבסס על מודל סטטיסטי המבוסס על פרמטרים רציפים של נתוני שוק (דוגמת סחירות, סטיית תקן, שיוך למדד ועוד).
- במסגרת מדיניות הבנק בנושא מימון רכישת אמצעי שליטה, נקבעו כללים להערכת שווי המניות כבטוחה לאשראי מסוג זה. מתבצעת הערכת שווי של החברה הנרכשת על פי שווי העסקה, שווי שוק או על-פי הערכת שווי, וכן בדיקה לגבי יכולתה של החברה הנרכשת לשלם דיבידנד, שהוא על פי רוב המקור להחזר החוב.

גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 4).

גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

נגזרים מעבר לדלפק. סיכון אשראי של צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בגין העסקה.
מדיניות הבנק לגבי ניהול סיכון אשראי של צד נגדי מעוגנת במסמך מדיניות לניהול סיכון אשראי צד-נגדי, אשר מובא לאישור הדירקטוריון לפחות אחת לשנתיים. מסמך המדיניות כולל, בין היתר, עקרונות לזיהוי מדידה והערכה של הסיכון, דרישות לקביעת מגבלות מצרפיות ולדיווחים לגבי החשיפות, וכן הגדרת קווי אחריות וסמכות.
חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי של צד נגדי מתהווה הן מול בנקים ומוסדות פיננסיים בינלאומיים והן מול הלקוחות.
מסגרת החשיפה למוסדות פיננסיים בינלאומיים מאושרת ברמת הקבוצה, על בסיס מודל פנימי. הבנק מקצה את המסגרת המאושרת בין חברות הבת בקבוצה.
פעילות בנגזרים מותנית באישור מראש של קו האשראי, הקובע מגבלות חשיפה לצד הנגדי.
מסגרת החשיפה ללקוחות מאושרת בהתאם לסמכויות לאישור אשראי, על בסיס קבלת בטחונות פיננסיים בלבד (איגרות חוב ממשלתיות, איגרות חוב קונצרניות מדורגות, מניות ופיקדונות), בגובה מסגרת החשיפה, כאשר בסמכות ועדת האשראי לאשר העמדת בטחונות בהתאם לחשיפה בפועל בלבד. כמו כן, תתכן העמדת מסגרת ללקוח ללא בטחונות, לפי הענין.
ניטור סיכון אשראי של צד נגדי נעשה באופן הבא:

- חשיפות של בנקים ומוסדות פיננסיים בחו"ל - היחידה לגיבוי עסקאות (Back Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי.
- חשיפות של לקוחות גדולים ו/או בעלי פעילות מורכבת - היחידה לבקרה וניהול סיכונים (Middle Office) בחטיבה הפיננסית עורכת השוואה של החשיפות בפועל אל מול המסגרות המאושרות, על בסיס יומי ואם נדרש, בתדירות גבוהה יותר, על פי תנאי השוק. אמידת החשיפה כוללת שימוש בתרחישי קיצון ובמודלים פנימיים שנועדו לצורך זה. כחלק מהניהול והבקרה אחר ניצול מסגרת החשיפה, מופק ממערכת המידע דוח חריגים יומי, ובו, בין היתר, מוצגת רשימת הלקוחות שניצלו את מסגרת החשיפה בפועל בשיעור שווה או עולה על 85%. מטרת הדוח הינה ליצור התראה לגורם העסקי האחראי לגבי שיעור הניצול הגבוה.

בנוסף, קבע הבנק מערכת מגבלות פנימיות ביחס לחשיפות אשראי מצרפיות של צדדים נגדיים, כגון: מגבלות מצרפיות לפי סוגי מטבעות. מגבלות אלה נועדו, בין היתר, לתת מענה לסיכון נזילות השוק, הנובע מקושי אפשרי לפעול בהיקפים גדולים בשווקים שסחירותם נמוכה.

השיטות הנהוגות בבנק להפחתת סיכון אשראי של צד נגדי כוללות:

- מעקב יומי לגבי מצב בטחונות הלקוח, ובמידת הצורך דרישה להשלמת בטחונות;
- קביעה חוזית של מגבלת הפסד מקסימלי (Stop Loss) - המאפשרת לבנק לסגור ללקוח פוזיציות באופן כפוי, במידה וקיימת חריגה במונחי הפסד מההפסד המקסימלי שנקבע ללקוח;
- חתימה על הסכמי ISDA ונספחי CSA. (להסבר בדבר "הסכם ISDA" ו-"נספח CSA", ראו "הפחתת סיכון אשראי" לעיל).

השיטה לקביעת מגבלות אשראי לחשיפות אשראי לצד נגדי. למטרות דיווח רגולטורי משתמשת הקבוצה ב"שיטת החשיפה הנוכחית", לפיה מחשבים את עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערוך חוזים למחיר שוק, ומוסיפים מקדם "תוספת" (Add-on), כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה. החשיפה הפוטנציאלית העתידית, המחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו, הינה בהתאם לסוג המוצר וליתרת התקופה לפירעון לפי טבלת מקדמים שנכללה בכללי באזל II.

למטרות ניהול החשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי משתמשת הקבוצה ב"מודל חשיפת לקוח", המבוסס על חישוב החשיפה במונחי שווה ערך אשראי הכולל שערוך של העסקאות (Mark to market), בתוספת החשיפה הפוטנציאלית העתידית.

הבנק מבצע מעת לעת שינויים במקדמי החשיפה העתידית המשמשים אותו לאמידה של חשיפות אשראי של צד נגדי במכשירים פיננסיים נגזרים, וזאת לאור ההתפתחויות בתנאי השוק.

מדיניות להגנה על ביטחון להערכת שווי ולניהול ביטחונות. על פי מדיניות הבנק, הביטחונות הפיננסיים משוערכים בתדירות יומית. שיעורי ההסתמכות על ביטחונות אלו נקבעים בהתאם לסיכוני התנודתיות בשווי השוק שלהם לאורך זמן, ומעוגנים במסמך מדיניות המאושר בדירקטוריון.

השפעה של סכום הביטחון שהתאגיד הבנקאי יידרש לספק במקרה של הורדת דירוג אשראי. בחלק מהסכמי הביטחונות עליהם חתום הבנק במסגרת הסכמי ISDA, נקבע כי סכום הסף (Threshold) והסכום המינימאלי להעברה יופחתו במידה שתחול ירידה בדירוג האשראי של הבנק. בהתאם, במקרים כאלה עשוי להיווצר מצב בו הבנק יידרש להפקיד בבנק הזר בטחונות בסכומים גבוהים יותר (במקרה של רווח לבנק הזר בנגזרים).

גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 5).

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".

בביאור 20 לדוחות הכספיים מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגד לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים

בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 1) מובאים פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

עסקאות מימון ניירות ערך (SFT). לבנק לקוחות הפעילים בשוק ההון, אשר פועלים באסטרטגיות מורכבות ומבצעים עסקאות שאילה והשאלה של ניירות ערך, עסקאות הלוואות מרווח (margin lending) ופעילות בנגזרים סחירים ולא סחירים.

המעקב אחר הפעילות מבוצע באמצעות מערכות מחשב המודדות בזמן אמת את דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל.

במדיניות האשראי הוטלו מגבלות על סך פעילות הלקוחות ומגבלות על היקף האחזקה בניירות ערך ספציפיים או בקבוצות ניירות ערך.

עסקאות REPO. אי די בי ניו יורק מבצע עסקאות מכר חוזר (Reverse Repo) כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות. עסקאות אלה מבוצעות מול מוסדות פיננסיים בדירוג אשראי A ומעלה, עימם נחתמו הסכמי ICMA המסדירים את אופן ביצוע העסקאות האמורות.

חשיפות איגוח

אי די בי ניו יורק משקיע במספר סוגים של ניירות ערך מאוגחים, ניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS), ניירות ערך מסוג Trust preferred CDO וניירות ערך המגובים במשכנתאות למגורים (RMBS). אי די בי ניו יורק משמש כמשקיע בניירות ערך מאוגחים ואינו היוזם

בהנפקת ניירות ערך מאוגחים כלשהם.
למטרת שקלול הסיכון של חשיפות האיגוח, אי די בי ניו יורק עושה שימוש בדירוגים של סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, Fitch ו-S&P.
לפרטים נוספים, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים ו-"השקעות בניירות ערך מגובי נכסים" בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" לעיל.
גילוי כמותי בנושא זה מובא בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ב', סעיף 6).

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

כללי. הגדרת מוסדות פיננסיים זרים כוללת בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.

בשונה מהגדרת ענף משק "שירותים פיננסיים", לצורך הגילוי בסקירת הנהלה של "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק", החשיפה בגין מוסדות פיננסיים זרים המוצגת בטבלה שלהלן כוללת חשיפות לבנקים זרים ולבנקים להשקעות זרים שאינם נכללים באשראי לציבור מחד, ומאידך אינה כוללת חשיפות בגין השקעות בניירות ערך מגובי נכסים ובגין חשיפה חוץ מאזנית פוטנציאלית.

התפתחויות בשווקי העולם. מתחילת שנת 2011, חלה הרעה משמעותית במצב החוב הממשלתי של מדינות ה-PIIGS, על רקע הצמיחה האיטית והקושי בצמצום הגרעון במדינות אלו. הדבר בא לידי ביטוי בהורדת דירוג האשראי של המדינות, עליה במרווחי ה-CDS ובתשואות של איגרות החוב הממשלתיות. בנוסף, עלה החשש מפשיטת רגל של פורטוגל ויוון. הדרדרות המשבר הביאה להידבקות של איטליה וספרד ולעליה חדה בתשואות איגרות החוב הממשלתיות של מדינות אלה. במטרה להתמודד עם המשבר, זכו פורטוגל ויוון בחבילות חילוץ, ובמקביל החל ה-ECB לרכוש איגרות החוב של ספרד ואיטליה בכדי לעצור את התפשטות המשבר. בנוסף, בחודש דצמבר 2011, החל ה-ECB לספק לבנקים הלוואות לטווח בינוני. הלוואות אלה הפחיתו את החשש מפני משבר נזילות והביאו לירידת התשואות של איגרות החוב של ממשלות איטליה וספרד.

סוכנות דירוג האשראי S&P הורידה את דירוג האשראי של תשע מדינות באירופה בהן צרפת, אשר דירוג האשראי שלה ירד מ-"AAA" ל-"AA+".
בחודש מרס 2012 אושרה חבילת סיוע נוספת ליוון, בהיקף של 130 מיליארד יורו. החבילה כוללת הסדר חוב ותספורת בשיעור של 53% למשקיעים הפרטיים. אישור החבילה הגביר את האופטימיות בשווקים.

על רקע המשבר, עלה החשש ליציבותם של מספר בנקים (מחוץ למדינות הבעייתיות) החשופים לחוב של מדינות ה-PIIGS בכלל ושל יוון בפרט, ודירוג האשראי של חלקם הורד. בתוך כך, על רקע החשיפה לאיגרות החוב של יוון, נקלע הבנק הצרפתי-בלגי "דקסיה" לקשיים, אשר הצריכו התערבות ממשלתית.

בשנת 2011 קטנו חשיפות קבוצת דיסקונט למוסדות פיננסים במדינות האמורות באופן עקבי ולדיסקונט אין חשיפה מהותית למוסדות פיננסיים במדינות האמורות. הבנק מקיים מדיניות אשראי זהירה ומעקב שוטף אחר בנקים במדינות ה-PIIGS ועוקב באופן שוטף וברמה קבוצתית, במסגרת פורום בינחטיבתי, אחר ההתפתחויות והיקפי החשיפות בשווקים בכלל ובמדינות האמורות בפרט. חדר העסקאות של הבנק עוקב אחר השווקים לקבלת תמונה מקיפה ומנטר בזמן אמת את סיכוני המטבע בהתאמה לפרופיל הסיכון של כל לקוח ולמסגרות המאושרות. כמו כן, החטיבות העסקיות מבצעות באופן שוטף בדיקה מקיפה לגבי לקוחות שעלולים להיפגע מהמשבר באירופה.

כעולה מתוספת ו' לסקירת ההנהלה להלן, בדבר "חשיפה למדינות זרות", החשיפה הישירה של הקבוצה למדינות האמורות אינה מהותית ובמגמת ירידה. עם זאת, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה העקיפה, בפרט אם יתפתח משבר גלובלי בעקבות המשבר במדינות האמורות.

אופן ניהול חשיפת האשראי הנובעת ממוסדות פיננסיים זרים. מדיניות הבנק בדבר החשיפות השונות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים עברה בחינה מחודשת ובאה לידי ביטוי בנושאים הבאים:

- הבנק קבע מדיניות שמרנית בתחום ניהול החשיפות לבנקים ומוסדות פיננסיים זרים;
- הקצאת הקווים לבנקים זרים מבוצעת בצורה קפדנית ושמרנית יותר, תוך שימוש בכלי עזר מתמטיים שנבחנו מחדש והותאמו ללקחי המשבר;
- הפקדות הבנק מבוצעות באופן בררני, בבנקים המדורגים בדירוג "A" לפחות, בעיקר בארה"ב ובמדינות מערב אירופה;
- צומצם היקף ההפקדות בחו"ל;
- הבנק אימץ מדיניות לפיה חשיפה בנגזרים פיננסיים מחייבת חתימה על הסכם ISDA עם כל מוסד פיננסי עימו מתבצעות עסקאות מסוג זה. תהליך זה בוצע מול הרוב המכריע של המוסדות פיננסים מולם הוא פועל בעסקאות נגזרים פיננסיים;
- המסגרות לסיכוני סליקה נבחנות בצורה פרטנית, תוך מגמה ברורה לצמצם משמעותית את סיכוני הסליקה, ותוך שימוש בכלי ה-CLS, המהווה כלי מרכזי לסליקה דו-צדדית הדדית;
- נקבעה מדיניות לחשיפות למדינות פחות מפותחות (LDC). המדיניות מגדירה חשיפה בסכומים נמוכים ולטווחים קצרים יחסית;

- ניהול שיטתי וצמוד תוך שידרוג מערכות מעקב פיקוח ובקרה, בשיתוף כל הגורמים המעורבים בבנק ובקבוצה;
- מערכת מידע המסייעת בקבלת תמונה על בסיס קבוצתי בדבר חשיפות המתייחסות לבנקים ולמוסדות פיננסיים זרים.

חשיפת האשראי בקבוצה הנובעת מבנקים ומוסדות פיננסים זרים מנוהלת בחטיבה העסקית, כלהלן:

- קווי האשראי למדינות ולבנקים זרים מאושרים על ידי ועדות האשראי בבנק, בהתאם להמלצות היחידה למוסדות פיננסיים שבחטיבה העסקית. המלצה זו מבוססת על מודלים מתמטיים לקביעת תקרת הקו למדינות ולבנקים. מודלים אלה מתבססים, בין היתר, על דירוגי המדינות והבנקים על ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ונתונים פיננסיים של הבנקים, תוך התחשבות בסיכון המדינה בה פועלים הבנקים וגודלה של הכלכלה אליה חשוף הבנק;
- הורדת דירוג ו/או הרעה בנתונים הפיננסיים של בנק זר משוקללים במודלים ובמידת הצורך, הבנק מקטין את הקו בהתאם;
- היחידה למוסדות פיננסים בחטיבה העסקית מקצה את קווי האשראי שאושרו על ידי הדירקטוריון בין מרכיבי הקבוצה, לבין היחידות השונות בבנק, לרבות לחדר עסקות של הבנק שבאחריות החטיבה הפיננסית. הקצאת קווי אשראי לחדר עסקות של הבנק נעשית במרבית המקרים לבנקים המאוגדים במדינות מפותחות. המעקב אחר עמידת הבנק במגבלות הקווים שאושרו למוסדות השונים נעשה על פי המקובל בבנק בכל הנוגע למעקב אחר עמידה במגבלות חשיפה מאושרות. המחלקה מעבירה דיווחים שוטפים להנהלת הבנק בדבר היקפי החשיפה בפועל בבנק, ואינדיקציות שליליות, ככל שמתקבלות כאלה;
- הבנק מנהל את החשיפות למוסדות פיננסיים בדרום אמריקה באמצעות אי די בי ניו יורק, המתמחה בשווקים המתעוררים;
- חריגות מקווי אשראי במידה ואירעו, מדווחות לדרג ממונה על ידי היחידה לה הוקצה הקו, על פי סמכויות האשראי;
- היחידה למוסדות פיננסיים שבחטיבה העסקית מקבלת את נתוני החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים מהחטיבה הפיננסית ומגורמים שונים בבנק ומחברות הבת ושלוחות חו"ל. נתונים אלה מאוחדים לרמת הקבוצה ומדווחים לגורמים שונים בבנק ולפיקוח על הבנקים, על פי הצורך.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים. חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הינה ברובה לבנקים ולבנקים להשקעות.

כעולה מהנתונים שיובאו להלן, כ-86% מהחשיפה ליום 31 בדצמבר 2011 הינה למוסדות פיננסיים בדרוג "A-" ומעלה.

המדינות בגינן קיימת לבנק חשיפת אשראי כאמור ליום 31 בדצמבר 2011 כוללות, בין היתר, את ארה"ב, בריטניה, גרמניה, שוויץ, צרפת, קוריאה וקנדה.

בגין החשיפה למוסדות פיננסים זרים נכללים הפסדים בגין ירידת ערך של ניירות ערך בסך של 12 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים[1], על בסיס מאוחד:

	סיכון אשראי מאזני[2][4][5]	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי[3][4]	חשיפת אשראי נוכחית[4]
	במיליוני שקלים חדשים		
	31 בדצמבר 2011		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים[6]			
דירוג אשראי חיצוני[7]			
AAA עד AA-	3,788	196	3,984
A+ עד A-	2,526	483	3,009
BBB+ עד BBB-	484	-	484
BB+ עד B-	413	-	413
ללא דירוג[8]	204	57	261
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	7,415	736	8,151
יתרות איגרות חוב בעייתיים	52	-	52
	31 בדצמבר 2010		
חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים[6]			
דירוג אשראי חיצוני[7]			
AAA עד AA-	3,964	178	4,142
A+ עד A-	2,124	555	2,679
BBB+ עד BBB-	470	9	479
BB+ עד B-	308	-	308
ללא דירוג[8]	109	51	160
סך-הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	6,975	793	7,768
יתרות איגרות חוב בעייתיים	24	-	24

הערות:

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים האמורים.
(2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
(3) בעיקר ערבויות, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
(4) סיכון האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות בגין הפסדי אשראי.
(5) למידע נוסף אודות הרכב חשיפות האשראי שנכללו בטבלה בגין מכשירים נגזרים מול בנקים/דילרים/ברוקרים, ראו ביאור 20 לדוחות הכספיים.
(6) חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. (לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך מגובי נכסים, ראו ביאור 3 לדוחות הכספיים).
(7) לפי דירוג Moody's ובהעדרו, דירוג Fitch או S&P.
(8) סיכון אשראי חוץ מאזני ללא דירוג, מרביתו בגין ערבויות מבנקים שוויצרים פרטיים ומבנקים שוויצרים בבעלות בנקים במערב אירופה שדירוגם הינו A1 ומעלה.

בנוסף לחשיפה המוצגת בטבלה לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 קיימת חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית למוסדות פיננסים זרים בגין מכשירים נגזרים (כהגדרתה בסעיף (4)(א) להגדרת חבות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה בודד ושל קבוצת לווים" דהיינו, אחוז משתנה מיתרת עסקה עתידית בסך של 234 מיליון ש"ח ו-6,254 מיליון ש"ח, בהתאמה. לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8.

סיכוני אשראי בהלוואות דיור

כללי. ביום 15 במאי 2011, פרסם המפקח על הבנקים הוראה, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחותיהם השנתיים והרבעוניים גילוי לגבי סיכון האשראי בגין ההלוואות לדיור, והפעולות שננקטו על ידם במסגרת ניהול סיכון זה. בנוסף, יכלול הגילוי נתונים כמותיים לגבי חשיפת האשראי לדיור ומאפיינים שונים המצביעים על איכות תיק האשראי לדיור של התאגיד הבנקאי.

פעילות העמדת הלוואות לדיור בקבוצה מתבצעת בעיקר על ידי בנק דיסקונט למשכנתאות וכן על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט (אשר יכונו להלן,

לשם הנוחות, "הקבוצה").

התפתחויות בתחום ההלוואות לדיור. בשנים האחרונות נרשם גידול בביקושים ובהיקף הביצוע של הלוואות לדיור, שנגרמו בעקבות התגברות הביקושים בשוק הדיור ועליות המחירים שנגרמו כתוצאה מהמחסור בהיצע הדירות ביחס לביקושים כאמור.

העליה שנרשמה בהיקף ההלוואות לדיור (ובכלל זה עליה בהיקף הכספי הממוצע של הלוואות אלה), חורגת משיעורי הצמיחה במשק ומשיעורי העליה ברמת החיים ובהכנסות משקי הבית. לפיכך, עולה חשש מסוים שתהליכים אלו עלולים לפגוע באיכות תיק האשראי לדיור ולהגדיל את חשיפת המערכת הבנקאית לסיכוני אשראי.

הצעדים שננקטו על ידי הקבוצה. הקבוצה הגבירה בהתאם את הפיקוח על האשראי בתחום זה. הצעדים שננקטו על ידי הקבוצה, כוללים, בין היתר:

- הגבלות על היקפי ההלוואות העלולות להטיל מעמסה על הלווה. ככלל, הקבוצה אינה נוהגת לאשר הלוואות לדיור, שהתשלום החודשי הצפוי בגינן עולה על 30%-35% מהכנסות הלווה.
- הגבלת היקפי ההלוואות הממומנות שיעורים ניכרים משווי הנכס המשועבד. למעט מקרים חריגים או הסדרי ביטוח, הקבוצה אינה מאשרת הלוואות בסכום העולה על 75% משווי הנכס המשועבד (ההלוואות הניתנות בשיעור מימון הגבוה מ-75%, מבוטחות, על פי רוב , על ידי חברת הביטוח EMI).
- שימוש ב"מקדמי בטחון" (מבחני עמידות) בתהליך אישור מסגרת ההלוואה. דהיינו, בטרם אישור מסגרת ההלוואה, בוחנת הקבוצה את ההשלכות הצפויות בגין שינויים תיאורטיים של משתני השוק (בעיקר עליה בשיעור של 2-3 נקודות האחוז בשיעור הריבית השנתי) - על כושר ההחזר של הלווה.
- צמצום היקף האשראי הניתן במסלולי הלוואה בהן שיעור הריבית משתנה בתדירות גבוהה (פריים ומשתנה צמודה כל שנה עד ארבע שנים).
- קביעת מדיניות חשיפה למגזרים מיוחדים: קבוצות רכישה, תושבי חוץ, הלוואות לכל מטרה וכיוצ"ב.
- שימוש שוטף בתרחישים תיאורטיים, לרבות תרחישי קיצון, לצורך ניתוח רגישות לגבי השינויים הצפויים בחשיפת הבנק לסיכוני אשראי - כנגזרת מהשינויים בפרמטרים הנבדקים.
- קיום מעקבים שוטפים אחר ההתפתחויות בשוק הדיור, לרבות: שינויים במחירי הנכסים, שינויים בהיקף ההחזרים החודשיים של ההלוואות, וכו'.
- עריכת הסדרים נקודתיים ללקוחות המתקשים לעמוד בהחזרים התקופתיים הנגזרים מהסכמי ההלוואות המקוריים.

נתונים כמותיים. היקף תיק ההלוואות לדיור של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכם ב-19,671 מיליון ש"ח (31.12.2010 - 18,158 מיליוני ש"ח). היקף ההלוואות לדיור שבוצעו על ידי הקבוצה בשנת 2011 מסתכם ב-4,068 מיליון ש"ח, מזה כ-377 מיליון ש"ח בגין הלוואות שמוחזרו (בשנת 2010 כ-4,906 מיליון ש"ח וכ-370 מיליון ש"ח, בהתאמה).

להלן נתונים, לגבי מאפייני סיכון מסויימים של תיק ההלוואות לדיור של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2011:

	%
שיעור ההלוואות לדיור שמימנו למעלה מ-75% משווי הנכס	11.8
שיעור ההלוואות לדיור, שההחזר החודשי, בכל אחת מהן, עולה על 35% מהכנסות הלווה	18.1
שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה, מסך תיק ההלוואות לדיור(1)	62.6

הערה:

(1) בחישוב היחס נכללו הלוואות בהן תדירות שינוי הריבית עולה על חמש שנים.

הגדלת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. לאור התהליכים שתוארו לעיל, בשוק הדיור בכלל, ובהלוואות לדיור בפרט, התבקשו התאגידים הבנקאיים על ידי הפיקוח על הבנקים, ביום 1 במאי 2011, להעריך אם חל שינוי באיכות תיק ההלוואות לדיור שלהם, ולתת ביטוי להערכה זו במסגרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31 במרס 2011, בגין תיק זה.

בעקבות דרישת הפיקוח, ערכה הקבוצה אמדן לגבי ההפסדים הגלומים בתיק ההלוואות לדיור, הנובעים מפגיעה אפשרית באיכות תיק זה, לאור התהליכים שתוארו לעיל. להערכת הבנק ההפסד האפשרי הגלום בתיק האשראי של הקבוצה, הנגזר מתרחישים אלו, הסתכם ליום 31 במרס 2011, בסך של כ-20 מיליון ש"ח. הבנק ערך הפרשה בגין הפסד אפשרי זה וכלל אותה במסגרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי - במסגרת ההשפעה הכוללת הנובעת מהיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא: "חובות בעייתיים", ונזקף לפיכך להון של הבנק ליום 1 בינואר 2011.

גילוי נוסף על סיכון אשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

לאור החרפת המגמות השליליות בשווקים הפיננסיים בעולם, והחשש מההשלכות העתידיות האפשריות על המשק הישראלי, הנחה המפקח על הבנקים את התאגידים הבנקאיים לכלול בדיווח, החל מהדוח ליום 30 בספטמבר 2011 ועד לדוח ליום 30 בספטמבר 2012, מידע על סיכון האשראי הנוכחי למועד הדיווח, בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותם נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 331, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי.

להלן נתונים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ליום 31 בדצמבר 2011:

קבוצת לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סך-הכל סיכון אשראי	חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים
	במיליוני שקלים חדשים			
א'	3,093	391	3,484	131

האשראי לקבוצה זו מתאפיין ברמת פיזור גבוהה של לווים המרכיבים את הקבוצה ופיזור ענפי גבוה. דירוג הקבוצה (כממוצע משוקלל של הדירוגים הפרטניים של כל אחת מחברות הקבוצה, המבוססים על מודל הדירוג הפנימי של הבנק) גבוה משיעור הדירוג הממוצע של תיק האשראי.

הבנק מקיים תהליך מעקב רציף אחר קבוצות הלווים הגדולות, מבצע סקירות תקופתיות להערכת הסיכון המיוחס לכל קבוצה, ולגבי חלק מהקבוצות אף מבצע בחינה של תרחישי קיצון והשפעתם על יכולת ההחזר. הבנק עומד בכל המגבלות הרגולטוריות המתייחסות להיבטי ריכוזיות אשראי.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף (Leveraged Finance)

הגדרת מימון ממונף. הבנק מגדיר אשראי למימון עסקאות לרכישת אמצעי שליטה, כפי שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 323, בהן שיעור המימון הינו מעל הנורמה, כמימון ממונף. מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים מתאפיין בסכומים או בשיעורי מימון גבוהים, כאשר פרעון האשראי מבוסס בעיקרו על התאגיד הנרכש, לעיתים אף ללא זכות חזרה ללווה.

סיכוני אשראי בגין מימון ממונף. נוכח המורכבות הכרוכה בעסקאות אלו, נוקט הבנק משנה זהירות במתן אשראי ופועל על פי מדיניות אשראי ייחודית לתחום. בנוסף, פעמיים בשנה נבחנות העסקאות למימון רכישת אמצעי שליטה ונמסר דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

בהוראות ניהול בנקאי תקין נקבעו מגבלות ביחס למימון רכישת אמצעי שליטה, אשר הבנק עומד בהן.

לפרטים נוספים בענין זה, ראו בנספח לדוח הדירקטוריון, המהווה חלק בלתי נפרד ממנו (חלק ג', סעיף 2).

ניהול סיכוני השוק והנזילות

כללי. סיכוני השוק והנזילות מוצגים בסקירה זו על בסיס קבוצתי הכולל את הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק דיסקונט למשכנתאות, אי די בי ניו יורק, אי די בי (סוויס) בנק, כאל והקופה לפיצויים של עובדי הבנק.

סיכון שוק. סיכון שוק הוא הסיכון לפגיעה בהון הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשווקים הפיננסיים המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו: שיעורי הריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ומדדים כלכליים אחרים.

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, וייאלץ לגייס מקורות באופן שיגרום לו הפסד מהותי.

אסטרטגיות ותהליכים

מדיניות ניהול סיכוני השוק והנזילות. מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה להקטין את רמת הסיכון הפיננסי הנוצר בפעילות השוטפת של הבנק במקביל להגדלת רווחי הבנק כתוצאה מלקיחת חשיפות יזומות ומבוקרות. לבנק שני מסמכי מדיניות בנושאים אלה, האחד - מדיניות

ניהול סיכוני שוק, והשני - מדיניות ניהול סיכון הנזילות. מסמכי מדיניות אלה אושרו על ידי הדירקטוריון.
מסמכי המדיניות מגדירים את עקרונות ניהול הסיכון, הכלים למדידת החשיפות ומגבלות החשיפה ביחס לכלל פעילות הבנק, פעילויות מסחר, תיקים ספציפיים ומגבלות היקף כמותיות על המכשירים בהם מותר לבנק לפעול. המסמך מגדיר בנוסף את אחריות הגופים השונים בתחום ניהול סיכוני השוק והנזילות הן בקביעת המגבלות והן בטיפול בחריגה מהמגבלות. כמו כן, במסמך מדיניות ניהול סיכון הנזילות הוגדר מערך של אינדיקטורים שישמשו לזיהוי מגמות במצב סיכון הנזילות ונכללה בו גם תוכנית ההיערכות למשבר נזילות.
גם בחברות הבת העיקריות קיימים מסמכי מדיניות לניהול סיכוני שוק ונזילות.
במהלך שנת 2011 לא נרשמו חריגות ביישום המדיניות שנקבעה (פרט למספר חריגות נקודתיות בהיקף זניח). לפרטים, ראו להלן.

ניהול סיכונים קבוצתי

ניהול הסיכונים הקבוצתי המוגדר במסמך המדיניות תואם את האמור בטיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 מחודש ספטמבר 2011. בהתאם, מנהל הסיכונים הראשי בקבוצה אחראי לפיקוח אחר תהליכי ניהול סיכוני השוק בחברות הבת ולווידוא כי הן עומדות במדיניות ניהול סיכוני השוק של הקבוצה. באחריותו של מנהל סיכוני השוק בכל חברת בת לתמוך במאמצי מנהל הסיכונים הראשי בבנק, לרבות בדרך של העברת נתונים, דיווחים, תוצאות מדידה, שיתוף במתודולוגיות וכיוצ"ב.
הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות קבעו מדיניות לגבי החשיפות המירביות לסיכוני השוק והנזילות, על בסיס מדיניות הבנק. חברות הבת מנהלות את סיכוני השוק והנזילות שלהן, כל אחת בכפוף למדיניות שקבע הדירקטוריון שלה. יחד עם זאת, במסגרת יישום המדיניות הקבוצתית לניהול סיכוני השוק והנזילות הנחה דירקטוריון הבנק את חברות הבת הבנקאיות העיקריות בארץ ובחו"ל להתאים עד כמה שניתן את מתודולוגיות מדידה וניהול סיכוני שוק לאלה המקובלות בחברת האם, תוך התחשבות באופי הפעילות הספציפי של כל חברה בת.
הבנק נוקט בצעדים הדרושים כדי למדוד ולהעריך את החשיפה הכוללת לסיכונים בקבוצה כולה וכן כדי להטמיע את תפיסת הניהול הקבוצתי, בבנק ובחברות בקבוצה. קביעת תיאבון הסיכון הקבוצתי עבור סיכון השוק של הקבוצה כולל, בין היתר, מגבלות קבוצתיות במונחי VaR, במונחי החשיפה לסיכוני בסיס, במונחי ירידת השווי הכלכלי המקסימלית בתרחיש קיצון ובעת שינוי מקבילי בעקומי הריבית.
הניהול השוטף של סיכוני השוק והנזילות מתבצע בבנק ובכל אחת מחברות הבת הבנקאיות העיקריות בנפרד. יחד עם זאת, הבנק בוחן בתדירות גבוהה את התיאבון לסיכון ואת סיכוני השוק והנזילות בפועל של הבנק, של חברות הבת הבנקאיות ושל הקבוצה כמכלול. דיווחים אלו מוצגים בפני הדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות.
הנתונים המוצגים בסקירה זו כוללים את הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק דיסקונט למשכנתאות, אי די בי ניו יורק, אי די בי (סוויס) בנק, כאל ובל"ד.
שינויים עיקריים במדיניות החשיפה ובתהליכי ניהול הסיכונים. כחלק מתהליך בחינת אפקטיביות המגבלות ועל רקע העליה ברמת הסיכון בשווקים הפיננסיים, החליט דירקטוריון הבנק על הקשחת המגבלות הקבוצתיות שתוחמות את החשיפה לסיכון השוק (במונחי VaR) והחשיפה לסיכוני ריבית (במונחי השפעת תרחיש מקבילי של 100 נקודות בסיס). בנוסף, הוקשחו מספר מגבלות ברמת הבנק (סולו). כמו כן, נקבעה מגבלה קבוצתית במונחי שחיקת השווי הכלכלי המקסימאלית בתרחיש קיצון.
במהלך שנת 2011, מוסדו שני פורומים נוספים, שמטרתם לשפר את ניטור סיכוני השוק והנזילות: פורום קבוצתי לניהול סיכוני שוק ונזילות, בהשתתפות נציגי חברות הבת העיקריות וועדה שבוחנת את נאותות ניהול סיכון הנזילות בבנק.
בסוף שנת 2011 הוחלט על הגדרה מחדש של החשיפה המבנית בגין סיכוני שער חליפין של השקעת הבנק באי די בי ניו יורק. לפרטים, ראו "ניהול ההון" בסעיף "האמצעים ההוניים".

המבנה והארגון של פונקצית ניהול סיכוני השוק והנזילות

המבנה הארגוני באמצעותו מנוהלים סיכוני השוק והנזילות, מורכב כאמור משלושה מעגלי בקרה.
ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים. ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים משמשת כשלוחת הדירקטוריון לנושא ניהול סיכוני השוק. הוועדה מקיימת דיון ראשוני בכל נושא הקשור לניהול סיכוני השוק בקבוצת הבנק, ומגבשת חוות דעת והמלצות אשר מובאות לדיון במליאת הדירקטוריון.
בנוסף, הועדה עוקבת אחר התפתחות החשיפה לסיכון, לרבות תרחישי קיצון, בשים לב למצב השווקים והסביבה העסקית של הבנק והקבוצה. כמו כן נבחנת קביעתן של מגבלות חדשות ושל הצעות לפעילות חדשה, תוך אמידת סיכוני השוק שהפעילות יוצרת, יכולת הבנק לניהול, למדידה ולבקרת סיכוני הפעילות וקביעת מגבלות בהתאם

הניהול והפיקוח השוטפים. הניהול והפיקוח השוטפים בתחום ניהול סיכוני שוק והנזילות מתבצעים על ידי חמש ועדות:

- **ועדת מנהלי סיכונים.** ועדה זו, שתפקידיה מוגדרים במסמך היסוד לניהול סיכונים, פועלת כועדת הנהלה בראשות מנהל הסיכונים הראשי. הועדה מורכבת ממנהלי הסיכונים במעגל הבקרה הראשון, ובכלל זה ראש החטיבה הפיננסית - מנהל סיכוני השוק. תפקידיה בתחום ניהול סיכוני השוק כוללים סקירה מעת לעת של נושאים בתחום, בהתאם להחלטת יו"ר הוועדה, ואישור מודלים חדשים או שינויים במודלים קיימים. בנוסף, נמסרים לוועדה דיווחים על ההיערכות ליישומה של רגולציה חדשה בתחום.
- **ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (ועדת נכ"ה)** היא ועדה בראשות המנכ"ל, המתכנסת אחת לחודש. תפקיד הוועדה לקבוע את מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לקבוע יעדי חשיפה לסיכוני שוק לאור הערכת מצב על ההתפתחויות הצפויות בשווקים ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, ולבחון את רווחיות הפעולות השונות וכן את העמידה ביעדי הלימות ההון;
- **הפורום הפיננסי** הוא ועדה פנימית של החטיבה הפיננסית, הפועלת בראשות ראש החטיבה הפיננסית. הפורום מתכנס בתדירות שבועית ומטרתו להעריך את ההתפתחויות השוטפות בשווקים ולעקוב אחר ביצוע הנחיות ועדת ניהול נכסים והתחייבויות. הפורום אחראי על הניהול השוטף של חשיפות הבסיס והריבית של הבנק, במסגרת היעדים שהותוו על ידי ועדת נכ"ה;
- **פורום תרחישי קיצון (Stress test).** פועל בראשות מנהל הסיכונים הראשי ומתכנס לפחות אחת לרבעון. בפורום זה מוצגת ירידת השווי הפוטנציאלית בתרחישי קיצון שנקבעו בבנק ובחברות הבת בקבוצה ומתקבלות החלטות לגבי תרחישי הקיצון שיש לבחון במסגרת ניהול סיכוני השוק. הפורום מתאם בין תרחישי הקיצון המופעלים בסיכוני שוק לבין אלו המופעלים בסיכוני אשראי וכן סוקר את החשיפה הקבוצתית במונחי תרחישי קיצון. בפורום משתתפים גם נציגי חברות הבת העיקריות;
- **פורום נזילות** פועל בראשות מנהל המחלקה לניהול נכסים והתחייבויות ומתכנס אחת לשבוע. בפורום זה מתבצע מעקב שוטף אחר מצב הנזילות ויישום החלטות הגורמים הניהוליים.

מנגנוני הבקרה הפנימית למניעת חריגות מהמדיניות

הבנק מפעיל מנגנוני בקרה למניעת חריגה מהמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הכולל שלשה מעגלי בקרה כלהלן:

מעגל הבקרה הראשון. החטיבה הפיננסית מרכזת תחתיה את מכלול הפעילות הפיננסית של הבנק, הכוללת הן את הגורמים העסקיים (נוטלי הסיכון) והן את המערך העורפי ומערך הביניים Middle Office (גורמי הבקרה). נהלי הבנק מחייבים את נוטלי הסיכון ואת גורמי הבקרה לדווח לראש החטיבה הפיננסית ולאגף ניהול הסיכונים על אירועים חריגים, כדוגמת הפסד שעולה על סף שנקבע, חריגה ממגבלות וכו'.

כל חריגה מהמגבלות מדווחת מיידית לראש החטיבה הפיננסית, אשר קובע את אופן הטיפול בחריגות ואת התגובות להתפתחויות חריגות בשווקים השונים. החריגות, במידה וישנן, מדווחות לוועדת הנכסים והתחייבויות, לבקר סיכוני השוק ולדירקטוריון (במסמך החשיפות).

בנוסף, מוגדרות מגבלות פנימיות אשר נקבעות על ידי ראש החטיבה הפיננסית ומנוטרות באופן שוטף.

מעגל הבקרה השני. בראשות מנהל הסיכונים הראשי, אחראי להבטחת נאותות ההצהרה על התיאבון לסיכוני שוק, נאותות ואפקטיביות המגבלות, גיבוש כלים ומתודולוגיות לניהול סיכון השוק ועל ביצוע בקרה בלתי תלויה על החשיפות ועל תהליכי ניהול סיכוני שוק בבנק ובקבוצה. במסגרת המעגל השני כולל את יחידת ניהול סיכוני שוק ונזילות ואת היחידה לבקרת סיכוני שוק ונזילות.

- **יחידת ניהול סיכוני שוק ונזילות** פועלת במסגרת האגף לניהול סיכונים ותפקידיה הם:
- דיווח להנהלה ולדירקטוריון אודות סיכוני השוק, תוך ביצוע ניתוחים משלימים ובלתי תלויים בחישובי מעגל הבקרה הראשון, לרבות מבחני קיצון ותהליכי ניהול סיכוני השוק בבנק ובחברות הבת העיקריות;
- ווידוא כי מגבלות החשיפה עקביות עם המגבלות המוגדרות בהצהרת התיאבון לסיכון וכי הן כוללות את כלל גורמי סיכוני השוק, במהלך העסקים הרגיל ובתרחישי קיצון ובחינת האפקטיביות שלהן;
- פיתוח מודלים וכלים נאותים להערכה וניהול החשיפה לסיכוני שוק;
- חישוב הקצאת ההון לסיכוני שוק;
- בחינת מידת התאמת מדיניות ניהול הסיכון להוראות רגולטוריות שהדירקטוריון החליט על יישומן.
- **היחידה לבקרת סיכוני שוק ונזילות** פועלת במסגרת מערך ניהול הסיכונים ותפקידה כוללים בחינת אפקטיביות תהליכי ניהול סיכוני השוק והנזילות המיושמים על ידי מעגל הבקרה הראשון, לרבות: בחינת נאותות המשאבים ותהליכי מדידת הסיכון, תיקוף מודלים המשמשים לניהול סיכוני השוק ובדיקת סבירות תרחישי הקיצון.

מעגל הבקרה השלישי כולל את הביקורת הפנימית, אשר מבצעת הערכה כוללת של איכות ניהול הסיכונים בבנק. לשם כך היא משלבת בתוכנית העבודה השנתית שלה פעולות ביקורת מתאימות. הביקורת הפנימית בודקת, סוקרת ומעריכה את יישום המדיניות וביצוע החלטות הדירקטוריון והנחיותיו בנושא ניהול, אמידה ובקרת הסיכונים, עמידת הבנק במגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון, מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים והתפעוליים המוגשים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק.

המבנה הארגוני בחברות הבת העיקריות. המבנה הארגוני בחברות הבת העיקריות כולל את הפונקציות ומעגלי הבקרה שתוארו לעיל, במספר שינויים, כמתחייב מגודלן ומאופי פעולתן.

האופי וההיקף של מערכות הדיווח ומדידת הסיכון

מדידת החשיפה לסיכוני שוק ונזילות, לרבות חישוב אומדני הסיכון השונים, מבוצעת בבנק בתדירות שבועית, באמצעות מערכת Riskpro. המערכת משמשת כבסיס לנתונים פיננסיים, בו מרוכז המידע הפיננסי הנדרש לניהול סיכונים, המתייחס למגוון המכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, כולל אופציות גלומות, לנתוני השוק (דוגמת מדדים, שערי חליפין ושיעורי ריבית), מידת התנודתיות שלהם והמתאמים הסטטיסטיים שביניהם, וכן מודלים מימוניים והתנהגותיים.

באמצעות המערכת מחושבים אומדני הסיכון וסימולציות על כלל הפעילות ברמת הבנק והקבוצה, על פעילויות/תיקים וכן מחושבים מדדי סיכון נוספים ונמדדות חשיפות הריבית (יצויין כי המערכת משמשת גם במדידת השווי ההוגן לצרכי הדיווח החשבונאי).

מערכת זו משמשת גם את בנק מרכנתיל דיסקונט, לחישוב החשיפות לסיכוני השוק והנזילות שלו.

אי די בי ניו יורק. מדידת החשיפה לסיכוני שוק ונזילות מבוצעת על ידי המעגל הראשון (ה-Treasury) באמצעות מערכת ניהול סיכונים עצמאית (VTen) המספקת חישוב של אומדי הסיכון בתדירות חודשית. ניהול הסיכונים מבקר את החשיפות לסיכוני השוק והנזילות ומבצע חישובים עצמאיים של תרחישי קיצון.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון

מדיניות גידור סיכוני השוק. מדיניות הבנק וחברות הבת הבנקאיות בנושא ניהול סיכוני שוק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק, במסגרת מגבלות כמותיות שנקבעו על חשיפות אלה תוך הגדרה של אופן הפעילות והגנה עליה.

האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות שנקבעו, כוללים:

- רכישת ומכירת מכשירים סחירים בכל מגזרי ההצמדה (בעיקר ניירות ערך לטווחים שונים);
- השקעה וגיוס מכשירים פיננסיים לא סחירים (בעיקר פקדונות של בנקים ולקוחות גדולים);
- פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים עם בנקים ולקוחות גדולים.

ניהול ומדידת סיכוני שוק

בהוראה בנושא ניהול סיכונים מס' 339, שפורסמה על ידי המפקח על הבנקים, נקבעו עקרונות יסוד לניהול ולבקרת הסיכונים השונים. במסגרת זו הוטלה על הדירקטוריון החובה לדון במדיניות הבנק בתחום ניהול הסיכונים ולאשרה ואף הועמקה מעורבותו בתחום. בן היתר, מתקיים דיון במסמך החשיפות המרכז את מכלול סיכוני השוק להם חשופה הקבוצה. בהוראה זו נדרש הבנק לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי.

(1) חשיפת בסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות והשפעתן של האופציות הגלומות על החשיפה בבסיס. החשיפה לסיכון בסיס נמדדת במגזר הצמוד למדד המחירים ובמגזר מטבע חוץ (לרבות בשקלים צמודים למטבע חוץ).

להלן תמצית מאזני ההצמדה, נטו[1]:

	מטבע ישראלי לא צמוד	צמוד למדד המחירים	מטבע חוץ כולל צמוד מט"ח[2]	פריטים שאינם כספיים	סך-הכל
	ליום 31 בדצמבר 2011				
	במיליוני שקלים חדשים				
נכסים	109,574	26,211	60,653	6,053	202,491
התחייבויות	99,833	21,539	69,445	559	191,376
הפרש	9,741	4,672	(8,792)	5,494	11,115
מכשירים נגזרים	(6,850)	(1,700)	8,550	–	–
אופציות	(52)	–	50	2	–
סך-הכל	2,839	2,972	(192)	5,496	11,115
	ליום 31 בדצמבר 2010				
נכסים	*92,884	27,743	58,827	*6,122	185,576
התחייבויות	*85,824	22,654	65,316	630	174,424
הפרש	7,060	5,089	(6,489)	5,492	11,152
מכשירים נגזרים	(1,257)	(2,679)	3,936	–	–
אופציות	(241)	12	226	3	–
סך-הכל	5,562	2,422	(2,327)	5,495	11,152

* סווג מחדש.

הערות:

(1) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים את הפוזיציות החשבונאיות, השונות מהפוזיציות הכלכליות במגזרי ההצמדה השונים, שעל בסיסן מבוצע ניהול החשיפות היומיומי בפועל (ראו להלן).

(2) חשיפת הבסיס מחושבת בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, כמוצג בביאור 17 לדוחות הכספיים. לצורך הניהול השוטף מבוצעים שינויים מסוימים, אשר מביאים בחשבון את הגישה הכלכלית של הבנק לסיכוני בסיס. החשיפה למטבעות החוץ השונים מותרת במגבלות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

החשיפה לסיכוני בסיס נמדדה ונוהלה עד סוף 2011 כאחוז מההון הפנוי הכלכלי. ההון הפנוי הכלכלי מוגדר כהון העצמי, בניכוי הנכסים הקבועים ובתוספת השקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות מפקדונות במטבע חוץ, בתוספת ההתאמות הנדרשות לצורך ההצגה הכלכלית של החשיפה לסיכוני בסיס.

תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי הכלכלי במגזרי ההצמדה השונים נקבע באופן שוטף במסגרת המגבלות המוצגות להלן ועל בסיס תחזיות לגבי משתני השוק הרלבנטיים.

ביטול חיסוי ההשקעה באי די בי ניו יורק. בסוף שנת 2011, ביצע הבנק מהלך שהקטין משמעותית את רמת החשיפה של יחסי ההון לשינויים בשער החליפין. לפרטים נוספים, ראו "ניהול ההון" בסעיף "האמצעים ההוניים".

להלן התפלגות השקעת ההון הפנוי הכלכלי בפועל בקבוצה, בהשוואה למגבלות (הנתונים מוצגים ביחס להון הפנוי הכלכלי):

		2011			2010		
		טווח החשיפה					
מגזר	מגבלה*	סוף שנה מ-	עד	ממוצע	סוף שנה מ-	עד	ממוצע
לא צמוד	היתרה	24%	69%	59%	68%	95%	79%
צמוד מדד	80%-(40%)	39%	28%	46%	36%	2%	30%	19%
מט"ח	25%-(25%)	37%	2%	37%	4%	2%	1%	5%	3%

* בשנת 2012 הוחלפו במגבלות במונחי הון.

הפעולות לביטול החיסוי בוצעו בחלקן בשנת 2011, על אף ששינוי ההגדרה החשבונאית יושם החל מיום 1 בינואר 2012. כתוצאה מהאמור, הבנק מדווח ליום 31 בדצמבר 2011 על חריגה מהמגבלה במגזר המט"ח. החריגה הינה זמנית ואושרה על ידי דירקטוריון הבנק.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין. רגישות ההון לשינויים בשערי חליפין מוצגת בטבלה שלהלן, המפרטת את ההשפעה של שינויים בשערי החליפין במטבעות העיקריים על ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011.

	רגישות הון הבנק לשינויים בשערי חליפין[1]			
	במיליוני שקלים חדשים			
מגזר	10%	5%	−5%	−10%
דולר	323	169	(165)	(319)
יורו	(19)	(4)	5	5
ליש"ט	5	3	(3)	(5)

הערות:

(1) השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי של הקבוצה (במונחי ערך נוכחי) כתוצאה מהתרחיש.

(2) החישוב התיאורטי שנערך בהתייחס ליין היפני ופר"ש הצביע על שינויים זניחים בשווי הכלכלי, ולכן אינו מוצג בטבלה.

השפעה זו חושבה על פי השינוי הצפוי בשווי ההוגן של הקבוצה במטבעות השונים, בהינתן התרחיש שנקבע על ידי המפקח על הבנקים.

(2) החשיפה לסיכון ריבית

א. כללי

סיכון הריבית הוא הסיכון לפגיעה ברווחי הבנק ובהונו כתוצאה משינוי של שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות לרבות תיקונים כלכליים מסויימים. ניהול חשיפת הריבית מבוצע בנפרד בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

ב. ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים בריבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהוונים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בפרק זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

מכשירים פיננסיים מורכבים הינם מכשירי חוב, אשר משובצים בהם רכיבים נגזרים שלא הופרדו מהם. במידע על שווי הוגן, לא נדרש הבנק לסווג מכשירים פיננסיים כמכשירים פיננסיים מורכבים, כיון שבהתאם להנחיות בנק ישראל, החשיפה לריבית של מכשירים אלה כללה את הפריסה של עסקאות אלה על פי מועדי הפרעון, תוך הפרדת מרכיב האופציה ממכשירים אלה. להלן פרוט המכשירים הפיננסיים המורכבים, אשר בגילוי על החשיפה לשינויים בשיעורי ריבית טופלה האופציה שהופרדה והמכשיר המארח כמכשירים העומדים בפני עצמם (ההשפעה על הדוחות אינה מהותית): פקדונות עם אפשרות בחירה בין קבלת ריבית קבועה לקבלת ריבית משתנה, תוכניות חסכון צמודות למדד וצמודות למטבע חוץ עם אופציה לשינוי בסיס הצמדה ואופציה להבטחת קרן הפקדה שקלית, פקדונות והלוואות צמודים למדד וצמודים למטבע חוץ עם אופציה להבטחת קרן שקלית.

לפרטים נוספים בדבר השיטות וההנחות העיקריות ששימשו באומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ר' ביאור 21 לדוחות הכספיים.

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית)

	31 בדצמבר 2011					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ**			
	לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
נכסים פיננסים*	106,363	26,692	48,559	6,753	3,796	192,163
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***	78,844	2,398	44,946	13,069	8,345	147,602
התחייבויות פיננסיות *	(96,630)	(21,789)	(55,009)	(8,930)	(4,231)	(186,589)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***	(85,490)	(5,129)	(39,530)	(10,801)	(7,980)	(148,930)
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	3,087	2,172	(1,034)	91	(70)	4,246
	31 בדצמבר 2010					
נכסים פיננסים*	90,554	28,781	45,919	7,237	4,874	177,365
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***	60,445	961	42,125	9,528	8,283	121,342
התחייבויות פיננסיות *	(83,103)	(23,236)	(52,165)	(8,905)	(3,913)	(171,322)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים***	(61,699)	(4,785)	(38,499)	(8,231)	(9,246)	(122,460)
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	6,197	1,721	(2,620)	(371)	(2)	4,925

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים

	31 בדצמבר 2011							
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת השינויים בשיעורי הריבית ****						שינוי בשווי הוגן	
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ **					
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחר	השפעות מקזזות	סך-הכל	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים							באחוזים
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	2,949	2,161	(1,166)	64	(65)	(2)	3,941	(305) (7%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	3,009	2,172	(986)	66	(64)	–	4,197	(49) (1%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	3,090	2,184	(1,175)	68	(61)	(2)	4,104	(142) (3%)
	31 בדצמבר 2010							
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	6,045	1,825	(2,904)	(370)	(1)	(2)	4,593	(332) (7%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	6,188	1,731	(2,610)	(390)	–	–	4,919	(6) (0%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	6,381	1,599	(2,607)	(416)	1	(3)	4,955	30 1%

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בביאור 21 לדוחות הכספיים.

**** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצויין בשיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים בסך של 72 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים בסך של 5 מיליון ש"ח (לעומת 74 מיליון ש"ח ו-4 מיליון ש"ח, בהתאמה, ביום 31 בדצמבר 2010).

ג. נתונים המשמשים לצורך ניהול חשיפת הריבית. הנתונים שהוצגו בסעיף ב' לעיל, חושבו על בסיס השווי ההוגן, כנדרש על פי הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאמה לחישוב של תוספת ד' בסקירת ההנהלה להלן.

הניהול השוטף של חשיפת הריבית נערך על כלל פעילות הקבוצה ומובאים בו בחשבון נתונים נוספים המייצגים את הגישה הכלכלית לניהול חשיפת השווי הכלכלי של הון הבנק לשינויים בריבית. בין היתר נלקחים בחשבון:

- חשיפות עתידיות שונות שאינן עונות על התנאים להכללתן בגישות חישוב חשבונאיות;
- מחירים המייצגים את העלות האלטרנטיבית שרואה הבנק בהתאם לשינויים במחירי השוק (ולא ביחס לשינויים בסיכון האשראי של התזרימים);
- יתרות בעלות השפעה כלכלית השונה מהשפעתן החשבונאיות.

נתונים נוספים אלה מביאים לאומדן שווי כלכלי ולאומדני חשיפה לשינויים בריבית, השונים מהאומדנים המקבילים שנגזרים מהנתונים החשבונאיים.

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעורי הריבית על השווי הכלכלי של הקבוצה:

	31 בדצמבר 2011				
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מט"ח אחר	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(200)	10	179	7	(4)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	222	(14)	(555)	(10)	(357)
	31 בדצמבר 2010				
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(102)	(36)	(87)	8	(217)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	120	25	(194)	(9)	(58)

המגבלות שקבע הדירקטוריון לגבי החשיפה לסיכוני ריבית במגזרי ההצמדה השונים מבוטאות במונחי הפגיעה המקסימלית בהון הכלכלי כתוצאה מתזוזה מקבילה של עקום התשואה ב-1% בכל אחד מהמגזרים.

המגבלה שנקבעה היא בשיעור של 7.5% מההון העצמי על החשיפה הקבוצתית לשינוי של 1% בעקומי הריבית, בנוסף למגבלות שקבעו חברות הבת הבנקאיות. בשנת 2011 הבנק והקבוצה עמדו במגבלות החשיפה שנקבעו.

בנוסף לתרחיש של תזוזה מקבילה בעקומי הריבית, נבחנת גם החשיפה לשינויים לא מקביליים בעקומי הריבית השונים.

מדידת הסיכון בבנק נעשית בתדירות שבועית ואומדני החשיפה ברמת הקבוצה מנוטרים בתדירות חודשית.

בחברות הבת הבנקאיות מבוצעת מדידה במתודולוגיה דומה ובתדירות חודשית לפחות. החשיפה לסיכוני ריבית מנוהלת בכל אחת מהחברות בנפרד, באמצעות הגופים שהוסמכו לכך.

ד. אופיו של סיכון הריבית בתיק הבנקאי

התיק הבנקאי כולל את מרבית סיכוני הריבית של הקבוצה וכלולה בו פעילות הבנק במתן אשראים, ברכישת ניירות ערך ובגיוס פקדונות וכתבי התחייבות. פעילות זו מושפעת משיקולים אסטרטגיים וראייה ארוכת טווח של תיאבון הבנק לסיכון ריבית.

התיק הבנקאי של הקבוצה בארץ מוכוון ללקיחת חשיפות לסיכוני ריבית שקלית ומדדית ואילו התיק הבנקאי של החברות הבנות בחו"ל מכיל חשיפות לסיכוני ריבית מט"ח (בעיקר ריבית דולרית) לרבות סיכון פירעון מוקדם של נכסי הבנק והתחייבויותיו.

להלן השפעת שינויים היפותטיים של 100 נקודות בסיס בשיעור הריבית על התיק הבנקאי:

השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מט"ח אחר	סך-הכל
	31 בדצמבר 2011				
	במיליוני שקלים חדשים				
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(166)	13	188	8	43
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	190	(16)	(562)	(9)	(397)
	31 בדצמבר 2010				
עליה של 100BP בשיעורי הריבית	(99)	(34)	(76)	6	(203)
ירידה של 100BP בשיעורי הריבית	116	23	(202)	(8)	(71)

בעשר השנים האחרונות לא ארע שינוי שבועי מצטבר, אשר לו היה מתרחש בתקופת הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

להלן ריכוז נתוני החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו, ובכלל זה שיעור התשואה הפנימי (שת"פ) ומשך החיים הממוצע (מח"מ), בהתאם למגזרי ההצמדה השונים (במיליוני ש"ח), כולל הנחות לגבי פרעונות מוקדמים:

	ליום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2010		
	מטבע ישראלי			מטבע ישראלי		
	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ ושקלים צמודים למטבע חוץ	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ ושקלים צמודים למטבע חוץ
סך-כל הנכסים	185,207	29,090	125,468	150,999	29,742	117,966
סך-כל ההתחייבויות	182,120	26,918	126,481	144,802	28,021	120,959
משך חיים ממוצע (מח"מ) (בשנים):						
נכסים	0.96	3.44	0.84	0.99	3.83	1.05
התחייבויות	0.70	3.81	0.72	0.66	3.98	0.69
פער המח"מ	0.26	(0.37)	0.12	0.33	(0.15)	0.36
הפרש שת"פ	2.82	0.45	1.93	3.00	0.76	2.13

(3) הערך הנתון לסיכון VaR (Value at Risk)

כללי. הבנק מנהל את החשיפה לסיכוני השוק באמצעים שונים, כמפורט לעיל, וכן על ידי מודל סטטיסטי - מודל ה-VaR. מודל זה תואם את הוראות המפקח על הבנקים בעניין ניהול הסיכונים. ה-VaR מהווה אינדיקטור מרכזי למידת חשיפתו של הבנק לסיכוני שוק. ניתוח של תוצאותיו ובחינת השתנותו על פני הזמן מאפשרים להנהלה לקבל מידע על רמת סיכון השוק הגלומה בכלל פעילויותיו של הבנק. ה-VaR אומד את הנזק המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית מוגדרת. נזק זה מתבטא בשחיקה בערך הבנק (במונחי שווי הוגן).

הבנק נדרש לנהל את החשיפה לסיכוני שוק באמצעות מערכת מידע המבוססת על מודל פנימי, שמאפשרת מדידה שוטפת של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכוני שוק באמצעות אומדן VaR.

אופי והיקף מערכות הדיווח ומדידת הסיכון. ה-VaR מחושב על פי מודל פרמטרי המבוסס על התנהגות היסטורית של גורמי הסיכון השונים של השוק בתקופה הקודמת לחישוב (שנה) ובהנחה שהשינויים בפרמטרים מתפלגים נורמלית. החישוב על כל הפעילות ברמת הבנק מבוצע בתדירות שבועית ועל פעילות המסחר בתדירות יומית.

הדירקטוריון קבע מגבלה לפיה ה-VaR של הקבוצה (בשיטה פרמטרית, לאופק של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%) לא יעלה על 3% מההון העצמי. ה-VaR ברמת הקבוצה מחושב בתדירות חודשית.

להלן נתונים בדבר אומדן סכום ה-VaR של קבוצת דיסקונט:

	שנת 2011				שנת 2010
	בסוף שנה	ממוצע	מקסימום	מינימום	בסוף שנה
	במיליוני שקלים חדשים				
אומדן סכום ה-VaR (במיליוני ש"ח, הקבוצה)	131	128	173	105	180

משקלו של ה-VaR ביחס להון המיוחס לבעלי המניות של הבנק ביום 31 בדצמבר 2011 עומד על 1.2%, לעומת 1.7% בסוף שנת 2010.
הירידה באמדן ה-VaR הקבוצתי נובעת, בעיקר, מצמצום החשיפה לריבית הדולרית. הירידה קוזזה בחלקה כתוצאה משינויים בנתוני השוק.
Back Testing. בהיות מודל ה-VaR מודל סטטיסטי, עולה הצורך לבחון את טיב החיזוי שהוא מספק. מקובל לבחון את איכות החיזוי של המודל על-ידי מדידה בדיעבד (Back Testing). בבחינה זו מחושב השינוי בפועל של השווי הכלכלי של הבנק. תקפותו של המודל נבחנת על פי מספר הפעמים בהן אירעו חריגות של ההפסד מאומדן ה-VaR. הבחינות שבוצעו עד כה מאששות את תקפות המודל.
מגבלות מודל ה-VaR. כאמור, ה-VaR הוא כלי סטטיסטי המבסס את אומדן הערך הנתון בסיכון על התנהגות השווקים בעבר ועל הנחות לגבי התנהגות התזרימים השונים בעתיד. מגבלות המודל נעוצות בנקודות הבאות:

- המודל מניח כי השינויים בגורמי הסיכון מתפלגים נורמלית. הנחה זו נדרשת אמנם לצורך קירוב, אבל אינה משקפת בהכרח את התנהגות השווקים;
- חישוב ה-VaR לתקופת אחזקה של 10 ימים מניח כי הפוזיציות ניתנות למימוש או סגירה תוך 10 ימים. בתנאי שוק מסוימים, יתכן שהדבר לא יהיה אפשרי, וההפסד יהיה גדול יותר;
- השימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלם מהפסדים שעלולים להתממש מעבר לרמת מובהקות זו (זנב ההתפלגות);
- השימוש בנתונים היסטוריים עשוי שלא לכלול במדגם אירועים קיצוניים.

מסיבות אלה זו ה-VaR אינו אומד הפסד שיכול להיגרם במצבים אלו ואין להתייחס לתוצאותיו כאל חסם ממשי להפסד אשר עלול להיגרם לבנק בתרחישים קיצוניים. המענה יכול להינתן על ידי בחינה של ההפסד הפוטנציאלי בתרחיש קיצון (כמפורט להלן).

(4) ניתוח ירידת השווי הכלכלי בתרחישי קיצון (STRESS TESTS)

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים הנובעים מאירועים קיצוניים. אירועים אלה עשויים להיות קשורים למשבר כללי (כגון: מלחמה, זעזוע פוליטי, אסון טבע וכיו"ב) או לזעזוע בשווקים הפיננסיים, ולהתבטא בשינויים מהותיים בריביות, שערי חליפין, או בתנודתיות גדולה במיוחד של גורמים אלה, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. אחת ממטרותיו של תהליך ניהול הסיכונים היא להגן על הבנק מפני הפסד קיצוני שעלול לנבוע מזעזועים מעין אלה. על אף שה-VaR הינו אמצעי המדידה המתאים ביותר לאמידת החשיפה הכוללת לסיכוני השוק, אין הוא מספק מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק חריגים ומעבר לרמת המובהקות שנקבעה.
מבחני קיצון (Stress tests) מאפשרים לבחון את השפעתם האפשרית של אירועים קיצוניים מעין אלה, ובכך הם מהווים נדבך משלים לבחינת החשיפה לסיכוני שוק שנעשית על פי מודל ה-VaR.
הבנק וחברות הבת העיקריות בוחנים כ-16 תרחישי קיצון הכוללים שינויים בעקומי הריבית (מקביליים ולא מקביליים), שינויים בשערי החליפין ובמדד ושינויים במרווחים של ההשקעות באיגרות החוב הקונצרניות. להלן פרטים בדבר תרחישי הקיצון העיקריים המופעלים בבנק:

- תרחישי השינויים הקיצוניים בנתוני השוק החל משנת 2000;
- תרחישי השינויים שחלו בשווקים במהלך משבר אוקטובר 1998;
- תרחיש החרפה במצב הבטחוני בארץ;
- תרחיש החרפה במצב הבטחוני באזור עם השלכות בינלאומיות;
- תרחיש משבר פיננסי בארה"ב ובאירופה (תרחיש תאורטי שעודכן ונבחן לאור המשבר בשווקים האמורים בשנים האחרונות, כאשר התרחיש התיאורטי חמור ממנו בפרמטרים מסויימים);
- תרחיש עלית מחירים עולמית;
- תרחיש משבר בשווקים המתעוררים;
- תרחיש משבר עולמי שמקורו במשבר חובות ממשלתיים באירופה;
- תרחיש אירוע קיצון הכולל הנחות מחמירות של שינויים בריביות.

בסוף שנת 2011 נקבעה מגבלה על השחיקה המקסימאלית בשווי הכלכלי של ההון העצמי בתרחישי קיצון. נקבע כי שחיקת השווי לא תעלה על 15% מההון העצמי של הקבוצה. זאת, בנוסף למגבלות הפרטניות הקיימות בבנק ובחברות הבת ביחס לאומד סיכון זה.

במהלך שנת 2011 לא נרשמו חריגות מהמגבלות האמורות.

(5) מודל ה-NII (NET INTEREST INCOME) וה-EaR (EARNING AT RISK)

בנוסף לבחינת רגישות השווי הכלכלי של ההון העצמי, הבנק בוחן את ההשפעה של שינויים מוגדרים בריבית על ההכנסות מריבית. בחינה זו מבוצעת באמצעות סימולציה דינאמית על הכנסות הריבית נטו לשנה הקרובה, כדי לבחון את השפעתן של אסטרטגיות שונות בניהול הנכסים וההתחייבויות על הכנסותיו העתידיות של הבנק מריבית.

מדד ה-EaR מודד את רגישותן של ההכנסות מריבית לשינויים בתשואות השוק.

מודל ה-EaR הינו המודל העיקרי לניהול סיכוני ריבית באי די בי ניו יורק ובאידיבי (סוויס).

(6) הנחות התנהגותיות המיושמות באמידת סיכוני השוק והנזילות

מודל פריסת יתרות העו"ש הזכותיות. לצורך חישוב החשיפה לסיכוני ריבית הבנק מניח כי שיעור משמעותי של יתרות העו"ש הזכותיות אינו צפוי לפרעון מיידי ("החלק היציב") ולכן ניתן לפרוס אותו על פני מספר שנים. זאת בהתאם להנחות התנהגותיות אשר מתעדכנות בתדירות רבעונית.

במסגרת חישוב חשיפת הריבית במגזר זה נפרש "החלק היציב" של יתרת פקדונות העו"ש הזכותי, על פי הערכות מנהל הסיכון (הנג"ה) לגבי רמת היציבות שלו. החישוב מתעדכן בתדירות רבעונית. כל שינוי במתודולוגיית החישוב מובא לאישור ועדת נג"ה, בהתייעצות עם מנהל הסיכונים הראשי. שינויים מהותיים בתוצאות החישוב מדווחים לוועדת ניהול סיכונים ולדירקטוריון במסגרת מסמך החשיפות. הפרישה היא רבעונית אחידה, משנה ועד שבע שנים. "החלק היציב" מוגדר כ-90% מהיתרה הממוצעת החודשית המינימלית בשנתיים האחרונות הפער בין החלק היציב ליתרת פקדונות העו"ש בפועל מטופל כהתחייבות לזמן קצר. גובה היתרה המינימלית נבדק מדי שנה.

מודלים לכימות סיכון פירעון מוקדם Prepayment risk של נכסים. הקבוצה מפעילה מספר מודלים לחיזוי פרעונות מוקדמים בתיק נכסיה. הבנק מנהל גם את סיכון הפרעון המוקדם של הלוואות המשכנתא הניתנות באמצעות בנק דיסקונט למשכנתאות, במסגרת "מתווה דיסקונט". המודל המופעל על ידי הבנק מבוסס על נתונים היסטוריים של פירעונות מוקדמים, בדומה למודל המופעל בבנק דיסקונט למשכנתאות.

חב' הבת IDBNY עושה שימוש במודלים מקובלים בארה"ב לחיזוי שיעורי הפרעון המוקדם בתיק הנכסים מגובי המשכנתאות המוחזק על ידה.

(7) הגישה הסטנדרטית להקצאת הון לסיכוני שוק

הבנק מחשב את הקצאת ההון הנדרשת בגין החשיפה לסיכוני שוק בהתאם לגישה הסטנדרטית, כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208.

הקצאת ההון לסיכוני שוק נעשית כלהלן:

- סיכון ריבית ומניות - הקצאה בגין התיקים המנוהלים בבנק למטרות מסחר, ובכלל זה כלל פעילות חדר עסקות. חישוב סיכון הריבית נערך בהתאם לשיטת "התקופות לפרעון";
- סיכון שער חליפין - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק;
- סיכון אופציות - הקצאה בגין כלל פעילות הבנק, לרבות אופציות גלומות. החישוב נערך בהתאם לשיטת "דלתא פלוס".

להלן פירוט הקצאת ההון לסיכוני השוק לפי הגישה הסטנדרטית (כללי באזל II):

	הקצאת הון ליום	
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים	
הבנק:		
סיכון ריבית*	124	104
סיכון שער חליפין	11	94
סיכון מניות	–	1
סיכון אופציות	15	33
סך-הכל הקבוצה הבנקאית	150	232
הקצאה במונחי נכסי סיכון	1,875	2,907

* כולל סיכון ספציפי בסך של 6.2 מיליון ש"ח ו– 4.0 מיליון ש"ח בשנים 2011 ו– 2010, בהתאמה.

ההקצאה לסיכוני שוק במונחי נכסי סיכון מהווה כ-1.38% מסך נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת כ-2.05% ליום 31 בדצמבר 2010. הירידה בהקצאת ההון לסיכוני שוק, נבעה, בעיקר, מביטול הפוזיציה המבנית וחיסוי המס בגינה.

(8) ניהול פוזיציות מסחר

הבנק מבחין בין חשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין החשיפה למסחר. הפוזיציות למסחר הינן תוצאה של פעילות הבנק כ"עושה שוק" ושל ניהול דינמי של תיק הנכסים הפיננסיים הנזילים. פעילות המסחר מכוונת ליצירת הכנסות תוך לקיחת חשיפות בטווח הסיכון המותר לפעילות ותוך קיום מעקב ובקרה יומיים ותוך-יומיים.

הדירקטוריון קבע מערכת מגבלות נפרדת לפעילות המסחר ולפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות. המגבלות על פעילות המסחר נקבעו על ידי הדירקטוריון במונחים של היקף הפעילות, של הרגישות לגורמי סיכון, ושל ההפסד התיאורטי בתרחישים, לרבות תרחישי קיצון ובמונחים של הערך בסיכון (VaR). כמו כן נקבעו גורמי הניהול והבקרה בפעילויות אלה.

פעילות המסחר מבוצעת תוך מדידה יומית של העמידה במגבלות על ידי הגורם המנהל את התיק ובקרה יומית על ידי גורם בקרה, של העמידה במגבלות ושל הרווחיות.

לצורך חישובי הקצאת ההון לסיכוני שוק בנדבך הראשון הוגדרו הפוזיציות אשר יכללו בתיק למסחר. פוזיציות אלו עונות על הדרישות בהוראת באזל II וכוללת מכשירים פיננסיים המוחזקים עם כוונת מסחר וכן מכשירים שמטרתם לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר. הבנק הגדיר כי התיק יכלול את פעילויות חד"ע וכן פעילות מסוימת בתיקי אג"ח. בחברות הבת היקפי התיק למסחר הם לא מהותיים.

(9) סיכוני אופציות

סיכוני אופציות מתייחסים לאפשרות להפסד הנובע משינויים בנכסי הבסיס והתנודתיות שלהם המשפיעים על שווין של אופציות, לרבות סטיות התקן.

דירקטוריון הבנק קבע הנחיות לפעילות המותרת באופציות, הן במונחי נפח כולל והן במונחי ירידת השווי המקסימלית בתרחישי קיצון ובתרחיש מתון.

התרחישים מתייחסים לשינוים סימולטניים בשער החליפין או במדד ובתנודתיות (Volatility) של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו בנהלי חדר עסקות מגבלות על השינויים המקסימליים בערכו של תיק האופציות, במונחים של מדדי רגישות (GREEKS).

גם הדירקטוריונים של חברות הבת הבנקאיות העיקריות קבעו מגבלות על הפעילות באופציות.

בשנת 2011 נרשמו מספר חריגות ממגבלות הדירקטוריון. החריגות נסגרו תוך זמן קצר.

(10) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

עסקאות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוצעות בחלקן עם תאגידים בנקאיים או חברי הבורסה לניירות ערך, המחויבים לעמידה בדרישות של הלימות הון או לעמידה ברמת בטחונות מול הבורסה לניירות ערך, ובחלקן עם לקוחות הבנק האחרים, המחויבים בבטחונות בהתאם לנוהלי הבנק.

עסקאות אלו מבוצעות הן עבור לקוחות הבנק והן עבור הבנק עצמו, גם למטרות גידור סיכונים וגם למטרות אחרות. חדר עסקות מבצע פעולות מסחר עם לקוחות וכן פעולות לגידור סיכונים במסגרת ניהול סיכוני השוק. בכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון, נקבעו לחדר העסקות מגבלות פנימיות בתחום פעילות זה.

הבנק פעיל במגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים בשקלים ובמט"ח, ובכלל זה באופציות רגילות ובאופציות "אקזוטיות" מסוגים מסויימים ומשמש "עושה שוק" בחלקם. חלק ניכר מהעסקאות מבוצעות "מעבר לדלפק" (OTC) לפי צרכי הלקוחות וצרכי הבנק. קביעת המחירים לעסקאות אלו מבוצעת על בסיס תשואות ומחירי נכסי הבסיס, בהתבסס על מודלים מקובלים לתמחור ובהתחשב בתנאי התחרות בענף.

דירקטוריון הבנק קבע את אופן הפעילות של הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים, היקפי הפעילות המקסימליים ומגוון המכשירים הפיננסיים שלבנק מותר לפעול בהם (בין אם עבור לקוחותיו ובין אם עבור עצמו). היקף הפעילות לכל מכשיר פיננסי נגזר נקבע בנוסף למגבלות אחרות וזאת, בין היתר, על מנת לתחום את הסיכון התפעולי הכרוך בפעילות זו, ולכן היקף הפעילות במכשיר מסוים אינו מייצג בהכרח את רמת הסיכון הגלומה בו.

בשנת 2011 נרשמו מספר חריגות ממגבלות אלו.

בנוסף, הבנק קבע מגבלות על החשיפה המצרפית של כלל לקוחות הבנק למטבעות מסויימים. בשנת 2011 נרשמו מספר חריגות ממגבלות אלו.

החשיפות הנוצרות כתוצאה מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, הן בבסיס ההצמדה והן בריבית, נכללות במסגרת מגבלות הדירקטוריון השונות לחשיפות הבסיס, הריבית והאופציות. כלל החשיפות והעמידה במגבלות הדירקטוריון נמדדות ומבוקרות באופן שוטף על ידי ה- middle office.

להלן נתונים אודות היקפי הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, של הבנק והחברות המאוחדות שלו:

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
נגזרים מגדרים	686	–
נגזרים ALM	156,782	131,963
נגזרים אחרים	19,078	44,826
נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	2,274	5,164

היבטים חשבונאים. המדיניות החשבונאית לגבי מדידת ערכם של המכשירים הפיננסיים הנגזרים והתוצאות הנובעות מהם, סוגי העסקאות והמכשירים הפיננסיים הנגזרים, בהתאם להוראת המפקח על הבנקים, מפורטת בביאורים 1 י' ו-20 לדוחות הכספיים.

על פי הנחיות המפקח על הבנקים כאמור, הוגדרו רוב העסקאות שמבצע הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים במסגרת ניהול סיכוני השוק הנובעים מנכסי הבסיס הפיננסיים שלו (ALM) כ"עסקאות ALM" ולא "עסקאות גידור", מאחר שלפי הנחיות אלו נדרשים קריטריונים מחמירים על מנת שעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים יוכרו כ"עסקאות גידור".

רוב נכסי הבסיס שחשיפתם לסיכוני שוק כאמור כוסתה על ידי עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים - אינם סחירים. ההכנסות וההוצאות הנובעות מנכסים אלה נזקפות לדוח הרווח והפסד על בסיס צבירה, בעוד שתוצאות העסקאות במכשירים פיננסים נגזרים שהוגדרו כ"עסקאות ALM" מחושבות לפי ה"שווי ההוגן". לפיכך, לא מתקיימת הקבלה בין עקרונות הרישום החשבונאי של נכסי הבסיס והתוצאות הנובעות מהם, לבין העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים בגין אותם נכסי בסיס שנכללו ב"עסקאות ALM". השפעת האמור לעיל הייתה הקטנת הרווח מפעולות מימון בסך של 51 מיליון ש"ח בשנת 2011, בהשוואה להקטנת הרווח מפעולות מימון בסך של 146 מיליון ש"ח בשנת 2010.

הכנסות המימון ממכשירים פיננסיים נגזרים מפורטות בביאור 23 לדוחות הכספיים.

פעילות בשוק המעו"ף. הבנק פועל בשוק המעו"ף על מדד המניות עבור לקוחותיו בלבד, תוך שמירת בטחונות בהתאם להנחיות הבורסה לניירות ערך. באופציות על שערי החליפין של הדולר, פועל הבנק בשוק המעו"ף הן עבור לקוחות והן עבור עצמו. ללקוחות נבחרים מאפשר הבנק לפעול באשראי בשוק המעו"ף תוך מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק מול הבטחונות.

ניהול ומדידת סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה, ויאלץ לגייס מקורות או לממש נכסים באופן שיגרום לו הפסד מהותי. כיוון שמדובר במצב של אי וודאות, שבו סיכון הנזילות קיים תמיד, הבנק קבע לעצמו את החשיפה המקסימלית לסיכון

נזילות שהוא מוכן ליטול.
המדידה השוטפת של החשיפה לסיכוני נזילות מיועדת לספק למקבלי ההחלטות אינדיקטורים המתריעים על התגברות סיכון זה, וזאת תוך הותרת פרק זמן שיאפשר להם לנקוט בצעדים לטיפול בסיכון ומבלי שייגרמו הפסדים מהותיים.
ניהול סיכוני הנזילות. הבנק מנהל את סיכוני הנזילות שלו בכפוף למדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון והמביאה לידי ביטוי את הנחיות הרגולטור בתחום והעקרונות המקובלים בתחום זה. המדיניות כוללת התייחסות למספר תרחישי קיצון, מבנה המקורות, כרית הנזילות, וקביעת מגבלות על אומדי הסיכון השונים. בנוסף כוללת המדיניות גם את תוכנית הבנק לטיפול במשבר נזילות, לרבות הגדרת אינדיקטורים המשמשים לזיהוי מגמות בסיכון הנזילות.
המודל הפנימי המופעל בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון שונים על נכסי הבנק והתחייבויותיו, בין אם הם נובעים מאירועים המשפיעים באופן ספציפי על נזילותו של הבנק ובין אם הם נובעים מהתפתחויות כלל מערכתיות.
המודל מבוסס, בין היתר, על העקרונות הבאים:
- הפרדה בין נזילות לטווח קצר לנזילות לטווח ארוך;
- ניהול נפרד של סיכוני הנזילות במגזר השקלי (כולל צמוד מדד וצמוד מט"ח) ובמגזר המט"ח;
- הבחנה בין מפקידים הנבדלים זה מזה בדפוסי התנהגותם;
- סיווג הנכסים וההתחייבויות על פי תקופות לפרעון על בסיס כלכלי.

בתהליך הניהול של סיכון הנזילות מובאים בחשבון, בין היתר, מדיניות הבנק ומגמות בשווקים הפיננסים, מבנה ופיזור הפקדונות ושיעורי המיחזור שלהם, מוניטין הבנק ודירוגו, היקף תיק ניירות הערך ומידת פיזורו, גודל השוק הרלבנטי ותנודתיות המחירים.
מודל סיכון הנזילות של הבנק מביא בחשבון גם את הערכת הבנק באשר למצב הנזילות של חברות הבת, לרבות צרכי הנזילות שלהן בהווה ובעתיד.
חברות הבת הבנקאיות מנהלות אף הן את סיכון הנזילות שלהן בהתאם לנדרש בהוראות.
במהלך שנת 2011 החל לפעול פורום נאותות המודל, ועדת משותפת לניהול הסיכונים ולנ"ה, שתפקידה לבחון את נאותות הפרמטרים במודל, המתודולוגיה לקביעתם ומגבלות הסיכון ולהמליץ על שינוי ברמת הלחץ המנוהלת.
בבנק פועל פורום נזילות עסקי אשר מתכנס בתדירות שבועית לפחות, דן במצב הנזילות ובוחן את יישום החלטות הגורמים הניהוליים.
מגבלות החשיפה לסיכוני נזילות. המגבלות שקבע הדירקטוריון במסמך המדיניות החדש שאושר מתייחסות למספר אומדי סיכון וכן למבנה הנכסים וההתחייבויות. בשנת 2011 לא נרשמו בבנק חריגות מהמגבלות שהוגדרו.
טיוטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 342. ביום 1 באוגוסט 2011, הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטה תיקון להוראה בדבר "ניהול סיכון הנזילות". הטיוטה נועדה לכלול בהוראה דגשים בנושא ניהול ואמידת ניהול הנזילות, המתבססים על הנסיון שנצבר מאז פרסום ההוראה הקיימת ולקחים מביקורות שנערכו בנושא זה בתאגידים בנקאיים. זאת, כמהלך לתקופת ביניים, עד לעדכון מלא של ההוראה בהתאם לשני מסמכים של ועדת באזל, בשינויים המחוייבים ובמועד שייקבע: האחד, מסמך מחודש ספטמבר 2008, אשר עוסק בעקרונות לניהול נאות ופיקוח על סיכון הנזילות; השני, מחודש דצמבר 2010, שהינו חלק ממסמכי באזל III.
הטיוטה כוללת, בין היתר, מדדים חדשים לאמידה כמותית של סיכון הנזילות ולניטורו.
הבנק לומד את טיוטת ההוראה.

לפרטים נוספים, ראו "מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק".

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגיות ותהליכים

במסגרת מדיניות גיוון ההשקעות פועל הבנק בשני תחומים עיקריים:
- קרנות השקעה פרטיות, קרנות הון סיכון וקרן של קרנות גידור;
- השקעה ישירה בחברות שההשקעה בהן נחשבת השקעה ריאלית.

לפרטים בדבר מדיניות ההשקעות ובדבר הישויות בהן משקיע הבנק, ר' "תת מגזר חברות ריאליות" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעילות עיקריים".

סיכונים תפעוליים

רקע כללי. סיכון תפעולי מוגדר בהוראות בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות לעיבוד נתונים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים.

קבוצת דיסקונט מציעה ללקוחותיה מגוון רחב של שירותים פיננסיים החל ממוצרים בנקאיים כמו פקדונות והלוואות מסחריות, עבור בשירותי מט"ח, שירותי ניירות ערך, יעוץ והפצה של מוצרים פנסיוניים וכלה בניהול תיקים, שירותי חיתום, משכנתאות ועוד. מתוך הכרה כי במגוון כה רחב של שירותים ופעילויות בנקאיות, הניתנים על ידי הבנק וחברות הבת שלו, גלומים סיכונים תפעולים רבים, פועלים הבנק וחברות הבת, למזער את החשיפה לסיכון התפעולי.

הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר ניהול הסיכון התפעולי. ביום 14 בפברואר 2012, הפיץ הפיקוח על הבנקים הוראה בנושא ניהול הסיכון התפעולי. ההוראה מבוססת על הנחיות ועדת באזל מחודש יוני 2011, שפורטו במסמך "עקרונות לניהול נאות של סיכון תפעולי". הבנק וחברות הבת בוחנים את ההוראה על העקרונות החדשים שבה, לרבות את ההשלכות של יישום עקרונות אלה. בהמשך לכך תפעל קבוצת הבנק ליישום והטמעת העקרונות בניהול הסיכון התפעולי. תחילת ההוראה ביום 1 בינואר 2013, פרט לסעיף 29 בהוראה, בעניין הבאת הסיכון התפעולי בחשבון במנגנוני תמחור ומדידת ביצועים פנימיים, שתחילתו ביום 1 בינואר 2014.

מבנה ארגוני של פונקצית ניהול הסיכונים התפעוליים. מנהל הסיכונים הראשי נושא באחריות העל לניהול סיכון זה בבנק ובקבוצה. כל ראש חטיבה או מערך אחראי לניהול הסיכון התפעולי הגלום בתחומי פעילותו. כמו כן, בכל החטיבות והמערכים מכהנים בקרי סיכונים תפעוליים שתפקידם, בין היתר, לסייע לראש החטיבה או המערך בניהול הסיכון התפעולי, לרבות זיהוי הסיכונים, אמידתם וגיבוש תוכניות להפחתתם. בקרי הסיכונים התפעוליים עומדים בקשר עם אגף ניהול סיכונים, ומדווחים אליו. האגף לניהול סיכונים, אשר כפוף למנהל הסיכונים הראשי, מופקד על גיבוש המדיניות בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים, ואחראי לוודא את יישומה, תוך העמדת הכלים הנדרשים לכך, גיבוש מתודולוגיה לזיהוי והערכת הסיכונים, לניטורם והפחתתם ומסירת דיווח עליהם לוועדת מנהלי הסיכונים, להנהלת הבנק ולדירקטוריון. כן אחראי האגף להטמעת תרבות ניהול הסיכונים התפעוליים בקרב יחידות הבנק והקבוצה.

מבנה זה של ניהול הסיכונים מאפשר הפרדה בין נוטלי הסיכונים, בחטיבות ובמערכים השונים, אשר יוצרים באופן ישיר את החשיפה לסיכון ומנהלים אותו, לבין הגורמים העוסקים בניהול הבלתי תלוי של הסיכון.

במקביל, גופי הבקרה - הממונה על איסור הלבנת הון, הביקורת הפנימית וקצינת הציות, שומרים על מעמדם כגופים עצמאיים המדווחים להנהלה ו/או לדירקטוריון.

חברות הבת גיבשו מבנה ארגוני התומך בניהול הסיכונים התפעוליים שלהן, ברוח דומה ובשינויים הנדרשים. מבנה ארגוני כאמור, יאפשר ניהול קבוצתי כולל ויעיל של הסיכונים התפעוליים בקבוצה.

מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים. בחודש אפריל 2011, אישר הדירקטוריון עדכון במסמך המדיניות, לרבות הצהרת התיאבון של הסיכון התפעולי וספים לניטור. הבנק יפעל לאימוץ העדכון ברמת הקבוצה.

מטרת מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים הינה, להגדיר ולתקשר דרישות לניהול הסיכונים התפעוליים בכל יחידות קבוצת הבנק ולהבטיח את אפקטיביות הניהול, הבקרה והשליטה בסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות הבנק. כמו כן, המדיניות מיועדת להבטיח:

- קיום תהליכי זיהוי הסיכונים, הערכתם, ניטורם השוטף, מזעור החשיפה ובקרה שוטפת בכל יחידות הבנק;
- קיום מבנה ארגוני ותפקודי בבנק אשר תומך בניהול הסיכונים התפעוליים;
- דיווח מלא של אירועי כשל, כולל אירועים מסוג "כמעט ונפגע", וקיומו של תהליך הפקת לקחים יעיל.

בנוסף, המדיניות קובעת כי:

- הנהלת הבנק תבחן, באמצעות האגף לניהול סיכונים, בעקביות ובאופן שוטף, את מהות ועוצמת הסיכונים התפעוליים המשפיעים על הבנק, על מנת להתמודד עם הסיכונים התפעוליים ובניסיון למזער את חשיפת הבנק להתרחשות אירועי כשל. בחינה כזו, תיקח בחשבון שינויים מהותיים בגורמים הבאים: הוראות רגולאטוריות רלוונטיות, מצב המשק ורמת החשיפה לסיכונים בענף בארץ ובעולם, מבנה ארגוני ותהליכי עבודה בבנק, מערכות מידע התומכות בתהליכים השונים, תהליכים עסקיים או תפעוליים, כמות הפעילות בבנק (העסקית והתפעולית) שיכולה לשנות את היקף הנזק הפוטנציאלי, כלים טכנולוגיים, לרבות פתיחת המערכות לערוצי הפצה חדשים, יישום אמצעי בקרה, הטמעת מערכות מידע חדשות והשקת מוצרים חדשים;
- הנהלת הבנק מזה והדירקטוריון מזה יבחנו, ישפרו ויעמיקו במידת הצורך את עקרונות הליבה בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים, את הצהרת הסובלנות לסיכון, הגדרת מסגרת הסמכויות לנטילת הסיכון, הגדרה ותחזוקה של המבנה הארגוני התומך בניהול הסיכון התפעולי;
- מגבלות החשיפה לסיכונים תפעוליים ברמת הבנק והקבוצה יאפשרו פעילות תפעולית יעילה, אחראית וחסכונית בהוצאות;
- מנהל הסיכונים הראשי אחראי לפיתוח מתודולוגיה ומודלים וגיבוש כלי עבודה ושיטות הערכה ואמידה של הסיכון התפעולי בקבוצה, על

מנת שניהול הסיכון התפעולי בבנק ובקבוצה יהיה איכותי, אפקטיבי ואקטיבי. בנוסף, מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לדיווח להנהלה ולדירקטוריון;

- בכל חטיבה או מערך, הגורמים נוטלי הסיכונים, מהדרג הניהולי הנמוך ביותר ועד לדרגי ההנהלה הבכירה, הינם בעלי הסיכון ואחראים לניהולו השוטף, על ידי זיהוי הסיכון, הערכת רמתו, ניטורו, קביעה וביצוע של תוכניות להפחתת רמת הסיכון השיורי, כמו גם, דיווח לגורמים הממונים עליהם ולאגף לניהול סיכונים;
- המערך לניהול סיכונים יפעל להטמעת ניהול הסיכונים התפעוליים על ידי הגדרת תהליכי עבודה ונהלים מיטביים בתחום;
- אחת לתקופה תתבצע, בכל מוקד סיכון, בחינה ניתוח והערכה עצמית של הסיכונים התפעוליים ועוצמתם (RCSA), תוך התייחסות לשינויים שהתרחשו בתהליכים חדשים, פעילויות ומוצרים חדשים. ההערכה תתבצע על פי מתודולוגיה להערכת סיכונים אשר שימשה את הבנק במהלך סקר הסיכונים התפעולים, תוך שימת לב מיוחדת לסביבת הבקרה.

מתודולוגיה להערכת הסיכונים. המתודולוגיה להערכת הסיכונים גובשה על ידי המערך לניהול סיכונים ומשמשת את הבנק ואת חברות הבת, בהערכה העצמית השוטפת שלהם, הן של הסיכונים הקיימים והן של סיכונים חדשים בתהליכי עבודה חדשים ובמוצרים חדשים.

כל מנהל מוקד סיכון אחראי לזהות ולהעריך את הסיכונים והבקרות הקיימים בתהליכי העבודה עליהם הוא אחראי. מנהל מוקד הסיכון אחראי לזהות ולעדכן את הפרמטרים השונים הקשורים בהערכת הסיכונים בעקבות שינוי בתהליכי העבודה או שינוי שהשפיע על איכות סביבת הבקרה.

הערכת הסיכונים משקללת את מאפייני התהליך והיקף הנזק שעלול להיווצר, וכן את רמת האפקטיביות של הבקרות הקיימות על סמך פרמטרים שהוגדרו. השילוב בין הערכת הסיכונים והבקרות הקיימות מאפשר הערכה של רמת הסיכון השיורי במונחים איכותיים.

הקצאת ההון. הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי נעשית בקבוצת דיסקונט על פי גישת האינדיקטור הבסיסי. בגישה זו מחשבים את הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון התפעולי, על ידי מכפלת ההכנסה הגולמית נטו במקדם של 15%.

על פי הנחיות המפקח על הבנקים, תאגידים המשתמשים בגישת האינדיקטור הבסיסי יידרשו לאמץ את הגישה הסטנדרטית לכל המאוחר החל מהדיווח לשנת 2012. בגישה זו מפלחים את ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים המוגדרים בבאזל II, ומקבצים אותם לשלוש קבוצות של מקדמים: ההכנסות מבנקאות קמעונאית יוכפלו במקדם של 12%; ההכנסות מבנקאות מסחרית ועסקית יוכפלו במקדם של 15%; ההכנסות ממימון תאגידים לצורך רכישות ומיזוגים, פעילות חדרי עסקות והכנסות מתיק ההשקעות של התאגיד, יוכפלו במקדם של 18%.

הבנק נערך בכדי לעמוד בלוח הזמנים שקבע המפקח.

ניהול שוטף של הסיכונים התפעוליים. הבנק בוחן באופן שוטף את החשיפה לסיכונים תפעוליים ונוקט באמצעים להפחתת רמת הסיכונים המהותיים. מנהל מוקדי הסיכון (היחידות הנסקרות) פועלים ליישום תוכניות ההפחתה ומעדכנים, מידי רבעון, בדבר התקדמות היישום של הבקרות החדשות. סטטוס הביצוע של תוכניות ההפחתה מדווח להנהלה ולדירקטוריון על בסיס רבעוני. מנהל מוקדי הסיכון מעדכנים באופן שוטף את מפות הסיכונים, בעקבות יישום הבקרות (מערכות מידע, נהלים, דוחות וכד'), מזהים ומעריכים סיכונים ובקרות בתהליכי עבודה חדשים או בעקבות שינויים בתהליכי עבודה קיימים, וכד'.

מערכת לניהול סיכונים תפעוליים. הבנק השלים את הקמתה של המערכת לניהול סיכונים תפעוליים, אשר החלה לפעול מיום 1 במרס 2011. המערכת הוטמעה באופן מלא בבנק ובחלק מחברות הבת. ביתר חברות הבת ההטמעה תמשך בשנת 2012.

אירועי כשל תפעוליים. דיווח ותחקור אירועי כשל מהווים חלק אינטגראלי מניהול הסיכונים השוטף, במסגרתו מנהלי מוקדי הסיכון מדווחים ומתחקרים אירועי כשל שארעו, מפיקים לקחים, ומשפרים ומחזקים את הבקרות על התהליכים השונים. הבנק בונה מאגר מידע על מימוש אירועי כשל תפעוליים על סמך דיווחים ממוקדי הסיכון השונים בבנק. הבנק שואף להגיע למאגר מידע רחב ומקיף של אירועי כשל הכולל אירועים שבגינם לא נרשם נזק לבנק או שהם בבחינת "כמעט ונפגע". מאגר זה יאפשר ניתוח גורמי הכשל, טיפול במוקדי הסיכון שזוהו ובניית אינדיקטורים לסיכון שיאפשרו בעתיד לנטר את הסיכונים לפני התממשותם.

הבנק נמצא בשלבים סופיים של פרויקט התאמת והטמעת המערכת לניהול סיכונים תפעוליים, אשר תשרת את קבוצת הבנק. המערכת הוטמעה באופן מלא בבנק ובחלק מחברות הבת. כאמור, ביתר חברות הבת ההטמעה תמשך בשנת 2012.

הפחתת החשיפה לסיכון התפעולי באמצעות רכישת ביטוח. האמצעים בהם עושה הבנק שימוש, במטרה להפחית את החשיפה לסיכונים התפעוליים - כוללים, בין היתר, רכישת פוליסת ביטוח בנקאית ייעודית - בגבול אחריות של 100 מיליון דולר של ארה"ב, המגדרת חלק מהסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק.

פוליסת הביטוח של הבנק כוללת מספר פרקים רלוונטים ובהם: (1) פרק הביטוח הבנקאי המתמקד באירועים כגון מעילה באמון של עובדי הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בחצרות הבנק, כספים ורכוש יקר ערך בהעברה, זיוף המחאות, בטחונות מזוייפים ומזומנים מזוייפים; (2) פרק ביטוח פשעי מחשב המתמקד באירועים כדוגמת הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכות המחשוב של הבנק או של לשכת שירות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות, שינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע

אלקטרוני; (3) פרק אחריות מקצועית שנועדה לבטח את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה או דרישה לפיצוי בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק; (4) פרק ביטוח כספות אישיות שנועד לבטח את הבנק בגין אובדן או נזק לרכוש לקוחות לרבות מזומנים ותכשיטים המצוי בכספות אישיות בחצרי הבנק בשטח מדינת ישראל.

כמו כן רכש הבנק, במסגרת פוליסת ביטוח שהוצאה לחברות בקבוצת דיסקונט, כסוי ביטוחי לתביעות כנגד נושאי משרה ודירקטורים, בגבול אחריות של 150 מיליון דולר של ארה"ב.

בנוסף, הבנק רכש פוליסת "אש מורחב" לביטוח רכושו, ביטוח לענין אחריותו של הבנק לפי דין לנזקי גוף, על סך של 50 מיליון דולר, וביטוח חבות מעבידים, על סך של 30 מיליון דולר.

היקף הכיסוי הביטוחי של הבנק נבחן בעזרת יועץ מקצועי ובלתי תלוי, ותואם את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 ו-352.

סקר סיכונים תפעוליים. ברבעון האחרון של שנת 2011, הוחל ביצועו של סקר סיכונים תפעוליים קבוצתי, אשר יבוצע בסיוע ובליווי של חברת ייעוץ חיצונית. הסקר צפוי להסתיים ברבעון הראשון של שנת 2013.

ניהול סיכוני טכנולוגית המידע

כללי. מערך טכנולוגיית המידע הוא מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו, בעל השפעה מכרעת על יציבות התאגיד והתפתחותו. סיכוני טכנולוגיות המידע הינם סיכונים תפעוליים החלים על מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות.

ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון אחראי על ניהול סיכוני טכנולוגיות המידע בבנק ובחברות הבת, מכהן כיושב ראש ועדת ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע הקבוצתית ומדווח להנהלה ולדירקטוריון בתדירות קבועה על מקרים בהם היתה חריגה מרף הסובלנות לסיכון בתחום טכנולוגיית המידע בבנק ובחברות הבת בקבוצה שמקבלות שירותים מחטיבת טכנולוגיות ותכנון, וכן על סיכונים ברמת חשיפה "גבוהה מאוד"/"גבוהה", אירועי כשל מהותיים, הפעולות המתקנות שננקטו בגינם ועוד.

על מנת להתמודד עם סיכוני טכנולוגיית המידע ובמטרה למזער את חשיפת הבנק וחברות הבת להתממשות סיכון במערכות המידע, מינתה הנהלת הבנק מנהל סיכוני טכנולוגיית המידע, הכפוף ישירות לחבר ההנהלה המכהן כראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון.

באחריותו של מנהל סיכוני טכנולוגיית המידע להתוות את מדיניות סיכוני טכנולוגית המידע; להנחות את יחידות המחשוב בבנק ובקבוצה בנושאי ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, ולפקח אחר נאותות יישום המדיניות בנושא; להתוות תהליכי בקרה שמטרתם להבטיח כי החשיפה לסיכוני טכנולוגיית המידע לא תחרוג מהתיאבון המכסימלי לסיכון וממגבלות החשיפה שנקבעו בהתאם ולבצע, מדי תקופה, הערכה עצמית של הסיכון ואפקטיביות תהליך ניהול הסיכונים.

תהליכי הליבה לניהול הסיכונים. תהליכי הליבה מובנים בשלושה שלבים עיקריים, כלהלן:

- שלב I - זיהוי סיכוני טכנולוגיית המידע - תהליך שמטרתו להבטיח כי גורמי הסיכון להם חשוף מערך טכנולוגיית המידע ומאפייניהם, יזוהו ויובנו באופן הולם;
- שלב II - מדידה והערכת החשיפה בגין הסיכונים שזוהו ובניית תוכנית לסכירת החשיפה;
- שלב III - ניהול הסיכונים והחשיפות שזוהו, ניטור הסיכונים, יישום מהלכים לסכירת הסיכונים, צמצום החשיפה ונקיטת צעדי תגובה לצמצום הנזק בהתממשות סיכון.

מדיניות "ניהול סיכוני טכנולוגיות המידע", שאושרה בדירקטוריון הבנק בשנת 2011, מבוססת על המתודולוגיה שאומצה על ידי הבנק בתחום ניהול סיכונים תפעוליים, תוך ביצוע התאמות נדרשות לתחום טכנולוגיית המידע.

במסמך המדיניות האמור הוגדרו שלושה מעגלי בקרה, בהתאם למתודולוגיה שאומצה בבנק:

- מעגל בקרה ראשון - בראשות חבר ההנהלה המכהן כראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון, שבאחריותו ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע בבנק ובקבוצה, ובכלל זה המלצה לדירקטוריון בקביעת רמת הסובלנות לסיכון ובקביעת המדיניות לניהול סיכוני טכנולוגיית המידע;
- מעגל בקרה שני - בראשות מנהל הסיכונים הראשי, שבאחריותו: הערכה בלתי תלויה של פרופיל החשיפה לסיכוני טכנולוגיות מידע ווידוא אפקטיביות בקרת סיכוני טכנולוגיית המידע;
- מעגל בקרה שלישי - בראשות המבקר הפנימי.

התהליך מאפשר התמקדות יעילה בתחומים שזוהו כבעלי הסיכון הגבוה יותר לבנק ולקבוצה, בניית תוכנית עבודה רב שנתית וכן התאמה מהירה של אסטרטגית ניהול הסיכון ומפת הסיכונים, בהתאם לשינויים שמתרחשים בבנק, בקבוצה ו/או בסביבות הפעילות של הקבוצה.

בשל ההשלכות הרוחביות על כלל הקבוצה וכן כתוצאה מייחודיות הידע הנדרש לניהול סיכון זה, מוקמת במערך ניהול סיכונים פונקציה ייעודית לטיפול בנושא בבנק ובקבוצה.

במהלך שנת 2012, מתוכננת הרחבת והעמקת פעילות המעגל השני בנושא.

סקר סיכונים תפעוליים. במסגרת הסקר שייערך בשנת 2012 (ראו לעיל "סיכונים תפעוליים"), יזוהו ויבחנו באופן מעמיק גם הסיכונים המובנים השונים בתחום טכנולוגיית המידע.

הסקר נערך באחריות מנהל הסיכונים הראשי, ובאחריות מנהל חטיבת טכנולוגיות ותכנון, לנהל את הסיכונים שיאותרו בתחום טכנולוגיית המידע, לעדכן באופן רציף את מפת הסיכונים של הבנק ושל הקבוצה בתחום זה, ולפעול ליישום תוכניות הפחתה הולמות.

מקורות הסיכון המרכזיים שייבחנו במסגרת הסקר:

- תהליכים רוחביים - סיכונים הגלומים בתהליכי העבודה הרוחביים שבאחריות יחידות המחשוב בחטיבת טכנולוגיות ותכנון, ועלולים לפגוע בעמידה ביעדים (לוחות זמנים, עלויות, איכות פיתוח, תכולה).
- מערכות ייצור, רכיבי תשתיות - סיכונים שעלולים לשבש את פעילות המערכות התומכות בתהליכים עסקיים ו/או תפעוליים בבנק, לרבות סיכוני אבטחת מידע וסיכוני בנקאות בתקשורת ועוד.
- פעילויות חדשות בטכנולוגיית מידע - סיכונים הנובעים מאימוץ טכנולוגיה חדשה ו/או תהליכי עבודה חדשים בתחום טכנולוגיית המידע.

סיכונים סביבתיים

ביום 11 ביוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים וניהולם. במכתב מפורטים היבטים אפשריים שונים לחשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים סביבתיים ומודגש בו הצורך להתייחס לסיכונים אלה באופן פרטני.

סיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון נזילות). סיכון סביבתי לתאגיד הבנקאי יכול לנבוע מירידה בערך בטחונות בעת שימושו. כמו כן, הסיכון עשוי להתממש באופן עקיף, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של חייב בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. פגיעת מוניטין גם אפשר שתוכר כחלק מהסיכון הסביבתי, כתוצאה מהאפשרות שייוחס לתאגיד הבנקאי קשר לגורם למפגע סביבתי.

כן מובהר במכתב כי זיהוי הסיכונים הסביבתיים והערכתם מהווים חלק מתהליך נאות של זיהוי והערכת הסיכונים בתאגיד הבנקאי ולפיכך, התאגידים הבנקאיים נדרשים לפעול להטמעת ניהול הסיכונים הסביבתיים במכלול הסיכונים המנוהלים על ידם, לרבות באמצעות הטמעת נהלים לזיהוי סיכון מהותי בעת מתן אשראי ובאמצעות שילוב הערכת הסיכון הסביבתי בהערכה התקופתית של איכות האשראי שהועמד ללקוחות.

בחודש דצמבר 2011 עודכנה מדיניות האשראי של הבנק בנושא סיכונים סביבתיים לשנת 2012. במדיניות האמורה יושמו הוראות המפקח בעניין זה, ומטרתה לנהל את חשיפת הבנק לסיכוני אשראי שמקורם בסיכון הסביבתי ולצמצם אותם. במסגרת זו הוגדר התהליך לפיו מוערכת רמת הסיכון הסביבתי של הלקוחות העסקיים על ידי הבנק (בהיבט התרגום לסיכון אשראי), תוך התייחסות נפרדת ללקוחות המוגדרים כבעלי פוטנציאל לסיכון סביבתי גבוה.

סיכונים משפטיים

סיכון משפטי מוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 כסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם.

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350 מיום 14 בפברואר 2012, הסיכון המשפטי הינו חלק מהסיכון התפעולי, והוא כולל (אך אינו מוגבל להם) חשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים.

בין הסיכונים המשפטיים העיקריים, ניתן למנות את אלה: אי ידיעת הדין, בשים לב לשינויים הרבים החלים בו מעת לעת, העדר ודאות משפטית ביחס לדין החל, כשל בזיהוי השינויים בדין, שינויים רטרוקאטיביים בדין, יעוץ משפטי שגוי, פעילות עסקית ללא לווי משפטי, שימוש במסמכים סטנדרטים שאינם מתאימים, אי קיום הוראות חוק ו/או רגולציה, שעלול לגרור עיצומים כספיים ו/או אחריות פלילית על הבנק ו/או עובדיו.

היועצת המשפטית הראשית הינה מנהלת הסיכונים המשפטיים והאחראית על ניהול הסיכון המשפטי בבנק ובקבוצה. במסגרת ניהול הסיכונים המשפטיים פועל הבנק לאיסוף וריכוז מידע בקשר לסיכונים משפטיים, בבנק ובקבוצה, ובכלל זה מידע לגבי שנויי חקיקה ו/או עדכוני פסיקה, בעלי השלכה מהותית על פעילותו של הבנק, וכן מידע לגבי תביעות והליכים משפטיים מהותיים בהם מעורב הבנק. לבנק מדיניות ניהול סיכונים משפטיים, אשר נועדה למזער את החשיפה לסיכונים משפטיים. במסגרת זו, פועל הבנק לאיתור מוקדי הסיכונים המשפטיים, ולגיבוש הליכים, נהלים ושגרת דיווח לצורך טיפול ומעקב אחר סיכונים אלה.

הבנק בחן את הגדרת הסיכון המשפטי לאור הגדרתו במסמכי באזל II ובהתאם, נערך לגיבוש מסמך מדיניות מעודכן.

סיכוני רגולציה

סיכון רגולציה הינו חלק מהסיכון המשפטי, והוגדר על ידי הבנק כהפסד הנובע מאי עמידה בהוראות רגולטוריות שונות החלות על הבנק והקבוצה, למעט הוראות בתחום יחסי בנק-לקוח, אשר מטופלות באופן נפרד במסגרת ניהול סיכון הציות.
פעילותו של הבנק מוסדרת בהוראות רגולטוריות שונות, אשר מכוחן מוטלות על הבנק מגבלות שונות על תחומי הפעילות ומקורות ההכנסה, והמטילות חובות החלות על הבנק מתוקף מעמדו כ"תאגיד בנקאי". הוראות אלה כוללות, בין היתר, את חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995, חוק ההגבלים עסקיים, התשמ"ח-1988, הוראות ניהול בנקאי תקין, לרבות תקנות כללים וחובות נוספות המוטלות על הבנק מצד רשויות הפיקוח השונות להן הוא כפוף במסגרת פעילותו.
הבנק וחברות הבנות שבשליטתו חשופים לשינויים תכופים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות שונות, שנקבעים לעיתים אף באופן רטרואקטיבי, אשר חושפים את הבנק וחברות הבת שלו לסיכונים הכרוכים בשינויים תכופים בתהליכי העבודה, ולעלויות הכרוכות בהערכות הנדרשות ליישום ההוראות הרלבנטיות. במסגרת ניהול סיכון הרגולציה נערך מעקב שוטף אחר שינויי חקיקה ורגולציה בעלי השפעה מהותית על פעילותו של הבנק, על מנת להיערך ליישום ההוראות החלות על הבנק והחברות שבשליטתו.

סיכוני ציות

סיכון ציות הוא סיכון שתאגיד בנקאי יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי, או פגיעה במוניטין, כתוצאה מכשלון בציות להוראות חוק ורגולציה. בבנק מנוהל סיכון הציות בקשר עם הוראות רגולציה צרכניות (לענין הרגולציה שענינה איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, ראו להלן "הממונה על איסור הלבנת הון"), בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308 - על ידי קצינת הציות.
הוראות צרכניות הן החוקים, התקנות, הצווים, הרגולציות וההוראות, המסדירים את הפעילות הבנקאית בישראל בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין הלקוח במסגרת החובות המוחלות על הבנק כלפי ציבור לקוחותיו.
פעילות הבנק וחברות הבת שלו כפופה לשורה של הוראות צרכניות, הן בתחום הבנקאות והן בתחומים אחרים.
כניסה לפעילויות חדשות, שינויים תכופים בחקיקה וריבוי הוראות רגולציה צרכניות החלות על הבנק ועל חברות הבת בתחומי פעילות קיימים או חדשים, מצריכים התאמה של תשתיות לתמיכה בחובות הנגזרות מהן. אי ציות להוראות צרכניות עלול לחשוף את הבנק לסנקציות שמקורן בהוראות הרגולציה (כגון קנסות, עיצומים כספיים וכיוצ"ב), להטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בהם, להפסד כספי ולסיכוני מוניטין.
מסמך מדיניות לניהול סיכון הציות. ביום 5 באוקטובר 2011 אישר דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות קבוצתית לניהול סיכון ציות, המעגן עקרונות ממסמכי באזל II בהיבטי ציות ועקרונות המימשל התאגידי. המסמך מגדיר את המבנה של מעגלי הבקרה התומכים בניהול סיכון הציות ואת תחומי אחריותם, מפרט את תהליכי הליבה העיקריים בפעילות קצין הציות ואת הכללים לניהול סיכונים קבוצתי.
תשתית תומכת. בבנק קיימת תשתית של מערכת נהלים מפורטים, המיועדת להביא לאכיפת הציות לדרישות השונות של הוראות הרגולציה הצרכניות. הנהלים מתעדכנים מעת לעת בהתאם להוראות הרגולציה ובהתאם לפעילויות השונות המבוצעות על ידי הבנק. במקביל מעודכנות גם מערכות התומכות בקיום הוראות הרגולציה האמורות בפעילויות שונות וכן מתבצעת פעילות הדרכה והטמעה בקרב העובדים.
בקרה ופיקוח. הציות להוראות הרגולציה הצרכניות והנהלים, נאכף באופן שוטף באמצעות מערכות בקרה ופיקוח שונות. במטרה לשפר את מנגנוני הבקרה ולהדק את הפיקוח על הציות להוראות הרגולציה כאמור, לרבות בנושא איסור הלבנת הון, מונו בבנק נאמני ציות, ברמות ארגוניות שונות (סניפים, מרחבים, חטיבות - לפי הענין), בחטיבה הבנקאית, בחטיבה העסקית ובחטיבת נכסי לקוחות וכן ברמת חטיבה/מערך ביתר החטיבות/מערכים הרלבנטיים. כן קיימים גורמי בקרה נוספים כגון הביקורת הפנימית, קצינת ציות והאחראי על פי החוק לאיסור הלבנת הון (ראו להלן).
הביקורת הפנימית בודקת באופן רציף ומתמשך את כל תחומי הפעילות של הבנק. לפרטים בדבר פעילות הביקורת הפנימית ראו סעיף "הביקורת הפנימית בקבוצה" להלן.
קצינת הציות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, קצינת הציות אחראית לרכז את הטיפול של הבנק בציות להוראות צרכניות.
קצינת הציות משמשת בתפקיד זה גם במספר חברות בת של הבנק. חברות בת אחרות בארץ מינו קציני ציות משלהן בהתאם להוראה האמורה וקצינת הציות מקיימת עימם קשר על בסיס קבוע. בין פונקציית הציות בבנק לפונקציות הציות בחברות הבת קיים מימשק אשר במסגרתו, בין היתר, פועל פורום קבוע של קציני ציות של הקבוצה בארץ המתכנס מידי רבעון. במהלך שנת 2011 הועמק הממשק עם חברות הבת בארץ.

בנוסף, הותנע מהלך להידוק המימשק עם פונקציות הציות בשלוחת חו"ל של הבנק (אי די בי ניו יורק, אידיבי (סוויס) והסניף בלונדון).
לצורך פעילותה מסתייעת קצינת הציות בוועדת תיאום המתכנסת מדי רבעון.
קצינת הציות עוקבת אחר היערכות הבנק לקיום החובות המוטלות עליו מכח הוראות צרכניות, לרבות וידוא עמידת הבנק בחובות כאמור אשר רלבנטיות לפעילות חדשה של הבנק, וכן עוקבת אחר תיקון ליקויים שונים בנושא הציות להוראות צרכניות. קצינת הציות מגישה דוחות רבעוניים, אשר כוללים את סיכום פעולותיה, למנכ"ל הבנק ולמנהלים הכלליים של חברות הבת בהן היא משמשת כקצינת ציות. בנוסף, קצינת הציות מגישה דוח סיכום פעילות שנתי למנכ"ל הבנק, למנהלים הכלליים של חברות הבת האמורות ולדירקטוריונים של הבנק ושל חברות הבת.
בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ובתדירות הקבועה בהן, מבוצע בבנק סקר תשתיות הכולל מיפוי של ההוראות הצרכניות החלות על הבנק והחובות הנגזרות מהן, החשיפות הפוטנציאליות שבאי קיום החובות האמורות והתשתיות התומכות בקיום החובות (נהלי עבודה, תשתיות מיכון ואמצעי בקרה אחרים).
לצורך הגברת המודעות לחשיבות הציות, נערכות בבנק הטמעות והדרכות בנושא הציות בקרב עובדי הבנק ומנהליו בכלל, ובנושאי ציות להוראות רגולציה צרכנית הרלבנטית לסביבת העבודה של אוכלוסיות עובדים ייעודיות בפרט.
הממונה על איסור הלבנת הון מונה בהתאם להוראות חוק איסור הלבנת הון וחקיקת המשנה על פיו, והוא אחראי על מילוי החובות המוטלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, בהתאם לנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. כאמור, יחידת הממונה מהווה חלק ממערך ניהול הסיכונים בבנק.
חברות הבת בארץ ושלוחות הבנק בחו"ל הנדרשות לכך, מינו אף הן ממונה כנדרש בדין.
אי ציות להוראות החלות על הבנק בתחום איסור הלבנת הון חושפת את הבנק, להטלת עיצומים כספיים, לסיכוני מוניטין, וכן להליכים פליליים, אשר עלולים להינקט נגד הבנק ועובדיו בשל הפרת הוראות הדין בתחום זה.
הממונה על איסור הלבנת הון אחראי על כתיבת נהלי עבודה והקמת התשתית המיכונית הדרושה לצורך עמידה בהוראות הדין החלות על הבנק בתחום זה, וכן על הגשת הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון, בגין פעולות החייבות בדיווח על פי החוק. הבנק נעזר במערכת מיכונית לצורך ניטור פעולות הנחזות כבלתי רגילות החייבות בדיווח.
בבנק נערכת פעילות הדרכה שוטפת ביחידות השונות לצורך העלאת הידע והגברת המודעות לנושא זה.
במהלך שנת 2011 המשיך הבנק לפעול לתיקון ליקויים שהתגלו בעקבות ביקורת שערך בבנק הפיקוח על הבנקים בתחום איסור הלבנת הון.
הממונה על איסור הלבנת הון מקיים קשר עם חברות הבת בארץ ועם שלוחות הבנק בחו"ל, לצורך מעקב אחר יישום מדיניות הבנק והוראות הרגולציה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, על בסיס קבוצתי וזאת, בהתאם למדיניות קבוצתית שאושרה בדירקטוריון הבנק בחודש יולי 2010. פעילות זו נתמכת משילוב יחידת הממונה על איסור הלבנת הון במסגרת מערך ניהול הסיכונים בבנק.
לעניין החקיקה בנושא איסור הלבנת הון, ראו "חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור" בסעיף "חקיקה ופיקוח" להלן.

טבלת גורמי סיכון

התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים, לכלול בדוח טבלת גורמי סיכון אשר ידורגו בקטגוריות הבאות על פי השפעתם על עסקי התאגיד הבנקאי: השפעה גדולה, בינונית או קטנה. טבלה זו כוללת את ההערכה בדבר השפעת הסיכונים על הקבוצה.
קיים קושי רב בהערכת הסיכונים והשפעתם. בכדי להעריך את השפעתו של סיכון, נדרש להניח הנחות בדבר עוצמת האירוע העתידי ובדבר ההסתברות שאירוע כזה אכן יקרה. על מנת שהערכה כזו תתבצע באופן אמין, היא חייבת להתבצע באמצעות מודלים מתקדמים שבדרך כלל, אינם זמינים בשלב זה.
הערכת הסיכונים והשפעתם, כפי שתובא בטבלה להלן, הינה, אפוא, הערכה סובייקטיבית של הנהלת הבנק אשר גובשה על פי המתודולוגיה להערכת פרופיל הסיכון הקבוצתי, המבוססת על זיהוי והערכת הסיכון המובנה בפעילויות הקבוצה ובהתחשב במערך הבקרות הקיים, הבא לידי ביטוי בהערכת איכות ניהול הסיכונים. מתודה זו משמשת את הבנק גם לצורך הערכת הנאותות ההונית שלו במסגרת דוח ה-ICAAP.
לאור כל האמור לעיל, יש לנקוט משנה זהירות בבחינת גורמי הסיכון והערכת השפעתם, ובעריכת השוואות בעניין זה בין הבנקים.

טבלת סיכונים

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
1. השפעה כוללת של סיכוני אשראי	בינונית-גבוהה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מהרעה ביכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם. הבנק מנהל את הסיכון באמצעות קביעת מדיניות אשראי ומגבלות חשיפה המתייחסות, בין השאר, לסוגי הלווים, ענפי משק, מגזרי פעילות, בטחונות, בקרות אשראי ועוד. העליה בהערכת הסיכון (מ-"בינונית" בדוח שנתי 2010 ל-"בינונית-גבוהה") נובעת מעליה ברמת אי הוודאות והסיכון הכלכלי.
1.1 סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו כתוצאה מכך שיתברר שאיכות הלווים נמוכה מזו שהוערכה בעבר ו/או שהבטחונות אותם העמידו הלווים בעלי ערך נמוך מזה שהוערך. הבנק מנהל את הסיכון, בין היתר, באמצעות מעקב ובקרה אחר הלווים, בדיקת תקינות ושווי הבטחונות בהתאם למדיניות ההסתמכות על בטוחות, תוך התאמה למדיניות האשראי של הבנק.
1.2 סיכון בגין ריכוזיות ענפית	קטנה-בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית בענף משק מסוים. מדיניות הבנק בגין ריכוזיות ענפית הינה שמרנית. הריכוזיות הענפית הגבוהה בבנק הינה בענף בינוי ונדל"ן, המאופיין בריכוזיות גבוהה, אשר מופחתת על ידי פיזור גדול ואיכות הלווים והביטחונות. העליה בהערכת הסיכון (מ-"קטנה" בדוח שנתי 2010 ל-"קטנה-בינונית") נובעת מהמשקל הגבוה של ענף הנדל"ן בתיק הבנק והסיכון בענף זה.
1.3 סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע מהרעה בפעילות העסקית של לווה/קבוצת לווים גדולה. בהוראות בנק ישראל נקבעו מגבלות ביחס לריכוזיות חבות לווים וקבוצות לווים. הבנק עומד במגבלות ומבצע בקרות שוטפות על עמידה במגבלות אלה. הבנק עורך ניתוח ומעקב אחר פעילות ואיתנות קבוצות הלווים האמורות. בהערכה החשיפה, הובאה בחשבון השפעת המשבר הפיננסי על לווים גדולים ועל קבוצות לווים במשק וכן היקף הקצאת ההון שהבנק נדרש להקצות בגין סיכון זה.
2. השפעה כוללת של סיכוני שוק	קטנה-בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בפרמטרים כלכליים בשווקים הפיננסיים השונים, המשפיעים על ערך נכסי הבנק או התחייבויותיו. החשיפה הכוללת לסיכוני שוק כפי שנאמדת באמצעות מודל ה-VaR ומבחני Stress שונים, במותאם לבאזל II, אינה חורגת ממגבלות החשיפה שקבע הדירקטוריון ומבוקרת באופן שוטף.
2.1 סיכון ריבית	בינונית	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. החשיפה לסיכוני ריבית, הנאמדת באמצעות כלים מקובלים, אינה חורגת ממגבלות החשיפה שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף.
2.2 סיכון אינפלציה	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים באינפלציה עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני אינפלציה אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף.
2.3 סיכון שערי חליפין	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע משינויים בשער החליפין עקב ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות, כולל השפעת העסקות העתידיות. חשיפת הבנק לסיכוני שער חליפין אינה מהותית ביחס להיקף פעילותו והונו העצמי, אינה חורגת מהמגבלות שנקבעו ומבוקרת באופן שוטף. הפחתת הערכת הסיכון (מ-"קטנה-בינונית" בדוח שנתי 2010 ל-"קטנה") נובעת מכך שהסיכון אינו צפוי עוד להשפיע על הלימות ההון.
2.4 סיכון מחירי מניות	קטנה	סיכון לפגיעה בשווי הבנק וברווחיותו הנובע כתוצאה משינויים במחירי מניות המוחזקות על ידי הבנק. לבנק החזקה מהותית במניות אשר מיועדות להשקעה ולא למסחר.
3. סיכון נזילות	קטנה	סיכון לרווחי הבנק ולהונו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי הנזילות שלו ו/או אי הוודאות שקיימת לגבי זמינות המקורות. הסיכון הטמון בכך הוא, שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל התפתחות בלתי צפויה ויאלץ לגייס מקורות ו/או לממש נכסים באופן שיגרום לו הפסד משמעותי. החשיפה כפי שנאמדת באמצעות מודל פנימי, בחינת היקפם של הפקדונות ויציבותם ואינדיקטורים נוספים, היא נמוכה, ומבוקרת באופן שוטף.

טבלת סיכונים (המשך)

גורם הסיכון	השפעת הסיכון	תיאור הסיכון
4. סיכון תפעולי	בינונית	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, טעויות אנוש והעדר תהליכי בידוק ובקרה נאותים, כשלים במערכות הבנק או כתוצאה מאירועים חיצוניים כדוגמת נזק פיזי. הבנק בוחן באופן שוטף הן את החשיפה לסיכון התפעולי והן את אירועי התממשותו, ומיישם בקרות על התהליכים השונים. העליה בהערכת הסיכון (מ-"קטנה-בינונית" בדוח שנתי 2010 ל-"בינונית") נובעת משינויים ארגוניים המוטמעים בקבוצה, לרבות מיזוג בדמ"ש. זאת, למרות העליה באיכות הניהול.
5. סיכון משפטי	קטנה	סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם. הגדרת הסיכון המשפטי כוללת, בין היתר, גם תביעות משפטיות שהבנק צד להן. הסיכון המשפטי כולל את הסיכון הרגולטורי הנובע משינויים בדין, לרבות שינויים בחקיקה, בפסיקה ובעיקר בהנחיות שמתפרסמות באורח תדיר על ידי הגופים הרגולטוריים אליהם כפוף הבנק, אשר מטילות חובות שונות על הבנק. לבנק לא נגרמו בעבר הפסדים מהותיים כתוצאה מסיכון זה, והוא מעריך כי הבקרות המשפטיות המיושמות על ידו הינן הולמות.
6. סיכוני ציות, הלבנת הון ומימון טרור	בינונית	סיכון שתאגיד בנקאי יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, ויספוג הפסד כספי מהותי, או פגיעה במוניטין כתוצאה מאי ציות להוראות הדין והרגולציה, החלות על הבנק בתחום יחסי בנק-לקוח ו/או הוראות הדין והרגולציה החלות עליו בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. הבנק מפעיל כלי מעקב ובקרה שוטפים אשר להערכתו מפחיתים סיכון זה. העליה בהערכת הסיכון (מ-"קטנה-בינונית" בדוח שנתי 2010 ל-"בינונית") נובעת מבחינה מחודשת של מכלול מרכיבי הסיכון.
7. סיכון מוניטין	קטנה-בינונית	סיכון לפגיעה במצבו העסקי של הבנק כתוצאה מפגיעה בדימוי הבנק בעקבות פרסומים שונים, נכונים או שגויים, בעיני לקוחותיו, בנקים קורספונדנטים, משקיעים, גורמי פיקוח ואחרים. תדמית שלילית עלולה להיווצר כתוצאה מהתממשות מספר רב של גורמים, יחד או לחוד, כגון: מעילה, פגיעה ברווחיות או בהלימות ההון, קריסת מערכות וכו'. התממשות סיכון המוניטין עלולה לבוא לידי ביטוי בנזקים משמעותיים לבנק ולקבוצה ולהתפתח אף עד לכדי קשיי נזילות. הבנק פועל למזעור סיכון זה על ידי פיקוח ובקרה שוטפים על יישום הוראות ונהלים מול לקוחות, ספקים ועובדים.
סיכונים נוספים הרלבנטיים לבנק:		
8. סיכון אסטרטגי	בינונית	הסיכון לפגיעה מהותית ברווחיות הקבוצה, בנזילות או במוניטין שלה, לאורך זמן, בשל שינויים מהותיים בסביבה העסקית, הכלכלית והתחרותית, בה פועלת הקבוצה. העליה בהערכת הסיכון (מ-"קטנה-בינונית" בדוח שנתי 2010 ל-בינונית") נובעת מהסביבה העסקית המשתנה, בפרט לאור ההחמרה בדרישות הלימות ההון.
9. סביבת הסיכון	בינונית-גבוהה	סיכון הנובע מגורמים ואירועים חיצוניים לבנק: כלכליים, חברתיים, פוליטיים וגיאופוליטיים, הן בארץ והן בעולם, העלולים להשפיע על פרופיל הסיכון הקבוצתי. זאת, על ידי פגיעה ביכולת הקבוצה להשיג את יעדיה, פגיעה ברווחיות ובנתח השוק שלה. הערכת הסיכון מבוססת על תרחישי קיצון ותרחישים שונים נוספים.

באזל II

כללי

ועדת באזל הינה גוף בינלאומי אשר נוסד בשנת 1974 על ידי הבנקים המרכזיים של מדינות שונות. החלטותיה והמלצותיה של הועדה, אף שאין להן תוקף משפטי מחייב, קובעות את עקרונות הפיקוח לפיהם יפקחו הגופים המפקחים על המערכות הבנקאיות בחלק ניכר ממדינות העולם. בחודש יוני 2004 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות שנועדו להבטיח את הרגולציה הראויה בנושא הלימות ההון של הבנקים במדינות השונות (להלן: "באזל II"). בחודש יוני 2006 התפרסם נוסח סופי ומעודכן של ההוראות. המלצות באזל II מחליפות את ההוראה הקודמת משנת 1988, המכונה באזל I, שכללה דרישות הון בגין סיכוני אשראי והורחבה בשנת 1996, כדי לכלול דרישות הון גם בגין סיכוני שוק.

בעוד שהוראת באזל I כיוונה בעיקרה להקצאת הון בגין סיכוני האשראי וסיכון השוק, מרחיבה הוראת באזל II את ההתייחסות גם לסוגי סיכון נוספים, ושמה דגש רב על איכות ניהול הסיכונים. זאת, במטרה להגדיל את יציבות המוסדות הפיננסים גם באמצעות הטמעה של תרבות ניהול ובקרה של סיכונים. לפיכך כוללת הוראת באזל II, בנוסף לשינוי מהותי באופן חישוב ההון (הנדבך הראשון של ההוראה) גם שני נדבכים נוספים, כמפורט להלן.

יישום המלצות ועדת באזל בישראל

ביום 31 בדצמבר 2008 פרסם המפקח על הבנקים כללים ליישום הנחיות "באזל II" בישראל - על פי "הגישה הסטנדרטית", במסגרת הוראת שעה בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון", שתחילתה ביום 31 בדצמבר 2009.

הוראות באזל II בנויות משלושה נדבכים:

- הנדבך הראשון - דרישות להון מזערי - מגדיר את אופן חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון. מטרתו להרחיב ולשפר את מסגרת המדידה לחישוב דרישות ההון המזערי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי[2]. תהליך החישוב של הלימות ההון לפי הנדבך הראשון מבוסס על מערכת קשיחה של הנחיות, אשר אינה מאפשרת לתאגיד הבנקאי שיקול דעת סובייקטיבי.
- הנדבך השני - הערכה פיקוחית (SREP - Supervisory Review and Evaluation Process) מדגיש את תהליך הפיקוח והבקרה, את איכות ניהול הסיכונים ואת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי. במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון ולקבוע אסטרטגיה להבטחת הלימות ההון - ("ICAAP") Internal Capital Adequacy Assessment Process. במסגרת תהליך ה-ICAAP נדרשים התאגידים הבנקאיים להעריך מחדש את צרכי ההון שלהם, הן עבור הסיכונים שטופלו במסגרת הנדבך הראשון והן עבור סיכונים מהותיים שלא טופלו במסגרתו ולקבוע, באופן סובייקטיבי, מהי רמת ההון הנאותה הנדרשת אל מול סיכונים אלו (הערכת נאותות ההון). הסיכונים הנוספים הכלולים בנדבך השני מורכבים מסיכונים, שאינם מטופלים במסגרת הנדבך הראשון, אשר ניתן לחשב את היקף החשיפה אליהם ואת הקצאת ההון הנדרשת בגינם על בסיס כמותי (כגון: סיכון ריכוזיות, סיכון ריבית בתיק הבנקאי[3]) ומסיכונים איכותיים, אשר נבחנים במסגרת הבחינה הכוללת של הנאותות ההונית (כגון: סיכון מוניטין, סיכון ציות, סיכון אסטרטגי, סיכון משפטי וכו'). כמו כן במסגרת הנדבך השני נדרשים התאגידים הבנקאיים לערוך תרחישי קיצון לבחינת מצב ההון. תהליך זה של הערכת הנאותות ההונית יתבצע באופן קבוע ועל בסיס שנתי. (לפרטים בדבר תהליך הסקירה וההערכה של תהליך ה-ICAAP, ראו להלן "תהליך הסקירה הפיקוחי").

  המפקח על הבנקים קבע כי יחס ההון המזערי הכולל לא יפחת מ-8% בגין נדבך I ו-1% נוסף בגין נדבך II.
- הנדבך השלישי - "משמעת שוק" - התאגידים הבנקאיים נדרשים לתת גילוי נאות ולהרחיב את הדיווח לציבור בדבר הסיכונים הכרוכים בפעילות הבנק, באופן שיאפשר לציבור להבין טוב יותר את מכלול הסיכונים להם חשוף הבנק, האופן בו מנוהלים סיכונים אלה והיקף ההון שהוקצה בגינם.

תהליך הסקירה הפיקוחי. ביום 20 ביוני 2010 פרסם המפקח על הבנקים מסמך בדבר תהליך הסקירה הפיקוחי המתמקד במסגרת תהליך הסקירה האמור, באופן שיחד עם הוראת ניהול בנקאי תקין 211 "הערכת נאותות הלימות ההון", משלים את אימוץ הנדבך השני של באזל II על ידי המפקח על הבנקים. המסמך מפרט בין היתר את הצעדים בהם עשוי המפקח על הבנקים לנקוט במהלך תהליך הסקירה הפיקוחי.

תהליך זה נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח ולהשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכוניהם.

המפקח יעריך באיזו מידה הצליחו התאגידים הבנקאיים להעריך את צורכי ההון שלהם יחסית לסיכוניהם ויתערב היכן שיידרש.

המפקח מכיר בקשר המתקיים בין סך ההון המוחזק על ידי התאגיד הבנקאי כנגד החשיפה לסיכון ובין חוסנם ויעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים והבקרות הפנימיות בו. ואולם, הגדלת סך ההון לא תיחשב לאופציה היחידה לטיפול בסיכונים מוגברים שבפניהם ניצב התאגיד הבנקאי. יש לשקול גם אמצעים אחרים לטיפול בסיכון, כגון חיזוק ניהול הסיכונים, הטלת מגבלות פנימיות, הגדלת ההפרשות והרזרבות, ושיפור הבקרות הפנימיות.

העקרונות המרכזיים בתהליך הסקירה הפיקוחית הם אלה:

- לתאגיד הבנקאי יהיה תהליך להערכת הלימות הונו הכוללת ביחס לפרופיל הסיכונים שלו ואסטרטגיה לשמירה על רמת ההון;
- המפקח יסקור ויעריך את הערכות הלימות ההון הפנימיות והאסטרטגיות של התאגידים הבנקאיים וכן, את יכולתם לבצע ניטור על יחסי ההון הפיקוחיים ולהבטיח עמידה בהם. המפקח ינקוט בפעולות הפיקוחיות הנדרשות במקרה שלא תנוח דעתו מתוצאות תהליך זה;
- המפקח מצפה מתאגידים בנקאיים לפעול מעל ליחסי ההון הפיקוחיים המזעריים ויוכל לדרוש מהם להחזיק הון מעל לרמה המזערית הנדרשת;
- המפקח יתערב בשלב מוקדם כדי למנוע ירידה ברמת ההון מתחת לרמה המזערית הנדרשת לתמיכה במאפייני הסיכון של תאגיד בנקאי מסוים, וידרוש פעולה מתקנת מהירה במקרה בו רמת ההון אינה נשמרת או חוזרת לרמתה הנדרשת.

---

2 הקצאת הון בגין סיכון תפעולי לא נדרשה על פי באזל I.

3 בנדבך השני נדרשים הבנקים להעריך לא רק את סיכון הריבית בתיק הסחיר אלא גם את סיכון הריבית בתיק הבנקאי. סיכון זה אומד את החשיפות הנוצרות במהלך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק בתיק הבנקאי הכולל את מרבית סיכוני הריבית של הקבוצה וכלולה בו הפעילות במתן אשראים, ברכישת ניירות ערך ובגיוס פקדונות וכתבי התחייבות.

באזל II - חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים בנקאיים. לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין 301 החדשה, ובכלל זה התייחסות שנכללה בה לנושאי ניהול סיכונים וממשל תאגידי, ראו להלן "ניהול קבוצתי" בפרק "נושאים בתחום הממשל התאגידי". לפרטים בדבר אימוץ קוד ממשל תאגידי, ראו "קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט" בפרק "נושאים בתחום הממשל התאגידי" להלן.

יישום דרישות באזל II בקבוצת דיסקונט

הנדבך הראשון. דרישת ההון בגין סיכוני אשראי מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית, על בסיס דירוגי אשראי חיצוניים.

בשנת 2009 התקשר הבנק עם תאגיד בינלאומי המתמחה בדירוג אשראי, לביצוע פרוייקט במסגרתו הבנק מפתח, בסיוע התאגיד, מספר מודלים פנימיים לדירוג אשראי. במהלך שנת 2011 הושלם השלב הראשון בפיתוח המודלים ובהטמעתם. תוצרי המודל ישמשו לשיפור תהליכי ניהול האשראי ויהוו אבני בסיס, שהבנק יעשה בהם שימוש בעתיד לחישוב דרישות ההון בגין סיכוני אשראי בהתבסס על מודלים פנימיים לדירוג אשראי, במסגרת יישום "הגישות המתקדמות" למדידת הלימות ההון.

הקצאת ההון בגין סיכונים תפעוליים מחושבת בהתאם לגישת "האינדיקאטור הבסיסי", לפיה מכפילים את ההכנסה הגולמית במקדם קבוע.

לקראת שנת 2012 יידרשו התאגידים הבנקאיים לעבור לחישוב הקצאת הון בהתאם לגישה הסטנדרטית, לפיה ההכנסה הגולמית מקווי עסקים שונים תוכפל במקדם שונה לכל קו עסקים.

הבנק מצוי בעיצומה של ההיערכות למעבר לחישוב הקצאת ההון בגישה זו.

ביום 1 במאי 2011 הוגשו לפיקוח ממצאי בדיקה שערכו רואי החשבון המבקרים בנושא נאותות הדיווח לפיקוח על הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2010.

הנדבך השני. היערכות הבנק ליישום הנדבך השני בשנת 2011 כללה:

- הגשת דוח ICAAP לפיקוח על הבנקים, על בסיס הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 (ביום 15 במאי 2011);
- במהלך החודשים יוני ויולי 2011, התקיימו דיונים עם הפיקוח על הבנקים, ובחודש ספטמבר התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים, שמסכם את הליך הסקירה וההערכה הפיקוחי. הבנק נערך ליישם את עיקרי ההערות וההארות שהתקבלו, במסגרת דוח ה-ICAAP לשנת 2011, אשר עתיד להיות מוגש לפיקוח על הבנקים עד סוף חודש אפריל 2012.
- המשך גיבוש תהליך הערכת נאותות ההון (ICAAP), לרבות שיפור תהליכים ומתודולוגיות, לאור תובנות ומשוב מתהליך ה-SREP;
- גיבוש ועדכון מסמכי המדיניות של ניהול הסיכונים;
- המשך יישום תוכנית העבודה לסגירת הפערים שעלו בסקר שביצע הבנק בהשוואה לעקרונות ניהול סיכונים הנדרשים במסמכים שפרסמה ועדת באזל (BIS) ופערים שהתבררו במהלך גיבוש תהליך ה-ICAAP.

הנדבך השלישי. הוראות "באזל II" מרחיבות את דרישות הגילוי, האיכותי והכמותי, בנושא ניהול החשיפות לסיכוני אשראי, סיכוני שוק והסיכון התפעולי.

גילוי איכותי וכמותי אודות הסיכונים השונים הובא לעיל בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". מידע איכותי וכמותי נוסף מובא בפרק זה, וכן בחלקים נוספים בדוח השנתי. בנספח לדוח הדירקטוריון (חלק ב', טבלה 8) מובאת טבלה אשר קושרת בין מכלול דרישות הגילוי שנכללו בהוראת השעה, לבין חלקי הדוח השנתי, בהם נכלל המידע הנדרש.

באזל III

בחודש דצמבר 2010 פרסמה ועדת באזל המלצות חדשות, "באזל III". ההמלצות החדשות נועדו לשפר את עמידות הבנקים בעיתות משבר. ההמלצות כוללות מספר תחומים עיקריים:

- שיפור איכות ההון;
- הוספת דרישה לניהול יחס מינוף;
- הוספת דרישת הון לסיכון צד נגדי בנגזרים;
- הגדרת מסגרת כמותית לנזילות, אשר מכתיבה יחס נזילות לטווח של חודש, ויחס נזילות נוסף לטווח של שנה, שאופן חישובם צריך לשקף גם תרחיש קיצון;
- פיקוח מערכתי שיבחן את הסיכון המערכתי הפיננסי מעבר לסיכון של סקטור או מוסד פיננסי מסוים.

במסגרת ההמלצות כאמור לשיפור איכות ההון, מציעה ועדת באזל, בין היתר, כי רכיבי הון הליבה יחוזקו ויועלה שיעורו המינימלי; כי מכשירי ההון ברובד 2 יידרשו לכלול מנגנון לספיגת הפסדים; וכי תבוטל ההבחנה בין הון רובד 2 עליון לבין הון רובד 2 תחתון. בהמלצות נקבעו הסדרי

מעבר הדרגתיים, במהלך השנים 2013 עד 2019.
בשלב זה קיימת אי בהירות בדבר ההיקף והמתכונת של אימוץ המלצות באזל III בישראל, ובכלל זה: מה יהיו מאפייניהם של מכשירי ההון החדשים שיוכרו על ידי הפיקוח על הבנקים, באיזה קצב יוחרגו מכשירי ההון הקיימים מחישובי הלימות ההון ועוד.
למיטב ידיעת הבנק, המפקח על הבנקים צפוי לפרסם במהלך שנת 2012 הנחיות, שבמסגרתן ייקבעו מתכונת אימוץ הנחיות באזל III ולו"ז מדורג ליישומן.
טיוטת הנחיה בעניין יחסי הון ליבה מינימליים. ביום 14 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים טיוטת הנחיה בדבר כוונתו לקבוע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי טיוטה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015.
בנוסף, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
הבנק לומד את הדרישות הצפויות של המפקח על הבנקים כפי שנכללו בטיוטת הנחיה זו ובכוונתו להיערך כנדרש כדי לעמוד בדרישות שייקבעו.
יחס הון הליבה של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הוא 8.1%.

יישום מסגרת העבודה למדידה והלימות הון

מסגרת העבודה למדידה והלימות הון, כפי שאומצה על ידי המפקח על הבנקים, חלה על קבוצת דיסקונט ובראשה חברת האם, בנק דיסקונט.
מסגרת העבודה חלה גם על תאגידים בנקאיים ותאגיד עזר בקבוצת דיסקונט: בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק דיסקונט למשכנתאות וכרטיסי אשראי לישראל.
מסגרת העבודה מיושמת על בסיס מאוחד ואין הבדל בין חברות הבת שנכללו בבסיס האיחוד על פי כללי חשבונאות מקובלים לבין בסיס האיחוד הפיקוחי למסגרת העבודה. לפרטים בדבר החברות העיקריות בקבוצה, ראו להלן "חברות מוחזקות עיקריות" וביאור 6 לדוחות הכספיים.
השקעות בחברות שאינן ריאליות, בהן לבנק השפעה מהותית והן כלולות בספרי הבנק על פי כללי חשבונאות מקובלים, מנוכות מההון לצורך יישום ההוראה. ההשקעה העיקרית בחברה כלולה כאמור היא בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי הראשון.

עבירות ההון

עבירות ההון מהווה נדבך חשוב בביסוס הנאותות ההונית של הקבוצה. בראיית קבוצת דיסקונט, רמה גבוהה של עבירות הון בקבוצה תומכת בנאותות ההון הקבוצתית לאור היכולת להעביר הון, בעת הצורך, בין חברות הקבוצה.
העברת הון בין חברות הקבוצה עשויה להתבצע באמצעות הנפקת הון ראשוני ומשני בין חברות הקבוצה, מכירת/רכישת נכסי סיכון, ואף באמצעות מתן כתבי שיפוי על מנת לצמצם את הצורך בהעברת ההון עצמה. הסדרת תהליכי העברת ההון ושכלולם, תורמת מהותית למוצקות הטיעונים ביחס לנאותות ההון של הקבוצה ושל כל חברה בת בנפרד.
יצוין כי העברת הון כאמור, יכולה להתבצע בין חברות הבת לבין עצמן ומחברת האם (הבנק) לחברות הבת. ואכן, בפועל, הבנק השקיע בהון ובשטרי הון של חברות בת מסוימות וכן נתן שיפוי לחברות בת אחרות. העברת הון מחברות הבת לחברה האם אינה רלבנטית, אך יחד עם זאת, הון משני עודף בחברה יכול לשמש את האם בחישוב הלימות ההון.

השפעת גורמים חיצוניים

קווי התפתחות עיקריים בארץ ובעולם בשנת 2011

התפתחויות בכלכלת העולם

כללי. בשנת 2011 המשיכה הכלכלה העולמית להתרחב, אולם בקצב מתון בהשוואה לשנת 2010, כאשר ההאטה בצמיחה הקיפה הן את

המדינות המפותחות והן את השווקים המתעוררים. ההאטה נבעה, בעיקר, מהתפתחות משבר החובות בגוש האירו, רעידת האדמה ביפן בתחילת השנה והאירועים הגיאופוליטיים במזרח התיכון ובצפון אפריקה. לאלה נוספו המדיניות המוניטארית המצמצמת במדינות המתפתחות ומדיניות פיסקאלית מרסנת בחלק מהמדינות המפותחות.

בארצות הברית צמח התוצר בשיעור של 1.7%, תוך האצה בצמיחה ברבעון הרביעי של השנה. בגוש האירו נרשמה צמיחה בשיעור של 1.4%, והמדינות המתפתחות צמחו בשיעור של 6.42%. סך התוצר העולמי התרחב בשנת 2011 בכ-4%, לעומת צמיחה בשיעור של 5.1% בשנת 2010. על רקע הצמיחה המתונה בארה"ב ובגוש האירו, נותר שיעור האבטלה ברמה גבוהה. אולם בעוד שבארה"ב נרשמה במהלך השנה ירידה בשיעור האבטלה, הרי שבגוש האירו עלה שיעור הבלתי מועסקים. כמו כן, הצמיחה האיטית בארה"ב ונטל החוב הגבוה גרם לסוכנות דירוג האשראי S&P להוריד את דירוגה המושלם של המדינה, לרמה של AA+. על רקע אותם גורמים, גם דירוגה של יפן הורד בתקופה הנסקרת.

במוקד האירועים הכלכליים בשנת 2011 עמדו העמקת משבר החובות במדינות ה-PIIGS והתפשטות בעיית החובות למדינות החזקות של הגוש. על רקע זה, הורדו דירוגי האשראי של מדינות ה-PIIGS ומדינות נוספות בגוש בנוסף, ודירוגן של מדינות חזקות, כמו צרפת וגרמניה הוכנס לרשימת מעקב. במקביל, עלה החשש למצב הבנקים, בעיקר האירופיים, החשופים לחוב של מדינות ה-PIIGS. בתוך כך, רמת ה-CDS (ביטוח בפני חדלות פירעון) עלתה באופן חד הן במדינות במוקד המשבר והן במדינות החזקות בגוש.

במטרה להכיל את המשבר ולמנוע את התפשטותו, גובשו לפורטוגל ויוון חבילות חילוץ, ובמקביל הוסכם על הרחבת קרן החילוץ (EFSF), חיזוק הון הבנקים ו"תספורת" למחזיקי איגרות החוב של יוון. כמו כן, ה-ECB רכש איגרות חוב של המדינות הבעייתיות, ובמקביל הזרים נזילות למערכת הפיננסית. בתמורה, נדרשו המדינות להמשיך בתוכניות לצמצום החוב. אולם הן תוכניות החלוץ והן התוכניות לצמצום החוב נתקלו בקשיים בהוצאתן לפועל. חוסר היכולת ליישם את התוכניות הוביל להתפטרות ראשי הממשלות ביוון ובאיטליה והרכבת ממשלות טכנוקרטיות חדשות בראשות כלכלנים מנוסים. התמורות הפוליטיות במדינות האמורות, לצד רצון מנהיגי גוש האירו להגיע לאיחוד פיסקלי והצעדים של הבנק המרכזי האירופאי, הובילו ברבעון הרביעי ליציבות מסוימת בחששות לגבי משבר פיננסי כולל בגוש האירו, לרבות החשש מהתפרקות, זאת לאחר עליה חדה במפלס החרדה ברבעון השלישי של השנה.

מחירי הסחורות בעולם הושפעו בשנת 2011 במידה רבה מרעידת האדמה ביפן והאירועים הגיאופוליטיים, כמו גם מההאטה הכלכלית, המגמה בשער החליפין של הדולר והמגבלות הרגולטוריות בתחום המסחר בסחורות. כתוצאה מכך, עד אמצע הרבעון השני של השנה נרשמה עליה של כ-11% במדד הסחורות CRB, אולם במחצית השניה של השנה ירד המדד בכ-18%, כך שבסיכום התקופה ירדו מחירי הסחורות בכ-8%.

המדיניות המוניטארית בעולם בשנת 2011 לא הייתה אחידה והושפעה מהעליה בסביבה האינפלציונית, המשבר בגוש האירו והצורך לתמוך בהמשך ההתאוששות במדינות המפותחות, החשש מהתחממות יתר של הכלכלות המתפתחות והסימנים להאטה בכלכלה העולמית. כתוצאה מכך, הריבית בגוש האירו, הועלתה עד חודש יולי ב-0.5%, אולם ירדה בהמשך לרמה של סוף שנת 2010 (1%). בארה"ב נותרה הריבית ללא שינוי (0-0.25%), כאשר נגיד הבנק המרכזי אף ציין כי היא צפויה להישאר כך עד אמצע שנת 2013. במקביל רכש ה-FED איגרות חוב ארוכות (על חשבון איגרות החוב הקצרות) במטרה לתמוך בכלכלה, בין היתר, באמצעות ריבית נמוכה על משכנתאות. לעומת זאת, המדיניות המוניטרית שאפיינה את המדינות המתפתחות רוב השנה, הייתה מצמצמת. כתוצאה מכך הועלתה הריבית במדינות אלו מספר פעמים, תוך העלאת יחס הרזרבה. עם זאת, מאז אמצע הרבעון השלישי, על רקע ההאטה בכלכלה העולמית, נעצר תהליך הריסון המוניטרי, תוך הורדת יחס הרזרבה והריבית.

שווקים פיננסיים. המסחר בשווקי המניות בשנת 2011, התנהל בעיקר על רקע התפתחות משבר החובות בגוש האירו, המדיניות המוניטארית והפיסקלית בכלכלות המובילות ובפרט בארה"ב ובגוש האירו, האירועים הגיאופוליטיים במזרח התיכון ובצפון אפריקה ורעידת האדמה ביפן. זאת, לצד החשש מהאטה כלכלית בעולם. כתוצאה מהגורמים האמורים, נרשמה תנודתיות במסחר בבורסות המובילות בעולם. בעוד שבמחצית הראשונה של השנה נרשמה עליה במדד ה-S&P500 ומדד ה-DAX, הרי שברבעון השלישי רשמו המדדים האמורים ירידות חדות, אשר קוזזו בחלקן ברבעון הרביעי. בסיכום השנה נותר מדד ה-S&P500 ללא שינוי, ומדד ה-DAX ירד בכ-16%. זאת, לעומת עליות של 13% ו-16%, בהתאמה בשנת 2010. במקביל, מדד הניקיי היפני והמדד הסיני ירדו בשנת 2011 בכ-17% ובכ-22%, בהתאמה.

גם במסחר באיגרות החוב של ממשלות ארה"ב וגרמניה נרשמה מגמה לא אחידה. בעוד שברבעון הראשון נצפתה עליה מסוימת בתשואות, הרי שבהמשך השנה, ובפרט ברבעון השלישי, על רקע החרפת משבר החובות בגוש האירו, אשר הובילה את המשקיעים לחפש נכסים בטוחים, לצד האטה בכלכלה העולמית, ירדו התשואות בשיעור חד, ונותרו ברמה נמוכה גם ברבעון הרביעי.

המסחר בשוק המטבעות התנהל בשנת 2011 על רקע ההרחבה הכמותית בארה"ב, העלאת הריבית בגוש האירו וביקוש לנכסים בטוחים יחסית. אלה הובילו להיחשלות המטבע האמריקאי מול האירו והפרנק השוויצרי, במחצית הראשונה של השנה. בהמשך השנה, על רקע התערבות הבנק המרכזי של שוויץ במסחר במט"ח והחמרה במשבר החובות בגוש האירו, התחזק הדולר מול המטבעות האמורים. בסיכום השנה, התחזק הדולר מול כל המטבעות המובילים בעולם, למעט היין היפני, כאשר מול האירו, התחזק הדולר בכ-3%. היין היפני התחזק בשנת 2011 מול כל המטבעות המובילים, על רקע שנאת סיכון בעולם, לצד ביקושים מקומיים למטבע, כתוצאה מהצורך בשיקום המדינה לאחר רעידת האדמה.

קווי התפתחות עיקריים של המשק הישראלי

כללי

בשנת 2011 נמשכה ההתרחבות בכלכלה המקומית, בשיעור של 4.7% (4.8% בשנת 2010). זאת, תוך האטה בצמיחה מרבעון לרבעון. הצמיחה ברבעון הרביעי (3.2%) הייתה הנמוכה ביותר מאז אמצע שנת 2009. ברבעון האחרון של שנת 2011 נרשמה נסיגה בצריכה הפרטית ובסחר החוץ. כמו כן נרשמה האטה בהשקעות בנכסים קבועים. מנגד, ההוצאה לצריכה הציבורית צמחה בקצב מהיר.

שיעור האבטלה ירד בשנת 2011 לרמה ממוצעת של 5.6%, לעומת 6.6% בשנת 2010. זאת, תוך קליטה של כ-90 אלף עובדים חדשים ויציבות בשיעור ההשתתפות, ברמה גבוהה של 57.4%. ברבעון האחרון של השנה הגיע שיעור האבטלה לרמת שפל של 5.4%, לעומת 6.4% בסוף 2010.

התפתחויות עיקריות בענפי המשק

בשנת 2011 הואט קצב הגידול של הייצור התעשייתי ל-2%, לעומת כ-8% בשנת 2010. ביצור של הטכנולוגיה העלית נרשם קיפאון. זאת לאחר צמיחה של כ-9% בשנת 2010. האטה מתונה נרשמה בקצב גידול משרות השכיר בתעשיה.

האטה נרשמה גם בפדיון ענפי המסחר והשירותים, גידול של 3.2% בשנת 2011, לעומת 7.7% בשנת 2010. ההאטה נבעה, בעיקר, מהאטה חריפה בפדיון המסחר הסיטונאי והקמעונאי, לצד האטה בפדיון השירותים העסקיים והנדל"ן.

התפתחות בפעילות המשק מול חו"ל

בשנת 2011 הסתכמו ההשקעות הישירות של תושבי חוץ בישראל בסך של 11.4 מיליארד דולר, עליה של 121% בהשוואה לשנת 2010. מנגד, מימשו תושבי חוץ השקעות פיננסיות בניירות ערך סחירים בסך של 5.4 מיליארד דולר. זאת, לעומת השקעות של כ-9 מיליארד דולר בשנת 2010. כל המימושים נרשמו במחצית השניה של השנה, ונובעים בעיקר ממימושים של 6.9 מיליארד דולר במק"מ, לעומת השקעות של כ-9 מיליארד דולר בשנת 2010. מימושים אלה קוזזו בחלקם בהשקעות באיגרות חוב ממשלתיות. הירידה בהשקעות במק"מ התרחשה על רקע הוראות בנק ישראל והמיסוי שהטיל האוצר. כמו כן, נרשמו בשנת 2011 מימושים בסך של 0.7 מיליארד דולר במניות ישראליות. זאת, בדומה להיקף המימושים בשנת 2010. המימושים במניות שיקפו השקעות במניות בבורסה של תל-אביב, אשר קוזזו על ידי מימושים במניות ישראליות בחו"ל.

בהשקעות הישירות של תושבי ישראל בחו"ל נרשמה בשנת 2011 ירידה של כ-60%, בהשוואה לשנת 2010, והן הסתכמו בסך של 3.3 מיליארד דולר. הירידה האמורה מוסברת בהשקעה חריגה (של חברת תרופות) ברבעון השלישי של שנת 2010. כמו כן, נרשמה ירידה של כ-66% בהשקעות הפיננסיות בניירות ערך סחירים, לרמה של 3.1 מיליארד דולר. הירידה בהשקעות הפיננסיות נבעה, בעיקר, מירידה של כ-44% בהשקעות במניות בחו"ל, זאת לצד עליה חדה במימושים של איגרות חוב ושטרות על ידי הבנקים.

התפתחות שערי חליפין ואינפלציה

בשנת 2011 התנהל המסחר בשקל מול הדולר והאירו בעיקר על רקע המגמות במסחר במטבעות האמורים בעולם. זאת, לצד השפעת הגורמים המקומיים, בעלי כיווני השפעה מנוגדים. מחד, פערי הריביות בין ישראל למדינות המפותחות, מצבו הטוב של המשק וצמצום רכישות המט"ח בידי בנק ישראל תמכו בייסוף המטבע המקומי. מנגד, לאירועים הגיאו-פוליטיים ולרגולציה על המשקיעים הזרים הייתה השפעה להיחלשות השקל, כמו גם לצמצום העודף בחשבון השוטף עד לכדי רמה אפסית. בסיכום שנתי נחלש השקל מול הדולר בשיעור של 7.7%, מול האירו בכ-4% ומול השער הנומינלי האפקטיבי בכ-5%. בולטת החלשות השקל מול הדולר בשיעור של כ-12% במחצית השניה של השנה. זאת, במקביל להתחזקות המטבע האמריקאי מול מרבית המטבעות המובילים בעולם.

שיעור עליית מדד המחירים לצרכן עמד במהלך שנת 2011 על 2.2%, לעומת אינפלציה בשיעור של 2.7% בשנת 2010. כל עליית המדד בשנת 2011 התרחשה במהלך המחצית הראשונה של השנה, כאשר הגורמים העיקריים לאינפלציה בשנת 2011 היו עליית מחירי הדיור ועליית מחירי האנרגיה. השפעתם קוזזה באופן חלקי על ידי ירידה במחירי הפירות והירקות.

מדיניות פיסקלית ומוניטרית

מדיניות פיסקלית. בשנת 2011 הסתכם הגרעון הממשלתי (ללא מתן אשראי) ב-28.6 מיליארד ש"ח, שהם כ-3.3% אחוזי תוצר. זאת לעומת גרעון של כ-30.2 מיליארד ש"ח (3.7% מהתוצר) בשנת 2010. עם זאת, בהשוואה ליעד הגרעון שתוכנן בחוק בתקציב לשנת 2011, מדובר בחריגה של 3.5 מיליארד ש"ח. החריגה מהיעד נובעת, בעיקר, מפער שלילי של 2.6% בהכנסות, בעוד צד ההוצאות עמד על 99% מהתכנון.

מדיניות מוניטרית. בשנת 2011 עלתה הריבית הנומינלית בישראל ב-0.75% לרמה של 2.75%, אולם המדיניות המוניטרית, בה נקט בנק ישראל בשנה זו, לא הייתה אחידה. במחצית הראשונה של השנה, על רקע המשך הצמיחה המהירה, העליה באינפלציה ובציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון והמשך עליית מחירי הדירות, העלה בנק ישראל את הריבית, ארבע פעמים, לרמה של 3.25%. במקביל, במטרה להתמודד עם התחזקות השקל, המשיך בנק ישראל ברכישת מטבע חוץ ונקט במספר צעדים רגולטוריים. כמו כן, במטרה להתמודד עם המשך עליית מחירי הדירות ומתוך דאגה ליציבות המערכת הפיננסית בתחום המשכנתאות, הוגבל שיעור המשכנתא בריבית משתנה.

בהמשך השנה, על רקע ההאטה בכלכלה המקומית, וירידה באינפלציה בפועל ובציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון, נקט בנק ישראל במדיניות מוניטאריות מרחיבה. כתוצאה מכך, ירדה הריבית הנומינלית ב-0.5%, ברבעון האחרון של השנה.

שוק ההון

רוב שנת 2011 התאפיינה במגמת ירידה במחירי המניות בבורסה של תל אביב, להוציא הרבעון הרביעי, בו נרשמו עליות במרבית המדדים המובילים. ירידת המחירים התרחשה, בעיקר, על רקע האירועים הגיאופוליטיים באזור, כאשר לאלה נוספה ברבעון השלישי ההשפעה של הירידות החדות בשווקי המניות בעולם, המחאה החברתית ומסקנות ועדת הריכוזיות וההאטה במשק. מנגד, המסחר ברבעון הרביעי של השנה הושפע מהמגמה החיובית בבורסות של ארה"ב וגרמניה. בסיכום השנה ירד מדד המניות הכללי בכ-22% (עליה של 3.7% ברבעון הרביעי), זאת לעומת עליה של כ-13% בשנת 2010.

הירידות במחירי המניות הקיפו את כל המדדים העיקריים של הבורסה, כאשר מדדי ת"א-25 ות"א-100 רשמו ירידות של עד כ-20%, מדד הבנקים ירד בכ-34% (ירידה של 8.5% ברבעון הרביעי), מדד הבלו-טק 50 ירד בכ-9% ומדד הנדל"ן 15 ב-23%. על רקע ההתפתחויות האמורות, ירד ערך השוק של המניות וההמירים (לא כולל מוצרי מדדים) בשיעור של כ-26% בהשוואה לסוף שנת 2010, ועמד בסוף חודש דצמבר על כ-600 מיליארד ש"ח.

המסחר באיגרות החוב בישראל בשנת 2011 הושפע, בעיקר, מהמדיניות המוניטארית של בנק ישראל, העליה בשנאת הסיכון כתוצאה מעליית אי הודאות הכלכלית, האירועים הגיאופוליטיים באזור והסדרי החוב של חלק מהגופים הגדולים במשק. זאת לצד ההתפתחויות באינפלציה במהלך השנה, ירידת תשואות באיגרות החוב הממשלתיות של ארה"ב, המהוות Benchmark עבור השוק המקומי, ויישום מסקנות ועדת חודק. בסיכום התקופה עלה המדד לתשואה כוללת של איגרות החוב על כל סוגיהן ב-2.5%. זאת, בהמשך לעליה של 8% בשנת 2010.

העליה במדד שיקפה עליה של 5% במדד הכללי של איגרות החוב הממשלתיות (6.3% בשנת 2010), אשר קוזזה בחלקה על ידי ירידה של כ-1% במדד לתשואה כוללת של איגרות החוב הלא ממשלתיות (לעומת עליה של כ-11% אשתקד). באשר להבחנה בין איגרות החוב לפי ההצמדה, הרי שבאיגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד המחירים נרשמה עליה של 4.3%, כאשר איגרות החוב השקליות עלו ב-5.2%. באיגרות החוב הלא ממשלתיות ירד המדד של איגרות החוב הצמודות למדד המחירים ב-1.8%, בעוד המדד של איגרות החוב הצמודות למט"ח עלה בכ-8%. במקביל, נרשמה עליה בשיעור של 5% במדד התל-בונד השקלי. בתוך כך, נרשמה עליה במרווח התשואות בין איגרות החוב הקונצרניות לאיגרות החוב הממשלתיות.

בגיוסי ההון באמצעות איגרות החוב הקונצרניות נרשמה לאורך שנת 2011 האטה ניכרת. בעוד שבמחצית הראשונה של השנה נשמר היקף הגיוסים של המחצית השניה בשנת 2010, הרי שבמחצית השניה, על רקע ההרעה בסביבה הכלכלית, ירד היקף הגיוסים ב-30%, כאשר ברבעון האחרון נרשמה רמה נמוכה במיוחד. בסיכום שנתי הסתכמו גיוסי ההון באמצעות איגרות החוב הקונצרניות ב-40.6 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-5% בהשוואה לשנת 2010. מתוך סכום זה, הנפקות האג"ח למוסדיים הסתכמו ב-5.7 מיליארד ש"ח, זאת לעומת 3.2 מיליארד ש"ח בשנת 2010.

בשנת 2011 ירדו מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים ל-1.7 מיליארד ש"ח, לעומת 2 מיליארד ש"ח בשנת 2010, כאשר מחזורי המסחר ברבעון הרביעי של השנה היו הנמוכים ביותר, ועמדו על 1.4 מיליארד ש"ח. במקביל נרשמה ירידה של כ-1.5% במחזורי המסחר היומיים במק"ם, שעמדו על 1.2 מיליארד ש"ח. לעומת זאת, במחזורי המסחר היומיים באיגרות חוב נרשם גידול של כ-15% בהשוואה לשנת 2010, והם עמדו על 3.8 מיליארד ש"ח.

תיק הנכסים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הפיננסיים שבידי הציבור עלה ברבעון האחרון של שנת 2011 בשיעור של כ-2%, בניגוד לירידות בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה. עם זאת, בסיכום שנת 2011 ירד שווי התיק בכ-1%, והסתכם בסוף חודש דצמבר בכ-2.5 טריליון שקל. כל הירידה בשווי התיק במהלך השנה נבעה מירידה של כ-30% בשווי המניות בארץ, שחלקה הניכר מיוחס לירידת מחירים. הירידה האמורה קוזזה בחלקה על ידי עליה בשווי המניות בחו"ל (ברבעון הרביעי) ועליה בשווי הנכסים הצמודים והלא צמודים.

להלן השינויים אשר נרשמו בהרכב התיק במהלך שנת 2011:

1. משקל המניות ירד מ-26.9% ל-21.5%;
2. משקל הנכסים הלא צמודים עלה מ-31.9% ל-35%;
3. משקל הנכסים הצמודים למדד עלה מ-30.3% ל-31.7%;
4. משקל הנכסים הצמודים למט"ח עלה מ-10.9% ל-11.7%.

התפתחויות כלכליות עיקריות בחודשים ינואר-מרס 2012[4]

בחודש ינואר 2012, עדכנה קרן המטבע העולמית כלפי מטה, את תחזיות הצמיחה והסחר העולמי לשנת 2012, ל-3.3% ו-3.8%, בהתאמה.

מרבית האינדיקטורים לפעילות הכלכלית בארה"ב, שפורסמו בתקופה הנסקרת, היו חיוביים והצביעו על המשך השיפור בשוק התעסוקה. את השיפור בקצב ההתאוששות בכלכלת ארה"ב ציין גם נגיד הבנק המרכזי. בגוש האירו, בחלק מהאינדיקטורים שפורסמו נרשם שיפור קל, אולם הם עדיין הצביעו על חולשה בכלכלת הגוש. כמו כן, הורד דירוג האשראי של מספר מדינות בגוש, ובכלל זה צרפת, ובמקביל ירד דירוג האשראי של קרן החילוץ EFSF.

בתוך כך, בפתרון משבר החובות ביוון נרשמה התקדמות, שכלל בין אישור חבילת חילוץ בסך של 130 מיליארד אירו והסכמה בין הבנקים לבין ממשלת יוון בענין ה"תספורת" למשקיעים הפרטיים. כמו כן, ערך ה-ECB מכרז להלוואות לטווח בינוני, וסיפק בכך תמיכה לבנקים ולנזילות בגוש האירו. התפתחויות אלו מיתנו את חששות המשקיעים באשר להחמרת משבר החוב בגוש. עם זאת, החשש מהתפרצות נוספת של המשבר לא נעלם, בפרט בהתייחס לספרד ופורטוגל. ביטוי לכך ניתן בעליית מרווחי ה-CDS ועליית תשואות איגרות החוב במדינות אלו. זאת לעומת איטליה, בה נרשמה ירידה בתשואות איגרות החוב ובמרווחי ה-CDS.

בחודשים ינואר-פברואר של שנת 2012 נרשמה ירידה באינפלציה השנתית בארה"ב (בהשוואה לחודש דצמבר 2011), בעוד שבגוש האירו, האינפלציה השנתית נותרה ללא שינוי. בסין נרשמה עליה באינפלציה בחודש ינואר, וירידה באינפלציה בחודש פברואר.

בתקופה הנסקרת, הותיר הבנק המרכזי של ארה"ב את הריבית ללא שינוי, והודיע כי היא צפויה להישאר כך עד אמצע שנת 2014. גם בגוש האירו נותרה הריבית ללא שינוי. בסין, על רקע החשש מהאטה ולמרות נתונים שהצביעו על שיפור בתעשיה, הוריד הבנק המרכזי את יחס הרזרבה. כמו כן, סין הודיעה על הפחתת יעד הצמיחה לשנת 2012 ולשנים הבאות.

המסחר בשווקי המניות בעולם התנהל בעיקר על רקע הרגיעה בגוש האירו, הזרמת נזילות על-ידי ה-ECB ונתוני מאקרו חיוביים בארה"ב. כתוצאה מכך, מדד ה-S&P 500 עלה בשיעור של כ-12%, ומדד ה-DAX הגרמני עלה בכ-20%. במקביל נרשמה עליית תשואות חדה באיגרות החוב הממשלתיות ל-10 שנים של ארה"ב ועליית תשואות מתונה יותר בגרמניה. הדולר נחלש באותה עת מול מרבית המטבעות המובילים בעולם ובפרט מול האירו, בשיעור של כ-2%, ומול היין התחזק הדולר בכ-7.8%. על רקע אופטימיות מסוימת בעולם, המדיניות המוניטארית המרחיבה של הבנקים המרכזיים והיחלשות הדולר, נרשמה עליה בשיעור של כ-3.5% במדד הסחורות CRB. בפרט עלה מחיר הנפט, בשיעור של כ-6%. זאת, בנוסף לגורמים האמורים, על רקע המתיחות עם איראן.

בישראל, המדד המשולב של בנק ישראל עלה בחודשים ינואר-פברואר 2012 ב-0.2%, קצב דומה לחודשים הקודמים. האינפלציה בכל אחד מהחודשים ינואר ופברואר נותרה ללא שינוי והאינפלציה השנתית הסתכמה בשיעור של 2% ו-1.7%, בהתאמה. מחירי הדירות (אשר לא כלולים במדד), חזרו לעלות אחרי שלושה חודשים של ירידות.

בתוך כך, לאחר שהריבית לחודש ינואר נותרה ללא שינוי, הוריד בנק ישראל את הריבית לחודש פברואר ב-0.25%, בעיקר על רקע ההאטה בכלכלה המקומית. הריבית לחודש מרס נותרה באותה רמה, של 2.5%.

במהלך התקופה הנסקרת התחזק השקל מול הדולר בשיעור של כ-2%, ואילו מול האירו והשער הנומינלי האפקטיבי שמר השקל על יציבות. במחירי המניות בבורסה בתל אביב נרשמה מגמה עליה, בדומה למגמה החיובית בעולם. עם זאת, עליית המדדים המובילים בישראל היתה מתונה יותר בהשוואה לבורסות המובילות בעולם, כאשר מדדי ת"א 25 ות"א 100 עלו בשיעורים של עד כ-4.3%. באיגרות החוב הממשלתיות

4 כל הנתונים מתייחסים לתקופה מיום 1 בינואר 2012 ועד ליום 21 במרס 2012.

הלא צמודות הארוכות נרשמה עליית תשואות. במקביל, נרשמה עליה בשיעורים של עד כ-4.3% במדדי התל בונד 20 ו-40, תוך צמצום המרווח מול איגרות החוב הממשלתיות.

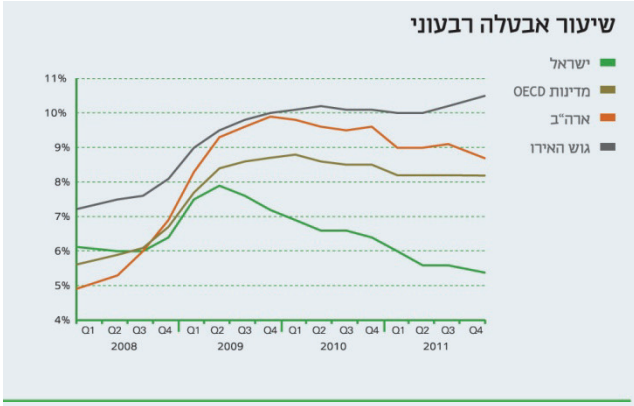

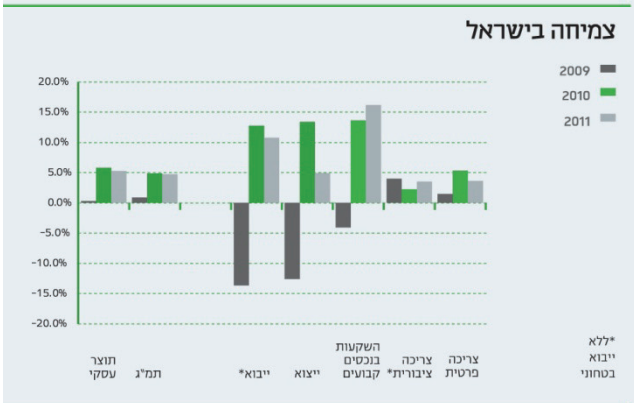

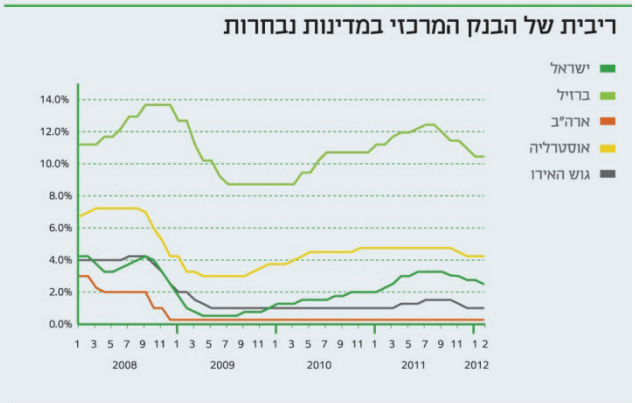

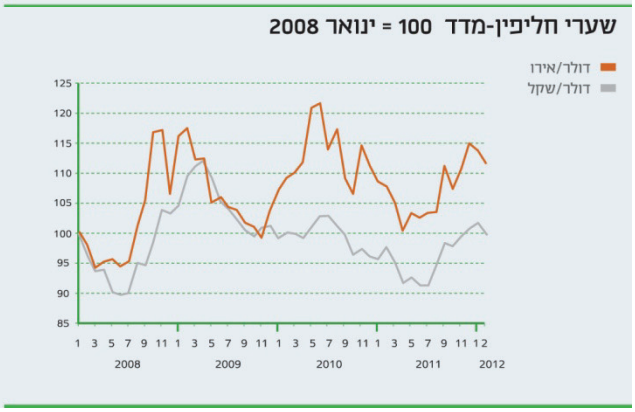

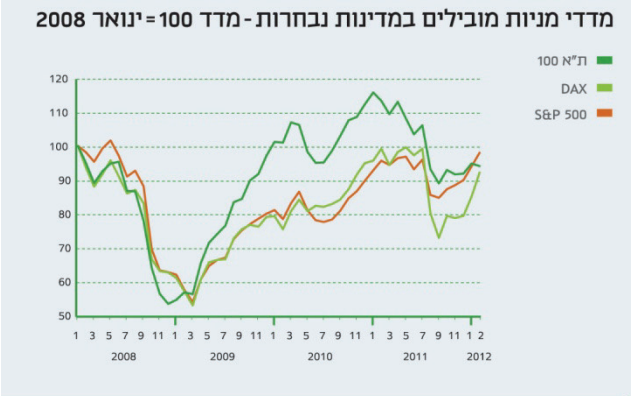

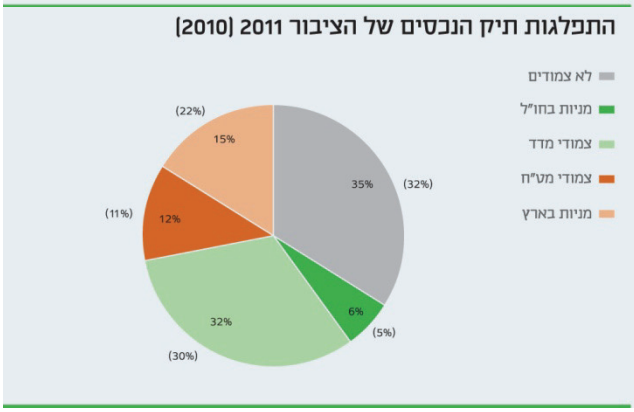

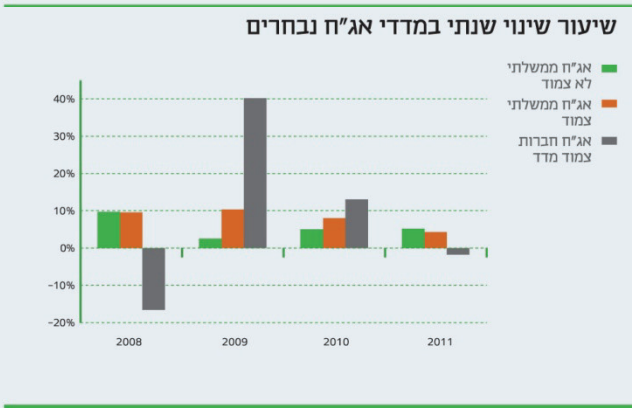

חקיקה ופיקוח

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. מסגרת זו מבוססת בעיקר על הדין הישראלי, על רבדיו השונים, אולם במספר תחומים מושפעת התנהלות הבנק גם מהוראות הדין הזר, ככל שיש להן תחולה אקסטרטריטוריאלית הנוגעת לפעילותו.

פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק.

אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בת וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה עניפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, השקעות משותפות בנאמנות, כלל הפעילות של קופות הגמל, ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות

ניירות ערך והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה שהתקבלה בעקבות ועדת בכר, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, פירוט של שינויי חקיקה ויוזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע באופן משמעותי על פעילות הבנק.

דיני בנקאות

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה)

ביום 12 במרס 2012 אישרה הכנסת את הצעת החוק לתיקון לחוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, אשר נועד להסדיר את פעולתו של בנק ללא גרעין שליטה. במסגרת התיקון נקבעו הוראות גם לעניין מינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים עם גרעין שליטה, החלות על הבנק.

הגבלים עסקיים

חוק ההגבלים העסקיים - קבוצות ריכוז

ביום 25 ביולי 2011, פורסם ברשומות חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 12), התשע"א-2011. החוק קובע תנאים לקביעת הממונה על הגבלים עסקיים ("הממונה") בדבר קיומה של קבוצת ריכוז ומעניק לו סמכויות למתן הוראות לחברי קבוצת הריכוז, כולם או חלקם. בנוסף, החוק מקנה לבית הדין להגבלים עסקיים, לפי בקשת הממונה, סמכות להורות על ניתוק קשרי בעלות (מכירת החזקות) בין חברי קבוצת הריכוז.

על פי החוק, הממונה יתייעץ עם נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים בנוגע לקביעה בדבר קיומה של קבוצת ריכוז וכן יודיע להם על כוונתו לתת הוראה על פי החוק שנועדה למנוע פגיעה או חשש לפגיעה משמעותית בציבור או בתחרות בעסקים בין חברי הקבוצה או בענף וזאת ככל שהדבר בתחום אחריותם. הנגיד או המפקח יהיו רשאים לעצור מתן הוראה כאמור משיקולים הנוגעים ליציבותם של תאגיד בנקאי או המערכת הבנקאית. נקבע כי ההוראות בקשר עם הימנעות הממונה ממתן הוראות עקב הודעת הנגיד או המפקח יחולו עד ליום 1 בינואר 2014. שר האוצר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי להאריך את התקופה כאמור בתקופות נוספות של שנתיים כל אחת.

חוק ההגבלים העסקיים - עיצומים כספיים

ביום 19 בדצמבר 2011 אושרה בכנסת בקריאה ראשונה הצעת חוק ממשלתית, הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 14), התשע"ב-2011, המוסיפה לחוק ההגבלים העסקיים הוראות הקובעות את סמכויות הממונה על ההגבלים העסקיים להטיל עיצום כספי בגובה של עד 30 מיליון ש"ח, בגין הפרות שונות של הוראות החוק ואת המנגנון להטלתו.

ההצעה עתידה להידון בוועדת הכלכלה של הכנסת כהכנה לקריאה שניה ושלישית.

פטור מהסדר כובל בקשר עם אחזקה ופעילות משותפות במסגרת שבא ומסב

ביום 5 בנובמבר 2008 החליטה הממונה על ההגבלים העסקיים, לאחר בחינה מחודשת ומקיפה, על מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל, להסדר בדבר החזקותיהם המשותפות ופעולותיהם של חמשת הבנקים הגדולים בחברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא") ובמרכז סליקה בנקאי ("מסב"). תוקפו של הפטור הינו לשלוש שנים מיום מתן החלטת הממונה.

הפטור חוזר על התנאים שנקבעו בעבר ומוסיף תנאים חדשים. בין היתר, נאסר על בעלי עניין בבנק ו/או חברי הנהלת הבנק ו/או נושאי משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק לכהן כדירקטורים בשבא ובמסב. כמו כן, נדרש מי שמונה לדירקטור בשבא או במסב לחתום, טרם תחילת ביצוע תפקידו, על כתב התחייבות לקיום תנאי הפטור.

במסגרת תנאי הפטור, אושר לשבא לפעול להקמת אתר גיבוי לנתוני המערכת הבנקאית בחו"ל, שיספק שירותי גיבוי לכל בנק בישראל שיחפוץ בכך.

בחודש ספטמבר 2011 הגישו הבנקים לממונה על ההגבלים העסקיים בקשות להארכת הפטור האמור. נציגת הממונה על ההגבלים העסקיים

מסרה הערכתם, כי הטיפול בבקשות לא יסתיים עובר למועד פקיעת הפטורים הקיימים, ביום 5 בנובמבר 2011. ביום 9 בנובמבר 2011, החליט הממונה להאריך את הפטור על תנאיו, למשך ארבעה חודשים ממועד מתן ההחלטה, וזאת בכדי לאפשר לרשות ההגבלים העסקיים לסיים את הליך בדיקת בקשת הפטור. ביום 7 במרס 2012, החליט הממונה להאריך את הפטור כאמור, למשך חודשיים ממועד מתן ההחלטה.

הסכמי קונסורציום למתן אשראי

ביום 28 בפברואר 2011 הודיעה הממונה על ההגבלים העסקיים כי הגיעה למסקנה שיש להמשיך ולאפשר את קיומם של הסדרי קונסורציום למתן אשראי בין בנקים לחברות הביטוח ובינם לבין עצמם ופרטה את התנאים שבהתקיימם אין בכוונתה לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 על הסדרים כאמור. ההודעה מאריכה הודעות קודמות שנתנו על ידי הממונה לעניין הסדרי קונסורציום וזאת בשינוי חלק מן התנאים שפורטו בהודעות הקודמות והוספת תנאים חדשים. תוקפה של ההודעה הינו שנתיים ממועד נתינתה, אלא אם תפורסם הודעה אחרת לפני תום התקופה כאמור.

איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

איסור הלבנת הון

ביום 17 באוגוסט 2000 נכנס לתוקפו חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), ומכוחו הותקנו תקנות וצווים, ובמקביל פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. מערכת דינים זו הטילה על התאגידים הבנקאיים חובות זיהוי, אימות, דיווח וניהול רישומים ביחס ללקוחות הבנק ולחשבונות המנוהלים על ידם. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

הוספת עבירות מקור. ביום 13 ביולי 2011 פורסם ונכנס לתוקף צו איסור הלבנת הון (שינוי התוספת הראשונה לחוק), התשע"א -2011, אשר הוסיף לרשימת עבירות המקור שבתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, עבירה לפי סעיף 3 לפקודת המסחר עם האויב, 1939 (להלן: "הפקודה"). משמעות הוספת העבירה לרשימת עבירות המקור הינה, כי במקרה בו היא מבוצעת מתוך כוונה לטשטש את מקור הכספים שהופקו ממנה, או בידיעה כי פעולה בכספים שמקורם בה, או במקרה בו נעשתה פעולה בהקשר לעבירה זו במטרה למנוע דיווח או כדי לגרום לדיווח לא נכון - מדובר גם בביצוע עבירה על פי חוק איסור הלבנת הון.

מדינות האויב כיום הינן איראן, סוריה, לבנון ועירק. לגבי עירק, קיימת הרשאות, הניתנות מעת לעת, לפיהן לא ינהגו בה כמדינת אויב. לגבי איראן, בוצע מהלך חקיקתי שמטרתו קידום והחמרת הצעדים במאבק בתכנית הגרעין שלה, והכולל, בין היתר, פרסום של צו המסחר עם האויב (אויב לצורך הפקודה), התשע"א-2011 ותיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, במסגרתם צויינו בשמן ישויות איראניות שהינן אויב לצורך הפקודה. הבנק נדרש לקבוע מדיניות בנושא פעילות מול רשימות מוכרזות של גורמים המסייעים לאיראן, וכן נדרש לבצע סקר לבחינת מידת החשיפה שלו לפעילות מול גורמים אלה.

בנוסף, ביום 11 בספטמבר 2011, אישרה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת את תקנות איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן. תקנות אלה עוסקות, בין היתר, בפרסום רשימת תאגידים בהם אסור למוסדות פיננסיים להשקיע.

תקנות אלה טרם פורסמו ב"רשומות" ועל כן טרם נכנסו לתוקף.

תיקון צו איסור הלבנת הון - חשבונות במערכת סגורה. ביום 13 בדצמבר 2011 פורסם ונכנס לתוקף תיקון לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א- 2011 (להלן: "הצו הבנקאי"), לפיו ביחס לחשבונות הנחשבים כחשבונות במערכת סגורה, היינו חשבון של יחיד ובו פיקדון או יחידות השתתפות של קרן להשקעות משותפות בנאמנות בחשבון בבנק אחר (להלן: "חשבון המקור"), ושבסופו של דבר חוזרים לחשבון המקור, לא יידרשו מסמכי זיהוי, לא יהיה צורך לאמתם, לא תידרש הצהרה בדבר נהנה, ולא יידרש זיהוי פנים אל פנים.

כניסה לתוקף של הוראות בנושא "הכר את הלקוח" בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. ביום 1 בינואר 2011 נכנסו לתוקף שני סעיפים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, העוסקים בחובות קביעת מדיניות בנושא "הכר את הלקוח" בעת מתן שירותים למבצע פעולה שאינו רשום כבעל חשבון או כמורשה חתימה בחשבון, ובחובת ביצוע בקרה אחר פעילות לקוחות שלא באמצעות חשבון.

לפרטים בדבר תיקון נוסף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411, אשר מתייחס לחברות כרטיסי אשראי בלבד, ראו לעיל "הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסוימים".

חוזר המפקח על הבנקים בעניין הימורים בלתי חוקיים באינטרנט. ביום 29 בינואר 2012 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בעניין סיכונים הכרוכים בביצוע העברות כספים בהם מעורבים חשבונות בנק שפורסמו על ידי הרשות לאיסור הלבנת הון, במסגרתו נדרשים

הדירקטוריון של תאגיד בנקאי לקבוע מדיניות ביחס לסיכונים הכרוכים בהעברות כספים שמקורן או יעדן בחשבונות אלה, כולל התייחסות לבקרות ולבדיקות נאותות לאיתור העברות כספים כאמור. התאגידים הבנקאיים נדרשים להיערך עד ליום 31 במרס 2012.

מנהלי תיקים. ביום 30 בנובמבר 2010, פורסם צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מנהל תיקים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"א -2011 (להלן: "הצו החדש ביחס למנהלי התיקים"), המחליף את הצו הקודם בעניין זה. עיקרי התיקון בצו החדש ביחס למנהלי התיקים הינם החובה לבצע הליך של "הכר את הלקוח", חובת בדיקת אל מול הרשימה המוכרזת של גורמי טרור, זיהוי ומעקב אחר פעילות של "איש ציבור זר", בקרה שוטפת בחשבונות לקוחות, אימות פרטי נהנים ובעלי שליטה, הוספת רשימת פעולות שיכול שתיראנה בלתי רגילות והחייבות בדיווח, וכן החובה לקבוע מדיניות בנושא הלבנת הון ומימון טרור.

הצו החדש נכנס לתוקף ביום 31 במאי 2011.

הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון. בחודש יולי 2007 פורסמה ואושרה בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק איסור הלבנת הון. במסגרת ההצעה נכללים תיקונים שונים ובהם, בין היתר, הרחבת רשימת עבירות המקור (הוספת מספר עבירות על פי חוק מע"מ כעבירות מקור), שינוי מדרג הענישה בגין העבירות הקבועות בחוק, הרחבת הגדרת המונח" שליטה" (ביחס לתאגידים) מעבר להגדרה הקבועה בחוק ניירות ערך, כרסום בסודיות ובחיסיון זהות הגורם המדווח (באופן שעלול לחשוף את זהותו של עובד בנק שמסר את הדוח על הפעולה), הוספת מגזרים שונים כגורם מדווח והרחבת סמכויותיה של הרשות לאיסור הלבנת הון.

בחודש יולי 2009 הוחל דין הרציפות על הצעת חוק זו ובימים אלה מקיימת וועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת דיונים בהצעה.

ביום 5 במרס 2012 אישרה הכנסת פיצול של הצעת החוק, באופן שחלק אחד של החוק יוכן לקריאה שניה ושלישית ובחלק השני של החוק ימשיך להתקיים דיון בוועדת חוקה חוק ומשפט.

בחלק בו ימשיך להתקיים הדיון בוועדת חוקה מצויות מרבית ההוראות לגביהן נתגלעו מחלוקות בדיונים שהתקיימו עד כה, ובכללן - שינוי מידרג הענישה, הגדרת המונח "שליטה", הגבלות על גילוי הדיווח וכיוצ"ב. החלק שיועבר לקריאה שניה ושלישית נוגע לסוחרים באבנים יקרות, נותני שירותי מטבע, סעיף ההגדרות וכיוצ"ב.

בנוסף, ביום 19 בדצמבר 2011, אישרה ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת הצעה נוספת לתיקון חוק איסור הלבנת הון, במסגרתו הורחבה תחולתה של העבירה בדבר "פעולה ברכוש בידיעה שהוא אסור", באופן שלצורך קיום היסוד הנפשי שלה די יהיה בעצימת עיניים, ובאופן שתחול על כל רכוש בעל שווי של 50,000 ש"ח ומעלה.

הצעה לתיקון צו איסור הלבנת הון. ביום 18 באוגוסט 2011, לאחר היוועצות בשר לביטחון פנים ובשר המשפטים ולאחר קבלת הסכמת שר המשפטים, הגיש נגיד בנק ישראל לוועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת הצעה לתיקון צו איסור הלבנת הון .ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת טרם קיימה דיון בהצעה לתיקון צו זה.

עיקרי התיקון לצו הינם שינוי בקריטריונים בנוגע לדיווח על פעולה בלתי רגילה (באופן המחייב דיווח במקרה של חשש או יסוד סביר לחשש שמדובר בפעילות אסורה לפי החוק או לפי חוק איסור מימון טרור), עיגון חובת ביצוע הליך של "הכר את הלקוח" בצו איסור הלבנת הון (בנוסף להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411), מתן סמכות לתאגיד הבנקאי לקבוע דרכי זיהוי ואימות חלופיות לאלה הקבועים בצו איסור הלבנת הון וכיוצ"ב.

איסור מימון טרור

בתחילת חודש אוגוסט 2005 נכנס לתוקפו חוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 (להלן: "חוק איסור מימון טרור"). חוק זה קובע הוראות בתחום איסור מימון טרור, ומכוחו הותקנו ועודכנו תקנות וצווים המטילים על התאגידים הבנקאיים חובות נוספות של זיהוי ובדיקת לקוחות מול רשימות מוכרזות של ארגוני ופעילי טרור. כמו כן נקבעו סנקציות פליליות, אפשרות הטלת עיצומים ואפשרות חילוט כספים בגין הפרת הוראות החוק והצווים מכוחו.

היערכות הבנק. יישום החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן יישום המדיניות שנקבעה בנושאים אלה, מחייבים את הבנק להיערכות מחשובית, לביצוע מהלכי למידה והדרכה בקרב העובדים והמנהלים בבנק, ולקביעת נהלי עבודה. הבנק ממשיך ופועל להטמעת ההוראות בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן בהטמעת מדיניותו בנושאים אלה, בקרב כלל עובדי הבנק הרלבנטיים. במסגרת זו מפותחות ומשופרות באופן שוטף מערכות הבקרה הממוכנות לזיהוי ואיתור פעילות בלתי רגילה, לזיהוי ואיתור לקוחות ופעילויות בסיכון ולדיווח אודות מקרים אלה לרשויות כנדרש. לצורך כך, הבנק מבצע באופן שוטף וממוכן סריקות לאיתור פעילויות ולקוחות מסוג זה ולדיווח לרשויות. בשים לב לשינויים הרבים הנערכים בחקיקה ובתקינה בעניין איסור הלבנת הון ובעניין איסור מימון טרור, ההיערכות בתחומים אלה והטמעתם הינה מהלך מתמשך המבוצע באופן רציף, הן בבנק והן בחברות הבת הרלבנטיות.

בעקבות תיקוני החקיקה והוראות המפקח על הבנקים שפורסמו במהלך השנה החולפת, אישר דירקטוריון הבנק מדיניות בנושא הכר את הלקוח לעובר אורח/צד ג', מגבלות וסייגים בפעילות מול גורמים במדינות בסיכון, איסור ביצוע פעילות עם האויב, איסור ביצוע פעילות עם גורמים

מוכרזים כמסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה, שפורסמו על ידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, ואיסור ביצוע העברות כספים שמקורן או יעדן בחשבונות בנק הקשורים להימורים בלתי חוקיים באינטרנט.

מדיניות קבוצתית בנושא איסור הלבנת הון. ביום 5 ביולי 2010 אישר דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות קבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור. מסמך המדיניות קובע את הסטנדרטים הקבוצתיים לניהול הסיכון בתחום איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, וכן את העקרונות לניהול הסיכון על בסיס קבוצתי. בעקבות אישור מסמך המדיניות נערכה פניה לחברות הבת אשר התבקשו לפעול לאימוץ וליישום המדיניות הקבוצתית, וזאת בשינויים המתחייבים מאופי ומהיקף פעילותן העסקית.

לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בנושא "יישום חוק איסור הלבנת הון" בחברת כאל, ראו לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

חוק החברות וממשל תאגידי

תיקון מס' 16 לחוק החברות - ממשל תאגידי

ביום 15 במאי 2011, פורסם ברשומות תיקון מס' 16 לחוק החברות, ליישום עקרונות הממשל התאגידי, אשר גובש על ידי משרד המשפטים ורשות ניירות ערך. מטרת התיקון היא לייעל את הממשל התאגידי בישראל ולהתאימו למציאות הישראלית ולעקרונות הנהוגים בתחום זה בעולם. התיקון נועד לייעל את מנגנוני קבלת ההחלטות בחברות הציבוריות בארץ, להגביר את השקיפות בהחלטות ולחזק את מנגנוני הפיקוח והבקרה על אופן ניהול חברות אלה.

במסגרת התיקון הושם דגש מיוחד על עקרונות עצמאותו של הדירקטוריון בכלל והדירקטור החיצוני בפרט, וחיזוק מעמדם של הגופים המוסדיים ובעלי מניות המיעוט בחברות הציבוריות במינוי דח"צים, במטרה להחליש את כוחו של בעל השליטה בחברה להשפיע על הנהלתה ולכוון את פעילותה לאור מטרותיו האישיות.

המדובר בשורה של תיקונים, אשר מקצת מהבולטים שבהם עוסקים בשינוי הרוב הנדרש לאישור עסקאות בהן לבעל שליטה ענין אישי; שינוי הרוב הנדרש למינוי ראשוני של דח"צ; הארכת תקופת הכהונה המקסימאלית של דח"צ וקביעת הוראות לענין עצמאות הדח"צ; הדגשת חובת דירקטור להפעיל שיקול דעת עצמאי; קביעת הוראות לענין אפשרויות איסור מינוי כפול של יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל בחברה ציבורית; שיוויון מגדרי בחברה ציבורית וסייגים בענין זה; הוראות לענין ועדת הביקורת - הרכבה, אופן קבלת ההחלטות והרחבת תפקידיה ותחומי אחריותה; הענקת סמכויות לרשות ניירות ערך להטיל עיצומים כספיים על יחיד או על תאגיד במקרה של הפרה של הוראות מסויימות של חוק החברות וקביעת הוראות ממשל תאגידי מומלצות.

התיקונים לחוק נכנסו לתוקף בתוך 60 יום ממועד פרסומם.

מרבית הדרישות, הכלולות בהצעת החוק בתחום הממשל התאגידי, מיושמות כבר על ידי הבנק, מכוח הוראות ניהול בנקאי תקין החלות עליו, ועולות בקנה אחד עם עקרונות הממשל התאגידי שאושרו על ידי הבנק (ראו להלן בפרק "נושאים בתחום הממשל התאגידי").

הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "דירקטוריון"

בחודש דצמבר 2010 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 בנושא "דירקטוריון". ככלל, מועד התחילה של התיקונים להוראה, יהיה לא יאוחר מיום 1 בינואר 2012.

התיקונים מבוססים על המלצות ועדת באזל II לעניין "חיזוק הממשל התאגידי בתאגידים בנקאיים", הפרקטיקה הנוהגת ועדכוני הרגולציה בנושא בארץ ובחו"ל.

התיקון להוראה נעשה מתוך ראיית החשיבות של תפקוד תקין וברמה גבוהה של הדירקטוריון כחלק ממשל תאגידי נאות ומניהולו התקין של תאגיד בנקאי. כחלק מכך, תוקנו הוראות לעניין תפקידיו, הרכבו ודרכי פעולתו של הדירקטוריון.

חלק מהתיקונים האמורים כבר מקבלים מענה הולם במסגרת עקרונות שנכללו בקוד שאומץ על ידי בנק דיסקונט. יחד עם זאת בעקבות חלק מן התיקונים, יידרשו הבנק וחברות בקבוצה, עליהן חלה הוראה 301, לבצע התאמות וכן שינויים מסויימים, בהרכב ובמבנה הדירקטוריונים של הבנק ושל חברות בקבוצה.

הצעת חוק החברות (הבראת חברות), התשע"א-2011

ביום 30 במאי 2011 אישרה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק החברות (הבראת חברות), התשע"א-2011. מטרת הצעת החוק לעגן בחקיקה וליצור ודאות משפטית ביחס לסוגיות שונות בתחום הבראת החברות, בין שהוסדרו בפסיקה ובין שטרם הוסדרו בפסיקה. הצעת החוק

הינה מקיפה ובחלקה משנה את המצב המשפטי הקיים. לא ניתן להעריך בשלב זה את השפעת הצעת החוק, אם תתקבל, על הבנק.

דיני ניירות ערך

חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011

ביום 27 בינואר 2011, פורסם חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, הכולל רפורמה בסמכויות האכיפה של רשות ניירות ערך (להלן: "הרשות"). החוק מעניק לרשות, בנוסף לסמכויות האכיפה שכבר היו נתונות בידה קודם לכן, גם סמכויות אכיפה מנהלית כנגד יחידים וכנגד חברות, בגין הפרות חוקי ניירות ערך ובכלל זה חוק ניירות ערך, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות וחוק השקעות משותפות בנאמנות (להלן: "חוקי ניירות ערך").

האכיפה המנהלית מאפשרת לרשות לנקוט במגוון אמצעי אכיפה, ובכלל זה, הטלת קנסות ועיצומים כספיים משמעותיים על עובדים בעלי רישיון ועל נושאי משרה שהפרו את חובותיהם על פי חוקי ניירות ערך, הרחקה מעיסוק, התליית רישיון ותשלום לנפגע מההפרה.

כמו כן, מטיל החוק חובה על מנכ"ל התאגיד לפקח ולנקוט את כל האמצעים הסבירים למניעת ביצוע הפרות בידי התאגיד ועובדיו (להלן: "אחריות פיקוחית"). ביצוע הפרה כאמור מקים חזקת הפרה של האחריות הפיקוחית וזאת אלא אם התאגיד קבע נהלים מספקים למניעת ההפרה, מינה אחראי מטעמו לפיקוח על קיומם, לרבות הדרכת עובדי התאגיד, וכן נקט באמצעים סבירים לתיקון ההפרה ולמניעת הישנותה.

החוק מגביל את אפשרויות הביטוח והשיפוי של יחידים ושל תאגידים בגין סנקציות שיוטלו במסגרת הליך האכיפה המינהלי.

הבנק מקיים ומתחזק מערכת נהלים שנועדה להבטיח ציות לדין ולהוראות הרגולציה, ובין היתר לחוקי ניירות ערך. כמו כן קיימים בבנק גורמים שתפקידם לפקח על קיום הוראות הדין. הבנק בוחן את השלכות החוק החדש ונערך ליישומו.

קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול ההשקעות

ביום 15 באוגוסט 2011, פרסמה רשות ניירות ערך מסמך שכותרתו "קריטריונים להכרה בתוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות". זאת, בהמשך לכניסה לתוקף של חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), תשע"א-2011 (ראו לעיל). במסמך מפורטים קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית של תאגיד, אותם צפויה הרשות לבחון בבואה לקבוע האם יש מקום להתחשב בהפעלת אותה תכנית אכיפה כשיקול לזכות התאגיד או יחידים בו. במסמך מפורטות, בין היתר, אמות מידה להכרה בתכנית כאמור, כתכנית יעילה, דהיינו תוכנית שקיומה הביא להטמעת הדין ולציות לו, הלכה למעשה, כגון: אחריות הדירקטוריון וההנהלה לגיבוש, אימוץ ויישום של תכנית האכיפה; התאמת התכנית לתאגיד ולנסיבותיו הייחודיות, לאחר בדיקת הפעילות העסקית וביצוע סקר ציות בתחום דיני ניירות הערך; קביעת נהלים וסדרי טיפול; מינוי ממונה על האכיפה; הטמעה נאותה של התוכנית בכל הדרגים; פיקוח ועידכון; טיפול הולם בכשלים והפרות והפקת לקחים מהם.

הנהלת הבנק והדירקטוריון אישרו תוכנית פעולה מקיפה ותחומה במועדים, לשם גיבוש תוכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך, המותאמת לבנק ולקבוצה, בשים לב לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא ודרישות הרגולציה הרלוונטית ובשים לב לנהלים ולתהליכים הקיימים בבנק. הדירקטוריון מינה ממונה על האכיפה, אשר תהיה כפופה ליועצת המשפטית הראשית, והורה על מעקב אחר גיבוש תכנית האכיפה ואחר יישומה בפועל. בהמשך לאישור תכנית הפעולה כאמור, ננקטות בבנק ובקבוצה פעולות להוצאתה לפועל בהתאם.

ועדות ציבוריות

דוח הוועדה לשינוי כלכלי וחברתי

ביום 26 בספטמבר 2011, הוגש לראש הממשלה דוח של הוועדה לשינוי כלכלי וחברתי, בראשות פרופ' טרכטנברג.

דוח הוועדה מציע עקרונות מנחים למדיניותה הכלכלית חברתית של הממשלה. מעבר לעקרונות כאמור, דוח הוועדה עוסק בארבעה תחומים הקשורים ישירות לשורשי המחאה החברתית בישראל: דיור, יוקר המחיה ותחרותיות, שירותים חברתיים ותמהיל מסים. בתחומים אלה גיבשה הוועדה המלצות פרטניות.

דוח הוועדה נוגע בתחומים רבים ומגוונים ואימוצו המלא עשוי להוביל לשינוי עמוק בתפיסות יסוד במדיניות הכלכלית של הממשלה, לשינויים מבניים מהותיים ולהשפעות כלכליות רחבות היקף. בשלב זה לא ניתן להעריך אילו מבין המלצות הוועדה תאומצנה על ידי הממשלה ותבשלנה כדי חקיקה, וממילא לא ניתן להעריך את ההשפעות שיהיו לכך.

הממשלה אימצה את פרק המיסוי בדוח הוועדה והשלימה מהלכי חקיקה בנושא. (לפרטים נוספים, ראו ביאור 29 ח' לדוחות הכספיים).
כמו כן, בחודשים האחרונים קיבלה הממשלה שורה של החלטות בעקבות דוח הוועדה, ובכלל זה: החלטות בענין יישום המלצות הוועדה בנושאי הגבלים עסקיים, בענין בחינת עלויות ייצור ושיווק במוצרים המפוקחים על ידי הממשלה, בענין הגברת התחרותיות והפחתת יוקר המחיה, בענין הגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ושיעור התעסוקה, בענין שיפור מערכות ההיסעים במדינה, ועוד.

המלצות הוועדה להגברת התחרותיות

בחודש פברואר 2012 השלימה הוועדה לבחינת התחרותיות במשק, אשר מונתה על ידי ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל, את הדוח שהכינה, וביום 29 בפברואר 2012 הוצגו עיקרי ההמלצות בפני הממשלה.
הוועדה בחנה שלושה היבטים עיקריים: התנאים להקצאת נכסים ציבוריים, החזקות ריאליות ופיננסיות, ושליטה באמצעות מבנה החזקות פירמידאלי.
הוועדה ממליצה, בין היתר, לאסור שליטה או החזקה, מעבר לשיעור שיוגדר, בגוף פיננסי משמעותי, על ידי תאגיד ריאלי משמעותי או על ידי השולט בתאגיד ריאלי משמעותי. בנוסף, השולט בתאגיד בנקאי משמעותי לא יוכל לשלוט בתאגיד פיננסי משמעותי שאינו תאגיד בנקאי. יצויין כי בהתאם להמלצות, הן הבנק והן הבנק הבינלאומי עשויים להיחשב כתאגיד פיננסי משמעותי.
הוועדה קבעה המלצות שתחולנה, על פי ההצעה, על כלל החברות הציבוריות, ובכלל זה חובות בתחום עסקאות עם בעלי ענין, הקמת פלטפורמה שתאפשר הצבעה של משקיעים באמצעות האינטרנט ועידוד פעילות המשקיעים המוסדיים כ"שומרי סף".
הוועדה ממליצה גם להרחיב את סמכויות הממונה על ההגבלים העסקיים ולהטיל מגבלות על משקלם של מנפיק בודד, קבוצת לווים, 5 המנפיקים הגדולים ביותר ו-5 קבוצות הלווים הגדולים ביותר, בנכסים המנוהלים על ידי כל קרן (הסיכון הסיסטמי).
יישום המלצות הוועדה כרוך בהליך חקיקה ולפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה מה יהיו התכנים של שינויי החקיקה, אם בכלל, ומה תהיה השפעתם.

חוזים אחידים

פס"ד בבית הדין לחוזים אחידים

ביום 5 במאי 2009, ניתן פסק דין בבית הדין לחוזים אחידים בענין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה לדיור של הבנק הבינלאומי הראשון. כן ניתנה ביום 1 באוקטובר 2009, החלטה בבקשה לעיכוב ביצוע.
פסק הדין קבע כי קיימים סעיפים בהסכם ההלוואה, שהינם סעיפים מקפחים ולכן יש לבטלם וכן הורה על תיקון סעיפים אחרים.
הגם שפסק הדין ניתן בהתייחס לחוזה הלוואה לדיור, כלולות בו קביעות שיכול וישפיעו גם על חוזים נוספים המשמשים במערכת הבנקאית.
ביום 10 בינואר 2010 הגיש הבנק הבינלאומי הראשון ערעור לבית המשפט העליון על פסק דינו של בית הדין לחוזים אחידים.
במסגרת הערעור הגישו הצדדים בקשה עם הסכמות לגבי חלק מהנושאים לגביהם הגיש הבנק ערעור. בין היתר, הסכימו הצדדים כי קביעת בית הדין בנושא העדר תוקף לויתור של בני משפחה של הלווה על דיור חלוף תבוטל. כמו כן, הוסכם כי קביעת בית הדין בנושא חיוב בעמלות קבועות לאורך כל חיי ההלוואה תבוטל, והבנק יהא רשאי לעדכן את העמלות מעת לעת בכפוף לכל דין. קביעות בית הדין בנושא הערבים ובנושא זקיפת תשלומים במקרה של פירעון מוקדם נותרו במחלוקת. ביום 5 בדצמבר 2010 הורה המפקח על הבנקים לתאגידים הבנקאיים לתקן את החוזים מול לקוחות חדשים בהתאם לקביעות בית הדין לגביהן לא הוגש ערעור. בית המשפט העליון קבע ביום 29 בנובמבר 2011 כי "הודעת הצדדים מתקבלת והצדדים יטענו בנושאים שנותרו במחלוקת בפני הרכב של ביהמ"ש".

החלטה בערעור על פס"ד של בית הדין לחוזים אחידים

ביום 18 בפברואר 2010 ניתן פסק דין על ידי בית המשפט העליון בערעור שהגיש בנק לאומי בעקבות פסק דין שניתן ביום 10 ביוני 2004 על ידי בית הדין לחוזים אחידים בקשר עם החוזה האחיד של בנק לאומי עם לקוחותיו המסדיר את תנאי פתיחת חשבון עו"ש. נפסק כי, אינטרס ראשון במעלה של הבנק ובאופן ישיר של הציבור כולו הינו בשמירת יציבותו הכלכלית, תוך הקפדה על גביית חובות הלקוחות והימנעות מהיחשפות למשברי נזילות. אינטרס זה של הבנק ושל הציבור, מהווה שיקול חשוב ביותר במכלול הנסיבות בהן ייבחן החוזה האחיד שבין הבנק ללקוחות ומרכיב משמעותי באיזון הנדרש לצורך הקביעה אם תניה פלונית שבחוזה עולה כדי תנאי מקפח אם לאו. בין היתר, נפסק כי, אין פגם או קיפוח בפסקה המאפשרת לבנק לבטל או להפחית מסגרת אשראי במקרים שבהם הבנק עלול להסתכן באי יכולת לגבות את האשראי עקב שינוי לרעה בכושר הפירעון של הלקוחות ואין צורך לתת הודעה מוקדמת, אלא ניתן ליתן ללקוח הודעה בד בבד עם הביטול או ההפחתה. הבנק

לומד את השלכות פסק הדין על תנאי ההתקשרות שלו עם לקוחותיו.

דרישת המפקח על הבנקים. ביום 21 ביולי 2010 הורה המפקח על הבנקים לבנקים המסחריים לתקן את חוזה העובר ושב הנוהג אצלם בהתאם לעולה מפסק דינו של בית המשפט העליון בענין חוזה "התנאים הכללים לניהול חשבונות/פקדונות" של בנק לאומי. הבנק תיקן את ההסכם בהתאם, כנדרש.

בפניה זו הורה המפקח על הבנקים להתאים את חוזה ההלוואה לדיור בהתאם לאמור בפסק הדין שניתן בבית הדין לחוזים אחידים בענין תנאים מקפחים בחוזה הלוואה לדיור של הבנק הבינלאומי הראשון, בכל אותם עניינים שלא הוגש לגביהם ערעור. זאת, עד ליום 15 בינואר 2011.

בנוסף, הורה המפקח לבנקים המסחריים לסרוק את כל החוזים הנוהגים אצלם ולאשר לפיקוח על הבנקים, עד סוף שנת 2011, כי חוזים אלו תוקנו בהתאם לאמור בפסקי הדין האמורים, בהתאמה.

הבנק סרק את החוזים העיקריים הנוהגים אצלו.

חקיקה אמריקאית

Dodd Frank

בעקבות המשבר הפיננסי העולמי, אושרה בארה"ב ביום 21 באוקטובר 2010 רפורמה רחבה, אשר עוגנה במסגרת The Dodd - Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act ("רפורמת Dodd Frank"). הרפורמה עוסקת בהסדרת פעילות בנקים ומוסדות פיננסיים אחרים בארה"ב וכן בהסדרת פעילות מוסדות פיננסיים הפועלים מחוץ לארה"ב, אשר נותנים שירותים פיננסים לאמריקאים או הפועלים באמצעות מתווכים אמריקאים, כגון שירותי קסטודיאן אמריקאים.

הרפורמה עשויה להשליך על פעילויות שונות של הקבוצה, כגון פעילות חדר העסקאות של הבנק, וזאת בכל הנוגע לפעילות בעלת זיקה אמריקאית, ובכלל זה, בין היתר, פעילות מול גורמים אמריקאים (counterparties), מול לקוחות אמריקאים או באמצעות מתווכים אמריקאים. האמור עשוי לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בהטלת חובת דיווח וחובות רישום של הבנק ברשות ניירות ערך האמריקאית (ה-SEC) או ברשות מפקחת מקבילה, האחראית על פעילות ב-SWAPS שאינם מבוססים על ניירות ערך (ה-CFTC).

תאריכי יישום החקיקה משתנים בהתאם לדרישות השונות העולות מהחוק, וחלקם טרם נקבעו סופית, אולם חלק מתאריכי היעד יחולו כבר במהלך שנת 2012.

הבנק לומד את ההשלכות הנובעות מרפורמת Dodd Frank.

Volcker Rule

במסגרת רפורמת Dodd Frank, נחקק גם ה-Volcker Rule, אשר, בין היתר, נועד להגביל את פעילות הבנקים לפעילות בנקאית "מסורתית" (העמדת אשראי, וכיוצא באלה פעולות) ולמנוע את חשיפתם לסיכונים הנילווים לפעילות השקעות בעלת פוטנציאל סיכון גבוה יותר. שני האיסורים המרכזיים המוטלים מכוח ה-Volcker Rule על מוסדות פיננסים הם האיסור בנוגע למסחר עצמי (proprietary trading) בנגזרים, ניירות ערך ומכשירים אחרים, וכן האיסור על פעילות ליווי ((sponsoring או השקעה בקרנות (private equity funds, hedge funds), והכל ככל שבאיזו מהפעילויות האמורות מעורב "גורם אמריקאי" בפעילות.

ככל שלא יחול שינוי, תאריך כניסת ההוראות לתוקף הוא 21 ביולי 2012, אולם במסגרת ההוראות, בנוסחן הנוכחי, ניתנת לבנקים תקופה בת שנתיים, עד לשנת 2014, על מנת להיערך ליישום. בנסיבות מסוימות, ניתן יהיה לבקש ארכה גם מעבר לכך. יודגש, כי טרם פורסמו תקנות סופיות וייתכנו שינויים, גם לגבי מועדי היישום.

רק לאחר פרסום התקנות הסופיות ניתן יהיה להעריך את מידת ההשפעה על הקבוצה ופעילותה.

לפרטים בדבר שינויים בחקיקת המס בארה"ב, ראו בסעיף "מיסוי" להלן.

נושאי חקיקה שונים

הצעת חוק דיני ממונות, התשע"א-2011

ביום 20 ביוני 2011, אושרה בקריאה ראשונה הצעת חוק דיני ממונות, התשע"א-2011. הצעת החוק גובשה כקודקס אזרחי המסדיר את מערכות היחסים המשפטיים במשפט האזרחי. בשלב מוקדם זה השפעת הצעת החוק על הבנק איננה ברורה.

הצעת חוק המשכון

הצעת חוק המשכון פורסמה מטעם הממשלה ביום 12 במרס 2012 ואושרה בקריאה ראשונה ביום 20 במרס 2012. בהצעת החוק בנוסחה הנוכחי ישנן מספר הוראות שעלולות להביא לפגיעה ברמת הבטחונות שבידי הבנקים, אולם בשלב זה אין הבנק יכול להעריך את ההשפעה שתהיה לחוק אם וכאשר יתקבל.

חקיקה ורגולציה בתחום איכות הסביבה

בחודש יוני 2009 הפיץ המפקח על הבנקים מכתב בעניין ניהול הסיכונים הסביבתיים בידי התאגידים הבנקאיים. לפרטים נוספים, ראו "סיכונים סביבתיים" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

במקביל הועלו יוזמות חקיקה ורגולציה שונות. בחודש יוני 2009, הוגשה בשנית הצעת חוק פרטית בנושא קרקעות מזוהמות, ובמסגרתה עשויה להיות מוטלת על גורמים מממנים אחריות בקשר עם זיהום קרקע ובין היתר למניעתו והפסקתו של הזיהום. בחודש אוגוסט 2011, עברה בקריאה ראשונה בכנסת ופורסמה ברשומות הצעת חוק ממשלתית למניעת זיהום קרקע ושיקום קרקעות מזוהמות, התשע"א-2011, שנועדה להסדיר את מכלול ההיבטים הקשורים בזיהום קרקע בישראל. הבנק מעריך כי יוזמות חקיקה והסדרה בתחום איכות הסביבה, הן ממשלתיות והן פרטיות, צפויות להימשך גם בעתיד.

ריבוי יוזמות חקיקה

גם שנת 2011, כקודמותיה, התאפיינה בריבוי הצעות חוק פרטיות (אשר חלקן נתמכות על ידי הממשלה) שעניינן הטלת הגבלות על הבנקים (בחוק או על פיו) בתחומי הפעילות השונים, ובכלל זה: הגבלות על מתן אשראי, הגבלות בעניין גביית עמלות, הגבלות על תשלום ו/או גביית ריבית, וכיוצ"ב. הצעות חוק אלה ודומות להן, אם תתקבלנה, עלולות להיות בעלות השפעה שלילית מהותית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. הבנק אינו יכול להעריך איזה מבין הצעות החוק תתקבל ומה יהיה היקף ההשפעה האמורה.

כמו כן, התאפיינה גם שנת 2011 בריבוי הוראות רגולטוריות, הן הוראות ניהול בנקאי תקין והן הוראות שונות לגבי הדיווח לציבור, שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים. לכך נוספו הוראות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ושל רשות ניירות ערך, לגבי הנושאים שבפיקוחם, והחלטות הממונה על ההגבלים העסקיים בתחום סמכויותיה. יישום ההוראות השונות מצריך לא אחת היערכות הכרוכה בהשקעת משאבים, ולעיתים יש בה משום פגיעה אפשרית בהכנסות התאגידים הבנקאיים ממקורות שונים. הבנק מעריך כי מצב דברים זה, צפוי להימשך גם בעתיד. ראו גם לעיל, "סיכוני רגולציה" בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

נושאים נוספים בתיאור הקבוצה

מבנה הקבוצה הבנקאית

קבוצת הבנק פועלת באמצעות בנקים מסחריים בארץ ובחו"ל, בנק למשכנתאות וחברות לשירותים פיננסיים. ההשקעה בחברות מאוחדות וכלולות הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 ב-10.4 מיליארד ש"ח, לעומת סך של 10.2 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010.

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מבנה הקבוצה:

	תרומה לרווח הקבוצה		תרומה בניטרול חיסוי השקעה[1]	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
פעילות בנקאית:				
בנקים מסחריים:				
בארץ – הבנק (כולל סניפים בחו"ל)	(70)	232	168	65
– בנק מרכנתיל דיסקונט	136	107	136	107
– הבנק הבינלאומי הראשון	101	180[2]	101	180[2]
בחו"ל – שלוחות הבנק	330	(37)	93	130
בנק דיסקונט למשכנתאות	39	29	39	29
פעילות אחרת:				
כרטיסי אשראי לישראל	163	130	163	130
שירותים פיננסים אחרים	92	27	92	27
רווח נקי מפעולות רגילות	791	668	791	668
רווח מפעולות בלתי רגילות	61	36	61	36
רווח נקי	852	704	852	704

הערות:

(1) הבנק בארץ יצר עודף התחייבויות במטבע חוץ, המהוות חיסוי להשקעה של הבנק בדיסקונט בנקורפ אינק, וב–אידיבי (סוויס), במטרה להימנע מחשיפה לתנודות בהפרשי שער החליפין של השקל לעומת הדולר והפרנק השוויצרי. בדוח רווח והפסד של הבנק בארץ מוצגות הכנסות/הוצאות הפרשי שער על עודף ההתחייבויות, כאמור לעיל, בסעיף "רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי". הכנסות/הוצאות אלה נלקחות בחשבון בחישוב ההפרשה למס הכנסה. הכנסות/הוצאות הפרשי שער על ההשקעה בחו"ל מוצגות בסעיף "חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס". דרך טיפול זו משפיעה על הצגת הרווח מפעולות רגילות לאחר מסים של הבנק בארץ, ועל התרומה לרווח הנקי של השלוחות בחו"ל. בשנת 2011 פוחת שער החליפין של השקל לעומת הדולר בשיעור של 7.7% לעומת ייסוף בשיעור של 6.0% בשנת 2010. הפיחות נטו, בשנת 2011, גרם להקטנת הרווח הנקי מפעולות רגילות לאחר מס של הבנק בארץ בסך של כ–238 מיליון ש"ח, לעומת הגדלת הרווח בסך של כ–167 מיליון ש"ח בשנת 2010. במקביל חל גידול/קיטון בתרומת השלוחות בחו"ל לרווח הנקי של הבנק.

(2) 2010 – כולל ביטול חלק מההפרשה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי (ר' ביאור 6 ד' לדוחות הכספיים).

חברות מוחזקות עיקריות

כ-24.1% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד בסוף שנת 2011 הינם נכסי חברות מאוחדות בארץ וכ-19.8% מסך כל הנכסים במאזן המאוחד הינם של חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל. התרומה לרווח הנקי של החברות המאוחדות בארץ הסתכמה בשנת 2011 ב-477 מיליון ש"ח (321 מיליון ש"ח בשנת 2010). התרומה לרווח הנקי של חברות מאוחדות בחו"ל הסתכמה בשנת 2011 ב-330 מיליון ש"ח (הפסד בסך של 37 מיליון ש"ח בשנת 2010), התרומה לרווח הנקי של חברות כלולות הסתכמה בשנת 2011 ב-109 מיליון ש"ח (186 מיליון ש"ח בשנת 2010).

סך התרומה של החברות המוחזקות, בארץ ובחו"ל, לרווח הנקי של הבנק בשנת 2011 הסתכמה ב-916 מיליון ש"ח, לעומת סך של 470 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 94.9%.

בניטרול ההשפעה של חיסוי ההשקעה בחברות מאוחדות בחו"ל, בניכוי השפעת המס, הייתה התרומה של החברות המוחזקות בארץ ובחוץ לארץ,

לרווח הנקי של הבנק בשנת 2011, מסתכמת ב-678 מיליון ש"ח, לעומת סך של 637 מיליון ש"ח בשנת 2010, עליה בשיעור של 6.4%.
להלן יובאו עיקרי ההתפתחויות בחברות המוחזקות העיקריות.

דיסקונט בנקורפ אינק.

דיסקונט בנקורפ אינק. הינה חברת בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק. דיסקונט בנקורפ אינק. היא חברת החזקות בנקאיות שהתאגדה על פי חוקי מדינת דלאוור. בנקורפ מחזיקה במלוא הבעלות והשליטה ב-אי די בי ניו יורק. אי די בי ניו יורק הינו הגדול בין הבנקים הישראלים הפועלים בחו"ל. בהתאם למסמכי היסוד של בנקורפ, אי די בי ניו-יורק לא ימכר על ידי בנקורפ, אלא אם ניתנה לכך הסכמה מראש של בנק דיסקונט. הנתונים המובאים בסעיף זה להלן נלקחו מהדוחות הכספיים המבוקרים של בנקורפ.

	במיליוני דולר		שינוי באחוזים
נתונים מאזניים	31.12.2011	31.12.2010	
סך-כל הנכסים	9,488	9,319	1.8
סך-כל האשראי	3,751	3,858	(2.8)
סך-כל הפקדונות	6,606	6,112	8.1
סך-כל ההון	788	767	2.7
יחס ההון לרכיבי סיכון	16.5%	14.7%	
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	46	51	(9.8)
התשואה להון	5.9%	6.9%	

לפרטים בדבר השקעות אי די בי ניו יורק באגרות חוב מגובות משכנתא, ראו "התפתחות נכסים והתחייבויות" לעיל וביאור 3 לדוחות הכספיים להלן.
התרומה של השקעת הבנק בבנקורפ לתוצאות העסקיות של הבנק הגיעה בשנת 2011 לרווח בסך של 327 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך של 26 מיליון ש"ח), לעומת הפסד בסך של 24 מיליון ש"ח בשנת 2010 (לאחר ניכוי הפרשה למס נוסף החל על הבנק בישראל בסך של 35 מיליון ש"ח).
התרומה האמורה מורכבת מהרווח הנקי בשנת 2011 של בנקורפ (לאחר ניכוי ההפרשה למס כאמור) בסך של 133 מיליון ש"ח ובתוספת הפרשי שער על ההשקעה בסך של 194 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של 141 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי הפרשה למס כאמור) ובניכוי הפרשי שער על ההשקעה בסך של 165 מיליון ש"ח בשנת 2010.
במקביל להפרשי שער על ההשקעה האמורה, נרשמו בבנק בישראל בשנת 2011 ובשנה הקודמת, הוצאות/הכנסות מימון בגין עודף ההתחייבויות במטבע חוץ, שהבנק יצר כחיסוי להשקעה בבנקורפ.

בנקורפ- התפתחות אשראי ופקדונות הציבור

בנקורפ- רווח נקי ותשואה להון

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

בנק מרכנתיל דיסקונט הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק.
בסוף שנת 2011 פעל בנק מרכנתיל דיסקונט באמצעות 79 סניפים, בהשוואה ל-77 סניפים בסוף שנת 2010.

	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
נתונים מאזניים	31.12.2011	31.12.2010	
סך-כל הנכסים	25,039	22,570	10.9
סך-כל האשראי לציבור, נטו	15,716	15,082	4.2
סך-כל פקדונות הציבור	20,981	18,736	12.0
סך-כל ההון	1,764	1,808	(2.4)
יחס ההון לרכיבי סיכון	13.2%	13.1%	
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	162	141	14.9
התשואה להון	9.6%	8.1%	

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 25 בינואר 2011, קבע דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט כי יחס הלימות ההון הכולל של בנק זה לא יפחת משיעור של 13%.

הגורמים העיקריים אשר השפיעו על התוצאות העסקיות של בנק מרכנתיל דיסקונט בשנת 2011, בהשוואה לשנת 2010: עליה ברווח מפעולות מימון לפני ההוצאות בגין הפסדי אשראי (עליה של 9 מיליון ש"ח, המהווה כ-1.3%); ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי (ירידה של 72 מיליון ש"ח, המהווה 66.7%); ירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות (ירידה של 16 מיליון ש"ח, המהווה 4.5%), עליה בהוצאות התפעוליות והאחרות (עליה של 53 מיליון ש"ח, המהווה 6.9%), ירידה בשיעור המס האפקטיבי, וירידה בדוח רווח מפעולות בלתי רגילות בסך של 8 מיליון ש"ח.

הגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות נובע, בעיקר, מעליה בשיעור של 8.4% בהוצאות השכר, עקב עידכון שוטף של הפרשות לזכויות עובדים כתוצאה מיישום הסכם שכר בבנק, הפרשה בסך של 22 מיליון ש"ח בגין תוכנית פרישה מרצון ויישום לראשונה של הוראות הפיקוח בענין זכויות עובדים.

חלוקת דיבידנד. ביום 26 בפברואר 2012, החליטה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט לחלק דיבידנד בסך של 80 מיליון ש"ח.

מיקוד עסקי והתייעלות בבנק מרכנתיל דיסקונט. בחודש דצמבר 2011 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט תכנית שגובשה בסיוע מומחה חיצוני. התוכנית מתמקדת בשני תחומים עיקריים, כלהלן:

א. מיקוד עסקי - ביצוע תהליכים עסקיים וארגוניים שיאפשרו לבנק מרכנתיל דיסקונט למקסם את יתרונותיו העסקיים, כלהלן:

- העצמת הפעילות המסחרית והקמעונאית - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד להתמקד במהלך שנת 2012 בהרחבת הפעילות הקמעונית והמסחרית. השינוי בתמהיל תיק האשראי, ילווה בצעדים ארגוניים, כלהלן: שינוי מבנה מערך האשראי; הסבת כח אדם מקצועי מפעילות עסקית לפעילות מסחרית; שינוי סמכויות האשראי בבנק והרחבת סמכויות מנהלי האזורים והסניפים; חיזוק מבנה הבקרות והפיקוח על פעילות האשראי.
- העמקת פעילות ייעוץ ההשקעות - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד לפתח במהלך שנת 2012 את תחום ייעוץ ההשקעות, ולפנות, בין היתר, גם למגזרי לקוחות שחשיפתם לתחום זה נמוכה (בכפוף להשלמת בחינת מכלול ההיבטים הכרוכים בפעילות זו).
- שינוי מתכונת הפעילות בחדר העסקאות - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד לשנות בשנת 2012 את מתכונת הפעילות המבוצעת בחדר העסקאות שלו, ולהתבסס על קבלת שירותים בתחום זה מהבנק. ביצוע המהלך כפוף לבחינת היבטים רגולטורים, תפעוליים ואחרים (לרבות היבטי בקרה).
- שינוי מתכונת הפעילות בתחום ה"ייעוץ הפנסיוני" - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד לשנות בשנת 2012 את מתכונת הפעילות בתחום ה"ייעוץ הפנסיוני" ולהתבסס על קבלת שירותים ממערך הייעוץ הפנסיוני של הבנק. ביצוע המהלך כפוף לבחינת היבטים רגולטורים, תפעוליים ואחרים.

ב. התייעלות - היבטי כח אדם ותהליכים תפעוליים, שנועדו לייעל את מבנה ההוצאות בבנק מרכנתיל דיסקונט, כלהלן:

- צמצום מתוכנן במצבת כח האדם - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד לנקוט במהלך שנת 2012 בצעדי התייעלות, שייכללו צמצום מהותי בהיקף העובדים, בעיקר במטה הבנק. צעדים עלו כוללים תכנית פרישה מרצון שגובשה בתחילת שנת 2012. התכנית כרוכה בתשלום פיצויי פרישה מוגדלים לעובדים שייכללו בתוכנית. בדוחות הכספיים של בנק מרכנתיל דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011, נכללה הפרשה בגין ההתחייבות הנוספת הצפויה, בגין יישום תכנית זו, בסך של 22 מיליון ש"ח.
- בחינת מערך הסינוף - במהלך שנת 2012 מתעתד בנק מרכנתיל דיסקונט לבחון מחדש את מערך הסינוף שלו. במסגרת זו תיבחן פריסת הסניפים בראי פריסת הסניפים הקבוצתית והפוטנציאל להתייעלות וחסכון בהוצאות הגלום במיזוג סניפים אפשרי. עד להשלמת התהליך, מתעתד בנק מרכנתיל דיסקונט להקפיא, בשלב זה, תוכניות עתידיות להרחבת הסניפים (פרט להסכמים חתומים).
- איחוד יחידות הגביה - כחלק מצעדי ההתייעלות המתוכננים, מתעתד בנק מרכנתיל דיסקונט לאחד את יחידות הגביה של החטיבה הקמעונאית והחטיבה העסקית.
- צעדים אפשריים נוספים - בנק מרכנתיל דיסקונט מתעתד להעמיק את שיתוף הפעולה עם הבנק בנושאים תפעוליים, במטרה להסתייע בתשתיות הקיימות בבנק ולהקטין את העלויות בתחומים אלה.

לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שהוגשה, בין היתר, נגד בנק מרכנתיל דיסקונט ונגד הבנק, בעניין תשלומים שקיבלו בגין עיקולים בהוצאה לפועל במדיה מגנטית, ר' ביאור 19 ג' סעיף 11.3 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר בקשה למתן פסק דין הצהרתי בעניין חיוב חשבונו של חייב בריבית הפרה, ר' ביאור 19 ג', סעיף 11.8 לדוחות הכספיים.

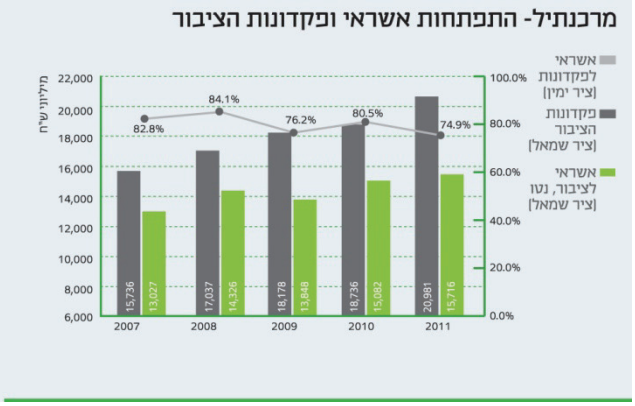

בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ

בנק דיסקונט למשכנתאות (להלן: "בדמ"ש") הינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק.

בנק דיסקונט למשכנתאות מפעיל 81 נקודות מכירה, 4 סניפים עצמאיים (סניף ראשי תל אביב, סניף פל ים בחיפה, סניף הבורסה ברמת גן וסניף מודיעין) ו-77 סניפים המצויים בתוך סניפי בנק דיסקונט או בסמוך אליהם.

	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
נתונים מאזניים	31.12.2011	31.12.2010	
סך-כל הנכסים	18,380.2	17,418.0	5.5
סך-כל האשראי לציבור, נטו	18,217.2	17,099.6	6.5
סך-כל פקדונות הציבור	543.0	678.0	(19.9)
סך-כל ההון	862.9	1,120.5	(23.0)
יחס ההון לרכיבי סיכון	13.9%	18.3%	
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	45.3	30.4	49.0
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק	39.1	29.4	33.0
התשואה להון	4.0%	2.8%	

התוצאות העסקיות של בדמ"ש בשנת 2011 הושפעו, בין היתר מעליה ברווח מפעולות מימון (סך של 17.3 מיליון ש"ח, המהווה כ-14.3%), מירידה בהפרשה להפסדי אשראי (סך של 16.6 מיליון ש"ח) מירידה בהכנסות התפעוליות והאחרות (סך של 5.8 מיליון ש"ח, המהווה כ-12.5%), ומעליה בהוצאות התפעוליות והאחרות (סך של 6.7 מיליון ש"ח, המהווה 5.7%).

ההון. הירידה בהון נבעה מחלוקת דיבידנד (ראו להלן).

יחס ההון לרכיבי סיכון, ביום 21 בנובמבר 2010 החליט דירקטוריון בדמ"ש כי יחס הלימות ההון הכולל של בנק זה לא יפחת משיעור של 13%.

חלוקת דיבידנד. ביום 29 בדצמבר 2011 החליטה האסיפה הכללית של בדמ"ש לחלק דיבידנד בסך של 290 מיליון ש"ח, אשר חולק בו ביום. במידה והדבר יהיה דרוש לצורך שמירה על הלימות ההון, הבנק יחזור וישקיע בבדמ"ש את הסכום הדרוש.

לפרטים בדבר תלויות בבדמ"ש בע"מ ר' ביאור 19 ג' סעיף 11.9 לדוחות הכספיים בעניין גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים סעיף 11.10 בעניין גביית עמלת פרעון מוקדם במקרים של מימוש פוליסת ביטוח חיים של לווים שנפטרו, סעיף 12.1 בעניין ביטוח נכסים בסכום העולה על סכום הכינון שלהם וסעיף 11.11 בענין גביית עמלת פרעון מוקדם בהלוואות מסחריות.

מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ("בדמ"ש")

ביום 23 בנובמבר 2011 אישרו הדירקטוריונים של הבנק ושל חברת הבת, בדמ"ש, מיזוג של בדמ"ש עם ולתוך הבנק ("המיזוג" או "עסקת המיזוג").

המיזוג יאפשר לבנק להוסיף את המשכנתא למדף המוצרים והשירותים בסניפי דיסקונט, תוך דגש על מתן מענה למכלול צרכי הלקוח, תחת קורת גג אחת. בכוונת הבנק להרחיב בהדרגה את נקודות המכירה של המשכנתאות מכ-80 מוקדים לכ-130, כולל בפריפריה.

המיזוג יאפשר לבנק להציע ללקוחות הצעות ערך מגוונות בהתאמה לצרכיהם ולקצר את התהליכים בשירות ללקוח. להערכת הבנק, המהלך יוביל לחיסכון בהוצאות כתוצאה מצמצום כפילויות ואיחוד יחידות מטה וכן יתרום לגידול בהכנסות כתוצאה ממצוי הפוטנציאל הקיים בפעילות העסקית.

בחטיבה הבנקאית בבנק יוקם אגף ייעודי למשכנתאות, אשר יאויש ברובו על ידי העובדים המקצועיים והמנוסים של בדמ"ש אשר יועברו לבנק.

תהליך המיזוג יתבצע בהדרגה במהלך שנת 2012. מתחילת המהלך ועד סופו תישמר המשכיות עסקית מלאה תוך מעבר הדרגתי ומבוקר של כל הפעילות לבנק. בסופו של התהליך יועמדו משכנתאות חדשות בסניפי דיסקונט וכלל השירות ללקוחות הקיימים, יינתן על ידי הגורמים המקצועיים בסניפים ובאגף המשכנתאות החדש.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשה, בהתאם להערכת ההנהלה, בגין ההוצאות הצפויות במיזוג.

חלק מהאמור לעיל כולל תוכניות והערכות שהן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות ותוכניות אלה מבוססות על המידע והנתונים העדכניים שבידי הנהלת הבנק במועד פרסום דוח זה. הערכות ותוכניות אלה עשויות להשתנות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית, שינויי רגולציה בעלי השפעה מהותית, אשר עלולים לגרום לשינוי בקצב הביצוע של התוכניות הקיימות או לחייב שינוי בדגשים של תוכניות אלו. כל אלה, בנוסף לתנאים המתלים, כמפורט להלן, שעלולים שלא להתקיים.

עיקרי התנאים בהסכם המיזוג מפורטים בדוח המיזוג שפרסם הבנק ביום 24 בנובמבר 2011 (מס' אסמכתא 2011-01-337329). המידע המפורט

בדוח האמור מובא כאן על דרך ההפניה.

תנאים מתלים. בשלב זה אין כל וודאות כי עסקת המיזוג תצא אל הפועל, שכן היא מותנית בתנאים מתלים ובכללם: קבלת אישור בכתב מאת המפקח על הבנקים לביצוע המיזוג, ככל שנדרש אישור כאמור; קבלת אישור ממס הכנסה להיות המיזוג פטור בהתאם להוראות פרק ה' 2 לפקודה; קבלת אישורים מצדדים שלישיים, לפי נסיבות העניין, אם וככל שידרשו על פי כל הסכם שהבנק ו/או בדמ"ש הינם צד לו, כמו גם קבלת אישורים נוספים, ככל שדרושים על פי דין; התקיימות כל התנאים למיזוג בהתאם להוראות הפרק הראשון לחלק השמיני של חוק החברות; וקבלת הודעה מהבנק כי הושלמו הליכי המחשוב הנדרשים לתפעול הבנק הממוזג.

ככל שיושלם המיזוג יחדל בדמ"ש מלהתקיים, ללא פירוק, ויראו את הבנק, לכל דבר וענין, כאילו היה בדמ"ש.

בהיות בדמ"ש חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים, לביצוע המיזוג, ככזה, לא תהיה השפעה על הדוחות הכספיים המאוחדים במועד המיזוג.

השלכות המס של המיזוג. כאמור, השלמת המיזוג מותנית בקבלת אישור ממס הכנסה להיות המיזוג פטור בהתאם להוראות פרק ה' 2 לפקודה ועל כן יהיה מיזוג פטור ממס, למעט חבות במס רכישה בשיעור של 0.5% בגין נכסי המקרקעין של בדמ"ש שיועברו לבנק במסגרת המיזוג.

בעקבות המיזוג יחולו על הבנק מגבלות לתקופה של שנתיים המתחילה מתום שנת המס שבה חל המיזוג ("התקופה הנדרשת"), אשר עיקריהן כדלקמן:

- במהלך התקופה הנדרשת מותר לבעל השליטה למכור עד 10% ממניות הבנק אשר הוא מחזיק במועד המיזוג, ניתן לבצע הקצאה פרטית של מניות הבנק לצד שלישי עד לשיעור של 20% מהון המניות לאחר ההקצאה וכן ניתן לבצע הנפקה לציבור, ובלבד שבמהלך התקופה הנדרשת לא יפחתו זכויותיו של בעל השליטה בבנק מ-51% מכל אחת מהזכויות בבנק.
- מרבית הנכסים הקבועים (מעל 50%) שהיו בידי הבנק ובדמ"ש לא ימכרו בתקופה הנדרשת (למעט מכירה שלא מרצון), וייעשה בהם שימוש מקובל במהלך עסקי הבנק.

יצויין כי אי עמידה במגבלות המוטלות על הבנק ו/או על בעל השליטה בו ו/או בתנאי אישור מס הכנסה, עלולה להביא לכך שמהלך המיזוג האמור ייחשב כאירוע מס, משמע יבוטלו ההטבות למפרע, והחברות המתמזגות תחוייבנה במיסים ובתשלומי החובה שניתן להם פטור מהם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד המיזוג. יצוין, כי התנאים שלעיל מנויים בפקודה, וכי יתכנו שינויים בתנאים אלה בהתאם להנחיה מקדמית שתינתן, ככל שתינתן.

פרוייקט המיזוג מתנהל כפרוייקט חוצה אירגון, בהובלת החטיבה הבנקאית ובסיוע יועצים חיצוניים. צוותי עבודה, בהם משתתפים גם נציגי בדמ"ש, מנהלים היבטים שונים במיזוג, תוך דגש על ניהול הסיכונים של היבטי המיזוג כאמור.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ

כרטיסי אשראי לישראל (להלן:" כאל") הינה חברה בת של הבנק. ליום 31 בדצמבר 2011 הבנק החזיק 71.8% מזכויות ההון ו-79.0% מזכויות הצבעה בכאל. הבנק הבינלאומי הראשון החזיק במועד זה ביתרת הזכויות בכאל.

בהתאם לדיווחי הבנק הבינלאומי הראשון, דירקטוריון בנק זה הנחה את הנהלתו לבחון את כדאיות המשך ההחזקה במניות כאל, תוך בחינת האפשרות למכירת מלוא מניות כאל המוחזקות על ידי הבנק הבינלאומי.

כאל מתפעלת כרטיסי אשראי מסוג "ויזה", "דיינרס" ו-"MasterCard".

	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
נתונים מאזניים	31.12.2011	31.12.2010	
סך-כל הנכסים	8,723	8,646	0.9
סך-כל ההון	1,203	1,140	5.5
יחס ההון לרכיבי סיכון	16.7%	16.2%	
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
סך-כל ההכנסות	1,130	1,104	2.4
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	230	215	7.0
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק	163	130	25.4
התשואה להון	20.6%	18.3%	

יחס ההון לרכיבי סיכון. ביום 27 בפברואר 2011 אימץ דירקטוריון כאל מדיניות לפיה יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון של החברה לא יפחת משיעור של 15%.

חלוקת דיבידנד. ביום 15 במרס 2009 אימץ דירקטוריון כאל מדיניות, לפיה כאל לא תחלק דיבידנד מרווחים שנצברו או מרווחים שייצברו בכאל עד ליום 31 בדצמבר 2009. במהלך שנת 2011 חילקה כאל דיבידנדים בסכום כולל של 195 מיליון ש"ח (חלק הבנק כ-140 מיליון ש"ח). ביום 31 בדצמבר 2010 חילקה כאל דיבידנד בסך של 150 מיליון ש"ח מרווחי שנת 2010 (חלק הבנק 108 מיליון ש"ח).

התרומה של כאל לרווח הנקי של הבנק בשנת 2011 הסתכמה בסך של 162.8 מיליון ש"ח, לעומת סך של 130 מיליון ש"ח בשנת 2010.

הנפקת כתבי התחייבות לבנק. ביום 31 בדצמבר 2010 הנפיקה כאל לבנק כתבי התחייבות נדחים, בסך של 30 מיליון ש"ח.

הלימות הון וצעדים מתקנים. במכתב מיום 16 ביוני 2010, הודיע המפקח על הבנקים לבנק ולכאל כי בעקבות אירועי התממשות הסיכונים, נדרשת כאל לפעול לאלתר כדי לעמוד בדרישות הלימות הון ולנקוט בצעדים מתקנים. כאל פעלה ופועלת ליישום מלא של דרישות המפקח.

ביקורת בכאל בנושא יישום "חוק איסור הלבנת הון". במחצית השניה של שנת 2008 ובמחצית הראשונה של שנת 2009, ערכה מחלקת הביקורת של בנק ישראל ביקורת רוחב בכאל בנושא יישום חוק איסור הלבנת הון. ביום 20 ביוני 2010, נמסר לכאל דוח הביקורת, בו פורטו ליקויים שנמצאו במהלך הביקורת ואשר מהווים הפרה לכאורה של הוראות דין שונות ובכלל זה הוראות אותן נדרשת כאל ליישם מכח הוראות המפקח על הבנקים. בדוח הביקורת נדרשה כאל, בין היתר, לפעול לתיקון הליקויים שנמצאו ולקבוע נהלים ודרכי פעולה לשם עמידה בהוראות החוק והתקנות. בשנת 2011 נקטה כאל בשורה ארוכה של צעדים, שמטרתם להביא לתיקון הליקויים ויישום ההמלצות שנכללו בדוחות הביקורת. בכוונת כאל לקדם בשנת 2012 את הטיפול בנושאים מסויימים שנכללו בדוח הביקורת, ובכלל זה את הטיפול בנושא השלמת מסמכים של לקוחות קיימים.

לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו "סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי" בסעיף "הפעילות בתחום כרטיסי האשראי".

לפרטים בדבר הפעילות בתחום כרטיסי אשראי, ראו "הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בסעיף "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל וביאור 33 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, בגין גביית עמלת מנפיק, ראו ביאור 19 ג', 12.7.

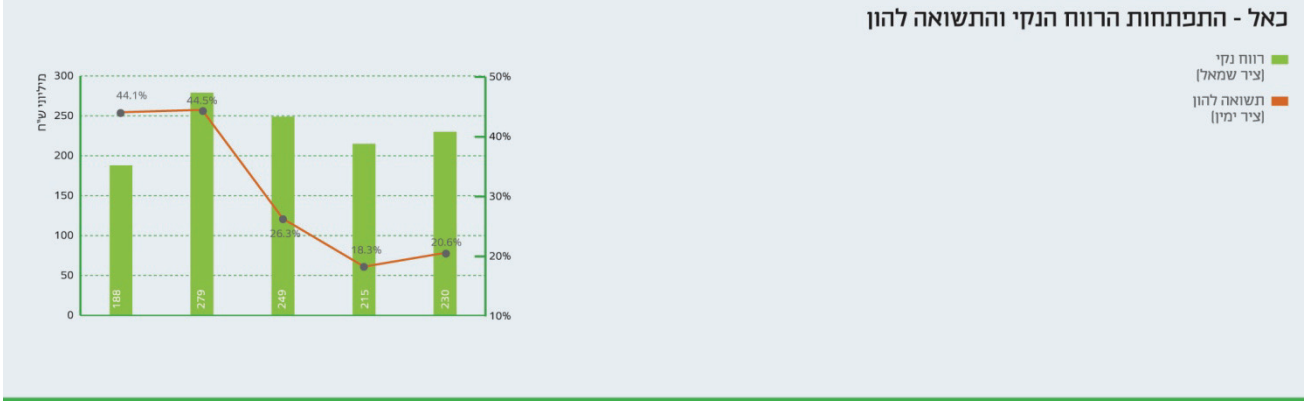

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ הינו חברה כלולה של הבנק. ביום 31 בדצמבר 2011 החזיק הבנק ב-26.45% מהון המניות וזכויות ההצבעה. לפרטים בדבר הסכם עם פיבי אחזקות, בדבר החזקות הבנק במניות הבנק הבינלאומי, ראה "הסכמים מהותיים" להלן וביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים.

	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	485	482	0.6
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק	104	180	(42.2)
התשואה להון	8.6%	8.0%	
יחס ההון לרכיבי סיכון	13.10%	12.44%	

חלק הבנק ברווח הנקי של הבנק הבינלאומי בשנת 2011 הוא לאחר הפרשה למס בסך 25 מיליון ש"ח בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון. בשנת 2010 חלק הבנק ברווח כולל סך של 53 מיליון ש"ח בגין ביטול חלק מההפרשה למס כאמור.

חלוקת דיבידנד. ביום 6 בספטמבר 2010, קיבל הבנק מהבנק הבינלאומי דיבידנד במזומן בסך של 212 מיליון ש"ח (הדיבידנד האמור חולק מתוך רווחים שנצברו עד ליום 31 בדצמבר 2005).

איחוד הון. עם השלמת מהלך איחוד ההון של הבנק הבינלאומי, עלה שיעור החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי ל-26.45% בהצבעה. בהתאם להוראות ההסכם עם פיבי אחזקות, הפקיד הבנק בידי נאמן מניות בבנק הבינלאומי המעניקות לו זכויות הצבעה מעבר לשיעור של 11.09%.

חלוקת הדיבידנד ואיחוד ההון נערכו בהתאם להסכם האמור עם פיבי אחזקות.

חוות דעת בנושא ההפרשה לירידת ערך. לפרטים בדבר חוות דעת שקיבל הבנק, לפיה הבנק אינו נדרש לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו במניות הבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (3) לדוחות הכספיים. חוות הדעת עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

לפרטים בדבר תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשה בין היתר כנגד הבנק הבינלאומי, בענין שיעור העמלה הצולבת, ראו ביאור 19 ג' סעיף 12.8 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תובענה מסויימת שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי ובקשה להכיר בה כייצוגית, בעניין עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין, ראו ביאור 19 ג' 13 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה כייצוגית, שהוגשה נגד הבנק הבינלאומי בעניין קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים, ראו ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים, סעיף 12.3. לפרטים בעניין קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים, ראו ביאור 19 ג' סעיף 14 לדוחות הכספיים.

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ

חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן:" דש"ה") הינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, הפועלת בתחום ההשקעות בחברות, בקרנות השקעה פרטיות ובקרנות הון סיכון, בתחום הבנקאות להשקעות ובתחום חיתום להנפקות וניהולן (באמצעות חברה בת).

	במיליוני שקלים חדשים		שינוי באחוזים
נתונים מאזניים	31.12.2011	31.12.2010	
סך–כל הנכסים	787	710	10.8
סך–כל ההון	62	(18)	–
נתונים תוצאתיים לשנת	2011	2010	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות	74	22	236.4
התרומה לתוצאות העסקיות של הבנק[1]	75	9	733.3

[1] הפער בין הרווח הנקי לבין התרומה לתוצאות העיסקיות של הבנק נובע מההבדלים ביישום כללי חשבונאות.

בשנת 2011, השתתפה דש"ה, באמצעות חברה בת, ב-49 הנפקות לציבור (מהן הנפקה אחת עם חיתום) בהיקף כולל של כ-16.7 מיליארד ש"ח (בשנת 2010 - 56 הנפקות בהיקף של כ-15 מיליארד ש"ח) ובעסקה פרטית אחת בהיקף של כ-1 מיליארד ש"ח (בשנת 2010 - 2 הנפקות פרטיות בהיקף של כ-1 מיליארד ש"ח). מתוך ההנפקות האמורות בשנת 2011, עסקה פרטית אחת לציבור, בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, היתה של קבוצת דיסקונט, לעומת 3 הנפקות לציבור, בהיקף כולל של 1.2 מיליארד ש"ח, והנפקה פרטית אחת, בהיקף של 200 מיליון ש"ח, בשנת 2010.

חלוקת דיבידנדים

הבנק לא חילק דיבידנד לבעלי מניותיו מאז 1996, למעט חלוקת דיבידנד בחודש אוקטובר 2008, בסך של 250 מיליון ש"ח, ולמעט הדיבידנד על מניות הבכורה הצוברות של הבנק, בסכום של כ-24 אלף לירות סטרלינג לשנה (ראו ביאור 13 ב' ו-ו' (3) לדוחות הכספיים), אותו הבנק מחלק מדי שנה.

המגבלה העיקרית שהשפיעה על יכולת הבנק לחלק דיבידנד בשנים האחרונות הייתה מגבלת בסיס ההון.

לפרטים בדבר מגבלה שקבע נגיד בנק ישראל, בהיתר שנתן לקבוצת ברונפמן-שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, ראו "היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק" בסעיף "השליטה בבנק" להלן ובביאור 13 ו' (2) לדוחות הכספיים.

חלוקת דיבידנד. להערכת הנהלת הבנק, לא ניתן יהיה לחלק דיבידנד בשנת 2012.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד

ההשקעה בבניינים ובציוד הסתכמה בסוף שנת 2011 בסך של 3,080 מיליון ש"ח, לעומת סך של 3,125 מיליון ש"ח בסוף שנת 2010, ירידה בשיעור של 1.4%.

מרבית המתקנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל הם בבעלות הבנק או בבעלות תאגידי עזר שלו.

בסך הכל עמדו לרשות הבנק ביום 31 בדצמבר 2011 שטחים בהיקף של כ-167 אלף מ"ר, לעומת כ-161 אלף מ"ר ביום 31 בדצמבר 2010. מזה כ-109 אלף מ"ר שטחים בבעלות וכ-58 אלף מ"ר שטחים בשכירות (2010: כ-104 אלף מ"ר בבעלות וכ-57 אלף מ"ר בשכירות). בסוף שנת 2011 כ-82 אלף מ"ר שימשו את סניפי הבנק והיתרה את המטה, בדומה לשנת 2010.

לפרטים בדבר השקעות הבנק בבניינים וציוד, ראו ביאור 7 לדוחות הכספיים.

ריכוז משרדי הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט. הנהלת בנק מרכנתיל דיסקונט ויחידות המטה המרכזיות שלה פעלו עד לתחילת שנת

2011 בחמישה מבנים נפרדים. במטרה לייעל את עבודת ההנהלה והמטה, חתם בנק מרכנתיל דיסקונט בחודש ספטמבר 2009 על הסכם לרכישת חלק ממבנה משרדים במרכז תל אביב, בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח. במהלך שנת 2010 נערכו במבנה עבודות להתאמת שטחי המשרדים לצרכי בנק מרכנתיל דיסקונט, ועם סיומן, בתחילת שנת 2011, הועברו יחידות המטה השונות למבנה החדש.

מערכות מידע ומחשוב

כללי

מערכות המידע והבקרה מצויות בליבת הפעילות של הבנק ומהוות את עמוד השדרה עליו מתבססת פעילות הבנק. מערכת עיבוד הנתונים של הבנק, הינה מערכת מרכזית ממוחשבת המורכבת ממחשבי Main Frame במרכזי המחשבים של הבנק ותחנות עבודה בסניפים וביחידות המטה. המערכת המרכזית מבוססת כיום על מחשבי IBM.

בסניפי הבנק וביחידות המטה, מותקנים כ-12,000 תחנות עבודה (PC's) וכ-1,700 שרתים, אשר באמצעותם ניתן השירות הן ללקוחות הפנימיים והן ללקוחות החיצוניים.

שירותי בנקאות ישירה, ניתנים על ידי הבנק במגוון אמצעים: אינטרנט, משובים (קיוסקי מידע), כספומטים, מענה קולי ממוחשב ועוד. שירותים אלה מתממשקים למחשב המרכזי, לצורך קבלה ועדכון נתונים, על ידי שרתים ייעודיים ובטכנולוגיות מתקדמות של אבטחת מידע.

לשירות קהל לקוחות הבנק עומדים קיוסקי מידע ופעולות להפעלה עצמית - "משובי דיסקונט", למעלה מ-500 במספר, המספקים מגוון רחב של שירותים.

מערכות המחשב השונות משרתות ברובן הן את הבנק והן את בנק מרכנתיל דיסקונט.

במשך שנים בנה הבנק פתרונות מחשוב אפקטיביים, יעילים ויציבים לכל תחומי העסקים בהם הוא פועל. הפתרונות שפותחו בהתייחס למערכות הליבה, במסגרת פרויקט "אופק", הם מהמתקדמים ביותר הקיימים כיום בבנקים בישראל. מערכות אלו יכולות להמשיך לשרת את הבנק שנים רבות, בכפוף לביצוע פעולות תחזוקה ברמה נאותה. הבנק ממשיך בשדרוג והחלפת מערכות, בהתאם לצרכים, והכל בכפוף למגבלות התקציב ולתוכניות האסטרטגיות.

לפרטים בדבר עלות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב, ראו ביאור 7 ח' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר התקשרות להעמדת שירותי מחשב לבנק דיסקונט למשכנתאות, ראו "פרויקטים מתוכננים עיקריים" להלן.

אתרי הפעילות

מערכות ה-Main Frame של הבנק מותקנות (בכפילות) בשני אתרים שונים, בערים שונות בגוש דן. העובדה ששתי המערכות מרוחקות פיזית זו מזו מוסיפה לשרידות מערכות המידע של הבנק. שני אתרי המחשוב של הבנק, מחוברים ביניהם באמצעות סיבים אופטיים בשני מסלולים נפרדים. באתרים אלה מצויות גם מערכות דיסקים של חברת EMC ושל חברת IBM, רובוטי קלטות, מדפסות מרכזיות וציוד פריפריאלי, הנדרש לעבודת הבנק. למותר לציין, שגם ציוד זה מגובה בשני האתרים.

הסניפים ויחידות המטה, מחוברים למרכז המחשבים בשני קווי תקשורת. שני הקווים פעילים בו זמנית ומספקים רוחב פס של 3MB לכל אתר. בעת תקלה, מגבה קו אחד את היישומים הפעילים בקו השני, ולהיפך.

גיבוי והתאוששות מאסון

הבנק עובד בשיטת "הגיבוי החם". המשמעות היא שהמחשבים בשני האתרים מתעדכנים בו זמנית בתנועות המבוצעות בסניפי הבנק ולפיכך, במקרה של תקלה באתר המחשב המרכזי, האתר המשני נכנס לפעולה מבלי לאבד אף תנועה.

הבנק פועל לשדרוג יכולת הבנקאות הישירה בעת אסון. השדרוג יאפשר לבנקאות הישירה לפעול גם כאשר המוקד הטלפוני של הבנק מושבת.

אבטחת מידע

מערך טכנולוגיית המידע של הבנק מהווה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול השוטף והתקין של הבנק ובתוך כך חולש על כל תחומי הפעילות של הבנק. חשיבותו של מערך זה הולכת וגוברת נוכח ההתפתחות הטכנולוגית בשנים האחרונות והשלכותיה על הבנק. אשר על כן, הבנק רואה בשמירה על המידע ואבטחתו אינטרס מרכזי ומשקיע משאבים רבים על מנת להבטיח את המידע שברשותו.

עיקר הסיכונים הכרוכים בפגיעה באבטחת המידע הם: שימוש לא נאות במידע על ידי משתמשי המערכת ושינוי הנתונים המצויים במערכת; פגיעה בסביבת המערכת, פעילות המערכת והשלכותיה על עסקי הבנק; רגישות המידע ופגיעה בפרטיות ובסודיות המידע ובבעלי המידע

(לקוחות הבנק).
אבטחת המידע בבנק מוסדרת בעיקרה בהתאם להוראות דין שונות ובהן חוק המחשבים, חוק הגנת הפרטיות והוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים. הנוהל המרכזי ביחס לניהול מערכות מידע בתאגידים בנקאיים הינו הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357 ופעילות הבנק בנושא אבטחת מידע נעשית בהתאם למותווה בהוראה זו.
באשר לקישוריות הבנק לאינטרנט, לאור חשיבות המידע ועל מנת למזער סיכונים, מנוהלת המערכת המספקת נתונים ללקוחות באמצעות האינטרנט בנפרד מהמערכת הבנקאית המרכזית המספקת נתונים לעובדי הבנק המבצעים פעולות בנקאיות באופן שוטף. באופן זה החשיפה לסיכון של שינוי נתוני האמת בבנק מצומצמת.
בבנק פועל מוקד אבטחת מידע ("מוא"ב") שמטרתו היא איתור סיכונים ומפגעים במערכת אבטחת המידע. כמו כן, במסגרת הביקורת הפנימית פועל ענף לתחום מערכות המידע (ענ"א) אשר עורך ביקורות שוטפות בנושאים אלה.

פרויקטים עיקריים שבוצעו בשנת 2011 ופיתוחם צפוי להימשך בשנת 2012

1. ייעוץ בהשקעות - פרויקט שהחל בשנת 2011 ובסופו יחליף את מערכת הייעוץ הקיימת. פיתוח מערכת תומכת החלטה, דוחות בקרה ניהוליים, ממשקים בין מערכות לייעול תהליכים, לטובת שמירה על מובילות במערכת הבנקאית וגידול בנכסים המיועצים.
2. E-BANKING - פרויקט לשדרוג אתר האינטרנט של הבנק והתאמתו גם ללקוחות עסקיים, קטנים ובינוניים, וכן לפרויקטים נוספים, דוגמת סלולאר ואתר ניירות ערך החדש. הפרויקט החל בשנת 2007.
3. מהלך שוק ההון - פרויקט שמטרתו קיצור זמן התגובה לשוק, התאמה לשוק תחרותי והגדלת היקף הפעילות. הפרויקט החל בשנת 2010. במהלך 2011 סיפק הפרויקט לבנק מספר כלים חדשים בתחום המסחר.
4. MIS - הקמת מערכת מידע ניהולי למקבלי ההחלטות בבנק, ביניהם מדדי הנהלה ומדידת ביצועים ארגוניים. הפרויקט החל בשנת 2010.
5. פרויקטים שנועדו למלא אחר ההוראות הרגולטוריות, כדוגמת איסור הלבנת הון.

במהלך שנת 2011 הוכנה אסטרטגיה חדשה ל-IT בקבוצה, שממנה נגזר תהליך תכנון רב שנתי חדש שבוצע במהלך רבעון רביעי 2011 ועד רבעון ראשון שנת 2012. מתהליך זה תיבנה תוכנית עבודה חדשה לפרויקטים ב-IT, בתוקף מתחילת רבעון שני 2012.
תקציב ההשקעות של הבנק במערכות מידע ומחשוב לשנת 2012, ובכלל זה לפרוייקטים של פיתוח מערכות מידע, הינו בסך של כ-234 מיליון ש"ח. זאת, לעומת 303 מיליון ש"ח בשנת 2011.
האמור בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על נסיון העבר בכל הקשור להתפתחות המערכות והיכולות הטכנולוגיות, וההשקעה הנדרשת לשם פיתוח מערכות חדשות והתאמת מערכות קיימות, כך שתענינה לדרישות הרגולטוריות ולצרכים העסקיים של הבנק. כן מתבסס האמור על הוראות הרגולציה הקיימות במועד פרסום הדוחות (אף אם טרם נכנסו לתוקף) וכאלה שהבנק צופה, בין היתר על סמך טיוטות שפורסמו על ידי הרגולטורים השונים, שיפורסמו בעתיד. עוד מתבסס האמור על תכניות הפיתוח הקיימות של הבנק במועד פרסום הדוחות, ועל כוונות עסקיות שמימושן יחייב פיתוח מערכות מחשב תומכות.
שינויי חקיקה ורגולציה שאינם ידועים במועד פרסום הדוחות, לרבות שינוי הפרטים של יוזמות וטיוטות קיימות, התפתחויות טכנולוגיות ו/או פעולות של המתחרים שיביאו לשינוי בדרישות ובציפיות הלקוחות, וכן התפתחויות מאקרו בארץ ובעולם, עשויים להביא לשינוי בהערכות או ביכולת להוציא לפועל את תכניות הבנק הקיימות במועד פרסום הדוחות.
התקשרות להעמדת שירותי מחשב לבנק דיסקונט למשכנתאות. בחודש דצמבר 2008 התקשרו הבנק ובדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ, חברה בת של הבנק (בסעיף זה להלן ביחד: "הבנק") עם בנק דיסקונט למשכנתאות בהסכם להעמדת שרותי מחשוב הכולל את כל מערכות המיחשוב, לרבות פרויקט שמים (שפיתוחו בידי בנק דיסקונט למשכנתאות היה בעיצומו).
בשלב הראשון ניתנים השירותים תוך השענות על המערכות הנוכחיות של בנק דיסקונט למשכנתאות. התכנית היתה שבשלב השני השירות יינתן על בסיס מערכות המחשוב של בנק דיסקונט. השלמת המעבר לשימוש מלא במערכות דיסקונט תוכננה לחודש מאי 2012. ההסכם מתייחס גם לשימוש באתר הגיבוי.
נוכח ההחלטה בדבר מיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות עם ולתוך הבנק (ראו לעיל בסעיף "חברות מוחזקות עיקריות"), שונתה מטרת הפעילות והוגדרה כהפעלת מערך המשכנתאות בבנק דיסקונט. בנק דיסקונט למשכנתאות ימשיך לפעול במערכות הקיימות עד להשלמת המיזוג.

ספקים עיקריים

הבנק נעזר במגוון רחב של ספקים מהארץ ומהעולם בהתאם לנושאים השונים בתחום מערכות המידע ופיתוחן. לבנק אין תלות מהותית בספקים, פרט ל-IBM. IBM התקשרה עם הבנק באמצעות IBM (ישראל).

נכסים לא מוחשיים

סימני מסחר ומותגים. הבנק הוא בעל זכויות קניין רוחני בלעדי בסימנים הבאים, הרשומים כדין אצל רשם סימני המסחר, ובמותג הנלווה לכל אחד מהם: "בנק דיסקונט לישראל בע"מ", "בנק דיסקונט" ו-"דיסקונט". כן רושם הבנק מעת לעת, לצורך פעילותו העסקית והשיווקית, שמות של שירותים ומוצרים כגון "דרייב, יש לך דרייב לחיות" וסיסמאות כגון "בדיסקונט לוקחים אותך אישית", "דיסקונט - בנקאות מהלב" ועוד. בשנת 2010 רשם הבנק סימני מסחר "המפתח", "מפתח דיסקונט" וכן סימן מסחר של תרשים המפתח. בחודש פברואר 2011 נרשמו סימני המסחר "דיסקונט", "דיסקונט לוקחים אותך אישית" ו-"Israel Discount Bank", הכוללים את הסמל החדש.
בעקבות פתיחת התחרות בתחום כרטיסי ה"ויזה", פיתחה כאל סימן מקורי לצורך בידולה אל מול מנפיקי ה"ויזה" האחרים, באמצעות המותג "כ.א.ל." או "Cal". כמו כן, בבעלות כאל סימני מסחר רבים הרשומים בישראל על שמה. בין היתר, בבעלות כאל סימני מסחר רשומים בישראל על שמות המותגים "כ.א.ל."; "CAL"; "ICC"; "Cal Choice", "WWW.CARD" ו-"Cal fix".
כמו כן, בבעלות חברות בת של הבנק בעלות בסימני מסחר, מותגים נלווים וסיסמאות שנרשמו לצורך פעילותן העיסקית והשיווקית.
רישיונות וזיכיונות. הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" (Principal Member), בארגון ויזה הבינלאומי, דבר המקנה להם רשיון לשימוש בסימני המסחר של "ויזה" וכן את הזכות להנפיק ולסלוק כרטיסי אשראי, תחת מותג זה בישראל.
דיינרס הינה בעלת זיכיון בלעדי בישראל לשימוש בסימני המסחר של "דיינרס" מאת ארגון דיינרס הבינלאומי ולתפעול שירותי הנפקה וסליקה של כרטיסי דיינרס בישראל. בחודש מרס 2007 נחתמו בין דיינרס לבין דיינרס אינטרנשיונל הסכמים המקנים לדיינרס רישיון לעשות שימוש בסימני מסחר ולהנפיק כרטיסי אשראי לפתוח חשבון ולתת שירות ללקוחות באופן בלעדי בישראל עד שנת 2017, כאשר ההסכמים ניתנים לחידוש לתקופות של 5 שנים בהתאם לשיקול דעתה של דיינרס אינטרנשיונל.
הבנק וכאל הינם במעמד של "חברה ראשית" בארגון מסטרקארד הבינלאומי, שהעניק להם רשיונות שימוש בסימני המסחר של "Mastercard", "Cirrus" ו-"Maestro" בישראל וכן רישיונות הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי תחת מותגים אלה בישראל.
תוכנה. לבנק זכויות קניין רוחני במערכות תוכנה ייעודיות ומודולים שונים בתחומי עיסוקו, אותם מפתח ו/או רוכש הבנק במהלך פעילותו השוטפת לשימושו העצמי ו/או לשימוש חברות בת וחברות קשורות.
מאגרי מידע. לבנק ולחברות הבת שלו ישנם מאגרי מידע בקשר לתחומי פעילות השונים העוסקים בעיקר בלקוחותיהם ועובדיהם. כך, בין היתר כאל מחזיקה בשלושה מאגרי לקוחות רשומים של מחזיקי כרטיסי ויזה, דיינרס (באמצעות דיינרס) ומסטרקארד, וכן של בתי עסק המכבדים את אותם כרטיסים.

מיסוי

כללי

הבנק ומרבית חברות הבת שלו בישראל הוגדרו כמוסד כספי לעניין חוק מס ערך מוסף, התשל"ה-1975 ומשכך, מוטלים על פעילותם מס שכר ומס רווח בשיעור של 16.0% מהשכר ששולם ומהרווח, בהתאמה.
לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007 (לפרטים בדבר שומה, בגין שנת 2008, ראו ביאור 29 ג', לדוחות הכספיים).
לפרטים בדבר שינויים בשיעורי מס חברות ובשיעורי מס שכר ומס רווח, ראו ביאור 29 ו', ז' ו-ח' לדוחות הכספיים.

מיסוי חברות הבת הבנקאיות בחו"ל

על פי הסכם עם רשויות המס בישראל, הכנסות חברות הבת הבנקאיות בחו"ל מתווספות להכנסה החייבת של הבנק, באופן שהבנק משלים את המס ששולם בחו"ל על הרווח החשבונאי לפני מס של חברות הבת בחו"ל, לסכום המס שהיה משולם בארץ בהתאם לשיעור המס שחל על הבנק בארץ.

היבטי מס של ההוראה בדבר חובות פגומים

בשנת 1992 הוגשו מסקנות ועדת גבעולי, ועדה שמינה נציב מס הכנסה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות המסופקים בבנקים. המלצת ועדת גבעולי אמנם לא מצאו ביטוי בתיקוני חקיקה ואולם, בפועל, הבנקים נהגו על פי העקרונות שגיבשה הועדה, בהסכמת נציבות מס הכנסה.
יישום ההוראה בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכוני אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מחייב הערכות לטיפול בהיבטי המס של

היישום האמור. בהתאם, בשנים 2010-2011 ניהלו התאגידים הבנקאיים, באמצעות איגוד הבנקים, מגעים עם רשות המסים בנושא עיתוי ההכרה לצרכי מס בהוצאות להפסדי אשראי שתרשם בספרים בהתאם להוראה. בימים אלה נחתם הסכם עם רשות המסים בנושא זה.
במסגרת ההסכם נקבע, בין היתר, כי הפרשות בשל "חובות קמעונאיים" שבוצעו עד ליום 31 בדצמבר 2010, וטרם הוכרו על פי ההסדר הקודם, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011. כמו כן נקבע, כי הפרשות להפסדי אשראי שנרשמו במועד היישום לראשונה של הוראות המפקח, ונזקפו במישרין ליתרת העודפים ליום 1 בינואר 2011, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011.

העדר הכרה ב-IFRS לצרכי מס

ביום 12 בינואר 2012 פורסם תיקון מספר 188 לפקודת מס הכנסה, במסגרתו נקבע כי תקן חשבונאות מס' 29 - "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)", לא יחול בקביעת ההכנסה החייבת בשנות המס 2010 ו-2011, אף אם יושם לצורך עריכת הדוחות הכספיים. להערכת הבנק, לקביעה האמורה לא תהיה השפעה מהותית.

מעמד של מתווך מורשה (Q.I)

לבנק מעמד של מתווך מורשה (Q.I.), כהגדרתו על ידי רשויות המס בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה שהבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב, לפיו הוא רשאי לערוך ניכוי מס במקור בגין פעילות לקוחותיו בניירות ערך.

שינויים בחקיקת המס בארה"ב

בארה"ב פורסמו הוראות דין חדשות שנועדו לחול על מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב במסגרת ה-Foreign Account Tax Compliance Act (ה-FATCA).
על פי האמור בהוראות אלה יחויבו מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב, להתקשר עם רשויות המס האמריקאיות בהסכם, על פיו, בין היתר, יהיה עליהם לגלות ולדווח לרשויות אלה על חשבונות שהוגדרו כ-U.S. Accounts. ההוראות צפויות להיכנס לתוקף בשנת 2013. טרם פורסמו מלוא ההנחיות המחייבות מכוח ה-FATCA והבנק ממשיך לעקוב אחר הפרסומים הרלבנטיים.
על פי הידוע היום, מעריך הבנק כי להוראות אלה צפויות להיות השלכות על פעילותו מול לקוחות בעלי זיקה לארה"ב.
הוראות ה-FATCA עתידות להיכנס לתוקף במהלך שנת 2013, באופן מדורג, על פני מספר שנים. מכח הוראות אלו יחולו על מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב חובות דיווח ביחס לחשבונות שיוגדרו כחשבונות אמריקאיים, יוטלו חובות ניכוי, תיעוד וזיהוי ביחס לחשבונות אלו ויהיה על מוסדות פיננסים כאמור להתקשר בהסכם מחייב, ביחס לעניינים אלה, עם רשויות מס ההכנסה האמריקאי (IRS).
מוסד פיננסי אשר לא יפעל בהתאם להוראות אלה יהיה חשוף לסנקציה משמעותית של ניכוי במקור בשיעור של 30% מהתשלומים המגיעים לבנק ו/או ללקוחותיו ממקורות אמריקאים.
הבנק נמצא בעיצומו של תהליך היערכות, ברמה הקבוצתית, לצורך עמידה בלוחות הזמנים לכניסת ההוראה לתוקף.

לפרטים נוספים בדבר ההפרשות למס של הבנק, שומות סופיות, פירוט ההפרשים שבין המס הסטטוטורי החל על הבנק לבין שיעור המס האפקטיבי, ראו ביאור 29 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

תרשים המבנה הארגוני

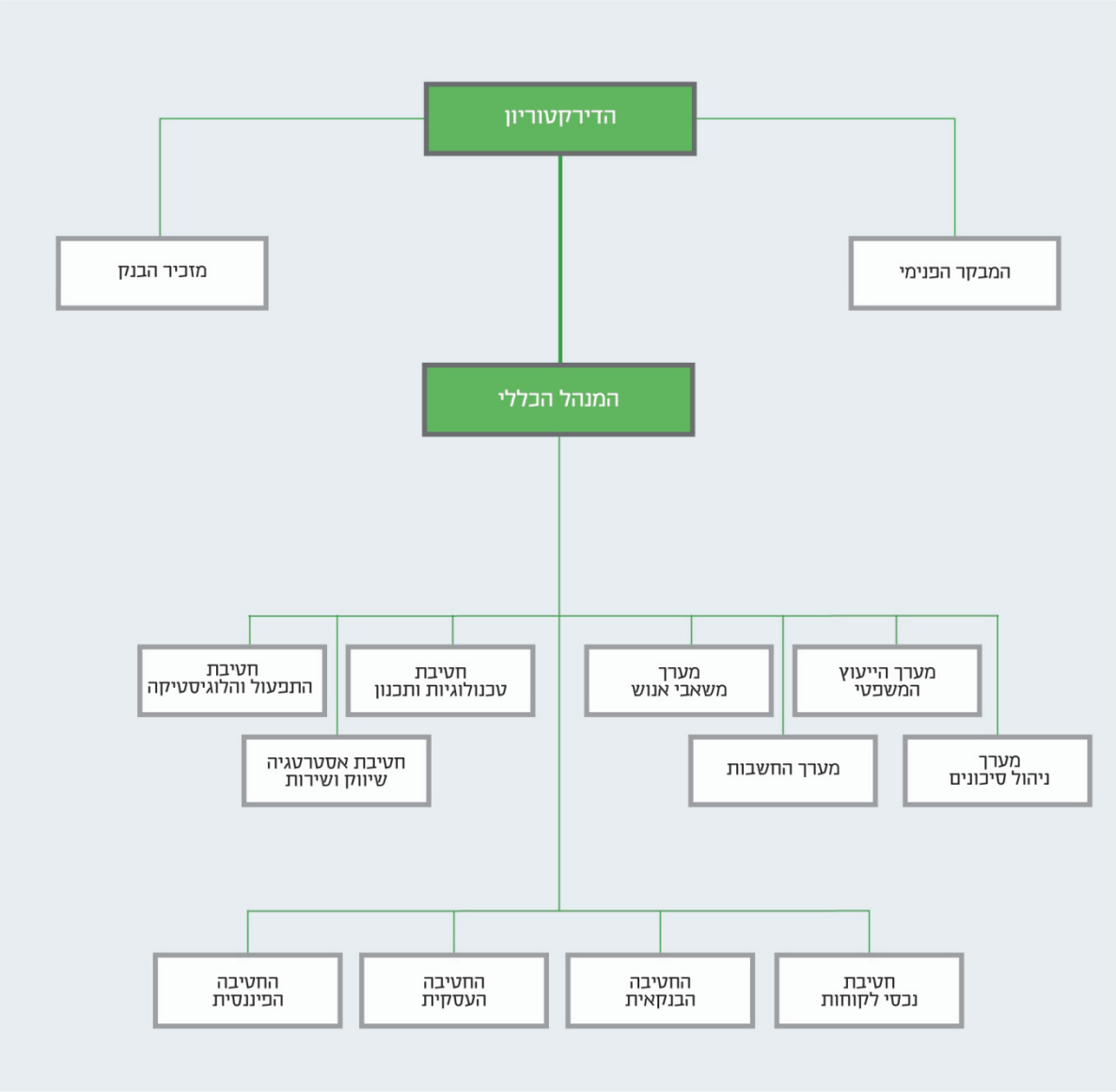

שינוי המבנה הארגוני

ארגון מחדש של מערכי השירות בחטיבה העסקית והבנקאית

בשנת 2011 הנהלת הבנק ארגנה מחדש את מערכי השירות ללקוחות העסקיים והפרטיים של הבנק: מעבר לשלושה מערכי שירות חדשים וממוקדים, שעומדים לרשות הלקוחות העסקיים וזאת בהתאמה להיקף פעילות הלקוח בבנק.

לקוחות עסקיים המנהלים אשראי בהיקף של 50 מיליון ש"ח ומעלה שויכו לחטיבה העסקית. לקוחות עסקיים המנהלים אשראי בין 5 מיליון

ש"ח ועד 50 מיליון ש"ח שויכו לאגף המסחרי בחטיבה הבנקאית, שיעניק שירות ב-6 מרכזים מסחריים. הלקוחות שמנהלים אשראי בהיקף של עד 5 מיליון ש"ח שויכו למערך הסניפים.

החטיבה העסקית כוללת את אגף חברות גדולות, המעניק שירות ללקוחות העסקיים הגדולים של הבנק המנהלים אשראים בהיקף של 50 מיליון ש"ח ומעלה ומחזור מכירות של 150 מיליון ש"ח ויותר, את אגף נדל"ן ותשתיות ואת האגף לאשראים המיוחדים. במקביל, תמשיך החטיבה להציע שירות מתמחה במערך סחר החוץ, סניף בורסת היהלומים, הסניף הראשי בת"א וסניף דיסקונט בלונדון.

לצד מערכי השירות ללקוחות העסקיים, עיבה הבנק את מערכי השירות המתמחה ללקוחות הפרטיים.

החטיבה הבנקאית כוללת את האגף המסחרי שעבר מהחטיבה העסקית לבנקאית. האגף מעניק שירות ללקוחות המסחריים ועסקים קטנים (Middle Market) ומאחד שני מערכי שירות, מוקדי האשראי ומרכזי העסקים, למערך שירות אחד שיעניק שירות כולל למגזר זה בפריסה ארצית של 6 מרכזי עסקים.

149 סניפי הבנק משויכים ל-6 מרחבים, בכפיפות ישירה לראש החטיבה הבנקאית, ומרכזים את הטיפול בלקוחות הפרטיים. השירות ללקוחות הסניפים צפוי להשתפר לאור ההחלטה להגדיל את סמכויות מנהלי הסניפים, מהלך אשר יקצר את הטווחים בקבלת ההחלטות בשירות ללקוח.

מערך השירות המתמחה בסניפים הועצם על ידי בנקאים מתמחים באשראי, יעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני. לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון ימשיכו לקבל שירות מתמחה ומותאם ב-10 מרכזי השקעות בפריסה ארצית.

במסגרת השינוי הכולל נוידו כ-90 עובדי מטה למערכי השירות בחטיבה ובבנק. כמו כן, הבנק פועל לפנות שטחים עודפים של מערכי השירות המתמזגים ולהציעם למכירה.

לצד היערכות האמורה, נערך הבנק למיצוב מחדש של מערך הבנקאות הפרטית, שיהווה את אחד ממנועי הצמיחה המרכזיים של הבנק בשנים הקרובות.

למועד סמוך למועד פרסום הדוח, הושלמו מהלכי הקמת 6 המרחבים, איחוד מערכי השירות של מוקדי האשראי עם מרכזי העסקים, העברת האגף המסחרי לחטיבה הבנקאית, ארגון מחדש של מערך הבקרה והציות בחטיבה הבנקאית וארגון מחדש של יחידות מטה החטיבה הבנקאית.

הקמת חטיבת נכסי לקוחות

החטיבה הוקמה בחודש אוקטובר 2011. החטיבה משרתת את פלח הלקוחות בפרופיל בנקאות פרטית בבנק דיסקונט, באמצעות שני אגפים: האגף לבנקאות פרטית בינלאומית - המשרת לקוחות בנקאות פרטית שהם תושבי חוץ, באמצעות מרכזי בנקאות פרטית בתל אביב ובירושלים; והאגף לבנקאות פרטית ישראלית - המשרת לקוחות בנקאות פרטית מקומיים, תושבי ישראל, באמצעות מרכזי בנקאות פרטית בהרצליה ובחיפה.

בנוסף אחראית החטיבה על תחום ייעוץ ההשקעות והפנסיה באמצעות אגף הייעוץ, ועל תחום ייזום, פיתוח וניהול המוצרים הפיננסיים, באמצעות ענף פיתוח וניהול מוצרים פיננסיים.

חטיבת נכסי לקוחות אחראית גם על שתי חברות בת - חברת ניהול התיקים של הבנק - תכלית ניהול תיקים, וחברת דיסקונט נאמנות.

הקמת החטיבה לניהול נכסי לקוחות נועדה לתמוך באחד היעדים המרכזיים של קבוצת דיסקונט - פיתוח והעמקת הפעילות בתחום שוק ההון והבנקאות הפרטית.

הקמת חטיבת אסטרטגיה שיווק ושירות

בחודש מרס 2011 הוקמה חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושירות, שתפקידה תכנון האסטרטגיה הקבוצתית ותמיכה בחטיבות העסקיות באמצעות מתן שירותי מידע וכלים ניהוליים, שיווק ופרסום, פיתוח וקידום הערוצים הישירים, יזום מהלכים לשיפור השירות וטיפול בתלונות לקוחות.

הקמת החטיבה כללה העברה של יחידות קיימות - אסטרטגיה, שירות ופניות הציבור - והקמה וארגון מחדש של היחידות שיווק ופרסום, תכנון בקרה ותקציב וערוצים ישירים.

הקמת החטיבה נועדה לתרום לחיזוק הסינרגיה הקבוצתית, להתייעלות בתכנון והקצאת משאבים, לשיפור אפקטיביות מהלכי השיווק והפרסום, ולשיפור חווית הלקוח בערוצים השונים.

מצבת כוח האדם ועלויות משרה

מספר העובדים, על בסיס משרה מלאה של הבנק בארץ (לא כולל סניפי הבנק בחו"ל) הסתכם בסוף שנת 2011 ב-5,871 לעומת 6,027 בסוף שנת 2010, ירידה בשיעור של 2.6%. בשנת 2011 חלה ירידה במספר הממוצע החודשי של העובדים, על בסיס משרה מלאה, של הבנק בארץ (לא כולל

סניפי הבנק בחו"ל), שהסתכם בשנת 2011 ב-5,979 לעומת 6,041 בשנת 2010, ירידה בשיעור של 1.0%.
מספר העובדים של הקבוצה בארץ ובחו"ל, על בסיס משרה מלאה, הסתכם בסוף שנת 2011 ב-10,211 לעומת 10,221 בסוף שנת 2010, ירידה בשיעור של 0.1%. מספר העובדים הממוצע החודשי, על בסיס משרה מלאה, של הקבוצה בארץ ובחו"ל הסתכם בשנת 2011 ב-10,240 לעומת 10,219 בשנת 2010, עליה בשיעור של 0.2%.

להלן נתוני כוח אדם בבנק ובקבוצה, במונחי משרות[1]:

	ליום 31 בדצמבר		ממוצע חודשי בשנת	
	2011	2010	2011	2010
הבנק בארץ	5,871	6,027	5,979	6,041
חברות מאוחדות בארץ	3,521	3,394	3,449	3,381
סך-כל הקבוצה בארץ	9,392	9,421	9,428	9,422
בסניפי הבנק בחו"ל	33	37	35	35
בחברות מאוחדות	786	763	777	762
סך-כל הקבוצה בחו"ל	819	800	812	797
סך-כל הקבוצה בארץ ובחו"ל	10,211	10,221	10,240	10,219

(1) מספר המשרות כולל תרגום למשרות של שעות נוספות, בתוספת משרות של עובדי בתי תוכנה המספקים לבנק שירותי עבודה ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

להלן נתונים אודות העלות למשרה, באלפי ש"ח[1]:

	2011	2010	% שינוי
העלות הממוצעת השנתית של השכר הישיר למשרת עובד בבנק בארץ	244	223	9.4
העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בבנק בארץ	363	340	6.8
העלות הכוללת הממוצעת השנתית למשרת עובד בקבוצה בארץ ובחו"ל	338	315	7.3

(1) עלויות השכר כוללות גם עלויות עובדי בתי תוכנה, כאמור בהערה לטבלה הקודמת, בניכוי עלויות שכר עובדים שהוונו לרכוש קבוע.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות

המשרות המוצגות על פי מגזרי פעילות כוללות משרות של עובדים ישירים במגזר ומשרות של עובדי מטה ברמות השונות, שעלות העסקתם הועמסה על המגזר. חישוב מספר המשרות כאמור, מתבסס על מודל הקצאת העלויות אשר משמש את הבנק, בהתאמות שנדרשו בנסיבות העניין ועל סמך אומדנים.

ההון האנושי לפי מגזרי פעילות:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פיננסי: חברות ריאליות	פיננסי: ניהול פיננסי	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011								
מספר משרות ממוצע במגזר	4,887	1,705	1,190	986	558	6	908	10,240
מזה: משרות בניהול	625	302	285	222	116	3	216	1,769
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010								
מספר משרות ממוצע במגזר	4,636	1,845	1,152	953	544	6	1,083	10,219
מזה: משרות בניהול	833	354	288	222	113	3	199	2,012

יחסי עבודה

כללי. יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על ההסכמים הקיבוציים ועל הסדרי העבודה השונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.

חוקת העבודה. "חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ" שנחתמה בשנת 1974 (להלן: "חוקת העבודה"), משמשת בסיס רחב

המתווה ומאגד בתוכו תנאי עבודה, הוראות משמעת, הליכי בוררות וכן הליכים והוראות נוספים. במהלך עשרות השנים האחרונות נחתמו בנוסף לחוקת העבודה עשרות רבות של הסכמים קיבוציים, הכוללים הסכמי שכר והסכמים שונים אחרים, שבדרך כלל באו להוסיף על האמור בחוקת העבודה ולהרחיבה ולעיתים היה בהם כדי לשנות את חוקת העבודה ואף לבטל הוראות שנקבעו בה.

במסגרת ההסכמים הקיבוציים החדשים, שנחתמו בחודש יוני 2011 ואושרו על ידי הדירקטוריון ביום 13 ביוני 2011, הוארך תוקפה של חוקת העבודה עד ליום 31 בדצמבר 2016, ונקבע כי אם לא יודיע אחרת מי מהצדדים למשנהו על ידי הודעה מוקדמת בכתב עד 3 חודשים לפני המועד הנ"ל, יוארך תוקפה לשנה נוספת, וחוזר חלילה מידי שנה.

חופש ההתאגדות. העובדים מן המניין בבנק מאוגדים במסגרת ועד עובדים ארצי. בתוך הוועד מתקיימת חלוקה פנימית לפיה עובדים בדרג הפקידותי משתייכים לוועד הפקידים, ואילו מורשי החתימה והמנהלים מאוגדים במסגרת ועד המנהלים. מרבית העניינים מסוכמים ונחתמים בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי.

בנוסף, קיים גם ועד הגמלאים, המאגד בתוכו את גימלאי הבנק. הבנק מסייע לוועד הגימלאים בפעולותיו ובין היתר, מאפשר לו לקיים פעילות באתרי הבנק בירושלים, יפו וחיפה.

השתתפות הבנק בתקציב הוועד. הבנק משתתף בתקציב הוועד הארצי על בסיס חודשי. היקף ההשתתפות הוא פי שניים מהסכום החודשי הנגבה מהעובדים. חמישה מתוך 21 חברי הוועד הינם בעלי תפקידים בוועד המשמשים בתפקידם בוועד במשרה ובמשכורת מלאה. שאר חברי הוועד משמשים בתפקידים אחרים בבנק וכהונתם כחברי ועד הינה בנוסף לעבודתם הרגילה. בנוסף מעמיד הבנק לרשות הוועד משרדים וממנן את אחזקתם.

קטגוריות עיקריות לעניין תנאי העבודה

לעניין תנאי העבודה, נחלקים עובדי הבנק לשלוש קטגוריות:

עובדים מן המניין. תנאי העבודה של עובדים מן המניין מוסדרים, כאמור, בחוקת העבודה, בהסכמים קיבוציים מיוחדים ובהסדרי עבודה שונים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא עדכון הדרוג והשלבים, שונו חלק מתנאי ההעסקה של עובדים חדשים המועסקים במעמד מן המנין החל מיום 1 בינואר 2012.

ביום 31 בדצמבר 2011 היו בבנק 4,375 עובדים מן המניין (31 בדצמבר 2010: 4,002 עובדים מן המניין). מרבית העובדים מן המניין הם עובדים קבועים של הבנק, ומיעוטם עובדים חדשים בתקופת נסיון.

עובדים ארעיים. תנאי עבודתם של העובדים הארעיים מוסדרים, בעיקרם, במספר הסכמים קיבוציים מיוחדים, שבהם מפורטים תנאי העסקתם וכן תקופת העסקתם המירבית, שעמדה על 5 שנים עם אפשרות להארכה נוספת של שנתיים במקרים מיוחדים. בהסכם האמור בנושא הארכת תוקפה של חוקת העבודה, קוצרה תקופת הארעיות המכסימאלית לשנתיים. סיום עבודתם של עובדים ארעיים אפשרי בכל עת, לפי שיקול דעת ההנהלה. ביום 31 בדצמבר 2011 היו בבנק 1,657 עובדים ארעיים (31 בדצמבר 2010: 1,902 עובדים ארעיים). מתוכם, מועסקים בבנק 329 עובדים (31 בדצמבר 2010: 248 עובדים) הקרויים "ארעי מחשב". עובדים אלה פועלים בתחום מערכות המידע ובהתאם להסכם משנת 2002, בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים, ניתן להעסיקם במעמד ארעי עד 7 שנים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא העסקת עובדי מחשוב, הועלתה מכסת העובדים שהבנק רשאי להעסיק כארעי מחשוב ל-750, במקום 350 קודם לכן.

ביום 1 בפברואר 2009 נחתם עם נציגות העובדים הסכם המאפשר לבנק להעסיק עובדים שסיימו 7 שנות העסקה כארעיים, ואשר הוועד ייתן הסכמתו לגביהם, לתקופה בלתי מוגבלת בזמן וזאת בתנאים דומים לתנאי העסקתם כארעיים.

בהתאם להסכמים הקיבוציים עליהם חתום הבנק מוגבל ההיקף הכולל של עובדים ארעיים (למעט עובדי נקיון, וארעי מחשוב) ל-30% מכלל עובדי הבנק במעמד מן המנין, כפי שיהיה מעת לעת, וזאת החל מיום 1 בינואר 2012.

חוזים אישיים. עובדים בחוזים אישיים חותמים, עובר להעסקתם, על חוזה אישי עם הבנק וחוקת העבודה והסכמי העבודה הקיבוציים אינם חלים עליהם. אוכלוסיית העובדים בחוזה אישי כוללת את חברי הנהלת הבנק, עובדים מסוימים בתחומי המחשוב ורשימה מוגדרת ומוסכמת של בעלי תפקידים, ברובם בכירים. ההיקף הכולל של אוכלוסיה זו יכול להגיע כיום מכוח הסכמי העבודה המצטברים לכ-80 משרות. ביום 31 בדצמבר 2011 הועסקו בפועל 73 עובדים (לרבות חברי הנהלה) בחוזה אישי. (31 בדצמבר 2010: 65 עובדים בחוזים אישיים).

בנוסף, הבנק רוכש את שירותיהם של חברות כח אדם ובתי תוכנה. ליום 31 בדצמבר 2011 הועסקו בבנק כ-6 עובדי חברות כח אדם. עובדים אלה הינם, בעיקר, כספרים המשמשים כתגבורת שע"מ (עובדים שנלקחו כתגבורת בעקבות המעבר לשבוע עבודה מקוצר) (ליום 31 בדצמבר 2010: כ-29 עובדי חברות כוח אדם).

יצויין כי בשנים האחרונות חלה עליה במספר העובדים הארעיים וירידה חדה במספר עובדי חברות כח אדם, כתוצאה מהשלמת יישום סעיף 12 א' לחוק חברות כח אדם, דהיינו, אי העסקת עובדים באמצעות חברות כח אדם לתקופה העולה על 9 חודשי עבודה.

ליום 31 בדצמבר 2011 מועסקים בבנק כ-613 עובדי בתי תוכנה. עובדים אלה מועסקים בעיקר במשימות פיתוח תוכנה. (ליום 31 בדצמבר 2010: כ-838 עובדי בתי תוכנה).

להלן ריכוז נתוני ההעסקה בקטגוריות השונות והשינויים שחלו בהם:

עובדים	מן המניין בחוזים אישיים וחברי הנהלה[1]	ארעיים[1]	חברה	בתי תכנה[2]	סך-הכל
12-2009	3,987	1,893	14	747	6,641
12-2010	4,067	1,902	29	839	6,837
12-2011	4,448	1,657	6	613	6,724
פער (12-2011 לעומת 12-2010)	381	(245)	(23)	(226)	(113)
פער (12-2010 לעומת 12-2009)	80	9	15	92	196
משרות					
12-2009	4,041	2,025	13	827	6,906
12-2010	4,117	1,973	20	860	6,970
12-2011	4,502	1,640	2	560	6,704
פער (12-2011 לעומת 12-2010)	385	(333)	(18)	(300)	(266)
פער (12-2010 לעומת 12-2009)	76	(52)	7	33	64

(1) כולל משרות של עובדי בנק שעלות שכרם הוונה לרכוש קבוע: 2011 - 370 משרות, 2010 - 137 משרות, 2009 - 126 משרות.
(2) כולל משרות של עובדי בתי תוכנה שנכללו בנתוני כח אדם בבנק: 2011 - 97 משרות, 2010 - 54 משרות, 2009 - 157 משרות.

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכמים קיבוציים חדשים

במחצית הראשונה של שנת 2011 נערכו דיונים אינטנסיביים עם נציגות העובדים, אשר הניבו שבעה הסכמים קיבוציים, שאושרו על ידי הדירקטוריון ביום 13 ביוני 2011:

- הסכם שכר ותוספת סלקטיבית לשנים 2011-2012, לפיו נקבע לכלל העובדים במעמד מן המנין תשלום מקדמה בשעור של 6.5% בממוצע, החל בחודש ינואר 2012. דיון בהשלמת תוספת השכר יתקיים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2012.

כמו כן, לעובדים בדרג הפקידותי נקבע תשלום תוספת בגין שנת 2009, בשעור של 0.75%, בתחולה מיום 1 בינואר 2011. עוד הוסכם על שמירת השקט התעשייתי בנושא שכר עד ל-1 באפריל 2013.

- הסכם עדכון דרגות ושלבים וקביעת תקרות שכר לעובדים חדשים שיתקבלו או יוסבו למעמד של עובדים מן המנין, החל מ-1 בינואר 2012, בדרג הפקידותי והנהולי, לרבות שינוי בחלק מתנאי העסקתם ביחס לעובדים הקיימים במעמד "מן המנין" (ובכלל זה, ביטול רכיבים מסויימים, כגון מענק יובל, שכר לימוד לילדי עובדים, החזר ביטוח בריאות ועוד).
- החלה של הסדר פנסיה על עובדים חדשים ועל עובדים ותיקים שיבחרו בכך.
- הארכת תוקפה של חוקת העבודה עד ליום 31 בדצמבר 2016. כן נקבע בהסכם קיצור הליכי יישוב חילוקי דעות בין הצדדים לחוקת העבודה והבאתם, במקרה של אי יישובם על ידי הצדדים, בפני בורר מוסכם. עוד הוסכם בהסכם זה כי החל מ-1 בינואר 2012 תקוצר תקופת העסקתם של עובדים חדשים במעמד של עובד ארעי לשנתיים ותקופת הנסיון לעובדים במעמד מן המנין לשנה עם אפשרות להארכה לשנה נוספת בהסכמת הועד.
- הסכם פדיון חופשה - מתן אפשרות חד פעמית לעובדים מין המנין לפדות חופשות צבורות תוך הקטנת מספר ימי החופשה שניתן יהיה לצבור בעתיד.
- הסכם העסקת כספרים ועובדי בנקאות ישירה שיתקבלו לבנק החל מ-1 בינואר 2012, לתקופה של עד 5 שנים, על פי תנאי העבודה שנקבעו בהסכם.
- הסכם בענין ארעי מחשוב, שאפשר הגדלת המכסה של העובדים המועסקים במעמד של ארעי מחשוב מ-350 ל-750.

תוכנית פרישה 2011

במקביל, אישר הדירקטוריון עקרונות לתוכנית פרישה, המיועדת לכ-400-500 עובדים, בתקציב של 400 מיליון ש"ח, שבנסיבות מסויימות, ניתן להגדילו ב-100 מיליון ש"ח נוספים (הסכומים האמורים מהווים את תוספת העלות, מעבר לפיצויים על פי דין).

תוכנית פרישה מפורטת הובאה לאישור הדירקטוריון ביום 24 באוגוסט 2011. התוכנית הותנעה בסוף חודש אוקטובר 2011, והסתיימה בחודש מרס 2012.

במסגרת התוכנית יכלו הפורשים לבחור בין קבלת סכום הוני במועד הפרישה, לבין קבלת קצבה חודשית.

תקציב התוכנית עמד על סך של כ-850 מיליון ש"ח, ברוטו, כולל פיצויים על פי דין. בפועל, הסתכמה עלותה הכוללת של התוכנית, כולל פיצויים על פי דין, בסך של כ-600 מיליון ש"ח.

עד ליום 21 במרס 2012, חתמו 340 עובדים על הסכם פרישה, בעלות כוללת (מעבר לפיצויים על פי דין) בסך של כ-340 מיליון ש"ח. יתרת העתודה לפיצויים ליום 31 בדצמבר 2011 מכסה במלואה את העלות האמורה.

צמצום מצבת הארעיים. צמצום מצבת הארעיים בוצע בשני מהלכים נפרדים. במהלך הראשון, שהתבצע בתקופה אוקטובר 2010 - נובמבר 2011, צומצמה מצבת הארעיים בכ-275 עובדים. המהלך השני, שבוצע ברבעון הראשון של שנת 2012 הביא לצמצום המצבת בכ-91 עובדים ארעיים וצפוי צמצום נוסף של 21 עובדים ארעיים במשך השנה.

צמצום מצבת עובדי מיקור חוץ. בשנת 2011 צומצמה מצבת העסקת עובדי חוץ בכ-150 עובדים. ברבעון הראשון של שנת 2012 צומצמה מצבת העסקת עובדי חוץ בכ-70 עובדים נוספים.

הסבת עובדי מיקור חוץ. בשנת 2011 הוסבו 100 עובדי מיקור חוץ למעמד של ארעי מיחשוב. בשנת 2012 מתוכננת הסבתם של כ-300 עובדי מיקור חוץ למעמד של ארעי מיחשוב.

השפעות ההסכמים הקיבוציים, תוכנית הפרישה וצמצום כח אדם

להערכת הנהלת הבנק, הסכם השכר לשנים 2011-2012, הסכם פדיון החופשה והסבת חלק מעובדי מיקור החוץ, יביאו לחיסכון כולל שבין 140 ל-150 מיליון ש"ח, בשנים 2011 ו-2012. החיסכון בגין הסכם השכר נאמד בהשוואה לתוספת שנתית ממוצעת של כ-5% לשנה.

הסכם עדכון דרגות ושלבים, יביא לחיסכון הדרגתי בהוצאות השכר, בטווח הארוך.

תוכנית הפרישה, צפויה להביא לחיסכון נוסף שבין 120-150 מיליון ש"ח בשנת 2012. (החסכון הנאמד כעת גדל מעט מזה שנאמד עם השקת התוכנית וזאת נוכח העובדה שהוקדם מועד הפרישה בפועל של העובדים הפורשים).

צמצום מצבת עובדי חוץ והסבת חלקם למעמד של עובדים ארעיים הקטין את ההוצאות במסגרת תקציב פיתוח תוכנה בסכום של כ-70 מיליון ש"ח. המשך המהלך בשנת 2012 צפוי, להערכת הנהלת הבנק, להביא להקטנה נוספת בתקציב פיתוח תוכנה, בסך של כ-50 מיליון ש"ח נוספים. (כזכור, חסכון בתקציב פיתוח תוכנה מביא, עם השלמת הפיתוח, להקטנה בהוצאות פחת).

האמור לעיל, הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. האמור משקף את הערכות הנהלת הבנק, במועד פרסום הדוח, בהתייחס לעניינים הבאים: מספר עובדי מיקור חוץ שייקלטו בפועל כארעי מחשוב ומאפייניהם; מספר עובדי מיקור חוץ שתופסק העסקתם ומאפייניהם, מקדם התחלופה בין עובדים פורשים, שפרשו מהבנק במסגרת תוכנית הפרישה, לבין עובדים חדשים שייקלטו בבנק ומאפייניהם. הערכות ההנהלה עשויות שלא להתממש בפועל, אם יחולו שינויים מהותיים בפרמטרים האמורים.

תכנית פרישה בבנק מרכנתיל דיסקונט. לפרטים בדבר צמצום מתוכנן במצבת כח האדם בבנק מרכנתיל דיסקונט, ראו לעיל "בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".

תגמול העובדים

רכיבי השכר המרכזיים הינם משכורת בסיסית, הכוללת תוספת וותק, ייצוג ודמי חיתום, לכל עובד לפי הוותק שלו ומעמדו. המשכורת הבסיסית מהווה בסיס לתשלום תוספות השכר וכן לתשלום דמי פיצול בשיעור של 2.5% מהמשכורת הבסיסית (בגין כל יום עבודה בפיצול, לעובדים הזכאים לכך) דמי משמרת (לעובדים הזכאים לכך), שעות נוספות, משכורת 13 ומענק יובלות. כמו כן, ישנו תשלום נוסף בשיעור של 4%, לפי הסכם קיבוצי מחודש ינואר 2006, המשתלם לזכאים לדמי פיצול. חלק משכרם של העובדים מוצמד למדד המחירים לצרכן. כאשר המדד שלילי, לא מתבצעת הפחתה בשכרם של העובדים והמדד השלילי מנוכה מעליות מדד בחודשים העוקבים. כמו כן זכאים העובדים לתוספות שונות. קידום עובדי הבנק נעשה באמצעות דרגות בלבד. עובדי הבנק זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהסכם קיבוצי מיום 22 בנובמבר 2007 ניתנה לעובדים האפשרות להמיר את חופשת היובלות לה יהיו זכאים במהלך תקופת עבודתם

כנגד סכומים כספיים שנקבעו על ידי הצדדים להסכם. באותו הסכם נקבע גם כי הזכות לחופשת יובלות וכן רכיבי שכר בגין גנון וקייטנה לא ינתנו לעובדים חדשים. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011 בענין עדכון הדרוג והשלבים, הוכנסו שינויים ביחס לרכיבים והתנאים האמורים לעיל, שתחולתם על עובדים במעמד מן המנין שיקלטו או יוסבו למעמד זה החל מיום 1 בינואר 2012. כמו כן בוטלו לגביהם רכיבים מסוימים ונקבעו תקרות שכר לפי תפקידים ודרגות.

שעות נוספות משולמות לחלק מן המנהלים כשעות נוספות גלובליות. ביצוע שעות נוספות בידי עובדים הזכאים לתשלום עבורן מותנה באישור מוקדם של הממונים. יצוין כי בבנק אין מערכת ממוחשבת למדידת שעות העבודה המבוצעות בפועל על ידי העובדים ("שעון נוכחות"), למעט ביחס לחלק מהעובדים הארעיים.

רוב עובדי הבנק זכאים לדמי הבראה בסכום גבוה משמעותית מהסכומים הקבועים על פי דין. כמו כן זכאים העובדים לתגמולים ולקרנות השתלמות, כמקובל.

לצורך חישוב פיצויי פיטורים כולל הבנק את המשכורת הבסיסית, שעות נוספות גלובלית (על פי דרגה), החלק ה-12 ממשכורת 13, וכן תוספות שונות.

עובדי הבנק זכאים להטבות מסוימות גם לאחר פרישתם מהבנק, אשר דומות לאלו להן זוכים עובדים מן המניין.

הבנק נערך לשינויים המתחייבים בהפרשות בגין פיצויי פיטורים מכח צו ההרחבה בענין הנהגת פנסיית חובה לכל עובד ומכח תיקון מספר 3 לחוק קופות הגמל, אשר תחילתם מיום 1 בינואר 2008.

בהתאם לצו ההרחבה יידרש הבנק לבצע הפרשות לקופות אישיות לפיצויים וזאת עד לשיעור מירבי (מיום 1 בינואר 2013 ואילך) של 6% משכר העובד או מהשכר הממוצע במשק, כנמוך ביניהם. בהתאם לתיקון לחוק קופות הגמל נדרש הבנק לבצע הפרשות לפיצויי פיטורים שלא במסגרת קופה מרכזית לפיצויים כפי שנהג עד כה, בגין עובדים חדשים החל מיום 1 בינואר 2008 ובגין עובדים אחרים החל מיום 1 בינואר 2011. לפרטים נוספים ראו ביאור 16 לדוחות הכספיים.

בהתאם להסכם יוני 2011, הבנק מבצע ההפרשות לפנסיה של העובדים כדלקמן: תגמולי המעביד - 6% משכר העובד (כולל אבדן כושר עבודה, אם העובד בחר בביטוח מנהלים), תגמולי העובד המינימליים - 5.5%, וכן נקבעה הפרשה של מלוא סכום הפיצויים בשיעור של 8.33% כולל סופיות ההפרשה (לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים וזאת בהתייחס לעובדים חדשים - עובדים שהתקבלו לעבודה החל מיום 2 ביוני 2011 - ולעובדים קיימים, אשר בחרו באפשרות זו, מיום שבחרו זאת).

עוד נקבע בהסכם, כי כל עובד חדש יהיה זכאי לביטוח פנסיוני החל מהחודש הראשון לעבודתו וכן כי עובדים קיימים (מן המניין) יהיו זכאים לעבור להסדר הביטוח הפנסיוני לפי בחירתם.

תשלומים מיוחדים לדרג הניהולי

עובד בדרג הניהולי שקיבל קידום, מקבל תוספת בגובה 5% (בתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה). עובד בדרג הניהולי שעבר מתפקידו, מקבל תוספת בשיעור של 2% עד 7% ממשכורת טבלה, בהתאם להחלטת ההנהלה, בהתחשב באחריות הנוספת ו/או במאמץ הניהולי המיוחד הדרוש להסתגלות בתפקידו בעקבות ההעברה, ובתנאי שעברו לפחות 12 חודשים ממועד זכאותו לתוספת הקודמת בגין קידום ו/או העברה. בהסכם הקיבוצי מחודש יוני 2011, בנושא עדכון הדרוג והשלבים, הוכנסו שינויים בענין חלק מתנאי העבודה של עובדים חדשים במעמד מן המנין שיהפכו לעובדי הבנק במעמד זה החל מיום 1 בינואר 2012. בהקשר זה הופחת ממוצע דמי ההעברה ל-3% כמו כן נקבעו תקרות שכר מכסימליות על פי קבוצות, בהתאמה לדרגות הניהול המקובלות בבנק.

עובדים ב-3 הדרגות הבכירות האחרונות (מנהל בכיר, עוזר למנכ"ל, עוזר בכיר למנכ"ל), זכאים לקבל מהבנק רכב צמוד ומימון מלא של קו טלפון אחד בביתו של הבכיר.

ליום 31 בדצמבר 2011 הגיע מספר העובדים בדרג הניהולי ל-1,328 (31 בדצמבר 2010: 1,267 עובדים).

קבוצת נושאי המשרה ועובדי ההנהלה הבכירה בתאגיד

לחברי קבוצה זו תקופת הודעה מוקדמת ארוכה מהקבוע בחוק וכן מוגדרת לגבי כל אחד מהם תקופת הגבלת העיסוק (בין חודשיים לשנה), אשר בגינה הם זכאים למענק הסתגלות (2-12 חודשי משכורת).

לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ה' לדוחות הכספיים.

תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק

לפרטים בדבר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק, ראו ביאור 16 י' לדוחות הכספיים.

עבודה ביום המנוחה

תורנים של מערך המחשוב ואנשי הבטחון של הבנק עובדים בימי המנוחה הקבועים בחוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951. עבודת תורני המחשב בימים אלה טעונה היתר מיוחד, המצוי בידי הבנק ומוארך מעת לעת. עבודת אנשי הבטחון נעשית בהתאם להיתר כללי.

פרישת עובדים

להלן נתונים בדבר מספר העובדים שפרשו מהבנק בשנים 2007–2011:

השנה	מספר כולל של עובדים שפרשו (כולל בפרישה מוקדמת)	מספר העובדים שפרשו בפרישה מוקדמת
2011	59	5
2010	62	13
2009	37	3
2008	86	28
2007	172	103

יצויין כי בנוסף ל-5 עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת בשנת 2011, 335 עובדים נוספים פרשה בפרישה מוקדמת ברבעון הראשון של שנת 2012, במסגרת התוכנית לפרישה מוקדמת שאושרה בשנת 2011. לפיכך, עיקר החסכון יבוא לידי ביטוי בשנת 2012, אולם החסכון המלא מהפרישה המוקדמת, יבוא לידי ביטוי משנת 2012 ואילך.

יחסי העבודה בחברות הבת העיקריות

כאל. בחודש אפריל 2010 התקבלה במשרדי כאל פניה מאת הסתדרות העובדים, לפיה למעלה משליש מעובדי כאל בחרו להצטרף להסתדרות העובדים. ההסתדרות הכריזה על עצמה כארגון העובדים היציג בקרב עובדי כאל, וביקשה שהנהלת כאל תיכנס עמה להליך הידברות ומשא ומתן בנושאי יחסי העבודה בכאל.

ביום 21 בדצמבר 2011 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין כאל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה והוועד הארצי של עובדי החברה, שקובע את תנאי ההעסקה, הזכויות והחובות של עובדי החברה (למעט עובדים מסוימים שהוחרגו מתחולת ההסכם).

במסגרת ההסכם נקבעה, בין היתר, זכאות למענקי יובל ולמענק חתימה חד פעמי.

ההסכם יהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2014, ויתחדש מאליו לשלוש שנים נוספים בכל פעם, וחוזר חלילה, אלא אם אחד הצדדים יודיע למשנהו, חודשיים לפני תום התקופה, על רצונו לסיים את ההסכם או לשנותו.

במסגרת ההסכם נקבעה, בין היתר, תוספת שכר לשנת 2011, בהתאם לשכרו של העובד ולוותק היחסי שצבר בחברה, וכן תוספת שכר שנתית סלקטיבית בשיעור ממוצע של 3.5% לכל אחת מהשנים 2012, 2013 ו-2014.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 נרשמה הוצאה נוספת בגין ההסכם האמור בסכום של כ-20 מיליון ש"ח.

להערכת כאל, בשנים 2012, 2013 ו-2014 תגדלנה הוצאות השכר (לפני מס) בסכום שנתי של כ-30 מיליון ש"ח לשנה.

בנק דיסקונט למשכנתאות. בחודש מרס 2010 התקבלה במשרדי בנק דיסקונט למשכנתאות פניה מאת הסתדרות העובדים, לפיה למעלה משליש מעובדי בנק דיסקונט למשכנתאות הצטרפו להסתדרות ומשכך, הנהלת הבנק דיסקונט למשכנתאות התבקשה להכיר בהסתדרות כארגון יציג. בין הצדדים התקיים תהליך לאימות העובדות האמורות, בסיומו הכירה הנהלת בנק דיסקונט למשכנתאות בהסתדרות כארגון יציג. ביום 13 במרס 2011 נחתם לראשונה הסכם קיבוצי עם נציגות עובדי בדמ"ש והסתדרות העובדים החדשה. ההסכם מעגן את זכויותיהם ותנאי העסקתם של עובדי בדמ"ש (למעט תוספות שכר), והינו לתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2013.

בנק מרכנתיל דיסקונט. יחסי העבודה עם עובדי בנק זה, למעט עובדים בעלי חוזה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה בסיסי - "חוקת העבודה" - והסכמים קיבוציים משלימים. במסגרת הסכמים אלה נקבע, בין היתר, כי תנאי השכר, העבודה והתנאים הנלווים להם, יוצמדו לתנאים הקיימים בבנק לאומי לישראל בע"מ.

מגבלות חקיקה תקינה והסדרה

כללי. בנוסף לחוקת העבודה, ההסכמים הקיבוציים והסדרי העבודה השונים הקיימים מעת לעת, הבנק פועל במסגרת חוקים ותקנות החלים על כלל המשק. להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות החלות על הבנק בקשר עם יחסי העבודה בו.

החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה. ביום 19 בדצמבר 2011 פורסם ברשומות החוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011, שמטרתו "להגביר ולייעל את אכיפתם של דיני העבודה". במסגרת החוק נקבע מנגנון אכיפה מנהלי הכולל התראות והטלת עיצומים כספיים על מעסיקים המפרים את חוקי העבודה, אשר יהוו חלופה להגשת כתבי אישום פליליים. החוק מטיל אחריות נרחבת על מזמיני שירותים ועל המנהלים הכלליים שלהם, ביחס לאכיפת והבטחת זכויותיהם של עובדי שמירה והאבטחה, ניקיון והסעדה המועסקים בחצריהם. החוק אוסר על התקשרות בין מזמני שירותים לקבלנים בחוזים, שאינם מבטיחים תנאי שכר בסיסיים לעובדיהם. תחילתו של החוק בתוך 6 חודשים מיום פרסומו.

תיקון 24 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958. ביום 1 בפברואר 2009, נכנס לתוקף תיקון 24 לחוק הגנת השכר, על פיו על מעסיק ליתן לעובדיו תלוש שכר מידי חודש עם פירוט התשלומים המשולמים לעובד. בתיקון נקבעה חובה לציין בתלוש השכר פרטים מסויימים לגבי הרכב השכר. כמו כן, יש לפרט את מספר ימי העבודה שבהם עבד העובד בפועל ומספר שעות העבודה בפועל של העובד, לרבות השעות הנוספות, בהתאם לרישום נוכחות, על פי החלופות שנקבעו בחוק. בתיקון נקבעו סנקציות פליליות וסעדים אזרחיים.

הבנק נערך ליישום החוק לרבות המשך הידברות עם ועד העובדים בעניין זה. יצוין כי לגבי חלק גדול מהעובדים הלא מאורגנים מופעלת בבנק מערכת דיווח נוכחות ממוחשבת.

מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

בדוח שפורסם בחודש אפריל 2008 על ידי ה-FSF לחיזוק עמידתם של שוקי ההון והכלכלה, נמנתה ההשפעה השלילית של מדיניות תגמול לא נאותה על היקף וסוג הסיכונים שתאגידים בנקאיים לקחו על עצמם, ובהתאם, נכללה המלצה המתייחסת לצורך להתאים את מדיניות התגמול של חברות בסקטור הפיננסי לרווחיות הכלל ארגונית של החברה בטווח הארוך.

ביום 5 באפריל 2009, הודיע המפקח על הבנקים כי במסגרת אימוץ המלצות ה-FSF ובמטרה להפחית סיכונים הנובעים ממבני תמריצים בלתי נאותים, התאגידים הבנקאיים ותאגידים שבשליטתם נדרשים לאמץ מדיניות תגמול הולמת, לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2009.

מדיניות זו תיקבע על ידי הדירקטוריון בהתבסס על שיקולים כלל ארגוניים רחבים (כלל עלויות השכר, פערי שכר רצויים בין הדרגים השונים ועוד) ועל העקרונות שפורטו במסמך האמור.

מדיניות התגמול תהיה מדיניות כוללת אשר תתייחס לכלל העובדים בתאגיד, כאשר דגש מיוחד יינתן לתגמול ההנהלה הבכירה ועובדים אשר להם השפעה על נטילת הסיכונים של התאגיד.

התאגידים הבנקאיים נדרשו לבחון את ההסכמים הקיימים אל מול מדיניות התגמול שתיקבע ולפעול, ככל שניתן, לשינוי/עדכון הסכמים, אשר אינם עולים בקנה אחד עם מדיניות זו.

הנהלת הבנק השלימה את הכנתו של מסמך מדיניות תגמול, אשר הובא לאישור הדירקטוריון, בישיבתו מיום 11 בינואר 2010. הדירקטוריון אימץ את עקרונות מדיניות התגמול והנחה את הנהלת הבנק להגיש לו תוכנית עבודה ליישום העקרונות האמורים.

הדירקטוריון קבע כי במסגרת דיונים בתוכניות תגמול ו/או בעדכון תוכניות תגמול, ייבחן הצורך לפעול לאחידות של הפרמטרים המקנים זכות לקבלת מענק, לאוכלוסיות השונות.

הדירקטוריון רשם לפניו, כי מסמך מדיניות התגמול יועבר לחברות הבת, תוך המלצה של הבנק שעקרונות מדיניות התגמול יאומצו גם על ידי חברות הבת. במהלך שנת 2010 יפעל מערך משאבי אנוש, בתיאום עם חברות הבת, לבחינת ההסכמים ו/או תוכניות התגמול בבנק ו/או בחברות הבת, אל מול עקרונות מדיניות התגמול. אם וככל שיתברר שהסכם ו/או תוכנית תגמול אינם עולים בקנה אחד עם עקרונות מדיניות התגמול, יפעל מערך משאבי אנוש, בתיאום עם חברות הבת, לפי העניין, לביצוע ההתאמה הנדרשת, ככל שניתן.

כן נקבע כי אחת לשנה לפחות, יובא מסמך מדיניות התגמול לתיקוף ואשרור ההנהלה ולאחריה, הדירקטוריון.

במהלך שנת 2010 גובשו עקרונות ליישום מדיניות התגמול בבנק, אשר תואמים את מדיניות התגמול שאושרה, בהתאמה לאופי הפעילות והסיכונים בחטיבות הבנק השונות. מערך משאבי אנוש נמצא בשלבים הסופיים של גיבוש תוכנית היישום, ועם השלמתה היא תובא לאישור ההנהלה והדירקטוריון.

מסמך מדיניות התגמול הועבר לחברות הבת העיקריות בקבוצה. מערך משאבי אנוש ליווה את חברות הבת העיקריות בהכנת מסמכי מדיניות התגמול

שלהן, והעיר את הערותיו טרם אישורן בדירקטוריונים של חברות הבת.
תוכניות התגמול ליו"ר הדירקטוריון של הבנק ולמנכ"ל הבנק (ראו ביאור 22 ז' ו-ח' לדוחות הכספיים) ותוכנית התגמול לחברי הנהלת הבנק (ראו ביאור 16 י') הוכנו בהתאם לעקרונות מדיניות התגמול שנקבעה. גם תוכניות התגמול שנקבעו בשנת 2011 בכאל, בבנק מרכנתיל דיסקונט ובבדמ"ש, הוכנו בהתאם לעקרונות מדיניות התגמול שנקבעה בחברות הבת האמורות.

תכנון ופיתוח המשאב האנושי

פיתוח המשאב האנושי והפיתוח הארגוני בבנק נגזרים מהמיקודים האסטרטגיים ומחזקים את יכולת הבנק לעמוד בהצלחה באתגרים העסקיים והארגוניים הניצבים בפניו, באמצעות:

- **ניהול ומנהיגות** - בניה, טיפוח וחיזוק שדרת הניהול בבנק, לכל אורכה, באמצעות פיתוח מנהיגות ניהולית תומכת אסטרטגיה, מיקוד לקוח ותרומה לביצועים העסקיים (ביצועיות, רווחיות והשאת ערך) ומוכוונות לטיפוח ופיתוח ההון האנושי.

(1) תכנון כח אדם ארוך טווח

- המשכיות ניהולית ("עומק ספסל") - תהליך ארגוני, המבקש להבטיח קיומו של קאדר ניהולי בעל פוטנציאל וביצועים גבוהים לאיוש תפקידי המפתח בבנק. בשנת 2011 החל הבנק בגיבוש התפיסה, עקרונות המהלך וזיהוי תפקידי המפתח.
- תוכנית מסלולי קריירה - בניית מפת מסלולי פיתוח, לניוד והכוונת עובדים להתפתחות תפקידית והתקדמות במשפחות עיסוקים מרכזיות.

(2) פיתוח מנהלים מכהנים - בניין הכוח ומיצויו.

- העשרה אקדמית להנהלה הבכירה בבנק ובחברות הבת בקבוצת דיסקונט, כמובילי נושאים אסטרטגיים;
- "מופת" - מסגרת פיתוח אישית רב-שנתית לקאדר של 27 מנהלים, שאותרו כבעלי פוטנציאל לאיוש תפקידי ניהול בכירים. מסגרת הפיתוח כוללת הבניה דינאמית של ידע ולמידה, הערכה, התנסויות אישיות ומעבר בין תפקידים. זאת באמצעות סדנאות התנהגותיות, העשרת ידע, מעורבות בפרויקטים חוצי ארגון, תהליכי הערכה ייחודיים, חניכה וייעוץ אישי.
- גיבוש מנהיגות מובילה מקרב מנהלי הביניים ברוחב הארגון - כח ניהולי יוזם, המניע חדשנות ושינוי. דגש מיוחד ניתן לחניכה ברוחב הארגון כמנוף להטמעת ערכים ויכולות בתרבות הארגונית והניהולית של הבנק.
- "חדר כושר ניהולי" - סביבת תרגול מעשי-יישומי, ממוקד נושא, להעצמת מגוון היכולות והכישורים הניהוליים של מנהלי ענפים, מנהלי סניפים/מחלקות, סגני מנהלי סניפים/מחלקות ומנהלי מדורים.
- "פורום מנהלי סניפים" - פורום מקצועי, המחזק את המיצוב הארגוני של התפקיד ו מעצים את יכולת המנהלים להוביל שינויים. בנוסף, משמש הפורום כמסגרת למפגש עמיתים לצורך למידה משותפת;
- פיתוח צוות אורגאני - בשנת 2011 הופעלו תוכניות פיתוח ברמה האורגנית לבניית צוות, חיזוק תפיסת תפקיד ניהולית ופיתוח מיומנויות ניהול וחניכה בקרב מנהלים באגף חברות גדולות וראשי צוותים בבנקאות הפרטית הבינלאומית.

(3) עתודות - בניית הקאדר הניהולי העתידי

- הכשרת ומיון עתודות לקראת תפקיד - "עתודה לניהול" (ניהול זוטר) ו"עתודה לניהול סניף "(ניהול ביניים). ההכשרות כוללות הכשרה התנהגותית לתפיסת תפקיד ניהולית מותאמת דרג ונדבך השלמת ידע בנקאי - מקצועי.
- "בנקאות מתקדמת" - מסלול פיתוח ממיין לבניית קאדר בעלי פוטנציאל לתפקידי ניהול בסניפים. זיהוי, פיתוח ושימור 17 עובדים בעלי פוטנציאל לקבלת תפקיד ניהולי ראשון בסניף. המסלול כולל נדבכים התנהגותיים, מקצועיים ותהליכי חניכה בסניפים.

הפיתוח האישי הינו נדבך מרכזי בהעצמה הניהולית, ומתבצע במגוון מתודות לשכלול כישורים, הערכה ומשוב:

- ליווי וייעוץ למנהלים בכניסה לתפקיד חדש ו/או אימון ניהולי בתפקיד;
- מבדקי סוציומטריה ואינטליגנציה במסגרת ההכשרות הניהוליות ובמסגרת פיתוח צוותים ניהוליים ויחידות אורגניות;
- 'הערכה הפוכה' - הערכת המנהלים על ידי עובדיהם וביצוע הערכה עצמית על ידי המנהלים. על בסיס ההערכות ניתן משוב ייעוצי למנהלים.
- **שיפור מקצועיות ושימור המקצוענים**

גיוס ועיצוב תמהיל כח אדם בדמות פרופיל "רצוי", הבניית והטמעת מסלולי קריירה ומהלכי הכשרה ושימור מותאמים להתנהגות עסקית רצויה. החתירה למקצועיות משקפת את המטרה להעמיד הון אנושי בעל ידע וביצועים, הנדרשים למצב את הבנק בעמדת מובילות.

- הכשרת הצוות הניהולי בסניפים הן בהיבטים מקצועיים-בנקאיים והן בהיבטים ניהוליים-התנהגותיים, המותאמים לצרכי החטיבה הבנקאית. דגש מיוחד ניתן בשנת 2011 לשיפור רמת המקצועיות של מנהלי הסניפים וסגניהם בתחום האשראי. זאת, נוסף על הכשרתם בנושאי ניהול

יועץ ההשקעות המבודל וניהול הייעוץ הפנסיוני.

- מדיניות פיתוח כוללת לאוכלוסיית יועצי ההשקעות - יישום מסלול קידום מקצועי-היררכי, תכנית הכשרה והסמכה בשלבי המסלול השונים ומנגנוני שימור ותגמול. בשנת 2011 פעל פורום יועצי השקעות - מסגרת מעצימה לדיון בדילמות מסביבת העבודה ומימוש יעדי יועצי ההשקעות (בסניף ובמוקדי ההשקעות) והקשר בינם לבין הסניף.

-יועצים פנסיוניים - הכשרות מקצועיות-בנקאיות מתקדמות בנושאי הפנסיה, בדגש על ניהול הקשר עם הלקוח;

-רכזי אשראי - הכשרה בהיבטים מקצועיים, עסקיים והתנהגותיים;

-בנקאים בצוותי שרות - הכשרה אינטגרטיבית לתפקיד, הכוללת מרכיב של הסמכה. בשנה החולפת הוכשרו ייעודית גם כ-50 בנקאים בצוותי שירות חדשים, אשר גויסו לתפקיד (גיוס איכותי). הכשרה בתפקיד באמצעות תהליך למידה לשיפור ביצועים ממוקד, המתבצע במהלך העבודה בסניף וכן למידה פרונטלית, שבסיומה בחינת כשירות מקצועית כוללת.

-כספרים - הקניית ידע ומיומנויות קמעונאיות תפעוליות, הרלבנטיים לליבת תפקיד הכספר וכהכנה למעבר לתפקיד בנקאי צוות שירות, בדגש על לימוד עצמי.

- **ניהול שינוי**

יישום גישה רב תחומית להטמעת השינוי וניהולו בפרויקטים אסטרטגיים חוצי ארגון, תוך מיקוד בהון האנושי. המדובר בליווי כולל, על פי עיקרון 'תפירת חליפה על-פי מידה'; קרי, סל פעילויות פיתוח (למשל ליווי ופיתוח הצוות הניהולי , תפיסת תפקיד, בניית צוות, תהליכים וממשקים), הכשרה (פיתוח וביצוע הכשרה) ותקשורת פנים ארגונית בהיבט הארגוני והאישי, המותאמים לצרכים הייחודיים של הפרויקט ושל צוותים מקצועיים ייעודיים ו/או קבוצות מקצועיות (על פי עיסוק ו/או דרג היררכי). סל הפעילויות הוא תוצר של אבחון ארגוני מקיף.

במהלך שנת 2011 הופעלה מתודולוגית ניהול שינוי במסגרת הטמעת מערך השירות ללקוחות עסקיים - ליווי מנהלי המוקדים המסחריים בהיבטי הקליטה בחטיבה הבנקאית ובניית הצוות והממשקים, וכן במסגרת פרויקט שוק ההון - ליווי השינוי הארגוני בענף שוק ההון וביחידת הסחרנים ("דיסקונטריייד"), אבחון וגיבוש תוכנית הדרכה והטמעה לסגירת פערים וחסמים המעכבים את הגדלת נתח הבנק בשוק ההון, ובניית תוכנית תקשורת לפרויקט. בנוסף, ניתן ליווי להקמת מערך ניהול סיכונים, להיערכות מחדש בענף משרד אחורי ובמרכזי העסקים, להקמת המרחבים החדשים בחטיבה הבנקאית ולפתיחת סניפי קונספט חדשים וגובשו המלצות להתערבות במערך הביקורת הפנימית.

שיפור השירות

תפיסת השרות של בנק דיסקונט רואה בלקוח אדם המספק לארגון ולעובדיו משמעות, עבודה ופרנסה. הבנק שואף לייצר עבור לקוחותיו חווית שרות אישית, שתגרום לכך שימשיכו ולבחור בו כבנק שלהם.

בשנת 2011 הועבר תחום השירות לחטיבת האסטרטגיה שיווק ושירות, מתוך הכרה בחשיבותו האסטרטגית לארגון ומתוך שאיפה להנחיל את תפיסת השירות בראיה כוללת, הן בחטיבות הקו והן ביחידות המטה.

בשנת 2011 המשיך מהלך הדרכה להטמעת תפיסת השירות בחטיבה הבנקאית, בפעילות עומק במספר סניפים בהובלת הנהלות המרחבים. בנוסף, תהליך ההטמעה התמקד בשילוב תכני השירות בהדרכות המקצועיות השונות, תוך פיתוח הדרכות חדשות לעובדים חדשים בארגון.

במקביל, החל מהלך למול הבנקאות הפרטית הישראלית במטרה להנחיל לעובדים את עקרונות התפיסה ובנית מענה תורתי הולם לפלח לקוחות ייחודי זה.

מדידת חווית הלקוח. גם בשנת 2011 נמשכה מדידת חווית הלקוח הרב ערוצית, בסניפים ובמרכזי ההשקעות. נתוני המדידה מועברים למנהלי היחידות העסקיות בסמיכות לקבלת הממצאים ומהווים תשתית להפקת לקחים וניתוח עוצמות וחולשות במתן מענה ללקוחות. במקרים בהם נדרשת התערבות מיידית, מנהל היחידה פונה ללקוח לצורך מתן מענה אישי.

בנוסף עודכן סטנדרט המענה בבנקאות הישירה, הן ללקוח הפונה טלפונית לבנק והן בחזרה ללקוח שפנה לסניפי הבנק. מהלך הדרכה הטמעה ומדידה רציפה בתחום השירות החל וממשיך בשנת 2012.

טיפול בתלונות. צמצום מספר התלונות הוגדר גם בשנת 2011 כיעד מערכתי תוך מחויבות ואחריות ניהולית לאורך כל השדרה הניהולית.

המאמץ הממוקד בשנים 2009-2011 הביא לשיפור נמשך בתחום זה. מספר התלונות שהתקבלו באמצעות אגף יחסי בנק-לקוח בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ירד מ-346 תלונות בשנת 2009 ל-251 תלונות בשנת 2011, ירידה של כ-27.5%. שיעור התלונות שנמצאו מוצדקות ירד מ-22% בשנת 2010 ל-21.2% בשנת 2011 (38% בשנת 2008, 25% בשנת 2009). הציון שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים על איכות הטיפול בתלונות היה 99% בשנת 2011, לעומת 93.5% בשנת 2010 (89.3% בשנת 2009).

ניהול ידע

ניהול הידע מהווה נדבך חיוני בניהול מקצועיות העובדים, משפיע על איכות השירות בבנק, ומהווה חלק מתהליכי העבודה בו. קיימת חשיבות גם לניהול הידע בהקשר להיערכות 'ליום שאחרי' הפרישה - שימור ידע ארגוני והנגשת מידע למשתמשים והפיכתו לזמין 'בלחיצת עכבר'.

ניהול הידע נועד לתת מענה למספר אתגרים מרכזיים:

- אגירת ידע מקצועי, שימורו ושימוש חוזר בו;
- שיתוף בידע מקצועי של כל הגורמים הרלוונטיים בארגון;
- הפיכת ידע סמוי לגלוי;
- ניתוב הידע הנדרש למשתמש בזמן הקצר ביותר;
- שיפור ביצועים ועמידה ביעדים עסקיים.
- קיצור זמני התגובה והעברת מידע נדרש באופן המהיר והיעיל ביותר.

הפורטל הארגוני במערכת האינטראנט בבנק דיסקונט מהווה כלי מרכזי בניהול הידע.

עשרות מומחי תוכן מתחזקים ומשדרגים באופן שוטף קהילות ידע ואתרי מידע. אתרים וקהילות אלו מקושרים לפעילויות הליבה העסקית ולתהליכים ארגוניים מרכזיים, וכך תומכים בהעלאת רמת המקצועיות של העובדים ושביעות רצון הלקוחות. דוגמאות בולטות הינן הרחבת אתר מערך משאבי אנוש לכל עובדי הבנק והשקת אתר ניהול סיכונים בשנת 2011.

נתונים סטטיסטיים מצביעים על שימוש נרחב של העובדים בכלי ניהול הידע, המאפשרים שיתוף מיטבי בידע מקצועי וארגוני.

תהליכים ארגוניים ותרבותיים נוספים, כגון בחירת יחידות ועובדים מצטיינים, פעילות למען הקהילה ונגישות הבנק, מלווים באתרים יעודים, אשר נותנים מענה הן מבחינת מידע שוטף לגבי התהליך והן מבחינת אפשרות לפעילות אינטראקטיבית של עובדים.

הידע הנצבר בהכשרות (כגון 'שיח מאפשר' - הכשרה להטמעת תרבות ניהול סיכונים), פעילויות הפקת לקחים, תהליכי חניכה והעברת תפקיד, מלווים גם הם בכלי ניהול יידע ייעודיים. יישומים נוספים מאפשרים שימוש בטפסים ממוחשבים, הפצת נהלים וחוזרים וניהול מידע תחרותי.

הפיתוח של כלים ותבניות לצרכים תפעוליים נעשה בדגש על היבטי חיסכון והתייעלות.

בנוסף, נמשכה פעילות הפורום הארגוני של מובילי קהילות הידע - פורום שיתוף בידע אודות המתודולוגיה והכלים, לצד למידה מהנעשה בתחום בארגונים אחרים בישראל.

הפקת לקחים. במסגרת קידום הלמידה הארגונית והטמעת תפיסת ניהול הסיכונים, הבנק מטפח תרבות של הפקת לקחים - להרחבת הידע הארגוני, שיתוף בידע, שכפול הצלחות והימנעות מכשלים.

שני צוותי היגוי מובילים את ההטמעה בחטיבה העסקית ובמערך משאבי אנוש. הצוותים מגבשים מדיניות בנושא הפקת לקחים ומובילים את יישומה, קרי: קידום ביצוע תחקירים, סיוע ביישום הלקחים הנלמדים, הפצת הידע המופק בתחקירים לגורמים רלבנטיים נוספים, זיהוי דפוסים חוזרים וביצוע הכללות בלמידה.

בשנת 2011 הותנע מהלך להטמעת תפיסה ותהליכים של הפקת לקחים במערך הייעוץ המשפטי, ששולבו גם בהכשרות בנקאיות (כגון קורס ניהול פרויקטים) ובכנסים מקצועיים.

תרבות ארגונית

הקוד האתי של דיסקונט. בשנת 2011 נמשך תהליך הנחלת הקוד בארגון, בהובלת המנהלים, בהתאם לשרשרת הניהול.

ביצועיות ומחויבות - ניהול על פי יעדים. במטרה להטמיע תרבות ארגונית-ניהולית של עמידה ביעדים ומוכוונות ביצועים, הותנע בשנת 2011 מהלך של ניהול על פי יעדים בקרב ההנהלה והניהול הבכיר בבנק; הגדרת יעדים מדידים במטה ובשטח, המצויים בהלימה עם האסטרטגיה העסקית, וכוללים גם פיתוח ניהולי ומקצועי של עובדים ומנהלים. באמצעות מערך תמיכה הדרכתי הגדירו הסמנכ"לים ומדווחיהם (מנהלי מרחבים/אגפים) יעדים אישיים אפקטיביים, ושפת יעדים (כינון דיאלוג סביב ביצועים, תבניות דיווח מובנות וכו'). יישום המהלך, כולל תוכניות הנעה והוקרה, יהיה החל משנת 2012.

הטמעת "הבנק הירוק" בהיבטי התקשור הפנים ארגוני. בשנת 2011 הופעלה תוכנית הדרכה, תיקשור ומיצוב שכבת 'שגרירים ירוקים' חוצת ארגון. הללו, 'נאמני הסביבה' של דיסקונט, הובילו מערך הדרכה והטמעה לטיפוח ערכי ועשייה לטובת הסביבה, לרבות ייזום פעילות בסביבת העבודה לתמיכה במהלך הכלל ארגוני. לצידם, פועלים דיירי 'בתים ירוקים' - המבנים אשר הבנק משפץ ומחדש על פי עקרונות הבניה הירוקה. בנוסף, הוסמכו 25 מהנדסים ואדריכלים כמדווחי בנייה ירוקה.

תקשורת פנים ארגונית - לוקחים אותך אישית. הבנק משקיע בפיתוח תקשורת פתוחה ודו כיוונית עם העובדים במסגרת מימוש ההבטחה "לוקחים אותך אישית" כלפי לקוחות חיצוניים ופנימיים כאחד. מערך התקשורת הפנים ארגונית נועד לחזק את תחושת השייכות והמחויבות של

העובדים, תוך שיתוף ומתן מענה לציפיותיהם ולשאלותיהם.
על מנת לחוש את הלכי הרוח, האתגרים והשאלות בקרב העובדים, מתקיימים מפגשים ברמות שונות, קבוצות דיון ותהליכי משוב, ובכלל זה:

- 'שולחנות עגולים' - מפגשי 'פנים אל פנים' של המנהל הכללי או אחד מחברי ההנהלה עם מנהלים ועובדים;
- "הנהלה בשטח - "סיורים חודשיים של חברי הנהלה בסניפים וביחידות שטח בליווי מנהלים בכירים מהמטה שלהם;
- סקרים פנים ארגוניים, לרבות" משוב ארגוני" (סקר עמדות עובדים).

במטרה להרחיב את הידע וההבנה של העובדים לגבי מכלול פעילויות הבנק ולהעביר מסרים ארגוניים, נעשה גם במהלך שנת 2011 שימוש במגוון ערוצי תקשורת, ובכלל זה: פורום בכירים - מפגש רבעוני בהובלת המנהל הכללי; "יומן הבוקר" - מהדורת חדשות טלוויזיונית שבועית, המציגה נושאים בליבת העשייה; פורטל העובדים (אינטראנט); פורום תקשורת קבוצתי - מפגשים תקופתיים לדיון מקצועי בסוגיות מרכזיות ולמידה הדדית, בהשתתפות נציגי החברות בקבוצה; "זווית אישית" - ניוזלטר אינטרנטי ובו חדשות ועדכונים בנושאים בעלי ענין לעובדים; "מדברים אסטרטגיה" - "חיבור" המנהלים למהלכים אסטרטגיים וארגוניים בקבוצת דיסקונט, כסוכנים לתיקשור המידע ומשמעויותיו; "מדברים תוצאות - "תיקשור התוצאות העסקיות ומשמעותן לאורך שרשרת הניהול, במטרה להגביר את האחריות ואת מחויבות הפרט והיחידה לבנק.

מדידה והערכה. בשנת 2011 הושקעו משאבים בשכלול כלי המדידה וההערכה, במטרה ליצור תשתית למדידת תפוקות אובייקטיבית ויחסית, היוצרת הבחנה אמיתית ומניעה לפעולה.

הדרכה

בשנת 2011 קיבלו העובדים בבנק מענה רחב לצרכיהם המקצועיים באמצעות הכשרה והדרכה נרחבת לליבת התפקיד (הסמכה), שיפור ביצועים עסקיים (כשירות) וסגירת פערי ביצוע. דגש מיוחד ניתן ל"נגיעה אישית" בכל עובד על פי צרכי הידע שלו.
במהלך השנה הושלמו פערי הידע, בתחומים השונים, על פי איתור צרכים שנעשה בחטיבות השונות. בין היתר, ניתן מענה לצרכי הדרכה, אשר נבעו מהוראות רגולטוריות, המשליכות על עולם הבנקאות ו/או הוראות צרכניות כגון חובות פגומים, איסור הלבנת הון, 'אורות אדומים' וציות.
הכשרות קצרות וישימות, בתמהיל מגוון וחדשני, כולל למידה מרחוק. חלק מההדרכות הועבר באמצעות מבזקי למידה, אשר ייחודם בהגעה מהירה ל"שולחן העבודה" של העובד והעברת מסר אחיד וברור לאוכלוסיה גדולה במיוחד.
בשנת 2011 ניתן מענה הדרכתי למהלכים אסטרטגיים של הבנק, ובכלל זה:

- הטמעת תפיסת השירות היוזם, ממוקד הלקוח, בקרב הצוות הניהולי בסניפים והגורמים המקצועיים-ניהוליים במטה החטיבה הבנקאית (מוקדי השקעות, אגף שוק ההון, מוקדי אשראי, אגף לקוחות עסקיים, ניהול סיכוני אשראי, אגף הגביה וכו') ובמסגרת תהליך עומק בשלושה סניפים. במקביל, נמשך יישום תפיסת הטיפוח של חווית הלקוח במוקד ביטחון מרכזי ובמחלקת שירותים בנקאיים בחטיבת התפעול והלוגיסטיקה - תורה ומהלכי מדידה ייעודיים, המביאים לידי ביטוי את חווית האירוח של הלקוח. כמו כן, תכני ההכשרות המקצועיות השונות בבנק, מפולחים על פי מקצועות, הותאמו לתפיסת השירות.
- הפניית שיחות לטלבנק - במטרה לשפר את השירות ללקוחות הסניף, הוחלט על הפניית שיחות בנקאות כללית ואישית לטלבנק. בשנת 2011 בוצע פיילוט של המהלך בשלושה סניפים. מתווה ההדרכה לפיילוט כלל מיפוי 'רגעי אמת' בשירות ללקוח, הדרכות לנציגי השירות וראשי הצוותים בטלבנק וכן ליווי בשטח של סניפי הפיילוט.
- שיפור רמת המקצועיות של המנהלים בתחום האשראי - קורסים והשלמות ידע מודולאריות לכ-150 מנהלי סניפים וסגנים בנושאי אשראי צרכני ואשראי עסקי, תוך התייחסות ייעודית לבעלי או לחסרי רקע באשראי. ההכשרה כוללת סימולציות מורכבות ודימוי וועדות אשראי.
- הכשרת כל הצוות הניהולי במערך הסניפים בנושאי היבטים ניהוליים ותפעוליים.
- הסבת עובדי מטה לתפקידי סניפים - במסגרת ההיערכות לתהליך הפרישה 2011, נבנתה ויושמה הכשרה "מואצת" להסבת עובדי יחידות המטה לתפקידי בנקאות צוותי שירות וכספרות.
- חיזוק האוריינטציה לבנק ולמערכת הבנקאית - שיפור הידע וההיכרות של עובדים, העושים את צעדיהם הראשונים בבנק, עם עולם התוכן הבנקאי בכלל ועם הבנק בפרט. בשנת 2011 הוכשרו עובדי ה-I.T. ועובדים חדשים ביחידות המטה להעמקת היכרות עם הבנק (חזון, אסטרטגיה, ערכים, מבנה ופרויקטים מרכזיים), מתן שירות בהתאם לתפיסת השירות שלו ופיתוח Networking בארגון.
- מערך הכשרות בנושאי ניהול סיכונים - הכשרות מקצועיות מתקדמות, במגוון שיטות בדגש על 'למידה מרחוק'. מהלכי ההכשרה כללו תיגבור הידע של 207 נאמני הציות (סניפיים, מרחביים וחטיבתיים), מנהלי ומדווחי מוקדי סיכון - כולל לומדה לכל עובדי הבנק בנושא ניהול סיכונים ובאזל, איסור הלבנת הון, חובות פגומים ו'אורות אדומים'.

כחלק משיפור המקצועיות, נמשכו גם בשנת 2011 מהלכי הכשרה של בעלי תפקידי ליבה - העוסקים באשראי, יועצי השקעות, בנקאים בצוות השירות, בנקאים בסניפי הקונספט והכספרים (הכשרה מחודשת).
משאבים הושקעו בהכשרות מקצועיות מתמחות בתחומי ה-I.T., ניהול פרויקטים (בחטיבה הפיננסית, בחטיבה העסקית ובחטיבת טכנולוגיה

ותכנון) והנחיית קבוצות.

בשנת 2011 הוכשרו 18 מנהלים בדרג הביניים כמנחים פנים ארגוניים. מטרת המהלך לבנות יכולות פנימיות להנחלת תרבות ארגונית והטמעת שינוי. ההכשרה האקדמית התקיימה בשיתוף בית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב, כאשר הפרקטיקום מתבצע במסגרת הנחיית סדנאות בתחום השירות בבנק.

קמעונאות. בשנת 2011 בוצע מהלך מקיף של הכשרת הצוות הניהולי וכל בעלי התפקידים באגף בנקאות פרטית בינלאומית ובמרכזים לבנקאות פרטית, בניהול קשר עם הלקוחות ושיפור הביצועים העסקיים.

היקף ההדרכה. מניין ימי ההדרכה בשנת 2011 הגיע ל-30,400 בהשוואה לכ-36,931 בשנת 2010, ירידה של 17.7%. הנתון של מניין ימי ההדרכה מתייחס לימי ההדרכה שהתקיימו בפועל, במתקני המכללה, והוא אינו נותן ביטוי לפעילות הלמידה העצמית אשר בוצעה במגוון נושאים ותחומים. כך, בשנת 2011 למדו בפועל בלמידה עצמית 16,037 עובדים.

השקעה בהדרכה ובפיתוח עובדים

השקעות הבנק בהדרכה ובפיתוח המשאב האנושי הסתכמו בשנת 2011 בכ-15.6 מיליון ש"ח. בשנת 2010 הסתכמו ההשקעות כאמור בסך של כ-18.4 מיליון ש"ח. הסכומים האמורים כוללים הכשרת עובדים בנושאים שונים (פיתוח וביצוע הדרכה וייעוץ להדרכה). כמו כן, כולל הסכום את ההוצאות למימון לימודים אקדמיים לעובדי הבנק וכן הוצאות בגין השתלמות מקצועית, ימי עיון וכיוצ"ב. הסכום אינו כולל עלויות עקיפות בגין שכר עובדי הדרכה, שכירות ואחזקת מבנה. הסכום אינו כולל גם את החלק היחסי בשכר העובדים בגין שעות השתתפותם בהדרכה, במסגרת ההדרכה של הבנק, בלמידה עצמית באמצעות המערכות הממוחשבות ללמידה מרחוק ובמסגרות חיצוניות.

כמו כן, לצורך ביצוע הדרכות בבנק מופעלים חונכים ושותפי הדרכה שנמנים על עובדי הבנק, אשר משלבים בעבודתם השוטפת גם סיוע בחונכות, בהדרכה ובפיתוח חומרי הדרכה. העלות אינה כוללת גם את העלויות בעניין זה.

התפלגות ימי הדרכה לפי נושאים

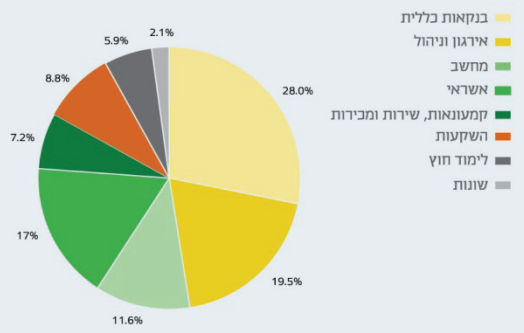

מספר משרות של עובדים בבנק

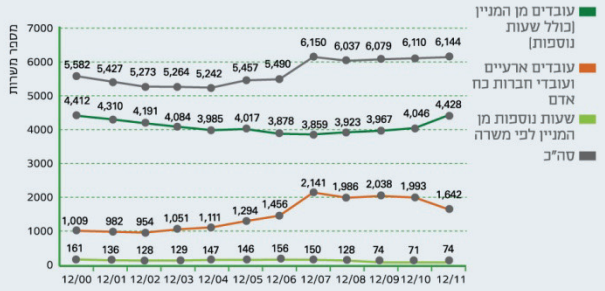

ותק ממוצע וגיל ממוצע

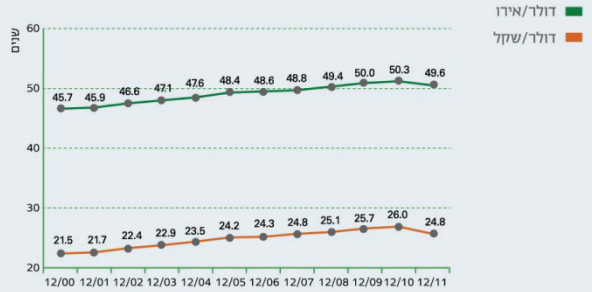

שיעור אקדמאים לפי דרג

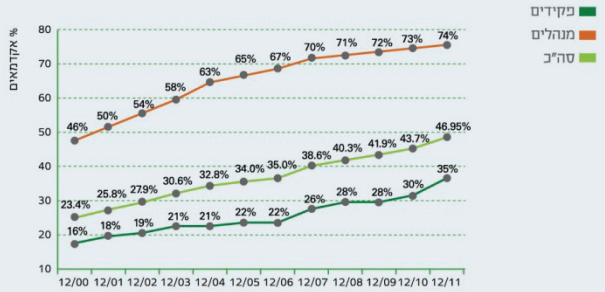

התפלגות עובדים מן המניין לפי ותק - מצבת עובדים דצמבר 2011

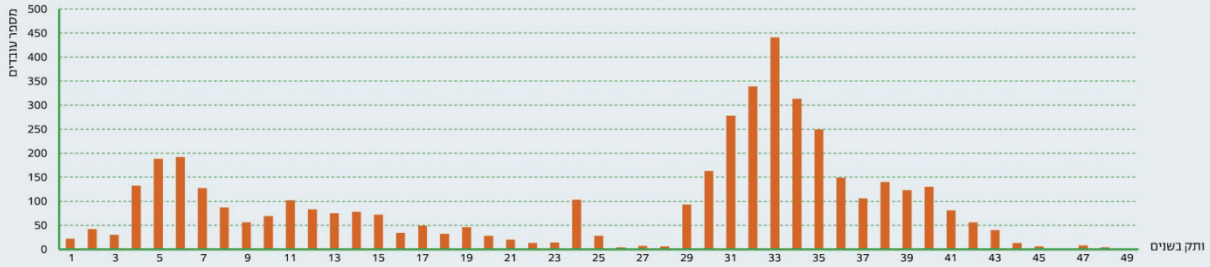

התפלגות עובדים מן המניין לפי גיל - מצבת עובדים דצמבר 2011

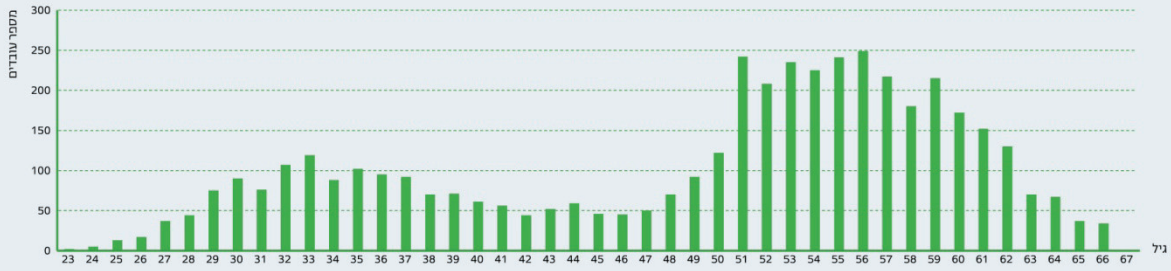

השליטה בבנק

רקע כללי

עקב המשבר בשוק המניות הבנקאיות מחודש אוקטובר 1983, על רקע פרשת "ויסות" מניות אלה וכחלק מהצעדים שננקטו כדי להתמודד עמו, התקשרה ממשלת ישראל, בשם מדינת ישראל, במערכת הסכמים שיצרה הסדר למימון הרכישה מהציבור של המניות בכל אחת מהקבוצות הבנקאיות שהיו מעורבות במשבר. בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "חוק המניות הבנקאיות שבהסדר"), הועברו ביום 31 באוקטובר 1993 מניות הבנק לבעלות המדינה, שהייתה החל מהמועד האמור לבעלת השליטה בבנק, מכח החזקותיה במניות הבנק.
עד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה המדינה ב-559,870,403 מניות רגילות א' של הבנק, אשר היוו כ-57.09% מהון המניות המונפק של הבנק ומכח ההצבעה בו, וזאת לאחר שתי הצעות מכר של מניות המדינה לציבור הרחב ולציבור עובדי הבנק, שנעשו בשנים 1996 ו-1997, על פי תשקיפים שפורסמו על ידי המדינה והבנק, ולאחר הצעה פרטית של מניות הבנק למשקיעים מוסדיים, שנעשתה בשנת 2001.
על פי מה שנמסר לבנק, ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ (להלן: "נכסים") וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים"), מצד שני. במסגרת ההסכם רכשו הרוכשים מניות של הבנק, אשר היוו 26% מהונו המונפק (להלן: "גרעין השליטה") וקיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מיום 31 בדצמבר 2005, שפקעה בסוף שנת 2008, לרכוש מניות אשר היוו עד 25% נוספים מהונו המונפק של הבנק.
הסדרים לענין שיתוף פעולה בין הרוכשים לבין הממשלה, בנוגע להחזקה במניות הבנק והפעלת השליטה בבנק. בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבעו הסדרים והתחייבויות שונות, בין היתר בכל הקשור להפעלת זכויות ההצבעה הצמודות למניות הבנק שבבעלות הממשלה ולמניות הבנק שבבעלות הרוכשים, ובכלל זה, ההוראות לעניין הצבעות באסיפות הכלליות של הבנק ולעניין מינוי דירקטורים בבנק.
בחודש מאי 2006 מכרה המדינה מניות אשר היוו 6.09% מהונו המונפק של הבנק ובמהלך שנת 2010 מכרה המדינה את יתרת החזקותיה בבנק (ראו להלן" מכירת מניות המדינה בבנק"). עם מכירת יתרת מניות הבנק שהוחזקו בידי המדינה, פקעו ההסדרים לעניין שיתוף פעולה בין קבוצת ברונפמן-שראן לבין הממשלה.

המחזיקים במניות הבנק

ביום 31 בדצמבר 2011 ובמועד סמוך למועד פרסום דוח זה החזיקה קבוצת ברונפמן-שראן 265,164,841 מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת של הבנק (להלן: "מניות רגילות"), המהוות כ-25.16% מהונו המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו.
החזקות קבוצת ברונפמן-שראן במניות הבנק הינן כלהלן:
159,098,904 מניות רגילות, המהוות כ-15.10% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops Acquisition Group LP (להלן"Treetops");
106,065,937 מניות רגילות, המהוות כ-10.06% מההון המונפק של הבנק ומזכויות ההצבעה בו, מוחזקות על ידי השותפות המוגבלת Treetops II Acquisition Group LP (להלן "Treetops II");
Treetops הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותפים המוגבלים ב-Treetops הינם חברי קבוצת ברונפמן, כמפורט להלן:

- Edgar Miles Bronfman IDB Trusts A through G (שבע נאמנויות), אשר הנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן מחזיקות בכ-64.273% ב-Treetops;
- מתיו ברונפמן מחזיק ישירות בכ-6.424% ב-Treetops;
- Matthew Bronfman IDB Trust, אשר הנהנה שלה הוא מתיו ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;
- Lev B. Holly IDB Trust, שהנהנית שלה היא הולי ב. לב, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;
- Adam R. Trust IDB Bronfman, שהנהנה שלה הוא אדם ר. ברונפמן, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops.

אדגר מ. ברונפמן הינו אביהם של מתיו ברונפמן, הולי ב. לב ואדם ברונפמן; כל הנאמנויות המפורטות לעיל, ייקראו להלן, ביחד, "נאמנויות ברונפמן". הנאמנים של כל אחת מנאמנויות ברונפמן, ייפו את כוחו של הנהנה של הנאמנות (ולגבי הנאמנויות שהנהנה שלהן הינו אדגר מ. ברונפמן, אבי המשפחה - ניתן יפוי הכח לאדגר מ. ברונפמן ומתיו ברונפמן, ובלבד שבמקרה של מחלוקת ביניהם, דעתו של מר אדגר מ. ברונפמן תיגבר), לקבל את כל ההחלטות ביחס להשקעה בבנק, למעט במקרים של החלפת מיופה הכח (בכפוף לאישור מוקדם של בנק ישראל), ביצוע השקעות נוספות ב-Treetops ו/או בבנק, וכן מכירה, התקשרות בהסכם מיזוג או העברה כלשהי של האינטרסים של הנאמנות, ב-Treetops ו/או בבנק.

- PLM/IDB Investment LLC, חברה בבעלותו המלאה של פיליפ מילשטיין, מחזיקה בכ-6.424% ב-Treetops;
- Rubinoff IDB Holdings LP, שותפות מוגבלת בבעלותו המלאה של מייקל ראובינוף, מחזיקה בכ-3.207% ב-Treetops.

בנוסף לחברי קבוצת ברונפמן, השותפות המוגבלת Treetops Special Limited Partner LP, שהתאגדה באיי קיימן (להלן: SLP), מחזיקה, כשותף מוגבל, בכ-0.2% ב-Treetops. (השותפים המוגבלים ב-SLP, הינם מתיו ברונפמן (כ-65%) וכן מייקל ראובינוף, באמצעות Rubinoff IDB Holdings LP (כ-35%). השותף הכללי של SLP, הינה חברת Treetops SLP Ltd. (חברה בבעלותו המלאה של מתיו ברונפמן, שהתאגדה באיי קיימן), והיא מחזיקה בכ-0.2% ב-SLP).

השותף הכללי של Treetops, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops, הינו Treetops Acquisition Group Ltd. (להלן: "Treetops Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן. אמצעי השליטה ב-Treetops Ltd. מוחזקים על ידי חברי קבוצת ברונפמן, בהתאם ליחס החזקותיהם ב-Treetops.

Treetops II הינה שותפות מוגבלת שהתאגדה באיי קיימן. השותף המוגבל ב-Treetops II הינו חברת Cam Discount Ltd. (להלן: "Cam Discount"), המחזיקה בכ-99.8% ב-Treetop II. Cam Discount הינה חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי רובין שראן.

השותף הכללי של Treetops II, המחזיק בכ-0.2% ב-Treetops II, הינו Treetops Acquisition Group II Ltd. (להלן: "Treetops II Ltd."), חברה שהתאגדה באיי קיימן ואשר מלוא אמצעי השליטה בה מוחזקים על ידי Cam Discount.

לפרטים בדבר ההסדרים בין הרוכשים לבין הממשלה ובינם לבין עצמם ראו בפרק זה להלן.

המחזיקים בגרעין השליטה בבנק דיסקונט לישראל בע"מ

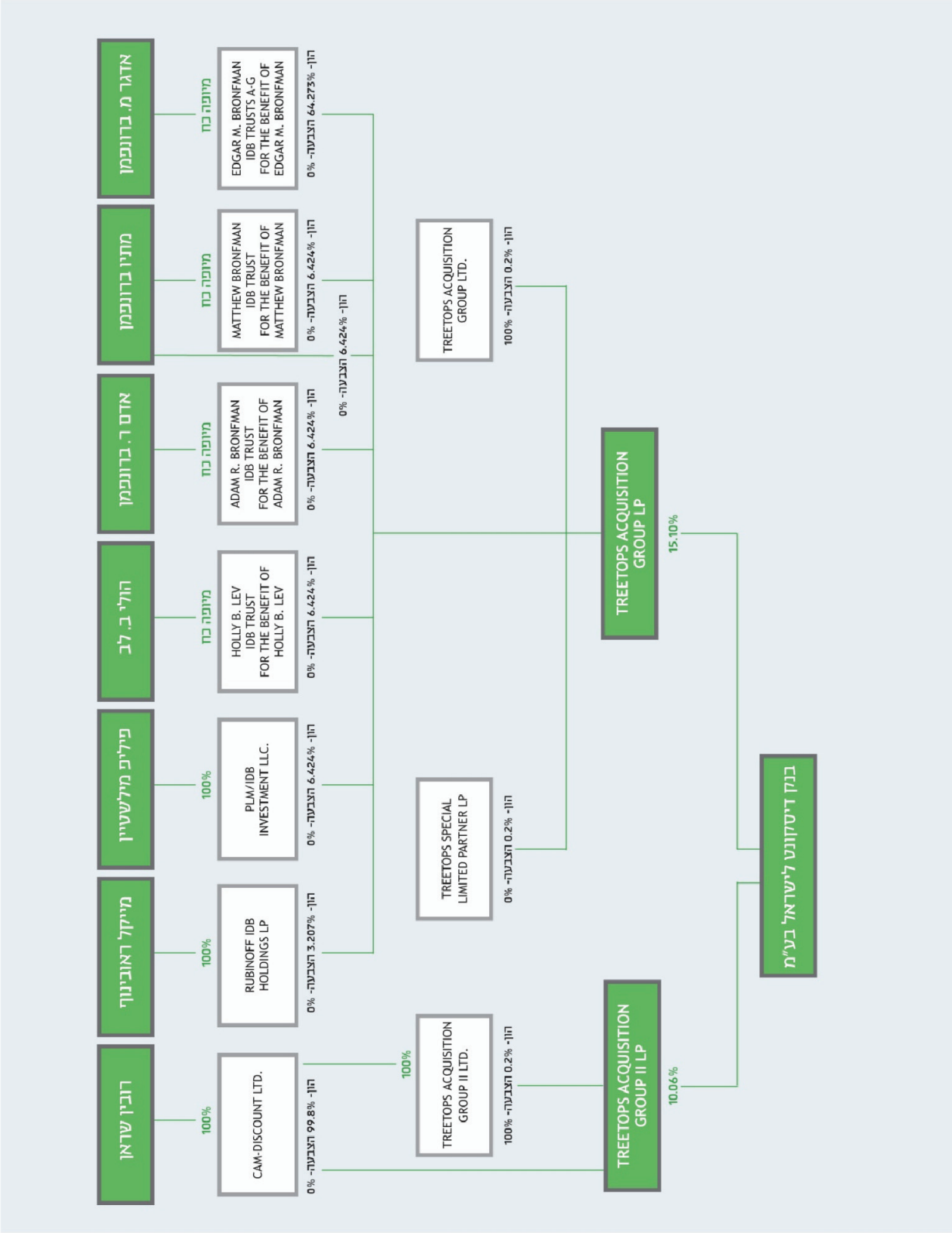

היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקת אמצעי שליטה בבנק

ביום 29 בינואר 2006, לאחר התייעצות בועדת הרישיונות, נתן נגיד בנק ישראל היתר לה"ה אדגר מ. ברונפמן, מתיו ברונפמן, אדם ר. ברונפמן, הולי ב. לב, מייקל ראובינוף, פיליפ מילשטיין ורובין שראן (להלן: "הקבוצה"), לשלוט יחד ולהחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 26% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק (לפרטים בדבר תיקון להיתר, על פיו השיעור יהיה 25.01% למשך תקופה מוגבלת, ראו להלן). בנוסף, התיר הנגיד לחברי הקבוצה להחזיק אמצעי שליטה נוספים בבנק, בשיעור שלא יעלה על 40% מכל סוג של אמצעי שליטה, והכל בכפוף לשיעור שנקבע לעניין זה לגבי כל אחד מחברי הקבוצה בנספח להיתר. בנספח להיתר פורטו החזקות חברי הקבוצה בבנק ובשותפויות Treetops ו-Treetops II, כמפורט בפרק "המחזיקים במניות הבנק" לעיל. נאסר על התאגידים והנאמנויות שפורטו כאמור לעסוק בעיסוק כלשהו פרט להחזקת אמצעי שליטה בבנק. כן פורטו בנספח להיתר השיעורים הנוספים של אמצעי שליטה בהם רשאי כל אחד ממרכיבי הקבוצה להחזיק, מעבר לחלקו בגרעין השליטה, ונקבע כי אחזקת אמצעי שליטה נוספים תהיה באותו אופן בו מחזיק כל אחד מיחידי הקבוצה בחלקו בגרעין השליטה. ההיתר האמור כולל גם היתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה, באמצעות הבנק, בתאגידים בנקאיים בהם הבנק שולט ומחזיק אמצעי שליטה כדין והכל כפי שיהיו מעת לעת.

להלן תנאי ההיתר העיקריים:

1. "גרעין השליטה" או "השיעור המזערי" יהיה לפחות 26% מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק, המחולקים בין חברי הקבוצה באופן וביחס המפורטים בנספח להיתר. (לפרטים בדבר תיקון להיתר, על פיו השיעור יהיה 25.01% למשך תקופה מוגבלת, ראו להלן).
   הקבוצה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי של אמצעי השליטה בבנק.
2. אם הבנק ינפיק לאחר מתן ההיתר מניות, זכויות למניות או כל נייר ערך אחר הניתן להמרה במניות, תשמור הקבוצה על החזקת השיעור המזערי, בחישוב על פי דילול מלא.
3. (א) במשך חמש שנים ממועד מתן ההיתר, הקבוצה לא תמכור ולא תעביר, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יישארו בידיה אמצעי שליטה מסוג כלשהו, בשיעור הנמוך מהשיעור המזערי. כל אחד ממרכיבי הקבוצה רשאי למכור אמצעי שליטה מתוך השיעור העודף על חלקו בגרעין השליטה, רק אם חלפו לפחות שישה חודשים מאז פעולת הקניה האחרונה שבוצעה על ידו. (לעניין זה מימוש האופציה מהממשלה לא ייחשב כפעולת קניה).

   (ב) בתום חמש שנים ממועד מתן ההיתר, תהיה הקבוצה רשאית למכור או להעביר את אמצעי השליטה שבהחזקתה, ובלבד שתמכור או תעביר ביחד את כל אמצעי השליטה המהווים את השיעור המזערי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים. במכתב של המפקח על הבנקים שנלווה להיתר (להלן: "המכתב הנלווה להיתר") נאמר כי אם לאחר חמש שנים ממועד מתן ההיתר תתקבל החלטה על ידי הרוכשים, למכור אמצעי שליטה בבנק מתוך גרעין השליטה באופן שלאחר המכירה אף לא אחד מבין חברי הקבוצה או מבין הרוכשים, יהיה חייב בהיתר לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בבנק, על פי הדין, יחולו ההוראות שלהלן:
   - שני הרוכשים יפנו לנגיד בנק ישראל, יודיעו לו על החלטתם ויפרטו את אופן המכירה המתוכננת על ידם.
   - לפני מכירת אמצעי השליטה, כאמור לעיל, יערכו הרוכשים תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, לעניין ההסדרים שייעשו, התאמת ההיתר וכתב הנאמנות, על מנת לאפשר להם לבצע מכירה של המניות תוך פרק זמן סביר (להלן: "תקופת המעבר"), תוך לקיחה בחשבון, בין היתר, של ההשלכות על ניהול הבנק והעברתו, קשרים עסקיים עם הבנק, תנאי השוק וכמות המניות הנמכרות, ומתכונת ההחזקה וההצבעה בתקופת המעבר במניות הבנק המהוות החזקה שמעל 5% מאמצעי השליטה בבנק (מבלי שיהיה בכך לגרוע מזכותם העקרונית של הרוכשים לבצע את המכירה, כאמור לעיל).

   (ג) על אף האמור לעיל ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי כל אחד מחברי הקבוצה, בתום חמש שנים כאמור, להעביר או למכור את אמצעי השליטה שבהחזקתו המהווים את חלקו בשיעור המזערי, או את חלקם, ובלבד שהנעבר או הקונה יפעל בתיאום דרך קבע עם יתר חברי הקבוצה על פי הסכם שיתוף הפעולה, שכרתה הקבוצה כאמור להלן, או הסכם אחר שאושר בידי המפקח על הבנקים, וניתן היתר כדין לשליטה ולהחזקת אמצעי השליטה האמורים; על אף האמור לעיל, ניתן לצרף חבר נוסף לקבוצה וכן רשאי חבר בקבוצה להעביר או למכור אמצעי שליטה כאמור לעיל גם במהלך חמש שנים מיום מתן ההיתר, ובלבד שהתקיימו התנאים המפורטים לעיל, וכן שהקבוצה תמשיך להיות הגורם המוביל, הן מבחינת שיעורי ההחזקה והן מבחינת שיתוף הפעולה ביניהם.
4. (א) חברי הקבוצה והגופים שאמצעי השליטה מוחזקים באמצעותם יפעלו על פי הסכם שיתוף הפעולה (Summary of Principal Terms), שאושר מראש ובכתב על ידי המפקח. הנהנים של הנאמנויות מקבוצת ברונפמן יפעלו על פי ההתחייבויות שמסרו לבנק ישראל, ושאושרו מראש ובכתב על ידי המפקח. רובין שראן, מתיו ברונפמן ומייקל ראובינוף הורשו להחזיק שיעורים גבוהים יותר מן הזכות להשתתף ברווחי הבנק, בהתאם לקבוע בהסכם שיתוף הפעולה בין מרכיבי הקבוצה.

   (ב) חברי הקבוצה יחזיקו בכל עת את השליטה ואת אמצעי השליטה בבנק בשיעורים ובאופן המפורטים והנקובים לגבי כל אחד מהם, ולא

ימכרו לאחר, או יעבירו לאחר בכל דרך אחרת, לרבות לא לתאגידים או גופים אחרים הנשלטים על ידם, ישירות או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק או בגוף מהגופים המפורטים בנספח להיתר, אף אם מכירה או העברה זו לא תהיה טעונה היתר לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הבנקאות (רישוי)") והכל אלא אם כן נקבע אחרת בהיתר או אם תינתן לכך הסכמתו מראש ובכתב של המפקח.

לעניין זה, "מכירה" - לרבות שיעבוד, למעט שיעבודים מסוימים בתוך הקבוצה שצוינו בהיתר.

5. (א) חברי הקבוצה לא יסכימו, במפורש או מכללא, להטלת עיקול על אמצעי השליטה, בבנק או בגוף מהגופים שפורטו בהיתר. חברי הקבוצה לא יעשו כל פעולה אחרת שיש בה כדי לשנות בפועל את זכות הבעלות על אמצעי שליטה אלה או על הזכויות הגלומות בהם והמפורטות בהגדרת" אמצעי שליטה "שבסעיף 1 לחוק הבנקאות (רישוי).

(ב) הוטל עיקול למרות האמור לעיל, על אמצעי שליטה כאמור המוחזקים בידי חבר הקבוצה, יפעל אותו חבר בכל דרך העומדת לרשותו להסרה מיידית של העיקול.

6. אמצעי השליטה בבנק המוחזקים במישרין, יופקדו על ידי הקבוצה, עבור חברי הקבוצה או עבור חברי הקבוצה והממשלה, לפי העניין, בידי נאמן, אחד או יותר, תושבי ישראל אשר זהותם, כתב נאמנותם, וההוראות שניתנו להם בכתבי הנאמנות, יהיו כפופים לאישור מראש ובכתב בידי המפקח.

7. חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

8. (א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).

(ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

(1) המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;

(2) חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;

(3) דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניותיו העסקיות;

(4) התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.

9. (א) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יעסקו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בכל עסק בישראל של קבלת פקדונות - ואף מפחות משלושים אנשים, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר בישראל שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק.

(ב) ללא אישור מראש ובכתב של המפקח, לא יהיו חברי הקבוצה או מי מהם, או תאגידים שבשליטתם, בעלי עניין, דירקטורים, או מנהלים בכירים, בתאגידים העוסקים בעיסוקים מאלה האמורים בסעיף קטן (א); לעניין זה, "בעל ענין" - מי שמחזיק 5% או יותר מכל סוג של אמצעי שליטה.

10. 100% מסך הנכסים המאזניים של כל אחד מהרוכשים ימומן מההון. על אף האמור לעיל, הרוכשים יהיו רשאים לממן את רכישת גרעין השליטה באמצעות חוב לממשלת ישראל. מימון רכישת אמצעי השליטה בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.

11. חברי קבוצת ברונפמן ומר שראן, יקטינו את חבותם לבנק על מנת לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 בנושא עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, אלא אם אושר אחרת על ידי המפקח, מראש ובכתב.

12. הקבוצה תפעיל את מירב מאמציה לכך, שהתזכיר, התקנון וכל נוהלי הבנק יתיישבו ויתאימו, ככל הנדרש ובכל עת, עם הוראות ההיתר.

תיקון היתר הנגיד - נובמבר 2010. לפי מה שנמסר לבנק, ביום 14 בנובמבר 2010 תוקן היתר נגיד בנק ישראל לשליטה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק, שניתן לקבוצת ברונפמן-שראן ביום 29 בינואר 2006, והתיר להם לרדת בשיעור החזקתם, באופן שה"שיעור המזערי" יהיה 25.01% מכל סוג של אמצעי שליטה בבנק, במקום 26% בהיתר המקורי, למשך 3 שנים ממועד השלמת ההנפקה לציבור. זאת, אך ורק לצורך ובקשר להנפקת מניות לציבור, שתבוצע לאחר שהבנק יפרסם הצעת זכויות לבעלי מניותיו וכן לצורך הדילול הנובע מכתבי האופציה שהוקצו על ידי הבנק בעבר.

(לפרטים בדבר מהלך הנפקת זכויות והנפקה לציבור, ראו ביאור 13 ד' לדוחות הכספיים).

הסדרים בין מרכיבי קבוצת ברונפמן-שראן

על פי מה שנמסר לבנק Treetops ו-Treetops II (להלן: "הרוכשים") וכן חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן (להלן יכונו חברי קבוצת ברונפמן ורובין שראן ביחד: "המשקיעים") התקשרו בהסכם הנוגע להשקעתם בבנק, הכולל מסמך עקרונות המפרט את אופן שיתוף הפעולה בין המשקיעים (Summary of Principal Terms) אשר אושר על-ידי בנק ישראל (להלן:" הסכם שיתוף הפעולה"). כמו כן, חתמו המשקיעים על מכתב הבהרות, המבהיר ו/או מוסיף על הוראות שנקבעו בהסכם שיתוף הפעולה (להלן: "מכתב ההבהרות"). ביום 24 בינואר 2006 הודיע בנק ישראל למשקיעים כי מכירת מניות מתוך גרעין השליטה על ידי הרוכשים ללא תיאום מוקדם עם נגיד בנק ישראל, גם אם תתבצע לאחר 5 שנים ממועד קבלת ההיתר, תגרום, קרוב לוודאי, להפרת תנאי ההיתר. יחד עם זאת, הודיע בנק ישראל כי אין לו התנגדות לכך שמכתב ההבהרות ייחתם לצורך הסדרת הסכמות מסויימות בין המשקיעים, ובלבד שמכתב ההבהרות יתוקן או יוחלף לאחר שייבחן על-ידי בנק ישראל. למיטב ידיעת הבנק, בנק ישראל לא פנה שוב בענין ולמועד פרסום הדוח מכתב ההבהרות טרם תוקן או הוחלף.

הסכם שיתוף הפעולה קובע, בין היתר, כי מתוך מספר הדירקטורים, אשר הרוכשים זכאים למנות בבנק, יהיו קבוצת ברונפמן ורובין שראן (שייקרא להלן: "קבוצת שראן" וביחד עם קבוצת ברונפמן ייקראו להלן: "הקבוצות") זכאים למנות מספר דירקטורים, אשר יהיה פרופורציונאלי לחלקה היחסי של כל קבוצה, בזכויות הבעלות הכוללות של כל המשקיעים, כשותפים מוגבלים בשני הרוכשים ביחד (זכויות הבעלות הכוללות, כאמור, בשני הרוכשים ביחד, ייקראו להלן: "האינטרסים"). קבוצת ברונפמן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני הראשון ששתי הקבוצות יהיו זכאיות למנותו, לכשתתפנה משרה זו, ואילו קבוצת שראן זכאית למנות את הדירקטור החיצוני השני. זהות הדירקטורים המוצעים על-ידי כל קבוצה, תקבע בהצבעת רוב בעלי המניות בשותף הכללי של כל רוכש. הרוכשים יצביעו מכוח מניותיהם בבנק, לשם מינוי הדירקטורים, בהתאם לאמור לעיל.

בהסכם שיתוף הפעולה נקבע עוד, כי הרוכשים יצביעו ביחד, בכל הנושאים שיובאו לאסיפת בעלי המניות של הבנק. לצורך כך, לפני כל אסיפה כללית של בעלי המניות בבנק, כל רוכש יערוך אסיפה של בעלי המניות בשותף הכללי שלו, אשר במהלכה כל בעל מניות יציין כיצד על הרוכשים להצביע ביחס לאותו עניין. למעט ביחס להחלטות בעניינים ספציפיים, המצריכות רוב מיוחד של למעלה מ-67%, כאמור להלן, ולענין מינוי דירקטורים, כאמור לעיל, הרוכשים לא יצביעו בעד אישורו של עניין כלשהו המובא לאסיפת בעלי המניות של הבנק, אלא אם תמכו באישורו בעלי מניות המחזיקים יחדיו בלמעלה מ-50% מהאינטרסים.

נקבע כי ביחס להחלטות שלהלן, יידרש רוב מיוחד של למעלה מ-67% מהאינטרסים: מכירת מניות של הבנק על-ידי הרוכשים; גיוס הון משמעותי שהבנק מעורב בו; מיזוגים, פיצולים, רכישות או מכירות משמעותיים, שהבנק או הרוכשים יהיו מעורבים בהם; הנפקה של הון או של חוב על-ידי הרוכשים; כל תיקון בזכויות הצמודות לאינטרסים; פירוק (לרבות מרצון) של מי מהרוכשים; מינוי יו"ר הבנק.

הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי התמורות (נטו) שיקבל כל רוכש עבור מימוש מניות הבנק או דיבידנדים או תשלומים אחרים שיתקבלו מהבנק, יחולקו על-ידי כל רוכש כדלקמן: (1) ראשית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו חלק יחסי מהסכומים האמורים לעיל, בהתאם לחלקו היחסי באינטרסים באותו רוכש, עד להחזר מלוא הסכומים שהושקעו על ידו באותו רוכש; (2) שנית, כל רוכש יחלק לכל אחד מן המשקיעים בו, סכום השווה ל-8% לשנה (מצטבר), על השקעתו באותו רוכש; (3) לאחר ביצוע התשלומים כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל, Treetops (ולא Treetops II), תחלק 15% וכן סכומים נוספים ל-SLP ואת היתרה (85% למעט הסכומים הנוספים) תחלק למשקיעים ב-Treetops, בהתאם לחלקם היחסי, הכל כמפורט בהסכם שיתוף הפעולה. ה-SLP תחלק סכומים מסויימים שיתקבלו על ידה מ-Treetops למר מתיו ברונפמן, לתאגיד בבעלות מר מייקל רובינוף וכן ל-Cam Discount, הכל על פי החלוקה ובתנאים שנקבעו לעניין זה בהסכם שיתוף הפעולה. כמו כן, נקבעו תנאים בקשר למימוש האופציה.

הסכם שיתוף הפעולה קובע עוד, כי למשקיעים בכל רוכש תהיה זכות להשתתף בהקצאות עתידיות ברוכש בו המשקיע הוא בעל אינטרסים. כן נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי במהלך חמש השנים הראשונות ממועד רכישת גרעין השליטה (או כל תקופה קצרה יותר, כפי שיאפשר הסכם מכירת גרעין השליטה), לא יבוצעו כל מכירה, החלפה, שעבוד או העברה (להלן ביחד: "העברה") של איזה מהאינטרסים ברוכש כלשהו (למעט העברות לבני משפחה או לגופים משפחתיים), ללא הסכמת השותף הכללי של אותו רוכש. במקרה שניתנה הסכמה להעברה, או לאחר התקופה האמורה, כל העברה תהיה כפופה לזכות הצעה ראשונה לטובת Treetops או Treetops II, לפי העניין, וכל משקיע אחר ולזכות Tag Along. בנוסף, בני משפחת ברונפמן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי חברי קבוצת ברונפמן, ורובין שראן ימשיכו להחזיק, בכל עת, לפחות 50.1% מהאינטרסים המוחזקים על-ידי קבוצת שראן. עוד נקבע בהסכם שיתוף הפעולה, כי אם המחזיקים בלמעלה מ-55% מהאינטרסים יחליטו למכור יותר מ-55% מהאינטרסים, הם רשאים לכפות על המשקיעים האחרים למכור את יתרת האינטרסים המוחזקים על ידם, באותם תנאים.

לענין שינויים בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק נקבע כי נדרש אישורם של מתיו ברונפמן, לאונרד גרונשטיין בשמו של רובין שראן ומיקל רובינוף,

פה אחד.
במכתב ההבהרות נקבע, כי מתום חמש וחצי שנים ממועד השלמת העסקה, כל רוכש יהיה רשאי להחליט לוותר על היתר בנק ישראל, לצורך מכירת מניות גרעין השליטה, בהתאם לקבוע במכתב הנלווה להיתר (כמפורט לעיל). רוכש שבחר לעשות כן ישלח הודעה על כך לרוכש השני, ובמקרה כזה תהיה לרוכש השני זכות הצעה ראשונה וכן זכות Tag Along, ביחס לכל המניות שבידיו, הכל בכפוף ובהתאם לתנאים שיוסכמו (בעתיד) בין הרוכשים בעניין זה. מכירת מניות כאמור בפסקה זו, לא תדרוש רוב של 67% מהמשקיעים (כפי שנדרש למכירת מניות לפי הסכם שיתוף הפעולה).
מכתב ההבהרות קובע עוד, כי הסכם שיתוף הפעולה יעמוד בתוקפו כל עוד כל אחד מהרוכשים יחזיק, במישרין או בעקיפין, יותר מ-5% מהון המניות של הבנק. עוד נקבע, כי הוראות הסכם שיתוף הפעולה החלות לגבי מניות גרעין השליטה, יחולו גם ביחס למניות האופציה שירכשו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, במישרין או בעקיפין, לרבות ביחד עם אחרים. ההצבעה במניות האופציה וכן במניות נוספות שיוחזקו על-ידי הרוכשים או המשקיעים, לרבות ביחד עם אחרים, תיעשה בהתאם לאופן שבו יצביעו הרוכשים במניות גרעין השליטה, כמפורט לעיל.

הסכם העובדים

ביום 1 בפברואר 2005, במקביל לחתימת ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם העובדים"). ביום 7 בפברואר 2005 אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם. ביום 5 באפריל 2005 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את הצטרפות הבנק להסכם העובדים. ועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את הסכם העובדים.
הסכם העובדים נועד להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי הבנק בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה. בהסכם העובדים נקבע, בין היתר, שתוקפה של חוקת העבודה כהסכם קיבוצי בבנק דיסקונט יוארך לתקופה של חמש שנים, דהיינו עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפה של חוקת העבודה, בהתאם להוראות סעיף 3 לחוקה.
הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 22 במאי 2005 נחתם הסכם בין ההסתדרות החדשה, ועד עובדי בנק מרכנתיל דיסקונט והחשב הכללי במשרד האוצר (להלן: "הסכם עובדי מרכנתיל"). ביום 30 במאי 2005 אישרה מועצת העובדים בבנק מרכנתיל דיסקונט את הסכם עובדי מרכנתיל. ביום 9 ביוני 2005 אישר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט את ההסכם, וביום 20 ביוני 2005 אישרה אותו האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט. ועדת הכספים של הכנסת אישרה אף היא את ההסכם.
הסכם עובדי מרכנתיל נועד להסדיר מספר דרישות שהועלו מטעם עובדי בנק זה בקשר לזכויותיהם על רקע מכירת גרעין השליטה בבנק על ידי המדינה. בהסכם עובדי מרכנתיל נקבע, בין היתר, שתוקפם של ההסכמים הקיבוציים החלים בבנק מרכנתיל דיסקונט (כמשמעות המונח בהסכם הקיבוצי מיום 21 בדצמבר 2004, על כל נספחיו), יוארך לתקופה קצובה עד ליום 31 בדצמבר 2009. בתום מועד זה ינהגו הצדדים, לגבי תוקפם של ההסכמים הקיבוציים, בהתאם להוראות סעיף 5 להסכם העבודה מיום 17 במאי 1968. (ביום 1 בינואר 2010 הוארך תוקף ההסכם, עד ליום 31 בדצמבר 2011).

החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים

בהסכם העובדים נקבע, בין היתר, כי העובדים יקבלו מהממשלה סך של 120 מיליון ש"ח בגין ויתור על רכישת מניות בבנק בהנחה (להלן: "מענק המדינה לעובדים"). כן נקבע כי העובדים יקבלו מהבנק סך של 130 מיליון ש"ח (להלן:" מענק הבנק לעובדים").
יצוין כי בשיחה שנערכה בין מנכ"ל הבנק לבין סגן החשב הכללי במשרד האוצר, הובהר לבנק כי סכום מענק הבנק לעובדים (כאמור לעיל, סך של 130 מיליון ש"ח), מבטא את העלות הכוללת לבנק כמעסיקם של העובדים.
עוד יצוין כי באישור שנתנו ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית, להצטרפות הבנק להסכם העובדים, הודגש כי העלות הכוללת (עלות למעביד) בא ישא הבנק תעמוד על כ-130 מיליון ש"ח (ולא תעלה על סכום זה).
בהסכם העובדים נקבע כי מענק המדינה לעובדים ומענק הבנק לעובדים (להלן: "המענק הכולל") יעמדו על סך של 250 מיליון ש"ח. המענק הכולל ישולם לעובדים, בכפוף לביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, במועדים הבאים: (1) סך של 205 מיליון ש"ח ישולם במהלך חודש ספטמבר 2005 או בסמוך לאחר ה-closing, לפי המאוחר; (2) סך של 45 מיליון ש"ח ישולם לא יאוחר מתום שלוש שנים ממועד ה-closing או בסמוך למועד מימוש האופציה בידי הרוכשים, היה והרוכשים יממשו את זכותם לרכוש את מניות האופציה במלואה או בחלקה, במועד מוקדם יותר (להלן:" התשלום הנדחה").
ברבעון הראשון של שנת 2006, בסמוך לאחר ביצוע ה-closing של ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, שילמו הבנק וחברות הבת הרלבנטיות את

המענק הכולל עליו הוסכם בהסכם העובדים. בכך מוצו זכויות העובדים למענק בהתאם להסכם העובדים.
העלות הכוללת של המענק, לרבות הוצאות נלוות (מע"מ שכר וביטוח לאומי), הגיעה לסך של כ-305 מיליון ש"ח. לאור האמור לעיל, המענק שישולם על ידי המדינה יגיע לסך של כ-175 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-120 מיליון ש"ח שולם בחודש מרס 2006. יתרת החוב של מדינת ישראל לבנק בגין המענק לעובדי בנק דיסקונט נותרה אפוא בסך של כ-55 מיליון ש"ח, ומועד תשלומה חל ביום 1 בפברואר 2009.
על פי מה שנמסר לבנק, במקביל לחתימה על ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, נחתם הסכם בין קבוצת ברונפמן-שראן (להלן: "הרוכשים") לבין הממשלה, שעניינו מימון ביניים לתשלום הנדחה מתוך מענק המדינה לעובדים, בגין אותו חלק מהאופציה שלא מומשה על ידי הרוכשים. על פי ההסדר האמור, אם הרוכשים לא יממשו את האופציה במלואה, כפי שאירע בפועל, יהיה עליהם להעמיד הלוואה, שתועבר לבנק, לצורך מימון התשלום הנדחה (סך של 45 מיליון ש"ח - ראו לעיל). החזר מימון הביניים יהיה כלהלן: בכל מועד שבו המדינה תמכור מניות בבנק, היא תשלם לרוכשים חלק יחסי מן התמורה שתתקבל על פי היחס שבין מספר המניות שנמכרו על ידה לבין מספר מניות האופציה שלא מומשו. היתרה תשולם בתום 8 שנים.
על פי מה שנמסר לבנק, בשיחות שהתקיימו בין המדינה לבין הרוכשים בתחילת שנת 2009, ביקשו הרוכשים כי המדינה תוותר על הלוואה שהיה על הרוכשים להעמיד לה ביום 1 בפברואר 2009, כאמור, בכפוף לתנאים מסויימים שיוסכמו בענין זה. במסגרת זו, ובכדי למצות את בחינת בקשתם של הרוכשים לויתור המדינה על העמדת ההלוואה, כאמור לעיל, הסכימה המדינה לכך שמועד העמדת ההלוואה, והעברתה לבנק, לא יחול ביום 1 בפברואר 2009, אלא יחול במועד מאוחר יותר, שהוארך מעת לעת, לאחרונה עד ליום 1 בספטמבר 2011 (או בתאריך מוקדם יותר, עליו תימסר הודעה מוקדמת של 14 יום).
לקראת סוף חודש ינואר 2009, אישרו האורגנים המוסמכים של הבנק את התקשרות הבנק עם מדינת ישראל, בהסכם למתן הלוואה בגובה יתרת החוב של המדינה לבנק, לתקופה שלא תעלה על 13 חודשים, בתנאים מסחריים מקובלים.
בסמוך לאחר מכן העביר הבנק לחשב הכללי הסכם בעניין, חתום על ידי הבנק. בתגובה נמסר לבנק, על ידי ב"כ המדינה, כי נוכח חילופי גברי באגף החשב הכללי, נדרשת למדינה שהות קצרה כדי ללמוד את הנושא.
ביום 27 באפריל 2009 העביר הבנק לחשב הכללי, בהתאם לבקשתו מיום 1 במרס 2009, אישורים של התאגידים הרלבנטיים בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הבנק, אשר שילמו מענק לעובדים הזכאים לכך, בדבר תשלומי המענק והתשלומים לרשויות המס אותם ביצעו, בצירוף אישור מיוחד ("אימות") של רואי החשבון המבקרים של אותן חברות, בהתאמה.
למיטב ידיעת הבנק, נכסים מ.י. פנתה בסוף חודש דצמבר 2009 לרשות המיסים, הציגה בפניה את עמדתה, המגובה בחוות דעת משפטית, לפיה לא היה על הבנק לנכות מס במקור ולשלם מע"מ שכר וביטוח לאומי בגין החלק של מדינת ישראל בתשלום לעובדים (ועל כן קמה לבנק זכאות להחזר המיסים האמורים מרשות המיסים ומנגד, אין מקום לדרישת הבנק מהמדינה, שתחזיר לבנק את תשלומי המס האמורים) וביקשה את בדיקת הנושא.
לבנק נמסר כי רשות המסים לא נאותה לקיים דיון בנושא עם נכסים מ.י. והציעה כי הנושא יועלה המסגרת הדיון בשומת המס של הבנק לשנת 2006.
בישיבה נוספת שהתקיימה בחודש נובמבר 2011, עם נציגי המדינה, דווח על ההסדר המתגבש בדיון בין הבנק לבין פקיד השומה, בענין שומת המס של הבנק לשנת 2006, על רקע עמדת רשויות המס בערעור על החלטת בית המשפט בענין בז"ן (ע"מ 08-859 חיים נסים נ' פקיד שומה חיפה). בהתאם להסדר שנחתם בחודש דצמבר 2011, קבלת כספי המענק מידי הממשלה תחשב כהכנסה ומנגד, כל תשלומי הבנק בגין המענקים יוכרו כהוצאה. כתוצאה מהעקרון המתגבש כאמור, לא תיווצר לבנק הטבה בגין החזר תשלומי מע"מ שכר וביטוח לאומי.
משהתגבש העקרון להסדר עם רשויות המס, חזר הבנק ופנה לחשב הכללי, וביקש פירעון של החוב, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית.
למועד פרסום הדוחות הכספיים טרם נפרעה יתרת החוב וטרם נחתם ההסכם בגינה.

מכירת מניות המדינה בבנק

המחיר בעסקה למכירת מניות המדינה בבנק. לפי הודעה שקיבל הבנק ממדינת ישראל, ביום 14 בינואר 2010 מכרה המדינה מניות המהוות 5% מהונו המונפק של הבנק. המחיר בעסקה נקבע ל-8.871 ש"ח למניה. לפי הודעה נוספת שקיבל הבנק ממדינת ישראל, ביום 29 ביולי 2010 מכרה המדינה מניות המהוות 8.33% מהונו המונפק של הבנק, במחיר ממוצע של 6.789 ש"ח למניה. לפי הודעה נוספת שקיבל הבנק ממדינת ישראל, ביום 28 באוקטובר 2010 מכרה המדינה מניות המהוות 11.7% מהונו המונפק של הבנק, יתרת מניות המדינה בבנק, במחיר של 7.255 ש"ח למניה.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים (שהעיקריים בהם פורטו בביאור 1 לדוחות הכספיים) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

רמת ההסדרה של הדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים הינה מהגבוהות בתחומי הדיווח הכספי בישראל. הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו הינן מקיפות, מפורטות, ומגיעות לעיתים עד כדי הכתבת הנוסחים שתאגיד בנקאי מחוייב לנקוט בהם. עם זאת, ישנם תחומים בהם יישום המדיניות החשבונאית כרוך במידה גבוהה של הערכה ואומדן, אשר נערכים על ידי הנהלת התאגיד הבנקאי במהלך עריכת הדוחות הכספיים.

יישומם של כללי החשבונאות המקובלים והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו על ידי הנהלת הבנק, כרוך איפוא לעיתים בהנחות, הערכות ואומדנים שונים המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, לרבות התחייבויות תלויות, ועל התוצאות הכספיות המדווחות של הבנק. ייתכן שהתממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מהאומדנים ומההערכות בהם נעשה שימוש, כרוך במידה רבה של אי ודאות או רגישות למשתנים שונים. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשתנותם עשויה להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים לאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים".

הנהלת הבנק בדעה כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

להלן מובאת סקירה תמציתית של הערכות ואומדנים חשבונאים בנושאים "קריטיים".

הפרשות להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את ההוראה בדבר "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

ההפרשות להפסדי אשראי כוללות הפרשה על בסיס פרטני - הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות שנבחנו על בסיס פרטני וזוהו כפגומים, והפרשה על בסיס קבוצתי - הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים ובגין חובות שנבחנו על בסיס פרטני ולא סווגו כפגומים.

ההפרשות כאמור משקפות את הערכת הנהלת הבנק את ההפסד הגלום בתיק האשראי בהתאם לכללים שקבע המפקח על הבנקים ובהתבסס על הערכות ואומדנים.

אחת לרבעון בוחנת הנהלת הבנק את תיק האשראי במטרה להעריך את ההפסד האפשרי הגלום בו. תהליך הערכת ההפסד האפשרי בתיק האשראי כולל שלושה שלבים:

- זיהוי הלקוחות שחל שינוי ביכולתם לקיים את התחייבויותיהם כלפי הבנק וסיווגם, כפועל יוצא מכך, בהתאם לסיווגים שנקבעו בהוראות המפקח ועל פי קריטריונים שנקבעו בהוראות אלה: "חובות פגומים", "חובות נחותים" ו-"חובות בהשגחה מיוחדת".
- עריכת הפרשות המבטאות את ההפסד הצפוי הגלום בתיק האשראי. בקביעת ההפרשות על בסיס פרטני אומדת הנהלת הבנק את הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין השווי ההוגן של הבטחונות (כפי שזה נאמד על ידיה), בגין חובות פגומים המובטחים בבטחון, או את הפער בין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום לבין שווי התקבולים המהוונים הצפויים להערכתה מהחוב, בגין חובות אחרים. בקביעת ההפרשה על בסיס קבוצתי אומדת הנהלת הבנק את שעור ההפסדים הלא מזוהים הגלומים בתיק, תוך שימוש ב"מקדם ההפרשות להפסדי אשראי", בגין יתרות האשראי המפולחות לפי ענפי משק, אשר נקבע במסגרת "טווח הפרשות" המחושב על בסיס היתרות וההפרשות בענפי המשק השונים, כפי שדווחו על ידי הבנק בשנים האחרונות (במקביל, הנהלת הבנק בוחנת את החובות ומוחקת חובות אשר עומדים בתנאים למחיקה חשבונאית).
- בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

תהליך הערכת ההפסד הגלום בתיק האשראי, כמתואר לעיל, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות ועל הערכות סובייקטיביות. לשינוי באומדנים או בהערכות שתוארו כאמור לעיל, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים של הבנק.

יצוין עוד כי העקרונות שבבסיס ההוראה החדשה מהווים שינוי מרחיק לכת ביחס להוראות שהיו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2010, בנושא סיווג חובות ומדידת הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלו והם חייבו את הנהלת הבנק, בין היתר, לגבש מתודולוגיה בנושאים שונים, תוך

שימוש בהנחות, אמדנים ושיקול דעת. בעתיד, לאחר שהמידע המופק יילמד וינותח לאורך זמן, ייתכן שיחולו שינויים מסויימים במתודולוגיה, בהנחות ובאמדנים האמורים.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2011, ראו ביאור 1 ד' 4 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיכון האשראי הכולל, שבאחריות הקבוצה, בגין לווים בעייתיים, ראו לעיל בפרק "התפתחות נכסים והתחייבויות". לפרטים בדבר ניהול סיכוני האשראי בבנק, ראו לעיל בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

התחייבויות תלויות

נגד הבנק ונגד בנקים וחברות בקבוצה תלויות ועומדות תובענות בנושאים שונים, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות.

הטיפול החשבונאי בהתחייבויות תלויות מתבצע בהתאם לכלל האמריקאי FAS-5 - Accounting for Contingencies, והוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות דיווח לציבור בעניין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת ההפרשה הנדרשת יש צורך לבחון את ההסתברות להפסד ולאמוד את סכומו. להערכות האמורות יש השלכה הן על עצם החובה לערוך הפרשה בגין התביעה והן על אופן הגילוי בדוחות הכספיים והיקפו.

על פי FAS-5 ישנן שלוש דרגות להערכת הסיכון של הפסד: (1) קלוש - Remote; (2) אפשרי - Reasonably possible; (3) קרוב לוודאי - Probable.

כן קובע הכלל האמריקאי כי אם אין אפשרות להעריך את הסיכון, אין לערוך הפרשה בגינו, אך יש לתת לגביו גילוי אם הוא עלול להיות מהותי.

לצורך הערכת ההפסדים האפשריים בגין התביעות המוגשות נגד הבנק, מתבססות הנהלת הבנק, וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, על חוות דעתם של היועצים המשפטיים המייצגים אותן בתביעות אלה.

מטבע הדברים, חוות דעת אלה הן סובייקטיביות, ומתמודדות עם קשיי הערכה אוביקטיבים. קשיים אלה גדלים לאין שיעור ככל שמדובר בתובענות ייצוגיות וזאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

על פי הדין הישראלי, בקשה לאשר תובענה כייצוגית מהווה, למעשה, מהלך מקדמי שבמהלכו בוחן בית המשפט מספר מבחנים כדי להחליט בבקשה. בין היתר בוחן בית המשפט האם מדובר בתובע ראוי והולם, הוא בוחן את תום ליבו של התובע, האם הדרך של תביעה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור העניין, האם התובענה מגלה שאלות משותפות של עובדה ומשפט, וכן בוחן בית המשפט את סיכויי התביעה.

עוד קובע בית המשפט, באותה החלטה, מהי הקבוצה אותה יהיה התובע רשאי לייצג ובאיזה עילות תוגש התביעה.

מהאמור לעיל עולה כי רובם של הפרמטרים הינם אקסוגניים לסיכוי התביעה עצמה והם מתבררים בדרך כלל במהלך הדיון (שיכול להמשך מספר שנים).

לא זו אף זו. הן האופן שבו בית המשפט מפרש את המבחנים האמורים, הן המשקלות הניתנים לכל אחד מהמבחנים הללו והן רמת ההוכחה הנדרשת (בשל מיעוט הנסיון והפסיקה המשפטית) בשלב מקדמי זה, אינם אחידים במערכת המשפטית ולפיכך קיים קושי רב להעריך את סיכויי הבקשות.

על החלטה כאמור, כשזו מתקבלת, מוגשת בדרך כלל בקשת רשות ערעור, שגם היא מתבררת במשך תקופה ארוכה. רק לאחר מכן, אם נדחתה בקשת רשות הערעור, נדונה התובענה הייצוגית בבית המשפט מתחילה, במגבלות שנקבעו בהליך המקדמי.

אמנם הכלל החשבונאי הנקוט בידי תאגידים בנקאיים בישראל הוא הכלל האמריקאי אולם חיוני, בהקשר זה, להביא בחשבון את השוני במאפייני המציאות האמריקאית בהשוואה למציאות הישראלית, ואת הקשיים שעולים כתוצאה משוני זה.

בארה"ב קיים ניסיון רב שנים (עשרות שנים) בנושא התובענות הייצוגיות וקיימים לגביו נתונים מוכרים ובדוקים, לרבות לגבי שיעור הפשרות וסכומי הפשרות ששולמו בתיקים כאלה. נסיון כזה חסר לחלוטין בדין הישראלי ובפרקטיקה בארץ.

גם אופן ניהול ההליכים המשפטיים בארה"ב שונה מזה שבישראל ומאפשר לצדדים לבחון את עדי הצד שכנגד עוד לפני הדיון בבית המשפט, ולהעריך את סיכויי התביעה בשלב מוקדם יותר.

האמור לעיל מעורר קשיי הערכה מיוחדים בכל הקשור להתייחסות לבקשות לאשר תובענות כתובענות ייצוגיות ולתובענות ייצוגיות.

כאמור, הנהלת הבנק וההנהלות של בנקים וחברות אחרות בקבוצה מתבססות על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים. חוות דעת אלה הינן סובייקטיביות ומתמודדות עם קשיי הערכה אוביקטיבים.

לפיכך, ייתכן שהתוצאות בפועל של חלק מהתביעות, תהינה שונות מאלה שהוערכו בחוות דעתם של היועצים המשפטיים. לאור היקף התביעות התלויות כנגד הבנק ובנקים וחברות אחרות בקבוצה, ייתכן שלאי התממשות ההערכות כאמור, תהיה השפעה משמעותית על התוצאות הכספיות של קבוצת דיסקונט.

הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים, כמו גם ההנהלות והיועצים המשפטיים של בנקים וחברות אחרות בקבוצה, בוחנים את התביעות אחת לרבעון ומעדכנים במידת הצורך את ההפרשות בגינן, על פי ההתפתחויות.

בהוראת הדיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות" נקבע כי בהערכת התביעות המשפטיות התלויות תתבסס הנהלת התאגיד הבנקאי על חוות דעת יועציה המשפטיים, אשר תקבענה את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

1) צפוי (Probable) - ההסתברות מעל ל-70%;
2) אפשרי (Reasonably Possible) - ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%;
3) קלוש (Remote) - ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי".

בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוח הכספי שלדעת הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 לדוחות הכספיים הוצגו בנפרד תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

בדוחות הכספיים, ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה לפי הקריטריונים הבאים: דרך כלל הליך משפטי מהותי הינו הליך שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי, של הבנק, אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית או אם סבירות התממשותו הינה קלושה.

התאגידים הבנקאיים התבקשו גם לתת גילוי אודות סך החשיפה בגין תביעות שהוערכו, כולן או חלקן (בגין החלק הרלבנטי), כ-"אפשרי" (Reasonably Possible). גילוי כאמור ניתן בביאור 19 ג' לדוחות הכספיים.

יצויין כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק מתבצעת כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

לפרטים אודות תובענות משפטיות מהותיות שתלויות ועומדות נגד הבנק ונגד חברות אחרות בקבוצה, ראו ביאור 19 ג' לדוחות הכספיים.

לפרטים אודות הליכים נוספים ותביעות שהסתיימו בשנת הדוח, ראו סעיף "הליכים משפטיים" להלן.

ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה

על פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו וכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמה לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד במקרים מסויימים, לרבות בעת מימוש. הפסדים שטרם מומשו, שנזקפים לקרן הון, הינם הפסדים בעלי אופי זמני בלבד. הפסדים בעלי אופי שאינו זמני (other than temporary) נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

הנהלת הבנק נדרשת איפוא לבחון ולהעריך מה אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור.

לצורך קבלת ההחלטה לגבי אופי ההפסדים שנצברו בגין ניירות ערך כאמור, מתבססות הנהלת הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות, על מאפיינים שונים של נייר הערך שבגינו נצברו ההפסדים ושל החברה שהנפיקה אותו, כגון: שעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות מופחתת, התקופה שבה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו, דירוג האשראי של הנייר ושינויים שחלו בדירוגו ויחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק או לשינוי במצב השוק בכללותו ועוד. לפרטים נוספים, ראו ביאור 1 ד' 5.7 לדוחות הכספיים.

ההערכות והמאפיינים האמורים נתונים במידה רבה לשיקול דעת סובייקטיבי ולפיכך, לשינויים בהערכות ובהנחות ובמאפיינים שביסודן עשויה להיות השפעה משמעותית על הדוחות הכספיים.

מדידת מכשירים פיננסיים על פי שווים ההוגן

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את ההוראה של הפיקוח על הבנקים בדבר מדידת שווי הוגן המבוססת על תקן חשבונאי FAS-157 האמריקאי.

שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים.

נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.
FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים;
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים;
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.
(לפרטים נוספים בדבר ההוראה החדשה ראו ביאור 1 ד' 7 לדוחות הכספיים).
השינוי העיקרי בתהליכי העבודה, הוא ההתייחסות הנדרשת לסיכון האשראי.
התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים בהתאם למחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל ולמחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי, עבור בנקים ולקוחות אשר קיימות עבורם אינדיקציות לאיכות האשראי מעסקאות בשוק פעיל, ובהתאם למודלים פנימיים לחיזוי שיעור הפסדי אשראי במקרה של כשל אשראי עבור יתר האוכלוסיה.
קביעת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים המשתייכים לרמה 2 ולרמה 3, מבוססת על הערכות והנחות שנשענות, בין היתר, על שיקול דעת סובייקטיבי. לפיכך, סטיה אפשרית בהערכות ובהנחות כאמור עלולה להטות את שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים.
לפרטים בדבר התפלגות השווי ההוגן של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שנמדדים לפי שווי הוגן, לפי מדרג האיכות שנקבע בתקן, ראו ביאור 21 לדוחות הכספיים.

זכויות עובדים

התחייבות לתשלום פיצויי פרישה. ביום 27 במרס 2011, פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר "הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". ההנחיות מתייחסות בעיקר להיבטים של חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה. ואולם, בהיבט אחד ההנחיות מהוות הנחיה חשבונאית - תוכניות פרישה מרצון ומענקי פרישה לא חוזיים. בהתאם להנחיות, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצות עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון, במסגרת החישוב האקטוארי, את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. בהנחיות נקבעו אמות מידה כמותיות, שבהתקיימן התאגיד הבנקאי יידרש להביא בחשבון את תוספת העלות בעניין זה, בהתבסס על חישוב אקטוארי. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
ההנחיות הכלולות בחוזר יושמו החל מיום 1 באפריל 2011. השפעת היישום לראשונה נכללה בדרך של יישום למפרע. השפעה הכוללת של 392 מיליון ש"ח (נטו ממס), בגין פיצוי פרישה ובגין מענקי יובל והטבות לאחר פרישה (ראו להלן), נזקפה כהתאמה ליתרת הפתיחה של העודפים לתקופה המוקדמת ביותר המוצגת בדוחות כספיים אלה (31 בדצמבר 2008) (מספרי השוואה הוצגו מחדש).
חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא.
המגבלות שקבעה ההנהלה, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2011, הן אלה:

- בחמש השנים שלאחר הפעלת תוכנית פרישה 2011 (ראו בפרק "משאבי אנוש" לעיל), לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, פרט למקרים חריגים (ראו להלן);
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - 50;

- יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, עבור עובדים שבהתאם למגבלות שנקבעו, לא יהיו זכאים לפרישה בתנאי מועדפים, בסך כולל של 100 מיליון ש"ח (החישוב שנערך, לראשונה, בהתייחס לנתוני 30 ביוני 2011, התייחס למגבלה של קרן מיוחדת כאמור בסך של 50 מיליון ש"ח).

החישוב האקטוארי מבוסס על מספר פרמטרים ובכללם, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה - 2.5% לשנה, ושיעור היוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, בהוראת שעה של בנק ישראל בעניין שיעור ההיוון שישמש בחישובים, ועל פי תצפיות שערך האקטואר והניסיון שנצבר בבנק. החישוב האקטוארי נערך לפי שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. החישוב מתבסס גם על שיעורי העזיבה הממוצעים, לפי שכבות גיל, בהתאם לשיעורי הפרישה בפועל בשנים 2004-2010. לאור היקפי הפרישה הטבעית הצפויים בשנים 2017-2027, הונח ששיעורי הפרישה מרצון בשנים אלה יעמדו על 2% לשנה.

יצויין כי במסגרת החישוב האקטוארי שנערך, הונחה פרישה של עובדים, במסגרת תוכנית הפרישה שאושרה, בשנת 2011. כן הונחו היקף הפרישה ומאפייני אוכלוסיית הפורשים (ותק, מין ורמת שכר), בהתאם להערכת הנהלת הבנק. החישוב המעודכן ליום 31 בדצמבר 2011 התבסס על היקף הפרישה בפועל ועל מאפייני אוכלוסיית הפורשים בפועל.

להלן ההשפעה האפשרית של שינויים בפרמטרים ובהנחות שעמדו בבסיס ההערכה האקטוארית, בגין ההתחייבות לתשלום פיצויי פרישה ליום 31 בדצמבר 2011, בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט:

	גידול בהתחייבות
	במיליוני שקלים חדשים
עליה בשיעור של 1 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה של העובדים	27
עליה בשיעור של 0.5 נקודות האחוז בשכר הריאלי השנתי	104
עליה בשיעור של 10 נקודות האחוז בשיעורי הפרישה המשולמים	32

ירידה של 1 נקודות האחוז בשיעור ההיוון, יגדיל את התחייבות הבנק בגין פיצויי פרישה בסך של 174 מיליון ש"ח.

מענקי יובל והטבות לאחר פרישה. עובדי הבנק ועובדי בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. כמו כן זכאים עובדי הבנק לקבלת הטבות מסוימות לאחר צאתם לגמלאות. התחייבויות אלו תלויות במספר תנאים שיתממשו בעתיד.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות הנ"ל על בסיס אקטוארי ולהציגה בערך נוכחי. החישוב האקטורי מבוסס על הפרמטרים שצויינו לעיל. נוכח העובדה ששיעורי הפרישה ששימשו בעבר בחישוב האקטוארי של ההתחייבויות האמורות, לא כללו שיעורי פרישה בגין פרישה מוקדמת של עובדים, חייב יישום הוראות המפקח בענין זכויות עובדים להציג מחדש גם את העתודה בגין התחייבויות אלה.

העמדת חוות דעת האקטואר לעיון. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון, בהסכמת נותנה, באתר מגנא של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, יחד עם הדוח השנתי של הבנק לשנת 2011 (דוח זה).

מיסים נדחים

מיסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים בין ערכם של נכסים והתחייבויות במאזן לבין ערכם לצרכי מס.

מיסים נדחים לקבל בגין הפרשי עיתוי נרשמים רק במידה שקרוב לוודאי שיווצר לגביהם חסכון במס במועד ההיפוך ואילו מיסים נדחים לקבל בגין הפסדים מועברים לצרכי מס נרשמים אך ורק במידה שמימוש נכס המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.

לפיכך, בעת רישום מיסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות ועיתוי מימוש נכסי המס בעתיד. לפרטים נוספים ראו ביאורים 1 ד' 18 ו-29 לדוחות הכספיים.

יתרת המיסים נדחים לקבל הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 בסך של 1,417 מיליון ש"ח, לעומת 646 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010. הגידול ביתרה נובע, בעיקר, מהיישום לראשונה של ההוראה בדבר חובות פגומים ושל ההוראה בדבר זכויות עובדים.

בחינת ירידת ערכם של נכסים לא פיננסיים

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת אם מתקיימות נסיבות שמצריכות הפרשה לירידת ערך נכסים לא פיננסיים שבבעלות הבנק. הערכה כאמור, על פי טיבה, כרוכה בהנחות ובאומדנים שיכולים להתברר בדיעבד כמוטים.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב-IAS 36, "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. לפרטים נוספים בדבר הסממנים כאמור, ראו בביאור 1 ד' 13.

היתרה המופחתת של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2011 בסך של 959 מיליון ש"ח. יצויין כי מרבית הסכום האמור הינו השקעה במערכות ליבה ("אופק"), שהשימוש בהן צפוי לטווח ארוך, כדי עשרות שנים.

השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-IAS 39 "מכשירים פיננסים הכרה ומדידה", ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 1-4 "קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע". ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הבנק מבצע הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

כמפורט בביאור 6 ה' לדוחות הכספיים, השווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי ליום 31 בדצמבר 2011, הוא 1,558 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 29 בדצמבר 2011 (יום המסחר האחרון שקדם לתאריך הדוח): 900 מיליון ש"ח.

הבנק קיבל חוות דעת מפרופ' יורם עדן, רו"ח, שהסכים לאיזכורה בדוחות הכספיים, בה נבחנה השאלה האם הבנק נדרש, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו בבנק הבינלאומי.

בהערכת השווי ציין פרופ' עדן מגבלות שונות בביצוע ההערכה, ובכלל זה:

- הבנק הבינלאומי לא המציא לפרופ' עדן, כמעריך שווי מטעם הבנק, כל סיוע או מידע, פרט למידע המתפרסם ממילא וכן מספר הבהרות שהועברו אליו. לאור האמור, התבקש פרופ' עדן לאמוד את שוויו של הבנק הבינלאומי בהתבסס על מידע גלוי.
- בחוות הדעת ציין פרופ' עדן כי הדוחות הכספיים המתפרסמים לציבור ודוחות הדירקטוריון הנלווים אליהם כוללים מידע אשר בעיקרו צופה פני עבר. לצורך הערכת שווי מקצועית ואמינה נדרש מידע נוסף אותו ניתן לקבל רק מהתאגיד נשוא הערכת השווי וחברי ההנהלה שלו.
- הכנת הערכת שווי בהתאם למידע המתפרסם לציבור בלבד הינה איפוא בעייתית ומטבע הדברים, הערכה כזו חשופה יותר לטעויות. הדברים נכונים מקל וחומר לגבי בנק, בו קיימת חשיבות לקבלת מידע מפורט יותר אודות תיק האשראי של הבנק והערכות הנהלתו בדבר ההתפתחויות הצפויות לו בעתיד, המרווחים הצפויים, תוכניות עסקיות וכיו"ב.
- בהערכת השווי ציין פרופ' עדן שהוא התייחס גם למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי. מידע צופה פני עתיד הנו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, מבוסס על מידע הקיים בבנק הבינלאומי, לתאריך הדוח, וכולל הערכות של הבנק הבינלאומי או כוונותיו נכון לתאריך הדוח. אם הערכות אלה של ההנהלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. פרופ' עדן הוסיף וציין כי הערכת השווי, כשלעצמה, מכילה מידע צופה פני עתיד, המשקף את הערכתו לגבי פרמטרים שונים ובהתבסס על המידע שהיה בפניו (מידע גלוי). אם הערכות אלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות שהעריך, ציין פרופ' עדן.

יצויין כי במסגרת הערכת השווי (סעיף 11), ערך פרופ' עדן ניתוח רגישות כדי לבחון השפעה אפשרית על התוצאה הבסיסית של שינויים במספר פרמטרים, ובכלל זה: המרווח הפיננסי, שיעורי ההפרשה בגין הפסדי אשראי והנחת שיעור הצמיחה הקבוע לאין סוף.

דירוג התחייבויות הבנק וחברות בת מסויימות

להלן יובאו פרטים בדבר הדירוג שקבעו סוכנויות דירוג שונות לבנק ולחלק מחברות הבת:

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/ אישרור הדירוג
	בנק דיסקונט			
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	יציב	6 בדצמבר 2011
	כתבי התחייבויות נדחים[1]	il A+	יציב	6 בדצמבר 2011
	הון משני עליון (סדרה 1)	il A-	יציב	6 בדצמבר 2011
	הון ראשוני מורכב (סדרה א')	il BBB	יציב	6 בדצמבר 2011
מידרוג	פקדונות לזמן ארוך	Aa2	יציב	24 במאי 2011
	פקדונות לזמן קצר	P-1	יציב	24 במאי 2011
	כתבי התחייבויות נדחים[1]	Aa3	יציב	24 במאי 2011
	שטרי הון נדחים (הון רובד 1)	A-2	יציב	24 במאי 2011
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח קצר	A-3	יציב	6 בדצמבר 2011
	דירוג מנפיק טווח ארוך	BBB-	יציב	6 בדצמבר 2011
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	פקדונות מט"ח לטווח ארוך	A-3	שלילי	27 בינואר 2012
	איתנות פיננסית	(BFSR) D+		27 בינואר 2012
	בנק מרכנתיל דיסקונט			
Standard & Poor's, Ma'alot	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	il AA-	יציב	6 בדצמבר 2010[2]
	כתבי התחייבויות נדחים	il A+		6 בדצמבר 2010
	בנק דיסקונט למשכנתאות			
מידרוג	פקדונות לזמן ארוך	Aa2	יציב	16 ביוני 2011
	פקדונות לזמן קצר	P-1	יציב	16 ביוני 2011
	כתבי התחייבויות נדחים	Aa3	יציב	16 ביוני 2011
	Discount Bank Latin America			
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק (כולל פקדונות)	BB+	יציב	13 בדצמבר 2011[3]

הערות:

(1) הדירוג מתייחס גם לכתבי התחייבות נדחים (הון רובד 2 תחתון) שהונפקו על ידי מנפיקים.

(2) במסגרת עדכון הדירוג הוגדר בנק מרכנתיל דיסקונט כ"חברת ליבה" בקבוצת דיסקונט. קביעה זו יוצרת זיקה חד ערכית בין דירוג הבנק לבין דירוג בנק מרכנתיל דיסקונט.

(3) העלאת הדירוג מ-"BB", בעקבות העלאת דירוג המדינה של אורוגוואי.

במסגרת דירוג שטרי ההון הנדחים (סדרה א'), המהווים הון ראשוני מורכב, הדגישו מעלות ומידרוג כי דירוג זה התבסס, בין היתר, על החלטת דירקטוריון הבנק, שנתקבלה בקשר עם הנפקת שטרי ההון הנדחים, לפיה אימץ מדיניות הלימות הון, אשר על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) של 6.5% לפחות בכל עת. מידרוג הוסיפה והדגישה כי הדירוג שנקבע נסמך על יחס הלימות ההון הכולל אשר מציג הבנק.

לשם השוואה, להלן נתוני הדירוג הבינלאומי של מדינת ישראל:

שם המדרג	מטבע חוץ – טווח ארוך	מטבע חוץ – טווח קצר	אופק הדירוג	תאריך הדירוג / אישרור דירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A-1	P-1	יציב	דצמבר 2011
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	A+	A-1	יציב	ספטמבר 2011
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A	F-1	יציב	מאי 2011

הליכים משפטיים

תביעות תלויות נגד הבנק

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות, שהגישו נגדם לקוחות הבנק והחברות המאוחדות שלו, לקוחות לשעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו במהלך העסקים הרגיל שלהם. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על-פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להמנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרוייקטים, ובקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין, בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

בביאור 19 ג' לדוחות כספיים מתוארות תובענות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

הליכי גביית חובות

במסגרת מדיניות הבנק והחברות המאוחדות שלו לגבות חובות, במהלך עסקיהם הרגיל, הם נוקטים הליכים משפטיים לגביית החובות, המגיעים להם מחייבים וממי שערבו להם לפרעון חובות החייבים, לרבות מימוש בטוחות, שניתנו להם על ידי החייבים או צדדים שלישיים כלשהם. בכלל האמור לעיל, ננקטים הליכים של כינוס נכסים, פירוק, תפיסת נכסים משועבדים וכיוצ"ב.

הליכים משפטיים נוספים

הליכים בעניין קבוצת Lehman Brothers. ביום 15 בספטמבר 2008 התמוטטה קבוצת Lehman Brothers (להלן: "קבוצת ליהמן"). במועד זה החזיקו הבנק ואי די בי ניו יורק איגרות חוב של חברת האחזקות של קבוצת ליהמן. כמו כן ביצע הבנק עסקאות בנכסים פיננסים מול קבוצת ליהמן. בנוסף, מנוהלים בבנק חשבונות שונים של חברות בקבוצת ליהמן, חלקם עבור לקוחותיה.

ביום 18 בספטמבר 2008 הוטל, לבקשת בנק לאומי, צו עיקול זמני רחב היקף על נכסים וזכויות המצויים בחשבונות קבוצת ליהמן בבנק, בהיקף של עד כ-370 מיליון ש"ח. ביום 12 במרס 2009 נתן בית המשפט המחוזי בתל אביב יפו, תוקף של פסק דין להסכם בין הבנק לבין בנק לאומי. על פי הסכם זה, יאושרו העיקולים על הנכסים, שהוטלו לבקשת בנק לאומי על נכסי החברות מקבוצת ליהמן המוחזקים בידי הבנק, בכפוף לקדימות זכויותיו של הבנק בנכסי חברות אלו מכח זכות הקיזוז המוקנית לבנק.

ביום 17 בנובמבר 2008 מסר הבנק הודעת קיזוז לשלוש חברות מקבוצת ליהמן בגין כל חובותיה של הקבוצה לבנק כנגד הנכסים והכספים של הקבוצה המצויים ברשותו, למעט בחשבונות המנוהלים עבור לקוחות הקבוצה.

ביום 10 בדצמבר 2009 הומצאה לבנק בקשה לבדיון בית משפט, שהוגשה לבית המשפט לפשיטות רגל בניו יורק על ידי Lehman Brothers Inc., נגד בנק לאומי ובנק דיסקונט. במסגרת הבקשה בניו יורק עתרה Lehman Brothers Inc. להחיל את ההקפאה בארה"ב על דיסקונט ולאומי ולהורות להם להפסיק כל הליך בישראל כנגד Lehman Brothers Inc., לבטל את העיקולים על כספיה, ולאפשר לנאמן לכנס את נכסיה בישראל. הבנק טען שהוא כפוף להליכים בבית משפט בישראל.

צו העיקול הזמני, שהוטל לבקשת בנק לאומי על נכסים וזכויות המצויים בחשבונות קבוצת ליהמן בבנק, הוסר בהסכמה בחודש אוגוסט 2011. הבקשה לבדיון בית משפט, שהוגשה לבית המשפט לפשיטת רגל בניו יורק על ידי Lehman Brothers Inc., הוסרה בהסכמה בחודש אוגוסט 2011. ההתחשבנות עם חברה זו הושלמה בהסכמה.

ביום 16 בנובמבר 2010 הומצאה לבנק בקשה של Lehman Brothers Commercial Corporation לקיום הליך גישור (ADR) בקשר להתחשבנות בגין עסקאות בנגזרים שהיו תלויות במועד הקריסה של קבוצת ליהמן. בחודש יולי 2011, התקיים הליך גישור (ADR) בין הבנק לבין Lehman Brothers Commercial Corporation, בקשר להתחשבנות בגין עסקאות בנגזרים שהיו תלויות במועד הקריסה של קבוצת ליהמן. הצדדים קיבלו בהסכמה את הצעת המגשר לפיה הבנק ישלם סך של 6.45 מיליון דולר לסילוק סופי ומוחלט של התביעות ההדדיות בין הצדדים. סכום הפשרה

(המופרש במלואו בספרי הבנק) יועבר לאחר השלמת הליכים פרוצדוראליים.
טרם הושלמה התחשבנות עם שתי חברות אחרות בקבוצת ליהמן.
הליך נגד אידיבי (סוויס). ביום 4 בנובמבר 2011, הוגשה תביעה לבית הדין לעבודה בג'נבה, כנגד אידיבי (סוויס), בסך של כ-2 מיליון פרנקים שוויצריים, על ידי מי שכיהן בעבר כסמנכ"ל אידיבי (סוויס) ומנהל הסיכונים שלו. במסגרת התביעה נטענות טענות שונות בנוגע להתנהלות הבנק בקשר לפיטוריו ולזכויותיו בהקשר זה.
ברקע הדברים יצוין כי בחודש אוקטובר 2010, הגיש התובע, אז עדיין סמנכ"ל ב-אידיבי (סוויס), דוח ובו ממצאים שונים, בינהם ממצאים המצביעים לכאורה על הפרות דין ונהלים. ממצאי הדוח הועברו לבדיקה חיצונית של KPMG (שוויץ) ומעבר להפרות שונות של נהלי הבנק לא נמצאו הפרות דין כנטען. דיווחים מתאימים נמסרו לרשויות בשוויץ.

הליכים משפטיים מהותיים שהסתיימו בשנת 2011

ביום 4 באוגוסט 2008 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים שתי בקשות לאשר תובענה כתובענה ייצוגית, האחת נגד הבנק, דיסקונט גמל בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") והשניה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ, קה"ל ניהול קרנות השתלמות (1996) בע"מ (להלן: "המנהל") והממונה.
המבקשים טענו כי היו עמיתים של קופות הגמל שנוהלו על ידי המנהלים, וכן בעלי חשבון בבנק. לטענת המבקשים, הבנקים נטלו לעצמם שלא כדין את כספי התמורה שקיבלו בגין "העברת השליטה בנכסי קופות הגמל, ניהולם והנאמנות עליהם", וזאת במקום להעביר את התמורה לעמיתי הקופות לפי חלקם היחסי בנכסי קופות הגמל, שכן לטענת המבקשים כספי התמורה הינם פירות שהצמיחו נכסי הקופות. התובעים טענו להפרת דינים שונים וחובות נאמנות מצד החברות המנהלות קופות גמל והבנקים המוכרים.
היקף הנזק הנתבע היה התמורה שהתקבלה בכל אחת מהעסקאות. הנזק מיוחס הן לבנק שקיבל את התמורה, לטענת המבקשים שלא כדין, והן למנהל. לפיכך, היקף הנזק הנטען בתביעה האחת הינו 607 מיליון ש"ח ובתביעה השניה (בהתייחס לבנק ולבנק לאומי) 260 מיליון ש"ח.
ביום 27 במרס 2011 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. ביום 19 במאי 2011 הגישו התובעים לבית המשפט העליון ערעור על ההחלטה האמורה. בחודש מאי 2011, הוגשה בהסכמת הצדדים בקשה לסילוק הערעור תוך ויתור של הנתבעים על הוצאותיהם. במקביל הוגשה בקשה על ידי חלק מבאי כוח התובעים להחלפת המערערים המייצגים במערערים אחרים מתוך הקבוצה. ביום 9 באוקטובר 2011, נמחק הערעור ללא צו להוצאות וכן נדחתה הבקשה להחלפת המערערים המייצגים.

הליכים של רשויות

1. לפרטים בדבר הליכים שונים שמתקיימים מול הממונה על ההגבלים העסקיים ובית הדין להגבלים עסקיים, בעניין פעילות הקבוצה בתחום כרטיסי האשראי, ראו ביאור 33 ב' 1 לדוחות הכספיים ו-"הפעילות בתחום כרטיסי אשראי" בפרק "פרטים נוספים אודות הפעילות במוצרים מסויימים" לעיל.
2. לפרטים בדבר קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה קובעת הממונה שבין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות ובדבר קביעת הממונה כי, כאמור בסעיף 43 (ה) לחוק ההגבלים העסקיים, הקביעה האמורה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי, ראו ביאור 19 ג' 14 לדוחות הכספיים.
3. לפרטים בדבר ביקורת של בנק ישראל בנושא "יישום חוק איסור הלבנת הון" בחברת כאל, ראו לעיל "חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות".
4. לפרטים בדבר התנאים שקבעו המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים, באישורם להסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות, בעניין החזקות הבנק בבנק הבינלאומי הראשון, ראו ביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים.
5. לפרטים בדבר חקירת משטרה ותפיסת מסמכים וחומר מחשב בכאל, ראו ביאור 33 ג' לדוחות הכספיים.

הסכמים מהותיים

להלן יובא תיאור תמציתי של עיקרי ההסכמים אשר עשויים להיחשב מהותיים, שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר הבנק צד להם, או שלמיטב

ידיעתו הוא זכאי לפיהם, כולל הסכמים שהיו בתוקף בתקופה המתוארת בדוח שנתי זה או שהשפיעו על פעילות הבנק באותה תקופה.

הסכם לרכישת אמצעי שליטה בבנק הבינלאומי

על פי הסכם מיום 31 ביולי 1983 שבין הבנק לבין פי.בי. אחזקות בע"מ וחברת בת שלה, שבמסגרתו רכש הבנק מניות רגילות בנות 5 ש"ח של הבנק הבינלאומי אשר הקנו לבנק כ-26% מהון המניות וכ-11% מזכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי הוסכם, בין היתר, שהבנק לא יתערב בניהול הבנק הבינלאומי.

בהסכם הובטח לבנק, שכל עוד יחזיק בלפחות 80% מהמניות של הבנק הבינלאומי שנרכשו על ידו בהסכם (לרבות מניות הטבה וזכויות בגין מניות אלה), תגרום פי.בי. אחזקות לכך, שרבע מחברי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי יהיו מומלצי הבנק, ובלבד שהבנק לא ימליץ על דירקטורים שבחירתם עלולה, לדעת נגיד בנק ישראל, ליצור ניגוד אינטרסים. כמו כן, נקבעה בהסכם האמור זכות סירוב ראשון, לכל אחד מהצדדים, לרכוש את מניות הבנק הבינלאומי שבבעלות הצד השני, במקרה של מכירתן על ידי הצד האחר, בין אם המכירה הינה במסגרת המסחר בבורסה ובין מחוצה לה. זכות הסירוב אינה חלה על מכירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב, בדרך העסקים הרגילה, של עד 20% מההחזקה הכוללת של כל צד. כמו כן, זכות הסירוב אינה חלה במקרה של מכירת מניות הבנק הבינלאומי, על ידי צד כלשהו, לחברת אם שלו או לחברה שבשליטת אותו צד.

רכישת המניות כאמור נעשתה על פי היתר לרכישת אמצעי שליטה, לפי סעיף 34 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, שניתן על ידי נגיד בנק ישראל ביום 20 ביולי 1983, במסגרתו אושר לבנק לרכוש עד 30% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק הבינלאומי. במסגרת ההליכים לקבלת ההיתר לרכישת אמצעי שליטה, הסכים הבנק כלפי בנק ישראל כי הבנק הבינלאומי יתנהל בצורה עצמאית, וכן כי כל הדירקטורים של הבנק הבינלאומי ימונו על ידי פי.בי. אחזקות בע"מ, כאשר מתוכם 25% ימונו לפי המלצת הבנק שתאושר על ידי נגיד בנק ישראל. עוד הוסכם כי הנגיד לא יסרב לאשר את המלצת הבנק כאמור, אלא מנימוקים סבירים ובהתחשב בכך שעלול להיווצר ניגוד אינטרסים במינויים אלה.

חתימת הסכם עם פיבי אחזקות - 2010. ביום 28 במרס 2010, נחתם הסכם בין הבנק לבין פיבי אחזקות, אשר, בין היתר, מגביל את התקופה שבמהלכה בנק דיסקונט יהיה זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט. לפרטים בדבר עיקרי ההסכם ובדבר אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים להסכם, ובכלל זה לוח הזמנים שקבעה הממונה על ההגבלים העסקיים לירידת החזקות בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי, ראו ביאור 6 ה' (1) לדוחות הכספיים.

התחייבויות של הבנק הנוגעות לפעילות בשוק ההון

בחודש אוקטובר 1983, במסגרת הסדר המניות הבנקאיות, הודיע הבנק לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל, בין היתר, כי לא ייזום, במישרין או בעקיפין, פקודות מכירה או קניה של ניירות ערך במסגרת ההוראות הנמסרות לבורסה, לפני המסחר (לידרים) או במסגרת קיזוז פקודות קניה או מכירה לפני המסחר.

כמו כן, אישר הבנק כי יימנע מלעשות, במישרין או בעקיפין, כל עסקה בניירות ערך שהונפקו או שיונפקו על ידי בנקים וחברות אחזקה בנקאיות, אלא עבור לקוחותיו, כולל קרנות נאמנות וקופות גמל. ואולם, הבנק ציין כי אין באמור לעיל כדי למנוע ביצוע עסקאות במהלך העסקים הרגיל.

פטור ושיפוי למי שמכהן או כיהן כדירקטור בבנק ובחברות מוחזקות

בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבעו הוראות בדבר שיפוי מי שמכהן או כיהן, לפי בקשת הבנק, כדירקטור בחברה אחרת, שלבנק עניין בה, כמפורט בביאור 19 ג' 7 א' לדוחות הכספיים. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידו. לפרטים בדבר פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק, ראו ביאור 19 ג' 7 יג' לדוחות הכספים.

הסכמים עם הבנק הבינלאומי הראשון בנוגע להחזקת אמצעי שליטה בכאל

ביום 10 בדצמבר 2006, במקביל להשלמת העסקה לרכישת מניות פישמן בכאל, חתמו הבנק והבנק הבינלאומי הראשון על הסכם המעגן את ההסכמות ביניהם ומסדיר את זכויותיהם וחובותיהם זה כלפי זה כבעלי מניות כאל. ההסכם האמור מתקן הסכם קודם בין הצדדים מיום 29 בספטמבר 2000. ההסדרים שנקבעו בהסכמים אלה חלים, בהתאמה, גם על המניות שנרכשו מהראל.

חוקת העבודה

חוקת העבודה לעובדי בנק דיסקונט לישראל בע"מ נחתמה בשנת 1974 והיא מאגדת בתוכה תנאי עבודה, הוראות משמעת ועוד. לפרטים ראו "יחסי עבודה" בפרק "משאבי אנוש" לעיל.

הסכם למתן הלוואות ושירותים לעובדי המדינה

ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה וזאת בהמשך לזכייתו במכרז של החשב הכללי. לפרטים נוספים ראו "בנקאות קמעונאית - מגזר משקי הבית" בפרק "פעילות הקבוצה לפי מגזרי פעולות עיקריים" וביאור 19 ג' 16 לדוחות הכספיים.

נושאים בתחום הממשל התאגידי

קוד ממשל תאגידי לקבוצת דיסקונט

כחלק מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2007-2011, פעל הבנק לאימוץ "קוד ממשל תאגידי" לקבוצת דיסקונט. מטרת אימוץ הקוד הינה לקיים, ברמת הקבוצה, מדיניות של Best Practice של כללי ממשל תאגידי, אשר ינחו את קבוצת דיסקונט בפעילותה.
בחודש אפריל 2009, הוקמה ועדה אד הוק של הדירקטוריון, אשר פעלה לקידומו ולהשלמתו של קוד ממשל תאגידי.
קוד הממשל התאגידי של קבוצת דיסקונט והצהרת עקרונות ממשל תאגידי בקבוצת דיסקונט אושרו בידי הדירקטוריון, בישיבתו מיום 28 באוקטובר 2009. בהחלטתו קבע הדירקטוריון כי אחת לשנה ייבחנו המסמכים האמורים, על מנת לבחון את התאמתם לעסקי הבנק והסביבה העסקית והרגולטורית בה הוא פועל.
קוד זה נערך, בין היתר, לאור הדינים והכללים השונים החלים על הבנק כתאגיד בנקאי וכחברה ציבורית, תוך התאמתו למאפיינים ולצרכים הייחודיים של קבוצת דיסקונט. בנוסף, במסגרת יישום תכנית הממשל התאגידי, אישר דירקטוריון הבנק בחודש ינואר 2012 נוהל עבודה מול חברות הבת, אשר נועד להסדיר את הממשקים בין הבנק לבין חברות הבת, במטרה להניח תשתית לניהול על בסיס קבוצתי.
במסגרת נוהל העבודה מול חברות הבת, נקבעו מנגנוני פיקוח ובקרה, אשר נועדו להבטיח את התנהלותה התקינה והיעילה של קבוצת דיסקונט, ובכלל זה בקשר עם הנושאים הבאים: פעולות ועסקאות עם צדדים קשורים; פיקוח דירקטוריון הבנק על חברות הקבוצה; ארגון מחדש ושינויים מבניים; גיבוש מדיניות ניהול סיכונים קבוצתית בתחומים שונים.
בחודש אוגוסט 2007 אימץ דירקטוריון הבנק חוות דעת משפטית של מומחה משפטי בעל שם, לפיה עסקאות בין בעלי עניין בבנק לבין חברות בנות יאושרו בהתאם להליכים שנקבעו בדין הישראלי בנוגע לאישור עסקאות עם הבנק עצמו.
יישום קוד ממשל תאגידי בפועל כרוך בגיבוש נהלים, שנועדו להסדיר את פעילות הדירקטוריון וועדותיו, אישור עסקאות עם בעלי עניין, וכן תהליכי העבודה מול חברות הבת. הבנק פועל להשלמת גיבוש נהלי הממשל התאגידי שעניינם אישור עסקאות עם בעלי עניין.

ניהול קבוצתי

הוראות ניהול בנקאי תקין מסדירות, בין היתר, את ההתנהלות הקבוצתית של התאגיד הבנקאי בנושאים שונים. הוראת ניהול בנקאי תקין 301 (בנוסחה המקורי) חייבה את דירקטוריון הבנק לקבוע מדיניות חשיפה לסיכונים שונים (סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכונים תפעוליים, סיכוני נזילות, סיכונים משפטיים וכו') לגבי חברות הבת שלו ושלוחותיו בחוץ לארץ. כמו כן על דירקטוריון הבנק לקבוע מדיניות בכל הקשור למעורבותו בקביעת תנאי העסקה ופרישה של עובדי חברות הבת של התאגיד הבנקאי ולדאוג כי יתקיים דיון בדירקטוריון חברות הבת בדבר התנאים כאמור. על הדירקטוריון להבטיח כי כל פעילות חדשה תאושר על ידו לאחר שעמד על הסיכונים הכרוכים בפעילות החדשה, בחן את המנגנונים בהם ישתמש לניהול, למדידה ולבקרת הסיכונים, יקבע מגבלות כמותיות ויוודא כי קיימים כח אדם, מקורות מימון ותשתית מיכונית וטכנולוגית שתבטיח קליטה וניהול נאותים של הפעילות והתאמה לקיים בתאגיד הבנקאי. כמו כן על הדירקטוריון לקבוע הנחיות שיבטיחו כי תאגידים שבשליטת התאגיד הבנקאי יעבירו לתאגיד הבנקאי את המידע הדרוש לו על מנת לקיים ברמה הקונצרנית מעקב שוטף, פיקוח ובקרה על עסקי הקבוצה ועל היקף הסיכונים. הנחיות אלו יכללו הקמת יחידת מטה מרכזית שתנתח את המידע האמור ותדווח להנהלת התאגיד

הבנקאי על תמצית המידע ועל המלצותיה, על פי מתכונת דיווח שיאשר הדירקטוריון. הוראת ניהול בנקאי תקין 313 מחייבת יישום מגבלות לווה וקבוצת לווים על בסיס מאוחד.

בהוראת ניהול בנקאי תקין 301 החדשה (להלן: "ההוראה החדשה"), שהתפרסמה בחודש דצמבר 2010 (ראו "חקיקה ופיקוח" להלן), נקבע כי הדירקטוריון ידון, יחליט ויקבע הנחיות, לפי הענין, בדבר יעדי האסטרטגיה הכוללת של התאגיד הבנקאי ושל תאגידים נשלטים, לרבות שלוחותיו בארץ ובחוץ לארץ, לרבות הקווים העקרוניים לפעולה והתיאבון לסיכון. בנושא מנגנוני פיקוח ובקרה על תאגידים נשלטים נקבע כי הדירקטוריון יקבע הנחיות כלליות לגבי מבנה הממשל התאגידי בתאגידים נשלטים, כך שיתרום לפיקוח יעיל על הקבוצה.

בהוראה החדשה נכללה, לראשונה, התייחסות למסגרת השיקולים של התאגיד הנשלט ונקבע בה כי על דירקטוריון התאגיד הנשלט להתחשב ביעדי האסטרטגיה הכוללת של הקבוצה, במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת של הקבוצה ובהנחיות הכוללות של הקבוצה בקשר עם מנגנוני הפיקוח והבקרה על תאגידים נשלטים, שנקבעו, בהתאמה, על ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי השולט, ככל שהם מתיישבים עם טובתו של התאגיד הבנקאי הנשלט ועם הוראות סעיף 11 לחוק החברות, שענינו תכלית החברה.

ההוראה החדשה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2012, למעט מספר סעיפים.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של קבוצת דיסקונט, שאושרה בחודש יולי 2011, קבע הדירקטוריון עקרונות לניהול קבוצתי, בשים לב לנסיבותיה של כל חברה בת, תחומי עיסוקה וגודלה. בין היתר נקבע כי בחלק מהתחומים - אסטרטגיה, ניהול סיכונים, ביקורת פנימית, ייעוץ משפטי ומערכות מידע - היחידות הרלבנטיות בבנק ינחו את חברות הבת במתכונת של "הנחיה מקצועית מחייבת". בנושאים מסויימים, בעיקר בנושאי תפעול, הניהול יהיה במתכונת של "ניהול מרכזי", במטרה להביא להתייעלות ולמיצוי יתרונות בינרגיים.

בחודש ינואר 2012 אישר הדירקטוריון את נוהל העבודה מול חברות הבת, שמטרתו להסדיר את הממשקים בין הבנק לבין חברות הבת, במטרה ליצור תשתית לניהול על בסיס קבוצתי ולאפשר לבנק לפקח על פעילות חברות הבת. הנוהל מסדיר, בין היתר, את עקרונות היסוד לניהול קבוצתי, ואת התחומים שינוהלו על בסיס קבוצתי, בהם: אסטרטגיה, תכנון הון, ניהול סיכונים. בנוסף, הנוהל מסדיר את מסגרת הפיקוח והבקרה על חברות הבת, באמצעות פונקציות הביקורת ובקרה שאחראיות על ניהול הסיכונים בתחום אחריותן על בסיס קבוצתי. כמו כן, במסגרת הנוהל נקבעו מנגנוני דיווח של חברות הבת לבנק, ונקבעו כללים לגבי עסקאות הטעונות אישור הבנק, טרם אישורן על ידי חברות הבת.

לפרטים בדבר ניהול סיכונים קבוצתי, ראו "אסטרטגיות ותהליכים" בסעיף "ניהול סיכוני השוק ונזילות" בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל. לפרטים בדבר החובה לקבוע מדיניות בנושא תנאי העסקה ופרישה בחברות הבת, ראו "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" בפרק "משאבי אנוש" להלן.

הביקורת הפנימית בקבוצה בשנת 2011

פרטי המבקר. המבקר הפנימי של הבנק הינו מר ניר אבל, רו"ח, אשר החל את כהונתו ביום 18 במאי 2011 (בתקופה שעד למועד תחילת כהונתו של מר אבל, כיהן מר רפי ביכלר, סגן מנהל מערך הביקורת הפנימית, כממלא מקום המבקר הפנימי). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, אינו נושא משרה בבנק, אינו קרוב של אחד מאלה ולא היה רואה החשבון המבקר או מי מטעמו.

המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146 (ב) לחוק החברות, ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראות סעיף מס' 8 לכללי הבנקאות (ביקורת פנימית).

בנוסף משמש מר ניר אבל גם כמבקר הפנימי של כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, מיום 18 במאי 2011.

דרך המינוי. מינוי המבקר הפנימי אושר בוועדת הביקורת בישיבתה מיום 29 בנובמבר 2010 ובדירקטוריון בישיבתו מיום 12 בדצמבר 2010. המינוי אושר לאור כישוריו והשכלתו של מר אבל וכן לאור ניסיונו המקצועי רב השנים, בביקורת פנימית ובתפקיד של מבקר פנימי ראשי, במערכת הבנקאית. עד למינויו שימש מר אבל, רואה חשבון מוסמך וכלכלן, כמבקר הפנימי הראשי של קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון, מחודש אוגוסט 2006 ועד לחודש מרס 2011, כמבקר הפנימי בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבינלאומי, למעט שתי חברות בחו"ל, וכמבקר הפנימי הראשי של בנק אוצר החייל, מחודש נובמבר 2000 ועד חודש מרס 2011.

זהות הממונה על המבקר הפנימי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית עבודה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה שנתית אשר נגזרת מתוכנית עבודה רב שנתית (תוכנית העבודה הרב שנתית נערכת לתקופה של 5 שנים).

תוכניות העבודה השנתית והרב שנתית (להלן: "תוכנית העבודה") נערכות בהתאם לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992, על פי כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1992 ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין.

תוכנית העבודה נבנתה על בסיס סקר סיכונים כולל, שנערך על פי מתודולוגיות חדשות ומקובלות, והושפעה מהנחיות מקומיות ובינלאומיות (בכלל זה באזל II, COSO, SOX והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בדבר פונקצית הביקורת הפנימית).

בהכנת תוכנית העבודה מעורבים ההנהלה הבכירה של מערך הביקורת הפנימית. לפני הגשתה לאישור מועברת תוכנית העבודה לרואי החשבון המבקרים, ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הדירקטוריון לביקורת ולמנכ"ל, לקבלת הערות והארות.

ועדת הדירקטוריון לביקורת דנה בתוכנית העבודה, ועל פי המלצותיה מובאת התוכנית לאישור הדירקטוריון.

תוכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה בגבולות של 15% מתשומות כוח האדם. סטיה גדולה יותר מחייבת אישור מוקדם מוועדת הביקורת.

תוכנית העבודה המתוכננת בחברות הבת בהן המבקר הפנימי של הבנק או סגנו מונו כמבקר פנים משולבת בתוכנית העבודה השנתית של הביקורת הפנימית של הבנק, תוך התייחסות לכל חברה בנפרד. היקף תוכנית העבודה בכל חברה בת כאמור נידון בוועדת הביקורת של כל חברה ו/או בדירקטוריון שלה.

דוחות הביקורת מדורגים בהתבסס על ממצאי הביקורת.

בתקופת הדיווח לא בוצעו עסקאות מהותיות (כמשמעות מונח זה בהוראות ניהול בנקאי תקין).

ביקורת של תאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל. בתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית יש התייחסות לתאגידים המוחזקים בארץ ובחו"ל. בתאגידים המוחזקים בהם לא נערכת ביקורת על ידי המבקר הפנימי של הבנק, נערכת בקרה כנדרש בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות.

המבקר הפנימי של הבנק מתאם מראש עם המבקר הפנימי של התאגיד המוחזק, נושאים בהם תיערך ביקורת על ידי המבקר הפנימי של התאגיד.

היקף העסקה. המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה ומספר העובדים הממוצע הכפופים לו בקבוצה בתקופת הדיווח היה 118.7 משרות (כולל תקורות; לא כולל 3 משרות במיקור חוץ). בזה 36.5 משרות בתאגידים להם יש מבקר פנימי עצמאי (בנק מרכנתיל דיסקונט, אי די בי ניו יורק, דיסקונט בנק לטין אמריקה ואי די בי (סוויס)). מספר המשרות בביקורת הפנימית נגזר מהנדרש בתוכנית העבודה כפי שאושרה בדירקטוריון.

להלן פרטים על מספר המשרות הממוצע שעסקו בשנת 2011 בביקורת בבנק ובתאגידים מוחזקים בארץ ובחו"ל:

הבנק	63.5
חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר הבנק	16.4
שלוחות חו"ל	2.0
חברות מאוחדות בישראל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי*	20.5
חברות מאוחדות בחו"ל בהם נערכת הביקורת על ידי מבקר פנימי עצמאי	14.0
סך-הכל**	116.4

* בזה: המבקר הפנימי, תקורה – 2 משרות וטיפול בפניות הציבור – 2 משרות.

** לא כולל מיקור חוץ בהיקף של 3 משרות.

עריכת הביקורת. הביקורת הפנימית נערכת על פי הוראות חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, כללי הבנקאות (ביקורת פנימית), התשנ"ג-1993, וע"פ הכללים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

המבקר הפנימי פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, כפי שהן באות לידי ביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין ודוחות ביקורת שנערכו מטעם המפקח על הבנקים.

גישה למידע. למבקר הפנימי הומצאו כל המסמכים והמידע שנדרשו על ידו וניתנה לו גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. בתאגידים מוחזקים ובפעילות מחוץ לישראל הובטח קיום גישה למידע כמפורט לעיל בנוהלי הביקורת הפנימית באותם תאגידים ובהנחיות הדירקטוריון שלהם.

דין וחשבון המבקר הפנימי. כל דוחות הביקורת מוגשים בכתב ומופצים ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, המנהל הכללי, מנהל הסיכונים הראשי, רואי חשבון המבקרים, וחברי ההנהלה הרלוונטיים.

דוח סיכום חודשי תמציתי מוגש ליו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, רואי החשבון המבקרים, והנהלת הבנק.

בכל רבעון, כ-30 יום לאחר תום הרבעון, מגיש המבקר הפנימי דוח מקיף על כל פעילויות הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל באותו רבעון. הדוח הרבעוני מפרט את הממצאים המהותיים בדוחות הביקורת שהוגשו ברבעון הנסקר, את תמצית התייחסות המבוקרים לדוחות וכן מעקב אחר דוחות ונושאים מדוחות רבעוניים קודמים שהטיפול בהם טרם הסתיים.

הדוח הרבעוני נשלח ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי הדירקטוריון, ולמנהל הסיכונים הראשי. הדוח הרבעוני נדון עם המנהל הכללי וחברי

ההנהלה הרלוונטיים ולאחר מכן בוועדת הדירקטוריון לביקורת.

בנוסף מקיימת ועדת הדירקטוריון לביקורת דיונים על דוחות ביקורת ספציפיים שנערכו ביחידות הבנק ועל דוחות מהותיים בחברות הבת, אם עקב הממצאים שנכללו בדוח, או הנושאים המהותיים בהם הוא עוסק, סבורים יו"ר ועדת הביקורת או המבקר הפנימי כי יש מקום לקיים דיון בדוח הספציפי.

אחת לשנה מגיש המבקר הפנימי דוח שנתי (מעבר ל-4 הדוחות הרבעוניים) ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל ולכל חברי הדירקטוריון, המפרט את הנושאים העיקריים שבוקרו במהלך השנה, דרך הטיפול בממצאים ובהמלצות. העתק מהדוח מועבר גם לרואי החשבון המבקרים ולמנהל הסיכונים הראשי.

הדוחות הרבעוניים והדוח השנתי הוגשו ונדונו כלהלן:

- הדוח על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2010, הוגש ביום 16 בפברואר 2011 ונדון בוועדת הביקורת ביום 27 במרס 2011;
- הדוח השנתי על פעילויות הביקורת הפנימית בשנת 2010, הוגש ביום 30 במרס 2011 ונדון בוועדת הביקורת ביום 13 באפריל 2011 ובדירקטוריון ביום 3 במאי 2011;
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הראשון של שנת 2011, הוגש ביום 3 במאי 2011 ונדון בוועדת הביקורת בימים 29 ביוני 2011 ו-7 ביולי 2011;
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השני של שנת 2011, הוגש ביום 31 ביולי 2011 ונדון בוועדת הביקורת בימים 29 באוגוסט 2011 ו-12 בספטמבר 2011;
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון השלישי של שנת 2011, הוגש ביום 13 בנובמבר 2011 ונדון בוועדת הביקורת ביום 1 בינואר 2012;
- הדוח הרבעוני על פעילויות הביקורת הפנימית ברבעון הרביעי של שנת 2011, הוגש ביום 16 בפברואר 2012 ונדון בוועדת הביקורת ביום 12 במרס 2012.

הדוח השנתי על פעילות הביקורת הפנימית בשנת 2011 מוגש בימים אלה.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי. לדעת הדירקטוריון וועדת הדירקטוריון לביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין ויש בהם להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בתאגיד.

תגמול. פרטי התשלומים למבקר הפנימי ורכיביהם מובאים להלן, בסעיף "שכר יו"ר הדירקטוריון ונושאי משרה בכירה". לדעת הדירקטוריון אין בתשלומים אלה כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי.

הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר "פונקצית ביקורת פנימית". ביום 25 בדצמבר 2011, הפיץ הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בנושא פונקצית הביקורת הפנימית. ההוראה מתבססת על מסמך ועדת באזל מחודש אוגוסט 2001, בנושא "ביקורת פנימית בתאגידים בנקאיים ומערכת היחסים של המפקח על הבנקים עם המבקרים", על מקורות בינלאומיים רלבנטיים של רשויות פיקוח בחו"ל, שנבחנו והותאמו למציאות הקיימת בישראל ועל חקיקה ורגולציה מקומית.

בהוראה מוסדרים היבטים שונים של פונקצית הביקורת הפנימית, ובכלל זה:

- מאפייני הפונקציה - התכונות הדרושות על מנת שפונקצית הביקורת הפנימית תוכל למלא את תפקידיה בצורה יעילה ואפקטיבית;
- תפקידי פונקצית הביקורת הפנימית;
- כתב מינוי (צ'רטר) שיינתן לפונקציה;
- היקף עבודת פונקצית הביקורת הפנימית, בשים לב למבנה התאגיד הבנקאי ומורכבות פעילותו;
- שיטות עבודת פונקצית הביקורת הפנימית, בחלוקה לנושאים ותהליכים מרכזיים בעבודתה;
- מעמד המבקר הפנימי;
- מנגנון הדיווח הישיר של פונקצית הביקורת הפנימית לדירקטוריון, באמצעות ועדת הביקורת.

תחילת ההוראה ביום 1 ביולי 2012. הבנק נערך ליישום ההוראה.

ביום 25 בינואר 2012 אישרה ועדת הביקורת כתב מינוי למבקר הפנימי, שתואם את דרישות ההוראה.

מעורבות ותרומה לקהילה

בנק דיסקונט פועל למען הקהילה מיום היווסדו מתוך תפיסה ניהולית כוללת שעל פיה פעילות למען הקהילה היא חלק ממחויבות עסקית

חברתית ותרבותית.
במהלך שנת 2011 נמשכה הפעילות ההתנדבותית במסגרת פרוייקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, במסגרתו עובדי הבנק המתנדבים מיישמים את חזון הבנקאות האנושית הלכה למעשה ותורמים מזמנם ומחום ליבם.
הפעילות ההתנדבותית מגוונת ומעניקה סיוע ותמיכה לקשת רחבה של מרכיבים באוכלוסיה בישראל: ילדים ובני נוער, סטודנטים, חיילים, שכבות מצוקה, קשישים, בעלי מוגבלויות, חולים ועוד.
נוסף על פעילות בפרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה, המתוארת להלן, התבצעה בשנת 2011 פעילות גם בתחום התרבות והאמנות, במתן חסויות ומתן תרומות.
בשנת 2011 נמשכה מגמת התמיכה של הבנק בילדים ובנוער במצבי מצוקה שונים.
ההיקף הכספי של הפעילות. היקף הפעילות בשנת 2011 בקבוצת דיסקונט, ובכלל זה הפעילות במסגרת פרויקט "למען", היה 6,403 אלפי ש"ח, לעומת 7,292 אלפי ש"ח בשנת 2010. בנוסף, נשא הבנק בעלות עובדי היחידה לאחריות חברתית ובעלות גורמים מסויימים נוספים בבנק, שעסקו במישרין בתחומים שונים של אחריות חברתית, במסגרת שעות העבודה, בסכום כולל של כ-1,664 אלפי ש"ח בשנת 2011, לעומת סך של 1,355 אלפי ש"ח בשנת 2010. כמו כן, העלויות השוטפות הישירות של פעילות מרכז המבקרים (שכר צוות ההדרכה ואחזקת מבנה) הסתכם בשנת 2011 בסך של 3,211 אלפי ש"ח, לעומת סך של 4,203 אלפי ש"ח בשנת 2010. הוצאות שונות, ובכלל זה הוצאות הפקת הדוח החברתי והשתתפות הנהלת הבנק במימון המסע לפולין, הסתכם בשנת 2011 בסך של 433 אלפי ש"ח, לעומת 445 אלפי ש"ח בשנת ש"ח.
את העשייה החברתית והמעורבות הקהילתית מבצע הבנק בתחומים הבאים:

תרומות

התרומות מופנות בעיקר לאגודות, מועדונים, בתי חינוך, ארגוני בריאות, ואחרים, העוסקים בטיפול בילדים וברווחת הפרט. בין התרומות שהבנק תרם בשנת 2011 ניתן לציין את התרומות לעמותות הבאות: יד עזר לחבר, בית חם לילדים מונשמים, יד שרה, אילן, אקים, האגודה לקידום החינוך ביפו, חינוך לפסגות, אלו"ט, האגודה הישראלית לטרשת נפוצה, וראייטי, בית חולים רעות, עמותת "מגדל אור", מוזיאון נחום גוטמן, הקרן לקידום בני העדה הדרוזית ועוד.

פרויקט "למען" - עובדי דיסקונט למען הקהילה

בשנת 2011 נמשכה הפעילות העניפה, תוך התמקדות בפעילות התנדבותית במסגרת עמותות שונות הפועלות למען נוער במצבי סיכון ומצוקה ובסיוע לעמותות שונות.
ראויים לציון הפרוייקטים הבאים, אשר התקיימו בשנת 2011:
פעולות התנדבות יחידתיות. במהלך השנה הצטרפו יחידות נוספות בבנק לפעילות ההתנדבותית במסגרת היחידה, ובכלל זה:
חטיבת נכסי לקוחות - בחרו לפעול בארבעה מוקדי התנדבות: מעון נעמת בבת ים (ילדים בסיכון), בית חולים וולפסון, מועדון עיוורים בבת ים, עמותת "רוקדים על גלגלים".
בי"ס "יוהנה ז'בוטינסקי" בבאר יעקב המטופל במסגרת "הזנק דיסקונט", אומץ במסגרת פרויקט התנדבותי ייחודי, משותף למרחב השפלה ולחיילי פלגה 916.
מועדונית "אלמוג" בחולון (ילדים בסיכון) - אומצה על ידי עובדי סניף חולון. הסניף רתם לפעילות גם את לקוחותיו.
מועדון גיל הזהב בחולון אומץ על ידי עובדי סניף התעשיה חולון.
בי"ס "ברנקו וייס" - עובדי סניף רמלה מאמצים את ילדי בית הספר, ילדים בסיכון שאינם מצליחים להשתלב במערכת החינוך הפורמלית.
עמותת "שמחה לילד" - העמותה אומצה על ידי עובדי סניף הלאום בירושלים. העמותה מעניקה סיוע רפואי ומנטלי לילדים החולים במחלות כרוניות כגון אפילפסיה, ניוון שרירים ועוד.
דיור מוגן - עובדי סניף בית וגן החליטו לאמץ את "הדיור המוגן" השוכן סמוך לסניפם.
מועדונית לאמהות חד הוריות - עובדי סניף אבן גבירול החליטו לאמץ את ילדי המועדונית, המונה 15 ילדים בגילאי 5-10.
מועדונית צ.ב.ע. - אומצה על ידי עובדי סניף מגדל העמק, שחידשו את פעולתם ההתנדבותית.
בי"ס "מקווה ישראל" - עובדי חטיבת התפעול והלוגיסטיקה בחרו לאמץ את בני הנוער הלומדים בבית הספר בחולון, אשר פועל במסגרת פרויקט "הזנק דיסקונט".

מעון לנשים מוכות בת"א - המועדון אומץ על ידי עובדי סניף הגוש הגדול, בתגבור עובדי מרחב תל אביב.
פעילות בחג פורים. לקראת חג פורים קיימו מתנדבי הבנק אירועים במוקדי התנדבות בהם הם פועלים בקרב האוכלוסיה הבוגרת, חולים, חיילים ועוד. ראויה לציון המסיבה שנערכה בבי"ח שניידר בפתח-תקווה, בהשתתפות כ-60 מתנדבים ממגוון יחידות וסניפים וכן גמלאי הבנק. הפעילות כללה, מסיבה בהשתתפות ליצנים, בובות ענק, בובות מתנפחות, תחנות הפעלה, כיבוד עשיר, חלוקת משלוחי מנות וביקור במחלקת הילדים (כולל המחלקה האונקולוגית) בליווי ליצנים ומתנדבי הבנק.
פעילויות חנוכה במקומות ההתנדבות. עובדי הבנק ערכו חגיגות חנוכה במוקדים בהם הם פעילים כמתנדבים: מועדוניות ילדים, מועדוני קשישים, בתי ספר, מעון לנשים מוכות, מרכז לנגמלי סמים, מע"ש (אוכלוסיה בוגרת בעלת צרכים מיוחדים), ילדים בעלי צרכים מיוחדים, בתי חולים ועוד.
פרוייקט "אמץ לוחם". בנק דיסקונט המשיך בשנת 2011 את תמיכתו במיזם האגודה למען החייל. במסגרת זו המשיך הבנק לאמץ את "פלגה 916" של חיל הים, האחראית על אבטחת חופיה הדרומיים של ישראל. הבנק מסייע לפלגה בתרומה כספית ובפעילות התנדבותית. התרומה היא סך של 100 אלף ש"ח בשנה והיא נועדה למימון פעולות לרווחת החיילים.
בנוסף לתרומה הכספית, משלב הבנק פעילות התנדבותית של עובדי סניף אשדוד. כמו כן, חיילי הפלגה משתתפים באירועים שונים של הבנק.
פרוייקט "אופק לילדינו". במהלך חודשי הקיץ מועסקים בבנק בני נוער לקויי ראייה הפעילים בעמותת "אופק לילדינו", זו השנה החמישית ברציפות. לפני תחילת עבודתם, ניתנת לבני הנוער הכשרה, כהכנה לעבודה בבנק. להכשרה נקבעו שני מועדים בהם בני הנוער הגיעו עם רכזי העמותה למכללת דיסקונט, שם קיבלו כלים בנושאי כישורים ומיומנויות בעבודה וכן הדרכה בנושאי אבטחת מידע, קאוציינג, הערכה עצמית ועוד.
בזאר מוצרים שהוכנו על ידי בעלי צרכים מיוחדים. הבנק סייע בהקמת בזאר (במתחם הבנק) בו נמכרו לעובדי הבנק מוצרים שיוצרו על ידי בעלי צרכים מיוחדים המועסקים באמצעות עמותות שונות, כגון: עמותות "אנוש" ראשון לציון (נפגעי נפש),"בית מיטל" (מסגרת לחינוך מיוחד לבוגרים) ובי"ס חלץ לחינוך מיוחד (ילדים). ההכנסות מהמכירות הוקדשו להמשך פעילות העמותות.
"קרן דיסקונט" באגודת "עזרא למרפא". הבנק המשיך את תמיכתו בקרן, זו השנה השלישית ברציפות, אשר מיועדת לסיוע רפואי. פניות בנושא בריאות שמתקבלות בבנק מועברות לאגודה ונבחנות על היבטיהן השונים. במקרים בהם הפניה נמצאת ראויה, הסיוע ניתן מתוך קרן דיסקונט באגודה.
סיוע למשפחות נזקקות לקראת ראש השנה ופסח. בהתאם למסורת, נרתם הבנק גם השנה לסייע למשפחות מעוטות יכולת. הבנק רכש כרטיסי מזון טעונים ב-300 ש"ח, בהתאמה, אשר חולקו ישירות למשפחות הנזקקות על ידי עובדי הבנק, בתיאום עם מחלקות הרווחה בעיריות ובמועצות המקומיות, שבשטחן מצוי סניף דיסקונט.
פרוייקט "מלאכי יום הולדת". בחודשים האחרונים הצטרפו מספר סניפים במרחב השפלה לפרוייקט, שמטרתו אימוץ מועדוניות ילדים בסיכון גבוה באזור הגיאוגרפי בו פועל הסניף. הפעילות העיקרית המתקיימת היא חגיגת ימי הולדת לילדי המועדונית. הסניפים המתנדבים קיבלו ערכות הפעלת משחקים מעמותת "מלאכי יום הולדת" ותקציב מהבנק למתנות וכיבוד.
עמותה לקידום החינוך ביפו. נמשך שיתוף הפעולה עם העמותה, הכולל התנדבות עובדים במועדוניות העמותה ותרומה כספית של הבנק. העמותה מאפשרת מגוון תוכניות חינוך, רווחה והעשרה לאלפי ילדים בסיכון. הסיוע ניתן לילדים ממשפחות מרקע סוציו-אקונומי נמוך ומאפשר להם סיכוי גבוה להצלחה בחיים.
אתר "למען הקהילה". באתר העובדים באינטראנט פועל אתר "למען הקהילה". האתר כולל תכנים עדכניים אודות פעילות הבנק למען הקהילה, פירוט הפעילויות ההתנדבותיות של יחידות הבנק השונות, ופרטים אודות מקומות התנדבות נוספים אליהם ניתן להצטרף.

"הזנק דיסקונט" - פרוייקט הדגל של בנק דיסקונט

בשנת 2005 חבר בנק דיסקונט לעמותת "הזנק לעתיד", ואימץ את התוכנית המתמקדת בתלמידים מהפריפריה המתקשים בלימודיהם. מטרת התוכנית היא לסייע לתלמידים לסיים את לימודי התיכון כשבידיהם תעודת בגרות מלאה, שתאפשר להם בעתיד להמשיך ללימודים גבוהים. שם התוכנית "הזנק דיסקונט".
הבנק שותף הן בתמיכה כספית בעמותה והן בהובלה וקידום הפעילות בה. נציגי הנהלת הבנק חברים בוועד המנהל של העמותה ועובדי הבנק נוטלים חלק בפעילות התנדבותית במסגרת תוכניות העמותה, בין היתר במתכונת של אימוץ בתי ספר שמשתתפים בפרויקט על ידי סניפים ויחידות מיחידות הבנק.
קרן ניסים אלג'ם ז"ל. בחודש ינואר 2007 השיק הבנק קרן מלגות ללימודים אקדמאים. הקרן הינה על שמו של מר ניסים אלג'ם ז"ל, שנפטר בשנת 2006. מר אלג'ם עבד בבנק כ-40 שנה ובתפקידו האחרון כיהן כסמנכ"ל וראש החטיבה המסחרית. במסגרת הקרן, מקצה הבנק מדי שנה תרומה למימון לימודיהם האקדמאיים של בני נוער בוגרי תוכנית "הזנק דיסקונט", אשר השלימו בהצלחה את לימודי הבגרות. הקרן

תאפשר לבוגרי "הזנק דיסקונט" המשך לימודים אקדמאים במוסדות להשכלה גבוהה.

דוח על אחריות תאגידית

על רקע ההתפתחויות בנושא הדיווח על אחריות תאגידית ולאור החשיבות שהפיקוח על הבנקים מייחס לפעילות התאגידים הבנקאיים בתחום זה, פרסם המפקח על הבנקים, ביום 3 באוקטובר 2011, חוזר על פיו יידרשו התאגידים הבנקאיים העומדים בראש הקבוצות הבנקאיות, לפרסם דוחות לתקופה של עד שנתיים על אחריות תאגידית ובכלל זה: אתיקה בעסקים, ממשל תאגידי, מחוייבות לאיכות הסביבה, מעורבות בקהילה וכיוצ"ב.

יצויין כי הבנק פרסם כבר שני דוחות על אחריות תאגידית.

מעורבות ותרומה לקהילה בחברות הבת העיקריות

להלן יובאו כמה פרוייקטים בולטים אשר מתבצעים במסגרת חברות הבת העיקריות:

Dreamnight at the Zoo. פרויקט חברתי בינלאומי, שהחל בגן החיות של רוטרדם בהולנד בשנת 1996 ופועל כיום בכ-23 מדינות בעולם. גני החיות שהצטרפו לפרוייקט פותחים את שעריהם בחינם לערב מיוחד. כאל לקחה על עצמה להוביל את הפרוייקט בישראל. בשנת 2011 צוינה שנה שישית לפעילות זו, במסגרתה הוזמנו לספארי למעלה מ-1,000 ילדים המאשפזים בבתי חולים ברחבי הארץ וחניכים מעמותת אקו"ם עם בני משפחותיהם.

"שיעור אחר". בשנת 2010 חברה כאל לעמותת "שיעור אחר", אשר מתעלת את הידע המצוי בציבור לטובת קורסי העשרה המועברים בבתי ספר שונים, על ידי עובדי המגזר הציבורי והעסקי. עובדי כאל נרתמו למערך ההתנדבותי של העמותה וסיפקו לילדי בית ספר "הדרים" באור יהודה טעימה מעולם החברות העסקיות בכלל ומהעולם הפיננסי בפרט.

עמותת אקו"ם. בשנת 2011 המשיכה כאל את השותפות עם העמותה. במהלך השנה הוצגו במסדרונות החברה תערוכות מתחלפות של חניכים תלמידי אקו"ם. במסגרת התרומה הכספית לעמותת אקו"ם והפעילות החברתית-התנדבותית של כאל ועובדיה, יזמה כאל את פרוייקט שיפוץ המועדוניות לילדי אקו"ם. בשנת 2011 סייעה כאל בשיפוץ מועדוניות נוספות.

יער כאל. במסגרת שיתוף פעולה עם קק"ל נתרם גן של עצים למען שיקום יערות הכרמל. העצים שנתרמו הם ביחס לכרטיסי כאל שהנפיקו עובדי קק"ל.

במלאת שנה לאסון הכרמל, יצאו עובדי כאל לעבודה יערנית למען שיקום יערות הכרמל, בשיתוף עם קק"ל.

מוקד טלפוני לאיסוף תרומות. כאל העמידה מוקד טלפוני ייעודי לטובת עמותת חו"ם. במשדר התרמה רדיופוני הופנו התורמים לנציגי השירות הטלפוני במוקדים בגבעתיים ובמודיעין-עילית, אשר גייסו למעלה מ-2 מיליון ש"ח.

פרוייקט הזנק במגזר הערבי. בשנת 2011 המשיך בנק מרכנתיל דיסקונט את הפרוייקט בתחום החינוך, שהחל בשנת 2008 בשיתוף עם עמותת "הזנק", במסגרתו מימן השנה 72 מלגות לימודים במוסדות אקדמאיים, לסטודנטים במגזר הערבי שנמצאו ראויים למלגה, בתמורה להתחייבותם לתרום מזמנם לפעילות בקהילה. עלות הפרוייקט הסתכמה בכ-0.6 מיליון ש"ח בשנת 2011.

"מחשב לכל ילד". בנק מרכנתיל דיסקונט תרם גם השנה ערכות מחשב לילדים ממשפחות מעוטות יכולת, באמצעות עמותת "מחשב לכל ילד" (שבחסות ממשלת ישראל). התרומה השנה הגיעה ל-100 ערכות מחשב, בעלות כוללת של כ-0.1 מיליון ש"ח.

השתתפות בפרוייקט חינוכי. בנק מרכנתיל דיסקונט נטל גם בשנת 2011 חלק בפרוייקט של עמותת יד אליעזר, במסגרתו העניק 400 מלגות לאברכים, בעלות כוללת של כ-0.4 מיליון ש"ח, בתמורה להתחייבותם לשמש כחונכים לילדים ממשפחות מצוקה במגזר החרדי.

פרוייקט אמץ לוחם. בנק דיסקונט למשכנתאות הצטרף לפרוייקט ואימץ החל משנת 2007 את גדוד 405 של חיל התותחנים. האימוץ מחייב את בנק דיסקונט למשכנתאות בתרומה שנתית של 100 אלף ש"ח, למשך 3 שנים. בתחילת שנת 2011 התחייב בנק דיסקונט למשכנתאות ל-3 שנים נוספות. לצד תרומת הכספים, משתתפים עובדי בנק דיסקונט למשכנתאות באירועים הנערכים על ידי הגדוד, ומביעים את תמיכתם בפעילות הגדוד ובחייליו. בנק דיסקונט למשכנתאות החליט להמשיך את אימוץ הגדוד לשלוש שנים נוספת.

פעולות התנדבות בבנק דיסקונט למשכנתאות. במהלך החגים חילקו עובדי בנק דיסקונט למשכנתאות למשפחות נזקקות ברחבי הארץ, כרטיסים מגנטיים המאפשרים רכישת מוצרי מזון. בנוסף, בנק דיסקונט למשכנתאות מקיים מזה שנתיים פרוייקט משותף עם המשלמה לפיתוח יפו (גוף של עיריית תל אביב-יפו המתמקד בפיתוח יפו). במסגרת הפרויקט מפעיל בנק דיסקונט למשכנתאות, על בסיס שבועי, תחנת סיוע לימודי ביפו, לטובת ילדי בני העדה האתיופית.

העסקת עובדים בעלי צרכים מיוחדים

כחלק ממדיניות גיוס עובדים, מאפשר הבנק לאנשים בעלי צרכים מיוחדים, שבדרך כלל אינם נקלטים במקומות עבודה, להשתלב בתפקידים בבנק על פי יכולתם ובהתאם לצרכי הבנק. מהלך זה מאפשר לאנשים אלה חלון הזדמנויות לתפקד כאזרחים מן השורה, המפרנסים עצמם בכבוד.

"הרצלילינבלום" - מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית

"הרצלילינבלום", מוזיאון לבנקאות ונוסטלגיה תל אביבית, הנו נדבך נוסף במסורת ארוכת שנים של תרומה לקהילה. המוזיאון מאפשר ללמוד מקרוב את ההסטוריה והכלכלה הישראלית מאז ראשית המאה שעברה. המוזיאון ממוקם בבניין לשימור בן 100 שנים, מראשוני הבתים של אחוזת בית. במקום ניתן דגש רב לשחזור הבית המקורי, "בית שיף", שנבנה במקור כבית מגורים.

מבקרים. החל מפתיחתו, בחודש מאי 2009, ארח המוזיאון כ-110 אלף מבקרים ממגוון קהלים: קבוצות מאורגנות, צעירים, חיילים, תלמידים, סטודנטים ועוד. בשנת 2011 ארח המוזיאון כ 45 אלף מבקרים במסגרת 1,200 פעילויות מכל הסוגים.

סיורים. המוזיאון מציע לקהל הרחב סוגי סיורים שונים, כגון: סיורים בעלי דגשים הסטורים; סיורים בעלי דגשים כלכליים-בנקאיים; סיורים הכוללים הדרכה גם בסביבת המוזיאון (אזור אחוזת בית); סיורים הכוללים הרצאות מגוונות; סיורים הכוללים הדרכות בתערוכות מתחלפות.

כנסים ואירועים. המוזיאון מארח כנסים ואירועים שונים שיוזם הבנק, בשנת 2011 התקיימו למעלה מ-50 ארועים לחברות, פורומים וארגונים עסקיים, ליחידות הבנק וללקוחות יחידות הבנק. במהלך השנה התקיימו כ-60 מפגשים של "חלון לבנקאות" - מפגשי הכרות של עובדים חדשים וותיקים עם הבנק.

סדנאות לילדים. במהלך החופשות בבתי הספר התקיימו 216 סדנאות לילדים: 174 סדנאות לילדים בנושאים כלכליים, 42 סדנאות בנושאים הסטורים ו-14 סדנאות לגילאי 4-6 (בשיתוף מוזיאון "עין דור").

תערוכות מתחלפות. במוזיאון מוצגות תערוכות מתחלפות שונות, ובכלל זה תערוכות מאוסף האומנות של הבנק. בין התערוכות הבולטות בשנת 2010 ניתן לציין את אלה:

"שאר רוח". תערוכה מיצירות מנהלים בכירים במשק, שנערכה בחודש מרס 2011. מיזם משותף לפורום ראשי המשק, בנק דיסקונט, מוזיאון הרצלילינבלום ועתון גלובס. ההכנסות ממכירת היצירות הוקדשו להקמת מרכז חברתי, חינוכי ותרבותי לחיילים בודדים בבית החייל ברמת גן.

מתפוז ל-@ - אין זו אגדה. תערוכה מפריטים נוסטלגיים של ראשית התעשיה בארץ, ועד לפיתוחים רפואיים כחול לבן "חמים מהתנור", שהוצגו בתערוכת "מדיקה" שהתקיימה בחודש נובמבר 2010 בדיסלדורף גרמניה. מדינת ישראל הצטרפה בשנת 2010 כחברה בארגון ה-OECD, הידוע גם בכינוי "מועדון המדינות המתועשות", אשר חקק על דגלו שיתוף פעולה ופיתוח כלכלי. אירוע חשוב זה הביא את המוזיאון לאצור תערוכה המציגה שלבים, הישגים ומגמות בהתפתחות התעשייה והכלכלה בישראל. מ-"תפוזי ג'אפה", ראשיתה של התעשייה בארץ, בתחילת המאה העשרים, ועד ל-@ - תזכורת לעידן האינטרנט והה-טק. בחלל אחד במוזיאון פרושות על ציר זמן תחנות שונות בהתפתחות התעשיה בארץ. חלל נוסף עוסק ביחסי הגומלין ובתרומה של הכלכלה והתעשיה לחינוך ולדו קיום עם שכנותינו וכן מציג פריצות דרך "כחול לבן".

תערוכת "מעגלי החיים". לרגל יום העצמאות ואירועי יום הזכרון לחיילי צהל, הוצגה במוזיאון תערוכת הציורים "מעגלי החיים", של האמן דוד מי טל. התערוכה עסקה במעגלי החיים הסובבים את משפחת האמן, המתמודדת עם השכול והכאב, והוקדשה לחיילי חטיבת גולני ולזכר בנו של האמן, סא"ל אמיר מי טל, מג"ד בגולני שנהרג במבצע בלבנון ביום 12 לדצמבר 1988, במבצע "כחול וחום". בארוע הפתיחה נטלו חלק מפקדי חטיבת גולני וחיילי הסיירת של החטיבה, סגן הרמטכ"ל, אלוף משה קפלינסקי, הרמטכ"ל הפורש רב-אלוף (במיל.) גבי אשכנזי, והנהלת הבנק.

"מטבע העתיד". כ-20 אמנים מציגים את חזונם כיצד יראו מטבעות הכסף בעוד 20 שנה.

תערוכת "סוסקין - המצלמה העיר והבית". התערוכה נפתחה ביום 22 בספטמבר 2011, ובאירוע הפתיחה השתתפו כ-250 מבקרים. אברהם סוסקין (1881-1963) נודע "כצלם של תל אביב" וכמי שצילם את האירוע ההיסטורי של הגרלת המגרשים של "אחוזת בית", בחודש אפריל 1909, כשהנוף התל אביבי לא היה אלא רצועת ים ודיונות של חול. סוסקין, שהחל לצלם את ארץ ישראל לפני יותר ממאה שנים, תיעד את הקמתה של הארץ, את הקמתה של תל אביב, את מנהיגי היישוב, את ראשוני היישוב בעיר ובכפר ועוד.

ייחודה של התערוכה, בהתמקדות בתפר שבין סוסקין הציבורי והפרטי. בתערוכה מוצגים לצד צילומיו הקלאסיים גם נסיונות אומנותיים שערך ומבחר מחפציו האישיים.

מירוץ גולני. בחודש יוני 2011, לרגל מרוץ גולני השנתי, נבחר המוזיאון להיות אחד היעדים במרוץ גולני. 80 מחיילי החטיבה הגיעו לצפות בסרט שהוקרן במוזיאון הבנק, על מורשת חטיבת גולני.

סיורי יום האהבה. בליל יום האהבה התקיימו סיורים קצרים, בני 40 דקות, בנושא "סיפורי אהבה תל אביביים".
לילה לבן בתל אביב. במסגרת אירועי הלילה הלבן נערכו במוזיאון 18 סיורים לכ-500 מבקרים והוקרן על חזית המוזיאון סרט אודות הצלם אברהם סוסקין.
שיתוף פעולה עם משרד החינוך. מאז הוקם המוזיאון, ביקרו בו עשרות בתי ספר, תלמידים מכיתות ב' עד י"ב, כאשר לכל שכבת גיל מותאמת תכנית סיור הולמת.
השנה מיקד המוזיאון את פעילותו בתחום החינוך לתכנון סיורים ייחודיים לתלמידים הלומדים 5 יחידות באזרחות ובמדעי החברה.
לשם כך נבנו 3 תוכניות לימוד:
- הבורסה השקעה מושכלת;
- המדיניות המוניטרית בישראל - בנק ישראל: עצמאות ועוצמה;
- מפגשים עם העולם החברתי-כלכלי בישראל: הגישה הסוציאל-דמוקרטית מול הגישה הניאו-ליברלית.

ביום 12 בינואר 2012 ביקר במוזיאון שר החינוך, מר גדעון סער, וסמך ידו על התוכניות האמורות.
השנה השתתפו בתכנית, המשתרעת לאורך יום לימודים שלם, כ-25 בתי ספר.
הכרה במוזיאון כבאתר מורשת. מוזיאון הרצלינבלום קיבל, באמצעות המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל, הכרה רשמית להיותו אתר מורשת במדינת ישראל ובכך הצטרף לעוד כ-100 אתרים כאלה בארץ. במעמד הסרת הלוט משלט השימור, שנקבע בחזית הבית, נכחו, בין היתר, שרת התרבות והספורט, גב' לימור לבנת, יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל וחברי הנהלת הבנק.

דירוג "מעלה" 2011

בחודש יוני 2011, פורסם דירוג מעלה לשנת 2011. הבנק דורג זו השנה השלישית ברציפות בקטגוריית הפלטינה, הקטגוריה לחברות עם הציונים הגבוהים ביותר.
הדירוג מתבסס על קריטריונים מפורטים בשישה תחומים מרכזיים של אחריות תאגידית: איכות הסביבה, אתיקה בעסקים, זכויות אדם וסביבת עבודה, מעורבות בקהילה, ממשל תאגידי ודיווח חברתי סביבתי. דירוג מעלה מדרג חברות ציבוריות ופרטיות מהגדולות במשק, ומאפשר להן להיכלל בדירוג מעלה ובמדד מעלה בבורסה לניירות ערך.
בשנת 2011 השתתפו בדירוג 85 חברות שמחזורן הכספי הכולל מהווה כ-60% מהתוצר העסקי של ישראל.

"מצעד החיים"

בחודש מאי 2011 השתתפה, בפעם התשיעית משלחת של עובדי קבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים" מאושויץ לבירקנאו, המתקיים מידי שנה ביום הזכרון לשואה ולגבורה. המשלחת מנתה כ-70 איש מקרב עובדי הבנק. בכך נמשכת מסורת שהחלה בשנת 2003, של השתתפות משלחות מקבוצת דיסקונט ב"מצעד החיים", כאשר ההנהלה וועד העובדים משתתפים במימון הנסיעה.

אמנות

אוסף האמנות של דיסקונט מונה כ-1,700 יצירות מקור וכ-4,000 הדפסים, של מיטב האמנים הישראליים, המהווים פסיפס מרתק ומגוון של עשייה לאורך יותר מיובל שנים וכולל פסלים, תמונות, שטיחי קיר, וידיאו ארט וצילומים. אוסף האמנות של הבנק נחשב לאחד האוספים האיכותיים בתחום האמנות הישראלית.
השאלת יצירות אמנות. בשנת 2011 נמשך שיתוף הפעולה עם מוזיאונים שונים, במסגרתו הושאלו יצירות מאוסף האמנות של הבנק.
לרגל יום העצמאות, השאיל הבנק 5 יצירות וידיאו ארט שהוצגו על מסכים בנציגות ישראל בבוסטון.
פרוייקט האמבטיה של יחזקאל שטרייכמן. משפחת שטרייכמן העבירה לאוסף האמנות של הבנק את 350 אריחי האמבטיה שיצר יחזקאל שטרייכמן בשנות ה-70 המוקדמות. עבודות פירוק, ניקוי ושימור של חלקי הקרמיקה והצגתם מחדש על גבי לוחות, בוצעו על ידי משמרים מקצועיים מטעם הבנק. בסיום העבודה יוצג הפרוייקט במוזיאון אשדוד לאמנות.
סיורים מודרכים לקהל. הסיורים המודרכים באוסף האמנות של הבנק נערכים בימי שישי בבוקר במגדל דיסקונט. במהלך שנת 2011 נערכו למעלה מ-60 סיורים שבה לקחו חלק למעלה מ-1600 אורחים.

אתר מוזיאון דיסקונט. הבנק רואה חשיבות רבה בשימור ובטיפוח אוסף האמנות של הבנק וגאה להציג מבחר מהיצירות הכלולות בו לקהל הרחב באמצעות אתר מוזיאון דיסקונט. המבחר באתר ערוך על פי נושאים באופן המאפשר לקהל הרחב ללמוד על מבנה האוסף ועל תרומתו של הבנק לחיי התרבות והקהילה בישראל. כתובת האתר: http://www.discountbank.co.il.

מופעי תרבות

"אאידה למרגלות המצדה". לאחר ההצלחה הגדולה של "נבוקו למרגלות המצדה" בשנת 2010, חזר הבנק ונתן חסות, בשיתוף האופרה הישראלית, לשני מופעים של האופרה "אאידה", שנערכו למרגלות המצדה בחודש יוני 2011. לקוחות הבנק ועובדיו הגיעו למופע באמצעות הסעות מאורגנות וזכו לחוויה אמנותית מרגשת ויוצאת דופן.

חסויות

במהלך שנת 2011 העניק הבנק חסויות לגופים ולפעילויות המקדמים יעדים בתחומי החברה, הספורט, התרבות, האמנות והחינוך, והעסקים.

חסויות בתחום התרבות, האמנות והחינוך

תיאטרון עדות. זו השנה הרביעית בה הבנק נותן חסות למפעל תיאטרון עדות, המנציח את סיפוריהם של ניצולי שואה על בימת התיאטרון, ולאחר מכן במפגש בין דורי בין תלמידי תיכון לבין ניצולי שואה.

חסות לתערוכה "שותפי על". בחודש ספטמבר 2011, נתן הבנק חסות לתערוכה במוזיאון תל אביב לאמנות, בהשתתפות האמנים שי אזולאי וראובן ישראל.

חסות לסרט בנושא מצב הניצולים. הפקת סרט המשך ל"מוסר השילומים", העוסק במצבם של ניצולי השואה בארץ ובעולם. הסרט שודר בערוץ 1 ביום השואה.

חסות לסרט תיעודי אודות עמותת "הזנק". הפקת סרט תיעודי על פעילות "הזנק לתעשיה" של עמותת הזנק.

ארגון המורים. חסות לועידת ישראל לחינוך שהתקיימה באירפורטסיטי בהשתתפות חברי ארגון המורים.

עמותת יד לשריון. חסות לערב עיון שקיימה העמותה בנושא מורשת קרב של חיל השריון.

אנסמבל סולני תל אביב. חסות לערב גאלה לרגל עשור להיווסדו של אנסמבל תל אביב.

חסויות בתחום הספורט

חסות למועדון הספורט של אוניברסיטת תל אביב. ניתנה חסות למועדון, שבמסגרתו מתקיימת פעילות ענפה לציבור הסטודנטים.

חסות לאיגוד הכדורסל. במסגרת החסות נהנו לקוחות הבנק מהטבות ברכישת כרטיסים למשחקי הכדורסל של נבחרת ישראל.

הפועל ירושלים. חסות משנה לקבוצת הכדורסל של הפועל מגדל ירושלים.

חסויות בתחום איכות הסביבה, מדע ועסקים

כנס מחקר ופיתוח בערבה. חסות ליום פתוח בערבה, שהינו תערוכת החקלאות הגדולה בישראל, שבה מוצגים החידושים האחרונים בתחום החקלאות המודרנית.

כנס הרצליה. חסות לכנס הרצליה, המתמקד באינטראקציה בין כלכלה, חברה וממשל. יו"ר דירקטוריון הבנק, ד"ר יוסי בכר, השתתף במושב הכלכלה הגלובלית.

שבוע היזמות הגלובלית. באירוע בינלאומי בנושא יזמות חבר הבנק לעמותת "שבוע היזמות הגלובלית" וניתנה הרצאה על "מוזיאון הרצלילנבלום", המהווה דוגמה ליזמות ייחודית.

כנס בנושא ברית קופת הגמל. הכנס התקיים באילת בהשתתפות מנהלי השקעות ודירקטורים של קופות גמל מפעליות ונציגי יחידות המספקות שירותים לגופים אלה מטעם בנקים ובתי השקעות.

חסויות בתחום הבריאות

העמותה למלחמה במחלת AT. חסות לאירוע העמותה, במופע בכורה להצגה "סוף טוב" של תיאטרון הקאמרי.

אגודת ידידי המרכז הרפואי בני ציון. חסות ליום בריאות לעידוד המודעות לבריאות האשה, שהתקיים בחיפה.
המרכז הרפואי וולפסון. חסות לערב גאלה של ידידי המרכז הרפואי וולפסון, לקידום מחלקת הילדים של המרכז הרפואי.

שכר רואי החשבון המבקרים[1][2]

להלן הפרטים של השכר ששולם לרואי החשבון המבקרים (באלפי ש"ח):

	המאוחד		הבנק	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2011	2010	2011	2010
עבור ביקורת[3] :				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	19,937	*19,351	7,607	7,598
עבור שרותים נוספים:				
שירותים הקשורים לביקורת[4] :				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	4,365	*5,280	3,825	4,784
שירותי מס[5] :				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	3,307	*3,001	1,797	875
שרותים אחרים:				
לרואי החשבון המבקרים המשותפים	1,975	2,133	1,424	1,173
סך–הכל	9,647	10,414	7,046	6,832
סך–הכל שכר של רואי החשבון המבקרים	29,584	29,765	14,653	14,430

* סווג מחדש

הערות:

(1) שכר רואי חשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ותאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
(2) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
(3) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים. כולל גם ביקורת – בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404)
(4) כולל בעיקר פעולות ביקורת ובדיקות מיוחדות.
(5) כולל בעיקר דוחות התאמה למס, שסכומים בגינם שולמו במסגרת הביקורת ויוחסו לשירותי מס על פי אומדן, דיוני שומות וייעוץ מס.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה ועסקאות עם בעלי שליטה

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

שנת 2011

פרטי מקבל התגמולים				תגמולים* בעבור שירותים						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר	מענק	תשלומי והפרשות המעביד[1]	הטבות וגילומים[2]	סך הכל שכר, מענק, הפרשות והטבות	תשלום מבוסס מניות[3]	סך הכל	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
				באלפי שקלים חדשים							
ד"ר יוסי בכר[4]	יו"ר הדירקטוריון	100%	–[5]	1,884	1,629	836	40	4,389	(4,315)	74	–
ראובן שפיגל[6]	מנכ"ל הבנק	100%	–	2,238	1,889	2,032	317	6,476	1,277	7,753	–
אהוד ארנון	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	–	2,108	1,376	177	36	3,697	–	3,697	–
ישראל דוד	מנכ"ל כאל	100%	–	1,319	1,538	443	97	3,397	–	3,397	20
רם הרמלך[7]	מנהל החטיבה העסקית, בבנק מרכנתיל דיסקונט	100%	–	1,360	447	1,022	106	2,935	–	2,935	–
ליסה באום	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית באי די בי ניו יורק	100%	–	1,785	463	435	–	2,683	–	2,683	–
יובל גביש	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הבנקאית	100%	–	1,030	601	829	81	2,541	–	2,541	–
נעם הנגבי[8]	סמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושרות	100%	–	1,127	–	1,163	111	2,401	–	2,401	–
אורית אלסטר	סמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	–	919	552	806	81	2,358	–	2,358	–
יאיר אבידן	סמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים	100%	–	1,061	600	511	1	2,173	–	2,173	134

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מס שכר.

(1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, מענק פרישה, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי, אובדן כושר עבודה והשלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(2) כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, הטבות שונות וגילומם.

(3) בגין פריסה של ההטבה בתוכניות אופציות פנטום. ההטבה מותאמת בכל מועד דיווח לשווי הוגן.

(4) השכר, תנאי ההעסקה ותוכנית אופציות פנטום אושרו באסיפות כלליות מיוחדות מהימים 10 בנובמבר 2010 ו–25 בינואר 2011. המענק השנתי בגין שנת 2011 אושר בוועדת ביקורת בימים 21 במרס ו–26 במרס 2012. המענק מובא לאישור הדירקטוריון ביום 28 במרס 2012. המענק יובא לאישור האסיפה הכללית במועד קרוב.

(5) מר בכר מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 29,640 ע.נ.

(6) מר שפיגל החל לכהן כמנכ"ל ביום 1 בינואר 2011. הסכומים המוצגים בטבלה כוללים תשלומים גם בגין כהונתו כמנכ"ל אי די בי ניו יורק, לפרטים ראו ביאור 22 ז' ו–ח' לדוחות הכספיים. סכום הטבות וגילומים כולל תשלום בגין שכ"ד בסך של כ–164 אלפי ש"ח.

(7) ביום 29 בינואר 2012 הודיע מר הרמלך על סיום עבודתו בבנק מרכנתיל. הפרישה תכנס לתוקף ביום 30 באפריל 2012.

(8) מר הנגבי סיים את כהונתו ביום 30 בספטמבר 2011. ליום 31 בדצמבר 2011 לא הסתיימו יחסי עובד מעביד.

שנת 2010

		פרטי מקבל התגמולים			תגמולים* בעבור שירותים						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	שכר	מענק	תשלומי והפרשות המעביד[1]	השלמת עתודות[2]	סך הכל שכר, מענק והפרשות המעביד	תשלום מבוסס מניות[3]	סך הכל	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
				באלפי שקלים חדשים							
ד"ר יוסי בכר	יו"ר הדירקטוריון	100%	–	1,814[4]	500[4]	2,007	–	4,321	6,414	10,735	–
גיורא עופר[5]	מנכ"ל הבנק	100%	0.02%	2,415	–	1,236	146	3,797	(2,193)	1,604	–
ראובן שפיגל[6]	מנכ"ל אי די בי ניו יורק	100%	–	3,043	5,788[7]	660**	–	9,491	–	9,491	–
יעקב טננבאום	מנכ"ל בנק מרכנתיל דיסקונט	100%	–	1,728	1,330	947	–	4,005	–	4,005	–
ישראל דוד	מנכ"ל כאל	100%	–	1,292	644	2,198	–	4,134	376	4,510	–
ליסה באום	מנהל חטיבה עסקית באי די בי ניו יורק	100%	–	1,860	323**	739	–	2,922	–	2,922	–
נעם הנגבי[8]	סמנכ"ל בכיר, ראש החטיבה הקמעונאית	100%	–	1,093	–	320	8	1,421	376	1,797	–
שלמה פיטשון[9]	סמנכ"ל בכיר, המבקר הפנימי	100%	–[10]	1,080	–	320	12	1,412	313	1,725	–
אסתר דויטש	סמנכ"ל בכיר, יועצת משפטית ראשית	100%	–	921	–	237	5	1,163	548	1,711	–

* סכומי התגמול הינם במונחי עלות ואינם כוללים מס שכר.

** סווג מחדש.

(1) כולל מענק הסתגלות, פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה וביטוח לאומי.

(2) השלמת עתודות עקב שינויים בשכר.

(3) סכום ההוצאה חושב על פי השווי שהוערך במועד הקצאת האופציות לתוכניות הוניות. בתוכניות אופציות פנטום ההטבה מותאמת בכל מועד דיווח.

(4) השכר, תנאי ההעסקה ותוכנית אופציות פנטום אושרו באסיפות כלליות מיוחדות מהימים 10 בנובמבר 2010 ו–25 בינואר 2011.

(5) סיים את כהונתו ביום 31 בדצמבר 2010.

(6) מונה למנכ"ל הבנק ביום 1 בינואר 2011.

(7) הסכום כולל מענקים בגין השנים 2009 ו–2010, וכן מענק פרישה עם מינויו למנכ"ל הבנק.

(8) עד ליום 26 באפריל 2010, כיהן כראש חטיבת תפעול ומידע.

(9) מר פיטשון סיים את כהונתו ביום 31 בדצמבר 2010.

(10) מר פיטשון מחזיק במניות הבנק בהיקף זניח של 22,727 ע.נ.

ד"ר יוסי בכר, מכהן כיו"ר הדירקטוריון החל מיום 3 בינואר 2010, לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של ד"ר בכר, ראו ביאור 22 ז' ו-ח' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות פאנטום לד"ר בכר, ראו ביאור 13 ה' 1 לדוחות הכספיים.

מר ראובן שפיגל. ביום 1 בינואר 2011 החל מר שפיגל את כהונתו כמנכ"ל הבנק. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של מר שפיגל, ראו ביאור 22 ז' ו-ח' לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות פאנטום למר שפיגל, ראו ביאור 13 ה' 1 לדוחות הכספיים. מר שפיגל כיהן כמנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק עד ליום 28 בפברואר 2011. מר שפיגל הועסק על ידי חברת הבת בחוזה אישי. תקופת ההעסקה היתה עד ליום 30 ביוני 2012, ולאחר מכן היתה אמורה להיות מוארכת מאליה לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על אי רצונו בהארכת החוזה, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. בעת הפסקת ההעסקה היה מר שפיגל זכאי לתשלום בגובה שכר של שנה אחת. משכורתו החודשית של מר שפיגל נבחנה בידי אי די בי ניו יורק מדי שנה, ועשויה היתה להתעדכן בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן בארה"ב בסוף כל שנה. מר שפיגל היה זכאי להפרשות סוציאליות (תשלומי ביטוח לאומי, זכאות לפנסיה במסגרת תוכניות הפנסיה הנהוגות בחברת הבת, בשיעור של 1.5% לשנה בגין כל שנת עבודה, בתנאי שהשלים 5 שנות עבודה לפחות) וכן לביטוח חיים, ביטוח רפואי ואובדן כושר עבודה. מר שפיגל, כשאר חברי הנהלת אי די בי ניו יורק, היה זכאי למענק שנתי המותנה בכך שאי די בי ניו יורק ישיג 80% מהרווח השנתי החזוי בהתאם לתוכנית העבודה השנתית, וכן קיימת תוכנית תגמול ארוכת טווח לחברי ההנהלה, על פיה משולם מענק נוסף על עמידה ביעדי רווחיות בשלוש שנים עוקבות. אי די בי ניו יורק העמיד לרשותו של מר שפיגל רכב הולם. כן היה מר שפיגל זכאי לחופשת מולדת מדי שנה.

מר אהוד ארנון, מנכ"ל חברת הבת אי די בי ניו יורק, מועסק על ידי חברת הבת בחוזה אישי. תקופת ההעסקה הינה עד ליום 31 בדצמבר 2013, ולאחר מכן תוארך מאליה לפרק זמן של שנה אחת בכל פעם, אלא אם כן יודיע כל צד למשנהו על אי רצונו בהארכת החוזה, בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. במידה וחברת הבת תבחר לסיים את העסקתו של מר ארנון לפני חודש דצמבר 2013, יהיה עליה לשלם לו את שכרו על

פי החוזה עד מועד זה. בכל מקרה, בעת הפסקת ההעסקה יהיה מר ארנון זכאי לתשלום בגובה שכר של שנה אחת. משכורתו החודשית של מר ארנון נבחנת בידי אי די בי ניו יורק מדי שנה, מר ארנון זכאי להפרשות סוציאליות (תשלומי ביטוח לאומי, זכאות לפנסיה במסגרת תוכניות הפנסיה הנהוגות בחברת הבת) וכן זכאי לביטוח חיים, ביטוח רפואי ואובדן כושר עבודה. מר ארנון זכאי למענק שנתי המותנה בכך שאי די בי ניו יורק ישיג 75% מהרווח השנתי החזוי בהתאם לתוכנית העבודה השנתית. אי די בי ניו יורק מעמיד לרשותו של מר ארנון רכב הולם. כן זכאי מר ארנון לחופשת מולדת מדי שנה.

מר ישראל דוד, מכהן כמנכ"ל כאל החל מיום 1 באפריל 2010. מועסק על ידי כאל בחוזה עבודה אישי, לתקופה קצובה החל מיום 1 באפריל 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2014, ולאחר מכן יהפוך לחוזה לתקופה לא קצובה, עד הגיעו של מר דוד לפרישה. מר ישראל דוד זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר ישראל דוד על פי החוזה לפיצויי פיטורים כקבוע בדין. בנוסף, זכאי מר ישראל דוד, אם כאל תחליט לסיים את העסקתו, למענק הסתגלות כלהלן: אם תקופת ההעסקה תסתיים במהלך התקופה הקצובה ולפני חלוף שנתיים ימים מתחילת עבודתו, יהיה מר ישראל דוד זכאי למענק בגובה 9 משכורות בתוספת 23.33% חלף התשלומים להפרשות סוציאליות; אם תקופת ההעסקה תסתיים במהלך התקופה הקצובה לאחר חלוף שנתיים ימים מתחילת עבודתו, יהיה זכאי למענק בגובה 6 משכורות בתוספת 23.33% כאמור; אם תקופת ההעסקה תסתיים לאחר תום התקופה הקצובה יהיה מר ישראל דוד זכאי למענק בגובה 6 משכורות. תקופת הגבלת התחרות הינה בת 3 חודשים מיום סיום העבודה, אלא אם יוסכם בין הצדדים אחרת.

מר ישראל דוד זכאי גם לתגמול במסגרת תוכנית תגמול לשנים 2011-2013, שאושרה בחודש ספטמבר 2011. הזכאות למענק בגין שנה קלנדרית מסויימת מותנית בקיומם של תנאי סף שנקבעו בתוכנית, אשר מגדירים יעדים כמותיים בתחום הרווח הנקי ובתחום הכרטיסים החוץ בנקאיים וכן עמידה ביעד סף של עמידה במגבלות ניהול סיכונים, שהעמידה בו תיקבע בידי הדירקטוריון. המענק השנתי למר דוד יהיה מורכב ממענק לפי נוסחה, אשר יחושב בהתאם לעמידה בארבעה מדדים המבוססים על ביצועי כאל (רווח נקי, נתח שוק, כמות הכרטיסים החוץ בנקאיים והכנסות מימון) ומדד נוסף - מדד מיקוד שנתי כלשהו שייקבע, מדי שנה, על ידי דירקטוריון כאל. כן יכלול המענק השנתי האמור מענק נוסף אשר יחולק על פי שיקול דעתו של דירקטוריון כאל. במסגרת שיקוליו בענין זה, יתחשב דירקטוריון כאל, בין היתר, בהערכה איכותית של אופן ניהול הסיכונים של כאל בשנת המענק ועמידתה ביעדים שנקבעו לענין זה על ידי דירקטוריון החברה וכן, ציות כאל לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי החברה. בשנת מענק שבגינה מר ישראל דוד לא יהיה זכאי לבונוס חישובי, לא יחולק בונוס נוסף. תשלום המענק השנתי בגין שנת מענק מסויימת יבוצע ב-3 מנות. אם בשנת מענק מסויימת לא יתקיימו כל תנאי הסף, אזי כל מנות המענק הנדחות, שהיו צריכות להשתלם במועד תשלום המענק השנתי בגין אותה שנת מענק, יבוטלו ולא ישולמו.

מר ישראל דוד יהיה זכאי לקבל גם מענק זמן ארוך, אשר יחושב כתלות בהשגת יעדי רווח נקי מצטבר של כאל לאורך תקופת תוכנית התגמול. מר דוד לא יהיה זכאי למענק לזמן ארוך אם יחסי עובד מעביד עמו יסתיימו לפני 1 בינואר 2014.

מר דוד כיהן בבנק כמשנה למנכ"ל, ראש החטיבה הקמעונאית (כיום החטיבה הבנקאית), עד ליום 31 במרס 2010. מר דוד הועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם היתה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם סוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר דוד היתה צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. שכרו של מר דוד עודכן החל מחודש אפריל 2008.

מר דוד היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר דוד לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר דוד נכלל בין חברי ההנהלה הזכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ד' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ה' (2) לדוחות הכספיים. זכאותו של מר דוד לכתבי אופציה לא נפגעה כתוצאה מסיום כהונתו בבנק, שכן בהתאם לתנאי התוכנית, כיוון שהפך לעובד של חברה בת בישראל, רואים אותו לצורך התוכנית כאילו העסקתו על ידי הבנק לא נסתיימה. מר דוד קיבל מענק פרישה והודעה מוקדמת בהיקף של 8 משכורות.

מר רם הרמלך. משנה למנכ"ל ומנהל החטיבה העסקית בבנק מרכנתיל דיסקונט, מועסק בבנק מרכנתיל דיסקונט על פי הסכם העסקה אישי, לתקופת העסקה קצובה, שהמועד המקורי לסיומה חל ביום 16 במרס 2024. על אף האמור לעיל, התיר ההסכם לכל אחד מהצדדים לסיים את ההתקשרות ביניהם בהודעה מוקדמת של שלושה חודשים.

יצויין בהקשר זה, כי ביום 29 בינואר 2012 הודיע מר הרמלך על החלטתו לסיים את עבודתו בבנק מרכנתיל דיסקונט. הפרישה צפויה להיכנס לתוקף ביום 30 באפריל 2012.

בהתאם להסכם ההעסקה, היה מר הרמלך זכאי במועד סיום עבודתו לפיצויי פיטורין ולמענק מיוחד בהיקף של שתים עשרה משכורות, ולאחר סיום עבודתו ייאסר על מר הרמלך לעסוק בעיסוק שיהווה תחרות לבנק מרכנתיל דיסקונט במשך שלושה חודשים. לאור תרומתו הרבה של מר הרמלך להתפתחות החטיבה העסקית ולבנק מרכנתיל דיסקונט, החליט דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט, ביום 29 בינואר 2012, להעניק למר

הרמלך עם סיום עבודתו מענק נוסף בסך של ששה חודשי שכר.
על פי הסכם ההעסקה היה שכרו של מר הרמלך צמוד למדד המחירים לצרכן. בנוסף, הקנה ההסכם למר הרמלך זכאות לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב צמוד, הפרשות סוציאליות (לרבות: פיצויי פיטורין, תגמולים אבדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.
גב' ליסה באום, סמנכ"ל והממונה הראשית על האשראי באי די בי ניו יורק, מועסקת על ידי החברה הבת לפי נוהל "העסקה ברצון שני הצדדים". משכורתה של גב' באום נבחנת ומאושרת אחת לשנה על ידי ועדת השכר של דירקטוריון אי די בי ניו יורק. גב' באום זכאית להטבות המקובלות המוענקות לכל חברי ההנהלה הבכירה של אי די בי ניו יורק. גב' באום משתתפת בתכנית הפנסיה 401(k) של אי די בי ניו יורק וכן בתכנית השכר הנדחה. בהתאם לתכנית פיצויי הפיטורין של אי די בי ניו יורק, זכאית גב' באום, במקרה של פיטוריה, לפיצויי פיטורין בגובה שכרה לשנה אחת.
מר נעם הנגבי, הועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושרות, עד ליום 30 בספטמבר (סיום יחסי עובד מעביד ביום 27 באפריל 2012). עד 11 בינואר 2011 - שימש מר הנגבי כראש החטיבה הקמעונאית; עד 26 באפריל 2010 - כראש חטיבת תפעול ומידע. מר הנגבי מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר הנגבי צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר הנגבי זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר הנגבי לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר הנגבי נכלל בין חברי ההנהלה שהיו זכאים למענקים על פי תכנית מענקים שהיתה בתוקף עד שנת 2010, כמפורט בביאור 16 ט' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ה' (2) לדוחות הכספיים.
גב' אורית אלסטר, מועסקת בבנק כסמנכ"ל, ראש החטיבה העסקית. גב' אלסטר מועסקת על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתה של גב' אלסטר צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. גב' אלסטר זכאית לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאית גב' אלסטר לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. גב' אלסטר זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לחברי הנהלת הבנק, כמפורט בביאור 16 י'.
מר יאיר אבידן, מועסק בבנק כסמנכ"ל, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים. מר אבידן מועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר אבידן צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר אבידן זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר אבידן לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר אבידן זכאי להשתתף בתוכנית התגמול, כמפורט בביאור 16 י'.
מר גיורא עופר, כיהן כמנהל הכללי של הבנק, מיום 2 במרס 2001 ועד ליום 31 בדצמבר 2010. מר עופר הועסק על פי חוזה אישי. לפרטים בדבר תנאי ההעסקה של מר עופר, לרבות זכאות לבונוס שנתי, ראו ביאור 22 ט' לדוחות כספיים. לפרטים בדבר תוכנית אופציות למר עופר ראו ביאור 13 ה' (3) לדוחות הכספיים. מר עופר ויתר על 10% משכרו ברוטו (למעט לעניין הפרשות ותנאים נלווים) למשך שנה, החל מחודש פברואר 2009.
מר יעקב טננבאום, מנכ"ל חברת הבת, בנק מרכנתיל דיסקונט (להלן: בנק מרכנתיל), מועסק על ידי בנק מרכנתיל בחוזה אישי. תקופת ההעסקה הינה לתקופה קצובה של 5 שנים שתסתיים בחודש יולי 2011. לאחר מועד זה (ובמידה ולא הופסק על ידי מי מהצדדים קודם לכן) ימשיך לחול חוזה ההעסקה לתקופה בלתי קצובה, עד הגיעו של מר טננבאום לגיל פרישה, במהלכה יוכל כל צד לסיים את ההסכם בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. אם במהלך התקופה הקצובה יבחר בנק מרכנתיל לסיים את העסקתו של מר טננבאום, יהיה בנק מרכנתיל מחוייב לשלם עד לתום התקופה הקצובה את מלוא שכרו לרבות כל התנאים הנלווים, או את מלוא שכרו ללא תנאים נלווים אך בתוספת 15%, לפי בחירת בנק מרכנתיל. תקופת הגבלת התחרות הינה בת 3 חודשים מיום סיום העבודה, אלא אם יוסכם בין הצדדים אחרת. מר טננבאום זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאי מר טננבאום על פי החוזה לפיצויי פיטורים כקבוע בדין. בנוסף, זכאי מר טננבאום למענק מיוחד בסיום העבודה (בין על ידי בנק מרכנתיל דיסקונט ובין על ידי מר טננבאום) כלהלן: אם תקופת ההעסקה תסתיים בתום התקופה הקצובה של 5 שנים יהיה מר טננבאום זכאי למענק בגובה 6 משכורות; אם תקופת ההעסקה תסתיים לאחר 6 שנים יהיה זכאי למענק בגובה 9 משכורות; אם תקופת ההעסקה תסתיים לאחר תום 7 שנים יהיה מר טננבאום זכאי למענק בגובה 12 משכורות. לחילופין, אם תקופת ההעסקה

תסתיים עקב מכירת בנק מרכנתיל, העברת השליטה בו או מיזוגו, יהיה מר טננבאום זכאי למענק מיוחד בגובה 12 משכורות. במקרה שתיערך הנפקה של בנק מרכנתיל, במסגרתה יוקצו לעובדים מניות ו/או אופציות, יהיה מר טננבאום זכאי להקצאה בשיעורים ובתנאים כפי שיוחלט בידי דירקטוריון בנק מרכנתיל, בהתחשב בתפקידו כמנכ"ל. בשנת 2009 ויתר מר טננבאום על 7% משכרו השנתי.

מר שלמה פיטשון, הועסק בבנק כסמנכ"ל בכיר, ושימש כמבקר הפנימי, עד ליום 31 בדצמבר 2010 (סיום יחסי עובד מעביד ביום 31 במרס 2011). מר פיטשון הועסק על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם היתה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתו בבנק, אלא אם סוכם בין הצדדים אחרת. משכורתו של מר פיטשון הייתה צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. מר פיטשון היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה היה מר פיטשון זכאי לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. מר פיטשון נכלל בין חברי ההנהלה שהיו זכאים למענקים על פי תכנית מענקים שהיתה בתוקף עד שנת 2010, כמפורט בביאור 16 ט' לדוחות הכספיים ולכתבי אופציה בהתאם לתוכנית אופציות לנושאי משרה בכירה בבנק, כמפורט בביאור 13 ה' (2) לדוחות הכספיים.

גב' אסתר דויטש, מועסקת בבנק כסמנכ"ל בכיר, היועצת המשפטית הראשית. גב' דויטש מועסקת על פי חוזה אישי, לתקופה בלתי קצובה, הניתנת לסיום בידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של 4 חודשים. תקופת הגבלת התחרות שנקבעה בהסכם הינה בת 6 חודשים מיום סיום עבודתה בבנק, אלא אם יסוכם בין הצדדים אחרת. משכורתה של גב' דויטש צמודה למדד המחירים לצרכן, כאשר במקרה של ירידת מדד השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. גב' דויטש זכאית לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורים, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות. עם סיום הכהונה זכאית גב' דויטש לפיצויי פיטורים כקבוע בדין, וכן למענק פרישה בגובה 6 משכורות. גב' דויטש נכללה בין חברי ההנהלה שהיו זכאים למענקים על פי תכנית מענקים, כמפורט בביאור 16 ט' לדוחות הכספיים. גב' דויטש זכאית להשתתף בתוכנית התגמול לחברי הנהלת הבנק, כמפורט בביאור 16 י'. גב' דויטש זכאית לאופציות פאנטום, כמפורט בביאור 13 ה' (4) לדוחות הכספיים.

עסקאות עם בעלי שליטה

עסקאות זניחות

כללי - תיקון תקנות ניירות ערך - דיווח מיידי אודות עסקאות עם בעלי שליטה. על פי הדין, על הבנק לדווח דיווח מיידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על ידו. חוק החברות קובע כי "עסקה חריגה" הינה "עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, עסקה שאינה בתנאי שוק או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה".

ביום 6 באוגוסט 2008 נכנס לתוקפו תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970 (להלן: "התיקון") לפיו, בין היתר, נדרש תאגיד מדווח להגיש דוח מיידי אודות "פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו לאישורה; בפסקה זו, "עסקה" - למעט עסקה אשר לגבי עסקאות מסוגה, נקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות".

המונח "עסקה זניחה" מקורו בתקנה 64 (3) לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התשנ"ג-1993 (להלן: "תקנות דוחות כספיים") שעניינה מתן מידע בדוחות הכספיים לגבי עסקאות של התאגיד עם בעל עניין בו. נקבע בה מהו הגילוי אותו יש לתת לגבי עסקאות אלה וכן נקבע בה פטור ממתן המידע לגבי עסקה שהינה עסקה זניחה.

הואיל ועל בנקים לא חלות תקנות דוחות כספים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים. במענה לפניית איגוד הבנקים בעניין זה, הודיעה רשות ניירות ערך לאיגוד הבנקים, במכתב מיום 6 באוגוסט 2008, כי היא לא תתערב במקרים בהם לא יינתן גילוי בדוח מיידי בקשר עם עסקאות בנקאיות שאינן מהוות עסקה חריגה, כהגדרתה בסעיף 1 לחוק החברות, ובלבד שיתקיימו כל אלה:

- במסגרת הדוחות הרבעוניים ליום 30 בספטמבר 2008 (ולאחר מכן במסגרת הדוחות התקופתיים) יינתן תיאור כללי של העסקאות, מאפייניהן, והקריטריונים שנקבעו להגדרת העסקאות כזניחות או ככאלה שאינן חריגות, תוך פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעות אלה;
- ועדת הביקורת של התאגיד תקבע קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה;
- במסגרת תיאור ההתקשרות עם בעל שליטה בקשר עם תנאי כהונה והעסקה, יינתן תיאור כללי של עסקאות המימון בהן התקשר עם הבנק (ככל שישנן) ומאפייניהן.

מתווה גילוי ודיווח. הרשות הנחתה את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן:

(א) לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפיקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן;

(ב) הבנק יידרש, החל מהדוחות השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פיקדונות בעלי השליטה;

(ג) החל מהדוחות השנתיים לשנת 2009, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, יינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד.

קריטריונים לעסקה חריגה ולעסקה זניחה. לצורך יישום הנחית רשות ניירות ערך כאמור לעיל נדרש הבנק לקבוע קריטריונים להגדרת "עסקה זניחה" - לענין עסקאות שאינן עסקאות בנקאיות, "עסקה חריגה" - לענין עסקאות בנקאיות ו"תנאי שוק", וכן לענין אופן האישור והגילוי של עסקאות חבות שנוהל בנקאי תקין מס' 231 אינו חל לגביהן. לפיכך קבעה וועדת הביקורת של הדירקטוריון, ביום 27 באוגוסט 2009, כלהלן:

"עסקה זניחה" - עסקה שאינה עסקה בנקאית העונה על הקריטריונים המפורטים להלן הינה "עסקה זניחה":

(1) עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים מבעל שליטה או עסקה לרכישת מוצרים קמעונאיים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי - עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי כהגדרתו בהוראה 231 להוראות ניהול בנקאי תקין (להלן: "הון עצמי רגולטורי"). הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

(2) עסקה לרכישת שירותים מבעל שליטה או עסקה לרכישת שירותים שלבעל השליטה יש בה ענין אישי ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפה אינו עולה על 2.5 מ' ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

(3) עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות של שכירת שטחים, שלבעל השליטה יש בהן ענין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, שהיקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי.

(4) נשיאה בהוצאות בעל השליטה, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, לצורך השתתפות באירועים ייצוגיים וכנסי לקוחות של הבנק וחברות הבנות על פי הזמנתם - הוצאות עד לסך של 100,000 דולר בשנה.

(5) כל עסקה אחרת במהלך עסקים רגיל ובתנאי שוק שהיקפה עד 250,000 ש"ח ובלבד שסך העסקאות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון העצמי הרגולטורי. הסך האמור לא יחול על עסקאות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן פחות מ-25,000 ש"ח.

"עסקה חריגה"

(א) לענין עסקאות בנקאיות שהינן עסקות חבות - עסקת חבות תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך החבות של קבוצת בעלי שליטה יעלה על 5% מהון העצמי הרגולטורי או אם הגידול בחבות של לווה בודד מתוך הקבוצה, בעקבות העסקה, עולה על 2% מההון האמור. במידה ואושרו לאותו לווה בודד מספר עסקות חבות במהלך תקופה קלנדרית של שנה, יימדדו אותן עסקאות חבות במצטבר. המדידה של סך החבות לענין זה תיעשה בנפרד לגבי קבוצת ברונפמן (במצטבר), לגבי קבוצת שראן (במצטבר) ולגבי כל תאגיד אשר היקף האשראי הניתן לו אינו מוגבל לפי סעיף 5 להוראת נב"ת 231 ברמת התאגיד במאוחד, כך שסך החבות של כל אחד מאלו לא יעלה על 5% מההון האמור.

"קבוצת בעלי שליטה" - בעל שליטה ביחד עם החברות הפרטיות הקשורות אליו כמשמעות המונח "איש קשור" בנב"ת 231 וביחד עם קרובי בעלי שליטה הנמנים על הקבוצה וחברות פרטיות הקשורות אליהם. לענין זה: הגדרת "בעל שליטה" על פי הוראות חוק ניירות ערך כוללת את בני משפחתו הגרים עמו או שפרנסת האחד על האחר; הגדרת "קרוב" על פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) כוללת אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה. החל מהדוחות הכספיים לשנת 2009 יפוצל הגילוי בין האשראי הניתן לבעל השליטה לבין האשראי הניתן לקרובי בעל השליטה (במצטבר).

בנוסף, כל הפרשה ספציפית לחובות מסופקים או מחיקת סכום מסוים בגין חבות של בעל שליטה או של תאגיד הקשור אליו תיחשב לעסקה מהותית.

(ב) לענין עסקת קבלת פיקדון - קבלת פיקדון מבעל שליטה תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה קבוצת בעלי שליטה יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט. קבלת פיקדון מחברה שהינה "איש קשור" לבעל שליטה, ואשר אינה חברה בשליטתו, תחשב לעסקה מהותית אם בעקבותיה סך הפיקדונות של אותה חברה, במאוחד, יעלה על 2% מהיקף הפיקדונות בקבוצת דיסקונט לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

(ג) לענין עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקת חבות או עסקת הפקדת פיקדון כמפורט לעיל) - עסקאות בניירות ערך או

עסקאות במט"ח שסכום העמלה השנתי הנגבה בגינן שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות התפעוליות של קבוצת דיסקונט (בניכוי הכנסות מהשקעה במניות) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

חריגה זמנית מההיקפים המפורטים בסעיפים (א) עד (ג) לעיל, ולתקופה אשר אינה עולה על 30 יום, לא יהיה בה כדי לשנות את סיווג העסקה כ"עסקה שאינה מהותית", ויינתן גילוי על חריגות אלו במסגרת הדוח השנתי. יובהר כי כל שינוי של עסקה מהותית הינו, כשלעצמו, בגדר עסקה מהותית, ויינתן לגביו דיווח מיידי.

"תנאי שוק" - תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקאות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקאות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 231 להוראות ניהול בנקאי תקין עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעלי השליטה ענין אישי בעסקה עמם; תנאי השוק ביחס לעסקאות שאינן עסקאות בנקאיות ייבחנו ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקאות מאותו סוג ייבחנו תנאי השוק ביחס לעסקאות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 אינן חלות לגביהן - לגבי עסקאות חבות אשר הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 231 אינן חלות לגביהן, במידה וייוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 231, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לגבי עסקאות אשר נכללות בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 231.

לפרטים בדבר עסקאות עם בעלי השליטה או שלבעלי השליטה עניין אישי בהן, ראו ביאור 22 י', יא' ו-טו' וביאור 19 ג' 7 יב' ו-יג' לדוחות הכספיים. כמו כן, "החזר חוב המדינה בגין המענק לעובדים" בפרק "השליטה בבנק" לעיל.

להלן יובא ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה.

	ליום 31 בדצמבר 2011									
אשראי	יתרת אשראי		יתרת מסגרת שלא נוצלה		ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו		ערבויות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'		חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים[1][2]	
	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה
	במיליוני שקלים חדשים									
קבוצת ברונפמן	8	23	3	12	–	–	6	9	–	–
תאגידים מדווחים הקשורים לקבוצת ברונפמן:										
ישראלום נכסים בע"מ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
שופרסל בע"מ	–	3	44	44	41	41	–	–	–	4.1
סך-הכל לתאגידים מדווחים	–	3	44	44	41	41	–	–	–	4.1
סך-הכל לקבוצת ברונפמן	8	26	47	56	41	41	6	9	–	4.1
קבוצת שראן	11	12	–	–	3	3	–	–	–	–

פקדונות	יתרת פקדונות	
	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה
בעלי שליטה לרבות תאגידים מדווחים הקשורים לבעלי השליטה	10	28

(1) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8 לדוחות הכספיים.

(2) בסוף התקופה לא היתה יתרה של ערך הנקוב של העסקאות האמורות ; היתרה הגבוהה בתקופה הסתכמה בכ-41 מיליון ש"ח.

אשראי	ליום 31 בדצמבר 2010									
	יתרת אשראי		יתרת מסגרת שלא נוצלה		ערבויות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו		ערבויות שניתנו על ידי בעל שליטה, לטובת צד ג'		חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים[1][2]	
	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה
	במיליוני שקלים חדשים									
קבוצת ברונפמן	3	45	2	12	–	–	10	15	–	–
תאגידים מדווחים הקשורים לקבוצת ברונפמן:										
ישראלום נכסים בע"מ	7	12	3	10	–	–	–	–	–	–
שופרסל בע"מ	–	2	41	46	38	39	–	–	0.9	1.1
סך–הכל לתאגידים מדווחים	7	14	44	56	38	39	–	–	–	–
סך–הכל לקבוצת ברונפמן	10	59	46	68	38	39	10	15	0.9	1.1
קבוצת שראן	7	7	–	–	3	3	–	–	–	–

פקדונות	יתרת פקדונות	
	יתרה בסוף תקופה	יתרה גבוהה בתקופה
בעלי שליטה לרבות תאגידים מדווחים הקשורים לבעלי השליטה	201	337

(1) 10% מיתרת עסקה עתידית בתוספת mark to market.

(2) הערך הנקוב של העסקאות האמורות בסוף תקופה הסתכם בכ–9 מיליון ש"ח, היתרה הגבוהה בתקופה הסתכמה בכ–11 מיליון ש"ח.

עסקאות עם בעלי שליטה ובעלי ענין

אישור עסקאות. ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את חידוש ביטוח אחריות נושאי משרה, כמפורט בדוח מיידי מיום 22 במרס 2012 (מס' אסמכתא 2012-01-075783). ביום 16 ביוני 2011, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את חידוש ביטוח אחריות נושאי משרה, כמפורט בדוח מיידי מיום 16 ביוני 2011 (מס' אסמכתא 2011-01-185736). ראו גם ביאור 19 ג' 7 יב' לדוחות הכספיים.

תיקון תנאי העסקת המנכ"ל. כמפורט בדוח מיידי מיום 3 במאי 2011 (מס' אסמכתא 2011-01-137292), אישר דירקטוריון הבנק תיקון מסויים בתנאי ההעסקה של המנכ"ל, שאינו כרוך בתוספת עלות לבנק, בענין ההפרשות לתגמולים.

תיקון תקנון הבנק. ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את תיקון תקנון הבנק, בסעיפים שעניינם "פטור, שיפוי וביטוח", כמפורט בדוח מיידי מיום 22 במרס 2012 (מס' אסמכתא 2012-01-075783).

המידע המפורט בדוחות האמורים מובא כאן על דרך ההפניה.

בקרות ונהלים

בקרות ונהלים לגבי הגילוי. ברוח דרישות סעיף 302 לחוק סרבנס-אוקסלי (Sarbanes-Oxley Act of 2002), והוראות שפירסמה על פיו רשות ניירות ערך האמריקאית (SEC), קבע המפקח על הבנקים הוראה בענין הצהרה לגבי גילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים. תחילת ההוראה בדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2005.

במטרה לבסס הצהרות אלה, בחן הבנק, בסיוע חיצוני, את התהליכים העיקריים של הפקת והעברת מידע הקשור לדוחות הכספיים ביחידות השונות של הבנק ונבחנו הבקרות המיושמות בתהליכים אלה. במסגרת בחינה זו מופו תהליכי העברת המידע ותועדו במפורט, לרבות הבקרות

המיושמות בהליכים, וגובשו בקרות חדשות, נוספות, שהוטמעו בתהליכי העבודה.

הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309. ביום 28 בספטמבר 2008 פרסם בנק ישראל את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 309, המחייבת את הנהלת הבנק לעמוד בדרישות הבאות: הבטחת קיומן של בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דווח כספי; הערכת האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי בסוף כל רבעון; הערכת הבקרה הפנימית על דווח כספי בתום כל השנה, וכן להעריך בתום כל רבעון את השינויים בבקרה הפנימית שארעו במהלך הרבעון, שהייתה להם, או שהייתה אמורה להיות להם, השפעה מהותית על הבקרה הפנימית על דווח כספי.

במהלך שנת 2010 התבצע תהליך של תיקוף ועדכון תהליכים קיימים והוספת תהליכים חדשים, באמצעות יחידת SOX שפועלת במסגרת מערך החשבות.

בהסתמך על הממצאים שעלו בבדיקת אפקטיביות הבקרה הפנימית, כאמור, העריכה הנהלת הבנק בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, את האפקטיביות של הבקרות בתקופה המכוסה בדוח לגבי הדווח הכספי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקרות והנהלים לגבי הדווח הכספי של הבנק הינן אפקטיביות כדי: לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הכלול בדוחות הכספיים השנתיים, בהתאם להוראות הדווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

מהלך הרבעון הרביעי שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2011, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או שסביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דווח כספי, פרט לשינוי בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט, כמפורט להלן.

שינויים בבקרה הפנימית בבנק ובבנק מרכנתיל דיסקונט. בסוף שנת 2010 הטמיעו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מערכת מידע מקומית שפותחה בבנק ומשמשת לניהול ודיווח על חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשות להפסדי אשראי (מערכת "חותם") המיישמת את ההוראות החדשות שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים בנושא זה ונכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2011 (ראו גם ביאור 1 ב' (5) לדוחות הכספיים).

הטמעת המערכת החדשה בסניפים, ביחידות המטה בתחום האשראי וביחידות לטיפול באשראים מיוחדים הושלמה בתחילת שנת 2011. המערכת החדשה החליפה את מערכת המידע המקומית הקודמת שהיתה מותאמת להוראות הדיווח הקודמות (שהיו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2010).

בעקבות היישום לראשונה של הוראות המפקח והטמעת המערכת כאמור, חל בשנת 2011 שינוי מהותי בתהליכי האיתור הסיווג וחישוב ההפרשה להפסדי אשראי.

לצורך הכנת נתוני האשראי וההפרשה להפסדי אשראי לדוחות הכספיים לרבעון הראשון במתכונת החדשה ולצורך הערכת האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי שלהן לרבעון הראשון, החל הבנק במיפוי של סביבת הבקרה הקשורה לתהליכי העבודה של האיתור והסיווג של חובות בעייתיים וחישוב ההפרשה להפסדי אשראי. המיפוי כאמור נמצא בשלב מתקדם, אך טרם הושלם. במהלך הכנת הדוחות הכספיים לרבעונים הראשון, השני והשלישי של שנת 2011 יושמו בקרות מפתח בנושאים אלה, הקשורות לשלמות הנתונים וסבירות התוצאות. כמו כן, במהלך הטמעת המערכת נקטו על ידי הבנק ועל ידי בנק מרכנתיל דיסקונט אמצעי בקרה שנועדו להבטיח את הטמעתה הנאותה. עם זאת, כאמור, הטמעת המערכת החדשה הושלמה בתחילת שנת 2011, תוך ליקויים ותקלות המאפיינים הפעלת מערכות כאלה, והדבר הצריך, בין היתר, עריכת תיקונים ידניים לתוצרי המערכת. הבנק ממשיך לפעול לתיקון מכלול הליקויים ולהשלמת מיפוי סביבת הבקרה, בהקדם האפשרי.

שונות

איכות הסביבה

הבנק הינו תאגיד פיננסי המספק שירותים פיננסיים שונים ללקוחותיו וכך, ההשפעות הסביבתיות הישירות של "תהליכי הייצור" המתקיימים בו הינן מצומצמות ביותר, אם בכלל. זאת בשונה, למשל, ממפעל תעשייתי אשר עשוי להתמודד עם בעיות של פליטות גזים, שפכים, פינוי פסולת רעילה וכיוצ"ב.

עיקר ההשפעות הסביבתיות של הבנק הן השפעות עקיפות הנובעות מצריכת משאבים "משרדית": אנרגיה, מים, נייר וכיוצ"ב. ההשפעות הסביבתיות העקיפות כאמור אינן חושפות את הבנק לסיכונים סביבתיים (כמשמעות המונח בתקנות ניירות ערך) אשר יש להם או צפויה להיות

להם השפעה מהותית על הבנק.
אחד מייעדי הבנק בנושא איכות סביבה הוא צמצום ההשפעות העקיפות כאמור.
פרטים בדבר פעולות הבנק לצמצום ההשפעות העקיפות כאמור (ובכלל זה: צמצום צריכת נייר, מיחזור נייר ובקבוקי פלסטיק, צמצום צריכת מים ואנרגיה ועוד) מדווחים בדוחות החברתיים שהבנק מפרסם מעת לעת.
לפרטים בדבר סיכונים סביבתיים כמשמעותם בהוראות המפקח על הבנקים, ראו בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" לעיל.

היערכות הבנק להמשכיות עסקית

תוכנית ההמשכיות העסקית (BCP) של הבנק נועדה להבטיח את המשך תפקודו הסדיר של הבנק בתהליכים עסקיים ובשרותים המוגדרים כחיוניים. זאת, בהתממשות תרחישי חרום ברמה הלאומית וברמה המקומית. התכנית מקיפה ותומכת בתהליכים העסקיים החיוניים, בכל שרשרת אספקתם, מקצה לקצה: תשתיות, מחשוב, חומרה, תוכנה, תקשורת, משאבי אנוש ועוד. כל אלו יבטיחו את ההמשכיות עסקית של הבנק בתנאי קיצון תוך מתן מגוון שירותים ללקוחות הבנק, ברמת שירות סבירה.
לרשות הלקוחות עומדים מערכים ושירותים תומכים ברשת הקמעונאית והעסקית: סניפי גרעין בפריסה ארצית הערוכים ומצוידים להמשכיות עסקית בחרום, סניפים מגבים לסניפים שניזוקו, ערוצי הבנקאות הישירה בטלפון ובאינטרנט, המאפשרים שירותי בנקאות מכל מקום 24 שעות ביממה, קו חם ללקוחות סניפים שנסגרים, מכשירי בנקאות מהירה בפריסה ארצית המאפשרים ביצוע פעילות בנקאית בשירות עצמי. בנוסף, קיימת יכולת פריסת סניפים ניידים בחרום.
בבסיס ההערכות להמשכיות עסקית עומד הגיבוי לתשתיות טכנולוגיות חיוניות שהקים הבנק. מערך הגיבוי מתבסס על: גיבוי חם למחשב מרכזי באתר ייעודי מרוחק, אתר גיבוי לחדר עסקות, אתר גיבוי לשירותי הבנקאות הישירה/טלבנק דיסקונט, גיבוי חם אקטיבי למערכות המידע החיוניות, גיבוי מערך הסליקה באמצעות הסכמי גיבוי עם בנקים אחרים ועוד.
הבנק מיישם באופן שוטף שגרת תרגול. שגרת התרגול הנה מרכיב חיוני לבדיקת מוכנותו של הבנק להתמודדות עם תרחישי איום ולהבטחת עמידתו ביעדי רמות השירות.
במהלך שנת 2011 בוצעו המהלכים העיקריים הבאים:

- הבנק השתתף באופן פעיל בתרגיל החרום הלאומי "נקודת מפנה 5". במסגרת התרגיל בוצעו תרגול צוות חדר המצב, פריסה והפעלה של סניף נייד, הפעלת סניף גרעין וכניסת עובדים למרחבים מוגנים;
- הופעלה ותורגלה מערכת GDPS לניהול מיטבי של הליך עדכון המידע וההתאוששות של מחשבי הבנק המרכזיים;
- שודרגו תשתיות חשמל ומיזוג אויר במתקני המחשב המרכזיים;
- הוכשרו 30 "סניפי גרעין" מצויידים וערוכים לפתיחת בתרחישי חרום;
- שודרגה יכולת ניהול המשברים בחדר המצב - נרכשה והותקנה מערכת ייעודית לניהול משברים;
- הותנע פרויקט לשדרוג תצורת הגיבוי של חדר עסקאות ל"גיבוי חם";
- בוצע ניתוח תוכניות לקיום המשכיות עסקית בחברות הבת בחו"ל.

הוראת ניהול בנקאי תקין בדבר "ניהול המשכיות עסקית"

ביום 25 בדצמבר 2011, הפיץ המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה (מס' 355) בנושא ניהול המשכיות עסקית. ההוראה הוכנה במסגרת עדכון הוראות ניהול בנקאי תקין והתאמתן למסגרת העבודה של באזל ובמטרה להבטיח אימוצם ויישומם של נהלים נאותים לניהול המשכיות עסקית על ידי תאגידים בנקאיים.
ההוראה מבהירה את אחריות הדירקטוריון וההנהלה הבכירה להטמעת מסגרת עבודה לניהול המשכיות עסקית ולקיום פיקוח נאות. מסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית כוללת נהלי עבודה בתחומי התשתית, הממשל התאגידי וניהול הסיכונים, שתכליתם להבטיח כי התאגידים הבנקאיים ימשיכו לספק שירותים בנקאיים מרכזיים חרף התממשותם של אירועים הגורמים לשיבושים תפעוליים חמורים במערכותיהם ובפעילותם.
ההוראה מפרטת את ארבעת המרכיבים העיקריים שיש לכלול במסגרת העבודה לניהול המשכיות עסקית: ניתוח השלכות עסקיות, במסגרתו מזהים ומעריכים את הסיכונים ואת ההשפעה הפוטנציאלית על התאגיד הבנקאי בטווח הקצר, הבינוני והארוך; אסטרטגיית התאוששות, אשר מגדירה יעדים לרמת השירות שהתאגיד הבנקאי ישאף לספק במקרה של שיבושים, תוך קביעת טווחי הזמן לחידוש של אותם שירותים; תוכנית המשכיות עסקית, אשר מגדירה תפקידים, תחומי אחריות וסמכויות לקבלת החלטות במקרה של שיבושים וטריגרים להפעלתה; ניטור סיכונים

ותוכנית תרגול.
בהתאם להוראה יידרש, בין היתר, למנות מנהל המשכיות עסקית וצוות לניהול משבר, שיורכב גם מחברי הנהלה בכירים, שתפקידו יהיה לנהל את המשבר ולקבל החלטות במצבי לחץ. ההוראה כוללת גם הנחיות ביחס למיקום, לתשתיות, ולאופן ההפעלה של אתריו החלופיים של התאגיד הבנקאי, אשר יוחזקו במצב של מוכנות ויאפשרו לתאגיד הבנקאי לשמור על רציפות עסקית במקרה של פגיעה באתריו הראשיים.
תחילת ההוראה ביום 1 ביולי 2012, למעט ההוראות בענין המשכיות עסקית של ספקים ונותני שירותים לתהליכים חיוניים ובענין האתר החלופי, שתחילתן ביום 31 בדצמבר 2012.
הבנק נערך ליישום ההוראה.

הדירקטוריון וההנהלה

כללי

בעמוד 4 לדוח זה מובאת רשימה של חברי הדירקטוריון ורשימת חברי ההנהלה ותחומי אחריותם. רשימות אלה מעודכנות לתאריך פרסום הדוח.

פרטים אודות חברי הדירקטוריון[5]

ד"ר יוסי בכר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בינואר 2010, וכיו"ר הדירקטוריון החל מ-3 בינואר 2010. ד"ר בכר מכהן כיו"ר ועדת תיאום, ועדת מיחשוב, ועדת אשראים וועדת שכר ותגמולים, חבר ועדת אסטרטגיה וחבר ועדה לניהול סיכונים.
הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.
ד"ר בכר הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, בעל תואר מוסמך (MBA) במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת קליפורניה, ברקלי ובעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
מכהן כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-3/2012), כדירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון ב-Israel Discount Bank of New York (החל מ-1/2010), וכדירקטור ב-Discount Bancorp Inc. (החל מ-1/2010). כן מכהן כמנכ"ל ויו"ר דירקטוריון עמיעד אב בע"מ (החל מ-7/2007) וכיו"ר דירקטוריון בכר יוסי, חברת רואי חשבון (החל מ-6/2002).
כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור החל מ-1/2010, יו"ר החל מ-1/2010-2/2012) כמנכ"ל משרד האוצר (1/2007-11/2003), כמנהל (במינוי זמני) רשות המסים (1/2007-4/2007), כיו"ר ועדה מייעצת לענייני אסטרטגיה בכלירמרק קפיטל בע"מ (11/2009-4/2009), כיו"ר דירקטוריון לא פעיל בסטונהיג' (ישראל) שירותים פיננסיים בע"מ (10/2007-12/2009) וכיו"ר הוועד המנהל של אוניברסיטת חיפה (10/2007-1/2011).
אילן בירן - מכהן כדירקטור חיצוני בבנק החל מ-29 באוקטובר 2008, מונה לתקופת כהונה נוספת החל מ-29 באוקטובר 2011. מר בירן חבר ועדת ביקורת, ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת אשראים, ועדת מיחשוב וועדה לניהול סיכונים.
מכהן כדירקטור חיצוני לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.
מר בירן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן ובעל דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה, אוניברסיטת ג'ורג'טאון, וושינגטון ארה"ב.
מכהן כיו"ר דירקטוריון רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ ו-Centrition Ltd. וכיו"ר הוועד המנהל במכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר).
כיהן כיו"ר דירקטוריון מנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2006-2007), ודי.בי.אס. שרותי לוגין (1998) בע"מ (2004-2006), כדירקטור בדלתא שלוש ישראל בע"מ (2004-11/2008), כדירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2005-2007), כדירקטור בבנק מסד

5 הערה: דירקטור בעל כשירות מקצועית הוא מי שמתקיים בו אחד מהתנאים שנקבעו בתקנה 2 לתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

בע"מ (2005-2007), כדירקטור וחבר ועדת הכספים וועדת הביקורת בנטפים בע"מ (2004-2007) וכיועץ Venture Partner, באתגר - קרן הון סיכון שותפות מוגבלת (עד 12/2009).

אלי אליעזר גונן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר גונן חבר ועדת שכר ותגמולים, הוועדה לענין ממשל תאגידי וועדת אסטרטגיה.

הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר גונן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים, בעל תואר בוגר בכלכלה וחטיבות משלימות, האוניברסיטה העברית בירושלים וסיים שנת השתלמות באוניברסיטת קליפורניה בברקלי ארה"ב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון גו אלפא בע"מ, חברה בבעלותו (החל מ-4/2009), מלון מעלה החמישה (החל מ-2/2011) ובית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד (החל מ-7/2008); שותף, דירקטור ומנכ"ל משותף בטארה החזקות, ניהול והשקעות במלונות בע"מ (החל מ-9/2009) ודירקטור בכנס אינטרנשיונל אירגון קונגרסים בע"מ (החל מ- 7/2010), במרכז הקונגרסים הבינלאומי אי.סי.סי ירושלים - בניני האומה בע"מ (החל מ-1998) ובהפועל ירושלים - חברה לניהול בע"מ. כיהן כנשיא התאחדות המלונות בישראל (2000-12/2010), כדירקטור בטמבור בע"מ (2002-2007) ובקריסטל מכונות ומוצרי חשמל בע"מ (2004-2006) וכמנכ"ל רשת שרתון מוריה ישראל (1999-2009).

אילן כהן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר כהן מכהן כיו"ר ועדת אסטרטגיה וחבר ועדת תיאום, ועדת שכר ותגמולים וועדת מיחשוב.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר כהן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, INSEAD, France Fontainebleau (בהצטיינות) ובעל תואר בוגר בכלכלה וניהול, אוניברסיטת תל אביב (בהצטיינות).

מכהן כיו"ר דירקטוריון אינסוליין מדיקל בע"מ ומקווה ישראל כל ישראל חברים, כדירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון באדמונד דה רוטשילד פרייבט אקוויטי מנג'מנט בע"מ, כדירקטור בדקה התשעים בע"מ, בפי.או.סי. חברה להשקעות (1999) בע"מ, בטל-יה טכנולוגיות מים בע"מ, במסע: פרויקט לעידוד תוכניות ארוכות בישראל לצעירי העם היהודי בע"מ ובפי. או. סי קפיטל אינווסטמנט בע"מ (החל מ-8/1994).

מנכ"ל חברת אילן כהן-השקעות ויזמות בע"מ ויילד-יועצי השקעות בע"מ וחבר ועד מנהל (בהתנדבות) בקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה תל אביב על שם תד ולין אריסון (החל מ-10/2011).

כיהן כדירקטור בעמותת כל ישראל חברים (2007-11/2009) וכמנכ"ל משרד ראש הממשלה (2004-2006).

דוד לוינסון - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-21 במרס 2012, מר לוינסון מכהן כחבר ועדת אשראים וועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר לוינסון בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעל תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כדירקטור חיצוני בגב-ים חברה לקרקעות בע"מ (משנת 2006), כדירקטור חיצוני באקסלנס נשואה שרותי בורסה בע"מ (משנת 2010) וכיועץ לחברת ניו-פארם בע"מ (משנת 2007).

כיהן כדירקטור בבנק אוצר החייל בע"מ (2006 - 21/3/2012) כדירקטור חיצוני בישיר קרנות נאמנות (משנת 2006 עד שנת 2010), כיועץ פיננסי ועסקי לחברות וקרנות Private Equity (משנת 2006 עד 8/2011) וכיועץ לקבוצת "המשביר לצרכן" (2006 - 10/2011).

עידית לוסקי - מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק החל מ-25 במרס 2009, מונתה לתקופת כהונה נוספת החל מ-25 במרס 2012. גב' לוסקי מכהנת כיו"ר ועדת ביקורת וכיו"ר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, חברת ועדת תיאום, ועדת שכר ותגמולים, ועדה לעניין ממשל תאגידי וועדה לניהול סיכונים.

מכהנת כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, התשנ"ט-1999 והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

גב' לוסקי בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר מוסמך בכלכלה, ובעלת תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל אביב.

מכהנת כדירקטורית בסלקום ישראל בע"מ (החל מ-3/2011). כיהנה כחברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד לישראל בע"מ (12/2008-2/2004) וכדירקטורית בנטוויז'ן בע"מ (7/2011-12/2011), באגוד ליסינג בע"מ (3/2007-12/2008), אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ (9/2005-12/2008), אגודים בע"מ (9/2005-12/2008) ולבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (2/2004-12/2008).

חורחה ספרן - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-31 בינואר 2006. מר ספרן מכהן כיו"ר הוועדה לענין ממשל תאגידי, חבר ועדת ביקורת, ועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים וועדת תיאום.

הינו בעל כשירות מקצועית.

מר ספרן הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובחשבונאות, התמחות בראיית חשבון וניהול עסקים במגמת שיווק מ-The National University of Buenos Aires, Argentina, Faculty of Economic Science.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל ב-Power Phone Marketing Ltd., ב-Power Dialing Ltd., ב-Inter American Marketing Services Ltd., ב-Cadillac Properties and Building Company Ltd. וב-Israel Learning Systems Ltd. וכדירקטור ומנכ"ל משותף ב-T.M. Intertrom Ltd..

אילן (אילון) עייש - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-1 בנובמבר 2008. מר עייש מכהן כיו"ר ועדה לניהול סיכונים, חבר בוועדת ביקורת, ועדת תיאום, הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת אשראים, ועדה לעניין ממשל תאגידי וועדת אסטרטגיה.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר עייש הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף ביבול שוקי הון בע"מ.

כיהן כדירקטור ב-Harisha Tuff Lanka (Private) Limited (12/2009-4/2007), כיו"ר דירקטוריון טוף מרום גולן (2000) בע"מ (12/2008-4/2002), כיו"ר השותף הכללי במפעלי טוף, שותפות מוגבלת (12/2008-4/2002), כדירקטור חיצוני ויו"ר ועדת השקעות בקופת תגמולים של עובדי י ב מ ישראל בע"מ (9/2007-12/2003) וכדירקטור חיצוני ויו"ר הוועדה לניהול סיכונים בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2006-11/2000).

יוסף צ'חנובר - יצהר - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-3 ביוני 2009. מר צ'חנובר - יצהר חבר ועדת שכר ותגמולים וועדה לניהול סיכונים.

הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר צ'חנובר - יצהר הינו בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר דוקטור בפילוסופיה ומדעי היהדות, אוניברסיטת בוסטון; לימודים ב- Jewish Theological Seminary, אוניברסיטת בוסטון; בעל תואר LL.M - הסמכה למשפטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; בעל תואר מוסמך במשפטים Magister Juris, האוניברסיטה העברית, ירושלים; לימודים לקראת תואר מוסמך באוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה למנהל עסקים (ללא תואר) ומוסמך להוראה ממשרד החינוך.

מכהן כדירקטור בקבוצת עזריאלי בע"מ (החל מ-5/2010), כנשיא חברת ע.י.צ. השקעות בע"מ וחברת עתידים-אתגר ניהול קרנות בע"מ, כדירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ ובמוזיאון ישראל. סגן יו"ר דירקטוריון הלל: המרכז לחיים יהודיים בקמפוס בישראל בע"מ (חל"צ), חבר וגזבר בעמותת קרן אלי ויזל - ישראל, יו"ר עמותת קרן ד"ר יעקב איסלר לסיוע לנכים ולמשפחות שכולות וחבר עמותת קרן רש"י (ע"ר) ובעמותת ק.מ.ר - קידום מרכזים רפואיים בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברת נובה מכשירי מדידה בע"מ (עד ל-5/2007).

ריצ'רד מוריס רובנטס - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר רובנטס חבר ועדת ביקורת.

הינו בעל כשירות מקצועית.

מר רובנטס הינו עורך-דין מוסמך, חבר בלשכת עורכי הדין משנת 1968 ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

שותף מייסד של שבלת ושות' (בשנת 1973) ומאז משמש כשותף מנהל של הפירמה. תחומי המומחיות שלו הינם: משפט מסחרי, מיזוגים ורכישות ודיני חברות (corporate). מכהן כדירקטור בחברות הנאמנות של שבלת ושות': שרו נאמנים בע"מ (החל משנת 1973), שרו שירותים בע"מ (החל משנת 1973) ושיריז חברה לנאמנות בע"מ (החל משנת 1993). דירקטור ובעלים של חברת עו"ד ריצ'רד רובנטס (1997) (החל משנת 1997), מכהן כדירקטור במפעלות המרכז הבינתחומי הרצליה בע"מ (החל משנת 1998), באד וליו בע"מ (החל משנת 2001) ובמעלית השקעות הון סיכון בע"מ (החל מ-9/2011). מכהן כיו"ר הועד המנהל של עמותת שיעור אחר (ע"ר) (החל משנת 2006) וכחבר ועד מנהל בדוקואביב - העמותה לקידום הסרט הדוקומנטרי (ע"ר) (החל משנת 2008). כיהן כדירקטור בסימדע בע"מ (1990-2010) ובמגדלי אפולוניה (1994) בע"מ (2005-2007).

יהלי שפי - מכהן כדירקטור בבנק החל מ-10 בנובמבר 2010. מר שפי חבר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, ועדת אשראים, ועדת שכר ותגמולים, ועדת אסטרטגיה וועדת מיחשוב.

מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

מר שפי הינו רואה חשבון משנת 1982 ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחטיבות משלימות בסטטיסטיקה ומתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים (בהצטיינות), בעל תעודה בחשבונאות לבעלי תואר, אוניברסיטת תל אביב (עבודת סמינריון מצטיינת) ולימודי תואר מתקדמים בכלכלה מתמטית - מסלול ישיר לדוקטורט, האוניברסיטה העברית בירושלים (לא סיים את המסלול).

מנהל חברה פרטית, בבעלותו, לייעוץ עסקי (החל מ-6/2009), כיהן כיו"ר דירקטוריון התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ (2008-2009), כמנכ"ל הפניקס חברה לביטוח בע"מ (2005-2009) והפניקס אחזקות בע"מ (2005-2009).

פרטים אודות חברי ההנהלה

ראובן שפיגל - מכהן כמנכ"ל הבנק החל מ-1 בינואר 2011.
מר שפיגל בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך ותואר בוגר במנהל עסקים, New-York Institute of Technology.
מכהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ-3/2012), דיסקונט בנקורפ אינק (החל מ-1/2011, דירקטור החל מ-1/2006), ובאידיבי (סוויס) בנק בע"מ (החל מ-3/2012, דירקטור החל מ-3/2011) וכדירקטור בישראל דיסקונט בנק אוף ניו יורק.
כיהן כנשיא דיסקונט בנק אוף ניו יורק (12/2010-2/2006) ודיסקונט בנקורפ אינק (12/2010-4/2006), כדירקטור ויו"ר דירקטוריון (נשיא) ב-IDBNY Realty (Delaware), Inc (12/2010-12/2006), כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (2/2012-1/2011), דיינרס קלוב ישראל בע"מ (12/2011-7/2011), דיינרס (מימון) בע"מ (12/2011 - 08/2011), וחברת בי'ת למ'ד דל'ת בע"מ (8/2011-3/2011), כדירקטור ויו"ר דירקטוריון בדיסקונט בנק לטין אמריקה (2/2012-11/2006), כדירקטור באידיבי קפיטל קורפ (12/2010-11/2006), כמנכ"ל דיסקונט בנק אוף ניו יורק (2/2011-2/2006) וכראש החטיבה הקמעונאית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2/2006-4/2001).
יוסף ברסי - חבר הנהלה החל מ-1 באפריל 2000, סגן מנהל כללי בכיר, חשב - חשבונאי ראשי וראש מערך החשבות.
מר ברסי הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כדירקטור בדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (החל מ-9/1999), בבדל שרותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-2/2002), בחברת נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ, ב-Discount Reinsurance International Limited, Guernsey (החל מ-3/2008), ובדיינרס קלוב ישראל בע"מ (החל מ-7/2011).
כיהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (עד ל-12/2008) וכדירקטור בכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (6/2011-6/2010).
יובל גביש - חבר הנהלה החל מ-11 בינואר 2011, סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה הבנקאית.
מר גביש בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר במדעי החברה והרוח, האוניברסיטה הפתוחה.
מר גביש מכהן כיו"ר דירקטוריון בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (החל מ-3/2011) ודיינרס קלוב ישראל בע"מ (החל מ-1/2012).
כיהן כיו"ר דירקטוריון אייס אוטו דיפו בע"מ (12/2010-9/2009) ומעלות סוכנות לביטוח (2008-2006), כמנכ"ל פריזמה שוקי הון בע"מ (8/2009-4/2008) ובנק לאומי למשכנתאות בערבון מוגבל (2008-2006) וכמנהל מרחב ירושלים בבנק לאומי לישראל בע"מ (2006-2001).
אסתר דויטש - חברת הנהלה החל מ-1 ביוני 2006, סגנית מנהל כללי בכירה, היועצת המשפטית הראשית וראש מערך הייעוץ המשפטי.
גב' דויטש הינה עורכת דין בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.
כיהנה כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר - 10/2011-2/2008, דירקטורית 10/2011-1/2008). כיהנה כדירקטורית בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (6/2009-7/2007) וכמנהלת אגף הייעוץ המשפטי של הבנק (6/2006-2000).
יאיר אבידן - חבר הנהלה החל מ-9 ביוני 2010, סגן מנהל כללי, מנהל הסיכונים הראשי וראש מערך ניהול סיכונים.
מר אבידן בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובמנהל ומנהיגות בחינוך, אוניברסיטת תל אביב, ובעל תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל אביב.
כיהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (8/2010-1998), כסגן ראש החטיבה העסקית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2010-1/2008), כמנהל אגף שלוחות חו"ל ומידע ניהולי בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (1/2010-8/2006) וכמנהל ענף שלוחות חו"ל בנק דיסקונט לישראל בע"מ (8/2006-2/2001). בנוסף, היה חבר חיצוני בוועדת השקעות של קופת תגמולים של עובדי יבמ ישראל בע"מ (2008-2004).
שלמה אבידן - חבר הנהלה החל מ-26 באפריל 2010, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת התפעול והלוגיסטיקה.
מר אבידן בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעל תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים, אוניברסיטת בר אילן.
מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט גמל בע"מ (החל מ-5/2010), נדבך לנדל"ן והשקעות בע"מ (החל מ-5/2010), ציר חברה למסחר בע"מ (החל מ-5/2010) ונכסי הר לוי בע"מ (החל מ-5/2010) וכדירקטור בבדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-6/2006) ובבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (החל מ-6/2010).
כיהן כיו"ר דירקטוריון מרכז סליקה בנקאי בע"מ (5/2010-4/2009) ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (5/2010-4/2009), כראש פרויקט אופק בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (2006-2001) וכסגן ראש חטיבת תפעול ומידע, ממונה על התפעול ועל המשכיות עסקית בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (4/2010-2006).
אורית אלסטר - חברת הנהלה מ-21 במרס 2011, סגנית מנהל כללי, ראש החטיבה העסקית. גב' אלסטר בעלת השכלה אקדמאית - בעלת תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעלת תואר בוגר בכלכלה ובמשפטים, אוניברסיטת תל אביב.
כיהנה כמנהלת אגף חברות גדולות בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (3/2011-1/2007) כמנהלת המחלקה לאשראים מיוחדים בבנק דיסקונט

לישראל בע"מ (12/2006-1/2000) וכדירקטורית בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2008-7/2006).

שי ורדי - חבר הנהלה החל מ-26 באפריל 2010, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון.

מר ורדי בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים ובעל תואר בוגר בהנדסת תעשייה וניהול, אוניברסיטת תל אביב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל בדל שירותי מחשב ומנהלה בע"מ (החל מ-5/2010, דירקטור החל מ-8/2004), ודירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (החל משנת 2006), בדיסקונט גמל בע"מ (החל משנת 2008) ובכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (החל מ-6/2011). חבר ועדת מיחשוב של הבורסה לניירות ערך בתל אביב (החל מ-5/2010).

כיהן כסגן ראש חטיבת תפעול ומידע, מנהל המחשוב בבנק דיסקונט לישראל בע"מ (4/2010-2004).

אברהם (אבי) לוי - חבר הנהלה החל מ-28 באוגוסט 2011, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת נכסי לקוחות.

מר לוי בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, אוניברסיטת בר-אילן, ובעל תואר בוגר בכלכלה, אוניברסיטת תל אביב. כמו כן, בוגר קורסים מקצועיים בהכשרת מנהלים בכירים וייעוץ מוצרים נגזרים, בנק הפועלים.

מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט נאמנות בע"מ (יו"ר דירקטוריון החל מ-2/2012, דירקטור החל מ-10/2011) וחברה לרישומים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (החל מ-3/2012) וכדירקטור באידיבי (סוויס) בנק בע"מ (החל מ-3/2012).

כיהן כמנהל סניף בנק הפועלים בלונדון (6/2011-2007), כמנהל סקטור בחטיבה העסקית של בנק הפועלים (2007-2003), כדירקטור וחבר בוועדת השקעות בבנק יהב בע"מ (2007-2004), כדירקטור ב-BHI Jersey (6/2011-2007), Hapoalim International N.V. (6/2011-2007) ו-British-Israel Chamber of Commerce (6/2011-2009).

גלעד סוקולוב - חבר הנהלה מ-1 באוקטובר 2011, סגן מנהל כללי, ראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושירות.

מר סוקולוב בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, Northwestern University, Chicago, U.S.A, ובעל תואר בוגר במשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

כיהן כסמנכ"ל לפיתוח עסקי ב-HCL Cleantech (8/2011-2010), שימש כיועץ עצמאי בתחום אסטרטגיה ופיתוח עסקי (2010-2008) וכיהן כראש מטה אסטרטגיה עסקית וגלובלית בבנק לאומי לישראל בע"מ (2007-2005).

יוסף פרץ - חבר הנהלה מ-12 באוגוסט 2011, סגן מנהל כללי, ראש מערך משאבי אנוש.

מר פרץ בעל השכלה אקדמאית - בעל תואר מוסמך במנהל עסקים, שלוחת אוניברסיטת T.V.U ותואר מוסמך במנהל ומדיניות ציבורית, אוניברסיטת חיפה ובעל תואר בוגר במדעי החברה, אוניברסיטת תל אביב. כמו כן, בוגר קורסים מקצועיים בגישור, גישור נווה צדק וניהול פיננסי, המרכז הישראלי לניהול (המי"ל).

מכהן כדירקטור בבנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (החל מ- 3/2012). כיהן כראש אגף משאבי אנוש במשרד ראש הממשלה (8/2011-2005).

יגאל רונאי - חבר הנהלה מ-3 ביולי 2011, סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הפיננסית.

מר רונאי בעל השכלה אקדמאית. בעל תואר מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון), אוניברסיטת בר-אילן ובעל תואר בוגר בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כיו"ר דירקטוריון דיסקונט מנפיקים בע"מ (החל מ-7/2011) ובי"ת למ"ד דל"ת בע"מ (החל מ-8/2011) ומרצה בתחומי ניירות ערך ומימון במכללה למינהל (החל מ-1994).

כיהן כיו"ר דירקטוריון ריט 1 (6/2011-5/2008), כדירקטור חיצוני, יו"ר ועדת השקעות וחבר בוועדות ביקורת ומאזן בד"ש ניהול קופות גמל בע"מ (6/2011-2008) וכמנכ"ל גמולות - היחידה לניהול נכסי קופות הגמל של בנק הפועלים (2008-2005).

ניר אבל - המבקר הפנימי של הבנק וחלק מחברות הבת של הבנק, החל מ-18 במאי 2011, סגן מנהל כללי.

מר אבל הינו רואה חשבון ובעל השכלה אקדמאית - בעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מר אבל כיהן כמבקר פנימי ראשי בבנק הבינלאומי הראשון (3/2011-8/2006) וכמבקר פנימי ראשי וסמנכ"ל בבנק אוצר החייל (7/2006-11/2000).

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

כללי. ביום 27 באפריל 2008, פרסם המפקח על הבנקים הוראת שעה בעניין "גילוי בדוח הדירקטוריון בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים". ההוראה מאמצת את הנחית רשות ניירות ערך בנושא זה, שאושרה על ידה בחודש יולי 2007. על פי ההוראה הוטל על התאגידים הבנקאים לכלול בדוחות הדירקטוריון, הרבעוניים והשנתיים, מידע בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים.

תקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. [להלן: "תקנות החברות (אישור דוחות)"]. בתקנות האמורות, נקבעו, בין היתר, הנושאים שבהתייחס אליהם הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים תגבש המלצה לדירקטוריון. עוד

נקבע בתקנות, בין היתר, כי יושב ראש הועדה לבחינת הדוחות הכספיים יהיה דירקטור חיצוני, רוב חבריה יהיו דירקטורים בלתי תלויים, לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בקרת העל בבנק. דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק. הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים מופקדת על הפיקוח, הבקרה וההכוונה של תהליך אישור הדוחות הכספיים בבנק, ומגישה לדירקטוריון, בסיום עבודתה, את המלצותיה בנוגע לאישור הדוחות הכספיים. הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים כוללת חמישה דירקטורים, שהינם דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ודירקטורים בלתי תלויים, כלהלן: גב' עידית לוסקי (דחצ"יית), יו"ר הוועדה, מר אילן בירן (דח"צ), מר דוד לוינסון, מר אילן עייש ומר יהלי שפי.

תהליך אישור הדוחות הכספיים. תהליך אישור הדוחות הכספיים כולל את השלבים והאורגנים הבאים:

ועדת גילוי. כחלק מיישום הוראות בנק ישראל בנושא הגילוי בדוחות הכספיים המתבססת על סעיף 302 בחוק Sarbanes Oxley (ראו להלן), הוקמה בבנק ועדת גילוי, בראשות המנהל הכללי של הבנק ובה חברים חברי ההנהלה הבאים: מר יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר - חשבונאי ראשי; גב' אסתר דויטש, סמנכ"ל בכירה - היועצת המשפטית הראשית ומנהלת הסיכונים המשפטיים; מר יובל גביש, סמנכ"ל בכיר - ראש החטיבה הבנקאית; מר יגאל רונאי, סמנכ"ל - ראש החטיבה הפיננסית ומנהל סיכוני השוק והנזילות של הבנק; מר יאיר אבידן, סמנכ"ל - ראש מערך ניהול סיכונים ומנהל הסיכונים של הבנק; גב' אורית אלסטר, סמנכ"ל - ראש החטיבה העסקית ומנהלת סיכוני האשראי; מר שי ורדי, סמנכ"ל - ראש חטיבת טכנולוגיות ותכנון. לדיוני הוועדה מוזמנים מזכירת הבנק וגורמים נוספים בבנק. המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים מוזמנים אף הם לדיוני ועדת גילוי, כמשקיפים. הוועדה מתכנסת אחת לרבעון (או יותר, אם עולה הצורך בכך) ודנה בנושאי גילוי מהותיים, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסגרת מדיניות הגילוי שאימץ דירקטוריון הבנק.

הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים. הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים דנה בטיוטת הדוחות הכספיים של הבנק, ובכלל זה בנושאים שנקבעו בתקנות החברות (אישור דוחות), וממליצה לדירקטוריון ביחס אליהם, וכן דנה בדוחות הכספיים של הבנק בלבד (לא מאוחד).

לקראת הדיון בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, נמסרת לעיונם של חברי הוועדה טיוטת הדוחות הכספיים בצירוף מסמכים נוספים שנועדו לסייע בהבנה וניתוח של הדוחות הכספיים, ופירוטים נרחבים בנושא חובות בעייתיים וההפרשות לחובות מסופקים. הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים מקיימת דיון מפורט בדוחות, בו נוטלים חלק גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדווח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי, וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים, כמשקיפים, רואי החשבון המבקרים והמבקר הפנימי של הבנק.

במסגרת הדיון נמסרים לוועדה דיווחים של החשבונאי הראשי בנושאים הקשורים לדוחות הכספיים, או נושאים שיש להם השלכה על הדוחות הכספיים, כגון הוראות רגולטוריות חדשות או כאלה שצפויות להתקבל. הוועדה מוסמכת לדון ולהחליט בעניין גילוי על מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים.

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים הוועדה דנה בעניינם של לקוחות שההפרשה שמומלץ לבצע בגין חובותיהם לבנק עולה על סכום שקבע הדירקטוריון, וממליצה לדירקטוריון על סכום ההפרשה שיש לבצע בגינם.

לוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, כמו גם לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, נמסר דיווח על הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח הכספי, אם עולה הצורך בכך, ועל תרמית, במידה ובוצעה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאים שעלו, אם עלו, במהלך ביקורת הדוחות הכספיים ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון יש להביאם לידיעת חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

בתום הדיון מגישה הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים את המלצותיה לדירקטוריון בנוגע לאישור הדוחות הכספיים, לקראת הדיון שעורך הדירקטוריון בדוחות הכספיים.

דירקטוריון הבנק. לאחר הדיון בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים מתקיים דיון נוסף במליאת הדירקטוריון, לצורך אישור הדוחות הכספיים. לקראת הדיון נמסרת לחברי הדירקטוריון הטיוטה המתוקנת של הדוחות הכספיים (לאחר ששולבו בה ההמלצות וההחלטות שהתקבלו בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים), בצירוף המסמכים שהונחו בפני חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים לצורך הדיון בדוחות הכספיים.

לדיון במליאת הדירקטוריון מוזמנים גם נושאי משרה בכירה הקשורים לדיווח הכספי (המנהל הכללי, החשבונאי הראשי וגורמים נוספים בבנק, אם עולה הצורך בכך). לדיון מוזמנים כמשקיפים גם המבקר הפנימי ורואי החשבון המבקרים של הבנק.

הדיון כולל סקירת הדוחות הכספיים על ידי המנהל הכללי והחשבונאי הראשי ודיווח על יישום המלצות הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים מדווחים על ממצאי ביקורת הדוחות הכספיים, ככל שהיו, ועל עניינים אחרים שלדעת רואי החשבון ראוי להביאם לידיעת חברי הדירקטוריון.

במהלך הדיון מפנים חברי הדירקטוריון להנהלה ולגורמים אחרים הקשורים לדיווח הכספי שאלות ובקשות לקבלת הבהרות לגבי נושאים שונים שנכללו (או שאמורים היו להיכלל) בדוחות הכספיים. בתום הדיון, בכפוף לקבלת תשובות מספקות מצד הנהלת הבנק, מאשר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

בהתאם לסעיף 92(א)(12) לחוק החברות, על הדירקטוריון לקבוע את המספר המזערי הנדרש של דירקטורים שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כמשמעות מונח זה בסעיף 240 לחוק החברות.

בהתאם לתקנות שהותקנו מכוח סעיף 240 האמור, הערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור תיעשה בידי הדירקטוריון, ויובאו במכלול השיקולים, בין השאר, השכלתו, ניסיונו וידיעותיו בנושאים המפורטים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005.

בחודשים מרס 2004 ופברואר 2006, קבע דירקטוריון הבנק כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שיכהנו בדירקטוריון, הינו שלושה.

בהמשך לכך, בחודש פברואר 2006, נקבע לאור הוראות הפיקוח על הבנקים, כי המספר המזערי של דירקטורים בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית, שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ובכל ועדה אחרת של הדירקטוריון אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של הבנק, יהיה אחד.

כאמור בגילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (אישור דוחות) הוקמה ועדה לבחינת הדוחות הכספיים, אשר מתקיימים לגביה התנאים הקבועים בתקנות.

בנוסף, בהתאם לתיקון להוראה 301, שנכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2012, לפחות חמישית מכלל הדירקטורים ולפחות שני דירקטורים מבין חברי ועדת הביקורת צריכים להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. תנאים אלו מתקיימים הן בדירקטוריון הבנק והן בוועדת הביקורת.

הדירקטורים שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, והרקע העובדתי שבגינו ניתן לראותם כבעלי מומחיות זו, הינם כמפורט להלן. יצוין, כי בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל, נרשם בצד שמו של כל דירקטור אם הוא מכהן בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ו/או בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

ד"ר יוסי בכר - רואה חשבון, בעל תואר דוקטור במנהל עסקים (התמחות במימון), בעל תואר מוסמך במנהל עסקים (התמחות במימון) ובעל תואר בוגר בכלכלה וחשבונאות.

ד"ר בכר מכהן מינואר 2010 כיו"ר דירקטוריון פעיל של הבנק, כדירקטור וסגן יו"ר Israel Discount Bank of New York וכדירקטור ב- Discount Bancorp Inc., ממרס 2012 מכהן כיו"ר דירקטוריון כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (דירקטור החל מ-5 בינואר 2010, יו"ר החל מ-25 בינואר 2010 - 2/2012) מנכ"ל משרד האוצר (1/2007-11/2003), כמנהל רשות המיסים (במינוי זמני) (4/2007-1/2007) וכשותף ומנהל משרד ליובושיץ קסירר, רואי חשבון (קודם Arthur Andersen ואחר כך Ernst & Young) (11/2003-4/1995).

אילן בירן - בעל תואר בוגר בכלכלה ומינהל עסקים ובעל דיפלומה/לימודים אסטרטגיים בתחום אסטרטגיה וכלכלה.

מכהן כיו"ר דירקטוריון רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ וכיו"ר הוועד המנהל של המכללה האקדמית כנרת בעמק הירדן (ע"ר).

כיהן כמנכ"ל משרד הביטחון (1999-1996), בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (2003-1999), כיו"ר דירקטוריון מנועי בית שמש אחזקות (1997) בע"מ (2007-2006) ודי.בי.אס שרותי לווין (1998) בע"מ (2006-2004), כדירקטור בדלתא שלוש ישראל בע"מ (11/2008-2004), כדירקטור ויו"ר ועדת אסטרטגיה ומו"פ בתעשייה האווירית (2007-2005), כדירקטור בבנק מסד בע"מ (2007-2005), כדירקטור וחבר ועדת הכספים וועדת הביקורת בנטפים בע"מ (2007-2004) וכיועץ Venture Partner באתגר - קרן הון סיכון שותפות מוגבלת (עד ל-12/2009).

מר בירן מכהן כחבר ועדת ביקורת והוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

אלי אליעזר גונן - בעל תואר מוסמך במינהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים, בעל תואר בוגר בכלכלה וחטיבות משלימות, האוניברסיטה העברית בירושלים וסיים שנת השתלמות באוניברסיטת קליפורניה בברקלי ארה"ב.

מכהן כיו"ר דירקטוריון גו אלפא בע"מ, חברה בבעלותו (החל מ-4/2009), מלון מעלה החמישה (החל מ-2/2001) ובית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד (החל מ-7/2008); שותף, דירקטור ומנכ"ל משותף בטארה החזקות, ניהול והשקעות במלונות בע"מ (החל מ-9/2009) ודירקטור במרכז הקונגרסים הבינלאומי אי.סי.סי ירושלים - בניני האומה בע"מ (החל מ-1998). כיהן כנשיא התאחדות המלונות בישראל (12/2010-2000); כדירקטור בטמבור בע"מ (2007-2002), בקריסטל מכונות ומוצרי חשמל בע"מ (2006-2004), בבנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (1992-1989), בבנק מסד בע"מ (1989-1987), ובגרנית הכרמל השקעות בע"מ (בשנות השמונים); כיהן כמנכ"ל רשת שרתון מוריה ישראל (2009-1999), כור תיירות בע"מ (1999-1998), הסתור אלטיב (1997-1996) ומשרד התיירות (1996-1992); מילא תפקידי ניהול שונים באוניברסיטה העברית בירושלים ובתפקידו האחרון מנכ"ל האוניברסיטה (1992-1975).

אילן כהן - בעל תואר מוסמך במינהל עסקים, INSEAD, Fontainebleau France (בהצטיינות) ובעל תואר בוגר בכלכלה וניהול, אוניברסיטת תל אביב (בהצטיינות).

מכהן כיו"ר דירקטוריון אינסוליין מדיקל בע"מ ומקווה ישראל כל ישראל חברים, כדירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון באדמונד דה רוטשילד פרייבט אקוויטי מנג'מנט בע"מ, כדירקטור בדקה התשעים בע"מ, בפי.או.סי. חברה להשקעות (1999) בע"מ ובטל-יה טכנולוגיות מים בע"מ. מנכ"ל חברת אילן כהן-השקעות ויזמות בע"מ ויילד-יועצי השקעות בע"מ.

כיהן כדירקטור בעמותת כל ישראל חברים (11/2009-2007) וכמנכ"ל משרד ראש הממשלה (2006-2004).

דוד לוינסון - בעל תואר מוסמך במינהל עסקים, אוניברסיטת תל אביב ובעל תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מכהן כדח"צ בגב-ים חברה לקרקעות בע"מ (משנת 2006) ובאקסלנס נשואה שרותי בורסה בע"מ (משנת 2010). כמו כן, יועץ לחברת ניו-פארם בע"מ (משנת 2007).

כיהן כדירקטור בבנק אוצר החייל בע"מ (2006 - 3/2012) וכדח"צ בישיר קרנות נאמנות (2006 - 2010). כמו כן שימש כיועץ פיננסי ועסקי לחברות וקרנות Private Equity (8/2011-2006) וכיועץ לקבוצת "המשביר לצרכן" (2006 - 10/2011).

כיהן כמנכ"ל FIBI Bank (UK) plc. (2006-2002), בנק הספנות לישראל בע"מ (1996- 2002) וגרנית הכרמל אחזקות בע"מ (1994- 1996).

מילא שורה של תפקידים בבנק הפועלים ו/או מטעמו (1974 - 1994) ובכלל זה, עוזר מנכ"ל בכיר ואחראי על פעילות בנק הפועלים בחו"ל, מנכ"ל בנק קונטיננטל לישראל בע"מ, אחראי על כל מחלקות האשראי הנהלה ראשית, מנהל מחלקת מטבע חוץ בהנהלה הראשית ומנהל סניף הסיטי בלונדון.

היה בנקאי במחלקת Corporate Finance ב-Japhet Chartrhouse (בנק השקעות בלונדון) (1972 - 1974) וכלכלן בחברת "תיעוש אזורי פיתוח" (1970- 1972).

מר לוינסון מכהן כחבר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

עידית לוסקי - בעלת תואר מוסמך בכלכלה ובעלת תואר בוגר בכלכלה וסטטיסטיקה.

כיהנה כחברת הנהלה בתואר סמנכ"ל בכיר בבנק אגוד לישראל בע"מ (2008-2004), אשר תחומי אחריותה היו: ראש אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ, ראש אגף בנקאות קמעונאית וניהול סיכונים ובנוסף אחריות על שיווק, פרסום ומשכנתאות.

כיהנה כמנכ"לית בנק משכן, חברה בת של בנק הפועלים בע"מ (2004-2001) וכמנהלת אגף בנקאות ישירה בבנק הפועלים בע"מ (3/2001-11/1995) אשר תחומי אחריותה היו: הקמה ושיווק של אתרי האינטרנט של הבנק, הקמה וניהול "פועלים ישיר" - המרכזים הטלפוניים של הבנק, אחריות על המכשירים לשימוש עצמי והסניפים האוטומטיים.

גב' לוסקי מכהנת כיו"ר ועדת הביקורת וכיו"ר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

אילן (אילון) עייש - רואה חשבון, ובעל תואר בוגר כלכלה וחשבונאות.

מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף ביבול שוקי הון בע"מ.

שותף במשרד רואי חשבון יגאל בריטמן ושות' (1992-1984) ובמשרד רואי חשבון וולקן, וינברג, עייש ושות' (2000-1993) וכן שותף יועץ בגולדשטיין סבו טבת רואי חשבון (2004-2001).

כיהן כדירקטור חיצוני ויו"ר ועדת השקעות בקופת תגמולים של עובדי י ב מ ישראל בע"מ (9/2007-12/2003) וכדירקטור חיצוני ויו"ר הוועדה לניהול סיכונים בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (10/2006-11/2000). כמו כן, כיהן כדירקטור ב-Harisha Tuff Lanka (Private) Limited (12/2009-4/2007), כיו"ר השותף הכללי במפעלי טוף (12/2008-4/2002) וכיו"ר דירקטוריון טוף מרום גולן (2000) בע"מ (12/2008-4/2002).

מר עייש מכהן כחבר ועדת ביקורת והוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

יוסף צ'חנובר - יצהר - בעל תואר דוקטור בפילוסופיה ומדעי היהדות, מאוניברסיטת בוסטון; לימודים ב-Jewish Theological Seminary, אוניברסיטת בוסטון; בעל תואר LL.M - הסמכה למשפטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ברקלי, קליפורניה; בעל תואר מוסמך למשפטים Magister Juris, האוניברסיטה העברית, ירושלים ולימודים לקראת תואר מוסמך באוניברסיטה העברית, ירושלים, המחלקה למנהל עסקים (ללא תואר).

מכהן כדירקטור בקבוצת עזריאלי בע"מ, בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ ובמוזיאון ישראל, כנשיא חברת ע.י.צ. השקעות בע"מ וחברת עתידים-אתגר ניהול קרנות בע"מ וכסגן יו"ר דירקטוריון הלל: המרכז לחיים יהודיים בקמפוס בישראל בע"מ (חל"צ). כמו כן, חבר וגזבר בעמותת קרן אלי ויזל - ישראל ויו"ר עמותת קרן ד"ר יעקב איסלר לסיוע לנכים ולמשפחות שכולות.

כיהן כיו"ר אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ (2002-1995), בין השנים 1985 ועד 1995 כיהן כנשיא וחבר דירקטוריון PEC - החברה הכלכלית לישראל בע"מ וכחבר דירקטוריון וחבר הוועדה האקזקוטיבית של אי די בי חברה לאחזקות בע"מ. כיהן כיו"ר בנק דיסקונט לישראל בע"מ והיה חבר הוועדה המייעצת של בנק ישראל (1991-1986).

כיהן כמנכ"ל משרד החוץ (1980-1978), כראש משלחת משרד הביטחון בארצות הברית (1978-1974), כיועץ משפטי למערכת הביטחון (1974-1968) ומילא שורה של תפקידים בשירות הציבורי (1978-1957).

יהלי שפי - רואה חשבון, בעל תואר בוגר בכלכלה וחטיבות משלימות בסטטיסטיקה ומתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים (בהצטיינות), בעל תעודה בחשבונאות לבעלי תואר, אוניברסיטת תל אביב (עבודת סמינריון מצטיינת) ולמד לימודי תואר מתקדמים בכלכלה מתמטית - מסלול ישיר לדוקטורט, האוניברסיטה העברית בירושלים (לא סיים את המסלול).
מנהל חברה פרטית, בבעלותו, לייעוץ עסקי (החל מ-6/2009), כיהן כיו"ר דירקטוריון התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ (2009-2008), כיהן כמנכ"ל הפניקס חברה לביטוח בע"מ (2009-2005) והפניקס אחזקות בע"מ (2009-2005), היה חבר ועדת ברנע (2001-2000), מילא תפקידים שונים במשרד רואי חשבון אלמגור ושות' (משנת 1983 ועד שנת 1987 שותף, משנת 1987 ועד 1999 שותף מנהל) ולאחר מכן היה שותף מנהל במשרד רואי חשבון דלויט - בריטמן אלמגור ושות' (1999-2004), היה חבר בועדה לקביעת כללים חשבונאיים של לשכת רואי חשבון בישראל (1995-1998) ובמוסד לתקינה חשבונאית מיסודם של לשכת רואי חשבון ורשות ניירות ערך (1998-2001).
מר שפי מכהן כחבר הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

שינויים בדירקטוריון ובהנהלה

שינויים בדירקטוריון

ד"ר יצחק שריר כיהן עד לאסיפה השנתית של הבנק, שהתכנסה ביום 26 באוקטובר 2011.
ביום 1 בפברואר 2012, ה"ה בן ציון גרניט, בן ציון זילברפרב וצבי שטרייגולד סיימו את כהונתם כדירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
יו"ר הדירקטוריון והדירקטוריון מודים לדירקטורים שסיימו את כהונתם, על תרומתם לבנק בתקופת כהונתם.
באסיפה שנתית שנערכה ביום 26 באוקטובר 2011 הוחלט למנות את אילן בירן לתקופת כהונה נוספת כדירקטור במעמד של דירקטור חיצוני כמשמעו בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בתוקף מ-29 באוקטובר 2011. כמו כן, החליטה האסיפה למנות את אילן (אילון) עייש לתקופת כהונה נוספת כדירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, בתוקף מ-1 בנובמבר 2011.
באסיפה מיוחדת מיום 21 במרס 2012, הוחלט למנות את מר דוד לוינסון כדירקטור בבנק, במעמד של דירקטור חיצוני על פי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, בנוסף לדירקטורים המכהנים. תוקף המינוי החל מיום 21 במרס 2012. כמו כן, הוחלט למנות את הגב' עידית לוסקי לתקופת כהונה נוספת כדירקטורית במעמד של דירקטור חיצוני כמשמעו בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בתוקף מ-25 במרס 2012.

שינויים בהנהלה

ביום 1 בינואר 2011, החל מר ראובן שפיגל את כהונתו כמנכ"ל הבנק.
ביום 11 בינואר 2011, החל מר יובל גביש, סמנכ"ל בכיר, את כהונתו כראש החטיבה הבנקאית של הבנק.
ביום 21 במרס 2011, החלה גב' אורית אלסטר, סמנכ"ל, את כהונתה כראש החטיבה העסקית של הבנק.
ביום 18 במאי 2011, החל מר ניר אבל את כהונתו כמבקר הפנימי של הבנק.
ביום 3 ביולי 2011, החל מר יגאל רונאי, סמנכ"ל, את כהונתו כראש החטיבה הפיננסית. מר רונאי החליף את גב' דורית בן סימון, סמנכ"ל בכירה, אשר סיימה את כהונתה ביום 30 ביוני 2011.
ביום 12 באוגוסט 2011, החל מר יוסי פרץ, סמנכ"ל, את כהונתו כראש מערך משאבי אנוש. מר פרץ החליף את מר אמנון גדעון, סמנכ"ל בכיר, אשר סיים את כהונתו ביום 11 באוגוסט 2011.
ביום 28 באוגוסט 2011, החל מר אברהם לוי, סמנכ"ל, את כהונתו כראש חטיבת נכסי לקוחות.
ביום 1 באוקטובר 2011, החל מר גלעד סוקולוב, סמנכ"ל, את כהונתו כראש חטיבת אסטרטגיה, שיווק ושירות. מר סוקולוב החליף את מר נעם הנגבי, סמנכ"ל בכיר, אשר סיים את כהונתו ביום 30 בספטמבר 2011.
הדירקטוריון, המנכ"ל וההנהלה מודים לגב' בן סימון ולה"ה גדעון והנגבי על פועלם ותרומתם בשנות כהונתם בבנק ומאחלים הצלחה לחברי ההנהלה החדשים.

ישיבות הדירקטוריון וועדותיו

בשנת 2011 קיים הדירקטוריון 36 ישיבות. כן התקיימו 95 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.
הדירקטוריון מודה למנהל הכללי, לחברי ההנהלה, לעובדי הבנק ולעובדי חברות הקבוצה והנהלותיהן, על פועלם לקידום הבנק והקבוצה.

28 במרס 2012

ד"ר יוסי בכר
יו"ר הדירקטוריון

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

נספח לדוח הדירקטוריון

חלק א': פירוטים נוספים - תיק ניירות ערך

1. איגרות חוב זמינות למכירה - נתונים לפי ענפי משק

להלן פרטים בדבר התפלגות איגרות החוב בתיק הזמין למכירה, בחתך של ענפי משק:

	31 בדצמבר 2011			
		רווח כולל אחר מצטבר		
	עלות מופחתת	שווי הוגן	רווחים	הפסדים
	במיליוני שקלים חדשים			
איגרות חוב לא ממשלתיות				
ענפים שונים*	325	310	8	23
שרותים פיננסיים(1)	3,128	2,829	22	321
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	3,453	3,139	30	344
איגרות חוב ממשלתיות				
ממשלת ארצות הברית**	3,913	3,932	36	17
ממשלת ישראל	16,844	16,991	217	70
ממשלות אחרות	440	443	4	1
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	21,197	21,366	257	88
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
Freddie Mac	3,014	3,061	53	6
Fannie Mae	5,291	5,359	73	5
סוכנויות ממשלתיות אחרות	51	51	–	–
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	8,356	8,471	126	11
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה	33,006	32,976	413	443

	31 בדצמבר 2010			
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	3,552	3,369	55	238
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	17,265	17,430	206	41
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	6,623	6,751	140	12
סך-הכל איגרות חוב בתיק הזמין למכירה	27,440	27,550	401	291

*בקבוצה האמורה אין ענף שהשווי ההוגן של ההשקעה באג"ח הכלולות בו עולה על 91 מיליון ש"ח.

** כולל איגרות חוב מסוג Ginnie Mae בשווי הוגן של 3,538 מיליון ש"ח.

(1) להלן פירוט איגרות חוב זמינות למכירה בענף שירותים פיננסיים:

	31 בדצמבר 2011			
		רווח כולל אחר מצטבר		
	עלות מופחתת	שווי הוגן	רווחים	הפסדים
	במיליוני שקלים חדשים			
בנקים וחברות החזקה בנקאיות[2]	3,052	2,758	22	316
ביטוח וגמל	16	14	–	2
אחרים	60	57	–	3
סך-הכל שירותים פיננסיים	3,128	2,829	22	321

(2) להלן פירוט לפי אזורים גיאוגרפים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות:

צפון אמריקה[3]	1,486	1,226	11	271
מערב אירופה[4]	642	608	1	35
ישראל	742	745	10	7
אוסטרליה	105	102	–	3
אחר	77	77	–	–
סך-הכל בנקים וחברות החזקה בנקאיות	3,052	2,758	22	316

(3) להלן פירוט בחתך דירוגים של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה בצפון אמריקה:

דירוג				
AA	4	4	–	–
AA-	29	29	–	–
A+ עד A-	940	805	–	135
BBB+ עד BBB-	206	155	–	51
BB+ עד B-	257	187	–	70
ללא דירוג	50	46	11	15
סך-הכל	1,486	1,226	11	271

(4) להלן פירוט בחתך מדינות של ההשקעות באיגרות חוב זמינות למכירה של בנקים וחברות החזקה בנקאיות בתיק הזמין למכירה במערב אירופה:

אנגליה	289	266	–	23
שוויץ	146	141	–	5
אחר*	207	201	1	7
סך-הכל	642	608	1	35

* סכומי שווי הוגן הנמוכים מ-100 מיליון ש"ח למדינה.

2. איגרות חוב מוחזקות לפדיון - נתונים לפי ענפי משק

להלן פרטים אודות התפלגות איגרות החוב המוחזקות לפדיון, בחתך של ענפי משק:

	עלות מופחתת	שווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
	31 בדצמבר 2011			
איגרות חוב לא ממשלתיות				
ענפים שונים	20	20	–	–
שרותים פיננסיים	114	120	6	–
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	134	140	6	–
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	5,033	5,241	208	–
סוכנויות של ממשלת ארה"ב				
Freddie Mac	181	185	4	–
Fannie Mae	159	162	3	–
סוכנויות ממשלתיות אחרות	388	387	–	1
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	728	734	7	1
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון	5,895	6,115	221	1
	31 בדצמבר 2010			
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	313	323	10	–
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	4,785	4,845	76	16
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	1,654	1,617	8	45
סך-הכל איגרות חוב בתיק לפדיון	6,752	6,785	94	61

3. איגרות חוב למסחר - נתונים לפי ענפי משק

להלן פרטים אודות התפלגות איגרות חוב בתיק למסחר, בחתך של ענפי משק:

	עלות מופחתת	שווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
	31 בדצמבר 2011			
איגרות חוב לא ממשלתיות				
ענפים שונים *	43	37	–	6
שרותים פיננסיים	65	49	–	16
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	108	86	–	22
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	3,233	3,241	9	1
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	37	37	–	–
סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר	3,378	3,364	9	23
	31 בדצמבר 2010			
סך-הכל איגרות חוב לא ממשלתיות	95**	90**	1	6
סך-הכל איגרות חוב ממשלתיות	2,074**	2,073**	3	4
סך-הכל סוכנויות של ממשלת ארה"ב	18	18	–	–
סך-הכל איגרות חוב בתיק למסחר	2,187	2,181	4	10

* בקבוצה האמורה אין ענף שהשווי ההוגן של ההשקעה באג"ח הכלולות בו עולה על 18 מיליון ש"ח.

** סווג מחדש- בוצע מיון מאג"ח ממשלתיות לאג"ח לא ממשלתיות.

4. חשיפה להלוואות ALT-A ולהלוואות סאב פריים

אי די בי ניו יורק החזיק ביום 31 בדצמבר 2010, בתיק איגרות חוב מוחזקות לפדיון, איגרות חוב מסוג Alt-A RMBS בסך כולל של 149 מיליון ש"ח חשיפה מאזנית.

במהלך שנת 2010 הורדו הדירוגים של כל ניירות הערך המגובים במשכנתאות מסוג Alt-A אל מתחת לדירוג השקעה. בשנת 2010 רשמה אי די בי ניו יורק הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי שאינו זמני בסך של 42 מיליון ש"ח בגין ניירות אלה.

ברבעון הראשון של שנת 2011 נמכרו כל ניירות הערך מסוג RMBS (ר' ביאור 3 ד' להדוחות הכספיים).

5. חשיפה לניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר (CMBS)

אי די בי ניו יורק מחזיק באיגרות חוב מגובות משכנתאות למסחר (CMBS) בסך כולל של כ-57 מיליון ש"ח חשיפה מאזנית. ניירות ערך אלה מסווגים בענף שירותים פיננסיים. הבטחונות בגין ניירות ערך אלה כולם בארצות הברית.
לא קיימת ירידת ערך בגין הניירות האמורים ליום 31 בדצמבר 2011.
חשיפות האיגוח הכלולות בטבלה להלן אינן כוללות ניירות ערך מגובים במשכנתאות של הסוכנויות (FHLMC, FNMA, GNMA) וזאת בשל העובדה שכל השכבות של ניירות הערך האמורים משקפים סיכון אשראי זהה.
לפרטים בדבר מכירת חלק מהניירות, בחודש יולי 2011, ראו ביאור 3 ד' לדוחות הכספיים.

להלן פירוט החשיפות בגין CMBS:

	ליום 31 בדצמבר 2011			ליום 31 בדצמבר 2010		
מועד פדיון	עלות מופחתת	שווי הוגן	שווי מאזני	עלות מופחתת	שווי הוגן	שווי מאזני
	במיליוני שקלים חדשים					
2040–2039	17	17	17	17	18	17
2047–2045	5	5	5	12	14	12
2051–2049	35	38	35	39	44	39
סך-הכל	57	61	57	68	76	68

6. הפסדים שטרם מומשו - מניות זמינות למכירה

לימים 31 בדצמבר 2011 ו-31 בדצמבר 2010 לא היו הפסדים שנצברו וטרם מומשו בגין מניות זמינות למכירה.

7. הפסדים שטרם מומשו - ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה

להלן פרטים בדבר התפלגות ההפסדים שנצברו וטרם מומשו, בגין ניירות ערך מגובי משכנתאות זמינים למכירה, בחתך של שיעור ההפסד שטרם מומש מתוך עלות ההשקעה ופרק הזמן שבו נצבר הפסד כאמור:

	התקופה בה השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת				
שיעור ההפסד שטרם מומש ביחס לעלות המופחתת	עד 6 חודשים	מ-6 עד 9 חודשים	מ-9 עד 12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
	31 בדצמבר 2011				
עד 20%	18	1	–	9	28
סך-הכל	18	1	–	9	28
	31 בדצמבר 2010				
עד 20%	16	1	–	–	17
סך-הכל	16	1	–	–	17

8. פירוטים בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה

להלן פירוטים ליום 31 בדצמבר 2011 וליום 31 בדצמבר 2010, בדבר איגרות חוב מסויימות המוחזקות על ידי אי די בי ניו יורק בתיק הזמין למכירה עם הפסד שטרם מומש בעל אופי זמני ביחס לעלות המופחתת בשיעור של 20% ומעלה במשך תקופה העולה על 12 חודשים:

	ליום 31 בדצמבר 2011						ליום 9 במרס 2012
			דירוגי ניירות הערך				
	עלות מופחתת	שווי הוגן	הפסד שטרם מומש	מועד פרעון סופי	Moody's	S&P	Fitch	הפסד שטרם מומש
המנפיק / הקבוצה המנפיקה	באלפי שקלים חדשים							
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%								
United Bancshares Inc	17,401	9,553	(7,848)	2037	NR	NR	NR	(6,691)
Barclays Bank	19,105	11,392	(7,713)	2026	Aa3	NR	A	(5,617)
International Bancshare Corp	17,752	10,126	(7,626)	2037	NR	NR	NR	(6,470)
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%	63,815	40,628	(23,187)					(18,778)
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%								
J.P. Morgan Chase	246,619	177,126	(69,493)	2027	A2	BBB	A	(52,436)
Wells Fargo	212,100	157,265	(54,835)	2027	Baa1	BBB+	A	(44,500)
Bank of America	198,241	145,618	(52,623)	2028	Ba1	BB+	BBB-	(57,665)
Suntrust	78,770	55,469	(23,301)	2028	NR	BB+	BBB-	(22,612)
Huntington Bank	19,105	14,093	(5,012)	2027	Baa1	BB+	BBB-	(4,977)
Firsf Maryland	18,547	14,206	(4,341)	2027	Baa2	BBB-	NR	(4,372)
Keycorp	3,794	2,828	(966)	2028	Baa3	BBB-	BBB	(857)
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%	777,176	566,605	(210,571)					(187,419)

הערות:

NR – לא מדורג.

הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

	ליום 31 בדצמבר 2010						
	דירוגי ניירות הערך						
	Fitch	S&P	Moody's	מועד פרעון סופי	הפסד שטרם מומש	שווי הוגן	עלות מופחתת
המנפיק / הקבוצה המנפיקה	באלפי שקלים חדשים						
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%							
Community Trust Bancorp	NR	NR	NR	2037	(9,117)	7,450	16,567
United Bancshares Inc	NR	NR	NR	2037	(8,649)	7,453	16,102
International Bancshare Corp	NR	NR	NR	2037	(8,631)	7,808	16,439
Boden - Argentina	B	B	B3	2012	(18)	7	25
סך-הכל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש מעל 40%					(26,415)	22,718	49,133
פירוט בדבר ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%							
Bank of America	BBB-	BB+	Baa3	2028	(49,512)	134,316	183,828
Wells Fargo	A	A-	Baa1	2027	(42,904)	154,044	196,948
J.P. Morgan Chase	A	BBB+	A2	2037	(38,489)	139,894	178,383
Suntrust Capital	BBB-	BB	NR	2027	(19,459)	53,672	73,131
Huntington Bank	BBB-	BB-	Ba1	2027	(5,661)	12,084	17,745
Barclays Bank	AA-	NR	Aa3	2026	(5,661)	12,084	17,745
Firsf Maryland	NR	BBB-	Baa2	2027	(3,719)	13,476	17,195
אחרים				2037	(1,050)	2,474	3,524
סך-כל ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש של 20%-40%					(166,455)	522,044	688,499

הערות:
NR – לא מדורג.
הנתונים בטבלה קובצו לפי קבוצת המנפיק.

ליום 31 בדצמבר 2011 כ-97% מההפסדים שטרם מומשו בגין איגרות החוב המפורטות בטבלה לעיל מתייחסים לאיגרות חוב מסוג Trust Preferred Securities (להלן: "TRUPS"), שהונפקו על ידי מוסדות פיננסיים. כ-81 מיליון ש"ח מההפסדים שטרם מומשו הינם בגין ניירות ערך המדורגים, על ידי אחת או יותר מסוכנויות הדירוג, בדירוג מתחת לדירוג השקעה.

המאפיינים של TRUPS:

- רקע - הנחיות רשמיות להנפקת "TRUPS" פורסמו על ידי מועצת הבנק הפדראלי בשנת 1996 ואפשרו לחברות אחזקות בנקאיות ("BHC") לגייס הון באופן יעיל מבחינת העלות באמצעות הנפקת "TRUPS". בעוד ש-"TRUPS" נחשבות כמכשירי חוב, בדוחות כספיים וכן לצרכי מס הכנסה בארה"ב, הרי שמועצת הבנק הפדראלי קבעה כי ניתן להכיר ב-"TRUPS" של חברת אחזקות בנקאית כחלק מההון הראשוני הרגולטורי של החברה (עד למגבלה של 25%) ובלבד שיענו על קריטריונים מסוימים המתוארים להלן.
- מבנה ההנפקה - "TRUPS" הן מניות בכורה צוברות בעלות משך חיים מוגבל, אשר מונפקות בדרך כלל עם משך חיים חוזי לפירעון של עד 35 שנה. הגם ש-"TRUPS" ניתנות להנפקה על ידי חברות ועל ידי חברות אחזקות בנקאיות, הרי שכאשר הן מונפקות על ידי חברת אחזקות בנקאית ועומדות בקריטריונים מסוימים, ניתן להכיר בהן כהון רגולטורי ולא כחוב. מסיבה זו, החלק הארי של הנפקות "TRUPS" בוצע על ידי בנקים. תשלומי דיבידנד בגין "TRUPS" הם יותר בחזקת תשלומי ריבית עבור המנפיק - מאחר שהם מבוצעים בדרך כלל אחת לשלושה או שישה חודשים וכאמור הם מהווים עבור המנפיק הוצאה מוכרת למס. הדיבידנדים המתקבלים מהבנקים, שהם חברות-בת של חברת האחזקות, משמשים מקור לפירעון התחייבויותיה של חברת האחזקות הבנקאית במסגרת "TRUPS", מאחר שהנכס העיקרי של חברת אחזקות בנקאית טיפוסית הוא הבעלות שלה על מניות הבנקים שהם חברות בת שלה.

על מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות להכרה כהון, על החוב לקיים את התנאים הבאים:

- דחיה מצטברת של חמש שנים בתשלום הריבית, על פי בחירת המנפיק. אם הריבית נדחית, כל הריבית אשר נדחתה עומדת לפירעון לאחר תום תקופת הדחיה;
- המועד הנקוב לפירעון של איגרת החוב המונפקת יהיה לא פחות מ-30 שנה (אך לא יותר מ-50 שנה לשם הכרה בהוצאה לצרכי מס) וכן עליה להיות נדחית מפני כל צורות החוב האחרות המונפקות על ידי חברת האחזקות הבנקאית;
- המנפיק אינו רשאי להודיע על פדיון מוקדם של החוב אלא לאחר תום חמש השנים הראשונות;
- "TRUPS" אינן יכולות להקנות זכויות הצבעה.
- מגבלות - מועצת הבנק הפדראלי הגבילה את הסכום המצרפי המרבי של מניות בכורה ("TRUPS" או מניות בכורה צמיתות רגילות) אשר ניתן לכלול כהון ראשוני (ליבה) עד 25% מסך ההון הכולל. כל סכום שמעבר למגבלה של 25% נחשב כהון משני (נוסף).
- הוראת דחיה - המנפיק רשאי לדחות תשלומי דיבידנדים בגין נייר ערך למשך חמש שנים לכל היותר באופן מצטבר. אם המנפיק בחר לדחות תשלומי ריבית בגין "TRUPS", הוא חייב להפסיק גם לשלם דיבידנדים/ריבית בגין מניות בכורה או מניות רגילות.
- ערבות החברה האם - "TRUPS" נהנות מערבות של חברת האחזקות (החברה האם) אשר מכסה רק תשלומי דיבידנדים או חלוקות, ובלבד שלנאמנות למטרה מיוחדת יש היקף הולם של מקורות לצורך תשלום למשקיעים. אם חברת האחזקות הבנקאית לא עמדה בתשלום לנאמנות בגין שטר חוב נדחה זוטר שלה וכתוצאה מכך לנאמנות אין מקורות זמינים בהיקף מספק על מנת לשלם למשקיעים, אזי חברת האחזקות הבנקאית אינה מחויבת לשלם את מלוא החבות בגין ה-"TRUPS".

אי די בי ניו יורק סוקרת את השקעותיה בניירות ערך זמינים למכירה וניירות ערך מוחזקים לפדיון בתדירות רבעונית, כדי לקבוע האם קיימת ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. אם ירידה בשווי הוגן נמצאת על ידי אי די בי ניו יורק כירידה שאינה בעלת אופי זמני ואם ישנם חששות משמעותיים לגבי האשראי בנוגע לנייר ערך ספציפי וצפוי כי אי די בי ניו יורק לא יחזיר את עלותו המופחתת, עלותו המקורית של נייר הערך מופחתת בכדי לשקף את השווי ההוגן המתואם ונקבע בסיס עלות חדש. הערכת אי די בי ניו יורק גם מתייחסת למשך הזמן בו ההשקעה הייתה בפוזיציית הפסד שלא מומש. ככלל, ככל שהתקופה בה נייר הערך היה בפוזיציית הפסד שלא מומש ארוכה יותר וככל שהיקף ההפסד שלא מומש גדול יותר, כך גדלה הסבירות שבנייר הערך חלה ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני. גורמים נוספים בהם מתחשבת ההנהלה בעת בחינת ירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני, הם המצב הכלכלי של המנפיק, מאורעות עדכניים רלבנטיים למנפיק או לענף של המנפיק, שינויים חיוביים או שליליים בשווי הוגן או דירוג שמפוסם על ידי סוכנות דירוג אחת או יותר, מגמות ותנודתיות ברווחים, האם המנפיק של כתב ההתחייבות עמד בתשלומי הקרן או הריבית, האם הירידה בשווי ההוגן ספציפית למנפיק או לחילופין, משקפת תנאי שוק כלליים, והערכות אנליסטים ואמצעי מפתח אחרים ובמקרה שרלבנטי, מודלים לתזרימי מזומנים המבוססים על המבנה הספציפי של נייר הערך, בכדי לקבוע האם קיימים שינויים לרעה בתזרימי המזומנים.

לאי די בי ניו יורק היכולת והכוונה להחזיק ניירות ערך עם הפסד שטרם מומש עד השבת מחיר השוק (אשר בגין כתבי התחייבות עלול להיות רק בעת פדיון) וכיום מתכוונת להחזיק את כל ניירות הערך בעלי ירידת ערך זמנית עד להשבת ערכם המלא. סקירות עתידיות לירידות ערך שאינן בעלות אופי זמני יתייחסו לעובדות ולנסיבות הספציפיות בתקופת הדיווח הרלבנטית. ישנם עדיין אי ודאויות משמעותיות בשווקים

ובכלכלות, שיכולים להביא לירידה נוספת בשווי ההוגן של ניירות ערך בתיק בעתיד. ממשיכים להתקיים קשיים ניכרים בפני כלכלת ארה"ב והעולם ושפל ממושך יכול להיות בעל השלכות ולהשפיע על התאוששות בהערכת כל נייר ערך. למרות תוכניות התערבות רבות בשוק מצד ממשלת ארה"ב וממשלות בעולם וגופים רגולטוריים, ממשיך להתקיים חוסר נזילות בשוק ההון בכדי לאפשר שיפור בשווקי ניירות ערך רבים. לכן, קיים עדיין סיכון כי תהיה בעתיד ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

כל ניירות הערך המוצגים בטבלה אינם בפיגור בתשלומי קרן וריבית וההנהלה הצהירה לגביהם כי בכוונתה וביכולתה להחזיק בהם עד למועד הפדיון שלהם או עד לעליית ערכם מעבר לעלותם בספרים.

במהלך הרבעון הרביעי, לאור הנחיית בנק ישראל, נזקפה בדוחות המאוחדים, הפרשה לירידת ערך בגין ניירות ערך של שני מנפיקים שהיו עם הפסד שטרם מומש של מעל 40% במשך מספר רבעונים עוקבים. כעולה מהטבלה לעיל, לאחר תאריך המאזן חלה עליה במחירי השוק של חלק מהניירות המוצגים בטבלה לעיל. נכון ליום 9 במרס 2012 לא נותרו ניירות עם הפסד שטרם מומש מעל 40%.

להלן יובאו פרטים נוספים בהתייחס לקבוצות מסוימות המוצגות בטבלה לעיל, שלגביהן קיים הפסד שטרם מומש בסך של 10 מיליון ש"ח ומעלה ליום 31 בדצמבר 2011.

JP Morgan Chase (JPM). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2011, על רווח נקי בסך של 3.7 מיליארד דולר, לעומת 4.3 מיליארד דולר ברבעון השלישי של שנת 2011 ולעומת 4.8 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. ההפרשה להפסדי אשראי קטנה לסך של 2.19 מיליארד דולר, לעומת 2.35 מיליארד דולר ברבעון הקודם, ולעומת סך של 3.2 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. הרווח למניה עמד על 0.9 דולר, לעומת 1.01 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 2.26 טריליון דולר, ירידה לעומת 2.29 טריליון דולר בסוף הרבעון הקודם. יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2011 עמד על 5.06%, ירידה לעומת 5.18% ברבעון הקודם.

JPM הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 15.40% ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 15.32% בסוף הרבעון הקודם. לאחר תאריך המאזן חלה עליה במחירי ניירות הערך של JPM בשיעור של כ-10% בהשוואה למחיר השוק ליום 31 בדצמבר 2011.

Wells Fargo & Co. (WFC). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2011, על רווח נקי בסך של 4.1 מיליארד דולר, בדומה לרבעון הקודם באותה שנה, ובהשוואה לרווח נקי בסך 3.4 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד.

ההפרשה להפסדי אשראי עמדה על 2.07 מיליארד דולר, גידול לעומת 1.84 מיליארד דולר ברבעון הקודם, וקיטון לעומת סך של 2.98 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד. הרווח למניה עמד על 0.73 דולר, לעומת 0.72 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 1.3 טריליון דולר, בדומה לסוף הרבעון הקודם. יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו ברבעון הרביעי של שנת 2011 עמד על 6.41%, עליה לעומת 6.28% ברבעון הקודם.

WFC הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 14.76% ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 14.86% בסוף הרבעון הקודם. לאחר תאריך המאזן חלה עליה במחירי ניירות הערך של WFC בשיעור של כ-6% בהשוואה למחיר השוק ליום 31 בדצמבר 2011.

Bank of America Corporation (BOA). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2011 על רווח נקי בסך של 1.9 מיליארד דולר, לעומת רווח נקי של 6.2 מיליארד דולר ברבעון השלישי של השנה והפסד נקי של 1.2 מיליארד דולר ברבעון המקביל אשתקד.

ההפרשה להפסדי אשראי קטנה לסך של 2.9 מיליארד דולר, לעומת 3.4 מיליארד דולר ברבעון הקודם. הרווח למניה עמד על 0.2 דולר, לעומת רווח למניה של 0.56 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 2.13 טריליון דולר, קיטון לעומת 2.22 טריליון דולר בסוף הרבעון הקודם ולעומת 2.26 טריליון דולר בסוף הרבעון המקביל אשתקד.

יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו עמד על 7.54% בסוף הרבעון הרביעי של שנת 2011, עליה לעומת 7.29% בסוף הרבעון הקודם.

BOA הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 16.75% ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 15.86% בסוף הרבעון הקודם. לאחר תאריך המאזן, חלה ירידה במחירי ניירות הערך בשיעור של כ-4% בהשוואה למחיר השוק ליום 31 בדצמבר 2011.

Sun Trust Banks, Inc. (STI). דיווח ברבעון הרביעי של שנת 2011 על רווח נקי בסך של 155 מיליון דולר, לעומת רווח נקי של 215 מיליון דולר ברבעון השלישי של שנת 2011 ולעומת רווח נקי של 184 מיליון דולר ברבעון המקביל אשתקד. ההפרשה להפסדי אשראי קטנה לסך של 328 מיליון דולר, לעומת 348 מיליון דולר ברבעון הקודם. הרווח למניה עמד על 0.28 דולר, לעומת 0.39 דולר ברבעון הקודם. סך הנכסים עמד על 176.9 מיליארד דולר, עליה לעומת 172.5 מיליארד דולר בסוף הרבעון הקודם.

יחס ההלוואות שאינן נושאות הכנסה לסך הלוואות ברוטו עמד על 3.95% ברבעון הרביעי של שנת 2011, ירידה לעומת 4.23% ברבעון הקודם.

STI הוא מוסד בעל הון הולם (well capitalized) עם יחס הון כולל של 13.73% ליום 31 בדצמבר 2011, לעומת 13.91% בסוף הרבעון הקודם.

בחינת ההתנודתיות במחירי ניירות הערך של STI לאחר תאריך המאזן (ועד ליום 9 במרס 2012), לא העלתה שינוי משמעותי לעומת מחירי השוק ליום 31 בדצמבר 2011.

חלק ב': פירוטים נוספים - נדבך III של באזל II

1. טבלה 4 ד' - התפלגות חשיפות לפי צד נגדי[4][5]

	אשראי	איגרות חוב	אחרים[1]	ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות[2]	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים[3]	סך-הכל
			במיליוני שקלים חדשים			
			ליום 31 בדצמבר 2011			
ריבונויות	26,390	24,061	–	1	33	50,485
ישויות סקטור ציבורי	637	4,109	–	624	41	5,411
תאגידים בנקאיים	12,351	1,520	–	64	793	14,728
תאגידים	69,023	1,623	–	35,874	841	107,361
בבטחון נדל"ן מסחרי	2,149	–	–	–	–	2,149
חשיפות קמעונאיות ליחידים	17,523	–	–	18,034	16	35,573
הלוואות לעסקים קטנים	9,872	–	–	4,021	3	13,896
משכנתאות לדיור	19,587	–	–	1,447	42	21,076
איגוח	–	30	–	–	–	30
נכסים אחרים	–	–	7,715	–	–	7,715
סך-הכל	157,532	31,343	7,715	60,065	1,769	258,424
			ליום 31 בדצמבר 2010			
ריבונויות	14,212	19,288	–	–	–	33,500
ישויות סקטור ציבורי	797	2,898	–	281	39	4,015
תאגידים בנקאיים	13,039	1,849	–	44	870	15,802
תאגידים	*72,113	1,731	–	38,592	923	113,359
בבטחון נדל"ן מסחרי	*1,988	–	–	14	–	2,002
חשיפות קמעונאיות ליחידים	16,543	–	–	17,913	9	34,465
הלוואות לעסקים קטנים	10,026	–	–	3,484	3	13,513
משכנתאות לדיור	17,775	–	–	2,107	69	19,951
איגוח	–	206	–	–	–	206
נכסים אחרים	–	–	[6]7,330	–	–	7,330
סך-הכל	146,493	25,972	7,330	62,435	1,913	244,143

* סווג מחדש – מוין מתאגידים לבבטחון נדל"ן מסחרי.

הערות:

(1) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.

(2) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).

(3) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

(4) יתרות האשראי ליום 31 בדצמבר 2011 מוצגות לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני הפרשה להפסדי אשראי. ליום 31 בדצמבר 2010 מוצגות יתרות אלו בניכוי הפרשה לחובות מסופקים.

(5) לענין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1 לדוחות הכספיים.

(6) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

2. טבלה 4 ה' - פיצול התיק לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון[1]

	עד שנה	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	ללא תקופת פרעון[2]	סך הכל תזרימי מזומנים
	במיליוני שקלים חדשים				
	ליום 31 בדצמבר 2011				
אשראי	90,100	43,487	25,205	2,916	161,708
איגרות חוב	10,105	15,592	26,463	–	52,160
אחרים[3]	2,214	394	622	4,575	7,805
ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות[4]	40,175	13,711	4,499	1,509	59,894
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים[5][7]	1,877	1,227	850	765	4,719
סך-הכל	144,471	74,411	57,639	9,765	286,286
	ליום 31 בדצמבר 2010				
אשראי	80,856	42,543	25,914	3,019	152,332
איגרות חוב	8,051	11,192	30,839	–	50,082
אחרים[3]	[6]2,313	[6]164	208	4,645	7,330
ערבויות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות[4]	42,987	13,330	4,238	1,880	62,435
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים[5]	14,892	2,767	2,576	–	20,235
סך-הכל	149,099	69,996	63,775	9,544	292,414

הערות:

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין החשיפות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות להפסדי אשראי, אשר פריסתן לתקופות מתבצעת על פי אומדן המתבסס על תקופות האשראי בגינו הן בוצעו.

(2) כולל נכסים שזמן פרעונם עבר: 1,461 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011 ו–1,653 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2010.

(3) בעיקר: מזומנים, מניות, רכוש קבוע.

(4) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).

(5) מוצג כפי שחושב לצורך מגבלות של חבות של לווה.

(6) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

(7) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות גין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8 לדוחות הכספיים.

3. טבלה 5 - סכומי חשיפה לפי משקלי סיכון[1][2]

סכום החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי

	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	ניכוי מההון	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים								
	ליום 31 בדצמבר 2011								
ריבונויות	49,156	565	–	36	–	727	–	–	50,484
סקטור ציבורי	–	4,043	–	1,357	–	11	–	–	5,411
תאגידים בנקאיים	–	12,477	–	1,650	–	596	–	–	14,723
תאגידים	–	633	–	849	–	102,277	2,536	–	106,295
נדל"ן מסחרי	–	–	–	–	–	2,140	2	–	2,142
קמעונאי יחידים	–	–	–	–	34,832	300	69	–	35,201
הלוואות לעסקים קטנים	–	–	–	–	13,502	27	146	–	13,675
משכנתאות	–	–	17,203	–	2,934	626	88	–	20,851
איגוח	–	–	–	30	–	–	–	–	30
אחרים	1,883	25	–	–	–	5,278	529	–	7,715
סך-הכל	51,039	17,743	17,203	3,922	51,268	111,982	3,370	–	256,527
	ליום 31 בדצמבר 2010								
ריבונויות	32,673	304	–	–	–	523	–	–	33,500
סקטור ציבורי	–	2,753	–	1,257	–	5	–	–	4,015
תאגידים בנקאיים	–	13,337	–	1,792	–	672	1	–	15,802
תאגידים	–	758	–	749	–	*110,066	1,786	–	113,359
נדל"ן מסחרי	–	–	–	–	–	*2,002	–	–	2,002
קמעונאי יחידים	–	–	–	–	33,591	371	503	–	34,465
הלוואות לעסקים קטנים	–	–	–	–	13,214	68	231	–	13,513
משכנתאות	–	–	16,595	–	2,764	470	122	–	19,951
איגוח	–	–	–	35	–	19	–	152	206
אחרים	1,951[3]	–[3]	–	–	–	4,869[3]	510	–	7,330
סך-הכל	34,624	17,152	16,595	3,833	49,569	119,065	3,153	152	244,143

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. טבלה 5 - סכומי חשיפה (המשך)

סכום החשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי

	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	ניכוי מההון	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים								
	ליום 31 בדצמבר 2011								
ריבונויות	49,279	565	–	36	–	727	–	–	50,607
סקטור ציבורי	–	4,043	–	1,233	–	11	–	–	5,287
תאגידים בנקאיים	–	6,863	–	7,516	–	596	–	–	14,975
תאגידים	–	633	–	849	–	96,798	2,378	–	100,658
נדל"ן מסחרי	–	–	–	–	–	1,988	2	–	1,990
קמעונאי יחידים	–	–	–	–	26,352	267	64	–	26,683
הלוואות לעסקים קטנים	–	–	–	–	10,835	14	132	–	10,981
משכנתאות	–	–	17,178	–	2,931	626	88	–	20,823
איגוח	–	–	–	30	–	–	–	–	30
אחרים	1,883	25	–	–	–	5,278	529	–	7,715
סך-הכל	51,162	12,129	17,178	9,664	40,118	106,305	3,193	–	239,749
	ליום 31 בדצמבר 2010								
ריבונויות	32,978	304	–	–	–	523	–	–	33,805
סקטור ציבורי	–	2,754	–	1,088	–	5	–	–	3,847
תאגידים בנקאיים	–	7,940	–	7,031	–	671	1	–	15,643
תאגידים	–	623	–	749	–	105,199	1,780	–	108,351
נדל"ן מסחרי	–	–	–	–	–	2,002	–	–	2,002
קמעונאי יחידים	–	–	–	–	25,789	370	494	–	26,653
הלוואות לעסקים קטנים	–	–	–	–	10,549	67	214	–	10,830
משכנתאות	–	–	16,566	–	2,763	470	122	–	19,921
איגוח	–	–	–	35	–	19	–	–	54
אחרים	1,951[3]	–[3]	–	–	–	4,869[3]	510	–	7,330
סך-הכל	34,929	11,621	16,566	8,903	39,101	114,195	3,121	–	228,436

* סווג מחדש – מוין מתאגידים לבבטחון נדל"ן מסחרי.

הערות:

(1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).

(2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

(3) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

4. טבלה 7 - הפחתת סיכון אשראי

	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי[1][2]	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי[1][2]	חשיפת אשראי המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר[3][4]	סך הכל סכומים שנגרעו[5]	סך הכל סכומים שנוספו[5]	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
	ליום 31 בדצמבר 2011					
חובות של ריבונויות	50,485	50,484	–	–	123	50,607
חובות של ישויות סקטור ציבורי	5,411	5,411	(1)	(123)	–	5,287
חובות של תאגידים בנקאיים	14,728	14,723	(6,818)	–	7,070	14,975
חובות של תאגידים	107,361	106,295	(5,211)	(426)	–	100,658
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	2,149	2,142	(152)	–	–	1,990
חשיפות קמעונאיות ליחידים	35,573	35,201	(1,893)	(6,625)	–	26,683
הלוואות לעסקים קטנים	13,896	13,675	(2,675)	(19)	–	10,981
משכנתאות לדיור	21,076	20,851	(28)	–	–	20,823
איגוח	30	30	–	–	–	30
נכסים אחרים	7,715	7,715	–	–	–	7,715
סך-הכל	258,424	256,527	(16,778)	(7,193)	7,193	239,749
	ליום 31 בדצמבר 2010					
חובות של ריבונויות		33,500	–	–	305	33,805
חובות של ישויות סקטור ציבורי		4,015	–	(168)	–	3,847
חובות של תאגידים בנקאיים		15,802	(6,775)	–	6,616	15,643
חובות של תאגידים		113,359*	(4,242)	(766)	–	108,351
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי		2,002*	–	–	–	2,002
חשיפות קמעונאיות ליחידים		34,465	(1,851)	(5,961)	–	26,653
הלוואות לעסקים קטנים		13,513	(2,657)	(26)	–	10,830
משכנתאות לדיור		19,951	(30)	–	–	19,921
איגוח		206	–	–	–	206
נכסים אחרים		7,330[6]	–	–	–	7,330
סך-הכל		244,143	(15,555)	(6,921)	6,921	228,588

* סווג מחדש – מוין מתאגידים לבבטחון נדל"ן מסחרי.

הערות:

(1) סיכון אשראי חוץ מאזני הינו לפני המרה לשווה ערך אשראי (לפני הכפלה במקדמי CCF).

(2) סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).

(3) לאחר, כאשר רלוונטי, קיזוז מאזני או חוץ מאזני, ולאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.

(4) לרבות זהב.

(5) סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובות הצד הנגדי שנתן את הערבות.

(6) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 לדוחות הכספיים.

5. טבלה 8 - גילוי לגבי נגזרים

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
שווי הוגן ברוטו חיובי של חוזים[1]		
חוזי ריבית:		
שקל–מדד	2	1
אחר	1,972	1,100
חוזי מטבע חוץ	1,093	970
חוזים בגין מניות	177	82
חוזי סחורות ואחרים	27	47
סך–הכל שווי ההוגן ברוטו חיובי של חוזים	3,271	2,200
חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית[2]	1,550	1,709
הטבות קיזוז	(3,052)	(1,996)
חשיפת אשראי נוכחית לאחר קיזוז[2]	1,769	1,913
ביטחון שמוחזק	(30)	(150)
חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים	1,739	1,763

הערות:

(1) לרבות נגזרים משובצים בסך 31 מיליוני ₪ (ליום 31 בדצמבר 2010: 72 מיליוני ש"ח).

(2) חשיפת אשראי חוץ מאזנית פוטנציאלית בגין מכשירים נגזרים מחושבת על בסיס סכום הקרן הרעיונית של תיק הצד הנגדי כולו מוכפל במקדם התוספת (on–Add).

6. טבלה 9 - חשיפות איגוח

חשיפות האיגוח הכלולות בטבלה להלן אינן כוללות ניירות ערך מגובים במשכנתאות של הסוכנויות (GNMA, FNMA, FHLMC) וזאת בשל העובדה שכל השכבות של ניירות הערך האמורים משקפים סיכון אשראי זהה.

	סך חשיפה ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
ניירות ערך מגובי משכנתאות:		
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS)	30	194
ניירות ערך מגובי אג"ח (TRUPS CDO)	–	12
סך-כל ניירות הערך מגובי המשכנתאות ומגובי הנכסים	30	206

	ליום 31 בדצמבר			
	2011		2010	
	חשיפה	דרישת הון	חשיפה	דרישת הון
		9%		9%
	במיליוני שקלים חדשים			
משקל סיכון:				
50%	30	1	35	1
100%	–	–	19	2
הפחתה מההון	–	–	152	152
סך-הכל	30	1	206	155

7. טבלה 13 - פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

להלן נתונים לגבי השקעות במניות:

	ליום 31 בדצמבר			
	2011		2010	
	עלות מופחתת	יתרה במאזן	עלות מופחתת	יתרה במאזן
	במיליוני שקלים חדשים			
השקעות במניות חברות כלולות[1][2]:				
מניות שאינן סחירות	53	53	152	152
מניות בתיק הזמין למכירה:				
מניות סחירות	28	33	39	55
מניות שאינן סחירות	625	625	626	626
סך–כל המניות בתיק הזמין למכירה	653	658	665	681
סך–כל ההשקעה במניות	706	711	817	833

הערות:

(1) למידע נוסף ראו ביאור 6 לדוחות הכספיים.

(2) לפרטים בדבר השקעה בבנק הבינלאומי, שאינה כלולה בטבלה, ראו ביאור 6 ה' לדוחות הכספיים ו"הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ" בפרק "חברות מוחזקות עיקריות" לעיל.

דרישת ההון בגין פוזיציות במניות[1]

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
בגין השקעות בקרנות הון סיכון, בקרנות השקעה פרטיות ובקרן של קרנות גידור[2]	71	69
בגין השקעה במניות אחרות[3]	12	17
בגין הלוואות בעלים[3]	1	10
סך–הכל דרישת ההון בגין פוזיציות במניות	84	96
השקעות שנוכו מההון[4]	1,576	1,538

הערות:

(1) דרישת ההון חושבה לפי 9% והיא אינה כוללת דרישת הון בגין השקעה במניות בתיק למסחר.

(2) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 150%.

(3) השקעות אלו משוקללות במשקל סיכון 100%.

(4) כולל בגין ההשקעה בבנק הבינלאומי.

(5) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב '(5) 4 לדוחות הכספיים.

8. טבלת קשר בין דרישות הגילוי על פי הנדבך השלישי לבין המידע שנכלל בדוח

במטרה לרכז את המידע שנדרש בהוראת השעה, נדרשו התאגידים הבנקאיים לכלול בדוח טבלת קשר בין דרישות הגילוי בהוראה לבין סעיפי דוח הדירקטוריון או הביאורים לדוחות הכספיים בהם נכלל המידע הנדרש בדוח השנתי. בטבלה המובאת להלן ניתנים הפרטים שנדרשו כאמור.

מס' טבלה	נושא	מיקום*	מס' עמוד
טבלה 1	תחולת היישום	באזל II – יישום המלצות ועדת באזל בישראל	148–150
טבלה 2 א	מבנה ההון – גילוי איכותי	ביאור 14 לדוחות הכספיים	374–383
טבלה 2 ב,ג,ה	מבנה ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק ביאור 14(1), 14(4) לדוחות הכספיים	375–376
טבלה 3 א	הלימות ההון – גילוי איכותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק	33–36
טבלה 3 ב,ד,ה,ו,ז	הלימות ההון – גילוי כמותי	האמצעים ההוניים – הלימות ההון של הבנק ביאור 14(3) לדוחות הכספיים	375
סעיף 824	גילוי איכותי כללי	מדיניות ניהול הסיכונים ומטרותיה, מבנה וארגון פונקצית ניהול הסיכונים, הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים	108–112
טבלה 4 א	סיכון אשראי – גילוי איכותי	ניהול סיכוני אשראי	112–127
טבלה 4 ב	סיכון אשראי – חשיפות לפי סוגים עיקריים	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי	119
טבלה 4 ג	סיכון אשראי – חשיפות לפי אזורים גיאוגרפים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה	282–286
טבלה 4 ד	סיכון אשראי – חשיפות לפי צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	252
טבלה 4 ה	סיכון אשראי – חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כמותי לסיכון האשראי נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	253
טבלה 4 ו	סיכון אשראי – חובות בעייתיים	תוספת ה' לסקירת הנהלה	280–281
טבלה 4 ז	סיכון אשראי – חובות בעייתיים לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים	תוספת ו' לסקירת הנהלה	282–286
טבלה 4 ח	סיכון אשראי – תנועה בהפרשה להפסדי אשראי	ביאור 4 ד' לדוחות הכספיים	350–352
טבלה 5	סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	ניהול סיכוני אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	254–255
טבלה 7	הפחתת סיכוני אשראי	ניהול סיכוני אשראי – הפחתת סיכוני אשראי נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	256
טבלה 8	גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי	ניהול סיכוני אשראי – גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	121–122 257
טבלה 9	חשיפות איגוח	ניהול סיכוני אשראי – חשיפות איגוח נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	122–123 258
טבלה 10	סיכון שוק	ניהול סיכוני השוק והנזילות	127–139
טבלה 12	סיכון תפעולי	סיכונים תפעוליים	141–143
טבלה 13	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי נספח לדוח הדירקטוריון – חלק ב'	140 259
טבלה 14	סיכון ריבית בתיק הבנקאי	ניהול סיכוני השוק והנזילות	127–139

* המיקום הינו בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" או בביאור לדוחות הכספיים, אלא אם צוין במפורש אחרת.

חלק ג': פירוטים נוספים

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים

סיכוני האשראי במכשירים פיננסיים. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה בגורמי סיכון מיוחדים ובהם סיכוני אשראי. ייחודיותו של סיכון האשראי בעסקאות אלה נובעת מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי הכרוך בה. לפרטים נוספים ראו לעיל "גילוי כללי לגבי חשיפות הקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי" בסעיף "ניהול סיכוני האשראי".
בביאור 20 לדוחות הכספיים, מובאים פרטים בדבר הפעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון. בחלק ב' של הביאור האמור, מובאים פרטים בדבר סיכון אשראי בגין נגזרים לפי צד נגדי לחוזה, על בסיס מאוחד. להלן יובאו פירוטים נוספים לנתונים המובאים בחלק ב' האמור של הביאור.

(1) להלן פירוט בחתך דירוגים של יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים:

	ליום 31 בדצמבר 2011	ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים	
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים – כנגד מוסדות פיננסיים זרים		
בדירוג AA+	208	179
בדירוג AA	126	201
בדירוג AA-	502	539
בדירוג A+	443	158
בדירוג A	158	175
בדירוג BBB	29	24
לא מדורגים	36	20
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים	1,502	1,296
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים	1,054	384
סך-כל היתרות המאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	2,556	1,680

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

(2) להלן, פירוט בחתך דירוגים של סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים בעסקאות שהצד הנגדי בהן הוא בנקים[1]:

	ליום 31 בדצמבר 2011	ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים	
יתרות חוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים – כנגד מוסדות פיננסיים זרים		
בדירוג +AA	16	1,098
בדירוג AA	41	971
בדירוג -AA	145	2,877
בדירוג +A	11	558
בדירוג A	20	639
בדירוג BBB	–	59
לא מדורגים	1	52
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים זרים	234	6,254
סך-הכל כנגד מוסדות פיננסיים ישראלים	17	2,861
סך-כל היתרות החוץ מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים	251	9,115

הערה:

(1) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8 לדוחות הכספיים.

1. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (המשך)

(3) להלן, פירוט לעמודות "ברוקרים" ו-"אחרים" בביאור 20 ב' לדוחות הכספיים, בחתך סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

	ליום 31 בדצמבר 2011*		ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים		
חקלאות		2	12
תעשיה:			
מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני	139		178
כרייה, תעשיה כימית ומוצרי נפט	292		290
אחר	36		257
סך-הכל תעשיה		467	725
בינוי ונדל"ן:			
רכישת נדל"ן לבניה	–		–
אחזקות נדל"ן	287		161
אחר	47		29
סך-הכל בינוי ונדל"ן		334	190
חשמל ומים		29	20
מסחר		44	147
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל		4	1
תחבורה ואחסנה		30	121
תקשורת ושירותי מחשב		3	65
שירותים פיננסיים:			
מוסדות כספיים (למעט בנקים)	193		479
לקוחות פרטיים הפעילים בשוק ההון	115		1,558
מוסדות אחזקה פיננסיים	47		249
שירותי ביטוח וקופות גמל	203		194
סך-הכל שירותים פיננסיים		558	2,480
שירותים עסקיים ואחרים		19	102
שירותים ציבוריים וקהילתיים		143	7
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור		13	–
אנשים פרטיים – אחר		86	157
סה"כ		1,732	4,027

*לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8.

2. סיכוני אשראי בגין מימון ממונף

להלן יובאו נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין רכישת אמצעי שליטה שכל אחת מהן עולה על סך של 50 מיליון ש"ח.

חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענפי משק של התאגיד הנרכש:

	אשראי מאזני ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
הענף	במיליוני שקלים חדשים	
תעשיה	1,005	*1,284
בינוי ונדל"ן	962	*1,780
חשמל ומים	134	–
מסחר	99	100
תקשורת ושירותי מחשב	108	435
שירותים פיננסיים	352	*354
שירותים עסקיים אחרים	203	125
סך-הכל	2,863	4,078

* סווג מחדש

החשיפה בגין מימון ממונף (כהגדרתה בדוח לעיל) ליום 31 בדצמבר 2011, הסתכמה ב-2,863 מיליון ש"ח לעומת 4,078 מיליון ש"ח בתום שנת 2010, ירידה בשיעור של 30%. הירידה בחשיפה, בשנת 2011, נובעת מפרעון וממכירת אשראים. יתרת החשיפה המוצגת בטבלה לעיל הינה בניכוי מחיקות חשבונאיות בהתאם להוראת חובות פגומים. נתוני דצמבר 2010 סווגו מחדש, על מנת שיכללו עסקאות שהבנק החליט להגדיר אותן כמימון ממונף.

3. מדרגות אשראי מעל 800 מיליון ש"ח - פירוט נוסף

בביאור 4 ו' מובאים פרטים בדבר אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של לווה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שמפרסם המפקח על הבנקים.

להלן פירוטים כלליים אודות הלווים הגדולים ביותר, שנכללו במדרגות העליונות (מעל 800 מיליון ש"ח) בביאור האמור[1] 2011 (מאוחד):

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	באלפי שקלים חדשים	
תחום פעילות:		
שירותים פיננסים	1,146,172	42,842
חשמל ומים[2]	1,031,775	897,744
פעילויות בנדל"ן[2]	1,097,532	982,447
מכונות,ציוד חשמלי ואלקטרוני[2]	917,987	968,163
תקשורת ושרותי מחשב	888,841	685,878
תחבורה ואחסנה[2]	871,759	1,192,041
פעילויות בנדל"ן[2]	500,023	951,963
שירותים פיננסים[2]	303,099	1,830,645
עבודות הנדסה אזרחיות[2]	147,500	1,021,000

הערות:

(1) הנתונים דלעיל הינם נתוני "חבות" (כוללים גם נתוני מסגרות אשראי לא מנוצלות).

(2) אחד מ-7 הלווים ב-2 המדרגות העליונות בשנת 2010.

(3) הנתונים ליום 31.12.11 הינם לפני הפרשה להפסדי אשראי וליום 31.12.10 לאחר הפרשה לחובות מסופקים.

4. ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור

נתוני המגזרים המוצגים בדוחות הכספים ובדוח הדירקטוריון נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בעניין זה. קיימים הבדלים מסוימים בין הדיווחים הניהוליים אשר מובאים בפני הנהלת הבנק, לבין נתוני המגזרים המובאים בדוחות הכספיים ומתכונתם.
הדיווחים להנהלת הבנק כוללים, בשלב זה, דיווח על נתוני החטיבה העסקית והחטיבה הבנקאית, ברמת בנק, עד לשורת הרווח לפני מס. נתוני החטיבה הבנקאית כוללים את מגזר הלקוחות במשקי הבית, מגזר העסקים הקטנים ומגזר הבנקאות הפרטית, נתוני החטיבה העסקית כוללים את מגזר הבנקאות העסקית ומגזר הבנקאות המסחרית.
ישנם כאמור מספר הבדלים עיקריים בין הדיווחים להנהלה לבין הדיווח על המגזרים בדוחות הכספיים:

- הדיווח להנהלה אינו מתייחס להקצאת רווחי קופת הפיצויים כפי שנעשה בדיווח המגזרים בהתאם להוראות הדיווח לציבור;
- מגזר הפעילות הפיננסית כולל הן את הפעילות של ניהול הנוסטרו וניהול הסיכונים של הבנק, אשר נמצא תחת אחריות החטיבה הפיננסית, והן את ההשקעה בחברות הריאליות, שאינה מנוהלת על ידה, וכאמור, דיווחי הפעילות של מגזר זה אינם מוצגים בדיווחים האמורים להנהלה;
- בדיווח המגזרים על פי הוראות המפקח על הבנקים, מוקצה לכל מגזר הון ראשוני והון משני, בהתאם לנכסי הסיכון שלו, על חשבון המגזר הפיננסי.

4. ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור (המשך)

להלן כימות של ההבדלים העיקריים בין מתכונת הדיווחים הניהוליים לבין מתכונת הדיווח לציבור המוכתבת בהוראות הדיווח לציבור:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	מגזר פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים						
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011						
רווח נקי (הפסד) מדווח	224	185	352	148	7	(64)	852
רווח נקי בהתאם לדיווחים ניהוליים	212	176	350	141	6	(34)	852
הפרש	12	9	3	7	1	(30)	–
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	3	8	(1)	9	–	(18)	–
הכנסות קופת פיצויים	15	5	5	2	1	(27)	–
סך- הכל הכנסות שהועברו	18	13	4	11	1	(45)	–
הפרשה למסים (חיסכון במס) על פעולות רגילות	6	4	1	4	–	(15)	–
הפרש	12	9	3	7	1	(30)	–

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010						
רווח נקי (הפסד) מדווח	198*	179*	276*	116*	56	(121)*	704
רווח נקי (הפסד) בהתאם לדיווחים ניהוליים	181*	170*	276*	111*	55	(89)*	704
הפרש	17	9	–	5	1	(32)	–
להלן מרכיבי ההפרש:							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	1	4	(7)	4	–	(2)	–
הכנסות קופת פיצויים	25	10	7	4	1	(47)	–
סך- הכל הכנסות שהועברו	26	14	–	8	1	(49)	–
הפרשה למסים (חיסכון במס) על פעולות רגילות	9	5	–	3	–	(17)	–
הפרש	17	9	–	5	1	(32)	–

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

סקירת ההנהלה

269 תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

270 תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

271 תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד

276 תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד

280 תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפני ענפי משק על בסיס מאוחד

282 תוספת ו' - חשיפה למדינות זרות - מאוחד

287 תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

288 תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

290 הצהרת המנהל הכללי

291 הצהרת החשבונאי הראשי

292 דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

תוספת א' - מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי

	ליום 31 בדצמבר				
	2011	2010	2009	2008	2007
	במיליוני שקלים חדשים				
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	30,329	18,187	24,583	21,554	19,850
ניירות ערך	42,898	37,176	36,338	31,535	37,278
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	145	45	336	25	346
אשראי לציבור[1]	118,358	[2]124,902	[2]120,820	[2]122,511	[2]107,512
הפרשה להפסדי אשראי[1]	(1,975)	[2](6,236)	[2](6,394)	[2](6,055)	[2](5,781)
אשראי לציבור, נטו	116,383	118,666	114,426	116,456	101,731
אשראי לממשלות	1,640	1,556	1,820	1,491	374
השקעות בחברות כלולות	1,611	[3]1,674	[3]1,785	[3]1,817	[3]1,925
בניינים וציוד	3,080	[2]3,125	3,178	3,039	2,780
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	152	[2]169	[2]218	[2]272	[2]240
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,114	[2]2,039	[2]1,836	[2]3,407	[2]1,517
נכסים אחרים	3,131	[2][3]2,926	[2][3]3,035	[2][3]2,193	[2][3]2,148
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	8	[2]13	–	–	–
סך-כל הנכסים	202,491	185,576	187,555	181,789	168,189
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	153,368	138,011	141,825	139,232	130,518
פקדונות מבנקים	4,249	3,387	3,724	4,555	5,072
פקדונות הממשלה	925	461	284	206	125
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	6,700	7,227	7,651	7,194	5,895
כתבי התחייבות נדחים	12,239	12,294	11,529	9,373	7,437
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,432	[2]3,215	[2]2,489	[2]4,222	[2]1,559
התחייבויות אחרות	9,463	[2][3]9,829	[2][3]10,158	[2][3]8,376	[2][3]8,607
סך-כל ההתחייבויות	191,376	174,424	177,660	173,158	159,213
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	10,745	[3]10,824	[3]9,597	[3]8,405	[3]8,829
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	370	328	298	226	147
סך-כל ההון	11,115	11,152	9,895	8,631	8,976
סך-כל ההתחייבויות וההון	202,491	185,576	187,555	181,789	168,189

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

תוספת ב' - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2011	2010	2009	2008	2007
	במיליוני שקלים חדשים				
רווח מימוני					
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	4,785	4,830	4,757	4,127	4,225
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	778	821	998	780	447
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	4,007	4,009	3,759	3,347	3,778
הכנסות תפעוליות ואחרות					
עמלות תפעוליות	2,489	2,547	2,633	2,504	2,481
רווחים מהשקעות במניות, נטו	92	31	197	51	58
הכנסות אחרות	109	[3]82	[3]258	18	112
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	2,690	2,660	3,088	2,573	2,651
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	3,459	[3]3,218	[3]3,130	[3]3,132	[3]3,107
אחזקת ופחת בניינים וציוד	1,159	1,148	1,032	951	857
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	17	*49	*51	*49	*32
הוצאות אחרות	1,203	*1,244	*1,228	*1,242	*1,226
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	5,838	5,659	5,441	5,374	5,222
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	859	1,010	1,406	546	1,207
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	87	[3]458	[3]554	[3]160	[3]539
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	772	552	852	386	668
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות	103	186	158	(70)	45
רווח נקי מפעולות רגילות:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	875	738	1,010	316	713
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(84)	(70)	(72)	(78)	(56)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	791	668	938	238	657
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	61	36	(20)	(10)	558
רווח נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	936	774	990	306	1,271
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(84)	(70)	(72)	(78)	(56)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	852	704	918	228	1,215
רווח (הפסד) למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)					
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.75	[3]0.67	[3]0.94	[3]0.24	[3]0.66
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.06	0.04	(0.02)	(0.01)	0.56
סך-הכל	0.81	[3]0.71	[3]0.92	[3]0.23	[3]1.22
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)	1,053,869	997,578	993,979	993,979	993,979

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד [1]

	2011					2010				
			שיעור הכנסה (הוצאה)					שיעור הכנסה (הוצאה)		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]		יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים			במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		
מטבע ישראלי לא צמוד:										
נכסים[4][5]*	98,072	4,889	4.99			86,189	3,737	4.34		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים משובצים ו–ALM	77,212	3,266				56,032	1,066			
סך-כל הנכסים	175,284	8,155	4.65			142,221	4,803		3.38	
התחייבויות[5]	(88,610)	(1,834)	(2.07)			(78,306)	(953)	(1.22)		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים משובצים ו–ALM	(79,338)	(3,305)				(55,996)	(1,006)			
סך-כל ההתחייבויות	(167,948)	(5,139)	(3.06)			(134,302)	(1,959)		(1.46)	
פער הריבית			2.92	1.59				3.12	1.92	
מטבע ישראלי צמוד למדד:										
נכסים[4][5]*	27,041	1,557	5.76			28,341	1,635	5.77		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים משובצים ו–ALM	1,908	62				342	(3)			
סך-כל הנכסים	28,949	1,619	5.59			28,683	1,632		5.69	
התחייבויות[5]	(21,103)	(1,270)	(6.02)			(22,158)	(1,311)	(5.92)		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים משובצים ו–ALM	(4,746)	(570)				(5,159)	(369)			
סך-כל ההתחייבויות	(25,849)	(1,840)	(7.12)			(27,317)	(1,680)		(6.15)	
פער הריבית			(0.26)	(1.53)				(0.15)	(0.46)	

*הנתונים לשנת 2011 מוצגים לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. הנתונים לשנת 2010 מוצגים לאחר ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

הערות לטבלה ראו בעמ' 274

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד [1] (המשך)

	2011				2010			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
מטבע חוץ:[6]								
נכסים[4][5]*	57,747	6,263	10.85		61,485	(2,311)	(3.76)	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	398	54			–	–		
נגזרים משובצים ו-ALM	50,651	5,328			48,235	(1,925)		
סך-כל הנכסים	108,796	11,645		10.70	109,720	(4,236)		(3.86)
התחייבויות[5]	(63,461)	(5,272)	(8.31)		(68,346)	4,171	6.10	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(408)	(77)			–	–		
נגזרים משובצים ו-ALM	(47,229)	(4,932)			(44,201)	1,388		
סך-כל ההתחייבויות	(111,098)	(10,281)		(9.25)	(112,547)	5,559		4.94
פער הריבית			2.54	1.45			2.34	1.08

*הנתונים לשנת 2011 מוצגים לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. הנתונים לשנת 2010 מוצגים לאחר ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

הערות לטבלה ראו בעמ' 274

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד[1] (המשך)

	2011				2010			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
סך-הכל:								
הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון[4][5]*	182,860	12,709	6.95		176,015	3,061	1.74	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	398	54			–	–		
נגזרים משובצים ו-ALM	129,771	8,656			104,609	(862)		
סך-כל הנכסים	313,029	21,419	6.84		280,624	2,199		0.78
ההתחייבויות הכספיות שגרמו להוצאות מימון[5]	(173,174)	(8,376)	(4.84)		(168,810)	1,907	1.13	
השפעת נגזרים:[3]								
נגזרים מגדרים	(408)	(77)			–	–		
נגזרים משובצים ו-ALM	(131,313)	(8,807)			(105,356)	13		
סך-כל ההתחייבויות	(304,895)	(17,260)	(5.66)		(274,166)	1,920		0.70
פער הריבית			2.11	1.18			2.87	1.48
בגין אופציות		31				66**		
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות, נגזרים בגידור, ב- ALM ונגזרים משובצים שהופרדו)[3]		1				(3)		
עמלות מעסקי מימון והכנסות מימון אחרות[7]		679				658**		
הוצאות מימון אחרות		(85)				(10)		
רווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[9]		4,785				4,830		
הוצאות בגין הפסדי אשראי[9]		(778)				(821)		
רווח מפעילות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		4,007				4,009		

* הנתונים לשנת 2011 מוצגים לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. הנתונים לשנת 2010 מוצגים לאחר ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

** סווג מחדש.

הערות לטבלה ראו בעמ' הבא.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד[1] (המשך)

	2011	2010
	יתרה ממוצעת[2]	יתרה ממוצעת[2]
	במיליוני שקלים חדשים	
סך-הכל:		
הנכסים הכספיים שהניבו הכנסות מימון[4][5]*	182,860	176,015
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[8]	2,275	2,017
נכסים כספיים אחרים[5][10]	2,586	2,574**
הפרשה להפסדי אשראי [9][11]	(1,903)	(665)
סך-כל הנכסים הכספיים	185,818	179,941
סך-הכל:		
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון[5]	(173,174)	(168,810)
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים[8]	(3,380)	(3,021)
התחייבויות כספיות אחרות[5][10]	(3,741)	(3,475)**
סך-כל ההתחייבויות הכספיות	(180,295)	(175,306)
סך-כל עודף הנכסים הכספיים על ההתחייבויות הכספיות	5,523	4,635
נכסים לא כספיים[10]	6,076	6,243**
התחייבויות לא כספיות	(803)	(718)
סך-כל האמצעים ההוניים	10,796	10,160

* הנתונים לשנת 2011 מוצגים לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. הנתונים לשנת 2010 מוצגים לאחר ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

** סווג מחדש.

הערות:

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.

(3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.

(4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/ (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים/ (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי ההוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/ (הפסדים) בגין איגרות חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן": 2011 –בסך 6 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, 10 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו–(131) מיליון ש"ח במגזר מטבע חוץ; 2010 – בסך 188 מיליון ש"ח במגזר הלא צמוד, 136 מיליון ש"ח במגזר הצמוד למדד ו–(110) מיליון ש"ח במגזר במטבע חוץ.

(5) למעט מכשירים נגזרים.

(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(7) לרבות רווחים/הפסדים ממכירת השקעות באיגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר.

(8) יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

(9) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ר' ביאור 1 ב' (5) 1.

(10) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ר' ביאור 1 ב' (5) 4 .

(11) נתוני 2010: הפרשה כללית והפרשה נוספת לחובות מסופקים.

תוספת ג' - שיעורי הכנסה והוצאה - מאוחד [1] (המשך)

	2011					2010				
			שיעור הכנסה (הוצאה)					שיעור הכנסה (הוצאה)		
	יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]		יתרה ממוצעת[2]	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים[3]	
	במיליוני דולר של ארה"ב*			באחוזים		במיליוני דולר של ארה"ב*			באחוזים	
מטבע חוץ–נומינלי ב–$ ארה"ב:[6]*										
נכסים[4][5]**	16,081	535	3.33			16,318	478	2.93		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים מגדרים	116	–				–	–			
נגזרים משובצים ו–ALM	14,536	329				13,175	199			
סך–כל הנכסים	30,733	864		2.81		29,493	677		2.30	
התחייבויות[5]	(17,806)	(195)	(1.10)			(18,223)	(155)	(0.85)		
השפעת נגזרים:[3]										
נגזרים מגדרים	(119)	(6)				–	–			
נגזרים משובצים ו–ALM	(13,470)	(249)				(12,168)	(217)			
סך–כל ההתחייבויות	(31,395)	(450)		(1.43)		(30,391)	(372)		(1.22)	
פער הריבית		414	2.23	1.38			305	2.08	1.08	

* תרגום הנתונים השקליים על בסיס נומינלי לשער היציג של הדולר של ארצות הברית.

** הנתונים לשנת 2011 מוצגים לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה להפסדי אשראי. הנתונים לשנת 2010 מוצגים לאחר ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשה הספציפית לחובות מסופקים.

הערות:

(1) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות.

(3) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול נכסים והתחייבויות של הבנק.

(4) מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה/ (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים/ (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר וכן של רווחים/ (הפסדים) בגין איגרות חוב זמינות למכירה: 2011 – בסך (36) מיליון דולר; 2010 – בסך (28) מיליון דולר של ארה"ב.

(5) למעט מכשירים נגזרים.

(6) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2011				
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
	במיליוני שקלים חדשים				
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים*	76,519	11,774	5,058	5,062	2,432
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	16,489	26,283	14,031	8,727	3,508
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	590	495	999	178	52
סך-הכל שווי הוגן	93,598	38,552	20,088	13,967	5,992
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות*	73,794	7,637	9,785	3,337	1,349
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	18,005	29,174	16,199	7,995	4,496
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	801	467	827	19	7
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	1	7	1	–
סך-כל השווי ההוגן	92,601	37,279	26,818	11,352	5,852
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	997	1,273	(6,730)	2,615	140
החשיפה המצטברת במגזר	997	2,270	(4,460)	(1,845)	(1,705)
מטבע ישראלי צמוד למדד					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים*	499	1,082	4,420	7,941	6,362
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	–	457	656	373	565
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	7	4	13	18	8
סך-כל השווי ההוגן	506	1,543	5,089	8,332	6,935
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות*	571	889	3,437	6,372	3,513
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	78	116	675	1,771	1,105
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3	14	87	139	26
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1	1	8	1	–
סך-כל השווי ההוגן	653	1,020	4,207	8,283	4,644
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(147)	523	882	49	2,291
החשיפה המצטברת במגזר	(147)	376	1,258	1,307	3,598

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

*** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

**** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

ליום 31 בדצמבר 2011							ליום 31 בדצמבר 2010		
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 20 שנה	ללא תקופת פרעון	סך-כל השווי ההוגן	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	סך-כל השווי הוגן	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים
במיליוני שקלים חדשים									
4,056	817	–	645	106,363	5.08%	0.81	90,554	4.81%	0.82
6,560	442	–	–	76,040		1.21	57,621		1.30
425	65	–	–	2,804		0.01	2,824		0.01
11,041	1,324	–	645	185,207		**0.96	150,999		**0.99
674	52	–	2	96,630	2.26%	0.29	83,103	1.81%	0.31
6,739	382	–	–	82,990		1.21	58,817		1.20
363	–	6	–	2,490		0.01	2,880		0.01
–	–	–	–	10		–	2		0.50
7,776	434	6	2	182,120		**0.70	144,802		**0.66
3,265	890	(6)	643	3,087			6,197		
1,560	2,450	2,444	3,087						
5,304	1,057	13	14	26,692	2.65%	3.55	28,781	2.45%	3.85
270	21	–	–	2,342		2.25	913		3.32
6	–	–	–	56		0.01	48		0.01
5,580	1,078	13	14	29,090		**3.44	29,742		**3.83
5,080	1,927	–	–	21,789	2.20%	3.98	23,236	1.69%	4.03
1,096	–	–	–	4,841		3.23	4,598		3.88
8	–	–	–	277		0.01	186		0.01
–	–	–	–	11		0.82	1		0.50
6,184	1,927	–	–	26,918		**3.81	28,021		**3.98
(604)	(849)	13	14	2,172			1,721		
2,994	2,145	2,158	2,172						

הערות כלליות:

(1) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראו "תיאור סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק ומדיניות ניהולים" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

(2) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.

(3) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

תוספת ד' - חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - מאוחד (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2011				
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
	במיליוני שקלים חדשים				
מטבע חוץ****					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים*	23,868	13,699	8,955	5,557	2,715
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	21,548	15,298	15,235	2,054	2,044
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,572	2,667	1,566	65	–
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	–	–	–	–	–
סך-כל השווי ההוגן	48,988	31,664	25,756	7,676	4,759
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות*	36,892	10,008	10,750	5,607	1,660
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	17,876	11,851	12,761	2,727	2,345
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,352	2,693	1,662	99	17
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	–	–	2	–	–
סך-כל השווי ההוגן	58,120	24,552	25,175	8,433	4,022
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(9,132)	7,112	581	(757)	737
החשיפה המצטברת במגזר	(9,132)	(2,020)	(1,439)	(2,196)	(1,459)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים					
נכסים פיננסיים*,***	100,886	26,555	18,433	18,560	11,509
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	38,037	42,038	29,922	11,154	6,117
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	4,169	3,166	2,578	261	60
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	–	–	–	–	–
סך-כל השווי ההוגן	143,092	71,759	50,933	29,975	17,686
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות פיננסיות*	111,257	18,534	23,972	15,316	6,522
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	35,959	41,141	29,635	12,493	7,946
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	4,156	3,174	2,576	257	50
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	2	2	20	2	–
סך-כל השווי ההוגן	151,374	62,851	56,203	28,068	14,518
מכשירים פיננסיים, נטו					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(8,282)	8,908	(5,270)	1,907	3,168
החשיפה המצטברת במגזר	(8,282)	626	(4,644)	(2,737)	431

* לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

*** כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".

**** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

ליום 31 בדצמבר 2011							ליום 31 בדצמבר 2010		
מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 20 שנה	ללא תקופת פרעון	סך-כל השווי ההוגן	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים	סך-כל השווי הוגן	שיעור תשואה פנימי באחוזים	משך חיים ממוצע אפקטיבי בשנים
במיליוני שקלים חדשים									
2,431	1,082	–	801	59,108	3.50%	1.12	58,030	3.38%	1.60
1,709	382	–	–	58,270		0.67	47,698		0.66
220	–	–	–	8,090		0.01	12,237		0.01
–	–	–	–	–		–	1		0.50
4,360	1,464	–	801	125,468		**0.84	117,966		**1.05
3,242	11	–	–	68,170	1.57%	0.74	64,983	1.25%	0.69
2,174	405	–	–	50,139		0.82	44,000		0.86
350	3	(6)	–	8,170		0.01	11,976		0.01
–	–	–	–	2		0.70	–		–
5,766	419	(6)	–	126,481		**0.72	120,959		**0.69
(1,406)	1,045	6	801	(1,013)			(2,993)		
(2,865)	(1,820)	(1,814)	(1,013)						
11,791	2,956	13	2,123	192,826	4.26%	1.29	178,058	3.96%	1.57
8,539	845	–	–	136,652		1.00	106,232		1.03
651	65	–	–	10,950		0.01	15,109		0.01
–	–	–	–	–		–	1		0.50
20,981	3,866	13	2,123	340,428		**1.13	299,400		**1.30
8,996	1,990	–	2	186,589	2.00%	0.88	171,322	1.58%	0.96
10,009	787	–	–	137,970		1.14	107,415		1.18
721	3	–	–	10,937		0.01	15,042		0.01
–	–	–	–	26		0.41	45		0.03
19,726	2,780	–	2	335,522		**0.96	293,824		**0.99
1,255	1,086	13	2,121	4,906			5,576		
1,686	2,772	2,785	4,906						

הערות כלליות:

(1) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראו "תיאור סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק ומדיניות ניהולים" בסעיף "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

(2) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן שלו.

(3) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2011							
	סיכון אשראי לציבור					הפסדי אשראי[4]		
				בסיכון אשראי לציבור נכלל:				
	סיכון אשראי מאזני[1]	סיכון אשראי חוץ מאזני[2]	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי בעייתי[3]	אשראי פגום לציבור	ההוצאה התקופתית בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאית נטו לתקופה	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	במיליוני שקלים חדשים							
1. בגין פעילות לווים בישראל								
חקלאות	903	208	1,111	42	30	5	8	20
תעשיה	11,186	5,602	16,788	938	674	97	142	208
בינוי ונדל"ן[7]	14,369	10,112	24,481	1,775	1,253	48	38	404
חשמל ומים	1,064	1,094	2,158	7	–	1	1	1
מסחר	9,060	2,959	12,019	321	267	(11)	–	107
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1,829	231	2,060	367	353	(11)	(9)	20
תחבורה ואחסנה	2,621	425	3,046	58	27	4	6	16
תקשורת ושירותי מחשב	2,245	445	2,690	227	25	8	(4)	36
שירותים פיננסיים	8,903	1,601	10,504	299	276	42	78	35
שירותים עסקיים אחרים	5,502	1,940	7,442	206	139	49	56	128
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,561	766	2,327	291	164	3	5	16
אנשים פרטיים–הלוואות לדיור	19,659	419	20,078	469	–	(4)	7	230
אנשים פרטיים–אחר	17,043	17,985	35,028	338	197	150	184	423
סך–הכל בגין פעולות לווים בישראל	95,945	43,787	139,732	5,338	3,405	381	512	1,644
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:								
תנועות ההתיישבות[5]	240	20	260	–	–	–	–	–
רשויות מקומיות[6]	132	63	195	2	1	1	–	–
2. בגין פעילות לווים בחו"ל								
חקלאות	199	91	290	17	17	4	–	5
תעשיה	4,550	3,713	8,263	25	3	5	12	54
בינוי ונדל"ן[7]	7,718	1,431	9,149	1,850	1,661	248	208	187
חשמל ומים	150	116	266	–	–	–	18	–
מסחר	4,697	2,524	7,221	466	31	36	31	81
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	918	7	925	229	229	9	7	13
תחבורה ואחסנה	610	469	1,079	52	52	8	–	19
תקשורת ושירותי מחשב	33	27	60	3	2	–	1	–
שירותים פיננסיים	2,995	1,498	4,493	351	76	26	19	68
שירותים עסקיים אחרים	1,960	791	2,751	279	132	69	36	59
שירותים ציבוריים וקהילתיים	27	16	43	–	–	–	–	–
אנשים פרטיים–הלוואות לדיור	16	–	16	–	–	–	–	–
אנשים פרטיים–אחר	1,281	542	1,823	5	3	(12)	6	17
סך–הכל בגין פעולות לווים בחו"ל	25,154	11,225	36,379	3,277	2,206	393	338	503
סך–הכל	121,099	55,012	176,111	8,615	5,611	774	850	2,147

* סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

הערות:

(1) אשראי לציבור בסך 118,358 מיליון ש"ח, השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך 2,261 מיליון ש"ח, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 480 מיליון ש"ח בהתאמה.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו פגום, נחות או השגחה מיוחדת.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.

(6) לרבות תאגידים בשליטתם.

(7) מזה: פעילות בנדל"ן בגין פעולות לווים בישראל	8,432	3,135	17,948	2,007	1,727	140	63	266
מזה: פעילות בנדל"ן בגין פעולות לווים בחו"ל	6,381	1,350	7,731	1,334	1,157	84	59	89
מזה: קבוצות רכישה בגין פעולות לווים בישראל	298	847	1,145	–	–	–	–	–

תוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2010				
	סיכון אשראי מאזני[1]	סיכון אשראי חוץ מאזני[2]	סיכון אשראי כולל לציבור	ההוצאה התקופתית בגין הפרשה ספציפית לחובות מסופקים	יתרת חובות בעיתיים[3]
	במיליוני שקלים חדשים				
1. בגין פעילות לווים בישראל					
חקלאות	813	233	1,046	14	45
תעשיה	12,265	6,643	18,908	103	1,065
בינוי ונדל"ן[6]	*14,506	10,840	25,346	91	1,701
חשמל ומים	988	552	1,540	1	9
מסחר	8,715	2,535	11,250	71	395
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1,943	252	2,195	(28)	446
תחבורה ואחסנה	2,868	669	3,537	7	62
תקשורת ושירותי מחשב	2,529	395	2,924	9	287
שירותים פיננסיים	9,190	2,997	12,187	(3)	80
שירותים עסקיים אחרים	6,401	2,273	8,674	72	267
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,452	584	2,036	6	280
אנשים פרטיים–הלוואות לדיור	17,953	359	18,312	–	367
אנשים פרטיים–אחר	17,436	16,990	34,426	205	711
סך–הכל	97,059	45,322	142,381	548	5,715
בניכוי פיקדון בחו"ל הצמוד לסיכון האשראי של לווה	(53)	–	(53)	–	–
סך–הכל	97,006	45,323	142,328	548	5,715
סיכון אשראי שנכלל בענפי המשק השונים:					
תנועות ההתיישבות[4]	254	22	276	–	105
רשויות מקומיות[5]	148	59	207	–	4
2. בגין פעילות לווים בחו"ל					
חקלאות	147	116	263	(1)	–
תעשיה	4,625	4,070	8,695	(2)	103
בינוי ונדל"ן[6]	*7,915	1,778	9,693	117	2,069
חשמל ומים	390	265	655	–	–
מסחר	3,512	3,023	6,535	(4)	179
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1,035	50	1,085	10	228
תחבורה ואחסנה	733	670	1,403	–	42
תקשורת ושירותי מחשב	173	56	229	(8)	1
שירותים פיננסיים	3,638	2,784	6,422	18	474
שירותים עסקיים אחרים	2,266	926	3,192	53	127
שירותים ציבוריים וקהילתיים	26	48	74	–	6
אנשים פרטיים–הלוואות לדיור	18	–	18	–	–
אנשים פרטיים–אחר	1,009	668	1,677	10	13
סך–הכל	25,487	14,454	39,941	193	3,242
	122,493	59,776	182,269	741	8,957

* סווג מחדש

הערות:

(1) אשראי לציבור בסך 119,334 מיליון ש"ח, השקעות באיגרות חוב של הציבור בסך של 2,853 מיליון ש"ח, נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו כנגד הציבור בסך של 306 מיליון ש"ח.
(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה. מידע בדבר מסגרות שאינן מנוצלות נכלל באופן חלקי בחברה מאוחדת, בשל העדר נתונים.
(3) יתרות חובות בעייתיים בניכוי אשראי המכוסה בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.
(4) קיבוצים ומושבים, אירגונים איזוריים וארציים ותאגידים שבשליטת תנועות ההתיישבות.
(5) לרבות תאגידים בשליטתם.

(6) מזה: פעילות בנדל"ן בגין פעולות לווים בישראל	8,066	1,594	9,660	57	787
מזה: פעילות בנדל"ן בגין פעולות לווים בחו"ל	6,648	1,553	8,201	117	1,671
מזה: קבוצות רכישה בגין פעולות לווים בישראל	256	544	800	–	1

סיכון אשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד [1]

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך[6] – 2011

	31 בדצמבר 2011		
	חשיפה מאזנית[2]		
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
המדינה	לממשלות[4]	לבנקים	לאחרים
	במיליוני שקלים חדשים		
ארצות הברית	1,452	1,940	1,764
בריטניה	–	1,659	119
ארצות ה- PIIGS[5]	–	28	18
אחרות	227	2,762	4,342
סך-כל החשיפות למדינות זרות	1,679	6,389	6,243
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	57	607	664

הערות:

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(5) פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

(6) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(7) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8 לדוחות הכספיים.

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה אליהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך

לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010, לא היתה לבנק חשיפה כאמור.

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

א. תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות	יתרות מאזניות		
	במיליוני שקלים חדשים		
	יוון	אירלנד	פורטוגל
סכום החשיפה בתחילת שנה	2	97	24
שינויים ביתר החשיפות:			
סכומים שנגבו	–	(45)	(24)
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)	(2)	(23)	–
סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח	–	29	–

31 בדצמבר 2011									
חשיפה מאזנית[2]						חשיפה חוץ מאזנית[2][3][7]		חשיפה מאזנית מעבר לגבול [2]	
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים									
חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך–כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מסחרי מאזני בעייתי	חובות פגומים	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי מסחרי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה
במיליוני שקלים חדשים									
28,742	18,643	10,099	15,255	751	291	7,982	–	3,424	1,732
1,330	259	1,071	2,849	636	553	162	–	1,143	635
–	–	–	46	26	25	14	1	34	12
1,770	1,619	151	7,481	776	760	1,898	2	4,365	2,965
31,842	20,521	11,321	25,631	2,189	1,629	10,056	3	8,966	5,344
1,368	1,368	–	1,328	–	8	646	–	876	452

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".
חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד [1] (המשך)

ד. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך – 2010

	31 בדצמבר 2010		
	חשיפה מאזנית		
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
המדינה	לממשלות[3]	לבנקים	לאחרים
	במיליוני שקלים חדשים		
ארצות הברית	1,437	1,848	2,019
בריטניה	–	1,468	102
ארצות ה- PIGS[5]	–	208	47
אחרות	200	2,798	5,040
סך-כל החשיפות למדינות זרות	1,637	6,322	7,208
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	35	546	895

הערות:

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) יתרת חובות בעייתיים בניכוי חובות המכוסים בבטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(5) פורטוגל, אירלנד, יוון וספרד.

31 בדצמבר 2010								
חשיפה מאזנית					חשיפה חוץ מאזנית[2]		חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים								
חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך-כל החשיפה המאזנית	יתרת חובות בעייתיים[4]	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה
במיליוני שקלים חדשים								
27,125	11,758	15,367	20,671	643	8,794	–	3,127	2,177
1,457	199	1,258	2,828	131	5,042	–	955	615
–	–	–	255	23	–	–	236	19
1,344	1,284	60	8,098	1,330	2,118	–	4,682	3,356
29,926	13,241	16,685	31,852	2,127	15,954	–	9,000	6,167
965	965	–	1,476	2	276	–	1,053	423

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".
חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

תוספת ו' - חשיפות למדינות זרות - מאוחד [1] (המשך)

ה. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010

תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות	יתרות מאזניות	
	במיליוני שקלים חדשים	
	יוון	אירלנד
סכום החשיפה בתחילת שנה	34	276
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר	(2)	(75)
שינויים ביתר החשיפות:		
סכומים שנגבו	(30)	(57)
שינויים אחרים (לרבות הפרשות ומחיקות)	–	(47)
סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח	2	97

תוספת ז' - מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני

	2011				2010			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני שקלים חדשים							
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	30,329	29,316	23,703	20,781	18,187	16,636	21,944	23,731
ניירות ערך	42,898	37,774	33,102	34,257	37,176	39,605	38,012	36,566
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	145	157	82	204	45	130	324	338
אשראי לציבור[1]	118,358	120,480	119,132	118,586	[2]124,902	[2]125,466	[2]123,260	[2]120,717
הפרשה להפסדי אשראי[1]	(1,975)	(1,964)	(1,843)	(1,916)	[2](6,236)	[2](6,337)	[2](6,325)	[2](6,401)
אשראי לציבור, נטו	116,383	118,516	117,289	116,670	118,666	119,129	116,935	114,316
אשראי לממשלות	1,640	1,641	1,608	1,570	1,556	1,547	1,529	1,507
השקעות בחברות כלולות	1,611	1,574	1,573	[3]1,555	[3]1,674	[3]1,652	[3]1,830	1,844
בניינים וציוד	3,080	3,057	3,086	3,128	[2]3,125	[2]3,088	3,138	3,167
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	152	154	165	167	[2]169	[2]193	[2]201	[2]210
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,114	3,560	1,908	2,111	[2]2,039	[2]2,237	[2]2,486	[2]1,894
נכסים אחרים	3,131	3,241	3,498	[3]3,285	[2][3]2,926	[2][3]2,567	[2][3]3,018	[2]3,594
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	8	5	6	50	[2]13	[2]13	–	–
סך-כל הנכסים	202,491	198,995	186,020	183,778	185,576	186,797	189,417	187,167
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	153,368	149,197	139,296	136,088	138,011	137,810	140,720	139,887
פקדונות מבנקים	4,249	4,362	4,151	4,533	3,387	4,960	5,093	3,797
פקדונות הממשלה	925	881	780	707	461	361	359	1,403
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	6,700	6,523	6,002	6,621	7,227	7,585	7,667	7,432
כתבי התחייבות נדחים	12,239	12,426	12,255	12,174	12,294	12,291	12,235	11,348
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,432	4,797	2,965	3,046	[2]3,215	[2]3,486	[2]3,510	[2]2,694
התחייבויות אחרות	9,463	9,969	9,900	[3]10,212	[2][3]9,829	[2][3]9,593	[2][3]9,400	[2]9,978
סך-כל ההתחייבויות	191,376	188,155	175,349	173,381	174,424	176,086	178,984	176,539
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	10,745	10,491	10,352	[3]10,075	[3]10,824	[3]10,353	[3]10,095	10,301
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	370	349	319	322	328	358	338	327
סך-כל ההון	11,115	10,840	10,671	10,397	11,152	10,711	10,433	10,628
סך-כל ההתחייבויות וההון	202,491	198,995	186,020	183,778	185,576	186,797	189,417	187,167

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

	2011			
רבעון	4	3	2	1
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	1,140	1,067	1,289	1,289
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	252	226	188	112
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	888	841	1,101	1,177
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	614	621	619	635
רווחים מהשקעות במניות, נטו	14	26	36	16
הכנסות אחרות	30	71	6	2
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	658	718	661	653
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	828	873	855	903[3]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	310	283	287	279
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	2	11	2	2
הוצאות אחרות	321	311	296	275
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,461	1,478	1,440	1,459
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	85	81	322	371
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	(134)	(52)	121	152[3]
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	219	133	201	219
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות כלולות	23	9	28	43
רווח נקי מפעולות רגילות:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	242	142	229	262
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(20)	(23)	(19)	(22)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	222	119	210	240
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	–	2	21	38
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	242	144	250	300
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(20)	(23)	(19)	(22)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	222	121	231	278
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.21	0.11	0.20	0.23
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי המניות של הבנק	–*	–*	0.02	0.03
סך-הכל	0.21	0.11	0.22	0.26
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)	1,053,869	1,053,869	1,053,869	1,053,869

* נמוך מ-0.01 ש"ח.

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

תוספת ח' - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)

	2010			
רבעון	4	3	2	1
	במיליוני שקלים חדשים			
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	1,293	1,331	1,091	1,115
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	274	169	261	117
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,019	1,162	830	998
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	646	635	632	634
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	31	(16)	21	(5)
הכנסות אחרות	26[3]	40	6[3]	10[3]
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות	703	659	659	639
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	855[3]	741*[3]	761*[3]	861*[3]
אחזקה ופחת בניינים וציוד	324	286*	267*	271*
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	23*	8*	9*	9*
הוצאות אחרות	364*	286*	326*	268*
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	1,566	1,321	1,363	1,409
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	156	500	126	228
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	104[3]	229[3]	5[3]	120[3]
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	52	271	121	108
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת מס של חברות כלולות	87	32	22	45
רווח נקי מפעולות רגילות:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	139	303	143	153
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(13)	(20)	(17)	(20)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	126	283	126	133
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	5	1	30	–
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	144	304	173	153
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(13)	(20)	(17)	(20)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	131	284	156	133
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)				
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.13	0.29	0.13	0.13[3]
רווח נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי המניות של הבנק	–**	–**	0.03	–**
סך-הכל	0.13	0.29	0.16	0.13[3]
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)	1,008,123	994,109	994,088	993,979

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

** נמוך מ-0.01 ש"ח.

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, ראובן שפיגל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

(א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

28 במרס 2012

ראובן שפיגל
המנהל הכללי

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, יוסף ברסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2011 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים השנתיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

(א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולוועדת מאזן של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

28 במרס 2012

יוסף ברסי, סמנכ"ל בכיר
חשבונאי ראשי

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2011, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק ה"ה זיו האפט וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 294 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011.

28 במרס 2012

ד"ר יוסי בכר	ראובן שפיגל	יוסף ברסי,
יו"ר הדירקטוריון	המנהל הכללי	סמנכ"ל בכיר
		חשבונאי ראשי

דוחות כספיים לשנת 2011

295 דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - בקרה פנימית על דיווח כספי

296 דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

297 מאזן מאוחד והבנק

298 דוח רווח והפסד מאוחד

299 דוח רווח והפסד בנק

300 דוח על השינויים בהון העצמי

301 דוח על תזרימי המזומנים

304 ביאורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ -
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011, והדוח שלנו, מיום 28 במרס 2012, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בביאור 19 ג' סעיפים 11.6 ו-12 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מאוחדות וסעיף 14 בדבר קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

28 במרס 2012

סומך חייקין

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק דיסקונט לישראל בע"מ -
דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דיעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות כלולות, אשר ההשקעה בהן היא בסך כ-32 מיליון ש"ח וכ-68 מיליון ש"ח לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010, בהתאמה, וחלק הקבוצה בתוצאות שלהן הוא רווח בסך של כ-8 מיליון ש"ח, רווח בסך של כ-11 מיליון ש"ח והפסד בסך של כ-10 מיליון ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2011, 2010 ו-2009, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו, וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973, ותקני ביקורת מסויימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד - לימים 31 בדצמבר 2011 ו-2010 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 19 ג' סעיפים 11.6 ו-12 בדבר בקשות לאשר תובענות מסויימות כתובענות ייצוגיות ובדבר תובענות אחרות נגד הבנק וחברות מאוחדות וסעיף 14 בדבר קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), והדוח שלנו מיום 28 במרס 2012, כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין	זיו האפט
רואי חשבון	רואי חשבון

28 במרס 2012

סומך חייקין, שותפות ישראלית וחברה ברשת KPMG של פירמות עצמאיות המאוגדות ב- KPMG International Cooperative, ("KPMG International") ישות שוויצרית

זיו האפט הינה חברה ב - BDO

מאזן ליום 31 בדצמבר

		המאוחד		הבנק	
		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	ביאור	2011	2010	2011	2010
		במיליוני שקלים חדשים			
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	15, 2	30,329	18,187	42,059	29,617
ניירות ערך	15, 3	42,898	37,176	18,960	15,345
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		145	45	145	45
אשראי לציבור[1]	4	118,358	[2]124,902	64,098	[2]72,825
הפרשה להפסדי אשראי[1]	4	(1,975)	[2](6,236)	(1,044)	[2](4,655)
אשראי לציבור, נטו		116,383	118,666	63,054	68,170
אשראי לממשלות	5	1,640	1,556	1,616	1,551
השקעות בחברות מוחזקות (במאוחד–כלולות)	6	1,611	[3]1,674	10,352	[3]10,154
בניינים וציוד	7	3,080	[2]3,125	2,249	2,315
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	7א	152	[2]169	–	–
נכסים בגין מכשירים נגזרים	20	3,114	[2]2,039	3,042	[2]1,957
נכסים אחרים	8	3,131	[2][3]2,926	1,555	[2][3]1,605
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה		8	[2]13	3	–
סך–כל הנכסים		202,491	185,576	143,035	130,759
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	9	153,368	138,011	115,165	104,109
פקדונות מבנקים	10	4,249	3,387	4,139	3,365
פקדונות הממשלה		925	461	197	177
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		6,700	7,227	–	–
כתבי התחייבות נדחים	11	12,239	12,294	3,803	4,013
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	20	4,432	[2]3,215	4,174	[2]2,972
התחייבויות אחרות[4]	12	9,463	[2][3]9,829	4,812	[2][3]5,299
סך–כל ההתחייבויות		191,376	174,424	132,290	119,935
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	13	10,745	[3]10,824	10,745	[3]10,824
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		370	328	–	–
סך–כל ההון		11,115	11,152	10,745	10,824
סך–כל ההתחייבויות וההון		202,491	185,576	143,035	130,759

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

(4) מזה הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים לימים 31.12.11 ו–31.12.10 במאוחד, בסך 172 מיליון ש"ח ו–149 מיליון ש"ח ובבנק, בסך 127 מיליון ש"ח ו–125 מיליון ש"ח, בהתאמה.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
28 במרס 2012

ד"ר יוסי בכר	ראובן שפיגל	יוסף ברסי,
יו"ר הדירקטוריון	המנהל הכללי	סמנכ"ל בכיר
		חשבונאי ראשי

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

		המאוחד		
	ביאור	2011	2010	2009
		במיליוני שקלים חדשים		
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	23	4,785	4,830	4,757
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	ד'4	778	821	998
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		4,007	4,009	3,759
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	24	2,489	2,547	2,633
רווחים מהשקעות במניות, נטו	25	92	31	197
הכנסות אחרות	26	109	[3]82	[3]258
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות		2,690	2,660	3,088
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	27	3,459	[3]3,218	[3]3,130
אחזקה ופחת בניינים וציוד		1,159	1,148	1,032
הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	א7	17	*49	*51
הוצאות אחרות	28	1,203	*1,244	*1,228
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		5,838	5,659	5,441
רווח מפעולות רגילות לפני מסים		859	1,010	1,406
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	29	87	[3]458	[3]554
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים		772	552	852
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר מיסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	ב'6	103	186	158
רווח נקי מפעולות רגילות:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		875	738	1,010
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		(84)	(70)	(72)
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק		791	668	938
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	30	61	36	(20)
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		936	774	990
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות		(84)	(70)	(72)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		852	704	918
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)	13, 35			
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק		0.75	[3]0.67	[3]0.94
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי המניות של הבנק		0.06	0.04	(0.02)
סך-הכל		0.81	[3]0.71	[3]0.92
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)		1,053,869	997,578	993,979

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) לעניין הפסקת הפחתת המוניטין, ראו ביאור 1 ד' 2.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח רווח והפסד לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

		הבנק		
	ביאור	2011	2010	2009
		במיליוני שקלים חדשים		
רווח מימוני				
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	23	2,537	3,056	2,746
הוצאות בגין הפסדי אשראי[1]	ד'4	587	524	654
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		1,950	2,532	2,092
הכנסות תפעוליות ואחרות				
עמלות תפעוליות	24	1,114	1,150	1,182
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו	25	–	(10)	143
הכנסות אחרות	26	162	128	285
סך-כל ההכנסות התפעוליות והאחרות		1,276	1,268	1,610
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	27	2,172	2,054[2]	2,010[2]
אחזקה ופחת בניינים וציוד		824	823	727
הוצאות אחרות	28	436	517	469
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		3,432	3,394	3,206
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים		(206)	406	496
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	29	(136)	174[2]	200[2]
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים		(70)	232	296
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	ב'36	861	436[2]	642[2]
רווח נקי מפעולות רגילות		791	668	938
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים	30	61	36	(20)
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק		852	704	918

הערות:

(1) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

	הון המניות הנפרע	קרנות הון			רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר						
		מפרמיה	מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	אחרות	סך-כל הון המניות הנפרע וקרנות ההון	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום[1]	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	עודפים [2]	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	סך-כל ההון
	במיליוני שקלים חדשים											
יתרה ליום 31 בדצמבר 2008	658	2,939	50	212	3,859	(197)	(255)	–	5,390	8,797	226	9,023
השפעת היישום לראשונה של הנחיות בנושא זכויות עובדים	–	–	–	–	–	–	–	–	(392)[5]	(392)[5]	–	(392)[5]
יתרה ליום 31 בדצמבר 2008 לאחר היישום למפרע	658	2,939	50	212	3,859	(197)	(255)	–	4,998	8,405	226	8,631
שינויים בשנת 2009:												
רווח נקי לשנת החשבון	–	–	–	–	–	–	–	–	918[5]	918[5]	73	991[5]
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	–	–	2	–	2	–	–	–	–	2	–	2
פקיעת אופציות[3]	–	3	(3)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	–	1,014	–	–	–	1,014	–	1,014
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	–	(556)	–	–	–	(556)	–	(556)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	–	(205)	–	–	–	(205)	–	(205)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–	–	–	19	–	–	19	(1)	18
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	658	2,942	49	212	3,861	56	(236)	–	5,916	9,597	298	9,895
שינויים בשנת 2010:												
רווח נקי לשנת החשבון	–	–		–	–	–	–	–	704[5]	704[5]	70	774[5]
הנפקת מניות	7	443	–	–	450	–	–	–	–	450	–	450
הטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	–	–	–*	–	–*	–	–	–	–	–*	–	–*
פקיעת אופציות[3]	–	13	(13)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
מימוש אופציות[4]	–*	12	(12)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	–	457	–	–	–	457	9	466
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	–	(351)	–	–	–	(351)	(6)	(357)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	–	(33)	–	–	–	(33)	(1)	(34)
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(42)	(42)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	665	3,410	24	212	4,311	129	(236)	–	6,620	10,824	328	11,152
השפעה מצטברת נטו ממס של יישום לראשונה ביום 1.1.2011 של ההוראה בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי	–	–	–	–	–	–	–	–	(830)	(830)	(5)	(835)
השפעה מצטברת נטו ממס של יישום לראשונה ביום 1.1.2011 של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)	–	–	–	–	–	–	231	–	(231)	–	–	–
יתרה ליום 1 בינואר 2011 לאחר התיאומים מיישום של תקנים והוראות חדשים	665	3,410	24	212	4,311	129	(5)	–	5,559	9,994	323	10,317
שינויים בשנת 2011:												
רווח נקי לשנת החשבון	–	–	–	–	–	–	–	–	852	852	84	936
מכירת מניות בחברות מאוחדות לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	–	–	–	–	–	–	13	13	20	33
פקיעת אופציות[3]	–	18	(18)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
הפרשה למס על ההשקעה בחברה כלולה בגין סעיפים שנרשמו בהון	–	–	–	–	–	10	–	–	23	33	–	33
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	(55)	(55)
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	–	–	–	–	–	(86)	–	–	–	(86)	–	(86)
התאמות, נטו, בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	–	–	–	–	–	(134)	–	–	–	(134)	(3)	(137)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	–	80	–	–	–	80	1	81
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	–	–	–	1	–	–	1	–	1
הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	–	–	–	–	–	–	–	(15)	–	(15)	–	(15)
השפעת המס המתייחס	–	–	–	–	–	–	–	7	–	7	–	7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	665	3,428	6	212	4,311	(1)	(4)	(8)	6,447	10,745	370	11,115

* סכום נמוך ממיליון ש"ח.

הערות:

(1) כולל התאמות מתרגום של פעילות חוץ, בעיקר מחברה מאוחדת של הבנק – ישראל דיסקונט בנק אוף ניו-יורק, בסך של 231 מיליון ש"ח, אשר סווגה בדוחות הכספיים של הבנק עד ליום 31 בדצמבר 1994 כיחידה בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדר בעבר כ"יחידה אוטונומית"). בהתאם לכך נכללו בסעיף זה מקורות המימון של השקעה זו והשפעת המס המתייחס, עד לתאריך זה. בעקבות אימוץ IAS21, סווגה היתרה האמורה לעודפים.

(2) כולל סך של 2,704 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה (ראו ביאור 13 ו' 2).

(3) בגין 8,433,498 כתבי אופציות שפקעו בשנת 2011 (בשנת 2010: 6,472,220, בשנת 2009: 784,511).

(4) בגין 2,876,540 כתבי אופציות שמומשו לכ-348,994 מניות רגילות א', בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת.

(5) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת						
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי שליטה בחברות מאוחדות	936	774*(1)	990*(1)	852	704*(1)	918*(1)
ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:						
חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות (במאוחד–כלולות)	(131)	(133)	(131)	(799)	(349)(1)	(640)(1)
פחת על בניינים וציוד	592	567	484	445	426	355
הפחתת מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	17	49*	33	–	–	–
הפרשה לירידת ערך של ניירות ערך	32	83	120	3	29	10
הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,178	1,114	1,049	812	709	703
רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון	(258)	(324)*	(543)*	(90)	(187)	(363)
רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	(18)	(9)	(18)	(22)	(10)	(33)
רווח ממכירת פעילות חברה כלולה	–	(6)	–	–	–	–
הפסד (רווח) ממימוש השקעה בחברות כלולות	(26)	(28)	17	–	–	–
הטבה בשל הקצאת אופציות	–	–	2	–	–	2
הפרשה (ביטול הפרשה) לירידת ערך בגין בניינים	(11)	4	6	(11)	4	6
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד	(26)	(2)	2	–	(2)	–
מסים נדחים, נטו	(131)	(86)(1)	237(1)	(33)	(66)(1)	77(1)
פצויי פרישה – גידול בעודף עתודה על יעודה	140	58(1)	24(1)	26	(1)(1)	–
הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון אחר	(893)	2,155*	608*	48	462	164
שינויים בסעיפים מאזניים:						
נכסים אחרים, נטו	(508)	(27)*	515	(506)	(185)	628
התחייבויות אחרות, נטו	699	258(1)	(146)(1)	691	1,130(1)	(1,036)(1)
מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת	1,592	4,447	3,249	1,416	2,664	791

* סווג מחדש.

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
תזרימי מזומנים מפעילות בנכסים						
רכישת איגרות חוב מוחזקות לפדיון	(645)	(2,319)	(986)	(359)	–	–
תמורה מפדיון איגרות חוב מוחזקות לפדיון	1,506	1,661	952	–	–	–
תמורה ממכירת איגרות חוב מוחזקות לפדיון בחברה מאוחדת	166	–	–	–	–	–
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	(21,168)	(24,116)	(23,528)	(7,049)	(10,958)	(6,048)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	11,093	14,058	13,678	4,736	8,230	6,302
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	5,706	7,956	5,837	254	281	229
תמורה ממכירת פעילות חברה כלולה	–	6	–	–	–	–
פקדונות בבנקים, נטו	(274)	(1,014)	1,354	(1,792)	(1,225)	(432)
ניירות ערך למסחר, נטו	(1,158)	(28)	(104)	(809)	10	(187)
אשראי לציבור, נטו	(456)	(4,643)	1,468	2,898	(626)	1,524
אשראי לממשלות, נטו	(84)	264	(329)	(65)	267	(357)
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נטו	(100)	291	(311)	(100)	291	(311)
הקטנת (תוספת) השקעה בחברות כלולות	(5)	1	(9)	(89)	(22)	(264)
תמורה ממימוש השקעות בחברות כלולות ודיבידנד	165	277	181	321	233	78
רכישת בניינים וציוד	(520)	(509)	(626)	(362)	(349)	(385)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	49	7	8	–	7	7
מזומנים, נטו, מפעילות בנכסים	(5,725)	(8,108)	(2,415)	(2,416)	(3,861)	156
תזרימי מזומנים מפעילות בהתחייבויות ובהון						
פקדונות מהציבור, נטו	15,556	(4,001)	2,189	11,255	(1,999)	3,177
פקדונות מבנקים, נטו	862	(337)	(831)	774	(599)	1,041
פקדונות מהממשלה, נטו	464	177	78	20	18	31
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, נטו	(527)	(424)	457	–	–	–
הנפקת כתבי התחייבות נדחים	344	1,237	2,419	79	687	350
פדיון כתבי התחייבות נדחים	(677)	(809)	(762)	(478)	(502)	(575)
הנפקת הון	–	450	–	–	450	–
מכירת מניות בחברה בת לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	34	–	–	–	–	–
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות	(55)	(42)	–	–	–	–
מזומנים נטו מפעילות בהתחייבויות ובהון	16,001	(3,749)	3,550	11,650	(1,945)	4,024
גידול (קיטון) במזומנים	11,868	(7,410)	4,384	10,650	(3,142)	4,971
יתרת מזומנים לתחילת השנה	16,042	23,452	19,068	14,080	17,222	12,251
יתרת מזומנים לסוף השנה	27,910	16,042	23,452	24,730	14,080	17,222

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על תזרימי מזומנים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)

נספח - פעולות בנכסים והתחייבויות שלא במזומן בתקופת הדוח:

	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים		
הבנק :			
רכישת רכוש קבוע	10	20	–
השאלת ניירות ערך	(380)	703	(498)
המאוחד:			
רכישת רכוש קבוע	25	28	13
השאלת ניירות ערך	(178)	703	(498)

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאורים לדוחות הכספיים

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

1) בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בנקאי אשר התאגד בישראל

2) הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של בנק.

3) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.

4) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 במרס 2012.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות הבאים:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי – בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, והכל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בנושאים אלה.

התקינה הבינלאומית מיושמת בהתאם לעקרונות הבאים:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הבנק יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הבנק יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על אותם נושאים;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק יפעל בהתאם להוראות התקן האחר וההנחיות המתייחסות של הפיקוח על הבנקים;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק יפעל בהתאם להוראות הדיווח לציבור ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר או מכשירים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
- נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה וקבוצת נכסים המוחזקים למכירה;
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות ובישויות בשליטה משותפת המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר–אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(3) שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשות הנהלות הבנק והחברות המוחזקות להפעיל שיקול דעת, ולעשות שימוש בהערכות אומדנים והנחות, אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

(4) שינוי סיווג

בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים (ראו סעיף 5 להלן), סעיפים מסוימים סווגו מחדש כדי להתאים את מספרי ההשוואה לכותרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

- נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין בסך של 169 מיליון ש"ח, אשר במאזנים ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת סעיף נכסים אחרים, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.
- נכסים בגין מכשירים נגזרים בסך של 2,039 מיליון ש"ח, אשר במאזנים ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת נכסים אחרים, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.
- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסך של 3,215 מיליון ש"ח, אשר במאזנים ליום 31 בדצמבר 2010, נכללו במסגרת התחייבויות אחרות, הוצגו במאזן ליום 31 בדצמבר 2011 בשורה נפרדת.
- נתוני אשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2010 סווגו מחדש כדי להתאים למתכונת ההצגה המיושמת החל מיום 1 בינואר 2011.
- הוצאות בגין הפחתות וירידות ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין בסך של 49 מיליון ש"ח ושל 51 מיליון ש"ח סווגו מחדש מהוצאות אחרות והוצגו בשורה נפרדת לתקופות של השנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2010 וביום 31 בדצמבר 2009, בהתאמה.
- זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות, בסך של 328 מיליון ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2010, הוצגו במאזן ובדוח על השינויים בהון במסגרת ההון.

בנוסף, בוצעו הסיווגים הבאים:

- בביאור 4 סווגו מחדש נתוני הפרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010. הסיווגים מחדש נובעים ממוינים בין סעיפים שונים בביאור, שבוצעו בתקופת הטמעת ההוראה.
- תוצאות מימוש של אופציות, בסך של 65 מיליון ש"ח ו–42 מיליון ש"ח לשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2010 ו–31 בדצמבר 2009, בהתאמה, מוינו מסעיף הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים ALM לסעיף הכנסות מימון אחרות.
- עמלות מביטוח חיים וביטוח דירות, בסך של 18 מיליון ש"ח ו–19 מיליון ש"ח, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010 ו–31 בדצמבר 2009, בהתאמה, סווגו מסעיף עמלות אחרות לסעיף עמלות הפצת מוצרים פיננסיים.
- רווחים מהשקעות במניות, בסך של 27 מיליון ש"ח ו–19 מיליון ש"ח, לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010 ו–31 בדצמבר 2009, בהתאמה, סווגו מסעיף דיבידנד ממניות זמינות למכירה ומסחר לסעיף רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה.
- הוצאות משכורת והוצאות נלוות, בסך של 13 מיליון ש"ח, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010, סווגו מסעיף "השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון" לסעיף "פיצויים, פנסיה, קרן השתלמות, יובלות, חופשות, תגמולים, והטבות לגמלאים".
- הוצאות אחרות, בסך של 13 מיליון ש"ח, לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009, סווגו מסעיף "אחרות" לסעיף "עמלות".

(5) יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

במהלך שנת 2011 החל הבנק ליישם תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

1. הוראות המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי" ותיקון להוראות בנושא "טיפול בחובות בעייתיים". יצויין כי מספרי ההשוואה לתקופות קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן נתוני תקופות קודמות (הנתונים ליום 31 בדצמבר 2010 והנתונים לשנים 2009 ו–2010) אינם בני השוואה לנתוני התקופה השוטפת. (להסברים נוספים בדבר השפעת האימוץ לראשונה של ההוראה, ראו סעיף ד' 4 להלן);

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

2. תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, המפורטים להלן, והפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלו:
   (1) IFRS 2, בנושא, "תשלום מבוסס מניות";
   (2) IFRS 3, (2008), בנושא, "צירופי עסקים";
   (3) IFRS 5, בנושא, "נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו".
   (4) IAS 8, בנושא "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות";
   (5) IAS 10, בנושא "אירועים לאחר תקופת הדיווח";
   (6) IAS 16, בנושא "רכוש קבוע";
   (7) IAS 17, בנושא "חכירות";
   (8) IAS 20, בנושא "הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי";
   (9) IAS 21, בנושא "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ";
   (10) IAS 27, (2008), בנושא "דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים";
   (11) IAS 28, בנושא, "השקעות בחברות כלולות";
   (12) IAS 29, בנושא, "דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות";
   (13) IAS 31, בנושא, "זכויות בעסקאות משותפות";
   (14) IAS 33, בנושא, "רווח למניה";
   (15) IAS 34, בנושא, "דיווח כספי לתקופות ביניים";
   (16) IAS 36, בנושא, "ירידת ערך נכסים";
   (17) IAS 38, בנושא, "נכסים בלתי מוחשיים";
   (18) IAS 40, בנושא, "נדל"ן להשקעה".
3. תקן חשבונאות אמריקאי 157 (ASC 820-10), "מדידת שווי הוגן" (להלן: "FAS 157"), ועדכון תקינה חשבונאית, ASU 2010-06 "שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן" (הבנק בחר לא ליישם בשלב זה את תקן חשבונאות אמריקאי 159 (ASC 825-10), "חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות" (להלן: "FAS 159")) (ראו סעיף ד' 7 להלן).
4. הוראת המפקח על הבנקים בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". היישום לראשונה, החל מיום 1 באפריל 2011, נעשה בדרך של הצגה מחדש (ראו סעיף ד' 15.3 להלן).
5. עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02 בנושא "קביעה על ידי נותן אשראי האם ארגון מחדש של חוב מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי". (ראו סעיף ד' 4.3 להלן).

המדיניות החשבונאית של הבנק, כמפורט בסעיף ד' להלן, משלבת את המדיניות החשבונאית החדשה בגין יישום התקנים וההוראות האמורים ומציגה את אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה.

ג. הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ניירות ערך בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, הפיקוח על הבנקים הבהיר, כי למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, תחשב ככלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

"בעל ענין" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

"צד קשור" – כהגדרתו בגילוי דעת מס' 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, למעט בעלי עניין.

"חברות מאוחדות" – חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

"חברות כלולות" – חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפויות, שההשקעה בהן כלולה בדוחות הכספיים, במישרין או בעקיפין, על בסיס השווי המאזני.

"חברות מוחזקות" – חברות מאוחדות או חברות כלולות.

"מדד" – מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

"סכומים מותאמים" – סכומים נומינליים היסטוריים שהותאמו למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו–36 של לשכת רואי החשבון בישראל.

"דיווח כספי מותאם" – דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

"סכומים מדווחים" – סכומים מותאמים למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

"עלות" – עלות בסכומים מדווחים.

"שלוחות בחו"ל" – חברות מאוחדות וסניפים בחו"ל.

"מטבע הפעילות" – המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

"מטבע ההצגה" – המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

1. מטבע–חוץ והצמדה

1.1 נכסים (למעט השקעות בחברות מוחזקות, בניינים וציוד) והתחייבויות, כלולים במאזן כלהלן:

- אלה במטבע–חוץ או הצמודים אליו, מוצגים לפי השערים היציגים המתפרסמים על ידי בנק ישראל לתאריך המאזן, או לתאריך אחר, בהתאם לתנאי העסקאות.
- אלה הצמודים למדד המחירים לצרכן או למדדים אחרים, מוצגים במאזן לפי המדד הידוע בתאריך המאזן.
- אלה הצמודים לפי ברירה, מוצגים במאזן לפי התנאים הקובעים ליום המאזן.

1.2 IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק ושלוחותיו לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה, התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ, או גידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

פעילות חוץ. הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות.

שלוחות בנקאיות בחו"ל. עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסוימות בחו"ל כיחידות אוטונומיות והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים, סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כזרוע ארוכה (פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

סיווג שלוחות הבנק בחו"ל. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לפני אימוץ IAS21, שלוחה בנקאית בחו"ל של תאגיד בנקאי סווגה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה למטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי. בהתאם ל-IAS21, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, על התאגיד הבנקאי לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) והמטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים;
- המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, החומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה);
- גורמים נוספים היכולים לספק ראיה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת;
- יחסיה של השלוחה עם התאגיד הבנקאי – אם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, אם עסקאות של השלוחה עם התאגיד הבנקאי מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, אם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של התאגיד הבנקאי והם זמינים בנקל להעברה אליה ואם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי התאגיד הבנקאי.

בהתבסס על בחינה של קריטריונים אלו, נקבע כי מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות מסוימות אינו זהה לשקל. עם זאת, שינוי הסיווג של שלוחה בנקאי בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה משקל היה מותנה בקבלת הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. עד לקבלת הנחיה מקדמית כאמור המשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחו"ל כבפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה זהה לשקל.

ביום 14 בפברואר 2012, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל", אשר כולל קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בקביעת מטבע הפעילות נדרש התאגיד הבנקאי לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את תוצאות הבחינה:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
- גיוס אוטונומי של הלקוחות על ידי השלוחה – פעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על ידי התאגיד הבנקאי אינה משמעותית;
- פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהתאגיד הבנקאי ו/או הצדדים הקשורים לו;
- פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המחודשת השלוחה בנקורפ. תסווג החל מיום 1 בינואר 2012 כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל. שינוי הסיווג יטופל באופן פרספקטיבי כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחה כך שהפרשי שער בגין התרגום יוכרו החל מ-1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר ויוצגו במסגרת "התאמות מתרגום של פעילויות חוץ".

השפעת היישום לראשונה. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים בנוגע לאופן היישום לראשונה, התקן יושם מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011. לאור זאת, קרן הון בחובה מהפרשי תרגום בסך 231 מיליוני ש"ח, שנצברה עד שנת 1994 בגין שלוחות בנקאיות בחו"ל שסווגו בעבר כיחידות אוטונומיות, סווגה במועד המעבר ליתרת העודפים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1.3 להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים ושיעורי השינויים בהם:

				שיעור השינוי בשנת		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
מדד המחירים לצרכן (בנקודות):						
בגין חודש המאזן	116.0	113.5	110.6	2.2	2.6	3.9
הידוע בחודש המאזן	116.0	113.1	110.6	2.6	2.3	3.8
שער חליפין היציג (בש"ח) לתאריך המאזן של:						
דולר ארה"ב	3.821	3.549	3.775	7.7	(6.0)	(0.7)
אירו	4.938	4.738	5.442	4.2	(12.9)	2.7

2. עקרונות באיחוד ויישום שיטת השווי המאזני

בסיס האיחוד. בשל היישום לראשונה של IFRS 3 (2008), צירופי עסקים, IAS 27 (2008), דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים, IAS 28, השקעות בחברות כלולות ו–IAS 31, זכויות בעסקאות משותפות, הבנק שינה את המדיניות החשבונאית המיושמת בטיפול בצירופי עסקים ועסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות.

צירופי עסקים. צירוף עסקים הינו עסקה או אירוע אחר, שבהם רוכש משיג שליטה על עסק אחר או על מספר עסקים. הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method).

מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכש משיג שליטה על הישות הנרכשת. שליטה היא הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של חברה כדי להשיג הטבות מפעילויותיה. בבחינת קיום השליטה נלקחות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות שניתן לממשן באופן מיידי. הבנק מפעיל שיקול דעת בקביעת מועד הרכישה ובאם השליטה התקבלה.

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, הבנק אימץ את ההקלה שנקבעה בסעיפים C4 ו–C5 ל–IFRS 1, "אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים".

בהתאם, הבנק לא יישם את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות, רכישות של חברות תחת שליטה משותפת ורכישות של זכויות מיעוט שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות אשר אירעו לפני 1 בינואר 2011 המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

חברות בת. חברות בת הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות הבת מאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.

המדיניות החשבונאית של חברות הבת שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות. זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם וכוללות בתוכן מרכיבים נוספים, ככל שאלה קיימים, כגון: מרכיב הוני באג"ח להמרה של חברות בת, תשלום מבוסס מניות שיסולק במכשירים הוניים של חברות בת ואופציות למניות של חברות בת.

זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות (לדוגמה: אופציות למניות רגילות) נמדדים בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

הקצאת פריטי הרווח והרווח הכולל האחר בין בעלי המניות. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות. סך הכל רווח ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של חברה בת ולזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות, תוך שימור שליטה. עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות נזקף ישירות להון.

השקעה בחברות כלולות. חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם טרם אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית ולמדיניות החשבונאית בכללותה שיושמה על ידי חברה כלולה שהיא תאגיד בנקאי.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והבנק אינו מכיר בהפסדים נוספים, אלא אם יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שולמו סכומים בעבורה.

אובדן השפעה מהותית. הבנק מפסיק להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מהמועד בו איבד את ההשפעה המהותית ומטפל בהשקעה כנכס פיננסי.

במועד זה, הבנק מודד בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה בחברה הכלולה לשעבר ומכיר ברווח או הפסד בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים" בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה.

הסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה היתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית. בעת עליה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק מיישם את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי. בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק גורע חלק יחסי מהשקעתו ומכיר ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים". עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לדוח רווח והפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים.

עסקאות בין חברתיות. יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בחברות הכלולות. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא היתה קיימת ראיה לירידת ערך.

הטיפול בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. הבנק יישם לראשונה את IAS27, למעט טיפול בהשקעות בחברות המוחזקות בדוחות הכספיים הנפרדים של הבנק. לפיכך, בעריכת הדוחות הכספיים הנפרדים המשיך הבנק לטפל בחברות המוחזקות לפי שיטת השווי המאזני. זאת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

השפעת היישום לראשונה – IFRS 3, (2008), "צירופי עסקים". בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי רשאי ליישם את התקן למפרע או באופן של מכאן ולהבא, החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011. הבנק בחר ליישם את התקן בדרך של מכאן ולהבא, החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011. לאור זאת, לא היתה השפעה ליישום התקן לראשונה. יצויין כי בהתאם לתקן, מוניטין שנרכש בצירוף עסקים יימדד לפי עלותו, בניכוי הפסדים מירידת ערך. בהתאם, הבנק הפסיק להפחית מוניטין שנרכש לפני מועד המעבר. (הפחתת המוניטין בשנת 2010 הסתכמה בכ–25 מיליון ש"ח).

3. בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

3.1 הכנסות והוצאות מימון נכללות על בסיס צבירה, למעט:

- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים על בסיס מזומן, כאשר לא קיים ספק בדבר גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. כאשר קיים ספק כאמור, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת על בסיס הגביה בפועל.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- הכנסות מעמלות פרעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפרעון האשראי, או במשך שלוש שנים ממועד הפרעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
- עלות הקצאה למסגרות אשראי, וכן עמלות מעסקי מימון, מוכרות באופן יחסי לתקופות העסקאות.

3.2 עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים מוכרות כאשר נצמחת זכאות לקבלתן.

3.3 במכשירי הון מורכבים, הכוללים תמריץ מובנה לפדיון (step-up), שיעורי הריבית המשמשת בחישוב הוצאות הריבית הינם שיעורי הריבית שבתוקף טרם ה–step-up, בהתבסס על הערכת ההנהלה שהמכשירים ייפדו במועד העלאת הריבית.

3.4 לעניין ניירות ערך ראו ס.ק. 5 להלן; לעניין מכשירים נגזרים ראו ס.ק. 6 להלן.

3.5 בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב יוכרו בתקופת דיווח בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

3.6 הכנסות והוצאות אחרות מוכרות על בסיס צבירה.

3.7 עסקות מכירה וחכירה חוזרת הוצגו בדוחות הכספיים בהתאם לתקן בין–לאומי בחשבונאות מספר 17.

4. חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

4.1 המדיניות שיושמה החל מיום 1 בינואר 2011

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים, בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי", מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל ה–SEC, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ההוראה מיושמת על כל חבות, מאזנית וחוץ מאזנית, למעט חובות הנמדדים לפי שווי הוגן או לפי הנמוך שבין עלות לבין שווי הוגן, ולמעט איגרות חוב ועסקאות חכירה, לגביהן קיימים כללים ספציפיים למדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי, כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי כולו.

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי אשראי צפויים תערך באחד משני מסלולים: "הפרשה על בסיס קבוצתי" או "הפרשה על בסיס פרטני". כמו כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

(1) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס קבוצתי

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות קטנים והומוגניים מוערכת על בסיס קבוצתי. אוכלוסיית חובות אלו כוללת את כלל ההלוואות לדיור, שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור", וחובות אחרים שיתרתם החוזית נמוכה מ–1 מיליון ש"ח. (בחברה מאוחדת אחת, נמוך מ–50 אלף ש"ח ובחברה מאוחדת שניה, נמוך מ–500 אלף ש"ח).

(2) חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני

חובות אלו כוללים חבויות שיתרתן החוזית עולה על 1 מיליון ש"ח (בחברה מאוחדת מעל 50 אלף ש"ח; בחברת כרטיסי אשראי מאוחדת, בגין חובות בשל כרטיסי אשראי מעל 500 אלף ש"ח ואשראי לבתי עסק בכל סכום), למעט הלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור", וכן "חובות בעייתיים בארגון מחדש".

(א) חובות פגומים

- **סיווג**

החובות שסווגו כ"פגומים", כוללים את סוגי החובות הבעייתיים הבאים:

- כל החובות הבעייתיים שאורגנו מחדש (לפרטים בדבר עדכון תקינה חשבונאית אמריקאי, בדבר "קביעה על ידי נותן אשראי באם ארגון מחדש של חוב מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי", ראו ס.ק. 5 להלן).
- חובות שנבדקו על בסיס פרטני: חובות שתקופת הפיגור בגינם עולה על 90 יום (למעט "חובות שמובטחים היטב ונמצאים בתהליך גביה" – כהגדרתם בהוראה), חובות שבחשבון העובר ושב שלהם לא נזקפו בתקופה של 240 יום תקבולים בהיקף שאינו נופל מיתרת החוב הממוצעת שלהם, חובות שחורגים ברציפות ממסגרת האשראי שאושרה להם – במשך תקופה העולה על 90 יום וכן חובות בטיפול משפטי (לרבות הקפאת הליכים, כינוס נכסים ופשיטת רגל).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- כל חוב אחר שנבדק על בסיס פרטני ולהערכת הבנק לא ניתן יהיה לגבות מהחייב את כל הסכומים המגיעים ממנו, לפי התנאים החוזיים של החוב.

- **חזרה מסיווג "פגום"**

סווג חוב בעייתי כ"פגום", יבוטל במקרים הבאים:

- לא קיימים בגין החוב "מרכיבי פיגור" ולהערכת הבנק, יתרת החוב תיפרע במלואה.
- החוב "מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה".

(ב) חובות שאינם פגומים

חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנה על בסיס פרטני (ראו לעיל) והם לא סווגו כ"פגומים", תחושב בגינם הפרשה על בסיס קבוצתי, תוך אבחנה בין חובות שהם תקינים לבין חובות שסווגו כבעיתיים (נחותים או השגחה מיוחדת).

(3) הכרה בהכנסות ריבית

(א) צבירת ריבית

הכללים שמיישם הבנק בנושא צבירת ריבית בגין "חובות פגומים", כוללים:

- הפסקת צבירת הכנסות ריבית בגין "חובות פגומים" – החל ממועד סיווגם כ"פגומים".
- ריבית שנצברה על "חוב פגום", עד לתחילת התקופה בה סווג כ"פגום" וטרם נגבתה, תימחק חשבונאית.
- על אף האמור לעיל, הבנק ימשיך לצבור ריבית בגין "חובות בעייתיים שאורגנו מחדש", כאשר החוב משולם לפי תנאי ההסדר, במשך תקופה רציפה של 6 חודשים לפחות, והצפי לפרעון האשראי נתמך בהערכת אשראי מבוססת.
- בחברת כרטיסי אשראי מאוחדת – הפסקת צבירת ריבית החל מפיגור של 90 יום ומעלה, בגין כל סוגי האשראי.

(ב) גביית ריבית

הכנסות ריבית בגין חובות פגומים יוכרו בהתקיים התנאים הבאים:

- עם גביית חוב פגום (כאשר גביית החוב הרשומה, מובטחת), תוכר הכנסת הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה (על פי שיעור הריבית החוזי). יתרת הריבית שלא הוכרה כאמור, תזקף לרווח והפסד לאחר שנגבתה מלוא יתרת החוב הרשומה, והכל על בסיס גביה בפועל.
- עם החזרת חוב מסיווג פגום (ביטול הסיווג), תוכרנה הכנסות ריבית, כדלקמן:

(1) הריבית השוטפת בגין יתרת החוב הרשומה של החוב תזקף לרווח והפסד באופן שוטף.

(2) הריבית שנמחקה בעבר ולא נצברה לרווח והפסד, תזקף כהכנסה תקופתית, במשך התקופה העתידית שנותרה לפרעון החוב, בשיטת "הריבית האפקטיבית".

(4) מחיקות חשבונאיות

בהתאם להנחיות שנכללו בהוראה, הבנק מבחין בין שני סוגי מחיקות חשבונאיות, כלהלן:

- **מחיקה של חובות שנבחנו על בסיס פרטני וסווגו כפגומים**

חובות שנבחנו פרטנית וסווגו כפגומים ואשר נחשבים לבלתי ניתנים לגביה, או בעלי ערך נמוך, שהותרתם כנכס אינם מוצדקת, או שהיא כרוכה במאמצים ארוכי טווח, יימחקו חשבונאית. בהקשר לכך, נקבעו כללים למחיקת חובות פגומים, על פי המאפיינים הבאים:

- חוב פגום "שגבייתו מותנית בבטחון" – יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על ההערכה של השווי ההוגן של הבטחון, בניכוי הוצאות מכירה.
- חוב בעייתי שאורגן מחדש – יימחק סכום "הויתור המותנה" שנכלל בהסדר החוב.
- חוב פגום אחר – יתרת החוב העודפת על סכומי התקבולים הצפויים מהחייב – תמחק חשבונאית, אלא אם קיימות בידי הבנק ראיות שצפויה גביה נוספת מהחייב ובתנאי שקיימת וודאות לגבי ההפסד שייגרם לבנק. ככלל, לא תדחה מחיקה חשבונאית בגין אי וודאות לגבי היקף ההפסד שייגרם לבנק, לאחר שחלפו שנתיים ממועד סיווג החוב כפגום.

- **מחיקת חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס קבוצתי**

מחיקת חובות אלו נערכת על בסיס הכללים ומאפייני החוב הבאים:

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- חוב שאינו מובטח בדירת מגורים – יימחק החלק העודף על בטוחות פיננסיות בחלוף 150 יום מתחילת הפיגור בחוב.
- חוב מובטח בדירת מגורים – ימחק חלק החוב העודף על השווי ההוגן של דירת המגורים, בחלוף 180 יום מתחילת הפיגור בחוב, למעט אם החוב מטופל לפי שיטת עומק הפיגור.
- חובות של יחידים או תאגידים בפשיטת רגל או כינוס נכסים – יימחק חלק החוב העודף על שווי הבטחונות שבידי הבנק, ובתנאי שגביית הבטחון צפויה, לאחר שחלפו 60 יום ממועד צו הכינוס או מיום מתן צו הפירוק, לפי העניין.
- חוב שנוצר במרמה – יימחק חשבונאית חלק החוב העודף על בטחון שבידי הבנק, בתנאי שתפיסת הבטחון החלה והינה מובטחת, לא יאוחר מחלוף 90 יום מתחילת הפיגור בחוב.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

(5) הפרשות להפסדי אשראי

ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את הערכת הבנק לגבי הפסדי אשראי הגלומים בתיק הנכסים שלו. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראה, נחלקים כללי המדידה של ההפרשות והפסדי אשראי לשתי קבוצות, כלהלן:

- **חובות שההפרשות להפסדי אשראי בגינם מחושבות על בסיס פרטני**

ההפרשות להפסדי אשראי בגין חובות אלה, מחושבות בהתבסס על תיעוד הולם באחת מהשיטות הבאות:

- עבור חובות פגומים המובטחים בבטחון – ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לשווי ההוגן של הבטחונות (לאחר מקדם הסתמכות), נטו, לאחר הוצאות מכירה.
- עבור חובות פגומים אחרים – יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מהווה את הפער שבין יתרת החוב הרשומה של החוב הפגום, לבין שווי התקבולים הצפויים מהחייב, כשהם מהוונים, על פי שיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב הפגום, מעבר לסכומים שנמחקו חשבונאית, כאמור לעיל.

- **חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי**

ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי מחושבת על פי הכללים הבאים:

- חובות עליהם חלה הוראת השעה של בנק ישראל שפורסמה ביום 18 בפברואר 2010, שתוקפה עד ליום 31 בדצמבר 2012:

הוראת השעה חלה על כלל מכשירי האשראי בבנק, למעט חובות שנבדקו על בסיס פרטני וסווגו כפגומים והלוואות לדיור שההפרשה להפסדי אשראי בגינן מחושבת לפי שיטת "עומק הפיגור".

בהתאם להוראת השעה, ההפרשה הקבוצתית מחושבת בגין אשראים אלו כמכפלה של יתרות החוב הרשומות של האשראים עליהם חלה ההוראה (המפולחת בחתך "ענפי משק"), ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי", עבור כל אחד מענפי המשק כאמור, תוך הבחנה בין לקוחות תקינים לבין לקוחות בעייתיים (נחותים והשגחה מיוחדת), לרבות חובות שנבחנו באופן פרטני ואינם פגומים.

על פי הוראה השעה, נקבע על ידי הבנק "מקדם ההפרשות להפסדי אשראי", עבור כל אחד מענפי המשק, ועבור כל אחת מקבוצות המשנה, כאמור לעיל, בהתבסס על "טווח הפרשות ומחיקות" (שחושב על בסיס היתרות וההפרשות בכל ענף משק כפי שדווחו על ידי הבנק בפועל בשנים 2008–2010 ועל המחיקות החשבונאיות, נטו, שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2011). בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות, הבנק בוחן היבטים ענפיים שונים ובכלל זה מגמות בענפי המשק השונים. להערכת הבנק, "מקדמי ההפרשות להפסדי אשראי" שנקבעו, לצורך הערכת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, כאמור, מהווים את האומדן הטוב ביותר (בתוך "טווח ההפרשות"), לגבי שיעור ההפסדים הלא מזוהים, הגלומים בתיק האשראי לכל אחת מהקבוצות שנמנו לעיל.

- הלוואות לדיור שההפרשה בגינן מחושבת לפי שיטת עומק הפיגור –

ההפרשות להפסדי אשראי בגין אשראים אלו מחושבת על פי השיעורים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 314, הנגזרים מעומק הפיגור של כל אחת מההלוואות.

- מכשירי אשראי חוץ מאזניים (שלא סווגו כפגומים) –

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפרשות להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי זה, מחושבות באמצעות הכפלת יתרת סיכון האשראי החוץ מאזני בכל ענף משק, ב"מקדם הפרשות להפסדי אשראי", לפי המתודולוגיה שתוארה לעיל בהתייחס לסיכון האשראי המאזני, לאחר המרת סיכון האשראי החוץ מאזני ל"שווה ערך אשראי", על פי מקדמי המרה לאשראי (CCF) שנקבעו על בסיס נסיון העבר ובהעדר נתוני עבר – על פי הכללים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203 והתאמות מסויימות במקום שנצבר נסיון עבר.

- מכשירי חוב אחרים – ההפרשות להפסדי אשראי בגין מכשירי חוב אחרים – מחושבת באמצעות הכפלת יתרת החוב הרשומה של מכשיר החוב ב"מקדם הפרשה", המבוסס על דירוג האשראי של מכשיר החוב.

בהתאם להוראת השעה, סך ההפרשה הקבוצתית לא תפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת כפי שחושבו בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 315, ברוטו ממס (סכום "מגולם").

בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית וההפרשה הנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, לפני השפעת המס.

(6) ארגון מחדש של חוב בעייתי

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו– (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר, או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן האם ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חוב שאורגן מחדש, יסווג כחוב פגום ויוערך על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

(7) בחינת נאותות כוללת

על פי ההוראה נדרשת בחינה של הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי (הבנק שוקד על השלמת מלוא ההערכות הנדרשת בענין זה).

השפעת היישום לראשונה. ההוראה יושמה בדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011 ואילך. ההוראה לא יושמה למפרע בדוחות כספיים לתקופות קודמות.

במועד היישום לראשונה הבנק, בין היתר:

- מחק חשבונאית כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים למחיקה חשבונאית;
- סיווג בסיווג של השגחה מיוחדת, נחות, או פגום, כל חוב אשר עומד בתנאים לסיווג כאמור. לעניין זה הובהר כי למרות ההגדרה לפיה חוב בעייתי שאורגן מחדש הינו חוב פגום, הבנק לא סיווג כפגום חוב, אשר אורגן מחדש לפני יום 1 בינואר 2007, כל עוד החוב אינו פגום בהתבסס על התנאים שנקבעו בהסכם הארגון מחדש;
- ביטל את כל הכנסות הריבית שנצברו ולא שולמו בגין כל חוב אשר במועד זה עומד בתנאים המתייחסים;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- התאים את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ליום 1 בינואר 2011 לדרישות ההוראה. ההתאמות כאמור נכללו ישירות בסעיף העודפים בהון העצמי, נטו, לאחר השפעת המס;
- התאים את יתרת מסים שוטפים ומסים נדחים לקבל ולשלם, ליום 1 בינואר 2011.

4.2 המדיניות שיושמה עד ליום 31 בדצמבר 2010

1) יתרת ההפרשה לחובות מסופקים כללה הפרשה ספציפית, הפרשה כללית והפרשה נוספת. ההפרשה לחובות מסופקים בבנק ובחברות מאוחדות בארץ נעשתה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעו על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

2) ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכה בהתבסס על הערכת הבנק לגבי ההפסדים הצפויים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ-מאזניים, וזאת על בסיס בדיקה ומעקב אחר המצב הפיננסי של החייבים ופעילותם העסקית, מצב הבטחונות, והערכת הסיכונים הקשורים במצבם הפיננסי, אחת לרבעון.

3) הכנסות ריבית בגין חוב (או חלק ממנו) שנקבע כמסופק לא נרשמו מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כחוב שאינו נושא הכנסה. עם גביית הריבית נרשמו הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

4) ההפרשה הספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי בנקים של הקבוצה בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בהתאם לעומק הפיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלו ככל שהעמיק הפיגור.

5) ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים חושבה על בסיס איכות תיק החבויות לפי מאפייני סיכון, כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים.

6) לפי הוראות המפקח על הבנקים נקבע כי יש לקיים את יתרת ההפרשה הכללית לחובות מסופקים, שנצברה לפי ההוראות הקודמות, בשיעור של 1% מסך החבויות כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 1991 בערכים מותאמים. תיאום ההפרשה הכללית הופסק ביום 1 בינואר 2005 על פי הוראות המפקח על הבנקים. ההפרשה הכללית הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2010, בסך של 424 מיליון ש"ח.

7) ההפרשה הנוספת וההפרשה הכללית לא הוכרו כהוצאה לצורך מס, ועל פי הוראות המפקח על הבנקים, לא נרשם בגינן מס נדחה לקבל.

8) חברה מאוחדת בחו"ל ערכה הפרשה כללית לחובות מסופקים, אשר נקבעה על בסיס ביצועי העבר והערכת ההנהלה את התנאים העסקיים והכלכליים, ריכוזיות התיק, איכות האשראי ומגמות של פיגור בתשלום.

9) מחיקת חובות אבודים נעשתה כאשר הבנק הגיע למסקנה כי החוב אינו ניתן לגביה, בעקבות הליכים משפטיים שננקטו, או כתוצאה מהסכמים והסדרים שנעשו, רובם במקרים בהם לא ננקטו הליכים משפטיים, והחובות לא היו בני-גביה, או מסיבות אחרות שבגללן החובות לא היו ניתנים לגביה.

4.3 הוראות נוספות שיושמו לראשונה

בחודש דצמבר 2010 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא טיפול בחובות בעייתיים, על פיו שונתה ההגדרה של הלוואות לדיור בגינן נדרש להעריך הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. התיקון יושם בדרך של מכאן ולהבא, החל מהדוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2011.

בנוסף, בחודש אפריל 2011 פרסם ה-FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-02 בנושא "קביעה על ידי נותן אשראי האם ארגון מחדש של חוב מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי".

הכללים שנקבעו ב-ASU לצורך זיהוי ההסדרים שיוגדרו כארגון מחדש של חוב בעייתי, אומצו על ידי הפיקוח על הבנקים ונכנסו לתוקף לתקופות התחילות ביום 1 ביולי 2011 ואילך, וחלים לצורך קביעה האם הארגון מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי לגבי כל הסדר חוב שבוצע החל מיום 1 בינואר 2011. השינויים באופן המדידה של הפרשה להפסדי אשראי יושמו באופן של מכאן ולהבא, כך שעדכון ההפרשה שנדרש לחשב על בסיס פרטני נרשם ברבעון השלישי 2011. ליישום ה-ASU לראשונה לא היתה השפעה מהותית.

4.4 נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר 2010

בביאור 1 א' לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 הובאו נתוני "פרופורמה" בדבר ההשפעה (פרופורמה) של אימוץ לראשונה של ההוראה בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי על סעיפים מאזניים מסויימים",

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ביום 1 בינואר 2011, על סעיפים מאזניים עיקריים בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010, במידה וההוראה היתה מיושמת לראשונה במועד זה.

בעריכת נתוני הפרופורמה לצורך הצגתם בדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס 2011, נכללו שינויים מסויימים בחישוב הנתונים (להלן: "נתוני הפרופורמה המתוקנים").

נתוני הפרופורמה המתוקנים מוצגים בביאור 4 להלן, כמספרי השוואה ליום 31 בדצמבר 2010.

להלן השינויים שנכללו בחישוב הנתונים:

(1) בהתאם להבהרה של הפיקוח על הבנקים, שנמסרה בחודש אפריל 2011, חובות של אנשים פרטיים שסווגו כ"סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת" מסווגים לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית כ"חובות בעייתיים", אף אם תקופת הפיגור בגינם נמוכה מ–90 יום. בחישוב שנערך לצורך הכללת נתוני הפרופורמה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 (להלן: "חישוב נתוני הפרופורמה לראשונה"), סווגו חובות כאמור כחובות תקינים.

השפעה ברוטו של תיקון זה הסתכמה בתוספת של כ–32 מיליון ש"ח להפרשה להפסדי אשראי (פרופורמה) ליום 31 בדצמבר 2010.

(2) החלת שיעורי המרה לאשראי של ערבויות ביצוע וערבויות חוק מכר, המבוססים על "מודל פנימי" שגובש בבנק, במקום מקדם המרה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 203.

השפעה ברוטו של תיקון זה הסתכמה בהפחתה של כ–51 מיליון ש"ח בהפרשה להפסדי אשראי (פרופורמה) ליום 31 בדצמבר 2010.

(3) לאור המשך בחינת ההפרשות בגין חובות שנבחנו על בסיסי פרטני, החליטה הנהלת הבנק לבצע ליום 31 בדצמבר 2010, מחיקות נוספות (פרופורמה) בסך של 20 מיליון ש"ח.

(4) לאור בחינת התפתחות סיכוני אשראי בגין הלוואות לדיור, בהתאם להנחיה של המפקח על הבנקים, מיום 1 במאי 2011, הוגדלו ההפרשות להפסדי אשראי (פרופורמה) ליום 31 בדצמבר 2010, בסך של 18 מיליון ש"ח.

(5) השפעת יישום לראשונה בחברה כלולה הוצגה מחדש וכללה תוספת של 11 מיליון ש"ח להשפעה על ההון.

להלן השפעת השינוי על נתוני הפרופורמה:

	נתוני פרופורמה ליום 31 בדצמבר, 2010		
	במיליוני שקלים חדשים		
	כפי שדווח	התיקון	כמדווח בדוח נוכחי
השפעה מצטברת נטו ממס מיישום לראשונה של ההוראות החדשות ליום 31 בדצמבר 2010:	817	13	830

5. ניירות ערך

5.1 ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, לשלושה תיקים כלהלן:

(א) איגרות חוב מוחזקות לפדיון – איגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט איגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת, כך שהבנק לא יכסה במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. איגרות החוב מוצגות לפי העלות בתוספת הפרשי הצמדה או הפרשי שער וריבית שנצטברו, וכן מרכיב הנכיון או הפרמיה, שנוצר בעת הרכישה ושטרם הופחת, ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

העברה או מכירה של איגרות חוב מהתיק המוחזק לפדיון מותרת בגין שינויי נסיבות מסויימים, שבהתקיימם המכירה או ההעברה לא ייחשבו כסותרים את מיונה מלכתחילה של איגרת החוב, ובכלל זה ראיה להידרדרות מהותית בכושר הפרעון של המנפיק.

(ב) ניירות ערך למסחר – ניירות ערך המוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים בגין התאמות לשווי ההוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ג) ניירות ערך זמינים למכירה – ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות הקודמות. ניירות ערך הזמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן, למעט מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני אשר נזקפת לדוח רווח והפסד. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מההתאמה לשווי ההוגן, בניכוי השפעת המס, נזקפים ישירות לסעיף נפרד במסגרת ההון העצמי ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש או פדיון.

5.2 עלות ניירות ערך שמומשו נזקפת לדוח רווח והפסד על בסיס "ממוצע נע".

5.3 הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

5.4 הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו (כגון: מכשירים פיננסים מגובי נכסים מסוג MBS, CDO, CMO), למעט זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית, תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. לעניין זה, זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

5.5 השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

5.6 לעניין הטיפול בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים (כגון: עסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך וכו'), ראו ס.ק. 9 להלן. לעניין חישוב שווי הוגן – ראו ס.ק. 7 להלן.

5.7 הבנק וחברות הבת הרלבנטיות בוחנים, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים החלים על תאגידים בנקאיים, אם ירידת ערכם של ניירות ערך הינה בעלת אופי שאינו זמני (Other than temporary).

הבחינה מבוססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות/לעלות המופחתת (תוך בחינת התפתחויות לאחר תאריך המאזן);
- התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שיעור התשואה לפדיון במקרה של איגרות חוב;
- דירוג האשראי של הנייר, לרבות שינויים שחלו בדירוגו;
- במקרה של מניות – אירועים של הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטולה;
- במקרה של איגרות חוב – אירועים של אי ביצוע תשלומי ריבית תקופתיים בהתאם לתנאי האיגרת, צפי לשינויים בתזרימי המזומנים הצפויים מהאיגרת;
- ייחוס ירידת הערך לשינוי לרעה במצב המנפיק, או לשינוי במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק או חברת הבת הרלבנטית להחזיק בניירות הערך לתקופת זמן מספקת עד שתחול עליה צפויה בשווי ההוגן של נייר הערך, או עד לפדיונו;
- מידע רלבנטי בדבר מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בו, ניתוח אירועים ספציפיים שעשויים להשפיע על פעילותו של המנפיק ורווחיותו וניתוח מצב הענף והמדינה בהם פועל המנפיק.

הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לכל הפחות, בכל אחד מהמקרים הבאים:

- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב – העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

  נמוך באופן משמעותי –

  באיגרת חוב – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה המופחתת בשיעור של 40% ומעלה ושיעור התשואה לפדיון הינו 20% ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

  במניה – כאשר השווי ההוגן שלה נמוך מעלותה בשיעור של 20% ומעלה והמניה נמצאת בפוזיציה של הפסד במשך תקופה של 6 חודשים ומעלה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות;

  נסיבות מיוחדות – נסיבות שנומקו ותועדו לרבות, בין היתר: שינוי בשווי שוק שניתן לייחס את רובו לשינוי בשיעור הריבית בשוק, נייר ערך שהנפיקה ממשלה (ממשלת ישראל או ממשלה במדינת OECD) במטבע מקומי, הלאמה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, יש כוונה למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח לתקופה (ירידה משמעותית בדירוג – כאשר הדירוג נמוך מדירוג השקעה והוא ירד בלפחות 4 דרגות – notches – מהדירוג במועד הרכישה);
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשוויו ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

6. מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

הבנק מכיר בכל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן ומודד אותם לפי שווי הוגן. השווי ההוגן של נגזרים כאמור מוצג, נטו, ב"נכסים אחרים" או ב"התחייבויות אחרות".

השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזר ידווח בדוח רווח והפסד או יכלל בהון העצמי כמרכיב של רווח כולל אחר (other comprehensive income), בהתאם לאופן הייעוד של המכשיר הנגזר.

השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, התחייבות או התקשרות איתנה, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחייבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי הוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים, מדווח תחילה בהון העצמי (מחוץ לדוח רווח והפסד) כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כנ"ל, מוכר מיידית בדוח רווח והפסד. רווח או הפסד מנגזר שלא יועד כמכשיר מגדר מוכר בדוח רווח והפסד באופן שוטף.

בשנת 2010 לא היו נגזרים מגדרים, בהתאם להחלטה לבטל את ייעוד הנגזרים כמגדרים, בתוקף מיום 1 בינואר 2010.

לפרטים נוספים ר' ביאור 20 להלן.

7. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב–FAS 157 (ASC 820-10), אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות.

שווי הוגן מוגדר כסכום אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים;
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים או התחייבויות זהים בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים;

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים (significant inputs) בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה–bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

יישום הכללים שנקבעו ב–FAS 157 מחייב הפסקת השימוש בפקטור גודל ההחזקה (blockage factor) בחישוב השווי ההוגן וכן מחליף את ההנחיות של EITF 02-3 (ASC 815-10) "סוגיות בטיפול החשבונאי בחוזים נגזרים המוחזקים לצורך מסחר וחוזים בסחר באנרגיה ופעילויות ניהול סיכונים", האוסרות את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one gains) והמחייבות לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה.

ניירות ערך. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק הפעיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים. מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראו בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים. לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע. התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים בהתאם למחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל ולמחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי, עבור בנקים ולקוחות אשר קיימות עבורם אינדיקציות לאיכות האשראי מעסקאות בשוק פעיל, ובהתאם למודלים פנימיים לחיזוי שיעור הפסדי אשראי במקרה של כשל אשראי עבור יתר האוכלוסיה.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 21 להלן, בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

דרישות הגילוי. FAS 157 מרחיב את דרישות הגילוי בנוגע למדידות שווי הוגן. בנוסף, ASU 2010-06 "שיפור גילוי לגבי מדידת שווי הוגן" דורש הכללת גילויים נוספים כגון גילוי לסכומים של מעברים משמעותיים ממדידת שווי הוגן לפי רמה 2 למדידה לפי רמה 1 ולהיפך, וכן הכללת הסברים למעברים אלו. כמו כן, נדרש גילוי לגבי סכומים ברוטו של השינויים במדידת שווי הוגן לפי רמה 3 אשר נובעים מפעולות רכישה, מכירה, הנפקה ופירעון. הגילויים החדשים נדרשים על בסיס רבעוני. דרישות הגילוי כאמור נכללו בדוחות כספיים אלה. עם זאת, לא קיימת חובת יישום של דרישות הגילוי הנ"ל על דוחות כספיים לתקופות שהוצגו לפני יישום התקן לראשונה. לאור זאת, בדוחות כספיים אלה לא נכללו מספרי השוואה לגילויים החדשים.

השפעת היישום לראשונה. FAS 157 (ASC 820-10) חל מיום 1 בינואר 2011 ואילך, ואומץ לראשונה במתכונת מוגבלת של יישום למפרע. לאור זאת, התקן יושם מכאן ולהבא, למעט מכשירים פיננסיים אשר נמדדו לפני יישומו לראשונה, באופן המפורט להלן:

- פוזיציות במכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל, שנמדדו בשווי הוגן תוך שימוש בפקטור גודל ההחזקה;
- מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים פיננסיים מעורבים, שנמדדים בשווי הוגן במועד ההכרה לראשונה על פי חלק א'1 להוראות הדיווח לציבור, תוך שימוש במחיר העסקה בהתאם להנחיות בהערת שוליים 3 של EITF 02-3 (ASC 815-10).

ליישום התקן לא היתה השפעה מהותית.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כאמור, הבנק בחר שלא ליישם בשלב זה את FAS-159.

8. קיזוז נכסים והתחייבויות

8.1 הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו, בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן התחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

8.2 הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו, בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הקיזוז של הבנק בגין אותן ההתחייבויות.

8.3 הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

8.4 הבנק מקזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).

9. העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), "העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות", כפי שתוקן על ידי FAS 166, "העברות ושירות של נכסים פיננסיים" (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבל הינו ישות שכל יעודה הוא לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים, אשר מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה – כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי המזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

לאור האמור, ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח.

כמו כן, על פי הנחיות של המפקח על הבנקים, ניירות ערך מסוימים שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת לבנק ישראל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות כאמור, נרשמים לפי סכום המזומן שהתקבל על ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת כהכנסות או כהוצאות מימון, בהתאמה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר אם התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות; או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

חברה בת בחו"ל מבצעת עסקות של מכירת ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase agreements) ושל רכישת ניירות ערך בתנאי מכירה חוזרת. ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בהם לא אבדה השליטה על הנכס המועבר, מטופלים כקבלת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך וכנגדם, הפקדון של הבטחת השבתו שועבדו ניירות הערך, מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות ערך שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, מטופלים כהענקת חוב מובטח, כך שניירות הערך שנרכשו מהווים בטחון לחוב ואינם נכללים במאזן. האשראי שניתן מוצג בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

10. רכוש קבוע (בניינים וציוד)

הכרה ומדידה. פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראו סעיף 11 להלן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

רווחים או הפסדים מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות. עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת. פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ששיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת ומותאמים בעת הצורך.

קרקע בבעלות אינה מופחתת.

11. חכירות. חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר שהם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה.

12. נכסים בלתי מוחשיים

מוניטין. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף 2 לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

עלויות תוכנה. תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

הפחתה. הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים אחת לשנה לצורך בחינת ירידת ערך.

נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, בנכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנת ירידת ערך, אחת לשנה, עד למועד בו הם הופכים להיות זמינים לשימוש.

הוצאות פיתוח מערכות הליבה ("פרוייקט אופק") מופחתות על פני 7 שנים.

עלויות עוקבות. עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

13. **ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים.** הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. בתקופות העוקבות למועד ההכרה לראשונה, מבוצעת אחת לשנה, בתאריך קבוע עבור כל נכס, הערכה של סכום בר ההשבה של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב. בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב–IAS 36, "ירידת ערך נכסים", בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

(SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40:

(1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

(5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב–IAS 36, "ירידת ערך נכסים".

השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל–IAS 39 "מכשירים פיננסים הכרה ומדידה", ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 1–4 "קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע". ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הבנק מבצע הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה, הבנק אומד את חלקו בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד. הפסד

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים.

14. נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה. נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שצפוי כי ימומשו בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה או חלוקה. כך גם כאשר הבנק מחויב לתכנון מכירה אשר כרוכה באיבוד שליטה על חברה בת, ללא קשר אם לבנק יישארו זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות בחברה הבת לשעבר לאחר המכירה.

מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים (או המרכיבים של קבוצות המיועדות לסילוק) על פי המדיניות החשבונאית של הבנק. לאחר מכן נמדדים הנכסים (או הקבוצה המיועדת לסילוק), לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

כל הפסד מירידת ערך של קבוצה המיועדת לסילוק, מיוחס לראשונה למוניטין ולאחר מכן, באופן יחסי, לנכסים ולהתחייבויות הנותרים, פרט לכך שלא מיוחס הפסד לנכסים שאינם בתחולת התקן, כגון: נכסים פיננסיים ונכסי מיסים נדחים הממשיכים להימדד לפי המדיניות החשבונאית של הבנק. הפסדים מירידת ערך בעת הסיווג הראשוני של נכס כמוחזק למכירה, וכן רווחים או הפסדים עוקבים כתוצאה מהמדידה מחדש, נזקפים לרווח והפסד. רווחים מוכרים עד לסכום המצטבר של הפסד מירידת ערך שנרשם בעבר.

בתקופות עוקבות, נכסים בני פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

השפעת היישום לראשונה. התקן יושם באופן של מכאן ולהבא, החל מיום 1 בינואר 2011. ליישום התקן לראשונה לא הייתה השפעה.

15. זכויות עובדים

15.1 התחייבויות בגין זכויות עובדים מכוסות בהפרשות מתאימות. לפרטים נוספים ראו ביאור 16 להלן.

15.2 חברת הבת אי די בי ניו יורק אימצה, בתוקף מיום 1 בינואר 2008, את EITF 06-04 בנושא "הטיפול החשבונאי בהיבטים של פיצויים נדחים ושל הטבות שלאחר פרישה בהקשר להסדרי ביטוח חיים מסוג Endorsement Split-Dollar". ה–EITF הגיע להסכמה שלצורך הסדר ביטוח חיים מסוג Endorsement Split-Dollar, על המעביד להכיר בהתחייבות להטבות עתידיות, בהתאם ל–FAS 106 (אם במהות קיימת תוכנית הטבות שלאחר פרישה) או בהתאם ל–Opinion 12 (אם ההסדר מהווה במהות הסכם אישי לפיצויים נדחים), הנשען על חוזה מבסס עם העובד.

15.3 הנחיות והבהרות בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". ביום 27 במרס 2011, פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר "הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים". ההנחיות מתייחסות בעיקר להיבטים של חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זה. ואולם, בהיבט אחד ההנחיות מהוות הנחיה חשבונאית – תוכניות פרישה מרצון ומענקי פרישה לא חוזיים. תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצות עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון, במסגרת החישוב האקטוארי, את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. בהנחיות נקבעו אמות מידה כמותיות, שבהתקיימן התאגיד הבנקאי ידרש להביא בחשבון את תוספת העלות בעניין זה, בהתבסס על חישוב אקטוארי. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.

ההנחיות הכלולות בחוזר יושמו החל מיום 1 באפריל 2011. השפעת היישום לראשונה נכללה בדרך של יישום למפרע. השפעה של 392 מיליון ש"ח (נטו ממס), בגין פיצויי פרישה ובגין מענקי יובל והטבות לאחר פרישה (ראו להלן), נזקפה כהתאמה ליתרת העודפים ליום 31 בדצמבר 2008 (התקופה המוקדמת ביותר המוצגת בדוחות כספיים אלה). מספרי השוואה הוצגו מחדש.

חישוב ההפרשות בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה על בסיס אקטוארי, כרוך בשימוש בכלים סטטיסטיים והערכות לגבי העתיד, והוא מבוסס על נסיון העבר ועל המגבלות שקבעה הנהלת הבנק בנושא (ראו להלן).

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החישוב מתבסס גם על שיעורי העזיבה הממוצעים, לפי שכבות גיל, בהתאם לשיעורי הפרישה בפועל בשנים 2004–2010. לאור היקפי הפרישה הטבעית הצפויים בשנים 2017–2027, הונח ששיעורי הפרישה מרצון בשנים אלה יעמדו על 2% לשנה. החישוב המתבסס על שיעורי עזיבה יושם למפרע.

המגבלות שקבעה ההנהלה, אשר יושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2011, הן אלה:

- בחמש השנים שלאחר הפעלת תוכנית פרישה 2011 (ראו ביאור 16 להלן), לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, פרט למקרים חריגים (ר' להלן);
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים – 50;
- יצירת קרן מיוחדת עבור מקרי פרישה חריגים, עבור עובדים שבהתאם למגבלות שנקבעו, לא יהיו זכאים לפרישה בתנאים מועדפים, בסך כולל של 100 מיליון ש"ח (החישוב שנערך, לראשונה, בהתייחס לנתוני 30 ביוני 2011, התייחס למגבלה של קרן מיוחדת כאמור בסך של 50 מיליון ש"ח).

החישוב המתבסס על המגבלות שקבעה ההנהלה נערך, לראשונה, בהתייחס לנתוני 30 ביוני 2011.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נדרש הבנק לחשב עתודה בגין ההתחייבות למענקי יובל והטבות לאחר פרישה, על בסיס אקטוארי, ולהציגה בערך נוכחי. החישוב האקטוארי מבוסס על הפרמטרים שצויינו לעיל. נוכח העובדה ששיעורי הפרישה ששימשו בעבר בחישוב האקטוארי של ההתחייבויות האמורות, לא כללו שיעורי פרישה בגין פרישה מוקדמת של עובדים, חייב יישום הוראות המפקח בענין זכויות עובדים להציג מחדש גם את העתודה בגין התחייבויות אלה.

יצויין כי במסגרת החישוב האקטוארי שנערך ליום 30 ביוני 2011, במסגרת היישום לראשונה של ההוראה, הונחה פרישה של עובדים, במסגרת תוכנית הפרישה שאושרה (ראו ביאור 16 להלן), בשנת 2011. כן הונחו היקף הפרישה ומאפייני אוכלוסיית הפורשים (ותק, מין ורמת שכר), בהתאם להערכת הנהלת הבנק. החישוב המעודכן ליום 31 בדצמבר 2011 התבסס על היקף הפרישה בפועל ועל מאפייני אוכלוסיית הפורשים בפועל.

השפעת היישום לראשונה. להלן השפעת היישום למפרע על כל אחת מתקופות הדיווח הקודמות שנתוניהן נכללים בדוח זה:

א. נתונים תוצאתיים – מאוחד

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009		
	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
	במיליוני שקלים חדשים					
דוח רווח והפסד						
הכנסות אחרות	83	(1)	82	261	(3)	258
משכורות והוצאות נילוות	3,190	28	3,218	3,175	(45)	3,130
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	1,039	(29)	1,010	1,364	42	1,406
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	467	(9)	458	507	47	554
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	572	(20)	552	857	(5)	852
חלקו של הבנק ברווחים נטו מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת המס	186	–*	186	158	–*	158
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	724	(20)	704	923	(5)	918
רווח למניה						
רווח למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)	0.73	(0.02)	0.71	0.93	(0.01)	0.92

* סכום הנמוך מ–1 מיליון ש"ח.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. נתונים מאזניים – מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 31 בדצמבר 2009		
	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעה בחברות כלולות	1,684	(10)	1,674	1,795	(10)	1,785
נכסים אחרים[1]	3,154	(228)	2,926	3,287	(252)	3,035
התחייבויות אחרות[2]	9,650	179	9,829	10,023	135	10,158
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	11,241	(417)	10,824	9,994	(397)	9,597
סך כל ההון	11,569	(417)	11,152	10,292	(397)	9,895
יחס ההון הכולל ב-%	13.7	(0.5)	13.2	12.1	(0.4)	11.7
יחס הון ליבה ב-%	7.9	(0.3)	7.6	7.0	(0.3)	6.7
(1) מזה: עודף היעודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל העתודה	397	(394)	3	410	(410)	–
(2) מזה: עודף העתודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל היעודה	52	207	259	42	157	199
הפרשות לחופשות, למענקי יובלות ולהטבות לגימלאים	1,134	(28)	1,106	1,074	(22)	1,052

ג. נתונים תוצאתיים – הבנק

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009		
	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
	במיליוני שקלים חדשים					
דוח רווח והפסד						
משכורות והוצאות נילוות	2,034	20	2,054	2,055	(45)	2,010
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	426	(20)	406	451	45	496
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	180	(6)	174	155	45	200
רווח מפעולות רגילות לאחר מסים	246	(14)	232	296	–	296
חלקו של הבנק ברווחים נטו מפעולות רגילות של חברות כלולות לאחר השפעת המס	442	(6)	436	647	(5)	642
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	724	(20)	704	923	(5)	918

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. נתונים מאזניים – הבנק

	ליום 31 בדצמבר 2010			ליום 31 בדצמבר 2009		
	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש	נתונים שדווחו בעבר	השפעת היישום למפרע	נתונים שהוצגו מחדש
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעה בחברות כלולות	10,212	(58)	10,154	10,051	(51)	10,000
נכסים אחרים[1]	1,841	(236)	1,605	1,839	(251)	1,588
התחייבויות אחרות[2]	5,176	123	5,299	4,707	94	4,801
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	11,241	(417)	10,824	9,994	(397)	9,597
(1) מזה: עודף היעודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל העתודה	384	(384)	–	392	(392)	–
(2) מזה: עודף העתודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל היעודה	–	151	151	–	116	116
הפרשות לחופשות, למענקי יובלות ולהטבות לגימלאים	940	(28)	912	913	(22)	891

16. תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל. עבור מענקי תשלום מבוסס מניות המותנים בתנאים שאינם תנאי הבשלה או בתנאי הבשלה שהינם תנאי ביצוע המהווים תנאי שוק, הבנק מביא בחשבון תנאים אלו באמידת השווי ההוגן של המכשירים ההוניים המוענקים. לכן, הבנק מכיר בהוצאה בגין מענקים אלו ללא קשר להתקיימותם של תנאים אלה.

השווי ההוגן של הסכום המגיע לנושאי משרה בגין זכויות לעליית ערך מניות, המסולקות במזומן (אופציות פנטום), נזקף כהוצאה, כנגד גידול מקביל בהתחייבויות, על פני התקופה בה מושגת הזכאות לתשלום. ההתחייבות נמדדת מחדש בכל מועד דיווח, עד מועד הסילוק. כל שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות נזקף כהוצאת שכר ברווח והפסד.

17. התחייבויות תלויות

הטיפול החשבונאי בתביעות משפטיות תלויות נעשה בהתאם להוראות התקן האמריקאי: SFAS-5 Accounting for Contingencies וההוראות הנלוות אליו ובהתאם להנחיות והבהרות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראת דיווח לציבור בענין "טיפול חשבונאי בתביעות תלויות".

בהערכת התביעות המשפטיות התלויות מתבססות הנהלת הבנק והנהלות חברות הבת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, אשר קובעות את ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בתביעות תלויות.

התביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

1) צפוי (Probable) – ההסתברות מעל ל-70%.
2) אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל ל-20% וקטנה או שווה ל-70%.
3) קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20%.

בדוחות הכספיים נכללות הפרשות מתאימות בשל תביעות שתחום ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון בגינן הוערך כ"צפוי".

בהתאם להוראה, רק במקרים נדירים רשאי תאגיד בנקאי לקבוע בדוחות הכספיים שלא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית, וכן בארבעה דוחות כספיים (כולל דוח שנתי אחד) שיפורסמו לאחר שתוגש תביעה עם בקשה להכיר בה כייצוגית, כאשר במנין תקופה זו לא תיכלל תקופה שבה עוכבו ההליכים לפי החלטה של בית המשפט. בביאור 19 הוצגו בנפרד תביעות תלויות אשר לגביהן אין אפשרות של אומדן סביר של החשיפה.

הבנק תאר הליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות הקבוצה. לעניין זה קבע הבנק כי דרך כלל, יתואר הליך משפטי שהסכום הנתבע בו עולה על 0.5% מההון העצמי של הבנק אם לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון ועל 1% מההון העצמי אם סבירות התממשות הסיכון הינה אפשרית, או אם סבירות התממשותו הינה קלושה.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יצויין עוד כי במקרים בהם הבנק הינו אחד מהנתבעים בתיק, והתובעים לא ייחסו בתביעתם סכום לכל אחד מהנתבעים, הערכת סכום התביעה שרלבנטי לבנק בוצעה, כמיטב היכולת, בשים לב לכך שהתחשבות בסכום הכולל עשויה להטעות ואין היא נכונה בנסיבות העניין, וההערכה אינה מייצגת בהכרח את החלוקה כפי שתיקבע בסופו של דבר בידי בית המשפט.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, בהתאם להערכות הנהלת הבנק והחברות המאוחדות שלו, בהתבסס על חוות דעת היועצים המשפטיים שלהן.

הבנק חשוף לטענות או תביעות משפטיות שטרם הוגשו (unasserted claims) וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הבנק במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות או תלונות של צדדים שלישיים אל גורמים בבנק. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמך הבנק על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

18. מסים על ההכנסה

18.1 הבנק והחברות המאוחדות שלו נוקטים בשיטה של ייחוס מסים בשל הפרשים בעיתוי זקיפת הכנסות והוצאות מסוימות לצרכי מס. המסים הנדחים חושבו לפי שיטת "ההתחייבות", בהתאם לשיעורי המס הצפויים בתקופה בה צפוי מימוש המסים הנדחים ועל–פי החוקים הקיימים בתאריך המאזן. מימושם של המסים הנדחים לקבל מותנה בקיום רווחים החייבים במס בעתיד. להערכת ההנהלה יהיו מסים נדחים אלה ניתנים למימוש בעתיד.

18.2 בדוחות הכספיים נכללה עתודה למסים נדחים בגין אותו חלק של ההתאמה של נכסים לא כספיים בני פחת (למעט בניינים – ראו ביאור 29 ט') שלא יותר בניכוי לצרכי מס.

18.3 הרווחים הנצברים של חברות מוחזקות מסויימות עלולים להתחייב במסים נוספים אם וכאשר יחולקו במזומן. לגבי חברות מאוחדות – כאשר חלוקת דיבידנדים לא צפויה בעתיד הנראה לעין – לא נרשמת הפרשה למס. לגבי חברות כלולות – נרשמת הפרשה למס על רווחיהן, באם עשויה להווצר חבות מס נוספת בגין חלוקת דיבידנדים.

18.4 הרווח ממימוש בעתיד של ההשקעות במניות בחברות מוחזקות עלול להתחייב במס נוסף. ההפרשה למסים נדחים אינה כוללת מסים בגין מימוש החזקות בחברות מוחזקות, כל עוד מתקיימת ההנחה של החזקה מתמשכת בהשקעה.

18.5 ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

18.6 נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין זכות מועברת לקיזוז מס מוכר בספרים במקרים שמימוש המס האמור בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק. נכס מס נדחה בגין הפרשים זמניים יוכר כאשר קרוב לוודאי (probable) שייווצר לגביהם חיסכון במס בעת ההיפוך. יצירה של נכסי מיסים נדחים נטו לא תעלה על המיסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים, בהם מימוש המס בעתיד הנראה לעין אינו מוטל בספק.

18.7 מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

19. רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות וחלוקתו בממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות כתבי אופציה למניות.

20. דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג כשהוא מסווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות בנכסים, ומפעילות בהתחייבויות ובהון. תזרימי המזומנים מפעילות בנכסים ובהתחייבויות ובהון מוצגים נטו, למעט תנועה בניירות ערך להשקעה ובנכסים לא כספיים.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

סעיף המזומנים ושווה המזומנים כולל מזומנים, פיקדונות בבנקים, תעודות פיקדון סחירות ופיקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

21. דיווח מגזרי

מגזר פעילות הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות, החלוקה למגזרים ומתכונת הדיווח המתייחסת, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. לפרטים נוספים, ראו ביאור 31 להלן.

22. הפחתת הוצאות נדחות

הוצאות הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, מופחתות באופן יחסי ליתרת הקרן.

23. חייבים וזכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

במועד ביצוע העסקה נוצר לחברת כרטיסי אשראי הסולקת את העסקה, נכס בגין חוב של מנפיק הכרטיס או מחזיק הכרטיס ובמקביל התחייבות לבית העסק. כמו כן, לחברת כרטיסי אשראי כמנפיקה, נוצר נכס בגין חוב של מחזיק הכרטיס או של הבנק המנפיק ובמקביל התחייבות כלפי חברת כרטיסי אשראי הסולקת.

יתרות חייבים וזכאים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי מייצגות תנועות שעובדו עד ליום העסקים שקדם ליום הדיווח.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסמו הוראות אשר נועדו להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך:

(א) קביעת אופן ההצגה של דוח רווח והפסד – ההוראה מתאימה את מתכונת דוח רווח והפסד לאופן ההצגה המקובל בעולם ובארה"ב. המתכונת החדשה משנה את אופן ההצגה של מרכיבי הרווח המימוני בגוף דוח רווח והפסד ובביאורים הנלווים לו; מבטלת את האבחנה בין עמלות מעסקי מימון לבין עמלות תפעוליות; משנה את הסיווג של הפרשי הצמדה על הקרן כחלק מ"ריבית" וכן משנה סיווג ושמות של סעיפים אחרים בדוח רווח והפסד. בנוסף, ההוראה מבטלת את סעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות" ומאמצת את הגישה הנהוגה בארה"ב, לפיה פריטים מיוחדים מוגדרים כפריטים אשר "אינם רגילים" ו"אינם שכיחים" וכן קובעת כי סיווג אירוע כלשהו כפריט מיוחד יתאפשר רק באישור מראש של הפיקוח על הבנקים. כמו כן, ההוראה קובעת שינויים למתכונת של ביאורים נוספים בדוחות הכספיים.

יישום ההוראות בענין זה יחל מהדוח לרבעון הראשון של שנת 2012, באופן של יישום למפרע. מיישום ההוראות לראשונה לא צפויה השפעה למעט שינויי סיווג והצגה.

(ב) אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא "עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות" – ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית על ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה טיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי, לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה.

הכללים שנקבעו בהוראה מהווים שינוי משמעותי לעומת הכללים הקיימים כיום בהוראות הדיווח לציבור. ההיערכות ליישום הכללים שנקבעו בהוראה הינה מורכבת ובכוונת הפיקוח על הבנקים ללו ות את תהליך ההיערכות של התאגידים הבנקאיים, במיוחד בכל הקשור לזיהוי העלויות הכשירות.

בחוזר נקבע כי, ההוראות בענין זה ייושמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך. ההוראות בקשר לשינוי בהגדרת "ריבית" בגין חובות פגומים ייושמו לגבי חובות שסווגו כפגומים מיום 1 בינואר 2012 ואילך בלבד.

הבנק בוחן את ההשלכות הצפויות מיישום ההוראה לראשונה.

2. תקן חשבונאות מס' 29. בחודש יולי 2006 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 29, "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" (להלן: "התקן").

בהתאם להוראות התקן, תאגידים שחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968, חל עליהם ומחוייבים לדווח על פי תקנות שהותקנו מכח חוק זה, יחוייבו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים החל בדוחות הכספיים לתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2008 ואילך. האמור אינו חל על תאגידים שדוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בחודש יוני 2009, פירסם המפקח על הבנקים חוזר בעניין "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בחוזר הובהר כי לאחר השלמת תהליך התאמת ההוראות לתקנים הבינלאומיים ישמור הפיקוח על סמכותו לקבוע הבהרות מחייבות לגבי אופן יישום הדרישות בתקנים הבינלאומיים, וכן לקבוע הוראות נוספות במקרים שבהם הדבר מתחייב לנוכח דרישת רשויות פיקוח במדינות מפותחות בעולם או בנושאים שלגביהם לא קיימת התייחסות בתקנים הבינלאומיים. בנוסף, הפיקוח על הבנקים ישמור על סמכותו לקבוע דרישות גילוי ודיווח, הוראות הקשורות לבקרה פנימית על דיווח כספי והוראות הקשורות לביקורת של רואי החשבון.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה–IFRS הינו:

- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2011. יחד עם זאת, תקני IFRS בנושאים המפורטים להלן טרם נכנסו לתוקף (ראו להלן):
  - IAS 7, בנושא "דוחות תזרים מזומנים";
  - IAS 12, בנושא "מסים על ההכנסה";
  - IAS 19, בנושא "הטבות עובד";
  - IAS 23, בנושא "עלויות אשראי";
  - IAS 24, בנושא "גילויים בהקשר לצד קשור".
- בנושאים שהם בליבת העסק הבנקאי – החל מיום 1 בינואר 2013. ההחלטה הסופית תיקבע בהתחשב בלוח הזמנים שייקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

ביום 30 בנובמבר 2011, הופץ חוזר בנושא "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסויימים". במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי תקני דיווח כספי בינלאומיים האמורים, למעט IAS-19, ייושמו על ידי תאגידים בנקאיים החל מיום 1 בינואר 2012. בעת היישום לראשונה של התקנים האמורים, נדרשים הבנקים לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקנים.

ליישום התקנים לראשונה לא צפויה להיות השפעה מהותית. עם זאת, ליישום IAS-7 ו–IAS-24 צפויה להיות השפעה הצגתית.

3. **תקן חשבונאות מס' 23.** בחודש דצמבר 2006 פירסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מס' 23 "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה". התקן מחליף את תקנות ניירות ערך (הצגת פעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו בדוחות כספיים), התשנ"ו–1996, אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. התקן קובע כי נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה בין הישות לבין בעל השליטה בה ימדדו במועד העסקה לפי שווי הוגן וההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה שנזקפה בעסקה ייזקף להון. הפרש בחובה מהווה במהותו דיבידנד ולכן יקטין את יתרת העודפים. הפרש בזכות מהווה במהותו השקעת בעלים ולכן יוצג בסעיף נפרד בהון, שייקרא "קרן הון מעסקה בין ישות לבין בעל השליטה בה".

התקן דן בשלוש סוגיות הנוגעות לעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה, כלהלן: (1) העברת נכס לישות מבעל השליטה או, לחילופין, העברת נכס מהישות לבעל השליטה; (2) נטילת התחייבות של ישות כלפי צד שלישי, במלואה או בחלקה, על ידי בעל השליטה, שיפוי הישות על ידי בעל השליטה בה בגין הוצאה, וויתור בעל השליטה לישות על חוב שמגיע לו מהישות, במלואו או בחלקו; ו–(3) הלוואות שניתנו לבעל השליטה או הלוואות שהתקבלו מבעל השליטה. כמו כן, קובע התקן את הגילוי שיש לתת בדוחות הכספיים בנוגע לעסקאות בין הישות לבין בעל השליטה בה במהלך התקופה.

כאמור, ביום 30 בנובמבר 2011, הופץ חוזר בנושא "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים". במסגרת החוזר נקבע, בין היתר, כי החל מיום 1 בינואר 2012, לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי, יש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, ייושמו הכללים שנקבעו בתקן 23. זאת, בעקביות לעקרונות אימוץ תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי.

4. **שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר.** בחודש אפריל 2011 פרסם ה–FASB עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא "בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר", אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב–(ASC 860) FAS 166.

על פי העדכון, נדרש לשנות את האופן שבו מוערך קיום שליטה אפקטיבית בידי מעביר בעסקאות רכש חוזר. הערכת קיום שליטה אפקטיבית תתמקד בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא יובא בחשבון (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר, וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל. קריטריונים נוספים לבחינת קיום השליטה האפקטיבית לא שונו על ידי ה–ASU. קריטריונים אלה מצביעים כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; ו–
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

העדכון יחול לגבי התקופות המתחילות לאחר 15 בדצמבר 2011 (כלומר, החל מיום 1 בינואר 2012) ויישום באופן של מכאן ולהבא לגבי עסקאות חדשות ועסקאות קיימות ששונו בתחילת התקופה הרבעונית או השנתית הראשונה שלאחר מועד כניסתו לתוקף.

ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה.

5. תקני דיווח כספי חדשים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים:

בחודש מאי 2011 פרסם ה–IASB מערכת התקנים החדשה המהווה חלק מפרויקט האיחוד המשותף של ה–IASB וה–FASB, ומיועדת להחליף את התקינה הקיימת בנושא איחוד דוחות כספיים ועסקאות משותפות וכן כוללת מספר שינויים ביחס לחברות כלולות. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי יעדכן באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בנושאים אשר אומצו בהוראות הדיווח לציבור. עדכון כאמור נדרש לפי מועד התחילה ולפי הוראות המעבר שיקבעו בתקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים שיפורסמו בנושאים אלה ובהתאם לעקרונות האימוץ ולהבהרות של הפיקוח על הבנקים. לאור זאת, היישום של הכללים שנקבעו במערכת החדשה של התקנים בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים יבוצע בכפוף להנחיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור, בין היתר, בדבר יישום התקן בנושאים בהם נקבעו או אומצו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים השונים מאלה שנקבעו בתקן ו/או ההנחיות המתייחסות אליו.

התקנים החדשים הם אלה:

- תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 10, "דוחות כספיים מאוחדים". התקן יחליף את הנחיות IAS 27, "דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים" ואת הנחיות SIC 12, "איחוד – ישויות למטרות מיוחדות לעניין איחוד דוחות כספיים".
- תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 11, "הסדרים משותפים". התקן יחליף את הנחיות IAS 31, "זכויות בעסקאות משותפות" ומתקן חלק מהנחיות IAS 28, "השקעות בחברות כלולות".
- תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 12, "גילויים בדבר זכויות בישויות אחרות".

התקנים האמורים יושמו לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחר מכן. IFRS 10 ו–IFRS 11 ייושמו בדרך של יישום למפרע. יישום מוקדם של מי מהתקנים אפשרי בכפוף לאימוץ מוקדם של שלושת התקנים. יחד עם זאת, ניתן לכלול את דרישות הגילוי הנוספות הנדרשות תחת IFRS 12 ביישום מוקדם מבלי ליישם באימוץ מוקדם את התקנים האחרים.

ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה מהותית.

6. עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04, "מדידת שווי הוגן"

עדכון תקינה חשבונאית זה מעדכן את ההנחיות לגבי אופן מדידת שווי הוגן שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי ASU 820-10 (FAS 157). העדכונים שנכללו ב–ASU כוללים הבהרות של ה–FASB בנוגע לכוונותיו בדבר אופן היישום של כללי מדידת שווי הוגן ובדבר דרישות הגילוי הקיימות כיום, וכן עדכונים אשר קובעים עקרונות או דרישות ספציפיות בדבר מדידת שווי הוגן ובדבר דרישות הגילוי לגבי מדידות השווי ההוגן.

בחוזר מיום 11 באוגוסט 2011, הבהיר המפקח על הבנקים כי התאגידים הבנקאיים נדרשים ליישם את ההבהרות שנכללו בעדכון התקינה האמור, מיום 1 בינואר 2012 ואילך, בדרך של "מכאן ולהבא". יישום מוקדם של ההבהרות אינו מותר.

ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה, למעט שינוי הצגתי.

7. טיוטת הנחיה בדבר"טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה"

ביום 26 בדצמבר 2011 הפיץ הפיקוח על הבנקים טיוטת הנחיה כאמור לפיה, החל מיום 1 בינואר 2012, יידרשו התאגידים הבנקאיים לטפל באופציית מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בהתאם להנחיות תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים בנושא.

בהתאם, אופציות מכר שהונפקו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, המסולקות במזומן או במכשיר פיננסי אחר, יוכרו כהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש. בתקופות עוקבות, שינויים בערך האופציה יוכרו בדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית

1. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

האפקטיבית. כמו כן, חלק הקבוצה ברווחי החברה המוחזקת יכלול את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציית מכר.

הבנק בוחן את ההשלכות הצפויות מיישום ההנחיה לראשונה.

2. מזומנים ופקדונות בבנקים[1]

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים	26,156	13,787	23,022	12,018
פקדונות בבנקים מסחריים	4,020	4,185	3,138	3,126
פקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים	153	215	15,899	14,473
סך-הכל מזומנים ופקדונות בבנקים	30,329	18,187	42,059	29,617
מזה: מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנקים מרכזיים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים	27,910	16,042	24,730	14,080

הערה:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15 ד, ו, ט, יב.

3. ניירות ערך[1]

א. הרכב הסעיף – מאוחד

	31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,605	2,605	81	–	2,686
של ממשלות זרות	2,184	2,184	101	1	2,284
של מוסדות פיננסיים זרים	58	58	1	–	59
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,028	1,028	38	–	1,066
של אחרים זרים	20	20	–	–	20
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	5,895	5,895	221	1	6,115

3. ניירות ערך[1] (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
			רווח כולל אחר מצטבר		
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן[2]
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	16,991	16,844	217	70	16,991
של ממשלות זרות	1,004	1,000	5	1	1,004
של מוסדות פיננסיים בישראל	762	759	11	8	762
של מוסדות פיננסיים זרים	2,067	2,369	11	313	2,067
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	11,842	11,709	161	28	11,842
של אחרים בישראל	278	293	8	23	278
של אחרים זרים	32	32	–	–	32
סך–הכל איגרות חוב	32,976	33,006	413	443	32,976[3]
מניות	658	653	5	–	658[5]
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה	33,634	33,659	418[4]	443[4]	33,634

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

	31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	3,218	3,210	9	1	3,218
של ממשלות זרות	6	6	–	–	6
של מוסדות פיננסיים בישראל	4	4	–	–	4
של מוסדות פיננסיים זרים	45	61	–	16	45
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	54	54	–	–	54
של אחרים בישראל	27	32	–	5	27
של אחרים זרים	10	11	–	1	10
סך–הכל איגרות חוב	3,364	3,378	9	23	3,364
מניות	5	8	–	3	5
סך–הכל ניירות ערך למסחר	3,369	3,386	9[6]	26[6]	3,369
סך–הכל ניירות ערך	42,898	42,940	648	470	43,118

הערה כללית: לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ראו ביאור 23 ה'. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ראו ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, בשווי שוק של 6,700 מיליון ש"ח (כ–1,754 מיליון דולר).

(4) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך 625 מיליון ש"ח.

(6) נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך[1] (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2010				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,271	2,271	39	–	2,310
של ממשלות זרות	2,951	2,951	22	60	2,913
של מוסדות פיננסיים זרים	55	55	2	–	57
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,435	1,435	29	1	1,463
של אחרים זרים	40	40	2	–	42
סך–הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	6,752	6,752	94	61	6,785

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

	31 בדצמבר 2010				
			רווח כולל אחר מצטבר		
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן[2]
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	13,822	13,677	169	24	13,822
של ממשלות זרות	1,373	1,381	4	12	1,373
של מוסדות פיננסיים בישראל	766	758	10	2	766
של מוסדות פיננסיים זרים	2,123	2,342	15	234	2,123
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	8,976	8,819	174	17	8,976
של אחרים בישראל	340	315	27	2	340
של אחרים זרים	150	148	2	–	150
סך–הכל איגרות חוב	27,550	27,440	401	291	[3]27,550
מניות:					
קרן של קרנות גידור (Fund of Hedge Funds)	7	[7]7	–	–	7
של אחרים	674	658	16	–	674
סך–הכל מניות	681	665	16	–	[5]681
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה	28,231	28,105	[4]417	[4]291	28,231

3. ניירות ערך[1] (המשך)

א. הרכב הסעיף – מאוחד (המשך)

		31 בדצמבר 2010			
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,037	2,038	3	4	2,037
של ממשלות זרות	11	11	–	–	11
של מוסדות פיננסיים בישראל	5	5	–	–	5
של מוסדות פיננסיים זרים	44	47	–	3	44
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	43	43	–	–	43
של אחרים בישראל	9	9	–	–	9
של אחרים זרים	32	34	1	3	32
סך–הכל איגרות חוב	2,181	2,187	4	10	2,181
מניות	12	12	5	5	12
סך–הכל ניירות ערך למסחר	2,193	2,199	9[6]	15[6]	2,193
סך–הכל ניירות ערך	37,176	37,056	520	367	37,209

הערה כללית: לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ראו ביאור 23 ה'. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ראו ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כולל ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת בחברה מאוחדת בחו"ל, בשווי שוק של 7,227 מיליון ש"ח (כ–2,036 מיליון דולר).

(4) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(5) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות בסך 626 מיליון ש"ח.

(6) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(7) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2010 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 61 מיליון ש"ח ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. ברבעון הראשון של שנת 2011 פדתה הקרן את יתרת היחידות.

ב. הרכב הסעיף – הבנק

		31 בדצמבר 2011			
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,605	2,605	81	–	2,686
סך–הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	2,605	2,605	81	–	2,686

3. ניירות ערך[1] (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
			רווח כולל אחר מצטבר		
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן[2]
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	12,947	12,820	193	66	12,947
של ממשלות זרות	145	143	3	1	145
של מוסדות פיננסיים בישראל	4	4	–	–	4
של מוסדות פיננסיים זרים	350	360	10	20	350
של אחרים בישראל	84	90	2	8	84
סך–הכל איגרות חוב	13,530	13,417	208	95	13,530
מניות	12	7	5	–	12[4]
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה	13,542	13,424	213[3]	95[3]	13,542

	31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,800	2,793	8	1	2,800
של מוסדות פיננסיים זרים	12	26	–	14	12
סך–הכל איגרות חוב	2,812	2,819	8	15	2,812
מניות	1	4	–	3	1
סך–הכל ניירות ערך למסחר	2,813	2,823	8[5]	18[5]	2,813
סך–הכל ניירות ערך	18,960	18,852	302	113	19,041

הערה כללית: לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ראו ביאור 23 ה'. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ראו ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי העלות, בסך של כ–1 מיליון ש"ח.

(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

3. ניירות ערך[1] (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2010				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
	במיליוני שקלים חדשים				
(1) איגרות חוב המוחזקות לפדיון					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	2,265	2,265	39	–	2,304
סך-הכל איגרות חוב מוחזקות לפדיון	2,265	2,265	39	–	2,304

	31 בדצמבר 2010				
			רווח כולל אחר מצטבר		
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן[2]
(2) ניירות ערך זמינים למכירה					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	10,222	10,099	147	24	10,222
של ממשלות זרות	136	139	–	3	136
של מוסדות פיננסיים בישראל	5	5	–	–	5
של מוסדות פיננסיים זרים	622	630	8	16	622
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	2	2	–	–	2
של אחרים בישראל	94	86	9	1	94
סך-הכל איגרות חוב	11,081	10,961	164	44	11,081
מניות:					
קרן של קרנות גידור (Fund of hedge Funds)	7	7[6]	–	–	7
של אחרים	9	6	3	–	9
סך-הכל מניות	16	13	3	–	16[4]
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה	11,097	10,974	167[3]	44[3]	11,097

הערות לטבלה ראו בעמוד הבא.

3. ניירות ערך[1] (המשך)

ב. הרכב הסעיף – הבנק (המשך)

		31 בדצמבר 2010			
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן[2]
(3) ניירות ערך למסחר					
איגרות חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	1,973	1,974	3	4	1,973
של מוסדות פיננסיים זרים	3	5	–	2	3
סך–הכל איגרות חוב	1,976	1,979	3	6	1,976
מניות	7	4	5	2	7
סך–הכל ניירות ערך למסחר	1,983	1,983	8[5]	8[5]	1,983
סך–הכל ניירות ערך	15,345	15,222	214	52	15,384

הערה כללית: לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב, ראו ביאור 23 ה'. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות במניות, ראו ביאור 25.

הערות:

(1) שעבודים, ראו ביאור 15.

(2) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(3) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(4) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין , המוצגות לפי העלות , בסך 8 מיליון ש"ח.

(5) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(6) יתרת ההשקעה ליום 31 בדצמבר 2010 הינה לאחר ירידת ערך בעלת אופי שאינו זמני, בסך של 61 מיליון ש"ח ולאחר פדיון חלק מיחידות הקרן. ברבעון הראשון של שנת 2011 פדתה הקרן את יתרת היחידות.

ג. העברת איגרות חוב מהתיק הזמין למכירה אל התיק המוחזק לפדיון. נוכח השינוי המהותי בטיפול באיגרות חוב זמינות למכירה בחישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (במונחי באזל II), הודיע המפקח על הבנקים כי יתיר לתאגידים בנקאיים, באופן חד פעמי, להעביר ביום 31 במרס 2010 איגרות חוב מהתיק הזמין למכירה אל התיק לפדיון, בכפוף לתנאים שקבע. בהתאם לאמור, הבנק ואי די בי ניו יורק העבירו ביום 31 במרס 2010 איגרות חוב מהתיק הזמין למכירה אל התיק לפדיון, כלהלן:

- הבנק העביר איגרות חוב ממשלתיות, בערך נקוב של כ–1 מיליארד ש"ח, אשר למועד ההעברה שוויין המאזני ושוויין ההוגן הסתכמו בסך של כ–1.1 מיליארד ש"ח;
- אי די בי ניו יורק העביר ניירות ערך מגובי משכנתאות, ניירות ערך של סוכנויות פדרליות בארה"ב, וניירות ערך מגובי משכנתאות למסחר, ששוויים ההוגן ושוויים המאזני הסתכמו במועד ההעברה בסך של כ–568 וכ–566 מיליון דולר, בהתאמה (כ–2.1 מיליארד ש"ח).

קרן ההון בגין התאמות הנובעת מהצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, המתייחסת לניירות הערך שהועברו כאמור, הסתכמה בסך של 26 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2011, והיא תישאר בהון כרווח כולל אחר ותופחת לאורך חיי איגרות החוב.

ד. מכירת ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון. ברבעון הראשון של שנת 2011 מכרה אי די בי ניו יורק ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2010 הסתכמה בסך של כ–42 מיליון דולר (149 מיליון ש"ח). ניירות הערך האמורים הם מסוג RMBS, שאינם של סוכנויות של ממשלת ארה"ב, אשר סווגו לתיק לפדיון במועד רכישתם, שחלה לגביהם הידרדרות משמעותית באיכות האשראי. ההפסד מהמכירה נרשם בדוחות הכספיים לשנת 2010.

ביום 13 ביולי 2011, מכר אי די בי ניו יורק שני ניירות מסוג CMBS אשר יתרתם המאזנית ליום 30 ביוני 2011 הסתכמה ב–14.3 מיליון ש"ח. ניירות אלה סווגו לפדיון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2010, ומאז חלה לגביהם הידרדרות משמעותית באיכות האשראי ובפרט הידרדרות באיכות ההלוואות המגבות את הניירות (עליה בשיעורי ההלוואות בפיגור ובעומק הפיגור).

ה. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

תיק ניירות הערך של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה בניירות ערך מגובי נכסים, בעיקר איגרות חוב מגובות משכנתא (MBS) אשר מוחזקות בעיקר בידי אי די בי ניו יורק.

3. ניירות ערך (המשך)

נייר ערך המגובה במשכנתא MBS. סוג של נייר ערך מגובה בנכסים (ABS), המגובה במשכנתא או במאגר של משכנתאות ושבגינו משתלמים תשלומים תקופתיים של קרן וריבית. נייר ערך זה ידוע גם כנייר ערך המתייחס למשכנתא או העובר דרך משכנתא.

בהתאם למדיניות של אי די בי ניו יורק, ההשקעה באיגרות חוב מגובות משכנתא (MBS's) מוגבלת ל-75% מכלל תיק ההשקעות, פרט ל-Ginnie Mae. טרם רכישתם, נעשית הערכה של סיכוני השוק של ניירות ערך אלה, כדי לקבוע את התאמתם להיכלל בתיק ניירות הערך. יתר על כן, נאסרה רכישתן של רצועות מסויימות, בעלות סיכון גבוה.

ניירות ערך מסוג העבר באמצעות Mortgage Pass-Through. נייר ערך המונפק על ידי גוף פיננסי, המהווה אחזקה בחלק יחסי על תיק הלוואות משכנתא של לווים פרטיים. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Ginnie Mae, סוכנות של ממשלת ארה"ב (להלן: "GNMA"), קיימת ערבות של ממשלת ארה"ב. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי Fannie Mae או Freddie Mac, סוכנויות הפועלות בחסות ממשלת ארה"ב (Government Sponsored Enterprises; להלן: "GSE"), קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד בתיק ההלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ההנפקה מתבצעת על ידי גופים פיננסיים אחרים, איגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד. המנפיקים הגדולים של הנכסים המאוגחים הינם GSE's, אשר להן דירוג אשראי גבוה. ה-GSE's פועלות בחסות ממשלת ארה"ב והן מפוקחות על ידה, אולם לא קיימת ערבות מוצהרת של ממשלת ארה"ב ל-GSE's.

בהלוואות משכנתא יש זכות בידי הלווה הפרטי לבצע פירעון מוקדם של המשכנתא בכל עת. כתוצאה מכך, קיימת למשקיע חשיפת ריבית (פרעונות מוקדמים), כמו גם חשיפות למצב שוק הנדל"ן ולכלכלה באופן כללי.

התחייבויות משכנתא מובטחות – Collateralized Mortgage Obligation CMO. איגרת חוב מובנית, המגובה על ידי תיק של הלוואות משכנתא של לווים פרטיים בארה"ב. ה-CMO מחולק לרצועות. כל רצועה היא איגרת חוב, הזכאית לקבל תשלומי קרן וריבית לפני או אחרי איגרות אחרות ב-CMO, כך שכל איגרת משקפת משך חיים אחר וסיכון ריבית אחר.

כאשר ה-CMO מונפק על ידי GNMA או GSE's קיימת ערבות של המנפיק לכל הפסד במאגר ההלוואות שמגבה את האגרת. כאשר ה-CMO מונפק על ידי גופים פיננסיים אחרים, אגרת החוב מגובה על ידי המשכנתאות בלבד, וקיימת קדימות כללית לאגרות חוב בדירוג גבוה בקבלת הקרן והריבית על פני איגרות חוב, המדורגות נמוך יותר.

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות

	31 בדצמבר 2011			
	רווח כולל אחר מצטבר[1]			
	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	225	8	–	233
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	3,268	76	1	3,343
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	3,493	84	1	3,576
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	8,216	77	27	8,266
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים	8,216	77	27	8,266
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	11,709	161	28	11,842
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	100	6	–	106
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	102	5	–	107
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	202	11	–	213
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	770	22	–	792
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	56	5	–	61
סך-הכל ניירות ערך לפידיון מגובי משכנתאות אחרים	826	27	–	853
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)	1,028	38	–	1,066
ניירות ערך למסחר				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	3	–	–	3
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו-STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	51	–	–	51
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)	54	–	–	54
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	12,791	199	28	12,962

3. ניירות ערך (המשך)

ו. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות, מגובי נכסים ומוצרים פיננסיים מובנים (המשך)

	31 בדצמבר 2010		
	רווח כולל אחר מצטבר[1]		
	עלות מופחתת (במניות–עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	100	5	–	105
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	2,623	93	3	2,713
סך–הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	2,723	98	3	2,818
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו–STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	6,092	76	14	6,154
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	2	–	–	2
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות אחרים	6,094	76	14	6,156
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	8,817	174	17	8,974
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך בערבות GNMA	110	2	–	112
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	128	3	–	131
סך–הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	238	5	–	243
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו–STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	*979	16	1	*994
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	218	8	–	226
סך–הכל ניירות ערך לפידיון מגובי משכנתאות אחרים	1,197	24	1	1,220
סך–הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)	1,435	29	1	1,463
ניירות ערך למסחר				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	4	–	–	4
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC CMO ו–STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FHLMC, FNMA או GNMA או בערבותם	39	–	–	39
סך–הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)	43	–	–	43
סך–הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	10,295	203	18	10,480
2. ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS) ומוצרים פיננסיים מובנים:				
אשראי לרכישת רכב	2	–	–	2
תיק חובות מאוגחים CDO	12	–	–	12
סך–הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים (ABS) ומוצרים פיננסיים מובנים	14	–	–	14
סך–הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות, מגובי נכסים ומוצרים פיננסיים מובנים	10,309	203	18	10,494

* סווג מחדש.

הערה:

(1) רווח כולל אחר מצטבר–לניירות ערך זמינים למכירה.

3. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש

	31 בדצמבר 2011			
	פחות מ-12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	130	1	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	130	1	–	–
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם	2,622	18	387	9
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	2,622	18	387	9
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	2,752	19	387	9
ניירות ערך למסחר				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם	23	*–	–	–
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)	23	*–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	2,775	19	387	9

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

3. ניירות ערך (המשך)

ז. פירוט נוסף על בסיס מאוחד לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי משכנתאות הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש (המשך)

	31 בדצמבר 2010			
	פחות מ- 12 חודשים		12 חודשים ומעלה	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):				
ניירות ערך זמינים למכירה				
א. ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Mortgage Pass Through):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC	251	3	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות	251	3	–	–
ב. ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם	1,672	14	32	*-
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	1,672	14	32	*-
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות (MBS)	1,923	17	32	*-
ניירות ערך מוחזקים לפידיון				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם	180	1	–	–
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	18	–	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים	198	1	–	–
סך-הכל ניירות ערך מוחזקים לפידיון מגובי משכנתאות (MBS)	198	1	–	–
ניירות ערך למסחר				
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- STRIPPED MBS):				
ניירות ערך שהונפקו ע"י FNMA וע"י FHLMC או GNMA או בערבותם	18	*-	–	–
סך-הכל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות (MBS)	18	*-	–	–
סך-הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	2,139	18	32	–

*סכום ההפסד נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ח. בתיק הזמין למכירה נכללו איגרות חוב קונצרניות, לרבות איגרות חוב של בנקים, בהיקף כולל של כ-3,139 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010: 3,381 מיליון ש"ח). יתרת איגרות החוב האמורות כללה, ליום 31 בדצמבר 2011, הפסדים שטרם מומשו בסך של כ-344 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010: כ-238 מיליון ש"ח).

ט. מרבית ההפסדים שטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2011 נובעים מניירות ערך המדורגים כ-"דירוג השקעה", והם מיוחסים למספר גורמים, לרבות שינויים בשיעור ריבית השוק לאחר מועד הרכישה, גידול במרווחים שחל בשוק האשראי לגבי סוגים דומים של ניירות ערך, השפעת השווקים הלא פעילים ושינויים בדירוג ניירות הערך. באשר לניירות ערך המייצגים חוב, אין כאלה שעבר זמן פרעונם או כאלה שלגביהם הבנק ו/או חברות הבת הרלבנטיות מעריכים כיום שאין סבירות שיצליחו לגבות את כל הסכומים המגיעים להם בהתאם לתנאים של חוזה ההשקעה.

בשנת 2011 נרשמה הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני לגבי מספר ניירות ערך בסך של 2 מיליון דולר (8 מיליון ש"ח) [2010: 13 מיליון דולר (46 מיליון ש"ח)].

כיוון שלבנק ולחברות הבת הרלבנטיות יש את היכולת והכוונה להמשיך ולהחזיק בניירות הערך בעלי הפסד שלא מומש עד להתאוששות במחיר השוק (כאשר לגבי איגרות חוב הדבר יכול לקרות רק בעת מועד פדיונם), הבנק וחברות הבת הרלבנטיות אינם רואים בירידת הערך של השקעות אלה ליום 31 בדצמבר 2011, ירידה בעלת אופי אחר מאשר זמני, פרט לניירות ערך מסויימים, שבגינם נערכה הפרשה לירידת ערך.

3. ניירות ערך (המשך)

י. תיק ניירות הערך של קבוצת דיסקונט ליום 31 בדצמבר 2011 כולל השקעה ישירה באיגרות חוב של Federal Home Loan Bank (FHLB), Fannie Mae ו–Freddie Mac (להלן: "הסוכנויות הפדרליות"), אשר מוחזקות בידי אי די בי ניו יורק, בסך של 171 מיליון דולר (653 מיליון ש"ח), לעומת 420 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2010 (1,490 מיליון ש"ח).

יא. שיעבוד ניירות ערך. ביתרת ניירות ערך לימים 31 בדצמבר 2011 ו–31 בדצמבר 2010, נכללו ניירות ערך בסך של 7,784 מיליון ש"ח, ו–7,201 מיליון ש"ח, בהתאמה, ששועבדו למלווים.

יב. הצגה בשווי הוגן. ביתרת ניירות ערך לימים 31 בדצמבר 2011 ו–31 בדצמבר 2010, נכללו ניירות ערך בסך של 36,378 מיליון ש"ח, ו–29,798 מיליון ש"ח, בהתאמה, שהוצגו בשווי הוגן.

יג. מידע לגבי איגרות חוב פגומות – מאוחד

	31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
יתרת חוב רשומה של אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	69	27

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

כללי. החל מיום 1 בינואר 2011, הבנק מיישם את ההוראה החדשה של הפיקוח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". בתמצית דוחות ביניים אלה נכלל גילוי לפי המתכונת החדשה, המותאם לדרישות הדיווח בהתאם להוראה כאמור. לאור העובדה שההוראה החדשה יושמה באופן של מכאן ולהבא, ללא הצגה מחדש של מספרי ההשוואה, לצורך השוואתיות הגילוי, יוצגו להלן נתוני התקופה השוטפת מול יתרות מתאימות ליום 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה), לו ההוראה הייתה מיושמת לראשונה במועד זה.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. האשראי לציבור

1. המאוחד

	31 בדצמבר 2011		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים		
אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני[1]	63,035	1,185	61,850
אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי[2]	55,323	790	54,533
סך-הכל אשראי לציבור	118,358	1,975	116,383
מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים	195	2	193

	31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)				
	אשראי לציבור לפני ניכוי הפרשות לחובות מסופקים	מחיקות חשבונאיות	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים				
אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני[1]	66,934**	3,891**	63,043	1,222**	61,821
אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי[2]	57,968**	1,625**	56,343	846**	55,497
סך-הכל אשראי לציבור	124,902	5,516	119,386	2,068	117,318
מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים	287		287	2	285

* הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.

** סווג מחדש. ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) לרבות אשראי שנבחן על בסיס פרטני ונמצא שהוא אינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי. לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבחן על בסיס פרטני ראו סעיף 4 ב' להלן.

(2) אשראי שהפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת עומק הפיגור לפי נספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי. ראו סעיף 4 ג' להלן.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. האשראי לציבור (המשך)

2. הבנק

	31 בדצמבר 2011		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים		
אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני[1]	51,667	814	50,853
אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי[2]	12,431	230	12,201
סך-הכל אשראי לציבור	64,098	1,044	63,054
מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים	125	1	124

	31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)				
	אשראי לציבור לפני ניכוי הפרשות לחובות מסופקים	מחיקות חשבונאיות	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים				
אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני[1]	56,454	3,342	53,112	838	52,274
אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי[2]	16,371	1,202	15,169	286	14,883
סך-הכל אשראי לציבור	72,825	4,544	68,281	1,124	67,157
מזה: התחייבויות לקוחות עבור קיבולים	209	–	209	2	207

* הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.

הערות:

(1) לרבות אשראי שנבחן על בסיס פרטני ונמצא שהוא אינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי. לפירוט נוסף לגבי אשראי שנבחן על בסיס פרטני ראו סעיף 4 ב' להלן.

(2) אשראי שהפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בשיטת עומק הפיגור לפי נספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, ואשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי. ראו סעיף 4 ג' להלן.

פרטים נוספים:

מכירת תיקי אשראי בשנת 2011 על ידי הבנק. במהלך שנת 2011 מכר הבנק תיקי אשראי בהיקף כולל של כ-1,895 מיליון ש"ח.

בגין מכירת תיק אשראי מסויים, בהיקף כולל של כ-910 מיליון ש"ח, רשם הבנק רווח בסכום של כ-53 מיליון ש"ח, כרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

יתרת האשראי שנכלל בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, בגין תיקי אשראי שנמכרו כאמור, מסתכמת בכ-547 מיליון ש"ח.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני

1. אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני כולל:

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום לציבור[1]	5,570	435	5,135	5,801	465**	5,336
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר[2]	–	–	–	–	–	–
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים[2]	118	18	100	75	13	62
אשראי לציבור אחר שאינו פגום[2]	57,347	732	56,615	57,167	744	56,423
סך-הכל אשראי לציבור שאינו פגום[2]	57,465	750	56,715	57,242	757	56,485
סך-הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני	63,035	1,185	61,850	63,043	1,222	61,821

ב. הבנק

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום לציבור[1]	4,723	277	4,446	4,784	280	4,504
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר[2]	–	–	–	–	–	–
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים[2]	59	12	47	20	3	17
אשראי לציבור אחר שאינו פגום[2]	46,885	525	46,359	48,308	555	47,753
סך-הכל אשראי לציבור שאינו פגום[2]	46,944	537	46,407	48,328	558	47,770
סך-הכל אשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני	51,667	814	50,853	53,112	838	52,274

* הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.

** סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) אשראי פגום אינו צובר הכנסות ריבית, למעט אשראי מסויים בארגון מחדש כמצויין בסעיף קטן 4 להלן.

(2) אשראי שנבדק על בסיס פרטני ונמצא שאינו פגום. ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי זה חושבה על בסיס קבוצתי.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

מידע נוסף על אשראי פגום לציבור שנבדק על בסיס פרטני

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)
	יתרת חוב רשומה		יתרת חוב רשומה	
	במיליוני שקלים חדשים		במיליוני שקלים חדשים	
2. אשראי פגום לציבור בגינו קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	2,136	2,358	1,515	1,689
אשראי פגום לציבור בגינו לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	3,434	3,443	3,208	3,095
סך-הכל אשראי פגום לציבור	5,570	5,801	4,723	4,784
3. אשראי פגום לציבור שנמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	3,049	3,388**	2,517	2,638
אשראי פגום לציבור שנמדד לפי שווי הביטחון	2,521	2,413**	2,206	2,146
סך-הכל אשראי פגום לציבור	5,570	5,801	4,723	4,784

*הוצג מחדש, ר' ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.
**סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

4. אשראי בעייתי באירגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
שאינו צובר הכנסות ריבית	547	119	428	728	110	618
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר	1	–	1	–	–	–
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	10	–	10	26	3	23
צובר הכנסות ריבית	2,487	45	2,442	2,465	40**	2,425
סך-הכל (נכלל באשראי לציבור פגום)	3,045	164	2,881	3,219	153	3,066

ב. הבנק

	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
שאינו צובר הכנסות ריבית	366	91	275	680	94	586
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר	–	–	–	–	–	–
צובר הכנסות ריבית, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	5	–	5	20	3	17
צובר הכנסות ריבית	2,262	18	2,244	2,271	23	2,248
סך-הכל (נכלל באשראי לציבור פגום)	2,633	109	2,524	2,971	120	2,851

*'הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.
**סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. האשראי לציבור שנבדק על בסיס פרטני (המשך)

5. מידע נוסף על אשראי פגום לציבור שנבדק על בסיס פרטני

	מאוחד	הבנק
	31 בדצמבר 2011	
	במיליוני שקלים חדשים	
יתרת חוב רשומה ממוצעת של אשראי לציבור פגום בתקופת הדיווח	5,515	4,658
סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין אשראי זה בפרק הזמן בו סווג כפגום*	160	145
סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היה אשראי זה צובר ריבית לפי תנאיו המקוריים	356	248
***מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן**	65	58

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי כולל:

1. הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314:

המאוחד

	עומק הפיגור								
		בפיגור עד 90 ימים	בפיגור של יותר מ – 90 ימים						
	ללא פיגור ובפיגור של עד 60 יום	חודשיים עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד 6 חודשים	מעל 6 חודשים עד 15 חודשים	מעל 15 חודשים עד 33 חודשים	מעל 33 חודשים	סך–הכל מעל 3 חודשים	יתרת הלוואות בפיגור שמוחזרו[3]	סך–הכל
	31 בדצמבר 2011								
	במיליוני שקלים חדשים								
סכום הפיגור	–	–	5	8	13	175	201	6	207
מזה: יתרת ההפרשה לריבית[1]	–	–	1	1	2	88	92	–	92
יתרת חוב רשומה	19,185	236	134	78	57	157	426	21	19,868
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[2]	32	–	1	11	31	144	187	11	230
יתרת חוב נטו	19,153	236	133	67	26	13	239	10	19,638
	31 בדצמבר 2010 ** (נתוני פרופורמה*)								
סכום הפיגור	–	6	8	11	18	143	180	4	190
מזה: יתרת ההפרשה לריבית[1]	–	–	2	4	5	69	80	–	80
יתרת חוב רשומה**	17,531	270	127	115	63	210	515	18	18,334
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי[2]**	23	–	3	17	35	154	209	9	241
יתרת חוב נטו	17,508	270	124	98	28	56	306	9	18,093

* הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.

** סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) ההלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונן.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. אשראי לציבור שנבדק על בסיס קבוצתי כולל (המשך):

2. אשראי אחר שלא נבדק פרטנית אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו חושבה על בסיס קבוצתי

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה**	הפרשה להפסדי אשראי**	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום לציבור	41	9	32	47	7	40
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר	110	28	82	352	86	266
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	98	24	74	147	29	118
אשראי לציבור אחר שאינו פגום	35,206	499	34,707	37,463	483	36,980
סך-הכל	35,455	560	34,895	38,009	605	37,404

ב. הבנק

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)		
	יתרת חוב רשומה	הפרשה להפסדי אשראי	יתרת חוב נטו	יתרת חוב רשומה**	הפרשה להפסדי אשראי**	יתרת חוב נטו
	במיליוני שקלים חדשים					
אשראי פגום לציבור	–	–	–	–	–	–
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 ימים או יותר	99	25	74	310	75	235
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	68	14	54	113	21	92
אשראי לציבור אחר שאינו פגום	12,264	191	12,073	14,746	190	14,556
סך-הכל	12,431	230	12,201	15,169	286	14,883

*הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.
**סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. המאוחד

	הפרשה להפסדי אשראי			
		על בסיס קבוצתי*		
	על בסיס פרטני	לפי עומק פיגור	אחר	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 שנכללה בדוח הכספי[1]	5,485[2]	167[3]	732[4]	6,384[1]
השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות ליום 31 בדצמבר 2010*:**				
הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 בגין חובות שההפרשה בגינם מחושבת על בסיס קבוצתי	(1,008)	39	969	–
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1 בינואר 2011	(4,205)	–	(1,338)	(5,543)
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010	218	35**	1,129**	1,382
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 לפי ההוראות החדשות (נתוני פרופורמה)	490	241**	1,492**	2,223
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011:				
הוצאות בגין הפסדי אשראי	696	(4)	86	778
מחיקות חשבונאיות	(940)	(7)	(303)	(1,250)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	217	–	183	400
מחיקות חשבונאיות נטו	(723)	(7)	(120)	(850)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011	463	230	1,458	2,151

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

** סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

*** כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי.

הערות:

(1) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה לחובות מסופקים".

(2) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית אחרת".

(3) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית לפי עומק הפיגור".

(4) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה נוספת". בהתאם להוראות החדשות בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, החל מיום 1.1.2011 תאגידים בנקאיים אינם נדרשים לשמור הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים.

	הפרשה להפסדי אשראי			
		על בסיס קבוצתי		
	על בסיס פרטני	לפי עומק פיגור	אחר	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים			
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2011:				
בגין אשראי לציבור	435	230	1,310	1,975
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	–	–	4	4
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	28	–	144	172
סך-הכל	463	230	1,458	2,151
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה):				
בגין אשראי לציבור	476	241	1,351	2,068
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	–	–	–	–
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	14	–	141	155
סך-הכל	490	241	1,492	2,223

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. הבנק

	הפרשה להפסדי אשראי			
		על בסיס קבוצתי*		
	על בסיס פרטני	לפי עומק פיגור	אחר	סך-הכל
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 שנכללה בדוח הכספי[1]	4,396[2]	–[3]	384[4]	4,780[1]
השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות ליום 31 בדצמבר 2010:**				
הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 בגין חובות שההפרשה בגינם מחושבת על בסיס קבוצתי	(840)	–	840	–
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1 בינואר 2011	(3,367)	–	(1,202)	(4,569)
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010	102	–	924	1,026
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2010 לפי ההוראות החדשות (נתוני פרופורמה)	291	–	946	1,237
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011:				
הוצאות בגין הפסדי אשראי	547	–	40	587
מחיקות חשבונאיות	(665)	–	(212)	(877)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	130	–	95	225
מחיקות חשבונאיות נטו	(535)	–	(117)	(652)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2011	303	–	869	1,172

* לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

** כתוצאה מיישום לראשונה של ההוראות החדשות בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי.

הערות:

(1) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה לחובות מסופקים".

(2) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית אחרת".

(3) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה ספציפית לפי עומק הפיגור".

(4) סכום זה הוצג לפני יום 1.1.2011 בסעיף "הפרשה נוספת". בהתאם להוראות החדשות בנושא מדידת חובות פגומים והפרשה להפסדי אשראי, החל מיום 1.1.2011 תאגידים בנקאיים אינם נדרשים לשמור הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים.

	הפרשה להפסדי אשראי			
		על בסיס קבוצתי		
	על בסיס פרטני	לפי עומק פיגור	אחר	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים			
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2011:				
בגין אשראי לציבור	277	–	767	1,044
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	–	–	1	1
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	26	–	101	127
סך-הכל	303	–	869	1,172
הרכב יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה):				
בגין אשראי לציבור	280	–	844	1,124
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	–	–	–	–
בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	11	–	102	113
סך-הכל	291	–	946	1,237

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

להלן נתונים כפי שפורסמו בהתאם להוראה הישנה - הפרשה לחובות מסופקים

	2010			2009			
	הפרשה ספציפית[1]			הפרשה ספציפית[1]			
	לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת[2]	סך הכל	לפי עומק הפיגור	אחרת	הפרשה נוספת[2]	סך הכל
	במיליוני שקלים חדשים							
המאוחד								
יתרת הפרשה לתחילת השנה	169	5,820	652	6,641	167	5,451	685	6,303
הפרשות בשנת החשבון	44	1,035	117	1,196	50	1,214	66	1,330
הקטנת הפרשות	(45)	(269)	(37)	(351)	(47)	(173)	(99)	(319)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	–	(24)	–	(24)	–	(13)	–	(13)
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד	(1)	742	80	821	3	1,028	(33)	998
מחיקות נטו*	(1)	(1,062)	–	(1,063)	(1)	(657)	–	(658)
הפרשי שער	–	(15)	–	(15)	–	(2)	–	(2)
יתרת הפרשה לסוף השנה	167	5,485	732	6,384	169	5,820	652	6,641
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור	–	84	64	148	–	184	63	247
הבנק								
יתרת הפרשה לתחילת השנה	–	4,433	369	4,802	–	4,212	362	4,574
הפרשות בשנת החשבון	–	694	46	740	–	725	42	767
הקטנת הפרשות	–	(181)	(31)	(212)	–	(78)	(35)	(113)
גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות	–	(4)	–	(4)	–	–	–	–
סכום שנזקף לדוח רווח והפסד	–	509	15	524	–	647	7	654
מחיקות נטו*	–	(535)	–	(535)	–	(426)	–	(426)
הפרשי שער	–	(11)	–	(11)	–	–	–	–
יתרת הפרשה לסוף השנה	–	4,396	384	4,780	–	4,433	369	4,802
מזה: יתרת ההפרשה שלא נוכתה מסעיף אשראי לציבור	–	81	44	125	–	173	44	217

* בניכוי חובות שנגבו במהלך השנה.

הערות:

(1) בהלוואות שלגביהן נערכה הפרשה לפי עומק הפיגור, לא כולל הפרשה לריבית בגין החוב בפיגור.בהלוואות אחרות, לא כולל הפרשה בגין ריבית על חובות מסופקים לאחר שהחובות נקבעו כמסופקים..

(2) כולל הפרשה כללית לחובות מסופקים: המאוחד– 424 מיליון ש"ח; 2009 – 348 מיליון ש"ח; הבנק– 197 מיליון ש"ח; 2009 –197 מיליון ש"ח;

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. פרטים נוספים על הלוואות לדיור ואופן חישוב ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד

	31 בדצמבר 2011						
	הלוואות לדיור	הלוואות לדיור פגומות או בפיגור של יותר מ-90 ימים[1]		יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
					אחרת		
	יתרת חוב רשומה[3][5]	סכום בפיגור[2]	יתרת חוב רשומה	לפי עומק הפיגור[4]	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן את ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור[6]	19,868	207	447	230	–	–	230
הלוואות לדיור אחרות[7]	207	–	–	–	2	–	2
סך-הכל	20,075	207	447	230	2	–	232

הערות:
(1) הלוואות לדיור פגומות והלוואות לדיור בפיגור יותר מ-3 חודשים.
(2) כולל ריבית על סכום הפיגור.
(3) מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך של 12,307 מיליון ש"ח.
(4) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך של 78 מיליון ש"ח.
(5) מזה: הלוואות לדיור לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך של 1,171 מיליון ש"ח.
(6) מזה: בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות אשר נמצאות בהליכי בניה בסך של 299 מיליון ש"ח.
(7) כולל יתרת אשראי בבנק בסך של 182 מיליון ש"ח.

	31 בדצמבר 2010 (נתוני פרופורמה*)						
	הלוואות לדיור	הלוואות לדיור פגומות או בפיגור של יותר מ-90 ימים[1]		יתרת הפרשה להפסדי אשראי			
					אחרת		
	יתרת חוב רשומה[3][5]	סכום בפיגור[2]	יתרת חוב רשומה	לפי עומק הפיגור[4]	על בסיס קבוצתי	על בסיס פרטני	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
הלוואות לדיור שחובה לחשב בגינן את ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור**[6]	18,334	190	533	241	–	–	241
הלוואות לדיור אחרות[7]	100	–	–	–	–	–	–
סך-הכל	18,434	190	533	241	–	–	241

* הוצג מחדש, ראו ביאור 1 ד' 4.4 לעיל.
** סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:
(1) הלוואות לדיור פגומות והלוואות לדיור בפיגור יותר מ-3 חודשים.
(2) כולל ריבית על סכום הפיגור.
(3) מזה: הלוואות לדיור בריבית משתנה בסך של 10,633 מיליון ש"ח.
(4) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי עומק הפיגור בסך של 77 מיליון ש"ח.
(5) מזה: הלוואות לדיור לכל מטרה במשכון דירת מגורים בסך של 1,101 מיליון ש"ח.
(6) מזה: בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות אשר נמצאות בהליכי בניה בסך של 256 מיליון ש"ח.
(7) כולל יתרת אשראי בבנק בסך של 69 מיליון ש"ח.

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ו. אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ מאזני[3] לפי גודל האשראי של לווה

1. המאוחד

			31 בדצמבר				
			2011			2010	
			מספר לווים[2]	אשראי[1]	סיכון אשראי[3][5]	מספר לווים[2]	אשראי[1]	סיכון אשראי[3]
			במיליוני שקלים חדשים				
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים							
		עד 10	808,642	1,730	1,333	895,783	1,780	1,692
מעל 10	עד	20	338,635	2,151	2,896	330,477	2,170	2,762
מעל 20	עד	40	250,017	3,460	3,751	244,782	3,445	3,627
מעל 40	עד	80	147,780	4,581	3,422	148,691	4,878	3,317
מעל 80	עד	150	59,239	4,520	2,010	61,372	4,618	1,935
מעל 150	עד	300	31,012	5,413	1,359	32,913	5,635	1,161
מעל 300	עד	600	22,390	8,676	1,416	22,858	8,494	1,071
מעל 600	עד	1,200	13,594	9,867	1,297	13,505	8,879	1,515
מעל 1,200	עד	2,000	3,319	4,185	880	3,502	4,133	913
מעל 2,000	עד	4,000[4]	2,350	5,278	1,262	2,356	5,027	1,281
מעל 4,000	עד	8,000[4]	1,182	5,083	1,629	1,192	4,976	1,628
מעל 8,000	עד	20,000[4]	948	9,148	2,610	1,015	8,769	3,516
מעל 20,000	עד	40,000[4]	515	10,181	3,780	531	9,847	3,987
מעל 40,000	עד	200,000[4]	595	29,095	13,899	648	30,361	15,620
מעל 200,000	עד	400,000[4]	46	8,186	4,157	47	8,963	4,036
מעל 400,000	עד	800,000[4]	16	5,926	2,145	19	7,020	3,154
מעל 800,000	עד	1,200,000[4]	6	3,619	2,335	6	3,487	2,527
מעל 1,200,000	עד	1,600,000[4]	–	–	–	–	–	–
מעל 1,600,000	עד	2,000,000[4]	–	–	–	1	11	1,820
סך-הכל			1,680,286	121,099	50,181	1,759,698	122,493	55,562

הערות:

(1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים. ליום 31 בדצמבר 2010 מוצגות יתרות אלו בניכוי הפרשה לחובות מסופקים.

(2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי בערבות בנקים ליום 31.12.11- 4,831 ש"ח,ליום 31.12.10 – 4,214 מיליון ש"ח).

(4) המאוחד לפי איחוד ספציפי.

(5) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות גין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8.

(6) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 1,146 מיליון ש"ח (2010: 1,820 מיליון ש"ח).

4. אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ו. אשראי לציבור[1] וסיכון אשראי חוץ מאזני[3] לפי גודל האשראי של לווה

2. הבנק

			31 בדצמבר			
			2011		2010	
			מספר לווים[2]	אשראי[1]	מספר לווים[2]	אשראי[1]	סיכון אשראי[3][4]	סיכון אשראי[3]
			במיליוני שקלים חדשים					
תקרת האשראי: באלפי שקלים חדשים								
		עד 10	175,514	318	180,217	360	466	504
מעל 10	עד	20	113,807	650	114,733	697	1,012	1,036
מעל 20	עד	40	122,484	1,564	123,161	1,653	1,861	1,882
מעל 40	עד	80	92,937	2,895	91,780	2,974	2,216	2,217
מעל 80	עד	150	43,654	3,023	44,749	3,079	1,704	1,680
מעל 150	עד	300	15,392	2,190	16,903	2,402	919	958
מעל 300	עד	600	5,191	1,424	5,594	1,543	795	786
מעל 600	עד	1,200	2,899	1,572	3,100	1,671	907	922
מעל 1,200	עד	2,000	1,202	1,242	1,317	1,436	645	583
מעל 2,000	עד	4,000	1,173	2,408	1,216	2,449	968	1,006
מעל 4,000	עד	8,000	816	3,163	831	3,145	1,427	1,480
מעל 8,000	עד	20,000	570	5,352	630	5,343	1,891	2,564
מעל 20,000	עד	40,000	302	6,104	306	5,802	2,523	2,775
מעל 40,000	עד	200,000	303	17,114	334	18,932	6,643	7,672
מעל 200,000	עד	400,000	44	8,130	41	7,605	3,936	3,937
מעל 400,000	עד	800,000	11	3,915	19	7,002	1,849	3,360
מעל 800,000	עד	1,200,000	6	3,619	5	2,851	2,249	2,264
מעל 1,200,000	עד	1,600,000	–	–	–	–	–	–
מעל 1,600,000	עד	2,000,000	–	–	1	11	–	1,820
סך-הכל			576,305	64,683	584,937	68,955	32,011	37,446

הערות:

(1) לרבות השקעות באיגרות חוב של הציבור, נכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים כנגד הציבור, לפני ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות מותרים לניכוי חבות של לווה ושל קבוצת לווים. ליום 31 בדצמבר 2010 מוצגות יתרות אלו בניכוי הפרשה לחובות מסופקים.

(2) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(4) לפרטים בדבר שינוי במדידת החבות גין עסקאות בנגזרי OTC, שתוצאתו ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכוני אשראי חוץ מאזני של הנגזרים כאמור, ראו ביאור 20 ס.ק. 8.

(5) תקרת האשראי במדרגה העליונה: 1,146 מיליון ש"ח (2010: 1,820 מיליון ש"ח).

5. אשראי לממשלות

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ניקדונות החשב הכללי (מכרז עובדי מדינה והוראה)	1,591	1,551	1,591	1,551
אשראי אחר[1]	49	5	25	–
סך-הכל אשראי לממשלות	1,640	1,556	1,616	1,551

הערה:

(1) כולל אשראי לממשלות זרות במאוחד – בסך 23 מיליון ש"ח (2010: 4 מיליון ש"ח). בבנק-אין יתרה.

6. השקעות בחברות מוחזקות

א. המאוחד

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010		
	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך-הכל	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעות						
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)[1]	1,606	–	1,606	1,553[3]	–	1,553
השקעות אחרות:						
בשטרי הון	–	–	–	49	–	49
בהלוואות בעלים	5	–	5	72	–	72
סך-כל ההשקעות האחרות	5	–	5	121	–	121
סך-כל ההשקעות	1,611	–	1,611	1,674	–	1,674
מזה:						
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992	1,033	–	1,033	962[3]	–	962
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ-1 בינואר 1992:						
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	(31)	–	(31)	3	–	3
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	–	–	(2)	–	(2)
פרטים בדבר מוניטין:						
הסכום המקורי	3	293	296	4	293	297
ערך בספרים[2]	–	142	142	–	149	149
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:						
הערך בספרים	1,558	–	1,558	1,522[3]	–	1,522
שווי השוק	900	–	900	1,425	–	1,425

הערות:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.

(2) יתרות מוניטין בגין חברות מאוחדות מוצגות בסעיף "נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין".

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ב. הבנק

	31 בדצמבר 2011			31 בדצמבר 2010		
	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך-הכל	חברות כלולות	חברות מאוחדות	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
השקעות						
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות מוניטין)[1]	1,594	7,105	8,699	[2]1,558	[2]7,044	8,602
השקעות אחרות:						
בכתבי התחייבות נדחים ובשטרי הון	–	1,651	1,651	–	1,550	1,550
הלוואות בעלים	2	–	2	2	–	2
סך-כל ההשקעות האחרות	2	1,651	1,653	2	1,550	1,552
סך-כל ההשקעות	1,596	8,756	10,352	1,560	8,594	10,154
מזה:						
רווחים שנצברו מ-1 בינואר 1992	1,075	3,763	4,838	[2]1,001	[2]3,562	4,563
סעיפים שנצברו בהון העצמי מ-1 בינואר 1992:						
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו	(31)	(75)	(106)	1	22	23
התאמות מתרגום דוחות כספיים	–	(4)	(4)	–	31	31
מענק המדינה לעובדים (הפרטה)	–	32	32	–	32	32
התאמות נטו גידורי תזרים מזומנים	–	(9)	(9)	–	–	–
פרטים בדבר מוניטין:						
הסכום המקורי	3	292	295	4	292	296
ערך בספרים	–	142	142	–	148	148
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:						
הערך בספרים	1,558	–	1,558	[2]1,522	–	1,522
שווי השוק	900	–	900	1,425	–	1,425

הערות:

(1) כולל רווחים והתאמות מתרגום השקעות ביחידות בעלות מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") שנצברו ממועד הרכישה ועד ליום 31 בדצמבר 1991.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

חלק של הבנק ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)	128	136	149	918	[2]437*	[2]666*
הפסדים מירידת ערך של חברות מוחזקות	–	(3)	(1)	(3)	(17)*	(8)*
	128	133	148	915	420	658
הפרשה למסים:						
מסים שוטפים	–	–	–	26	37	26
מסים נדחים[1]	25	(53)	(10)	28	(53)	(10)
סך-כל ההפרשה למסים (חיסכון במס)	25	(53)	(10)	54	(16)	16
חלקו של הבנק ברווחים מפעולות רגילות לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות (במאוחד – כלולות)	103	186	158	861	436	642

* סווג מחדש.

(1) כולל הגדלת (הקטנת) עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי: 2011 – 25 מיליון ש"ח, 2010 – (53) מיליון ש"ח ו- 2009 – 10 מיליון ש"ח.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		ההשקעה במניות לפי שווי מאזני[1]		ההשקעה במניות לפי שווי שוק	
		2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
		באחוזים				במיליוני שקלים חדשים			
1. חברות בת מאוחדות									
Discount Bancorp ,Inc [2]	חברת אחזקות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	24	21	–	–
Israel Discount Bank of New York [3]	בנק מסחרי, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	2,994	2,714	–	–
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	בנק מסחרי	100.00	100.00	100.00	100.00	1,764	[12]1,807	–	–
בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ[14]	בנק למשכנתאות	100.00	100.00	100.00	100.00	863	1,127	–	–
כרטיסי אשראי לישראל בע"מ[4]	שירות כרטיסי אשראי	71.83	71.83	79.00	79.00	870	804	–	–
דיסקונט ליסינג בע"מ	החכרת ציוד	100.00	100.00	100.00	100.00	109	108	–	–
דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ	חברה לחיתום והשקעות	100.00	100.00	100.00	100.00	(37)	(34)	–	–
דיסקונט מנפיקים בע"מ	הנפקת ניירות ערך	100.00	100.00	100.00	100.00	59	59	–	–
IDB (Swiss) Bank Ltd	בנק מסחרי, שוויץ	100.00	100.00	100.00	100.00	211	197	–	–
חברות המוחזקות על ידי Israel Discount Bank of New York:									
Discount Bank (Latin America) [5]	בנק מסחרי,אורוגואי	100.00	100.00	100.00	100.00	270	238	–	–
IDBNY Realty (Delaware) ,Inc [5]	חברת אחזקות,ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	1,837	1,669	–	–
IDB Realty LLC [6]	חברת השקעות, ארה"ב	100.00	100.00	100.00	100.00	6,729	6,194	–	–
חברה המוחזקת על ידי דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ:									
פרינט א.ק. תקשורת בע"מ[16]	חברת אחזקות	100.00	100.00	100.00	100.00	74	(6)	–	–
חברות המוחזקות על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ:									
דיינרס (קלוב) ישראל בע"מ[15]	שירות כרטיסי אשראי	51.00	51.00	51.00	51.00	44	42	–	–
כאל (מימון) בע"מ	מתן אשראי	100.00	100.00	100.00	100.00	63	107	–	–
2. חברות כלולות									
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ[7]	בנק מסחרי	26.45	26.45	26.45	26.45	1,558	[12]1,522	900	1,425

הערות:

(1) לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין.

(2) חברת אחזקות בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק המחזיקה במניות של Israel Discount Bank of New York בבעלות ובשליטה מלאה.

(3) החברה מוחזקת על ידי Discount Bancorp ,Inc.

(4) לפרטים בדבר ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, ראו ביאור 19 ג' 9 להלן.

(5) כלול בדוחות הכספיים של Israel Discount Bank New York.

(6) כלול בדוחות הכספיים של IDBNY Realty (Delaware) ,Inc.

מזה: יתרת עודף עלות		השקעות הוניות אחרות		תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק		מזה: הפסד מירידת ערך		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון[8]		ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה	
2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
במיליוני שקלים חדשים													
–	–	–	–	1	(2)	–	–	–	–	3	3	–	–
–	–	288	267	326	(22)	–	–	–	–	(96)[13]	(256)	–	–
–	–	82	–	136	107[12]	–	–	–	–	38	61	–	–
–	7[9]	509	500	39	29	–	–	290	–	–	–	–	–
142[9]	142[9]	17	25	114	76	–	–	140	108	–	7	42	103
–	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	190	190	10	(11)	–	–	–	–	–	1	–	–
–	–	–	–	3	2	–	–	3	–	–	–	–	–
10[11]	20[11]	–	–	5	(13)	(3)	(14)	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	48	18	–	–	–	–	(4)	11	–	–
–	–	–	–	162	(72)	–	–	–	–	(2)	(2)	–	–
–	–	–	–	544	(288)	–	–	–	–	(71)	(48)	–	–
–	–	531	531	69	20	–	–	–	–	(4)	(5)	–	–
–	–	–	–	14	12	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	28	30	35	42	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	101[10]	180[10]	–	–	212	–	(21)	2	–	–

(7) לפרטים בדבר הסכם עם פי.בי. השקעות בדבר המשך החזקת הבנק בבנק הבינלאומי, בדבר מתווה לירידה בהחזקות ובדבר הפקדת חלק מהמניות בידי נאמן, ראו סעיף ה' להלן.

(8) לרבות התאמות מתרגום של יחידות בעלת מטבע פעילות שונה ממטבע הדיווח (הוגדרו בעבר כ"יחידות אוטונומיות") והתאמות בגין הצגת ניירות ערך מסויימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.

(9) מוניטין.

(10) כולל הגדלת (הקטנת) עתודה למס בגין חלק הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי: 2011 – 25 מיליון ש"ח, 2010 – (53) מיליון ש"ח.

(11) כלול בנכסים בלתי מוחשיים ומוניטין, ראו ביאור 7א.

(12) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

(13) לפרטים בדבר סיווג סך של 231 מיליון ש"ח, בעקבות היישום לראשונה של IAS–21, ראו ביאור 1 ד' 1.2 לעיל.

(14) לפרטים בדבר החלטה למיזוג בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ עם ולתוך הבנק, ראו ס.ק. ו' להלן.

(15) לפרטים בדבר החזקת אמצעי שליטה בדיינרס ובדבר אופציית put של המחזיקים האחרים, ראו ביאור 33 א' להלן.

(16) לפרטים בדבר החלטה למיזוג פרינט א.ק. תקשורת בע"מ עם ולתוך דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, ראו ס.ק. ז' להלן.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ד. מידע תמציתי בנושא חברות כלולות

1. מידע תמציתי על המצב הכספי – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

	שיעור בעלות	סך נכסים	סך התחייבויות	הון המיוחס לבעלים של החברה	הון המיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה
	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים			
31.12.2011	26.45	101,127	94,838	5,888	401
31.12.2010	26.45	100,687	94,528	5,750	409

2. מידע תמציתי על תוצאות הפעילות – הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

	שיעור בעלות	רווח נקי	רווח שמיוחס לבעלים של החברה	רווח שמיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה
	באחוזים	במיליוני שקלים חדשים		
שנת 2011	26.45	524	485	39
שנת 2010	26.45	510	482	28
שנת 2009	26.45	604	561	43

ה. ההשקעה בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("הבנק הבינלאומי")

(1) **חתימת הסכם עם פיבי אחזקות.** ביום 28 במרס 2010, נחתם הסכם בין הבנק לבין פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ (להלן: "פיבי אחזקות"), ביחס להחזקותיו בבנק הבינלאומי הראשון.

להלן עיקרי ההסכם:

- בהסכם נקבעו תנאים מתלים לכניסתו לתוקף (להלן: "התנאים המתלים"), אשר הינם: קבלת אישור המפקח על הבנקים ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים להסכם ("האישורים הרגולטוריים"), וזאת עד תום 150 ימים מיום החתימה על ההסכם; וכן השלמת חלוקה של דיבידנד במזומן על ידי הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו בסכום של 800 מיליון ש"ח, אשר מקורו בעודפים אשר נצברו על ידי הבנק הבינלאומי, על פי דוחותיו הכספיים, עד ליום 31 בדצמבר 2005 (להלן: "החלוקה");
- הוסכם כי פיבי אחזקות תפעל כמיטב יכולתה לביצוע מהלך של איחוד הון מניות בבנק הבינלאומי, שבעקבותיו כל המניות בהונו של הבנק הבינלאומי יהיו מסוג אחד בלבד ויקנו זכויות הצבעה שוות;
- בנק דיסקונט יצביע בעד ההשלמה של מהלך איחוד ההון, באסיפות הכלליות של הבנק הבינלאומי, וזאת בכפוף לקבלת האישורים הרגולטוריים להסכם וכן להתקיימות התנאים שנקבעו בהסכם, בין היתר, להשלמת החלוקה בפועל או לקבלת אישור לפיו התקיימו כל ההליכים והתקבלו כל האישורים לחלוקה;
- בסמוך לאחר השלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפקיד בידי נאמן כמות מניות של הבנק הבינלאומי, שזכויות ההצבעה הצמודות להן (מתוך כלל זכויות ההצבעה בבנק הבינלאומי) עולות על שיעור זכויות ההצבעה שהחזיק בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי במועד חתימת ההסכם (להלן: "המניות המופקדות"), וזאת על פי הסכם נאמנות שיאושר על ידי המפקח על הבנקים. בנק דיסקונט או הנאמן ימנעו מלהפעיל את זכויות ההצבעה הצמודות למניות המופקדות. הנאמן יעביר לבנק דיסקונט כל דיבידנד וכל הטבה כספית או אחרת, מכל סוג שהוא, אשר יתקבלו על ידו בגין המניות המופקדות מיד עם קבלתם (למעט מניות הטבה או מניות הנובעות מאיחוד או חלוקה של המניות המופקדות או מניות הנובעות מניירות ערך המירים למניות, שינפיק הבנק הבינלאומי בגין המניות המופקדות. מניות אלה יוותרו בידי הנאמן ויהוו חלק בלתי נפרד מן המניות המופקדות, לכל דבר ועניין). הנאמן ישחרר את המניות המופקדות מהנאמנות במקרה שבו שיעור זכויות ההצבעה של בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי יהיה נמוך משיעור זכויות ההצבעה שהיה קיים במועד חתימת ההסכם (11.09%) לצורך השלמתו לשיעור זכויות ההצבעה שהיה קיים במועד חתימת ההסכם או לצורך העברת המניות המופקדות או חלקן לצד שלישי;

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

- בכפוף להתקיימות התנאים המתלים להסכם ובכפוף להשלמת איחוד ההון, עד תום ששה חודשים ממועד השלמת איחוד ההון, בנק דיסקונט יפעל לשם מכירת 6% מאחזקותיו בהון ובזכויות ההצבעה של הבנק הבינלאומי לצדדים שלישיים, ובלבד שתנאי השוק יאפשרו מכירה במחיר שאינו נמוך משווי ההשקעה של המניות הנמכרות בדוחותיו הכספיים של בנק דיסקונט;
- הוסכם כי עד למועד הקובע, כמשמעותו להלן, בנק דיסקונט יהיה רשאי לרכוש ניירות ערך נוספים במסגרת כל הצעת זכויות של הבנק הבינלאומי לבעלי מניותיו, ובלבד שמניות נוספות שירכשו על ידו, אם וככל שירכשו, יופקדו בידי הנאמן ויחולו לגביהן כל ההוראות שיחולו על המניות המופקדות כאמור לעיל;
- החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים להסכם, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט, לעניין זכות סירוב ראשונה לרכישת מניות של הבנק הבינלאומי, וכל העברה או מכירה של מניות הבנק הבינלאומי על ידי פיבי אחזקות או על ידי בנק דיסקונט לא תהא כפופה לזכות כאמור;
- החל מהמועד בו יתקיימו כל התנאים המתלים להסכם ועד ליום 31 בדצמבר 2013 (להלן: "המועד הקובע"), יהיה בנק דיסקונט זכאי לכך שפיבי אחזקות תמשיך לגרום למינוי רבע מחברי הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי מבין מועמדים שיומלצו על ידי בנק דיסקונט (בכפוף להוראות בדבר מניעת ניגוד עניינים), ללא קשר למספר המניות המוחזקות על ידי בנק דיסקונט. לאחר המועד הקובע, יבוטל ההסדר הקיים בין פיבי אחזקות לבין בנק דיסקונט, לרבות ההסדר בקשר לדירקטורים המומלצים על ידי בנק דיסקונט. המועד הקובע עשוי להידחות בתנאים מסויימים שנקבעו בהסכם. בין השאר, אם מועד השלמת איחוד ההון בבנק הבינלאומי לא יחול עד תום שנה מיום חתימת ההסכם, יידחה המועד הקובע ליום 31 בדצמבר 2014.

לפרטים בדבר אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים, ראו להלן.

חלוקת דיבידנד. ביום 6 בספטמבר 2010, קיבל הבנק מהבנק הבינלאומי דיבידנד במזומן בסך של 212 מיליון ש"ח במסגרת חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי בהיקף כולל של 800 מיליון ש"ח

איחוד הון. המועד הקובע לאיחוד ההון היה ביום 19 בספטמבר 2010, והחל מיום 20 בספטמבר 2010 נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב רק מניות בנות 0.05 ש"ח של הבנק הבינלאומי. עם השלמת מהלך איחוד ההון של הבנק הבינלאומי, עלה שיעור החזקותיו של הבנק בבנק הבינלאומי ל-26.4% בהצבעה. בהתאם להוראות ההסכם, הפקיד הבנק בידי נאמן מניות בבנק הבינלאומי המעניקות לו זכויות הצבעה מעבר לשיעור של 11.09%.

יצוין כי בשלב זה הבנק טרם מכר 6% ממניות הבינלאומי, מן הטעם שלא התקיימו תנאים המאפשרים מכירה במחיר שאינו נמוך משווי המניות בספרי הבנק.

אישורי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים. ביום 17 באוגוסט 2010 התקבלו אישור המפקח על הבנקים להסכם ואישור הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה") ל"מיזוג חברות" על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, הנובע מן המהלך של איחוד הון המניות שיבוצע על ידי הבנק הבינלאומי. הצדדים להסכם אישרו כי בקבלת אישור המפקח ואישור הממונה, כאמור לעיל, נתקיימו התנאים המתלים שנקבעו בהסכם לענין זה.

באישור המפקח על הבנקים להסכם נקבע, כי אם הבנק הבינלאומי יציע בעתיד זכויות לכל בעלי מניותיו ואם הבנק יבקש להשתתף בהצעה כאמור, ידון המפקח על הבנקים בבקשה שתוגש על ידי הבנק, באותה עת.

באישור הממונה נקבע, בין היתר, כי על הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור שיפחת מ-10% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי עד ליום 31 בדצמבר 2015 או עד לתום 5 שנים ממועד איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם, ובנוסף לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור החזקה שיפחת מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי, עד ליום 31 בדצמבר 2017 או עד לתום 7 שנים ממועד השלמת איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם. לחילופין, על הבנק לרדת בשיעור החזקותיו בבנק הבינלאומי לשיעור שיפחת מ-5% מהון המניות המונפק של הבנק הבינלאומי, עד ליום 31 בדצמבר 2016 או עד לתום 6 שנים ממועד השלמת איחוד הון המניות של הבנק הבינלאומי, לפי המוקדם. בנוסף, נקבע באישור הממונה כי אם הבנק לא ירד בשיעור החזקותיו, עד לתום התקופות האמורות לעיל, לפי הענין, אזי החלק העודף של המניות בהונו של הבנק הבינלאומי, שיוחזקו על ידי הבנק אחרי המועדים המפורטים לעיל, ימכר על ידי נאמן שימונה לכך, וזאת על פי הסדרים שנקבעו לענין זה באישור הממונה. בנוסף, נקבע כי הבנק לא ירכוש מניות בבנק הבינלאומי או כל זכות בבנק הבינלאומי בדרך אחרת, אלא אם ניתן לכך אישור הממונה, מראש ובכתב.

ביום 6 בספטמבר 2010, בעקבות השלמת החלוקה והתשלום בפועל של דיבידנד בהתאם להסכם ובהמשך לאישורים הרגולטוריים שהתקבלו בהקשר להסכם, התקיימו התנאים המתלים וההסכם נכנס לתוקף.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

יצוין כי בעקבות גיבוש ההסכמות עם פיבי אחזקות, ערך הבנק, כבר בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009, הפרשה למס בסך של 120 מיליון ש"ח בגין החזקותיו בבנק הבינלאומי, וזאת נוכח העדר ודאות בהמשך החזקת הבנק במניות הבנק הבינלאומי ובהנחה שלאורך זמן הבנק ימכור את מלוא החזקותיו בבנק הבינלאומי.

(2) נתונים אודות ההשקעה בנק הבינלאומי

השווי המאזני של השקעת הבנק בבנק הבינלאומי ליום 31 בדצמבר 2011, הוא 1,558 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 29 בדצמבר 2011 (יום המסחר האחרון שקדם לתאריך הדוח): 900 מיליון ש"ח. שווי הבורסה של החזקות הבנק ליום 22 במרס 2012: 1,097 מיליון ש"ח.

(3) חוות דעת בשאלת ההפרשה לירידת ערך. הבנק קיבל חוות דעת מפרופ' יורם עדן, רו"ח, שהסכים לאיזכורה בדוחות הכספיים, בה נבחנה השאלה האם הבנק נדרש, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו בבנק הבינלאומי.

מגבלות בביצוע הערכת השווי. הבנק הבינלאומי לא המציא לפרופ' עדן, כמעריך שווי מטעם הבנק, כל סיוע או מידע, פרט למידע המתפרסם ממילא וכן מספר הבהרות שהועברו אליו. לאור האמור, התבקש פרופ' עדן לאמוד את שוויו של הבנק הבינלאומי בהתבסס על מידע גלוי.

בחוות הדעת ציין פרופ' עדן כי הדוחות הכספיים המתפרסמים לציבור ודוחות הדירקטוריון הנלווים אליהם כוללים מידע אשר בעיקרו צופה פני עבר. לצורך הערכת שווי מקצועית ואמינה נדרש מידע נוסף אותו ניתן לקבל רק מהתאגיד נשוא הערכת השווי וחברי ההנהלה שלו.

הכנת הערכת שווי בהתאם למידע המתפרסם לציבור בלבד הינה איפוא בעייתית ומטבע הדברים, הערכה כזו חשופה יותר לטעויות. הדברים נכונים מקל וחומר לגבי בנק, בו קיימת חשיבות לקבלת מידע מפורט יותר אודות תיק האשראי של הבנק והערכות הנהלתו בדבר ההתפתחויות הצפויות לו בעתיד, המרווחים הצפויים, תוכניות עסקיות וכיו"ב.

ביצוע הערכת שווי בהתבסס על הדיווחים של הבנק הבינלאומי. לצורך ביצוע הערכת השווי התבסס פרופ' עדן על מידע גלוי בלבד ובפרט, דוחות כספיים שנתיים מבוקרים ודוחות כספיים ביניים סקורים שפרסם הבנק הבינלאומי שהאחרון בהם ליום 30 בספטמבר 2011. מקורות אלה נראים כאמינים ולא בא לידיעתו דבר העלול להצביע על חוסר סבירות הנתונים בהם השתמש או על כך שהפריטים הכספיים הנכללים בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי, אינם מוצגים על פי עקרונות חשבונאיים מקובלים, וכי נדרשת הפחתה/התאמה כלשהי בערכם של פריטים כספיים אלו. פרופ' עדן לא בדק את הנתונים באופן בלתי תלוי, ולפיכך עבודתו אינה מהווה אימות לנכונותם לשלמותם ולדיוקם של נתונים אלה.

מידע צופה פני עתיד. בהערכת השווי ציין פרופ' עדן שהוא התייחס גם למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון של הבנק הבינלאומי. מידע צופה פני עתיד הנו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, מבוסס על מידע הקיים בבנק הבינלאומי, לתאריך הדוח, וכולל הערכות של הבנק הבינלאומי או כוונותיו נכון לתאריך הדוח. אם הערכות אלה של ההנהלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. פרופ' עדן הוסיף וציין כי הערכת השווי, כשלעצמה, מכילה מידע צופה פני עתיד, המשקף את הערכתו לגבי פרמטרים שונים ובהתבסס על המידע שהיה בפניו (מידע גלוי). אם הערכות אלה לא תתממשנה, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות שהערך, ציין פרופ' עדן.

סיכום. לאור האמור בחוות הדעת, הגיע פרופ' עדן לכלל דעה, שהשווי בר ההשבה של השקעת בנק דיסקונט בבנק הבינלאומי הינו בטווח של בין 94.7% לבין 105.7% מהשווי בו רשומה ההשקעה בספרי בנק דיסקונט. מאחר והשווי המאזני נופל עמוק בטווח של הסכום בר ההשבה, סבור פרופ' עדן כי לא חלה ירידה מהותית בשווי ההשקעה בבנק הבינלאומי. לפיכך, לדעת פרופ' עדן, הבנק אינו נדרש לערוך הפרשה לירידת ערך בגין השקעתו במניות הבנק הבינלאומי.

הבנק בחן את חוות הדעת וסמך עליה את ידיו.

עניין אישי. פרופ' עדן ציין בחוות הדעת כי אין לו עניין אישי במניות בנק דיסקונט או במניות הבנק הבינלאומי.

(הבנק נתן לפרופ' עדן שיפוי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות הדעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון).

ו. **מיזוג בין הבנק לבין בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ (בדמ"ש).** ביום 23 בנובמבר 2011 אישרו הדירקטוריונים של הבנק ושל חברת הבת, בדמ"ש, מיזוג של בדמ"ש עם ולתוך הבנק.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשה, בהתאם להערכת ההנהלה, בגין ההוצאות הצפויות במיזוג.

6. השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

המיזוג מותנה בתנאים מתלים, שלמועד פרסום הדוח טרם התקיימו.

ז. **מיזוג בין פרינט א. ק. תקשורת בע"מ ("פרינט") לבין דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ ("דש"ה").** ביום 28 בדצמבר 2011 חתמו דש"ה ופרינט על הסכם למיזוג של פרינט עם ולתוך דש"ה.

המיזוג מותנה בתנאים מתלים, שלמועד פרסום הדוח טרם התקיימו.

7. בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף

	המאוחד				
	בניינים ומקרקעין*	ציוד, ריהוט וכלי רכב	מחשבים	תוכנה	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	2,367	781	1,130	2,220	6,498
תוספות	48	59	84	346	537
נכסים שיועדו למכירה	(26)	–	–	–	(26)
גריעות	(22)	(19)	(181)	(63)	(285)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	2,367	821	1,033	2,503	6,724
תוספות	54	44	106	341	545
נכסים שיועדו למכירה	(11)	–	–	–	(11)
גריעות	(24)	(18)	(62)	(20)	(124)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	2,386	847	1,077	2,824	7,134
פחת והפסדים מירידת ערך:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	943	496	893	988	3,320
פחת לשנה	75	50	104	329	558
הפסד מירידת ערך	4	–	–	–	4
נכסים שיועדו למכירה	(13)	–	–	–	(13)
גריעות	(13)	(16)	(181)	(60)	(270)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	996	530	816	1,257	3,599
פחת לשנה	77	53	101	360	591
הפסד מירידת ערך	1	–	–	5	6
ביטול הפסד מירידת ערך	(17)	–	–	–	(17)
נכסים שיועדו למכירה	(8)	–	–	–	(8)
גריעות	(18)	(17)	(62)	(20)	(117)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	1,031	566	855	1,602	4,054
הערך בספרים:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	1,424	285	237	1,232	3,178
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	1,371	291	217	1,246	3,125
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	1,355	281	222	1,222	3,080
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2010	5.2%	9.9%	21.3%	16.7%	12.6%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2011	4.4%	9.9%	21.7%	17.0%	12.2%

לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

7. בניינים וציוד (המשך)

א. הרכב הסעיף (המשך)

	הבנק				
	בניינים ומקרקעין*	ציוד, ריהוט וכלי רכב	מחשבים	תוכנה	סך–הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
עלות נכסים:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	1,660	426	861	1,686	4,633
תוספות	11	28	67	263	369
גריעות	(21)	(16)	(176)	(54)	(267)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	1,650	438	752	1,895	4,735
תוספות	35	22	63	252	372
נכסים שיועדו למכירה	(11)	–	–	–	(11)
גריעות	(5)	(12)	(45)	(19)	(81)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	1,669	448	770	2,128	5,015
פחת והפסדים מירידת ערך:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	683	231	678	659	2,251
פחת לשנה	52	30	75	262	419
הפסד מירידת ערך	4	–	–	–	4
גריעות	(12)	(15)	(176)	(51)	(254)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	727	246	577	870	2,420
פחת לשנה	50	30	74	290	444
הפסד מירידת ערך	1	–	–	5	6
ביטול הפסד מירידת ערך	(17)	–	–	–	(17)
נכסים שיועדו למכירה	(7)	–	–	–	(7)
גריעות	(4)	(12)	(45)	(19)	(80)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	750	264	606	1,146	2,766
הערך בספרים:					
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	977	195	183	1,027	2,382
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	923	192	175	1,025	2,315
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	919	184	164	982	2,249
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2010	5.0%	8.9%	20.0%	16.3%	12.5%
שיעור פחת ממוצע משוקלל בשנת 2011	4.0%	9.0%	20.0%	16.7%	12.1%

לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

ב. הבנק וחברה מאוחדת הם בעלי זכויות חכירה לתקופות המסתיימות בשנים שבין 2012 עד 2056.

7. בניינים וציוד (המשך)

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ג. יתרה מופחתת של בנינים ומקרקעין כוללת:				
יתרה מופחתת של התקנות ושיפורים במושכר	151	138[1]	62	63
יתרת של הפרשה לירידת ערך	32	48[1]	30	46[1]
ד. זכויות בחכירה מימונית:				
יתרת זכויות בחכירה בלתי מהוונת	26	29	22	25
יתרת זכויות בחכירה מהוונת	89	87[1]	57	55[1]
ה. יתרה מופחתת של בנינים שטרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין	239	259	63	82
ו. יתרה מופחתת של בנינים שאינם בשימוש הבנק ומושכרים ברובם לצדדים אחרים	18	17[1]	6	10[1]
ז. יתרה מופחתת של בנינים וציוד העומדים למכירה	8	14[1]	4	–
הפסדים מירידת ערך שהוכרו השנה	–	–	–	–
ביטולי הפסדים לירידת ערך במהלך השנה	–	–	–	–
ח. עלות פיתוח עצמי של תוכנה:				
עלות תוכנות שהופעלו	1,991	1,616[1]	1,835	1,520
פחת שנצבר	(1,114)	(865)[1]	(1,024)	(794)
יתרה להפחתה	877	751	811	726
עליות שנצברו על תוכנות בשלבי פיתוח	82	209[1]	58	160
סך–הכל עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב	959	960	869	886
ט. הערך ברוטו של פריטי רכוש קבוע שהופחתו במלואם ועדיין בשימוש	1,671	1,268	883	551
י. עלויות שהוכרו בספרים של פרטי רכוש קבוע הנמצאים בשלבי הקמה:				
עלות מקרקעין	8	155	4	8
עלות ציוד	7	18	7	18

[1] סווג מחדש.

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים		
יא. פרטים לגבי הסכמי חכירה תפעולית*:			
דמי שכירות** שהוכרו כהוצאה			
במאוחד	131	128	121
בבנק	78	75	72

* בדבר פרטים לגבי תשלומים עתידיים שאינם ניתנים לביטול, ר' ביאור 1.ג.19.
**כולל דמי חכירה מינימליים ודמי שכירות מותנים.

7א. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

	המאוחד		
	מוניטין[1]	קשרי לקוחות	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים		
עלות			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009, 2010 ו-2011	293	78	371
הפחתות והפרשה לירידת ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	119	34	153
הפחתה לשנה	25	10	35
הפסד מירידת ערך	–	14	14
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	144	58	202
הפחתה לשנה	7	7	14
הפסד מירידת ערך	–	3	3
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	151	68	219
הערך בספרים			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2009	174	44	218
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	149	20	169
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	142	10	152

הערה:

(1) מוניטין שהוכר בצירוף עסקים. (מוניטין שהוכר בעת רכישת השקעה בחברה כלולה, נכלל בסעיף השקעות בחברות כלולות).

8. נכסים אחרים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
מסים נדחים לקבל, נטו (ראו ביאור 29 י')	1,417	646[1]	852	324[1]
עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות	130	57	81	–
עודף היעודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל העתודה (ראו ביאור 16 ה',ט')	–	3[1]	–	–[1]
הוצאות הנפקה ונכיון של כתבי התחייבות נדחים	33	32	39	39
הכנסות לקבל	226	183	84	94
ערך פדיון של פוליסות ביטוח חיים בבעלות חברה מאוחדת	627	581	–	–
נכסים בגין פעילות בשוק המעוף	211	386	211	386
פקדון זהב	106	581	106	581
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	4	9	–	–
חייבים אחרים ויתרות חובה	377	448	182	181
סך-כל הנכסים האחרים	3,131	2,926[2]	1,555	1,605[2]

הערות:

(1) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 להלן.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

9. פקדונות הציבור

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
פקדונות לפי דרישה	35,562	33,766	17,684	18,000
פקדונות לזמן קצוב ואחרים	113,326	99,293	93,143	81,629
פקדונות בתוכניות חיסכון	4,480	4,952	4,338	4,480
סך-הכל פקדונות הציבור	153,368	138,011	115,165	104,109

10. פקדונות מבנקים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
בנקים מסחריים:				
פקדונות לפי דרישה	1,401	957	251	266
פקדונות לזמן קצוב	2,028	1,175	3,649	2,400
קיבולים	197	282	126	209
בנקים מרכזיים:				
פקדונות לזמן קצוב	568	707	–	–
תאגידים בנקאיים מיוחדים:				
פקדונות לפי דרישה	1	14	61	67
פקדונות לזמן קצוב	54	252	52	423
סך-הכל פקדונות מבנקים	4,249	3,387	4,139	3,365

11. כתבי התחייבויות נדחים

			המאוחד		הבנק	
	משך חיים ממוצע[1]	שיעור תשואה פנימי[1]	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
			2011	2010	2011	2010
	שנים	%	במיליוני שקלים חדשים			
כתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות[3]:						
במטבע ישראלי לא צמוד	4.99	6.35	2,907	2,971	213	278
במטבע ישראלי צמוד למדד	6.78	5.36	7,584	7,626	1,842	2,038
כתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות:						
במטבע ישראלי צמוד למדד[2]	10.00	5.26	1,748	1,697	1,748	1,697
סך-כל כתבי ההתחייבות הנדחים			12,239	12,294	3,803	4,013

הערות:

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי של היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי. משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי. נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2011 ומתייחסים למאוחד.

(2) שטרי הון נדחים הנחשבים כ"הון ראשוני מורכב" (ראו ביאור 14 7 להלן).

(3) מזה (במאוחד): רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב 9,945 מיליוני ש"ח (בשנת 2010: 9,897 מיליוני ש"ח).

12. התחייבויות אחרות

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
עתודה למיסים נדחים, נטו (ראו ביאור 29 י')	16	14	15	14
עודף עתודות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו	19	125	1	102
עודף העתודה לפיצויי פיטורין פרישה ופנסיה מעל היעודה (ראו ביאור 16 ה',ט')	396	(1)259	177	(1)151
הפרשות לחופשות, למענקי יובלות ולהטבות לגימלאים	1,144	(1)1,106	910	(1)912
הכנסות מראש	150	*159	74	68
זכאים בגין כרטיסי אשראי	5,406	5,456	2,548	2,595
הפרשה להפסדי אשראי בגין ערבויות ומסגרות	172	149	127	125
הוצאות לשלם	715	780	363	274
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעוף	211	386	211	386
זכאים אחרים ויתרות זכות	1,234	*1,395	386	672
סך-כל ההתחייבויות האחרות	9,463	(2)9,829	4,812	(2)5,299

* סווג מחדש – מוין בין הכנסות מראש לזכאים אחרים ויתרות זכות.

הערות:

(1) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4 להלן.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים

א. ההון הרשום, המונפק והנפרע, נומינלי (בשקלים חדשים):

	ליום 31 בדצמבר 2011 ו-2010	
	רשום	מונפק ונפרע
מניות רגילות א' בנות ע.נ. של 0.1 ש"ח כל אחת	196,100,000	105,386,930
6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח כל אחת (שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג כל אחת)	202	202
סך-כל ההון	196,100,202	105,387,132

מניות רגילות א' הן ע"ש ונסחרות בבורסה לניירות ערך בת"א.

ב. 6% מניות בכורה צוברות ע"ש:

הדיבידנד והזכויות של בעלי מניות אלה צמודים לשער החליפין היציג של השקל החדש ללירה שטרלינג במועד כל תשלום. לתאריך המאזן זכאי כל בעל מניות בכורה אחת שערכה הנקוב שווה ערך ל-10 לירות שטרלינג, לדיבידנד שנתי בסך של 3.53 שקלים חדשים, ולחלק בזמן פירוק בסך של 58.92 שקלים חדשים. בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל אין לכלול מניות בכורה שאינן משתתפות כחלק מההון, ולפיכך הן הוצגו בסעיף התחייבויות אחרות.

ג. (1) **הגדלת הון רשום בשנים 2006-2008 – יצירת מאגר מניות לצורך "אירועי המרה כפויה" של שטרי הון נדחים סדרות א' ו-ב'** באסיפות כלליות מיוחדות מהימים 26 בדצמבר 2006 ו-22 בספטמבר 2008, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק, בסכום כולל של 820 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלות האמורות נועדו לשמש לצורך הקצאתן למשקיעים בשטרי ההון הנדחים (סדרה א') בהיקף כולל של 2 מיליארד ש"ח, במקרים של המרה כפויה של קרן ו/או ריבית, בהתקיים תנאים מסויימים אשר נקבעו על יד הפיקוח על הבנקים (להלן: "אירועי המרה כפויה"; לפרטים נוספים ראו ביאור 14 להלן).

בחודשים דצמבר 2006 ו-ספטמבר 2008 הנפיק הבנק כמות של כ-1,147 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה א') (ראו ביאור 14 7 א' להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-470 מיליון מניות רגילות א' (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

בחודש מרס 2009 הנפיק הבנק כמות של כ-350 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה ב') (ראו ביאור 14 7 ב' להלן). בגין שטרי ההון האמורים שמר הבנק בהונו הרשום מאגר של כ-267 מיליון מניות, אשר ישמשו, אם יעלה בכך הצורך, בקרות אירועי המרה כפויה (הכמות האמורה כפופה להתאמתה למרכיב ההטבה בהנפקת הזכויות מחודש דצמבר 2010).

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

(2) הגדלת הון רשום בשנת 2009 – הגדלה לצורך גיוס הון ראשוני

באסיפה כללית מיוחדת מיום 15 בדצמבר 2009, הוחלט להגדיל את הון המניות הרשום של הבנק ב–111 מיליון מניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. כל אחת. המניות שנוצרו בהגדלה האמורה נועדו לקדם מהלך של גיוס הון ראשוני.

הבנק התחייב כלפי מדינת ישראל, שהחזיקה באותו מועד 20% מהון מניות הבנק, כי המניות בהון הרשום של הבנק שתיווצרנה עקב הגדלת ההון האמורה, תשמשנה אך ורק לצורך האמור, ולא תשמשנה למטרות אחרות.

ד. הנפקת מניות בשנת 2010

בחודש דצמבר 2010 השלים הבנק מהלך של הנפקה לציבור והנפקת זכויות, כלהלן:

- ביום 6 בדצמבר 2010 השלים הבנק הנפקה לציבור, במסגרתה הונפקו 34,000,000 מניות רגילות א', על פי דוח הצעת מדף מיום 6 בדצמבר 2010, בתמורה כוללת ברוטו של כ–263.8 מיליון ש"ח.
- ביום 16 בדצמבר 2010 השלים הבנק הצעת זכויות, במסגרתה הונפקו 38,881,192 מניות רגילות א', שבגינן התקבלו הודעות ניצול, על פי דוח הצעת מדף מיום 28 בנובמבר 2010 (כפי שעודכן ביום 29 בנובמבר 2010), בתמורה כוללת ברוטו של כ–198.3 מיליון ש"ח. בעלי השליטה בבנק ניצלו את מלוא הזכויות שהוצעו להם.

התמורה נטו שגייס הבנק במסגרת המהלך האמור, הסתכמה בסך של כ–450 מיליון ש"ח.

ה. עסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק

(1) תוכנית פאנטום ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנכ"ל המכהן

במסגרת תוכנית התגמול שאושרה ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל (ראו ביאור 22 ז') נקבע כי יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל יהיו זכאים לתגמול מסוג פאנטום, אשר יהיה תלוי בביצועי מניית הבנק. הבנק העניק ליו"ר הדירקטוריון כמות של 6,511,628 זכויות פאנטום ולמנכ"ל כמות של 4,878,049 זכויות פאנטום (להלן: "זכויות הפאנטום").

זכויות הפאנטום אינן מקנות זכויות למניות של הבנק ו/או זכויות כלשהן הנובעות מהחזקה במניות הבנק, למעט התאמות מסויימות. זכויות הפאנטום יבשילו בחמש מנות שנתיות שוות, כך שכל אחת תכלול חמישית מכמות זכויות הפאנטום, באופן שמדי שנה תבשיל מנה שנתית אחת. המנה השנתית הראשונה של יו"ר הדירקטוריון הבשילה ביום 1 בינואר 2011 והמנה השנתית האחרונה שלו תבשיל ביום 1 בינואר 2015. המנה השנתית הראשונה של המנכ"ל תבשיל ביום 1 בינואר 2012 והמנה השנתית האחרונה שלו תבשיל ביום 1 בינואר 2016.

כל מנה שנתית של זכויות פאנטום תהיה ניתנת למימוש, כולה או חלקה, במשך שנתיים ממועד הבשלתה ואז תפקע ולא תקנה עוד זכות כלשהי (להלן: "תקופת המימוש").

בכל אחד מהמקרים המפורטים להלן יידחה מועד ההבשלה של כל מנה שנתית של זכויות הפאנטום או תפקע מנה שנתית:

(1) אם בדוחות הכספיים הרבעוניים האחרונים של הבנק, שיפורסמו לפני מועד ההבשלה של המנה השנתית הרלבנטית, יווצר לבנק הפסד נקי מפעולות רגילות, בחישוב מצטבר על פני ארבעת הרבעונים שקדמו למועד ההבשלה כאמור, אזי מועד ההבשלה של המנה השנתית האמורה ידחה ויחול מיד לאחר פרסום דוחות כספיים רבעוניים של הבנק המציגים רווח נקי מפעולות רגילות בחישוב מצטבר על פני ארבעת הרבעונים האחרונים שקדמו לאותם דוחות (ותקופת המימוש תדחה בהתאמה). לענין בחינת ההפסד הנקי או הרווח הנקי מפעולות רגילות לצורך סעיף זה, ינוטרלו ההוצאות הנובעות מתוכנית פרישה מוקדמת לחלק מעובדי הבנק, שתקציבה יאושר על ידי הדירקטוריון, אם וככל שתבוצע;

(2) אם בדוחות הכספיים הרבעוניים האחרונים של הבנק, שיפורסמו לפני מועד ההבשלה של המנה השנתית הרלבנטית, יהיה הבנק בחריגה מהותית מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש, אזי מועד ההבשלה של המנה השנתית האמורה ידחה ויחל מיד לאחר פרסום דוחות כספיים רבעוניים של הבנק המציגים יחס הלימות הון כולל שאינו מצוי בחריגה מהותית מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש. לענין זה, חריגה מהותית תחשב חריגה בשיעור העולה על 20% מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש;

(3) אם הבנק יהיה מחויב להמיר למניות רגילות של הבנק את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי הון נדחים (מסדרה כלשהי) שהונפקו על ידי הבנק (וזאת בהתאם לתנאי שטרי ההון הנדחים כאמור), תפקע הזכות לקבל את המנה השנתית של זכויות הפאנטום שמועד הבשלתה חל בארבעת הרבעונים שלאחר אירוע ההמרה כאמור.

בתוכנית נקבעו הוראות לגבי קיצור תקופת המימוש והענקה של זכויות פאנטום במקרים של סיום העסקה וכן הוראות בדבר התאמת התוכנית בנסיבות מסויימות.

בגין כל הודעת מימוש ישלם הבנק סכום השווה להפרש בין שער הנעילה בבורסה, של מניה רגילה א' של הבנק, לבין מחיר הבסיס, כשהוא מוכפל במספר זכויות הפאנטום שביחס אליהן ניתנה הודעת המימוש.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

לענין זה, "מחיר הבסיס" הינו שער הנעילה האחרון של מניה רגילה א' של הבנק בבורסה ביום המסחר שקדם ליום אישור דירקטוריון הבנק את תוכנית הפאנטום, בתוספת הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן, לפי שיעור עלייתו בין המדד הידוע ביום אישור הדירקטוריון לבין המדד הידוע ביום המימוש.

השווי ההוגן הכולל (לחמש שנים), מחושב על פי מודל Black & Scholes הינו 14 מיליון ש"ח בגין זכויות הפאנטום שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון ו–12 מיליון ש"ח בגין זכויות הפאנטום שהוענקו למנכ"ל. השווי ההוגן כאמור חושב על בסיס ההנחה שכל אופציות הפאנטום ימומשו ביום האחרון של תקופת המימוש שנקבעה לגביהן, על בסיס שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה ביום 19 בדצמבר 2010 (8.092 ש"ח), סטיית תקן לצורך חישוב של 32.9% ושיעור ריבית חסרת סיכון של בין 0% לבין 1.5% (בהתאם לתקופה).

מודגש כי החישוב דלעיל מהווה אינדיקציה בלבד לעלות מענק הפאנטום, וכי העלות בפועל עשויה להשתנות מאחר והיא מושפעת מהשינויים במחיר המניה במהלך תקופת התוכנית.

ההוצאה בגין המנות השונות תתפרס על פני התקופה עד למועד הזכאות שלהן. עד למימוש אופציות הפאנטום ייערך, בכל מועד דיווח, חישוב השווי ההוגן של התוכנית, בהתאם לתנאי השוק באותו מועד, והפער ייזקף לדוח רווח והפסד.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 נזקפה הוצאה בסך של כ–7.4 מיליון ש"ח, בגין החלק היחסי של כלל המנות שהוענקו ליו"ר הדירקטוריון. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, נזקפה הקטנת הוצאה בסך של כ–5 מיליון ש"ח בגין יו"ר הדירקטוריון והוצאה בסך של 1.5 מיליון ש"ח בגין המנכ"ל (כל הסכומים שצוינו לעיל כוללים מס שכר).

(2) תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון הקודם והמנהל הכללי הקודם)

כללי. בהחלטותיו מהימים 26 במרס 2006, 1 ביולי 2006 ו–25 ביולי 2006, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית אופציות והקצאה לנאמן של 9,806,391 כתבי אופציה עבור 9 נושאי משרה בבנק, לרבות המבקר הפנימי הקודם ולמעט יו"ר הדירקטוריון הקודם והמנהל הכללי הקודם (להלן בביאור זה: "נושאי המשרה").

כתבי האופציה לא סחירים וניתנים למימוש למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח כל אחת, בתנאים ובמועדים שנקבעו בתוכנית.

תנאי כתבי האופציה. מחיר המימוש של כל אחד מכתבי האופציה שהוצעו ל–7 מבין נושאי המשרה על פי התכנית, היה 6.379 ש"ח (בכפוף להתאמות על פי תנאי התכנית). מחיר המימוש האמור נקבע על פי שער הנעילה בבורסה של מניה של הבנק, ביום 1 בפברואר 2005. מחיר המימוש של כתביה אופציה שהוקצו לשני נושאי משרה, שהחלו את עבודתם בבנק ביום 1 במרס 2006 וביום 2 באפריל 2006, היה שער הנעילה בבורסה של מניות הבנק, ביום המסחר האחרון שלפני יום התחלת עבודתו של אותו ניצע בבנק, בהתאמה. מחירי המימוש דלעיל צמודים למדד וכפופים להתאמות הנובעות מחלוקת דיבידנדים במזומן ו/או בהטבה וכן בהנפקת זכויות של הבנק.

מחירי המימוש של כל אחד מכתבי האופציה האמורים, ליום 31 בדצמבר 2011, היו 7.25 ש"ח בגין 3 נושאי משרה (מתוך 7 נושאי המשרה שנזכרו לעיל: שני נושאי משרה שעודם מכהנים ואחד שסיים כהונתו בשנת 2011, אך ביום 31 בדצמבר 2011 היה רשאי עדיין לממש אופציות שהוענקו לו), ו–10.05 ש"ח בגין נושא המשרה שהחל את עבודתו בבנק ביום 1 במרס 2006.

תקופת המימוש של שני שליש מכתבי האופציה שהוקצו על פי התכנית, החלה ביום 5 בינואר 2009 והסתיימה ביום 4 בינואר 2011, ותקופת המימוש של השליש הנותר, החלה ביום 1 בינואר 2011 ותסתיים ביום 31 בדצמבר 2012, והכל בכפוף להוראות שנקבעו לענין סיום העסקתם של הניצעים בבנק, על פי תנאי התכנית.

בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה, כל כתבי האופציה על פי התכנית הוקצו על שם נאמן, עבור הניצעים, בהתאם לתנאי מסלול רווח הון, באמצעות נאמן.

הליך המימוש של כתבי האופציה – בכל מועד מימוש יחושב סכום ההטבה הכספי לניצע, והבנק ינפיק לנאמן עבור הניצע, כמות מניות רגילות, אשר שווי השוק הכולל שלהן, לפי שער הנעילה של המניות הרגילות של הבנק, בבורסה, ביום המסחר שקדם ליום המימוש, שווה לסכום ההטבה הכספי.

הבנק יהפוך חלק מרווחיו, כמשמעותם בסעיף 302 (ב) לחוק החברות, התשנ"ט–1999 ("חוק החברות"), מפרמיה על מניות, או מכל מקור אחר הכלול בהונו העצמי, כאמור בסעיף 304 (א) לחוק החברות, להון מניות, בסכום השווה לערכן הנקוב של מניות המימוש שיוקצו כאמור.

כל כתב אופציה שלא ימומש על פי תנאי התכנית, עד תום התקופה שנקבעה למימושו על פי תנאי התכנית, יפקע ולא יקנה זכות כלשהי.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

ערך ההטבה התיאורטי בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מס' 24, נאמד בכ–39 מיליון ש"ח. ערך ההטבה בגין כתבי האופציה שהוקצו כאמור הכולל מס שכר, בהתחשב בשינוי שחל בשיעורי מס שכר ובמרכיב הפירותי בפועל (לעומת זה שנאמד בשעתו), נאמד בכ–40 מיליון ש"ח. (ליישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 2 בנושא "תשלום מבוסס מניות", החל מיום 1 בינואר 2011, לא היתה השפעה על האמדנים כאמור).

ערך ההטבה בגין תשעת נושאי המשרה כאמור נפרס בספרי הבנק החל ממועד ההענקה (26 במרס 2006) ועד לתחילת תקופת המימוש של כל חלק (שני שליש על פני תקופה של כ–2.8 שנים והשליש הנוסף על פני תקופה של כ–4.8 שנים). בשנים 2006, 2007 ו–2009 פקעו בסך הכל 3,530,301 כתבי אופציה עקב פרישתם של 3 נושאי משרה בשנים האמורות. בשנת 2010 מימשו נושאי משרה 2,876,540 כתבי אופציה . ביום 4 בינואר 2011 פקעו 1,307,518 כתבי אופציה (מועד הפקיעה של המנה הראשונה של כתבי האופציה שהוקצו על פי התוכנית).

במהלך שנת 2011 פקעו בנוסף 653,760 כתבי אופציה עקב פרישתם של שני נושאי משרה. יתרת כתבי האופציה במחזור ליום 31 בדצמבר 2011, בגין ארבעה נושאי משרה, היתה 1,438,272 כתבי אופציה. היתרה האמורה כוללת 326,880 כתבי אופציה בגין נושא משרה שסיים את כהונתו ביום 11 באוגוסט 2011 (סיום יחסי עובד מעביד ביום 31 בדצמבר 2011), שלפי תנאי התוכנית יוכל לממש את יתרת כתבי האופציה שהוקצו לו, עד ליום 28 ביוני 2012, ו–392,256 כתבי אופציה בגין נושא משרה שסיים את כהונתו ביום 30 בספטמבר 2011 (סיום יחסי עובד מעביד ביום 27 באפריל 2012), שלפי תנאי התוכנית יוכל לממש את יתרת כתבי האופציה שהוקצו לו עד ליום 24 באוקטובר 2012. היתרה כוללת גם 392,256 כתבי אופציה בגין נושא משרה שסיים את כהונתו בבנק במהלך השנה והחל לכהן כמנכ"ל אחת מחברות הבת בארץ, אשר בנסיבות אלה, בהתאם לתנאי התוכנית, יחשב לצרכי התוכנית כאילו המשיך את עבודתו בבנק וכאילו העסקתו על ידי הבנק לא הסתיימה.

יתרת כתבי האופציות ניתנות למימוש עד ליום 31 בדצמבר 2012. כל הוצאות השכר נזקפו עד תום שנת 2010 כהוצאות שכר מול קרן הון. (2010: סך של כ–1.8 מיליון ש"ח בגין ששה נושאי משרה. 2009: סך של כ–1 מיליון ש"ח בגין שבעה נושאי משרה). במועד פקיעה או מימוש של כתבי אופציה שקמה הזכאות לקבלתם, הבנק ממיין ליתרת הפרמיה את החלק המתייחס בקרן ההון.

(3) תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנהל הכללי הקודם

ביום 26 באוגוסט 2007 אישרה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק את תנאי העסקתו של יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק ואת הקצאת כתבי האופציה ליו"ר הדירקטוריון הקודם במסגרת תוכנית אופציות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל הקודם.

במסגרת התכנית הוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון הקודם 8,090,275 כתבי אופציה ועבור המנכ"ל הקודם מספר זהה של כתבי אופציה, שכל אחד מהם ניתן למימוש למניה רגילה אחת. מחיר המימוש של כתבי האופציה היה 8.455 ש"ח, על פי שער הסגירה של מנית הבנק בבורסה ביום שקדם למועד אישור האסיפה הכללית, צמוד למדד, בכפוף להתאמות.

נוכח סיום כהונת יו"ר הדירקטוריון הקודם, ביום 1 בינואר 2010, פקעו כתבי האופציה הכלולים במנה של שנת 2010 (1,618,055). יתרת האופציות שקמה הזכאות לקבלתם, פקעו ביום 30 ביוני 2010. ביום 4 בינואר 2011 פקעו 3,236,110 כתבי אופציה של המנכ"ל הקודם, ויתרת 3,236,110 כתבי האופציה שלו פקעו ביום 30 ביוני 2011, נוכח סיום כהונתו ביום 31 בדצמבר 2010.

הערך הכלכלי של כתבי האופציה, לצורך רישומו בדוחות הכספיים של הבנק, חושב על פי שיטת מונטה קרלו, שהיא שיטה כמותית סטטיסטית מקובלת לצורך תמחור מכשירים פיננסיים, כולל אופציות לעובדים. הערך הכלכלי של כל כתבי האופציה שהוקצו לנאמן עבור יו"ר הדירקטוריון הקודם ועבור המנכ"ל הקודם על פי התכנית, מחושב למועד אישור האסיפה הכללית, על פי שער הסגירה של מנית הבנק בבורסה ביום שקדם לו, היה כ–31.3 מיליון ש"ח.

כל הוצאות השכר נזקפו עד תום שנת 2010, כהוצאות שכר מול קרן הון. (2010: הקטנת הוצאה בסך של כ– 2.2 מיליון ש"ח, 2009: זקיפת הוצאה בסך של כ–1.3 מיליון ש"ח).

בפועל, היו"ר הקודם והמנכ"ל הקודם לא מימשו כתבי אופציה שהוענקו להם בהתאם לתוכנית האמורה.

(4) הקצאת כתבי אופציה לחברי הנהלה נוספים

כללי. בחודש פברואר 2010 החליט הדירקטוריון לאשר תוכנית "אופציות פאנטום" למי שכיהן באותה עת כראש החטיבה העסקית (להלן: "ניצע א'") וליועצת המשפטית של הבנק (להלן: "ניצעת ב'") וזאת בהמשך להחלטות קודמות בעניינם, ובכלל זה החלטה מחודש ינואר 2007 בה נקבע, בין היתר, כי תוכנית האופציות שתוצע להם תהיה דומה ככל האפשר לתוכנית האופציות לנושאי משרה בבנק, שאושרה בחודש מרס 2006 ואושררה בחודש יולי 2006 (ראו 2 לעיל), בכפוף לשינויים המחוייבים.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

תוכנית "אופציות פאנטום". ניצע א' וניצעת ב' יהיו זכאים לסכום כספי שהוא ההפרש שבין שער הנעילה בבורסה של מניה רגילה של הבנק ביום המסחר שקדם ליום המימוש, מוכפל במספר מניות שאמורות לנבוע מאופציות הפאנטום שביחס אליהן ניתנה הודעת המימוש, לבין מחיר המימוש כשהוא מוכפל באותו מספר אופציות פאנטום (להלן: "סכום ההטבה הכספי"). לסכום ההטבה הכספי יתווסף גילום פערי המס שבין מס ההכנסה השולי שיחול על חבר ההנהלה הניצע לבין מס רווחי הון שהיה עשוי להיות משולם על ידו אילו היה מקבל את כתבי האופציה על פי תכנית אופציות שחל עליה סעיף 102 לפקודת מס הכנסה (במסלול רווח הון). הסכומים בגין הגילום וסכום ההטבה הכספי ייקראו ביחד "מענק הפאנטום".

מחיר המימוש של כל אחת מאופציות הפאנטום ייקבע על פי שער הנעילה של מניה רגילה של הבנק בבורסה, ביום המסחר האחרון שקדם ליום המינוי כסמנכ"ל ("יום המסחר") (9.3 ש"ח ו–9.17 ש"ח, בהתאמה), בתוספת הפרשי הצמדה למדד (להלן – "מחיר המימוש"), ובכפוף להתאמות, הכל כמפורט בתכנית.

לניצע א' הוצעו 980,639 אופציות פאנטום ולניצעת ב' הוצעו 817,199 אופציות פאנטום.

ניצע א' וניצעת ב' היו זכאים לאופציות הפאנטום בשתי מנות כלהלן:

- המנה הראשונה כללה 784,511 אופציות פאנטום לניצע א' ו–653,759 אופציות פאנטום לניצעת ב' והיא הוענקה לניצעים ביום 24 בפברואר 2010. את האופציות במנה הראשונה ניתן יהיה לממש במשך שנתיים החל מהמועד האמור.
- המנה השניה כללה 196,128 אופציות פאנטום לניצע א' ו–163,440 אופציות פאנטום לניצעת ב' והיא הוענקה לניצעת ב' ביום 24 בפברואר 2011 (ניצע ב' סיים את כהונתו לפני המועד האמור), את האופציות במנה השניה ניתן יהיה לממש במשך שלוש שנים מהמועד האמור.

נכון ליום קבלת ההחלטה מחיר המימוש היה 10.066 ש"ח ו–9.923 ש"ח, בהתאמה (מותאם בגין דיבידנד שחולק ביום 6 באוקטובר 2008).

הניצעים יהיו זכאים לאופציות הפאנטום רק אם ביום הקובע הם יהיו נושאי משרה בבנק. בתכנית נקבעו הוראות לגבי קיצור תקופת המימוש והענקה יחסית של אופציות פאנטום במקרים של סיום העסקה וכן הוראות בדבר התאמות התכנית בנסיבות מסויימות.

למימוש אופציות הפאנטום אין כל השפעה על הון המניות של הבנק.

השווי ההוגן של האופציות שהוענקו לשני הניצעים על פי מודל Black & Scholes הינו כ–2.8 מיליון ש"ח. השווי ההוגן כאמור נערך על בסיס ההנחה שכל אופציות הפאנטום ימומשו ביום האחרון של תקופת המימוש שנקבעה לגביהן, והוא אינו מתחשב בכך שלא מדובר בכתבי אופציה נסחרים, וכי היום הקובע את הזכות לחלק מאופציות הפאנטום טרם הגיע. סך הכל השווי ההוגן של מענק הפאנטום, בהתחשב גם בגילום פערי המס כאמור, מסתכם ב–3.7 מיליון ש"ח.

מודגש כי החישוב דלעיל מהווה אינדיקציה בלבד לעלות מענק הפאנטום, וכי העלות בפועל עשויה להשתנות מאחר והיא מושפעת מהשינויים במחיר המניה במשך תקופת התכנית, ומשינויים שיחולו, אם יחולו, בשיעורי המס בעתיד.

ההוצאה בגין המנה הראשונה של אופציות הפאנטום נזקפה לדוח רווח והפסד בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2010 ואילו ההוצאה בגין המנה השניה תתפרס על פני התקופה עד למועד הזכאות שלה. עד למימוש אופציות הפאנטום ייערך, בכל מועד דיווח, חישוב השווי ההוגן של התכנית, בהתאם לתנאי השוק באותו מועד, והפער ייכלל בדוח רווח והפסד.

נוכח סיום כהונתו של ניצע א', ביום 31 בדצמבר 2010, אין הוא זכאי לאופציות הפאנטום במנה השניה. אופציות הפאנטום במנה הראשונה פקעו ביום 30 ביוני 2011.

בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, נזקפה הקטנת הוצאה בגין התוכנית האמורה בסך של כ–0.7 מיליון ש"ח (2010: הוצאה בסך 0.7 מיליון ש"ח). (הסכומים לעיל כוללים מס שכר).

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

(5) עסקאות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות – נתונים כמותיים

א. עסקת תשלום מבוסס מניות לנושאי משרה בכירה

	2011		2010		2009	
תנועה באופציות למניות	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח
קיימות במחזור לתחילת שנה	3,399,550	8.60	6,276,090	7.83	7,452,857	7.42
מומשו במהלך השנה[2]	–	–	2,876,540	7.03	–	–
פקעו במהלך השנה	1,961,278	9.35	–	–	1,176,767	6.85
קיימות במחזור לתום שנה[3]	1,438,272	7.88	3,399,550	8.60	6,276,090	7.83

הערות:

(1) מחיר המימוש צמוד למדד הידוע. בנוסף להפרשי ההצמדה, מחיר המימוש בפועל יהיה כפוף להתאמות כמפורט לעיל. ביום 2 בדצמבר 2010 הותאם מחיר המימוש בגין הנפקת זכויות בסך של 0.107 ש"ח.

(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך שנת 2010 היה 8.01 ש"ח.

(3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה, מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש:

	31 בדצמבר 2011		31 בדצמבר 2010		31 בדצמבר 2009	
	תחום 1	תחום 2	תחום 1	תחום 2	תחום 1	תחום 2
תחום מחירי מימוש (בש"ח)	7.25	10.05	7.07	9.8–9.66	7.01	9.55–9.68
מספר האופציות	1,111,392	326,880	1,438,272	1,961,278	4,314,812	1,961,278
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	7.25	10.05	7.07	9.73	7.01	9.62
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	0.97	0.50	2.00	0.67	1.67	1.67
מזה ניתנות למימוש:						
מספר האופציות	1,111,392	326,880	–	1,307,518		
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	7.25	10.05	–	9.73		

ב. עסקת תשלום מבוסס מניות ליו"ר הדירקטוריון הקודם ולמנכ"ל הקודם

	2011		2010		2009	
תנועה באופציות למניות	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש[1] בש"ח
קיימות במחזור לתחילת שנה	6,472,220	9.07	16,180,550	8.97	16,180,550	8.64
פקעו במהלך השנה	6,472,220	9.17	9,708,330	9.00	–	–
קיימות במחזור לתום שנה	–	–	6,472,220	9.07	16,180,550	8.97
מזה ניתנות למימוש:	–	–	6,472,220	9.07	6,472,220	8.97

הערות:

(1) מחיר המימוש צמוד למדד הידוע. מחיר המימוש בפועל בנוסף להפרשי ההצמדה יהיה כפוף להתאמות כמפורט לעיל. ביום 2 בדצמבר 2010 הותאם מחיר המימוש בגין הנפקת זכויות בסך של 0.107 ש"ח.

13. הון, מניות בכורה, עסקאות תשלום מבוסס מניות ודיבידנדים (המשך)

(6) התחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות – תוכנית פאנטום – נתונים כמותיים

תוכנית פאנטום לנושאי משרה בכירה, ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל

	31 בדצמבר	
	2011	2010
	באלפי שקלים חדשים	
סך ההתחייבויות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות	3,944	8,129
השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה	–	–
סך ההוצאה (ביטול הוצאה) שנזקפה לרווח והפסד	(4,185)	8,129

ו. דיבידנדים

(1) כללי

חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה להוראות הדין, לרבות הגבלות הנובעות מהוראות המפקח על הבנקים.

(2) מגבלות על חלוקת דיבידנד בהיתר הנגיד לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק

בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל ביום 29 בינואר 2006 לקבוצת ברונפמן–שראן לרכישה והחזקה של אמצעי שליטה בבנק נקבעו, בין היתר, המגבלות הבאות:

(א) לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004. אם הצטברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. כמו כן, אין לחלק דיבידנדים מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר. לאחר מועד זה תותר חלוקת דיבידנד ממכירת נכסים כאמור, בכפוף לקבלת אישור, מראש ובכתב, של המפקח. (סכום הרווחים שנצברו בבנק עד ליום 30 בספטמבר 2004, שכאמור לא ניתן לחלקם, הינו 2,704 מיליון ש"ח).

(ב) על אף האמור לעיל, ניתן לחלק דיבידנד מרווחים ממכירת נכסים מהותיים של הבנק במשך 5 שנים ממועד מתן ההיתר, אם מתקיימים כל התנאים הבאים:

1. המכירה נובעת מדרישות חוק החלות על הבנק;
2. חלוקת הדיבידנד מרווחים ממכירת אותם הנכסים לא תגרום להפחתת יחס ההון המזערי הקיים בבנק ערב מכירת הנכסים כאמור;
3. דירקטוריון הבנק יאשר את החלוקה לאחר שבחן את צרכי הבנק ותוכניותיו העסקיות;
4. התקבל אישור, מראש ובכתב, של המפקח, לחלוקה כאמור, לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק ואת החלטת הדירקטוריון וביסוסה.

(3) חלוקת דיבידנד בגין מניות בכורה

ביום 2 בספטמבר 2010, החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2009, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ששולם ביום 30 בדצמבר 2009, לבעלים של 40,000 6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת, בסכום כולל של 24,000 ליש"ט.

ביום 26 באוקטובר 2011, החליטה האסיפה השנתית של הבנק לאשר כדיבידנד סופי לשנת 2010, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ששולם ביום 30 בדצמבר 2010, לבעלים של 40,000 6% מניות בכורה צוברות בנות 0.00504 ש"ח ע.נ. כל אחת, בסכום כולל של 24,000 ליש"ט.

ביום 5 בדצמבר 2011 החליט דירקטוריון הבנק לשלם ביום 28 בדצמבר 2011, לבעלים של מניות בכורה כאמור, דיבידנד ביניים בשיעור של 6% ולהמליץ בפני האסיפה הכללית של הבנק, שתתכנס בשנת 2012, להכריז על דיבידנד זה כדיבידנד סופי.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים

כללי. הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2011 מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201–211 בדבר "מדידה והלימות הון" (להלן: "כללי באזל II").

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

1. הון לצורך חישוב יחס הון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
הון רובד 1 לאחר ניכויים	11,898	11,689[1]
הון רובד 2 לאחר ניכויים	7,173	7,090[1]
סך-כל ההון הכולל	19,071	18,779

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
סיכון אשראי	120,256	125,628[1]
סיכוני שוק	1,875	2,907
סיכון תפעולי	13,418	13,233
סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי הסיכון	135,549	141,768

הערות לטבלה, ראו אחרי סעיף 4.

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	באחוזים	
א. הבנק		
יחס הון רובד 1 מקורי לרכיבי סיכון	8.1	7.7[1]
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	8.8	8.2[1]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	14.1	13.2[1]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
ב. חברות בת משמעותיות		
1. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ וחברות מאוחדות שלו		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	9.7	10.5[1][5]
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.2	13.1[1][5]
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
2. בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	9.1	12.5
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	13.9	18.3
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0	9.0
3. דיסקונט בנקורפ אינק.[2]		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	14.3	12.5
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	16.5	14.7
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	8.0[3]	8.0[3]
4. כרטיסי אשראי לישראל בע"מ		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	16.2	15.5
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	16.7	16.2
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	9.0[4]	9.0[4]

הערות לטבלה, ראו אחרי סעיף 4.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

4. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס הון

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
א. הון רובד 1		
הון	10,745	10,824[1]
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו	370	328
מכשירי הון מורכבים חדשניים	1,723	1,680
בניכוי מוניטין	(142)	(149)
בניכוי נכסים לא מוחשיים אחרים	(10)	(20)
בניכוי רווחים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	–	(129)
בניכוי השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	(788)	(769)[1]
בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד 1	–	(76)
סך-הכל הון רובד 1	11,898	11,689
ב.הון רובד 2		
1. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו,לפני השפעת המס המתייחס,בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה	–	90
הפרשה כללית לחובות מסופקים	254	254
מכשירי הון מורכבים חדשניים	1,362	1,322
רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים	2	2
2. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבות נדחים	6,343	6,267[1]
3. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	(788)	(769)[1]
ניכויים אחרים מהון רובד 2	–	(76)
סך-הכל הון רובד 2	7,173	7,090

הערות:

(1) הוצג מחדש בהתאם להנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

(2) הנתונים בסעיף זה חושבו בהתאם לכללים המחייבים בארה"ב.

(3) אי די בי ניו יורק , חברת הבת של דיסקונט בנקורפ אינק., סווגה על ידי ה-FDIC כ-Well Capitalized". שמירת הסיווג האמור מחייבת שמירה על יחס הון כולל מזערי בשיעור של 10%, ושל יחס הון ראשוני מזערי בשיעור של 6%.

(4) נוכח פניית הפיקוח על הבנקים, נדרשת כאל לעמוד ביחס הון כולל שלא יפחת מ-15%, החל מיום 31 בדצמבר 2010.

(5) הוצג מחדש-בנק מרכנתיל דיסקונט תאם בדרך של הצגה מחדש את יחס ההון לרכיבי סיכון בתקופות קודמות, בכדי לשקף תיקון במקדם ההמרה של מסגרות אשראי למתן ערבויות מכר לרוכשי דירות שלא נוצלו, ותיקון בחישוב משקל הסיכון של פקדונות בבנקים מסוימים. התיקון הגדיל את נכסי סיכון האשראי ליום 31 בדצמבר 2010, בסך של 152 מיליון ש"ח. (השפעת התיקון האמור על הבנק היתה זניחה).

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

5. **מדיניות הון לתקופת ביניים.** בחודש דצמבר 2009 פרסמה ועדת באזל טיוטת המלצות בנושא "חיזוק העמידות של הסקטור הבנקאי" והודיעה כי בכוונתה לפרסם חלק מהותי מהשינויים המוצעים כהמלצות סופיות כבר בתחילת שנת 2011, בתוקף מיום 31 בדצמבר 2012.

במכתב מיום 30 ביוני 2010 הודיע המפקח על הבנקים כי הפיקוח על הבנקים עוקב אחר ההתפתחויות בהקשר זה, ומתכוון לבחון את ההמלצות החדשות לאחר שיגובשו, במטרה להתאים אליהן את ההוראות בארץ, לפי העניין.

במכתב האמור נדרשים התאגידים הבנקאיים, בתקופת הביניים שעד להתאמת ההוראות כאמור:

- לאמץ יעד ליום 31 בדצמבר 2010 ליחס הון הליבה. יחס זה יתייחס להון הליבה בניכוי כל הניכויים הנדרשים מרובד 1, לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 "מדידה והלימות הון – רכיבי ההון". על היעד להיקבע בשיעור שלא יפחת מ-7.5%;
- להעביר לפיקוח על הבנקים תוכנית עבודה לעמידה ביעד האמור, עד סוף חודש אוגוסט 2010;
- תאגיד בנקאי אשר מתקשה באמור לעיל, יפנה לפיקוח על מנת לגבש מתווה מוסכם לעמידה ביעד;
- בהעדר אישור מראש מהמפקח על הבנקים, להימנע מחלוקת דיבידנד אם אינו עומד ביעד האמור או אם חלוקת הדיבידנד תגרום לכך שלא יעמוד ביעד.

ביום 24 בינואר 2011, הודיע הפיקוח כי הבנק רשאי לקבוע יעד הון ליבה שלא יפחת מ-7.5%, עד ליום 31 בדצמבר 2011 ולא עד 31 בדצמבר 2010, ובלבד שיתקיימו תנאים מסויימים שקבע, ובכלל זה, אישור מתווה הלימות הון לעמידה ביעד הון ליבה שלא יפחת משיעור של 7.5% עד ליום 31 בדצמבר 2011, גם בהינתן התפתחויות שונות משמעותית מאלה שהונחו בבסיס תוכנית העבודה. כמו כן, הדירקטוריון יקבל דיווח חודשי לגבי העמידה במתווה ההון שנקבע, והדיווח יועבר גם לפיקוח על הבנקים. הבנק נדרש לגבש תוכנית כאמור ולהעבירה לפיקוח.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 2 במרס 2011, אושר מתווה מפורט להשגת יעד הון ליבה בשיעור שבין 7.5% ל-8%, ובכל מקרה – יעד שלא יפחת משיעור של 7.5%, וכן יחס הלימות הון כולל שלא יפחת מ-13%, וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2011. המתווה מבוסס על ניהול קפדני של הון הבנק וכולל שורה של צעדים להבטחת יעדי ההון האמורים, גם בתרחישים שמרניים.

במסגרת החלטת הדירקטוריון בדבר "תוכנית אסטרטגית לקבוצת דיסקונט לשנים 2011-2013", נקבעו יעדי הון ליבה בשיעור של 8% עד סוף שנת 2012 ו-8.5% עד סוף שנת 2013.

יחס הון הליבה ליום 31 בדצמבר 2011, מחושב בהתאם לאמור לעיל, הגיע לשיעור של 8.1% (31.12.2010: 7.6%). יצויין כי לאור ההסכם שנחתם בין הבנק לבין פיבי ולאור האישורים שניתנו בהתייחס אליו (ראו ביאור 6 ה' (1) לעיל) בהם נקבע מתווה למכירת החזקת הבנק בבנק הבינלאומי, התיר המפקח על הבנקים לבנק לא לכלול בהון הליבה את הניכוי בגין השקעת הבנק בבנק הבינלאומי.

טיוטת הנחיה בעניין יחסי הון ליבה מינימליים. ביום 14 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים טיוטת הנחיה בדבר כוונתו לקבוע יחס הון ליבה מינימלי גבוה יותר מהנדרש כיום. על פי טיוטה זו, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

יחס הון הליבה אמור להיות מחושב בהתאם להוראות באזל III ולהתאמות שייקבעו על ידי המפקח על הבנקים.

הבנק לומד את הדרישות הצפויות של המפקח על הבנקים כפי שנכללו בטיוטת הנחיה זו ובכוונתו להיערך כנדרש כדי לעמוד בדרישות שייקבעו.

יחס הון הליבה של הבנק ליום 31 בדצמבר 2011 הוא 8.1%.

6. **הבהרות בענין מכשירי הון מורכבים**

א. הבהרה בעניין ההכרה במכשירי הון מורכבים שהונפקו טרם כניסת כללי באזל II לתוקף

במכתב מיום 3 במרס 2010 הבהיר המפקח על הבנקים, לבקשת הבנק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, התנאים הספציפיים שנקבעו להכרה במכשירי הון מורכבים, כמפורט באישורים שנתן לגבי כל הנפקה של מכשיר כאמור, ממשיכים לחול בהתייחס לאותה הנפקה, גם לאחר כניסתם לתוקף של כללי באזל II.

עוד הבהיר המפקח, למען הסר ספק, כי מקום בו הבנק נדרש לשמור על יחסי הלימות הון (כולל, ראשוני, מקורי או אחר), לרבות כתנאי להכרה במכשירי הון היברידיים כחלק מבסיס ההון של הבנק, לא ישתנו יחסים אלה, על אף השינוי המתבצע מעת לעת בקריטריוני ההנפקה, וכן יחושבו על פי שיטת החישוב הנהוגה באותה עת.

האמור מתייחס להנפקות שביצע הבנק, כמפורט בסעיפים 7 ו-8 להלן.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ב. הנפקות נוספות של מכשירי הון מורכבים

במכתב מיום 30 ביוני 2010 הפנה המפקח על הבנקים את תשומת הלב להתייחסות טיוטת ההמלצות בנושא "חיזוק העמידות של הסקטור הבנקאי", שפרסמה ועדת באזל, למכשירי הון מורכבים שאינם עומדים בתנאים החדשים להכרה בהון אשר מופיעים בטיוטה. המפקח על הבנקים הבהיר שבכוונתו לאמץ את ההוראות הסופיות שיתפרסמו בהקשר זה, ולכן על התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון כי יש סבירות גבוהה שהנפקות חדשות של מכשירים כאמור לא יוכרו בעתיד לצורך הלימות ההון. לאור האמור, הבנק לא גייס מכשירי הון מורכבים חדשים מאז תחילת שנת 2010.

7. הנפקת הון ראשוני מורכב

א. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה א'

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנים 2006–2007. ביום 31 בדצמבר 2006 הוקצו שטרי הון נדחים בסך של כ–750 מיליון ש"ח למשקיעים בהנפקה פרטית וביום 13 במאי 2007 הוקצו למשקיעים בהנפקה פרטית נוספת 250 מיליון ש"ח נוספים. נגיד בנק ישראל אישר כי שטרי ההון הנדחים האמורים ייחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק. ביום 31 במאי 2007 פרסם הבנק תשקיף לרישום למסחר של שטרי ההון האמורים.

הנפקת הון ראשוני מורכב בשנת 2008. ביום 25 בספטמבר 2008 הנפיק הבנק שטרי הון נדחים (סדרה א'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת שנרשמה למסחר על פי תשקיף מיום 30 במאי 2007, בערך נקוב של כ–147 מיליון ש"ח, במסגרת של הצעה פרטית למשקיעים מסווגים (כהגדרתם בתקנות ניירות ערך) אופן הצעת ניירות ערך לציבור, (התשס"ז–2007). שטרי ההון הונפקו בתמורה כוללת של כ–135 מיליון ש"ח, דהיינו בנכיון בשיעור של 14.6% ביחס לערכם המתואם.

ביום 22 בספטמבר 2008 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:

א. שטרי ההון יוקצו בתנאים זהים לתנאי שטרי ההון שהונפקו במסגרת הסדרה הקיימת;

ב. שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;

ג. שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

הנפקות נוספות של הון ראשוני מורכב סדרה א'. יתרת שטרי ההון הנדחים סדרה א' שטרם הונפקה עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על 853 מיליון ש"ח. יצויין כי יתרת המניות שנותרה בהון הרשום, שיכולה לשמש בקרות אירועי המרה כפויה של שטרי הון סדרה א' (83 מיליון מניות; ראו ביאור 13 ג' לעיל), יכולה לאפשר הנפקות נוספות בהיקף של כ–202 מיליון ש"ח, וכל הנפקה נוספת מעבר לסכום האמור תחייב הגדלת ההון הרשום של הבנק.

תנאי שטרי ההון הנדחים סדרה א'. שטרי ההון הנדחים הונפקו לתקופה של 99 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, לאחר שחלפו לפחות 15 שנים מיום הנפקתם, בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים.

שטרי ההון הנדחים ישאו ריבית צמודה בשיעור של 5.10%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם לאחר 15 שנים, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע ל–15 השנים הראשונות (דהיינו, 2.495%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 398.5 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

ההכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון. נגיד בנק ישראל אישר לבנק לכלול את שטרי ההון כהון ראשוני עליון.

להלן פירוט התנאים הבסיסיים להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון:

(1) יחס ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחת מ-10% במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.

(2) הון ראשוני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, הנכללים בהון המשני.

(3) מבנה ההנפקה – ההנפקה תבוצע במישרין אך ורק על ידי הבנק.

(4) מגבלה כמותית – שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311, כולל ההון הראשוני המורכב (להלן: "הון ראשוני כולל").

(5) נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון ראשוני מורכב.

(6) העדר צבירות – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות מיוחדות", כהגדרתן להלן, וזכאותם של המחזיקים בשטרי ההון לתשלומי ריבית אלה תפקע. ריבית שלא שולמה בשל קיומן של הנסיבות המיוחדות לא תיצבר ובחלוף המועד שנקבע לסילוקה היא תמחק. הנסיבות המיוחדות תהיינה כל אחד מהאירועים המפורטים להלן:

(א) דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים (סדרה א') או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר העדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל;

(ב) דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור;

(ג) בתקופה של ששה רבעונים רצופים, אשר הדוח הכספי בגין האחרון שבהם התפרסם טרם המועד הקבוע לתשלום הריבית, לא דיווח הבנק על רווח נקי מצטבר (כלומר אם הסכום הפשוט של הסכומים הרבעוניים של רווח נקי או של הפסד שהוצגו בדוחותיו הכספיים של הבנק, בגין ששה רבעונים רצופים, הינו שלילי);

(ד) על פי הדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

(7) הקצאת מניות כנגד ריבית – במקרה של מחיקת ריבית, כאמור בסעיף 6 לעיל, יהיה הבנק רשאי להקצות למחזיקי שטרי ההון הנדחים מניות כנגד הריבית שנמחקה. הקצאת המניות תתאפשר רק במקום ריבית שלא שולמה באותה שנה, ולא ניתן יהיה להקצות מניות בגין שנים קודמות.

(8) ספיגת הפסדים – הבנק יהיה חייב להמיר את כל היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א' של הבנק, בהתקיים מקרים מסויימים כלהלן:

(א) אם יחס ההון הראשוני הכולל לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, ולא עלה חזרה, בתוך 90 יום ממועד פרסום הדוחות הכספיים האמורים, לשיעור של 6% לפחות, תתבצע המרה מיידית כאמור;

(ב) אם יחס ההון הראשוני לרכיבי סיכון של הבנק, ללא הון ראשוני מורכב (להלן: "הון ראשוני מקורי"), כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסוים מ-5.5%, ולא עלה חזרה, עד למועד פרסום הדוח הכספי ברבעון שלאחריו, לשיעור של 5.5% לפחות (וזאת אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), תתבצע המרה מיידית כאמור;

(ג) אם יחס ההון הראשוני המקורי לרכיבי סיכון של הבנק, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-6%, אך לא פחת מ-5.5%, ולא עלה חזרה, לשיעור של 6% לפחות, עד תום שני הרבעונים שלאחר אותו רבעון מסויים, כמופיע בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, תתבצע המרה מיידית (וזאת, אפילו אם יחס ההון הראשוני הכולל יהיה באותה עת מעל 6%), אלא אם כן המפקח על הבנקים אישר אחרת;

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

(ד) אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ–5%, תתבצע המרה מיידית חלקית, בסכום שיחזיר את יחס ההון הראשוני המקורי של הבנק לאותו רבעון שפורסם, ל–5% לפחות;

(ה) על פי הדוחות הכספיים של הבנק, יתרת העודפים של הבנק הפכה לשלילית;

(ו) רואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר ספקות משמעותיים הקיימים בדבר המשך קיומו של הבנק כעסק חי.

(9) שינוי תנאים, פדיון מוקדם ו/או העלאת ריבית – שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 99 שנים ויהיו ניתנים לפדיון ביוזמת המנפיק ובאישור המפקח מראש ובכתב לאחר מינימום של 15 שנים. כמו כן, גם שאר תנאי שטרי ההון הנדחים לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח.

מבלי לגרוע מתנאי זה, יתאפשר ביצוע step-up אחד בריבית, לאחר 15 שנים לפחות ממועד ההנפקה, בעליה בריבית של עד 100 נקודות בסיס מעל המרווח המקורי שנקבע ל–15 השנים הראשונות.

(10) נדחות – פרט לזכויות של נושים על פי מכשירי הון דומים, שטרי ההון יהיו נדחים מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים, לרבות שטרי הון שהונפקו כהון משני.

(11) בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.

(12) הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון הנדחים לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.

(13) שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של כל תנאי ההון הראשוני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שיכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכומו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.

בקשר להכרה בשטרי ההון כהון ראשוני עליון, אימץ דירקטוריון הבנק מדיניות הלימות הון על פיה ישמור הבנק על יחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב) בשיעור של 6.5% לפחות בכל עת.

לפרטים בדבר הבהרות בענין הנפקת מכשירי הון מורכבים נוספים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

ב. הנפקת הון ראשוני מורכב – סדרה ב'

הנפקת הון ראשוני מורכב בחודש מרס 2009. בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק מהימים 9 בפברואר, 23 בפברואר ו–25 במרס 2009, התקשר הבנק עם מגדל חברה לביטוח בע"מ (משתתף ברווחים), מגדל חברה לביטוח בע"מ (נוסטרו) ומגדל מקפת ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ, כל אחת מהן לחוד על פי חלקה, לביצוע הנפקה פרטית של 350 מיליון ש"ח ערך נקוב שטרי הון נדחים (סדרה ב') של הבנק בתמורה כוללת של 350 מיליון ש"ח.

ביום 26 במרס 2009 ניתן אישור המפקח על הבנקים לפיו שטרי ההון האמורים יחשבו כמכשירי הון מורכבים ויוכרו כחלק מההון הראשוני של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 – "יחס הון מזערי", בכפוף לתנאים הבאים:

א. שיעור ההון הראשוני המורכב לא יעלה על 15% מסך ההון הראשוני של הבנק;

ב. יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ–6.5%.

ג. שטרי ההון אינם ולא יהיו משועבדים לבנק או לחברות בנות שלו.

הבנק עומד בתנאים האמורים.

תנאי שטרי ההון הנדחים – סדרה ב'. קרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד ביום 1 בינואר 2106. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן וישאו ריבית שנתית כאמור. הריבית על שטרי ההון תשולם ארבע פעמים בשנה. הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם, בכפוף לתנאים שנקבעו בשטר ובכפוף לאישור מוקדם של המפקח על הבנקים. שטרי ההון הנדחים ישאו בתקופה שממועד הנפקתם ועד ליום 31 בדצמבר 2021 (להלן: "תקופת הריבית הראשונית") ריבית צמודה בשיעור של 8.7%. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם ביום 31 בדצמבר 2021, ישאו שטרי ההון הנדחים ריבית בשיעור משתנה שייקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור של 1% מעל המרווח המקורי שנקבע לתקופת הריבית הראשונית (דהיינו, 7.13%).

שטרי ההון הנדחים כוללים הוראות מיוחדות, שיפורטו להלן, שעיקרן המרה כפויה של קרן ו/או ריבית למניות רגילות א' בנות 0.1 ש"ח ע.נ. של הבנק, בהתקיים תנאים מסויימים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים. במקרה של המרת מלוא קרן שטרי ההון והקצאת מניות חלף

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ריבית בגין מלוא המניות שיועדו לכך בהון הרשום של הבנק, יוקצו בסך הכל בגין שטרי ההון שהונפקו כאמור לעיל 267 מיליון מניות רגילות א' של הבנק.

שטרי ההון הנדחים לא יובטחו בשעבוד כלשהו על נכסי הבנק או בבטוחה אחרת כלשהי. התחייבויות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או שיונפקו בעתיד על ידי הבנק ו/או חברות בנות שלו ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכסי הבנק בעת פירוקו. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה, פרי פסו, עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ואשר יאושרו על ידי המפקח על הבנקים כמכשירי הון ראשוני.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים (סדרה ב') כהון ראשוני מורכב. התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון ראשוני עליון הם כתנאים שנקבעו לסדרה א' (כמפורט בסעיף א' לעיל), בשינויים הבאים:

- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נמחק האירוע של שישה רבעונים רצופים של הפסד (סעיף קטן (6) ג').
- בהגדרת "נסיבות מיוחדות" נוסף אירוע כלהלן: המפקח הורה על מחיקת תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.
- במסגרת הגדרת האירועים שבהתקיימם תתבצע המרה מיידית של היתרה הבלתי מסולקת של הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים למניות רגילות א', שונה התנאי המתייחס לירידה של יחס ההון הראשוני המקורי מתחת ל-5% (סעיף (8) (ד)), כלהלן: אם יחס ההון הראשוני המקורי, כמופיע בדוחות הכספיים או בדוחות הכספיים ביניים של הבנק, אחת לרבעון, פחת ברבעון מסויים מ-5%, תתבצע המרה מיידית כאמור.

לפרטים בדבר הבהרות בענין הנפקת מכשירי הון מורכבים נוספים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

8. הנפקת הון משני עליון

הנפקת הון משני עליון בשנת 2009. במהלך שנת 2009 הנפיקה דיסקונט מנפיקים 1,252 מיליון ש"ח ע.נ. שטרי הון נדחים (סדרה 1), בתמורה כוללת של כ-1,258 מיליון ש"ח, אשר משמשים כהון משני עליון.

תנאי שטרי ההון הנדחים שישמשו כהון משני עליון. שטרי ההון הנדחים יונפקו לתקופה של 49 שנים וקרן שטרי ההון הנדחים תשולם בתשלום אחד, במועד שייקבע בדוח הצעת המדף הראשון של אותה סדרה. הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן. הריבית על שטרי ההון הנדחים תשולם ארבע פעמים בשנה.

הבנק יהיה רשאי להודיע, על פי שיקול דעתו, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, החל מתום תקופה אשר תיקבע בדוח הצעת המדף ואשר בכל מקרה לא תפחת מ-10 שנים (להלן: "התקופה הראשונית"), בכפוף לתנאים המפורטים בשטר ובכפוף לאישור המפקח על הבנקים. שטרי ההון ישאו, עד לתום התקופה הראשונית, ריבית צמודה בשיעור שיקבע במכרז. במידה ולא יתבצע פדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון, בתקופה שתחילתה בתום התקופה הראשונית, ריבית בשיעור משתנה שתקבע מראש בגין כל תקופה של חמש שנים, בתוספת ריבית נוספת (step-up) בשיעור שיקבע בדוח הצעת המדף הראשון כאמור.

זכויותיהם של מחזיקי שטרי ההון הנדחים תהינה נדחות מפני תביעותיהם של כל יתר נושי דיסקונט מנפיקים והבנק מכל סוג שהוא, למעט מחזיקי שטרי ההון אשר מהווים ו/או יהוו, מעת לעת, הון ראשוני מורכב שהנפיק הבנק.

התנאים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון. להלן פירוט התנאים הבסיסיים שקבע המפקח על הבנקים להכרה בשטרי ההון הנדחים כהון משני עליון:

1. הלימות הון במועד ההנפקה - יחס ההון לרכיבי הסיכון של הבנק לא יפחת מ-10%, במועד הנפקת מכשיר ההון המורכב.
2. יחס הון ראשוני מקורי - יחס ההון הראשוני המקורי לא יפחת בכל עת מ-6.5%.
3. הוראה 311 - הון משני מורכב חייב לעמוד בתנאים שנקבעו למכשירי הון מורכבים כהגדרתם בסעיף ג' (הגדרות) לנספח א' להוראת ניהול בנקאי תקין 311 - יחס הון מזערי, הנכללים בהון המשני.
4. ב-5 השנים האחרונות לפני הפרעון הסופי, יכללו מכשירי ההון המורכבים בהון המשני כאילו היו כתבי התחייבות נדחים, בהתאם לסעיף 2(ב)(2) לנספח א' בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 - "יחס הון מזערי".
5. מבנה ההנפקה - ההנפקה תבוצע על ידי הבנק או חברה בת שלו.
6. מגבלה כמותית - ההון המשני יכול להוות עד 100% מההון הראשוני וכתבי התחייבות נדחים עד 50% מההון הראשוני, שלא הוקצה כנגד סיכוני שוק. המשמעות היא שההון המשני העליון יכול להיות עד 100% מההון הראשוני, אך בפועל הפוטנציאל להנפקת הון משני עליון נע בטווח שבין סך ההון הראשוני להיקף כתבי ההתחייבות.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

7. נפרעות – רק שטרי ההון ששולמו במלואם במזומן ייחשבו להון משני עליון.
8. בטוחות – ההתחייבות על פי שטרי ההון לא תהיה מובטחת בבטחונות.
9. שעבוד שטרי ההון – שטרי ההון לא ימומנו ולא ישועבדו כבטחון להלוואה שניתנה על ידי הבנק או חברה בת שלו.
10. השעיית תשלומי ריבית – לא ישולמו תשלומי ריבית אשר במועד הקבוע לסילוקם שוררות "נסיבות משעות", כהגדרת המונח להלן, וסילוקם יידחה, לתקופות בלתי מסויימות. הנסיבות המשעות יהיו כלהלן:

א. דירקטוריון הבנק קבע כי אין לבנק יכולת לפרוע, במועדן, את התחייבויותיו שדרגת הקדימות שלהן הינה גבוהה מזו של שטרי ההון הנדחים או שווה לה, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר היעדרה של יכולת הפרעון כאמור לעיל.

ב. דירקטוריון הבנק קבע כי קיים חשש סביר כי ביצוע תשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לסלק את התחייבויותיו הקיימות ו/או הצפויות, או שרואה החשבון המבקר של הבנק, בחוות דעת או בדוח סקירה שצורפו לדוח הכספי או לדוח הכספי ביניים של הבנק, לפי העניין, הפנה את תשומת הלב לביאורים בדוחות הכספיים בדבר קיומו של חשש סביר כאמור.

ג. על פי הדוחות הכספיים של הבנק, שפורסמו לאחרונה ערב המועד לתשלום הריבית, אין לבנק עודפים ראויים לחלוקה.

ד. המפקח על הבנקים הורה על השעיית תשלומי הריבית לאחר שנוכח כי יש חשש ממשי שתשלום הריבית יביא למצב בו לא יהיה בידי הבנק לעמוד בהתחייבויותיו.

11. סילוקם של תשלומי ריבית שהושעו – אם בעת המועד שנקבע לסילוקו של איזה מתשלומי הריבית, יתברר כי חל שינוי באיתנותו הפיננסית של הבנק, באופן ששוררות באותו מועד נסיבות משעות כמפורט בסעיף 10, אזי יידחה אותו תשלום ריבית עד למועד בו התקיימו תנאי אחד או יותר מהתנאים המפורטים להלן, ובלבד שאף אחת מהנסיבות המשעות אינה קיימת עוד ו/או חדלה להתקיים.

אלה הנסיבות שבהתקיימה לראשונה של איזו מהן, ובכפוף לכך כי דירקטוריון הבנק יקבע כי אין חלות באותה שעה נסיבות משעות, יבוצעו תשלומי הריבית שסילוקם נדחה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית בגינם:

א. הבנק הכריז על תשלום דיבידנד לבעלי סוג כלשהו של מניותיו.

ב. הבנק הודיע על פדיון מוקדם, מלא או חלקי, של קרן שטרי ההון הנדחים או פרע את קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או חלקה.

ג. ניתן צו פירוק כנגד הבנק, אולם, במקרה כזה יהיה סילוק הריבית המושעה כפוף לסילוק כל התחייבויות הבנק שהינן עדיפות בדרגה על הקרן והריבית של שטרי ההון הנדחים, או להסדר אחר שנושי הבנק העדיפים על מחזיקי שטרי ההון הנדחים יהיו צד לו.

12. אי חלוקת דיבידנד – הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות ובין אם הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור.
13. פדיון מוקדם על ידי המחזיק – לא יתאפשר פדיון מוקדם על ידי המחזיק.
14. פדיון מוקדם על ידי הבנק – בכפוף למגבלות המפורטות להלן, יהיה הבנק רשאי להחליט, על פי שיקול דעתו וללא מתן זכות ברירה למחזיקים בשטרי ההון הנדחים, על פדיון מוקדם של קרן שטרי ההון הנדחים, כולה או מקצתה, לפי העניין, ושל הפרשי ההצמדה והריבית שנצברו עד לביצועו בפועל של הפדיון המוקדם בגין קרן שטרי ההון הנדחים, וזאת בהתקיים כל התנאים הבאים במצטבר:

א. חלפו לפחות 10 שנים מיום הנפקת שטרי ההון הנדחים ועד למועד ביצועו בפועל של הפדיון המוקדם.

ב. פדיון מוקדם יתאפשר רק לאחר קבלת אישור מראש של המפקח על הבנקים ובתנאי שהמכשיר יוחלף בהון אחר בעל איכות זהה או עדיפה, אלא אם המפקח קבע שהלימות ההון של התאגיד נאותה ביחס לסיכוניו.

ג. אין בביצוע הפדיון המוקדם כדי ליצור מצב בו תתקיים איזו מהנסיבות המשעות כהגדרתן בסעיף 10 לעיל, מיד לאחר ביצוע ההחלטה על הפדיון המוקדם ודירקטוריון הבנק קבע כי אינו צופה, גם בהתחשב בפדיון מוקדם, כי יוצרו נסיבות משעות כאמור במהלך שנים עשר החודשים שלאחריו.

15. שינוי תנאים, פדיון מוקדם, ו/או קביעת מנגנון ריבית – שטרי ההון יונפקו לתקופה של 49 שנים. שטרי ההון לא יהיו ניתנים לשינוי, אלא באישור מראש ובכתב של המפקח. מבלי לגרוע מתנאי זה, ולאחר 10 שנים לפחות ממועד ההנפקה (להלן: "התקופה הראשונה"), יתאפשר ביצוע step up בריבית פעם אחת במהלך חיי המכשיר. שיעור הגדלת הריבית לא יעלה על 100 נקודות בסיס פחות מרווח ההחלף (swap spread) בין מדד הבסיס הראשוני (initial index basis) לבין מדד הבסיס המוגדל (stepped up index basis), או – 50% ממרווח האשראי הראשוני, פחות מרווח ההחלף בין מדד הבסיס הראשוני ומדד הבסיס המוגדל.

14. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

לאחר תום התקופה הראשונה, ואם לא ייפדו בפדיון מוקדם בתום התקופה הראשונית, ישאו שטרי ההון ריבית בשיעור משתנה, בהתאם לעוגן קבוע ומוגדר מראש שייקבע על ידי הנאמן.

16. נדחות – התחייבות הבנק לתשלום הקרן והריבית של שטרי ההון תהיינה נדחות מפני כל התחייבויותיו האחרות של הבנק לנושים מכל סוג שהוא, לרבות כלפי המחזיקים של כתבי התחייבות נדחים שהונפקו או יונפקו בעתיד על ידי הבנק, ותהיינה עדיפות אך ורק על זכויותיהם של בעלי המניות להשבת עודף נכס הבנק לעת פירוקו, ועל זכויותיהם של מחזיקים בניירות ערך אחרים שהתחייבות הבנק בגינם תוכר כהון ראשוני של הבנק, אם וכאשר ינפיק הבנק ניירות ערך כאלה. במעמדן של התחייבויות הבנק כאמור לעיל, לא יחול שינוי עקב כך ששטרי ההון יחדלו להיחשב כהון משני של הבנק מכל סיבה שהיא. התחייבויות הבנק לתשלום קרן שטרי ההון והריבית בגינה תעמוד בדרגה שווה (parri passu) עם כתבי התחייבות נוספים ו/או ניירות ערך נוספים שיונפקו על ידי הבנק או על ידי חברות בנות שלו ויאושרו על ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים".

17. הקצאה לגופים קשורים – הבנק לא יקצה (עד כמה שהדבר תלוי בו בהקצאה הראשונית) את שטרי ההון המורכב לקופות גמל ו/או לקרנות נאמנות שבשליטת ו/או ניהול הבנק.

18. שקיפות – תנאי ההנפקה יהיו ברורים וגלויים. בהקשר זה, יהיה גם גילוי מלא של תנאי ההון המשני המורכב בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק, המתפרסמים לציבור, שיכלול, בין השאר, את הפרטים הבאים על ההון המורכב: סכומו, מרכיביו, חלקו כאחוז בסך ההון הראשוני הכולל ומאפייניו העיקריים.

לפרטים בדבר הבהרות בענין הנפקת מכשירי הון מורכבים נוספים, ראו סעיף 6 ב' לעיל.

15. שעבודים

א. אי די בי ניו יורק שיעבד הלוואות שונות ואגרות חוב קונצרניות לבנק הפדראלי של ניו–יורק (FRBNY - Federal Reserve Bank of New York). השיעבוד נועד לשם הבטחת אשראי מתוך חלון אשראי של FRBNY וכן עבור אשראי במסגרת מכרזים (TAF) של בנק זה. ליום 31 בדצמבר 2011, הערך בספרים של ההלוואות וניירות הערך אשר שועבדו עבור אשראי מ–FRBNY הסתכמו לסך של 1,488 מיליון דולר (5,684 מיליון ש"ח) [ליום 31 בדצמבר 2010: 1,588 מיליון דולר (5,635 מיליון ש"ח)].

כמו כן שיעבד אי די בי ניו יורק לטובת Federal Home Loan Bank ניירות ערך והלוואות שיתרתם, ליום 31 בדצמבר 2011, הינה כ–220 מיליון דולר (841 מיליון ש"ח) להבטחת פקדונות שנתקבלו ממנו [ליום 31 בדצמבר 2010: כ–298 מיליון דולר (1,059 מיליון ש"ח)].

ב. אי די בי ניו יורק מכר ניירות ערך בתנאי רכישה חוזרת בסך של כ–2,067 מיליון דולר (7,899 מיליון ש"ח) ליום 31 בדצמבר 2011 [ליום 31 בדצמבר 2010: 2,340 מיליון דולר (8,303 מיליון ש"ח)].

ג. כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי הבנק, על פי תשקיף מחודש אפריל 1997, אינם מובטחים בשעבוד על נכסי הבנק למעט שעבוד סמלי קבוע בדרגה ראשונה על פקדון בסך 1 ש"ח.

ד. הבנק חבר במסלקת Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעולות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל שיעבד הבנק מזומנים וניירות ערך בסכום של כ–15 מיליון דולר.

ה. דיסקונט ליסינג בע"מ שיעבד בשעבוד שוטף ראשון את רכושו לטובת מדינת ישראל, ללא הגבלת סכום, בגין מענקי השקעה שקיבל.

ו. בביאור 19 ג' 3 להלן מתוארת קרן הסיכונים שהקימה מסלקת מעו"ף. חלקו של הבנק בקרן, כנגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו, ליום 31 בדצמבר 2011, עמד על כ–29 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2010: 37 מיליון ש"ח).

יתרת הבטוחות שהבנק חויב להעמיד לטובת מסלקת המעו"ף (התחייבות חוץ מאזנית) המבוססת על תרחישים של הבורסה, בגין פעילות לקוחות הבנק ובגין פעילות הבנק (נוסטרו), ליום 31 בדצמבר 2011, הינה כ–53 מיליון ש"ח (2010: 99 מיליון ש"ח).

על פי חוקי העזר והמתאר של מסלקת מעו"ף כל חברי מסלקת מעו"ף, ובהם הבנק, חתמו על הסכמי שעבוד להבטחת התחייבויותיהם לטובת מסלקת מעו"ף, והפקידו בטוחות נזילות בלבד (איגרות חוב של מדינת ישראל ו/או מזומנים).

הבנק שיעבד למסלקת מעו"ף בשעבוד בדרגה ראשונה את כל הכספים שהופקדו על ידי הבנק בחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף במסלקת הבורסה ובחשבון ע"ש מסלקת המעו"ף בבנק אחר, הכל כבטחון עבור סכומים שהבנק יהיה חייב בגין עסקאות מעו"ף שהוא אחראי להן כלפי מסלקת המעו"ף. ההתחייבות מותנית בתנאים והבנק רשאי, בהתקיים תנאים מסויימים, לדרוש סכומים מסויימים בחזרה. במסגרת חשבונות אלה שיעבד הבנק לטובת מסלקת מעו"ף איגרות חוב ומזומנים שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2011 עמדה על כ–779 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2010: 625 מיליון ש"ח).

בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת מעו"ף. שווי הבטוחה לטובת מסלקת המעו"ף כאמור ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכם בסך של כ–77 מיליון ש"ח. (ליום 31 בדצמבר 2010: 78 מיליון ש"ח).

15. שעבודים (המשך)

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2011	יתרה ממוצעת* לשנת 2011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים	10	16	13	11
ניירות ערך	846	852	801	692

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

ז. להבטחת התחייבויות לבנקים של יציל פיננסים והחברות המאוחדות שלה, יצרו החברות הנ"ל המחאה על דרך השעבוד ושעבוד קבוע ושוטף על כל זכויותיהן לפי הסכמים עם בתי עסק בנוגע לניכיון שוברי ישראכרט, שוברי ויזה, שוברי אמריקן אקספרס ושוברי דיינרס קלאב ישראל ואת כל הזכויות לקבלת כספים ותשלומים מאת ישראכרט, כאל, אמריקן אקספרס ודיינרס, מכח המחאת זכויות ועל פי הסכם בית עסק. לתאריך המאזן אין התחייבות כלפי הבנקים.

ח. ישראל דיסקונט בנק (שוויץ) שיעבדה נכסים בהיקף של כ–0.5 מיליון פרנקים שוויצרים (ליום 31 בדצמבר 2010: 0.5 מיליון פרנקים שוויצרים) להבטחת קו אשראי בהיקף של כחצי מיליון דולר.

ט. כאמור בביאור 19 ג' 4 להלן, בהתאם לנדרש בתקנון הבורסה ובחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "מסלקת הבורסה" או "המסלקה") שיעבד הבנק להבטחת התחייבויותיו כלפי המסלקה את כל זכויות הבנק בחשבון בטוחות המתנהל במסלקה (בו מופקדים על ידי הבנק ניירות ערך) ואת כל זכויותיו בכספים המופקדים בחשבון על שם המסלקה בבנק אחר. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2011 ב–159 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010: 144 מיליון ש"ח).

בנק מרכנתיל דיסקונט יצר שיעבוד דומה לטובת מסלקת הבורסה. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2011 ב–8 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010: 9 מיליון ש"ח).

להלן יתרות הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2011	יתרה ממוצעת* לשנת 2011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים			
מזומנים	14	14	14	13
ניירות ערך	153	198	129	140

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

י. בחודש יולי 2007 השיק בנק ישראל מערכת לסליקת תשלומים גדולים ב"זמן אמת" (מערכת RTGS), המאפשרת העברת כספים מהירה וסופית בין הבנקים המקושרים למערכת, בתנאי שיתרת הנזילות בבנקים לא תפחת מההיקף הנדרש לביצוע העברות הכספים.

לאור הסדרי הסליקה החדשים, הבנק עשוי להזקק מעת לעת לקבלת אשראי לפרקי זמן קצרים מבנק ישראל. במטרה להבטיח את התשלום המלא של הסכומים שיגיעו לבנק ישראל בגין אשראי זה במסגרת הצטרפותו למערכת ניהול הבטחונות המופעלים על ידי מסלקת הבורסה בנושא זה, שיעבד הבנק ביום 24 בנובמבר 2010, לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע בדרגה ראשונה, את החזקותיו באיגרות חוב של ממשלת ישראל המופקדות בחשבון על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה (בנוסף לשעבוד הצף, בדרגה ראשונה, שנרשם על נכסים אלו ביום 26 ביולי 2007).

בסוף חודש יולי 2007 הפקיד הבנק בחשבון האמור איגרות חוב שערכן ליום 31 בדצמבר 2011 הינו כ–3.38 מיליארד ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010: 4.61 מיליארד ש"ח).

גם בנק מרכנתיל דיסקונט ערך שעבוד דומה, לטובת בנק ישראל, והפקיד לחשבון בנק ישראל במסלקת הבורסה איגרות חוב בסכום של כ–454 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010: 480 מיליון ש"ח).

15. שעבודים (המשך)

להלן נתונים המתייחסים להסדרי שיעבוד זה:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2011	יתרה ממוצעת* לשנת 2011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך ששועבדו (שווי שוק)	3,830	3,884	3,808	5,093

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

יא. בנוסף, הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט מפקידים מעת לעת פקדונות בבנק ישראל המהווים (ביחד עם ניירות הערך שהופקדו כאמור) בטוחה לאשראי שמעמיד בנק ישראל לבנק ולבנק מרכנתיל דיסקונט, במסגרת מכרזי אשראי.

הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט לא השתתפו בשנת 2011 במכרזי אשראי כאמור.

להלן נתונים המתייחסים לפקדונות שהופקדו:

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	יתרה גבוהה לשנת 2011	יתרה ממוצעת* לשנת 2011	יתרה ליום 31 בדצמבר 2010
	במיליוני שקלים חדשים			
פקדונות בבנק ישראל	23,401	26,842	19,680	11,441

* הדיווח על בסיס יתרות סגירה חודשיות.

יב. הבנק מתקשר עם בנקים זרים בהסכמים מסוג Credit Support Annex (CSA) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין הבנקים במסחר בנגזרים. בהתאם להסכמים, מדי תקופה מתבצעת מדידה של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שהוגדר מראש, אותו צד מחויב להעביר לצד השני פקדונות על דרך שיעבוד עד למועד המדידה הבא. ליום 31 בדצמבר 2011 העמיד הבנק לטובת בנקים זרים פקדונות בסך כולל של כ–407 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010: 339 מיליון ש"ח).

יג. הבנק מפקיד איגרות חוב אצל ברוקרים זרים (בארה"ב) כבטוחה עבור עסקאות באופציות שמבצעים לקוחותיו באמצעות הברוקרים הזרים. שווי הבטוחה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2011 ב–36 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010: 83 מיליון ש"ח). היתרה הגבוהה של הבטוחה היתה 132 מיליון ש"ח בשנת 2011, והיתרה הממוצעת 112 מיליון ש"ח.

יד. המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	142	42	142	42
סך–הכל	142	42	142	42
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:				
ניירות ערך שהושאלו בעסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן	142	42	142	42
סך–הכל	142	42	142	42

15. שעבודים (המשך)

טו. פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ניירות ערך זמינים למכירה	3,449	4,886	2,140	3,460
ניירות ערך מוחזקים לפדיון	4,335	2,315	2,247	2,037
סך-הכל	7,784	7,201	4,387	5,497

ניירות ערך אלו הועמדו כבטחון למלווים אשר אינם רשאים למכור או לשעבד אותם.

16. זכויות עובדים

א. (1) התחייבות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה לעובדים, המבוססת על משכורת חודשית אחת לכל שנת עבודה, כמקובל, מכוסה במלואה על ידי הפקדות בקופות הפיצויים וכן על ידי פוליסות ביטוח וקרנות פנסיה. הסכומים שנצברו בפוליסות הביטוח וקרנות הפנסיה, אינם כלולים במאזן מאחר ואלה אינן בשליטתם של הבנק והחברות המאוחדות שלו.

(2) כמפורט בביאור 1 ד' 15 לעיל, ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לעובדים מוצגת בדוחות הכספיים בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבות המחושבת על בסיס אקטוארי, לבין סכום ההתחייבות המחושבת כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת מס' 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.

(3) חברי ההנהלה של הבנק זכאים לקבל פיצויים רגילים וחלקם זכאים גם למענק הסתגלות בגובה של בין 3 ל-8 חודשי משכורת בעת פרישתם, וזאת על פי תנאי החוזים האישיים עליהם הם חתומים, ובגינם נערכו הפרשות מתאימות. התחייבות החברות המאוחדות בחו"ל לתשלום פנסיה על בסיס חישוב אקטוארי, מכוסה על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה מוכרת בחו"ל.

הבנק והחברות המאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.

בחברה בנקאית מאוחדת, זכאים מספר עובדים בכירים למענקי הסתגלות בשיעור שבין שש לשתים עשרה משכורות חודשיות, ובגינם נערכו הפרשות מתאימות.

ב. עובדי הבנק והחברות המאוחדות הבנקאיות שלו בישראל זכאים למענקי יובלות בגובה של מספר חודשי משכורת ומספר ימי חופשה נוספים, בתום 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מחושבת העתודה בגין התחייבות זו על בסיס אקטוארי ומוצגת בערך נוכחי. שיעור ההיוון, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, בחישוב האקטוארי הינו 4% ובהתחשב בגורם עלית השכר העתידית, מהוון סכום ההתחייבות לזכויות העובדים, בגין עובדי הבנק, לפי שיעור עלית שכר של 2.5%, בדומה לשנת 2010. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות למענקי יובלות שיתרתן: במאוחד 408 מיליון ש"ח (2010: 399 מיליון ש"ח), ובבנק 310 מיליון ש"ח (2010: 314 מיליון ש"ח).

בחודש נובמבר 2007 נחתם עם נציגות העובדים הסכם בדבר "חופשת יובלות", על פיו, בין היתר, בוטלה הזכות לחופשת יובלות ביחס לעובדים חדשים.

ג. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו בישראל זכאים לחופשה שנתית לפי הסכמי העבודה הקיימים, ובכפוף להוראות חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. החבות בגין חופשה מוכרת במהלך תקופת העבודה בה נצברת הזכאות לחופשה. החבות נקבעת על בסיס שכר אחרון בתקופת הדיווח בתוספת תשלומים נדחים. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות לחופשות שיתרתן: במאוחד 125 מיליון ש"ח (2010: 157 מיליון ש"ח), ובבנק 89 מיליון ש"ח (2010: 125 מיליון ש"ח).

ד. עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים להטבות מסויימות לאחר צאתם לגימלאות. ההתחייבות האמורה מחושבת על בסיס אקטוארי, לפי שיעור היוון של 4% ומוכרת במהלך תקופת ההעסקה של העובד. בנוסף, כ-30 עובדים שפרשו בפרישה מוקדמת, המירו את מענק הפרישה בקצבה לתקופה מוגדרת. התחייבות זו מוצגת כשהיא מהוונת לפי שיעור היוון של 4%.

סכום ההפרשה לתאריך המאזן: במאוחד 611 מיליון ש"ח (2010: 550 מיליון ש"ח), ובבנק 511 מיליון ש"ח (2010: 473 מיליון ש"ח).

16. זכויות עובדים (המשך)

ה. סכומי העתודה והיעודה לזכויות עובדים בגין פיצויי פיטורין, פרישה ותשלומי קצבה הם כלהלן:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
סכום היעודה	2,587	2,575	2,295	2,292
סכום העתודה	2,880	(1)2,783	2,472	(1)2,443
עודף העתודה על היעודה	(293)	(208)	(177)	(151)
עודף (חוסר) העתודה על היעודה נכלל בסעיף:				
נכסים אחרים (ביאור 8)	–	(1)3	–	(1)–
התחייבויות אחרות (ביאור 12)	(293)	(1)(211)	(177)	(1)(151)
סך-הכל, נטו	(293)	(208)	(177)	(151)

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

ו. חלק מהחברות המאוחדות אימצו תוכניות לתגמול עובדים, על פיהן זכאים המנהלים הכללים ו/או עובדים בחברות האמורות למענק שסכומו נקבע בהתאם לתוצאות העסקיות של אותן חברות. בדוחות הכספיים נכללו ההפרשות הנדרשות בשל המענקים האמורים.

ז. **תוכנית פרישה 2011.** בחודש יוני 2011, אישר הדירקטוריון עקרונות לתוכנית פרישה, המיועדת לכ-400-500 עובדים, בתקציב של 400 מיליון ש"ח (שבנסיבות מסויימות, ניתן היה להגדילו ב-100 מיליון ש"ח נוספים). תוכנית פרישה מפורטת הובאה לאישור הדירקטוריון ביום 24 באוגוסט 2011. התוכנית הותנעה בסוף חודש אוקטובר 2011, והסתיימה בחודש מרס 2012.

תקציב התוכנית עמד על סך של כ-850 מיליון ש"ח, ברוטו, כולל פיצויים על פי דין. בפועל פרשו כ-340 עובדים במסגרת התוכנית, בעלות כוללת (כולל פיצויים על פי דין) של כ-600 מיליון ש"ח.

ח. לאי די בי ניו יורק התחייבות לתשלומי פנסיה לעובדיה, בגינה הקימה קרן פנסיה בה מופקדים כספי העובדים והמעסיק. ההפקדות השנתיות בקרן מתבססות על תחשיבים שמכין יועץ אקטוארי בלתי תלוי.

להלן פרטים עיקריים אודות ההתחייבות האמורה (במיליוני דולר של ארה"ב):

	31 בדצמבר	
	2011	2010
סכום העתודה	49	32
סכום היעודה	21	18
עודף העתודה על היעודה	28	14
עודף העתודה על היעודה נכלל בסעיף :		
התחייבות אחרות (ביאור 12)	28	14
	%	%
שיעור היוון שנתי	5.22	5.22
שיעור תשואה שנתי צפוי בגין נכסי הקרן	8.25	8.25
שיעור הגידול השנתי בשכר העובדים	4.25	4.25

16. זכויות עובדים (המשך)

ט. **תוכנית מענקים לחברי הנהלת הבנק (2006–2010).** ביום 26 במרס 2006 החליט דירקטוריון הבנק לאשר תוכנית מענקים לחברי ההנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי של הבנק. על פי התוכנית, הבנק העניק לכל חבר הנהלה מענק שנתי עבור כל שנה שבה יכהן כחבר הנהלה, החל משנת 2006 ועד שנת 2010.

המענק השנתי נגזר בחלקו משיעור התשואה השנתית על ההון ובחלקו מקביעתו של המנהל הכללי (במסגרת תקציב נוסף שהיקפו נגזר אף הוא משיעור התשואה השנתית על ההון), באופן דיפרנציאלי, לפי שיקול דעתו, בהתאם למידת ההשגה של היעדים הספציפיים שנקבעו על ידו לכל חבר הנהלה. החלוקה האמורה היתה טעונה קבלת אישורו של דירקטוריון הבנק.

שיעור התשואה השנתי המינימלי הנדרש, על מנת שבשנה מסויימת יחולק לחברי ההנהלה מענק, היה 8.5%.

דירקטוריון הבנק היה רשאי לנטרל רווחים או הפסדים חריגים, שאינם נובעים מפעילות שוטפת, לצורך חישוב שיעור התשואה השנתית על ההון. דירקטוריון הבנק היה רשאי לשנות או לבטל את תוכנית המענקים, כולה או חלקה, ובלבד שהשינוי או הביטול ייכנסו לתוקף בשנה הקלנדרית העוקבת לשנה שבה התקבלה החלטת השינוי או הביטול.

תכנית המענקים לחברי ההנהלה של הבנק, לרבות המבקר הפנימי, אושררה בידי ועדת הביקורת והדירקטוריון בדיונים שהתקיימו בימים 15 ו–16 ביולי 2006. מאז החליט הדירקטוריון, מעת לעת, להחיל את התוכנית האמורה על חברי הנהלה חדשים שהתמנו.

י. **תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק**

1. כללי

ביום 31 באוגוסט 2011 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שאושרה קודם לכן בוועדת הביקורת של הדירקטוריון ולאחר קבלת המלצת ועדת שכר ותגמולים של הדירקטוריון, לאשר תוכנית תגמול לחברי הנהלת הבנק ולמבקר הפנימי של הבנק, אשר כוללת מענק שנתי ומענק לזמן ארוך. תוכנית התגמול הינה לשלוש שנים, בגין השנים 2011–2013.

בתכנית התגמול נקבע, כי עקרונותיה ייושמו, בשינויים המחויבים, גם במסגרת תוכניות תגמול לבכירים בחברות בת של הבנק, בכפוף לקבלת האישורים המתאימים באורגנים המוסמכים של אותן חברות. ואכן, חברות הבת העיקריות בישראל קבעו תגמול על פי אותם עקרונות, בשינויים המחוייבים.

2. מענק שנתי לחברי ההנהלה (למעט מנהל הסיכונים הראשי, המבקר הפנימי והחשבונאי הראשי)

(א) כללי

המענק השנתי יהיה מורכב ממענק לפי נוסחה, אשר יחושב בהתאם לעמידה במדדים כמותיים (להלן: "בונוס חישובי"), וממענק נוסף אשר יחולק על פי שיקול דעתו של מנכ"ל הבנק (להלן: "הבונוס בשיקול דעת").

המדדים שעל בסיסם ייקבע המענק השנתי יתבססו על היעדים בתוכניות העבודה של הבנק לשנים 2011–2013. המענק השנתי האמור יאושר בכל שנה, בכפוף לכל דין, על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון.

פריסת המענק השנתי לתשלומים. תשלום המענק השנתי בגין שנה קלנדרית מסוימת יבוצע ב–3 מנות: סכום בשיעור של 60% מהמענק השנתי ישולם לא יאוחר מ–30 ימים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק. שני תשלומי מענק נדחים, בשיעור של 20% כל אחד, ישולמו לאחר פרסום הדוחות של כל אחת משתי השנים העוקבות לשנת המענק (כשהם צמודים למדד).

אם בשנת מענק מסוימת לא יתקיימו כל תנאי הסף, אזי כל מנות מענק נדחות שהיו צריכות להשתלם במועד תשלום המענק השנתי בגין שנת המענק, יבוטלו ולא ישולמו.

16. זכויות עובדים (המשך)

(ב) הבונוס החישובי

תקרת הבונוס החישובי. הבונוס החישובי השנתי יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על שמונה משכורות חודשיות לכל חבר הנהלה.

תנאי סף לזכאות לבונוס חישובי. הזכאות בגין שנה קלנדרית מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה קלנדרית יתקיימו כל תנאי הסף המצטברים הבאים:

(1) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה בבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של הבנק לאותה שנה, לא יפחתו מיחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, בהתאמה, כפי שנקבעו בתוכנית העבודה של אותה שנה קלנדרית;

(2) ההפרש בין יעד התשואה לנכסי סיכון שייקבע בתכנית העבודה של שנת המענק (באחוזים) לבין התשואה לנכסי סיכון בפועל (כהגדרתה בתוכנית) (להלן: "הפרש התשואה לנכסי סיכון") יהיה בשיעור קטן מ–3%;

(3) הבנק ירשום בדוחותיו הכספיים השנתיים המאוחדים לשנת המענק רווח נקי בגובה של 75% לפחות מהרווח הנקי שייקבע בתוכנית העבודה לאותה שנה.

חישוב הבונוס החישובי. הבונוס החישובי יחושב על בסיס שלושה מדדים המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים") ועל מדד נוסף שמנכ"ל הבנק יקבע ביחס לכל חבר הנהלה (להלן: "המדד הנוסף").

המדדים הכמותיים. לכל מדד כמותי ייקבע יעד מטרה, על פי היעד שאושר למדד זה על ידי הדירקטוריון, במסגרת תוכנית העבודה לאותה שנה, אשר לפיו יחושבו יעד סף ויעד מקסימום לאותו מדד.

עמידה ביעד הסף, ביעד המטרה או ביעד המקסימום בשנה מסוימת, תזכה ב–50%, ב–80% או ב–112.5% מתקרת הבונוס החישובי המתייחס לאותו מדד, בהתאמה.

כל תוצאה שבין יעד הסף לבין יעד המטרה וכל תוצאה שבין יעד המטרה לבין יעד המקסימום תזכה באחוז מחלק תקרת הבונוס החישובי המתייחס לאותו מדד אשר יחושב באופן ליניארי (בין 50% ל–80% ובין 80% ל–112.5%, בהתאמה).

על אף האמור לעיל ובכל מקרה, הבונוס החישובי הכולל לכל אחד מחברי ההנהלה לא יעלה על 100% מתקרת הבונוס החישובי.

בסמוך לתחילת כל שנה ייקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי המטרה לאותה שנה בתוכנית העבודה. אופן מדידתם יהיה זהה לאופן בו הם נמדדים במסגרת תוכנית העבודה.

אם במהלך שנת המענק יחליט דירקטוריון הבנק לשנות יעדים בתוכנית העבודה של הבנק לאותה שנה ואשר נוגעים למדדים המהווים בסיס לבונוס החישובי, דירקטוריון הבנק יקבע האם עקב כך יש להתאים גם את היעדים שישמשו לצורך חישוב הבונוס החישובי לחברי ההנהלה בגין אותה שנה.

להלן המדדים הכמותיים:

(1) תשואה לנכסי סיכון.

(2) יחס יעילות. מדד זה יחושב בהתאם לאופן שבו יחס היעילות נמדד ומדווח בדוחות הכספיים המאוחדים.

(3) הכנסות תפעוליות ואחרות. מדד זה מחושב כסך ההכנסות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסויימת על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לאותה שנה.

16. זכויות עובדים (המשך)

המדד הנוסף. בתחילת כל שנת מענק ימליץ מנכ"ל הבנק, ביחס לכל חבר הנהלה בנפרד, על קביעת המדד הנוסף. המדד הנוסף יתמקד ביעדים העומדים בפני החטיבה/מערך, בראשם עומד חבר ההנהלה, בשנה האמורה. המנכ"ל עשוי להמליץ, בהתאם לשיקול דעתו, על קביעת מדד נוסף שונה או זהה לגבי חברי ההנהלה השונים (או חלקם). המדד הנוסף והיעדים שעל בסיסם נקבע המדד, כפי שנקבעו על ידי מנכ"ל הבנק, יובאו בתחילת השנה הקלנדרית לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון. ככל שייקבע מדד שעמידה בו ניתנת לחישוב כמותי – יעד המטרה, יעד הסף ויעד המקסימום המתייחסים לכל מדד נוסף שייקבע, ייקבעו גם הם בתחילת שנת המענק, ועמידה בהם תחושב בהתאם למפורט לעיל לגבי היעדים הכמותיים. ככל שייקבע מדד איכותי (שעמידה בו אינה ניתנת לחישוב כמותי) – תיקבע העמידה ביעד על ידי המנכ"ל, לפי שיקול דעתו, כאשר אם המנכ"ל יסבור שחבר הנהלה מסוים זכאי לחלק הבונוס החישובי בגין מדד זה יקבע המנכ"ל חלק בין 50%–112.5% משיעור תקרת הבונוס החישובי המתייחס למדד זה. על אף האמור לעיל ובכל מקרה, הבונוס החישובי הכולל לכל אחד מחברי ההנהלה בשנת מענק לא יעלה על 100% מתקרת הבונוס החישובי.

בגין שנת 2011 לא יחושב המדד הנוסף.

(ג) הבונוס בשיקול דעת

התקציב הכולל לבונוס בשיקול דעת. התקציב הנוסף בגין כל שנת מענק יהיה שווה למחצית הבונוס החישובי אשר כל חברי ההנהלה היו זכאים לו בפועל בגין אותה שנת מענק (לפני פריסת הבונוס לתשלומים). התקציב לבונוס בשיקול דעת לא יעלה על סכום של 4 משכורות חודשיות בגין כל אחד מחברי ההנהלה. בשנת מענק שבגינה חברי ההנהלה לא יהיו זכאים לבונוס חישובי כלשהו, לא יהיה תקציב לבונוס בשיקול דעת.

חלוקת התקציב לבונוס בשיקול דעת. התקציב יחולק בהתאם לשיקול דעת מנכ"ל הבנק ובכפוף לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון ולתנאים הבאים:

(1) הסכום מתוך התקציב הנוסף שיוענק לכל חבר הנהלה לא יעלה על 8 משכורות חודשיות של אותו חבר הנהלה.

(2) סך המענק השנתי שיחולק בשנת מענק אחת לכל חבר הנהלה לא יעלה על 14 משכורות חודשיות של אותו חבר הנהלה.

בבואו לחלק את התקציב הנוסף בין חברי ההנהלה השונים יתחשב המנכ"ל, בין היתר, בשיקולים הבאים: עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום ניהול הסיכונים; עמידה ביעדים כלליים של הבנק בתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלי הבנק וכן ישקלו הליכים משפטיים (ובכלל זה הליכים מנהליים) ודוחות של רשויות רגולטוריות.

3. מענק שנתי למבקר הפנימי למנהל הסיכונים הראשי ולחשבונאי הראשי

המענק השנתי למבקר הפנימי למנהל הסיכונים הראשי (CRO) ולחשבונאי הראשי ייקבע על פי מנגנון שונה, אשר נקבע, בין היתר, בהתאם להוראות חוזר המפקח, על מנת לתת ביטוי לחשיבות ורגישות התפקידים שהם ממלאים.

המענק השנתי למבקר הפנימי ייקבע בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), על ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק ועל פי שיקול דעתם.

16. זכויות עובדים (המשך)

4 המענק השנתי למנהל הסיכונים הראשי (CRO) בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), יומלץ על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון בהתייעצות עם מנכ"ל הבנק, ויהיה טעון אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק. המענק השנתי לחשבונאי הראשי של הבנק בגין כל שנת מענק (לאחר תום השנה), יומלץ על ידי מנכ"ל הבנק ויהיה טעון אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק.

בקביעת המענק השנתי כאמור יובאו בחשבון, בין היתר, יעדי תוכניות העבודה של מי מהפונקציות האמורות וכן ביצועי הבנק בשנת המענק וגובה המענק השנתי המירבי (במונחי משכורות חודשיות) לו זכאי מי מחברי ההנהלה האחרים בגין אותה שנת מענק.

המענק השנתי כאמור לא יעלה על 12 משכורות חודשיות של כל אחד מהם.

הזכאות למענק בגין שנה מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה יתקיימו כל תנאי הסף.

תשלום המענק השנתי למבקר הפנימי, למנהל הסיכונים הראשי ולחשבונאי הראשי בגין שנה מסויימת יפרס לתשלומים במתכונת שנקבעה לגבי כלל חברי ההנהלה.

. **מענק לזמן ארוך**

חברי ההנהלה, לרבות מנהל הסיכונים והחשבונאי הראשי וכן המבקר הפנימי יהיו זכאים לקבלת מענק זמן ארוך אשר יחושב כתלות בהשגת יעדי רווח נקי מצטבר של הבנק לאורך תקופת תכנית התגמול (בשנים 2011 עד 2013). בתחילת כל שנה מהשנים 2011, 2012 ו–2013, ייקבע יעד הרווח הנקי במסגרת התקציב השנתי של הבנק, אשר יאושר על ידי הדירקטוריון (להלן: "יעד הרווח הנקי").

בסמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2013, תיבדק עמידת הבנק ביעד הרווח הנקי לשנים 2011 עד 2013. עמידה ביעד המטרה, ביעד הסף או ביעד המקסימום, תזכה כל חבר הנהלה בסכום של 1,200, 900 או 1,440 אלפי ש"ח, בהתאמה. כל תוצאה שבין יעד הסף ליעד המקסימום תזכה בסכום אשר יחושב באופן ליניארי בהתאם לשני היעדים שביניהם נמצאת התוצאה.

5. הוראות נוספות

במסגרת התוכנית נקבעו כללים שיחולו בסיום כהונה בענין תשלומים של מנות נדחות של מענקים משנים קודמות שטרם שולמו, של תשלום מענק שנתי בגין שנה בה הסתיימו יחסי עובד–מעביד עם חבר ההנהלה ושל תשלום מענק לזמן ארוך. כן נקבעו במסגרת התוכנית כללים בענין תשלום לחברי הנהלה שהתמנו במהלך שנה.

סכום המענק השנתי בגין שנת 2011. חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבונאי הראשי, זכאים לבונוס שנתי בגין שנת 2011 בסכום כולל של כ–4.1 מיליון ש"ח. בהתאם לתנאי התוכנית, מתוך הסכום האמור סך של כ–2.5 מיליון ש"ח ישולם לא יאוחר מיום 27 באפריל 2012, והיתרה תתחלק לשני תשלומים נדחים, שתשלומם יהיה כפוף לקיום תנאי הסף בגין השנים 2012 ו–2013, בהתאמה.

לפרטים בדבר תוכנית אופציות לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ה' (2) ו–(3). לפרטים בדבר אופציות פנטום לנושאי משרה בבנק, ראו ביאור 13 ה' (1) ו–(4).

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

המאוחד

	31 בדצמבר 2011						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	24,605	468	3,854	552	850	–	30,329
ניירות ערך	17,580	5,690	17,861	726	378	663	42,898
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	145	–	–	–	–	–	145
אשראי לציבור, נטו	64,043	18,407	26,069	5,548	2,316	–	116,383
אשראי לממשלות	26	1,590	18	–	6	–	1,640
השקעות בחברות כלולות	5	–	–	–	–	1,606	1,611
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	3,080	3,080
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	–	–	–	–	–	152	152
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,672	7	113	73	1,083	166	3,114
נכסים אחרים	1,498	49	1,032	40	134	378	3,131
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	–	–	–	–	–	8	8
סך-כל הנכסים	109,574	26,211	48,947	6,939	4,767	6,053	202,491
התחייבויות							
פקדונות הציבור	84,116	10,913	45,378	8,841	4,120	–	153,368
פקדונות מבנקים	2,523	286	1,282	39	119	–	4,249
פקדונות הממשלה	244	100	581	–	–	–	925
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	–	6,700	–	–	–	6,700
כתבי התחייבות נדחים	2,907	9,332	–	–	–	–	12,239
התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים	1,778	809	345	107	1,227	166	4,432
התחייבויות אחרות	8,265	99	591	51	64	393	9,463
סך-כל ההתחייבויות	99,833	21,539	54,877	9,038	5,530	559	191,376
הפרש	9,741	4,672	(5,930)	(2,099)	(763)	5,494	11,115
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(6,850)	(1,700)	5,754	2,300	496	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(401)	–	292	95	14	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	349	–	(268)	(75)	(8)	2	–
סך-הכל כללי	2,839	2,972	(152)	221	(261)	5,496	11,115
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(412)	–	522	52	(162)	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,194	–	(889)	(357)	49	3	–

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

המאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2010						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	אירו	מטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	12,626	618	3,087	1,088	768	–	18,187
ניירות ערך	12,603	6,292	16,535	686	367	693	37,176
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	45	–	–	–	–	–	45
אשראי לציבור, נטו	65,359	19,160	25,651	5,523	2,973	–	118,666
אשראי לממשלות	2	1,550	1	–	3	–	1,556
השקעות בחברות כלולות	60	57	–	7	–	[4]1,550	[4]1,674
בניינים וציוד[2]	–	–	–	–	–	3,125	3,125
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין[2]	–	–	–	–	–	169	169
נכסים בגין מכשירים נגזרים[2]	1,467	13	279	46	161	73	2,039
נכסים אחרים[2]	[4]722	53	988	44	620	499	[4]2,926
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה[2]	–	–	–	–	–	13	13
סך-כל הנכסים	92,884	27,743	46,541	7,394	4,892	6,122	185,576
התחייבויות							
פקדונות הציבור	71,592	11,609	42,268	8,743	3,799	–	138,011
פקדונות מבנקים	1,463	485	1,262	114	63	–	3,387
פקדונות הממשלה	231	75	155	–	–	–	461
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	–	7,227	–	–	–	7,227
כתבי התחייבות נדחים	2,971	9,323	–	–	–	–	12,294
התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים[2]	1,414	1,017	247	246	219	72	3,215
התחייבויות אחרות[2]	[4]8,153	145	868	42	63	558	[4]9,829
סך-כל ההתחייבויות	85,824	22,654	52,027	9,145	4,144	630	174,424
הפרש	7,060	5,089	(5,486)	(1,751)	748	5,492	[4]11,152
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,257)	(2,679)	[3]2,848	[3]2,021	[3](933)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(294)	–	527	(234)	1	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	53	12	52	(116)	(4)	3	–
סך-הכל כללי	5,562	2,422	(2,059)	(80)	(188)	5,495	[4]11,152
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(360)	–	700	(340)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(623)	472	572	(417)	(7)	3	–

הערות:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

(3) סווג מחדש.

(4) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק

	31 בדצמבר 2011						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	יורו	מטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	28,793	9,644	3,047	316	259	–	42,059
ניירות ערך	14,630	3,250	370	662	35	13	18,960
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	145	–	–	–	–	–	145
אשראי לציבור, נטו	40,320	4,777	10,808	5,160	1,989	–	63,054
אשראי לממשלה	25	1,591	–	–	–	–	1,616
השקעות בחברות מוחזקות	852	513	288	–	–	8,699	10,352
בניינים וציוד	–	–	–	–	–	2,249	2,249
נכסים בגין מכשירים נגזרים	1,676	4	1,075	58	71	158	3,042
נכסים אחרים	1,156	15	29	7	126	222	1,555
נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה	–	–	–	–	–	3	3
סך-כל הנכסים	87,597	19,794	15,617	6,203	2,480	11,344	143,035
התחייבויות							
פקדונות הציבור	71,905	11,955	20,406	7,985	2,914	–	115,165
פקדונות מבנקים	1,493	176	2,084	186	200	–	4,139
פקדונות הממשלה	98	99	–	–	–	–	197
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	214	3,589	–	–	–	–	3,803
התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים	1,779	676	1,162	308	91	158	4,174
התחייבויות אחרות	4,302	23	175	23	10	279	4,812
סך-כל ההתחייבויות	79,791	16,518	23,827	8,502	3,215	437	132,290
הפרש	7,806	3,276	(8,210)	(2,299)	(735)	10,907	10,745
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(6,367)	(1,553)	5,411	2,206	303	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(475)	–	357	104	14	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	333	–	(254)	(71)	(8)	–	–
סך-הכל כללי	1,297	1,723	(2,696)	(60)	(426)	10,907	10,745
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	(568)	–	660	70	(162)	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	1,221	–	(924)	(346)	49	–	–

הערה:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

הבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2010						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ[1]				
	לא צמוד	צמוד למדד המחירים	דולר	יורו	מטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	16,894	9,253	2,495	746	229	–	29,617
ניירות ערך	10,835	3,407	417	630	33	23	15,345
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	45	–	–	–	–	–	45
אשראי לציבור, נטו	42,777	6,597	10,999	5,144	2,653	–	68,170
אשראי לממשלה	–	1,551	–	–	–	–	1,551
השקעות בחברות מוחזקות	856	432	267	–	–	[4]8,599	[4]10,154
בניינים וציוד[2]	–	–	–	–	–	2,315	2,315
נכסים בגין מכשירים נגזרים[2]	1,473	7	217	41	157	62	1,957
נכסים אחרים[2]	[4]563	14	–	15	614	399	[4]1,605
סך-כל הנכסים	73,443	21,261	14,395	6,576	3,686	11,398	130,759
התחייבויות							
פקדונות הציבור	61,269	12,440	19,696	7,797	2,907	–	104,109
פקדונות מבנקים	1,136	110	1,904	173	42	–	3,365
פקדונות הממשלה	102	75	–	–	–	–	177
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	278	3,735	–	–	–	–	4,013
התחייבויות אחרות בגין מכשירים נגזרים[2]	1,414	871	219	234	172	62	2,972
התחייבויות אחרות[2]	[4]4,356	95	383	2	13	450	[4]5,299
סך-כל ההתחייבויות	68,555	17,326	22,202	8,206	3,134	512	119,935
הפרש	4,888	3,935	(7,807)	(1,630)	552	10,886	[4]10,824
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(1,292)	(2,318)	[3]2,647	[3]1,886	[3](923)	–	–
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	(355)	–	607	(253)	1	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	99	12	10	(117)	(4)	–	–
סך-הכל כללי	3,340	1,629	(4,543)	(114)	(374)	10,886	10,824
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	(518)	–	862	(344)	–	–	–
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב היוון)	(503)	472	459	(421)	(7)	–	–

הערות:

(1) כולל צמודי מטבע חוץ.

(2) סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

(3) סווג מחדש.

(4) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון[1]

המאוחד – במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2011

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים
מטבע ישראלי לא צמוד:					
נכסים[6]	42,647	11,910	12,703	11,230	6,814
התחייבויות	67,879	10,173	12,893	2,699	1,395
הפרש	(25,232)	1,737	(190)	8,531	5,419
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3,304)	2,094	(3,293)	703	66
אופציות(במונחי נכס בסיס)	(258)	(43)	70	22	20
מטבע ישראלי צמוד למדד:					
נכסים	348	847	3,558	3,385	3,269
התחייבויות	963	1,787	6,024	3,288	1,839
הפרש	(615)	(940)	(2,466)	97	1,430
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(74)	173	(125)	(602)	(773)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–	–
מטבע חוץ–פעילות מקומית:[3]					
נכסים[7]	6,937	4,341	2,336	2,637	1,196
התחייבויות	18,582	8,324	7,019	226	64
הפרש	(11,645)	(3,983)	(4,683)	2,411	1,132
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	5,150	(419)	2,662	(434)	(256)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	258	43	(72)	(22)	(20)
מטבע חוץ – פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:					
נכסים	4,137	3,507	9,772	5,699	3,688
התחייבויות	18,326	1,966	4,251	3,608	1,449
הפרש	(14,189)	1,541	5,521	2,091	2,239
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	23	(8)	–	–	–
פריטים לא כספיים:					
נכסים	9	4	7	1	–
התחייבויות	7	–	–	1	–
הפרש	2	4	7	–	–
אופציות(במונחי נכס בסיס)	–	–	2	–	–
סך–הכל					
נכסים	54,078	20,609	28,376	22,952	14,967
התחייבויות	105,757	22,250	30,187	9,822	4,747
הפרש	(51,679)	(1,641)	(1,811)	13,130	10,220
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,795	1,840	(756)	(333)	(963)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–	–
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2010					
סך–הכל					
נכסים[8]	39,411	23,022	28,948	19,308	14,974
התחייבויות[8]	95,135	21,407	25,937	8,297	5,591
הפרש	(55,724)	1,615	3,011	11,011	9,383
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	771	3,138	221	(1,360)	(1,335)

הערות:

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

(2) כולל נכסים בסך של 1,461 מיליון ש"ח (2010: 1,653 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך כל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית[4] ללא תקופת פרעון[2]	יתרה מאזנית[4] סך–הכל	שיעור תשואה חוזי באחוזים[5]
4,453	4,519	16,497	5,942	683	117,398	1,850	109,574	4.72
902	795	1,968	614	192	99,510	102	99,833	2.45
3,551	3,724	14,529	5,328	491	17,888	1,748	9,741	2.27
(489)	(657)	(218)	128	–	(4,970)	–	(6,850)	–
55	70	9	3	–	(52)	–	(52)	–
3,650	1,940	8,301	5,254	1,144	31,696	14	26,211	3.36
1,472	1,260	5,386	2,330	–	24,349	–	21,539	3.36
2,178	680	2,915	2,924	1,144	7,347	14	4,672	–
(511)	(45)	(881)	(21)	–	(2,859)	–	(1,700)	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
1,122	809	2,409	379	8	22,174	239	20,481	2.98
42	29	41	23	–	34,350	2	36,412	0.96
1,080	780	2,368	356	8	(12,176)	237	(15,931)	2.02
(73)	(201)	(208)	21	–	6,242	–	8,533	–
(55)	(70)	(9)	(3)	–	50	–	50	–
2,946	2,369	4,719	5,418	1,491	43,746	1,919	40,172	2.58
839	819	3,468	–	–	34,726	166	33,033	1.42
2,107	1,550	1,251	5,418	1,491	9,020	1,753	7,139	1.16
–	–	–	–	–	15	–	17	–
–	–	–	–	–	21	6,032	6,053	–
–	–	–	–	–	8	551	559	–
–	–	–	–	–	13	5,481	5,494	–
–	–	–	–	–	2	–	2	–
12,171	9,637	31,926	16,993	3,326	215,035	10,054	202,491	3.93
3,255	2,903	10,863	2,967	192	192,943	821	191,376	2.09
8,916	6,734	21,063	14,026	3,134	22,092	9,233	11,115	1.84
(1,073)	(903)	(1,307)	128	–	(1,572)	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
10,039	10,066	29,986	21,893	5,265	202,912	10,248	185,576	4.15
3,638	3,042	11,279	3,081	181	177,588	781	174,424	1.81
6,401	7,024	18,707	18,812	5,084	25,324	9,467	11,152	2.34
(1,028)	(594)	(1,074)	(58)	–	(1,319)	–	–	–

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(6) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 4,798 מיליון ש"ח (2010: 5,374 מיליון ש"ח) וסך של 1,430 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2010: 1,854 מיליון ש"ח).

(7) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 757 מיליון ש"ח (2010: 1,068 מיליון ש"ח) וסך של 106 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2010: 141 מיליון ש"ח).

(8) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

18. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון[1]

הבנק – במיליוני שקלים חדשים

א. תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים ליום 31 בדצמבר 2011

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים
מטבע ישראלי לא צמוד:					
נכסים[6]	35,706	8,163	8,680	9,723	5,045
התחייבויות	54,749	8,850	8,556	1,988	1,071
הפרש	(19,043)	(687)	124	7,735	3,974
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3,308)	2,139	(3,545)	703	66
אופציות(במונחי נכס בסיס)	(256)	(36)	107	10	7
מטבע ישראלי צמוד למדד:					
נכסים	335	754	2,387	2,517	2,350
התחייבויות	594	1,464	3,982	2,274	1,377
הפרש	(259)	(710)	(1,595)	243	973
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(74)	195	(125)	(579)	(749)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–	–
מטבע חוץ–פעילות מקומית:[3]					
נכסים[7]	6,498	3,939	2,337	2,519	1,110
התחייבויות	17,497	8,601	6,589	206	48
הפרש	(10,999)	(4,662)	(4,252)	2,313	1,062
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	5,152	(489)	2,906	(469)	(291)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	256	36	(107)	(10)	(7)
מטבע חוץ – פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:					
נכסים	708	522	540	446	249
התחייבויות	588	364	97	10	–
הפרש	120	158	443	436	249
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	3	(8)	–	–	–
פריטים לא כספיים:					
נכסים	–	–	–	–	–
התחייבויות	–	–	–	–	–
הפרש	–	–	–	–	–
סך–הכל					
נכסים	43,247	13,378	13,944	15,205	8,754
התחייבויות	73,428	19,279	19,224	4,478	2,496
הפרש	(30,181)	(5,901)	(5,280)	10,727	6,258
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	1,773	1,837	(764)	(345)	(974)
אופציות(במונחי נכס בסיס)	–	–	–	–	–
ב. יתרה מאזנית ליום 31 בדצמבר 2010					
סך–הכל					
נכסים[8]	29,726	14,597	17,770	12,224	11,101
התחייבויות[8]	65,814	17,006	17,640	4,526	2,164
הפרש	(36,088)	(2,409)	130	7,698	8,937
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	776	3,073	175	(1,426)	(1,343)

הערות:

(1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

(2) כולל נכסים בסך של 1,295 מיליון ש"ח (2010: 1,223 מיליון ש"ח) שזמן פרעונם עבר.

(3) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(4) כפי שנכלל בביאור מס' 17 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך כל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית[4] ללא תקופת פרעון[2]	יתרה מאזנית[4] סך–הכל	שיעור תשואה חוזי באחוזים[5]
3,293	3,511	14,555	5,496	803	94,975	1,271	87,597	4.46
835	772	1,897	567	187	79,472	–	79,791	2.10
2,458	2,739	12,658	4,929	616	15,503	1,271	7,806	2.36
(489)	(657)	(220)	128	–	(5,183)	–	(6,367)	–
6	6	11	3	–	(142)	–	(142)	–
3,497	1,386	6,331	3,323	864	23,744	21	19,794	3.37
1,272	1,168	4,729	2,204	–	19,064	–	16,518	3.65
2,225	218	1,602	1,119	864	4,680	21	3,276	(0.28)
(485)	(22)	(339)	–	–	(2,178)	–	(1,553)	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
1,098	915	2,211	281	–	20,908	192	20,870	3.09
58	17	–	–	–	33,016	2	34,462	0.97
1,040	898	2,211	281	–	(12,108)	190	(13,592)	2.12
(108)	(231)	(641)	–	–	5,829	–	7,923	–
(6)	(6)	(11)	(3)	–	142	–	142	–
144	191	11	–	–	2,811	768	3,430	3.56
–	2	12	–	–	1,073	6	1,082	2.09
144	189	(1)	–	–	1,738	762	2,348	1.47
–	–	–	–	–	(5)	–	(3)	–
–	–	–	–	–	–	11,344	11,344	–
–	–	–	–	–	–	437	437	–
–	–	–	–	–	–	10,907	10,907	–
8,032	6,003	23,108	9,100	1,667	142,438	13,596	143,035	4.06
2,165	1,959	6,638	2,771	187	132,625	445	132,290	2.00
5,867	4,044	16,470	6,329	1,480	9,813	13,151	10,745	2.06
(1,082)	(910)	(1,200)	128	–	(1,537)	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
6,421	7,706	21,755	8,806	1,729	131,835	13,903	130,759	3.96
1,863	2,090	7,564	2,963	175	121,805	523	119,935	1.59
4,558	5,616	14,191	5,843	1,554	10,030	13,380	10,824	2.37
(1,033)	(597)	(1,027)	(26)	–	(1,428)	–	–	–

(5) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(6) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 3,314 מיליון ש"ח (2010: 3,680 מיליון ש"ח) וסך של 1,182 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2010: 1,549 מיליון ש"ח).

(7) כולל אשראי בתנאי חח"ד במסגרת בסך של 561 מיליון ש"ח (2010: 856 מיליון ש"ח) וסך של 59 מיליון ש"ח ללא תקופת פרעון (2010: 140 מיליון ש"ח).

(8) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

	המאוחד		הבנק		המאוחד		הבנק	
	יתרה[1]	הפרשה[2]	יתרה[1]	הפרשה[2]	יתרה[1]	הפרשה[2]	יתרה[1]	הפרשה[2]
	31 בדצמבר 2011				31 בדצמבר 2010			
	במיליוני שקלים חדשים							
א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[3]								
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:								
אשראי תעודות	1,827	1	1,031	–	1,468	22	716	22
ערבויות להבטחת אשראי	2,754	29	1,725	19	3,590	19	2,199	16
ערבויות לרוכשי דירות	4,929	23	3,687	15	5,037	69	3,416	53
ערבויות והתחייבויות אחרות	5,614	31	4,989	26	5,560	39	4,996	34
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	14,450	19	4,146	7	13,999	–	4,184	–
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	8,104	21	7,070	17	8,596	–	7,645	–
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן[4]	18,580	41	9,508	37	19,837	–	10,399	–
התחייבות להוצאת ערבויות	3,508	7	2,367	6	4,064	–	2,895	–

הערות:

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

(2) יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה.

(3) לענין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

(4) כולל מחויבות למתן אשראי שניתנה ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 451 "נהלים למתן הלוואות לדיור".

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה לסוף השנה

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
ב.התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה[1] לסוף השנה				
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה:[2]				
מטבע ישראלי לא צמוד	1,807	1,319	1,768	1,282
מטבע ישראלי צמוד למדד	1,255	1,452	15	13
מטבע חוץ	563	705	563	705
סך-הכל	3,625	3,476	2,346	2,000

הערות:

(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי (או הפקדונות), עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).

(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 62 מיליון ש"ח, (2010: 80 מיליון ש"ח), לא נכלל בלוח זה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תזרימים בגין עמלות גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת הגביה – מאוחד

	31 בדצמבר 2011						2010
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך-הכל	סך-הכל
במגזר השקלי הלא צמוד								
תזרימים חוזיים עתידיים	–	–	–	2	5	–	7	7
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים	–	–	–	2	5	–	7	7
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים[1]	–	–	–	1	2	–	3	4
במגזר הצמוד למדד								
תזרימים חוזיים עתידיים	9	17	16	32	10	–	84	98
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים	9	15	12	19	5	–	60	73
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים[2]	9	15	11	17	4	–	56	66
במגזר מטבע חוץ								
תזרימים חוזיים עתידיים	1	2	1	–	–	–	4	7
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים	1	2	1	–	–	–	4	7
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים[3]	1	2	1	–	–	–	4	6

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות

	31 בדצמבר	
	2011	2010
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	1	3
הלוואות עומדות	1	3

הערות:

(1) ההיוון בוצע לפי שיעור 5.29% (2010: 5.41%).

(2) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.72% (2010: 1.84%).

(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 1.13% (2010: 1.00%).

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
1. חוזי שכירות לזמן ארוך – דמי שכירות לתשלום בשנים הבאות:				
שנה ראשונה	123	122	57	59
שנה שניה	92	93	51	50
שנה שלישית	71	69	37	39
שנה רביעית	60	57	31	31
שנה חמישית	47	47	22	24
שנה שישית ואילך	192	196	76	69
סך-הכל	585	584	274	272
2. התקשרויות לרכישת בניינים וציוד	80	73	51	38

3. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט הנמנים עם החברים במסלקת מעו"ף בע"מ, אחראים ביחד עם חברי מסלקת המעו"ף כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה מסלקת מעו"ף קרן סיכונים. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2011 מסתכם בסך של כ-29 מיליון ש"ח שהם 2.59% מסך קרן הסיכונים באותו מועד. שני הבנקים נדרשו להעמיד לטובת מסלקת מעו"ף בטוחות (איגרות חוב ממשלתיות) בסכום שיבטיח את חבותם האפשרית בגין חלקם בקרן הסיכונים כאמור וסכום נוסף הנגזר מהיקף פעילות כל אחד מהבנקים בתחום זה (ר' ביאור 15 ו'). כמו כן התחייב כל אחד מהבנקים כלפי מסלקת מעו"ף לשלם כל חיוב כספי העשוי לנבוע מפעילותו ומפעילות לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה.

4. בהתאם לתקנון הבורסה וחוקי העזר של מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, החברים מחוייבים כלפי המסלקה לכסות כל סכום הנובע מהתחייבויותיהם עבור עצמם או עבור לקוחותיהם וכן עבור חברי בורסה אחרים שאינם חברי מסלקה ולקוחותיהם, בגין עסקאות שבוצעו באמצעות המסלקה. כן אחראי כל חבר לחלקו בקרן הסיכונים, שהוקמה לצורך כך, לפי יחס מחזורי הסליקה של החברים. להבטחת התחייבויותיהם כלפי המסלקה שעבדו הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט את זכויותיהם בחשבונות המתנהלים במסלקה (בהם מופקדים ניירות ערך) ובבנק אחר (בהם מופקדים מזומנים). (ראו ביאור 15 ט').

5. א) הבנק התחייב לשפות את חברת הבת תכלית דיסקונט – ניהול תיקים בע"מ (לשעבר: תכלית בית השקעות בע"מ; להלן: "תכלית") בגין תביעות שיוגשו נגדה בגין אחריותה בכתב ערבות כחלף ביטוח לפי תקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), תש"ס-2000. כתב הערבות הינו מעבר לביטוח האחריות שרכשה תכלית, בסכום שלא יפחת מ-5 מיליון דולר. בעקבות מיזוג מרכנתיל שוקי הון בע"מ לתוך תכלית, הוכתב כתב הערות לכלול גם חבות שתצמח מאחריותה המקצועית של מרכנתיל שוקי הון בע"מ טרם המיזוג. כתב הערבות ניתן לסילוק כל סכום, עד לסך של 18,126 אלפי ש"ח, צמוד למדד חודש נובמבר 1998, שישולם או שעשוי להשתלם על ידי תכלית ו/או עובדיה ומנהליה (להלן: "החייב") בקשר עם חבות הצומחת מאחריותו המקצועית של החייב כלפי לקוח של תכלית, בהתאם לתנאי כתב הערבות. הערבות בתוקף עד ליום 15 במאי 2015 ועד בכלל.

ב) תכלית התחייבה כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ, חברה בה החזיקה תכלית 20%, וכלפי סינרגטיקה בע"מ, שהחזיקה כ-80% מתכלית דולר עולמי בע"מ, להעביר לתכלית דולר עולמי בע"מ, שהינה חברה המנפיקה תעודות סל, כספים בסכום שלא יעלה במצטבר על 1 מיליון דולר, לשם כיסוי הוצאות התפעול השוטף שלה ולקיום התחייבויותיה כלפי מחזיקי תעודות ההתחייבות שהנפיקה. להבטחת התחייבותה זו של תכלית ניתן לה שיפוי על ידי הבנק.

שיפוי דומה מהבנק, בסכום זהה, נתן הבנק גם בקשר עם תכלית תעודות סל בע"מ.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

השיפויים שנתן הבנק כאמור פקעו עם השלמת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל (ראו ס.ק. 20 להלן), שלאחריה הבנק אינו מחזיק עוד (בעקיפין) אמצעי שליטה בחברות תכלית דולר עולמי בע"מ ו–תכלית תעודות סל בע"מ.

כן יצוין, בכל הנוגע להתחייבות תכלית כלפי תכלית דולר עולמי בע"מ וסינרגטיקה בע"מ, כמפורט לעיל בס"ק זה, כי במסגרת העסקה למכירת פעילות תעודות הסל, נחתם על ידי הצדדים כתב המחאה לפיו כל ההתחייבויות והזכויות הנובעות מפעילות תעודות הסל הומחו באופן בלתי חוזר לסינרגטיקה בע"מ, תוך התייחסות ספציפית לכך שסינרגטיקה בע"מ מתחייבת כלפי תכלית בהתחייבות ההשקעה שנתה תכלית בית השקעות לשתי חברות תעודות הסל (כולל תכלית דולר עולמי בע"מ). נכון להיום, כל עוד לא בוטלה ההתחייבות של תכלית מול חברות תעודות הסל, סינרגטיקה בע"מ מחויבת לשפות את תכלית במקרה של מימוש ההתחייבות האמורה לעיל.

ג) בנק מרכנתיל דיסקונט התחייב לשפות את חברת מרכנתיל שוקי הון בע"מ, בגין תביעות שתוגשנה נגדה, בגין אחריות מקצועית, מעבר לסכומים הנקובים בפוליסות הביטוח שהוצאו על שמה. כתב השיפוי תקף עד ליום 31 במרס 2012 והוא מוגבל בסך של 23 מיליון ש"ח.

6. חברות מאוחדות של הבנק עוסקות במתן מכלול שירותי נאמנות ומשמשות, בין היתר, כנאמנות לאיגרות חוב מסויימות שהונפקו לציבור על פי תשקיף והנסחרות בבורסה.

7. א) בנוסח הקודם של תקנון הבנק, אשר תוקן בחודש מרס 2002, נקבע כי, הבנק ישפה את מי שמכהן או כיהן כנציג הבנק או על פי בקשתו כדירקטור בחברה אחרת שלבנק עניין בה, על ההוצאות שהיו לו בקשר להליך משפטי שהוגש נגדו בקשר לפעולה או למחדל במילוי תפקידו כדירקטור באותה חברה אחרת, ועל סכום שחוייב לשלם על–פי פסק דין שניתן באותו הליך משפטי, לרבות על–פי הסדר פשרה שהבנק הסכים לו, אלא אם הרשות השיפוטית באותו הליך מצאה שפעולותיו או מחדליו כאמור נעשו שלא בתום לב. הבנק רשאי להוציא כתב שיפוי לכל דירקטור בחברה אחרת כאמור, לרבות לדירקטור של הבנק המכהן כדירקטור בחברה האחרת, בתנאים ובנוסח שאושרו על–ידי הדירקטוריון. בהתאם לכך הוציא הבנק בשעתו כתבי שיפוי, בלתי מוגבלים בסכום, לדירקטורים המכהנים או שכיהנו לבקשת הבנק בחברות אחרות המוחזקות על ידי הבנק במישרין ובעקיפין.

ב) בתקנון הבנק נקבע כי, כל עובד או פקיד של הבנק שאינו נושא משרה בבנק, ישופה מתוך כספי הבנק בעד כל אחריות שנתחייב בה בתור עובד או פקיד של הבנק בהתגוננו בכל משא ומתן משפטי, בין אזרחי ובין פלילי, שבו ניתן פסק דין לטובתו או שבו זוכה, והבנק רשאי לשפותו על כל חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר בשל פעולה שעשה בתוקף היותו עובד או פקיד של הבנק.

ג) תקנות ההתאגדות של חברות מאוחדות מסויימות מאפשרות שיפוי של נושאי משרה בתנאים מסויימים, בכפוף להוראות הדין. שיפויים כאמור ניתנו במקרים מסויימים באותן חברות.

ד) דיסקונט מנפיקים בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאים של הבנק, נתנה שיפוי לדירקטורים שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש מרס 2004, בסך כולל של 500 מיליון ש"ח, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים ביחד על התמורה ברוטו שהתקבלה מן ההנפקה. דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה שיפוי זהה לדירקטורים שלה, בקשר עם תשקיף בדבר הצעה לציבור ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, שפורסם בחודש נובמבר 2004, בסך כולל של 600 מיליון ש"ח.

ה) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש ספטמבר 2006 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש ספטמבר 2006, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ–1.5 מיליארד ש"ח. בחודש ספטמבר 2007 אישרה דיסקונט מנפיקים בע"מ מתן שיפוי זהה למנכ"ל החברה, שמונתה לאחר פרסום תשקיף המדף, בקשר עם דוחות הצעת מדף שיפורסמו, לאחר מועד ההחלטה, על פי תשקיף המדף האמור.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ו) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש פברואר 2008 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, בקשר עם תשקיף מדף להנפקה ורישום למסחר של כתבי התחייבות נדחים, מחודש פברואר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ–2 מיליארד ש"ח.

ז) דיסקונט מנפיקים בע"מ נתנה בחודש פברואר 2009 שיפוי לדירקטורים ולמנכ"ל שלה, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם ובגין הוצאות התדיינות סגורות, בקשר עם הנפקת שטרי הון נדחים בהתאם לתיקון לתשקיף המדף מיום 24 בדצמבר 2008, וזאת בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר ינתן לכל הדירקטורים והמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מן ההנפקה ובכל מקרה לא יותר מ–3 מיליארד ש"ח.

ח) דירקטוריון הבנק אישר מתן כתב שיפוי, על ידי דיסקונט מנפיקים בע"מ, לדירקטוריון ולמנכ"ל של דיסקונט מנפיקים בע"מ, בקשר עם תשקיף מדף מיום 18 ביוני 2010 ודוחות הצעת מדף שיתפרסמו על פיו. בכל מקרה לא יעלה הסכום המירבי של השיפוי אשר יינתן לכל הדירקטורים ולמנכ"ל ביחד על התמורה ברוטו שתתקבל מההנפקות ובכל מקרה לא יותר מ–2 מיליארד ש"ח.

ט) בד בבד עם אישור ההתקשרות בהסכם למכירת הפעילות בתחום ניהול קופות הגמל, החליט הבנק לתת התחייבות לשיפוי דיסקונט גמל בע"מ ונושאי משרה בה, בתנאים ובנסיבות בהם רשאי הבנק לשפותם בהתאם להוראות חוק החברות, וזאת בהתייחס לפעילותם כנושאי משרה בחברה בכל הקשור באישור הסכם המכר וביצוע המכירה על פיו, לרבות כל חבות כספית, הוצאות, התייעצות עם עורכי דין ומומחים אחרים, ככל שיידרש, והוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שהסכום המצטבר שיידרש הבנק לשלם לא יעלה על התמורה שתתקבל על פי הסכם המכר ומימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש של הבנק על פי הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 311, והכל בתנאים המפורטים בנוסח כתב השיפוי.

י) בהסכם למכירת פעילות קופות הגמל נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם, ינתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש עד תום 7 השנים שלאחר מועד הסגירה (יוני 2007) נגד כלל ביטוח, כלל גמל או נושאי משרה בהן, אך לא נגד קופות הגמל הנמכרות, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, דיסקונט גמל בע"מ או נושאי משרה בה שקדמו למועד הסגירה. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית. (לפרטים בדבר הודעה של כלל פנסיה וגמל בע"מ, בדבר הגשת תביעה נגדה ובקשה לאישורה כייצוגית, ראו סעיף 12.6 להלן).

יא) בהסכם למכירת מניות אילנות דיסקונט נקבעו הסדרי שיפוי ולפיהם הבנק ייתן שיפוי בגין תביעה או דרישה שתוגש ב–7 השנים שלאחר מועד הסגירה (18 ביוני 2006) נגד אילנות דיסקונט, הרוכשת או נושאי משרה בהן, בגין תביעה שעילתה במעשים או במחדלים של הבנק, אילנות דיסקונט או נושאי המשרה בה שקדמו למועד הסגירה ואין בגינם הפרשה בדוחות אילנות דיסקונט לשנת 2005. השיפוי בגין עניינים הקשורים לתביעות עובדים ונושאי משרה ובגין עניינים הקשורים למסים, היטלים או תשלומי חובה יהיה מלא. השיפוי בגין נושאים אחרים יהיה בגובה 50% ויוגבל לסכום חיוב מצטבר העולה על 1 מיליון דולר. בכל מקרה הסכום המצטבר של השיפוי לא יעלה על התמורה הכוללת בעסקה, בתוספת הצמדה וריבית.

יב) **ביטוח אחריות נושאי משרה.** ביום 21 במרס 2012, אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את התקשרות הבנק לרכישת פוליסה לביטוח דירקטורים ונושאי משרה אחרים, וכן למבקר הפנימי, אשר מכהנים כיום ואשר כיהנו בעבר בבנק, ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות ושהינם גם בעלי שליטה בבנק. כמו כן מכסה הפוליסה נושאי משרה שמונו על ידי הבנק לכהן בחברה בה הבנק מחזיק פחות מ–50% בהון או בזכויות ההצבעה. הפוליסה הינה לתקופה המתחילה ביום 1 באפריל 2012 ומסתיימת ביום 31 במרס 2013 וגבולות האחריות לפיה יהיו 150 מיליון דולר ארה"ב למקרה ולתקופה. דמי הביטוח עבור הפוליסה לא יעלו על 765 אלף דולר. חלקו של הבנק (ללא חברות הבת) בפרמיה האמורה, לא יעלה על סך של כ–450 אלף דולר. הכיסוי בגין תביעות בנוגע להפרת חוקי הלבנת הון הינו בגובה של 5 מיליון דולר בלבד, והוא מכסה אחריות פיקוחית בלבד. במקרה של תביעות נגד מי מנושאי המשרה לא תחול כל השתתפות עצמית של נושאי המשרה עצמם. הבנק ישא בהשתתפות של 75 אלף דולר לאירוע.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 16 ביוני 2011 אישרה אסיפה מיוחדת את התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק ובחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שנה אחת שהתחילה ביום 1 באפריל 2011 והסתיימה ביום 31 במרס 2012. פרטי הפוליסה הם כמתואר לעיל.

ביום 30 ביוני 2010 אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק את התקשרות הבנק בפוליסה לביטוח אחריות נושאי משרה בבנק וחברות שהבנק מחזיק בהן, במישרין או בעקיפין, 50% או יותר בהון או בזכויות ההצבעה, לתקופה של שנה אחת, שהתחילה ביום 1 באפריל 2010 והסתיימה ביום 31 במרס 2011. פרטי הפוליסה הם כמתואר לעיל (פרט לשינוי לפיו דמי הביטוח עבור הפוליסה עמדו על 812 אלף דולר וחלקו של הבנק ללא חברות הבת לא עלה על 500 אלף דולר).

יג) **פטור מראש והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק.** ביום 26 ביוני 2007, החליטה אסיפה כללית מיוחדת של הבנק לאשר מתן פטור מראש מאחריות לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים בבנק וכן למי שהיו דירקטורים ונושאי משרה בבנק (על פי רשימה שמית), מאחריותם בשל נזק שנגרם לבנק עקב הפרת חובת זהירות כלפיו, למעט עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה, והכל בכפוף לסייגים שפורטו בהחלטה, הנובעים מהוראות תקנון הבנק בדבר פטור אחריות.

האסיפה הכללית המיוחדת האמורה החליטה לאשר גם מתן התחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ודירקטורים ונושאי משרה שכיהנו בבנק (על פי רשימה שמית), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, ובלבד שסכום השיפויים שיינתנו לנושאי המשרה בבנק ולנושאי המשרה בחברות בנות לא יעלה, במצטבר, על 10% מההון העצמי של הבנק, לפי המשתקף בדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל, וכי מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין. השיפוי יינתן בשל כל פעולה שעשו בקשר לנושאים המפורטים בכתב השיפוי בתוקף היותם דירקטורים ונושאי משרה בבנק, והוא מותלה גם בקיומם של תנאים נוספים כמקובל בכתבי שיפוי.

השיפוי האמור יינתן רק אם החבות הכספית ו/או ההוצאות לא יכוסו על ידי צד ג', לרבות חברת ביטוח.

במקביל לקבלת ההחלטות האמורות החליטה האסיפה הכללית המיוחדת לאשר תיקון הוראות מסויימות בתקנון הבנק, בקשר עם מתן פטור ושיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים.

כמו כן, האסיפה הכוללת המיוחדת האמורה החליטה לאשר מתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ולנושאי המשרה האחרים המכהנים בבנק במועד החלטה זו (כמפורט ברשימה אשר צורפה להודעה על זימון האסיפה), בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות, והכל בקשר עם מהלך לגיוס הון ראשוני שהבנק ביצע בחודשים דצמבר 2006 ומאי 2007. ההתחייבות לשיפוי מוגבלת לסכום של סך הגיוס (1 מיליארד ש"ח), ובלבד שבכל מקרה:

1) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין;

2) מימוש השיפוי לא יפגע ביחס הלימות הון ראשוני מקורי (ללא הון ראשוני מורכב), בשיעור של 6.5% לפחות, בכל עת.

ביום 12 ביולי 2009 אישר דירקטוריון הבנק (לאחר אישור של ועדת הביקורת מיום 28 ביוני 2009) מתן שיפוי ופטור לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שהתמנו לאחר יוני 2007 (המועד בו אישרה האסיפה הכללית של הבנק שיפוי ופטור לנושאי משרה המכהנים ולאלו שכיהנו בעבר) ולדירקטורים ולנושאי משרה אחרים בעתיד, למעט בעלי שליטה שלגביהם תידרש החלטה ספציפית. במסגרת זו אושרו תיקונים מסויימים לנוסח כתב השיפוי אשר יחול גם על דירקטורים ונושאי משרה שאושר להם כתב שיפוי בחודש יוני 2007.

ביום 27 באוגוסט 2009 אישרה האסיפה הכללית את ההחלטה האמורה.

יד) ביום 21 במרס 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק שינוי הסעיפים שעניינם פטור, שיפוי וביטוח בתקנון הבנק וזאת בעקבות חקיקת חוק ייעול אמצעי אכיפה ברשות ניירות ערך.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

טו) **פטור והתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 29 בנובמבר 2009 אישרה האסיפה הכללית של בנק מרכנתיל דיסקונט מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה אחרים, בבנק מרכנתיל דיסקונט ומתן התחייבות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברות בת מסויימות שלו, שכיהנו בבנק מרכנתיל דיסקונט ובאותן חברות החל משנת 2002 ואילך. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009.

טז) **פטור והתחייבות לשיפוי בכאל ובדיינרס.** בחודש אוגוסט 2011 אישרו האסיפות הכלליות של כאל ושל דיינרס, בהתאמה, מתן התחייבות לשיפוי ופטור לדירקטורים ונושאי משרה, שכיהנו בכאל ובדיינרס, בהתאמה, החל משנת 2011. ההתחייבות לשיפוי והפטור האמורים הוענקו בהתאם לעקרונות ומגבלות קבוצתיים, שאישר דירקטוריון הבנק בחודש יולי 2009.

8. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי התחייבות ושיפוי מוגבלים בסכום ושאינם כאלה, מוגבלים בתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלקה בגין אבדן שיקים, ניתן שיפוי לכונסי נכסים ומפרקים, ניתן שיפוי בגין תביעות רשלנות לנותני שירותים שונים, לרבות מעריכי שווי, מנהלי פרויקטים וכו', ניתנים שיפויים ללקוחות שפנקסי שקים שלהם אבדו, כתבי שיפוי לחברות כרטיסי האשראי במסגרת ההתחשבנות עימן, או שיפוי הניתן כחלק מהתחייבות הסכמית. בכלל זה, שיפוי דומה שנתן הבנק למעריך שווי, בגין כל נזק שייגרם לו, כתוצאה מהגשת חוות דעת, פרט למקרה בו ייקבע כי פעל ברשלנות חמורה או בזדון, ושיפוי דומה שנתן הבנק למומחה שהגיש לבנק חוות דעת כלכלית.

9. א) בחודש נובמבר 2008 חתם הבנק על ערבות בלתי מוגבלת בסכום לטובת ארגון ויזה אירופה, למילוי כל התחייבויותיה של כאל, החלות מכוח מעמדה של כאל כחברה בארגון ויזה אירופה, וזאת בהתייחס לעסקאות ויזה הקשורות בפעילות כאל בארץ ובחו"ל. כאל חתמה על כתב שיפוי לטובת הבנק, כנגד הערבות האמורה.

ב) הבנק חתם על ערבות בסכום של כ–10 מיליון דולר לטובת ארגון מסטרקארד הבינלאומי, להבטחת פעילות כאל במסגרת הארגון.

ג) להבטחת התחייבויות אי. אר. אן (ישראל) בע"מ, חברה כלולה של כאל, כלפי בנק מסחרי מסוים, חתמה כאל על ערבות בסך של כ–4 מיליון ש"ח.

10. במסגרת ההיתרים שניתנו לבנק לבנית בנין, ברחוב הרצל 156 בתל–אביב, התחייב הבנק כלפי עירית תל–אביב לשאת בהוצאות פינוי דיירים מהמגרש. למיטב ידיעת הבנק, לתאריך הדוחות הכספיים טרם הוחל בפינוי הדיירים מן המגרש על ידי העירייה, ואין באפשרותו של הבנק להעריך את עלות השתתפותו בפינוי, כאמור.

11. תובענות שונות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו:

כנגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות שונות, ובכלל זה תובענות ייצוגיות ובקשות להכיר בתובענות כתובענות ייצוגיות. בין היתר, עולות בתובענות אלה טענות בדבר חיובי ריבית שלא כדין ו/או שלא על–פי המוסכם, התניית שירות בשירות, אי ביצוע הוראות, בקשות לאישורי עיקולים בגין עיקולים שהגישו צדדים שלישיים על נכסי חייבים המוחזקים לטענתם בבנק, חיוב חשבונות שלא כדין, טעויות בימי ערך, אי תקפות בטוחות ומימושן, בקשות לצווי מניעה המורים לבנק להימנע מפרעון ערבויות בנקאיות או אשראים דוקומנטריים, וכן טענות הנוגעות לקופות גמל, ניירות ערך, ליווי פרויקטים, בקשות להסרת הגבלת חשבון על פי חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א–1981. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות, ו/או על עמדתן של הנהלות החברות המאוחדות שלו, אשר נסמכות על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו.

סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכמת בכ–1,175 מיליון ש"ח.

.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

11.1 בחודש נובמבר 1999 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א על ידי לקוח לשעבר של הבנק, תביעה נגד הבנק בסך כ–456 מיליון ש"ח.

בתביעה התובע טען למעשים שנעשו בחשבונותיו עד שנת 1989. לטענת התובע, אשר ניהל חשבון עסקי בבנק, הבנק ניצל את מצבו הנפשי והבריאותי ועשה בחשבונו ובחשבונותיהם של בני משפחתו כבתוך שלו, תוך פתיחת עשרות חשבונות נוספים ללא כל אישור, הסתרת מידע, זיוף חתימות, נטילת הלוואות בשם התובע, רכישה ומכירה פיקטיביים של ניירות ערך וגניבת כספים.

ביום 25 בספטמבר 2011, ניתן פסק דין הדוחה את התביעה. בית המשפט קבע כי דין התביעה להידחות הן מן הטעם שהתביעה התיישנה והן לגופו של ענין. בית המשפט קבע כי חלקן הגדול של טענות התובע הופרכו וכי חלקן האחר לא הוכח. בית המשפט חייב את התובע בתשלום הוצאות לבנק, בסך של 400 אלף ש"ח.

ביום 15 בדצמבר 2011, הגיש התובע ערעור על פסק הדין ובקשה לפטור מאגרה בגין הליך הערעור. הבקשה לפטור מאגרה נדחתה, אך נקבע שסכום הערבון שעל התובע להפקיד, יופחת לסך של 30 אלף ש"ח. בהתאם להחלטת בית המשפט, על התובע להפקיד את סכום הערבון עד ולא יאוחר מיום 15 באפריל 2012.

11.2 ביום 1 בספטמבר 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך של 500 מיליון ש"ח שהוגשה על ידי מפרקי חברה נגד כארבעים נתבעים ובכללם הבנק. בית המשפט קיבל חלקית את בקשת הפטור והעמיד את האגרה על סך של 320 אלף ש"ח.

התביעה נגד הבנק מתמצית בשלוש עילות בלבד, שעניינן נזק בסך של 4 מיליון דולר בגין עסקה שבוצעה בין החברה בפירוק לצד ג' למכירת נכס המשועבד לבנק ואשר לטענת המפרקים נמכר בשווי מופחת משוויו האמיתי; שחרור בעלי מניות של אחת החברות בקבוצה מערבותם לחובות החברה לבנק בסכום של 3 מיליון ש"ח; החזרת ממסרים דחויים לידי החברה שבפירוק מבלי שהוצגו בחשבון החברה ובכך נגרם נזק של 9 מיליון ש"ח. יצויין כי המפרקים טוענים שהתנהגות הבנק כמפורט לעיל הביאה לחיסולה הסופי של החברה ואולם אין הם נוקבים בנזק שיש לייחס לבנק בעילה זו.

ביום 29 בנובמבר 2009 שב הבנק והגיש בקשה לתיקון כתב התביעה כך שיוגדר במדויק סכום התביעה כנגדו. הבקשה תלויה ועומדת. בנוסף, הגיש הבנק בקשה לדחות את התביעה על הסף מחמת התיישנות. הבקשה נדחתה וביום 16 בנובמבר 2008 הגיש הבנק בקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה לבית המשפט המחוזי, אשר הדיון בה הושהה עד לסיום הליך גישור בין הצדדים. בחודש נובמבר 2010 הסתיים הליך הגישור ללא הסכם. בימים 13 בינואר ו–20 בפברואר 2011 התקימו דיונים בבקשת רשות הערעור האמורה. הערעור נמחק ללא צו להוצאות, תוך שהבנק שומר על טענותיו והעניין ידון במהלך ניהול התיק העיקרי.

בחודש ינואר 2011, הגישו מפרקי החברה לבית המשפט בקשה למתן הוראות, לעריכת חקירות נוספות והגשת כתב תביעה מתוקן, לאור מידע חדש שקיבלו ממי שהיה בעבר בעל השליטה בחברה.

בשלב זה התיק קבוע לקדם משפט ליום 29 באפריל 2012, לשמיעת טענות מקדמיות של הצדדים.

ביום 28 בפברואר 2012 אישרה אסיפת נושים של קבוצת קווי אשראי הסדר פשרה, על פיו ישלמו הנתבעים סכום כולל של 26 מיליון ש"ח והתביעה תידחה. על פי ההסדר, חלקו של הבנק בתשלום הינו 1.5 מיליון ש"ח.

ביום 19 במרס 2012, הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור ההסדר.

11.3 ביום 19 ביוני 2006 הוגשה תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, נגד מדינת ישראל ו–31 נתבעים אחרים ובכללם הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט, דיסקונט גמל וקופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט.

התובעים טוענים שהנתבעים קיבלו שלא כדין תשלומים בגין עיקולים שהטילו הזוכים בהוצאה לפועל באמצעות מדיה מגנטית. הטענה העיקרית הינה שהנתבעים אינם נותנים את השירות הנדרש על פי דין, בכך שאינם מוסרים מידע מפורט מלא ובמועד בתשובתם ללשכות ההוצאה לפועל, ולפיכך אינם זכאים לתשלום שנקבע בתקנות

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

היקף התביעה נגד כל הנתבעים הינו 233 מיליון ש"ח. בתביעה לא צוין מה הסכום הנתבע מכל אחד מהנתבעים. להערכת הבנק, החשיפה המקסימלית בעילת ההשבה של החברות בקבוצת דיסקונט שנתבעות בתיק זה לא תעלה על כ–10 מיליון ש"ח.

ביום 24 בנובמבר 2010, ניתנה החלטת בית המשפט העליון, לפיה נדחה ערעור הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ונתבעים נוספים, על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את הבקשה למחיקה על הסף. ביום 28 באפריל 2011 הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התובענה כייצוגית. התיק קבוע לדיון ליום 1 באפריל 2012.

11.4 להלן פרטים אודות תובענה ייצוגית שהוגש ערעור על אישורה כייצוגית:

ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשה תביעה נגד הבנק, בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי") ובנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים") (יחדיו "הבנקים הנתבעים"), ובקשה לאשר אותה כתובעת ייצוגית. התובעת אמדה את סכום התביעה בסך של 7 מיליארד ש"ח לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהיא שומרת על זכותה לתקן את הסכום בהתאם להתפתחויות בניהול התביעה.

התובעת טענה, כי הבנקים הנתבעים מרכזים בידיהם את רוב האשראי לציבור, וכי הם תיאמו ביניהם את המחירים של חמישה פרמטרים בכל הנוגע לאשראי.

לטענת התובעת, הזהות במחירים של חמשת הפרמטרים בין הבנקים הנתבעים, מלמדת על קיומו של תיאום ביניהם, שהביא לבנקים רווחים עצומים, וגרם נזק עצום לציבור ולמשק.

לטענת התובעת קמה לה עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, שכן מדובר בהסדר כובל אסור, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), שכן לטענתה הבנקים הנתבעים ניצלו את מצוקת הלקוחות, בורותם וחוסר ניסיונם על מנת לתת שירות בנקאי בתנאים בלתי סבירים.

הסעדים אותם תבעה התובעת הם הפחתה רטרואקטיבית של מחירי חמשת הפרמטרים בעשר השנים האחרונות לכל לקוחות הבנקים הנתבעים. לחילופין נתבקש בית המשפט להורות על סעד אחר לטובת כלל חברי הקבוצה או לטובת הציבור.

ביום 21 בינואר 2007 אישר בית המשפט המחוזי את בקשת התובעת להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית בעילות הנובעות מחוק ההגבלים העסקיים ("החלטת בית המשפט המחוזי"). בהחלטתו ציין בית המשפט, בין היתר, כי רשות ההגבלים העסקיים ("הרשות") מנהלת חקירה פלילית רחבת היקף "הגדולה ביותר שניהלה הרשות מאז ומעולם בחשד לביצוע עבירות על פי חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח 1988 בתעשיית הבנקאות", כפי שצוין במכתבו מיום 20 במאי 2007 של היועץ המשפטי של הרשות, שצורף על ידי התובעת לתיק בית המשפט.

בעניין זה יצויין כי ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה קביעה כמפורט בסעיף 14 להלן.

ביום 15 באפריל 2008 הגישו הבנקים לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי.

הדיון בתובענה הייצוגית עוכב על ידי בית המשפט המחוזי עד להחלטה בבקשות רשות הערעור שהוגשו לבית המשפט העליון.

ביום 29 במאי 2008 החליט בית המשפט העליון כי על היועץ המשפטי לממשלה לשקול התייצבות בהליך. היועץ המשפטי לממשלה הגיש ביום 30 במאי 2010 את תגובתו. עמדת היועץ המשפטי לממשלה תמכה בעמדת הבנקים בערעור, ולפיה אין לאשר את התביעה כתביעה ייצוגית, וזאת בשל העדר תשתית ראייתית מספקת לצורך הוכחת קיומו של הסדר כובל. היועץ המשפטי לממשלה המליץ להחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי על מנת לבדוק קיומן של ראיות נוספות, שיהוו בסיס מתאים לאישור התביעה כייצוגית.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לאחר עיון בבקשות רשות הערעור שהוגשו על ידי הבנקים על ההחלטה לאשר את התביעה כייצוגית, וכן בתשובות ובעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, הורה בית המשפט העליון כי הבקשות יובאו לדיון בפני הרכב מורחב.

דיון בערעור התקיים ביום 13 במרס 2011. ביום 14 באפריל 2011 הורה בית המשפט העליון לצדדים וליועץ המשפטי לממשלה להגיש את התייחסותם להשלכות קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים (ראו סעיף 14 להלן) על התיק. בנוסף, הורה בית המשפט לתובעת להודיע במסמך שתגיש, האם יש בידיה ראיות נוספות בשאלת תאום ריבית בין הבנקים ואם כן – לפרט באופן תמציתי את הראיות, טיבן ומהותן. ביום 30 במאי 2011 הגישה התובעת את תגובתה והבנקים הגישו תגובתם ביום 22 באוגוסט 2011. ביום 21 בנובמבר 2011 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה קביעת הממונה באשר להעברת מידע הנוגע לעמלות, מהווה גורם מצרפי, באופן המצדיק אישור התובענה כתובענה ייצוגית. (כמפורט לעיל, בתגובה קודמת שהגיש היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט בתיק זה, תמך היועץ בעמדת הבנקים בערעור). ביום 18 בדצמבר 2011, הגישו הבנקים תגובה לתגובת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 19 בדצמבר 2011, הגישו התובעים את תגובתם.

11.5 ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים בע"מ ובנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנקים הנתבעים"). התובעים אומדים את סכום התביעה בסך של 5.2–5.6 מיליארד ש"ח, לכלל הבנקים הנתבעים, תוך שהם שומרים על זכותם לתקן את כתב התביעה.

התובעים טוענים בכתב התביעה כי הבנקים הנתבעים גובים ממגזר משקי הבית ריבית בשיעור מופרז, הגבוה בהרבה מזה הנגבה מהמגזר המסחרי ומהמגזר העסקי, וזאת ללא הצדקה כלכלית ומסחרית. לטענת התובעים קמה להם עילת תביעה הן לפי חוק ההגבלים העסקיים, בשל היות הבנקים הנתבעים לטענתם "קבוצת ריכוז", העושה שימוש לרעה בכוחה המונופוליסטי תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור, ובשל קיומו, לכאורה, של הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים, והן לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) וחוק הגנת הצרכן בשל – לטענת התובעים – הטעית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית, וקביעת שיעור הריבית, תוך ניצול מצוקתם של הצרכנים ובורותם לקשירת עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים או לשם קבלת תמורה העולה על התמורה המקובלת.

הבנק הגיש תגובה לבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית.

ביום 15 במאי 2008 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים עד להכרעה בערעור שהגישו הבנקים בתביעה המתוארת בסעיף 11.4 לעיל. ביום 14 בדצמבר 2011 קבע בית המשפט כי התיק יובא לעיונו עם קבלת הודעת הצדדים בדבר הכרעה בתביעה המתוארת בסעיף 11.4 או ביום 1 ביוני 2012, לפי המוקדם.

11.6 ביום 30 ביוני 2008, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים ובנק לאומי. ביסוד התובענה טענת התובעים כי שלושת הבנקים הנתבעים יצרו קרטל לתיאום מחירי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם וזאת החל מסוף שנות ה–90 ויתכן שאף לפני כן. התובעים טוענים עוד כי הבנקים יצרו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות השונות שהם גובים מלקוחותיהם. לטענת התובעים, כתוצאה מהקרטל, המחיר בו מחוייב הציבור גבוה מהמחיר שהציבור יכול היה לשלם אלמלא נמנעה התחרות על ידי הקרטל.

עילות התביעה הן: הפרת הוראות סעיף 4 לחוק ההגבלים העסקיים, התובעים מבקשים להחיל על הבנקים הנתבעים את הכללים החלים על קבוצת ריכוז/מונופול, כמשמעות מונחים אלה בחוק ההגבלים העסקיים; הטעיה מהותית לפי חוק הגנת הצרכן; הפרת סעיף 2 לחוק הנאמנות; הפרת הוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

התובעת מעריכה את הפער בין העמלות שנגבו בפועל לבין העמלות שהיו נגבות אלמלא פעלו הבנקים כפי שפעלו ב–25%. על בסיס הערכה זו טוענים הנתבעים לנזק לכלל חברי הקבוצה בסך של 3.5 מיליארד ש"ח. חלקו של הבנק בסכום הנתבע הינו בשיעור של 22% (דהיינו, סך של כ–770 מיליון ש"ח).

הבנק הגיש את תגובתו ביום 19 במרס 2009.

לבקשה זו צורפו, בין היתר, מסמכים אשר לטענת התובעים נתפסו על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. בעניין זה יצויין כי ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה קביעה כמפורט בסעיף 14 להלן.

לפי החלטת בית המשפט המחוזי מיום 7 באוקטובר 2009, התביעה תידון יחד עם התביעה המתוארת בסעיף 12.3 להלן. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שיגישו הבנקים על החלטת הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים (כמפורט בסעיף 14 להלן). ביום 5 ביוני 2011, הגישו התובעים בקשה לחדש את ההליכים. ביום 23 בפברואר 2012 דחה בית המשפט את הבקשה לחדש את ההליכים. בית המשפט ציין בהחלטתו כי דיון בבקשות לאישור התובענות כיצוגיות, במקביל להליך המתנהל בבית הדין להגבלים עסקיים, מהווה כפל דיון ובזבוז משאבים ציבוריים.

11.7 ביום 28 בספטמבר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה יצוגית נגד הבנק, בנק לאומי, בנק הפועלים ובנק אוצר החייל.

הבקשה הוגשה בשם כל מי שהתקשר עם מנהלי תיקי השקעות בקשר עם מסחר באופציות על מדד תל אביב 25 באמצעות חשבונות בנק שהתנהלו אצל הנתבעים ואשר הבנקים המשיבים גבו באותם חשבונות עמלה הנקראת עמלת מימוש.

המבקשים טוענים כי הבנקים גבו בסתר עמלת מימוש בשעור חצי אחוז מהכספים שהגיעו למחזיקי אופציות בעת פקיעתן וזאת מבלי שנתנו על כך גלוי נאות ומספיק.

עוד טוענים המבקשים כי עמלת המימוש נגבית על ידי המשיבים למרות שהמשיבים אינם מבצעים כל פעולה מיוחדת בגינה הם גובים את העמלה ואין כל יחס הגיוני בין שיעור העמלה לבין הפעולה הנדרשת כביכול מהמשיבים, וכי המשיבים לא קיבלו אישור בנק ישראל לגביית העמלה.

הנזק המשותף לכל חברי הקבוצה מוערך על ידי המבקשים ב–672 מיליון ש"ח. התובעים לא מפרטים מהו הנזק המיוחס לכל אחד מהמשיבים.

שמיעת ההוכחות בתיק הסתיימה, ונקבעו מועדים להגשת סיכומים.

11.8 ביום 29 באוקטובר 2009 הגישו שתי חברות תביעה נגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט וחמישה בנקים נוספים, למתן פסק דין הצהרתי לפיו אין הבנקים הנתבעים זכאים לחייב את חשבונותיהם בריבית הפרה בסכום של כ–840 מיליון ש"ח, אלא בסך של 37 מיליון ש"ח בלבד. לחילופין, הבנקים זכאים לחייב אותם בהפרשי הצמדה וריבית בלבד ולפיכך יש לזכות את חשבונותיהם בהפרש בסך של כ–521 מיליון ש"ח.

התובעות טוענות כי ריבית ההפרה הינה פיצוי מוסכם, שעל כן רשאי בית המשפט להפחיתו מכח סעיף 15 לחוק החוזים ("תרופות"), התשל"א–1970, שכן אין יחס סביר בין הפיצוי המוסכם לגובה הנזק שנגרם לבנקים כתוצאה מההפרה. הפחתת ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות ההסכמים לפי אומד דעת הצדדים. חיוב התובעות בריבית ההפרה הינו אכיפה בלתי צודקת של ההסכם.

עמידת הבנקים על חיוב התובעות בריבית ההפרה מהווה חוסר תום לב וגבייתה על ידי הבנקים מהווה עשיית עושר ולא במשפט.

הנימוק העיקרי לנסיבות המצדיקות, לדעת התובעות, את הפחתת הריבית, הוא משך הזמן בין מועד הכינוס למועד מימוש המניות.

חלקו של הבנק בנזק הנטען, בהתאם לחלקו בקונסורציום האשראי, הינו כ–10% וחלקו של בנק מרכנתיל דיסקונט הינו 4%.

בהתאם להחלטת בית המשפט המחוזי, התובעות הגישו תביעה כספית בסך של כ–830 מיליון ש"ח.

ביום 29 במרס 2010 הגישו הבנקים כתב הגנה. במהלך שנת 2010 התקיימו הליכי גילוי מסמכים. החל משנת 2011 מתקיימים הליכי הוכחות בתיק.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

11.9 ביום 2 בנובמבר 1997 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל–אביב תובענה ובקשה להכיר בתובענה נגד בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ ונגד שלושה בנקים אחרים למשכנתאות, בקשר עם גביית עמלות בגין ביטוחי חיים וביטוחי דירות של לווים, כתובענה ייצוגית. בין היתר נטען כי הבנק חייב את התובעים ברכישת פוליסות אלה כתנאי לכריתת הסכמי הלוואה ומשכנתא. הסכום הכולל שנגקב בתובענה הייצוגית הוא 500 מיליון ש"ח. אין בתביעה ייחוס נפרד לכל בנק.

הואיל ולגבי בקשה אחרת להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, בנושא כמעט זהה, ניתנה כבר החלטה בבית המשפט המחוזי בתל–אביב, והוגש עליה ערעור, החליטה השופטת היושבת בתיק זה, כי התיק ישמע רק לאחר שבית המשפט העליון יתן החלטה עקרונית בנושאים שבמחלוקת, שהועלו בערעור על ההחלטה שכבר ניתנה ביחס לבקשה האחרת.

ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדן בבקשה האחרת, החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם פשרה בין הצדדים.

11.10 ביום 2 ביוני 2009 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות.

התובעת ובעלה המנוח היו לווים של בנק דיסקונט למשכנתאות והמציאו לבנק דיסקונט למשכנתאות פוליסת ביטוח חיים להבטחת סילוק ההלוואה במקרה של פטירת אחד הלווים. לאחר פטירת הבעל ביקשה הלווה להפעיל את הפוליסה ובהתאם הודיע בנק דיסקונט למשכנתאות לחברת הביטוח מהי יתרת ההלוואה, בתוספת עמלת פרעון מוקדם.

לטענת התובעת גביית העמלה מנוגדת לדין. לטענתה, דין התביעה להתקבל בגין העילות הבאות: עילה חוזית, עשיית עושר ולא במשפט, אי מתן גילוי נאות והטעית לקוח.

בבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית מבקשת התובעת שבית המשפט יורה לבנק דיסקונט למשכנתאות להשיב עמלות פרעון מוקדם, שנגבו בהלוואות בהן נפטר אחד מהלווים בשבע השנים האחרונות, בסכום כולל הנאמד על ידה בלא פחות מ–75 מיליון ש"ח.

בתיק התקיימו ביום 3 במרס 2010 וביום 6 באפריל 2010 דיוני קדם משפט, בסיומם הורה בית המשפט לצדדים לסכם את טענותיהם. הצדדים הגישו את סיכומיהם. טרם ניתנה החלטה.

11.11 ביום 24 בפברואר 2011 התקבלה בבנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא גביית עמלת פרעון מוקדם בהלוואות מסחריות, אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב. התובעת הינה חברה אשר נטלה הלוואה לרכישת נכס מסחרי ובעת פרעון מוקדם של ההלוואה חוייבה בעמלת פרעון מוקדם. לטענת התובעת, בנק דיסקונט למשכנתאות חישב את עמלת הפרעון המוקדם באופן שגוי, הסותר את נהלי בנק ישראל ואת הוראות החוק. התובעת טוענת כי בדרך זו גבה בנק דיסקונט למשכנתאות שלא כדין סכומים של עשרות מיליוני ש"ח בכל שנה. התובעת מבקשת לייצג את הלקוחות מהם נגבתה עמלת פרעון מוקדם בשבע השנים האחרונות, להורות על השבת העמלה שנגבתה שלא כדין, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, ועל פיצוי התובעת, כב"כ הקבוצה, בהיקף כולל של 25% מהנזק הנתבע.

בנק דיסקונט למשכנתאות הגיש את תגובתו. ביום 19 בדצמבר 2011, הגישו הצדדים בקשה מוסכמת לאישור פשרה, הכוללת מנגנון מוסכם לחישוב עמלת פירעון מוקדם והשבת עמלה בהתאם לקריטריונים שהוסכמו. בית המשפט התבקש לאשר את מנגנון הפשרה וכן להכריע על היקף ההשבה, לאחר שמיעת סיכומי טענות הצדדים. ביום 21 בדצמבר 2011 התקיים דיון במסגרתו נקבע כי בנק דיסקונט למשכנתאות יגיש תצהיר התומך בנתונים שהוצגו במעמד הדיון ונקבע דיון ליום 1 באפריל 2012.

11.12 ביום 29 במאי 2011, נמסרה לבנק בקשה להכיר בתביעה כתביעה נגזרת. התביעה הינה על סך של 107 מיליון ש"ח והוגשה נגד צד ג', קבוצת חברות בשליטתו ונגד הבנק.

התובע טוען כי הבנק עשה יד אחת עם יתר הנתבעים, לרוקן את נכסיה של החברה בשמה מתבקש בית המשפט לאשר את התביעה כתביעה נגזרת. ביום 14 ביולי 2011, הוגשה תגובת הבנק.

יצוין כי ביום 26 במאי 2011, קיבל בית המשפט המחוזי בתל אביב במלואה בקשה שהגיש הבנק למנות כונס נכסים לחברה (הוגש ערעור על ההחלטה האמורה).

בדיון מקדמי שהתקיים ביום 6 בפברואר 2012 התבקש התובע להודיע לבית המשפט עד ליום 1 במאי 2012 האם בכוונתו לעתור להשלמת טיעון במסגרת בקשת האישור ואם יהא צורך, יתקיים דיון ביום 3 ביוני 2012.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

12. בקשות לאשר תובענות מסוימות נגד הבנק וחברות מאוחדות שלו כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות שלא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן:

נגד הבנק ונגד חברות מאוחדות שלו תלויות ועומדות תובענות ייצוגיות ובקשות לאשר תובענות מסוימות כייצוגיות ותובענות אחרות, אשר לדעת הבנק, בהתבסס על חוות דעת יועציו המשפטיים, ו/או על עמדת ההנהלות של החברות המאוחדות אשר נסמכת על חוות דעת יועציהן המשפטיים, לפי העניין בהתאמה, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולפיכך לא נערכה בגינן הפרשה.

12.1 ביום 19 ביוני 2000 הגישו שניים מלווי בנק דיסקונט למשכנתאות בקשה לבית המשפט המחוזי לאשר תובענה כתובענה ייצוגית נגד בנק דיסקונט למשכנתאות ונגד הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס"), בה מבוטחים נכסי הלווים. סכום התובענה הינו 105 מיליון ש"ח.

בין היתר טוענים הלווים כי בנק דיסקונט למשכנתאות ביטח את נכסיהם בסכום העולה על סכום הכינון של הנכסים, כיוון שסכומי הביטוח כללו את מרכיב הקרקע, וכי סכום הביטוח הועלה מעבר לעליית המדד.

ביום 10 בספטמבר 2000 הוגשה תגובת בנק דיסקונט למשכנתאות לבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור"), במסגרתה התבקש ביהמ"ש לדחות את הבקשה, על הסף ולגופה. יצויין כי תגובה לבקשת האישור הוגשה גם מטעם הפניקס, וגם בגדרה התבקש בית המשפט לדחות את בקשת האישור על הסף ולגופה.

ביום 29 באוקטובר 2000 הגישו התובעים את תשובתם לתגובה, במסגרתה חזרו על בקשתם לאישור התובענה כתובענה ייצוגית.

ביום 25 בדצמבר 2000 החליט בית המשפט כי הטענות בתובענה זו דומות לטענות שהוגשו בתביעות הייצוגיות המפורטות בסעיף 11.9 לעיל, ועל כן החליט בית המשפט לדחות את הדיון בתובענה האמורה עד למועד קבלת החלטות בתובענות הנ"ל. בקשת רשות ערעור שהגישו התובעים על החלטה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון ביום 4 באפריל 2001.

בהחלטתו מיום 25 בדצמבר 2000 לא קבע בית המשפט המחוזי כי יש לדחות את הדיון גם בבקשה נגד חברת הפניקס. חברת הפניקס בקשה בענין זה רשות ערעור מבית המשפט העליון. ביום 28 בינואר 2002 קיבל בית המשפט העליון את בקשת הפניקס ועיכב גם את ההליכים נגדה בבית המשפט המחוזי.

התיק הועבר לדיון בבית המשפט המחוזי במחוז מרכז. בית המשפט המחוזי במחוז מרכז החליט כי התיק מעוכב עד החלטה בעליון, בהתאם להחלטה שניתנה בתיק זה על ידי בית המשפט המחוזי כבר בשנת 2000.

ביום 12 ביולי 2011, פורסמה החלטה של בית המשפט המחוזי בתל אביב בענין הבקשה האחרת, לפיה הצדדים הגישו לבית המשפט הסכם פשרה לאישורו וזה הורה לצדדים להגיב בטרם יאשר את הפשרה. ביום 5 בדצמבר 2011, נתן בית המשפט הדן בבקשה האחרת החלטה אשר נותנת תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.

12.2 ביום 6 בפברואר 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לפטור מאגרה בגין תביעה בסך של כ–96 מיליון ש"ח. התביעה הוגשה על ידי בעל השליטה בחברה, חייבת של הבנק, שניתן לגביה צו כינוס נכסים וצו פרוק.

התובע טוען כי ברשלנות ובחוסר תום לב הבנק הגיש בקשה לצו כינוס נכסים נגד החברה ובשלב מאוחר יותר הגיש בקשה לפרוק החברה וזאת חרף העובדה שסך נכסיה של החברה עלה על הקף חובותיה לבנק.

התובע מייחס לבנק אחריות למעשי ו/או מחדלי כונס הנכסים ו/או מפרק החברה אשר גרמו לחברה, לטענתו, נזק כבד.

על פני הדברים אין כל בסיס עובדתי ו/או משפטי לתביעת התובע נגד הבנק והסכומים הנתבעים מופרזים ביותר.

בחודש אפריל 2010 נפטר התובע. בסוף חודש מרס 2011 נעתר בית המשפט לבקשה להחלפת המנוח ביורשיו, הורה על מחיקת הבקשה לפטור מאגרה וקבע כי האגרה תשולם תוך 45 ימים. ביום 16 ביוני 2011, הגישו יורשי המנוח בקשה לקבלת פטור מאגרה.

ביום 25 בנובמבר 2011, דחתה רשמת בית המשפט את הבקשה לפטור מאגרה. בהתאם להחלטת הרשמת, על המבקשים לשלם את האגרה בתוך 30 יום, שאם לא כן, תדחה התביעה. ביום 21 בדצמבר 2011, הוגש ערעור על החלטת הרשמת. ביום 16 בינואר 2012, התקיים דיון, שבו קבע בית המשפט כי הערעור הוגש באיחור. ככל שיעמדו המערערים על הערעור וככל שתינתן להם ארכה להגשתו, יינתן פסק דין בערעור.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

המערערים הגישו בקשה להארכת המועד להגשת הערעור. טרם ניתנה החלטה.

כל עוד לא אושרה בקשת הפטור או לא שולמה האגרה, התביעה אינה נחשבת כמוגשת.

12.3 ביום 12 במאי 2009 התקבלו בבנק תובענה ובקשה לאשר אותה כתובענה ייצוגית, שהוגשו נגד הבנק ונגד בנק לאומי, בנק הפועלים בנק מזרחי–טפחות והבנק הבינלאומי הראשון.

הבקשה והתובענה ענינן קביעת הממונה על ההגבלים העסקים (ראו סעיף 14 להלן) לפיה בין הבנקים הנתבעים התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות.

לטענת התובעים התקיים הסדר כובל בין הבנקים הנתבעים שעניינו תעריפי העמלות של הבנקים וכי הבנקים קיימו מדיניות מתואמת, אשר לטענת התובעים התאפיינה בשיתוף פעולה ובחילופי מידע אסורים.

התובעים טוענים כי הבנקים יצרו ביניהם הסדר כובל בניגוד לסעיפים 2 ו–4 לחוק ההגבלים העסקיים וכי לפי סעיף 50 לחוק ההגבלים העסקיים מעשה או מחדל בנגוד להוראות החוק מהווים עוולה נזיקית.

הקבוצה המוגדרת בתביעה הינה כלל לקוחות הבנקים הנתבעים, הן הפרטיים והן העסקיים, משנת 1990 ועד שנת 2004. הנזק מוערך לצורך התביעה בסך כולל של כ–1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעים, ללא חלוקה ביניהם. התובעים שומרים על זכותם לתקן את הסכום הנתבע לאחר קבלת מלוא הנתונים מהבנקים.

ביום 7 באוקטובר 2009 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשות שהוגשו למחיקת התביעה על הסף והורה על איחוד הדיון בתביעה זו עם התביעה המתוארת בסעיף 11.6 לעיל. בית המשפט הורה על עיכוב הדיון בבקשת האישור עד להחלטה בערר שיגישו הבנקים על קביעת הממונה לבית הדין להגבלים עסקיים. (ראו סעיף 14 להלן). כאמור, ביום 5 ביוני 2011, הגישו התובעים בקשה לחידוש ההליכים בבקשה לאישור התובענה כיצוגית. ביום 23 בפברואר 2012 דחה בית המשפט את הבקשה לחדש את ההליכים. בית המשפט ציין בהחלטתו כי דיון בבקשות לאישור התובענות כיצוגיות, במקביל להליך המתנהל בבית הדין להגבלים עסקיים, מהווה כפל דיון ובזבוז משאבים ציבוריים.

12.4 ביום 14 באפריל 2011, הגישו חוקרים מטעם מנהל מיוחד שמונה לקבוצת חברות, בקשה לאשר הגשת תביעה כספית בסך של 75 מליון ש"ח נגד הבנק וצדדים נוספים. לטענת החוקרים הפסקת אשראי לקבוצת החברות על ידי הבנק באופן חד צדדי הינה אחד הגורמים המרכזיים להתמוטטות החברות.

ביום 30 ביוני 2011, ניתנה החלטת בית המשפט המתירה הגשת התביעה אך קובעת כי לא ניתן לממן הליכים אלו מכספים הנמצאים בקופת הפירוק ומקורם במימוש שעבודים של נושים מובטחים. המפרק הגיש בקשה להבהרת ההחלטה וביום 22 באוגוסט 2011, ניתנה החלטה בה קבע בית המשפט, שוב, כי לא ניתן לממן את התביעה נגד הבנק מכספי קופת הפירוק. ביום 14 בספטמבר 2011, הגיש המפרק בקשת רשות ערעור על החלטתו האמורה של בית המשפט המחוזי. טרם ניתנה החלטה.

ביום 27 באוקטובר 2011, הגיש המנהל המיוחד בקשה לפטור מתשלום אגרה בגין תביעה כספית בסך של 75 מיליון ש"ח, שהוגשה במקביל נגד הבנק וצדדים נוספים. הבנק והמדינה הגישו התנגדות לבקשה למתן פטור מאגרה. ביום 2 בינואר 2012 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, לפיה החלטה בבקשה לפטור מאגרה תינתן לאחר הכרעת בית המשפט העליון בבקשת רשות הערעור.

נקבעה ישיבת קדם משפט ליום 6 בספטמבר 2012.

12.5 ביום 13 ביולי 2011, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאשר אותה כתביעה ייצוגית נגד הבנק, שרותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שבא"), בנק הפועלים, בנק לאומי והבנק הבינלאומי. לטענת התובעים, לקוח המבקש לעשות שימוש במכשירי הכספומט המופעלים על ידי שבא, נדרש לשלם עמלה בעת המשיכה, כמופיע על מסך המכשיר, ובנוסף הבנקים מחייבים את חשבונו בעמלה בגין ביצוע פעולה בערוץ ישיר, זאת מבלי ששבא מיידעת אותו על העמלה הנוספת

ומבלי שניתן על כך גילוי נאות. התובעים טוענים כי גביית העמלה על ידי הבנקים הינה אסורה. לטענת התובעים קמה להם עילת תביעה מכח דיני הבנקאות, חוק הגנת הצרכן ופקודת הנזיקין.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

סכום הנזק האישי הנטען לכלל התובעים הינו 10 ש"ח. סכום הנזק לכלל חברי הקבוצה מוערך על ידי התובעים בסך של כ–153 מיליון ש"ח.

הוגשה בקשה לאישור הסדר דיוני לפיו הבנקים יגישו תגובתם 30 יום לאחר ישיבת קדם משפט. ביום 5 במרס 2012 ניתנה החלטת בית המשפט, לפיה בשלב זה הבנקים אינם נדרשים להגיש תגובתם לבקשה לאישור. דיון מקדמי בתיק נקבע ליום 5 באפריל 2012.

12.6 ביום 26 ביולי 2011 הודיעה כלל פנסיה וגמל בע"מ ("כלל פנסיה וגמל") לבנק כי לבית המשפט הוגשו תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית ("התביעה" ו–"הבקשה") נגדה ונגד חברות מנהלות נוספות של קופות גמל וקרנות השתלמות ("הנתבעות").

במסגרת התביעה והבקשה נטען נגד אפליה שלא כדין של העמיתים בקופות גמל ובקרנות השתלמות בדרך של מתן הטבה בדמי הניהול הנגבים מחלק מהעמיתים והעדפתם על פני יתר העמיתים שאינם נהנים או נהנים חלקית מההטבה בדמי הניהול.

התובעים מבקשים לעתור בשמם ובשם עמיתי קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות, שנגבו מהם דמי ניהול העולים על מינימום דמי הניהול שנגבו ממי מהעמיתים בקופות הרלבנטיות ומבקשים, בין היתר, להורות על הפסקת הגביה המפלה, לטענתם, של דמי הניהול ועל השבת דמי הניהול שנגבו ביתר ביחס לעמיתים שזכו להטבה בדמי הניהול.

במסגרת התביעה מבקשים התובעים להעריך את הנזק הנטען בגין תקופה של 5 השנים שקדמו לתביעה, כך שהתקופה הרלבנטית לתביעה כוללת לכאורה גם כשנה וחצי בה נוהלו חלק מהקופות הרלבנטיות, קודם למכירתן על ידי קבוצת הבנק.

לבנק ולדיסקונט גמל בע"מ התחייבויות שיפוי, המתייחסות לתקופה הקודמת למכירת הקופות הרלבנטיות, אשר עלולות להתממש אם וככל שהבקשה והתביעה יאושרו ויתקבלו (ראו סעיף 7 י' לעיל).

על פי התביעה והבקשה, הנזק שנגרם לעמיתים אותם מבקשים התובעים לייצג, ביחס לקופות ולקרנות המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל (אשר כוללות בין היתר, גם אך לא רק, את הקופות אשר נרכשו מקבוצת הבנק), מסתכם, בגין 5 השנים האחרונות, בסכום שבין 324 מיליון ש"ח (הפחתת דמי הניהול לממוצע דמי הניהול שנגבו בקופה) לבין 648 מיליון ש"ח (הפחתת דמי הניהול למינימום דמי הניהול שנגבו ממי מהעמיתים בקופה).

ביום 20 בדצמבר 2011 הוגשה תגובת הנתבעות.

12.7 ביום 6 בספטמבר 2011, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית כנגד לאומי קארד בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, ישראכרט בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן במאוחד: "חברות כרטיסי האשראי והבנקים"), בטענה כי הפרו את חוק הגנת הצרכן והתעשרו שלא כדין על חשבון חברי הקבוצה. חברי הקבוצה מוגדרים כמי שהתקשרו עם מי מחברות כרטיסי האשראי והבנקים בהסכם לסליקה צולבת של כרטיסי אשראי מסוג "ויזה" או "מאסטרקארד" ("בתי עסק") וכן לקוחות בתי העסק, ב–7 השנים האחרונות, או לכל המאוחר מיום 31 באוגוסט 2006. בתובענה נטען כי חברות כרטיסי האשראי והבנקים נהנו מעמלות בשיעור מופקע, וזאת בשל כך שבמשך שנים עמלת המנפיק היתה בשיעור גבוה מהשיעור הראוי, כפי שנקבע בחוות דעת מומחה שהוגשה ביום 23 במאי 2011 לבית הדין להגבלים עסקיים, במסגרת בקשה לאישור הסדר כובל (ראו ביאור 33 ב' (1) להלן). הפיצוי הנתבע מחברות האשראי והבנקים הועמד על 1 מיליארד שקל. טרם בוצעה מסירה של כתב התביעה לבנק או לכאל.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

13. בקשות מסויימות לאישור תובענות כייצוגיות נגד הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ:

בדוחות הכספיים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, במסגרת פירוט של בקשות לאישור תביעות ייצוגיות שתלויות ועומדות נגד בנק זה וחברות בנות שלו, אשר לדעת הנהלת הבנק הבינלאומי, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן להעריך בשלב זה את סיכוייהן ולא נערכה בגינן הפרשה, צוין ההליך הבא:

בשנת 1997, הוגשו תביעות בבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד שתי חברות בנות של הבנק הבינלאומי, הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות בע"מ ובנק עצמאות למשכנתאות ולפיתוח בע"מ (להלן: "הבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי"), אשר מוזגו בינתיים עם ולתוך הבנק הבינלאומי, ובנקים למשכנתאות אחרים, בהן נטען, בין היתר, כי הבנקים האמורים גבו מהלווים עמלות ביטוח חיים וביטוח נכסים שלא כדין וכי הלווים זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. תביעות אלה הסתכמו בכמיליארד וחצי ש"ח (בערכים נומינליים). כן הוגשה בקשה להכיר בתביעות אלה כתובענות ייצוגיות. התביעות והבקשה הנ"ל לא כללו את אופן חישוב הסכום האמור ולא כללו פירוט איזה חלק מן הסכום מיוחד לבנקים למשכנתאות בקבוצת הבינלאומי.

בחודש נובמבר 1997 ניתנה החלטה של בית המשפט המחוזי, לגבי התביעה שהוגשה בחודש יולי 1997, לפיה נדחתה התביעה במתכונת של תובענה ייצוגית על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981 וחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח–1988. עם זאת פסק בית המשפט, כי ניתן לדון בתביעה לסעד הצהרתי במסגרת תקנה 29 לתקנות סדרי הדין האזרחי ביחס לעילות שנוצרו קודם ליום 10 במאי 1996 (יום פרסום תיקוני החוקים הנ"ל בענין תובענות ייצוגיות).

בחודש דצמבר 1997 הגישו הבנקים הנ"ל לבית המשפט העליון בקשת רשות לערער על ההחלטה הנ"ל וכן בקשה לעיכוב ביצוע ההליכים עד לקבלת פסיקתו בערעור זה. בקשת הרשות לערער ועיכוב ביצוע ההליכים נענתה על ידי בית המשפט העליון.

בדיון שנערך בבית המשפט העליון בערעור הנ"ל ביום 25 בנובמבר 2001, קיבלו הצדדים את הצעת בית המשפט העליון לעכב את הדיונים בערעורים עד למתן פסק דין בערעור אחר התלוי ועומד בבית המשפט העליון, שבו עומדת להתקבל הכרעה עקרונית בשאלת מעמדה, תחולתה ותנאיה של תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, שאלה שעומדת אף בלב הערעור הנ"ל.

ביום 2 באפריל 2003 ניתן פסק הדין בערעור האחר בעניין מעמדה ותחולתה של תקנה 29 לצורך הגשת תובענה ייצוגית. אשר על כן, ביום 10 באפריל 2003 החליט בית המשפט העליון, כי הצדדים יגישו את עמדתם בכתב לעניין קיום המשך הליכי הערעור בתיק. כל הצדדים כבר הגישו את עמדתם כאמור. טרם ניתנה החלטה של בית המשפט העליון בעניין.

ביום 1 בספטמבר 2005 ניתן פסק דין בדיון הנוסף בענין מעמדה ותחולתה של תקנה 29, אשר הותיר את ההלכה על כנה. בכך נסתם למעשה הגולל, לפחות בשלב זה, על השימוש בתקנה 29 כמכשיר להגשת תובענות ייצוגיות.

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו–2006, שפורסם ביום 12 במרס 2006, נקבעו הסדרים חדשים, שונים במהותם מן הדין אשר נהג ערב חקיקת החוק, לגבי הגשת תובענות ייצוגיות. על פי החוק רשאי בית המשפט להחיל את הוראות החוק אף על תובענות אשר היו תלויות ועומדות ערב חיקוקו, בתנאים אשר נקבעו בחוק. עד למועד פרסום הדוחות הכספיים לא הוגשו בקשות כאמור על ידי מי מהתובעים כאמור לעיל. בהמלצת בית המשפט העליון פנו כל הצדדים לתביעה שהוגשה בחודש יולי 1997 לגישור. הצדדים לתביעה זו הגיעו להסכם פשרה שאושר על ידי בית המשפט.

ההכנסות ברוטו שנרשמו בקבוצת הבינלאומי מפעילות משכנתאות, מדמי ניהול ושירותים בגין ביטוחי חיים של מקבלי ההלוואות וביטוחי הנכסים שנמסרו כבטחון במסגרת פעילות המשכנתאות, הסתכמו בשנת 2011 ב–14.3 מיליון ש"ח, לעומת 15.0 מיליון בשנת 2010.

אם תתקבל התביעה הנותרת כאמור לעיל, יביא הדבר להקטנה בהכנסות הבנק הבינלאומי בתחום זה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

14. ביום 19 במרס 2008, בהמשך לחקירה שנוהלה על ידי רשות ההגבלים העסקיים מאז שנת 2004, הודיעה הרשות לבנק כי נוכח ממצאי החקירה בוחנת הממונה על ההגבלים העסקיים ("הממונה") אפשרות להפעיל את סמכותה על פי דין ולקבוע כי התקיימו הסדרים כובלים בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי–טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ והבנק (להלן: "הבנקים"), שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות. לבנק ניתנה האפשרות להביא את עמדתו בכתב בפני הממונה בטרם תקבל החלטה האם לעשות שימוש בסמכות האמורה. בחודש ספטמבר 2008 הגיש הבנק לממונה את עמדתו בכתב במסגרת השימוע, בה פירט את הנימוקים העובדתיים והמשפטיים לכך שבנסיבות העניין אין מקום לכך שהממונה תעשה שימוש בסמכותה לקבוע כי התקיים הסדר כובל.

בחודש ינואר 2009 הציעה הרשות לבנקים אפשרות לגבש "צו מוסכם" כחלופה לפרסום הקביעה הנשקלת, אשר יכלול תשלום כספי בהיקף של 290 מיליון ש"ח, שיחולק בין הבנקים כך שחלקו של הבנק יהיה 80 מיליון ש"ח. כן הציעה הרשות שה"צו המוסכם" יכלול הגבלות מוסכמות על העברת מידע בין הבנקים, ומיפוי כל שיתופי הפעולה ביניהם והסדרתם.

בחודש בפברואר 2009 הודיע הבנק לרשות, כי הוא דוחה את ההצעה האמורה ל"צו מוסכם".

ביום 26 באפריל 2009 התפרסמה קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43 (א) (1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח–1988, לפיה התקיימו בין הבנקים הסדרים כובלים שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות ("קביעת הממונה"). על פי האמור בקביעת הממונה, הסדרים כובלים אלה התקיימו מראשית שנות ה–90 של המאה הקודמת ועד תחילת חקירת הרשות להגבלים עסקיים בעניין, בחודש נובמבר 2004.

על פי קביעת הממונה, העברות המידע המתוארות בקביעה האמורה מהוות הסדרים כובלים כמשמעותם בחוק ההגבלים העסקיים, על הסדרים אלה לא נתבקש מראש כל אישור וממילא גם לא ניתן, ובכך הופרו הוראות חוק ההגבלים העסקיים.

בהתאם לסעיף 43 (ה) לחוק ההגבלים העסקיים, קביעת הממונה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

הבנק חולק על הקביעה, ממצאיה ומסקנותיה. ביום 24 במרס 2010 הגיש הבנק ערר על קביעת הממונה. ביום 22 בפברואר 2011 הגישה הממונה את תשובתה לבקשות הערר שהוגשו על ידי הבנק ועל ידי הבנקים האחרים לגביהם מתייחסת קביעת הממונה.בחודש מאי 2011 נתנו הצדדים את הסכמתם להעברת התיק לגישור. בחודש דצמבר 2011 הודיע המגשר לבית המשפט כי הליך הגישור לא צלח. בעקבות זאת, נמשכים הליכי הערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים.

בית הדין קבע כי בקשות מקדימות תוגשנה עד ליום 20 בפברואר 2012. הבנק הגיש בקשה למחיקת טענות ונספחים מתשובת הממונה וכן בקשה לחייב את הממונה למסור חומר חקירה שטרם נמסר. בהתאם להחלטת בית הדין, המשיבה תגיב לבקשות עד ליום 5 באפריל 2012.

בשלב זה לא ניתן להעריך את תוצאות ההליכים כאמור ואת השלכותיהם.

15. (א) חברת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ (להלן: "דש"ה") שותפה במספר קרנות הון סיכון, קרנות השקעה פרטיות וחברות ובמסגרת זו היא התחייבה להשקיע בישויות אלה.

ליום 31 בדצמבר 2011 יש לדיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ התחייבות להשקעות נוספות, ב–12 ישויות כאמור, בסך כולל של כ–55.2 מיליון דולר (ליום 31 בדצמבר 2010: 155.4 מיליון דולר).

(ב) בחודש פברואר 2012 נמכרו מספר חברות פורטפוליו אשר מוחזקות על ידי שתי קרנות בהן משקיעה דש"ה. התמורה שקיבלה דש"ה מהקרנות בגין המימושים האמורים הסתכמה בכ–13.8 מיליון דולר, וזאת בניכוי חלק התמורה המוחזק בנאמנות. הרווח אותו צפויה דש"ה לרשום ברבעון הראשון של שנת 2012, ברוטו לפני מס, בהתבסס על התמורה שהתקבלה בניכוי חלק התמורה המוחזק באמנות, מסתכם בכ–9 מיליון דולר.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(ג) דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ מחזיקה כ-19.6% מהון המניות של חברת מניף. דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ אישר בעבר העמדה של ערבויות לפרויקטים של חברת מניף עד סך של 72.8 מיליון ש"ח. מסגרת זו צפויה לרדת בהדרגה, כך שיתאמו את שיעור ההחזקה במניף, לסך של 53.7 מיליון ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן). ליום 31 בדצמבר 2011 הועמדו בפועל ערבויות בסך של 47.1 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2010 – 51.3 מיליון ש"ח).

(ד) בנוסף, ליום 31 בדצמבר 2011 יש לבנק התחייבות להשקעה בקרן הון סיכון בסך של 4 מיליון דולר. כמו כן, לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ התחייבות להשקיע בשש קרנות הון סיכון, אשר עמדה ביום 31 בדצמבר 2011 על סך של 1.8 מיליון דולר.

(ה) בחודש מרס 2012 חתמה דש"ה על הסכם להשקעה בקרן נוספת, בה התחייבה להשקיע סך של עד 70 מיליון דולר, אך לא יותר מ-20% מסך התחייבות ההשקעה בקרן. הקרן טרם החלה את פעולתה.

16. **הסכם למתן שירותים לעובדי המדינה.** ביום 1 באפריל 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות, משיכת יתר ושירותים בנקאיים לעובדי המדינה (שירותים שניתנו עד אז על ידי בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ), לתקופה של 7 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2008. ביום 10 במאי 2007 חתם הבנק על הסכם בעניין.

במסגרת המכרז, הבנק העביר לפקדון מיוחד סך של 1.036 מיליארד ש"ח למשך 7 שנים, אשר מתוכו יינתנו הלוואות ומשיכות יתר לעובדי המדינה. בסוף התקופה תוחזר הקרן לבנק בתוספת הצמדה למדד. (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין הלוואות ומשיכת היתר שיינתנו מכספי הפקדון וכן לריבית על יתרת הפקדון).

ההלוואות לעובדי המדינה הזכאים ניתנות בתנאים מסובסדים (הריבית שנקבעה היא הנמוך מבין שני שליש מריבית הפריים או שני שליש מהסך המצטבר של האינפלציה הנומינלית בתוספת 2%) מתוך כספי הפקדון. כן התחייב הבנק להעמיד מסגרת אשראי בגובה של עד 7,000 ש"ח כמשיכת יתר (מתוך כספי הפקדון) באותם תנאים לכל עובד מדינה שפתח חשבון עו"ש בבנק והעביר אליו את משכורתו. רשאי הבנק להעמיד אשראי מתוך כספי הבנק בהיקף גבוה מ-7,000 ש"ח, בריבית שלא תעלה על פריים +1.4%. במסגרת זכייתו במכרז ניתנה לבנק הזכות לגבות החזרי הלוואות שייתן באמצעות ניכוי משכר עובדי המדינה.

העמלות אותן רשאי הבנק לגבות מוגבלות בהתאם לתנאי המכרז לסכומים הקבועים בנספח לו, כאשר חלק גדול מהשירותים הבנקאיים הקמעונאים ניתן בחינם. לגבי שירותים אחרים שלא פורטו בהסכם יגבה הבנק לכל היותר 70% מהעמלה הקבועה בתעריפון הבנק.

על פי תנאי המכרז על הבנק לתת שירותים בנקאיים ב-50 סניפים לפחות וברשימת מקומות שנקבעו בתנאי המכרז.

17. **הסכם למתן שירותים לעובדי הוראה.** ביום 11 ביולי 2007 נמסר לבנק כי זכה במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות מסובסדות למורים והלוואות מותנות לסטודנטים להוראה (שירותים שניתנו עד אותה עת על ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ). ההלוואות תועמדנה באחריות הבנק. ביום 26 בספטמבר 2007 חתם הבנק על הסכם בענין. תקופת ההתקשרות הינה ל-5 שנים החל מיום 1 בנובמבר 2007. (הבנק הודיע על החלטתו, להמשיך את תקופת ההטבות לעובדי הוראה, לקוחות קיימים וחדשים, לחמש שנים נוספות).

במסגרת המכרז העביר הבנק לפיקדון מיוחד סך של כ-360 מיליון ש"ח למשך 5 שנים, אשר ישמש למתן הלוואות למורים בלבד. בתום התקופה תוחזר לבנק הקרן בתוספת הצמדה למדד (החשב הכללי יהיה זכאי לריבית בגין ההלוואות שיינתנו מכספי הפיקדון וכן לריבית על יתרת הפיקדון). ההלוואות לסטודנטים, מתקציב המדינה, הינן מותנות ותהפוכנה למענקים על פי קריטריונים של משרד החינוך.

18. **מכירת ההשקעה ב-KFS והסכם אופציה לרכישת מניות KFS.** ביום 30 במרס 2009, נחתם הסכם במסגרתו מכרה דש"ה את מלוא החזקותיה במניות KFS לקרדן – מניות אשר היוו במועד הקצאתן 11.01% מהון המניות המונפק והנפרע של KFS – בתמורה לסך של 38.5 מיליון יורו. התמורה האמורה משולמת כלהלן: סך של 30 מיליון יורו שולם במעמד חתימת ההסכם וסך של 8.5 מיליון יורו ישולם בתום 7 שנים ממועד החתימה, ללא ריבית. בנוסף לאמור, אישר הבנק העמדת אשראי חדש לקבוצת קרדן בסכומים העולים על התמורה כאמור.

במקביל, חתמה דש"ה על הסכם אופציה לרכישת 5% מהון המניות של KFS בדרך של הקצאה. האופציה הינה לתקופה של 6 שנים, שתחילתה במועד חתימת ההסכם, לפי שווי של 386 מיליון יורו בתוספת 5% לשנה, (בכפוף להתאמות הקבועות בהסכם). היה והאופציה

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תמומש במהלך השנתיים הראשונות, יראה הדבר כאילו האופציות מומשו בתום שנתיים מלאות, לעניין צבירת הריבית. האופציה תהיה ניתנת למימוש בכל עת במהלך 6 שנים ממועד חתימת ההסכם, אלא אם התקופה האמורה תתקצר עקב אירוע של רישום למסחר של מניות KFS או אירוע מכירה אחר (כפי שאלה הוגדרו בהסכם האופציה). אם וככל שדש"ה תממש את האופציה אזי תעמודנה לה זכויות הכוללות זכות הצטרפות במקרה של מכירת שליטה על ידי קרדן וזכות השתתפות בהקצאות עתידיות וכן מניותיה תהיינה כפופות לזכות הצעה ראשונה של קרדן, והכל בכפוף ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם האופציה.

מטעמי זהירות, בחישוב ההפרשה לירידת ערך שנערכה לא הביא הבנק בחשבון את ייחוס השווי הכלכלי לאופציה.

בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2009 נרשם הפסד בגין מימוש ההשקעה ב-KFS, בסך של 18 מיליון ש"ח (עיקרו בשל הפרשי שער שנרשמו בגין ההשקעה עד למועד המימוש).

19. **מכירת יתרת ההחזקות בפעילות קופות הגמל של בנק מרכנתיל דיסקונט.** בחודש יולי 2007 התקשר בנק מרכנתיל דיסקונט בהסכם למכירת השליטה (51%) בפעילות קופות הגמל שלו לקבוצת משקיעים. בהתאם להסכם הועברה פעילות קופות הגמל לחברת הדס מרכנתיל קופות גמל, בה החזיק בנק מרכנתיל דיסקונט 49%.

ביום 13 באפריל 2010, מסר בנק מרכנתיל דיסקונט להדס ארזים בע"מ, הודעה על מימוש אופציית מכר (אופציית put) למכירת 49% בחברת הדס מרכנתיל קופות גמל, שהוענקה לו בהתאם להסכם האמור.

במסגרת התהליך שניהלו הצדדים ליישום הודעת המימוש, התגלעה מחלוקת בין בנק מרכנתיל דיסקונט לקבוצת הרוכשים באשר לפרשנות הראויה של סעיפים מסוימים הנוגעים לחישוב תמורת המכירה. ההיקף הכספי של המחלוקת מוערך בכ-14-16 מיליון ש"ח. הצדדים מנהלים מגעים לבירור המחלוקת בהתאם למתווה שנקבע מראש בהסכם.

במקביל, ביום 10 באוגוסט 2010 נחתם בין הצדדים הסכם, על פיו קבוצת הרוכשים העבירה לבנק מרכנתיל דיסקונט, ביום 17 באוגוסט 2010, את הסכום שאינו שנוי במחלוקת (סך של כ-54 מיליון ש"ח) והפקידה בידי נאמן ערבות בנקאית בסך של 10 מיליון ש"ח, שתשמש כבטוחה, אם תתקבל עמדת בנק מרכנתיל דיסקונט בסיום הליך הבירור. לאור האמור לעיל, זקף בנק מרכנתיל דיסקונט בדוחות הכספיים לשנת 2010 רווח, נטו, בסך של כ-28 מיליון ש"ח, אשר נגזר מהסכום שאינו שנוי במחלוקת בין הצדדים.

ביום 6 בפברואר 2012, נמסרה לצדדים החלטת הפוסק, על פיה זכאי בנק מרכנתיל דיסקונט לקבל סכום נוסף בסך של כ-11 מיליון ש"ח. בשלב זה עומדת לצדדים הזכות לערער על החלטת הפוסק, בהתאם למתווה שנקבע מראש בהסכם. לפיכך, לא נזקפו בשלב זה הכנסות בגין החלטת הפוסק.

20. **מכירת פעילות תעודות הסל.** ביום 2 בנובמבר 2010 התקשרו הבנק ותכלית, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, עם ד"ש אייפקס הולדינגס בע"מ (להלן: "ד"ש"), עם סינרגטיקה בע"מ (חברה בשליטת מייקל דיוויס) (להלן: "סינרגטיקה") ועם מר מייקל דיוויס, במזכר הבנות מחייב (להלן: "מזכר ההבנות"). על פי מזכר ההבנות, מכרה תכלית לסינרגטיקה את מלוא חלקה בפעילות תעודות הסל ומוצרי המדדים המנוהלים תחת המותג "תכלית תעודות סל", לרבות מניותיה בחברות באמצעותן מתבצעת הפעילות האמורה, וזאת בתמורה לסך של כ-68 מיליון ש"ח, בניכוי התאמות שנקבעו במזכר ההבנות.

ביום 24 במרס 2011 הושלמה העסקה, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים ובכלל זה, בין היתר, קבלת כל האישורים הרגולטורים הנדרשים לעסקה והשלמת בדיקת נאותות על ידי ד"ש. הבנק ותכלית נתנו שיפויים שונים במסגרת העסקה.

בגין העסקה כאמור, נרשם בדוחות הכספיים, רווח, נטו, בסך של כ-29 מיליון ש"ח, כרווח מפעולות בלתי רגילות. בחישוב הרווח כאמור נכללו הפרשות, בהתאם להערכת הנהלת הבנק ותכלית, בגין שיפויים שונים שניתנו במסגרת העסקה.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

21. א. יו"ר הדירקטוריון שכיהן בתקופה נובמבר 1997 – ינואר 2006 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון לשעבר"), סיים את כהונתו ביום 31 בינואר 2006, עקב השלמת העסקה למכירת גרעין השליטה בבנק. שכרו ותנאי העסקתו אושרו באסיפה כללית מיום 15 בינואר 1998, מיום 5 באוקטובר 1999, ומיום 14 ביוני 2004, לרבות זכאותו לקבלת פיצויים רגילים ומענק הסתגלות בגובה של שנים עשר חודשי משכורת מלאים.

ב. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק כי אם יו"ר הדירקטוריון לשעבר ייאלץ לסיים את כהונתו עקב חילופי בעלות בבנק כתוצאה מהפרטה, יהיה היו"ר לשעבר זכאי לתשלום של 15 חודשי משכורת מלאים, מעבר לסכומים המגיעים לו על פי החוזה האישי עמו. נושא זה היה על סדר היום של האסיפה הכללית מחודש יוני 2004, אך לא נדון במועד האמור.

ג. בשנת 2004 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר תוספת שכר בשיעור של 6.5%, החל מחודש יולי 2004, ומענק בסכום של 7 חודשי משכורת (המהווה 89% מהמענק שאושר למנכ"ל הבנק). נושאים אלה טרם הובאו לאישור האסיפה הכללית.

ד. בחודש מאי 2005 החליט דירקטוריון הבנק לאשר ליו"ר הדירקטוריון לשעבר מענק בסכום של 1,255 אלף ש"ח. נושא זה טרם הובא לאישור האסיפה הכללית של הבנק.

ה. מבלי לגרוע מן ההחלטות המפורטות בסעיפים ב' עד ד' לעיל, היה בכוונת הבנק להביא לאישור הדירקטוריון של הבנק, תשלום חד פעמי ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, בסך של 10 מיליון ש"ח, כפיצוי עבור הפסקת כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, ולהביע הערכה לתרומתו יוצאת הדופן של יו"ר הדירקטוריון לשעבר, לבנק.

ו. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה מלאה בגין סעיפים ב' עד ד' לעיל. בגין סעיף ה' לעיל לא נערכה הפרשה ספציפית, אך נכללה הפרשה כללית להתחייבויות תלויות.

ז. במכתב מיום 26 במרס 2006 הודיעו בעלי השליטה בבנק לחשב הכללי במשרד האוצר ולמנכ"ל נכסים מ.י. בע"מ על הכוונה להביא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק, לפי העניין, תשלומים שונים ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, כמפורט בסעיפים ב' עד ה' לעיל.
בעלי השליטה הבהירו במכתבם, שלמען הסדר הטוב מצאו לנכון להביא לידיעת הממשלה את פרטי התשלומים שבכוונת הבנק לשלם ליו"ר הדירקטוריון לשעבר, כמפורט לעיל, אף שלדעתם תשלומים אלה אינם נכללים בגדר התשלומים לבעל עניין כמשמעותם בהסכם למכירת גרעין השליטה בבנק ולפיכך, אין הם מחייבים את קבלת הסכמת הממשלה.
במכתבם הודיעו בעלי השליטה, למען הסדר הטוב, כי בכל מקרה, הם יפעלו על מנת שהתשלומים האמורים לעיל לא יאושרו בניגוד לעמדת הממשלה.

ח. במכתב מיום 26 במרס 2006, הודיע החשב הכללי במשרד האוצר כי המדינה מתנגדת לביצוע התשלומים אשר פורטו במכתב בעלי השליטה כאמור לעיל (סעיף ז' לעיל).

ט. ביום 8 בינואר 2009 שלח יו"ר הדירקטוריון לשעבר, באמצעות בא כוחו, מכתב דרישה לתשלום סכומים שונים, בגין תקופת כהונתו בבנק (להלן: "מכתב הדרישה").

י. במכתב הדרישה הציע ב"כ יו"ר הדירקטוריון לשעבר, כי במטרה לייתר פניה לערכאות מצדו, תועבר הסוגיה להכרעת צד שלישי.

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

יא. דירקטוריון הבנק דן במכתב הדרישה, ובמטרה למצוא את הדרך ההולמת ביותר ליישוב המחלוקת עם היו"ר לשעבר, הודיע הבנק במכתב מיום 8 במרס 2009 לב"כ יו"ר הדירקטוריון לשעבר כדלקמן:

1. דירקטוריון הבנק החליט למנות מומחה חיצוני, מוסכם על הצדדים, על מנת שיבדוק ויכריע מהו התשלום הראוי וההוגן שיש ליתן ליו"ר הדירקטוריון לשעבר (מעבר לסכומים ששולמו לו בפועל מכוח הוראות הסכמי ההעסקה עימו), וזאת לאור פועלו בבנק, בין היתר בשנות המשבר שהבנק חווה, תרומתו להבראת הבנק ופועלו בשנה האחרונה לפני שהופסקה כהונתו.
2. על מנת שהבנק יוכל לפעול כאמור מבלי להיות כבול בהתחייבויות קודמות כלשהן של הבנק, יתבקש יו"ר הדירקטוריון לשעבר להודיע בכתב כי הוא מוותר על כל תביעה ודרישה המבוססת על עילה שמקורה בהתחייבויות קודמות של הבנק כלפיו, אם וככל שהיו כאלה, למעט דרישתו לקבל שכר ראוי והוגן בגין פועלו, תרומתו לבנק ופרישתו.

יב. ביום 16 במרס 2009 הודיע ב"כ היו"ר לשעבר כי הוא מסכים לדרישת הבנק.

יג. ביום 18 במרס 2009 נמסרה לפרופ' יעקב נאמן בקשת הבנק והיו"ר לשעבר, שיפעל כאמור. עוד סוכם כי הדיון בפניו יתנהל בהתאם לאמור בתוספת הראשונה לחוק הבוררות, התשכ"ח – 1968; כל צד ישא בהוצאותיו ושכר הטרחה וחלוקתו יקבעו על ידי הפוסק. יצוין כי היו"ר לשעבר הגביל את תביעתו לסך של 17 מיליון ש"ח (הסכום שהופרש בספרי הבנק במסגרת הפרשה ספציפית והפרשה שאינה ספציפית).

יד. באותו יום (ה–18 במרס 2009) התקיימה ישיבה ראשונה בפני פרופ' נאמן, אשר שמע, בין היתר, שני עדים מטעם היו"ר לשעבר. הבנק טרם הציג את טיעוניו באשר לתביעת היו"ר לשעבר.

טו. ביום 25 במרס 2009 פנו נציגי מדינת ישראל ונכסים מ.י. לבנק ולבעלי השליטה במכתב, בו טענו, בין היתר, כי הסכמת הבנק להליך האמור, בלא להודיע על כך למדינה ולאפשר את הצטרפותה להליך, עומדת בניגוד לדין ומונעת מהמדינה להשמיע את עמדתה בנושא. בהמשך לכך ביקשה המדינה כי הליך הבוררות יבוטל והנושא יוחזר לאישור האורגנים המוסמכים בבנק. מבלי לגרוע מן האמור, התבקש הבנק להקפיא את ההליכים מול הבורר ולוודא שלא יתקבלו החלטות עד למיצוי הדיון. קבוצת ברונפמן–שראן הודיעה אף היא על הצטרפותה לדרישת המדינה להקפיא את ההליכים ולא לקבל החלטות כל שהן עד לבירור העניין בכללותו ומיצוי הדיון עם המדינה.

טז. לדעת הבנק, לא נדרשת הסכמת בעלי מניות, והמדינה בכלל זה, להליך האמור. ההליך שננקט הינו הליך ראוי, הולם את הנסיבות ואת טובת הבנק ובדין יסודו. יחד עם זאת, פנו הבנק ויו"ר הדירקטוריון לשעבר לפרופ' יעקב נאמן, וביקשו דחייה של כשלושה שבועות על

19. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מנת לברר את הנושא עם בעלי השליטה והמדינה. הוסכם כי אם פרופ' נאמן לא יוכל לכהן כפוסק מומחה בעניין בשל מינויו הצפוי לשר בממשלה שתוקם, אזי יועבר הנושא לפוסק מומחה חלופי שזהותו סוכמה בין הצדדים.

יז. לאחר מגעים שהתקיימו בנושא, הודיעו נציגי המדינה, במכתב מיום 27 במאי 2009, כי הם עומדים על התנגדותם לביצוע התשלומים ליו"ר לשעבר ולהמשך תהליך הבוררות. עוד הוסיפו נציגי המדינה כי עמדה זו מקובלת גם על קבוצת ברונפמן–שראן. עמדת המדינה הינה, בין היתר, כי ביצוע התשלומים כפוף לאישור האסיפה הכללית.

ב"כ היו"ר לשעבר פנה לבנק בבקשה לקיים את התחייבויותיו ולשוב לדיון בפני מומחה חיצוני, כפי שהוסכם.

בהמשך לפנייתו של ב"כ היו"ר לשעבר, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 31 באוקטובר 2011, להמשיך בהליך המוסכם, בכפוף להגעה להסכמה על זהותו של הפוסק ובכפוף לבחינה נוספת של הנושא עם רשות ניירות ערך.

יח. ביום 14 בדצמבר 2011, הגיש היו"ר לשעבר לבית המשפט תובענה לקבלת פסק דין הצהרתי, במסגרתה התבקש בית המשפט לקבוע כי הבנק מחויב לתהליך ההכרעה/הבירור שהוסכם בין הצדדים. נכון למועד פרסום הדוח טרם התקיים דיון בגוף הבקשה.

טרם שהתקיים דיון בתובענה, הושגה הסכמה על זהותו של פוסק אחר ובהתאם, היו"ר לשעבר משך את בקשתו.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון

כללי

1. העסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכות בסיכוני שוק, בסיכוני אשראי ובסיכוני נזילות.

א. פעילותו של הבנק חושפת אותו לסיכונים שונים ובכלל זה סיכוני שוק. סיכוני השוק כוללים בין היתר סיכוני בסיס, סיכוני ריבית, סיכונים לתנודתיות בשערי החליפין, במאפייני המיתאמים בין פרמטרים כלכליים שונים וכיו"ב. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול החשיפות שלו לסיכוני שוק כאמור לעיל, משלב הבנק בניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים שלו ובפעילותו כעושה שוק, מגוון רחב של מכשירים פיננסיים נגזרים. בין מכשירים פיננסיים נגזרים אלה כלולות עסקאות FORWARD, SWAP, FRA, I.R.S, אופציות שהבנק רוכש וכותב והמגינות מפני עליה או ירידה בשער החליפין של מטבע חוץ, אינפלציה, ריביות, מדדי מניות, אופציות משובצות וכיו"ב.

ב. סיכון האשראי בעסקאות אלו נובע מכך שהסכום הנקוב של העסקה אינו משקף בהכרח את סיכון האשראי שלה. סיכון זה נמדד על פי סכום ההפסד המירבי שעלול להיגרם לבנק אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאיה, וזאת בניכוי הסכמי קיזוז בני אכיפה.

סיכון האשראי במהלך תקופת ההתקשרות נאמד בסכום היציאה מהעסקה בתוספת חשיפה פוטנציאלית עתידית כפי שנקבעה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 לעניין חישוב המגבלות על חבות לווה. מדיניות הבנק לגבי הבטחונות הנדרשים בגין פעילות הלקוח במכשירים פיננסיים נגזרים, דומה למדיניותו לגבי אשראי אחר, למעט בפעילות הלקוחות במסגרת המעו"ף. הבטחונות הם מסוגים שונים. כמו כן יכול הבנק להעניק ללקוח מסגרת ללא בטחונות, לפי העניין.

ג. סיכון נזילות שוק נובע מכך שלא תמיד ניתן לסגור את החשיפה במהירות, בעיקר בשווקים שסחירותם נמוכה.

2. אם נגזר אינו מיועד לגידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשוויו ההוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. חלק מהנגזרים האמורים מיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן וגידורי תזרים מזומנים, חלק נרכשים ונכתבים כאמור במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM) ויתרתם מוגדרים כנגזרים אחרים.

3. ייתכן והבנק יתקשר בחוזה שבפני עצמו אינו מכשיר נגזר אך הוא מכיל נגזר משובץ. לגבי כל חוזה, הבנק מעריך אם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח, ובודק האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. בהתקיים התנאים דלעיל, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח, מטופל כנגזר בפני עצמו ומוצג במאזן יחד עם החוזה המארח לפי השווי ההוגן שלו, כאשר השינויים בשווי ההוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.

4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת עסקאות הגידור השונות. התיעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס, ההתחייבות, ההתקשרות האיתנה או העסקה החזויה אשר יועדו כפריט המגודר וציון של האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי ההוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר.

ב. נגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש.

ג. הנגזר מפסיק להיות מיועד כמכשיר מגדר, כיוון שקרוב לודאי שהעסקה החזויה לא תתבצע.

ד. התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה.

ה. ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.

כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שוויו ההוגן, אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי ההוגן. כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שהפריט המגודר אינו מקיים עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שוויו ההוגן, וכל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה ייגרעו מהמאזן ויוכרו כרווח או כהפסד בדוח רווח והפסד לתקופה השוטפת.

6. גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס או התחייבות, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר.

7. גידורי תזרים

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי תזרים מזומנים. הטיפול החשבונאי בשינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה להשתנות תזרים מזומנים מנכס, מהתחיבות או מעסקה חזויה תלוי באפקטיביות של יחסי הגידור.

- החלק האפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של נגזר, המיועד לגידור תזרים מזומנים מדווח תחילה בהון, כמרכיב של רווח כולל אחר, ואחר כך, כאשר העסקה החזויה משפיעה על דוח רווח והפסד, הוא מסווג מחדש לדוח רווח והפסד.
- החלק הלא אפקטיבי של השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המיועד כאמור מוכר מיידית בדוח רווח והפסד.

8. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011, יושם שינוי במדידת החבות בגין עסקאות בנגזרי OTC, בהתאם לשינוי שנקבע בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 313, בדבר מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בהוראה המתוקנת נקבע כי בחישוב החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי החוזה ישמש מקדם ה"תוספת" (Add-on) המשמש בחישוב החשיפה לצרכי באזל II, כשהוא מוכפל פי שלושה. זאת, לעומת חישוב של 10% מהסכום הנקוב של העסקה העתידית, ששימש עד כה לחישוב החשיפה.

כתוצאה מהשינוי האמור, חלה ירידה מהותית ביתרות המדווחות של חבות בגין סיכון אשראי חוץ מאזני של מכשירים נגזרים.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2011				
	חוזי ריבית				
	שקל-מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים[1]					
Swaps	–	686	–	–	–
סך-הכל	–	686	–	–	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	686			
ב. נגזרים ALM[1][2]					
חוזי Futures	–	5,182	–	–	–
חוזי Forward	2,476	5,556	16,359	–	–
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	–	–	303	–	–
אופציות שנקנו	–	–	389	–	–
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	–	–	12,251	191	–
אופציות שנקנו	–	–	11,144	–*	–
Swaps	–	64,579	38,352	–	–
סך-הכל	2,476	75,317	78,798	191	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	33,563			
ג. נגזרים אחרים[1]					
חוזי Futures	–	–	–	–	38
חוזי Forward	–	–	449	–	93
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	–	–*	533	5,760	–*
אופציות שנקנו	–	–*	533	5,760	–*
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	–	560	346	151	1,374
אופציות שנקנו	–	560	586	152	1,290
Swaps	–	790	103	–	–
סך-הכל	–	1,910	2,550	11,823	2,795
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	395			
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט			2,274		

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2010				
	חוזי ריבית				
	שקל-מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	במיליוני שקלים חדשים				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים (1)					
Swaps	–	–	–	–	–
סך-הכל	–	–	–	–	–
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	–			
ב. נגזרים ALM (1)(2)					
חוזי Futures	–	5,887	–	–	–
חוזי Forward	1,082	7,284	12,468	–	–
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	–	–	310	–	–
אופציות שנקנו	–	–	293	–	–
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	–	–	15,098	355	–
אופציות שנקנו	–	–	15,046	3	–
Swaps	–	45,831	28,306	–	–
סך-הכל	1,082	59,002	71,521	358	
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	23,485			
ג. נגזרים אחרים (1)					
חוזי Futures	–	*110	–	*1,745	*11
חוזי Forward	40	*–	695	*–	*3,968
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	–	**–	225	3,754	1
אופציות שנקנו	–	**–	225	3,754	1
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	–	521	373	147	13,946
אופציות שנקנו	–	408	638	174	12,899
Swaps	–	1,176	15	–	–
סך-הכל	40	2,215	2,171	9,574	30,826
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	–	563			
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט					
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט			5,164		

הערות:

* סווג מחדש בין חוזי Forward לבין חוזי Futures.

** סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף פעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	חוזי ריבית				
	שקל-מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	במיליוני שקלים חדשים				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים(1)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	–	–	–	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	37	–	–	–
ב. נגזרים ALM(1)(2)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	2	1,931	1,055	–*	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	79	2,262	1,942	1	–
ג. נגזרים אחרים(1)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	41	38	177	27
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	37	19	177	27

	31 בדצמבר 2010				
	חוזי ריבית				
	שקל-מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים
	במיליוני שקלים חדשים				
א. נגזרים מגדרים (1)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	–	–	–	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	–	–	–	–	–
ב. נגזרים ALM(1)(2)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	–	1,047	911	1	–
שווי הוגן ברוטו שלילי	55	1,261	1,827	2	–
ג. נגזרים אחרים(1)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	1	53	59	81	47
שווי הוגן ברוטו שלילי	1	45	24	80	46

* סכום נמוך מ-1 מיליון ש"ח.

הערות:

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2011					
	בורסה	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	91	2,583	31	–	566	3,271
בניכוי הסכמי קיזוז	11	27	–	–	88	126
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[2]	80	2,556	31	–	478	3,145
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[3]	–	251	84	100	1,139	1,574
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	80	2,807	115	100	1,617	4,719

הערות:

(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 31 מיליון ש"ח

(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 3,114 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.

(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה. ראו ס.ק. 8 לעיל.

	31 בדצמבר 2010					
	בורסה	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים					
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים[1]	41	1,724	28	–	407	2,200
בניכוי הסכמי קיזוז	5	44	–	–	40	89
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים[2]	36	1,680	28	–	367	2,111
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים[3]	101	9,115	34	53	3,598	12,901
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	137	10,795	62	53	3,965	15,012

הערות:

(1) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 72 מיליון ש"ח

(2) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך של 2,039 מיליון ש"ח הכלולה בסעיף נכסים אחרים.

(3) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה. ראו ס.ק 8 לעיל.

20. פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פרעון – סכומים נקובים יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2011				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
חוזי ריבית					
שקל-מדד	458	888	792	338	2,476
אחר	14,015	17,808	26,511	19,579	77,913
חוזי מטבע חוץ	51,417	25,342	4,109	2,754	83,622
חוזים בגין מניות	9,951	1,836	227	–	12,014
חוזי סחורות ואחרים	2,397	193	205	–	2,795
סך-הכל	78,238	46,067	31,844	22,671	178,820

	31 בדצמבר 2010				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל
	במיליוני שקלים חדשים				
חוזי ריבית					
שקל-מדד	40	225	572	285	1,122
אחר	9,228	15,949	20,090	15,950	61,217
חוזי מטבע חוץ	49,489	24,146	2,242	2,979	78,856
חוזים בגין מניות	9,513	142	277	–	9,932
חוזי סחורות ואחרים	30,524	3	299	–	30,826
סך-הכל	98,794	40,465	23,480	19,214	181,953

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הוראת בנק ישראל בענין הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים (להלן: "ההוראה") יושמה על פי השיטות וההנחות העיקריות שיתוארו להלן. אין בנתונים שיובאו להלן כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק, ואין הם מהווים נסיון לאמוד שווי זה.

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, בהתאם להוראה, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרימי המזומנים המהוונים בריבית נכיון בשיעור המבטא את אומדן רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרימי המזומנים העתידיים וקביעת שיעור ריבית הנכיון הינם סובייקטיביים. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הנתונים שיובאו להלן אינם בהכרח אינדיקציה לשווי המימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח.

הערכת תזרימי המזומנים העתידיים נעשתה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה מתחשבת בתנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול ויהיו שונים באופן מהותי. הדברים אמורים בעיקר לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.

בנוסף, לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית, ולא נכללה השפעת המס.

עוד יצויין כי יתכן והפער בין היתרה במאזן לבין הערכים המוצגים כשווי הוגן לא ימומש כיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

יתר על כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, ולאור השיטות וההנחות ששימשו ביישום ההוראה, יש להזהר בבחינת נתוני השווי ההוגן כשלעצמם, ובעריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, איגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים - שווי שוק, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל, או ציטוטים של ספקי מחירים בינלאומיים, עבור ניירות ערך הנסחרים בשוק לא פעיל.

אשראי לציבור, נטו - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. הערך הנוכחי נמדד עבור תזרים התקבולים העתידי (לאחר ניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי) לכל הלוואה בנפרד, בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי.

קביעת רמת הסיכון נעשתה, ככל האפשר, בהתבסס על מודל דירוג המשמש כיום את הבנק, אשר בוחן את רמת הסיכון הגלומה בחוב לאור מדדים כספיים ואחרים. יצוין כי ליום 31 בדצמבר 2011 דרג הבנק כ-95% מהחבות אשר יש צורך לדרגה בהתאם להוראות המפקח על בנקים (31.12.2010: כ-97%). שיעורי הריבית ששימשו בהיוון נקבעו, בדרך כלל, לפי שיעורי הריבית לפיהם נעשו בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

בחלק מהמקרים, בהיעדר נתוני דירוג, נעשה הפילוח כאמור בהתבסס על הערכה כוללת של רמת הסיכון בהתאם לענפי המשק בהם מסווגים עסקי הלקוחות. בהקשר זה יוטעם כי רמת הסיכון הכללית הנאמדת לגבי ענף מסויים אינה זהה בהכרח לרמת הסיכון של לקוח מסויים הפועל באותו ענף, כל שכן לרמת הסיכון באשראי שהבנק מעמיד לו.

השווי ההוגן של חובות פגומים - חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית נכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי נכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח.

העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-72 מיליון ש"ח. העלאת שיעור ריבית ההיוון ב-0.1 נקודת האחוז היתה מקטינה את השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ב-5 מיליון ש"ח. (לעומת 74 מיליון ש"ח ו-4 מיליון ש"ח, בהתאמה, ביום 31 בדצמבר 2010).

תזרימי המזומנים בגין משכנתאות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הקטין את השווי ההוגן של המשכנתאות, בעיקר במגזר הצמוד למדד, ב-111 מיליון ש"ח. (לעומת 199 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010). מח"מ הנכסים במגזר הצמוד למדד, על פי התזרים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2011 ל-4.0 שנים, לעומת 3.44 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים.

ההפרשה הכללית, ההפרשה הנוספת וההפרשה המיוחדת לחובות מסופקים לא נוכו מיתרות האשראי לצורך חישוב תזרים המזומנים בהערכת השווי ההוגן.

פקדונות, איגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים, או בהנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות דומים, על ידי הבנק, במועד הדיווח, בהתבסס על פרמטרים כגון: גודל הפקדון, תקופת הפקדון, סוג ההצמדה.

כתבי התחייבות נדחים סחירים מוצגים לפי שווי שוק.

תזרימי המזומנים בגין פקדונות הוערכו על פי תחזית לפירעון מוקדם המבוססת על מודל סטטיסטי. הוון תזרים המזומנים, כאמור, על פי מועדי הפרעון הצפויים, במקום על פי מועדי הפרעון החוזיים, הגדיל את השווי ההוגן של הפקדונות, בעיקר תוכניות חסכון במגזר הצמוד למדד, ב-7 מיליון ש"ח. (לעומת 15 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2010). מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד, על פי התזרים המקורי, שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים, הגיע ביום 31 בדצמבר 2011 ל-3.88 שנים, לעומת 3.81 שנים לאחר התחשבות בתחזית לפירעונות מוקדמים.

מכשירים פיננסיים (למעט מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים סחירים) לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים ובריבית שוק **משתנה -** חלק מחברות הבת מניחות שהיתרה במאזן משקפת את השווי ההוגן.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי: סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי – השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקאות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן. השווי ההוגן של ההתחייבויות הבלתי חוזרות למתן אשראי, שאושרו ועדיין לא ניתנו, אינו שונה מהותית משווין של התחייבויות אלה כפי שהן מוצגות בביאור 19 א'.

ד. ההרכב במאוחד

	31 בדצמבר 2011			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך-הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	2,147	28,182	30,329	30,341
ניירות ערך	36,378	6,520	42,898	43,118
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	–	145	145	145
אשראי לציבור, נטו	11,984	104,399	116,383	116,363
אשראי לממשלות	24	1,616	1,640	1,640
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,114	–	3,114	3,114
נכסים פיננסיים אחרים	1,219	–	1,219	1,219
סך-כל הנכסים הפיננסיים	54,866	140,862	195,728	195,940
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	15,489	137,879	153,368	153,694
פקדונות מבנקים	1,112	3,137	4,249	4,246
פקדונות הממשלה	547	378	925	931
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	6,700	6,700	7,415
כתבי התחייבות נדחים	–	12,239	12,239	13,047
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,432	–	4,432	4,432
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,256	–	7,256	7,256
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	28,836	160,333	189,169	191,021

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

21. יתרות ואמדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. ההרכב במאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2010			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך-הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	2,494	15,693	18,187	18,337
ניירות ערך	*29,798	*7,378	37,176	37,209
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	–	45	45	45
אשראי לציבור, נטו	23,190	95,476	118,666	119,293
אשראי לממשלות	5	1,551	1,556	1,556
נכסים בגין מכשירים נגזרים	*2,039	–	2,039	*2,039
נכסים פיננסיים אחרים	*1,504	–	1,504	*1,504
סך-כל הנכסים הפיננסיים	59,030	120,143	179,173	179,983
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	14,601	123,410	138,011	138,394
פקדונות מבנקים	641	2,746	3,387	3,613
פקדונות הממשלה	125	336	461	472
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	–	7,227	7,227	7,868
כתבי התחייבות נדחים	8	12,286	12,294	13,569
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	*3,215	–	3,215	*3,215
התחייבויות פיננסיות אחרות	*7,403	–	7,403	*7,403
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	25,993	146,005	171,998	174,534

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

21. יתרות ואמדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. ההרכב בבנק

	31 בדצמבר 2011			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך-הכל	שווי הוגן
	במיליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	–	42,059	42,059	41,962
ניירות ערך	16,354	2,606	18,960	19,041
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	–	145	145	145
אשראי לציבור, נטו	–	63,054	63,054	62,763
אשראי לממשלות	–	1,616	1,616	1,616
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,042	–	3,042	3,042
נכסים פיננסיים אחרים	387	–	387	387
סך-כל הנכסים הפיננסיים	19,783	109,480	129,263	128,956
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	–	115,165	115,165	115,643
פקדונות מבנקים	260	3,879	4,139	4,133
פקדונות הממשלה	–	197	197	193
כתבי התחייבות נדחים	–	3,803	3,803	4,028
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4,174	–	4,174	4,174
התחייבויות פיננסיות אחרות	3,121	–	3,121	3,121
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	7,555	123,044	130,599	131,292

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

21. יתרות ואמדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ה. ההרכב בבנק (המשך)

	31 בדצמבר 2010			
	יתרה במאזן			
	(1)	(2)	סך-הכל	שווי הוגן
	במליוני שקלים חדשים			
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופקדונות בבנקים	384	29,233	29,617	29,790
ניירות ערך	13,072	2,273	15,345	15,384
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	–	45	45	45
אשראי לציבור, נטו	3,345	64,825	68,170	68,156
אשראי לממשלות	–	1,551	1,551	1,551
נכסים בגין מכשירים נגזרים	*1,957	–	1,957	*1,957
נכסים פיננסיים אחרים	*765	–	765	*765
סך-כל הנכסים הפיננסיים	19,523	97,927	117,450	117,648
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	718	103,391	104,109	105,050
פקדונות מבנקים	182	3,183	3,365	3,361
פקדונות הממשלה	–	177	177	178
כתבי התחייבות נדחים	–	4,013	4,013	4,412
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	*2,972	–	2,972	*2,972
התחייבויות פיננסיות אחרות	*3,444	–	3,444	*3,444
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	7,316	110,764	118,080	119,417

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) מכשירים פיננסיים שבהם היתרה היא אומדן לשווי הוגן – מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי שוק, או מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים או על בסיס ריבית שוק משתנה בתדירות של עד 3 חודשים.

(2) מכשירים פיננסיים אחרים.

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ו. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (במאוחד)

	31 בדצמבר 2011				
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב–				
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
	במיליוני שקלים חדשים				
נכסים					
ניירות ערך זמינים למכירה					
של ממשלת ישראל	16,624	367	–	–	16,991
של ממשלות זרות	145	859	–	–	1,004
של מוסדות פיננסיים בישראל	758	4	–	–	762
של מוסדות פיננסיים זרים	58	2,009	–	–	2,067
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	–	11,842	–	–	11,842
של אחרים בישראל	123	155	–	–	278
של אחרים זרים	–	32	–	–	32
מניות	22	11	–	–	33
סך-הכל ניירות ערך זמינים למכירה	17,730	15,279	–	–	33,009
ניירות ערך למסחר					
של ממשלת ישראל	3,037	181	–	–	3,218
של ממשלות זרות	–	6	–	–	6
של מוסדות פיננסיים בישראל	4	–	–	–	4
של מוסדות פיננסיים זרים	–	45	–	–	45
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	–	54	–	–	54
של אחרים בישראל	27	–	–	–	27
של אחרים זרים	–	10	–	–	10
מניות	3	2	–	–	5
סך-הכל ניירות ערך למסחר	3,071	298	–	–	3,369
אשראי לציבור בגין ניירות ערך שהושאלו	1,191	–	–	–	1,191
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
חוזי ריבית שקל מדד	–	–	2	–	2
חוזי ריבית אחרים	–	1,972	–	–	1,972
חוזי מטבע חוץ	15	1,019	59	(111)	982
חוזים בגין מניות	175	2	–	(10)	167
חוזי סחורות ואחרים	2	25	–	(5)	22
נכסים בגין פעילות בשוק המעוף	211	–	–	–	211
סך-הכל נכסים	22,395	18,595	61	(126)	40,925
התחייבויות					
פקדונות הציבור בגין ניירות ערך שנשאלו	490	18	–	–	508
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
חוזי ריבית שקל מדד	–	–	79	–	79
חוזי ריבית אחרים	5	2,331	–	–	2,336
חוזי מטבע חוץ	14	1,074	873	(111)	1,850
חוזים בגין מניות	175	3	–	(10)	168
חוזי סחורות ואחרים	2	25	–	(5)	22
התחייבות בגין פעילות בשוק המעוף	211	–	–	–	211
מכירות בחסר של ניירות ערך	23	–	–	–	23
סך-הכל ההתחייבויות	920	3,451	952	(126)	5,197

21. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 – מאוחד

	שווי הוגן ליום 31.12.2010	סך-הכל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו	הנפקות	רכישות	סילוקים	שווי הוגן ליום 31.12.2011	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31.12.2011
	במיליוני שקלים חדשים						
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים, נטו							
חוזי ריבית	(55)	(32)	–[1]	–[1]	10[1]	(77)	(33)[1]
חוזי מטבע חוץ	(962)	28	(281)[1]	278[1]	123[1]	(814)	53[1]

הערה:

(1) נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף רווח מפעילות מימון (לפני הפרשה לחובות מסופקים).

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

א. יתרות

	31 בדצמבר 2011											
	בעלי ענין[1]						צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק[1]					
	מחזיקי מניות בעלי שליטה[2]		מחזיקי מניות אחרים[3]		דירקטורים ומנהל כללי[4]		אחרים[5]		חברות כלולות		אחרים[6]	
	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)
	במיליוני שקלים חדשים											
נכסים												
פקדונות בבנקים	–	–	–	–	–	–	–	–	36	39	–	–
ניירות ערך[9]	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	11	11
אשראי לציבור[11]	–*	–*	19	53			–	36	408	596	198	252
הפרשה להפסדי אשראי[11]	–	–	–	–	–	–	–	(6)	(2)	(3)	(2)	(4)
אשראי לציבור נטו[11]	–	–	19	53	–	–	–	30	406	593	196	248
השקעות בחברות כלולות[9]	–	–	–	–	–	–	–	–	1,611	1,611	–	–
נכסים אחרים	–	–	–	–	–	–	–	–	53	115	–	–
התחייבויות												
פקדונות הציבור	3	4	4	9	–	–	–	–	3,471	3,833	100	226
פקדונות מבנקים	–	–	–	–	–	–	–	–	116	195	–	–
כתבי התחייבות נדחים	–	–	–	–	–	–	–	–	10	11	–	–
התחייבויות אחרות	–	–	–	–	4	4	–	–	58	69	–	–
מניות (כלול בהון)	2,890	2,890	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[10]	3	3	2	11	–	–	–	–	92	1,052	17	41

* בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך של 6 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.

הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

א. יתרות (המשך)

	31 בדצמבר 2010											
	בעלי ענין[1]								צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק[1]			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה[2]		מחזיקי מניות אחרים[3]		דירקטורים ומנהל כללי[4]		אחרים[5]		חברות כלולות		אחרים[6]	
	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)	(7)	(8)
	במיליוני שקלים חדשים											
נכסים												
פקדונות בבנקים	–	–	–	–	–	–	–	–	15	95	–	–
ניירות ערך[9]	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	398	413
אשראי לציבור[11]	–*	–*	17	64	–	31	41	244	300	258	670
הפרשה להפסדי אשראי[11]	–	–	–	–	–	(6)	(6)	(12)	(12)	–	–
אשראי לציבור נטו[11]	–	–	17	64		25	35	232	288	258	670
השקעות בחברות כלולות[9]	–	–	–	–	–	–	–	1,684	1,684	–	–
נכסים אחרים	–	–	–	1	–	–	–	23	62	–	–
התחייבויות	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פקדונות הציבור	1	7	8	139	–	–	2	550**	1,638**	168	564
פקדונות מבנקים	–	–	–	–	–	–	–	200	595	–	–
כתבי התחייבות נדחים	–	–	–	–	–	–	–	16	17	–	–
התחייבויות אחרות	–	–	–	–	–	–	–	31	31	–	–
מניות (כלול בהון)	2,923	2,923	–	–	–	–	–	–	–	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים[10]	3	3	4	21	–	–	1	1,003	1,063	46	87

* בנוסף נתן בעל שליטה ערבות אישית בסך של 10 מיליון ש"ח לאשראי שקיבל צד ג'.

** סווג מחדש

הערות לטבלה ראו לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ב. תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
	בעלי ענין[1]				צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק[1]	
	מחזיקי מניות בעלי שליטה[2]	מחזיקי מניות אחרים[3]	דירקטורים ומנהל כללי[4]	אחרים[5]	חברות כלולות	אחרים[6]
	במיליוני שקלים חדשים					
תוצאות פעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*[11]	–	1	–	–	12	7
הוצאות בגין הפסדי אשראי	–	–	–	–	(1)	1
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	–	–	–	14	1
הוצאות תפעוליות ואחרות**	–	–	(16)	–	(30)	–
סך-הכל	–	1	(16)	–	(5)	9

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010					
	בעלי ענין[1]				צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק[1]	
	מחזיקי מניות בעלי שליטה[2]	מחזיקי מניות אחרים[3]	דירקטורים ומנהל כללי[4]	אחרים[5]	חברות כלולות	אחרים[6]
	במיליוני שקלים חדשים					
תוצאות פעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*[11]	–	3	–	2	(40)***	12
הוצאות בגין הפסדי אשראי	–	–	–	(6)	(12)	–
הכנסות תפעוליות ואחרות	–	–	–	–	14	17
הוצאות תפעוליות ואחרות**	–	–	(20)	(3)	(23)	–
סך-הכל	–	3	(20)	(7)	(61)	29

* ראו סעיף ד'.
** ראו סעיף ג'.
*** סווג מחדש.

ג. הטבות לבעלי ענין מהבנק ומחברות מוחזקות

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010	
	דירקטורים ומנהל כללי[4]		דירקטורים ומנהל כללי[4]	
	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבה
	במיליוני שקלים חדשים		במיליוני שקלים חדשים	
בעלי ענין המועסקים בבנק או מטעמו	8	2	12	2
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק או מטעמו	6	*15	6	*18
סך-הכל	14	17	18	20

* כולל 1 ו–5 דירקטורים שפרשו במהלך השנים 2011 ו–2010 בהתאמה.
הערות לטבלאות ראו לאחר סעיף ד'.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ד. תוצאות פעילות מימון (לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי) בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים*

	המאוחד			מזה – מחברות כלולות		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים						
מאשראי לציבור	23	15	116	9	3	105
מפקדונות בבנקים	–	–	1	–	–	1
סך-הכל	23	15	117	9	3	106
ב. בגין התחייבויות						
על פקדונות הציבור	(74)	(14)**	(17)**	(68)	(18)**	(19)**
על פקדונות מבנקים	–	(21)	(6)	–	(21)	(6)
על כתבי התחייבות נדחים	–	(1)	(2)	–	(1)	(2)
סך-הכל	(74)	(36)	(25)	(68)	(40)	(27)
ג. בגין מכשירים פיננסים נגזרים						
הכנסות (הוצאות) מימון מעסקות אחרות	65	(4)	32	65	(4)	32
סך-הכל	65	(4)	32	65	(4)	32
ד. אחר						
הכנסות מימון אחרות	6	2	9	6	1	6
הוצאות מימון אחרות	–	–	(1)	–	–	–
סך-הכל	6	2	8	6	1	6
סך-הכל הכנסות (הוצאות) מפעילות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי(11)	20	(23)	132	12	(40)	117

* בגין עסקאות שנעשו באותם תנאים אשר היו מתקיימים גם לו עסקאות אלה היו נעשות עם מי שאינו בעל ענין או צד קשור.

** סווג מחדש.

הערות לביאור 22 א', ב', ג':

(1) בעל ענין – כהגדרתו בחוק ניירות ערך.
צד קשור – כהגדרתו בגילוי דעת 29 של לשכת רואי חשבון בישראל, שאינו בעל ענין.

(2) מחזיק שליטה – כהגדרתו בחוק ניירות ערך.

(3) מי שמחזיק ב- 5% או יותר מהון המניות המונפק של התאגיד הבנקאי או מכוח ההצבעה בו, מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד או את מנהלו הכללי.

(4) לרבות בני זוג וקטיניהם.

(5) תאגיד שבעל עניין מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק או מכח ההצבעה בו, או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלו.

(6) תאגיד שהתאגיד הבנקאי מחזיק בו 10% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו, או רשאי למנות 10% או יותר מהדירקטורים שלו או רשאי למנות את המנהל הכללי, ותאגיד אחר שצד קשור מחזיק בו 25% או יותר מהון המניות המונפק שלו או מכוח ההצבעה בו או מהסמכות למנ

(7) יתרה לתאריך המאזן.

(8) היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה, על בסיס יתרות שהיו בכל סופי החודשים.

(9) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בביאורים כדלקמן:
ניירות ערך – ביאור 3
השקעות בחברות מוחזקות – ביאור 6
ערבויות – ביאור 19א'

(10) סיכוני אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות לווה.

(11) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ה. במהלך התקופה החל מיום 31 באוקטובר 1993 ועד ליום 31 בינואר 2006 החזיקה מדינת ישראל ברוב המניות בבנק (ביום 31 בדצמבר 2005 היא החזיקה ב-57.09% מהמניות). ביום 31 בדצמבר 2009 החזיקה המדינה 25% מהמניות. במהלך שנת 2010 מכרה המדינה את החזקותיה בבנק, והחל מיום 29 באוקטובר 2010 אין היא מחזיקה עוד במניות הבנק.

המפקח על הבנקים פטר את הבנק מהגדרת המדינה "כבעלי ענין" בבנק, ובהתאם לכך לא ניתנות יתרות ועסקאות של המדינה ושל חברות שבשליטתה.

ו. ביום 31 בינואר 2006 הושלמה העסקה שנחתמה ביום 1 בפברואר 2005, בין נכסים מ.י. בע"מ וממשלת ישראל (להלן: "הממשלה") מצד אחד לבין תאגיד בשליטת משפחת ברונפמן ואחרים ולבין תאגיד בשליטת מר רובין שראן (להלן ביחד: "הרוכשים"), מצד שני, למכירת גרעין השליטה בבנק (להלן: "ההסכם למכירת גרעין השליטה בבנק"), לפיה:

- הרוכשים רכשו מניות של הבנק, המהוות 26% מהונו המונפק;
- הרוכשים קיבלו אופציה, לתקופה של 3 שנים מהשלמת העסקה, לרכוש מניות המהוות עד 25% נוספים מהונו המונפק של הבנק. האופציה פקעה בסוף שנת 2008 מבלי שמומשה;
- נערכו הסדרים בין הממשלה לבין הרוכשים לעניין תיאום אופן הצבעתם והפעלת השליטה בבנק (הסדרים אלה פקעו עם מכירת יתרת מניות הבנק שהוחזקו בידי המדינה).

בעקבות השלמת העסקה, כאמור, עברה השליטה בבנק לקבוצת ברונפמן-שראן.

בהיתר שנתן נגיד בנק ישראל לרוכשים, לרכוש ולהחזיק יחד שליטה ואמצעי שליטה בבנק, נקבע בין היתר כי חברי הקבוצה, קרוביהם או תאגידים בשליטתם של מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, ובתנאי שניתנה מראש ובכתב הודעה למפקח על טיב השירות ועל התמורה, לפחות 14 ימי עסקים לפני מתן השירות; הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות.

הוראת סעיף זה לא תחול על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

ז. תגמול ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנהל הכללי המכהן

חוזה העסקה של יו"ר הדירקטוריון. יו"ר הדירקטוריון של הבנק מכהן בתפקידו החל מיום 3 בינואר 2010. ביום 4 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הדירקטוריון ולאחר שנבחנה המלצת ועדה אד הוק של הדירקטוריון, לעניין תגמול יו"ר הדירקטוריון, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון של הבנק. תקופתו של החוזה תהיה למשך חמש שנים, החל מיום 3 בינואר 2010 (להלן: "תקופת ההסכם"). חוזה ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון אושר באסיפה כללית מיוחדת מיום 10 בנובמבר 2010.

בחוזה נקבע, בין היתר, כי הבנק ישלם ליו"ר הדירקטוריון מענק חתימה חד פעמי, בסך של 500 אלף ש"ח, בשל טווח הזמן הקצר שחלף בין המועד שבו הוצעה מועמדותו לכהונת יו"ר הדירקטוריון לבין המועד שבו התחיל תפקידו.

יו"ר הדירקטוריון מועסק במשרה מלאה, ולא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר מלא, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. בתמורה למילוי תפקידו זכאי יו"ר הדירקטוריון למשכורת חודשית של 150,000 ש"ח, שתעודכן מידי 3 חודשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם בחודש ינואר 2010.

יו"ר הדירקטוריון זכאי למענק שנתי, כמפורט בסעיף קטן ח' להלן. יו"ר הדירקטוריון זכאי גם לתגמול הנגזר מביצועי מניית הבנק, מסוג פאנטום, כמפורט בביאור 13 ה (1). ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלים על יו"ר הדירקטוריון, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון ואי תחרות של ששה חודשים וחובת שמירה על סודיות.

יו"ר הדירקטוריון זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

עם סיום הכהונה זכאי יו"ר הדירקטוריון על פי החוזה לפיצויי פיטורין, כקבוע בדין וזאת בנוסף לזכאותו לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין ההפרשות הפנסיוניות שהבנק יבצע. בנוסף, זכאי יו"ר הדירקטוריון לתקופת הודעה מוקדמת בת 6 חודשים, במהלכה יהיה זכאי לשכר ותנאים נלווים בהתאם לחוזה עמו ולתקופת הסתגלות בת 6 חודשים. ואולם, אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לפני חלוף 3 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם, בעקבות סיום כהונתו ביוזמת הבנק או, לחילופין, בקשר עם העברת השליטה בבנק, אזי תקופת ההסתגלות תהיה בת 9 חודשים. בתקופת ההסתגלות יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לשכר החודשי ולתנאים הנלווים, כמפורט בחוזה

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ההעסקה. במקרה שהסכם ההעסקה יסתיים ותקופת ההעסקה לא תוארך, יהיה יו"ר הדירקטוריון זכאי לתקופת הודעה מוקדמת וכן לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים.

החל מחודש פברואר 2010 העמיד הבנק ליו"ר הדירקטוריון מידי חודש (במשך 8 חודשים) מקדמות בסך של 50 אלף ש"ח לחודש בגין שכרו החודשי. מקדמות אלה קוזזו מתשלומי השכר החודשי, ששולמו ליו"ר הדירקטוריון בגין אותם חודשים.

חוזה ההעסקה של המנהל הכללי. ביום 20 בדצמבר 2010 החליטו ועדת הביקורת של הדירקטוריון והדירקטוריון לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם המנהל הכללי המכהן ("המנכ"ל") כמנכ"ל הבנק. תקופתו של החוזה תהיה למשך חמש שנים, החל מיום 1 בינואר 2011 (להלן: "תקופת ההסכם").

המנכ"ל מועסק במשרה מלאה, ולא רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר מלא, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. בתמורה למילוי תפקידו זכאי המנכ"ל למשכורת חודשית של 167,500 ש"ח, שתעודכן מידי 3 חודשים על פי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם בחודש דצמבר 2010.

המנכ"ל זכאי למענק שנתי, כמפורט בסעיף קטן ח' להלן. המנכ"ל זכאי גם לתגמול הנגזר מביצועי מניית הבנק, מסוג פאנטום, כמפורט בביאור 13 ה (1). ההסכם כולל גם הוראות בדבר חובות המוטלים על המנכ"ל, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון ואי תחרות של ששה חודשים וחובת שמירה על סודיות.

הבנק נשא בעלות שכר דירה עבור המנכ"ל בסכום של עד 90 אלף ש"ח בגין תקופת שכירות שתחל ביום תחילת כהונתו של המנכ"ל בבנק ונמשכה עד ליום 31 באוגוסט 2011. כל תשלומי המס שיחולו על המענק האמור, ככל שיחולו, יגולמו על ידי הבנק וישולמו על חשבונו.

המנכ"ל זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

עם סיום הכהונה זכאי המנכ"ל על פי החוזה לפיצויי פיטורין, כקבוע בדין וזאת בנוסף לזכאותו לכספים ולזכויות שיצטברו לזכותו בגין ההפרשות הפנסיוניות שיבצע הבנק. בנוסף, זכאי המנכ"ל לתקופת הודעה מוקדמת בת 6 חודשים, במהלכה יהיה זכאי לשכר ותנאים נלווים בהתאם לחוזה עמו ולתקופת הסתגלות כלהלן: אם סיום הכהונה יהיה ביוזמת המנכ"ל – תקופת ההסתגלות תהיה בת 6 חודשים; אם סיום הכהונה יהיה מכל סיבה אחרת, יחולו התנאים הבאים: אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לפני חלוף שנתיים ממועד תחילת תקופת ההסכם – תקופת ההסתגלות תהיה בת 18 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף שנתיים ממועד תחילת ההסכם אך לפני חלוף 3 שנים – תקופת ההסתגלות תהיה בת 12 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף 3 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם אך לפני חלוף 4 שנים – תקופת ההסתגלות תהיה בת 9 חודשים; אם תקופת ההודעה המוקדמת תחל לאחר חלוף 4 שנים ממועד תחילת תקופת ההסכם – תקופת ההסתגלות תהיה בת 6 חודשים. במקרה שהסכם ההעסקה יסתיים ותקופת ההעסקה לא תוארך, יהיה המנכ"ל זכאי לתקופת הודעה מוקדמת וכן לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים. בתקופת ההסתגלות יהיה המנכ"ל זכאי לשכר החודשי ולתנאים הנלווים בהתאם לחוזה ההעסקה, אך לא יהיה זכאי בגינה למענק שנתי כלשהו (או לחלק ממנו).

בתקופה שבין 1 בינואר 2011 ועד 28 בפברואר 2011, המשיך המנכ"ל לכהן גם כ–CEO של אי די בי ניו יורק. במהלך התקופה האמורה היה המנכ"ל זכאי לשכר בהיקף של 80% משכרו החודשי בבנק. שכרו החודשי מהבנק, כאמור, נוכה בתקופה האמורה מהשכר לו היה זכאי מהחברה הבת. (בהתאם, שכרו החודשי ברוטו מהחברה הבת הסתכם בסך של כ–104,000 ש"ח).

ח. מענקים ליו"ר הדירקטוריון המכהן ולמנהל הכללי המכהן

מענק בגין שנת 2010 ליו"ר הדירקטוריון. ועדת הביקורת והדירקטוריון היו רשאים להחליט על מענק שנתי שיוענק ליו"ר הדירקטוריון בגין שנת 2010, לפי שיקול דעתם ובהתאם לקריטריונים שיגבשו ובלבד שהמענק השנתי בגין שנה זו לא יעלה על 2.4 מיליון ש"ח (ברוטו). ההחלטה על תשלום מענק שנתי, אם יקבע, בגין שנת 2010, יהיה כפוף לפריסת תשלומים כמפורט להלן. בפועל לא התקבלה החלטה בענין זה.

מענקים בגין שנת 2011 ואילך. החל משנת 2011, עבור כל שנה קלנדרית, או חלקה, שבה יכהן יו"ר הדירקטוריון או המנכ"ל, בהתאמה, יוענק המענק השנתי בהתאם לעמידה במדדים המפורטים להלן, אשר היעדים לגביהן יתבססו על היעדים בתוכניות העבודה של הבנק לשנים 2011-2014 בהתייחס ליו"ר הדירקטוריון (2011-2015 בהתייחס למנכ"ל) ובהתאם לעקרונות שעיקריהם יובאו להלן. המענק השנתי האמור ליו"ר הדירקטוריון יאושר בכל שנה, בכפוף לכל דין, בין אם על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, בתנאי שקודם לכן יקבעו יעדי סף בגין המדדים הכמותיים (ראו להלן) ויאושרו על ידי האסיפה הכללית, ובין אם על ידי האסיפה הכללית מדי שנה, לאחר אישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

תקרת המענק השנתי. המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על 2.4 מיליון ש"ח (ברוטו), צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש דצמבר 2009. המענק השנתי למנכ"ל יהיה מוגבל לסכום שלא יעלה על 2.8 מיליון ש"ח (ברוטו), צמוד למדד המחירים לצרכן בגין חודש נובמבר 2010.

תנאי סף לזכאות. הזכאות בגין שנה קלנדרית מסוימת תהיה מותנית בכך שבאותה שנה קלנדרית יתקיימו כל תנאי הסף המצטברים הבאים:

(1) יעד התשואה לנכסי סיכון שייקבע בתכנית העבודה של שנת המענק (באחוזים) בניכוי התשואה לנכסי סיכון בפועל (כהגדרתה בתוכנית) (להלן: "הפרש התשואה לנכסי סיכון") יהיה בשיעור קטן מ-3%;

(2) יחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה בבנק על פי הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לאותה שנה, לא יפחתו מיחס הלימות ההון הכולל ויחס הון הליבה, בהתאמה, כפי שנקבעו בתוכנית העבודה של אותה שנה קלנדרית;

(3) הוענק ליו"ר הדירקטוריון או למנכ"ל, בהתאמה, ציון גבוה מ-"1" לגבי המדד האיכותי.

פריסת תשלומים. תשלום המענק השנתי בגין שנה קלנדרית מסוימת יבוצע ב-3 מנות: סכום בשיעור של 60% מהמענק השנתי ישולם לא יאוחר מ-30 ימים לאחר פרסום הדוחות הכספיים של הבנק לשנת המענק, שני תשלומי מענק נדחים, בשיעור של 20% כל אחד, ישולמו לאחר פרסום הדוחות של כל אחת משתי השנים העוקבות לשנת המענק (כשהם צמודים למדד).

בונוס שלילי. בשנה קלנדרית שבה הפרש התשואה לנכסי סיכון יהיה גדול מ-2%, ייזקף "בונוס שלילי", שיחושב כלהלן: הפרש התשואה לנכסי סיכון פחות 2%, מוכפל ב-100, מוכפל ב-"המענק השנתי המצטבר". לעניין זה, "המענק השנתי המצטבר" יהיה שווה למלוא המענק השנתי המחושב בגין אותה שנה קלנדרית (100%) בתוספת תשלומי מענק נדחים בגין שנים קודמות, שאמורים היו להיות משולמים באותה שנה קלדנרית.

סכום הבונוס השלילי לא יעלה בכל מקרה בשנה מסויימת על סכום המענק השנתי המצטבר.

אם הפרש התשואה לנכסי סיכון בשנה קלנדרית מסויימת יהיה בשיעור של 3% או יותר, לא ישולמו בגין אותה שנה קלנדרית מענק שנתי ולא ישולמו תשלומי מענק נדחים משנים קודמות שהיו אמורים להשתלם במועד הענקת המענק השנתי באותה שנה.

חישוב המענק השנתי. המענק השנתי יחושב על בסיס שלושה מדדים המבוססים על ביצועי הבנק (להלן: "המדדים הכמותיים") ועל מדד איכותי נוסף (להלן: "המדד האיכותי").

אם חוזה ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון או של המנכ"ל, יובא לידי סיום במהלך שנה קלנדרית כלשהי, מכל סיבה שהיא, ישולם מענק שנתי יחסי בגין אותה שנה עד למועד תום תקופת ההודעה המוקדמת (לא תהיה זכאות למענק שנתי, כולו או חלקו, בגין תקופת ההסתגלות). באותו מועד ישולמו גם כל תשלומי מענק נדחים, גם אם מועד תשלומם טרם הגיע.

המדדים הכמותיים. לכל מדד כמותי יקבע בתחילת השנה על ידי הדירקטוריון יעד מטרה אשר לפיו יחושבו יעד סף ויעד מקסימום. עמידה ביעד הסף בשנה מסוימת תזכה ב-50% מתקרת המענק השנתי המתייחסת לאותו מדד. ככל שהיעד שיושג יהיה גבוה יותר מיעד הסף יגדל שיעור הזיכוי מתקרת המענק כאמור, על פי נוסחאות שפורטו בתוכנית.

עמידה ביעד המטרה תזכה ב-100% מתקרת המענק השנתי המתייחס לאותו מדד.

עמידה ביעד העולה על יעד המטרה ועד ליעד המקסימום תגדיל את חלק המענק המתייחס לאותו מדד, עד ל-112.5% מהחלק היחסי של תקרת המענק השנתי המתייחס לאותו מדד, ובתנאי שסך המענק השנתי לא יעלה על תקרת המענק השנתי.

בסמוך לתחילת כל שנה יקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי המטרה לאותה שנה בתוכנית העבודה. אופן מדידתם יהיה זהה לאופן בו הם נמדדים במסגרת תוכנית העבודה.

אם לאחר קביעת המדדים ו/או היעדים בתוכנית העבודה (להלן: "היעדים המקוריים") יחליט דירקטוריון הבנק לשנות את היעדים בתוכנית העבודה של הבנק, לא יהיה בכך כדי לשנות את היעדים לצורך חישוב המענק השנתי באותה שנה. על אף האמור לעיל, בשנה כלשהי בה ישנה הדירקטוריון את היעדים, כאמור, בשל נסיבות חיצוניות המשפיעות על כלל המערכת הבנקאית בישראל, יהיה הדירקטוריון רשאי להחליט להקטין או לבטל את הבונוס השלילי באותה שנה, אם יחול כזה על פי היעדים המקוריים.

להלן המדדים הכמותיים:

(1) תשואה לנכסי סיכון בפועל. משקלו של מדד זה בסך המענק השנתי הינו 30% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 1% מתחת ליעד המטרה, ויעד המקסימום יעמוד על 0.5% מעל יעד המטרה.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

(2) **יחס יעילות.** מדד זה נחשב כיחס בין סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסויימת (על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה) לבין סכום של הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (הפרשה לחובות מסופקים) ושל סך כל ההכנסות התפעוליות והאחרות באותה שנה (על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה).

משקלו של מדד זה הינו 20% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 3% מעל ליעד המטרה, ויעד המקסימום יעמוד על 1.5% מתחת ליעד המטרה.

(3) **הכנסות תפעוליות ואחרות.** מדד זה מחושב כסך ההכנסות התפעוליות והאחרות בשנה קלנדרית מסויימת על פי הדוחות הכספיים של הבנק לאותה שנה.

משקלו של מדד זה הינו 30% מתקרת המענק השנתי; יעד הסף למדד זה יעמוד על 80% מיעד המטרה ויעד המקסימום יעמוד על 110% מיעד המטרה.

המדד האיכותי. בתום כל שנה יקבע דיון הערכה איכותי, על פי הקריטריונים שעיקריהם יובאו להלן ועל פי סולם של 1-3: ציון "1" – ביצוע חסר במדד האיכותי; ציון "2" – ביצוע סביר במדד האיכותי; ציון "3" – עמידה טובה במדד האיכותי.

הענקת ציון "1" תשלול את כל (100%) המענק השנתי; הענקת ציון "3", תזכה במלוא סכום המענק אותו ניתן להעמיד בגין המדד האיכותי. המדד האיכותי יעניק זכאות לעד 20% מתקרת המענק השנתי. כל ציון בין "1" לבין "3" יזכה בחלק יחסי מהסכום המירבי שניתן להעניק בגין המדד האיכותי, שיחושב בהתאם לנוסחה הקבועה בתוכנית.

ציון ההערכה האיכותי יחושב כממוצע הציונים שיקבעו על ידי כל חברי הדירקטוריון של הבנק, במסגרת שאלון שימולא על ידי כל אחד מהם על פי הסולם האמור ולפי הקריטריונים שלהלן ויהיה טעון אישור של ועדת הביקורת והדירקטוריון של הבנק.

הקריטריונים שעל בסיסם יקבע ציון ההערכה האיכותי האמור הינם תרומת יו"ר הדירקטוריון לפיקוח ולבקרה בתחומים של: ממשל תאגידי, הוראות המפקח על הבנקים (ובכלל זה ההוראות בנושא "באזל 2"), ביקורת פנימית ודוחות של רגולטורים (כגון בנק ישראל ורשות ניירות ערך), סיכונים תפעוליים ושליטה ברמות הסיכון בקבוצת הבנק; או תרומת המנכ"ל לגיבוש יעדים ולהובלה, לקידום וליישום תהליכים למימושם בתחומים האמורים, בהתאמה.

סכום המענק השנתי בגין שנת 2011. יו"ר הדירקטוריון והמנהל הכללי זכאים למענק שנתי בגין שנת 2011 בסכום כולל של כ–1,629 אלף ש"ח וכ–1,889 אלף ש"ח, בהתאמה. בהתאם לתנאי התוכנית, מתוך הסכום האמור סך של כ–997 אלף ש"ח וכ–1,133 אלף ש"ח, בהתאמה, ישולם לא יאוחר מיום 27 באפריל 2012 (התשלום ליו"ר הדירקטוריון – בכפוף לאישור האסיפה הכללית), והיתרה תתחלק, בהתאמה, לשני תשלומים נדחים שתשלומם יתבצע בהתאם למנגנון "פריסת התשלומים", ויהיה כפוף למנגנון "בונוס שלילי", הכל כמפורט לעיל.

הזכאות למענק קמה נוכח העמידה בכל תנאי הסף שנקבעו. סכום המענק נקבע בשים לב למידת העמידה במדדים הכמותיים ובמדד האיכותי.

המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון ולמנהל הכללי אושר בוועדת הביקורת בימים 21 ו–26 במרס 2012. המענק השנתי ליו"ר הדירקטוריון בגין שנת 2011, מובא לאישור הדירקטוריון ביום 28 במרס 2012, והוא יובא לאישור האסיפה הכללית.

ט. תוכנית תגמול למנהל הכללי הקודם וליו"ר הדירקטוריון הקודם

ביום 30 בינואר 2007 אישרה ועדת הביקורת של הבנק תכנית תגמול כוללת למנכ"ל שסיים את כהונתו ביום 31 בדצמבר 2010 (להלן: "המנכ"ל הקודם") וליו"ר הדירקטוריון שסיים את כהונתו ביום 1 בינואר 2010 (להלן: "יו"ר הדירקטוריון הקודם").

תכנית התגמול היתה לתקופה של 5 שנים (החל מחודש פברואר 2006) והיא כללה מרכיבי תגמול לזמן קצר (שכר ובונוסים שנתיים) ותגמול לזמן ארוך (תכנית אופציות). הזכאות לבונוסים שנתיים ולתכנית האופציות היו קשורים לביצועים של קבוצת דיסקונט ולתשואה של מניות הבנק, הן כשלעצמם והן בהשוואה לקבוצות הבנקאיות הגדולות האחרות. הזכאות לבונוסים שנתיים הוגבלה בתקרות כספיות.

הסכם העסקה למנכ"ל הבנק הקודם. ביום 18 ביולי 2007 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, חוזה עבודה אישי חדש למנכ"ל הקודם (חלף חוזה עבודה קודם שהיה לו), לתקופה של חמש שנים, החל מיום 1 בפברואר 2006.

בהסכם נקבע פיצוי שיינתן למנכ"ל הקודם אם תופסק כהונתו על ידי הבנק לפני תום תקופת ההסכם הקצובה או אם תהיה פגיעה מהותית בסמכויותיו, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בחוזה ההעסקה, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע. בנוסף, היה המנכ"ל זכאי לחלק יחסי מן הבונוס השנתי עבור השנה שבה בוטל חוזה ההעסקה.

המנכ"ל היה זכאי, בתנאים מסוימים שנקבעו בהסכם, למענק פרישה בסכום השווה ל–24 חודשי משכורת, לרבות ההטבות וההפרשות כמפורט בחוזה ההעסקה. המנכ"ל יהיה זכאי גם למענק התמדה מיוחד בשל תקופת כהונתו בבנק (בהתחשב בשנות כהונתו הקודמות), וזאת אם יכהן בתפקידו 5 שנים רצופות החל מיום 1 בפברואר 2006 ועד למועד הקובע. המענק יהיה בסכום השווה ל–12 חודשי משכורת (ללא ההפרשות הסוציאליות או האחרות הנלוות אליהן).

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

המנכ"ל הקודם הועסק במשרה מלאה, ולא היה רשאי לעסוק בעיסוק נוסף בשכר, אלא אם קיבל לכך את הסכמת הדירקטוריון. משכורתו החדשית היתה כ–178,700 ש"ח ברוטו, והיא עודכנה מדי שלושה חדשים על פי שיעור עלית מדד המחירים לצרכן, לעומת המדד שפורסם ביום 15 בינואר 2006.

המנכ"ל הקודם היה זכאי לימי חופשה, ימי מחלה, דמי הבראה, רכב הולם, הפרשות סוציאליות (פיצויי פיטורין כקבוע בדין, תגמולים, אובדן כושר עבודה וקרן השתלמות) והטבות נוספות.

בהסכם ההעסקה נקבע כי הבנק יעניק למנכ"ל הקודם מדי שנה החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד, כמפורט להלן.

ההסכם כלל גם הוראות בדבר חובות שהוטלו על המנכ"ל הקודם, וביניהן הוראות בדבר תקופת צינון של שלושה חדשים וחובת שמירה על סודיות.

הסכם העסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק. ביום 18 ביולי 2007 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר שנתקבל לכך אישור ועדת הביקורת של הבנק, לאשר את התקשרות הבנק בחוזה עבודה אישי עם יו"ר הדירקטוריון הקודם של הבנק, הדומה בעיקרו לחוזה האישי של המנכ"ל הקודם, למעט לגבי מספר עניינים ובכלל זה, בין היתר, לגבי הענין שלהלן:

בהתאם לחוזה ההעסקה היה יו"ר הדירקטוריון הקודם זכאי, בנסיבות מסוימות, לפיצוי מוסכם, בסכום השווה לתשלום משכורתו המלאה, לרבות הטבות והפרשות, כמפורט בהסכם, וזאת עבור יתרת התקופה עד למועד הקובע, או, בנסיבות אחרות, למענק בסכום השווה ל–12 חודשי משכורת, אך בכל מקרה הוא לא היה זכאי לכפל פיצוי כאמור.

הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון הקודם אושר באסיפה כללית מיוחדת מיום 26 באוגוסט 2007.

בהסכם ההעסקה של המנכ"ל הקודם ושל יו"ר הדירקטוריון הקודם נקבע כי הבנק יעניק לכל אחד מהם מדי שנה, החל משנת 2006, ועד שנת 2010, מענק מיוחד אשר לא יעלה על סכום של פי שניים מהמשכורת השנתית שלהם (להלן: "תקרת הבונוס השנתי"). הבונוס השנתי יינתן רק בגין שנה שבה הצביעו דוחותיו הכספיים של הבנק על רווח נקי.

הבונוס השנתי חושב על פי חמישה מדדים אשר פורטו בהסכם, כאשר תקרת הבונוס השנתי בגין כל מדד היתה 25% מתקרת הבונוס השנתי. הבונוס השנתי לגבי כל אחד מהמדדים נקבע בהתאם לתוצאות הפעילות בתקופת המדידה, באופן שלגבי כל מדד נקבעו יעד סף, יעד מטרה ויעד מכסימום. עמידה ביעד הסף תקנה זכות לקבל 20% מתקרת הבונוס השנתי של המדד הרלוונטי, עמידה ביעד המטרה הקנתה זכות ל–50% מתקרת הבונוס השנתי של אותו מדד, ועמידה ביעד המכסימום הקנתה זכות לקבל את מלוא תקרת הבונוס השנתי בגין אותו מדד.

המדדים שנמדדו לצורך קביעת הבונוס השנתי היו כלהלן: גידול בנתח השוק של הבנק; גידול בהיקף הפעילות של הבנק; גידול ביחס כיסוי ההכנסות; צמצום הפער בתשואה להון של הבנק לעומת ממוצע התשואות להון של בנקים אחרים; השגת יעדי התשואה להון.

בשנת 2010 לא עמד המנכ"ל הקודם במדדים שנקבעו ועל כן הוא לא היה זכאי לבונוס בגין שנה זו. בשנת 2009 קיבלו המנכ"ל הקודם ויו"ר הדירקטוריון הקודם, בהתאם לתנאי התוכנית, בונוס בסך של כ–3.85 מיליון ש"ח בגין שנה זו לכל אחד.

י. עסקאות עם בעלי ענין – אי די בי ניו יורק

בחודש ספטמבר 2005, עוד בטרם הושלמה העברת השליטה בבנק, התקשרה ההנהלה הקודמת של אי די בי ניו יורק עם חברה בשליטת מר מתיו ברונפמן, מבעלי השליטה בבנק (להלן: "החברה") בהסכם לפיו ישכיר אי די בי ניו יורק לחברה בשכירות משנה לתקופה של 10 שנים, קומה בבניין אותו שוכר אי די בי בניו יורק ואשר בו שוכנים משרדיו (להלן: "בעל השליטה"; להלן: "הסכם 2005").

בהסכם התחייב אי די בי ניו יורק להשכיר לחברה את השטח על פי תעריף של 45.19 דולר לרגל מרובע, שהוא התעריף ששילמה השוכרת הקודמת של השטח. על פי ההסכם, דמי השכירות ישולמו מדי חודש בחודשו.

בהחלטות שהתקבלו ביום 13 באפריל 2008 וביום 15 באפריל 2008, על ידי ועדת הביקורת ועל ידי דירקטוריון הבנק, בהתאמה, אושרו תיקונים להסכם 2005 שהם בעיקרם, העלאת תעריף דמי השכירות בכ–3.25 דולר ארה"ב לרגל מרובע. סכום דמי השכירות השנתיים היה כ–324,000 דולר ארה"ב המשקף כ–52.7 דולר ארה"ב לרגל מרובע. בנוסף, להבטחת התחייבויות השוכרת על פי הסכם 2005 ניתנה על ידי בעל השליטה ערבות אישית בלתי מוגבלת בסכום וכן הועמד פקדון כספי בסך של כ–81,000 דולר ארה"ב.

תיקון הסכם 2005 נידון ואושר על ידי האורגנים המוסמכים באי די בי ניו יורק, והובא לאישור האורגנים המוסמכים בבנק כעיסקה מזכה.

בשנת 2010 שילמה החברה סך של 243 אלף דולר דמי שכירות (2009: 324 אלף דולר).

השוכר הודיע לאי די בי ניו יורק על רצונו להשתחרר מהסכם השכירות, לפני תום תקופת השכירות. השוכר פינה את הקומה המושכרת והיא אינה מאוישת מאז חודש מאי 2009. דמי השכירות שולמו כסדרם.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

השוכר הודיע לאי די בי ניו יורק כי יש לו שוכר חלופי שמעוניין לשכור את הקומה. על פי הסכם השכירות, אי די בי ניו יורק אינו רשאי לסרב לזהות השוכר החלופי, אלא מטעמים סבירים.

אי די בי ניו יורק החליט לאייש את הקומה הפנויה ולנצלה לצרכיו, במיוחד לאור התרחבות יחידת הבנקאות הפרטית המקומית.

ביום 15 בספטמבר 2010 אישרה ועדת הביקורת וביום 20 בספטמבר 2010 אישר הדירקטוריון, בהחלטה שאינה טעונה אישור האסיפה הכללית, במועד קבלתה, את ביטול הסכם השכירות, שבעקבותיו יחזיר השוכר לאי די בי ניו יורק את החזקה בנכס. בנוסף, עם אישור ביטול הסכם השכירות ישלם השוכר לאי די בי ניו יורק קנס חד פעמי בגובה דמי השכירות השנתיים, בסך של כ–$325,000, בגין הסיום המוקדם של הסכם השכירות. לאחר שהתקבלו האישורים כאמור, בוטל הסכם השכירות ושולם הקנס.

יא. ביום 23 במאי 2006 התקשר הבנק (אשר לאחר מכן העביר את זכויותיו לבנק מרכנתיל דיסקונט) עם צד ג', שהינו הבעלים של מרכז מסחרי בביתר עילית, על מנת לשכור ממנו שטח של כ–250 מ"ר, לצורך פתיחת סניף. כחודש לאחר מכן מכר אותו צד ג' את המרכז המסחרי לחברה אשר מר מתיו ברונפמן מחזיק 35% ממניותיה. דמי השכירות והניהול שנקבעו הם בסך של 23 דולר למ"ר לחודש, ותקופת השכירות היא חמש שנים. קיימת אופציה לשוכר להאריך את ההסכם בשתי תקופות בנות 5 שנים כל אחת.

יב. הבנק התחייב לשלם בזמן הפרעון, במישרין, לבעלי כתבי ההתחייבויות נדחים של דיסקונט מנפיקים בע"מ את סכומי הקרן בתוספת ריבית והצמדה שנצברו עליהם. ההתחייבות הינה בגין פרעון כתבי התחייבויות נדחים שתמורתם הופקדה בבנק. סכום ההתחייבות האמורה ליום 31 בדצמבר 2011, הגיע ל–7,342 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2010 – 7,329 מיליון ש"ח).

יג. הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט נתנו התחייבויות לבורסה לניירות ערך בתל–אביב ולמסלקת מעו"ף בע"מ כאמור בביאור 19 ג 3 ובביאור 19 ג 4.

יד. במסגרת ההתחייבות שנתן הבנק לויזה אירופה, כאמור בביאור 19 ג 9. נכללו גם חברות מוחזקות של הבנק.

טו. לעניין שיפויים לבעלי עניין וצדדים קשורים ולפרטים בדבר הסדרים לביטוח, פטור ושיפוי דירקטורים בבנק או שמונו על ידי הבנק לכהן בחברות בת מסויימות, ובכלל זה שני נושאי משרה לשעבר, שכיהנו כדירקטורים בחברות מאוחדות, ושהינם גם בעלי שליטה בבנק, ראו ביאור 19 ג' 7, סעיפים יב' ו–יג'.

טז. בעת מתן היתר השליטה בבנק קיבל מר מילשטיין, אחד מבעלי השליטה בבנק, פטור מלדווח על תאגידים הקשורים לו לעניין הוראת ניהול בנקאי תקין 231, עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים, בכפוף לתנאים מסויימים.

לאור האמור, הודיע הפיקוח על הבנקים כי הבנק יקבל ממר מילשטיין את הפרטים הבאים לגבי תאגידים הקשורים לו, אשר עשויים להיחשב כבעלי עניין או כצדדים קשורים של הבנק, אף לעניין הדוח הכספי לציבור:

- הצהרה בכתב ממר מילשטיין בכל שנה, כחודש לפי מועד פרסום הדוח הכספי לציבור, לפיה:

(1) מר מילשטיין, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק לא ביצעו כל עסקה עם הבנק בשלוש השנים החולפות שהסתיימו במועד הדיווח, או לחילופין על פרטי כל העסקאות שבוצעו כאמור.

(2) לסוף שנת הדיווח ולסוף שנת הדיווח הקודמת אין למר מילשטיין, לזוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק כל חובות ואין להם כל פיקדון או יתרת זכות אחרת בבנק דיסקונט או בתאגיד בשליטתו, או לחילופין פרטי כל חבות או פיקדון כאמור.

- מעבר לאמור לעיל, מר מילשטיין ידווח באופן מיידי למזכירות הבנק ולחשבונאי הראשי של הבנק על כל עסקה או חבות כאמור שלו, זוגתו, ילדיו, בני זוגם ותאגידים המוחזקים על ידם ואשר הינם בעלי עניין בבנק או צדדים קשורים של הבנק.

לעניין סעיף זה, בעלי עניין וצדדים קשורים כהגדרת מונחים אלה בהוראות הדיווח לציבור.

- בדיווח לציבור יינתן גילוי נאות להסדר זה.

הבנק קיבל ממר מילשטיין הצהרה כנדרש.

יז. ביום 6 ביולי 2008, אישר הדירקטוריון, לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת, תשלום גמול שנתי וגמול השתתפות בישיבה לדירקטורים חיצוניים ודירקטורים אחרים המכהנים ושיכהנו בבנק (למעט יו"ר הדירקטוריון), בגובה "הסכום המירבי" הקבוע בתוספת השניה ובתוספת השלישית לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס–2000, כפי שתוקנו בתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני) (תיקון), התשס"ח–2008, על פי דרגת הבנק. הגמול המעודכן האמור שולם רטרואקטיבית, מיום 1 באפריל 2008, או מיום תחילת כהונתו של דירקטור, לפי המאוחר.

22. בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (המשך)

יח. ביום 30 ביוני 2010 אישרה אסיפה מיוחדת של הבנק תשלום גמול חודשי קבוע לד"ר יצחק שריר, אשר כיהן כדירקטור בבנק עד ליום 26 באוקטובר 2011, בגין תפקידו כיו"ר דירקטוריון דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות בע"מ, בסך של 12,500 ש"ח לחודש, בתוספת מע"מ כחוק, בתוקף ממועד מינויו כיו"ר דירקטוריון (14 במרס 2010).

23. רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
א. בגין נכסים[3]						
מאשראי לציבור[4]	8,860	3,042	6,105	4,822	1,486	3,474
מאשראי לממשלה	42	36	19	40	37	18
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	610	123	201	488	121	57
מפקדונות בבנקים	522	(197)	521	1,129	499	1,150
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	6	4	2	6	4	2
מאיגרות חוב[1]	2,652	34	1,160	646	338	550
מנכסים אחרים	(6)	19	24	(7)	18	24
סך-הכל	12,686	3,061	8,032	7,124	2,503	5,275
ב. בגין התחייבויות[3]						
על פקדונות הציבור	(6,413)	2,486	(2,537)	(4,295)	1,000	(2,256)
על פקדונות הממשלה	(47)	(48)	(4)	(1)	(1)	(1)
על פקדונות מבנקים	(320)	122	(70)	(220)	100	(6)
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	(691)	185	(179)	–	–	(3)
על כתבי התחייבות נדחים	(905)	(838)	(885)	(314)	(304)	(354)
סך-הכל	(8,376)	1,907	(3,675)	(4,830)	795	(2,620)
ג. בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור						
הוצאות נטו, בגין מכשירים נגזרים ALM[5]	(115)	*(787)	*(365)	(80)	*(707)	*(372)
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	(4)	1	53	(3)	(2)	7
סך-הכל	(119)	(786)	(312)	(83)	(709)	(365)
ד. אחר						
עמלות מעסקי מימון	181	177	171	117	107	106
הכנסות מימון אחרות[2]	498	*481	*562	279	*364	*379
הוצאות מימון אחרות	(85)	(10)	(21)	(70)	(4)	(29)
סך-הכל	594	648	712	326	467	456
סך-כל הרווח מפעילות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	4,785	4,830	4,757	2,537	3,056	2,746
מזה: הפרשי שער, נטו	(33)	302	45	(286)	484	33

* סווג מחדש, ראה ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) ראו ה' להלן.

(2) כולל סכומי ריבית שנגבו מחובות בעייתיים בשנת 2010: במאוחד – סך של 104 מיליון ש"ח, בבנק – סך של 73 מיליון ש"ח (בשנת 2009: במאוחד – סך של 95 מיליון ש"ח, בבנק – סך של 48 מיליון ש"ח)

(3) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(4) לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ר' ביאור 1 ב' (5) 1.

(5) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

23. רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי (המשך)

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
ה. פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באיגרות חוב[1]						
הכנסות (הוצאות) מימון על בסיס צבירה מאיגרות חוב:						
מוחזקות לפדיון	547	27	71	116	89	–
זמינות למכירה	1,968	(66)	931	458	179	404
למסחר	137	73	158	72	70	146
סך-הכל כלול ברווח מפעילות מימון בגין נכסים	2,652	34	1,160	646	338	550
רווחים ממכירת אגרות חוב מוחזקות לפדיון, לרבות הפרשות לירידת ערך	4	(42)	–	–	–	–
רווחים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה	153	272	393	94	182	251
הפסדים ממכירת איגרות חוב זמינות למכירה	(11)	(1)	(5)	(4)	(1)	(5)
הפרשה לירידת ערך של איגרות חוב זמינות למכירה	(12)	(8)	(119)	(3)	(3)	(10)
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב,למסחר נטו[2]	19	1	13	23	1	34
סך-הכל כלול בהכנסות מימון אחרות	153	222	282	110	179	270
סך-הכל מהשקעות באיגרות חוב	2,805	256	1,442	756	517	820
ו. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הרווח מפעולות מימון						
הוצאות מימון בגין נכסים (סעיף א')	(23)	–	(19)	(22)	–	(19)
הערות:						
(1) הכנסות המימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) – במיליוני דולר	85	105	113	–	–	–
הכנסות (הוצאות) מימון מניירות ערך מגובי משכנתא (MBS) – במיליוני ש"ח	1,147	(345)	140	–	–	–
(2) מזה, חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדין מוחזקות ליום המאזן	(9)	(37)	79	(4)	(39)	76

24. עמלות תפעוליות

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
ניהול חשבון	617	633	655	387	399	414
כרטיסי אשראי	922	914	1,010	99	104	106
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים	301	338	339	210	231	249
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	102	*99	*74	77	72	50
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	32	35	49	–	–	16
טיפול באשראי	258	254	221	147	142	125
הפרשי המרה	112	119	135	85	92	106
פעילות סחר חוץ	57	58	57	47	46	46
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	16	19	20	4	5	5
עמלות אחרות	72	*78	*73	58	59	65
סך-כל העמלות התפעוליות	2,489	2,547	2,633	1,114	1,150	1,182

*סווג מחדש, ראה ביאור 1 ב' (4).

25. רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות, נטו

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה	112	*53	*190	–	6	136
הפסדים והפרשה לירידת ערך מניות זמינות למכירה	(20)	(33)	(36)	–	(26)	(19)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו[1]	(1)	8	5	(1)	9	(1)
דיבידנד ממניות זמינות למכירה ולמסחר	1	*3	*38	1	1	27
סך-הכל מהשקעות במניות	92	31	197	–	(10)	143

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערה:

(1) מזה חלק הרווחים (הפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן: במאוחד – (0.4) מיליון ש"ח, בבנק – (0.4) מיליון ש"ח, (שנת 2010: במאוחד– 7 מיליון ש"ח, בבנק – 7 מיליון ש"ח, שנת 2009: במאוחד– (1) מיליון ש"ח, בבנק – (1) מיליון ש"ח).

פרטים נוספים:

א. **מכירת מניות ויזה אינק.** בסוף שנת 2008, במסגרת חלוקת תמורת ההנפקה לציבור של חברת ויזה הבינלאומית, בין חברי ארגון ויזה אירופה, קיבלו כאל והבנק מניות של ויזה אינק, שנחסמו עד ליום 25 במרס 2011. ביום 21 בינואר 2010 הודיע דירקטוריון ויזה הבינלאומית על תוכנית לשחרור הגבלות הסחירות.

במהלך שנת 2010 מימשו כאל והבנק מניות של ויזה אינק, ורשמו רווח בסך של כ–26 מיליון ש"ח (הבנק: 6 מיליון ש"ח). בחודש מרס 2011 מימשה כאל את יתרת המניות ברווח בסך של כ–13 מיליון ש"ח, שנרשם בסעיף רווחים מהשקעות במניות נטו.

ב. **מימוש השקעות ריאליות.** בשנת 2011, מימשו קרנות בהן מחזיקה דש"ה השקעות שונות. בגין חלקה במימושים כאמור רשמה דש"ה, הכנסה בסך של כ–99 מיליון ש"ח (2010: 27 מיליון ש"ח; 2009: 19 מיליון ש"ח).

ג. בשנת 2010 רשם הבנק הפרשה לירידת ערך והפסדים ממימוש, בסך של 26 מיליון ש"ח, בגין קרן של קרנות גידור (2009 – 19 מיליון ש"ח).

ד. במהלך שנת 2009 מומשה יתרת מניות בזק, אשר שימשו כבטוחה להלוואה שקיבל לווה מסויים מקונסורציום של בנקים. חלקם של הבנק ושל בנק מרכנתיל דיסקונט בתמורה ממימוש המניות, בניכוי שכר טרחה והוצאות הכונס, הסתכם בכ–439 מיליון ש"ח (הבנק: 431 מיליון ש"ח). הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט רשמו רווח בסך של כ–121 מיליון ש"ח (הבנק: 87 מיליון ש"ח).

לפרטים בדבר תביעה שהוגשה נגד הבנק, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנקים נוספים, ראו ביאור 19 ג' לעיל, סעיף 11.8.

ה. בשנת 2009 התקבל דיבידנד בגין מניות בזק בסך של 38 מיליון ש"ח במאוחד ו–27 מיליון ש"ח בבנק.

ו. במהלך שנת 2009 מימש הבנק את יתרת מניות "הוט", אשר התקבלו במסגרת הסדר נושים של חברה מסויימת, בתמורה כוללת של 55 מיליון ש"ח, ורשם בגין מכירה זו רווח בסך של כ–22 מיליון ש"ח.

ז. בשנת 2009 מכר הבנק מניות הראל בתמורה כוללת של 190 מיליון ש"ח. בגין המימוש האמור רשם הבנק, רווח בסך של כ–25 מיליון ש"ח.

26. הכנסות אחרות

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
דמי ניהול מחברות מאוחדות	–	–	–	4	4	4
רווחים מקופות פיצויים	34	(1)63	(1)257	34	59	229
הכנסות אחרות	75	19	1	124	65	52
סך-הכל הכנסות אחרות	109	82	258	162	128	285

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ר' ביאור 1 ב' (5) 4.

פרטים נוספים:

(א) בתקופת הדוח נחתם הסכם ליישוב דרישות של הבנק וחברה מאוחדת מחברת ביטוח. בגין האמור נרשמה הכנסה בסך של 74 מיליון ש"ח, מרביתה בסעיף הכנסות תפעוליות אחרות.

27. משכורות והוצאות נלוות

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
משכורות	2,317	2,169	2,135	1,459	1,349	1,338
הוצאה הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות[1]*	(4)	7	2	(4)	7	2
פיצויים, פנסיה, קרן השתלמות, יובלות, חופשות, תגמולים והטבות לגמלאים[3]	505	417**	422	323	279**	259
ביטוח לאומי ומס שכר	469	451	434	339	327	316
הוצאות נילוות אחרות	124	116	102	55	59	62
השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון[3]	26	51**	29	–	26**	27
הוצאות פרישה מרצון[2]	22	7	6	–	7	6
סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות	3,459	3,218	3,130	2,172	2,054	2,010
מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל	456	408	445	16	17	18
מזה: הוצאה הנובעת מעסקאות המטופלות כעסקאות תשלום מבוסס מניות, המסולקות במכשירים הוניים	–	–	2	–	–	2

** סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

הערות:

(1) ראו ביאור 13 ה'.

(2) כולל מס שכר.

(3) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

28. הוצאות אחרות

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
פרסום	198	219	169	51	90	59
תקשורת	125	128	132	60	67	69
מחשב	142	130	149	90	97	101
משרדיות	36	32	31	19	16	15
ביטוח	66	63	82	9	11	14
שירותים מקצועיים	166	172	154	71	71	55
שכר חברי דירקטוריון	17	15	14	6	6	5
הדרכה והשתלמויות	32	26	15	10	12	10
עמלות	61	52	55*	29	23	24
אחרות	360	407*	427*	91	124	117
סך-כל ההוצאות האחרות	1,203	1,244	1,228	436	517	469

* סווג מחדש, ראו ביאור 1 ב' (4).

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות

א. הרכב הסעיף

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
מסים שוטפים בגין שנת החשבון	240	534	420	–	188	133
מסים שוטפים בגין שנים קודמות	(51)	13	26	(55)	–	5
סך–כל המסים השוטפים	189	547	446	(55)	188	138
בתוספת (בניכוי):						
מסים נדחים בגין שנת החשבון	(116)	(84)*	150*	(95)	(14)*	95*
מסים נדחים בגין שנים קודמות	14	(5)	(42)	14	–	(33)
סך–כל המסים הנדחים	(102)	(89)	108	(81)	(14)	62
סך–כל ההפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	87	458	554	(136)	174	200
מזה : הפרשה למסים (חסכון במס) בחו"ל	15	77	99	(30)	(12)	4

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

ב. התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח מפעולות רגילות היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטורי החל על בנק בישראל, לבין ההפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
שיעור המס החל על בנק בישראל	34.48%	35.34%	36.21%	34.48%	35.34%	36.21%
	במיליוני שקלים חדשים					
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	296	357*	509*	(71)	144*	180*
מס (חיסכון במס) בגין:						
הכנסות חברות בת בחו"ל	(87)	62	14	–	–	–
הפרשה נוספת לחובות מסופקים	–	6	2	–	6	3
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל	5	11	(3)	8	11	–
הפרשי פחת, תיאום פחת ורווח הון	2	1	22	2	1	25
השפעת החסכון במס שכר בגין הפסדים שוטפים	25	–	–	25	–	–
הוצאות אחרות לא מוכרות	35	34	45	24	9	16
הפסדים והפרשי עיתוי (ניצול), נטו שלא נרשם בגינם מסים נדחים	(18)	(8)	(44)	(3)	(1)	(41)
שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי בשיעור המס	(106)	4*	56*	(81)	4*	45*
מסים בגין שנים קודמות	(37)	8	(16)	(41)	–	(28)
הכנסות של חברות בת בישראל	(28)	(17)	(31)	1	–	–
הפרשה למסים (חיסכון במס) על ההכנסה	87	458	554	(136)	174	200

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

ג. (1) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007. לבנק הוצאו שומות ניכויים סופיות עד וכולל שנת המס 2007. עקב סגירת שומת המס לשנים 2006–2007, בוטלו בשנת 2011 הפרשות עודפות למס, בסך של 41 מיליון ש"ח.

(2) בחודש דצמבר 2011 הוצאה לבנק הודעת שומה על פי מיטב השפיטה, לשנת המס 2008. בשומה נכללה דרישה לתשלום מס, כולל ריבית והפרשי הצמדה, בסכום של כ–30 מיליון ש"ח. לדעת הבנק, לשומה האמורה אין השפעה מהותית על התוצאות העסקיות של הבנק, שכן החיוב במס משקף הפרשי עיתוי.

(3) לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות, או כאלה שנחשבות כסופיות, לשנים בין 2005 ועד 2008.

ד. יתרת ההפסדים והניכויים המועברים לצרכי מס והפרשי עיתוי, שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, נטו ליום 31 בדצמבר 2011 במאוחד 298 מיליון ש"ח. (31 בדצמבר 2010 – 196 מיליון ש"ח).

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

ה. ביום 9 בפברואר 2000 הועברו מניות הבנק בחברת אי די בי ניו יורק לדיסקונט בנקורפ אינק. (להלן: "בנקורפ") חברת אחזקות בבעלות ושליטה מלאה של הבנק, שהוקמה במדינת דלאוור בארה"ב. העברת המניות לבנקורפ נעשתה לפי ערכן בספרי הבנק בתמורה להקצאת מניות בבנקורפ. העברת המניות נעשתה בהתאם להוראות סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. הבנק התחייב לשלם מס בישראל בגין מכירת מניות אי די בי ניו יורק שהועברו לבנקורפ, אם וכאשר תימכרנה. הבנק המציא לנציבות מס הכנסה כתב ערבות לתשלום המס כאמור.

ו. **שינויים בשיעור "מס שכר" ו-"מס רווח"**

(1) ביום 1 ביולי 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכר"ים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009, לפיו בתקופה שמיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהיה שיעור מס השכר ומס הרווח המוטלים על מוסדות כספיים 16.5% במקום 15.5% (להלן: "התיקון"). בהתאם לתיקון, שיעור מס הרווח החדש יחול ביחס למחצית מהרווח בשנת 2009. בהתאם, השיעור הממוצע של מס רווח עמד בשנת 2009 על 16%.

(2) ביום 31 בדצמבר 2009 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התש"ע-2009, לפיו בתקופה שמיום 1 בינואר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2010 יהא שיעור מס הערך המוסף, וכן שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים, 16% במקום 16.5%.

(3) ביום 24 בפברואר 2011 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה) (תיקון), התשע"א-2011, לפיו בתקופה שמיום 1 בינואר 2011 ועד ליום 31 בדצמבר 2012 יהא שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים, 16% במקום 15.5%.

השפעת התיקונים האמורים על רווחי הבנק אינה מהותית.

ז. **תיקונים לפקודת מס הכנסה.** ביום 14 ביולי 2009 אישרה הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה של שיעור מס חברות, עד לשיעור של 18% בשנת המס 2016 ואילך. השינוי הקטין בשנת 2009 את יתרת המסים הנדחים במקביל לרישום הוצאת מס חד פעמית בסך של כ-32 מיליון ש"ח.

ח. בעקבות התיקונים האמורים בסעיפים ו'-ז' לעיל, שיעור המס הסטטוטורי על תאגידים בנקאיים עמד על 36.21% בשנת 2009, 35.34% בשנת 2010 ו-34.48% בשנת 2011. שיעורי המס הסטטוטורי אשר יחולו על תאגידים בנקאיים יהיו כלהלן: בשנת המס 2012 - 33.62%, בשנת המס 2013 - 32.47%, בשנת המס 2014 - 31.6%, בשנת המס 2015 - 30.74%, בשנת המס 2016 ואילך - 29.00%.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2011, אשר מיישם את פרק המיסוי בדוח ועדת טרכטנברג, שאומץ על ידי הממשלה בהחלטה מיום 30 באוקטובר 2011. בהתאם לחוק תבוטל הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%. בעקבות התיקון האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר יחול על מוסדות כספיים בשנת המס 2012 - 35.34% ובשנת המס 2013 ואילך - 35.06%.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלה מחושבים בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית. יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2011 חושבו בהתאם לשיעור המס החדש כפי שנקבע בחוק לתיקון נטל המס, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך. השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2011 מתבטאת בגידול ביתרת המיסים הנדחים (בהשוואה למצב המיסוי ללא שינויי החקיקה) בסך של 164 מיליון ש"ח, ובגידול באותו סכום ברווח לתקופה.

תיקוני החקיקה צפויים להגדיל, החל משנת 2012 ואילך, את תשלומי המס השוטפים (מס חברות, מס רווח ומס שכר) של הבנק ושל חברות הבת בארץ.

ט. העלות המופחתת של רכוש קבוע בו פחת אשר לא תוכר לצורכי מס, כפחת או כעלות בת מימוש הנכסים, ואשר רואים בה הפרש תמידי שבשלו אין ליצור עתודה למסים נדחים:

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר			
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
יתרה לתחילת השנה	48	59	40	51
הסכום שלא הותר בשנת החשבון	(7)	(11)	(4)	(11)
יתרה לסוף השנה	41	48	36	40

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

י. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

1. המאוחד

	מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
	יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
מהפרשה להפסדי אשראי	713	141	35.1	31.6	–	–	–	–
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים	399	*311	35.1	29.3	–	–	–	–
מעודף עתודה לפיצויים	112	*80	34.7	28.9	–	–	–	–
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס	91	40	25.0	31.9	–	–	–	–
מפעילות בחו"ל	287	221	34.5	35.3	–	–	–	–
מניירות ערך	–	14	–	33.6	5	–	33.0	–
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת	–	–	–	–	183	154	33.6	28.7
מנכסים כספיים אחרים	49	46	30.3	26.0	–	–	–	–
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות	–	–	–	–	62	67	31.6	34.5
סך-הכל, נטו	1,651	853	34.0	31.2	250	221	33.2	29.8

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ר' ביאור 1 ב' (5) 4.

2. הבנק

	מסים נדחים לקבל				עתודה למסים נדחים			
	יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה		שיעור מס ממוצע	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים		באחוזים		במיליוני שקלים חדשים		באחוזים	
מהפרשה להפסדי אשראי	534	99	35.1	31.4	–	–	–	–
מההפרשה לחופשות, למענקי יובלות והפרשה בגין גימלאים	339	*265	35.1	29.0	–	–	–	–
מעודף עתודה לפיצויים	72	*64	35.1	29.0	–	–	–	–
מניכויים והפסדים מועברים לצורך מס	91	34	25.0	34.5	–	–	–	–
מפעילות בחו"ל	–	8	–	35.3	–	–	–	–
מניירות ערך	–	20	–	34.5	2	–	35.1	–
מהתאמת נכסים לא כספיים בני פחת	–	–	–	–	158	135	33.9	28.8
מנכסים כספיים אחרים	23	22	35.1	29.0	–	–	–	–
עתודה למס על רווחי חברות מוחזקות	–	–	–	–	62	67	31.6	34.5
סך-הכל, נטו	1,059	512	33.9	30.2	222	202	33.4	30.0

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

29. הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות (המשך)

י. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים (המשך):

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר			
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
מסים נדחים נכללו:				
בסעיף "נכסים אחרים" (ביאור 8)	1,417	*646	852	*324
בסעיף "התחייבויות אחרות" (ביאור 12)	(16)	(14)	(15)	(14)
סך-הכל, נטו	1,401	632	837	310

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

30. רווח (הפסד), נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים

	המאוחד			הבנק		
	2011	2010	2009	2011	2010	2009
	במיליוני שקלים חדשים					
רווח הון ממכירת בניינים וציוד, ראו (ג)	35	3	1	–	3	1
הפסד הון ממכירת בניינים וציוד	–	–	(1)	–	–	(1)
ביטול הפרשה (הפרשה) לירידת ערך בגין בניינים[1]	6	–	(1)	6	–	(1)
רווח (הפסד) ממכירת מניות של חברות מוחזקות	(4)	48	(17)	–	–	–
רווח ממכירת פעילות תעודות סל, ראו (א)	48	–	–	–	–	–
רווח ממכירת פעילות קרנות נאמנות, ראו (ב)	–	6	–	–	–	–
רווח (הפסד) לפני מסים	85	57	(18)	6	3	(1)
הפרשה למיסים על רווח מפעולות בלתי רגילות:						
מסים שוטפים	(25)	(1)	(2)	–	(1)	(1)
מיסים נדחים	(2)	(20)	–	–	–	–
סך-כל ההפרשה למסים	(27)	(21)	(2)	–	(1)	(1)
רווח (הפסד) לאחר מסים	58	36	(20)	6	2	(2)
חלקו של הבנק ברווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים של חברות מוחזקות (במאוחד-כלולות)	3	–	–	55	34	(18)
רווח (הפסד), נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים, המיוחס לבעלי המניות של הבנק	61	36	(20)	61	36	(20)

הערה:

(1) בהתאם לאומדן הסכום בר ההשבה של הבניינים.

פרטים נוספים:

(א) לפרטים בדבר מכירת פעילות תעודות הסל, בגינה נרשם בשנת 2011 רווח , נטו, בסך של כ- 29 מיליון ש"ח, ראו ביאור 19 ג' 20 לעיל.

(ב) **מכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של בנק מרכנתיל דיסקונט.** ביום 21 בספטמבר 2010 נחתם הסכם למכירת פעילות ניהול קרנות הנאמנות של בנק מרכנתיל דיסקונט בתמורה לסך של 6.5 מיליון ש"ח. העסקה הושלמה ביום 17 באוקטובר 2010. הרווח, נטו, שנבע מהעסקה, הסתכם בסך של כ-5 מיליון ש"ח.

(ג) **מכירת מבנים בבעלות בנק מרכנתיל דיסקונט.** בימים 31 באוקטובר 2010 ו-7 בנובמבר 2010 חתמו בנק מרכנתיל דיסקונט וחברה בת שלו, על הסכמים למכירת מבנים בבעלותם, בתמורה כוללת בסך של כ-37.2 מיליון ש"ח. החזקה בנכסים נמסרה לרוכשים בסוף חודש אפריל 2011, בכפוף למילוי תנאים מתלים שנקבעו בהסכמים. בגין המכירה כאמור נרשם בדוחות הכספיים רווח בסכום כולל של כ-23 מיליון ש"ח, נטו, כרווח מפעולות בלתי רגילות.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים

א. כללי

בחודש דצמבר 2001 פרסם המפקח על הבנקים הוראות בדבר דיווח על מגזרי פעילות בתאגיד בנקאי, אשר קובעות, בין היתר, את דרישות הגילוי ואת אופן הצגת התוצאות הכספיות של המגזרים בדוחות הכספיים.

בחודש יולי 2005 פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות בעניין הגילוי על מגזרי פעילות. בקובץ האמור נקבע, בין היתר, כי המגזרים שנדרש גילוי עליהם בביאור הם אלה: משקי בית, בנקאות פרטית, עסקים קטנים, בנקאות מסחרית, בנקאות עסקית, ניהול פיננסי ואחר (אם קיים, על בסיס ספציפי בתאגיד הבנקאי המדווח). המגזרים המתייחסים למוצרים בנקאיים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן) יוצגו במגזרי הלקוחות הרלבנטיים ויחד עם זאת, נדרש לתת בדוח הדירקטוריון את הגילוי על המוצר הבנקאי לגבי כל מגזר בטור נפרד. בקובץ האמור הובהר גם שיש לפצל את נתוני מגזר הפעילות הבינלאומית בחתך המגזרים של פעילות הקבוצה בארץ.

פעילות הקבוצה כוללת שישה מגזרי פעילות עיקריים, כמפורט להלן. מגזרים אלה כוללים, כאמור, גם את החלק המתייחס בפעילות של מגזרי המוצרים (כרטיסי אשראי, פעילות בשוק ההון, משכנתאות ובניה ונדל"ן).

יצויין כי מגזרי פעילות אלה אינם חופפים את המבנה הארגוני, בעיקר בשל העובדה שפעילויות מסויימות מוצגות במגזרים השונים, דוגמת הפעילות בכרטיסי אשראי ופעילות שוק ההון, ולא במסגרת הארגונית בה הם מופעלים.

- **בנקאות קמעונאית – מגזר משקי הבית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק בזירת הלקוחות הפרטיים המוגדרים כפרטיים מקבלי משכורת, צמיחה ואח"מ (להוציא לקוחות המרכזים לבנקאות פרטית). כן כולל המגזר את לקוחות בנק מרכנתיל דיסקונט במגזר משקי הבית – לקוחות פרטיים של בנק מרכנתיל דיסקונט, שסממני פעילותם אופייניים לאלו של משקי בית, לרבות אשראי בהיקף שאינו עולה על 200 אלף ש"ח ופקדונות בהיקף שאינו עולה על 500 אלף ש"ח.
- **בנקאות קמעונאית – מגזר עסקים קטנים:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות החטיבה הבנקאית של הבנק ולקוחות של בנק מרכנתיל דיסקונט המוגדרים כחברות קטנות ועסקים קטנים עם חבות של עד 10 מיליון ש"ח.
- **בנקאות עסקית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי העולה על 150 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת העולה על סך של 50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות העסקית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות מסחרית:** מגזר זה כולל בעיקר תאגידים בעלי מחזור מכירות שנתי הגבוה מ–30 מיליון ש"ח ו/או חבות כוללת בסך של 10-50 מיליון ש"ח, שהם לקוחות הבנק ובנק מרכנתיל דיסקונט. כן כולל המגזר את לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית של אי די בי ניו יורק.
- **בנקאות פרטית:** במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות הבנק, (יחידים ותאגידים) המקבלים שירות בנקאי במרכזים לבנקאות פרטית. לקוחות אלה הינם, בדרך כלל, לקוחות ישראליים בעלי עושר פיננסי בבנק של 1 מיליון דולר ומעלה ולקוחות תושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בבנק של 0.5 מיליון דולר ומעלה. כן כולל המגזר לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה בבנק מרכנתיל דיסקונט ובסניף לונדון, כל פעילות חברת הבת אידיבי (סוויס) בנק ופעילות לקוחות הבנקאות הפרטית באי די בי ניו יורק, לרבות כל פעילותה של חברת הבת דיסקונט בנק לטין אמריקה.
- **מגזר הניהול הפיננסי:** מגזר זה כולל פעילויות המאופיינות כפעילות בנקאית שאינה נעשית מול לקוחות הקבוצה (פרט לפעילותם מול חדר עסקות ופרט לתאגידים בנקאיים), אשר כוללות בעיקר את פעילות הנוסטרו של הבנק, של בנק מרכנתיל דיסקונט ושל אי די בי ניו יורק בניירות ערך ועם בנקים אחרים, ניהול החשיפות של סיכוני שוק ונזילות, ופעילות חדר עסקות, לרבות בנגזרים פיננסיים. כמו כן, כולל המגזר את חלק ושל הבנק ברווחי הבנק הבינלאומי וברווחי חברות כלולות שהן תאגידי עזר. כן כולל המגזר את תת מגזר חברות ריאליות, אשר כולל את פעילות קבוצת דיסקונט בהשקעות ריאליות. תת המגזר כולל בעיקר השקעות המבוצעות על ידי חברת הבת דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות ועל ידי הבנק במישרין.

ב. עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח אשר שימשו בהכנת הנתונים

סיווג התוצאות העסקיות של הקבוצה למגזרי הפעילות השונים, כאמור לעיל, נערך בהתאם לעקרונות, להנחות ולאומדנים שיפורטו להלן:

1. הכנסות

רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי. מגזר הפעילות מזוכה במרווח המתקבל מההפרש בין הריבית על ההלוואות שהועמדו ללקוחות המגזר והפקדונות שגוייסו מלקוחות המגזר לבין מחירי העברה. מחירי העברה משקפים את העלות האלטרנטיבית השולית לגיוס המקורות או לשימושים בהם. המרווחים נקבעים במועד הקמת העסקאות, תקפים במהלך כל חייהן ומנוטרלים סיכוני שוק. על פי מתודולוגיה זו, רווחים או הפסדים מפעולות מימון הנובעים משינוי בתנאי השוק, נזקפים למגזר "הניהול הפיננסי".

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

הכנסות מניירות ערך שהבנק מקבל (נוסטרו) ומפקדונות בבנקים נזקפות למגזר הניהול הפיננסי.

הוצאות בגין הפסדי אשראי. נזקפות למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה נרשמו ההוצאות. באופן דומה, גביה, מיוחסת אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.

הכנסות תפעוליות. ההכנסות התפעוליות והאחרות שהבנק גובה מלקוחותיו נזקפות ישירות למגזר הפעילות של הלקוח. חלק מההכנסות מפעילות במט"ח עם הלקוח נזקפות לחדר עסקות.

2. הוצאות

הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי נזקפות באופן ספציפי וישיר ללקוחות של מגזרי הפעילות השונים.

הוצאות תקורה (עיקרן משרד ראשי) שאינן ניתנות לייחוס מגזרי ספציפי, מועמסות על לקוחות מגזרי הפעילות בדרך של אומדן המתבסס על מפתחות העמסה שונים, בעיקרם בהתבסס על מדדים של כמות פעולות ושל נפח פעילות ומיעוטן על בסיס אומדנים והערכות של היחידות השונות בבנק. (ראו פירוט בסעיף 4 להלן).

הוצאות פחת והפחתות נזקפות כחלק מהוצאות התקורה.

מודל העמסת ההוצאות המשמש בחישוב הנתונים כולל הקצאת עלויות בין מגזריות, בעיקר לעניין השירותים התפעוליים הניתנים על ידי מערך הסניפים ללקוחות המשוייכים למגזרי פעילות אחרים, בדרך של העמדת כלל הוצאות הסניפים ללקוחות המנהלים את חשבונם בסניף אף אם אין הם נמנים עם לקוחות החטיבה הבנקאית. כאמור לעיל, העמסה זו מתבצעת בדרך של אומדן המבוסס בעיקרו על מדדים של כמות הפעולות של הלקוחות בסניפי הבנק ועל הנפח שלהן.

מיסים על הכנסה. בכדי לנטרל את השפעת ניצול ההפסדים לצרכי מס מהעבר שלא נרשמו בגינם מסים נדחים לקבל, על מדידת הרווחיות לפי מגזרים, נערך חישוב מס תיאורטי כלהלן:

ההפרשה למס של מגזרי הפעילות השונים חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי 34.48% (2010: 35.3%). למגזרי פעילות בהם נרשם הפסד נזקפה הכנסת מס, אשר חושבה אף היא על פי שיעור המס הסטטוטורי.

ההפרש בין המס שנזקף למגזרי הפעילות, נטו, לבין ההפרשה למס כפי שנרשמה בדוח הרווח וההפסד, נזקף למגזר "הניהול הפיננסי".

3. הקצאת הון וחישוב תשואה

בגין נכסי הסיכון של כל מגזר, מיוחס לכל מגזר הון עצמי וכתבי התחייבות נדחים, המהווים חלק ממקורות המימון של האשראי. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מגזרי הפעילות מזוכים בריבית תיאורטית על ההון העצמי המיוחס להם, על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים למגזר.

היתרה הממוצעת של נכסי סיכון המוצגת בביאור חושבה בהתייחס לנכסי הסיכון המחושבים לפי עקרונות באזל II (עד 31 בדצמבר 2009 – לפי עקרונות באזל I).

חישוב התשואה בכל מגזר נעשה בהתאם להון העצמי אשר יוחס כאמור למגזר. עד לשנת 2010, נזקף לכל מגזר הון בשיעור של 7%. החל משנת 2011, נזקף הון בשיעור של 7.5%, בהתאם ליעד שקבע דירקטוריון הבנק.

4. הצגת הכנסות והוצאות בינמגזריות

ה"התחשבנות" בין מרכזי הרווח בבנק נעשית באמצעות מנגנון הקצאת מלוא ההוצאות ללקוחות הבנק, בהתאם למדדי פעילות שונים, ולא בדרך של הקצאתן למרכזי רווח (ו"מכירת" שירותים בינמגזריים). שיטת הקצאת ההוצאות שהונהגה בבנק היא, כאמור לעיל, רב שלבית. בשלב הראשון מייחסים את ההוצאות הישירות של הסניף לכלל הלקוחות שחשבונותיהם מתנהלים בו, (לקוחות באחריות מגזרים שונים). בשלב השני מייחסים את ההוצאות של יחידות ייעודיות לפי אומדן חלוקת השירות למטות השונים ואת כלל הוצאות המינהלות והמטות ללקוחות אותם הם משרתים. ולבסוף, מקצים את העלויות של יחידות המטה הכלליות (הנהלה, משאבי אנוש, חשבות, תפעול ושירותי מחשב וכד') לכלל לקוחות הבנק.

בהתאם לשיטה המתוארת לעיל, כל לקוח "נושא עימו" את ההוצאות הרלבנטיות לו, אשר נצברות למגזרים השונים בהתאם להשתייכות הלקוחות למגזרים אלה.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

במתכונת שתוארה לעיל לא ניתן לקבוע איזה הוצאות של מגזר אחד הועמסו על מגזר אחר (מה שמכונה במתכונת הדיווח "פעילות בין מגזרית"). המפקח על הבנקים אישר לבנק לדווח על פי המנגנון שקבע לעצמו לצורך הקצאת הכנסות והוצאות וכפועל יוצא מכך שלא ליתן דיווח בנוגע להעברות בינמגזריות.

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011							
						פיננסי		
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*								
– מחיצוניים	(1,850)	699	2,465	1,338	529	3	1,601	4,785
– בינמגזרי	3,415	119	(1,407)	(632)	(186)	–	(1,309)	–
סך-הכל רווח מפעולות מימון	1,565	818	1,058	706	343	3	292	4,785
הכנסות תפעוליות ואחרות – מחיצוניים	1,502	427	339	189	255	79	(101)	2,690
סך-הכל הכנסות	3,067	1,245	1,397	895	598	82	191	7,475
הוצאות בגין הפסדי אשראי*	146	113	281	165	37	–	36	778
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,534	863	573	509	559	6	794	5,838
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	387	269	543	221	2	76	(639)	859
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	112	86	182	73	3	5	(374)	87
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	275	183	361	148	(1)	71	(265)	772
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	3	–	–	–	–	–	100	103
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(66)	(6)	(9)	(3)	–	–	–	(84)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	12	8	–	3	8	(4)	34	61
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	224	185	352	148	7	67	(131)	852
תשואה להון (אחוזים)	9.3	18.3	9.8	8.4	1.7	76.4	(11.8)	8.2
יתרה ממוצעת של נכסים	36,975	13,481	43,251	19,439	6,466	718	71,564	191,894
מזה- השקעות בחברות כלולות	10	(2)	–	–	–	28	1,509	1,545
יתרה ממוצעת של התחייבויות	63,869	13,850	25,511	8,044	36,101	721	33,002	181,098
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	32,086	13,480	47,710	23,501	5,255	1,164	16,794	139,990
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	–	–	–	–	–	–	2,295	2,295
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	34,235	8,487	85,998	10,546	25,542	–	–	164,808
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,690	364	412	1,248	2,249	–	–	7,963
מרווח מפעילות מתן אשראי	860	648	827	581	117			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	676	139	74	87	250			
אחר	29	31	157	38	(24)			
סך-הכל רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי*	1,565	818	1,058	706	343	3	292	4,785

*לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010							
						פיננסי		
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**								
– מחיצוניים	1,759	1,777	760	764	(219)	(3)	(8)	4,830
– בינמגזרי	(373)	(857)	265	(108)	554	(1)	520	–
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון	1,386	920	1,025	656	335	(4)	512	4,830
הכנסות תפעוליות ואחרות – מחיצוניים	1,570	*464	261	201	226	(7)	(55)	2,660
סך-הכל הכנסות	2,956	1,384	1,286	857	561	(11)	457	7,490
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	191	214	***222	182	***10	–	2	821
הוצאות תפעוליות ואחרות	*2,402	*907	*596	*526	*465	4	*759	5,659
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	363	263	468	149	86	(15)	(304)	1,010
הפרשה למסים (חיסכון במס) על הרווח מפעולות רגילות	*111	*93	*192	*36	39	(9)	*(4)	458
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	252	170	276	113	47	(6)	(300)	552
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	3	–	–	–	–	4	179	186
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(70)	–	–	–	–	–	–	(70)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	13	9	–	3	9	–	2	36
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	198	179	276	116	56	(2)	(119)	704
תשואה להון (אחוזים)	*9.5	*16.9	7.3	*7.4	*17.2	(2.4)	*(10.4)	7.0
יתרה ממוצעת של נכסים	33,516	15,242	45,259	18,204	6,583	624	*66,756	186,184
מזה- השקעות בחברות כלולות	9	(1)	–	–	–	23	*1,613	1,644
יתרה ממוצעת של התחייבויות	59,446	14,830	21,638	10,318	36,603	721	*32,468	176,024
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	29,693	15,071	54,158	22,298	4,620	1,094	***15,349	142,283
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	27	10	230	16	187	–	2,292	2,762
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	33,360	9,186	80,484	8,541	22,833	–	–	154,404
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,614	347	182	1,361	2,187	–	–	7,691
מרווח מפעילות מתן אשראי	858	741	872	533	116			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	483	110	71	77	227			
אחר	45	69	82	46	(8)			
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	1,386	920	1,025	656	335	(4)	512	4,830

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.
**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.
*** הצגה מחדש.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ג. מגזרי פעילות בפעילות קבוצת דיסקונט (המשך)

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2009							
						פיננסי		
	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	חברות ריאליות	ניהול פיננסי	סך-הכל מאוחד
	במיליוני שקלים חדשים							
רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**								
– מחיצוניים	196	840	1,905	623	263	1	929	4,757
– בינמגזרי	1,057	(22)	(808)	35	99	(3)	(358)	–
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון	1,253	818	1,097	658	362	(2)	571	4,757
הכנסות תפעוליות ואחרות – מחיצוניים	1,626***	525***	424	229	187	33	64***	3,088
סך-הכל הכנסות	2,879	1,343	1,521	887	549	31	635	7,845
הוצאות בגין הפסדי אשראי**	249	191	293	219	15	–	31	998
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,226*	834*	696*	593*	444	4	644*	5,441
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לפני מסים	404	318	532	75	90	27	(40)	1,406
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	120*	110*	195*	38*	58	6	27*	554
רווח (הפסד) מפעולות רגילות לאחר מסים	284	208	337	37	32	21	(67)	852
חלקו של הבנק ברווחי חברות כלולות	1	–	–	–	–	(7)	164	158
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(54)	(6)	(9)	(3)	–	–	–	(72)
רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מס	–	–	–	–	–	(18)	(2)	(20)
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק	231	202	328	34	32	(4)	95	918
תשואה להון (אחוזים)	13.4*	26.3*	8.8*	2.5*	15.1*	(9.0)	8.3*	10.2
יתרה ממוצעת של נכסים	31,023	14,581	48,352	19,349	6,478	749	67,242*	187,774
מזה- השקעות בחברות כלולות	10	–	–	–	–	120	1,560*	1,690
יתרה ממוצעת של התחייבויות	64,200	14,206	24,652	10,479	37,730	745	23,155*	175,167
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	26,524	11,785	57,162	21,328	3,277	749	15,022*	135,847
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות	55	25	426	83	308	–	2,182	3,079
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	29,366	6,275	64,172	8,014	18,718	–	–	126,545
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	3,659	302	141	1,518	1,419	–	–	7,039
מרווח מפעילות מתן אשראי	763	669	938	555	115			
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	444	83	79	62	259			
אחר	46	66	80	41	(12)			
סך-הכל רווח (הפסד) מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי**	1,253	818	1,097	658	362	(2)	571	4,757

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

**לעניין העדר השוואתיות בין נתוני התקופה השוטפת לבין נתוני תקופות קודמות, ראו ביאור 1 ב' (5) 1.

*** הצגה מחדש.

31. מגזרי פעילות ואיזורים גיאוגרפיים (המשך)

ד. מידע על אזורים גאוגרפיים

	הכנסות[1]			רווח נקי			סך נכסים	
	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010	2009	2011	2010	2009	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים							
ישראל	6,485	*6,258	*6,601	941	*587	*813	162,315	*147,493
אירופה	101	117	149	(194)	(33)	(14)	4,335	5,356
צפון אמריקה	728	951	957	84	127	109	31,992	29,622
דרום אמריקה	161	164	138	21	23	10	3,849	3,105
סך הכל מחוץ לישראל	990	1,232	1,244	(89)	117	105	40,176	38,083
סך-הכל מאוחד	7,475	7,490	7,845	852	704	918	202,491	185,576

(1) הכנסות- רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי והכנסות תפעוליות אחרות.

*הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

32. פקדונות מיועדים, אשראים ופקדונות מפקדונות מיועדים

	המאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2011	2010	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים			
אשראי ופקדונות מפקדונות מיועדים				
אשראי לציבור	408	436	171	155
סך-הכל	408	436	171	155
פקדונות מיועדים				
פקדונות הציבור	2	2	2	1
פקדונות מבנקים	190	215	–	–
פקדונות הממשלה	196	180	172	154
סך-הכל	388	397	174	155

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי

א. החזקת אמצעי שליטה בדיינרס

הקמת מועדון לקוחות you ומכירת אמצעי שליטה בדיינרס. על פי הסכם מיום 29 בנובמבר 2005, מכרה לדור–אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ ולרבוע כחול–ישראל בע"מ (להלן ביחד: "הרוכשים") מניות המקנות 49% מהון המניות המונפק ונפרע של דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן: "דיינרס"). במקביל התקשרה דיינרס עם הרוכשים בהסכמים להקמת מועדון לקוחות. ביום 18 בדצמבר 2006 הושלמה העסקה.

במסגרת ההסכם קיבלה כאל מניות בכורה א' אשר מקנות לה את הזכות לקבל את חלק הרווחים של דיינרס המיוחס לפעילות שאינה קשורה לפעילות מועדון you, והכל עד אשר מועדון you יגיע לרמת פעילות שהוגדרה בהסכם. בשלב זה, מועדון you לא הגיע לרמת הפעילות שהוגדרה בהסכם.

התמורה בגין המניות מומנה בהלוואה שהעמידה כאל לרוכשים. ההלוואה מובטחת במניות הנמכרות, ועומדת לפירעון במועדים שונים על פני מספר שנים, במהלכן רשאים הרוכשים להחליט להשיב את המניות לכאל במקום לפרוע את ההלוואה וכאל מצידה רשאית לדרוש קבלת המניות בחזרה, הכל בהתאם לתנאים הקבועים בהסכם למכירת המניות, ולכן המכירה לא הוכרה בדוחות הכספים.

במסגרת מהלך להידוק שיתוף הפעולה והעמקת החדירה של מועדון You, נחתמה ביום 31 באוגוסט 2011 תוספת למערכת ההסכמים בין כאל לבין רבוע כחול ישראל בע"מ, מגה קמעונאות בע"מ, דור אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ, דור אלון פיננסים בע"מ ומועדון לקוחות רבוע כחול – דור אלון בנושא המשך הבעלות המשותפת בדיינרס. על פי התוספת שונה ההסכם הקיים בנושא הפעילות המשותפת בדיינרס וכן הוארך הסכם מועדון YOU עד תום שנת 2015. התוספת מתווה מחדש את חלוקת רווחי דיינרס כך שלא תהיה מותנית בהשגת יעד כמותי של פעילות מועדון You. כמו כן, מקנה התוספת להסכם לקבוצת אלון זכות למימוש השקעתם בדיינרס, החל מיום 31 בדצמבר 2015, לפי שווי שנקבע בהסכם (אופציית put). עם כניסתו של ההסכם לתוקף, נזקפו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות מאוחדות כ–14 מיליון ש"ח, בנוסף לכ–20 מיליון ש"ח שנזקפו להון.

ב. הסדרים בין חברות כרטיסי האשראי ובינן לבין הבנקים

1. **הסדרים בין חברות כרטיסי אשראי.** בתחילת חודש ספטמבר 2001 הגישו כאל, הבנק הבינלאומי, בנק דיסקונט, בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי קארד בע"מ (כולם ביחד להלן: "המבקשים") לבית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין"), בקשות לאישור הסדר כובל ביניהם בנוגע לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה, וכן בקשות ליתן להם היתר זמני לפעול לפי הסדר זה. בבקשות התבקש בית הדין לאשר את שיעורי עמלת המנפיק, לפי מנגנון שיביא, בין היתר, להפחתה הדרגתית בשיעורי עמלת המנפיק בקטגוריות הגבוהות.

במרוצת השנים העניק בית הדין למבקשים היתרים ארעיים וזמניים המאשרים להם לגבות עמלות מנפיק בשיעורים שהוסכמו. במקביל הוארך תוקפו של הפטור הכללי מעת לעת. התהליך בבית הדין פוצל לשניים ונקבע כי תחילה תידון המתודולוגיה הראויה לקביעת עמלת המנפיק, ורק לאחר מכן יידרש בית הדין ליישומה.

ביום 31 באוגוסט 2006 נתן בית הדין להגבלים עסקיים החלטה בעניין המתודולוגיה לקביעת העמלה הצולבת (להלן: "החלטת המתודולוגיה"), תוך שהוא מאמץ את עיקרי עמדת הממונה. במסגרת החלטת המתודולוגיה נקבע, בין היתר, כי המתודולוגיה הראויה לחישוב עמלת המנפיק מורכבת מעלות אישור העסקה, עלות הבטחת תשלום ועלות מימון האשראי.

ביום 1 בפברואר 2007 הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית הדין. בענין ערעור זה הגיעו המבקשים להסכמה עם הממונה, שקיבלה תוקף של פסק דין (ביום 27 בדצמבר 2009), לפיה בירור טענותיהם בענין המתודולוגיה לקביעת עמלת המנפיק יידחה עד לדיון במסגרת ערעור על פסק הדין שיינתן בקשר עם הסדר הסליקה הצולבת.

במקביל להליכים בבית הדין, התקיים משא ומתן בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי – כאל, לאומי קארד וישראכארט – בדבר הסכם להקמתה של מערכת סליקה צולבת בכרטיסי ויזה ו–MasterCard. נוכח המשא ומתן האמור, פנו המבקשים לממונה בבקשה לקבל היתר זמני שיאפשר להם למצות את המו"מ בטרם יפקע ההסדר הזמני ביניהן. ביום 6 בספטמבר 2006 נעתרה הממונה על ההגבלים העסקיים לבקשה והאריכה את הפטור להסדר הקיים בין הצדדים עד ליום 31 באוקטובר 2006.

הסכם משולש לסליקה צולבת. ביום 30 באוקטובר 2006 נחתם בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי והבנקים בעלי המניות בחברות כרטיסי האשראי, הסכם לסליקה צולבת של כרטיסי ויזה ו–MasterCard (להלן: "ההסכם"). ההסכם נכנס לתוקף עם מתן היתר ארעי להסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 31 באוקטובר 2006, והוא יפקע ביום 1 ביולי 2013 (להלן: "תקופת ההסכם"), אלא אם יחליט בית הדין אחרת קודם לכן.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

ההסכם קובע, בין היתר, את שיעורי העמלות הצולבות ואת מבנה הקטגוריות של העמלות הצולבות שיחולו על חברות כרטיסי האשראי למשך תקופת ההסכם. ההסכם מתווה ירידה הדרגתית של שיעורי העמלות הצולבות, עד לשיעור של 0.875% מיום 1 ביולי 2012, לצד צמצום מספר הקטגוריות לאורך תקופת ההסכם.

ההסכם קובע הוראות כלליות אשר אוסרות, בין היתר, על חברות כרטיסי האשראי לקשור בין סוגים שונים של כרטיסים הנסלקים על ידי כל אחת מהן כלפי בית עסק, ואוסרות על הרעה של תנאי הסליקה בעקבות צמצום מספר סוגי הכרטיסים אשר נסלקים על ידי בית עסק מסוים.

עוד קובע ההסכם הוראות האוסרות על הבנקים השולטים על חברות כרטיסי האשראי, בין היתר, לקשור בין שירות לבית עסק לבין תנאי התקשרות עם סולק, וכן הוראות אשר אוסרות על אפליה בין לקוחות המחזיקים בכרטיס אשראי שהונפק על ידי בנק לבין לקוחות שאינם מחזיקים כרטיס אשראי של אותו בנק.

במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לפיהן בהתקיים תנאים מסויימים תבטל הממונה את ההכרזה על ישראכרט כבעלת מונופולין בסליקת כרטיסי ישראכרט ו–MasterCard, חיוב ישראכארט לקבוע, בתנאים מסויימים, שיעורי עמלות זהים לאותו בית עסק הסולק עמה עסקאות ישראכארט ו–MasterCard והתחייבות הצדדים לפנות לבית הדין לאישור עמלה צולבת לתקופה שלאחר תום ההסדר אם יבקשו להמשיך בסליקה צולבת.

בהסכם נקבע עוד כי עד יום 30 במאי 2007 יוקם ויופעל ממשק משותף אשר יאפשר לשלוש חברות האשראי לבצע סליקה של עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו–"MasterCard" בתחילת חודש יוני 2007 הופעל הממשק המשותף. בעקבות חתימת ההסכם, הצטרפה חברת ישראכרט להסכם המקומי לסליקה צולבת הקיים בין כאל לבין לאומיקארד ביחס למותג "ויזה". החל מחודש יוני 2007 החלה כאל לסלוק גם כרטיסי MasterCard, בהתאם להסכם המשולש לסליקה צולבת.

ההסדר הוגש לאישור בית הדין להגבלים עסקיים והוא מושא ההליך המתנהל כעת בפני בית הדין. להסדר המשולש הוגשו לבית הדין 5 התנגדויות.

היתר זמני להסכם. ביום 31 באוקטובר 2006, נתן בית הדין להגבלים עסקיים היתר זמני להסכם. היתר זה הוארך מעת לעת על ידי בית הדין. ביום 7 באוגוסט 2011, הורה בית הדין על הארכת ההיתר הזמני עד ליום 31 בדצמבר 2011, ובלבד ששיעור העמלה הצולבת הממוצעת לא יעלה על 0.875%, החל מיום 1 בנובמבר 2011.

מינוי מומחה. בהתאם להחלטת המתודולוגיה קבע בית הדין, כי על מנת לבחון אם ההסכם המשולש שהובא לאישורו עולה בקנה אחד עם טובת הציבור, ימונה מומחה לבחינת שיעור עמלת המנפיק, הקטגוריות של עמלת המנפיק וקצב ההפחתה שלה. על פי החלטת בית הדין, המומחה יבצע את הבדיקה על פי המתודולוגיה שנקבעה בהליך קודם (ראו לעיל) והוא ייבחר ויפוקח על ידי הרשות להגבלים עסקיים.

ביום 4 בינואר 2009, הומצאה חוות דעת המומחה (במסגרת דוח ביניים). הצדדים ובכללם כאל, ויתרו על חקירת המומחה ועל הגשת סיכומי טענות בשלב זה ובית הדין התבקש להורות למומחה להמשיך בעבודתו לשלב השני, עד למתן חוות דעתו הסופית.

נוכח מינוי המומחה ליו"ר בנק דיסקונט ובהתאם להחלטות בית הדין מהימים 13 באוגוסט ו–1 בנובמבר 2010, מונה הכלכלן הראשי של הרשות ("הכלכלן הראשי") לתפקיד המומחה.

ביום 23 במאי 2011 הוגשה לבית הדין חוות דעת מומחה בענין חישוב שיעור עמלת מנפיק (המכונה גם "עמלה צולבת"), מטעם ד"ר פריזט, הכלכלן הראשי של רשות ההגבלים העסקיים (להלן: "חוות הדעת המשלימה").

חוות דעת מומחים מטעם המבקשים. בחודש ספטמבר 2011 הוגשו שלוש חוות דעת מומחים מטעם המבקשים: על ידי בנק לאומי ולאומי קארד, על ידי בנק הפועלים וישראכרט, ועל ידי כאל.

הארכת ההיתר הזמני. ביום 20 ביולי 2011, הגישו המבקשים בקשה להארכת תוקפו של ההיתר הזמני שניתן להסדר המשולש, עד ליום 31 בדצמבר 2011. הממונה המליץ על מתן היתר זמני עד ליום 31 בדצמבר 2011, אך בכפוף לתנאי, כי החל מיום 1 בנובמבר 2011, תופחת עמלת המנפיק לשיעור שאינו עולה בממוצע על 0.875% (במקום החל מיום 1 ביולי 2012, בהתאם להסכם המשולש).

ביום 7 באוגוסט 2011 הורה בית הדין על הארכת ההיתר הזמני שניתן למבקשים, עד ליום 31 בדצמבר 2011, ובלבד ששיעור העמלה הצולבת לא יעלה בממוצע על 0.875%, החל מיום 1 בנובמבר 2011.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

בהמשך לבקשת המבקשים ולהמלצת הממונה בענין זה, קבע בית הדין ביום 28 בדצמבר 2011, כי ההיתר הזמני יוארך עד ליום 29 בפברואר 2012 או עד למתן פסק דין (לפי המוקדם), וזאת, באופן שיוותר על כנו שיעור עמלת מנפיק של 0.875%.

הסדר סליקה צולבת מתוקן – הפחתת שיעור עמלת מנפיק. ביום 28 בדצמבר 2011, הוגשה לאישורו של בית הדין, על ידי הממונה והמבקשים, בקשה למתן תוקף של פסק דין להסכם פשרה ביניהם, אשר אליו צורף הסדר סליקה צולבת מתוקן (להלן: "בקשה למתן תוקף" ו–"ההסדר המתוקן", בהתאמה). הסכם הפשרה קובע, בין היתר, כלהלן:

- המבקשים מוותרים על זכות הערעור על החלטת המתודולוגיה;
- המבקשים מודיעים, כי לצרכי הסכם הפשרה, ובכפוף לאישור ההסדר המתוקן על תנאיו על ידי בית הדין, הם אינם מתנגדים לדוח הביניים ולאופן יישום חוות הדעת המשלימה את דוח הביניים, וזאת בכפוף לאמור להלן;
- הממונה מודיע, כי לאור שינויים אקסוגניים שחלו מאז הוגשה חוות הדעת המשלימה לבית הדין, ולאחר שבחן את הטענות המפורטות בחוות הדעת המשלימה, הוא סבור, כי עמלת מנפיק בגובה 0.7% היא עמלה ראויה להסכם פשרה;
- ההפחתה בעמלת המנפיק לגובה של 0.7%, תתבצע במדורג כמפורט בהסדר המתוקן, כך:
  (1) עד ליום 30 ביוני 2012, תעמוד עמלת המנפיק על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.875%;
  (2) מיום 1 ביולי 2012, תרד עמלת המנפיק למשך שישה חודשים, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.8%. כמו כן, תבוטל התוספת בגין עסקאות שבהן הפס המגנטי של כרטיס האשראי או הכרטיס החכם לא נקרא בנקודת הקצה האלקטרונית (P.O.S) בגובה 0.15%;
  (3) מיום 1 בינואר 2013, תרד עמלת המנפיק למשך שישה חודשים, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.75%;
  (4) מיום 1 ביולי 2013, תרד עמלת המנפיק למשך שנה, לשיעור ממוצע שלא יעלה על 0.735%;
  (5) מיום 1 ביולי 2014, ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018), תרד עמלת המנפיק ותעמוד על שיעור ממוצע שלא יעלה על 0.7%.
- היה ובית הדין לא יעתר לבקשה למתן תוקף ולא יאשר את ההסדר המתוקן על כל מרכיביו, כמבוקש (אלא אם המבקשים הסכימו אחרת), יהא ההסדר המתוקן על כל תנאיו בטל באופן אוטומטי ואילו ההסדר המשולש יוותר עומד על כנו – לאישורו של בית הדין. במקרה כאמור, תשמרנה הזכויות והטענות למבקשים ולממונה.

ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את הסדר הפשרה האמור.

יצוין כי השפעת ההפחתה בשיעור העמלה הצולבת מושפעת מפרמטים שונים, בזה: היקף העמלות שנגבות מבתי עסק, היקף התמלוגים לבנקים עימם קשורה כאל בהסכם הנפקה משותפת, עמלות תפעוליות שונות, היקף פעילות הסליקה ובכלל זה, השפעות פתיחת שוק כרטיסי ישראכרט לתחרות, ועוד. קיים קושי בהערכת כל אחד מהפרמטרים האמורים כשלעצמו ובהערכת השפעתם המצרפית. לאור האמור, כאל בדעה כי לא ניתן להעריך את היקף ההשפעה של ההפחתה בשיעור העמלה הצולבת על תוצאותיה העסקיות. עם זאת, להערכת כאל והבנק, תיגרם פגיעה מהותית בתוצאות העסקיות של כאל כתוצאה מהפחתת שיעור העמלה כאמור.

2. **הסכם הנפקה משותפת בין כאל לבין הבנק הבינלאומי.** ביום 20 בנובמבר 2007 נחתם הסכם הנפקה משותפת לתקופה של שלוש שנים, שלאחריה יתחדש ההסכם לתקופה נוספת של שלוש שנים, אלא אם יודיע אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת של ששה חודשים על סיום ההתקשרות. ההסכם האמור החליף הסכם קודם מיום 1 באוגוסט 2000.

בחודשים האחרונים מנהלים הבנק הבינלאומי וכאל משא ומתן בדבר חידוש הסכם ההנפקה ותנאיו. עקרונות ההסכם טרם גובשו וטרם אושרו על ידי האורגנים המוסמכים. עם זאת, על בסיס ההבנות שגובשו עד כה, מסתמן כי יחול גידול בשיעור התמלוגים המשולם לבנק הבינלאומי הראשון.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

3. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק מזרחי–טפחות.** ביום 18 בנובמבר 2008 חתמו כאל ודיינרס עם בנק מזרחי–טפחות על הסכם להנפקה משותפת של כרטיסי חיוב "ויזה", "מסטרקארד" ו–"דיינרס קלאב", לרבות כרטיסים ממותגים "מזרחי–טפחות", וקביעת הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו על ידי בנק מזרחי–טפחות ללקוחותיו. הסכם זה מחליף את ההסכם בין הצדדים מיום 26 ביולי 1995, על תיקוניו.

ההסכם הינו לתקופה של 5 שנים ממועד חתימתו. אם תמומש האופציה לרכישת מניות כאל המתוארת להלן, או תיפדה, תוארך תקופת ההסכם ל–10 שנים ממועד חתימתו. תקופת ההסכם תוארך לתקופות נוספות בנות שנתיים, אלא אם הודיע צד למשנהו בכתב, 6 חודשים לפי תום כל תקופה או תקופה נוספת, כי הוא מעוניין שלא להאריך עוד את תקופת ההסכם.

מתן אופציה לבנק מזרחי–טפחות לרכישת עד 10% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק מזרחי–טפחות אופציה לרכוש מכאל, על דרך של הקצאה, עד 121,978 מניות רגילות של כאל אשר מהוות, נכון למועד חתימת ההסכם, 10% מהון המניות הרגילות של כאל בדילול מלא. כמות המניות המוקצית עשויה להיות גדולה יותר במקרה שקודם למימוש האופציה תבצע כאל הקצאה במחיר המגלם מחיר נמוך משווי שוק, על פי נוסחה הקבועה בהסכם. כמו כן, כמות המניות עשויה להשתנות בהתאמה במקרה שכאל תחליט על איחוד המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב גדול יותר או על פיצול המניות הרגילות שלה למניות בעלות ערך נקוב קטן יותר או על חלוקת מניות הטבה, הכל ממועד חתימת ההסכם ועד למועד שלפני מועד מימוש האופציה.

האופציה תהיה ניתנת למימוש באופן חד פעמי, לא יאוחר מ–5 שנים ממועד חתימת ההסכם (או, בנסיבות מסוימות, תקופה מעט ארוכה יותר), בכל עת לאחר שמחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי–טפחות יגיע לסכום מינימלי שנקבע בהסכם. כמות המניות הרגילות אשר תוקצה במסגרת מימוש האופציה תחושב לפי נוסחה שקבעה בהסכם, אשר מושפעת ממחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע שביצעו לקוחות בנק מזרחי–טפחות ומהגידול במחזורי שוק כרטיסי האשראי הבנקאיים בישראל.

תמורת מימוש האופציה ישלם בנק מזרחי–טפחות תוספת מימוש על פי נוסחה שנקבעה בהסכם, המשקפת שווי חברה נוכחי אשר מושפע מהרווח המצרפי הנקי של כאל בארבעת הרבעונים הקלנדריים הקודמים למועד החתימה על ההסכם, בניכוי תרומת הכרטיסים שהונפקו ללקוחות בנק מזרחי–טפחות לרווחיותה, ממכפיל רווח של 12, ומהתאמות מסוימות נוספות.

האופציה עשויה להיות מומרת לתשלום במזומן למזרחי–טפחות, אם תתעורר בעיה במימושה של האופציה על דרך של הקצאת מניות כאל כאמור, או אם כאל תבחר לפדות את האופציה תמורת תשלום. פדיון האופציה יתבצע תמורת תשלום, שהנוסחה לחישובו נקבעה בהסכם, המשקף שווי חברה עתידי, אשר מושפע מהרווח הנקי של כאל (לא כולל פריטים חד פעמיים ורווחי/הפסדי הון) בארבעת הרבעונים הקלנדריים האחרונים שהסתיימו לפני הודעת המימוש ומכפיל רווח של 12 (או מכפיל שייגזר משווי כאל בבורסה, אם תרשם למסחר עד מועד המימוש, אך לא יותר ממכפיל 14) ובניכוי תוספת המימוש כאמור. הסכום שישולם תמורת פדיון האופציה לא יעלה על סך של בין 85 לבין 100 מיליון ש"ח (סכום מקסימלי זה ייקבע בהתאם למחזור שימושי האשראי החודשי הממוצע של כרטיסים שהונפקו ללקוחות מזרחי–טפחות בשלושת החודשים הקלנדריים שקדמו להודעת המימוש).

ההסכם כפוף לכל הדרישות הרגולטוריות הנדרשות על פי כל דין, ככל שישנן כאלו.

4. **הסכם הנפקה משותפת עם בנק איגוד.** ביום 1 ביולי 2010 נחתם הסכם בין כאל ודיינרס לבין בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק איגוד"). ההסכם הינו לתקופה של 10 שנים, והוא מחליף ובא במקום הסכם קודם בין הצדדים, שהגיע לסיומו במועד זה.

במסגרת ההסכם ינפיקו כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות בנק איגוד. במסגרת ההסכם נקבעו הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו על ידן ויופצו עד ידי בנק איגוד ללקוחותיו.

33. פעילות בתחום כרטיסי אשראי (המשך)

מתן אופציה לבנק איגוד לרכישת 3% מהון המניות של כאל. במסגרת הסכם הנפקה משותפת שתואר לעיל, ניתנה לבנק איגוד אופציה בלתי עבירה, לרכוש מכאל 32,934 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, המהוות נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל, אם וככל שתהיה כזו, ובכפוף להשלמת ההנפקה. מחיר המימוש של האופציות משקף הנחה של 25% על מחיר המניה ברוטו כפי שייקבע בתשקיף ההצעה לציבור. לכאל זכות, לפי שיקול דעתה, להמיר את מניות האופציה בתשלום חד פעמי, בסכום השווה למחיר המימוש במספר הכולל של מניות האופציה כאילו האופציה מומשה במלואה.

המניות שתנבענה ממימוש האופציה, ככל שתמומש, לא תהיינה ניתנות להעברה למתחרה של כאל.

תוקף האופציה במשך תקופת ההסכם מותנה בשורה של תנאים עסקיים כפי שנקבעו במסגרת ההסכם.

האופציה תיכנס לתוקף עם קבלת האישורים הרגולטוריים הנדרשים על פי דין, ככל שהם נדרשים. בשלב זה טרם התקיימו התנאים המתלים לכניסת האופציה לתוקף.

החלטת כאל להקצות לבנק איגוד מניות, תהיה טעונה אישור של דירקטוריון הבנק.

ג. **אירועים בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי ובעניינים נוספים.** במחצית השניה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן: "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנסלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים.

כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת החברה.

במספר ביקורות פנים שנערכו בכאל אינטרנשיונל בשלהי שנת 2009 וברבעון הראשון של שנת 2010 על ידי המבקר הפנימי של כאל וכאל אינטרנשיונל, עלו ממצאים שהצביעו על ליקויים בתחומים שונים.

המבקר הפנימי בדק גם היבטים שונים הקשורים בפעילות כאל, ובכלל זה בקשר להתנהלות בלתי תקינה של אורגנים בכאל, לרבות חשדות להתקשרויות שונות בחוסר סמכות. ממצאי הביקורת נידונו באורגנים הרלבנטיים בכאל.

הנהלת כאל ביצעה הליך הפקת לקחים בהתייחס לליקויים שנמצאו, בעזרת יועצים חיצוניים.

חקירת המשטרה. במהלך החודשים דצמבר 2011 – פברואר 2012 הגיעו חוקרים של משטרת ישראל למשרדי כאל בגבעתיים ותפסו מסמכים וחומר מחשב. הצו אותו הציגו החוקרים הצביע על חקירה בעניין "...חשד סביר לעבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד, הלבנת הון וקבלת דבר במרמה". למיטב ידיעת כאל והבנק, החקירה נוגעת בעיקר לפעילות כאל אינטרנשיונל, שעסקה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי. למיטב ידיעת כאל והבנק, עובדים בכאל התבקשו למסור עדות והסברים, אך לא היו עובדים או נושאי משרה בהווה אשר נחקרו תחת אזהרה על ידי המשטרה.

34. יוזמות חקיקה

קיימים מספר דברי חקיקה (חוקים, תקנות והוראות נוהל) בשלבי חקיקה שונים, שלחלקם עלולה להיות השפעה שלילית על פעילות הבנק והחברות המאוחדות שלו ועל תוצאות פעולותיהם בעתיד. אין באפשרות הבנק להעריך את היקף ההשפעה האמורה.

35. רווח למניה רגילה

		המאוחד	
	2011	2010	2009
רווח בסיסי[1] למניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב (בשקלים חדשים)			
רווח נקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.75	0.67[2]	0.94[2]
רווח (הפסד) נטו, מפעולות בלתי רגילות לאחר מסים המיוחס לבעלי המניות של הבנק	0.06	0.04	(0.02)
סך-הכל	0.81	0.71[2]	0.92[2]
מספר משוקלל של מניות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב, ששימש לחישוב הרווח למניה (באלפים)	1,053,869	997,578	993,979

הערות:

(1) בחישוב הרווח למניה לא נכללו אופציות לנושאי משרה בבנק מאחר והיתה להן השפעה אנטי מדללת.

(2) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

36. מידע על בסיס נתונים נומינליים לצרכי מס - בבנק

	ליום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
מאזן		
סך-כל הנכסים	142,664	130,363[1]
סך-כל ההתחייבויות	132,284	119,925[1]
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	10,380	10,438

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2011	2010
	במיליוני שקלים חדשים	
דוח רווח והפסד		
רווח נקי	873	740[1]

הערה:

(1) הוצג מחדש בגין יישום למפרע של הנחיות המפקח בדבר זכויות עובדים, ראו ביאור 1 ב' (5) 4.

המשרד הראשי

תל אביב, רחוב יהודה הלוי 23, 03-5145555

סניף בחו"ל

London, United Kingdom: 65 Curzon Street

חברות בת בנקאיות בחו"ל

Israel Discount Bank of New York

website: http://www.idbbank.com

Head Office: 511 Fifth Avenue, New York

New York Branch: 1350 Broadway

Staten Island, NY Branch:
201 Edward Curry Avenue, Suite 204

Brooklyn, NY Branch:
705 Avenue U, Brooklyn, New York

Beverly Hills, CA Branch:
9401 Wilshire Boulevard, Suite 600

Downtown Los Angeles, CA Branch:
888 South Figueroa Street, Suite 550

Aventura, FL Branch:
Harbour Centre, 18851 NE 29th Avenue,
Suite 600

Grand Cayman (B.W.I.) Branch:
P.O.Box 694GT, 11 Dr. Roy's Drive

נציגויות תל אביב, ישראל / סנטיאגו, צ'ילה /
סאו פאולו, ריו דה ז'נרו, ברזיל / לימה, פרו /
מקסיקו סיטי, מקסיקו / מונטבידאו, אורוגוואי

Discount Bank Latin America, Uruguay

Montevideo Head Office: Rincon 390

סניפים באורוגוואי

IDB (Swiss) Bank Ltd.

Geneva, Switzerland Head Office:
100 Rue du Rhone

Zurich Branch: Talacker 41

נציגות: תל אביב, ישראל

חברות בת בישראל

בנקאיות

בנק מרכנתיל דיסקונט

בנק דיסקונט למשכנתאות*

שוק ההון

דיסקונט ישראל שוקי הון והשקעות

תכלית דיסקונט - ניהול תיקים

פיננסיות

כרטיסי אשראי לישראל - כאל

דיינרס קלוב ישראל

דיסקונט ליסינג

דיסקונט מנפיקים

נאמנות

דיסקונט נאמנות

Website: www.discountbank.co.il

* בתהליכי מיזוג עם ולתוך הבנק